R. P. R.

Dos. Nr. 40001 Vol. Nr. 3

Ministerul Securității Statului

ARHIVA OPERATIVA

Dosar

Ancheta Privind actele de anchetă privitoare la complotul organizat de Iuliu Maniu, Ion Mihalache și alții.

Data 3

Un

DIRECȚIA GENERALĂ A POLIȚIEI

3

VOL. I.

DOSAR № 5262/945

CUPRINZÂND ACTELE DE ANCHETĂ PRIVITOARE LA COMPLOTUL ORGANIZAT DE IULIU MANIU ION MIHALACHE ȘI ALȚII

-1-

2

DECLARATIE

Subsemnatul IULIU MANIU, Presedintele Partidului National-Tărănesc, domiciliat in str. Sfinților nr. lo, etaj.V. apart.11 internat in Sanatoriu Dr. JOVIN, din Bd. Dacia nr. 19, declar următoarele :

In legătură cu incercarea de a pleca in străinătate a D-lor ION MIHALACHE, NICOLAE PENESCU, ILIA LAZAR, Dr. GAFENCU CONSTANTIN, DUMITRU BORCEA și EUGEN BORCEA, împreună cu cei doi aviatori PREDA și LUSTIG declar următoarele:

-Inainte de a răspunde la intrebări, țin să protestez cu toată hotărârea contra felului de procedeu pus in aplicare fată de mine.-

-Un domn cu numele de BOTEZ, functionar la Stat. S'a prezentat eri 14 Iulie a.c., arătându-mi că are misiunea de a mă opri să părăsesc acest apartament din ~~locuinți~~ Sanatoriu, fiindu-mi-se impus un domiciliul forțat.-

Intrebându-l eu dacă are in privința acesta vre'un mandat inscris sau hotărârea care mă privește pe mine, fie dela Guvern, fie dela Instanțe Jud, sau dela Siguranta de Stat, fie dela Forul Competent.-Am primit răspuns negativ, ceiace m'a indemnat și indreptătit să protestez imediat in modul cel mai energic, ceiace fac și acum, ulterior acestei ocazii.-

In legătura cu afirmativa incercare de plecare, a unor colegi de ai mei, țiu să constat, că am fost totdeauna și consecvent de, părerea că poporul român, trebue să țină cel mai strâns contact politic și cultural cu lumea dinafară și in special cu Natiunile Unite.-

Aceasta pentru a face cunoscută România și situație și misiunile sale.-

Astfel, oricare, prieten al meu m'a intrebat dacă sunt de acord să plece in străinătate, am răspuns categoric că sunt de acord.-

Felul şi modul de executarea in cazat,nu mă interesa şi nu cădea in competenţa mea.-

Duminică,spre seară l-am chemat pe Dl. I MIHALACHE dela Bobreşti,la Bucuresti,pentru a pregăti şedinţa Delegaţiei Permanente pentru sâmbătă viitoare şi intre altele am constat că este o posiblitate de plecare in străinătate,cu avionul,fiind de acord,in totdeauna,să plece.Domnul I. MIHALACHE,mi-a comunica că există această ocazie de plecare cu avionul,şi am fost de acord.-

In ce priveste organizarea plecării,N'am avut nici o parte activă,totul rămâne in sarcina celor ce urmau să plece.-

Domnul NICOLAE PENESCU,aflând că este o ocazie de a pleca in străinătate,mi-a comunicat că doreste să plece şi D-sa ,iar eu am fost de acord.-

Domnul N. CARANDINO,mi-a comunicat,tot in seara de 13 Iulie,că are o ocazie de plecare in străinătate şi că doreşte să plece,la care eu am fost de acord.-

Prin Dl N. CARANDINO,am transmis,acordul meu pt. plecarea Dlui ILIE LAZAR.-

In legătură cu aceste proecte plecase,îmi amintesc de un oarecare POPESCU,despre care mi s'a vorbit, numai in ajunul plecării,adică 13 Iulie a.c.,şi care ar avea un oarecare rol in această plecare,fără a şti ce anume.-

La fel a fost amintit in aceia seară,şi numele unui Dr. GAFENCU.-

/ss/ Iuliu Maniu,

P. conf.
[signature]

15. VII. 947

... în foto ...

Bună [illegible]

4

Declarație

Subsemnatul Iuliu Maniu domiciliat în Buc. Str. Spătarului No. 10. et. I. ap. 11. actualmente internat la sanatoriul Dr. Jovin din Str. Sofia No. [illegible]

În legătură cu încercarea de a pleca în străinătate a d-lor Ion Mihalache, Nicolae Penescu, Ilie Lazăr, Carandino Nicolae cu soție, D-na Penescu, Ing. Gh. Popescu, Dr. Grozea(?) cu soția, Stan Gorcea(?) și Eugen Gorcea(?) împreună cu cei doi aviatori Rudea(?) și Dustig(?) declar următoarele:

- Înainte de a răspunde la întrebări, țin să protestez cu toată hotărârea contra felului de procedare pus în aplicare față de mine.
- Un domn cu numele de Zotescu(?) funcț. la stat. s'a prezentat eri 14 Iulie a.c. arătându-mi că are misiunea de a mă opri să părăsesc acest apartament din sanator, fiindcă mi se impune un domiciliu forțat.
- Întrebându-l eu dacă are în privința aceasta vreun mandat în scris sau hotărâre care mă privește pe mine, fie dela Guvern fie dela instanțe jud. sau dela Sig. de stat, fie dela forul competent. — Am primit răspuns negativ, ceeace m-a îndemnat(?) și îndreptățit să protestez în celesc(?) în modul cel mai energic, ceeace fac și acum, ulterior acestei ocazii.

15 Iulie 1947 J. Maniu

- În legătură cu afirmațiile încer-
cării de plecare, a unor colegi de suferin-
ță, să constat, că am fost totdeauna
și conștient de faptul că
poporul român trebue să aibă
cel mai strâns contact politic și
cultural cu lumea din afară
și îndeosebi cu Statele Unite.
Aceasta pentru a fi asigurată
România și situația și instituțiile
sale.

Astfel, oricare prieten al meu
mi-a întrebat dacă sunt de acord
să plece în străinătate, am răsp[uns]
categoric, că sunt de acord.
Felul și modul de executare în
concret, nu mă interesa și nu
cădea în competența mea.

Dumineaca, spre seară l-am
chemat pe Dl I. Mihalache, dele-
gat, la București, pentru a pregăti ședința delegației perm[anente] și între altele
am constatat că este o posibilitate [de]
plecare în străinătate, cu avionul,
fiind de acord, să totdeauna,
plece. Domnul I. Mihalache mi-a
comunicat că există această ocazie [de]
plecare cu avionul, și am fost de
acord. Iuliu Maniu

În ce privește organizarea plecării, ~~[illegible]~~ și am avut și eu o parte activă - toți românii în sarcina celor ce urmau să plece.

- Domnul Nicolae Penescu, aflând că este o ocazie de a pleca în străinătate, mi-a comunicat că dorește să plece și dsa, iar eu am fost de acord. -

- Domnul N. Carandino, mi-a comunicat, tot în seara de 13 Iulie, că are o ocazie de plecare în străinătate, și că dorește să plece la care eu am fost de acord!

Prin dl N. Carandino am transmis acordul meu pt. plecarea dlui Ilie Lazăr.

În legătură cu aceasta proectată plecare, îmi amintesc de un oarecare Popescu, despre care mi s-a vorbit numai în ajunul plecării, adică 13 Iulie a.c., care ar avea un oarecare rol în această plecare, fără a ști ce anume.

La fel a fost amintit în acea seară și numele unui doctor Gafencu.

Iuliu Maniu

19 Iulie 1947 6

6

D E C L A R A T I E

Subsemnatul IULIU MANIU, declar următoarele:

Pe VLAD HATIEGANU, îl cunosc de mic copil, fiind fiul prietenului meu EMIL HATIEGANU. VLAD HATIEGANU venea însă mai rar in locuința mea.-

In săptămâna, inainte de 14 Iulie a.c. VLAD HATIEGANU, chemat de mine, deoarece nu mă simțeam tocmai bine, el fiind medic, m'a vizitat de câteva ori.-

Inainte cu 2-3 zile de 14 Iulie 947, fiind la mine mi-a comunicat că el cunoaște o ocazie de a pleca cu avionul in străinătate, cu care ocazie ar putea pleca 3-4 persoane, că dacă doresc pot profita de această ocazie şi să-i trimit. I-am răspuns că, dacă plecărea este serioasă, aş fi de acord să plece MIHALACHE şi încă 2- 3 persoane.-

Am comunicat aceasta posibilitate de plecare lui MIHALACHE vineri seara sau sâmbătă inainte de a pleca la Dobrești.-

I-am spus Dlui ION MIHALACHE, că dacă dintr'un motiv oarecare n'ar putea pleca, voi pleca eu. Dl ION MIHALACHE vedea şi Dsa necesitatea absolută a plecării unuia dintre noi şi până la urmă s'a hotărât să plece Dsa.-

Dacă plecarea lui ION MIHALACHE se impunea categoric, plecarea lui NICULAE PENESCU, deşi importantă, nu se impunea cu aceiaş insistență categorică.-

Ocazia de a pleca in străinătate cu avionul impreună cu ION MIHALACHE i-am comunicat-o lui NICULAE PENESCU sâmbătă sau Duminică.-

Intrucât cu mai mult timp inainte de 14 Iulie 1947, am discutat cu personalități importante din partid, necesitatea de a pleca peste hotare, singur că şi cu Dl N. PENESCU, dată fiind capacitatea şi talentul să am discutat de mai multe ori cu mult timp inainte, importanța pentru partid şi pentru țară de a pleca in străinătate.-

./.

La fel am discutat cu mai mult timp inainte de data plecări şi cu Dl CARANDINO, despre plecarea Dsale in străinătate.-

Lui ILIE LAZAR, eu i-am transmis vorbă că are ocazie să plece, şi cred că ara bine să plece.-

Am trimis in străinătate acesti colaboratori ai mei cu scopul de a informa celelante ţări si pentru a creia o atmosferă favorabilă răsturnări actualului regim din ţară, prin mijloace legale şi o face posibil ca naţiunea şi Suveranul Ţării să-şi exercite liber drepturile.-

19 Iulie 1947.- (ss) Iuliu Maniu

P. Conf.
Maior Gl.
[signature]

6/ 19.VII.947 8

Declaratie 7

Subsemnatul Iuliu Maniu, declar următoarele:

Pe Vlad Hațieganu, îl cunosc de mic copil, fiind fiul prietenului meu Emil Hațieganu. Vlad Hațieganu venea rudă mai rar în locuința mea.

În săptămâna, înainte de 14 Iulie a.c. Vlad Hațieganu, chemat de mine, deoarece nu mă simțeam tocmai bine, el fiind medic, m-a vizitat de câteva ori.

Înainte cu 2-3 zile de 14 Iulie 947, fiind la mine, mi-a comunicat că el cunoaște o ocazie de a pleca cu avionul în străinătate, cu care ocazie ar putea pleca 3-4 persoane, că, dacă doresc pot profita de această ocazie și să-i trimit. I-am răspuns că, dacă plecarea este serioasă, ~~a~~ aș fi ~~trimite~~ de acord să plece ~~pe~~ lui Mihalache și încă 2-3 persoane.—

Am comunicat această posibilitate de plecare lui Mihalache Vineri seara sau Sâmbătă

Maniu

înainte de a pleca la străinătate.

I-am spus d-lui Ion Mihalache, că dacă din vreun motiv oarecare nu voi putea pleca, voi pleca eu. - D-l Ion Mihalache vedea și d-sa, necesitatea absolută a plecării unuia dintre noi și până la urmă s'a hotărît să plece d-sa. —

Dacă plecarea lui Ion Mihalache se impunea categoric, plecarea lui Nicolae Penescu, deși importantă și necesară, nu se impunea cu aceeaș insistență categorică.

Ocazia de a pleca în străinătate cu avionul împreună cu Ion Mihalache și am comunicat-o lui N. Penescu Sâmbătă sau Duminecă.

Întrucât cu mai mult timp înainte de 14 Iulie, 947, am discutat cu personalitățile importante din partid, necesitatea de a pleca peste hotare, și fiindcă și cu d-l N. Penescu, dată fiind capacitatea și talentul său, am discutat de mai multe ori și cu mult timp înainte, importanța pentru partid a plecării sale de a pleca în străinătate.

[signature]

La fel, am discutat cu mai mult timp înainte de data plecării, și cu d/l N. Carandino, despre plecarea noastră în străinătate. —

Lui Ilie Lazăr, nu i-am transmis vorba că are ocazie să plece, și cred că este bine să plece.

— Am trimis în străinătate acești colaboratori ai mei cu scopul de a informa celelalte țări pentru a crea o atmosferă favorabilă răsturnării actualului regim din țară, prin mijloace legale și a face posibil ca națiunea și suveranul țării să-și exercite liber drepturile —

19 Iunie 1947

Iuliu Maniu

9 10 10

D E C L A R A T I E

Subsemnatul IULIU MANIU,domiciliat in str. Sfinţilor nr. lo Bucuresti,declar următoarele :

Acordul de la Moscova,care a fost determinat in bună parte de intervenţia mea făcută Guvernelor din Moscova,America şi Anglia,arătând că Guvernul român nu satisface acordurile dela Yalta şi Postdam.

Dnii CLARK KER şi HARIMAN mi-au cerut să accept acordul dela Moscova şi să colaborez la punerea lui in aplicare.-

Hotărârile dela Moscova nu mă satisfac şi nu accept personal acest acord. Voui da un răspuns după convocarea delegaţi permanente a Partidului.

Delegaţia permanentă a hotărât să acceptăm hotărârile dela Moscova.

Dnii CLARK KER şi HARIMAN m'au intrebat dece nu accept hotărârile dela Moscova .Le-am răspuns că n'am incredere in aplicarea acordului,care nu contine esenţialele mele dorinţi :

- schimbarea guvernului şi
- alegeri noi :
- precum şici garanţiile necesare pentru aplicarea stipulaţiunilor care imi convin.

Ei au răspuns că nu este nevoe de garanţii, intrucât garantează Marile Puteri.

Delegaţia permanentă a partidului,acceptând aplicarea acordului dela Moscova,a hotărât delegarea Dlui EMIL HATEGANU ca ministru in guvernul Dr.P.GROZA pentru a supraveghea punerea in aplicare a convenţiei dela Moscova şi colaboarea numai in pregătirea procedurii electorale.

Dl HATEGANU a fost chemat de mine,la Dl DINU BRATIANU,-unde mă găseam,- pentru a examina decla-

./.

10 11 11

ratia concepută de mine, pe care Dsa a cetit-o apoi în Consiliul de Minoştri.

Declaratia concepută de mine a fost acceptată 'mi de Dl BRATIANU, iar atitudinea ministrului liberal din guvern a fost identică, cu a ministrului national-ţărănist.

Despre intentiunea Dlui NICULESCU BUZESTI de a pleca in străinătate stiam.

In privinta activităţii politice a prietenilor din străinătate am dat ordin tuturor să se inţeleagă şi să conlucreze. In scrisoarea către Dl NICULESCU BUZESTI am spus să lucreze solidar pentru apărarea intereselor noastre nationale, iar când nu se vor intelege să facă apel la CORNEI BIANU, care are intentiuni din partea mea şi să asculte de el.

Dl BUZESTI este omul nostru de incredere şi reprezintă politica noastră.

Aceasta este declaratia pe care o dau ~~verbind~~ nesilit.

1.VIII.947 Bucuresti

Semnez cu observaţia că fiind urmărit doresc să am apărători, numesc pe Dnii EMIL OTTULESCU Dl VENIAMIN, MIHAIL RAUTU şi ION HUDITA.

/ss/ IULIU MANIU

Dată in fata noastreă
Dir. Pol. de Sig.
ss/ N Popescu,

P. Conf.
Insp. Şef.
[signature]

13 ~~11~~ 12 12

Declarație,

Subsemnatul Iuliu Maniu, domiciliat în str. Sfinților No. 10 București, declar următoarele:

Acordul de la Moscova, care a fost determinat în bună parte de intervenția mea față de Guvernele din Moscova, America și Anglia, arătând că Guvernul român nu satisface acordurile de la Yalta și Postdam.

D-nii Clark Kerr și Hariman mi-au cerut să accept acordul de la Moscova și să colaborez la punerea lui în aplicare.

Hotărîrile de la Moscova nu mă satisfac și nu accept personal acest acord. Voi da un răspuns după convocarea delegației permanente a Partidului.

Delegația permanentă a hotărît să acceptăm hotărîrile de la Moscova.

D-nii Clark Kerr și Hariman m-au întrebat de ce nu accept hotărîrile de la Moscova. Le-am răspuns că n-am încredere în aplicarea acordului, care nu

./.

conține esențialele mele doleanțe:

- schimbarea guvernului; și
- alegeri noi;
- precum nici garanțiile necesare pentru aplicarea stipulațiunilor care îmi conveniau. Ei au răspuns că nu este nevoie de garanții, întrucât garantează Marile Puteri.

Delegația permanentă a partidului, acceptând aplicarea acordului de la Moscova, a hotărât delegarea D-lui Emil Hațieganu ca ministru în guvernul D-l P. Groza pentru a supraveghea punerea în aplicare a convenției de la Moscova și colaborarea numai în pregătirea procedurii electorale.

D-l Hațieganu a fost chemat de mine, la D-l Dinu Brătianu, - unde mă găseam, - pentru a examina declarația Domniei sale ce urma să o facă în Consiliul de miniștri. Aici, am dat D-lui Hațieganu declarația concepută de mine, pe care D. sa a citit-o apoi în Consiliul de Miniștri.

Declarația concepută de mine a fost acceptată și de D-l D. Brătianu, iar atitudinea ministrului liberal din guvern a fost identică cu a ministrului național-țărănist.

./.

12 13 13

– Despre intentiunea d-lui Niculescu-Buzești de a pleca în străinătate știam.

In privința activității politice a prietenilor din străinătate, am dat ordin anterior să se înțeleagă și să conlucreze. In scrisoarea către D-l Niculescu-Buzești am spus să lucreze solidar pentru apărarea intereselor noastre naționale, iar când nu se vor înțelege să facă apel la consul Bianu, care are instrucțiuni din partea mea și să asculte de el.

D-l Buzești este omul nostru de încredere și reprezintă politica noastră.

Aceasta este declarația pe care o dau scrisă.

1. VIII. 1947.
București.

Semnez cu observația că fiind urmărit doresc să am afara toți cunosc pe Dnii Emil Hațieganu, Ghiță Pop, Ilie Lazăr, Vaida ... Mihai Popovici, Mihai Romniceanu, Ion Hudiță ... (de nesigur)

Iuliu Maniu

Dată în fața noastră
Sr. Pol. de Sig.
N. D. Popescu

DECLARATIE

Subsemnatul IULIU MANIU, domiciliat in strada Sfintilor nr. lo declar următoarele ;

Am avut o actiune foarte esiduă şi sârguincipase in ceace priveste legăturile cu străinătatea .

Recunosc că am avut schimb de scrisori cu Dl GAFENCU, CRETEANU, BUZESTI, CITTA DAVILLA.

Nu-mi amintesc persoanele prin care am trimis şi primit corespondenţe amintit mai sus.-

Dela Dl CITTA DAVILLA sau CRETEANU am primit o scrisoare in care era si un apel al Dlui MACEK in legătură cu organizarea partidelor agrariene din sud-estul Europei si Polonia.

In scrisorile primite a fost pomenit si numele Dlui RAUTU, care scria articole in gazeta "Roumanie Independente ".

Printre prietenii din Italia mai apropiat imi este Dl AUGUSTIN POPA, membru al P.N.T.

Actiunea intreprinsă cu plecarea in străinătate a Dlui MIHALACHE, PENESCU, ILIE LAZAR şi CARANDINO era foarte importantă şi cu tot regretul pentru nereuşita ei, prefer si astăzi că a fost făcută, decât să nu fi fost iniţiată si pentru care imi iau toată răspunderea morală si politică.

Aceasta este declaratie pe care o dau neăilit si o semnez de bună voe.-

/ss/ IULIU MANIU

5 August 1947.-

P.Conf.

~~14~~ ~~15~~ 15

5 August 1947
Dată în fața noastră
Insp. [signature]

Declarație,

Subsemnatul Iuliu Maniu, domiciliat în Str. Sfinților No. 10 declar următoarele:

Am avut o acțiune foarte ordonată și sârguincioasă în ceea ce privește legăturile cu străinătatea.

Recunosc că am avut schimb de scrisori cu Dl. Gafencu, Cretzeanu, Buzești, Citta Davila.

Nu-mi amintesc persoanele prin care am trimis și primit corespondența amintită mai sus.

De la Dl. Citta Davila sau Dl. Cretzeanu am primit o scrisoare în care era și un apel al D-lui Macek în legătură cu organizarea partidelor agrariene din sud-estul Europei și Polonia.

In scrisorile primite a fost pomenit și numele D-lui Răutu, care scria articole în gazeta „România Independentă", gazetă pe care o primeam uneori.

Dintre prietenii din Italia mai apropiat îmi este Dl. Augustin Popa, membru al P.N.Ț.

./.

Acțiunea întreprinsă cu plecarea în străinătate a D-lui Mihalache, Penescu, Ilie Lazăr și Carandino ~~era~~ foarte importantă și cu tot regretul pentru nereușita ei, prefer și adaog că a fost făcută decât să nu fi fost inițiată și pentru care îmi iau toată răspunderea morală și politică.

Aceasta este declarația pe care o am citit și o semnez de bună voe. [signature]

5. August 1947.

București.

D E C L A R A T I E

Subsemnatul IULIU MANIU, din Bucuresti, str. Sfintiilor nr. lo, in continuare declar.:

Toate problemele si actiunile pe care le consideram necesare de urmat de către partidul nostru a fost discutate in forurile statutare si anume biroul politic, sau delegatia permanentă si numai după ce erau acceptate de aceste foruri deveneau obligatoriu formând linia politică a partidului.

Tin să mentionez că dela această normă făceau eceptie anumite probleme in legătură cu politica externă pe care le consideram mai discrete si nu le supuneam discutiei plenului forururilor statutare ci le discutam numai cu Dnii ION MIHALACHE, MIHAI POPOVICI, NICOLAE PENESCU, cu fiecare in parte sau cu toti in sedintă.

Iar unele probleme de importantă deosebită le discutam personal cu Dnii DINU BRATIANU si TITEL PETRESCU.

In general linia politică a partidului a fost fixată de forurile statutare după discutii acelor prezenti si in special după 23 Augsut 1944 această linie politică a fost adoptată de unanimitatea membirlor forurilor statutare.

Linia politică a partidului era transmisă organizatiilor fie prin presă, circulări sau verbal către sefii organizatiilor.-

In afar de organizatiile teritoriale, partidul avea organizatii profesioanàle, de tineret feminină si muncitorească.

Dintre aceste organizatiuni cele mai active erau organizatia muncitorească care era foarte bine pusă la punct, organizatia tineretului iar dintre cele profesionale mă preocupa organizatia militară.-

Am infintat organizatia muncitorească si i-am dat importantă deosebită după 23 August 1944, deoarece consideram necesar să avem si această importantă fortă la indemâna partidului pentru a o putea folosi asa cum

./.

 16 17 17

ne convenea nouă după concepţiunea noastră politică

Incadrarea organizatiei muncitoresti am făcut-o cu acele elemente, intelectuale sau dinrânduri clasei muncitoare, care manifestau atitudinea lor anticomunistă si duceau actiuni in conformitate cu linia politică a partidului national tărănesc pentru a sustrage această importantă fortă, clasei muncitoare de sub influenta partidului comunist.

Astfel organizată ái incadrată cu astfel de elemente organizatie muncitorească a P.N.T. trebuia să ia parte la toate actiunile politice ale partidului nostru

Această organizatie muncitorească era condusă direct de presedintele partidului prin presedintele sau colaboratorii săi cei mai apropiati si eram informat in lini mari de activitatea acestei organizati.

Incă din timpul imperiului austro-ungar mă preocupa problema muncitorilor români din acea tară si aveam legături cu FLUERAS, JUMANCA, si alti romanând ca muncitori români să nu se incadreze in organizatii comune cu unguri sau alti muncitori străini.-

11 August 1947

/ss/ IULIU MANIU.-

P. conf.

18

11 August 1947
Dată în fața noastră
[signature]

Declarație

Subsemnatul Iuliu Maniu, din București, str. Sfinților Nr. 10, în continuare declar:

Toate problemele și acțiunile pe care le consideram necesare de urmat de către partidul nostru au fost discutate în forurile statutare și anume biroul politic, sau delegația permanentă și numai după ce erau acceptate de aceste foruri deveneau obligatorii, formând linia politică a partidului.-

Țin să menționez că dela această normă făceau excepție anumite probleme în legătură cu politica externă pe care le consideram mai discrete și nu le supuneam discuției plenului forurilor statutare și le discutam numai cu dnii Ion Mihalache, Mihai Popovici, Nicolae Penescu, cu fiecare în parte sau cu toții în ședință.-

Iar unele probleme de importanță deosebită le discutam personal cu dnii Dinu Brătianu și Titel Petrescu.-

Iuliu Maniu

In general linia politică a partidului a fost fixată de forurile statutare după discuții a celor prezenți și în special după 23 August 1944 această linie politică a fost adoptată de unanimitatea membrilor forurilor statutare.-

Linia politică a partidului era transmisă organizațiilor fie prin presă, circulări, sau verbal ~~de~~ către șefii organizațiilor.-

In afară de organizațiile teritoriale, partidul avea organizații profesionale, de tineret, feminină și muncitorească.-

Dintre aceste organizațiuni cele mai active erau organizația muncitorească care era foarte bine pusă la punct, organizația tineretului, iar dintre cele profesionale ~~dădeam o deosebită atenție~~ mă preocupa organizația militare.- [signature]

Am înființat organizația muncitorească și i-am dat importanță deosebită după 23 Aug. 1944, deoarece consideram necesar să avem și această importantă forță la îndemâna partidului pentru a o putea folosi așa cum ne convenea nouă după concepțiunea noastră politică.

[signature]

18

Încadrarea organizației muncitorești am făcut-o cu acele elemente, intelectuale sau din rândul clasei muncitoare, care manifestau atitudinea lor anticomunistă și duceau acțiuni în conformitate cu linia politică a partidului naț.- țărănesc pentru a sustrage această importantă forță, clasei muncitoare, de sub influența partidului comunist.-

Astfel organizată și încadrată cu astfel de elemente, organizația muncitorească a P.N.T. trebuia să ia parte la toate acțiunile politice ale partidului nostru.-

Această organizație muncitorească era condusă direct de președintele partidului prin președintele sau colaboratorii săi cei mai apropiați. și eram informat în linii mari de activitatea acestei organizații.- Încă din timpul imperiului austro-ungar mă preocupa problema muncitorilor români din acea țară și aveam legături cu Fluieraș, Jumanca, ș.a., urmărind ca muncitorii români să nu se încadreze în organizații comune cu unguri sau alți muncitori străini.

~~[illegible]~~ [signature]

4/VIII a.7.

D E C L A R A T I E

Subsemnatul IULIU MANIU in etate de 75 ani ocupatiune agricultor, Bădăcini, locuinta in strada Sfintilor nr.lo Bucuresti, necăsătorit declară următoarele :

Intre alte multe organizatii profesionale din partidul national tărănesc, existau 2 organozatiuni profesionale militare, ale fostilor militari care apartinea partidului nostru.

Ambele organozatiuni militare, era statutare si se ocupau cu problemele specific ale profesiunei lor.

Organizatia Militară profesională militară pe tară era suordonată direct sefului organozatie capitalei- Dl ION MIHALACHE.

Orientarea lor politică se comforma orientării generale politice a partidului, programului si tacticei lui.

Despre activitatea acestor organizatii mi se raporta fie in sedinte de partid, fie in convorbiri particulare la club sau in socetate.

Nu toti militari inscrisi in partid actionau in cadrul organizatiunilor profesionale.

Il cunosc pe codrul MOCANU care se ocupa la ziarul "DREPTATEA" cu rublica externă.-

Cu Dse mă intâlneam in relatii obijnuite ale partidului si când avea ceva anume să-mi comunice venea la mine.

In misiunea la ziar lucra in competenta necesară, cunoscând bine idiologia partidului.-

Cunosc deasemenea pe Lt. cdor CIOROIU MIRCEA, care mi se prezenta ca un ofiter bine pregătit atât profesional cât si in privinta pregătirii generale.

Pe generalul BARBU VASILE il cunosc de multă vreme incă depe cât era locotenent.- Il stiu ca pe un om bine pregătit profesional specialist in problemele de organizare a jandarmeriei si mi-a făcut bune servicii pe timpul guvernări.

./.

 20 21 21

Cu dsa eram in contact mai des decât cu ceilalti ofiteri din partid, mai ales după trecerea in rezervă.-

Pe col- STOICA STEFAN il cunosc inainte de a fi fost secretar general la Ministerul Inzestrării. Mi-am dat asentimentul pentru postul de secretar general administrativ, fiindcă il stiam bine pregătit din punct de vedere militar. Am luat la cunostintă cu plăcere această avansare.-

L-am numit in postul de presedinte al organizatiei profesionale militare, fiindcă pe deoparte stiam că ofiteri pe care urmau să-i conducă erau de acord cu această numire, iar pe dealtă parte pentru că consideram capabil pentru aceată functiune.-

Intâlnirile intre mine si Lt. Colonel STOIKA STEFAN nu aveau ca subiect decât activitatea cercului profesional militar si de natură amicală intre oameni care se respectă reciproc.

Această declaratie in două pagini o recunoc de a fi a mea.-

/ss/ IULIU MANIU

13 August 1947.-

P.Conf.

13 August 1947
Dată în fața noastră
[illegible]

<u>Declarație</u>

Subsemnatul Iuliu Maniu în etate de 75 ani, ocupațiunea agricultor, Bădăcin, locuința în Str. Sfinților No 10 București, necăsătorit, declar următoarele:

Între alte multe organizații profesionale din partidul național țărănesc, existau două organizațiuni profesionale militare, ale foștilor militari care aparțineau partidului nostru.

Ambele organizațiuni militare erau statutare și se ocupau cu problemele specifice ale profesiunii lor.

Organizația militară profesională pe țară era subordonată direct președintelui partidului și era condusă de Lt. Col. rez. Staicu Ștefan, numit de mine.

Organizația militară profesională a Capitalei era subordonată direct șefului organizației Capitalei - Domnul Ion Mihalache.

Orientarea lor politică se conforma orientării generale politice a partidului și programului și tacticei lui.

Despre activitatea acestor organizații mi se raporta fie în ședințele de partid, fie în convorbiri particulare, la Club sau în societate.

Nu toți militarii înscriși în partid acționau în cadrul organizațiunilor profesionale.

Il cunosc pe Comandorul Mocanu care se ocupa la ziarul „Dreptatea" cu rubrica externă.

I. Maniu

22 13 23

Cu domnia sa mă întâlneam în relații obișnuite ale partidului ori când avea ceva anume să-mi comunice venea la mine.

In misiunea la ziar lucra cu competența necesară, cunoscând bine ideologia partidului.

Cunosc deasemenea pe Lt. Comandor Cioranu Mircea care mi se prezenta ca un ofițer bine pregătit atât profesional cât și în privința pregătirii generale.

Pe Generalul Barbu Vasile îl cunosc de multă vreme încă de pe când era Locotenent. Il știu ca pe un om bine pregătit profesional, specialist în problemele de organizare a Jandarmeriei și mi-a făcut bune servicii pe timpul guvernării.

Cu domnia sa eram în contact mai des decât cu ceilalți ofițeri din partid, mai ales după trecerea în rezervă.

Pe Colonelul Staicu Stefan îl cunosc înainte de a fi fost secretar general la Ministerul Inzestrării. Mi-am dat asentimentul pentru postul de secretar general administrativ, fiindcă îl știam bine pregătit din punct de vedere militar. Am luat la cunoștință cu plăcere această avansare.

L-am numit în postul de președinte al organizației profesionale militare, fiindcă pe deoparte știam că ofițerii pe care urma să-i conducă erau de acord cu această numire, iar pe dealtă parte pentru că consideram capabil pentru această funcțiune.

Intalnirile între mine și Lt. Col. Staicu Stefan nu aveau ca obiect decât activitatea cercului profesional militar și de natură amicală între oameni care se respectă reciproc.

Această declarație în două pagini o recunosc de a fi a mea.

13/VIII/1947 [signature]

III

D E C L A R A T I E

Subsemnatul IULIU MANIU de profesiune agricultor, domiciliat în Bucuresti, Str. Sfinților Nr. 10, declar următoarele:

L-am cunoscut pe Dl. NICULESCU BUZESTI în toamna anului 1940 la locuința lui BARBU STIRBEY, când am discutat și hotărât cu el inaugurarea acțiunei politice care să scoată România din legăturile cu Germania și să treacă de partea Națiunilor - Unite.-

Acțiunea a fost începută imediat atât în țară cât și în străinătate bine înțeles cu aprobarea conducerii centrale a P.N.T.-

Plecarea din țară a lui NICULESCU BUZESTI s'a făcut din interese familiare, deoarece soția sa se găsea grav bolnavă în Elveția, unde chiar a și decedat.

Cu ocazia acestei plecări despre care am știut, i-am pregătit o scrisoare prin care am constatat că este membru al Partidului nostru și că este un influent prieten politic al nostru.-

Scopul pentru care am dat aceasta scrisoare a fost ca cei în drept adică ceilalți prieteni politici ai mei și care se găseau în străinătate să fie încredințați că NICULESCU BUZESTI este persoana agreată și de încredere a mea.

Dl. BUZESTI mi-a spus că va cere o similară declarație și dela Dl. BRATIANU și TITEL PETRESCU pentru a dovedi față de prieteni acestora că posedă și încrederea acestor șefi de partide, cu care eu m'am declarat de acord.

Scopul pentru care Dl. NICULESCU BUZESTI cât și prietenii mei din străinătate duceau acțiunea lor era întâi: asigurarea suveranității Țării Românești și recâștigarea integrală a Transilvaniei, precum și asigurarea tuturor intereselor României care ar putea veni în discuție, în cercurile din străinătate.

Plecarea în străinătate a D-lui NICULESCU BUZESTI s'a făcut cu puțin timp înainte de alegerile din 19 Noembrie 1946.

In corespondența ținută cu prietenii mei din străinăta-

./.

te,nu am avut curieri speciali ci am folosit diferite ocazuni de persoane care voiajiau,evitând persoane oficiale.

Pe Dl.POGONEANU l-am cunoscut pe la sfârşitul anului 1945, sau începutul anului 1946,în legătură mai sistematică cu el nu am fost,fiindcă atât eu cât şi funcţionarii din Ministeru ne evitam pentru a nu da loc la interpretări greşite.- In legătură cu materialul statistic,i-am cerut unele informaţii în legătură cu lumea apuseană, adică Germania,Franţa,Austria şi Anglia pe care Dl.POGONEANU,mi le-a dat,acest material statistic era de natură economică. Prin Dl.POGONEANU nu am expediat nici un fel de corespondenţă în străinătate şi nici nu am primit.-

Aceasta este declaraţia pe care o semnez propriu.

ss/.I.MANIU

In continuarea declaraţiei că Dl.POGONEANU nu mi-a dat nici un fel de material de natură politică decât cel amintit mai sus adică un material statistic de natură economică.

Menţionez că dela Dl.NICULESCU BUZESTI am primit numai o singură scrisoare din Elveţia în care îmi schiţa încurcăturile dela Conferinţa de Pace care dealtfel erau cunoscute şi din ziare.

Pe Dl.VASILE SERDICI îl cunosc dela data intrării sale în partidul nostru în timpul când s'a făcut fuziunea cu partidul Dl.Dr.LUPU.

Cu Dl.SERDICI eram în raporturi amicale permanente,l-am apreciat pentru atitudinele sale în materie economică şi în general pentru că este un om deştept şi corect şi se bucură de încrederea mea.- Raporturile între mine şi Dl.SERDICI, au devenit mai strânse odată cu confirmarea lui ca preşedinte al organizaţiei din Jud.Târnava Mare a partidului nostru.Incepând din luna August 1946 aproximativ şi până după alegeri am locuit la Dl.V.SERDICI,unde aveam o cameră închiriată.- Dela începutul anului 1945 l-am întrebuinţat pe Dl.SERDICI ca interpret pentru limba engleză la Misiunea Engleză şi Americană.- Dela 23 August 1944,şi până în anul 1946 raporturile cu Misiunile Americană şi Engleză erau mai strânse,iar în anul 1947,raporturile erau mult mai rare.- Discuţiile purtate atât cu Dl.BERRY,cât şi cu Dl.HOLMAN şi SKAUYLER era de natură in-

./.

formativă şi de protest pentru nerespectarea conventiunilor internaţionale şi a înţelegerilor făcute cu partidul nostru, că se va respecta viaţa constituţională şi libertăţile politice şi cetăţeneşti care care erau mereu călcate.

Susţin şi semnez.

ss/ I.MANIU.

Pe Dl.NICU CARANDINO, nu-mi amintesc decând îl cunosc şi nici nu eram în raporturi de prietenie personală cu dânsul dat fiind deosebirea de vârstă. L-am apreciat foarte mult ca scriitor şi ca om de luptă politică.

Insărcinările date de mine lui CARANDINO, se refereau numai la atitudinea gazetei partidului nostru "Dreptatea" In general întâlnirile mele cu Dl.CARANDINO erau destul de rare fiind ambii foarte ocupaţi.- Pe Dl.CARANDINO îl cunosc şi l-am apreciat pentru caracterul său cinstit şi deschis.

Pe Dl.GHITA POP, îl cunosc din tinereţe decând era student, este un om de o erudiţie excepţională, de o profundă judecată şi un temperament calm.

Este cel mai bun cunoscător al problemei minorităţilor, deaceea l-am trimis în străinătate în anul 1928 în diferite ţări unde se găsesc minorităţi, pentru a studia la faţa locului modul cum este rezolvată problema minorităţilor. Este membru al Delegaţiei Permanente şi fost ministru în repetate rânduri. In epoca pregătirii loviturei dela 23 August 1944 Dl. GHITA POP era secretarul general al Partidului nostru, desvoltând o activitate foarte sârguicioasă şi patriotică. Dl.GHITA POP, era membru în comitetul redacţional al "Dreptăţii" Este un om de o încredere desăvârşită pe a cărui cuvânt eu puneam multă bază. Ultima întrevedere avută cu Dl.GH.POP a avut loc în primele zile ale lunei August 1947 la locuinţa D-lui BOILA în Str.Barbu Delavrancea, când a fost chemat de mine, precis în ce chestiune nu-mi aduc aminte, consider chemarea D-lui POP, ca ceva firesc deoarece este unul din consilierii mei cei mai apreciaţi, motiv pentru care l-am şi însărcinat şi cu încheerea armistiţiului la Moscova în 1944.-

./.

Pe ILIE LAZAR,îl cunosc de pe vremea când eram student l-am cunoscut totdeauna ca un bun român şi luptător desinteresat,deschis şi hotărât,este bine pregătit ca,cultură generală.

Era membru al Delegaţiei permanente şi se bucură de încrederea mea ca un om de cuvânt şi ca unul care se bucură de încrederea maselor partidului nostru,- La actul dela 23 August 1944 şi la pregătirea lui Dl.ILIE LAZAR are merite excepţionale.-

Plecarea D-lui ILIE LAZAR, în străinătate era motivată prin împrejurarea că noi nu plănuiam o acţiune de mase într-un viitor apropiat în ţară, unde prezenţa lui era necesară, în schimb însă el trebuia să cunoască lucrurile din străinătate în legătură cu mişcările şi acţiunile muncitoreşti.

Menţionez că Dl.ILIE LAZAR a avut o activitate excepţională în legătură cu realizarea unităţii naţionale în anul 1918.-

1 sept 1947

ss/ Iuliu Maniu

P.Conf.

27 1 Sept. 1947 28
Data în fața noastră
[signature]
28

Declarație

Subsemnatul Iuliu Maniu de profesiune agricultor domiciliat în București str. Sfinților 1-10, declar următoarele:

L-am cunoscut pe Niculescu-Buzești în toamna anului 1940 la locuința lui Barbu Știrbey când am discutat și hotărât cu el inaugurarea acțiunii politice care să scoată România din legăturile cu Germania și să treacă de partea Națiunilor Unite.-

Acțiunea a fost începută imediat atât în țară cât și în străinătate bine înțeles cu aprobarea Conducerii Centrale a P.N.Ț.-

Plecarea din țară a lui Niculescu Buzești s'a făcut din interese familiare, deoarece soția sa se găsea grav bolnavă în Elveția unde chiar a și decedat.-

Cu ocazia acestei plecări despre care am știut, i-am predat o scrisoare prin care am constatat că este membru al Partidului nostru și că este un influent prieten politic al nostru.-

Scopul pentru care am dat această scrisoare a fost ca cei în drept adică ceilalți prieteni politici ai mei și care se găseau în străinătate să fie încunoștințați că Niculescu Buzești este persoana agreată și de încredere a mea.-

Dl Buzești mi-a spus că va cere o similară declarație și dela Dl Brătianu și Titel Petrescu pentru a dovedi toți de

IManiu

prietenii acestora cu poziția și încadrarea acestor șefi de partide, cu care eu n-am stat de vorbă.-

Scopul pentru care D-l Niculescu Buzești cât și prietenii mei din străinătate duceau acțiunea lor era întâi, asigurarea suveranității țării noastre și recâștigarea integrală a Transilvaniei, precum și apărarea tuturor intereselor românești care ar putea veni în discuție, în cercurile din străinătate.-

Plecarea în străinătate a D-lui Niculescu Buzești s-a făcut cu puțin timp înainte de alegerile din 19 noiembrie 1946.-

In corespondența ținută cu prietenii mei din străinătate, nu am avut curieri speciali ci am folosit diferite ocaziuni de persoane care voiajau, evitând persoane oficiale.-

Pe D-l Popoveanu l-am cunoscut pela sfârșitul anului 1945 sau începutul anului 1946, în legătură mai sistematică cu el nu am fost, fiindcă atât eu cât și funcționarii din Ministere ne evitam pentru a nu da loc la interpretări greșite.- In legătură cu materialul statistic, ~~sa~~ i-am cerut unele informații în legătură cu lumea apuseană, adică Germania, Franța, Austria și Anglia pe care D-l Popoveanu mi le-a dat, acest material statistic era de natură economică.- Prin D-l Popoveanu nu am expediat nici un fel de corespondență în străinătate și nici nu am primit.-

Aceasta este declarația pe care o semnez propriu.- [signature]

In continuare declar că Dl. Pogoneanu nu mi-a dat nici un fel de material de natură politică, decât cel amintit mai sus adică un material statistic de natură economică.–

Menționez că dela Dl. Niculescu-Buzești am primit numai o singură scrisoare din Elveția în care îmi schița împrejurările dela Conferința de Pace, care deasemenea erau cunoscute și din presă.–

Pe Dl. Vasile Serdici îl cunosc dela data intrării sale în partidul nostru în timpul când s-a făcut fuziunea cu partidul Dl. Dr. Lupu.–

Cu Dl. Serdici eram în raporturi amicale permanente, l-am apreciat pentru aptitudinile sale în materie economică și în general pentru că este un om deștept și cred că se bucură de încrederea mea.– Raporturile dintre mine și Dl. Serdici au devenit mai strânse odată cu confirmarea lui ca președinte al organizației din Jud. Târnava-Mare a partidului nostru.– Începând din luna August 1946 aproximativ și până după alegeri am locuit la Dl. V. Serdici, unde aveam o cameră închiriată.– Dela începutul anului 1945 l-am întrebuințat pe Dl. V. Serdici ca interpret pentru limba engleză la misiunea engleză și americană.– Dela 23 Aug. 1944 și până în anul 1946 raporturile cu misiunile american și englez erau mai strânse, iar în anul 1947 raporturile erau mult mai rare.– Discuțiile purtate atât cu Dl. Berry cât și cu Dl. Holman și Schuyler erau de natură informativă și de protest pentru nerespectarea convențiunilor Internaționale și a înțelegerilor făcute cu partidul nostru, că se va respecta viața constituțională și libertățile politice și cetățenești care erau mereu călcate.–

Susțin și semnez – [signature]

Pe D-l Mircea Carandino nu-mi amintesc decând îl cunosc, și nici nu eram în raporturi de prietenie personală cu dânsul, dat fiind deosebirea de vârstă. L-am apreciat foarte mult ca scriitor și ca om de luptă politică.-

Însărcinările date de mine lui Carandino se refereau numai la atitudinea gazetei partidului nostru "Dreptatea".. În general întâlnirile mele cu D-l Carandino erau destul de rare fiind ambii foarte ocupați.- Pe D-l Carandino îl cunosc și l-am apreciat pentru caracterul său cinstit și deschis..

Pe D-l Ghiță Pop îl cunosc din tinerețe decând era student, este un om de o erudiție excepțională, de o profunditate productivă și un temperament calm..

Este cel mai bun cunoscător al problemei minorităților deoarece l-am trimis în străinătate în anul 1928 în diferite țări unde se găsesc minorități, pentru a studia la fața locului modul cum este rezolvată problema minorităților.. Este membru al delegației permanente și fost ministru în repetate rânduri.- În epoca guvernării [?] dela 23 aug. 1944 D-l Ghiță Pop era secretarul general al Partidului nostru, desvoltând o activitate foarte sârguincioasă și publicistică.. D-l Ghiță Pop era membru în Comitetul redacțional al "Dreptății"... Este un om de o încredere desăvârșită pe a cărui concurs eu puteam mult baza.- Ultima întrevedere avută cu D-l Gh. Pop a avut loc în primele zile ale lunii ~~August~~ Iulie 1947 la locuința D-lui Popilă în str. Barbu Delavrancea, când a fost chemat de mine, precis în o chestiune nu-mi aduc aminte, considerând persoana D-lui Pop ca cea firească deoarece este unul din consilierii mei cei mai apreciați, motiv pentru care l-am și însărcinat cu încheierea armistițiului la Moscova în 1944.-

[signature]

Pe Ilie Lazăr îl cunosc de multă vreme când era student, l-am cunoscut totdeauna ca bun român și luptător dezinteresat, deschis și hotărât, este bine pregătit ca cultură generală. —
Era membru al delegației permanente și se bucura de încrederea mea ca un om [illegible] și ca unul care se bucura de încrederea maselor partidului nostru. — La actul dela 23 aug. 1944 și la pregătirea lui, d-l Ilie Lazăr are merite excepționale. —
Plecarea d-lui Ilie Lazăr în străinătate era motivată prin împrejurarea că noi nu plănuiam o acțiune de masă într-un viitor apropiat în țară, unde prezența lui era necesară, în schimb acolo el trebuia să cunoască lucrurile din străinătate în legătură cu mișcările și acțiunile muncitorești. — Menționez că d-l Ilie Lazăr a avut o activitate excepțională în legătură cu realizarea unității naționale din anul 1918. — [signature]

1. Sept. 1947

20 31 31

D E C L A R A T I E

Subsemnatul IuliuManiu declar in continuare următoarele:

După eliberarea dlui Iliez Lazar din inchisoare l'am văzut de două sau trei ori,prima dată l'am v zut eu,apoi mi-a intors vizită,iar a treia oar nu-mi reamintesc.

Nu am disuctat chestiuni in legătură cu rolul Dlui Iliez Lazăr in partid,deoarece poziţia lui in partid era bine definită,el fiind membru de delegaţie permanentă şi in acelaş timp purtătorul de cuvânt al muncitorilor,aparţinând partidului nostru.Nu-mi reamintesc dacă mai era cineva de faţă la această intrevedere.

După 23 August 1944 dl Iliez La ăr a primit misiunea d de a se ocupa de interesele ardelenilor din din Capitală,precum şi de muncători.Dl Ilie Lazăr reprezenta interesele muncătorilor in conflictele dintre patroni şi muncitori pe care le rezolva intotdeauna in favoare muncătorilor.Menţionez că am oferit dlui Ilie Lazăr să intre in guvernul Rădescu,dar acesta a refuzat.

Precizez că nu am dat dlui Ilie Lazăr insărcinarea de a lua contactcu Glul Aldea.

Organizarea secţiilor muncătoreşti s'a desvoltat organic odată cu desvoltarea intregului partid.

O atenţie deosebită am dat personal incepând din 1944 organizaţiilor muncitoreşti ale partidului nostru in vederea loviturii din 23 August 1944,apreciind că pentru reuşita loviturii şi pentru asigurarea rezultatelor ei,era necesar ca muncitorimea din capitală să fie organizată şi gata totdeauna de a acţiona in favoarea acţiunii de indepărtare a nemţilor din ţară.După reuşita loviturii dela 23 August 944, am folosit organizaiile muncitoreşti pentru a susţine curentul popular pentru partidul nostru in Capitală precum şi in toată ţara şi pentru a putea fi informat despre toate doleanţele lor in mod autentic şi a discuta cu ei modalităţile de satisfacere şi in special de a ţine in albia paşnică şi legală manifestările lor,ceiace am şi reuşit,deşi nu era uşor, fiindcă muncitorimea a văzut sinceritatea cu care partidul nostru a susţinut interesele muncătorimii sub puterea dreptăţii sociale,reprezentate de partidul nostru cu multă en

31 32 32

gie.

Intâmpările dela Malxa, nu a fost o acţiune izolată anume organizată ci a fost un incident născut din ocaziunea alegerilor unde ca in multe alte fabrici din Bucureşti, muncitorii aparţinând partidului nostru,,pretindeau săvârşirea alegerilor in mod legal cu vot secret, iar comuniştii insistau ca lista lor să fie proclamată prin aclamaţi, ceiace ai noştrii nu voiau. Iar pentru că nu voiau aclamarea, organizaţia comunistă i-a atacat pe ai noştrii, venind cu camionae din alte fabrici. Personal nu am luat parte şi nici nu am fost informat despre pregătirea care le făceau comuniştii.

Noi nu am făcut pregătiri speciale ci am dat numai circulare că muncitorii aparţinând partidului nostru să ia parte la alegeri la toate fabricile. Eu nu ştiu ce rol a avut dl Iliez Lazăr in alegerile dela Malaxa şi nici de celelalte fabrici unde a avut loc alegeri. Eu am luat cunoştinţă numai de rezultatele din care reieşea că muncitorimea a fost in majoritate cu noi.

In seara zilei de 12 Iulie 1947, l'am chemat pe dl Ilie Lazăr prin dl Boilă Romulus care insă nu cunoştea motivele pentru care il chemam şi care de altfel imi făcea in nenumărate rânduri asemenea servicii. Dl Ilie Lazăr a venit la sanatoriu, iar eu i-am comunicat că este o ocazie bine venită pentru a pleca in străinătate, unde va avea posibilitatea să studieze la faţa locului problemele muncitoreşti şi soluţiile cele mai potrivite care se aplică in ţările din apus.

Cu Dl M. Carandino m'am văzut in ziua de 12 Iulie a.c., la locuinţa dlui Boilă când deasemenea i-am comunicat posibilitatea ce am de al trimite in streinătate. Scopul pentru care dl M. Carandino trebuia să plece era ca de indată ce va ajunge in America, să redacteze o gazetă românească, care să reprezinte linia politică a partidului nostru şi in acelaş timp să ţină legătură cu gazetarii streini.

Cu dl Ion Mihalache m'am văzut in ziua de 10 Iulie sau 11 Iulie nu pot preciza exact şi am discutat posibilitatea plecării in streinătate, precizez că i-am comunicat că posibilitatea de a pleca in streinătate a devenit actuală şi că deci dacă este de acord, poate să plece. Scopul pentru care trebuia să plece dl Ion Mihalache, a fost de a comunica cu ambasadorii care au fost in Bucureşti, că promisiunile făcute de dl Groza nu se aduc la indeplinire şi că din această cauză situaţia politică din România a ajuns intolerabilă. Si in special să le

 32 33 33

aducă la cunoştiinţă că Guvernul arestează cu sutele prieteni noştrii politici şi că mulţi inşi sunt refugiaţi prin păduri pentru a scăpa de persecuţiile la care sunt supuşi.

Pe dl M.Penescu il cunosc de când a intrat in partidul nostru din anul 1923 sau 1924,este un eminent jurist şi de mare folos in partidul nostru,cu cunoştiinţe vaste şi cu o putere excepţională de muncă.Din aceste motive ocupă o poziţie excepţională in partidul nostru fiind numit ministru,iar apoi secretar general al partidului nostru.

A studiat mulţi ani la Paris unde s'a ocupat in special cu mişcările marxiste in care a şi luat parte.Avea un birou avocaţial foarte frecuentat şi era o situaţie materială bună,care il punea la adăpost de grijile materiale.El se bucură de deplina mea incredere.Ultima dată m'am văzut cu dânsul in ziua de 12 Iulie,când i-am comunicat posibilitatea plecării in streinătate,dar că din lipsă de locuri doamna lui nu poate pleca.Scopul plecării era de a informa pe românii din streinătate despre situaţia din România,aceasta cu atât mai mult cu cât era in curent cu toate problemele care preocupau partidul nostru şi pe care le cunoştea in calitatea ce o deţinea de secretar general al partidului nostru.

Dl Cornel Coposul aparţine unei vechi familii din jud. Sălaj şi care se găsea in strânse raporturi cu familia mea. Il cunosc de când era student la Simlău,este foarte bine pregătit şi citit.şi cunoaşte problemele politice temeinic.Este mun eminent gazetar care scrie repede şi cu mult succes pentru cititoriigazetei.El a fost şi colaborator intern la ziarul "Dreptatea".In paritd ocupa funcţia de secretar adjunct şi in acelaş timp a făcut şi oficiul de secretar particular al subsemnatului până in luna Februarie 1947.Dl Coposu cunoştea toate problemele care frământau partidul nostru.Corespondenţa de obicei era scrisă de el şi dictată de mine.

Il apreciez foarte mult şi se bucura de increderea mea. Aceasta este declaraţia pe care o semnez propriu.

5 Sept. 1947. [signature] ss.Iuliu Maniu

In continuare adaug că am trimis in streinătate oameni distinşi,unii membrii ai biroului,cejace puteam face,fiindcă am reţinut şi aicea o bună parte din biroul.oameni deasemenea distinşi şi cunoscători ai problemelor.A rămas aci un vicepreşedinte,doi secretari adjuncţi,ambii casieri şi fostul secretar general al partidului Dl Ghiţă Pop,impreună cu doi secretari general adjuncţi,toţi aceştia foşti miniştri.

5 Sept. 1947. ss.Iuliu Maniu

33

5 Septembrie 1947
Dată în faţa noastră
Ing. [signature]

Declaraţie.

Subsemnatul Iuliu Maniu declar în continuare următoarele:

După eliberarea Dlui Ilie Lazăr din închisoare l-am văzut de două sau trei ori, prima dată l-am văzut eu, apoi mi-a întors vizita iar a treia oară nu-mi reamintesc.–

Nu am discutat chestiuni în legătură cu rolul Dlui Ilie Lazăr în partid, deoarece poziţia lui în partid era bine definită, el fiind membru în delegaţia permanentă şi în acelaş timp purtătorul de cuvânt al muncitorilor aparţinând partidului nostru.– Nu-mi reamintesc dacă mai era cineva de faţă la această întrevedere.–

După 23 Aug. 1944 Dl. Ilie Lazăr a primit dispoziţiuni de a se ocupa de interesele ardelenilor din capitala precum şi de muncitori.– Dl. Ilie Lazăr reprezenta interesele muncitorilor în conflictele dintre patroni şi muncitori pe care le rezolva întotdeauna în favoarea muncitorilor.– Menţionez că am oferit Dlui Ilie Lazăr să intre în guvernul Rădescu, dar acesta a refuzat.–

Precizez că nu am dat Dlui Ilie Lazăr însărcinare de a lua contact cu Globus Adela.–

Organizarea secţiilor muncitoreşti s-au dezvoltat organic odată cu dezvoltarea întregului partid.– O atenţie deosebită am dat personal începând din 1944 organizaţiilor muncitoreşti ale partidului nostru în vederea loviturii din 23 Aug. 1944, apreciind că pentru reuşita loviturii şi pentru asigurarea rezultatelor ei, era necesar ca muncitorimea din capitală să fie organizată şi gata totdeauna de a acţiona în favoarea acţiunii de îndepărtarea a nemţilor din ţară.– După reuşita loviturii dela 23. Aug. 1944 am folosit organizaţiile muncitoreşti pentru a susţine

Iuliu Maniu

curentul popular pentru partidul nostru în Capitală precum și în toată țara și pentru a putea fi informat despre toate doleanțele lor în mod autentic și a discuta cu ei modalitățile de satisfacere și în special de a ține în albia pașnică și legală manifestările lor, ceeace am și reușit deși nu era ușor fiindcă nemulțumirile muncitorilor erau multe și serioase.—

Am reușit fiindcă muncitorimea a văzut sinceritatea cu care partidul nostru a susținut interesele muncitorimii sub puterea dreptății sociale, reprezentate de partidul nostru cu multă energie.—

Întâmplările dela Malaxa nu au fost o acțiune [illegible] anume organizată ci a fost un incident născut din ocaziunea alegerilor unde ca în multe alte fabrici din București, muncitorii aparținând partidului nostru, pretindeau să urmeze alegerile în mod legal cu vot secret, iar Comuniștii insistau ca lista lor să fie proclamată prin aclamații, ceeace ai noștri nu voiau.— Iar pentru că nu vroiau aclamarea, organizația comunistă i-a atacat pe ai noștri, venind cu camioane din alte fabrici.— Personal nu am luat parte și nici nu am fost informat despre pregătirile care le făceau Comuniștii.— Noi nu am făcut pregătiri speciale ci am dat numai circulare cu muncitorii aparținând partidului nostru să ia parte la alegeri la toate fabricile.— Eu nu știu ce rol a avut Ilie Lazăr în alegerile dela Malaxa, și nici la celelalte fabrici unde a avut loc alegeri.— Eu am luat cunoștință numai de rezultatele din care reieșea că muncitorimea a fost în majoritate cu noi.—

[illegible signature]

În seara zilei de 12 Iulie 1947 l-am chemat pe Dl Ilie Lazăr prin Dl Brîtu Romulus care însă nu cunoştea motivele pentru care îl chemam şi care deasemeni îmi făcea în nenumărate rânduri asemenea servicii.- Dl Ilie Lazăr a venit la sanatoriu, iar eu i-am comunicat că este o ocazie bine venită pentru a pleca în străinătate unde va avea posibilitatea să studieze la faţa locului problemele muncitoreşti şi soluţiile cele mai potrivite care se oferă în ţările din apus.—

Cu Dl N. Carandino m-am văzut în ziua de 12 Iulie 1947 la locuinţa Dlui Brîtu când deasemenea i-am comunicat posibilitatea ce am de al trimite în străinătate.- Scopul pentru care Dl N. Carandino trebuia să plece era ca de îndată ce va ajunge în America, să redacteze o gazetă românească care să reprezinte linia politică a partidului nostru şi în acelaş timp să ţină legătura cu gazetarii străini.-

Cu Dl Ion Mihalache m-am văzut în ziua de 10 Iulie sau 11 Iulie nu mai precizez exact şi am discutat posibilitatea plecării în străinătate, precizez că i-am comunicat că posibilitatea de a pleca în străinătate a devenit actuală şi că deci dacă este de acord, poate să plece.- Scopul pentru care trebuia să plece Dl Ion Mihalache a fost de a comunica cu Ambasadorii care au fost în Bucureşti, ~~că~~ promisiunile făcute de Dl Groza nu se reduc la îndeplinire şi că din aceste cauze situaţia politică din România a ajuns intolerabilă.- Şi în special să le aducă la cunoştinţă că guvernul arestează cu sutele fruntaşii noştri politici şi că mulţi înşi sunt refugiaţi prin păduri pentru a scăpa de persecuţiile la care sunt supuşi.—

Ghelmez [illegible]

Pe Dl. N. Ionescu îl cunosc de când a intrat în partidul nostru din anul 1923 sau 1924, este un eminent jurist și de mare folos în partidul nostru, cu cunoștințe vaste și cu o putere excepțională de muncă.- Din aceste motive ocupă o poziție excepțională în partidul nostru fiind numit Ministru iar apoi Secretar general al Partidului nostru.-
A studiat mulți ani la Paris unde s-a ocupat în special cu mișcările marxiste în care a și luat parte.- Avea un birou avocațial foarte frecventat și avea o situație materială bună, care îl punea la adăpost de grijile materiale.- El se bucura de deplina mea încredere.- Ultima dată m-am văzut cu dânsul în ziua de 12 Iulie, când i-am comunicat posibilitatea plecării în străinătate, dar că din lipsă de locuri dânsul nu poate pleca.- Scopul plecării era de a informa pe români din străinătate despre situația din România, aceasta cu atât mai mult cu cât era în curent cu toate problemele care preocupau partidul nostru și pe care le cunoștea în calitatea ce o deținea de Secretar general al Partidului nostru.-

Dl. Corneliu Coposu aparține unei vechi familii din jud. Sălaj și care se găsea în strânse raporturi cu familia mea.- Îl cunosc de când era student la Șimlău, este foarte bine pregătit și citit și cunoaște problemele politice temeinic. Este un eminent gazetar care scrie repede și cu mult succes pentru cititorii gazetei.- El a fost și colaboratorul intern la ziarul "Dreptatea".- În partid ocupa funcția de Secretar adjunct și în același timp a fost și oficial de Secretar

Iuliu Maniu

partidului al subsemnatului până în luna februarie 1947.- D. Coposu cunoștea toate problemele cari frământau partidul nostru.- Corespondența de obicei era scrisă de el și dictată de mine.- Il apreciez foarte mult și se bucura de încrederea mea.-

Aceasta este declarația pe care o semnez propriu.-

5. ~~August~~ Septembrie 1947 [signature]

In continuare adaug că am trimis în străinătate oameni distinși, unii membri ai biroului, ceiace puteam face, fiindcă am reținut și aicea o bună parte din birou, oameni deasemenea distinși și cunoscători ai problemelor. A rămas aci un vice președinte, doi secretari adjuncți, ambii [illegible] și fostul secretar general al partidului Dl Ghiță Pop, deasemenea cu doi secretari generali adjuncți, toți aceștia foști miniștri.-

5. ~~aug.~~ Sept. 1947 [signature]

36 37

37

D E C L A R A T I E

Subsemnatul IULIU MANIU, declar în continuare următoarele:

Cu Dl.Ilie Lazăr m-am întâlnit ultima dată în seara zilei de 13 Iulie 1947, probabil la locuinţa Dlui Ionescu în Str.Tokio,însoţit fiind de Dl.Boilă,care însă nu a asistat la convorbire şi dealtfel nici nu era în curent cu ceiace se petrecea.

Pe Dl.Colonel Stoica l'am cunoscut la intrarea sa în partidul nostru,data nu mi-o reamintesc,în orice caz înainte de a fi numit Secretar General la Ministerul Inzestrării.-

Col.STOICA era Preşedintele Secţiei Cercului Profesional Militar, pe ţara,în ceiace priveşte organizaţia pe Capitală,nu cunosc cine era Preşedintele deoarece Capitala era sub ordinele Dlui Ion Mihalache.

Cercul Profesional Militar avea ca scop studierea chestiunilor în legătură cu poziţia militarilor pensionari. Dl.Colonel Stoica era subordonat mie,dar nu a primit şi nici nu a cerut instrucţiuni dela mine în legătură cu activitatea acestui cerc profesional.- Cu Col. Stoica mă vedeam foarte rar, iar atunci când mă vedeam cu dânsul discutam generalităţi.- Este un om de carac[ter] un bun militar,ordonat,şi aveam încredere în el, dat fiind că este un om de caracter şi priceput luam în serios lucrurile care mi le comunica.- Nu am văzut şi nici nu am studiat singur sau cu Dl.Ion Mihalache nici un material prezentat sau întocmit de Col.Stoica sau de alt ofiţer membru al C.P.M.,ca lucrare a secţiei Militare. Nu-mi aduc aminte să fi primit vreun material cu caracter militar,dela vre'o persoană militară sau fost militar.

Comandorul Mocanu era colaborator la ziarul„Dreptatea" unde făcea aprecieri în legătură cu problemele

..//..

externe. Il vedeam foarte rar, deoarece era ocupat la redacţie ,deşi eram în raporturi destul de bune, apreciindu-l ca un om de caracter şi bun gazetar.La acţiunea dela 23 August 1944 a colaborat cu mine şi Comandorul Mocanu. In acţiunea actuală de doborîre a Guvernului,Comandorul Mocanu nu a avut nici un rol definit,în afară de acela de colaborator al gazetei.

Susţin şi semnez.

ss. Iuliu Maniu

6 Septembrie 1947.

P.Conformitate
[signature]

6 Septembrie 1947
Dată în fața noastră
[illegible signatures]

38 / 39 / 99

Declarație

Subsemnatul Iuliu Maniu, declar în continuare următoarele:

Cu D. Ilie Lazăr nu m-am întâlnit ultima dată în seara zilei de 13 Iulie 1947, (la Maniu) probabil la locuința Dlui Ionescu în str. Tokio, însoțit fiind de D. Boilă, care însă nu a asistat la convorbire și astfel nici nu era în curent cu ceeace se petrecea.—

Pe D. Colonel Stoica l'am cunoscut la intrarea sa în partidul nostru, data nu mi-o reamintesc, în orice caz înainte de a fi numit Secretar general la Ministerul Industriei.—

Col. Stoica era președintele Secției Cercului Profesional Militar pe țară, în ceeace privește organizația pe Capitală, nu cunosc cine era președintele deoarece Capitala era sub ordinele Dlui Ion Mihalache.

Cercul Profesional Militar avea ca scop studierea chestiunilor în legătură cu poziția militarilor pensionari. D. Colonel Stoica era subordonat mie, dar nu a primit și nici nu a cerut instrucțiuni dela mine în legătură cu activitatea acestui cerc profesional.— Cu Col. Stoica mă vedeam foarte rar, iar atunci când mă vedeam cu dânsul discutam generalități.— Este un om de caracter, un bun militar, ordonat, și aveam încredere în el, dat fiind că este un om de caracter și pricepea luare în serios lucrurile care mi le comunica.— Nu am văzut și nici nu am studiat singur sau cu D. Ion Mihalache nici un material prezentat sau întocmit de Col. Stoica sau de alt ofițer membru al C.P.M., ca lucrare a secției militare.— Nu mi aduc aminte să fi primit vreun material cu caracter militar, dela vreo persoană militară sau fără militar.—

Iuliu Maniu

Comandorul Mocanu era colaborator la ziarul „Dreptatea". unde făcea aprecieri în legătură cu problemele externe.- Il vedeam foarte rar, deoarece era ocupat la redacție, deși eram în raporturi destul de bune, apreciindu-l ca un om de caracter și bun gazetar. In acțiunea dela 23. aug. 1944 a colaborat cu mine și Comandorul Mocanu.- In acțiunea actuală de dărâmare a guvernului, Comandorul Mocanu nu a avut nici un rol definit, în afară de acela de colaborator al gazetei.—

Susțin și semnez.—

6. Sept. 1947. Iuliu Maniu

39 40

40

D E C L A R A T I E

Subsemnatul Iuliu Maniu, declar în continuare următoarele :.

Rectific şi revin în ceeace priveşte cunoştinţa mea cu Dl. Pogoneanu şi anume : L-am cunoscut pe Dl. Pogoneanu între ani 1941-1942 nu-mi reamintesc precis data, cunoştinţa am făcut-o în locuinţa Dlui Stirbey. Intrevederile mele cu Dl. Pogoneanu au fost repetate, in special in epoca pregătirii actului dela 23 August 1944. După această dată, intâlnirile noastre au fost mai rare şi aveam loc deobicei cu ocazia diverselor dejunuri unde eram invitaţi. In aceste intrevederi discutam cu Dl. Pogoneanu, probleme în legătură cu tratatul de pace şi în special problema Dunăreanu şi problema noţiunei celei mai favorizate. Dl. Pogoneanu în calitate de specialist cunoştea aceste probleme, iar discuţiunile erau purtate în sensul de a mă documenta pe mine.-

In legătură cu problemele de mai sus, am dictat personal Dlui Coposu o scrisoare adresată Dlui Gafencu la Paris, in care arătam punctul meu de vedere in legătură cu problemele internaţionale atunci actuale. Această scrisoare a fost redactată în epoca conferinţei de pace dela Paris; numi reamintesc conţinutul acestei scrisori, in măsura in care să pot reproduce din memorie conţinutul.-

Pe Radu Niculescu Buzeşti l-am cunoscut la intrarea in paritdul nostru, recomandat fiind de ~~xxxxxxxxx~~ fratele său Constantin Niculescu Buzeşti. Radu Buzesti făcea politică in jud. Caraş şi s'a stabilit numai in ultimul timp in Bucuresti. Nu a avut nici-o insărcinare ~~xxxxxxx~~ specială dela mine sau dela alt organ al partidului.-

/Actiunea propriu zisă politică, noi aduceam aci acasă, adică partidul nostru/

Acţiunea propriu zis politică, partidul nostru o desvolta in ţară, acţiunea care producea ecourile sale în străinătate, susţinute acolo şi de prieteni noştri.-

Pe Dl. odor Ciorciu Mircea l-am cunoscut incidenta intr'o societate fiind cu mai mulţi prieteni, precizez că,

./.

cunoştinţa am făcut-o la clubul nostru inainte de alegeri.- Cu Dl. Cdor Ciorciu mă vedeam destul de rar,nu a avut nici-insărcinare dela mine si nu am cunoştinţă dacă a primit vre'o insărcinare dela altcineva din partidul nostru. Nu-mi reamintesc că Dl. Cdor Ciorciu să-mi fi prezentat vre'o lucrare cu caracter militar,sigur este insă că eu nu i-am cerut asemenea lucrare.-

Susţin şi semnez

8 Septembrie 1947.-

/ss/ Iuliu Maniu.-

P.Conf.
Insp.Jf.
[illegible]

142

8 Septembrie 1947
Dată în fața noastră
Jud. Instr.
[signature]

42

Declarație.

Subsemnatul Iuliu Maniu, declar în continuare următoarele:

Rectific și revin în ceea ce privește cunoștința mea cu Dl. Pogoneanu și anume: l-am cunoscut pe Dl Pogoneanu între anii 1941 - 1942 nu-mi reamintesc precis data, cunoștința am făcut-o în locuința Dlui Știrbey.- Întrevederile mele cu Dl Pogoneanu au fost (destul) repetate, în special în epoca pregătirii actului dela 23. aug. 1944. După această dată, întâlnirile noastre au fost mai rare, și aveau loc deobicei cu ocazia diverselor dejunuri unde eram invitați.- În aceste întrevederi discutam cu Dl Pogoneanu probleme în legătură cu tratatul de pace și în special problema dunăreană și problema națiunei celei mai favorizate.- Dl Pogoneanu în calitate de specialist cunoștea aceste probleme, iar discuțiunile erau purtate în sensul de a mă documenta pe mine.-

În legătură cu problemele dela mai sus, am dictat personal Dlui Popescu o scrisoare adresată Dlui Gafencu la Paris, în care arătam punctul meu de vedere în legătură cu problemele internaționale ale zilei actuale. Această scrisoare a fost redactată în epoca conferinței de pace dela Paris.- Nu-mi reamintesc conținutul acestei scrisori, în măsura în care să pot reproduce din memorie conținutul.-

Pe Radu Niculescu-Buzești l-am cunoscut la intrarea în partidul nostru, recomandat fiind de fratele său Const. Niculescu-Buzești.-

Iuliu Maniu

Radu Buzești fiica politică în Jud Caraș, și s'a stabilit numai în ultimul timp în București. Nu a avut nici o însărcinare specială dela mine sau dela alt organ al partidului.=

(Acțiunea propriu zisă politică noi duceam noi țăranii, adică partidul nostru).

Acțiunea propriu zisă politică, partidul nostru o desvolta în Țară (care) acțiune care producea ecourile sale în străinătate, susținute astfel și de prietenii noștri.—

Pe D. Ctin. Cioran Mircea îl cunoscusem incidental într'o societate fiind cu mai mulți prieteni, precizez că, cunoștință am făcut-o la clubul nostru înainte de alegeri.— Cu D. Ctin. Cioran mă vedeam destul de rar, nu a avut nici o însărcinare dela mine și nu am cunoștință dacă a primit vre-o însărcinare dela cineva din partidul nostru.— Nu-mi amintesc ca D. Ctin. Cioran să-mi fi prezentat vre-o lucrare cu caracter militar, sigur este însă că eu nu i-am cerut o asemenea lucrare.—

Susțin și semnez

8. Sept. 1947.

DECLARATIE

Subsemnatul IULIU MANIU, declar în continuare următoarele :

Intrebare: Care erau raporturile Dvs.cu Dl. Gafencu şi ce conţineau scrisorile purtate între Dvs. şi el?-

- Raporturile mele cu Dl.Gafencu au fost foarte bune, atât timp cât a fost membru al Guvernului susţinut de noi şi aceste raporturi bune au dăinuit până a părăsit partidul nostru.-

Dl.Gafencu a plecat în străinătate ca făcând parte din corpul diplomatic,fireşte aceste două împrejurări au făcut ca raporturile dintre noi să se răcească foarte mult.-

In două scrisori insista să căutăm a îmbunătăţi raporturile noastre cu U.R.S.S.,aceste scrisori le-am primit din Elveţia,iar apoi să exercităm toată influenţă noastră pentru ca Guvernul român să nu mai continue războiul împotriva U.R.S.S. şi, în urma acestor scrisori am prezentat guvernului român,memorii,cerând sistarea imediată a războiului.- Ceiace dealtfel pretindeam mereu Guvernului Antonescu,până când l'am rugat pe Dl.Mihalache să meargă cu un memoriu de al meu la Antonescu pe front, pentru a insista să nu continuie războiul pe pământ sovietic.- Pe cât îmi reamintesc după 23 August 1944 am scris Dlui Gafencu o singură scrisoare în care mă plângeam de guvernarea Dlui Groza caracterizând, ca dictatorială. Si îl făceam atent de foametea care ameninţă România din cauza indolenţei Guvernului.- In această scrisoare rugam să se folosească în viitor de accente mai grave în ce priveşte situaţia aproape disperată în care se găseşte România. Această scrisoare am trimis-o în timpul conferinţei de pace dela Paris, nu ştiu prin cine a fost trimisă această scrisoare.-

E.P. ..//..

~~după a fost trimisă această scrisoare.-~~

In ceiace priveşte memoriile înaintate de Dl. Gafencu la conferinţă de pace dela Paris, nu au fost prezentate din iniţiativa mea. Al doilea memoriu nu-l cunosc încă. Prezentarea lui insă a fost sugerată de mine, fără a cunoaşte conţinutul. Sugestia in ceace priveşte al doilea memoriu a fost făcută prin scrisoarea despre care am amintit mai sus.-

Tot in scrisoarea amintită mai sus , am comunicat dlui Gafencu că este oddorinţa generală a poporului român, că trupele străine şi prin urmare cele sovietice să fie retrase de România cât de curând, fiindcă războiul cu Germania s'a terminat.-

Deasemeni cêream ca linia de comunicaţie cu Austria să fie menţinut în direcţia cea mai scurtă adică prin Rusia Subcarpatică şi Polonia.-

Nu-mi reamintesc că după 23 August 1944, să fi primit vre-o scrisoare dela Dl.Gafencu. Imi explic faptul de a nu fi primit nici o scrisoare dela Dl.Gafencu,prin faptul că am primit dela Dl. Niculescu-Buzelti, o scrisoare mai lungă şi intrucât ambii lucrau impreună Dl.Gafencu se simţea dispensat de obligaţia de a-mi scri.

Raporturile mele cu Dl Gafencu au fost intotdeauna normale, o răceală s'a produs intre noi când Dsa a intrat intr'un guvern care nu era al nostru. A fost o neinţelegere intre noi numai in chestia Basarabiei, căci el Gafencu era de părere propabil in urma conversaţiilor care avea in Elveţia cu un diplomat rus, să nu insistăm prea mult pe chestia Basarabiei, care după părerea lui numai poate fi salvată.-

Aceasta s'a petrecut in anii 1941,1942,1943. Eu rămânând la punctul meu de vedere, adică că noi trebue să susţinem dreptul nostru la toate provinciile româneşti

Cu Dl.Tilea am fost in cele mai bune raporturi până în momentul când s'a produs neinţelegerea mea cu ex Regele Carol II.,când Dl.Tilea s'a decis să rămână pe partea fostului Rege, şi prin urmare s'a despărţit de mine.

Dela despărţirea Dlui Tilea de mine, raporturile

..//..

nu au mai fost reluate.

Nu-mi reamintesc să fi trimis in luna Aprilie 1946 sau la altă dată vre-o scrisoare Dlui Crețianu la Ankara, deàlt el nici nu aveam ce să-i comunic, nefiind in corespondență cu el.

In anul 1946 nu-mi reamintesc exact luna, am insistat ca Dl. Vişoianu să plece in străinătate, insistență pe care am depus-o pe lângă toţi românii deştepţi.

Scopul pentru care insistam, ca aceşti români să plece in străinătate, era de a informa lumea diplomatică despre stările insuportabile din România, sub Guvernul dicatatorial al Dlui Groza. Stări, care nu erau in raport cu sacrificiile mari care le adusese România pentru victoria puterilor aliate.

Nu este adevărat şi consider ca exclus chiar, de a fi primit prin Dl.Serdici sau altă persoană, un plan de organizare al Armatei, transmis de Dl.Colonel Stoica sau de altcineva. Nu am cetit şi nici nu am văzut un asemenea document. Şi în consecinţă nu am trimis Dlui Melbourne sau altui membru al Corpului diplomatic sau Misiune străină.-

Nu am dat nici un interview vre-unui gazetar străin în luna Iulie 1947, şi nu-mi reamintesc de ziaristul Lavrence, dela Neyork Times"

Nu am arătat Dlui Serdici sau altcuiva vre-o schema de organizare a rezistenţei şi nici nu am cerut cuiva intocmirea unei asemenea schema sau plan.

Nu-mi reamintesc a fi primit dela Dl.Colonel Stoica prin Dl.Serdici Statutele C.P.M. precum şi conferinţa ţinută de Dl. Colonel Stoica şi intitulată "Armata de Mâine" şi nici nu am cetit o asemenea conferinţă scrisă de Dl. Colonel Stoica şi cu anumite complectări făcute de Dl. Ion Mihalache.

Susţin şi semnez.

P.Conformitate ss. Iuliu Maniu

11 Septembrie 1947. [signatures]

146

11 Septembrie 1947
Dată în fața noastră
Ing. [signature]

Declarație.

Subsemnatul Iuliu Maniu, declar în continuare următoarele:

Întrebare: Care erau raporturile Dv. cu D. Gafencu și ce conțineau scrisorile purtate între Dv. și el.-

- Raporturile mele cu D. Gafencu au fost foarte bune, atât timp cât a fost membru al guvernului susținut de noi și aceste raporturi bune au dăinuit până a părăsit partidul nostru.- D. Gafencu a plecat în străinătate ca făcând parte din corpul diplomatic, firește aceste două împrejurări au făcut ca raporturile dintre noi să se răcească foarte mult.-

În două scrisori insista să căutăm a îmbunătăți raporturile noastre cu U.R.S.S, aceste scrisori le-am primit din Elveția, iar apoi să exercităm toată influența noastră pentru ca guvernul român să nu mai continue războiul împotriva U.R.S.S. - Și, în urma acestor scrisori am prezentat guvernului român, memorii cerând sistarea imediată a războiului.- Ceiace deasemenea pretindeam mereu guvernului Antonescu, când l-am rugat pe D. Mihalache să meargă cu un memoriu de-al meu la Antonescu pentru a insista să nu continue războiul pe pământ sovietic.- Pe cât îmi reamintesc după 23. aug. 1944 am scris D-lui Gafencu o singură scrisoare în care mă plângeam de guvernarea D-lui Groza caracterizând-o ca dictatorială.-

I. Maniu

și îl făceam atent de foametea care amenința România din cauza indolenței guvernului.- In această scrisoare rugam să se folosească de un vizitator de accente mai grave în ce privește situația aproape disperată în care se găsește România.- Această scrisoare am trimis-o în timpul Conferinței de Pace dela Paris, nu știu prin cine a fost trimisă această scrisoare.—

In ceeace privește memoriile înaintate de D. Gafencu la Conferința de Pace dela Paris, nu au fost prezentate din inițiativa mea.- Al doilea memoriu nu-l cunosc încă, prezentarea lui însă a fost ~~(făcută)~~ sugerată de mine, fără ai cunoaște conținutul.- Sugestia în ceeace privește al doilea memoriu a fost făcută prin scrisoarea despre care am amintit mai sus.-

~~[illegible]~~ Tot în scrisoarea amintită mai sus am comunicat D-lui Gafencu că este o dorință generală a poporului român, ca trupele străine și prin urmare și cele sovietice să fie retrase din România cât de curând fiindcă războiul cu Germania s-a terminat.-

Deasemenea ceream ca linia de comunicație cu Austria să fie menținută în direcția cea mai scurtă, adică prin Rusia subcarpatică și Polonia.-

Nu-mi reamintesc ca după 23. aug. 1944 să fi primit vre'o scrisoare dela D. Gafencu.- Îmi explic faptul de a nu fi primit nici o scrisoare dela D. Gafencu prin faptul că am primit dela D-l Niculescu-Buzești o scrisoare mai lungă,

[illegible]

şi întrucât ambii lucrau împreună, d. Gafencu se simţea dispensat de obligaţiunea de a-mi scrie.—

Raporturile mele cu d. Gafencu au fost întotdeauna normale, o răceală s'a produs între noi când Dsa a intrat într'un guvern care nu era al nostru. A fost o neînţelegere între noi numai în chestia Basarabiei, căci d. Gafencu era de părere, probabil în urma conversaţiilor care le avea în Elveţia cu un Diplomat rus, să nu insistăm prea mult pe chestia Basarabiei, care după părerea lui nu mai poate fi soluţio-

Aceasta s'a petrecut în anii 1941-1942-1943, rămânând la punctul meu de vedere, pen noi trebuie să susţinem dreptul nostru la toate provinciile româneşti.—

Cu d. Tilea am fost în cele mai bune raporturi până în momentul când s'a produs neînţelegerea mea cu Regele Carol II. când d. Tilea s'a decis să rămână pe partea fostului Rege şi prin urmare s'a despărţit de mine.— Dela despărţirea d-lui Tilea de mine, raporturile nu au mai fost reluate..

Nu-mi reamintesc să fi trimis în luna Aprilie 1946 sau la altă dată vre-o scrisoare d-lui Cretzianu la Ankara, de altfel nici nu aveam ca să-i comunic nefiind în corespondenţă cu el.—

In anul 1946 nu-mi reamintesc exact luna, am insistat ca d. Vişoianu să plece în străinătate, insistenţă pe care am depus-o pe lângă toţi românii desteipţi.— Scopul pentru care insistam ca aceşti români să plece în străinătate era de a informa lumea diplomatică;

[signature]

despre stările insuportabile din România sub guvernul dictatorial al d-lui Groza, stări care nu erau în raport cu sacrificiile mari ce le adusese România pentru victoria puterilor aliate.-

Nu este adevărat și consider ca exclus chiar, de a fi primit prin d-l Serdici sau altă persoană, un plan de organizare al armatei, transmis de d-l Col. Stoika sau de oricine.- Nu am citit și nici nu am văzut un asemenea document.- Și în consecință nu am trimis d-lui Melbourn sau altui membru al corpului diplomatic sau misiune străină.-

Nu am dat nici un interviu vreunui gazetar străin în luna Iulie 1947 și nu-mi reamintesc de ziaristul Lawrance dela „New-York Times".-

Nu am arătat d-lui Serdici sau altcuiva vreo schemă de organizare a rezistenței și nici nu am cerut cuiva întocmirea unei asemenea scheme sau plan.-

Nu-mi reamintesc a fi primit dela d-l Col. Stoika prin d-l Serdici statutele C.S.M. precum și conferința ținută de Col. Stoika și intitulată „Armata de mâine", și nici nu am citit o asemenea conferință scrisă de d-l Col. Stoika și cu anumite completări făcute de d-l Ion Mihalache.-

Citit și semnez.

11. Septembrie 1947. [signature]

16 Sept. ~~47~~ 48

D E C L A R A T I E

Subsemnatul IULIU MANIU, declar în continuare următoarele :

In ceeace privește cele afirmate de mine cu ocazia discursului ținut la Vințul de Jos în Iulie 1936, nu pot constata dacă cuvintele mele au fost exact reproduse, până când voi avea posibilitatea a le constata, declar că într'adevăr în esență și la Vințul de Jos, ca întotdeauna am pronunțat părerea mea care era permanent că sunt în contra concepției științifice sociale și politice comuniste.- Situația la acea vreme era precum urmează: Comuniștii din Budapesta sub conducerea lui Kuhn Bella au început ofensiva dela Tisa pentru a ocupa Transilvania și celelalte ținuturi românești.- Au reușit să pătrundă cu armata lor maghiară până dincolo de Dobrițeni și ajunseseră până la Simleu și Bădăcin, unde să găsea mama mea, sora mea Cornelia și vărul meu Romul Erdely.- I-au luat cu sine toate aceste trei persoane ca ostateci și i-au dus, căci între timp au fost nevoiți să se retragă la Budapesta unde au reținut toate aceste persoane 3 luni și eu firește ca președinte al Guvernului de atunci al Transilvaniei, aveam datoria să apăr față de guvernul comunist dela Budapesta, hotarele țării noastre.-

Părinții lui Kuhn Bella erau în Transilvania, iar eu i-am îngrijit într'un hotel din Făgăraș, în așa condiții bune încât, când în urma unei înțelegeri internaționale la intervenția Regelui Ferdinand să se facă schimbul, adică Guvernul Comunist din Budapesta să lase să treacă pe mama, sora și vărul meu din Ungaria în Transilvania, iar eu să las să treacă părinții lui din Transilvania în Ungaria.-

Familia lui Kuhn Bella însă nu vroiau să părăsească Transilvania unde era perfectă ordine și libertate și să plece în Ungaria, unde se temeau de persecuțiile maghiare și pe urmă totuși s'au învoit să treacă după asigurarea solemnă din partea mea că ei vor fi lăsați să revină în Transilvania când vor voi.- Partea respectivă din discursul meu nu voia decât să reîmprospăteze în memoria mulțimei amintirea acelor vremuri tragice care dovedeau tocmai simțul meu democratic și umanitar care pe vremea

~~47~~ 49

49

ri a fost și în presa mondială remarcat.- Totodată și tăria me
de convingere care am dovedit-o în orice împrejurări. - acțiu-
nea me nu era îndreptată propriu zis împotriva comunismului
ci a fost o acțiune îndreptată în contra Statului Maghiar care
voia să pună din nou mâna pe Transilvania, dovadă că tot eu am
organizat în anul 1918 revoluția în contra Guvernului feudal
maghiar din Budapesta prezidat de contele Andrasy și pe urmă.
Esterhazy, care asemenea voiau să țină și mai departe ținuturol
românești din fosta monarhie habsburgică sub dominația lor de
rassă și clasă.-

Intr'adevăr în 1919 în decursul războiului dintre
România și Ungaria, când guvernul maghiar a început ofensiva
în contra României, câteva sute de C.F.R.-iști dela C.F.-Cluj
au intrat în grevă voind să oprească circulația trenurilor și
să împiedice transportarea trupelor pentru apărarea graniței,
am arestat pe funcționarii și muncitorii care au intrat în grevă
aceasta asta la ordinul comandantului militar din București
pentrucă C.F.R.-iști erau mobilizați adică că erau sub discipl
na militară nu sub cea civilă a cărui cap eram eu.-

Este adevărat că eu totdeauna am cuvântat împotriv
comunismului din țara noastră, dar cu curentele politice și
sociale din Statele vecine nu m'am ocupat și din contră am
protestat împotriva regimului Antonescu care vorbea și propag
pentru războiul contra sovietelor cu lozinca de a apăra cruc
ceeace nu era dreptul nostru și chemarea noastră fiind vorba
Rusia.-

In legătură cu discursul dela Cluj ținut la 1 De-
cembrie 1937 precizez următoarele :

Am fost totdeauna aderentul politicei naționalist
și a ideilor naționaliste pe care însă le-am îmbinat totdeaun
cu celelalte două mari principii legate de sufletul meu și pe
tru care am luptat,,Democrație și Dreptate Socială.-

Mussolini și Hitler reprezentau ideia naționalist
și au reușit să ridice conștiința națională a popoarelor lor
și să aducă realizări importante pentru popoarele lor.-

Realizarile acestor doi oameni de Stat pe tărâm p
litic le-am admirat cunoscându-le la fața locului.-

Acești doi oameni de Stat Hitler și Mussolini pu-
teau să rămână între cei mai mari oameni istorici dacă respec
și cele două principii, democrația și dreptatea socială și dac
nu declanșau al doilea războiu mondial.-

.//.

Deci aceasta a fost ideia de bază pe care am desvoltat-o în acel discurs și pe care o susțin și astăzi.-

Susțin și semnez.-

ss/. Iuliu Maniu

16 Septembrie 1947

p. Conform.
Lucr.-Șt.
[signature]

51

Declarație. 16 Sept. 1947.

Dată în fața noastră Insp.

Subsemnatul Iuliu Maniu, declar în continuare următoarele:

În ceeace privește cele afirmate de mine cu ocazia discursului ținut la Vințul de jos în Iulie 1936, nu pot constata dacă cuvintele mele au fost exact reproduse, până când voi avea posibilitatea de a constata, declar că întotdeauna în esență și la Vințul de jos, ca întotdeauna, am fronțiș părerea mea care era permanent că sunt în contra concepției științifice sociale și politice comuniste.- Situația la acea vreme era precum urmează: Comuniștii din Buda-Pesta sub conducerea lui Kuhn Bella au început ofensiva dela Tisa pentru a ocupa Transilvania și celelalte ținuturi românești. Au reușit să pătrundă cu armata lor maghiară până dincoace de Dobrițeni și ajunseseră până la Șimleu și Bădăcin unde se găsea mama mea, sora mea Cornelia și ginerele meu Romul Erdélyi. I-au luat cu sine toate aceste trei persoane ca ostateci și i-au dus, căci între timp au fost nevoiți să se retragă la Buda. Pesta unde au reținut toate aceste persoane 3 luni și eu firește că ca președinte al guvernului de atunci al Transilvaniei, aveam datoria să apăr față de guvernul comunist dela Buda-Pesta interesele țării noastre.-

Părinții lui Kuhn Bella erau în Transilvania, iar eu i-am îngrijit într-un hotel din Făgăraș în așa condiții bune încât, când în urma unei înțelegeri internaționale la intervenția Regelui Ferdinand să se facă schimbul, odică

Iuliu Maniu

Guvernul comunist din Buda-Pesta să lase
să treacă pe mama, sora și vărul meu din
Ungaria în Transilvania, iar eu să las să
treacă părinții săi din Transilvania în Ungaria.-
Familia lui Kuhn Bela cum nu voiau să
părăsească Transilvania unde era perfectă ordine
și libertate și să plece în Ungaria, unde se temeau
de persecuțiile maghiare și pe urmă totuși
s-au învoit să treacă după asigurarea solemnă
din partea mea că ei vor fi lăsați să revină
în Transilvania când vor voi.- Partea respectivă
din discursul meu nu voia decât să reîmprospăteze
în memoria mulțimei amintirea acelor vremuri
tragice care dovedeau tocmai simțul meu
democratic și umanitar care pe vremuri a fost
și în presa mondială recunoscut.- Totodată și
tăria mea de convingere care am dovedit-o
în orice împrejurări.- Acțiunea aceea nu era
îndreptată propriu-zis împotriva comunismului
ci a fost o acțiune îndreptată în contra
statului maghiar care voia să pună din
nou mâna pe Transilvania, dovadă că tot eu
am organizat în anul 1918 revoluția în contra
guvernului feudal maghiar din B.-Pesta
prezidat de Contele Andrassy și pe urmă Esterhazy
care asemenea voiau să țină și mai departe
ținuturile românești din fosta monarhie
Habsburgică sub dominația lor de rasă și
clasă.-

Adevărat în 1919 în decursul războiului
dintre România și Ungaria, când guvernul maghiar
a început ofensiva împotriva României, câteva
sute de ceferiști dela C.F. Cluj au intrat
în grevă voind să oprească circulația

Iuliu Maniu

trenurilor şi să împiedice transportarea trupelor pentru apărarea graniţei, am arestat pe funcţionari şi muncitori care au intrat în grevă, aceasta însă la ordinul Comandamentului militar din Bucureşti pentrucă ceferiştii erau mobilizaţi deci cădeau sub disciplina militară nu sub cea civilă a cărui şef eram eu.-

Este adevărat că eu totdeauna am luptat împotriva comunismului. Din ţara noastră, dar cu curentele politice şi sociale din statele vecine nu m-am ocupat, ci din contra am protestat împotriva regimului Antonescu care vorbea şi propaga pentru războiul contra Sovietelor cu dorinţa de a opri cucerirea, ceeace nu era dreptul nostru şi chemarea noastră fiind vorba de Rusia.-

In legătură cu discursul dela Cluj ţinut la 1 decembrie 1937 precizez următoarele:

Am fost totdeauna aderentul politicei naţionaliste şi a ideilor naţionaliste pe care însă le-am îmbinat totdeauna cu celelalte două mari principii legate de sufletul meu şi pentru care am luptat, democraţia şi dreptatea socială.-

Mussolini şi Hitler reprezentau ideia naţionalistă şi au reuşit să ridice conştiinţa naţională a popoarelor lor şi să aducă realizări importante pentru popoarele lor.-

Realizările acestor doi oameni de stat pe tărâm politic le-am admirat cunoscându-le la faţa locului.-

Aceşti doi oameni de stat (Hitler şi Mussolini) puteau să rămână între cei mai mari oameni în istorie, dacă respectau

Iuliu Maniu

și cele două principii democrației și dreptatea socială și dacă un declanșau al doilea război mondial.-

Deci aceasta a fost ideia de bază pe care am desvoltat'o în acel discurs și pe care o susțin și astăzi.-

Susțin și semnez

Iuliu Maniu

16. Sept. 1947.

D E C L A R A Ţ I E

Subsemnatul IULIU MANIU, declar în continuare următoarele :

Imi amintesc că spre sfârşitul lunei Septembrie, începutul lunei Octombrie 1946 am avut discuţiuni cu Dl. Grigore Niculescu Buzeşti ca dealtfel şi cu alţi colaboratori apropiaţi din conducerea partidului, despre necesitatea intensificării acţiunii de răsturnare a guvernului Dr. Petru Groza.- Si înainte am susţinut necesitatea schimbării regimului din România şi în acest scop intensificarea luptei noastre politice.-

Deoarece consideram că P.N.T. se bucură de atâta popularitate, a-şi fi putut răsturna guvernul oricând prin mijloace de forţă aşa cum a fost la 8 Noembrie 1945, când aşi fi putut scoate Miniştrii din Ministere, dar nu am vrut acest lucru deoarece nu vreau să trec lupta politică pe tărâmul discordiei.-

In legătură cu plecarea lui Niculescu-Buzeşti ştiu că înainte de plecare, ne-am întâlnit la Palatul Stirbey unde am discutat diferite probleme de ale partidului legate şi de sarcinele unui membru de partid aflat în străinătate.-

Nu-mi reamintesc precis dacă cu ocazia acestei întâlniri sau după plecarea D-sale în străinătate, i-am dat sau trimis scrisoarea prin care arătam că este membru al partidului N.T. şi omul meu de încredere, în înţelesul de a interpreta şi prezenta punctul meu de vedere în discuţiile ce s'ar ivi între grupul românilor aflaţi în străinătate.-

Inţelesul semnărei a aceleaşi scrisori de către D-nii C. Brătianu şi Titel Petrescu, este că D-niile lor îi acordă aceiaşi încredere.-

Susţin şi semnez.-

ss/. Iuliu Maniu

15 Septembrie 1947

P. Conf.
Insp. Şf.
[signature]

16 Sept. 1947
Dată în fața noastră,
Insp. [illegible]
[illegible]

54

Declarație

Subsemnatul Iuliu Maniu, declar în continuare următoarele:

Îmi amintesc că spre sfârșitul lunii Septembrie începutul lunii Octombrie 1946, am avut discuțiuni cu Dl. Grigore Niculescu-Buzești, ca deasemenea și cu alți colaboratori apropiați din conducerea partidului, despre necesitatea intensificării acțiunei de răsturnare a guvernului Petru Groza. Și înainte am susținut necesitatea schimbării regimului din România și în acest scop intensificarea luptei noastre politice.—

Deoarece consideram că P.N.Ț. se bucură de atâta popularitate, ar fi putut răsturna guvernul oricând prin mijloace de forță așa cum a fost la 8 Noembrie 1945, când ar fi putut scoate miniștrii din ministere, dar nu am vrut acest lucru deoarece nu vream să trec lupta politică pe terenul dezordinei.—

În legătură cu plecarea lui Niculescu-Buzești știu că înainte de plecare, ne-am întâlnit la Palatul Știrbey unde am discutat diferite probleme de ale partidului legate și de sarcinile unui membru de partid aflat în străinătate.—

Nu-mi reamintesc precis dacă cu ocazia acestei întâlniri sau după plecarea sa în străinătate, i-am dat sau trimis scrisoarea prin care arătam că este membru al partidului N.Ț. și omul meu de încredere.

Iuliu Maniu

în înțelesul de a interpreta și prezenta punctul meu de vedere în discuțiile ce s-ar ivi între grupul românilor aflați în străinătate.-

Înțelesul semnării a acelorași scrisori de către Dnii C. Brătianu și Titel Petrescu, este că Dnile lor îi acordă aceiași încredere.-

Susțin și semnez
Iuliu Maniu

16. Sept. 1947.

D E C L A R A T I E

Subsemnatul Iuliu Maniu, declar în continuare următoarele :

Recunosc că răspunsul dat dlui C.Brătianu la cererea sa de a interveni pentru ajutorarea regiunilor înfometate este acela comunicat de mine în scrisoarea din 19 Ianuarie 1947. Menționez că am făcut imediat intervențiile necesare pe lângă guvernul american, îndată ce m'a convins dl.Berry, că o intervenție a mea va avea rezultat, iar ajutorul cerut a și venit.

In legătură cu cele afirmate de Cretzianu scrisoarea sa din 2 Septemvrie 1946, recunosc că este adevărat că i-am trimis cele menționate de el în scrisoarea din 1 August.

Cele amintite în scrisoarea din 2 Septemvrie și care au fost trimise prin dl.Pogoneanu, nu le-am primit pe toate, ci numai cele amintite la punctul 3, adică intervievurile date de dl.Gafencu. Nu am dat lui Cretzianu nici un mandat, ci i-am scris o scrisoare informativă pe care nu știu dacă a primit-o.

Recunosc că am primit un proces verbal dela dl.Cretzianu, dar nu-mi reamintesc conținutul său.

Precizez că scrisoarea din 2 Septemvrie despre care am amintit și mai sus, este cea primită de mine și este vizată de Serdici la 12 Septemvrie 1947.

Susțin și semnez.

ss. Maniu.

17 Septemvrie 1947.

P. conf.

M.C.

56

17 Septembrie 1947
Data în fața [illegible] 56
Judec. Ist. [illegible]

<u>Declarație</u>

Subsemnatul Iuliu Maniu, declar în continuare următoarele:

Recunosc că răspunsul dat d-lui C. Brătianu la cererea sa de a interveni pentru ajutorarea regimurilor informative este acela, comunicat de mine în scrisoarea din 19. Ianuarie 1947. Menționez că am făcut imediat intervențiile necesare pe lângă guvernul american, îndată ce m-am convins prin d-l Berry, că o intervenție a mea va avea rezultat, iar ajutorul cerut a și venit.

În legătură cu cele afirmate de Cutzianu în scrisoarea sa din 2 Sept. 1946, recunosc că este adevărat că i-am trimis cele menționate de el în scrisoarea din 1 Aug.

Cele amintite în scrisoarea din 2. Sept. și care au fost trimise prin d-l Pogoneanu, nu le-am primit pe toate, ci numai cele amintite la punctul 3, adică interviewurile date de d-l Gafencu. Nu am dat lui Cutzianu nici un mandat, ci i-am scris o scrisoare informativă pe care nu știu dacă a primit-o.

Recunosc că am primit un proces-verbal de la d-l [illegible], dar nu îmi reamintesc conținutul său.

Precizez că scrisoarea din 2. Sept. despre care am amintit și mai sus, este cea primită de mine și este [illegible] la 12.9.1947.

Susțin și semnez.

17. Sept. 1947.

[signature]

57

57

D E C L A R A T I E

Subsemnatul Iuliu Maniu, declar în continuare următoarele :

Recunosc că am primit scrisorile datate 26 Oct. 1946 şi semnate de dl.Creţianu şi Davila, ambele scrisori au venit în acelaş timp. Vizarea scrisorilor din partea mea, o consider că nu este necesară deoarece sunt vizate de Serdici în a cărui casă s'au găsit.

In legătură cu cele cuprinse în scrisorile de mai sus referitoare la Confederaţia Statelor agrare, precizez că în principiu am găsit şi găsesc şi astăzi că constituirea unui astfel de confederaţie este necesară. Dovadă este că încă înainte cu 20 ani am început o campanie pentru o astfel de confederaţie în bună înţelegere cu Bartou Ministrul de Externe al Franţei. Participarea mea la confederaţia amintită era influenţabilă şi de atitudinea Rusiei fără de a cărui învoire o astfel de confederaţie nu era posibilă. Am condiţionat semnarea actului şi de semnătura lui Mikolajczyk..

Susţin şi semnez.

18 Septemvrie 1947.

ss. Maniu.

P. Conf.
Insp. gl.
[signature]

M.C.

18 Sept. 1947
Dată în fața noastră
Jurj. [signature]

58

Declarație

Subsemnatul Iuliu Maniu, declar în continuare următoarele:

Recunosc că am primit scrisorile datate 26. oct. 1946 și semnate de D-l Crețianu și Dovila, ambele scrisori au venit în acelaș timp. — Difuzarea scrisorilor din partea mea, o consider că nu este necesară deoarece sunt vizate de Secția în a cărui casă s-au găsit. —

In legătură cu cele cuprinse în scrisorile de mai sus referitoare la Confederația Statelor agrare, precizez că în principiu am găsit și găsesc și astăzi că constituirea unei astfel de Confederații ([illegible]) este necesară. Dovadă este că încă înainte cu 20 ani am început o campanie pentru o astfel de confederație în bună înțelegere cu Barthou ministrul de Externe al Franței. — Participarea mea la confederația amintită era influențabilă și de atitudinea Rusiei fără de a cărui învoire o astfel de confederație nu era posibilă. — Am condiționat semnarea actului și de semnătura lui Mikolajczyk. —

Susțin și semnez. [signature]

18. Sept. 1947.

D E C L A R A T I E

Subsemnatul IULIU MANIU, declar în continuare următoarele:

Este adevărat şi îmi aduc aminte că Legaţia Americană m'a informat despre unele informaţii care le primea dela guvernul American. Intrucât eu în mai multe rânduri am comunicat legaţiei americane din Bucureşti, că sunt foarte surprins că Guvernul Groza nu satisface promisiunile sale date reprezentanţilor americani, englezi şi sovietici şi în repetate rânduri am cerut ca legaţia americană din Bucureşti să atragă atenţiunea guvernului său asupra acestui fapt.

Legatia americană mi-a împărtăşit în mai multe rânduri punctul de vedere al guvernului american în legătură cu obiecţiunile mele.- Şi aceste proteste ale mele precum şi informaţiile care le primeam dela legaţie, le comunicam şi D-lui MIHALACHE totdeauna, nu însă şi D-lui PENESCU.

Răspunsurile guvernului american îmi puneau în vedere că vor trimite note diplomatice, protestând în contra nerespectări promisiunilor făcute.

Intradevăr eu am fost şi sunt pentru o acţiune politică mai energică de răsturnare a guvernului Groza.

Acestea le-am discutat cu Dl. MIHALACHE, fie la mine acasă sau la locuinţa D-lui NESTOR BADEA.-

In legătură cu articolul de ziar intitulat "Dl. IULIU MANIU cere ruperea relaţiunilor diplomatice cu România" precizez următoarele:

De Dl. LAVRANCE şi de numele acesta nu-mi aduc aminte căci tot timpul din urmă m'au cercetat /vizitat/ mulţi gazetari din străinătate. Eu însă principial nu am dat interviewuri la gazetarii din străinătate, cu motivarea că nu pot să controlez ce publică în străinătate.- Aveam obiceiul să conversez cu ei liber, informându-i despre situaţia din ţară

./.

noastră şi aşa s'o fi.întâmplat şi cu Dl.LAVRANCE.Ceiace se găseşte în articolul menţionat,sunt într'adevăr părerile mele care le-am comunicat tuturor gazetarilor din străinătate şi în consecinţă le voi fi comunicat şi D-lui LAVRANCE, în afară de chestia afirmativei fortificări a litoralului Mării Negre,despre care eu nu aveam cunoştinţă şi prin urmare nici nu puteam spune.Şi peste tot eu nici cu gazetari şi nici cu oameni politici români sau străini,despre chestiuni militare nu am vorbit şi nu vorbesc.-

Susţin şi semnez.

ss/ IULIU MANIU

19 Septembrie 1947

Jnsp. P. Conf.
Jngr. jl.
[signature]

61

19 Sept. 1947
Dată în faţa noastră
[illegible]

Declaraţie.

Subsemnatul Iuliu Maniu, declar în continuare următoarele:

Este adevărat şi îmi aduc aminte că legaţia americană m-a informat despre unele informaţii care le primea dela guvernul american. Întrucât eu în mai multe rânduri am comunicat legaţiei americane din Bucureşti, că sunt foarte surprins că guvernul Groza nu satisface promisiunile date de reprezentanţii Americani, Englezi şi Sovietici şi în repetate rânduri am cerut ca legaţia americană din Bucureşti, să atragă atenţiunea guvernului său asupra acestui fapt. Legaţia americană mi-a împărtăşit în mai multe rânduri punctul de vedere al guvernului american în legătură cu obiecţiunile mele.- Şi aceste proteste ale mele precum şi informaţiile care le primeam dela legaţie, le comunicam şi Dlui Mihalache Ştefănescu, cum şi Dlui Penescu.. Răspunsurile guvernului american îmi prezenta în vedere că vor trimite note diplomatice, protestând în contra nerespectării promisiunilor făcute.

Întotdeauna eu am fost şi sunt pentru o acţiune politică de mai energică de

[illegible signature]

instaurare a guvernului Groza.–

Acestea le-am discutat cu d. Mihalache fie la mine acasă sau la locuința dlui Nestor Badea.–

În legătură cu articolul de ziar intitulat "D. Iuliu Maniu cere ruperea relațiunilor diplomatice cu Rusia" precizez următoarele:

Pe d. Lawrence și alte numele acestea nu mi aduc aminte, căci tot timpul din urmă m-au cercetat (vizitat) mulți gazetari din străinătate. Eu ca principiu nu am dat interviewuri la gazetarii din străinătate, cu motivarea că nu pot să controlez ce publică în străinătate.– Aveam obiceiul să conversez cu ei liber, informându-i despre situația din țara noastră și așa s-o fi întâmplat și cu d. Lawrence.– Ceia ce se găsește în articolul menționat, sunt întrucâtva părerile mele care le-am comunicat tuturor gazetarilor din străinătate și în consecință le voi fi comunicat și dlui Lawrence, în afară de chestia afirmațiunei fortificării a Litoralului Mării Negre, despre care eu nu aveam cunoștință și prin urmare nici nu puteam spune. Și peste tot eu nici cu oameni politici români sau străini nici cu gazetari despre chestiuni militare nu am vorbit și nu vorbesc.– Citit și semnez.

19. Sept. 1947. I. Maniu

62

62

DECLARAȚIE

Subsemnatul IULIU MANIU declar în continuare următoarele :

In legătură cu discursul ținut de mine la Vințul de Jos în 1936, țin să precizez că reproducerea discursului meu nu este exactă, am fost totdeauna în contra războaielor de cucerire și pentru asta am fost și în contra cuceririi Abisiniei cu armele de către Italia.- Intreaga mea atitudine în problemele internaționale dovedește acest lucru și nu puteam ca să fac excepția tocmai la Vinț centrul fiefului meu politic unde am fost ales consecvent și consecutiv în 11 alegeri generale.- Este la mijloc o neînțelegere din partea corespondentului fiindcă am fost totdeauna pentru ideia unității naționale a Italiei și el va fi înțeles că și Abisinia contează printre provinciile naționale ale Italiei. Nu am dat la timpul său nici o desmințire în ceeace privește afirmațiunile din discurs referitor la Abisinia, deoarece mi-a scăpat din vedere.-

Cu toate că discursul este reprodus și în oficiosul partidului nostru - Dreptatea - cu observația referitoare la juste le aspirațiuni ale Italiei în ceeace privește Abisinia, totuși continui a afirma că reproducerea este greșită, inexactă, deoarece niciodată nu am făcut asemenea afirmațiuni.-

Susțin și semnez.-

ss/ Iuliu Maniu

20 Septembrie 1947

P. Conf.
Insp. Şt.
[signature]

Declarație. 63

20 Sept. 1947
Dată în fața noastră
Jurj.

63

Subsemnatul Iuliu Maniu declar în continuare următoarele:

La legătură cu discursul ținut de mine la Vințul de jos în 1936 țin să precizez că reproducerea discursului meu nu este exactă, am fost întotdeauna în contra răsboaielor de cucerire și pentru asta am fost și în contra cuceririi Abisiniei cu armele de către Italia.- Întreaga mea atitudine în problemele internaționale dovedește acest lucru și nu puteam ca să fac excepție tocmai la Vinț centrul județului meu politic unde am fost ales consecvent și consecutiv în 11 alegeri generale.- Este la mijloc o neînțelegere din partea corespondentului pentru că am fost întotdeauna pentru ideea ~~...~~ unității naționale a Italiei și el a și înțeles că și Abisinia cade între pretențiile naționale ale Italiei.- Nu am dat la timpul său nici o desmințire în ceea ce privește afirmațiunile din discurs referitor la Abisinia, deoarece mi-a scăpat din vedere.- Cu toate că discursul este reprodus și în ziarul partidului nostru "Dreptatea" cu observația referitoare la justele aspirațiuni ale Italiei în ceea ce privește Abisinia, totuși continui a afirma că reproducerea este greșită, inexactă, deoarece niciodată nu am gândit asemenea afirmațiuni.-

Susțin și semnez. Iuliu Maniu 20. Sept. 1947

64

D E C L A R A T I E

Subsemnatul IULIU MANIU, declar în continuare următoarele:

In principiu şi în fapt sunt pentru desăvârşită libertate a cuvântului şi a scrisului şi nu admit o cenzură preventivă împotriva nimănui, nici pentru fascişti şi nici pentru comunişti, sunt însă pentru urmărirea şi pedepsirea ulterioară a acelor ce calcă legile ţări.- Această atitudine a mea de libertate desăvârşită chiar şi pentru fascişti şi comunişti o menţin şi afirm şi astăzi.-

In legătură cu discuţiile mele particulare cu diferiţi oameni politici (din partid sau din afara partidului) nu pot să declar tot ce am discutat considerându-le ca, chestiuni confidenţiale politice sau particulare.

Deacea şi în discuţiile avute cu Dl. Gr.Niculescu-Buzeşti înainte de a pleca din ţară am atins diferite probleme particulare şi de partid pe care nu le pot (declara) divulga şi nu sunt dator a le divulga nimănui. Ţinând seama de consideraţiunea că sunt preşedinte de partid şi deci depozitarul unor chestiuni pe care lumea care vine şi mi le comunică cunoscând firea mea discretă precum şi calitatea mea, mi le încredinţează fără teamă şi rezervă.- Ţin să declar că în conversaţia avută cu Dl.Gr.Niculescu Buzeşti nu am atins nici o altă chestiune care ar fi în legătură cu cazul care este cercetat.

Totuşi afirm, că mi-am manifestat în diferite discuţiuni cu prieteni politici temerea mea că România va fi anexată U.R.S.S. şi consider că Dl. Petre Groza s'a împăcat în sufletul său cu gândul acestei anexiuni.

Şi pentru acest considerent am dus lupta mea de răsturnare a actualului regim cu mijloace politice legale.

Despre organizaţia militară a partidului nostru, declar că a fost o organizaţie pur profesională, iar conducătorii ei Generalul Negrei, General Stoica, Colonel Stoica şi alţii, ştiu că se ocupau numai cu chestiuni profesional

E.F.

..//..

Despre documentele prezentate şi anume:
- Minuta întâlnirii din 18 Septembrie 1946 şi Memorandumul din 30 Septembrie 1946 cuprinzând discuţiile între Dl. Grigore Niculescu-Buzeşti şi alţii deoparte şi cei doi ofiţeri Americani de altă parte, declar că nu am nici o cunoştinţă.-

Aceasta este declaraţia pe care o susţin şi semnez.-

ss. Iuliu Maniu.

21 Septembrie 1947.

P. Conf.
Insp.

65   21 Sept. 1947   1

Dată în fața noastră   66

Jug. [signature]

Declarație

Subsemnatul Iuliu Maniu, declar în continuare următoarele:

În principiu și în fapt sunt pentru desăvârșita libertate a cuvântului și a scrisului și nu admit a cenzurii preventive asupra opiniei nimănui, nici pentru fasciști și nici pentru comuniști, sunt însă pentru urmărirea și pedepsirea ulterioară a celor ce calcă legile țării. – Această atitudine a mea de libertate desăvârșită chiar și pentru fasciști și comuniști o mențin și afirm și astăzi. –

În legătură cu discuțiile mele particulare cu diferiți oameni politici (din partid sau din afara partidului) nu pot să declar tot ce am discutat considerându-le ca chestiuni confidențiale politice sau particulare.

Deaceea și în discuțiile avute cu Dl Gr. Niculescu-Buzești înainte de a pleca din țară am atins diferite probleme particulare și de partid pe care nu le pot (declara) divulga și nu sunt dator a le divulga nimănui. Ținând seama de considerațiunea că sunt președinte de partid și deci depozitarul unor chestiuni pe care lumea care vine și mi le comunică cunoscând firea mea discretă precum și calitatea mea, mi le încredințează fără teamă și ezitare. – Țin să declar că în convorbirile avute cu Dl Gr. Niculescu Buzești nu am atins nici o altă chestiune care ar fi în legătură cu cazul care este cercetat. –

[signature]

Totuși afirm că mi-am manifestat în diferite discuțiuni cu prietenii părerea mea că România va fi anexată U.R.S.S. și consider că Dl. Ilie grupa sa împăcă în sufletul său cu gândul acestei anexiuni.

Și pentru aceste considerente am dus lupta mea de răsturnare a actualului regim cu mijloace politice legale.—

Despre organizația militară a partidului nostru, declar că a fost o organizație pur profesională, iar conducătorii ei generalii Negrei, Gral Aldea, Col. Aldea și alții știu că se ocupau numai cu chestiuni profesionale.—

Despre documentele prezentate și anume: -Minuta întâlnirii din 18. Sept. 1946 și Memorandumul din 30. Sept. 1946 cuprinzând discuțiile între Dl. Grigore Niculescu-Buzești și alte depozite și cei doi ofițeri americani de altă parte, declar că nu am nici o cunoștință.—

Aceasta este declarația pe care o susțin și semnez.—

21. Sept. 1947. [illegible]

67

PROCES - VERBAL

de confruntare.

Astăzi 22 Septemvrie 1947.

Noi, M.Dulgheru, inspector general de Poliţie, asistat fiind de dl.L.Lepădătescu, procedând la confruntarea dintre Dnii Iuliu Maniu şi Ion de Mocsony-Stircea, constatăm următoarele :

IULIU MANIU :

Dl.Grigore Niculescu Buzeşti este un membru al partidului meu, om de încredere şi foarte priceput în chestiuni de politică Externă pe care îl consultam ori de câte ori era cazul. D-sa nu a avut însă din partea mea nici tacit şi nici expres vreun mandat general sau special de a mă reprezenta sau angaja pe mine şi partidul naţional-ţărănesc, în politica externă.

Scrisoarea ce am încredinţat-o pentru dl.Grigore Niculescu Buzeşti în Octomvrie 1946 nu era un mandat de reprezentare ci avea menirea de a certifica că dl.Grigore Niculescu Buzeşti este membru al partidului nostru şi om de încredere al meu. Această scrisoare a fost semnată de mine şi nu ştiu dacă aceeaşi scrisoare a fost semnată şi de Dnii Brătianu şi Titel Petrescu sau aceştia i-au dat o scrisoare separată.

Dl.Grigore Niculescu Buzeşti nu a avut nici odată încredinţarea din partea mea, de a duce tratative cu agenţi americani.

Nici odată direct nu am provocat pe dl.Ion de Mocsony-Stircea de a se înscrie în partidul naţional-ţărănesc cum nu am provocat pe nimeni, s'ar putea ca prieteni comuni să-i fi făcut vreo aluzie la aceasta.

ss.I.Maniu.

./.

M.C.

DL ION DE MOCSONY-STIRCEA:

Declară că a înţeles din convorbirea avută cu dl.Iuliu Maniu că acesta l-a solicitat să intre în partidul naţional ţărănesc şi ca dovadă este că i s'a propus să candideze pe listele naţional ţărăniste din judeţul Severin. Dealtfel Dnii Grigore Niculescu Buzeşti şi A. Leucuţia m'au solicitat direct să intru în partidul naţional ţărănesc. Cunoscând poziţia dlui Gr.Niculescu Buzeşti şi Leucuţia pe lângă dl.Iuliu Maniu, am considerat că solicitarea lor avea asentimentul dlui Iuliu Maniu cu atât mai mult cu cât cu ocazia adoptări mele ca fiu adoptiv al defunctului Mocsony, dl.Maniu mi-a dat să înţeleg că ar vedea cu ochi buni intrarea mea în partidul d-sale.

ss.Ioan de Mocsony Stircea.

DL IULIU MANIU :

Afirmă că cele declarate de dl.Ion Stircea corespund adevărului şi că deşi personal nu i-am făcut propunerea de a intra în partid, invitarea făcută de dnii Gr. Niculescu Buzeşti şi Leucuţia, am socotit-o ca bine făcută.

ss. I.Maniu.

ION DE MOCSONY-STIRCEA :

Reafirmă că în opinia sa şi a prietenilor comuni cu ai dlui Gr.Niculescu Buzeşti acesta era reprezentantul partidului naţional ţărănesc în problemele de politică externă. Dl.Grigore Niculescu Buzeşti a făcut în nenumărate rânduri declaraţii în acest sens, arătând chiar că nici o altă persoană din partidul naţional ţărănesc nu avea căderea să vorbească în aceste probleme în numele dlui Maniu şi a partidului naţional ţărănesc. Am avut impresia din convorbirile anterioare cu dl.Maniu în timpul în care funcţionam în Palat că dl.Maniu împărtăşea acest punct de vedere. Ultima dată când dl.Buzeşti a afirmat cu tărie că reprezintă partidul naţional ţărănesc şi pe dl.Maniu a fost în cursul tratativelor duse de d-sa cu ofiţerii americani aşa cum am mai declarat.

ss. Ioan de Mocsony Styrcea.

IULIU MANIU :

Menţine cele declarate mai sus în legătură cu Gr.Niculescu Buzeşti şi adaugă că nici nu crede ca dl. Niculescu Buzeşti să fi afirmat că este reprezentantul Partidului naţional ţărănesc. Dl.Gr.Niculescu Buzeşti a avut însă procură generală verbală de a reprezenta partidul naţional ţărănesc şi pe preşedintele său în relaţiile cu Palatul.

ss.Iuliu Maniu.

ION DE MOCSONY-STIRCEA:

Stăruie în declaraţiile sale şi repetă că în cursul tratativelor dl.Gr.Niculescu Buzeşti a declarat că lucrează în numele partidului, naţional ţărănesc fiind autorizat la aceasta.

Ca dovadă că actele sale emană dela partidul naţional ţărănesc este faptul că primul memoriu prezentat la palatul Styrbei conţinea şi cererea ca guvernul american să trimeată (comisii) observatori la alegerile ce urmau să aibă loc. Dealtfel întreg acest memoriu cuprindea cereri care erau în general cunoscute fiind acelea exprimate oficial de opoziţia din ţară. Deasemeni la arătarea ofiţerilor americani că dacă partidul naţional ţărănesc nu este în măsură să se organizeze în sensul discutat, vor prefera persoane fără de partid sau aventurieri - dl.Gr.Niculescu Buzeşti a răspuns că partidul naţional ţărănesc are cadre suficiente şi este în măsură să realizeze o asemenea organizaţie.

ss. Ioan de Mocsony-Styrcea.

IULIU MANIU :

Repetă că nu are cunoştinţă de cele discutate între dl.Niculescu Buzeşti şi ofiţerii americani, dar că a aflat dela prieteni cu alte prilejuri că ofiţerii americani vorbesc că sunt nemulţumiţi că dl Maniu şi partidul naţional ţărănesc, nu face organizaţi subversive paramilitare. D-sa a afirmat totdeauna că nu înţelege

./.

să facă asemenea organizaţiuni şi că dl.Gr.Niculescu Buzeşti cunoştea perfect acest lucru.

ss. Iuliu Maniu.

Dnii Iuliu Maniu şi Ion Mocsony-Stircea îşi menţin cele declarate mai sus cu şi toate observaţiile anterioare.

ss. Iuliu Maniu.
ss. Ioan de Mocsoni Stircea.

Drept care am încheiat prezentul proces verbal spre cele legale.

INSPECTOR GENERAL,
ss. M.Dulgheru.

ASISTENT,
ss. M.Lepădătescu.

ss.I.Maniu.

P.Conf.
Insp. Gl.
[signature]

Proces Verbal de Confruntare:

Astăzi 22 Sept. 1947

Noi M. Dulgheru Inspector General de Poliție asistat fiind de D. M. Lepădătescu, procedând la confruntarea dintre Dnii Iuliu Maniu și Ion de Mocsony-Stârcea, constatăm următoarele:

Iuliu Maniu:

D. Grigore Niculescu-Buzești este un membru al partidului meu, om de încredere și foarte priceput în chestiuni de politică externă pe care îl consultam ori de câte ori era cazul. Dsa nu a avut însă din partea mea nici tacit și nici expres vreun mandat general sau special de a mă reprezenta sau angaja pe mine și partidul Național Țărănesc, în politica externă.-

Scrisoarea ce am încredințat-o pentru D. Grigore Niculescu-Buzești în Octombrie 1946 nu era un mandat de reprezentare ci avea menirea de a certifica că D. Gr. Niculescu-Buzești este membru al partidului nostru și om de încredere al meu.- Această scrisoare a fost semnată de mine și nu știu dacă aceiași scrisoare a fost semnată și de Dnii Brătianu și Titel Petrescu sau aceștia i-au dat o scrisoare separată.

IManiu

Insp. Gl. - [signature]

D. Gr. Niculescu-Buzești nu a avut niciodată încredințarea din partea mea, de a duce tratative cu agenți americani.-

Niciodată direct nu am propus pe D. Ion de Mocsony-Stârcea de a se înscrie în partidul Național Țărănesc cum nu am propus pe nimeni, s'ar putea ca prietenii comuni să-și facă vre-o idee la aceasta.-

[signature]

D. Ion de Mocsony-Stârcea:

Declar că a înțeles din convorbirea avută cu D. Iuliu Maniu că acesta l-a solicitat să intre în partidul Național Țărănesc și ca dovadă arăt că i-a propus să candideze pe listele Național Țărăniste din jud. Severin. Deasemenea D-nii Grigore Niculescu-Buzești și Lenculița m-au solicitat direct să intru în partidul Național Țărănesc.. Cunoscând poziția D-lui Gr. Niculescu-Buzești și Lenculița pe lângă D. Iuliu Maniu, am considerat că solicitarea lor avea asentimentul D-lui Iuliu Maniu cu atât mai mult cu cât cu ocazia adopțiunii mele ca fiu adoptiv al defunctului Mocsony, D. Maniu mi-a dat să înțeleg că ar vedea cu ochi buni intrarea mea în partidul D-sale.-

Ioan de Mocsonyi-Stârcea

D. Iuliu Maniu:

Afirmă că cele declarate de D. Ion Stârcea corespund adevărului și că alte persoane

spre neschimbare: Ioan de Mocsonyi-Stârcea [signature] [signature]

nu i-am făcut propunerea de a intra în partid, invitarea făcută de Dl. Gr. Niculescu-Buzești și Lucrețiu, am socotit-o ca bine făcută.

Ion de Mocsony-Stârcea:

Reafirmă că în opinia sa și a prietenilor comuni cu ai Dlui Gr. Niculescu-Buzești acesta era reprezentantul partidului Național Țărănesc în problemele de politică externă. Dl. Grigore Niculescu Buzești a făcut în numeroase rânduri declarații în acest sens, arătând chiar când nici o altă persoană din partidul Național Țărănesc nu avea curajul să vorbească în aceste probleme în numele Dlui Maniu și a partidului Național Țărănesc. Eu aveam impresia din convorbirea anterioară cu Dl. Maniu în timpul în care funcționam la Palat că Dl. Maniu împărtășea acest punct de vedere. Ultima dată când Dl. Buzești a afirmat cu tărie că reprezintă partidul Național Țărănesc și pe Dl. Maniu a fost în cursul întâlnirilor dese de Oța cu ofițerii americani așa cum am mai declarat.

Ioan de Mocsonyi Stârcea

Iuliu Maniu:

Menține cele declarate mai sus în legătură cu Gr. Niculescu Buzești și adaugă că nici nu crede ca Dl. Niculescu-Buzești să fi afirmat că este reprezentantul partidului Național Țărănesc. Dl. Gr. Niculescu Buzești a avut [illegible] procura.

Spre neschimbare: Ioan de Mocsonyi Stârcea

Inspector [illegible]

guvernului verbal de a reprezenta Partidul Național Țărănesc și [illegible] sau în relațiile cu palatul.-

[signature]

Ion de Mocsony-Stârcea:

Stăruie în declarațiile sale să repete că în cursul tratativelor dl. pr. Nicolescu-Buzești a declarat că lucrează în numele Partidului Național Țărănesc fiind autorizat la aceasta.

Ca dovadă că actele sale emană dela Partidul Național Țărănesc este faptul că primul memoriu prezentat la palatul Știrbey conținea și cererea ca guvernul american să trimeată (comisii) observatori la alegerile ce urmau să aibă loc.- Deasemenea între aceste memorii cuprindea cereri care erau (erau) (Exact) generale cunoscute, fiind acelea exprimate oficial de opoziția din Iași. Deasemenea la arătarea ofițerilor americani că dacă Partidul Național Țărănesc nu este în măsură să se organizeze în sensul discutat, vor prefera persoane fără de partide sau aventurieri, dl. pr. Nicolescu-Buzești a răspuns că Partidul Național Țărănesc are cadre suficiente și este în măsură să realizeze o asemenea organizație.-

Insp. H. [signature]

Ioan de Mocsony-Stârcea

[signature]

73

73

Iuliu Maniu:

Repetă că nu are cunoştinţă de cele discutate între D-l Niculescu-Buzeşti şi ofiţerii americani, dar că a aflat dela prieteni cu alte prilejuri că ofiţerii americani vorbesc că sunt nemulţumiţi cu D-l Maniu şi partidul Naţional Ţărănesc, nu face organizaţii subversive paramilitare.- Dsa a afirmat totdeauna că nu înţelege să facă asemenea organizaţiuni şi că D-l Gr. Niculescu-Buzeşti cunoştea perfect acest lucru.-

[signature] Iuliu Maniu

Dnii Iuliu Maniu şi Ion Mocsony-Stârcea îşi menţin cele declarate mai sus ca şi toate declaraţiile anterioare.-

[signature] Ioan de Mocsonyi-Stârcea [signature] I. Maniu

După care am încheiat prezentul proces verbal spre cele legale.-

Inspector general [signature]

asistent [signature]

[signature] I. Maniu

74

P R O C E S - V E R B A L

de confruntare

Astăzi 22 Septembrie 1947.-

Noi, C.Mihalcea Inspector General de Poliţie, asistat fiind de Dl.M.Dulgheru Inspector General de Poliţie, procedând la confruntarea dintre Dnii IULIU MANIU şi VASILE SERDICI, constatăm următoarele:

IULIU MANIU :

Imi amintesc că la una din întrevederile ce am avut cu Dl.Berry, am discutat cele consemnate în nota aid memoir şi pe care o vizez, însă nu-mi amintesc dacă Dl. Serdici sau altcineva a scris-o la maşină.-

Recunosc că eu am făcut corecturile depe această notă întrucât, mi s'a părut că nu s'a notat exact discuţia.- Cu privire la pasagiul relativ la infiinţarea unui guvern de rezistenţă în străinătate, declar că întradevăr în partidul nostru existau fruntaşi care cereau acest lucru şi atunci eu am discutat cu Dl.Berry tangenţial şi nu m'am dus special pentru acest lucru, ci legătura a venit atunci când i-am mulţumit pentru ajutorul dat spre a putea trimite în străinătate câţiva prieteni în străinătate.-

Precizez că prin ajutorul dat înţeleg înlesnirea ce mi s'a făcut spre a trimite şi a ajunge prietenii mei în străinătate.-

ss.Iuliu Maniu.

VASILE SERDICI :

Această întrevedere a Dlui Iuliu Maniu cu Dl. Berry a avut loc la Misiunea Americană în luna Septembrie 1946 imediat după înapoierea Dlui Berry din America, cu serviciul de interpret la discuţii.- Nu am redactat eu nota însă când am citit-o mi-am dat seama că exprimă ideile şi părerile schimbate cu acea ocaziune de Dnii Maniu şi Berry.-

Precizez că pasagiul referitor la înființarea unui guvern de rezistență în străinătate, Dl. Maniu, după ce a mulțumit Dlui Berry pentru ajutorul dat spre a-și trimite prieteni în străinătate i'a spus că ar fi putut constitui un guvern de rezistență în străinătate și că ar putea să-l constitue, întrebându-l dacă Guvernul American ar aproba un astfel de lucru.- Dl.Berry i-a răspuns că se va informa și va răspunde.- Nu cunosc ce răspuns a dat.- Alte detalii cu privire la constituirea acestui Guvern de rezistență nu s'au discutat.-

ss.V.V.Serdici.

Drept care am dresat prezentul Proces-Verbal spre cele legale.-

INSPECTOR GENERAL:
ss. C.Mihalcea
ss. M.Dulgheru, asistent.

ss.Iuliu Maniu
ss.V.V.Serdici.

P.Conform
Insp. St.
M.Dulgheru

Proces Verbal de Confruntare
astăzi 22. Septembrie 1947.

Noi C. Mihalcea Inspector General de Poliție asistat fiind de D-l M. Dulgheru Inspector General de Poliție, procedând la confruntarea dintre D-nii Iuliu Maniu și Vasile Serdici, constatăm următoarele:

Iuliu Maniu:

Îmi amintesc că la una din întrevederile ce am avut cu D-l Berry, am discutat cele consemnate în nota din memoriu și pe care o văd, însă nu-mi amintesc dacă D-l Serdici sau altcineva a scris-o la mașină.-

Recunosc că eu am făcut corecturile după această notă întrucât, mi s-a părut că nu s-a redat exact discuția.- Cu privire la pasagiul relativ la înființarea unui guvern de rezistență în străinătate, declar că întrucât în partidul nostru existau fruntași care cereau acest lucru și atunci eu am discutat cu D-l Berry tangențial și nu m-am dus special pentru acest lucru, ci legătura a venit atunci când i-am mulțumit pentru ajutorul dat spre a putea trimite în străinătate câțiva prieteni în străinătate.- Precizez că prin ajutorul dat înțeleg înlesnirea ce mi s-a făcut spre a trimite

și a ajunge prietenii mei în străinătate.—

[signature]

Vasile Serdici:

Această întrevedere a D-lui Iuliu Maniu cu Dl Berry a avut loc la locuința americană în luna septembrie 1946 imediat după înapoierea D-lui Berry din America, eu servind de interpret la discuții.— Nu am redactat eu nota dar când am citit-o mi-am dat seama că exprimă ideile și părerile schimbate cu acea ocazie de D-nii Maniu și Berry.—

Precizez că pasagiul referitor la înființarea unui guvern de rezistență în străinătate, Dl Maniu, după ce a mulțumit D-lui Berry pentru ajutorul dat spre a-și trimite prietenii în străinătate i-a spus că ar fi putut constitui un guvern de rezistență în străinătate și că ar mai putea să-l constituie, întrebându-l dacă guvernul american ar aproba un astfel de lucru.— Dl Berry i-a răspuns că se va informa și va răspunde.— Nu cunosc ce răspuns a dat.— Altă dată cu privire la constituirea acestui guvern de rezistență nu l-au discutat.—

V. V. [signature]

După care am dresat prezentul proces verbal spre cele legale.—

Inspector general [signature]

[signature]

Asistent: [signature]

V. V. [signature]

PROCES-VERBAL

de confruntare

Astăzi 22 Septembrie 1947.

Noi, G.Mihalcea Inspector General de Poliţie, asisitat, fiind de Dl.M.Dulgheru Inspector General de Poliţie, procedând la confruntarea dintre Dnii Iuliu Maniu şi Vasile Serdici, constatăm următoarele:

IULIU MANIU:

Imi amintesc că am primit un plan de organizare al Armatei dela Col.Stoika printr'o persoană al cărui nu mi-l amintesc şi pe care l'am dat înapoi persoanei care mi l'a înmânat fără să-l studiez. Nu am cunoştinţă că acest plan a fost predat undeva.-

Consideram că planul urma să fi studiat.

ss. Iuliu Maniu.

VASILE SERDICI:

Prin luna Aprilie 1947 Col.Stoika Stefan a venit la mine acasă şi mi-a prezentat un plan de organizare al Armatei cu rugămintea să-l transmit Dlui Maniu.-

Nu l'am citit, l'am predat Dlui Maniu, căruia i-am spus că este lucrarea D-lui Col.Stoica şi după ce l'a citit, am intrat în camera D-sale, mi-a restituit lucrarea şi l'am întrebat dacă pot să-l predau Dlui Melbourne D-sa mi-a răspuns că pot să-l predau, ceiace eu am făcut.

ss. V.V. Serdici.

IULIU MANIU:

Să răspundă Dl.Serdici ce cuprindea planul: un plan pentru viitor sau o critică şi o îndreptare pentru situaţia actuală.-

ss. Iuliu Maniu.

E.F.

VASILE SERDICI:

Dl.Colonel Stoica după ce mi-a desvoltat conferinţa ţinută la organizaţia militară, mi-a spus că planul se referă la starea armatei şi la îndreptarea situaţiei. Repet că planul nu l'am citit,dar este cel vizat de mine şi de Col.St.Stoica.-

ss. V.Serdici.

Drept care am dresat prezentul proces-verbal spre cele legale.-

INSPECTOR GENERAL,
ss.C.Mihalcea

ASISTENT,
ss.M.Dulgheru

ss. Iuliu Maniu
ss. V.Serdici.

p.conf.
Insp. Şef.
[signature]

Proces Verbal de Confruntare.

astăzi 22. Sept. 1947.

Noi C. Mihalcea Inspector General de Poliție asistat fiind de D. M. Dulgheru Inspector General de Poliție, procedând la confruntarea dintre Dnii Iuliu Maniu și Vasile Serdici, constatăm următoarele:

Iuliu Maniu:

Îmi amintesc că am primit un plan de organizare al armatei dela Col. Stoica printr'o persoană al cărui nu mi-l amintesc și pe care l-am dat înapoi persoanei care mi l-a înmânat fără să-l studiez. Nu am cunoștință că acest plan a fost predat undeva.

Consideram că planul urma să fi studiat.

Maniu

Vasile Serdici:

Prin luna Aprilie 1947 Col. Stoica Ștefan a venit la mine acasă și mi-a prezentat un plan de organizare al armatei cu rugămintea să-l transmit Dlui Maniu.

Nu l-am citit, l-am predat Dlui Maniu, căruia i-am spus că este lucrarea Dlui Col. Stoica și după ce l-a citit, am intrat în camera sale, mi-a restituit lucrarea și l-am întrebat

MDulgheru Maniu p. Conf. Insp. Mihalcea

dacă pot să-l predau Dlui Melbourne și
Dsa mi-a răspuns că pot să-l predau,
ceiace eu am făcut.-

[illegible signature]

<u>Iuliu Maniu!</u>

Să răspundă D. Serdici ce cuprindea
planul: un plan pentru viitor sau o critică
și o îndreptare pentru situația actuală?

J. Maniu

<u>Vasile Serdici:</u>

D. Colonel Stoica după ce mi-a desvăluit
cunoștințe tehnice la organizația militară, mi-a
spus că planul se referă la starea armatei
și la îndreptarea situației. Repet că planul nu
l-am citit, dar este cel vizat de mine și de
Col. Stoica. ——

N. [illegible signature]

Drept care am dresat prezentul
proces verbal spre cele legale.

Inspector Gen. [illegible signature]

J. Maniu

Asistenți: [illegible signature]

[illegible signature]

P R O C E S - V E R B A L

de confruntare

Astăzi, 22 Septembrie 1947.

Noi C.Mihalcea Inspector General de Poliţie,asistat fiind de Dnül M.Dulgheru Inspector General de Poliţie, procedând la confruntarea dintre Dnii Iuliu Maniu şi Vasile Serdici, constatăm următoarele:

IULIU MANIU:

Imi amintesc că am avut o convorbire cu un ziarist american anume Lavrance dela ziarul Nev-York Times. In această convorbire am criticat situaţia internă din ţara noastră şi fără mai repeta amănunte,îmi însuşesc în întregime ideile şi părerile publicate de acesta în ziarul său şi reproduse în ziarul românesc "America" aşa după cum am mai declarat,cu excepţia pasagiului în care gazetarul afirmă că i aşi fi spus despre faptul că Ruşii fortifică malurile Mării Negre din vecinătatea Constanţei şi Dobrogei.- Deşi nu era vorba despre un interviev expres, am dat libertate ziaristului să publice părerile mele. Am folosit ca interpret la această convorbire pe Dl.Vasile Serdici.-

ss. Iuliu Maniu.

VASILE SERDICI:

Recunosc că am fost interpretul Dlui Iuliu Maniu la convorbirea avută de acesta cu ziaristul Lavrance.- Convorbirea a avut loc la locuinţa Dlui Iuliu Maniu (avută la) din casa lui Romulus Boilă.-

Inainte de a citi articolul în cauză,am declarat şi susţin că Dl.Iuliu Maniu a afirmat faţă ziaristul Lavrance că, numai România reprezintă o stâncă de rezistenţă a democraţiei împotriva expansiunei Rusiei întrucât la afirmaţia ziaristului Lavrance că Grecia şi Tur-

E.F. ../..

cia reprezintă două poziţii puternice câştigate de Americani, Dl.Iuliu Maniu a replicat că toate ţările satelite Rusiei Polonia, Bulgaria, Jugoslavia, etc. sunt pierdute şi că numai România reprezintă acea stâncă de rezistenţă. Ca dovadă este că Ruşi au înţeles acest lucru şi că au început a fortifica malurile Mării Negre la Constanţa şi Varna.

ss. V.V. Serdici

IULIU MANIU:

Este adevărat tot ceiace afirmă Dl.Serdici cu aceiaşi excepţie că eu nici atunci şi nici cu alte ocaziuni nu am discutat chestiuni cu caracter militar.-

ss. Iuliu Maniu

VASILE SERDICI:

Precizez că Dl.Iuliu Maniu argumentând faţă de acel gazetar, i-a spus că dacă şi această stâncă - România - va cădea, atunci Rusia va putea să-i arunce uşor în mare din poziţiile lor din Grecia şi Turcia.-

ss.V.V.Serdici

IULIU MANIU:

Recunosc că această afirmaţiune făcea parte din ansamblul discuţiei avută cu ziaristul Lavrance.-

ss. Iuliu Maniu

Drept care am dresat prezentul Proces-Verbal, spre cele legale.-

INSPECTOR GENERAL,
ss.C.Mihalcea

ASISTENT,
ss.M.Dulgheru

P.Conf.

Proces verbal de confruntare.

Astăzi 22 Septembrie 1947.-

Noi C. Mihalcea Inspector general de Poliție, asistat fiind de Dl. M. Dulgheru Inspector general de Poliție, procedând la confruntarea dintre Dnii Iuliu Maniu și Vasile Serdici, constatăm următoarele:

Iuliu Maniu:

Îmi amintesc că am avut o convorbire cu un ziarist american anume Lavrance dela ziarul "New York Times, în această convorbire am criticat situația internă din țara noastră și fără a mai repeta amănunte, îmi însușesc în întregime ideile și părerile publicate de acesta în ziarul său și reproduse în ziarul românesc "America" așa după cum am mai declarat, cu excepția pasagiului în care gazetarul afirmă că i-aș fi spus despre faptul că s'ar fortifica malurile Mării Negre din vecinătatea Constanței și Dobrogei.- Deși nu era vorba despre un interview expres, am dat libertate ziaristului să publice părerile mele. Am folosit ca interpret la această convorbire pe Dl. Vasile Serdici.-

Iuliu Maniu

Vasile Serdici:

Recunosc că am fost interpretul Dlui Iuliu Maniu la convorbirea avută de acesta cu ziaristul Lavrance

Maniu   Insp. G. Mihalcea

Convorbirea a avut loc la locuința d-lui Iuliu Maniu ([illegible]) (avută la) din casa lui Romulus Boilă.-

Înainte de a citi articolul în cauză, am declarat și susțin că d-l Iuliu Maniu a afirmat fostei ziaristei Lawrance că, numai România reprezintă o stâncă de rezistență a democrației împotriva expansiunei rusești întrucât la afirmația ziaristului Lawrance că Grecia și Turcia reprezintă două poziții puternice câștigate de americani, d-l Iuliu Maniu a replicat că toate țările satelite Rusiei Polonia, Bulgaria, Jugoslavia etc sunt pierdute și că numai România reprezintă acea stâncă de rezistență.. Ca dovadă este că rușii au înțeles acest lucru și că au început a fortifica malurile Mării Negre la Constanța și Varna.-

V. V. [illegible]

Iuliu Maniu!

Este adevărat tot ceeace afirmă d-l Serdici cu aceiași excepție că eu nici atunci și nici cu alte ocazii nu am discutat chestiuni cu caracter militar.- [illegible]

Vasile Serdici!

Precizez că d-l Iuliu Maniu argumentând față de acel gazetar, i-a spus că dacă și această stâncă - România - va cădea, atunci Rusia va putea să-i arunce ușor în mare din pozițiile lor din Grecia și Turcia.-

Insp. [illegible] V. [illegible]

[illegible]

83

83

Iuliu Maniu:

Recunosc cu aceasta afirmațiune făcea parte din (această) ansamblu discuție avută cu fiaristul Lovrance.-

Iuliu Maniu

Drept care am dresat prezentul proces verbal spre cele legale.-

Inspector general [signature]

asistenți + [signature]

84

84

D E C L A R A T I E

Subsemnatul Iuliu Maniu, declar în continuare următoarele :

Prezentându-mi-se manuscrisul unui cifru care începe cu literile alfabetului numerotate şi având legătură cu un text german, declar că nu am nici o cunoştinţă de un asemenea cifru şi nu am nici o parte în compunerea lui, deasemenea nu ştiu cu cine trebuia să se comunice prin el.

Consider afirmaţiile dlor Ghiţă Pop şi V. Serdici în legătură cu acest cifru ca neadevărate, întrucât repet nu am nici un fel de cunoştinţă în privinţa acestui cifru. Dealtfel afirm că printre scrisorile mele nu putea fi găsit un asemenea cifru.

Susţin şi semnez.

ss. Iuliu Maniu.

26 Sept. 1947.

P. Conf.
Insp. Şl.
V. Mihalyke

88

85

26 Sept. 1947
Dată în faţa noastră
[illegible]

Declaraţie.-

Subsemnatul Iuliu Maniu, declar în continuare următoarele:

Prezentându-mi-se manuscrisul unui cifru care începe cu literile alfabetului numerotate şi având legătură cu un text german, declar că nu am nici o cunoştinţă de un asemenea cifru şi nu am nici o parte în compunerea lui, deasemenea nu ştiu cu cine trebuia să se comunice prin el.-

Consider afirmaţiile Dlor Gliţă Ion şi V. Serdici în legătură cu acest cifru ca neadevărate, întrucât repet nu am nici un fel de cunoştinţă în privinţa acestui cifru. Dealtfel afirm că printre scrisorile mele nu puteau fi găsite un asemenea cifru.-

Susţin şi semnez.-

26. Sept. 1947 Iuliu Maniu

LUL MILITAR ~~CORPUL II ARMATA~~ Regiunea 2 Militare 10

— Parchetul Militar —

86

MANDAT DE DEȚINERE Nr. 3045

In virtutea Legii și în numele M. S. Regelui Mihai I.
Noi General de Div. S. Pretorian, Procuror Militar Special pe lângă Parchetul Tribunalului Militar al ~~Corpului II Armată~~ Regiunii 2 Militară.

In baza art. 143 din C. J. M., având în vedere că în contra lui IULIU — — IU— — — — — — —din Bucuresti — — — Str. — — — — — — —
sunt indicii de vinovăție pentru fapta de Uneltire contra ordinei ...rantei Statului — — — — — — — — — — — — — — —

... pen. de art.— — — — — — — — — — — — —

...ând în vedere că în interesul cercetărilor cu care s'a delegat organele Di...țiunei Generale a Poliției este nevoe de deținerea invinuitului pe timp de — ... — zile.

Având în vedere art. 159, 160, 162 și 165 C. J. M.

Cerem tuturor agenților forței publice să rețină și să conducă la arestul Ministerului Afacerilor Internelor din București Strada Academiei Nr. 34 — pe susnumitul.

Cerem șefului arestului să-l primească și să-l rețină pe timp de 30 zile ...ncepere dela 15 Octombrie 1947 — — — —

Dat în București astăzi 15 Octombrie — — — /947.

Procuror Militar, Special
General de div. Pretorian

Am luat cunoștință învinuit

____

TRIBUNALUL MILITAR CORPUL II ARMATA
— Parchetul Militar —
- rar

86

S7

MANDAT DE DEȚINERE Nr. 3024

In virtutea Legii și în numele M. S. Regelui Mihai I.
Noi Gral div S. Petrescu, Procuror Militar, pe lângă Parchetul Tribunalului Militar al Capitalei II Armata
In baza art. 143/din C/J. M., având în vedere că în contra lui MANIU IULIU /162 din Bucresti Str. ... ... nt indicii de vinovăție pentru fapta de uneltire contra ordinei și Siguranței Statului
Nr. ... en. de art.
prev. și ... în vedere că în interesul cercetărilor cu care s'a delegat organele Di... Generale a Poliției este nevoe de deținerea invinuitului pe timp de 30 ... zile.
3° Având în vedere art. 159, 160, 162 și 165 C. J. M.
Cerem tuturor agenților forței publice să rețină și să conducă la arestul Ministerului Afacerilor Internelor din București Strada Academiei Nr. 24 pe susnumitul.
Cerem șefului arestului să-l primească și să-l rețină pe timp de 30 zile ... dela 15 Sept-1947
... cu ... în București astăzi 15 Sept -. /947.

Procuror Militar, Special
General de Div.
Petrescu

Am luat cunoștință învinuit

88

89

TRIBUNALUL MILITAR ~~CORPUL II ARMATA~~ Regiunea 2 Militară.
— Parchetul Militar —

87

2. VIII 1947
Emis Mandat
Nr. 17053.

MANDAT DE DEȚINERE Nr. ______ 88

In virtutea Legii şi în numele M. S. Regelui Mihai I.

Noi — — — — — — — — — — — —, Procuror Militar, pe lângă Parchetul Tribunalului Militar al ~~Corpului II Armată~~. Regiunea 2 Militară

In baza art. 143 din C. J. M., având în vedere că în contra lui — — — — IULIU MANIU — — —din— Bucureşti — —Str. — — — — — — — Nr.— sunt indicii de vinovăţie pentru fapta de — — — — — — — — — — — — uneltire întru distrugerea unităţii Statului — — — prev. şi pen. de art.— — — — — — — — — — —

Având în vedere că în interesul cercetărilor cu care s'a delegat organele Direcţiunei Generale a Poliţiei este nevoe de deţinerea invinuitului pe timp de — — — zile.

Având în vedere art. 159, 160, 162 şi 165 C. J. M.

Cerem tuturor agenţilor forţei publice să reţină şi să conducă la arestul Ministerului Afacerilor Internelor din Bucureşti Strada Academiei Nr. — — pe susnumitul.

Cerem şefului arestului să-l primească şi să-l reţină pe timp de 30 zile cu începere dela 15 August 1947 — — — — —

Dat în Bucureşti astăzi — 15 August — — /947.

Procuror Militar, Special
Gl. de Div. Sutoria

Am luat cunoştinţă invinuit
____

89

88

90

91

D E C L A R A T I E .-

La intrebarea Dlui Secretar General BUNACIU, răspund.-

Intenţiunea de a pleca din ţară o comunicasem numai dlui MANIU.-

Ocaziunea plecării rămăsese să o caut şi eu- Dacă mi se va ivi-şi Dl MANIU.-

In Duminica trecută, chemat fiind dela ţară, M.am intâlnit cu Dsa, care tocmai se intorcea dela Snagov, in jurul orei 7 mi-a spus ocaziunea plecării s'a ivit. Să viu seara la 9 la Dsa in casele Dlui Dr. JOVIN ca să cunosc pe cei cu care plec.-

Am sosit la ora 9, când mi-a comunicat:

Că vor veni la ora 11;

Că e vorba să mai meargă Dnii CARANDINO, ILIE LAZAR şi PENESCU. Treptat au sosit şi acetia (nu-mi amintesc dacă a sosit şi ILIE LAZAR) sau m'am intâlnit cu Dsa la locul de plecare.-

Nu ştiam până atunci că fiecare din cei de mai sus sunt hotărâţi şi ei să plece,- am intrbat pe Dl MANIU pe cine dintre cei cu care e vorba să plecăm te rezemi Dumneta ca om de incredere.-

Mi-a răspuns : pe GAFENCU, Director la Argus, rudă cu GAFENCU (f. ministru).-

Il cunoşti bine ?

Da Si o să-l vezi si Dta.

Pe la 11 au sosit şi cei doi "Ing. POPESCU " (care, spunea dansul a invenatat bomba de beton armat in locul celei de metal, când aceasta nu se mai găsi şi Dr GAFENCO.-

Ambii nu mi-au făcut imprsie că inspiră incredere.-

Am plecat separat, ca să ne intâlnim la ora 1.-

Adoug si prcizez că Duminică amfost chemat telefonic dela Dobrestide Dl. MANIU după ce Sâmbătă la

91 p. conformitate [signature]

92

plecare iam spus că mer pentru 2-3 zile . Nu mi-a spus motivul chemării ci numai să viu imediat. Băniuam că mă cheamă să mergem două trei zile la Sibiu cum fusese vorba la despărţire. Nu stiu intervalul cât am stat cu Dl MANIU, care s'a scurs caleidoscopic-cât timp am rămas singur cu Dl MANIU, şi dacă la discutia despre programul meuin afară, eram singuri sau mai era Dl CARANDINO ori PENESCU, faţă de care dealtfel nu mai făceam secret.-

L-am intrebat pe Dl MANIU ce crede Dsa că pot face şi trebue să fac după ce mă descurc in Turcia. Dsa mi-a spus că are toată increderea inţelepciunea si sentimentele mele. Eu atunci am spus că dacă depinde de mine ca posibilităţile unui care ar doi să merg in Elvetia şi Franţa să iau contact cu români nostri despre acolo-eventual şi cu altă lume politică ca să am un orizont cât mai complect al imprejurărilor politice.-

Dsa. a adăugat: dacă pot şi in Anglia şi să caut să ajung şi la românii din America pentru ca prin conferinţe să adun fonduri pentru ajztorarea cu alimente acelor inchisi şi a famililor şi celor fugăriţi.-

In legătură cu plecare Dlui PENESCU:

In ultima săptămâna in vre'o două rânduri ne-am verificat informaţiile despre aporpiata noastra arestare.

Nici eu nici dânsul, nu ne-am comunicat intenţia de a pleca dacă sar ivi ocazia, ci numai despre necesitatea de a ne pregăti locuri de ascundere.-

Eu insă am făcut o sondare intrebându-l dacă i sar ivi ocazia să plece ai pleca? El mi-a spus: nu stiu ce as face, că n'aş putea pleca decât cu sotia,.

La afirmarea dlui PENESCU că nar putea pleca decât cu soţia, sau nu-i amintesc la ce alte esitări-Dl MANIU a spus, că după informaţia D-sale e ultima ocazie de plecare cu avionul.-

Soţiei mele nu i-am spus că plec in străinătate. Când am plecat de acasă la chemare Dlui MANIU, iam spus, că, cred că plecăm spre Sibiu pentru două trei zile. I-am spus insă că m'ă asptept la arestare si mă gândesc să mă ascund.-

In frânturi de conversatie, in adevăr am

92 93

auzit pe Dl MANIU,spunând că se asteaptă la acesta ca Dsa să fie suprimat şi nu exclude să nu se recurgă la acest lucru şi in ceace mă priveste nu l-am auzit spunând acest lucru şi privitor la Dl PENESCU.- insă spunând acest lucru şi privitor la Dl PENESCU.-

In ce mă priveste,am exclus din discuţie o astfel de prespectivă că Dl MANIU n'a stăruit in afirmatie.-

Când am spus mai sus că dacă imprejurărilr vor ingădui mă gândesc să iau contact şi cu altă lume politică in afară de românii noastri afalţi in străinătate am inteles că acestă lume ar putea fi parlamentari, gazetari,ooameni politici din diferite ţării.-

In legătură cu actiunea mea personală ce aş putea avea in străinătate am intrebat pe Dl MANIU,dacă pot lucra si in numele său eventual,mi-a spus; toată increderea,ce nu s'a pronunţat cu cuvântul " plain - pouvoir" dar sensul aşa l-am interpretat.-

Dl MANIU ne-a arătat cu o schită(desemn) cu locul de intârlnire soseaua Iancului inainte de rond 15 Iulie 1947.-

(ss) I. Mihalache

P. Conf.
[signature]

15 Iulie

93

15 Iulie 1947
Dată în faţa noastră
94

Declaraţie – în continuare.

La întrebarea d-lui Acuz. gl. Bunaciu –

răspund:

Intenţiunea de a pleca din ţară o comunicasem numai d-lui Maniu.
Ocaziunea plecării rămânea să o caut şi eu – dacă mi se va ivi – şi d. Maniu.
In Duminica trecută, absent fiind de la ţară, m'am întâlnit cu d-l [illegible], care tocmai se întorcea de la Braşov (?), în [illegible] seara d. [illegible] mi-a spus că ocaziunea plecării s'a ivit – să vin seara la 9 la d-sa în casele d-lui Dr. Jorin (?) ca să cunosc pe cei cu care plec.
Am venit la ora 9, când mi-a comunicat:
că vor veni la ora 11;
că e vorba să mai meargă d-nii Carandino, Ilie Lazăr şi Stenescu (?).
[illegible] au sosit şi aceştia (nu-mi amintesc dacă a venit şi Ilie Lazăr.
Nu m'am întâlnit cu d-sa la locul de plecare/
Nu ştiam nimic atunci că fiecare dintre cei de mai sus sunt hotărâţi să plece.

Mihalache

15. Iulie 1947
– [illegible]
[illegible]
[illegible]

Am întrebat pe d-l Maniu: pe cine dintre cei cu care evadăm să plecăm te referi d-ta ca om de încredere.
Mi-a răspuns: pe Gafencu, director la Argus, unde era Gafencu (f. Ministru)
– Îl cunoști bine?
– Da. Și o să-l vezi și d-ta.
Pe la 11 am ~~[illegible]~~ și cei doi:
«Inginer Popescu» (care, spunea dânsul, a inventat bomba de beton armat în locul celei de metal când acesta nu se mai găsea!) și «D-l Gafencu».
«Ambii nu mi-au făcut impresie că inspiră încredere
Am plecat separat, ca să ne întâlnim la gară.
Adaug și precizez că duminică am fost chemat telefonic de la București de d-l Maniu, după ce sâmbăta la plecare, i-am spus că merg pentru 2-3 zile. Nu mi-a spus motivul ~~[illegible]~~ chemării, ci numai să vin imediat. Bănuiam că mă chiamă

I. Mihalache

10

15 Iulie 1947
Văzut de noi spre neschimbare

94

95

... mergeam 2-3 zile la Sibiu } cum fusese vorba la despărțire.

– Nu știu, în intervalul cât am stat cu d-l Maniu – cât timp în care să scurs caleidoscopic – cât timp am rămas singur cu d-l Maniu și dacă la discuția despre programul meu în afară, eram singuri sau mai erau și Carandino și Penescu, față de care, de altfel, nu mai făceam secret.

L-am întrebat pe d-l Maniu: el crede că ar fi bine așa ca să pot face și trebuie să fac după ce mă descurc în Turcia. D-sa mi-a spus că are toată încrederea în înțelepciunea și sentimentele mele.

Eu atunci am spus că dacă depinde de mine ca posibilități mișcare, aș vrea să merg în Elveția și Franța să iau contact cu românii noștri de pe acolo – eventual și cu alți lume politică – ca să am un orizont cât mai complect al împrejurărilor politice.

D-sa a adăugat: dacă pot, și în Anglia; și să caut să ajung și la românii din America pentru ca prin conferințe să adun fonduri pentru ajutorarea cu alimente a celor închiși și a familiilor lor și celor fugăriți.

I. Mihalache

15.VII.947
[illegible]

În legătură cu plecarea d-lui Penescu:

În ultimele săptămâni, în vreo două rânduri ne-am verificat informațiile despre apropiata noastră arestare.

Nici eu, nici dânsul, nu ne-am comunicat intenția de a pleca dacă vom avea ocazia, ci numai despre necesitatea de a ne fi asigurat locuri de ascundere.

Eu însă am făcut o sondare întrebându-l dacă ți s-ar ivi ocazia să pleci, ai pleca? El mi-a spus: nu știu ce aș face, că n-aș putea pleca decât cu soția.

- La afirmarea d-lui Penescu că n-ar putea pleca decât cu soția, sau nu-mi amintesc la ce alte cuvinte, d-l Maniu a spus că după informațiile sale e ultima ocazie de plecare cu avionul.

- Sătenilor mei nu le-am spus că plec în străinătate. Când am plecat de acasă la chemarea d-lui Maniu, le-am spus că cred că plecam spre Sibiu pentru 1-2 zile. Le-am spus însă că mă aștept la arestare și mă gândesc să mă ascund.

- În frânturi de conversație, în ade[...] am auzit pe d-l Maniu spunând că se aștepta și la aceasta, ca [...]

Mihalache

15.VII.947
Văzut de mine
[illegible]

II

96

Să fie surprins - și nu exclude ca să nu se recunoască la acest lucru.
În ceea ce mă privește, nu l-am auzit însă ~~spunând~~ acest lucru și privitor la d. Penescu.
Iar ce mă privește, am exclus din discuție o astfel de perspectivă așa ca d-l Maniu n'a ~~stăruit~~ în afirmație,

— Când am ~~spus~~ mai ~~sus~~ că dacă împrejurările vor îngădui mă gândeam să iau contact și cu acei lume politică, în afară de românii noștri aflați în străinătate, amintitele, că această lume ar putea fi: parlamentari, gazetari, oameni politici din diferite țări.

În legătură cu acțiunea mea personală ce aș putea avea în ~~străinătate~~, am întrebat pe d-l Maniu dacă pot lucra ~~în~~ și în numele său, eventual; mi-a ~~spus~~, toată încrederea; nu să propuneți ~~să accepta~~ cuvântul „plein-pouvoir" dar sensul așa l-am interpretat, ~~în~~
~~în~~

I. Mihalache

[illegible] de [illegible] [illegible]

St. Manea ne-a arătat o schiță (desene) cu
locuri de întâlnire: Șoseaua Iancului, [illegible]
de [illegible]. Mihalache
15 Iulie 1947.

~~95~~ ~~96~~
97

16 Iulie.

98

DECLARAŢIE

Nu găsisem timp să discut cu dl.Maniu un program de acţiune în străinătate, de aceea în ultimul moment am rezumat cele ce credeam eu : după ce pot pleca din Turcia (unde se spusese că plecăm), aşi dori să pot merge în Elveţia, Franţa - poate şi în Anglia - şi după ce iau contact cu prietenii de aci, o să am un orizont mai clar al împrejurărilor politice, să procedez "văzând şi făcând" după posibilităţi.

Nu încape îndoială că preocupările mele principale erau să arăt că regimul din România nu este cel dorit de ţară, că e un regim abuziv şi că ţara îşi cere regimul ei liber voit.

In ce priveşte prietenii cu cari aşi fi voit să [illegible] contact, numesc pe Domnii Viişoianu, Gafencu, eventu[illegible]nu, Caranfil, eventual chiar Tillea,etc.

Pe liniile mari ale politicei interne şi externe,stabilite de formele partidului, am fost de acord cu Dl.Maniu.

(ss) Ion Mihalache.

16 Iulie 1947.

16.7

16 Iulie 1947
dată în fața noastră
[illegible]

99

Declarație

N-am găsit timp să discut cu dl Maniu un program de acțiune în străinătate, de aceea în ultimul moment am rezumat cele ce credeam eu, după ce hot[ărâsem] plecarea din Turcia (unde se spunea că ple-cam) ar trebui să pot merge în Elveția, Franța - poate și în Anglia - și după ce iau contact cu prietenii de acolo [illegible] am considerat mai clar ale reprezen-tanților politice să procedez după posibilitate „văzând și făcând" ca procedu-ra [illegible] temele principale eram să arăt că regimul din România nu este cel dorit de țară, că e un regim abuziv și că țara își cere regimul ei liber voit.

În ce privește prietenii cu care aș fi dorit să iau contact numesc pe dnii Vișoianu, Gafencu, eventual Caranfil, eventual chiar Cretzeanu, Tilea etc.

- Pe liniile mari ale politicii interne și externe stabilite de forurile partidului am fost de acord cu dl Maniu.

I. Mihalache

16.7.947.

21 Iulie

preg. 2 ~~98~~ ~~99~~ 100

D E C L A R A T I E

Subsemnatul ION MIHALACHE, născut în anul 1882, luna Februarie 18 în comuna Topoloveni /Golesti Badii/ Jud, Muscel, fiul lui Iancu Mihalache si al Anei I.Mihalache, căsătorit, de profesie agricultor, de religie ortox, naţionalitate română, cu serviciul militar satisfăcut in Reg.3o Muscel Dorobanti, cu gradul de Maior; nu am suferit nici o condamnare; ultimul domiciliu Dobresti Muscel.

Situatia politică: fost Vicepresedinte al Partidului National-Tărănesc, fost Deputat în lo legislaturi in sir după 1919, -declar următoarele:

Acum 5-6 săptămâni primele zile după 1 Iunie 1947, am luat hotărârea de a pleca in străinătate.

In acest scop am luat următoarele măsuri pregătitoare:

- Mi-am mutat locuinţa provizorie din Bucuresti, dela NESTOR BADEA din Str.Berna Nr.3, la familia POPESCU MEHEDINTI, din Str.Filaret Nr.33, pentru a rupe contactul cu BANEA N., pe care nu vreau să-l implic în vre'un fel cu activi nea mea. In acest scop mi-am luat toate bagajele dela el.

Mi-am pregatiti bagajele pentru străinătate pe care le-am dus la o gazdă din Bucuresti, unde fusesem ascuns sub legionari, şi căreia i-am spus că este posbil să mă găzduias că din nou in aceleasi condiţii.

- In ce priveste orezăria dela Mătăsaru am procurat posibilitatea de fonduri de exploatare: O vânzare anticipată de orez, dispozitii pentru vanzarea produselor grădinăriei şi rechitei ce posed etc.

./.

Am pregătit pe administratot cu ideea că ar putea administra singur, deasemeni si pe administratorul tehnic.

- In ce priveste bani pentru străinătate, aveam deja pregătit un fond de 1oo /una sută/ napoleoni plus si o sută medalii destinati pentru continuare de procurare de material pentru Scoala de Culturi irigatie ce am inceput la Mătăsari încă de doi ani. Special, in vederea plecării, am transformat cele 1oo /o sută/ medalii aur, in 11oo /o mie o sută/ dolari.

- Hotărârea aceasta am comunicat-o D-lui IULIU MANIU, care a fost in totul de acord, cu plecarea mea in străinătate, urmând ca D-sa, să se ocupe de găsirea avionului si aviatorului /lucru ce pentru mine era dela sine inteles/, după îndemnările din când în când repetate pe care mi le făcuse Dl.MANIU de a pleca in străinătate.-

Pentru mine imi rezervasem dreptul să caut insusi locul de plecare şi să ~~menţie~~ indic la momentul oportum pe aviatorii.-

Auzisem că pe linia Bucuresti-Constanţa, sunt mai multe aeroporturi rămase dela germani. Retinusem două nume: Mărculesti si Jegălia. Cercetând o hartă mă fixaxem mai mult asupra Jegăliei, întrucât îndeplinisea condiţiile ce credeam că pot mai bine asigura plecarea: Mai departe de Bucuresti, mai aproape de Constanţa, fără sate în apropriere etc.

Pentru recunoasterea pe teren, vroiam să folosesc o invitatie a proprietarului Culturilor de Semintării din Perieti /Ialomiţa/, de unde intentionam să mergem mai departe si să vizitez si herghelia satului dela Jegălia şi să observ Aeroportul.-

Asi fi vizitat si Măculestii dacă imi erau in drum.

- N'am putut pune in aplicare acest plan, pentrucă proprietarul m'a amânat, iar Dl.MANIU, a specificat plecarea in conditiuni cunoscute.

Dl.MANIU m'a intrebat în răstimp de câteva ori si cum stau cu pregătirea; iar eu am răspuns, încă nu sunt gata, având încă convingerea că in momentul in care îi voi spune că sunt gata, imi va prezenta pe aviatorii pentru a-i identifica si a mă convinge despre seriozitatea lui.

Drept pentru care dau prezenta declaratie si semnez.

21 Iulie 1947. ss/Ion Mihalache.

~~100~~ 101

21 Iulie 1947
Dată în fața noastră
[illegible]

Declaratie.

Subsemnatul I. Mihalache născut în anul 1882 luna Februarie 18 în comuna Topoloveni (Golești-Badii) Jud. Muscel, fiul lui Iancu Mihalache și al Anei I. Mihalache căsătorit de profesie agricultor, de religie ortodox, nation. roman cu serviciul militar satisfăcut în Regimentul 30 Muscel Dorobanți cu gradul de Maior; nu am suferit nici o condamnare; ultimul domiciliu Dobrești Muscel.
Situatia politica: Vice Președinte al Partidului Nat. Țaranesc, fost ~~de~~ deputat în zece legislaturi în șir după 1919.

Declar următoarele:

Acum 5-6 săptămâni [illegible] după 1 Iunie 1947, am luat hotararea de a pleca în străinatate.
In acest scop am luat următoarele măsuri pregatitoare:
- Mi-am mutat locuința provizorie din București, dela Nestor Badea din str. Berna No 3, la Familia Popescu Mihăilă din str. Filaret 33, pentru a rupe contactul cu Badea N., pe care nu vream să-l implic în vreun fel în acțiunea mea. In acest scop mi-am luat toate bagajele dela el.
- Mi-am pregatit bagajele pentru străinătate pe care le-am dus la o gazdă din București unde fusesem ascuns sub legionari, și căreia i-am spus

I. Mihalache

21.VII.947
Văzut de [illegible]

.VII.947

că este posibil să mă găzduiască din
nou în aceleaș condiții.

- În ce privește orezăria dela Mataranu (?) -
am procurat posibilitatea de fonduri
de exploatare: o vânzare anticipată
de orez, dispoziții pentru vânzarea pro-
duselor grădinăriei și vitelor ce
posed etc.
Am pregătit pe administrator cu [...]
ideea că ar putea administra singur
de asemenea și le administratorul (?) [...]
- În ce privește banii pentru străinătate
aveam deja pregătiți un fond de 100 (o sută)
napoleoni și o sută medalii, destinați
pentru continuare de procurare de materi[...]
pentru Școala de cultură (?) [...]
am [...] la Mataram (?) încă de do[...]
ani. Special, în vederea plecării,
am transformat cele 100 (o sută)
medalii aur în 1.100 (o mie o sută)
dolari.
- Hotărârea aceasta am comunicat-o
dlui Iuliu Maniu care a fost în totul de
acord cu plecarea mea în străinătate,
urmând ca d-sa să se ocupe de
găsirea avionului și aviatorului (lucru
ce pentru mine era dela sine înțeles (?)

I. Mihalache

112 ~~101~~ ~~102~~ 103

21.VII.947
Văzut de noi
[illegible]
[illegible]

după îndemnurile din când în când repetate pe care mi le făcuse d. Maniu de a pleca în străinătate.
Pentru aceasta îmi rezervasem dreptul să caut însumi locul de plecare și să verific la momentul oportun pe aviator.
Auzisem că pe linia București Constanța sunt mai multe aeroporturi rămase dela germani. Reținusem două nume: Mărculești, și Jegalia. Cercetând o hartă, mă fixasem mai mult asupra Jegaliei, întrucât îndeplinia condițiile ce credeam că pot mai bine asigura plecarea: mai depărtat de București, mai aproape de Constanța, fără sate în apropiere etc.
Pentru recunoașterea pe teren, voiam să folosesc o invitație a proprietarului Culturilor de semințăria din Perieți, de unde intenționam să merg mai departe și să vizitez și herghelia Statului dela Jegălia, și să observ aeroportul.
Aș fi vizitat și Mărculeștii dacă îmi erau în drum.
N'am putut pune în aplicare acest plan, pentru că proprietarul m'a amânat — iar d-l Maniu a precipitat plecarea în condițiile cunoscute.
D-l Maniu m'a întrebat în răstimp de câteva ori cum stau cu pregătirea, iar eu am răspuns că încă nu sunt gata, având însă convingerea că în momentul în care îi voi

I. Mihalache

21.VII.947.
Văzut de noi [illegible]
[illegible]

Spune că sunt gata, îmi va prezenta pe aviator pentru a-l identifica și a mă convinge de seriozitatea lui.
Drept pentru care dau prezenta declarație și o semnez.

I. Mihalache

21 Iulie 947.

17 Iulie

faut fișă

~~102~~ ~~103~~

104

DECLARATIE

Subsemnatul ION MIHALACHE, la întrebările ce mi se pun, răspund :

- Ajungând în Turcia, mă gândeam să recomand autorităţilor a cere referinţe despre mine dela Domnii SAFKATI şi TANRIOER, foşti miniştri (ambasadori) ai Turciei în România

In Turcia nu aveam de gând să stau decât atât până puteam să plec mai departe, spre Franţa sau Elveţia, după împrejurări.

Pentru uşurarea plecării cu paşaport sau autorizaţie legală, mă gândeam să solicit protecţia celor doi foşti ambasadori de mai sus.

- Desigur că plecând de aici cu dl. PENESCU, preferam să plecăm tot împreună.

- Repet afirmaţia că unul din scopurile mele era ca odată ajuns în străinătate să caut, după posibilitate, să informez opinia publică mondială asupra abuzurilor regimului politic român cu cei din închisori - închişi abuziv şi trataţi inuman.

Şi desigur că asta se poate chema a lupta împotriva regimului.

17 Iulie 1947.

(ss) Ion Mihalache.

P. conf. [signature]

17. Iulie 1947 Mihalache,

103 104 105

17 Iulie 1947
Dată în fața noastră
[signature]

Declarație.

La întrebările ce mi se pun răspund:

— Ajungând în Turcia, mă gândiam să recomand autorităților a cere referințe despre mine dela d-nii Sefkati și Tanriöver, foști miniștri ambasadori ai Turciei în România. În Turcia nu aveam de gând să stau decât atâta până puteam să plec mai departe, spre Franța sau Elveția după împrejurări.

Pentru asigurarea plecării cu pașaport sau autorizații legale, mă gândiam să solicit protecția celor doi foști ambasadori de mai sus.

Desigur că plecând deaici cu d-l Penciu, preferam să plecăm tot împreună.

— Repet afirmația că una din sarcinile mele era ca odată ajuns în străinătate să caut, după posibilități, să informez opinia publică mondială asupra abuzurilor regimului politic român cu cei din închisori — măsuri abuzive și tratamente inumane. Și desigur că asta se poate chema o luptă împotriva regimului.

17. Iulie 1947 Mihalache,

D E C L A R A T I E

Subsemnatul I.MIHALACHE, în continuarea declarațiilor mele anterioare și răspunzând întrebărilor puse adaug cele de mai jos:

Intrebare: Cunoaşteţi conţinutul scrisorii din 20 Oct.1946, trimisă de Dl.Dr.GAFENCU, d-lui IULIU MANIU.?

Răspunde: Ascultând lectura scrisorii n'o cunosc.

Intrebare: Cunoaşteţi conţinutul altor scrisori primite de Dl. IULIU MANIU dela românii care se găsesc în străinătate.?

Răspunde: Cunosc că Dl. IULIU MANIU, a primit mai de multeori scrisori dela românii din străinătate şi pe unele mi le da să le citesc.

Mai importante îmi amintesc de una primită dela Dl.GAFENCU, care arăta impresiile sale din convorbirile cu diferiţi oameni politici la Conferinţa dela Paris. Reţin satisfactia D-lui GAFENCU, că a găsit pe Dl. CHURCHIL partizan al ideii Statelor Unite ale Europei, ale întregii Europe; scrisoarea fusese trimisă D-lui MANIU în toamna 1946.

O a doua scrisoare importantă a primit Dl.MANIU dela Dl.CITTA DAVILA, din America scrisă în timpul când se vorbea despre o viitoare conferinţă la Moscova ca urmare a celei dela New-York.

Dl. CITTA DAVILA, comunica o propunere sau proect din partea D-lui MACEC, ca să se constitue un Birou compus din reprezentanţii partidelor ţărăneşti /Agrariene/ aflaţi în străinătate, câte unul pentru: Iugoslavia, Bulgaria, România, Ungaria, Polonia.-

Menirea acestui Birou era să studieze elementele de bază ale ideologiei ţărăneşti, dat fiind că partidele

./.

ţărăneşti au luat fiinţă şi desvoltare similară în toate ţările cu structură socială ţărănească de bază -fără să fi avut vre'un contact ideologic.-

In fapt,se observă câteva idei similare fundamentale. Şi îmi amintesc că se cita : ideia de proprietate ţărănească individuală,ideia de cooperaţie liberă,ideia de morală religioasă,ideia de familie la temelia societăţii; c'am acestea. Şi se propunea adunarea acestor idei şi formularea unei doctrine a agrarianismului /ţărănismului/.

Se mai spunea că acest birou s'ar compune din D-nii MACEC /Iugoslavia/,DIMITROV /Bulgaria/,probabil TIBOR ECKARD /Ungaria/; se cerea D-lui MANIU,să-şi dea avizul-D-sa şi cu subsemnatul - asupra propunerii; şi dacă suntem de acord,Dl. MANIU,să desemneze persoana; se adaugă că astfel de comunicare se făcuse,sau urma să se facă şi D-lui NIKOLAICIK.

Dl.DAVILLA,comunicând propunerea de mai sus,adăuga opinia D-sale;anume: că dacă propunerea are un caracter pur ideologic care nu angajează latura politică,totuşi date fiind susceptibilităţile sovietice,s'ar putea interpreta ca o acţiune anti-sovietică şi nu crede util ca să se dea o interpretare de aşa natură în ce priveşte România.-

Deci,sugera o abţinere sau rezervă.Cu atât mai mult că ne găseam în preajma Conferinţei dela Moscova /care s'a ţinut în primăvara acestui an/.

Şi Dl.MANIU şi subsemnatul am găsit întemeiată observarea D-lui DAVILLA;şi Dl.MANIU,n'a trimis consimţământul şi n'a desemnat nici o persoană.-

Imi mai amintesc de o scrisoare dela Dr.NICULESCU BUZEŞTI,al cărei conţinut nu mi-l amintesc.

<u>Intrebare:</u> Care dintre persoanele : GAFENCU,TILEA,CRETEANU,CORNEL BIANU,CITTA DAVILLA,NICULESCU BUZEŞTI,VIŞOIANU - sunt membrii ai Partidului Naţional-Ţărănesc; şi dacă întreţineau legături de corespondenţă sau serviciu cu conducerea partidului.-

<u>Răspuns:</u> Membrii formal ai partidului; Dl.NICULESCU BUZEŞTI,CORNEL BIANU.

Au făcut parte din Partidul Naţional-Ţărănesc până la trecerea în F.R.N.;D-nii GAFENCU şi TILEA.Cu aceasta Dl.MANIU

./.

nu mai avea nici un raport; cu Dl. GAFENCU da, fără al mai socoti membru formal.

Dl. CITTA DAVILLA, fusese și s'a considerat mai departe membru al partidului, arătându-și dorința de a candida la alegeri când fuse vorba întâia oară prin 1945 /în 1946 nu si-a mai arătat dorința pe cât știu/.

Dl. CRETEANU este socotit simpatizant. Dl. VISOIANU foarte apropiat deși nu a primit să se inscrie.

Unii dintre cei de mai sus, țineau corespondența cu Dl. MANIU, informându-l despre cele ce se petrec în străinătate în legătură cu interesele țării, românești – și am considerat cu toții că astfel de informații sunt necesare pentru un partid de răspunderile partidului Național Țărănesc.

p.a

__Intrebare:__ La percheziția făcută la D-sa acasă s'a găsit o copie după ordinul Nr. 329 din 28 VI-a 1947, a Legiunei de Jandarmi Prahova către Sectoarele de Jand. din județul respectiv; de unde aveți această copie?

__Răspuns:__ Astfel de acte, din diferite județe, îmi soseau și mie, din când în când, în plicuri închise, pe care le găseam: uneori pe birou, alteori în cutia postală, uneori cu adresa mea pe ele, alteori în plicuri fără adresă. Pe unele/mai importante/le predam la secretariat scriind "găsit la mine" etc., pe altele le rupeam; despre cele mai însemnate, informam și pe Președintele Partidului.-

Copia de mai sus, am găsit-o pe biroul meu și intenționam să o predau secretarului General.

ss/I. Mihalache.

24 Iulie 1947.

Conf.

123/

~~107~~ 24 Iulie 1947 109 ~~108~~

Dată în fața noastră
Chestor
[signature]

Declaratie.

Subsemnatul I. Mihalache, în continuarea declarațiilor mele anterioare, și răspunzând întrebărilor puse, adaug cele de mai jos:

Întrebare. Cunoașteți conținutul scrisorii din 20 Oct. 1946 trimisă de d. Gr. Gafencu d-lui Iuliu Maniu?

Răspuns: Ascultând lectura scrisorii, n'o cunosc.

Întrebare. Cunoașteți conținutul altor scrisori primite de d. Iuliu Maniu dela Românii care se găseau în străinătate?

Răspuns. Cunosc că d. Maniu a primit mai de multe ori scrisori dela Românii din străinătate și pe unele mi le-a dat să le citesc.

Mai importante îmi reamintesc de una primită dela d-l Gafencu care arăta impresiile sale din convorbirile cu diferiți oameni politici la Conferința dela Paris. Rețin satisfacția d-lui Gafencu că a găsit pe d-l Churchill partizan al ideii Statelor Unite ale Europei, ale întregii Europe; Scrisoarea fusese trimisă d-lui Maniu în toamna 1946.

I. Mihalache

24.VII.947
[illegible]

O a doua scrisoare importantă a primit d. Maniu dela d-l Citta Davila din America scrisă în timpul când se vorbia despre o viitoare conferință la Marcotta ca urmare a celei dela New York.

D-l Citta Davila comunica o propunere [illegible] făcută din partea dlui Macec, ca să se constitue un Birou compus din reprezentanții partidelor țărănești (agrariene) aflate în străinătate, cate unul pentru: Jugoslavia, Bulgaria, România, Ungaria, Polonia.

Menirea acestui Birou era să îndrepte elementele de bază ale ideologiei țărănești, dat fiind că partidele țărănești au luat ființă și desvoltare simultană în toate țările cu structura socială țărănească - de bază - fără să fi avut vr'un contact ideologic. În fapt, se observă câteva idei fundamentale similare. Și îmi amintesc câteva. Se cita: ideea de proprietate țărănească individuală, ideea de cooperare liberă, ideea de morală religioasă, ideea de familie la temelia societății, care acestea. Și se propunea adâncirea acest[illegible]

I. Mihalache

122 108 110

24.VII.947
Văzut de mine spre neschimbare. Ion Mihalache

Continuare 24 Iulie.

Întrebare. La perchiziția făcută la D-ta acasă, s-a găsit o copie după ord. Nr. 323 din 28-6-947 al Legiunii de Jandarmi Teleorman către Secțiunile de Jand. din județul respectiv; de unde aveți această copie.

Răspuns. Astfel de acte, din diferite județe îmi ~~[illegible]~~, veniu, din când în când, în plicuri închise, pe care le găseam: uneori pe birou, alteori în cutia poștală, uneori cu adresa mea pe ele, alteori în plicuri fără adresă. Pe unele (mai importante) le predam la Secretariat scriind „găsit la mine etc" – pe altele le rupeam; despre cele mai însemnate, informam și pe Președintele Partidului.
Copia de mai sus am găsit-o pe biroul meu și intenționam să o predau Secretariatului P-lui.

24.7.947 Mihalache

~~121~~ ~~109~~ 111 ~~110~~

și și formularea unei doctrine a agrarianismului (țărănismului).

Se mai spunea că acest Birou s'ar compune din d-nii: Macek (Jugoslavia) Dimitrov (Bulgaria) probabil Tibor Eckard (Ungaria); se cere d-lui Maniu să-și dea avizul — și eu subsemnatul — asupra propunerii; și dacă suntem de acord, d. Maniu să desemneze persoana; se adaoga că aceeași comunicare se făcuse, sau urma să se facă și d-lui Mikolaicik.

D. Davila, comunicând propunerea de mai sus, adaogă opinia d-sale, anume: că deși propunerea are un caracter pur ideologic, care nu angajează latura politică, totuși, date fiind susceptibilitățile sovietice, s'ar putea interpreta ca o acțiune anti-sovietică și nu crede util ca să se dea o interpretare de orice natură ce privește România.

Deci, sugera o abținere sau referire. ~~Și~~ Cu atât mai mult că ne găsiam în preajma conferinței dela Moscova (care s'a ținut în primăvara acestui an).

Și d. Maniu și subsemnatul au găsit întemeiată observarea d-lui Davila; și d. Maniu n'a trimis consimțământul și n'a desemnat nici o persoană.

24 Iulie 1947

I. Mihalache

Răspuns de [illegible] spre rezolvare [illegible]

21-VII-947
Vazut de noi spre neadmitere prin Chestor [signature]

Nu-mi mai amintesc de o scrisoare de la d-l Mihalache Bujoiu(?) Bucești, al cărei conținut nu mi-l amintesc.

Intrebare.

Care dintre persoanele: Gafencu, Tilea, Crețeanu, Cornel Bianu, Citta Davilla, Nicolescu Buzești, Vișoianu — sunt membri ai Partidului Național Țărănesc; și dacă întrețin au legături de corespondență sau serviciu cu conducerea Partidului.

Răspuns:

Membri formali ai Partidului: d-l Niculescu Buzești, Cornel Bianu.

Au făcut parte din Partidul Naț. Țărănesc până la trecerea în F.R.N.: d-nii Gafencu și Tilea. Cu aceștia d-l Maniu nu mai are nici un raport, cu d-l Gafencu da, fără a-l mai socoti membru formal.

D-l Citta Davilla fusese și s'a considerat mai departe membru al Partidului, arătându-și dorința de a candida la alegeri când fusese vorba întâia oară prin 1945 (la 1946 nu și-a mai arătat dorința pe cât știu).

D-l Crețeanu este socotit simpatizant și d-l Vișoianu foarte apropiat deși nu a primit să se înscrie.

Unii dintre cei de mai sus, țin au corespondență cu d-l Maniu informându-l despre cele ce se petrec în străinătate în legătură cu interesele Țării românești — și nu consideră cu toții că astfel de informații ~~sunt~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ necesare pentru un partid de ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ răspunderea partidului Național Țărănesc.

24. Iulie 947. I. Mihalache

112

DECLARATIE

Continuare. 25/7.1947.

Intrebare: Prin cine se păstra legătura între P.N.T., şi Grupul de fruntaşi politici români care alcătuiau rezisten ţa peste hotare.?

Răspuns: Nu ştiu.

Nu cred că era o legătură organizată; cred mai degrabă: ocazională; şi nu cunosc "grup de rezistenţă naţională" ci mai degrabă persoane ce se întâlneau dela cât la cât.

Intrebare: Pe ce cale v'aţi procurat devizele necesare plecării.

Răspuns: Medaliile si napoleonii i-am procurat în cea mai mare parte în 1945 cu prilejul vânzării recoltelor de orez /când cursul era în jurul sumei de douăsute de mii napoleonul sau medalia/; şi când, pe cât stiu era liberă vânzarea medaliei /cel puţin/; o parte mai mică în 1946. Transformarea a o sută medalii în o mie o sută dolari am făcut-o în cursul lunei Iunie 1947, dela un particular ardelean /ardelenii posedând - mulţi din ei - dolari trimişi dela rudele lor din America.

Intrebare: Credeaţi suficiente pentru îndeplinirea misiunei?

Evident, asta depindea de timpul cât rămân în afară. Nu-mi făceam iluzii că vor ajunge oricât de modest sunt obişnuit să trăesc. Dar altă posibilitate aici nu aveam; iar în străinătate socoteam că prietenii mă vor putea ajuta să ajung la românii din America, unde speram să adun fonduri prin adunări şi colecte pentru susţinea celor închişi din partid, în ţară -şi evident şi pentru existenţa mea.

Intrebare : pe ce prieteni din Europa contaţi că vă vor ajuta băneşte?

Răspuns: Nu mă fixasem asupra cutăruia sau cutăruia. Auzisem însă că GAFENCU, stă foarte bine prin reuşita vânzarei a cărţilor sale; asemenea si TILEA.

./.

-2-

114 113 112

Şi apoi când se hotărăşte cineva la aşa ceva, nu-şi face socotelile gospodăreşte şi minuţios, aşa cum dealtfel eu obişnuesc să mi le fac când e vorba de gospodărie personală şi proprie.

Elementul **risc** jocă şi el un rol important în astfel de împrejurări.

Intrebare: Vă dat Dl. MANIU indicaţiuni precise asupra misiunei încredinţate?

Răspuns: Nu.

Intrebare: Cum vă explicaţi acest fapt?

Răspuns: Probabil că Dl. MANIU, având încredere în noi era convins că după consfătuirea cu alţi fruntaşi români din străinătate, vom găsi calea cea pozitivă pentru a servi interesele ţării noastre.

ss/I. Mihalache.

25 VII. 1947.

P. Conf.
[signature]

132 113

Declarație. Continuare II 25.7.947.

Dată în fața noastră [illegible]

Întrebare. Prin cine se păstra legătura ~~[illegible]~~ P.N.T și grupul de fruntași politici români care alcătuiau rezistența peste hotare.

Răspuns. Nu știu.
Nu cred că era o legătură organizată; cred mai degrabă: ocazionale; și nu cunosc „grup de rezistenți naționali"; ci mai degrabă persoane care se întâlniau dela caz la caz.

Întrebare. Pe ce cale v'ați procurat devizele necesare plecării.

Răspuns. Medaliile și napoleonii i-am procurat în cea mai mare parte în 1945 cu prilejul vânzării recoltelor de orez (când cursul era în jurul sumei de 200000 lei napoleonul sau medalia) și când, pe cât știu era liberă vânzarea medaliei (cel puțin); o parte mai mică, în 946. Transformarea a 100 medalii în 1100 dolari am făcut-o în cursul lunii Iunie 947 dela un particular ardelean (ardelenii posedau, -mulți din ei- dolari trimiși dela rudele lor din America.

Întrebare. Credeați suficiente pentru îndeplinirea misiunii?
Evident, asta depindea de timpul cât rămân în afară. Nu mi făceam iluzii că vor ajunge oricât de modest sunt obișnuit să trăiesc. Dar atât [illegible]

ss/ I. Mihalache

25.VII.947
Văzut de noi azi [illegible] Guvern. [illegible]

nu aveam} Iar în străinătate speram că prietenii mă vor putea ajuta să ajung la Românii din America unde speram să adun fonduri prin adunări şi colecte pentru susţinerea celor rămaşi din partid, în ţară şi evident şi pentru existenţa mea.

<u>Întrebare.</u> Pe ce prieteni din Europa contaţi că vă vor ajuta băneşte?

<u>Răspuns.</u> Nu mă fixasem asupra cutăruia sau cutăruia. Anticipasem însă că Gafencu stă foarte bine prin reuşita editării cărţilor sale; asemenea şi Tilea.
Şi apoi când se hotărăşte cineva la aşa ceva, nu-şi face socoteli gospodăreşte şi minuţios, aşa cum de altfel eu obicinuiesc să le fac când e vorba de gospodăria personală şi proprie.
Elementul <u>risc</u> joacă şi el un rol important în astfel de întreprinderi.

<u>Întrebare.</u> V'a dat d-l Maniu indicaţii precise asupra misiunii încredinţate?

<u>Răspuns.</u> Nu.

<u>Întrebare.</u> Cum vă explicaţi acest fapt?

<u>Răspuns.</u> Probabil că d-l Maniu, având încredere în noi, era convins, că după consfătuire cu alţi fruntaşi români din străinătate, vom găsi calea cea potrivită pentru a servi interesele Ţării noastre.

<u>25.7.947.</u> I. Mihalache

115

DECLARAȚIE

Continuare

INTREBARE : Ce fel de memoriu și proteste și la ce date a remis Conducerea P.N.T., la misiunile streine?

RASPUNS : Aceasta întrebare privește pe Președinte și Secretariat, nu pe un membru al Biroului în imposibilitatea de a cunoaște și reține în memorie aceste date.

Ceia ce știu este grija permanentă de a se trimite memoriile sau protestele la toate trei sau patru misiuni aliate.

INTREBARE: Ce conținut aveau?

RASPUNS: Nu știu.

INTREBARE: Ce scop se urmărea prin ele?

RASPUNS: Informarea justă a aliaților asupra abuzurilor săvârșite împotriva P.N.T., contrar acordurilor sau angajamentelor semnate; cum și asupra stărilor reale din Țară - eventual arătarea punctului de vedere al partidului asupra evenimentelor importante privind țara noastră.

INTREBARE: In colaborare cu ce partide au fost întocmite aceste memorii și proteste.

RASPUNS: Cu partidul Liberal și Social Democrat TITEL PETRESCU, unele comune, altele paralele.

INTREBARE: Ce rezultat au avut ele, respectiv care a fost atitudinea destinatarilor față de ele.

RASPUNS: Nu pot da un răspuns în cunoștință de cauză.

INTREBARE: Prin cine a menținut P.N.T., legătura cu Misiunea Engleză și cu Misiunea Americană.

RASPUNS: Răspunsul privește pe Președintele Partidului.

./.

-3-

116

Personal, după alegerile din 1946, am avut însărcinarea să informez Misiunea Americană /Dl. BERRY/ în ce a constat procesul meu de lipsirea dreptului de vot; și de felul cum s-au desvoltat alegerile.

ss/ I. Mihalache

26.VII.1947.

Declarație Continuare.

Întrebare. Ce fel de memorii ați înaintat la misiunile aliate?

Răspuns. [illegible] cu tratare privitoare la Președinte și Secretariat, un le un membru al Biroului în imposibilitate de a cunoaște și redacta memoriile acestea.

Aceste știri erau făcute permanent de a se trimite [illegible] memoriile s-au trimis la [illegible] Misiunii aliate.

P. Conf.
[signature]

Ce conținut aveau

R: Nu știu

Î: Ce scop urmăreați prin ele?

R: Informarea justă a aliaților asupra abuzurilor săvârșite împotriva P.N.Ț. contrar acordurilor sau angajamentelor semnate; cum și asupra stărilor reale din Țară și eventual arătarea punctului de vedere al Partidului asupra evenimentelor importante privind Țara noastră.

Î. În colaborare cu ce partide au fost întocmite aceste memorii și petiții.

R. Cu Partidul Liberal și Social Dem. Titel Petrescu, unele comune, altele paralele.

I. Mihalache

138

26 Iulie 1947
Dată în fața mea subsemnat
[illegible]
Iancu

Declarație Continuare.

Întrebare. Ce fel de memorii și proteste și la ce date a remis Conducerea P.N.T. la misiunile străine.

Răspuns. Această întrebare privește pe Președinte și Secretariat, nu pe un membru al Biroului în imposibilitate de a cunoaște și reține în memorie aceste date.
Ceeace știu este grija permanentă de a se trimite memoriile și au protestele la toate trei sau patru misiunii aliate.

Ce conținut aveau

R: Nu știu.

Î: Ce scop se urmărie prin ele?

R: Informarea fusă a aliaților asupra abuzurilor săvârșite împotriva P.N.T. contrar acordurilor sau angajamentelor semnate; cum și asupra stării reale din Țară — eventual arătarea punctului de vedere al Partidului asupra evenimentelor importante privind Țara noastră.

Î. În colaborare cu ce partide au fost întocmite aceste memorii și proteste.

R. Cu Partidele Liberal și Social dem. Titel Petrescu, unele comune, altele paralele.

I. Mihalache

I. Ce rezultat au avut ele, respectiv care a fost atitudinea destinatarilor față de ele.

R. Nu pot da un răspuns în cunoștință de cauză.

I. Prin cine a menținut P.N.T. legătura cu Misiunea engleză și cu misiunea americană.

R. Răspunderea privește pe Președintele Partidului.
Personal, după alegerile din 1946, am avut însărcinarea să informez Misiunea americană (Dr. Berry) în ce a constat procesul meu de lipsirea dreptului de vot; și de felul cum s'au desvoltat alegerile.

26.7.947. I. Mihalache

Văzut de noi spre neschimbare Simion Chestor

117 118

D E C L A R A T I E

/Continuare 26.VII.947.-/

INTREBARE : Care este scopul final al actiunei Dvs. in străinătate.-

RASPUNS : Scopul initial fusese clar în mintea: salvarea libertății și persoanei mele și încercare de apel și campania față de opinia publică. intern, în favoarea mii-lor de arestați și fugari din țară.

Scopul final nu-mi fusese tot așa de clar; fireste că dacă vedem posibil /după cercetarea situatiei si datelor problemelor/ încercam o actiune de răsturnare a regimului din România.-

Intrebare: Actiunea Dvs., urma să se ducă independent ori în legătură cu românii aflați în străinătate.

Răspuns: Evident că o astfel de actiune nu s'ar fi putut intreprinde decât în intelegere cu dânsii.

Intrebare: Când credeați să utilizati în străinătate Grupul cu care a-ți incercat să plecați?

Răspuns: Am luat cunostință de persoanele cu care pleo, abia cu câteva ore inainte. Nu putusem deci gândi la nici un program de cooperare. I-am cerut D-lui MANIU în acele momente ale intâlnirii noastre prime laolaltă. Pe la ceasurile 9-10 seara plecarea urma să fie la 1 noaptea. D-sa a spus că are incredere in intelegerea noastră.

Cel mult deci, ași putea fi intrebat: ce cred acum, în privința utilizării fiecăruia.

Acum, cred, că ILIE LAZAR ar fi fost indicat pentru adunările cu românii din America, CARANDINO pentru contact cu presa - PENESCU pentru contact permanent cu subsemnatul.

Evident insă, că utilizarea reală a fiecăruia ar fi fost determinată de imprejurările de fapt constatate pe unde mergeam.

Intrebare: In actiunea Dvs., urma să vă adresati si unor guverne străine.?

./.

118

RASPUNS: Ne plecând cu un program, nu era fixat asupra acestui lucru. Insă, evident că dacă considerăm că acest lucru este necesar pentru Ţara noastră, o făceam. 119

ss/Ion Mihalache

26.VII.1947.

Plont.
[signature]

119

120

Declarație: Continuare. 26.7.947.

Întrebare.
Care era scopul final al acțiunii D-tale în străinătate.

Răspuns.
Scopul **inițial** fusese clar în mintea mea: salvarea libertății și persoanei mele și încercarea de apel și campanie față de opinia publică externă în favoarea miilor de arestați și fugari, din țară.

Scopul **final** nu-mi fusese tot atât de clar; firește că dacă vedeam posibil (după cercetarea situației și datelor problemei) încercam o acțiune de răsturnare a regimului din România.

Întrebare. Acțiunea D-tale urma să se ducă independent, sau în legătură cu Românii aflați în străinătate?

Răspuns.
Evident că o astfel de acțiune nu s-ar fi putut întreprinde decât în înțelegere cu dânșii.

I. Mihalache

Întrebare. Cum credeați să utilizați în
străinătate sumele cu care ați
încercat să plecați?

Răspuns. Am luat cu noi suma de per-
soanele cu care pleca, abia cu
câteva ore înainte. Nu puteam
deci gândi la un program de între-
cooperare. L-am cerut fiindcă
sin în acele momente ale înțele-
gerii noastre pune la olaltă; fiec-
la ceasurile 9-10 seara, plec-
urmând să fie la 1 noaptea.
a spus că are încredere în înțelegerea
noastră.
Cel încât deci, aș putea fi între-
bat: ce cred <u>acum</u>, în privința uti-
lizării fiecăruia.
Acum, cred, că Ilie Lazăr ar
fi fost indicat pentru adunările
cu Românii din America, Carandino
pentru contact cu presa — Penescu
pentru contact permanent cu
subsemnatul.
Evident însă, că utilizarea reală
a fiecăruia ar fi fost determinată
de împrejurările de fapt existente
pe unde mergeam.

Întrebare.
În acțiunea ce urma să vă adresați și unor
Guverne străine?

Răspuns. Neplecând cu un program,

Mihalache

141 / 120 121

nu eram fixat asupra acestui lucru. Însă, evident că dacă consideram că acest lucru este necesar pentru Țara noastră, o făceam.

I. Mihalache

x x x

26.7.947.

2 August 1947.-

~~120~~ ~~121~~ 122

136
2. 8.
10

DECLARATIE

Din conversaţiunile mele cu Dl Sefcati imi amintesc că am făcut remarca aceasta: SEFCATI

Turcia a făcut bine că n'a intrat in război, o ţară mică nu trebue să se amestece in neintelegerile dintre ţările mari.

Dl Sefcati i-a plăcut această remarcă.-

SEFCATI.

Privitor la instrucţiunile trimise in străinătate. In calitatea mea de membru al Biroului nu m'a interesat executiva ; ştiu că mi s'a cerut să-i dau avizul asupra unui memoriu privitor la Problema Dunării şi l-am găsit destul de bun ca să mai fac vreo propunere. Nu fusese scris de un membru al partidului national ţătănesc . L aceste memorii colaborau şi delegati ai partidelor liberal şi social democrat (Titel Petrescu)

Am văzut la VISOIANU memoriul care fusese depus de GAFENCU la Conferinţă ; l-am avut avut in mână vreo orămi-am aruncat ochii şi dintr'o sumară cetire mi-a plăcute cum s'a pus chestiunile.

Deobicei Dl MANIU aducea in discutia biroului partidului demersurile intetiona să le facă sau le făcea la Misiunile aliate.(Odată si la O.N.U.), cerând si avizul biroului.

Cred că toate demersurile inportante a urmat această cale.

Referitor la pasagiul II depe prima pagină, mentionez că e voarba de Instructiunile privioare la Conferinta de Pace dela Paris. Nu stiu cui erau trimise. Cred că Dlui Gafencu, sau poate altcuiva pentru a fi inmânate Dlui GAFENCU.

Acesta imi este declaratia.-

p. Conform /ss/ Mihalache I.

" August ora 2,3o noaptea. Adaug că sustin in tocmai declaratia de mai sus si o semnez propriu. I Mihalache

De tradus

135

Dat în fața noastră 2 Aug 1947
Insp. gl. Mazuru
Comis. Șef [signature]

~~121~~ ~~122~~ 123

Declarație.

2 August 947.

Din conversațiile mele cu Dl. Sefcati, mi amintesc că am făcut remarca aceasta: Turcia a făcut bine că n'a intrat în războiu; o țară mică nu trebue să se amestece în neînțelegerile dintre țările mari. D-lui Sefcati i-a plăcut această remarcă.

Privitor la Instrucțiunile trimise în străinătate: În calitatea mea, de membru al Biuroului nu m'a interesat executivul; știu că mi s'a cerut să-mi dau avizul asupra unui memoriu privitor la Problema Dunării — și l-am găsit destul de bun ca să nu mai fac vreo propunere. Memoriul fusese scris de un membru al Partidului naț. țărănesc. La acest memoriu colaborau și delegați ai Partidelor liberal (G. Tătărescu) și soc. democrat.

Am văzut la Vișoianu memoriile care fusese depus de Gafencu la Conferință; l-am avut în mână vreo oră, mi-am aruncat ochii și din sumara lectură, mi-a plăcut cum s'au pus chestiunile.

I. Mihalache

2

- De obicei d-l Maniu aducea în desenul[?] Biroului Partidului documentele de care alta[?] să le facă sau le făcea, la Misiunile aliate (odată și la O.N.U.) — cerând și avizul Biroului.
Cred că toate documentele importante au urmat această cale.

- Referitor la pasagiul 2 de pe prima pagină, menționez care arăta le instrucțiunile primitoare la Conferința de Pace dela Paris nu știu cui erau trimise, cred că pentru a Gafencu — sau poate altcuiva pentru a fi înmânate domnului Gafencu...

Aceasta mi este declarația.
I. Mihalache

2 August ora 2½ noaptea. —
adaug că textul intocmai declarației de mai sus și o semnez propriu.
2 Aug 947. I. Mihalache

Văzut
[illegible]

4. 8.

Declaraţie.

124

4 August 1947

D E C L A R A T I E

Subsemnatul ION MIHALACHE, fiind interogat declar următoarele:

In străinătate intenţionam să mă întâlnesc, mai întâi în Elveţia, cu persoanele cu care aveam legături politice în ţară: GAFENCU, VISOIANU, DAVILLA, NICULESCU BUZESTI, poate în Franţa cu CARAMFIL /care nu a fost membru al partidului/ şi eventual în Anglia cu CORNEL BIANU, şi chiar TILEA /deşi acesta nu mai era membru în partid/

Aceasta îmi este declaraţia pe care o susţin şi semnez propriu.

ss/I. Mihalache.

P. Conf.

143 123 124

4 Aug. 947.

125

Declaraţie.

Subsemnatul I. Mihalache fiind interogat declar următoarele:

In străinătate intenţionam de mă întâlnesc, mai întâi în Elveţia, cu persoanele cu care aveam legături politice în ţară: Gafencu, V. Toianu, Davilla, Niculescu Buzeşti; poate în Franţa cu Caranfil (care nu a fost membru al Partidului), şi, eventual în Anglia cu Cornel Bianu şi chiar Tilea (deşi acesta nu mai era membru al partidului).

Aceasta îmi este declaraţia pe care o susţin şi semnez propriu.

I. Mihalache

126

D E C L A R A T I E

Urmare Declaratiilor anterioare, precizez :

De propunerea MACEK" am luat cunoştinţă in modul următor :

Dl MANIU mi-a dat să citesc o scrisoare in limba română a Dlui CITTA DAVILLA, la care era anexată o propunere scrisă şi in frantuzeşte, emanând dela Dl MACEK.

Le-am citit in prezenţa Dlui MANIU şi i-l-am restituit indată.-

Aceasta propunere n'a fost discutată niciodată in Biroul Partidului cel puţin in prezenta mea, sau cu ştiinţa mea !.-

/ ss/ ION MIHALACHE,

142

127

Declaratie. 4 Aug 947.

Dată în fața noastră azi 4 Aug. 1947

Urmare declarațiilor anterioare, precizez:

De propunerea „Macek" am luat cunoștință în modul următor:

D-l Maniu mi-a dat să citesc o scrisoare în limba română a d-lui Cittaovici, la care era anexată o propunere scrisă în franțuzește, emanând dela d-l Macek.

Le-am citit în prezența d-lui Maniu și i le-am restituit îndată.

Această propunere n'a fost discutată niciodată în Biroul Partidului – cel puțin în prezența mea, sau cu știința mea.

Mihalache

6.8.

15

127 128

DECLARATIE

Privitor la gărzile tărănesti care au functionat la alegerile partiale din 1936 in Mehedinti declar:

Erau in luptă doi candidati : OCTAVIAN GOGA din partea partidului GOGA cuzist, sustinut de guvernul TATARASCU care nu-i pusese contra candidat- si Dl NICOLAE LUPU condidat al partidului national tărănesc.

Candidatul sustinut de guvern /GOGA/ adusese formatiunile cuziste din cele mai multe judete ale tării, care erau protejate in propaganda lor agresivă de politie şi jandarmeria pusă la dispozitie de guvern.

Conducâd impreună cu Dl LUPU Campania Electorală a P.N.T., am cerut prin diverse telegrame si convprbiri cu Inspectoratul General al Jandarmeriei. Venit la fata locului, alungarea elementelor străine din judet, am imaginat si organizat asa numitele gări tărănesti, chemând echipe de luptători mai curajosi dela organizatiile noastre din tară in special dela judetele apropiate.

Lupta a fost făcută după câteva zile sau săptămâni. Ca să putem circula prin sate, foloseam metode apropiate de cle din Campanie :

Automobil de avantgardă, camion de elemente de asa zisele gărzi, fruntasii partidului care voiibmam in adunării etc.

Evident, controlate de jendarmi in fiecare sat elementele noastre erau neinarmate.

Rezultatul a fost atins. Guvernul a dispus evacuarea judetului de toate elementele străine de judet şi cu mici incidente ca exceptie, alegerile au decurs in relativă liniste, candidatul P.N.T. câstigând in alegeri.-

- Despre gărzile IULIU MANIU. Când am auzit de cele făptuite in Ardeal de "GARZILE ASA NUMITE IULIU MANIU le-am intrebat pe dl IULIU MANIU, ce este cu aceste gărzi si dacă au vre'o legătură cu partidul.

Dsa mi.a comunicat că nu numai cu Partidul nu au nici o legatură, ci nici cu Dsa personal -in afară de aceea că i-am imprumutat numele fără să-i ceară

./.

consimtământul. Am inteles că si Dsa desavoclază faptele ce li s'au atribuit.

Am fost satisfăcut cu această explicare.-

Partidul national tărănesc, ca partid de opinie publică, duce lupta la lumina zilei. Formatiile de soc sunt ~~[illegible]~~ apanajul partidelor care se bazează nu pe opinia publică ci pe lovituri date de minorităţi inarmate, indrăznete si anume instruite.

A se abate dela linia lui firească de desvoltare si unde se simte tare, ar insemna să părăsească terenul ce i e propriu si să primească lupta pe un teren ce nu-i ~~[illegible]~~ este firesc. De aceia, nu a pututconcepe să se transforme in partid de luptă cu formatii para-militare.

" GARZILE de apărare a urnelor" care functionează numai in timpul alegerilor numai in centrele unde unele sunt amenintate de frandă oficială, şi fără arme-şi in scop de apărare contra furtului sau falsului - nu sunt "detasamente de soc ".-

ASUPRA CAZULUI DELA 8 NOEMBRIE.

Cred că justitia care s'a ocupat de această chestiune, a făcut lumini.

Respect hotărârea justitie.

Personal, după stiinta mea, la 8 Noembrie a fost o manifestaţie spontană a populatiei' Capitalei pentru M.S. Regele MIHAI care-si serba onomastica. Elemente din organizatia national tărănistă din Capitală s'au adăugat ca făcând parte din această populatie insufletite de astfel de sentimentele pentru Suveran.

Dacă individual se vor fi găsit elemente care să se abată dela manifestatia pasnică, ele au fost dáferite justitiei si justitia s'a pronuntat.

6 August 1947 Continuare /ora 2 noaptea/

ASUPRA CAZULUI INTAMPLAT LA MEDIAS

Nu am cunostintă personal de cele intâmplate.

Stiu că am făcut obiectul justitiei si respect hotărârea justitie.

In legătură cu atitudinea noastră fată de cei condamnati de justitie, membri a-i partidului nostru.

./.

129 128 130

Personal cred că ei vor lămuri forurile partidului asupra vinei constatate; si forurile partidului vor decide dela caz la caz dacă condamnările sunt discalificative or nu pentru a păstra calitatea de membru.

X
X X

De aci p. la sfârşit

Este ora 2 noaptea cel putin fac apel să fiu amânat mâine. Sunt in 14 zi, in care noptile mă scol din ½ oră in ½ oră, suferind de lomboscietică pe un pat de ciment, de saltea suptire.-

Intrebare Ce stiti despre organizatia Sectiei militare P.N.T. si ce cunostinte aveti despre proectul de organizare intocmit de generalul GHIORGHIESI.

Răspuns . Sectia milixtară este o sectie profesională făcând parte din organizatia Capitalei P.N.T.

/Sectiile profesionale functionează in baza unui Regulament al org. Capitalei, urmarind ca prin adunarea celor din aceiasi specialitate profesională, să desbată, prin prizma programului partidului, problemele cu caracter de specialitate, sau profesional interesând mai de aproape categoriile respective./

Sectia profesională militară cuprinzând pensionarii si desbea câti fosti militari este condusă de G-ralul NEGREI.

G-ralul NGREI fusese la inceput insarcinat cu un comitet /de conducere departid centrală/ să se ocupe de organizări de sectii militare in diferite judete cu centre orăsenesti mai importante./unde deci ar putea functiona o astfel de sectie militară similară celei din Capitală.

Păstrând ambele insărcinări eram oarecare concluzii si nemultumiri in conducerea sectiei militară din Capitală.

Pentru inlăturarea acestor confuzii, G-ralul GHIORGHIES mi-a scris o scrisoare, urmărea să intâlnească pe cei doi generali pentru a discuta impreună si a găsi o [illegible] limpede de lucrare in sectia profesională.

N'am dat insă urmare negăsind timp liber.

Scrisoarea trimisă mie pe cât imi amintesc nu cuprindea altceva decât chestiunea de mai sus.-

Păstrarea organizaţiei interne ... secrete

./.

INTREBARE :

Ce cunostinte aveti despre proectul de organizare militară a sectiei de partid intocmit de G-ralul BARBU.

RASPUNS: Imi amintesc că G-ralul BARBU mi-a trimis un proect de lege de organizare a Jandarmeriei /dacă nu mă insel si a Politiei/ ce urma să fie discutat in cercul de studii, la inceput in sectia militară ca să afle si părerea mea. Nu am avut timp să-l citesc.

INTREBARE: Ce legaturi ati avut cu Dl. G-ral ANTON?

RASPUNS: Corespondenta de 2 sau 3 scrisori. Una privind o reclamatie impotriva unui sef de post.

Alta / sau alte 2 / privind descoperirea unui dosar dispărut in cercetările jandarmeriei Dâmbovita, privitor la omorârea unui tăran / BIRCEANU/ din Rancăciov Muscel, de un camion in comuna Bădulesti.

Dosarul s'a descoperit in umra reclamatiunei văduvei/ELISABETA BIRCEANU/ insotită de scrisorile / sau scrisoarea mea trimisă Dlui general ANTON să forma obiect de jud. Trib. Târg.

Personal o singură dată l-am cunoscut si am schimbat un cuvânt nu-mi aduc aminte in ce imprejurare.

INTREBARE : Cine supraveghea activ organizatiile profesionale din Capitală si provincie.-

RASPUNS ; Subsemnatul in Capitală in calitate de presedinte al organizatie national tărăniste din capitală secondat de ing. POPESCU BOTOSANI in calitate de secretar adjunct in capitală cât priveste prvincia , exeistau comitete de indrumare/ depinzând de organizatiăa centrală/ numai pentru câteva profesiuni militare.

6 August Continuare

Inginerii, doctor / aceias situatie ca la militari adică deocamdată acelas comitet pentru capitală si provincie şi muncitori.

Intrebare Cine tinea legătura permanentă intre sectia militară si conducerea ~~permanentă~~.- Capitalei

Răspuns Secretarul sectiei militare/colonelul STOICA / si secretarul adjunt. Inginerul POPESCU BOTOSANI.

Aceasta imi este declaratia pe care o sustin.

P. Conf. [signature] / I MIHALACHE

133

131 Dată în fața noastră [illegible] 6 Aug. 1947 ora 1 noaptea

132

Declarație.

Privitor la gărzile țărănești care au funcționat la alegerile parțiale din 1936 și precedente, declar:

Erau în luptă 2 candidați: Octavian Goga din partea Partidului Goga-Cuzist, susținut de guvernul Tătărescu care nu-i punea contra-candidat — și D-nul Nicolae Lupu candidatul Partidului Național-Țărănesc.

Candidatul susținut de guvern (Goga) aducea formațiunile cuziste din cele mai multe județe ale Țării, care erau protejate în propaganda lor agresivă de poliția și jandarmeria puse la dispoziție de guvern.

Conducând împreună cu D-nul Lupu campania electorală a P.N.T., am cerut prin diverse telegrame și intervenții cu Insp. Gl. al Jandarmeriei venit la fața locului, alungarea elementelor străine de județ. Neizbutind, am imaginat și organizat aceste formațiuni de gărzi țărănești, chemând echipe de

Mihalache

6. VIII. 947
Vorbă de noi agro[illegible] neadmisibile. Scris pentru [illegible]

luptătorii mai curajoși dela organizațiile noastre din țară în special dela județele apropiate.

Lupta a fost foarte dârză cât una file (dacă nu săptămâni). Ca să putem circula prin sate, foloseam motoare apropiate de cele din campanie: automobile de avantgardă, camion de elemente din acea [illegible] ale gărzii, fruntașii partidului care vărsau în adunări, etc.

Evident, controlați de jandarmi în fiecare sat, elementele noastre erau neînarmate.

Rezultatul a fost atunci: Guvernul a dispus evacuarea județului de toate elementele străine de județ — și cu mici incidente ca excepție, — alegerile au decurs în relativă liniște, candidatul P.N.T. câștigând în alegeri.

— Despre „gărzile Iuliu Maniu". Când am auzit de cele făptuite în Ardeal de

I. Mihalache

152

6. VIII. 941
Vazul de noi apre
neachuibare. Iuliu Maniu
[illegible]

RA 2

133

„Gărzile așa numite Iuliu Maniu". l-am întrebat pe d-l Iuliu Maniu, ce este cu aceste gărzi și dacă au vre-o legătură cu Partidul.
D-sa mi-a comunicat că nu numai că Partidul nu are nici o legătură, ci nici cu d-sa personal – în afară de aceea că i-au împrumutat numele fără să-i ceară consimțământul. Am înțeles că și d-sa desavuează faptele ce li s'au atribuit.
Am fost satisfăcut cu această explicare. –

Partidul național țărănesc, ca partid de opinie publică, duce lupta la lumina zilei. Formațiile de șoc sunt apanajiile partidelor care se bazează nu pe opinia publică ci pe lovituri date de minorități înarmate, îndrăznețe și anume instruite.
A se abate de la linia lui firească de desvoltare și unde se simte tare, ar însemna să părăsească terenul ce-i e propriu și să înceapă lupta pe un teren ce nu-i este firesc. De aceea, nu a putut

I. Mihalache

6.VIII.1947 [illegible]

Concepe să se transforme în partid de luptă cu formații para-militare.

Gărzile de apărare a urnelor – care funcționează numai în timpul alegerilor, numai în centrele unde urnele sunt amenințate de fraudă oficială, sunt fără arme – și în scop de apărare contra furtului sau falsului – nu sunt „detașamente de șoc".

– Asupra cazului dela 8 Noemvrie.

Cred că justiția care s'a ocupat de această chestiune, a făcut lumină. Respect hotărârea justiției.

Personal, după știința mea, la 8 Noemvrie a fost o manifestație spontană a populației Capitalei pentru M. S. Regele Mihai care-și serba onomastica. Elemente din org. naț. țărăniste din Capitală s'au adăogat ca făcând parte din această populație însuflețită de astfel de sentimente pentru Suveran.

Dacă individual vor fi fost elemente care să se abată dela manifestația pașnică, ele au fost deferite justiției și justiția s'a pronunțat.

I. Mihalache

6 Aug 947 – Continuare (ora 2 noaptea)

– Asupra cazului întâmplat la Mediaș.

Nu am cunoștință personală de cele întâmplate.
Știu că au făcut obiectul justiției –
și respect hotărârea justiției.

În legătură cu atitudinea noastră
față de cei condamnați de justiție,
membri ai Partidului nostru:
Personal cred că ei vor rămâne
forurile partidului asupra vinei
constatate; și forurile partidului
vor decide dela caz la caz dacă
condamnările sunt discalificatorii
or nu pentru a păstra calitatea
de membru.

x x x

Este ora 2½ noaptea cel puțin.
Fac apel să-i fiu amânat mâine.
Sunt în a 24 zi, în care nopțile
mă scoală din ½ oră în ½ oră, sufe-
rind de lombosciatică, pe un pat
de ciment, cu saltea subțire.

I. Mihalache

Confirmare.

6.VIII.947

Văzut de noi spre neschimbare
Chirtoc

6.VIII.947
Văzut de noi spre neschimbare [illegible]

<u>Întrebare.</u> Ce știți despre org. Secției militare a P.N.T. și ce cunoștințe aveți despre proiectul de org. întocmit de Generalul Gheorghiu?

<u>Răspuns.</u> <u>Secția militară</u> este o <u>secție</u> profesională făcând parte din organizația Capitalei P.N.T.

(Secțiile profesionale funcționează în baza unui Regulament al org. Capitalei, urmărind ca prin adunarea celor din aceeași specialitate profesională, să dezbată, prin prisma programului partidului, problemele cu caracter de specialitate, sau profesional interesând mai de aproape categoriile respective).

Secția profesională militară, cuprinzând pensionari sau deblocați foști militari, este condusă de generalul Negrei. Generalul Negrei fusese la un moment însărcinat, cu un Comitet (de Conducere de Partid) Central, să se ocupe de organizări de ~~ca~~ secții militare în diferite județe cu centre orășenești mai importante (unde deci ar putea

Mihalache

150

135

funcționat astfel de „secții militare" similare celei din Capitală.

Păstrând ambele însărcinări, erau oare-care confuzii și nemulțumiri în conducerea secției militare din Capitală.

Pentru înlăturarea acestor confuzii, Generalul Gheorghiu mi-a scris o scrisoare.

Urma să întâlnesc pe cei doi generali pentru a discuta împreună și a găsi o cale mai limpede de lucru în secția profesională.

N'am dat nici urmare — negăsind timpul liber necesar.

Scrisoarea trimisă mie — pe cât îmi amintesc — nu cuprindea altceva decât chestiunea de mai sus.

I. Ce cunoștință aveți despre proectul de organizare militară a secției din partid întocmit de Generalul Barbu?

Răspuns.

Îmi amintesc că Generalul Barbu mi-a trimis un proect de lege de org. a Jandarmeriei (dacă nu mă înșel: și a poliției) ce urma să fie discutat în Cercul de studii, la raport cu secția a militară — ce să afle și lucrarea mea. Nu am avut timpul să-l citesc.

I. Mihalache

6.VIII.947
Raport de noi [illegible]

I. Ce legătură ați avut cu d-l General Anton?

R. — Corespondență de 2 sau 3 scrisori. Una privind o reclamație împotriva unui șef de post.
Alta (sau alte 2) privind descoperirea unui dosar dispărut în cercetarea jandarmeriei Tâmboești, privitor la omorârea unui țăran (Birceanu) din Rancaciov Muscel, de un camion, în com. Bădulești.
Dosarul s'a descoperit în urma reclamației văduvei (Ecaterina Birceanu) însoțită de scrisoarea (sau scrisoarea mea) trimisă d-lui General Anton, și form. obiect de jud. Trib. [illegible].
Personal, o singură dată l-am cunoscut, și am schimbat un cuvânt - nu-mi aduc aminte în ce împrejurare.

I. Cine supraveghea activ. ~~[illegible]~~ org. prof. din Capitală și Provincie?

R. Subsemnatul - în Capitală, în calitate de Președ. al Org. N.Ț. din Capitală, secondat de Ing. Popescu Bălăceni, în calitate de Secret. adjunct în Capitală.
Cât privește Provincia, ~~existau~~ Comitete de îndrumare (depinzând de org. ctr.) numai pentru câteva provincii, [illegible],

I. Mihalache

1449 Aug. Continuare

136

Ingineri doctori (aceeasi situatie cala militari: adica deocamdată acelaş comitet p. Capitala şi Provincie), şi Muncitori.

— I. Cine ţinea legătura permanentă şi între secţia militară şi Conducerea Capitalei:

— R. Secretarul secţiei militare (Col. Stoica) şi secret. adjunct Ing. Popescu Botoşani.

Aceasta mi este declaraţia pe care o susţin.

I. Mihalache

6. VIII. 947

Văzut de noi spre neschimbare (…)

[signature]

137

DECLARATIE

Subsemnatul I MIHALACHE declar in continuare următoarele :

Intrebare Cine stiti dvs.că ar fi autorul memoriului privind problema dunării, memoriu mentionat intr'una din declaratiile Dvs anterioare.

Răspuns Nu pot spune numele, mai ales că nu sunt sigur care din două persoane./nici una, membră a P.N.T./.

Intrebare Ce considerente vă determină să nu sivulgati numele celor două persoane.

Răspune Două considerațiuni : a. nu pot pronunta nume de care nu sunt sigur, b. autoritatea anchetatoare are de sigur mijloace de a afla si pe altă cale.

Aceasta imi este declaratia pe care o sustin si semnez propriu.

6 August 1947. /ss/ I MIHALACHE

P.Conf.

154

~~135~~ 138

Declarație.

Subsemnatul I. Mihalache declar în continuare următoarele:

1. Intrebare. Cine știți D-voastră că ar fi autorul Memoriului privind problema Dunării, memoriu menționat într'una din declarațiile D-voastră anterioare?

Răspuns. Nu pot spune numele, mai ales că nu sunt sigur care din două persoane (nici una membră a P.N.T.).

Intrebare. Ce considerente vă determină să nu divulgați numele celor două persoane?

Răspuns. Două considerații: a/ nu pot pronunța nume de care nu sunt sigur. b/ Autoritățile anchetatoare au [illegible] mijloace, de a afla și pe altă cale.

Aceasta îmi este declarația pe care o semnez și subscriu propriu. I. Mihalache

6 Aug 947.

Dată în fața noastră azi 6. Aug. 1947.

Com. Şef.

[signature]

165 a.8

1367 139

18

D E C L A R A T I E

Subsemnatul I MIHALACHE declar in continuare următoarele :

Intrebare Vă este cunoscut dacă MITUS IONESCU, in calitatea sa de auxiliar al secretariatului clubului P.N.T. are vreo atributie in legătură cu sectia militară ?

Răspuns Nu . MITUS IONESCU in calitatea sa de mai sus era obligat să aibă contact cu secretariatele tuturor sectilor profesionale si atuturor celorlante formati politice din capitală.-

Sectoarele de culori, de circunscriptie; Deasemenea : secretariatul general cercuri de studii, tineret etc. , in vederea aranjării sedintelor pe camere si ore libere.

Nimic special si in plus pentru sectia militară.

Declar sustin si semnez .

/ss/ I MIHALACHE

6 August 1947.-

P.Conf.

6 Aug 947

164

138 140

Declaraţie.

Subsemnatul I. Mihalache declar în continuare următoarele:

1. Întrebare. Vă este cunoscut dacă Mitus Ionescu, în calitatea sa de auxiliar al Secretariatului Clubului P.N.T., are vre-o atribuţie în legătură cu Secţia Militară?

Răspuns. Nu. Mitus Ionescu, în calitatea sa de mai sus, era obligat să aibă contact cu Secretariatele tuturor secţiilor profesionale şi a tuturor celor lalte formaţiuni politice din Capitală (Biroul Capit., Sect. de Culori, de Circumscripţii); de asemenea, Secretariatul gl., Cercul de Studii, Tineret etc. — în vederea aranjării şedinţelor pe camere şi ore libere.

Nimic special şi în plus pentru Secţia Militară.

Declar, susţin, semnez.

I. Mihalache

6 Aug 947.

Dată în faţa noastră azi 6 August 1947

Com. Şef.

[signature]

16 3
6.8

17

~~1149~~ 141

D E C L A R A T I E

Subsemnatul I MIHALACHE, in continuare decla[r]

Intrebare Comform statutelor, pe ce cale urmează să fie inaintate partidului, lucrări emanând dela membrii ai partidului.

Răspuns Statutul nu precizează, deci lasă deschise mai multe căi.

- Si trimitere directă secretariatului " Centrului de documentare si studii" / organ auxilier al centrului /

-Si prin organizatiile judetene / inclusi[v] a capitalei/.

- Si prin sectiile sau cercurile profesionale care iau dese ori caractere de cerc de studi pentru problemele de specialitate.

- De când acestea functionează, astfel de morii sunt luate in discutie deobicei intâi in aceste cercuri profesionale.

Intrebare In ce cazuri membrii partidului pot inainta lucrării direct forurilor de conducere ?

Răspuns Statutul nu arată astfel de cazur[i] lăsând la aprecierea fie a persoanelor care redactează fie a organizatiilor politice de care depind diret acel[e] persoane; Sau când sunt cerute direct de centru/fie centrul de documentare si studii, fie conducerea centra[l] sau la dorinta sau rugămintea personală din partea elementelor din conducerea de partid.

Intrebare Ati primit lucrarea din partea Cdorului CIOROIU pe care v'a inaintat-o personal.

Răspuns Da, precum am arătat, privind reorganizarea de viitor a aviatiei române.

Intrebare A fost inaintă această lucrare de comandorul CIOROIU si pe una din căile arătate in răs[p]sul la intrebarea nr. 1 ?

./.

de tradus

Declarații 142

Răspuns Nu stiu . Mie mi-a spus că va inaintauo si in sectia militară/ pe cât imi amintesc/ 142

Intrebare Cum vă explicată că Dl comandor CIOROIU va inaintat Dvs personal lucrarea sus mentionată.

Răspuns ~~Nu e caz unic.Posed un dosar deasemenea~~ memorii. Autorii mă puneau la curent cu inventiile lor fie din condescendentă personală,fie pentru faptul că stiau că mă ocupasem cândva cu problemele programatice. Cei mai multi mă rugau să le citesc si le spun observatiile mele spre a tine seama de ele in redactarea ultimă,inainte de prezentarea / oficială/ / ca să zică asa/

Când aveam timp o făceam cu plăcere.

Inteleg prin probleme programatice probleme de organizare de stat de institutii economice tehnice ~~ete~~, despre care programul nu dă amănunte.

Intrebare Vă amintiti să-i fi cerut comandorului CIOROIU lucrarea prindi aviatie-susmentionată-

Răspuns Nu am cerut-o. Mi-a fost prezentată din proprie initiativă.

Intrebare Vă amintiti să fi cerut sau să mai fi primit lucrări cu caracter militar,fie dela membrii si partidului fie dela alte persoane.?

Răspuns Nu-mi amintesc să fi mai primit sau să fie cerut lucrări cu astfel de caracter după epoca de studiere a programului general din 1935 / in afară de cea cureorganizarea jandarmeriei si a politiei,a generalului BARBU/

Scesta imi este declaratia pe care o sustin

SS6 I MIHALACHE

6 August 1947.-

[signature]

16

Declaratie.

Subsemnatul S. Mihalache, în continuare declar:

1. Intrebare. Conf. statutelor, pe ce cale urmează să fie înaintate Partidului, lucrări emanând dela membri ai Partidului?

Raspuns. Statutele nu precizează, deci lasă deschise mai multe căi:
- şi trimitere directă Secretariatului „Centrului de documentare şi studii" (organ auxiliar al Centrului);
- şi prin organizaţiile judeţene (inclusiv a „Capitalei");
- şi prin secţiile sau cercurile profesionale care iau deseori caracter de cerc de studii pentru problemele de specialitate.

Decand acestea funcţionează, asemenea memorii sunt luate în discuţie de obicei în sau în aceste cercuri profesionale.

S. Mihalache

143

Interogat ... 1947 ...

2. <u>Întrebare</u>. În ce cazuri membri Partidului tot înaintau lucrări direct forurilor de conducere?

<u>Răspuns</u>. Statutele nu arată astfel de cazuri, lăsând la aprecierea fie a persoanelor care redactează fie a organizațiilor politice de care depind direct acele persoane. Sau când sunt cerute direct de <u>Centru</u> (fie "Centrul de doc. și studii", fie "Conducerea centrală"); sau le donate sau rugăminte personale din partea elementelor din conducerea de partid.

3. <u>Întrebare</u>. Ați primit o lucrare din partea Comandorului Cioroin, pe care v'a înaintat-o personal?

<u>Răspuns</u>. Da, precum am arătat: privind reorganizarea de viitor a aviației române.

4. <u>Într</u>. A fost înaintată acea lucrare de Comandorul Ciolo[illegible] și ce, una din cele arătate în răspunsul la întrebarea Nr. 1?

I. Mihalache

144

Răspuns. Nu știu. Mie mi-a (spus) că va trata-o și în secția mea (pe cât îmi amintesc).

5. Întrebare. Cum vă explicați că D-l Comandor Ciocoiu vă trata pe personal lucrarea sus menționată?

Răspuns. Nu e caz unic. Primeam un dosar de asemenea memorii. Autorii mă puneau la curent, fie din cunoștința acestora lor, fie din cunoștință personală, fie pentru faptul că știau că mă ocupam cândva special cu problemele programatice; ei mai mulți mă rugau să le citesc, să le spun observațiile mele spre a ține seama de ele în redactarea ultimă, înainte de prezentarea „oficială" (ca să zic așa).
Când aveam timp, o făceam cu plăcere.
Înțeleg prin probleme programatice, probleme de organizare de stat, de instituții, economice, tehnice etc., despre care programele nu dă amănunte.

I. Mihalache

6. Intrebare. Vă amintiți să-i fi cerut Comandorului Ciocoiu, lucrarea privind aviația — sus menționată?

Răspuns. Nu am cerut-o. Mi-a fost prezentată din proprie iniția-tivă.

7. Intrebare. Vă amintiți să-i fi cerut sau să mai fi primit lucrări cu caracter militar, fie dela membrii ai Partidului fie dela alte persoane?

Răspuns. Nu-mi amintesc să fi mai primit sau să fi cerut lucrări cu astfel de caracter după epoca de ~~studiu~~ a proiectului general din 1935. (în afară de ~~171~~ cea cu Reorg. Jand. și poliției a generalului Bâr...).

Aceasta îmi este declarația pe care o susțin.

I. Mihalache

6 Aug. 947.

Dată în fața noastră azi 6 August 1947.

Com. Ref.

[signature]

6.8.

19

145

DECLARATIE

Subsemnatul I MIHALACHE declar in continuare următoarele :

Intrebare Dece mijloace propagandistice se folose sectia militară in afara partidului ?

Răspuns Mijloacele obiщnuite a altor sectii : Program,manifeste,conferinte,legături personale / dela om la om/ răspândirea gazetei partidului.

Intrebare Ce ofiterii membrii ai P.N.T. ati intâlnit la Dl MANIU.

Răsăspuns Imi amintesc de Dnii Gral NEGREI Gral BARBU,Col. STOICA,Cdor MOCANU şi CIOROIU.

Intrebare In afară de gral PAUL TEODORESCU ce alti ofiterii superiorii mai cunosteti.

Răspuns Repet nedumerirea mea in ce priveste intrebarea cu continut asa vag. Desigur că cunosc foarte multi ofiterii superiorii si dacă as avea un tablou as preciza multe nume. Ca să răspund la intrebare totus cu ceace imi pică imediat in memorie mă execut gral IOSIF TEODORESCU din Muscel cu care am făcur războiul in 1916-18 .

Gral OPRIS,idem

Gral magistrat CONSTANTINESCU I fost prefect la Muscel după 23 Augsut 1944 .

Gral CARBUREANU M.cu care am făcur războiul in 1916-18.

Gral MIHAESCU / fratele inginerului MIHAESCU STEFAN.

Gral SICHITIU care fusese cântva membru/chiar candidat al P.N.T.

Gral STOENESCU inainte de a fi ministru

Gral ANTON pe care l-am văzut odată,si multi altii care nu-mi vin in memorie.Nici unul din cei de mai sus nu estemembru ai partidului national tărănesc. / repet Gral SICHITIU fusese până la disolvarea partidului si inscrierea in F.R.N.

145
146

Intrebare Vă amintiti să fi primit din partea cdorului CIOROIU o scrisoare prin care vă instința că a adus la bun sfârsit majoritatea insărcinărilor primite in care pomenea de un general T?

Răspuns Nu-mi amintesc.

Intrebare Vă amintiti să fi văzut sau să fi luat cunostință despre un memoriu intocmit de generalul STEFANESCU destinat generalului PAUL TEODORESCU ?

Răspuns Nu-mi amintesc

Intrebare Vă amintiti de un memoriu emanând dela gralul STEFANESCU, memoriu incredintat Dlui GHITA POPP spre a fi predat Dlui IULIU MANIU.

Răspuns Revin prin prezentul răspuns si asupra răspunsului dat la intrebare nr. 5 Dacă este vorba de graul PETRE STEFANESCU, care imi revine in memorie stiu că mia prezentat cândva un memoriu privitor la reorganizarea armatei- si o serie de articole care apoi au fost publicate de Dsa. la Dreptatea .

Nu am cunostință de un memoriu incredintat de Gralul P Stefănescu spre a fi predat Dlui MANIU prin Dl GHITA POPP.

Nu stiu dacă generalul P STEFANESCU mai este membru al P.N.T.

La sectia militară, la sedintele la care am participat nu l-am văzut.

Declar, sustin semnez.

6 August 1947 /ss/ I MIHALACHE

P.Conf.
[signature]

107

Declarație. 146 145

Dată în fața noastră azi 6 Aug. 1941 Com. ...

Subsemnatul I. Mihalache declar în continuare următoarele: 147

1. Întrebare. Ce mijloace propagandistice se folosia Secția Militară în afară partidului?

Răspuns. Mijloacele obișnuite ale acestei Secții: program, manifeste, conferințe, legături personale (dela om la om), răspândirea gazetei Partidului.

2. Întrebare. Ce ofițeri membri a P.N.T. ați întâlnit la d-l Maniu?

Răspuns. Îmi amintesc de d-nii: Gl. Negrei, Gl. Barbu/ Ginandi și Col. Stoica, Cioplain și Mocanu.

3. Întrebare. În afară de Generalul Pane Teodorescu, ce alți ofițeri superiori mai cunoașteți?

Răspuns. Repet nedumerirea mea în ce privește întrebarea cu conținutul acesta.

I. Mihalache

Dată în fața mai multor ori
6 Aug. 1947
An. Inf. [illegible]

raz; desigur că cunosc foarte
mulţi ofiteri superiori şi dacă aş
avea un tablou aş descoperi
multe nume.

Ca să răspund la întrebare
totuşi, cu ceea ce îmi pică 'mediat'
memorie, mă execut:

General Iosif Teodorescu din Muscel,
cu care am făcut războiul 1916-18.

General Apriis — idem

General Magistrat Cristescu, ne va,
I. fost Prefect la Muscel
după 23 August 947

General Arbuleanu M. cu care am
făcut războiul 916-918

General Mihaescu (fratele Lt.-G.
Mihaescu St.)

General Dichitu care fusese
cândva membru (chiar candidat)
al P.N.T.

Gl. Stoenescu înainte de a fi [illegible]

Gl. Anton pe care l-am văzut
des

Şi mulţi alţii care nu-mi
vin în memorie.
Mi.

I. Mihalache

169/ ~~147~~ 146

Nici unul din cei de mai sus nu este membru al Partidului N.Ţ. (Repet: afară Lichiter fu care până la desfiinţarea Part. şi înscrierea în F.R.N.)

148

4. Intrebare. Vă amintiţi să fi primit din partea Comandamentului Cioranu o scrisoare din care vă recunoştinţa că a adus la bun sfârşit misiunea . . . . în care pomenia de un General T.?

Răspuns. Nu-mi amintesc.

5. Intrebare. Vă amintiţi să fi văzut sau să fi luat cunoştinţă despre un memoriu întocmit de Generalul Ştefănescu, destinat Generalului Paul Teodorescu?

R. Nu-mi amintesc.

6. Intrebare. Vă amintiţi de un memoriu emanând dela Generalul Ştefănescu, memoriu trimis prin Pop spre a fi predat d-lui Ghiţă d-lui Iuliu Maniu?

Răspuns.
Revin prin prezentul răspuns asupra răspunsului dat la

I. Mihalache

Scris în [illegible] [illegible] August 1947 Cpt. [illegible]

Întrebarea No. 5:

Dacă este vorba de Generalul Petre Ștefănescu, care îmi revine în memorie — știu că mi-a prezentat cândva, un „un memoriu privitor la reorganizarea armatei" — și o serie de articole care apoi au fost publicate de d-sa la „Dreptatea".

Nu am cunoștință de un memoriu înaintat de Generalul P. Ștefănescu spre a fi predat d-lui Maniu, de Dr. Ghiță Pop.

Nu știu dacă Generalul P. Ștefănescu mai este membru al P.N.T. la ședințe
La Secția militară, nu l-am văzut
la care am participat,

I. Mihalache

Declar, susțin, semnez.

6 Aug 947.

6.8.

148 149

2

D E C L A R A T I E

Subsemnatul ION MIHALACHE, interogat fiind, declar in continuarea următoarele :

Intrebare Ce ofiteri activi sau sau fosti in cadrele armatei cunoasteti ?

Răspuns Este imposibil să spun din memorie numele tuturor unor astfel de ofiteri- Dacă as avea un tabel in fata as spune pe care dintre dânsi îi cunosc.

Imi sunt in momerie aceia cu care in ultimul timp am venit in contact in cercul profesional al militarilor (rezervisti sau deblocati) din partid: Gr. Negrei, gr. Stoica, gr. Gheorghieş, colonel Stoica, Comandor Mocanu, Comandor Cioroiu, General Barbu, General Zorzor şi alţii care nu-mi vin imediat in memorie.

Am cunoscut cândva si pe generalul PAUL TEODORESCU despre care nu-mi amintesc să-l fi văzut mai de curând ca cel putin 2-3 ani.

Intrebare Ce material scris ati primit dela general GHEORGHIES EMIL in afară de scrisoarea privind problema disjungerii conducerii sectiei militare din Capitală si pe tară.-

Răspuns Mai de mult am primit niste articole pentru gazetă cu caracter doctrinar.-

Subiectul fiind : "Tăranii" au partidul lor firesc P.N.T ".

Câtva timp nu am stiut de unde sunt /este posibil să fi ~~urmărit~~ uitat numele celui ce mi le lăsase/ Mai pe urmă am identificat autorul, Dsa spunând că mie-a lăsat la gazddă / sau mi le-a incuvinţat, nu-mi amintesc.

Le-am cetit in parte, cu unele observări restituindu-le pentru revederea si tipărire eventuală de borsură.-

Intrebare De câte ori a venit Comandorul CIOROIU la Dvs acasă ?

Răspuns Pe cât imi amintesc, in 3 rânduri

./.

Intrebare: Cu ce ocazii v'a vizitat CIOROIU ?

Răspuns Odată când s'a prezentat, odată când mi-a predat un proect de studiu de reorganizare a aviatiei in viitor ; / a aviatiei românesti/ ; si odată ca să-mi prezinte pe generalul aviator / nu-mi amintesc numele /: GHERGHIAN ?/ Fost subsecretar de stat / sau ministru al aerului/care nu făcea si nu face parte din partidul national tărănesc.

Intrevederea cu aceste general a avut loc cel putin cu 5-6 luni in urmă.

Intrebare La-ţi mai văzut pe comandorul CIOROIU in afar vizitelor mentionate ? şi unde anume ?

Răspuns Imi amintesc odată intâmplător la Dl MANIU/ locuinta LEUCUTIA str Schitu Măgureanu/ şi la o sedintă a cercului militarilor la care am luat parte.

Intrebare Ce contact avea Dl MANIU cu sectia militară.

Răspuns Cu sectia militară din Capitală nu avea contact functional direct aceasta depinzând de subsemnatul / ca presedinte al organizatiei din capitală/.

Dl General NEGREI insă, nu fusese insă inlocuit dela conducerea comitetului de organizare de cercuri militare in alte judete din tară.- Ca atare păstrând incă si această calitate era obligat să tină contact si direct cu presedintele partidului. In ce a constat acest, contact nu ma interesat.

Intrebare Care dintre ofiterii mentionati la răspunsul intrebării nr. 1 sunt membri ai P.N.T.

Răspuns Generalul NEGREI, generalul STOICA Gral GHIORGHIES, colonel STOICA Cdor. MOCANU, Cdor CIOROIU Gral BARBU, general ZORZOR.

Aceasta imi este declaratia pe care o sustin si semnez propriu.

I MIHALACHE,

P. conf. [signature]

150

Dată în fața mea azi 6. Aug. 1947
Com. [signature]

151

171

Declarație.

Subsemnatul I. Mihalache, interogat fiind, declar în completare următoarele:

1 Întrebare: Ce ofițeri activi sau foști ai cadrele armatei, cunoașteți?

Răspuns. Este imposibil să scot din memorie numele tuturor unor astfel de ofițeri – dacă aș avea un tablou în față, aș spune pe care dintre ei îi cunosc.

Îmi stau în memorie aceia cu care în ultimul timp am venit în contact în cercurile profesionale ale militarilor (rezerviști sau deblocați) din partid:

Gl. Negrei, gl. Stoica, gl. Gheorghiu, Colonel ~~Stoica~~, Comandor Mocanu, Comandor Ciorăiu, Generalul Bantea, General Zorter și alții ~~[illegible]~~ care nu-mi vin imediat în memorie.

Am cunoscut cândva și pe Generalul Paul Teodorescu, despre care nu-mi amintesc să-l fi văzut mai de curând ca cel puțin 2-3 ani.

I. Mihalache

2 Întrebare. Ce material scris ați primit dela General Gheorghiu Emil în afară de scrisoarea privind problema disjungerii conducerii secției militare din Capitală și pe țară.

Răspuns. Mai de multe ori am primit niște articole pentru gazetă cu caracter doctrinar — [illegible] fiind "Țăranii" au partidul lor firesc: P.N.Ț. Câtva timp nu am știut de cu- rent (este posibil să fi uitat numele celui ce mi le lucrase) Mai pe urmă ~~le~~ am identificat autorul, dar spunând că unele [illegible] lucrat la gazdă (dar mi le-a încredințat, nu-mi mai amintesc. Le-am citit în parte, cu unele observații, restituindu-i le pentru revedere și tipări- rea eventuală de broșură.

3 Întrebare. De câte ori a venit Comandorul Ciorănu la d-v. acasă?

R. Pe cât îmi amintesc, în 3 [illegible]

4 Î. Cu ce ocazii v-a vizitat Ciorănu

R. aratați, cari s-a prezentat; [illegible]

I. Mihalache

17 152

când mi-a predat un proect de studiu de reorganizare a aviației, în viitor; (aviației românești.); și odată ca să-mi prezinte pe Generalul Aviator ..... (nu-mi amintesc numele: Gheorghian?) fost subs. de Stat (sau Ministru al Aerului) care nu făcea și nu face parte din partidul n.ț.

Întrevederea cu acest general a avut loc cel puțin cu 5-6 luni în urmă.

Întrebare. L-ați mai văzut pe Comandorul Cioroiu în afară vizitelor menționate?
Și unde anume?

R. Îmi amintesc: odată, întâmplător, la d-l Maniu (locuința Str. Schitu Măgureanu) și la o ședință a Cercului militarilor la care au luat parte.

Intr. Ce contact avea d-l Maniu cu secția militară?

R. Cu secția militară din Capitală, nu avea contact funcțional direct, aceasta depinzând de subsemnatul (ca Presed. al org. n.ț. din Capitală).

D-l General Negrei însă, nu fusese încă înlocuit dela conducerea Comitetului de organizare de cercuri militare. Ca atare, în alte județe din țară.

I. Mihalache

păstrând încă și aceeași calitate, era obligat să țină contact și direct cu Președintele Partidului. În ce a constat acest contact, nu m'a interesat.

7. Intr. Care dintre ofițerii menționați la Respunsul Intrebării 4-a, sunt membri ai P. N. T.

Răspuns: Gl. Negrei, Gl. Stoica, Gl. Gheorghiu, Col. Stoica, Comandor Mocanu, Comandor Ciorăiu; General Barbu, General Zorzor

Aceasta îmi este declarația pe care o susțin și semnez propriu.

6 Aug 947. I. Mihalache

Dată în fața mea azi 6. August 1947
Com. [illegible]
[signature]

153

In intregime 152

D E C L A R A T I E

Subsemnatul I MIHALACHE, in continuare declra :

Intrebare Când ati primit dela generalul BARBU proectul de organizare al Jandarmeriei si Politiei.- si care este in esentă cuprinsul acestui proect.?

Răspuns Cel putin 5-6 luni in urmă ?

Nu -elam citit, neavând timp. Deaceea, repet, nici nu-mi amintesc dacă privie si politia sau numai jandarmeria.

Am multe astfel de memorii ! destinate Cercului de Studii, pe care nu am avut timp să le citesc, date fiind imprejurările politice din ultimul an.-

Imi amintesc că odată cu acest memoriu, generalul BARBU mi-a dat si un tablou / listă/ de lucrările de specialitate ce a tipărit sau publicat pe când avea rol de conducere la jandarmerie..

Intrebare Ce material ati primit dela Generalul GHEORGHIES ALEXANDRU ?

Răspuns Precum am mai răspuns de câteva ori?

a. O scrisoare privind functionarea Comitetului din Capitală / ~~diferente~~ divergente cu Dl general NEGREI/

b. Niste articole, sau material pentru articole, a căror teza era că tăranii au partidul lor firesc ; partidul N.T.

Le-am văzut in parte, i le-am restituit pentru a le mai revedea inainte de publicare. Nu stiu dacă a publicat or nu ceva din ele.

Intrebare Dacă ati studiat memoriul si studiul asupra aviatiei primit dela Comendorul CIOROIU?

Răspuns Nu l-am studiat, mi-am aruncat ochii şi pe cât stiu Comandorul CIOROIU si-a luat inapoi ceace mi-a prezentat.

Intrebare Dacă un partid politic are căderea de a se ocupa de elaborarea de planuri si studii militare.

./.

Răspuns Aci, in memorile de organizare militară care au format obiectul intrebărilor nu es vorba de planuri militare concrete ce apartin forurilor pur militare.

De organizarea armatei ca si de a/parcărei instituții de stat, un partid politic care/a mai guvernat si care se crede in măsură a mai guverna este dator, nu numai "are căderea" să se ocupe pentru a solutiona la timp in mai de aproape cunostintele in cauză.-

Aceasta imi este declaratia pe care o sustin şi subscriu.

/ss/ I MIHALACHE,

P. Conf.

153 155

D E C L A R A T I E

Subsemnatul I.Mihalache, în continuare,declar :

- "Centrul de documentare şi studii", organ statutar funcţionând pe lângă conducerea centrală, era împărţit pe specialităţi, sau secţii conduse de câte un referent.

Problemele de studiat erau indicate de "conduc. partidului, sau conducerea centrului (Preşedinte + Vicepreşedinte + secretari + referenţi,)sau îşi făcea fiecare secţie un program al ei pe care îl făcea cunoscut şi forurilor superioare ; acest program era referitor la problemele importante aduse de împrejurări în discuţia publică.

- "Secţiile profesionale" - făcând parte din organizaţia Capitalei - ţin şi ele conferinţe cu caracter de specialitate interesând pe membri lor. Secţia militară poate ţine pentru membri săi conferinţe privind reorganizarea armatei etc.

- Am participat la una din şedinţele secţiei militare a org.Capitalei, la care a vorbit generalul Negrei, nu sunt sigur dacă şi colonelul Stoika de care-mi amintesc că era prezent ca secretar - precum şi subsemnatul precizând noţiunile : Centru de documentare şi studii, secţie profesională, conferinţe ale secţiei profesionale şi rostul lor.

Generalul Negrei a făcut la început o expunere a activităţii secţiei profesionale militare până în acel moment.

- In secţia militară, erau cel puţin câteva zeci de membri dintre care mulţi ofiţeri superiori (generali, colonei, etc.) cu decoraţii, cu prestigiu dobândit în armată etc.

Un program de conferinţe întocmit de un comitet compus din astfel de elemente, inspira destulă încredere de seriozitate, ca să poată fi început în executare.

Conducerea org.Capitalei, ocupată cu punerea în funcţie treptată a celorlalte secţii profesionale şi cu

./.

desăvârşirea "organizaţiilor de cadre" (culori, circumscripţii) nu a socotit indispensabil să verifice acest program de conferinţe începătoare - sigură fiind că ele sunt compatibile cu interesul general de Stat.

- Dl general Gheorghieş, din contactul, de altfel limitat, avut cu mine mi-a făcut foarte bună impresie.

- Despre conferinţa dlui gl Stoika, eu nu-mi amintesc ; nu contest cele ce afirmă dl.general Gheorghieş, dar repet, eu nu-mi amintesc o astfel de conferinţă ; poate după plecarea mea din şedinţă.

Aceasta îmi este declaraţia pe care o susţin.

ss. I.Mihalache.

8 August 1947.

P.Conf.
[signature]

Declaratie

8 Aug. 947.

Dată în fața noastră Pătru Herlu

Subsemnatul I. Mihalache, în continuare, declar:

– „Centrul de documentare și studii", organ statutar funcționând delângă conducerea centrală, era împărțit pe specialități, sau secții conduse de câte un Referent. Problemele de studiat erau indicate de. Conduc. partidului, sau conducerea Centrului (Președinte + Vicepreș. + Secretari + Referenți), sau își făcea fiecare secție un program al ei pe care îl făcea cunoscut și forurilor superioare; acest program era referitor la problemele importante aduse de împrejurări în discuție publică.

– „Secțiile profesionale" – făcând parte din organizația Capitalei – țin și ele Conferințe cu caracter de specialitate interesând pe membrii lor. Secția militară poate ține pentru membrii săi conferințe privind reorganizarea armatei etc.

I. Mihalache

R. [illegible] 447 — Văzut de noi, spre [illegible] prin [illegible]

— Am participat la una din ședințele Secției militare a org. Capitalei, la care a vorbit Generalul Negrei, nu sunt sigur dacă și Colonelul Stoica. De care (ca secretar) îmi amintesc că era prezent — precum și subsemnatul, precizând următoarele: Centru de documentare și studii, Secția profesională, conferințe ale secției profesionale și rostul lor.

Generalul Negrei a făcut la aceasta o expunere a activității secției profesionale militare până în acel moment.

— In secția militară, erau ne putem câteva feci de membri dintre care mulți ofițeri superiori (generali, colonei etc.) cu decorații, cu prestigiu dobândit în armată etc.

Un program de conferințe întocmit de un Comitet compus din astfel de elemente, urmărind dorința de societate, ca să poată fi trecut în execuție.

Conducerea org. Capitalei, acum ca trecerea în funcție treptată a celorlalte secții profesionale.

I. Mihalache

și cu desăvârșirea „organizațiilor de cadre" (Caloni, circumscripții) ne-a socotit indispensabil să verifice acest program de conferințe educative — siguri fiind că ele sunt compatibile cu interesul general de Stat.

— D-l General Gheorghiu, din contră, de astfel limbaj, acestea mie, mi-a făcut foarte bună impresie.

— Despre conferința d-lui Dr. Stoica, eu nu-mi amintesc. Nu contest cele ce afirmă D-l General Gheorghiu, dar repet, eu nu-mi amintesc o astfel de conferință; poate după plecarea mea din ședință.

Aceasta îmi este declarația pe care o susțin.

I. Mihalache

Luat de noi spre neschimbare.
Primul Chestor
[signature]

8. 8.

-4-

8 August 1947

159

În întregime

158

24

DECLARATIE

Subsemnatul I.MIHALACHE in continuare declar:

- "Centrul de Documentare si Studii", organ statutar functionând pe lângă conducerea centrală, era impărtită pe secții sau specialități condusede către un referent.

Problemele de partid erau indicate de conducerea partidului sau conducerea centrului: /Presedinte si Vicepresedinte + secretari + referenți/ sau îşi făcea fiecare sectie un program al ei pe care il făcea cunoscut si forurilor superioare; acest program era referitor la problemele importante aduse de imprejurări in discutie publică.

- "Sectiile profesionale", făcând parte din org. Capitalei - tin si ele conferinte cu caracter de specialitate interesând pe membrii lor. Sectia militară poate tine pentru membrii săi conferinte privind reorganizarea armatei etc.

Am participat la una din sedintele sectiei militare a organizatiei Capitalei, la care a vorbit G-ralul NEGREI nu sunt sigur dacă si Col. STOICA de care imi amintescă era prezent ca secretar -precum si subsemnatul precizând notiunile: Centrul de Documentare si Studii, Sectie profesională, Conferinte ale Sectiei profesionale si rostul lor.

G-ralul NEGREI a făcut la inceput o expunere a activității Sectiei Profesionale Militare până in acel moment.

In sectia militară, erau cel putin câteva zeci de membrii dintre care multi ofiteri superiori /Generali, Colonei etc./, cu decoratii, cu prestigiul dobândit in armată etc.

Un program de conferinte intocmit de un comitet compus din astfel de elemente, inspira destulă incredere de seriozitate, casă poată fi inceput in executare.

./.

Conducerea org,Capitalei,ocupată cu punerea în funcție treptată a celorlalte secții profesionale și cu desăvârșirea "Organizațiilor de Cadre" /culori,circumscripții/,nu a socotit indispensabil să verifice acest program de conferințe începătoare - sigură fiind că ele sunt compatibile cu interesul general de Stat.

- Dl.G-ral GHEORGHIES,din contactul,de altfel limitat avut cu mine,mi-a făcut foarte bună impresie.

- Despre conferința D-lui Col.STOICA,eu nu-mi amintesc nu contest cele ce afirmă Dl.G-ral GHEORGHIES,dar,repet,eu nu-mi amintesc o astfel de conferință; poate după plecarea mea din ședință.

Aceasta îmi este declarația pe care o susțin.

ss/I.Mihalache

P.Conf.
[signature]

~~182~~ ~~160~~ 159 161

Dat în fața noastră
Insp. gr. [signature]
I. Aug.

Declaratie

Subsemnatul I. Mihalache, în întâmpinare, declar:

Intrebare. Când ați primit dela Generalul Barbu, proectul de organizare al Jandarmeriei și Poliției, — și care este în executare înființarea acestui proect?

Răspuns. Cel puțin 5–6 luni în urmă.
Nu l-am citit, neavând timp.
De aceea, repet, nici nu-mi amintesc dacă privia și poliția sau numai Jandarmeria.
Am multe astfel de memorii destinate Cercului de Studii, pe care nu am avut timp să le citesc, date fiind împrejurările politice din ultimul an.
Îmi amintesc că odată cu acest memoriu, Generalul Barbu mi-a dat și un tablou (listă) de lucrările de specialitate ce a tipărit sau publicat pe care ar avea rost de introducere la Jandarmerie.

I. Mihalache

Intrebare. Ce material ați primit dela generalul Gheorghiu Alexandru?

Raspuns. Precum am mai răspuns de câteva ori:

a/ O scrisoare privind fenomenele Comitetului din Capitală (divergențe cu Dr. Gr. Negrea)

b/ Unele articole, sau material pentru articole, a cărui teză era că țăranii au parte din lor firească: partidul N.T.

Le-am văzut în parte, i le-am restituit pentru a le mai revedea înainte de publicare. Nu știu dacă a publicat ori nu ceva din ele.

Intrebare. Dacă ați studiat ~~mai~~ Memorii și studiul asupra aviației primit dela Comandorul Ciorois?

Raspuns. Nu l-am studiat, mi-am aruncat ochii și pe cât știu Comandorul Ciorois și-a luat înapoi ceeace mi-a prezentat.

Intrebare. Dacă un partid politic are căderea de a se ocupa de elaborarea de planuri și studii militare.

I. Mihalache

162

<u>Răspuns</u>. Aci, în memoriile de organizare militară de care au format obiectul întrebărilor – nu e vorba de <u>planuri militare</u> concrete ce aparțin forurilor pur militare.

De <u>organizarea armatei</u> ca și de a oricărei <u>instituții de Stat</u>, un partid politic care a mai guvernat și care se crede în măsură a mai guverna, <u>este dator</u>, nu numai „are căderea" – să se ocupe, pentru a soluționa la timp în mai de aproape cunoștință de cauză.

Aceasta îmi este declarația pe care o susțin și semnez.

I. Mihalache

163

DECLARATIE

Subsemnatul I.MIHALACHE, declar in continuare:

INTREBARE: Care este modul de organizare si functionare al sectiei militare P.N.T.?

RASPUNS: Acela despre care am mai dat referinte de câteva ori si anume:

1/. In cadrul organizatiei Capitalei, functionează paralel cu organizatiile fixe de cadre /adică: organizatie de culoare si organizatie de circumscriptie/, asa zisele organizatii sau sectii profesionale /profesori si institutori/, medici, ingineri, preoţi etc.etc.. Intre acestea, si sectia Militară. Nimic nu prevede Regulamentul sau vre'o dispozitie a organizatiei politice conducătoare, ceva deosebit, in plus sau in minus, pentru sectia militară.

In sectia militară, intră membrii de partid fosti militari activi si anume: ofiteri trecuti in rezervă /cei mai multi/ sau deblocaţi /mai puţini/. După noile reglementări oficiale de stat, ar putea intra şi ofiteri activi /având drepturi politice egale cu toţi ceilalti cetăţeni şi liberi fiind a se inscrie in partidele politice/, dar nu cunosc să avem membrii dintre ofiterii activi.

Membrii unei sectii profesionale sunt, fireste, membrii si ai partidului si ca atare trebuie să fie inscrii şi si la circumscriptia unde domiciliază.

Ei isi aleg un comitet din sânul lor care conduce functionarea.

Functionarea constă din aranjarea unei serrii de şedinte in care se desbat probleme ce interesează specialitatea corpului respectiv, atât in ce priveste interesele profesionale cât si specialitatea respectivă /la medici probleme de organizare sanitară, la militari: probleme de reorganizare militară etc.

./.

Concluziile sau propunerile se aduc /cele mai importante/ la cunostinta forurilor partidului sub formă de propuneri sau deziderate.

Acesta este stagiul organizatiilor sau sectiilor profesionale până azi /organizarea lor fiind in curs/.

Ar urma ca forurile superioare de partid /biroul si conducerea Capitalei/ sau să si le insuşească şi supune forurilor centrale direct sau să le propună studiului mai amănunţit al organului de specialitate al organizatiei centrale:centrul de documentare si studii,ale căror concluzii vor forma temelia proectelor /sau antiproectelor/ de legi,când partidul va fi in măsură să le legifereze.

Astfel sectia profesională devine un auxiliar al centrului de documentare si studii.

Sectiile profesionale sau născut din necesitatea contactului mai intim între membrii de acelaşi profesie,pentruca prin convorbiri,conferinţe,memorii etc. să-şi examineze nevoile si problemele de specialitate prin idiologia si programul partidului si astfel a utiliza mai cu folos timpul petrecut impreună.

II.-Formal /mai mult decât efectiv/ a functionat si pe lângă organizatia centrală câte un comitet profesional menit a pune in functie astfel de organizatii profesionale in judeţele cu suficiente elemente care să facă viabile astfel de sectii; dar nu pentru toate felurile de profesiuni care functionează la Capitală.

Astfel au functionat: Comitet pentru medici,pentru ingineri,pentru muncitori,pentru militari.

Sarcina acestora era ca impreună cu conducătorii organizatiilor judetene să initieze functionarea sectiilor profesionale acolo unde sunt suficiente elemente ca să-şi aleagă comitet să aibă câteva zeci de membrii /cel putin/ etc.

Preocupat cu organizatia Capitalei,nu stiu in câte judete din provincie au putut lua nastere si dacă functionarea a fost reală sau pe hârtie.

In fapt,in restul ţării,in ultimul an activitatea partidului s'a concentrat mai mult in organizarea cadrelor in vederea sustinerii bătăliei electorale,iar după alegeri in activitate de eliberare si ajutorare a victimelor alegerilor,precum si celor inchisi ulterior /in Aprilie,Mai si Iunie/.

./.

III.-In timpul campaniei electorale secţiile profesionale din Capitală n'au mai avut o activitate specială, ci membrii lor au luptat în cadrul organizaţiilor de circumscripţii.

In ziua de alegeri comitetul secţiei militare a desemnat o gardă specială pe lângă Dl. IULIU MANIU, care candida în fruntea listei din Capitală.

Toate cele de mai sus au mai fost scrise în cursul interogatoriilor luate. Ele constituie aplicarea unui regulament de organizare al Capitalei alcătuit conform Statutelor, lucrări cu caracter oficial şi public.

ss/I. Mihalache.

P. Conf.
Ioanecel

127

165

Dat în fața noastră
Insp. Gl. [signature]

168

Declarație.

Subsemnatul I. Mihalache, declar în continuare:

Întrebare. Care este modul de organizare și funcționare al Secției militare P.N.Ț.

Răspuns. Acela despre care am mai dat referințe de câteva ori și anume:
I În cadrul organizației Capitalei, funcționează, paralel cu organizațiile fixe de cadre (adică: organizații de culoare și organizații de circumscripții), așa zisele organizații sau secții profesionale (profesori și institutori, medici, ingineri, preoți etc. etc. Între acestea și secția militară. Nimic nu prevede Regulamentul sau vreo dispoziție a organizației politice conducătoare, ceva deosebit, în plus sau în minus, pentru secția militară.
În secția militară, intră membri ai partidului foști militari activi, și anume: ofițeri trecuți în rezervă ~~sa~~ (cei mai mulți) sau deblocați (mai puțini). După noile reglementări oficiale de stat, ar putea intra și ofițeri activi (având drepturi politice egale cu toți ceilalți cetățeni, și liberi fiind a se înscrie în partidele politice), dar nu cunosc să avem membri dintre ofițeri activi.

I. Mihalache

Membrii unei secții profesionale sunt, fireşte membri şi ai partidului şi ca atare trebue să fie înscriși și la circumscripția unde domiciliază.

Ei își aleg un Comitet din sânul lor care conduce funcționarea.

Funcționarea constă din aranjarea unei serii de ședințe în care se desbat probleme ce interesează specialitatea grupului respectiv, atât în ce privește interesele profesionale cât și specialitatea respectivă (la medici: probleme de reorganizare sanitară, la militari probleme de reorganizare militară etc../.

Concluziile sau propunerile se aduc (cele mai importante) la cunoștința fo-rurilor partidului sub formă de propuneri sau deziderate.

Aceasta este stadiul organizațiilor sau secțiilor profesionale până acum (organizarea lor fiind în curs/.

In urmă, ca forurile superioare de partid (Biroul şi Conducerea Capitalei/ sau să și le însușească şi supune forurilor centrale direct sau să le propună studiului mai amănunțit al organului de specialitate al organizației centrale: Centrul de documentare și studii.

I. Mihalache

170 166 167

ale căror conducători vor forma tehnicia proectelor (sau anteproectelor) de legi când partidul va fi în măsura să legifereze. Astfel secția profesională devine un auxiliar al centrului de documentare și studii.

Secțiile profesionale au născut din necesitatea contactului mai intim între membrii de aceeaș profesie, pentru ca prin convorbiri, conferințe, memorii etc. să-și examineze nevoile și problemele de specialitate prin ideologia și programul partidului și astfel a utiliza mai cu folos timpul petrecut împreună.

II Formal (mai mult decât efectiv) a funcționat și pe lângă organizația centrală câte un Comitet profesional menit a pune în funcție astfel de organizații profesionale în județele cu suficiente elemente care să facă viabile astfel de secții; dar nu pentru toate felurile de profesiuni care funcționează la Capitală.

Astfel, au funcționat: Comitet pentru medici, pentru ingineri, pentru muncitori, pentru meseriași.

Sarcina acestora era ca împreună cu conducătorii organizațiilor județene să inițieze funcționarea secțiilor profesionale acolo unde sunt suficiente elemente ca să-și alegă comitet, să aibă câteva ședințe de memorii (cel puțin) etc.

I. Mihalache

Preocupat cu organizația Capitalei, nu știu în ce privește din provincie au putut lua naștere și dacă funcționarea a fost reală sau pe hârtie.
În fapt, în restul țării, în ultimul an, activitatea partidului s'a concentrat mai mult în organizarea cadrelor în vederea susținerii bătăliei electorale iar după alegeri în activitatea de eliberare și ajutorare a victimelor alegerilor — precum și a celor închiși ulterior (în Aprilie, Mai și Iunie).

III În timpul campaniei electorale, secțiile profesionale din Capitală n'au mai avut o activitate specială, ci membrii lor au luptat în cadrul organizațiilor de circumscripție.
În ziua de alegeri, Conducerea secției militare a desemnat o gardă specială pe lângă D. Iuliu Maniu care candida în fruntea listei din Capitală.

Toate cele de mai sus au mai fost spuse în cursul interogatoriilor luate.
Ele constituie aplicarea unui Regulament de organizare al Capitalei alcătuit conform statutelor — lucrări cu caracter oficial și public.

I. Mihalache

175 7. 8

7 August 1947 ora 4,30

167 168

D E C L A R A T I E

Rectificare

Ieri, in interogatorul luat de Dl Prim comisar sef RADESCU, am făcut o regretabilă confuzie/ datorită oboselii de atentie si memoriei, din pricina nedormitului noapte, regimului de ziue etc. Nu este vorba de generalul PETRE STEFANESCU, de care nu-mi amintesc să-l fi cunoscut, ci de generalul PETRE VASILESCU pe care l-am cunoscut. Acesta este generalul, care, cu peste un an in urmă mi-a adus niste articole ce au aparut apoi in "DREPTATEA" in mai multe ~~xxxxxx~~ numere. Nu cred că mai face parte din P.N.T. De peste un an nu l-am văzut nici la club, nici la sectia militară, nici in altă parte.

/ss/ I MIHALACHE,

I. Mihalache

P. Conf.
Ioanicel

174 168 169

Declarație

7 August 947
ora 4½ Dim.

Dată în fața noastră
Prim Comisar
[signature]

Rectificare.

Ieri, în interogatoriul luat de d. Prim Comisar Rădescu, am făcut o regretabilă confuzie (datorită absenței de atenție și memorie, din pricina nedormitului noaptea, lipsei mâncării, de frig [?] etc.)! Nu este vorba de generalul Petre Ștefănescu, de care nu-mi amintesc să-l fi cunoscut; ci de generalul Petre Vasilescu pe care l-am cunoscut. Acesta este generalul care, cu peste un an în urmă mi-a adus niște articole ce au apărut apoi în Dreptatea în mai multe numere. Nu cred că mai face parte din P.N.T. De peste un an nu l-am văzut nici la club, nici n-a luat parte la Acțiunea militară.

I. Mihalache

206

169

30 August 1947

170

DECLATARIE (Continuare)

Subsemnatul I.MIHALACHE,în continuare declar :

Intre 23 August 1944 şi 1 Ianuarie 1946,nu am avut o însărcinare cu responsabilitate personală în partid ; am fost membru al Biuroului Partidului Naţional Tărănesc (în calitate de Preşedinte); al Delegaţiei Permanente şi al Comitetului Central.- In acest timp Dl.Iuliu Maniu avea depline puteri.-

In timpul guvernării Gl.Rădescu,am avut o singură întrevedere,fiind chemat de dânsul cu privire la proectul de Reformă Agrară lucrat de Comisia P.N.T.-

Am luat cunoştinţă de acţiunile principale duse de Dl.Iuliu Maniu,cu care am fost de acord.-

Dela 1 Ianuarie 1946, - după plecarea D-lui Lupu - am primit,în locul său,conducerea organizaţiilor judeţene din Vechiul Regat şi conducerea organizaţiei Capitalei.-

Incă înainte de alegerile din Noembrie 1946,am început organizarea profesională în Capitală (alături de organizaţiile de cadre)pe baza noului Regulament ce am alcătuit.-

Organizaţiile profesionale pe Ţară reveneau Conducerii Centrale (Dl.Iuliu Maniu) în care scop erau numite nişte " Comitete provizorii " menite ca împreună cu conducerile judeţene respective să organizeze în centrele cu structură socială mai complecte astfel de organizaţii profesionale locale.-

Astfel de Comitete pe Ţară funcţionau :

Militari (General Negrei)

Ingineri (Ing.St.Mihăescu)

Medici (Dr.Lucian Stănculescu)

Muncitori(Prof.Veniamin - la început Ilie Lazăr)

La Capitală,în noua reorganizare din Capitală, s'au pus în funcţiune conform noului Regulament,o parte din Secţii între care şi cea Militară având Preşedinte pe Gl.Negrei şi Secretar pe Col.Stoica.-

Organizaţia militară ţinea şedinţe mai dese decât celelalte organizaţii profesionale.- In şedinţele acestea se discutau probleme privind interesele acestei categorii precum şi cele de specialitate.-

./.

Am asistat şi eu la o şedinţă a secţiei militare unde a vorbit : Dl. General Negrei, Dl. Colonel Stoica şi subsemnatul care a plecat înainte de terminarea şedinţei.- Am asistat când au vorbit D-nii General Negrei şi Dl. Colonel Stoica.- Nu-mi amintesc dacă Dl. Colonel Stoica a ţinut o conferinţă care a complectat Darea de Seamă a D-lui General Negrei.-

Evident că ne aşteptam ca aceşti membrii (militari) să simtă obligaţia morală de a propaga ideile partidului în mediul lor militar, ceeace îngădue noile leguiri.-

- Gărzile de apărare a urnelor au funcţionat în timpul alegerilor numai, unde s'au putut, şi unde a fost necesar.-

- Despre urne aprinse de gărzile de apărare cunosc cazuri precise : una în Muscel (Bădeşti) şi alta în Dâmbovița (Isvoare).-

- In ceeace priveşte activitatea mea politică de după alegerile din Noembrie 1946, m'am ocupat cu :

- reorganizarea cadrelor pe circumscripţii (congrese de circumscripţii)
- organizarea secţiilor profesionale.-
- organizarea Comitetului de asistenţă pentru aprovizionarea cu alimente a celor închişi în lagăre.-

- In calitate de membru al Delegaţiei Permanente şi al " Biroului " partidului participam la şedinţele respective, unde se dicutau probleme de politică internă şi externă pe care le propuneau Preşedintele şi Secretarul General.-

- Cred că preşedintele partidului mă consulta în problemele importante.- N'aş putea garanta că în toate.-

- Niculescu Buzeşti a devenit membru al P.N.T. - cred pe la începutul lui 1946.- Era consultat în problemele de politică externă - şi a fost invitat şi la o şedinţă a Delegaţiei Permanente.- Cu Vişoianu eram prieten personal încă din 1933, când la Guvern, era colaboratorul apropiat al lui N. Titulescu.-

Deşi nu era membru al P.N.T., a fost şi el consultat uneori, de Dl. Maniu, în probleme de politică externă.-

- Cu Gafencu am avut întâlnire în Bucureşti în 1941, după înapoierea dela Moscova şi înainte de a pleca în Elveţia.-

- Pe Cretzeanu l-am cunoscut prin 1943 înainte de a fi ministru la Ankara.- Am avut cu dânsul două întâlniri (nu cu caracter personal), şi dela plecarea ca Ministru la Ankara nu l-am mai întâlnit.-

- Pe Citta Davilla l-am cunoscut mai bine - fiind şi membru al P.N.T..-

Nu l-am văzut decând a plecat în America.- Am auzit

171 202 202

că în prezent s'ar afla în Elveţia sau Franţa.-

- Stiu că Dl. Maniu a primit corespondenţă dela D-nii Davilla,Creţeanu,Gafencu,Niculescu Buzeşti.-

- Viorel Tilea fusese membru al Partidului şi a plecat la Londra ca Ministru Plenipoţenţiar,unde a şi rămas.-

- Am auzit că Tilea ar fi căutat să facă acţiune comună cu cei arătaţi mai sus în străinătate.-

- In ceeace priveşte persoanele din străinătate şi legăturile lor cu P.N.T.am dat declaraţii separate.-

- Aici în Bucureşti,pe Dl.Rădulescu Pogoneanu,funcţionar la Ministerul de Externe)l-am cunoscut;în casă la Dl.Mihai Popovici,l-am văzut la Dl.Vişoianu şi l-am mai văzut încă odată (nu-mi amintesc la Barbu Stirbei sau Dl.Maniu).-

Despre întâlnirea dela Dl.M.Popovici,am omis a aminti în declaraţia anterioară.-

Intâlnirea dela Mihai Popovici a avut loc - pe cât îmi amintesc - pela începutul lui 1946.- Au fost de faţă circa 20-30 persoane,cei mai mulţi din Delegaţia Permanentă.- Nu-mi amintesc dacă a participat şi Dl.Maniu.- Aceasta şedinţă a fost convocată de Dl.Mihai Popovici care a îndemnat pe cei prezenţi să se grupeze pe specialitate pentru a studia anume probleme, şi de politică exterioară.- Cred că era de faţă şi Niculescu-Buzeşti.- Din informaţii Pogoneanu este o personalitate deosebită,cu pregătire solidă.-

- Intrevederea cu Pogoneanu la Dl.Maniu sau în casa Barbu Stirbey a avut loc în 1946.-

- Pe Camil Demetrescu l-am întâlnit tot în casa Stirbey - erau de faţă Niculescu Buzeşti şi Vişoianu,nu erau alte persoane.-

- Nu-mi amintesc precis dacă pe Pogoneanu/l-am văzut în casa D-lui Maniu,dar sunt informat că avenit pe acolo.- Am întâlnit în casă la Dl.Maniu şi pe Dl.Radu Niculescu-Buzeşti.-

La Dl.Maniu am întâlnit odată şi pe Dl.Barton Berry înainte de alegeri ; n'am vorbit cu D-sa atunci.-

Ca deobicei mai era lume în anti-cameră,dar nu-mi amintesc cine.-

Cu Dl.B.Berry personal,am avut două întâlniri.-

Una după alegeri şi alta după plecarea D-sale.-

Despre aceste întâlniri,am mai făcut o declaraţie.

In prima întâlnire am fost chemat de Dl.Barton Berry,cari la a doua,când mi-a comunicat că ~~xxxxxxx~~ din

./.

poziţia pe care o are va susţine şi mai bine cauza ţării

Cu Dl.Holman m'am întâlnit înainte de alegeri la Ma.Jovin.-

Am mai avut întrevederi la Misiunile respective cu D-nii Archibald Klark şi Harriman la începutul anului 1946 privitor la proectata intrare în guvern a subsemnatului.-

De asemenea cu Senatorul Peeper şi gazetarii Ethridge şi Markham.- Aceştia s'au informat despre situaţia din ţară.-

Afară de contactul personal între Preşedintele Partidului sau Secretarul General şi Misiuni - precum şi al subsemnatului,ocazional - misiunile mai erau informate şi prin memorii adresate tuturor : misiunea sovietică,americană, engleză,şi franceză.-

Dl. Serdici conducea un " Birou de Informaţii " care funcţiona sporadic (paralel cu Biroul de Presă şi informaţii" de pe lângă ziarul " Dreptatea).-In această calitate primea însărcinări dela Dl.Maniu de a ţine contact cu Misiunile Străine.-

===

In legătură cu întrebarea ce mi se face"privitoare la unele fonduri de care dispun,cei ce se află în străinătate" (Creţeanu,Gafencu etc)răspund :

Vişoianu mi-a comunicat că Creţeanu e acuzat că a ridicat în Elveţia dintr'un fond de propagandă al Ministerului de Externe o sumă de bani pe numele său personal,pentru care este făcut el (Vişoianu)responsabil(şi este făcut responsabil el personal)cerându-i-se o declaraţie pe care a dat-o dar nu în forma în care i se dictase.-

Nu ştiu despre ce sumă era vorba : nu mi-a comunicat.-

Declar că proectata xx plecare a mea în străinătate nu avea nici o legătură cu fondurile mai sus arătate.-

Nu am avut instrucţiuni speciale cu privire la un program de activitate,urmând a-l stabili pe teren după orientare şi contact cu cei aflaţi în străinătate.-

Nu ştiu dacă ajungând în America aş fi luat contact cu Macec pentru a discuta propunerile sale.-

ss/.I.MIHALACHE

202 1/ 173 174

<u>Declaraţie</u> (Continuare) 30 Aug 947.

Dată în faţa noastră [illegible] Jud.

Subsemnatul, I. Mihalache, în conti-nuare, declar:

Intre 23 Aug 1944 şi 1 Ianuarie 1946, n-am avut o însărcinare cu responsabilitate personală în partid; am fost membru al Biroului Part. N.T. (în calitate de fost Preşedinte), al Delegaţiei Permanente şi al Comitetului Central. In acest timp, Dr. Iuliu Maniu avea depline puteri.

In timpul Guvernării Gl. Rădescu, am avut o singură întrevedere, fiind chemat de dânsul cu privire la proectul de Reformă agrară lucrat de Comisia P.N.T.

Am luat cunoştinţă de acţiunile princi-pale duse de Dr. Iuliu Maniu, cu care am fost de acord.

Dela 1 Ian. 1946 - după plecarea Dnui Lupu - am primit, în locul său, conducerea organizaţiilor judeţene din Vechiul Regat şi conducerea organizaţiei Capitalei.

Încă înainte de alegerile din Noembrie 1946, am început organizarea profesio-nală în Capitală (alături de organiza-ţiile de cadre), pe baza noului Regu-lament ce am alcătuit.

Organizările profesionale pe Ţară, re-veniau Conducerii Centrale (Dr. Iuliu Maniu)

I. Mihalache

30.8.948 Văzut de noi spre neschimbare [illegible]

2

în care scop [se] erau numite niște „Comitete provizorii" menite, ca împreună cu conducerile județene respective, să organizeze în centrele cu structură socială mai complecte astfel de organizații profesionale locale.

Astfel de Comitete pe țară funcționau:
Militari (General Negrei),
Ingineri (Ing. St. Mihăescu)
Medici (Dr. Lucian Stănculescu)
Muncitori (Prof. Veniamin — la începutul seriei Lazăr)

La Capitală, în noua reorganizare, din Capitală, s'au pus în funcțiune, conf. noului Regulament, o parte din secții, între care și cea militară având președinte pe Gl. Negrei și secretar pe Col. Stoica, ~~care fusese~~

Organizația militară ținea ședințe mai dese decât celelalte org. profesionale. In ședințele acestea se discutau probleme privind interesele acestei categorii precum și specialitatea. [Din]

Am asistat și eu la o ședință a secției militare unde au vorbit: D-l General Negrei, D-l Col. Stoica și subsemnatul, care a plecat înainte de terminarea ședinței. Am asistat când au vorbit D-l Gl. Negrei și D-l Col. Stoica. Nu îmi amintesc dacă D-l Col. Stoica a ținut o conferință sau a confecționat darea de seamă a D-lui Gen. Negrei.

ss/ I. Mihalachy

~~201~~ 3 ~~144~~ 30.V.949
[illegible]

evident că toți ne așteptam ca acești membri (militari) să simtă obligația morală de a propaga ideile partidului în mediile lor militare, ceeace îngăduie noile legiuiri.

- Gărzile de apărare a urnelor au funcționat, în timpul alegerilor numai, unde s'au putut, și unde a fost necesar.
- Despre unele abuzuri de gărzile de apărare, cunosc cazuri precise: una în Muscel (Bădești), și alta în Dâmbovița (Izvoare).
- În ceeace privește activitatea mea politică de după alegerile din Noemvrie 946, m'am ocupat cu:
  - reorganizarea cadrelor pe circumscripții (conferințe de circumscripții)
  - organizarea secțiilor profesionale
  - organizarea Comitetului de asistență pentru aprovizionare cu alimente a celor închiși în lagăre.
- În calitate de membru al Delegației Permanente și al Biuroului Partidului, participam la ședințele respective, unde se discutau probleme de politică internă și externă pe care le propuneau Prezidentele și Secretarul general.
- Cred că Prezidentele Partidului mă consulta în problemele importante. N'aș putea garanta că în toate.
- Nicolescu-Buzești a devenit membru al P.N.T. cam pe la începutul lui 1946. Era consultat în problemele de politică externă – și a fost invitat și la o ședință a Deleg. Permanente. Eram prieten personal cu Visoianu din 1933, când, la Geneva, era colaboratorul apropiat al lui N. Titulescu.

I. Mihalache

30.8.947
Văzut de [illegible] [illegible]

Deși nu era membru al P.N.T., a fost și el consultat uneori, de D-l Maniu, în probleme de politică externă.

– Cu Gafencu am avut întâlnire în București în 1941, după înapoierea dela Moscova și înainte de a pleca în Elveția.

– Pe Cretzeanu l-am cunoscut prin 1938 înainte de a fi Ministru la Ankara. Am avut cu dânsul două întâlniri cu caracter personal, și dela plecarea ca Ministru la Ankara nu l-am mai întâlnit.

– Pe Citta Davilla l-am cunoscut, mai bine – fiind și membru al P.N.T. Nu l-am văzut de când a plecat în America. Am auzit că în prezent s'ar afla în Elveția sau Franța.

– Știu că D-l Maniu a primit corespondență dela D-nii: Davila, Cretzeanu, Gafencu, Niculescu Buzești.

– Viorel Tilea fusese membru al Partidului și a plecat la Londra ca Ministru plenipotențiar, unde a și rămas.

– Am auzit că Tilea ar fi căutat să facă acțiune comună cu cei arătați mai sus în străinătate. ~~pentru~~

– În ceeace privește persoanele din străinătate și legăturile lor cu P.N.T. am dat declarații separate.

I. Mihalache

21 5. 30.8.947 văzut de noi apă neschimbată prin Anton 175 176

Aici în București, pe Dl. Radulescu Pogoneanu,
(funcționar la Ministerul de Externe) l-am
cunoscut : în casă la Dl. Mihai Popovici,
l-am văzut la Dl. Vișoianu și l-am
mai văzut încăodată (nu-mi amintesc:
la Barbu Știrbei sau Dl. Maniu).
Despre întâlnirea dela Dl. M. Popovici,
am omis a aminti în o declarație ante-
rioară. Mihai Popovici a
~~Am~~ Întâlnirea dela avut loc – pe cât îmi amintesc – pela
începutul lui 1946. Au fost de față
circa 20-30 persoane, cei mai mulți =
din Deleg. Permanentă. Nu-mi amintesc
dacă a participat și Dl. Maniu. Această
ședință a fost convocată de Dl. Mihai Popovici
care a indicat pe cei prezenți să se gru-
peze pe specialități pentru a studia anume
probleme și de politică externă. Cred că era
de față și Niculescu Buzești. Din informații solide
meaniu ale organizației legate cu Pogo-
Întrevederea cu Pogoneanu la Dl. Maniu
sau în casa Barbu Știrbei a avut
loc în 1946.
Pe Camil Demetrescu l-am întâlnit
tot în Casa Știrbei – erau de față Nicu-
lescu Buzești și Vișoianu. Nu-mi
erau alte persoane.
Nu-mi amintesc precis dacă pe Po-
goneanu l-am văzut în casa Dlui
Maniu dar sunt informat că a
venit pe acolo. Am întâlnit în casă
la Dl. Maniu și pe Dl. Radu Nicu-
lescu Buzești.

Mihalache

30.8.947

- 6 -

La d-l Maniu am întâlnit odată pe d-l Barton Berry înainte de alegeri, n'am vorbit cu d-sa atunci.
Ca de obicei, mai era lume în antecamera, dar nu-mi amintesc cine.
Cu d-l B. Berry personal am avut două întâlniri:
una după alegeri și alta la plecarea d-sale.
Despre aceste întâlniri, am mai făcut declarații.
În prima întâlnire am fost chemat de d-l Berry, cari la a doua, când mi-a comunicat că dispoziția pe care o are cauza țării ca să dure și mai bine.
Cu d-l Hollman m'am întâlnit înainte de alegeri la masă la d-l Joan.
Am mai avut întrevederi la ministerul respective cu d-l Archibald Kerr și Harriman la începutul anului 1946 privitor la proectata intrare în guvern a subsecretarului.
De asemenea cu senatorii Pepper, Gafe, Etheridge și Markham și teniți s'au informat despre situația acestuia din țară.
În afară de contactul personal între președintele partidului sau secretarul general și al subsecretarului, misiunii precum misiunile mai erau ocazionale — prin memorii adresate informate și prin oamenii politici, a- lui sector: misiunea sovietică, franceză, americană, englez

Ghilulache

30.8.947
[illegible]

D-l Andrici conducea un „Birou de informații" care funcționa sporadic (paralel cu Biroul de presă și inform." de pe lângă ziarul Dreptatea). În această calitate fusese însărcinat de la D-l Maniu de a ține contact cu Misiunile străine.

=

În legătură cu întrebarea ce mi se face „privitoare la unele fonduri de care dispun cei ce se află în străinătate" (Crețeanu, Gafencu etc.) răspund:

Visoianu mi-a comunicat că Crețeanu a ridicat în Elveția dintr'un fond de propagandă al ministerului de externe o sumă de bani pe numele său personal, pentru care este făcut el (Visoianu) responsabil și ~~el~~ este făcut responsabil el personal [illegible] pe care a dat-o dar se o declarație în forma ~~în forma~~ în care ~~se~~ nu în forma i se dictase.

Nu știu despre ce sumă era vorba: nu mi-a comunicat.

Declar că proiectata plecare a mea în străinătate nu avea nici o legătură cu fondurile mai sus arătate.

Nu am avut instrucțiuni speciale cu privire la un program de activitate, urmând a-l stabili pe teren după orientare și contact cu cei aflați în străinătate.

Nu știu dacă ajungând în America aș fi luat contact cu Maxcec pentru a discuta propunerile sale.

31 August ora 2 d. I. Mihalache

D E C L A R A T I E

Continuare la Declaratia din 30/31 August 1947

Subsemnatul I Mihalache declar :

Octavian Neamtu a fost la mine acasă / in Buc/ odată sau de două ori in 1945 sau 46.-

Pe Roiu si pe Oprisanu nu i-am cunoscut.

Nu stiu dacă au fost la Dl. Maniu .-

Pe Ionel Stârcea l-am cunoscut,dar nu-mi amintesc in ce imprejurări.-

Cu privire la problemele de politică externă eu nu am avut vre'un mandat dela Conducerea partidului Asupra problemelor mai de seamă eram ţinut in curent de Dl. Maniu. In timpul când funcţionau comisi sau delegati pentru problemele discutate in Conferinţă dela Paris, eu avusesem insărcinarea să fiu printre cei ce se ocupau de problema Dunării. Asupra Referatului prezentat mie de Dl. Visoianu- in această chestie nu am avut nimic de obiectat.

Acest referat era menit să fie trimis Dlui. Gafencu.-

Este adevărat că intr'una din vizitele Dlui Maniu la Dobresti prin 1946 Dsa a venit cu un proect de memoriu al Dlui Fenescu spre al discuta impreună. Dar nu-mi amintesc ce anume cuprindea acel memoriu.-

Plecarea mea in străinătate nu a fost pregătită pentru vre'o misiune specială de politică externă.-

La intrebarea ce mi se pune : Cum se explică faptul că am fost alesi să plec in străinătate, impreună cu Dl. secretar general al Partidului/ cel care se preocupa de politica externă impreună cu presedintele partidului N. Carandino directorul oficiosului Partidului si Ilie Lazăr, omul deincredere al Domnului Iuliu Maniu, si membru marcant al Partidului, dacă nu aţi fi primit

./.

178 179 209

o misiune importantă în străinătate,de lucru de contact cu persoanele politice rămâne refugiate în străinătate si cu guvernele anglo-americane care se arătau dispuse de a veni în ajutorul Partidului National Tărănesc răspund :

Această intrebare priveste pe Dl. Iuliu Maniu, singur în măsură a da răspunsul, Personal,eu insumi am fost suprins, găsindu-mă impreună cu ceilalti trei dupa a căror plecare nu avusesem nici o cunoștință până in acea seară ;si am intrebat în fața lor pe Dl. Maniu. Cum plecăm noi Domnule Maniu acesté patru ? Cu ce program ? La care Dl. Maniu a răspuns : Am încredere în înțelepciunea Dvs. si sentimentele Dvs. românesti.-

Pentru plecarea mea mai departe din Turcia,imi propusesem să cer interventia foștilor ministri Turci la Legatia din Bucuresti : Sefkati si Tanricer care mă cunosteau. Dlui Carandino Dl. Maniu i-a indicat adresa la un profesor din Constantinopol al cărui nume nu-l rețin.-

Pentru cheltuielile noastre necesare in străinătate n'am primit dela partid nici-o sumă .

Urma deci ca fiecare să se descurce cum putea.-

/ss/ I Mihalache.-

31 August 1947.-

P.Conf.
[signature]

208

179

180

Declaraţie. Dată în fața mea 31 Aug. fără chestionar

Continuare la Decl. din 30/31 Aug.

Subsemnatul I. Mihalache declar:

Octavian Neamțu a fost la mine acasă (în Buc.) odată sau de două ori – în 945 sau 46.

Pe Răiu și pe Oprișanu nu i-am cunoscut.

Nu știu dacă au fost la D. Maniu.

Pe Ionel Stârcea l-am cunoscut, dar nu-mi amintesc în ce împrejurări.

Cu privire la problemele de politică externă, eu nu am avut nici un mandat de la Conducerea partidului. Asupra problemelor mai de seamă, eram ținut în curent de D. Maniu. În timpul când funcționau comisii sau delegați pentru problemele discutate în Conferința de la Paris, eu am avut însărcinarea să fiu printre cei ce se ocupau de problema Dunării. Asupra Referatului prezentat mie de D. Vișoianu – în această chestie nu am avut nimic de obiectat. Acest Referat era menit să fie trimis D-lui Gafencu.

Este adevărat că într-una din vizitele D-lui Maniu la Dobrești prin 1946 s-a avut cu un proiect de memoriu al

I. Mihalache

31 aug. 1947
[illegible]

d-lui Penescu spre a-l discuta împreună
Dar nu-mi amintesc ce anume cuprindea
acel proiect.

Plecarea mea în străinătate nu a fost
pregătită pentru vr'o misiune specială
de politică externă.
La întrebarea ce mi se pune: „Cum se
explică faptul că au fost aleşi să
plece în străinătate, împreună cu
Dl., Secretarul general al Partidului
(cel care se preocupa de politica externă
împreună cu Preşedintele Partidului), Pe
N. Carandino directorul oficiosului Par-
tidului şi Ilie Lazăr, omul de încredere
al Domnului Iuliu Maniu şi membru
marcant al Partidului Ţ., dacă nu
ar fi primit o misiune importantă
în străinătate, de luare de contact cu
persoanele politice române refugiate
în străinătate şi cu Guvernele
anglo-americane care se arătau
dispuse de a veni în ajutorul
Partidului naţional ţărănesc?";
răspund:
Această întrebare priveşte pe Dl. Iuliu
Maniu, singur în măsură a da răspunsul.
Personal, eu atunci am fost surprins că.

I. Mihalache

Fiind-mă împreună cu ceilalți trei după a căror plecare nu aveam nici o cunoștință până în acea seară; l-am întrebat în fața lor pe d-l Maniu: Cum plecăm noi Domnule Maniu, acești patru? Cu ce program? La care d-l Maniu a răspuns: am încredere în înțelepciunea d-v. și sentimentele "d-v. românești".

—

Pentru plecarea mea mai departe din Turcia, îmi propusesem să cer intervenția fostului Ministru Turc la Legația din București: Sefkati Tanrioer care mă cunoștea. D-l Maniu i-a indicat lui Carandino d-sa adresa la un Profesor din Constantinopol al cărui nume nu-l rețin.

Pentru cheltuielile noastre necesare în străinătate n'am primit dela partid nici o sumă. Urma deci fiecare să se descurce cum o putea.

Mihalache

31 aug. 947

Văzut de noi spre neschimbare

[illegible]

[illegible]

213 781 182

Declaratie

Continuare.
Cu privire la Memorandum-ul depus de d-l Gafencu la Conferința dela Paris, știu că el a fost depus în asentimentul P.N.T.
Am cunoscut cuprinsul acestui Memorandum, fiindu-mi prezentat de d-l Vișoianu, după ce a fost depus la Conferință.
I. Mihalache

DECLARATIE

Continuare

Cu privire la memorandum-ul depus de Dl.Gafencu la Conferinta dela Paris,ştiu că el a fost depus in asentimentul P.N.T.

Am cunoscut cuprinsul acesteimemorandum, fiindu-mi prezentat de Dl. Visoianu,după ce a fost depus la Conferință.-

/ss/ I Mihalache.-

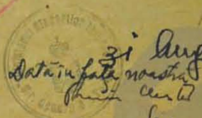
31 August 1947.-

P.Conf.

212

182

183

Declarație.

Continuare.

Cu privire la Memorandum-ul depus de
d-l Gafencu la Conferința dela Paris, știu că el
a fost depus în asentimentul P.N.T.

Am cunoscut cuprinsul acestui Memorandum, fiindu-mi prezentat de d-l V. Stoica,
după ce a fost depus la Conferință.

I. Mihalache

215

183

184

2 Septemvrie 1947.

DECLARATIE

Cu mareşalul Antonescu, îmi amintesc de următoarele întâlniri :

Prima: Pela începutul lui Oct.1940.

Apoi: In 1941: odată primăvara, chemat de Mihai Antonescu la gen.Antonescu în Predeal ; şi alta prin Iunie 1941.

In 1942 nu-mi amintesc dacă am fost.

In 1943 am fost chemat de mai multe ori; odată şi cu dl.Maniu.

In 1944 de 2 - 3 ori, ultima dată fiind în seara zilei de 22 spre 23 August.

Cu Mihai Antonescu, am avut cu mult mai multe întâlniri, la Preşedinţie totdeauna chemat de dânşii.

In timpul guvernării Antonescu, am fost prezent în loja oficială (reţinut de Dr.Lupu, când mergeam spre loja ofiţerilor cu "Mihai Viteazul") la o paradă de 10 Maiu, probabil în 1942.

La întoarcere nu-mi amintesc că am ~~xxxx~~ venit cu Eugen Cristescu ; se poate. Stiu că Eugen Cristescu m'a luat odată cu maşina să mă ducă la Mihai Antonescu.

Eugen Cristescu şi general Tobescu au trecut prin Dobreşti dela Saslăneşti (Masar) spre Bucureşti oprindu-se la mine circa 1/2 oră când au fost serviţi cu dulceaţă.

ss.I.Mihalache.

P.Conf.
[signature]

214 ~~184~~ 197

Dată în fața noastră 2 Sept. 1945 [illegible]

Declarație.

Cu Mareșalul Antonescu, mi amintesc
de următoarele întâlniri:
Prima: Pela începutul lui Oct. 1940.
apoi: În 1941: odată primăvara, chemat de
Mihai Antonescu la Gen. Antonescu în Predeal;
și alta prin Iunie (~~prima~~ 1941.
În 1942 nu-mi amintesc dacă am
fost.
În 1943 am fost chemat de mai
multe ori; odată și cu Dl. Maniu.
În 1944 de 2-3 ori, ultima dată
fiind în seara zilei de 22 spre 23 Aug.

Cu Mihai Antonescu, am avut cu mult
mai multe întâlniri, la președinție
tot deauna chemat de dânsul.
În timpul guvernării Antonescu, am fost
prezent în loja oficială (reținut de
Dl. Eugen când mergeam spre loja
oficialității cu Mihai „invitaților")
de 10 Mai, probabil
la o paradă
în 1942.
La întoarcere nu-mi amintesc că
am venit cu Eugen Cristescu, sau poate.
Știu că Eugen Cristescu m'a luat
să mă ducă la
odată cu mașina
Mihai Antonescu.

Eugen Cristescu și General Tobescu au tre-
cut prin Dobrești dela Sadlănește (Argeș)
spre București oprindu-se la mine
circa 1/2 oră când au fost serviți
cu dulceață.

Mihalache

223/ III/ 185 101

DECLARATIE

186

Subsemnatul I.MIHALACHE, în continuare declar:

Colonelul Stoica nu mi-a prezentat nici odată un plan de organizare al Armatei şi nici nu ştiu să fi făcut un asemenea plan.

Comandorul Cioroiu mi-a prezentat un plan de organizare al aviaţiei; mi-am aruncat ochii sumar asupra lui şi i l-am restituit atrăgându-i atenţia că mi se pare superficial şi îi recomand să-l studieze din nou înainte de a-l prezenta la conferinţa.-

Cred că în secţia militară li se dedeau conferinţe (lucrări) pe specialitate.

Nu-mi reamintesc de Vice Amiralul Georgescu, dar pe Comandorul Mocanu (dela Marină) l-am cunoscut ca membru al "Biuroului de Presă şi Informaţiuni" care scotea un buletin de informaţii zilnic cu extrase din presa romană şi străină de probleme interne şi externe.-

Paralel cu acest Buletin, aparea din când în când un alt Buletin de inform. cu extrase şi rezumate din Presa străină şi din Buletinele Misiunilor streine. Nu ştiu dacă Misiunea Sovietică dedea astfel de Buletine, dar ştiu că dela Americani se primea.-

Acest Buletin era scos de Dl.Serdici. Primul Buletin de trimitea in puţine exemplare conducătorilor Partidului.-

Eu îl primiam şi pe al doilea, dar nu ştiu cui se mai trimitea.-

Mocanu inspira încredere conducerii Partidului.-

Generalul Barcu mi-a prezentat un studiu de reorganizare al Jandarmeriei (numai capitolele - pe care le-am găsit potrivite); nu-mi amintesc dacă privia şi reorganizarea poliţiei.

Precizez că nu-mi reamintesc figura Vice-Amiral Georgescu, dar am auzit că exista în Secţia Militară.-

La şedinţa secţiei Militare, la care am vorbit eu, pe cât îmi amintesc, a fost prezent şi Dl.Penescu; Dl.Maniu nu a fost.

..//..

In ceeace priveşte organizaţia profesională muncitorească: originea ei este o organizare aşa zisă a ardelenilor din Capitala - condusă de Ilie Lazăr, şi în care au intrat treptat muncitori din Capitală în special cei daţi afară din intreprinderi (Malaxa etc. nu pot să precizez dacă era după incidentele grave ce au avut loc acolo).

In vremea aceea se ţineau conferinţe la sediul secţiei, în Str.Clemanceau vis-a-vis de Clubul P.N.T.

Am ţinut şi eu acolo o conferinţa la îndemnul lui Ilie Lazăr.-

Treptat, această secţie s'a pretins " secţie muncitorească pe Ţară" - şi aşa s'a comportat până la venirea mea ca Preşedinte al Org.Capitalei.

Intrând un conflict între membrii Comitetului, a fost soluţionat de Dl.Maniu prin desemnare unei Comisii interimare în frunte cu Profesorul Veniamin.

Nu ştiu daca în Ţară a mai existat o secţie muncitorească în organizaţiile locale; am auzit că ar fi existat ceva la Galaţi.-

Tineretul era organizat ca " formatiune auxiliară a Partidului" sub supravegherea directă a Preşedintelui Partidului, printr'un "Secretar General" numit de Preşedinte.

Dl.Maniu, în loc de un secretar general, a numit un Comitet de trei sub prezidenţia Dlui Viţa (nu-mi amintesc cine erau ceilalţi doi).

Inăuntrul organizaţiei Tineretului (in genere) "Tineretul Universitar" avea organizaţie proprie.-

Studenţii membri, era organizaţi: mai întâi pe facultăţi (cu Comitet condus de un secretar general) apoi pe centre universitare. (Bucureşti, Iaşi, Cluj, Timişoara); şi Centrele universitare îşi avea câte un Comitet şi un secretar general. Iar la Centru, era o delegaţie permanentă compusă din reprezentanţi ai Comitetelor de Centre Universitare. Tartia, care a fost arestat la 8 Noemvrie (?) fusese Secretar general al Tineretului Universitar pe Ţară.

La un moment dat am fost informat că parte din studenţi, în loc să ţie conferinţe pe facultăţi - cum era reglementar - ţin pe grupuri mai restrânse, sub supravegherea Dlui Ing.Veţeleanu (fost legionar).

Am chemat pe Dl.Veţeleanu p. a mă informa. Dsa nu a negat, ci a explicat că aceasta o face pentru a participa

toţi cei prezenţi la discuţia subiectului.-

L-am intrebat dacă a pus în cunoştinţă de acest lucru pe Dl. Preşedinte sau Secretar General Penescu. Mi-a spus că nu i-a pus formal în cunoştinţă, dar că la deschiderea conferinţelor luase parte şi Dl.Penescu.

Intrebându-l pe Dl.Penescu, mi-a spus că a participat la deschiderea conferinţelor, dar a conferinţelor pe facultăţi, şi că nu admite conferinţe cu grupuri restrânse. Mi-a comunicat că va lua măsuri să le oprească.

Toate conferinţele din Capitală se ţineau la Clubul P.N.T. din Clemanceau.-

In organizaţiunea Tineretului putea intra orice tânăr în vârstă de 18-25 de ani (deci şi militari şi elevi)

Personal am ţinut mai multe conferinţe (discursuri) tineretului universitar (Tineretului Universitar în general la 9 Iulie 1946; Tineretului univ.Muscelean; Tineretului univ.Secţia ştiinţe.-)

In ceeace priveşte problemele externe, fireşte că mă interesau.-

La întâlnirea întâmplătoare dela d Vişoianu, cu V. Pogoneanu, n'am discutat asfel de probleme, deşi ştiam că Pogoneanu este funcţionar superior în Ministerul de Externe şi deşi Vişoianu mi-l prezenta ca prieten şi bine pregătit.

In nici una din cele trei întâlniri n'am discutat cu Pogoneanu probleme de politică externă.-

Târziu după alegeri am aflat - şi dela Dl.Maniu - că Niculescu Buzeşti a plecat din Ţară cu un avion (românesc sau american, nu era sigur), dar nu mi-a spus că l-a văzut înainte de plecare şi că i-ar fi dat vr'o însărcinare.

Plecarea lui Buzeşti a avut loc în timpul campaniei electorale, ştiind că de aici a plecat la Arad unde fusese vorba să candideze.

Nu cunosc legăturile Partidului cu "Grupul dela Externe" (Pogoneanu, Camil Demetrescu etc.), neavând în partid răspunderea problemelor extrene.

- In ceeace priveşte legăturile între Dl.Maniu şi cei din străinătate, nu ştiu că a existat un contact permanent - ci ocazional. Aceasta e o deducţie a mea, Dl.Maniu

..//..

necomunicându-mi nimic asupra acestui subiect.-

- Nici odată nu mi-a comunicat prin cine a trimis sau primit vr'un mesaj.-

- Cu reprezentanţii legaţiilor Anglo-Americane, oridecâte ori am luat contact, nu am discutat probleme de politică externă,ci aspecte ale politicii interne.

- Nu-mi amintesc că în Delegaţia Permanenta Dl. Maniu, când a adus la cunoştinţă demersurile facute de Anglia şi America la Guvernul român, să fi spus că acesta se datoresc D-sale; am observat, totuş, că a avut o satisfacţie de aceste demersuri.

- Nu pot preciza dacă a făcut una sau mai multe astfel de comunicări în legătură cu demersurile făcute în mai multe rânduri de guvernele A-Americane către Guvernul român în Delegaţia Permanantă.-

In afară de personalităţile engleze şi americane de care am mai vorbit în declaraţiile anterioare, am mai cunoscut şi pe Căpătanul Key, întâia oară la un restaurant şi a doua oară probabil la Dl. Penescu. Stiu că acest ofiţer vorbia limba română, nu am avut vr'o conversaţie cu dânsul.

Pe maiorul Hall l-am întâlnit în casă la Dr.Jovin (la o masă) curând după alegeri; am vorbit în general despre alegeri cu dânsul şi ceilalţi.-

- In ceeace priveşte fondurile partidului; în ceeace priveşte ~~efectuar~~ cheltuelile curente,acestea se acoper din cotizaţii şi contribuţii benevole dela membri partidului, pentru alegeri şi asistenţă, se primesc şi donaţii,cea mai mare parte rămânând necunoscute.

Nu am primit nici un fel de donaţii sau contribuţii dela sau prin legaţiile anglo-americane.

- Eu nu ştiu să se fi trimis vr'o sumă de bani celor plecaţi în străinătate. Nici Dl.Maniu,nici Secr.Gen.-nici casierul nu mi-au spus acest lucru.-

ss. I.Mihalache.

1 Septembrie 1947.

P.conf.

219. ~~189~~ 181

Declaraţie.

1 Sept. 1949.
Data în fața [illegible] ... Centr. Sef.

Subsemnatul I. Mihalache, în continuare declar:

Colonelul Stoica nu mi-a prezentat niciodată un plan de organizare al Armatei şi nici nu ştiu să fi făcut un asemenea plan.

Comandorul Cioranu mi-a prezentat un plan de organizare al aviației; mi-am aruncat ochii asupra lui şi i l-am restituit atrăgându-i atenţia că mi se pare superficial şi-i recomand să-l studieze din nou înainte de a-l prezenta ca conferință.

Cred că în secția militari li se dedeau conferințele (lucrări) de specialitate.

Nu-mi reamintesc de Vice Amiralul Georgescu, dar pe Comandorul Mocanu (de la Marină) l-am cunoscut ca membru al „Biuroului de Presă şi Informaţiuni" care scotea un buletin de informaţii zilnic cu extrase din presa română şi străină de probleme interne şi externe.

Paralel cu acest Buletin, apărea

ss/ I. Mihalache

1.9.947

02

din când în când un alt Buletin de informații cu extrase și rezumate din Presa străină și din Buletinele Ministerelor străine. Nu știu dacă mi-veneau lectura acestor Buletine, dar știu că dela americani se primia.

Acest Buletin era scos de D. Sendrea. Acest Buletin se tipărea în puțini exemplare conducătorilor Partidului. Eu îl primiam și l-aș fi dorit, dar nu știu cui se mai trimitea.

Moceanu inspira încredere conducerii partidului.

Barbu mi-a prezentat Generalul un studiu de reorganizare al Jandarmeriei (numai capitolele pe care le-a crezut potrivite), nu-mi amintesc dacă privia și reorganizarea poliției.

Nu-mi reamintesc figura Vice Amiral Georgescu, dar am auzit că exista în Secția militară.

La ședința Secției militare, la care am vorbit eu, pe cât îmi amintesc, a fost prezent și D. Penescu. D. Maniu nu a fost.

In ceeace privește organizația profesională menționată: originea ei este o organizare a ardelenilor din Capitală, condusă de

[signature]

218   3   ~~190~~   189   191

Ilie Lazăr, și eu, care am atras treptat muncitori din Capitală, în special cei dați afară din întreprinderi (Malaxa etc.; nu pot să precizez dacă era după incidentele grave ce au avut loc acolo.)

În vremea aceea se țineau conferințe la sediul secției, în str. Clemenceau vis-à-vis de clubul P.N.T. Am ținut și eu acolo o conferință la îndemnul lui Ilie Lazăr.

Treptat, această secție s'a pretins „secție muncitorească pe Țară" – și așa s'a comportat până la venirea mea ca Președinte al org. Capitalei.

Ivindu-se un conflict între membrii Comitetului, a fost soluționat de Dl Maniu prin desemnarea unei Comisii interimare în frunte cu Profesorul Veniamin.

Nu știu dacă în Țară a mai existat o secție muncitorească în organizațiile locale; am auzit că ar fi existat una la Galați.

<u>Tineretul</u> era organizat ca „formațiune auxiliară a Partidului" sub supravegherea directă a Președintelui Partidului, printr'un „Secretar general", numit de Președinte. Dl Maniu, în loc de un Secretar general, a numit un <u>Comitet de trei</u> sub președinția Dlui Vișa (nu-mi amintesc cine erau ceilalți doi.)

Înlăuntrul organizației Tineretului (în fapt) „Tineretul universitar" avea organizație proprie.

1.9.947
Văzut de noi, spre neschimbare, Prim Grefier
[signature]

I. Mihalache

Studenții membri, erau organizați: mai întâi pe facultăți (cu Comitet condus de un Secretar general) apoi pe Centre universitare (București, Iași, Cluj, Timișoara) și Centrele universitare își aveau câte un Comitet și un Secretar general. Iar la centru, era o Delegație Permanentă compusă din reprezentanți ai Comitetelor de Centre universitare. Tarția, care a fost arestat la 8 Noiembrie (?), fusese Secretar general al Tineretului Universitar pe Țară.

La un moment dat am fost informat că parte din studenți, în loc să țină conferințele pe facultăți — cum era regulamentar — țin pe grupuri mai restrânse, sub supravegherea Dlui Ing. Veteleanu (fost legionar). Am chemat pe D-l Veteleanu și a mă informa. D-sa nu a negat, ci a explicat că aceasta o face pentru a participa toți cei prezenți la discuția subiectului. L-am întrebat dacă a adus la cunoștință acest lucru pe D-l Președinte sau Secretarul general Penescu. Mi-a spus că nu i-a adus la cunoștință, dar că le transformă în conferințe, luase parte deschiderea conferințelor, D-l Penescu.

Întrebându-l pe D-l Penescu, mi-a spus că a participat la deschiderea conferințelor pe centre, dar a conferințelor pe facultăți; și că nu admite conferințe cu grupuri restrânse. Mi-a comunicat că va lua măsuri să le oprească. Toate conferințele din Capitală se țineau la Clubul P.N.T. din Clemenceau.

1.9.947

I. Mihalcea

Văzut de noi [illegible]

217 191 192

5.

In organizațiunea Tineretului acolo intra cei tineri în vârstă de 18-25 de ani (deci și militari și elevi.)
Personal am ținut mai multe conferințe (discuțiuni) Tineretului universitar (Tineretului universitar în general la 9 Iulie 1946; Tineretului univ. Muscelean; Tineretului univ. Facult. de Științe).

—

În ceeace privește problemele externe, firește că mă interesam.
La întâlnirea întâmplătoare de Cal. Victoriei, cu d. Pogoneanu, n'am discutat asemenea de probleme, deși știam că Pogoneanu este funcționar superior la Minist. de Externe și deși Vișoianu mi-l prezentase ca prieten și bine pregătit.
In nici una din cele trei întâlniri n'am discutat cu Pogoneanu probleme de politică externă.

Târziu după alegeri am aflat – și dela D. Maniu – că Niculescu Buzești a plecat din Țară cu un avion (românesc sau american, nu mai știu) dar nu mi-a spus că l-a văzut înainte de plecare și că i-ar fi dat vr'o însărcinare.
Plecarea d-lui Buzești a avut loc în timpul campaniei electorale, știind că de aici a plecat la Arad unde fusese vorba să candideze.

1.9.947
[illegible]

I. Mihalache

1.9.947
Văzut de noi spre [illegible]

6:

Nu cunosc legăturile Partidului cu
« Grupul dela Externe » (Pogoneanu,
Camil Demetrescu etc.) – neavând în partid
răspunderea problemelor externe.

– In ceeace priveşte legăturile între D-l
Maniu şi cei din străinătate, nu ştiu
că a existat un contact permanent –
ci ocazional. Aceasta e o deducţie
a mea, D-l Maniu necomunicându-mi
nimic asupra acestui subiect.
– Niciodată nu mi-a comunicat prin cine
a trimis sau primit vr'un mesaj.
– Cu reprezentanţii legaţiilor anglo-
americane, oridecâte ori am luat contact
nu am discutat probleme de politică
externă, ci aspecte ale politicii interne.
– Nu-mi amintesc că în Delegaţia Perma-
nentă D-l Maniu, când a adus la cunoştinţă
demersurile făcute de Anglia şi America
la Guvernul român, să fi spus că acestea
se datoresc [gzale], am observat, totuş
că a avut o satisfacţie de aceste
demersuri.
– Nu pot preciza dacă a făcut una sau
mai multe astfel de comunicări în legătură
cu demersurile făcute în mai multe rânduri
de guvernele anglo-americane către
Guvernul român, în Deleg. Permanentă. –

Gh. Mihalache

În afară de personalitățile engleze și americane de care am mai vorbit în declarațiile anterioare, am mai cunoscut și pe Căpitanul Key, – întâia oară la un restaurant și a doua oară probabil la d-l Penescu. Știu că acest ofițer vorbia limba română; nu am avut nici o conversație cu dansul.

Pe Maiorul Hall l-am întâlnit numai o dată la d-l Iorn la o masă, curând după alegeri; am vorbit în general despre alegeri cu dansul și ceilalți.

În ceeace privește fondurile partidului, în ceeace privește cheltuielile curente, acestea se acoper din cotizații și contribuții benevole dela membrii partidului; se primeau pentru alegeri și asistență; cea mai mare parte rămânând și donații necunoscute. Nici un fel de donații nu am primit nici dela sau prin legațiile sau contribuții anglo-americane.

Eu nu știu să se fi trimis vreo sumă de bani celor plecați în străinătate. Nici Casierul nici Secr. Gl., nici d-l Maniu, nu mi-au spus acest lucru.

Schnhalach

1.9.947.

Văzut de noi spre neschimbare
Primim lectura

[signature]

226
III

193

194

DECLARATIE

Subsemnatul I. MIHALACHE, în continuarea declarațiilor de până aci, declar:

Am fost de trei ori în casele Barbu Stirbei. Îmi amintesc că ultima dată a fost cu câtva timp înainte de moartea sa.-

La prima întâlnire Stirbei ne-a făcut o expunere cu privire la semnarea armistițiului fiind de fața, pe cât îmi amintesc Dl.Maniu. și Dl.Niculescu-Buzești.

Nu știu pe Pogonsanu și Camil Demetrescu i-am întâlnit la penultima sau ultima întâlnire și daca i-am văzut pe amândoi odată sau unul la o întâlnire și altul la alta.-

Nu-mi amintesc să mai fi avut altă întâlnire în casele Stirbei.

La ultima și penultima întâlnire a fost și Vișoianu.

În aceste ultime întâlniri s'au purtat conversații despre problemele de politica internă și externă la ordinea zilei. Pe cât îmi amintesc pe Pogoncanu l-am întâlnit prima oară în casele Stirbei; pe Camil Demetrescu nu știu dacă l-am întâlnit pentru prima oară la Stirbei sau la Vișoianu.

În altă parte nu l-am întâlnit pe Camil Demetrescu.

Nu-mi amintesc daca a fost și Ionel Stârcea la întâlnirile de mai sus.

Îmi amintesc că l-am văzut odată, nu știu în ce loc.

La prezidenție, în timpul Guvernării de după 23 August 1944, nu am fost; dar am fost odată la Președintele Consiliului ,General Rădescu, chemat p.proectul de Reforma Agrară; și l-am mai văzut odată după plecarea din Guvern la Dl.Maniu.

ss. I. Mihalache.

2 Sept 947

P. Conf.

225

2 Sept. 1947 194

Dată în faţa noastră 1945
Prim Sectia

Declaraţie.

Subsemnatul I. Mihalache
în continuarea declaraţiilor de până
aci, declar:
Am fost de trei ori în castelul Barbu
Stirbei. Îmi amintesc că ultima dată
a fost cu câtva timp înainte de moar-
tea sa.
La prima întâlnire Stirbei ne-a fă-
cut o expunere cu privire la semnarea
armistiţiului fiind de faţă, pe cât îmi
amintesc Dr. Maniu, Dr. Niculescu Buzeşti.
Nu ştiu dacă pe Pogoneanu şi Camil Demetrescu
i-am întâlnit la penultima sau ultima
întâlnire şi dacă i-am văzut amândoi
doi odată sau unul la o întâlnire şi
altul la alta în castelul Stirbei.
Nu-mi amintesc să mai fi avut
altă întâlnire în castelul Stirbei.
La ultima şi penultima întâlnire
a fost şi Vitoianu.
În aceste ultime întâlniri s-au purtat
conversaţii despre problemele de politică
internă şi externă la ordinea zilei.
Pe cât îmi amintesc pe Pogoneanu
l-am întâlnit prima oară în castelul
Stirbei; pe Camil Demetrescu nu
ştiu dacă l-am întâlnit pentru prima
oară la Stirbei sau la Vitoianu.

I. Mihalache.

În acea parte nu l-am întâlnit pe
Camil Demetrescu.
Nu-mi amintesc dacă a fost și Ionel
Stârcea la întâlnirile de mai sus.
Îmi amintesc că l-am văzut odată,
nu știu în ce loc.
La Președinție, în timpul guvernării de
după 23 Aug. 944, nu am fost, dar am fost
odată la Președintele Consiliului Gl. Rădescu,
chemat p. proiectul de Ref. agrară; și
l-am mai văzut odată după plecarea din
Guvern la D-l Maniu.

I. Mihalache

Precizez că pe Pogoneanu l-am
întâlnit în casele Știrbei, cam în
primăvara 1946. I. Mihalache

2. 9. 947

Văzut de noi spre
neschimbare. [illegible]

[signature]

1129

195

196

D E C L A R A Ţ I E

Subsemnatul, I. MIHALACHE, în continuare, declar:

- Stiu că Dl. Iuliu Maniu a avut mai multe audienţe la Palat, şi înainte de 23 August 1945 şi după.-

Nu reţin cele ce mi-a comunicat în legătura cu audienţele de dinainte de 23 August 1945, ca şi cu privire la cele avute după.

Cred că s'au depus şi M.S. Regelui copii după memoriile depuse la Misiunile Aliate.

ss. I. Mihalache.

2 Septembrie 1947.

228

196

2 Septemvrie 947.

Dată în fața noastră
prim [illegible]
[signature]

197

Declaratie.

Subsemnatul, I. Mihalache, în confirmare, declar.

Stiu că Dl. Iuliu Maniu a avut mai multe audiente la Palat, și înainte de 23 Aug. 1944 și după.

Nu rețin cele ce mi-a comunicat în legatură cu audientele de dinainte de 23 Aug 944, cași cu privire la cele avute după.

Cred că s'au depus și M. S. Regelui copii după memoriile depuse la Misiunile Aliate.

I. Mihalache

233/III

D E C L A R A T I E

Subsemnatul I.Mihalache,in continuare declar:

Colonelul Stoica e vechiu membru al partidului şi se bucură de incredere şi onoare. Afirmaţiunile colonelului Stoica pot fi luate cu toatî seriozitatea. Deduc din faptul că generalul Antonescu i-a incredinţat un post de mare răspundere că era o capacitate tehnică.

Nu mi-a incredinţat vreun proect de orgnizare sau plan de organizare al armatei.-

Explic aceasta prin faptul că am asistat la conferinţî,dacă este adevărat că am asistat la o astfel de conferinţă,ceeace eu nu-mi amintesc.

Dl Maniu nu mi-a spus că ar fi primit un asemenea plan.Nici Dl Serdici nu mi-a comunicat.

Nu ştiu nici dacă a fost inmânat Dlui Melbourne; nu mi-a comunicat acest lucru.

Il cunosc pe dl Melbourne dela Leg.Americană; am schimbat câteva cuvinte de curtoazie când mă duceam să-l văd pe dl Berry.

In lipsa Dlui Berry dl Maniu discuta cu dl Melbourne.

Nu mi-a comunicat ce vorbea cu dl Melbourne.Nu raţin ce mi-a comunicat din convorbirile sale cu dl Berry in afară de faptul că i-a incredinţat diferite memorii personal sau prin Penescu.

N'am văzut venind vreodată la club reprezentanţii anglo-americani;Veneau la dl Maniu acasă sau mergea dl Maniu la Legaţii.

In legătură cu afirmaţiunea de mai sus:"Nu mi-a incredinţat vreun proect de organizare sau plan de org. al armatei"declar că nu-mi amintesc absolut că mi-a fi incredinţat un astfel de plan.

Stiu că comitetul secţiei militare al Capitalei, trebuia să aibe legături cu provincia,in calitatea pe care şi-o păstrase incă de a se prezenta pe lângă Centru şi ca comitet pe ţară,lucru pe care eu eram tocmai in curs

./.

de a le despărţi.

Legătura cu provincia se făcea prin corespondenţă de către comitetul militar ca şi la celelalte comitete profesionale pe ţară.

Nu-mi amintesc dacă am cetit vreo astfel de corespondenţă.

Comitetele profesionale pe ţară-militar,etc.- au inceput să ia fiinţă in cursul anului 1946.In Capitală, după alegeri,iar după Regulament (comitete alese de adunările generale respective)-in 1947.

Inscrieri de ofiţeri deblocaţi ca membrii ai partidului,s'au făcut după deblocare.

2 Septemvrie 1947

ss.I.Mihalache

P.Conf.
[signature]

231

~~199~~

Luată în faţa noastră azi 2 Sept. 947.
200

Declaraţie.

Subsemnatul I. Mihalache, în continuare declar:

Colonelul Stoica e vechiu membru al Partidului şi se bucură de încredere şi onoare. Afirmaţiunile Colonelului Stoica pot fi luate cu toată seriozitatea.

Deduc din faptul că Generalul Antonescu i-a încredinţat un post de mare răspundere că era o capacitate tehnică.

Nu ~~mi amintesc~~ mi-a încredinţat nici un proect de organizare sau plan de organizare al armatei.

Explic aceasta prin faptul că am asistat la conferinţe, dacă este adevărat că am asistat la o astfel de conferinţă — lucru ce eu nu-mi amintesc.

D-l Maniu nu mi-a spus că ar fi primit un asemenea ~~proect~~ plan.

Nici D-l Serdici nu mi-a comunicat.

Nu ştiu nici dacă a fost înmânat D-lui Melbourne; nu mi-a comunicat nimeni acest lucru.

Îl cunosc pe D-l Melbourne dela Leg. Americană; am schimbat câteva

I. Mihalache

2.9.947
Văzut de noi spre neadmisibil ... Chestiu...

cuvinte ale autografe când mă duceam să-l văd pe Dl. Berry.
În lipsa dlui Berry Dl. Maniu discută cu Dl. Melbourne.
Nu mi-a comunicat ce vorbia cu Dl. Melbourne. Nu rețin ce mi-a comunicat din convorbirile sale cu Dl. Berry în afară de faptul că i-a încredințat diferite memorii personal sau prin Penescu.
N'am văzut venind vreodată la club reprezentanții anglo americani; veniau la Dl. Maniu acasă sau mergea Dl. Maniu la legații.
În legătură cu afirmațiunea de mai sus: „nu mi-a încredințat vreun proect de organizare sau plan de org. al armatei", declar că nu-mi amintesc absolut că mi-ar fi încredințat un astfel de plan.
Știu că Comitetul secției militare al Capitalei, trebuia să aibă legături cu Provincia, în calitatea pe care și-o păstrase încă de a reprezenta pelângă Centru și ca Comitet pe Țară, lucru pe care eu eram tocmai în curs de a le despărți.

I. Mihalachy

Legătura cu Provincia se făcea prin corespondență, de către Comitetul militar, cât și la celelalte comitete profesionale pe țară.
Nu-mi amintesc dacă am citit vreo astfel de corespondență.
Comitetele profesionale pe țară – militar etc – au început să ia ființă în cursul anului 1946. În Capitală, după alegeri, iar după Regulament (comitete alese de adunările gr. respective) – în 1947.
Înscrieri de ofițeri deblocați, ca membri ai partidului, s'au făcut după deblocare.

I. Mihalache

2.9.947

Văzut de noi spre neschimbare.
Prim Procuror
[signature]

235

202

DECLARAŢIE

Subsemnatul I.MIHALACHE,in continuarea declar:

Probabil că prima intâlnire in casele Dlui Stirbei la care a participat şi Dl Maniu, să fi fost inainte de 23 August 1945.Nu-mi amintesc că fi fost şi Titel Petrescu.Imi amintesc că erau Dnii ;Maniu,Vişoianu,probabil şi Niculescu Buzeşti.

2 Septemvrie 1947.

ss.I.Mihalache

P.Conf.

234 202

2 Sept 947.
Dată în fața [illegible] [illegible]

203

Declarație.

Subsemnatul I. Mihalache în continuare, declar:

Probabil că prima întâlnire făin casele d-lui Stirbei la care a participat și d-l Maniu să fi fost înainte de 23 Aug 944. Nu-mi amintesc să fi fost și Titel Petrescu. Îmi amintesc că erau d-nii Maniu, Vișoianu – probabil și Niculescu Buzești.

I. Mihalache

257/III

~~203~~

204

DECLARATIE

Subsemnatul I.MIHALACHE,din proprie inițiativă revin l complectarea declarațiunilor de până aci,cu următoarele :

1/.Pe Colonelul STATESCU mi-am reamintit că l-am cunoscut, întâi la mine acasă după repetate stăruințe telefonice și apo am fost la el acasă cu prilejul unei serbări de familie unde am rămas ca ½ oră.- Ulterior când l-am mai întâlnit cu ocazia Conferinței dela Secția Militară la care am asistat și am vorbit și eu.-

\+

\+ \+

Cu privire la întrebarea care mi se pune că " după conferința ținută de Colonelul Stoica asupra unui plan de organizare al Armatei,am luat cuvântul mulțumind conferențiarului pentru interesanta sa conferință îndemnând pe toți să fie pregătiți cu arme și ranițe pentru a răspunde la chemare " declar :

a/. In ce privește memoria mea, nu am nimic de adăogat cu privire la ceeace am declarat anterior,în mai multe rânduri.-

b/. Ca să fac dovadă că nu ascund ceva,cu voință, declar că dacă mai mulți oameni de onoare (ca Colonel Stoica) îmi atribue cuvinte ca cele de mai sus,care ar veni în conflict cu legile Statului,mi le voiu însuși,pentru a nu lăsa impresia că ași fugi de răspundere.-

ss/.I. Mihalache

3 Septembrie 1947

P.Conf.
Jan

236

204

703

205

Dată în fața noastră [illegible] 3 Sept. Jud.

Afacerilor

Declarație.

Subsemnatul I. Mihalache, din proprie inițiativă revin în completarea Declarațiunilor de până aci, cu următoarele:

1. Pe Colonelul Stătescu mi-am reamintit că l-am cunoscut, întâi la mine acasă după repetate chemări telefonice și apoi am fost la el acasă cu prilejul unei serbări de familie unde am rămas ca ½ - 1 oră. Ulterior cred că l-am mai întâlnit cu ocazia conferinței dela Secția Militară la care am asistat și am vorbit și eu. -

***

Cu privire la întrebarea care mi se pune că „după conferința ținută de Colonelul Stoica asupra unui plan de organizare al armatei, am luat cuvântul mulțumind conferențiarului pentru interesanta sa conferință îndemnând pe toți să fie pregătiți cu arma și ranița pentru a răspunde la chemare » declar:

Mihalache

a/ În ce privește memoria mea, nu am nimic de adăogat cu privire la ceea ce am declarat anterior în mai multe rânduri.

b/ Ca să fac dovadă că nu ascund ceva cu voință, declar că dacă mai mulți oameni de onoare (ca Colonel Stoica), îmi atribue cuvinte ca cele de mai sus, care ar veni în conflict cu legile Statului, nu le-voiu, atunci, pentru a nu lăsa impresie că aș fugi de răspundere.

Mihalache

3.9.947

Văzut de noi spre [illegible]. [illegible]

243 / r III / ...

205

206

D E C L A R A T I E

Subsemnatul I.MIHALACHE,în continuare declar :

In 1928 am fost ministru al agriculturei,dela venirea P.N.T. la putere (10 N-brie 1928)până în 1930.-

Am fost Ministru de Interne în Guvernul Mironescu din 1930 până în 1931,deasemenea din August 932 - 7 Ianuarie 933 în Guvernele Vaida şi Maniu.-

Confirm că în Decembrie 932 am primit un raport dela Eugen Cristescu prin General Stângaciu.-

Am pus rezoluţia : 16,12,32 cu Dl.Prim Ministru şi Ministru de Finanţe : Conferinţă " şi 20.12.932 : Comunicat şi aprobat D-lui Prim Ministru propunerea de a se mări subvenţia lunară ".- Nu ştiu dacă s'a ţinut conferinţa deoarece la 22 Decembrie am plecat în concediu la Atena,iar când m'am înapoiat am demisionat (7 Ian.)tocmai în urma conflictului cu Gabriel Marinescu care conducea efectiv poliţia.- In Ianuarie am plecat la Geneva (Conferinţa desarmării)nu pot preciza ziua.-

De actele Guvernului P.N.T.nu mă pot desolidariza,când am devenit Preşedinte al Partidului prin 1934,am eliminat din Partid pe Dl.Vaida Voevod pentru actele personale.-

Nu ştiu când s'au disolvat " Sindicatele Unitare " sub Guvernul P.N.T.-

Despre represiunea dela Griviţa am aflat la Geneva.- Nu ştiu cât a fost de sângeroasă.-

- Nici azi ?

- Nici azi nu ştiu cât a fost de sângeroasă.-

Nu ştiu ce tratament anume se aplica deţinuţilor politici pe timpul cât eram Ministru de Interne ; dar şi acesta a fost una din motivele conflictului cu Gavril Marinescu.-

- Când m'am întors din străinătate,era încă la cârma Ţării Guvernul Vaida.-N'am urmărit"procesul dela Griviţa" - am aflat însă că a fost acest proces,când m'am întors în Ţară.-

- Aţi avut vr'o manifestare publică cu privire la acest proces ?

- Nua am avut manifestare publică specială cu privire la acest proces, odată ce era în faţa jutiţiei.-

Insă între motivele care m'au determinat la excluderea D-lui Vaida, când am devenit Preşedintele P.N.T., a contat şi acesta.-

- Nu ştiu că sub Ministeriatul meu au avut loc excese antisemite.-Mi s'a trimis prin Direcţia Generală a Poliţiei un raport cu un articol " Copii de internate " de I. Feighin adresat " agenţiei telegrafice internaţionale " din Londra în care se vorbeşte de excese antisemite în România în general şi în special la Brăila.-

A răspuns Ministrul Educaţiei Naţionale Costăchescu în Parlament.-

- In 1934 am fost în Italia unde am vorbit şi cu Mussolini.- La întoarcerea în ţară, întrebat de gazetari, am făcut nişte declaraţii.-

- In Aprilie 1933, oprindu-mă în Berlin 4 zile, am văzut la o recepţie pe Hitler şi Göbels.- Cu Göbels am schimbat câteva cuvinte, a doua zi la Ministerul de Externe, unde am însoţit pe Ministrul român Petrescu Comnen.-

- Am primit dela N. Smochină, din Paris în 1934, o scrisoare cu o revistă Nr.1 " Pour l'independence " cerând să interviu la vre'un Minister pentru ajutoare cu care să se tipărească teza sa de doctorat " La Republique Moldave des Soviets ".-

Nu l'am ajutat deoarece nu aveam raporturi cu Guvernul.-

- In alegerile din Mehedinţi, gărzile ţărăneşti, care luaseră naştere, mai dinainte (934) izolat, cu prilejul alegerilor din opoziţie - au fost prezente mai masiv, organizate şi conduse de mine.-

- In 1937 a fost ales preşedinte al P.N.T. Dl. Iuliu Maniu.-

Nu cunosc întrevederile D-lui Iuliu Maniu cu Zelea Codreanu, nu am participat la ele ; am auzit ulterior.- Dl. Maniu mi-a comunicat că a mai avut o întrevedere cu Codreanu şi după încheerea "acordului " electoral din 1937.-

- Recunosc că scrisoarea semnată de " Dr. Vasile Marin a fost găsită la mine.- Fusese şef de Cabinet al D-lui Maniu.-

- Cu generalul Cantacuzino Grănicerul am fost prieten ; l-am cunoscut ca membru al ordinului " Mihai Viteazul"

- In 1940 am fost Consilier Regal două luni, după

./.

care am demisionat motivând.-

- In 1939 am vorbit cu Clodius în Topoloveni unde venise să viziteze satul.-Tot în 1939 - sau 1940 - am fost vizitat de Ministrul German la Bucureşti Fabricius.-

Am asistat şi la o conferinţă a D-lui Schacht la Bucureşti,care ulterior ne-a vizitat la Călineşti Muscel via mea şi a D-lui Răducanu cu care era cunoscuţi.-

- Pe timpul când eram Consilier Regal,am primit vizita " satului model " Topoloveni a unei delegaţii de reprezentante din"Ministerul Alimentării " a Reichului.-

Am primit scrisoare de mulţumiri şi felicitări semnate de conducătoarea Liselotte Kressner Gerhard, căreia i-am confirmat primirea printr'o scrisoare.-

- Am primit vizita inopinată de câteva minute a unei Doamne " Edith von Köller " (care spunea că e în trecere prin Argeş)şi care ulterior mi-a trimis nişte broşuri ale Ministerului de Agricultură germană însoţite de o carte de vizită cu felicitări de Paşti.- Ulterior am aflat că e spioană germană.-

- Nu l'am cunoscut pe Killinger.- Mi-a fost arătat odată în hall la Preşedinţie (Mihai Antonescu).-

Cu Ritter am schimbat câteva cuvinte la Preşedinţie,când mi-a fost prezentat.-

- Din Partid,ştiu că Virgil Madgearu a luat contact cu Neubacher pe care îl cunoscuse la Viena.-

Dl. Maniu nu mi-a comunicat că ar fi făcut vr'o vizită lui Killinger.-

- In 1943 am cerut să mi se repartizeze la proprietatea soţiei mele un prizonier rus - cât avea drept.- Am primit pe Zucov Simeon.- Acesta a muncit la Dobreşti până la intrarea armatelor sovietice care l'au cerut prin autorităţile româneşti.

- In ceeace priveşte " Lt.Col.German Borovitz " ; am primit o scrisoare de mulţumire pentru cartiruirea sa de către autorităţi în casa din Dobreşti cât timp a staţionat un batalion german în Podgoria.-

- Din membrii Guvernului Antonescu am vizitat pe Generalul Popescu.- Am fost vizitat de Generalul Sichitiu fost membru al P.N.T.-

Am fost vizitat deasemenea de 2-3 ori de Eugen Cristescu trimis de Mihai Antonescu.-

ss/. I. Mihalache

4 Septembrie 1947

Declarație.

3 Sept 947.
Dată în fața noastră
Comisiei

Subsemnatul I. Mihalache, în continuare declar:

În 1928 am fost Ministru al agric., dela venirea P.N.T. la putere (nov. 928) până în 1930.
Am fost Ministru de Interne în Guvernul Mironescu din 1930 până în 1931; de asemenea, din Aug. 932 – 7 Jan 933 în Guvernele Vaida și Maniu.
Confirm că în Dec 932 am primit un Raport dela Eugen Cristescu prin General Stângaciu.
Am pus rezoluția: „16. 12. 32. Cu D-l Prim Ministru și Ministru de Finanțe: Conferință". și 20. 12. 932: Comunicat și aprobat d-lui Prim Ministru propunerea de a se mări subvenția lunară". Nu știu dacă s'a ținut conferința de oarece la 22 Dec. am plecat în congediu la Atena, iar când m'am înapoiat am demisionat din Guvern (7 Jan.) ~~[illegible]~~ tocmai în urma conflictului cu Gabriel Marinescu care conducea efectiv poliția. În Ianuarie am plecat la Geneva (Conf. dezarmării) nu pot preciza ziua.
De actele guvernului P.N.T. nu mă pot dezasocia, fiindcă am devenit

I. Mihalache

3.9.947
Refuzul de noi spre reexaminare prin Cantor

— 2 —

Președinte al Partidului (~~Toamna 1933~~), prin 1934, am eliminat din Partid pe Al. Vaida Voevod pentru actele personale.

Nu știu când s'au dizolvat „Sindicatele Unitare" sub Guvernul P.N.Ț.

Despre represiunea dela Grivița am aflat la Geneva. Nu știu cât a fost de sângeroasă.

— Nici azi?

— Nici azi nu știu cât a fost de sângeroasă.

Nu știu ce tratament anume se aplica deținuților politici pe timpul cât eram Ministru de Interne; dar și aceasta a fost unul din motivele conflictului cu Gavrilă Marinescu.

— Când m'am întors din străinătate, era încă la cârma Țării Guvernul Vaida. N'am urmărit procesul dela Grivița — am aflat că a fost acest proces, când m'am întors în Țară.

— Ați avut vreo manifestare publică cu privire la acest proces?

— Nu am avut manifestare publică specială cu privire la acest proces, odată ce era în fața justiției. Însă între motivele care m'au determinat la excluderea d-lui Vaida, când am devenit Președintele P.N.Ț., a contat și aceasta.

— Nu știu că sub ministeriatul meu să fi avut loc

I. Mihalache

239 209 219

excese antisemite. Mi s'a trimis prin
Direcția G-lă a Poliției un raport cu
un articol „Copii de internat" de J. Teighin
adresat „agenției Telegrafice Internațio-
nale" din Londra în care se vorbește de excese
antisemite în România în genere și în
special la Brăila.
A răspuns Ministerul Educ. Nat. Costă-
chescu în Parlament.

— În 1934 am fost în Italia unde am
vorbit și cu Mussolini. La întoarcerea
în Țară, întrebat de gazetari, am făcut
niște Declarații.

— În Aprilie 1938, aflându-mă în Berlin
4 zile, am văzut la o recepție pe Hitler
și Göbels. Cu Göbels am schimbat
câteva cuvinte, a doua zi, la Minist. de
Externe, unde m-a invitat pe Ministrul
român Petrescu Comnen.

— Am primit dela N. Smochină, din Paris
în 1934, o scrisoare cu o revistă
No. 1 „Pour l'independence", cerând
să intervin la vr'un Minister pentru
ajutoare cu care să se tipărească
teza sa de doctorat „La Republique
moldave des Soviets". Nu avea
Nu l-am ajutat deoarece
raporturi cu guvernul.
Pe Smochină îl cunoscusem la
Paris cu un an înainte.

— În alegerile din Mehedinți, gazetele fasci- (mai înainte 1935)
ste, care luaseră naștere, Zolut, cu

3.9.947

Mihalache

Văzut de noi
azi [illegible]
[illegible]

3.9.947

Văzut de noi spre neindeplinire. [illegible]

— 4 —

în capul aliaților din opoziție, au fost
grupate mai mari, organizate și conduse
de mine.

— În 1937 a fost ales Președinte al P.N.Ț. d. Iuliu
Maniu.
Nu cunosc întrevederile d-lui Iuliu Maniu
cu Zelea Codreanu; nu am participat la
ele; am auzit ulterior. D. Maniu mi-a
comunicat că a mai avut o întrevedere
cu Codreanu și după încheierea „Acordului"
electoral din 1937.

— Recunosc că scrisoarea semnată de
„Dr. Vasile Marin" a fost găsită la mine,
[illegible] șef de cabinet al d-lui Iuliu
Maniu.

— Cu Generalul Costantino [illegible]
am fost prieten, l-am cunoscut ca membri
ai Ordinului „Mihai Viteazul".

— În 1940 am fost Consilier regal două luni,
după care am demisionat motivând.

— În 1939 am vorbit cu Clodius în Tapolo-
veni când venise să viziteze satul.
Tot în 939 - sau 1940 - am fost
vizitat de Ministrul German la București
Fabricius.
Am asistat și la o conferință a lui
Schacht la București, care ulterior m-a
vizitat la Călinești Muscel via mea
a d-lui Răducanu cu care era cunoscut;

— Pe timpul când eram Cons. Regal,
am primit vizita satului nostru „Tapo-
leni" a unei delegații de repre-

[signature]

238

6 -

3.9.947
Văzut de noi azi [illegible]

~~210~~ 211

funcționarii ~~ale~~ din „Ministerul Alimentației" a Reichului.

Am primit scrisoare de mulțumiri și felicitări semnată de conducătoarea Lieselotte Kreissner Gerhard, căreia i-am confirmat primirea printr-o scrisoare.

— Am primit vizită inopinată de câteva minute a unei doamne „Edith von Kollar" (care spunea că e în trecere spre Argeș) și care ulterior mi-a trimis niște broșuri ale Minist. de agricultură germană ilustrate de O. C. de V. cu felicitări de Paști. Ulterior am aflat că e spioană germană.

— Nu l-am cunoscut pe Killinger. Mi-a fost arătat odată în hall la Președinție (Mihai Antonescu). Cu Ritter am schimbat câteva cuvinte la Președinție, când mi-a fost prezentat.

— Din Partid, știu că Virgil Madgearu a luat contact cu Neubacher pe care îl cunoscuse la Viena. D-l Maniu nu mi-a comunicat că ar fi făcut vreo vizită lui Killinger.

— În 1943 am cerut să mi se repartizeze la proprietatea [illegible] un prizonier rus, cât avea drept. Am primit pe Zarcov Simeon. Acesta a muncit la Dobrești până la intrarea armatelor sovietice care l-au cerut prin autoritățile românești.

Mihalache

– ~~În 1941: Am cumpărat din Tarnalia un vagon de paie de mazăre.~~

– În ceeace privește „Lt. Col. german Botowitz"; am primit o scrisoare de mulțumire pentru cantonarea sa de câteva auto-rizate în casa din [illegible] cât timp a staționat un batalion german în Podgoria.

– Doi membrii Guvernului Antonescu, am fost vizitat de Generalul Papescu. Am fost vizitat de Generalul Sichitiu fost membru al P.N.T.

Am fost vizitat de asemenea de 2-3 ori de Eugen Cristescu trimis de Mihai Antonescu.

I. Mihalache

4 Sept.

3.9.947

Văzut de noi spre neschimbare
Cpt. Chestor
[illegible]

245/(III)

211

212

D E C L A R A T I E

Subsemnatul I. Mihalache, in continuare declar:

Pentru plecarea mea in străinătate, îmi făcusem inainte un plan provizoiu /[illegible]mar/ de activitate. Imi propusesem, după plecarea mea să iau contact cât mai curând cu românii aflaţi in străinătate. Mă gândeam să mă duc in Elveţia sau la Paris / după ocazie/ pentru a mă întâlni cu : Gafencu, Niculescu Buzesti, Vişoianu, Citta Devilla, eventual cu Tilea, Cornel Bianu. Nu exclud că aş fi incercat o acţiune comună cu ei şi o cooperare a lor.-

Stiu că din comisia de studii a Problemei Dunării din care făceam parte si eu, făcea parte şi Dl. Pogoneanu. Nu ştiu dacă Pogoneanu a mai făcut parte din vre'o comisie care se ocupa de problemele, pe specialităţi ce au fost studiate şi trimise Dlui Gafencu la Conferinta dela Paris.-

Pogoneanu a fost desemnat in casa lui M Popovici ca tehnician specialist in acea comisie.-

/ss/ Ion Mihalache

4 Septembrie 1947.-

P. Conf.
[signature]

4 Sept 1947.
Dată în fața noastră [illegible]

Declarație.

Subsemnatul I. Mihalache, în continuare declar:

Pentru plecarea mea în străinătate, îmi făcusem înainte un plan provizoriu (primar) de activitate. Îmi propuneam, după plecarea mea, să iau contact cât mai curând cu Românii aflați în străinătate. Mă gândiam să mă duc în Elveția sau la Paris (după ocazie) pentru a mă întâlni cu: Gafencu, Niculescu Buzești, Vișoianu, eventual cu ~~[illegible]~~ Citta Davila, Tilea și Cornel Bianu! Nu exclud că aș fi încercat o acțiune comună cu ei și o cooperare a lor.

Știu că din Comisia de studii a Problemelor Românești, din care făceam și eu parte, făcea parte și d. Pogoneanu. Nu știu dacă Pogoneanu a mai făcut parte din vr'o Comisie care se ocupa de probleme de specialitate, tehnice [illegible] ce au fost studiate și [illegible] Gafencu la Conf. din Paris.

Pogoneanu a fost desemnat în cazul lui M. Popovici, ca tehnician sau specialist în acea Comisie.

I. Mihalache

247 243 214

D E C L A R A T I E

Subsemnatul I. Mihalache, in continuare declar:

Nu ştiu că m'aş fi intâlnit cu Titel Petrescu inainte şi in legătură cu Congresul Social Democrat, nu-mi amintesc că Dl. Maniu mi-ar fi comunicat că ar fi avut dânsul o astfel de întâlnire; nu-mi amintesc nici că Dl. Penescu mi-ar fi comunicat că ar fi avut o astfel de intâlnire.-

Inainte de Congres, ca si după ne-am intâlnit de mai multe ori la Dl. Maniu sau Dl. Brătianu, odată l-am văzut acasă la dânsul şi o dată m'a văzut dânsul acasă la mine. Nu-mi amintesc precis că Penescu a fost la vre'una din sedinţele comune la Dl. Maniu, cred c a fost. Stiu precis insă că la Dl. Dinu Brătianu, a luat parte la o sedinţă.-

Odată Titel Petrescu a venit insoţit de Adrian Dimitriu.-

In aceaste sedinte sau discutat si probleme de politică externă. S'a stabilit ca în aceste probleme să se ducă o acţiune comună sau paralelă cu prealabilă consultare reciprocă.-

/ss/ I Mihalache.-

4 Septembrie 1947.-

246

244

215

Declarație.

4 Sept. 1947

Subsemnatul I. Mihalache, în confirmare declar:
nu știu că m'aș fi întâlnit cu Titel Petrescu îna-
inte și în legătură cu Congresul Social-democ-
rat; nu-mi amintesc că d-l Maniu mi-ar
fi comunicat că ar fi avut dânsul o ast-
fel de întâlnire; nu-mi amintesc nici că
d-l Penescu mi-ar fi comunicat că ar fi
avut o astfel de întâlnire. Ne-am
înainte de congres, ca și după
întâlnit de mai multe ori la d-l Maniu
sau d-l Brătianu; odată l-am vizitat
acasă la dânsul și odată m'a văzut
dânsul acasă la mine. Nu-mi amintesc
precis că Penescu a fost la vr'una din ședin-
țele comune la d-l Maniu; cred că a fost. Știu precis
însă că la d-l Dinu Brătianu, a luat parte
la o ședință.
Odată Titel Petrescu a venit însoțit de
Adrian Dimitriu
În aceste ședințe s'au discutat și proble-
me de politică externă. S'a stabilit
ca în aceste probleme să se încerce o
acțiune comună sau paralele cu prea-
labile consultare reciprocă.

I. Mihalache

253/III

216

DECLARATIE

Subsemnatul, I. MIHALACHE, în continuare declar:

"Gărzile ţărăneşti", în timpul alegerilor din 1946, au funcţionat sporadic, adică acolo unde a fost nevoie şi unde s'a putut.-

Despre excese antisemite în timpul alegerilor, făcute de membrii P.N.T., n'am auzit că ar fi existat.

Am auzit că în ajunul lui 8 Noembrie, Dl.Iuliu Maniu a convocat pe şefii de sectoare (şi de circ.?) pentru a le da instrucţiuni cu privire la manifestarea de a doua zi.

Eram la Bucureşti în ajun şi la 8 Noembrie,dar nu ştiu cum a decurs manifestaţia decât din auzite.

Evident că P.N.T. n'a mai organizat manifestaţii de felul celei din 1945 - în ce priveşte membri săi - înainte de acest a - din pricina evenimentelor.

Preşedintele Partidului a socotit util ca membrii organizaţiilor Capitalei să manifestaze şi cu prilejul zilei de Noembrie în rândurile populaţiei Capitalei, făcând parte din ea - în grupuri pe proporţia numerică a acestor organizaţii P.N.T., din Capitală; aceasta este informaţia ce am primit ulterior; n'am ştiut nimic din ajun cu privire la instrucţiunile de mai sus, am ştiut din ajun că va fi o manifestaţie şi a membrilor partidului.-

Am auzit cu prilejul proceselor respective de arestarea unor membrii a P.N.T., că aveau legaturi cu unele organizaţii subversive.

ss. I. Mihalache.

4 Sept. 1947.

252

~~216~~ 217

4 Sept 1947.

Dat în fața noastră [illegible]

[signature]

Declarație.

Subsemnatul, I. Mihalache, în continuare declar:

"Gărzile țărănești" în timpul alegerilor ~~din timpul alegerilor~~ din 1946, au funcționat sporadic, adică acolo unde a fost nevoie și unde s'a putut.

Despre excese antisemite în timpul alegerilor, făcute de membri P.N.Ț., n'am auzit cum să fi existat.

Am auzit că în ajunul lui 8 Noemvrie, d-l Iuliu Maniu a convocat pe șefii de sectoare (și de circ. ?) pentru a le da instrucțiuni cu privire la manifestarea de a doua zi, la 8 Noe. Eram la București în ajun și la 8 Noe. dar nu știu cum a decurs manifestația decât din auzite.

Evident că P.N.Ț. n'a mai ~~făcut~~ organizat manif. de felul celei din 1945 [illegible] mai înainte de acest an — din pricina evenimentelor.

Președintele Partidului a socotit util ca membrii organizațiilor Capitalei să manifeste și cu prilejul zilei de 8 Noemvrie în rândurile populației capitalei, făcând parte din ale— în grupuri pe proporția numerică a acestor organizații P.N.Ț. din Capitală. Aceasta este informația ce am primit; n'am știut nimic din grupe cu ulterior;

I. Mihalache

privire la instrucțiunile de mai sus, am aflat lui ajun că va fi o manifestație și a membrilor partidului.

Am aflat cu prilejul proceselor respective de arestarea unor membri a P.N.T. ca aveau legături cu unele organizații subversive.

G. Mihalache

4. 9. 947

Văzut de noi spre neadmitere prin Chestor

[signature]

DECLARATIE

Subsemnatul I.Mihalache în continuare declar:

Dl.Colonel St.Stoica avea o dublă calitate:

Secretar al Comit.Secţiei prof.militare din Capitală; şi Secretar al Comitetului de organizaţii profesionale militare (secţii) în diferite judeţe cu oraşe mari din ţară.

Cea dintâi depindea de organizaţia P.N.T. Capitală (Preşedinte subsemnatul).

Cea de a doua: de organizaţia Centrală (Dl. Iuliu Maniu).

La şedinţa din Aprilie 1947 am conferenţiat şi subsemnatul despre rostul secţiilor profesionale în Capitală, legătura cu Comitetul pe ţară şi cu Centrul de documentare şi studii. Urmăream despărţirea celor două Comitete pentru stabilirea de responsabilităţi în ce priveşte activitatea şi conducerea.

Activitatea pe ţară era urmărită, directivată şi raportată direct Dlui Maniu de dl.Gen.Negrei şi Col. Stoica. Instrucţiunile pentru activitatea secţiilor militare în organizaţiile judeţene priveau Centrul (dl. Maniu) şi erau date de Gen.Negrei şi Col.Stoica St. în numele Preşedintelui Partidului.

La început, înainte de a se fi întreprins organizarea secţiei militare în Capitală şi funcţiona aceeaşi singură secţie militară şi pentru ţară şi pentru Capitală, dl.Colonel Stoica se consulta - în ce priveşte rostul, organizarea şi activitatea secţiilor militare - mai ales cu mine, deşi nu aveam calitate şi răspundere oficială - ca unul care introdusesem în statut principiul secţiilor profesionale.

./.

M.C.

Nu-mi amintesc că cu prilejul acelei conferinţe, am făcut recomandaţiuni să se activeze pe teren. Insă nu contest că le-aş fi putut face; întrucât astfel de îndemn îl dau ori cui pretinde demnitate în partid. In Aprilie 1947 era cazul să se activeze pe teren pentru era în curs reorganizarea partidului în Capitală prin alegeri noui la circumscripţii.

Membrii C.P.M. erau obligaţi să ia parte la aceas tă activitate pe teren, ca membrii pe circumscripţii obligatorii.

Subsemnatul dădeam directive pentru activ. secţiei prof.militare în Capitală în 1947.

Aceste directive constau în aplicarea dispoziţiunilor Reg.de org. al Capitalei.

ss.I.Mihalache.

5 Septemvrie 1947.

P.Conf.
[signature]

235

219

5 Aug.
Dată față noastră ...

Declaratie.

Subsemnatul I. Mihalache în continuare declar:

D-l Colonel St. Stoica avea o dublă calitate:

Secretar al Comit. Secției prof. militare din Capitală; și

Secretar al Comitetului de organizații profesionale militare (Secții) în diferite județe cu orașe mari din țară.

Cea dintâi depindea de organizația P.N.T. Capitală (Președinte: Subsemnatul)

Cea de a doua: de organizația Centrală (D-l Iuliu Maniu)

La ședința din aprilie 1947 am conferențiat și subsemnatul despre rostul secțiilor profesionale în Capitală, legătura cu Comitetele de Țară și cu Centrul de documentare și studii. Urmă repartizarea celor două Comisiuni [illegible]tele pentru stabilire de responsabilități în ce privește activitatea și conducerea.

Activitatea pe Țară era urmărită, directivată și raportată direct de D-l Maniu și D-nii Gen. Popescu și Col. Stoica.

5. 9. 947

Vagul de [illegible] menținere [illegible] (prin [illegible])

<u>Instrucțiunile) pentru activitatea secției militare în organizațiile județene [illegible] și Centrul (Dl. Maniu) – și erau date de Gen. Negrein și Col. Stoica St. în numele Președintelui Partidului.</u>

La început, înainte de a se fi întreprins organizarea secției militare în Capitală, [illegible] se funcționa aceeași singură secție militară și pentru Țara și pentru Capitală, Dl. Colonel Stoica se consulta – în ce privește rostul, organizarea și activitatea secțiilor militare – mai des cu mine, deși nu aveam calitate și răspundere oficială – ca unul care introdusesem și statutele principiile secțiilor profesionale.

Nu-mi amintesc că cu prilejul acelei conferințe am făcut recomandațiuni să se activeze pe teren. Însă nu contest că le-aș fi putut face; întrucât [illegible] de [illegible] îl dau [illegible] pretinde demande [illegible]. În Aprilie 1947 mi-a cerut toți în partid. [illegible] teren pentru ca să se activeze pe teren partidului. În cadrul reorganizarea lui la în Capitală, prin alegeri circumscripții.

Membrii C.P.N. erau obligați să ia parte la această activitate pe teren, obligatorie ca membri pe circumscripții.

<u>Subsemnatul dădeam directive pentru act. secției prof. militare în Capitala – în 1947.</u>

Aceste directive constau în aplicarea

254

dispozițiunilor Ref. de org. al Capitalei

221

I. Mihalache

5 Sept 947.

5. 9. 947

Văzut de noi spre neîndeplinire

Bumbacea(?)

222

D E C L A R A T I E

Subsemnatul ION MIHALACHE in continuare delcar:

Campania electorală a inceput după Ianuarie 1946 prin : revizuirea organizaţiilor judetene şi reorganizarea celor care nu functionau prin intruniri, presă, răspândire de manifeste : nu-mi amintesc de manifestaţii.-

Manifestele se tipăreau de obicei la tipografia " IMPRIMERIA" pentru toată ţara ; in mod exceptional se tipăreau /cele locale/ şi in Capitală şi la tipografii din provincie. Fiind persecutate de autorităţile locale, care nu permiteau tipărirea-se găsea tipografi si in provincie care să aibă curajul a tipării şi in localitate. S'au tipărit astfel de manifeste si in Bucuresti. Toate cenzurate.

Stiu eu că ce s'a tipărit / manifeste ale partidului / trecuseră la cenzură.-

Stiu aceasta, că nu mi s'a spus de manifeste necenzurate.

- Cine vă informa de modul cum se cenzura manifestele si de unde stiaţi?.-

- Pentru tipografie " IMPRIMERIA" mă informa administratorul / membru in consiliul de administratie/ I. POPESCU MEHEDINTI si ÇEZAR SPINEANU insărcinat cu supravegherea tipăririi manifestelor aci; pentru provincie, acolo unde ştiu ca s'a tipărit / Roman, Bacău/ sefii locali de organizaţii.-

Nu cunosc proces intentat vre'unui conducător politici P.N.T. pentru publicare de manifeste netrecute la cenzură.-

- Pentru redactarea manifestelor Centrului era o comisie din care făceau parte: subsemnatul, CEZAR SPINEANU, Dr. AUREL DOBRESCU. Forma definitivă o avea Dl. Presedinte IULIU MANIU; subsemn : p. Capitalei.-

- Aceste manifeste se difuzau astfel.-

Se incredinţa sefului organizaţiei respective

./.

numărul comandat / sau cota respectivă/ şi aceasta le distribuia în cuprinsul organizaţiei prin membrii partidului si prin afisaj după sistemul obicinuit.-

In general manifestele pe ţară tipărite la " Imprimeria" îmi sunt cunoscute.-

Manifestele pentru studenti se difuzau prin formaţia auxiliară T.N.T.M. despre care am data lămuriri intr'o declaraţie anterioară.-

S'au făcut şi manifeste pe categorii speciale / profesionale/. La militari, ca si la celelate profesiuni organizate, se răspândeau prin sectiile respective.-

Nu stiu ce anume persoane se ocupau cu răspândirea manifestelor- aceasta căzând in sercina Comitetelor profesionale respective.-

Numărul manifestelor depindea de forţa organizaţiei respetive si de fondurile de care putea dispune aceasta.xxgxxixxxţxx

Organizaţiile profesionale îşi procurau singure fondurile cu care contribuiam la plata manifestelor respective.-

Nu ştiu că pentru secţia militară MITUS IONESCU era inşărcinat cu primirea si distribuirea acestor manifeste.-

In ceace priveste adunările şi intrunirile publice in ţară.-

Subsemnatul : Am avut intruniri publice in Muscel / Câmpulung, Domnesti/ Topoloveni/ am participat la Congresele sau comitetele judetene pregătitoare congresului : R. Sărat / comitete/ Bacău / comitet local/ Roman / Comitet local/ Focsani / Comitet local/ Fălticeni / consfătuire locală/ Suceava/ congres judeţean/ şi Rădăuţi / congres judetean.-

Dl. N. PENESCU secretarul general a vizitat alte organizaţii judetene din Moldova in acelaş scop. Dl. HATEGANU, ministru, la Congresul organizatiei judetene Iasi terminat cu intrunire publică.-

Vor fi fost si alte intruniri publice in vechiul regat de care acum nu-mi amintesc.-

Stiu că au fost şi in Ardeal astfel de intruniri publice cu prilejul congresului judetean.-

./.

In capitală personal am participat :

La adunarea membrilor comitetelor de circunscripţii din culoarea Roşu/ la casa de sfat din Griviţa/,idem galben / casa de sfat din Piaţa Amzei/,idem negru si Albastru,la clubul P.N.T. din Clemenceau.-

Intruniri publice s'au ţinut pe circunscripţii la casele de sfat sau in localuri publice.- La acestea personal nu am participat.- Stiu că la unele au participat fruntasi ardeleni .-

Nu stiu de nici un mijloc sau metodă de luptă ilegală decare sar fi servit P.N.T. in Campania electorală şi in alegeri.-

Gărzile ţărăneşti ca mijloc de apărare a voluntarilor şi a urnelor nu sunt mijloace ilegale; deasmenea a liniştei şi ordinei in adunării.-

Nu cunosc nici un caz in care astfel de gărzi să se fi dedat la agresiuni sau atacuri pentru a provoca pe adversari ,cazurile ce vor fi fost desigur- au fost pentrucă adversarii au provocat incercând tulburarea adverzarilor,furt de voturi sau urne.-

/ss/ Ion Mihalache,

5 Septembrie 1947.-

Nu exita un organ special de conducerea campaniei electorale pe ţară / in afar de comisia de propagandă care se ocupa cu manifestele / aceasta revenind de drept forurilor permanente ale partidului din care si subsemnatul făceam parte.-

Cu mersul campaniei electorale pe vechiul regat se ocupa comitetul regional al vechiului regat/ al cărui preşedinte era subsemnatul- şi secretar provizoriu Gh. MACARASCU,lucrând in realitate cu Dl. PENESCU/ iar pebtru Ardeal,comitetul regional al Ardealului, al Banatului, al cărui preşedinte era MIHAI POPOVICI si secretar general ILIE LAZAR.

Presedintele comisiei de propagandă pentru vechiul regat era CEZAR SPINEANU si pentru Ardeal Dr. AUREL DOBRESCU.-

./.

In ceace priveste " Instructiile pentru alegeri" semnate presedinte CEZAR SPINEANU, aflate in " Volumul I din alegerile din 1946" pagina 2 şi pag- 3 ce mi-au fost cetite in intregime / 13 puncte/ declar că nu am avut cunostintă de ele; dacă mi-ar fi fost prezentate, le-aş fi acceptat şi ~~aleg~~ aubernis in genere- in afară de punctele lo : oblig " cu forţa" a presedintelui Sectiei de Votare; şi ultimile trei rânduri care nu avea rost şi anume " privitoare la " Incunostintarea membrilor nosti că românii dela Paris au protestat vehement că ţara a fost slab reprezentată la Conferinţa Păcii".

Făceam parte din comisia de propagandă; asa cum am arătat mai sus.

Este exact că pentru campania electorală s'a pus un preţ deosebit pe tineret.-

In ceace priveste intrunirile ce se tineau in Capitală n'am dat directive speciale cu privire la-ţinerea discursurilor si nu am primit rapoarte asupra acestor discursuri, desi eram presedintele organizaţiei capitalei, num era obiceiul; le urmăream după gazeta Dreptatea.

Nu am fost informat că" la intrunirea dela Barcelona unii vorbitorii ca: Bercaru , Ion Lambru, profesor Anghelescu si Petre .LUNGU.... Etc. au incitat asistenţa impotriva comunistilor si a averilor"

Este adevărat că in discursurile Dvs., cu prilejul campaniei electorale aţi căutatsă insuflaţi ţăranilor teama că guvernul GOZA va infinţa colhozuri care îi va priva de orice drepturi asupra proprietăţii pământului si averi lor?

Sub această formă, nu-i adevărat. Am vorbit, la câteva intruniri, despre colhozuri : in ce constau, şi progresul din punct de vederabtehnic ; şi i-am intrebat după aceia dacă ei le aprobă.

- In ceace priveşte " echipele de şoc militare " formate din Tineretul militar condus " de MITUS IONESCU "- nu ştiu că că existat şi cum s'au porganizat. Nedepinzând de Capitală, intrebarea poate fi adresată Dlui MANIU şi PENESCU.-

Pe mine nici Dl. MANIU nici Dl. PENESCU nu m'au informat de existenţa şi rostul acestor echipe.-

Nu mi s'au adus la cunoştinţă " acte de terorism şi huliganism" comise de echipele de şoc şi de " gărzile ţărăneşti".-

Nu-mi amintesc dacă la intoarcerea mea din Muscel unde in lunile Septembrie şi Octombrie 1946 am fost reţinut

./.

202 ~~225~~ 226

mai mult timp cu ocazia procesului meu de lipsire de drepturi cetăţeneşti- mă s'au comunicat " acte de terorism" din ţară.-

In timpul lipsei mele din Capitală mi-a ţinut locul Vice-Preşedintele org. Capitalei Prof. Universitar G.K. Constantinescu.-

Nici ulterior nu-mi amintesc că mi s'au raportat, voi fi luat cunoştinţă de cele intâmplate prin presă sau prin prieteni.-

/ss/ I. Mihalache

P. Conf.
Jancu

267

Sa bătut.

~~220~~ 227

5 Sept. 1947.

Dată în fața noastră
prin Schelet
[illegible]

Declarație.

Subsemnatul I. Mihalache,
în continuare declar:

Campania electorală a început după
Ianuarie 1946 prin: revizuirea
organizațiilor județene și reorga-
nizarea celor care nu funcționau;
prin întruniri, presă, răspândire
de manifeste; nu-mi amintesc
de „manifestații".

Manifestele se tipăriau de
obiceiu la tipografia „Imprime-
ria" pentru toată țara; în mod
excepțional se tipăriau (cele lo-
cale) și în Capitală și la Tipografii
din Provincie. Fiind persecutate
de autoritățile locale – care nu
permiteau tipărirea – se găsia
tipografi și în Provincie care
să aibă curajul de tipări și
s'au tipărit în localitate. S'au tipărit și în
București astfel de manifeste confiscate.
Toate s'au tipărit (ma-
nifeste ale Partidului/ lie.)
Știu eu că ce s'a
cunoscut la Cenzură. Nu mi să
știu aceasta, că nu
apus de manifeste necenzu-
rate.

/ I. Mihalache

- Cine vă informa de modul cum se confecționau manifestele și de unde știați?

— Pentru Tipografia „Imprimeria" mă informa Adrian (membru în Cons. de adm.) I. Popescu Mehedinți și Cezar Spineanu însărcinat cu supravegherea tipăririi manifestelor aci; pentru provincie, acolo unde știu că s-a tipărit (Roman, Bacău) șefii locali de organizații.
Nu cunosc procesul intentat unui conducător politic p.n.ț. p- la confecționare de manifeste [illegible]

— Pentru redactarea manifestelor Centrului era o comisie din care făceau parte: subsemnatul, Cezar Spineanu, Aurel Dobrescu; Forma definitivă o dădea Președintele d. Iuliu Maniu; subsecr.: p. Capitala a Șefului

— Aceste manifeste se difuzau organizației respective se încredințau șefului organizației (sau cotele) respective urmând comandat și acesta le distribuia membrilor organizației prin membrii partidului și prin afișaj, după sistemul obicinuit.

— În general manifestele pe țară tipărite la Imprimeria îmi erau cunoscute.

5.9.947

Văzut de noi spre neschimbare [illegible]

I. Mihalache

260

5.9.947
vazut de noi opera meritorie arătată prin lista

— 3 —

~~227~~

228

Manifestele pentru studenți se difuzau prin formația auxiliară T.N.T.U. despre care am dat lămuriri într'o declarație anterioară.

S'au făcut și manifeste pe cate-gorii speciale (profesionale). La militari, ca și la celelalte profesiuni separate, se răspândiau prin secțiile respective.

Nu știu ce anume persoane se ocupau cu răspândirea manifestelor — aceasta căzând în sarcina Comitetelor profesionale respective.

Numărul manifestelor depindea de forța organizației respective și de fondurile de care putea dispune aceasta.

Organizațiile profesionale își procurau singure fondurile cu care contribuiau la plata manifestelor respective.

Nu știu că pentru secția militară Mitus Ionescu era însărcinat cu procurarea și distribuirea acestor manifeste.

In ceeace privește adunările și întrunirile publice în țară:

Subsemnatul: am avut întruniri publice în Muscel (Campulung, Domnești, Tapoloveni); am participat la conferințele sau comitetele județene premergătoare congreselor: R. Sarat (Comitet), Roman (Comitet), Bacau (Comitet local), Fălticeni (conferință locală), Focșani (Comitet local), Suceava (conferința locală), și Rădăuți (Confer. jud.).

I. Mihalache

5.9.947
Văzut de noi ... [illegible]

— 4 —

D-l N. Penescu, secr. gl., a vizitat alte organizații județene din Moldova în același scop. D-l Hategan, ministru, la Congr. Org. Jud. Iași s'a terminat cu întrunire publică.
Vor fi fost și alte întruniri publice în V. Regat, de care acum nu mi amintesc.
Știu că au fost și în Ardeal astfel de întruniri publice cu prilejul congreselor județene.
În Capitală, personal am participat la adunarea membrilor Comitetelor de circumscripții din culoarea Roșu (la Casa de Stat din Grivița); idem: Galben (Casa de Stat din Piața Amzei); idem din Negru și Albastru: la Clubul P.N.T. din Clemenceau.
Întruniri publice s'au ținut pe circumscripții la Casele de Stat sau în localuri publice. La acestea personal nu am participat. Știu că la unele au participat fruntași ardeleni.
Nu știu de nici un mijloc sau metodă de luptă ilegală de care s'ar fi servit P.N.T. în campania electorală și în alegeri.
Garzile țărănești ca mijloc de apărare a votanților și a urnelor nu sunt mijloace ilegale; de asemenea: a liniștei și ordinei în adunări.
Nu cunosc nici un caz în care astfel de garzi să se fi dedat la agresiuni și atacuri pentru a provoca pe adversari; de sigur — în cazurile ce vor fi fost, au provocat fost pentrucă adversarii încercând ~~fost~~ turburarea adunărilor, furt de voturi, sau urne,

I. Mihalache

259

5.9.947

- 5 -

Nu exista un organ special pentru conducerea campaniei electorale pe țară (în afară de „Comisia de propagandă" care se ocupa cu manifestațiile) aceasta revenind de drept forurilor permanente ale Partidului — din care și subsemnatul făcea parte.

Cu mersul campaniei electorale se ocupa Comitetele pe Vechiul Regat (al cărui Regional al V. Regat — și Președinte era subsemnatul, G. Mărăcăreanu, Secretar provizoriu, Dr. Vencu, lucrând în realitate cu Comitetul, iar pentru Ardeal: Comitetul Regional al Ardealului și a Banatului, al cărui Președinte era Mihai Popovici și Secretar gl. Ilie Lazăr.

Președintele „Comisiei de propagandă" era Cezar Spineanu și p. V. Regat Dr. Aurel Dobrescu p. Ardeal.

În ceea ce privește „Instrucțiunile Prezidiale pentru alegeri" semnate Cezar Spineanu, aflate în „Volumul I din Alegerile din 946" pag 42 și 43 ce mi-au fost citite în întregime (13 puncte) declar că nu am avut cunoștință de ele. Dacă mi-ar fi fost prezentate, le-aș fi acceptat și susținut în general — în afară de punctele 10: oblig. „cu forța" a Președintelui secției de votare; și ultimele trei rânduri care nu aveau rost și anume privitoare la „recunoașterea neutralității Țării noastre ca România ...

I. Mihalache

5.9.947
Văzut de noi spre [illegible]

„au protestat vehement că Țara a
„fost slab reprezentată la Conf. Păcii."
Făceam parte din Comisia de Propagandă;
așa cum am arătat mai sus.
Este exact că pentru campania electorală
s'a pus un preț deosebit pe tineret.
În ceea ce privește întrunirile ce se țineau
în Capitală, n'am dat directive speciale
cu privire la ținerea discursurilor și
nu am primit rapoarte asupra acestor
discursuri, deși eram Președintele
org. Capitalei: nu era obiceiul; le
urmăriam după gazeta „Dreptatea".

Nu am fost informat că „la întru-
„nirea dela Barcelona unii vorbitori
„ca: Bercaru Ion Lambru, Prof. Anghe-
„lescu și Petre Ciuraga etc au ridi-
„cat atitudine împotriva comuniștilor
„și a evreilor".

Este adevărat că în discursurile d-voastre
— cu prilejul campaniei electorale țăranilor
ați căutat să insuflați, va înființa
teama că Guvernul Groza
colhozuri care îi va priva de orice
drepturi asupra proprietății și
averii lor?
Sub această formă, nu e adevărat.
am vorbit, la câteva întruniri despre
colhozuri: în ce constau, și propunerile
lor din punct de vedere tehnic; și i-am
întrebat după aceea dacă ei le aprobă.

/ I. Mihalache

258

~~229~~ 230

– În ceea ce privește „echipele de șoc militare „formate din Tineretul militar condus „de Mitus Ionescu" – nu știu că au existat și cum s'au organizat. Independent de Capitală, întrebarea ar poate fi adresată d-lor Maniu și Penescu. Pe mine nici d-l Maniu nici d-l Penescu nu m'au informat de existența și rostul acestor echipe.

Nu mi s'au adus la cunoștință „acte de terorism și huliganism „comise de echipele de șoc și de „gărzile țărănești".

Nu-mi amintesc dacă la întoarcerea mea din Muscel, unde în lunile Sept. și Octombrie 1946 am fost reținut mai mult timp cu ocazia procesului meu de lipsire de drepturi cetățenești – mi s'au comunicat „acte de terorism" din Capitală.

În timpul lipsei mele din Capitală, mi-a ținut locul, Vice-Președintele org. Capitalei Prof. Univ. G. K. Constantinescu, nu-mi amintesc ca nici ulterior, mi s'au raportat. Voi fi luat cunoștință de cele întâmplate prin presă sau prin prieteni.

I. Mihalache

5.9.947

Văzut de noi, spre neschimbare. [illegible] prin [illegible]

268
III

2830

231

DECLARATIE

Subsemnatul I.Mihalache, în continuare declar:

- In legătură cu evenimentele dela 23 August 1945, nu-mi amintesc să fi avut o consfătuire în casele Stirbey.

- Am aflat sau ştiut că Suveranul nu s'a prezentat la serbările dela 23 August 1945.

- După 6 Martie 1945 vechiul acord al "Blocului celor patru partide", a rămas automat "acord al celor trei partide". Aceste trei partide au ţinut să informeze Suveranul despre punctul lor de vedere asupra actelor Guvernului şi să ceară schimbarea Guvernului în raport cu curentele de opinie publică.

ss.I.Mihalache.

Informarea în audienţe la Suveran am făcut-o verbal. Ocazional, am predat şi memorii din ţară.

Cred că s'au predat Suveranului şi copii depe memorii adresate Misiunilor aliate.

Am fost în audienţă separat de dl.Maniu.

ss.I.Mihalache.

5 Septemvrie 1947.

P.Conf.
[signature]

M.C.

267

232

Declarație

6 Sept. 947.
Dată în fața noastră
Prim. Cartea

Subsemnatul I. Mihalache, în continuare declar:

- În legătură cu evenimentele dela 23 Aug 945, nu-mi amintesc să fi avut o consfătuire în Casele Știrbei.
- Am aflat sau știut că Suveranul nu s'a prezentat la serbările dela 23 Aug 945.
- După 6 Martie 1945 vechiul acord al Blocului celor patru partide, a rămas automat „acord al celor trei partide".

Aceste trei partide au ținut să informeze Suveranul despre punctul lor de vedere asupra actelor guvernului și să-i arate schimbarea guvernului în raport cu curentele de opinie publică.

I. Mihalache

Informarea în audiențe la Suveranu am făcut-o verbal, oficial, am predat și memorii din Țară.
Cred că s'au predat Suveranului și copii de pe memorii adresate Miniștrilor aliate.
Am fost în audiență separat de d. Maniu.

I. Mihalache

280

III

~~1082~~

233

DECLARATIE

Subsemnatul, I.MIHALACHE, în continuare declar :

Din "Buletinul de informaţii" al "Biuroului de Informaţii" al P.N.T. (depe lângă gazeta Dreptatea) am aflat că la Paris exista un grup Români care scoteau gazetă de fronda contra Guvernului român "La Roumanie independence". Dintre cei aflaţi în acel "grup" îmi amintesc de numele Răutu şi Florescu.

De alte grupuri de români, organizaţi în străinătate (Elveţia) nu am ştiut.

Eu în Elveţia urma să iau contact, după plecarea mea cu Gafencu, Buzeşti, Vişoianu şi eventual cu Creţeanu, Davilla, Tilea, Bianu, în Elvaţia sau în altă parte.

Desigur că între altele m'aş fi informat şi despre " grupurile de români din străinătate" dacă există.-

ss. I.Mihalache

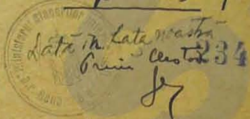
6 Septembrie 1947.

P.Conf.
[signature]

269

~~2865~~

6 Sept. 1947.

Declaraţie.

Subsemnatul, I. Mihalache, în continuare declar:

Din „Buletinul de informaţii" al „Biroului de Informaţii" al P.N.T. (despre „lângă gazeta Deşteaptă-te"), am aflat că la Paris există un grup Români care scoteau gazeta de frondă contra Guvernului român „La Roumanie indépendante". Dintre cei aflaţi în acel „grup" îmi amintesc de numele Răutu şi Florescu.

De alte grupuri de români, organizaţi, în străinătate (Elveţia) nu am ştiut.

Eu în Elveţia urma să iau contact, după plecarea mea cu Gafencu, Bufesti, Vitoianu, Davila, Tilea şi eventual cu Cretzeanu, Bianu — în Elveţia sau în altă parte.

Desigur că între altele m-aş fi informat şi despre „grupurile de români din străinătate" — dacă există.

I. Mihalache

272/III

234

235

D E C L A R A T I E

Subsemnatul I.MIHALACHE, în continuare declar:

Dl. Maniu s'a consultat cu mine decâte ori s'a pus în discuţiune chestiunea eventualei schimbări de tactică sau metodă de luptă a partidului.

Dl.Maniu avea "depline puteri" date de Comitetul Central de dinainte de dizolvarea partidelor, până la şedinţa Comitetului Central ce a avut loc după alegerile din 1946.

Dl.Maniu, pe cât ştiu, nu a luat vr'o hotarâre importantă fără a se fi consultat cu mine.

Evident socotesc foarte importantă schimbarea de metodă de luptă sau tactica a unui partid, cum este al nostru.

Socotesc importante demersurile făcute de un partid politic unor puteri străine.

Socotesc importante înfiinţarea şi sprijinirea unor "grupări politice de rezistenţă în afara graniţelor ţării".

Legăturile create de Dl.Maniu cu diferite persoane din Ministere pentru informaţii nu era obligat să mi le comunice mie; nici chiar atunci "când erau în legătură cu orientarea în politica externă a Partidului".

Stiu că Dl.Maniu nu s'a gândit la schimbarea politic externe a partidului.-

Stiu aceasta, pentru că dacă s'ar fi gândit mi-ar fi spus, tocmai fiindcă aceasta ar fi fost o problemă prea importantă.-

Sigur că era important să-mi comunice "orce înfiinţare de organizaţii de luptă subversivă ale partidului".

ss.I.Mihalache

6 Septembrie 1947.

P.Conf.
[signature]

271

~~235~~ 234

6 Sept. 1947.

Dată în fața noastră [illegible] ss. 236

Declaratie.

Subsemnatul I. Mihalache, în continuare declar:

D-l Maniu s'a ~~ținut~~ consultat cu mine decâte ori s'a pus în discuțiune chestiunea eventualei schimbări de tactică sau metodă de luptă a partidului.

D-l Maniu avea „depline puteri" date de Comitetul Central de dinainte de dizolvarea partidelor, până la ședința Comitetului Central ce a avut loc după alegerile din 1946.

D-l Maniu, pe cât știu, nu a luat vr'o ~~mâi~~ hotărâre importantă fără a se fi consultat cu mine.

Evident socotesc foarte importantă schimbarea de metode de luptă sau tactica a unui partid, cum este al nostru.

Socotesc importante demersurile făcute de un partid politic către puteri străine.

I. Mihalache

socotesc importante înființarea
și sprijinirea unor „grupări
politice de rezistență în afara
granițelor țării".
Legăturile create de Dr. Maniu
cu diferite persoane din ministere
pentru informații nu era obligat
să mi le comunice mie; nici
chiar atunci „când erau în legătură cu orientarea
în politica externă a Partidului".
Știu că Dr. Maniu nu s'a gândit la
schimbarea politicii externe a par-
tidului.
Știu aceasta, pentru că dacă s'ar
fi gândit mi-ar fi spus. Tocmai
fiind că aceasta ar fi fost o pro-
blemă foarte importantă.
Sigur că era important să-mi
comunice „orice înființare de orga-
nizații de luptă subversivă ale
„partidului".

I. Mihalache

6.9.947

Văzut de noi spre neschimbare
Emin Cristea

[signature]

278

III

1 ~~226~~

D E C L A R A T I E

Subsemnatul I.MIHALACHE, în continuare, declar:

Dl.Penescu în calitate de Secretar General era obligat să cunoască "Instrucţiunile redactate de Comitetele (două) de propagandă" p.alegeri.

Manifestele Centrului, lucrate de cele 2 comisii de propaganda, erau văzute de mine pentru V.Regat, de Dl.Mihaiu Popovici pentru Ardeal şi Banat şi ulterior prezentate Dlui Maniu spre aprobare.

Din comisia de propaganda p.Vechiul Regat facea parte şi subsemnatul.

Primul concept de manifest p.militari l-am întocmit eu predându-l Dlui Maniu, la Dobreşti când a fost în vizita la mine, prin Oct.1946 - pentru a discuta chestiuni în legătură cu campania electorală, subsemnatul fiind ocupat pe acea vreme cu procesul la Câmpulung (al subsemnatului - cel electoral).

Dl.Maniu nu se deplasa deseori la Dobreşti, ci la câteva luni când avea chestiuni importante şi nevoie de repaos.-

Dl.Maniu pentru probleme importante pe care avea nevoie să le discute în linişte, venia, uneori, la Dobreşti.

Nu-mi aduc aminte ce anume probleme am discutat la Dobreşti cu acel prilej, de sigur chestiuni în legătură cu campania electorală şi mersul procesului meu electoral.-

- "De aceea a venit Dl.Maniu la Dobreşti ca să cunoască mersul procesului Dv. electoral ?"

- De sigur că nu; ci pentru alte probleme mai importante şi pentru repaus de câteva zile.

- In ziua de alegeri a existat un Biurou Central de Coordonare pentru Capitala sub conducerea mea, în casa Serdici. Acesta era Biuroul Capitalei: Subsemnatul, Dl.Prof G.N.Constantinescu, Secretarul Gl.Al.Bunescu, Secr.adjunct Ing. Popescu Botoşani şi şefii de sectoare, aceşti 4 şefi de sectoare lucrând în sectoare şi venind din când în când la sediu (Serdici).

..//..

Legătura cu Provincia o ţinea Penescu, care şi organizase biurou propriu.-

- Am auzit că în timpul alegerilor s'au făcut fotografii de către fotografi anglo-americani.

- Legătura între Biuroul de Coordonare şi periferia se făcea prin : agenţi de legătura între sediu (Serdici) şi şefii de sectoare; aceştia îşi organizau înşişi legături proprii cu secţiile de votare.

ss. I. Mihalache.

6 Sept. 1947.

Pentru conf.
Samuel

276

~~228~~

237

6 Sept. 1947.

~~237~~

Declarație.

Dată în fața noastră [illegible]

Subsemnatul I. Mihalache, în continuare, declar:

D-l Penescu în calitate de secretar general era obligat să cunoască „Instrucțiunile redactate de „Comitetele (două) de propagandă" p. alegeri.

Manifestele Centrului, lucrate de cele 2 Comisii de propagandă, erau văzute de mine pentru V. Regat, de D-l Mihail Popovici pentru Ardeal și Banat și ulterior prezentate D-lui Maniu spre aprobare.

Din Comisia de propagandă p. Vechiul Regat făcea parte și Subsemnatul.

Primul concept de manifest p. militari l-am întocmit eu predându-l D-lui Maniu, la Dobrești când a fost în vizită la mine, prin Oct. 946 – pentru a discuta chestiuni în legătură cu campania electorală, Subsemnatul fiind ocupat pe acea vreme cu procesul la Câmpulung (al Subsemnatului cel electoral).

D-l Maniu nu se deplasa deseori la Dobrești, ci la câteva luni când avea chestiuni importante și nevoie de repaos.

I. Mihalache

6.9.947

Vagul de noi apare nelămuritoare. prin centru

Jz

— 2 —

D-l Maniu pentru problemele importante pe care avea nevoie să le discute în liniște, venia, uneori, la Dobrești.

Nu-mi aduc aminte ce anume probleme am discutat la Dobrești cu acel prilej; de sigur chestiuni în legătură cu campania electorală și mersul procesului meu electoral.

— „De aceea a venit d-l Maniu la Dobrești ca să cunoască d-tale elementele procesului d-tale electoral?"

— De sigur că nu; ci pentru alte probleme mai importante și pentru repaus de câteva zile.

— În fața de alegeri a existat ~~un~~ Biurou central de coordonare pentru Capitală sub conducerea mea, în Casa Serdici. Acesta era Biuroul Capitalei: Subsemnatul, d-l Prof. G. K. Constantinescu, Secr. Secretarul ge. Al. Bunescu, Secr. adjunct Prof. Papuca Batărani de sectoare; aceștia și șefii de sectoare lucrând în
șefi de sectoare și venind din când
sectoare la sediu (Serdici).
în când la

I. Mihalache

275

- 3 -

~~280~~ 240

Legătura cu Provincia o ține Penescu, care și organizare birou propriu.

- Am auzit că în timpul alegerilor s'au făcut fotografii de către fotografi anglo americani.

- Legătura între Birourile Coordonare și Conferința se face prin: agenți de legătură între sediu (Sediul) și șefii de sectoare; aceștia își organizau noi legături proprii cu secțiile de votare. -

Mihalache

6. 9. 947

Văzut de noi spre [illegible]

Primul Chestor

[illegible]

7 Sept. 1947 241

D E C L A R A T I E

Subsemnatul I.MIHALACHE, în continuare declar :

- Am locuit în Bucureşti la Nestor Badea, în timpul anului 1947 până pe la începutul lui Iunie.-

- Aci am primit mai multe vizite ale D-lui Iuliu Maniu şi am ţinut şi câteva şedinţe ale " Biroului " Partidului. Imi amintesc că la una din întâlniri cu Dl.Maniu mi-a arătat un mesagiu venit dela Acheson în care arăta mulţumire că Partidul naţional ţărănesc, nu întreprinde agitaţii de răsturnare a guvernului.-

- Nu ştiu că Niculescu-Buzeşti a primit un mandat de reprezentare din partea celor trei partide din opoziţie.-

- Am citit o scrisoare primită de Dl.Maniu dela Niculescu Buzeşti care începea cu nenorocirea ce l-a lovit şi care-l cufundase într'o stare de deprimare şi disperare şi care termina cu un postscriptum în care mă asigura de devotamentul lui.- Scrisoarea fiindu-mi cetită am recunoscut conţinutul ei.-

Recomandarea lui Niculescu Buzeşti corespunde cu cele cuprinse în mesajul Acheson.-

Mi-amintesc că la Badea Nestor m'au vizitat gazetarii anglo-americani, ; nu-mi amintesc să fi venit cineva dela " Misiunile Anglo-Americane ".-

Mesajul Aacheson îmi amintesc că mi l-a citit mai întâi mie singur, şi a doua oară fiind faţă încă cineva, probabil Penescu.-

Din gazetarii veniţi în ţară ce m'au vizitat, îmi amintesc numele : Markham, D-ra Theyler / americani/.-

Cât timp am stat la Badea am primit vizitele unor militari de grad superior din C.P.M. şi îmi amintesc de : General Aviator Deculescu care mi-a prezentat o lucrare /carte/, General Negrei, General Gheorghieş, Col. Stoica, Col. Stătescu, Col. Dumitrescu /azi general ; nu ştiu dacă mai este în partid/, Comandor Ciorcin, C-dor Mocanu şi alţi militari al căror nume

./.

nu-mi vine în memorie.-

Au mai fost şi alţi ofiţeri superiori neînscrişi în partid : Generalul Gheorghiu, General Teodorescu Iosif, Gen. Magistrat Constantinescu şi alţii.-

Am primit corespondenţă dela Lt. Colonelul Secretar al Organizaţiei Braşov /domiciliind în Codlea /.- Demetriad Alex.

Nu-mi amintesc dacă şi dela alţi foşti militari.-

ss/. I. Mihalache

P. Conf.
[signature]

280

242

243

7 Sept. 1947.

Dată în fața noastră
Comis. Chestor

Declarație.

Subsemnatul I. Mihalache, în continuare, declar:

– Am locuit în Bucureștii la Nestor Badea, în timpul anului 1947 până pela începutul lui Iunie.

– Aci am primit mai multe vizite ale Dlui Iuliu Maniu și am ținut și câteva ședințe ale „Biuroului" Partidului. Îmi amintesc că la una din întâlniri cu D. Maniu mi-a arătat un mesagiu venit dela Acheson în care arăta mulțumire că Partidul național-ț., nu întreprinde agitații de răsturnare a guvernului.

– Nu știu că Niculescu Buzești a primit un mandat de reprezentare din partea celor trei partide din opoziție.

– Am citit o scrisoare primită de D. Maniu dela Niculescu Buzești care începea cu nenorocirea ce l-a lovit și care-l cufundase într'o stare de deprimare și disperare și care termina cu un post-scriptum

I. Mihalache

7.9.947
[illegible]

— 2 —

în care mă asigura de devotamentul său. Scrisoarea fiindu-mi cetită, am recunoscut conținutul său.

Recomandarea lui Niculescu Buzești corespunde cu cele cuprinse în mesajul Acheson.

Mi-amintesc că la Badea [illegible] m'au vizitat gazetari anglo-americani; nu-mi amintesc să fi venit cineva dela „Misiunile anglo-americane". Mesajul Acheson mi-amintesc că mi l-a cetit mai întâi mie singur, și a doua oară fiind față încă cineva, probabil Penescu.

Din gazetarii veniți în țară, ce m'au vizitat, îmi amintesc numele: Markham, [illegible] Theyler (americani).

Cât timp am stat la Badea am primit vizitele unor militari de grad superior din CPM. Și-mi amintesc de: General Aviator Decanescu (care mi-a prezentat o lucrare (carte)), General Negrei, General Gheorghiu, Col. Stoica, Col. Stătescu, [illegible] Dumitrescu (azi General; nu știu dacă mai este în partid.);

I. Mihalache

279 243 244

Comandor Cioroiu, Cdor Mocanu
și alți militari al căror nume
nu-mi vine în memorie.

Au mai fost și alți ofițeri
superiori neînscriși în partid:
Generalul Gheorghiu, Gen. Teodo-
rescu Iosif, Gen. Magistrat
Constantinescu și alții.

Am primit corespondență dela
Lt. Colonelul Secretar al organiza-
ției Brașov (domiciliind în Codlea)

Nu-mi amintesc dacă și dela
alți foști militari.

I. Mihalache

7. 9. 947

Văzut de noi spre neschimbare
Prim Chestor

245

D E C L A R A Ț I E

Subsemnatul I.MIHALACHE,în continuare declar :

Pentru a putea studia problemele ce se puneau Conferinței din Paris,s'a ținut la Mihai Popovici o primă consfătuire cu membri ai Partidului / din Delegația Permanentă,sau specialiști/ cu technicieni din alte partide sau fără partid.-

S'a discutat necesitatea de a se urmări aceste probleme și s'au schițat Comisiile de specialiști care să le studieze.-

Au mai fost și alți technicieni,în afară de partide,dar nu-mi amintesc numele lor - în afară de Pogoneanu.-

Președintele și Secretarul General al Partidului s'au ocupat mai departe cu formarea definitivă a fiecărei comisiuni.-

Buzești și Vișoianu erau și ei de față.-

Nu știu " cum și de unde se procura materialul documentar necesar pentru redactarea rapoartelor pe probleme ".-

Cu întocmirea definitivă a acestor memorii se ocupau Președintele și Secretarul General ; eu nu am urmărit astfel de lucrări ;

Stiu că aceste memorii pe probleme,au fost trimise lui Gafencu la cererea acestuia.- Nu știu prin cine.-

Nu știu prin ce mijloace se primea și se trimitea corespondența în străinătate.-

Cred că memoriile erau importante și nu trebuiau să cadă în orice mână,deduc deci că curierul trebuia să fie persoană de încredere.-

- Cum vă explicați că din corespondența primită din străinătate,o scrisoare cu data de 3 Aprilie 1947,expediată de Niculescu Buzești,s'a găsit în copie la Pogoneanu ?

- Probabil că Dl.Maniu i-a dat-o s'o citească și el a copiat-o.-

- Desigur că se deduce, că Dl.Pogoneanu se bucura de încrederea D-lui Maniu.-

ss/. I. Mihalache

8 Septembrie 1947

283

8 Sept. 1947.

Declarație.

Dată în fața noastră [illegible]

Subsemnatul I. Mihalache, [illegible]

continuare declar:

Pentru a putea studia problemele ce se puneau Conferinței din Paris, s'a ținut la Mihail Popovici o primă consfătuire cu membrii Partidului (din Deleg. Permanentă sau specialiști) cu tehnicieni din alte partide sau fără partid.

S'a discutat necesitatea de a se examina aceste probleme și s'au schițat Comisiile de specialiști care să le studieze.

Au mai fost și alți tehnicieni, în afară de partide, dar nu-mi amintesc numele lor – în afară de Pogoneanu.

Președintele și secretarul general de Partidului s'au ocupat mai departe cu formarea definitivă a fiecărei Comisiuni.

Buzești și Visoianu erau și ei de față.

Nu știu, cum și de unde se procura materialul documentar (necesar pentru redactarea rapoartelor pe probleme.

Cu întocmirea definitivă a acestor memorii se ocupau Președintele și Secretarul General; eu nu am urmărit astfel de lucrări.

Știu că aceste memorii, pe probleme, au fost trimise lui Gafencu la cererea acestuia. Nu știu prin cine.

Nu știu prin ce mijloace se primia și se trimitea corespondența în străinătate.

Cred că memoriile erau importante și nu trebuiau să cadă în ori ce mână; deduc deci că curierul trebuia să fie persoană de încredere.

— Cum vă explicați că din corespondența primite din străinătate, o scrisoare cu data de 3 Aprilie 947, expediată le Mica-
lesar Bujești, s'a găsit în copie la Pogoneanu?

Probabil că Dl. Maniu i-a dat-o s'o citească și el, a copiat-o.

— Desigur că se deduce, că Dl. Pogoneanu se bucura de încrederea Dlui Maniu.

I. Mihalache

8. 9. 947

Văzut de noi spre neschimbare.

Prim Chestor

[illegible signature]

886
246
247

DECLARATIE

Subsemnatul I. MIHALACHE, în continuare declar :

N'am comunicat soţiei mele plecarea în străinătate, deci nici obiectivul ei ; şi nici nu i-am vorbit la ultima plecare, că voiu lua contact cu grupul Vişoianu, Buzeşti, Creteanu Davilla, Tilea, Bianu, Gafencu.-

" Dorinţa mea ar fi fost ca dacă ajungem în America să iau contact informativ cu Macek şi ceilalţi agrarieni străini / ai altor state /.-

ss/. I. Mihalache

8 Septembrie 1947

P. Conf.
[signature]

285

~~247~~ 246

8 Sept. 1947.

Declarație.

Dată în fața noastră: [illegible]

248

Subsemnatul I. Mihalache, în continuare, declar:

N'am comunicat soției mele plecarea în străinătate, deci nici obiecțiunea ei; și nici nu i-am vorbit, la ultima plecare, că voi lua contact cu grupul Vișoianu, Buzești, Tilea, Brian, Crețeanu, Davilla, Gafencu.

Dorința mea ar fi fost ca dacă a„jungeam în America ~~[illegible]~~ să iau contact informativ cu acești străini" (ai și ceilalți agrarieni altor state).

I. Mihalache

208 III 248 241

249

D E C L A R A T I E

Subsemnatul I.MIHALACHE, în continuare declar :

Generalul Aviator Gheorghiu a venit la mine cu Comandor Cioroiu când locuiam la Nestor Badea, aproximativ 5-6 luni în urmă.- Nu era în aceeaş vizită când mi-a prezentat Cioroiu proectul de organizare a aviaţiei.- A fost o vizită de informaţie politică despre partid.- Nu-mi aduc aminte că i-am spus " că partidul are nevoie de elemente combative de teren, iar nu de demnitari ".-

Cioroiu nu mi-a spus că şi " Generalul Gheorghiu a fost solicitat să colaboreze la proectul de reorganizare al aviaţiei ".-

De Colonelul Pancu nu-mi amintesc.-

Nu exclud, dar nu-mi amintesc că am declarat la conferinţa org.militare că " regimul actual va avea soarta regimului legionar şi a lui Carol II "

In ceeace priveşte legăturile şi corespondenţa org. militare pe Ţară, cu organizaţiile militare / C.P.M. /din Provincie, priveşte pe Colonelul Stoica în calitate de Secretar al acelui Comitet, lucrând pe lângă d-l Maniu Preşed. Partidului.-

Ocazional mă informa Generalul Negrei - nu-mi amintesc azi ce anume informaţii.-

ss/. I. Mihalache

8 Septembrie 1947

P. Conf.

287

2119

8 Septembrie 947.
…tă în fața noastră
Prim Procuror

Declarație.

Subsemnatul, I. Mihalache, în
250
continuare, declar:

Generalul aviator Gheorghiu a ve-
nit la mine cu Comandor Cioroiu
când locuiam la Vectr Badea, aproxi-
mativ 5-6 luni în urmă. Mi era
în aceeaș vizită când mi-a pre-
zentat Cioroiu proectul de orga-
nizare a aviației. A fost o vizită
de informație politică despre partid.
Nu-mi aduc aminte că i-am spus
„că partidul are nevoie de ele-
mente combative de teren, iar nu
de demnitari"
Cioroiu nu mi-a spus că și
Generalul Gheorghiu a fost soli-
„citat să colaboreze la proectul
de reorganizare al aviației."
De Colonelul Pancu nu-mi
amintesc.
Nu exclud, dar nu-mi amintesc
că am declarat la conferința
ag. militare că „regimul actual
va avea soarta regimului
legionar și a lui Carol II"

/ Mihalache

In ceeace priveşte legăturile şi corespondenţa org. militare pe Ţară, cu organizaţiile militare (C.P.M.) din Provincie, priveşte pe Colonelul Stoica în calitate de Secretar al acelui Comitet, lucrând pe lângă d. Maniu Preşed. Partidului.

Ocazional, mă informa Generalul lui Negrei – nu-mi amintesc asupra ce anume informaţii.

Y. Mihalache

8. 9. 947

Văzut de noi spre neschimbare
Prim Chestor
[signature]

292 250

DECLARATIE

Subsemnatul, I. MIHALACHE, în continuare, declar:

- Odată cu numirea mea de Preşedinte al organizaţiei Capitalei, am fost obligat să locuiesc în Bucureşti mai mult decât înainte - şi aproximativ : 2 săptămâni în Bucureşti, 2 săptămâni la ţară; în cazuri importante: şi 3 săptămâni. In acest timp am locuit la Nestor Badea.

In fapt, pregătirea campaniei electorale a început spre sfârşitul lui Ianuarie prin revizuirea organizaţiilor judeţene (în capitalele de circumscripţii).

Partidul a dat în chip firesc o importanţă deosebită acelor alegeri.-

- "Aţi considerat că aceste alegeri avea o importanţă epocală, că prin câştigarea sau pierderea acestor alegeri se hotăra asupra regimului ce avea să guverneze ţara"?

- Da.

- "Atunci când rezultatul acestor alegeri, hotăra pentru multă vreme de soarta Partidului naţional-ţărănesc, este normal ca metodele obişnuite de lupta în alegeri să fi fost schimbate găsindu-se metode corespunzătoare"?

- Lupta dându-se în condiţiile legilor existente ale Ţării şi partidul netemându-se de rezultatul alegerilor nu s'a gândit la schimbarea metodei de luptă.

- Precizez că întrebuinţarea gărzilor ţărăneşti (vezi declaraţiile anterioare) nu constitue o metodă nouă ele funcţionând şi în alegerile de sub guvernările liberale şi Goga - Cuziste.

- In instrucţiunile pentru conducerea alegerilor la secţiile de votare se dădeau, instrucţiuni şi pentru funcţionarea gărzilor ţărăneşti (acolo unde se simţea nevoie).

- "Instrucţiuni" pentru gărzile ţărăneşti, erau locale. Nu-mi amintesc acum vr'un exemplar de astfel de "Instrucţiuni".

..//..

E.F.

Eu răspundeam de conducerea campaniei electorale (incl.gărzi) pentru Vechiul Regat. Nu ştiu dacă Dnii Ghiţa Popp şi Ilie Lazar aveau o sarcină specială "Controlul şi organizarea gărzilor ţărăneşti" în Ardeal şi Banat.

- Pe Ghiţa Pop îl cunosc de când îl cunosc şi pe Dl.Maniu. A fost deputat şi Ministru; Secretar General al Partidului dela asasinarea lui Madgearu până la numirea lui Penescu.

Il cunosc ca om capabil, cult şi devotat Partidului

A rămas în Delegaţia Permanentă a Partidului până azi.

Nu i-am urmărit vr'o activitate specială în afară de aceea din Delegaţia Permanenta.-

Cred c'a făcut parte din vr'una din comisiile ce se ocupau cu memoriile pentru Conferinţa de Pace.-

In timpul campaniei electorale a participat la redactarea manifestului general al Partidului; cred că de asemenea, la manifeste pentru Ardeal.

Nu ştiu dacă Ghiţa Pop a avut vr'o însărcinare de a ţine ~~contact cu cei refugiaţi şi de a-i ajuta;~~ delegat la Comitetul de asistenţa în acest scop fiind Serdici.-

Pentru cei fugiţi ("refugiaţi) în munţi, păduri sau oraşe, ţinea legătura cu Comitetul de Asistenţa (pentru cei închişi (Dl.Serdici.)

In calitate de Preşedinte al organizaţiei Capitalei, am făcut parte din Comitetul de asistenţă.

Acest Comitet îşi procura fonduri prin colecte. Şi Penescu participa la unele şedinţe ale Comitetului.-

ss. I. Mihalache

8 Septembrie 1947.

P. Conf.
[signature]

230 ~~252~~ 253

8 Sept. 1947.

Dată în fața noastră
Prin [illegible] [signature]

Declarație.

Subsemnatul, I. Mihalache, în continuare, declar:

— Odată cu numirea mea de Președinte al organizației Capitalei, am fost obligat să locuiesc în București mai mult decât înainte — și aproximativ: 2 săpt. în București, 2 săptămâni la țară; în cazuri importante: și 3 săptămâni. În acest timp am locuit la Nestor Badea.

În fapt, pregătirea campaniei electorale a început spre sfârșitul lui Ianuarie prin ~~pregătirea~~ revizuirea organizațiilor județene (în capitală: de circumscripții).

Partidul a dat în chip firesc o importanță deosebită acelor alegeri.

— „Ați considerat că aceste alegeri aveau o importanță epocală, că prin câștigarea sau pierderea acestor alegeri se hotăra asupra regimului ce avea să guverneze țara»?

— Da.

I. Mihalache

8. 4. 947
Văzut de noi azi [illegible]

— 2 —

— "Atunci când rezultatul acestor alegeri, hotăra pentru multă vreme de soarta Partidului Naţional Ţărănesc, este normal ca metodele obişnuite de luptă în alegeri să fi fost schimbate"? găsindu-se metode corespunzătoare.

— Lupta dându-se în condiţiile legale existente ale Ţării şi partidul netemându-se de rezultatul alegerilor, nu s'a gândit la schimbarea metodei de luptă.

— Precizez că întrebuinţarea gărzilor ţărăneşti (deşi declaraţiile anterioare) nu constitue o metodă nouă; ele funcţionând şi în alegerile de sub guvernările liberale şi gogo-cuziste.

— In instrucţiunile pentru conducerea alegătorilor la secţiile de votare se dedeau, ~~eventual~~, instrucţiuni şi pentru funcţionarea gărzilor ţărăneşti (acolo unde se simţia nevoie!).

~~Acolo unde~~

— "Instrucţiuni" pentru gărzile ţărăneşti, erau locale.

— Nu-mi amintesc acum vr'un exemplar de astfel de "Instrucţiuni".

I. Mihalache

Eu răspundeam de conducerea campaniei electorale (incl. gărzi) pentru Vechiul Regat. Nu știu dacă dnii Ghiță Poppa și Ilie Lazăr aveau o sarcină specială „controlul și organizarea gărzilor țărănești" în Ardeal și Banat.

Pe Ghiță Pop îl cunosc de când îl cunosc și pe Dl. Maniu. A fost deputat și Ministru; și Secretar general al Partidului dela asasinarea lui Madgearu până la numirea lui Penescu.

Îl cunosc ca om capabil, cult și devotat Partidului.

A rămas în Delegația Permanentă a Partidului până azi.

Nu i-am urmărit nici o activitate specială în afară de aceea din Delegația Permanentă.

Cred c'a făcut parte din vreuna din Comisiile ce se ocupau cu memoriile pentru Conferința de Pace.

În timpul campaniei electorale a participat la redactarea manifestului general al Partidului, cred că de asemenea, la manifeste pentru Ardeal.

8. 9. 947 Mihalache

Văzut de noi spre neschimbare.
[signature]

Nu știu dacă Ghiță Pop a avut vreo însărcinare de a ține contact cu cei refugiați și de a-i ajuta; delegat la Comitetul de asistență în acest scop fiind Serdici.

Pentru cei fugiți („refugiați") în munți, păduri sau orașe, ținea legătura cu Comitetul de asistență (pentru cei închiși) Dr. Serdici.

În calitate de Președinte al organizației Capitalei, am făcut parte din Comitetul de asistență.

Acest Comitet își procura fondurile prin colecte. Și Penescu participa la unele ședințe ale Comitetului.

I. Mihalache

8.9.947

Văzut de noi spre neschimbare,
Prim Chestor

DECLARATIE

Subsemnatul I. MIHALACHE, în continuare declar:

Avocatul Horez a fost secretarul meu de 3-4 ani Il întrebuinţam pentru corespondenţe; nu participa la discuţiuni şi şedinţe.

In Iunie 1947 am luat prezidenţia Comitetului de asistenţă reorganizat.

Inainte de 1947, am ajutat 3 - 4 fugiţi.

Nu-mi amintesc să fi dat bilete pentru ajutarea fugiţilor prin Horez.

Din Comitet făcea parte de drept (ca Secr.Gen.) şi Dl. Penescu.

D-na Teodoru era secretară a Comitetului.

Pela sfârşitul lui Iunie 1947 (sau începutul lui Iulie) am încasat dela 5 persoane care n'au voit să-şi dea numele (trimise prin 2 cunoscuţi) suma de 110.000.000 (o sutazecemilioane) pentru Fondul de asistenţă - pe care i-am vărsat imediat, contra semnatura, Inginerului Mihăescu.

Cred că am trimis la Serdici persoane fugite, sau pentru cei fugiţi - în calitatea lui (din Iunie) de delegat pentru fugiţi, în Comitetul de asistenţa.-

ss. I.Mihalache

8 Septembrie 1947.

293

~~285~~

8 Sept. 1947.

256

Dată în fața noastră
[illegible]

Declarație.

Subsemnatul I. Mihalache, în
continuare declar:
Avocatul Horef a fost secreta-
rul meu de 3-4 ani. Îl întrebuin-
țam pentru corespondență; nu parti-
cipa la discuțiuni și ședințe.
În Iunie 1947 am luat prezi-
dentia Comitetului de asistență re-
organizat.
Înainte de 1947, am ajutat
3-4 fugiți.
Nu-mi amintesc să fi dat
bilete pentru ajutarea fugiților
prin Horef.
Din Comitet făcea parte de drept
(ca Secr. gl.) și Dr. Penescu.
D-na Teodoru era secretară
a Comitetului din Iunie 1947
Dela sfârșitul lui Iunie (sau începutul lui Iulie) am încasat
dela 5 persoane care n'au voit
să-și dea numele (trimise prin 2
cunoscuți) suma de 110.000.000
(o sutăzece milioane) pentru Fondul
de asistență — pe care i-am

I. Mihalache

vărsat imediat, contra semnătura,
Suprenului Mihăescu.

Cred că am trimis la Serdici
persoane fugite, sau pentru cei fu-
giti – în calitatea lui (din Iunie)
de delegat pentru fugiti, în Comitetul
de asistență.

I. Mihalache

8. 9. 947

Văzut de noi spre
neschimbare.
Prim [illegible]

236

257

DECLARATIE

Subsemnatul ION MIHALACHE, in continuare declar:

Complectez declarația din 8 Septembrie 1947, privitor la încunoștințerea soției mele despre plecarea în străinătate, cu următoarele.-

Imi însușesc declarația soției mele din 22 Iulie 1947, cu precizarea că nu am înștințat-o despre ultima plecare.-

Am vizat acea declarație la care mă refer în prezent.-

/ss/ ION MIHALACHE

9 Septembrie 1947.-

P. Conf.
[signature]

295

~~257~~

9 Sept. 947. 258

Dată în fața noastră
Prin Castro

Declarație.

Subsemnatul I. Mihalache, în continuare declar:

Complectez declarația din 8 Sept. 1947 privitoare la încunoștințarea soției mele despre plecarea în străinătate, cu următoarele:

Îmi însușesc declarația soției mele din 22 Iulie 947, cu precizarea că nu am înștiințat-o despre ultima plecare.

Am văzut acea declarație la care mă refer în prezent.

I. Mihalache

298

III

~~258~~

DECLARAŢIE

Subsemnatul I. MIHALACHE, în continuare declar :

Intrebare : Este adevărat că în luna Aprilie 1947 în casă la Nestor Badea, de faţă fiind şi Penescu, Dl. Maniu v'a comunicat că a informat misiunile aliate că este nevoit să înceapă oacţiune de răsturnare a guvernului din cauza prigoanei împotriva naţional-ţărăniştilor şi din cauza situaţiei grave din Ţară ?

- Nu răspund nici da nici nu ; aceasta înseamnă că nu-mi amintesc.-

Intrebare : Era această comunicare de mare însemnătate pentru partid ?

Răspuns : Da.-

Intrebare : Era de faţă şi Dl. Penescu ?

Răspuns : Da.-

Intrebare : Va cetit Dl. Maniu un text bătut la maşină ce reprezenta răspunsul D-lui Dean Aacheson transmqis prin Legaţia Americană ?

Răspuns : Da.- Dl. Maniu ne-a citit un text scris la maşină ce reprezenta un răspuns al D-lui Dean Aacheson - care interesa pe Dl. Maniu.-

Intrebare : Recunoaşteţi că ideia ce cuprindea acest text în general că nu este momentul nici unei agitaţii pentru răsturnarea Guvernului ?

Răspuns : Nu recunosc această idee că : nu este momentul nici unei agitaţii. . . . .etc.-

Intrebare : Vă amintiţi că în acest text se făcea o recomandare de a nu se întreprinde nici o agitaţie din partea P.N.Ţ. ?

Răspuns : Nu-mi amintesc.- Acest răspuns e o completare a răspunsului /Declaraţiei/ din 7 Septembrie a.c.-

ss/. I. Mihalache

9 Septembrie 1947

292

~~259~~ 258

260

9 Sept. 1947.

Dată în fața noastră
[illegible] [illegible]
[signature]

Declarație.

Subsemnatul I. Mihalache, în continuare, declar:

Întrebare. Este adevărat că în luna Aprilie 947 în casa la [illegible] Badea, de față fiind și Penescu, d-l Maniu v-a comunicat că a informat misiunile aliate că este nevoit să înceapă o acțiune de răsturnare a guvernului din cauza prigoanei împotriva național-țărăniștilor și din cauza situației grave din Țară?

— Nu răspund nici da nici nu; aceasta înseamnă că nu-mi amintesc.

Întreb. Era această comunicare de mare însemnătate pentru partid?

— Da.

Întreb. Era de față și d-l Penescu?

— Da.

I. Mihalache

9.9.947
Văzut de noi azi ... [illegible]

2 —

Intr. V-a cetit d-l Maniu un text scris la maşină ce reprezenta răspunsul d-lui Dean Acheson trimis prin Legaţia americană?

— Da, d-l Maniu mi-a cetit un text scris la maşină ce reprezenta un răspuns al d-lui Dean Acheson — care interesa pe d-l Maniu.

Întrebare. Recunoaşteţi că ideea ce cuprindea acest text în general că nu este momentul nici unei agitaţii pentru răsturnarea Guvernului?

— Nu recunosc această idee că: nu este momentul nici unei agitaţii ... etc

Întrebare. Vă amintiţi că în acest text se făcea o recomandare de a nu se întreprinde nici o agitaţie din partea P.N.T.?

— Nu-mi amintesc. Acest răspuns era o completare a răspunsului (declaraţiei) din 7 Sept. a.c.

I. Mihalache

10 Sept 1952 261

DECLARATIE

Subsemnatul Ion Mihalache in continuare declar:

Intrebare Ati făcut cu prijelul conferintei d,la Cercul Militar, ţinută in Aprilie 1947 ,o exemplificare în care aţi arătat că Elveţieni,datorită educaţiei sportive şi spirituale,au nevoie de foarte puţin timp / câteva săptămâni/ pentru pregătirea lor tehnică militară ?

RăspunsNu-mi amintesc cu prilejul acelei conferinţe am spus cele de mai sus. Dar ştiu că în alte diferite prilejuri,am afirmat fondul celor de mai sus. Nu exclud deci că aşi fi putut spune şi atunci.

Cunosc pe generalul STOIKA GRIGORE. Stiu că era în comitetul organizaţiei militare. Când locuiam la Badea îmi amintesc că a venit la mine acesă,nu singur. Am aflat că militarii discutau probleme reorganizării armatei; dar mie nu mi-au prezentat nu plan de organizare al armatei.

Nu-mi amintesc să-mi fi prezentat un asemenea plan.

Nu ştiu că generalul STOIKA făcea parte din comitetul de organizare pe ţară- din comitetul militar-

Cred că generalul STOIKA estemembru de partid de cel puţin 2 ani.

Pela începutul anului 1947- prin primăvara- când generalul BARBU mă-a prezentat un " proect de reorganizare" al jandarmeriei " / poate şi al poliţiei/ cuprinzând numai capitolele din proect, rămăsese vorba,ca,cu prilejul altei întâlniri să-mi facăc expunere a economiei proectului.-

Pe comandorul CIOROIU nu l-am cunoscut deaproape.Nu ştiu dacă era membru în comitetul organizaţiei militare. Nu avea în organizaţia de partid a capitalei nici-o situaţie / demnitate/.In partid era venit înainte de alegeri.

In timpul Campaniei Electorale,eu presedinte al capitalei,nu i-am dat vre'o insărcinare specială.-

./.

Comandorul MOÇANU ma vizitat de mai multe ori; și in primăvara lui 1947. Cu ocazia acestor ~~diferite~~ vizite îmi aducea și unele informații . Nu-mi amintesc ce anume informații. Colabora mai întâi cu Dl. Maniu . Intrâ un timp " biroul presei" lucra in casele LEUCUTIA / str. Schitu Măgureanu/, unde locuia si Dl Maniu inainte de alegeri.

Intrebare Fiind în contact mai strâns cu Dl. Maniu avea posibilitatea să aibă informații mai complecte?

Răspuns Este normal.

Comandorul MOCANU era bine apreciat de mine ; cred si de Dl. MANIU.

In calitatea lui de membru al " biroului presei", găsesc normal că era indicat să i-a printre cei din tâi contact cu gazetarii străini.

Sunt sigur că cunoștea pe Dnii POGONEANU, CAMIL DEMETRESCU / poate si alții/ dela Ministerul de Externe, în calitatea ce avea.

Cred că MOCANU se ducea și la Legațiile Engleze și Americane în calitatea ce avea.

Nu-mi amintesc de un col. PLEZNILA , in afară de col. PLEZNILA pe care l-am cunoscut ca director de cabinet al generalului D. POPESCU, Ministrul de Interne sub Antonescu. In această calitate i-am telefonat și mi-a telefonat de câteva ori pentru intâlniri cu generalul D. POPESCU.

Nu-mi amintesc dacă mi-a mai telefonat după căderea lui Antonescu. Nu știu că col. PLEZNILA a fost vre'o dată membru al partidului national țărănesc.

Generalul GHEORGHIES mi-a făcut impresia că este un om cult și documentat prin lecturi proprii in cele politice ; asemenea inteligent.

Cred că generalul GHEORGHIES a intrat in partid in 1946.-

Am primit vizita generalului GHEORGHIES de Vreo trei ori .

Odată cu scrisoarea în care vorbea de necesitatea despărțiri celor două comitete deo organizație profesională militară/ capitală și țară- nu mi-a lăsat și un " Plan de Organizare separată a acestor două organizațiuni

Sunt convins că Dl. general GHEORGHIES este o persoană onorabilă. Generalul GHEORGHIES, ca orice membru

./.

/ şi militari / era obligat ca în campania electorală şi în ziua de alegeri să meargă la sectoare şi circumscripţii.

Era obligat să i-a parte la campania electorală.-

După alegeri era obligat ca şi ceilalţi, să i-a parte la reorganizarea/în curs /a circunsporipţilor din capitală şi alegerile noi comitete.

In noua reorganizare / la sectoare si circunscripţii/ urmăream ca în noile comitete să intre şi elemente noi / inclusiv militari/ provenite prin organizaţiile profesionale. Aş fi fost bucuros ca printre aceste elemente aăese să fie si generalul GHEORGHIES.-

Ofiterii deblocaţi ca şi cei de rezervă avea obligaţia, statutară să facă propagandă în mediile lor/inclusiv militare /.-

/ss/ I Mihalache.-

P. Conf.
[signature]

~~265~~ 264

10 Sept. 1947.

Data în fața noastră

Declarație

Subsemnatul I. Mihalache, în continuare, declar:

Într. Ați făcut cu prilejul Conferinței dela Cercul Militar ținută în Aprilie 1947 o exemplificare în care ați arătat că Elvețienii datorită educației lor sportive și spirituale, au nevoie de foarte puțin timp (câteva săptămâni) pentru pregătirea lor tehnică militară?

Răspuns. Nu-mi amintesc ca prilejul acelei conferințe am spus cele de mai sus. Dar știu că în alte diferite prilejuri am afirmat fondul celor de mai sus. Nu exclud deci că aș fi putut spune și atunci.

—

Cunosc pe generalul Stoica, știu că era în comitetul org. militare. Când locuiam la Badea, mi-amintesc că a venit la mine acasă; nu sigur.

I. Mihalache

~~265~~ 264

10 Sept. 1947.

Dată în fața noastră
Prim Procuror
[signature]

Declarație

Subsemnatul I. Mihalache, în continuare, declar:

Intr. Ați făcut cu prilejul Conferinței dela Cercul Militar ținută în Aprilie 1947 o exemplificare în care ați arătat că Elvețienii datorită educației lor sportive și spirituale, au nevoie de foarte puțin timp (câteva săptămâni) pentru pregătirea lor tehnică militară?

Răspuns. Nu-mi amintesc ca prilejul acelei conferințe am spus cele de mai sus. Dar știu că în alte diferite prilejuri am afirmat lucruri cele de mai sus. Nu exclud deci că-aș fi putut spune și atunci.

—

Cunosc pe generalul Stoica știu că era în comitetul org. militare. Când locuiam la Badea, mi-amintesc că a venit la mine acasă; nu singur.

I. Mihalache

./. — 2 —

Am aflat că militarii discutau problema reorganizării armatei; dar mie nu mi-au prezentat un plan de organizare al armatei.

Nu-mi amintesc să-mi fi prezentat asemenea plan.

Nu ~~știu~~ că Generalul Stoica făcea parte din Comisia de organizare pe Țară — din Comitetul militar.

Cred că Generalul Stoica este membru în partid de cel puțin doi ani.

Lela începutul anului 1947, — prin primăvară — când Generalul Dorba mi-a prezentat un „Proect de reorganizare" a Jandarmeriei (poate și al Poliției) cuprinzând numai capitolele din proect, rămânând altă vorbă, ca cu prilejul altei întâlniri să-mi facă o expunere a economiei proectului.

10.9.947

Văzut de noi spre neschimbare
Prim Anchetator

[signature] I. Mihalache

Pe Comandorul Cioroiu nu l-am cunoscut deaproape. Nu știu dacă era membru în Comitetul org. militare. Nu avea în organizația de partid a Capitalei nici o situație (demnitate). La Partid, era venit înainte de alegeri.

În timpul Campaniei electorale, eu Președinte al Capitalei nu i-am dat n'o însărcinare specială.

Comandorul Moceanu m'a vizitat de mai multe ori; și în primăvara lui 1947. Cu ocazia acestor vizite îmi aducea și unele informații. Nu-mi amintesc ce anume informații.

Colabora mai strâns cu Dr. Marin. Știu'n timp „Biroul Presei" a lucra în Casele Lucreția (Str. Schitu Măgureanu) unde locuia și Dr. Marin (înainte de alegeri).

Întrebare. Fiind în contact mai strâns cu Dr. Marin avea posibilitate să aibă informații mai complecte?

Răspuns. Este normal.

10.9.947

I. Mihăilescu

[illegible]

Comandorul Mocanu era bine apreciat de
mine; cred că și de D-l Maniu.
În calitatea lui de membru al „Biroului
Presei" găsesc normal să era indicat
să ia printre cei dintâi contact cu gaze-
tarii străini.
Sunt sigur că cunoștea pe D-nii
Pogoneanu, Camil Demetrescu,
(poate și pe alții) dela M-rul Externe,
în calitatea ce avea.

Cred că Mocanu se ducea și la Lega-
țiile engleză și americană – în calitatea
ce avea.

Nu-mi amintesc de un Colonel Plesnilă;
în afară de Col. Plesnilă pe care l-am
cunoscut ca Director de Cabinet al
Generalului D. Popescu, ministru
de Interne sub Antonescu.
În această calitate i-am telefonat
și mi-a telefonat de câteva ori,
pentru întâlniri cu Gen. D. Popescu.
Nu-mi amintesc dacă mi-a mai
~~tot~~ telefonat după căderea Antonescu.
Nu știu că Col. Plesnilă a fost vreodată
membru al Partidului Naț. Țărănesc.

I. Mihalache

10.9.947

Văzut de noi spre
neschimbare. Certific
Tunin

Generalul Gheorghiu mi-a făcut impresia că e un om cult și documentat prin lecturi proprii în cele politice; asemenea: inteligent.

Cred că Generalul Gheorghiu a intrat în partid în 1946.

Am primit vizita Gen. Gheorghiu de vreo 3 ori.

Odată cu scrisoarea în care vorbia de necesitatea despărțirii celor două comitete de org. prof. militară — Capitală și Țară — mi-a lăsat și un „Plan de organizare" separat a acestor două organizații.

Sunt convins că D-l Gener. Gheorghiu este o persoană onorabilă.

Generalul Gheorghiu, ca orice membru (și militar) era obligat ca în campania electorală și în ziua de alegeri să meargă la sectoare și circumscripții. Era obligat să ia parte la campania electorală.

După alegeri era obligat, ca și ceilalți, să ia parte la reorganizarea (în curs) circumscripțiilor din Capitală și la

10. 9. 947

Citit de mine spre neschimbare. Semnez (?)

ss/ I. Mihăilescu (?)

alegerile de noi Comitete,
În noua reorganizare (la Sectoare și circumscripții) urmăriam ca în noile Comitete să intre și elemente noi, (inclusiv militari) provenite prin organizațiile profesionale.
Aș fi fost bucuros ca printre aceste elemente alese, să fie și Generalul Gheorghiu.
Ofiterii deblocați cari cei de rezervă, aveau obligația statutară să facă propagandă în mediile lor (inclusiv militare).

I. Mihalache

10.9.947

Văzut de noi spre neschimbare.
Emil Ghestu
[signature]

267

PROCES-VERBAL

Anul 1947 luna Septembrie ziua 11.

Noi, Prim Chestor S.Davidescu, asistat de Chestor Victor Dumitrescu şi comisar şef Stoiculescu Ilie:

Am procedat la confruntarea reţinutului Ion Mihalache cu reţinutul Mircea Cioroiu, Lt.Comandor, cu următorul rezultat:

COMANDOR CIOROIU: In ziua de 19.XI. însoţind pe Comandorul Mocanu la Serdici, m'am prezentat lui Dl. Mihalache.

I.MIHALACHE: Este exact.

COMANDOR CIOROIU: Dl.Mihalache a fost foarte amabil, m'au întrebat dacă fac parte din partid sau din organizaţia militară, i-am răspuns că nu, am spus că specialitatea mea este aviaţia, fiind singurul domeniu pe care-l cunosc.-

Acum Dl.Mihalache m'a întrebat dece nu vreau să activez în domeniul acesta, la care am răspuns că pot să lucrez în domeniul acesta şi m'a rugat să fac un studiu în acest domeniu.-

I.MIHALACHE : Nu-mi amintesc, posibil.

COMANDOR CIOROIU: Am mai avut după această convorbire, 1-2 convorbiri telefonice prin care ceream să mi se fixeze cand să dau studiu, am vorbit cu Dl. Mihalache la una din aceste convorbiri.

D-sa s'a scuzat că este ocupat şi trebue să plece şi m'a rugat să las lucrarea la Dl.Nistor Badea.

Am dus lucrarea personal şi am lăsat-o Dlui Nistor Badea, în ziua de 6.II. cu o scrisoare.

I.MIHALACHE : Este exact.

COMANDOR CIOROIU: După aceia am însoţit pe Dl.Gl.Gheorghiu la Dl.Mihalache.

Dl.Mihalache aflându-se în ziua de 19.XI. a

E.F.

../..

spus că dacă alţi camarazi ai mei pot lucra în acest domeniu, am vorbit la telefon cu Dsa cu care ocazie am fixat o zi de audienţă pentru Dl. General Gheorghiu.

Dl.Mihalache ne-a făcut cunoscut că nu e străin, Dl.Gl.Gheorghiu, cunoscându-l dela înmormântarea generalului Rujinschi, fapt pe care l-a confirmat Dl. Mihalache şi când s'a întâlnit cu Dl.Gl.Audienţa à fost fixată către sfârşitul primei jumătăţi a lunei Februarie

<u>ION MIHALACHE:</u> Exact, cu precizarea că nu i-am sugerat eu persoana Dlui General Gheorghiu.

<u>COMANDOR CIOROIU:</u> In seara când a fixat Dl. Mihalache, l-am însoţit pe Dl.Gl.Gheorghiu la locuinţa Dlui Nistor Badea. Am asistat la conversaţie, stând înapoia Dlui Mihalache în hool, uşa fiind deschisă însă între hool şi antreu.-

<u>ION MIHALACHE:</u> Este exact că Dl.Comandar Cioroiu a asistat la domiciliu la discuţii între mine şi Dl.Gl.Gheorghiu.

<u>COMANDOR CIOROIU:</u> Iniţial, schimb de politeţă şi-a amintit de cunoştinţe mai vechi: Dl.General a precizat Dlui Mihalache că face o vizită de informaţii.

Dl.Mihalache a răspuns asupra situaţiei generale şi nu se poate lucra decât văzând şi făcând.

In această formulă se înţelege şi politica internă şi externă.

<u>ION MIHALACHE:</u> Nu-mi amintesc, nu este exclus.-

<u>COMANDOR CIOROIU :</u> Dl.Mihalache a făcut precizarea că de şi există această situaţie P.N.T. are o linie bine stabilită şi anume: aşa cum sub dictatura Regelui Carol II printr'o atitudine potrivnică şi o luptă continuă şi hotărâtă s'a reuşit a se doborî regimul tot astfel în prezent printr'o luptă dârză şi hotărâtă se va reuşi a se salva ţara doborându-se regimul de impilaţie.-

<u>ION MIHALACHE:</u> Nu-mi amintesc ideia, posibil. Ideia este a mea.-

..//..

COMANDOR CIOROIU: Dl.Mihalache face elogii omului de acţiune, a omului de luptă şi de baricadă, arătând că interesează în aceste momente mai puţin omul de prestigiu sau de elaboraţie intelectuală, făcând unele specificaţii, prefer şi răsplătesc un om care a riscat alături de mine, chiar dacă din punct de vedere intelectual nu corespunde, decât să răsplătesc oameni pasivi care ar corespunde postului.-

ION MIHALACHE: Nu-mi amintesc cuvintele, posibil. Recunosc ideia mea:-

COMANDOR CIOROIU: Precizez că Dl.Mihalache a spus că are nevoie de baricade, oameni de linia I-a. Aceasta în legătură cu recompensele, pe care le-am arătat în răspunsul de mai sus.-

ION MIHALACHE: Nu-mi amintesc.

COMANDOR CIOROIU: Concluzia aceasta era categorică, că regimul trebuia îndepărtat şi că Dl.Mihalache ajunsese la concluzia că aceasta nu se puteă face decât prin colaborare de oameni de risc şi de linia I-a, adică prin forţă.

ION MIHALACHE: Concluzia a tras-o D-lor.

COMANDOR CIOROIU: A încheiat spunând că în spiritul celor expuse de D-sa ne aşteaptă colaborarea.

ION MIHALACHE: Nu este exact că am solicitat colaborarea, ci am lăsat-o la aprecierea D-lor.

COMANDOR CIOROIU: Am plecat însoţit de Dl.Gl. Gheorghiu.

Am mai vorbit ulterior cu Dl.Horezu şi pe urmă cu Dl.Mihalache care mi-a fixat o zi specificând că nu poate decât câteva minute în scopul de a discuta lucrarea ce i fusese lăsată la domiciliu la 6.II. şi care se găsea la D-sa.

ION MIHALACHE: Sigur că este exact.

COMANDOR CIOROIU: L'am văzut pe Dl.Mihalache, mi-a arătat studiul, mi-a specificat că l'a citit cu atenţie şi l-a adnotat, am remarcat personal că textul purta pe margine o serie de adnotări în creion şi mi-a preci-

..//..

zat că fiind extrem de ocupat cu problema de partid, păstrează lucrarea şi-mi va comunica telefonic cât mai curând posibil ziua când ne putem vedea pentru a discuta pe îndelete lucrarea.

Inainte de a ne despărţi de D-sa mi-a reamintit din nou necesitatea de a se complecta în cadrul secţiei militare cu existenţa unei secţii de aviaţie, pomenindu-mi că la aviaţie există un Dl.Gl.Diculescu, din câte ştie D-sa, iar la Marină se ocupă Comandorul Mocanu şi Amiral Georgescu, aşa că orice colaborare pe care o voi aduce în acest domeniu personal sau prin camarazi sau cunoscuţi de ai mei, este salutată cu bucurie de D-sa şi va da tot sprijinul.-

Cu aceste cuvinte m'am despărţit de Dl.Mihalache. Telefon nu am mai primit şi nici eu nu l-am mai căutat a-l mai intreba. Lucrarea nu mi-a mai fost restituită, am recunoscut-o mai târziu în dosarul de percheziţie.-

ION MIHALACHE: Fondul este exact nu-mi amintesc amănuntele. Contest amănuntele cu amiralul Georgescu.-

COMANDOR CIOROIU: La prima intrevedere la 19.XI. precum şi la ultima intrevedere, Dl.Mihalache mi-a arătat dar dorinţa D-sale de a aduce colaboratori dintre camarazii mei în cadrul partidului.-

ION MIHALACHE: Posibil.

COMANDOR CIOROIU: Primul studiu pe care l-am lăsat, era un studiu principial, deci de generalităţi şi atunci când Dl.Mihalache mi-a spus că le-a adnotat şi u urmează a-l discuta, am înţeles că nu am satisfăcut necesităţile informative ale Dsale în mod complect, fapt care m'a determinat să reiau impreună cu Dl.Gl. Gheorghiu un studiu precis cu date mai complecte, interesând organizarea şi funcţionarea Ministerului Aerului şi Marinei.-

Acest studiu nu i l-am dat Dlui Mihalache, pentrucă nu l-am revăzut.

Precizez că primul studiu purta titlul: "Studiul rezumativ interesând politica aeriană şi valoa-

rea factorului aerian".

Al doilea studiu poartă titlul "Necesitatea înfiinţării Ministerului Aerului şi Marinei şi a celor două subsecretariate Aer şi Marină"

De acest studiu l-am informat pe Dl.Mihalache, arătându-i că pentru chestiuni de marină îl voi consulta pe Comandorul Mocanu, iar Dl.Mihalache mi-a răspuns :"Daţi drumul".

ION MIHALACHE: Este exact, nu-mi-aduc aminte dacă aşi fi spus de al II-a studiu, daţii drumul, dar nu-i exclus.-

COMANDOR CIOROIU: Pentru cel de al doilea studiu asupra căruia noi mai reflectasem si-l informasem pe Dl.Mihalache asupra planului, am primit asentimentul şi impulsul D-sale pentru a-l lucra.-

Acest lucru ne-a determinat să trecem la acţiune şi să-l lucrez. Ne mai primind nici un telefon dela Dl.Mihalache, am renunţat de a-i da acest studiu Dlui Mihalache.-

ION MIHALACHE: Am spus că este necesar refacerea studiului, dar nu am dat nici o indicaţie.

COMANDOR CIOROIU: A acceptat întocmai planul pe care l-am spus eu.-

ION MIHALACHE: Este exact, dar nu mi-a expus noul plan.

COMANDOR CIOROIU: Ideia care ne-a călăuzit la redactarea celui de al 2-lea studiu, a fost:

- Prin tratatul de pace a fost limitat prin restricţii precise aviaţia militară, fiind însă lăsată liberă desvoltarea aviaţiei civile, unde nu există nici un fel de restricţie.

Pe această idea de bază ne-am brodat convingerile noastre care în speţă erau:

a.- Respectarea cu stricteţe a cifrelor militare.

b.- Desvoltarea la maximum în domeniul aviaţiei civile în scopul de a :

- Recupera şi plasa aci, personalul specia-

..//..

lizat care depăşea efectivul aviaţiei militare şi era deci licenţiat.

- Transformarea acestui departament într'o mare unitate de beneficii sociale (bani, câştig de timp, ameliorarea reţelei de comunicaţie care era distrusă de război).

Precizez că studiul acesta dădea posibilitatea de a se depăşi efectivele de oameni şi material printr'o desvoltare mai intensivă a aviaţiei civile.

Acest lucru ne-am dat seama după ce am luat contactul cu Dl, Mihalache, căci atunci l-am lucrat, fapt care rezultă şi din imprejurărea că am lucrat conspirativ şi numai în exemplare reduse (sease).

ION MIHALACHE: N'am primit acest studiu nici dela Dl. Comandor Cioroiu sau altă persoană şi nici dela Dl. Iuliu Maniu care nu m'a informat de existenţă şi conţinutul acestui studiu.

COMANDOR CIOROIU: Stiam că există organizaţie militară în P.N.T., dar n'am participat la nici o şedinţă.

Comandorul Mocanu, m'a informat că se ţin nişte conferinţe, făcând rezerve şi chiar ironii asupra capacităţii celor care pregătesc aceste conferinţe, de ex. Slt. Lăzărescu care după memoria mea semna convocările pentru şedinţele organizaţiei militare, Acest Slt. Lăzărescu căruia i-am transmis opinia lui Mocanu, m'a informat că lucrurile s'au schimbat (Martie 1947) în sensul că s'au organizat această organizaţie, două compartimente: cadrul disponibil şi ofiţeri de rezervă.

Despre secţia militară, însine atâta ştiam.

Am căpătat convingerea că se tindea cu toată insistenţa, constant şi continuu să se capteze cât mai numeroşi ofiţeri din cadrul disponibil, prin org. militare sau prin propagandă, prin agenţi anumiţi.

Prin modul cum am luat cunoştinţă direct sau indirect, am ajuns la convingerea că P.N.T. se organiza pentru a element de putere făcând legatură normală între concepţia emisă asupra sistemului de lucru şi

..//..

ceace se vedea în realitate că se lucra.-

ION MIHALACHE: Organizare pe cadrul disponibil şi ofiţeri de rezervă este o chestiune de organizare internă a organizaţiei militare respectivă.

ION MIHALACHE: Nu mi-a comunicat Penescu nici odată că ar fi luat contact cu vr'o persoană militară pentru a ne pregăti plecarea în străinătate.

COMANDOR CIOROIU: Reţin expresia D-lui Mihalache de : "Oameni de baricade", în discuţia ce a avut-o cu Dl.Gl.Gheorghiu.-

ION MIHALACHE: NU-mi amintesc această expresie, dar poate fi posibilă.

Drept pentru care am încheiat prezentul proces-verbal.-

ss. Lt.Cdor M.Cioroiu
ss. Mihalache

Prim Chestor: ss.S.Davidescu

Asistenţi: ss. Chestor Dumitrescu
ss.Comisar şef,Stoiculescu

P.Conf.
[signature]

Proces Verbal

Anul 1947 luna Septembrie ziua 11.

Noi Prim Chestor S. Davidescu, asistat de Chestor Victor Dumitrescu și comisar șef Stoicănescu Ilie:

Am procedat la confruntarea reținutului Ion Mihalache cu reținutul Mircea Cioroiu, Lt Comandor, cu următorul rezultat:

Comandor Cioroiu: În ziua de 19 XI. însoțind pe Comandorul Mocanu la Serdici, m-am prezentat lui D-l Mihalache.

I. Mihalache: Este exact. I. Mihalache

Comandor Cioroiu: D-l Mihalache a fost f. amabil, m-a întrebat dacă fac parte din partid sau din organizația militară, i-am răspuns că nu, am spus că specialitatea mea este aviația fiind singurul domeniu pe care-l cunosc.

Acum D-l Mihalache m-a întrebat de ce nu vreau să activez în domeniul acesta, la care am răspuns că pot să lucrez în domeniul acesta și m-a rugat să fac un studiu în acest domeniu.

I. Mihalache: Nu-mi amintesc, posibil. I. Mihalache

Comandor Cioroiu: Am mai avut după această convorbire, 1-2 convorbiri telefonice prin care ceream să mi se fixeze când să dau studiul, am vorbit cu D-l Mihalache la una din aceste convorbiri.

Lt. Cdr. M. Cioroiu
I. Mihalache

Prim chestor [signature]
asistați { Chestor Dumitrescu
comisar șef Stoicănescu

D-ta s'a ocupat că este ocupat şi trebue să plece şi m'a rugat să las lucrarea la D-l Victor Badea.

Am dus lucrarea personal şi am lăsat-o d-lui Victor Badea, în ziua de 6.II. cu o scrisoare.

I. Mihalache: Este exact. I. Mihalache

Comandor Cioroiu: După aceia am însoţit pe D-l Gl. Gheorghiu la D-l Mihalache.

D-l Mihalache aflându-se în ziua de 19.XI. a spus că dacă alţi camarazi ai mei pot lucra în acest domeniu, am vorbit la telefon cu D-ta cu care ocazie am fixat o zi de audienţă pentru D-l General Gheorghiu.

D-l Mihalache ne-a făcut cunoscut că nu e străin, D-l Gl. Gheorghiu, cunoscându-l dela înmormântarea generalului Rujinschi, fapt pe care l-a confirmat D-l Mihalache şi când s'a întâlnit cu D-l Gl. Audienţa a fost fixată către sfârşitul primei jumătăţi a lunei Februarie.

Ion Mihalache: Exact, cu precizarea că nu l-am [illegible] cu persoana d-lui General Gheorghiu.

I. Mihalache

Comandor Cioroiu: În seara când a fixat D-l Mihalache, l-am însoţit pe D-l Gl. Gheorghiu la locuinţa d-lui Victor Badea. Am asistat la conversaţie, stând înapoia d-lui Mihalache în hool, uşa fiind deschisă între hool şi antreu.

Ion Mihalache: Este exact că D-l Comandor Cioroiu a asistat la domiciliu la discuţiile între mine şi D-l Gl. Gheorghiu.

Lt. Com. M. Cioroiu I. Mihalache

Prim Procuror Asistent: Petre Dumitru — Comisar ajut. Teodorescu

Comandor Cioroiu: Inițial, schimb de politețe și-a amintit de cunoștințe mai vechi. D-l General a precizat d-lui Mihalache să facă o vizită de informații.

D-l Mihalache a răspuns asupra situației generale și nu se poate lucra decât văzând și făcând.

În această formulă se înțelege și politica internă și externă.

Dn Mihalache: Nu-mi amintesc; nu este exclus. I. Mihalache

Comandor Ciorolu: D-l Mihalache a făcut precizarea că de și există această situație P.N.T. are o linie bine stabilită și anume: așa cum sub dictatura Regelui Carol și printr'o atitudine potrivnică și o luptă continuă și hotărîtă s'a reușit a se doborî regimul tot astfel în prezent printr'o luptă dârză și hotărîtă se va reuși a se salva țara doborându-se regimul de impilație.

Dn Mihalache: Nu-mi amintesc ideia, posibil. Ideia este a mea.
I. Mihalache

Comandor Ciorolu: d-l Mihalache face elogii omului de acțiune „a omului de luptă și de baricadă,, arătând că interesează în aceste momente mai puțin om de prestigiu sau de elaborație intelectuală; făcând unele specificații, prefer să răsplătesc un om care a mișcat alături de mine, chiar dacă din punct de vedere intelectual nu corespunde, decât să răsplătesc oameni-

Lt. Com. M. Ciorolu
I. Mihalache

Prim chestor [signature]
Asistați { Chestor [signature] / Comisar [signature]

pasiui care ar concepţiunile postului.

Ion Mihalache: Nu-mi amintesc cuvintele posibil. Recunosc ideia mea.

I. Mihalache

Comandor Cioroiu: Precizez că D-l Mihalache a spus că are nevoie de baricade, oameni de linia I-a. Aceasta în legătură cu recomandările, pe care le-am arătat în răspunsurile de mai sus.

Ion Mihalache: Nu-mi amintesc.

Comandor Cioroiu: Concluzia aceasta era categorică; că regimul trebuia îndepărtat și că D-l Mihalache ajunsese la concluzia că aceasta nu se putea face decât prin colaborare de oameni de nerv și de linia I-a, adică prin forță.

Ion Mihalache: Concluzia a tras-o D-lor.

I. Mihalache

Comandor Cioroiu: A încheiat spunând că în spiritul celor expuse de D-sa ne așteaptă colaborarea.

Ion Mihalache: Nu este exact că am solicitat colaborarea, ci am lăsat-o la aprecierea D-lor. I. Mihalache

Comandor Cioroiu: Am plecat însoțit de D-l Gl. Gheorghiu.

Am mai vorbit ulterior cu D-l Horezeanu și pe urmă cu D-l Mihalache care mi-a fixat-o și specificând că nu poate decât câteva minute în scopul de a discuta lucrarea

Lt. Cdr. M. Cioroiu
I. Mihalache

Pr. chest.,
Asistenți { Chestor Dumitrescu
comisar ajutor [illegible]

ca-i fusese lăsată la domiciliu la G.G. și care se găsea la D-ta.

Ion Mihalache: Spun că este exact. I. Mihalache

Comandor Cioranu: L-am văzut pe D-l Mihalache, mi-a arătat studiul, mi-a specificat că l-a citit cu atenție și l-a adnotat, am remarcat personal că textul purta pe margine o serie de adnotări în creion și mi-a precizat că fiind extrem de ocupat cu problemele de partid, păstrează lucrarea și mi va comunica telefonic cât mai curând posibil ziua când ne putem vedea pentru a discuta pe îndelete lucrarea.

Înainte de a ne despărți de D-ta mi-a reamintit din nou necesitatea de a se completa în cadrul secției militare cu existența unei secții de aviație, pomenindu-mi că la aviație există un D-l Gl. Diculescu, din câte știe D-ta, iar la marină se ocupă Comandorul Kocanu și amiral Georgescu, așa că orice colaborare pe care o voi aduce în acest domeniu personal sau prin camarazi sau cunoscuți de ai mei, este salutată cu bucurie de D-ta și va da tot sprijinul.

Cu aceste cuvinte m-am despărțit de D-l Mihalache. Telefon nu am mai primit și nici eu nu l-am mai căutat a-l mai întreba. Lucrarea nu mi-a mai fost restituită; am recunoscut-o mai târziu în dosarul de percheziție.

Ion Mihalache: Fondul este exact.

Lt. Cdr. M. Cioranu
I. Mihalache

Președinte [signature]
Asistenți [signatures]

nu-mi amintesc amănuntele. Cunoaște amănuntele cu amiralul Georgescu

I. Mihalache

Comandor Ciorăscu: La prima întrevedere la 19 XI, precum și la ultima întrevedere, D-l Mihalache mi-a arătat clar dorința D-tale de a aduce colaboratori dintre camarazii mei în cadrul partidului.

Ion Mihalache: Posibil. I. Mihalache

Comandor Ciorăscu: Primul studiu pe care l-am lăsat, era un studiu principial, deci de generalități și atunci când D-l Mihalache mi-a spus că l-a adnotat și urmează a-l discuta, am înțeles că nu am satisfăcut necesitățile informative ale D-tale în mod complet, fapt care m-a determinat să redactez împreună cu D-l Gl. Gheorghiu un studiu precis cu date mai complecte, interesând organizarea și funcționarea Ministerului Aerului și Marinei.

Acest studiu nu i l-am dat D-lui Mihalache pentrucă nu l-am revăzut.

Precizez că primul studiu purta titlul: "Studiul Reformatei interesând politica aeriană și valoarea factorului aerian".

Al doilea studiu poartă titlul „Necesitatea înființării Ministerului Aerului și Marinei și a celor două subsecretariate Aer și Marină".

De acest studiu l-am informat pe D-l Mihalache, arătându-i că pentru

Lt. Com. M. Ciorăscu
I. Mihalache

Prim-Grefier [illegible]
Asistați { [illegible]
Comisar șef [illegible]

chestiunii de mâine îl voi consulta pe Comandorul Tocanu, iar D-l Mihalache mi-a răspuns: „Dați drumul".

Ion Mihalache: Este exact, nu-mi aduc aminte dacă aș fi spus de al 2-a studiu, dați drumul, dar nu-i exclus. I. Mihalache

Comandor Cioroiu: Pentru cel de al doilea studiu asupra căruia noi mai reflectasem și-l informasem pe D-l Mihalache asupra planului, am primit asentimentul și impulsul D-sale pentru a-l lucra.

Acest lucru ne-a determinat să trecem la acțiune și să-l lucrez. Ne mai primind nici un telefon dela D-l Mihalache, am renunțat de a-i da acest studiu D-lui Mihalache.

Ion Mihalache: Am spus că este necesar refacerea studiului, dar nu am dat nici o indicație. I. Mihalache

Comandor Cioroiu: A acceptat întocmai planul pe care l-am spus eu.

Ion Mihalache: Este exact; dar nu mi-a expus noul plan. I. Mihalache

Comandor Cioroiu: Ideia care ne-a călăuzit la redactarea celui de al 2-lea studiu, a fost:

- Prin tratatul de pace a fost limitat prin restricții precise aviația militară, fiind însă lăsată liberă desvoltarea aviației civile, unde

Lt. Com. av. Cioroiu Jud. Instr. [illegible]
I. Mihalache Asistat [illegible] comisar ajutor [illegible]

nu exista nici un fel de restricţie.

Pe această ideie de bază ni-am bazat convingerile noastre care în speţă erau:

a. Respectarea cu stricteţe a cifrelor militare.

b. Desvoltarea la maximum în domeniul aviaţiei civile în scopul de a:

- Recupera şi plasa aci, personalul specializat care depăşea efectivul aviaţiei militare şi era deci licenţiat.

- Transformarea acestui departament într'o mare unitate de beneficii sociale (bani; câştig de timp, ameliorarea stelei de comunicaţie care era distrusă de războiu)

Precizez că studiul acesta da ideea posibilitatea de a se depăşi efectivele de oameni şi material printr'o desvoltare mai intensivă a aviaţiei civile.

Acest lucru ni-am dat seama după ce am luat contactul cu Dl. Mihalache, căci atunci l-am lucrat, fapt care rezultă şi din împrejurarea că am lucrat conspirativ şi numai în exemplare reduse (şease).

<u>I. Mihalache</u>: N'am primit acest studiu nici dela Dl. Comandor Ciorciu sau altă persoană şi nici dela Dl. Iuliu Maniu care nu mi'a informat de existenţa şi conţinutul acestui studiu.

<u>Comandor Ciorciu</u>: Ştiam că există [I. Mihalache] organizaţie militară în P.N.T, dar n'am participat la nici o şedinţă.

Lt. Com. av. Ciorciu [signature]

I. Mihalache [signature]

Prim-Anchetator [signature]

Anchetatori { [signature] / comisar-şef [illegible] }

Comandorul Nicanu, m'a informat că se țin niște conferințe, făcând rezerve și chiar ironii asupra capacității celor ce pregătesc aceste conferințe, de ex. Slt Lăzărescu care după memoria mea semna convocările pentru ședințele organizației militare. Acest Slt Lăzărescu căruia i-am transmis opinia lui Nicanu, m'a informat că lucrurile s'au schimbat (Martie 1947) în sensul că s'au organizat această organizație, două compartimente: cadrul disponibil și ofițeri de rezervă.

Despre secția militară, în sine atâta știam.

Am căpătat convingerea că se tindea, cu toată insistența, constant și continuu să se capteze cât mai numeroși ofiteri din cadrul disponibil, prin org militare sau prin propaganda, prin agenți amintiți.

Prin modul cum am luat cunoștință direct sau indirect, am ajuns la convingerea că P.N.T. se organiza pentru ca element de putere făcând legătura normală între concepția emisă asupra sistemului de lucru și ceace se vedea în realitate că se lucra.

Ion Mihalache: organizare pe cadrul disponibil și Ofițeri de Rezervă și o

Lt. Com. M. Ciorny
D. Mihăescu

Am citit
Anchetatori { Cpt. Anuț
{ Comisar-ef Stanciu

chestiune de organizare internă a organizației militare respective. I. Mihalache

Ion Mihalache: Nu mi-a comunicat nimeni niciodată că ar fi luat contact cu vr'o persoană militară pentru a ne pregăti plecarea în străinătate. I. Mihalache

Comandor Ciorain: Rețin expresia d-lui Mihalache de: „oameni de baricade", în discuția ce a avut-o cu d-l Gl. Gheorghiu.

Ion Mihalache: Nu-mi amintesc această expresie dar poate fi posibilă. I. Mihalache

Drept pentru care am încheiat prezentul proces-verbal.

Lt. Comandor M. Ciorain — Prim-Grefier [illegible]
I. Mihalache — Asistenți: [illegible]; Comisar-șef Bărbulescu [illegible]

I

Ion Mihalache

~~278~~

PROCES-VERBAL

Anul 1947, luna Septembrie, ziua 11.

Noi, Prim Chestor S.Davidescu, asistat de chestor V.Dumitrescu şi comisar şef Stoiculescu Ilie:

Am procedat la confruntarea reţinutului Ion Mihalache. cu reţinutul Gral Gherghiu Ermil, cu următorul rezultat.-

GENERAL GHEORGHIU ERMIL: L-am zărit pe Dl.Ion Mihalache la mesele comune ale cavalerilor ordinului: "Mihai Viteazu" şi la înmormantarea generalului Gh.Rujinschi, fără a vorbi cu Dsa.

ION MIHALACHE: Exact.

GENERAL GHEORGHIU ERMIL: N'am avut contact cu Dl.Mihalache până la vizita care i-am făcut-o la începutul lunei Februarie 1947. Comandorul Cioroiu mi-a făcut sugestia să-l vizitez şi pe Dl. Mihalache, pentru a mă informa, vizita fiind aranjată de Dl.Comandor Cioroiu. Am fost însoţit de Dl.Comandor Cioroiu, care a asistat la discuţie.-

In esenţă Dl.Mihalache mi-a făcut o expunere în linii generale asupra atitudinei în care se păstrează partidul în acţiunea pe care o duce, această atitudine fiind similară celei din trecut când a avut curajul să sfătuiască pe Regele Carol II, să nu rămână intransigent pe poziţia, care şi-a ales-o.- Dl.Mihalache, în continuare asupra situaţiei actuale pe plan internaţional, mi-a arătat că este o situaţie confuză şi că trebue acţionat: "Văzând şi făcând In ceace priveşte situaţia internă din punct de vedere politic, partidul are nevoe de acţiune, de oameni de acţiune, de oameni pe cari dsa ia denumit: "luptători de linia I-a," iar cu posibilităţi de conducere, nu-l interesează pentru un moment.

Relativ la oamenii din linia I-a, partidul se va gândi să-i recompenseze în primul rând.-

A arătat că partidul se găseşte într'o luptă cu actualul regim, din care va ieşi învingător, având asentimentul maselor.-

Am tras conclusia din discuţie, că eră vorba de organizarea unei lupte prin forţă.-

E.F.

..//..

ION MIHALACHE: Recunosc fondul discuţiei expusă de Dl.General Gheorghiu, nu-mi amintesc expresiile, concluzia îi aparţine.-

GENERAL GHEORGHIU ERMIL: Studiul înfiinţărei Ministerului Aerului şi Marinei cu cele 2 (două) Subsecretariate de Stat aer şi marină a fost redactat ulterior vizitei pe care am făcut-o Dlui Mihalache. Redactarea s'a făcut de către subsemnatul în colaborare cu Dl.Comandor Cioroiu M.

ION MIHALACHE : Nu cunosc acest studiu, şi nu am vreo ştiinţă despre el.-

Drept care am încheiat prezentul proces-verbal.

ss. Gl.Gheorghiu
ss. I.Mihalache

Prim Chestor: ss.S.Davidescu
Asistent: Chestor,
ss.V.Dumitrescu.

P.Conf.
[signature]

Proces-verbal

Anul 1947, luna Septembrie, ziua 11.

Noi, prim chestor S. Davidescu, asistat de chestor V. Dumitrescu și comisar șef Stoiculescu Ilie:

Am procedat la confruntarea delincventului Ion Mihalache cu delincventul Gen. Gheorghiu Ermil, cu următorul rezultat:—

<u>General Gheorghiu Ermil</u>: L-am văzut pe d-l Ion Mihalache la mesele comune ale cavalerilor ordinului „Mihai Viteazul", a doua înmormântare generalului Gh. Rujinschi, față în față cu d-sa.—

<u>Ion Mihalache</u>: Exact.— I. Mihalache

<u>General Gheorghiu Ermil</u>: N-am avut contact cu d-l Mihalache până la vizita care i-am făcut-o la începutul lunii Februarie 1947. Comandorul Ciocan mi-a făcut sugestia să-l vizitez și pe d-l Mihalache, pentru a mă informa, vizita fiind aranjată de d-l Comandor Ciocan. Am fost însoțit de d-l Comandor Ciocan, care a asistat la discuție.—

În esență d-l Mihalache mi-a făcut o expunere în linii generale asupra atitudinii în care se găsește partidul în acțiunea pe care o duce, această atitudine fiind similară celei din trecut când a avut curajul să înfrunte pe regele Carol II, să nu rămână intransigent pe poziția care și-a ales-o.— D-l Mihalache, în continuare asupra situației actuale pe plan internațional, mi-a arătat că este o situație confuză și că trebuie așteptat: „[illegible]". În ceea ce privește situația internă din punct de vedere politic, partidul are nevoie de acțiune, de oameni de acțiune, de oameni pe care să-i ia dinainte: luptători de linia I-a, iar cu posibilități de conducere, nu-l interesează pentru un moment.

Referitor la oamenii din linia I-a, partidul se va gândi să-i recompenseze în primul rând.—

A arătat că partidul se găsește într-o luptă cu actualul regim, din care va ieși învingător, având asentimentul maselor.

Am tras concluzia din discuție, că ea poartă de organizarea unei lupte prin forță.

Semnat

Gheorghiu [illegible]
I. Mihalache

Prim chestor, Asistent: Chestor Gr. V. Dumitrescu

Ion Mihalache: - Recunosc fondul descrierii expuse de dl General Gheorghe, nu-mi amintesc expresiile, concluzia îi aparţine. — I. Mihalache

General Gheorghe [illegible]: - Studiul inferiorităţii Ministerului aerului şi Marinei cu cele 2 (două) subsecretariate de stat aer şi marină a fost redactat ulterior vizitei pe care am făcut-o d-lui Mihalache. Relaţiunea (?) şi făcut de către subsecretarul în colaborare cu dl Comandor Cioran (?) M.—

Ion Mihalache: - Nu cunosc acest studiu, şi nu am avut ştiinţă despre el.—

Drept care am încheiat prezentul proces-verbal.

Gl. Gheorghe [illegible]

I. Mihalache

Prim [illegible] [illegible]

Asistent { Doctor [illegible] V. Dumitrescu

282

DECLARATIE

Subsemnatul I. MIHALACHE, în continuare, declar:

Recunosc că studiul "Problemele de soluţionat în legătură cu Poliţia şi Jandarmeria" s'a găsit la mine.

Sunt sigur că este studiul pe care mi l-a prezentat Generalul Barbu din Secţia prof. Militară din Org. Capitalei.-

Subliniierile din text îmi aparţin.

Scrisoarea semnată Gl. Anton din 8 Octombrie 1945 s'a găsit la mine.-

ss. I. Mihalache.

11 Septembrie 1947.

E.P.

282

Declaratie. 11 Sept 947.

Data în fața noastră
Prim Chestor
[illegible]

283

Subsemnatul I. Mihalache, în continuare, declar:

Recunosc că studiul „Problemele de soluționat în legătură cu Poliția și Jandarmeria" — s'a găsit la mine.

Sunt sigur că este studiul pe care mi l-a prezentat Ionescu, ... Barbu din secția prof. ... din Ag. Capitalei.

Sublinierile din text îmi aparțin.

Scrisoarea semnată Gl. Anton din Oct 1945 s'a găsit la mine.

I. Mihalache

~~283~~ 284

D E C L A R A T I E

Subsemnatul, I. MIHALACHE, in continuare, declar :

Scrisorile care mi s'au prezentat şi anume:

1.- Scrisoarea G.P. Suţa cu data de 8 Mai 1947 pe care am vizat-o ;

2.- Scrisoarea semnată PETRE POPESCU ce mi-a fost adresată mie şi pe care am pus nota " cu D. SERDICI" ?

3.- Si scrisoarea DEMEA din 3o Mai 1947 pe care deasemenea am vizat-o-

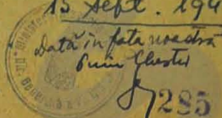
Toate aceste scrisori mi-au fost cetite şi le-am recunoscut conţinutul.-

/ ss/ I. MIHALACHE

15 Septembrie 1947.-

~~284~~

Declarație.

Subsemnatul, I. Mihalache, în conformare, declar:

Scrisorile care mi s'au prezentat, și anume:

1/ Scrisoarea G. P. Suta cu data de 8 Martie 947, pe care am vizat-o;

2/ Scrisoarea semnată Petre Popescu ce mi-a fost adresată mie și pe care eu am pus nota „cu D-l Serdici";

3/ Și scrisoarea de mea din 30 Martie 947 pe care de asemenea am vizat-o.

Toate aceste scrisori mi-au fost citite și le-am recunoscut conținutul.

I. Mihalache

DECLARAȚIE

Subsemnatul, I.Mihalache, în continuare declar:

Pe vremea când locuiam la Nestor Badea, am cunoscut pe Nicolae Cârje care mi-a fost prezentat la locuința mea de dl.Xenti. Mi-au propus să adune material informativ de ordin politic. Dl.Cârje s'a oferit să redacteze un buletin de sinteză a situației politice.

N'am întrebat pe dl.Cârje dacă are legături cu americanii și nu i-am spus că ar fi bine să facă legături cu misiunea americană.

Precizez că împreună cu Senti și Cârje au fost încă 3 - 4 persoane care formau echipa lui Cârje.

Printre aceștia îmi amintesc de un domn Bălărescu.

Cârje sau Senti mi-a spus că în echipa lor sunt vreo 20 de persoane.

Peste vreo săptămână au venit Cârje și Bălărescu cu note informative și cu un buletin de sinteză a situației internaționale săptămânale.

Am frunzărit materialul prezentat și le-am mulțumit pentru el.

Mi-au propus să-mi facă o gardă personală, și am refuzat.

E adevărat că Cârje urma să mă cheme la telefon pe nume de "Ardeleanu".

Mi-aduc aminte că printre aceștia era și un oarecare "Dorobanțu".

In momentul în care am simțit că vor să fie recompensați cu bani - după a treia întâlnire - am rupt contactul cu ei.

Cu Senti voi fi discutat (nu-mi amintesc) că vor fi repuși în locurile lor cu câștigarea drepturilor din urmă.

./.

M.C.

Dl.Senti mi s'a prezentat ca inspector la Siguranţă detaşat la Marele St.Major.

Pe ceilalţi mi i-a prezentat ca foşti funcţionari la Siguranţă.

ss. I.Mihalache.

16 Septemvrie 1947.

P. Conf.

~~287~~

288

16 Sept. 1947
Dată în fața noastră
Prim Cartea
[signature]

Declarație.

Subsemnatul, I. Mihalache, în continuare, declar:

Pe vremea când locuiam la Vestr. Bader, am cunoscut pe Nicolae Carfe care mi-a fost prezentat la locuința mea de D-l Xenti. Mi-au propus să adune material informativ de ordin politic. D-l Carfe s'a oferit să redacteze un buletin de sinteză a situației politice. ~~[illegible]~~

N'am întrebat pe D-l Carfe dacă are legături cu Americanii și ne i-au spus că ar fi bine să facă legături cu misiunea americană.

Precizez că împreună cu Senti și Carfe au fost încă 3-4 persoane care formau echipa lui Carfe. Printre aceștia îmi amintesc de un domn Bălăceanu.

Carfe sau Senti mi-a spus că în echipa lor sunt vr'o 20 de persoane.

Peste vr'o săptămână au venit Carfe și Bălăceanu cu note informative și cu un buletin de sinteză a situației inter-naționale săptămânale.

I. Mihalache

- 2 -

Am primit materialele prezentate
și le-am mulțumit pentru el.
Mi-au propus să-mi facă o
gardă personală – și am refu-
zat.
E adevărat că Cârje urma să
mă cheme la telefon pe nume
de „Ardeleanu".
Mi-aduc aminte că printre aceștia
era și un oarecare „Dorobanțu".
În momentul în care am simțit
că vor să fie recompensați cu
bani – după a treia întâlnire – am
rupt contactul cu ei.
Cu Senti voi fi discutat (nu-mi
amintesc) că vor fi repuși în locurile
lor cu câștigarea drepturilor din
urmă.
D-l Senti mi s'a prezentat ca
inspector la Siguranța detașat
la Marele Stat Major.
Pe ceilalți mi i-a prezentat
ca foști funcționari la Siguranță.

I. Mihalache

16. 9. 947

Văzut de noi spre neschimbare
Emil Cristu
[signature]

albă

PROCES - VERBAL

de confruntare.

Astăzi, anul una mie nouă sute patruzeci şi şapte, luna Septemvrie ziua şaptesprezece.

Noi, C.Mihalcea, inspector general de poliţie, asistat de Dnii : S.Davidescu, prim chestor P.P. C. şi V.Alexandru, procedând la confruntarea dintre: reţinuţii G-ral în rezervă Gheorghieş Alexandru şi Ion Mihalache, cu privire la activitatea susnumiţilor din organizaţiile militare ale fostului partid naţional - ţărănesc, constatăm următoarele:

1). <u>General Gheorghieş</u> : M'am înscris în P.N.T. în primăvara anului 1945, înmânând cererea de înscriere dlui Iuliu Maniu la el acasă în Str.Sfinţilor, pentru a-mi căuta un plasament în viitor.

Pe dl.Mihalache l'am cunoscut personal după înscrierea mea în partid, abia în primăvara anului 1947, când i-am făcut o vizită în urma recomandării Dlui Iuliu Maniu, pentru a primi informaţii asupra punctului de vedere a dlui Mihalache în legătură cu sarcinile ce le-aşi putea primi din partea P.N.T. Am fost singur la dl.Mihalache. Dl.Mihalache m'a primit şi am avut o discuţiune între patru ochi. Am discutat cu dl.Mihalache problema organizaţiilor militare din P.N.T. pe ţară şi necesitatea înfiinţării unei conduceri centrale pe ţară. Dl.Mihalache mi-a spus să-i prezint un plan de organizare şi că are nevoie în primul rând de oameni de acţiune, de teren şi combativi şi nu de oameni de conducere, precizând că în privinţa viitoarelor recompense se va ţine seama de activitatea practică în teren. Plângându-mă dlui Mihalache de lipsa de activitate timp de doi ani, D-sa mi-a răspuns că toate elementele trebuesc verificate. Dl.Mihalache a

./.

M.C.

subliniat că vor fi recompensaţi acei cari vor fi în linia întâia. Toată discuţia a avut un caracter confidenţial.

Dl.Ion Mihalache :

Recunosc că dl.General Gheorghieş m'a vizitat la domiciliul meu dela Nestor Badea la începutul anului 1947, fără să-mi amintesc dacă mi-a spus că este îndrumat de dl.Iuliu Maniu. Accept în totul cele declarate de dl.General Gheorghieş că au avut loc, cu deosebirea că eu am înţeles că este vorba de separarea comitetului pe ţară de cel pe Capitală.

General Gheorghieş :

Când am avut prima întâlnire cu dl.Mihalache, eram informat că funcţionau două organizaţii militare, una pe ţară şi una pe Capitală, ambele organizaţii conduse de un acelaş comitet sub preşedinţia dlui general Negrei. Peste toate organizaţiile militare (Capitală, ţară şi judeţe, propuneam un grup militar de conducere sub preşedinţia mea.

Ion Mihalache :

Nu-mi amintesc că aceasta ar fi fost sensul propunerii în legătură cu organizaţiile militare.

Generalul Gheorghieş :

Al doilea scop al întrevederii cu dl.Mihalache a fost acela de a-l întreba dacă partidul când va veni la Guvern are pregătită problema conducerii Ministerului de Răsboi şi M.St.M. şi a organizării armatei, făcându-i o expunere sumară şi asupra acestei probleme, pe care am tratat-o amănunţit în planul înmânat ulterior.

Ion Mihalache :

Accept cele susţinute de dl.General Gheorghieş, mai ales că această problemă mi-au mai pus-o şi alţi generali.

./.

General Gheorghieş :

Am efectuat planul cerut de dl.Mihalache şi peste câteva zile m'am interesat la telefon dacă D-sa este acasă şi răspunzându-mi-se negativ am scris şi o scrisoare anexată planului prin care dădeam lămuriri complimentare şi pe care le-am predat dlui avocat Morezu, secretarul dlui Mihalache. La înapoierea dlui Mihalache în Bucureşti, dl.Mihalache mi-a dat o oră când m'am prezentat la Dsa acasă şi am discutat din nou acest plan, avându-l în faţa noastră după care D-sa mi-a spus că după ce va studia mai bine planul îmi va da un răspuns.

Ion Mihalache :

Recunosc.

General Gheorghieş :

Planul dat de mine a fost luat în considerare, însă un răspuns categoric nu mi s'a dat cu privire la numirea mea sau a altuia.

Ion Mihalache :

Nu i-am dat nici o urmare .

General Gheorghieş :

A treia vizită la dl.Ion Mihalache a avut loc cu circa trei până la patru săptămâni înainte de tentativă d-sale de plecare în străinătate, în urma unui telefon în care-mi comunica să mă prezint urgent la D-sa. Deşi aveam musafiri în casă, faţă de chemarea urgentă a dlui Mihalache, am plecat imediat. Dl.Mihalache m'a primit imediat şi mi-a spus că l-a căutat şi nu l-a găsit pe dl.general Negrei, şi atunci să-i comunic de urgenţă generalului Negrei să ia măsuri să ascundă arhiva organizaţiei militare. Intrebându-l ce s'a întâmplat, D-sa mi-a răspuns că se teme de arestări.

Ion Mihalache :

Este exact.

./.

General Gheorghieș :

L-am căutat pe Negrei la telefon chiar în seara aceleiași zile, dar nu l'am găsit. L'am găsit a doua zi la telefon, cerându-i să ne întâlnim în Str. Regală la Cercul nostru având a-i face o comunicare urgentă și foarte importantă.

Ne-am întâlnit la A.O.R. unde i-am comunicat dispoziția dlui Mihalache. El a scos un carnet și a scris numele câtorva ofițeri, dintre cari îmi amintesc de colonel Spiridoneanu și Stătescu, care erau în capul listei, rugându-mă să le comunic eu acestora măsurile ordonate de dl. Mihalache. I-am răspuns că aceasta este însărcinarea D-sale și ofițerii sunt în curte, după care am plecat și am raportat prin telefon dlui Horezu (dl.Mihalache nefiind acasă) să-i comunice dlui Mihalache că am executat misiunea încredințată. Precizez că atunci când dl.Mihalache mi-a dat dispozițiunea de mai sus, eram numai noi doi.

Ion Mihalache :

Nu-mi amintesc dacă Horezu mi-a comunicat dacă dl.general Gheorghieș și-a îndeplinit misiunea încredințată.

General Gheorghieș :

L-am mai vizitat pe dl.Mihalache cu circa o săptămână înainte de tentativa sa de plecare din țară, pe când locuia la dl.Popescu - Mehedinți, unde m'am dus cu un scop personal și cu unul informativ. Scopul personal era acela de a cere avizul dlui Mihalache ce răspuns să dau fiului meu, locotenent Radu Gheorghieș din Reg. 3 Artilerie Gardă, cu privire la înscrierea sa în partidul comunist.

Ion Mihalache.

Răspunsul meu a fost să lase băiatul să se înscrie, neavând nici un fel de reflex asupra poziției d-sale în partid.

./.

General Gheorghiu :

Dl.Mihalache mi-a spus că-mi va da după masă un telefon după ce se va consulta cu dl.Maniu şi că în ceeace-l priveşte personal poate să se înscrie deoarece d-sa a dat libertate tuturor să se înscrie unde vor.

Scopul informativ era acela de a afla ce s'a întâmplat cu arhiva şi dacă s'a petrecut ceva.Am aşteptat ca dl.Mihalache să mă informeze, dar nu m'a informat, eu neîntrebându-l.

General Gheorghieş:

Am asistat la o conferinţă la care a vorbit colonelul Stoika şi dl.Mihalache. Colonelul Stoika a repetat în întregime conferinţa privitoare la armata de mâine.După conferinţa ţinută de col.Stoika, Zorzor, etc. a luat cuvântul dl.Mihalache care a vorbit despre ţelurile imediate ale P.N.Ţ. făcând, apel la acţiune şi la trecere pe teren, cu care ocazie a dat exemplu armata elveţiană unde se face o instrucţie mai sumară, fiecare elveţian având arme în raniţă permanent asupra lui. Conferinţa a avut loc puţin înainte de Paşti 1947 şi a fost a doua conferinţă la care am participat.

Ion Mihalache :

Este exact că am asistat la conferinţa dlui Stoika care era expusă în rezumat. Am vorbit după col.Stoika făcând obişnuitul apel ca lumea să treacă pe teren în circumscripţii. Imi amintesc de o exemplificare făcută de mine şi cu alte ocazii, dar contest că aş fi spus ca fiecare să aibă arma şi raniţa la el acasă.

General Gheorghieş :

Credinţa mea după conferinţa col.Stoika şi cuvântarea dlui Mihalache a fost că se tindea la o acţiune subversivă şi ilegală sub conducerea dlui Mihalache. Această credinţă a devenit convingere, atunci când dl.Mihalache mi-a dat dispoziţia ca să comunic să se ascundă arhiva organizaţiei militare. Imprejurarea că nu mi-a comunicat

nimic ce s'a întâmplat cu arhiva, când l'am vizitat ultima dată, mi-a întărit convingerea şi mi-a dat siguranţa că în Organizaţia militară se lucrează subversiv şi ilegal. Am constatat că această convingere a mea era corespunzătoare realităţii mai ales în momentul când am aflat de încercarea dlui Mihalache de a pleca din ţară şi când am luat contact cu dnii ofiţeri în închisoare.

Declaraţiile mele date în anchetă sunt făcute liber şi din convingerea mea.

Ion Mihalache :

Sunt surprins că dl.general a putut să-şi facă această impresie şi totuşi nu mi-a comunicat nimic, dimpotrivă mi-a cerut sprijin.

General Gheorghieş :

Eu nu am participat la nici o acţiune dar m'am străduit să aduc în P.N.T. militari cunoscuţi mie. Eu doream să aflu dacă este ceva la mijloc în legătură cu arhiva secretă, dar m'am jenat să întreb, nevroind să risc eu personal ceva.

ss.Cl.Gheorghieş

ss.I.Mihalache.

Drept care am dresat prezentul proces verbal, spre cele legale.

INSPECTOR GENERAL,
ss.Mihalcea.

ASISTENTI,
ss. Davidescu
ss. Alexandru.

P.Conf.

Proces-Verbal
de confruntare.

Astăzi, anul una mie nouă sute patruzeci şi şapte, luna Septembrie ziua şaptesprezece;

Noi, C. Mihalcea, inspector-g-ral de poliţie, asistat de d-nii:

S. Davidescu, prim-chestor P.P.C. şi V. Alexandru, procedând la confruntarea dintre: reţinuţii G-ral în rezervă Gheorghiu Alexandru şi Ion Mihalache, cu privire la activitatea susnumiţilor din organizaţiile militare ale fostului partid naţional ţărănesc, constatăm următoarele:

G-ral Gheorghiu:

M'am înscris în P.N.T. în primăvara anului 1945, înmânând cererea de înscriere D-lui Iuliu Maniu la el acasă în Str. Sfinţilor, pentru a-mi căuta un plasament în viitor.

Pe Dl. Mihalache l-am cunoscut personal după înscrierea mea în partid, abia în primăvara anului 1947, când i-am făcut o vizită, în urma recomandării d-lui Iuliu Maniu, pentru a primi informaţii asupra punctului de vedere al d-lui Mihalache în legătură cu sarcinile ce le-aş putea primi,

G. Gheorghiu
I. Mihalache
Insp. G-l Mihalcea
Davidescu

din partea P.N.Ţ. Am fost singur la dl. Mihalache. Dl. Mihalache m'a primit şi am avut o discuţiune între patru ochi. Am discutat cu dl Mihalache problema organizaţiei militare din P.N.Ţ. pe ţară şi necesitatea înfiinţării unei conduceri centrale pe ţară. Dl. Mihalache mi-a spus să-i prezint un plan de organizare şi că are nevoie în primul rând de oameni de acţiune, de teren, şi combativi şi nu de oameni de conducere, precizând că în privinţa viitoarelor recompense se va ţine seama de activitatea practică în teren. Plângându-mă d-lui Mihalache de lipsa de activitate timp de doi ani, D-sa mi-a răspuns că toate elementele trebuiesc verificate. Dl. Mihalache a subliniat că vor fi recompensaţi acei cari vor fi în linia întâia. Toată discuţia a avut un caracter confidenţial.

Gl. Gheorghieş

Ion Mihalache:

Recunosc că Dl. General Gheorghieş m'a vizitat la domiciliul meu dela Nestor Badea la începutul anului 1947, fără să-mi amintesc dacă mi-a spus că este îndrumat de Dl. Iuliu Maniu. Accept în totul cele declarate de Dl. General Gheorghieş că au avut loc, cu deosebirea că eu am înţeles că este vorba de separarea comitetului pe ţară de cel pe Capitală.

I. Mihalache

Insp. Şt. Chiuaşcă

Gl. Gheorghieş

[signature]

I. Mihalache

296 297

G-ral Gheorghiu:

Când am avut prima întâlnire cu Dl Mihalache, eram informat că funcționau două organizații militare, una pe țară și una pe Capitală, ambele organizații conduse de același comitet sub președinția Dlui G-ral Negrei. Peste toate organizațiile militare (Capitală, țară și județe, propuneam un grup militar de conducere sub președinția mea.

Ion Mihalache:

Nu mi-amintesc că acesta ar fi fost sensul propunerii în legătură cu organizațiile militare.

I. Mihalache

G-ral Gheorghiu:

Al doilea scop al întrevederii cu Dl Mihalache a fost acela de a-l întreba dacă partidul când va veni la guvern are pregătită problema conducerii Ministerului de război și M. St. M. și a organizării Armatei, făcându-i o expunere sumară și asupra acestei probleme, pe care am tratat-o amănunțit în planul înmânat ulterior.

Ion Mihalache: Accept cele susținute de Dl. G-ral Gheorghiu, mai ales că această problemă mi-au mai pus-o și alți generali.

Gl. Gheorghiu I. Mihalache

[signatures]

G-ral Gheorghiu:

Am efectuat planul cerut de Dl. Mihalache şi peste câteva zile m'am interesat la telefon dacă D-sa este acasă şi răspunzându-mi-se negativ am scris şi o scrisoare anexata planului prin care dădeam lămuriri complimentare şi pe care le-am predat Dlui avocat Horezu, secretarul Dlui Mihalache. La înapoierea Dlui Mihalache în Bucureşti, dl. Mihalache mi-a dat o oră când m'am prezentat la D-sa acasă şi am discutat din nou acest plan, având-u-l în faţa noastră, după care D-sa mi-a spus că după ce va studia mai bine planul îmi va da un răspuns.

Ion Mihalache: Recunosc. I. Mihalache

G-ral Gheorghiu:

Planul dat de mine a fost luat în considerare, însă un răspuns categoric nu mi s'a dat cu privire la numirea mea sau a altuia.

Ion Mihalache:

Nu i-am dat nici o urmare. I. Mihalache

G-ral Gheorghiu:

A treia vizită la Dl. Ion Mihalache a avut loc cu circa trei până patru săptămâni înainte de tentativa d-sale de plecare în străinătate, în urma unui telefon în care care-mi comunica să presint urgent la D-sa. Deşi aveam mosafiri

Gl. Gheorghiu   I. Mihalache   Jurist Mihale[illegible]   [illegible]

în casă, față de chemarea urgentă a D-lui Mihalache, am plecat imediat. D. Mihalache m-a primit imediat și mi-a spus că l-a căutat și nu l-a găsit pe dl. general Negrei, și atunci să-i comunic de urgență generalului Negrei să ia măsuri să ascundă arhiva organizației militare. Întrebându-l ce s-a întâmplat, D-sa mi-a răspuns că se teme de arestări.

Ion Mihalache:

Este exact.

I. Mihalache

Gral Gheorghiu:

L-am căutat pe Negrei la telefon chiar în seara aceleiași zile, dar nu l-am găsit. L-am găsit a doua zi la telefon, cerându-i să ne întâlnim în Str. Regală la cercul nostru având a-i face o comunicare urgentă și foarte importantă. Ne-am întâlnit la A.O.R. unde i-am comunicat dispozițiile D-lui Mihalache. El a scos un carnet și a scris numele câtorva ofițeri, dintre care îmi amintesc de Colonel Spiridoneanu și Stătescu, care erau în capul listei, rugându-mă să le comunic eu acestora măsurile ordonate de dl. Mihalache. I-am răspuns că aceasta este însărcinarea D-sale ~~și~~ ofițerii sunt în curte, după care am plecat și am raportat prin telefon D-lui Horezu (d. Mihalache nefiind acasă) să-i comunice D-lui Mihalache că am executat misiunea încredințată.

Gl. Gheorghiu
I. Mihalache
[signature]
[signature]
Grefier [signature]

Precizez că atunci când dl Mihalache mi-a dat dispozițiunea de mai sus, eram numai noi doi.

I. Mihalache: Nu-mi amintesc dacă Horezu mi-a communicat dacă dl. g-ral Gheorghiu și-a îndeplinit misiunea încredințată. I. Mihalache

G-ral Gheorghiu:
L-am mai vizitat pe dl. Mihalache cu circa o săptămână înainte de tentativa sa de plecare din țară, pe când locuia la dl. Popescu-Mehedinți, unde m'am dus cu un scop personal și cu unul informativ. Scopul personal era acela de a cere sfatul d-lui Mihalache ce răspuns să dau fiului meu, Locotenent Radu Gheorghiu din Rgt. 3 Artilerie Gardă, cu privire la înscrierea sa în partidul communist.

Ion Mihalache:
Răspunsul meu a fost să lase băiatul să se înscrie, neavând nici un fel de reflex asupra poziției d-sale în partid. I. Mihalache

G-ral Gheorghiu:
D. Mihalache mi-a spus că-mi va da după masă un telefon după ce se va consulta cu dl. Maniu și că în ceeace-l privește personal poate să se înscrie deoarece d-sa a dat libertate tuturor să se înscrie unde vor.

Gl. Gheorghiu
I. Mihalache

Insp. Ofi. Mihai [signature]

Prim Anchet. [signature]

~~298~~

Scopul informativ era acela de a afla ce s'a întâmplat cu schiza și dacă s'a petrecut ceva. Am așteptat ca Dl. Mihalache să mă informeze, dar nu m'a informat eu neîntrebându-l.

299

~~Am asistat~~

G-ral Gheorghiu:

Am asistat la o conferință la care a vorbit colonelul Strika și Dl. Mihalache. Col. Strika a repetat în întregime conferința privitoare la armata de mâine. După conferința ținută de Col. Strika, Zorzor, de a luat cuvântul Dl. Mihalache care a vorbit despre țelurile imediate ale P.N.Ț, făcând, apel la acțiune și la trecere pe teren, cu care ocazie a dat exemplu armata elvețiană unde se face o instrucție mai sumară, fiecare elvețian având arma și ranița permanent asupra lui. Conferința a avut loc puțin înainte de Paști 1947 și a fost a doua Conferință la care am participat.

Ion Mihalache:

Este exact că am asistat la Conferința d-lui Strika, care era expusă în rezumat. Am vorbit după Col. Strika făcând obișnuitul apel ca lumea să treacă pe teren în circumscripții. Îmi amintesc de o exemplificare făcută de mine și cu alte ocazii.

Gl. Gheorghiu

I. Mihalache

Jud. [illegible]

Anchetator [illegible]

[illegible]

dar contest că aş fi spus ca fiecare să aibă arma şi muniţia la el acasă.

I. Mihalache

G-ral Gheorghiu:

Credinţa mea după conferinţa Col. Stoika şi cuvântarea dlui Mihalache a fost că se tindea la o acţiune subversivă şi ilegală sub conducerea dlui Mihalache. Această credinţă a devenit convingere atunci când Dl Mihalache mi-a dat dispoziţie ca să comunic să se ascundă arhiva organizaţiei militare. Împrejurarea că nu mi-a comunicat nimic ce s'a întâmplat cu arhiva, când l-am vizitat ultima dată, mi-a întărit convingerea şi mi-a dat siguranţa că în Organizaţia militară se lucrează subversiv şi ilegal. Am constatat că această convingere a mea era corespunzătoare realităţii mai ales în momentul când am aflat de încercarea Dl Mihalache de a pleca din ţară şi când am luat contact cu d-nii ofiteri în închisoare.

Declaraţiile mele date în ancheta sunt făcute liber şi din convingerea mea.

Ion Mihalache:

Sunt surprins că Dl. G-ral a putut să-şi facă această impresie şi totuşi nu m'a comunicat nimic, dimpotriva mi-a cerut sprijin.

Gl. Gheorghiu	Justiţii	Prim anchetă

I. Mihalache	[illegible]	[illegible]

Alexandru

299

D-nul Gheorghiu:
Eu nu am participat la nici o acțiune, dar m'am străduit să aduc în P.N.Ț. militari cunoscuți mie. Eu doream să aflu dacă este ceva la mijloc în legătură cu acțiune secretă, dar m'am jenat să întreb, nevroind să risc eu personal ceva.

300

Gh. Gheorghiu

[illegible]

Drept care am dresat prezentul Proces-Verbal, spre cele legale.

Inspector general,
[signature]

Asistenți: [signature], [signature]

Fr. Mihalache

PROCES - VERBAL

de confruntare.

Astăzi, anul una mie nouă sute patru zeci şi şapte, luna Septemvrie, ziua optsprezece .

Noi, D.Diaconescu, referent special, asistat de dl.S.Davidescu, prim-chestor, procedând la confruntarea dintre reţinuţii Mihalache Ioan şi Penescu Niculae, cu privire la ancheta în curs, constatăm următoarele :

NICULAE PENESCU :

Este adevărat că am avut o convorbire cu comandorul Cioroiu privitoare la plecarea în străinătate. Eu am chemat prin comandorul Mocanu pe comandorul Cioroiu, dela care eram informat că a avut un rol important în aviaţie. Contest că eu am chemat urgent pe comandorul Cioroiu pentru a vorbi cu dânsul despre plecarea în străinătate. Nu este adevărat că eu am dat dispoziţie telefonistei, ca atunci, când sunt chemat de un domn comandor Cioroiu, să-mi dea imediat legătura, nici că i-am reproşat la telefon că mi-a telefonat prea târziu, pentrucă nu aşteptam telefonul său în ziua aceea şi pentru o anumită oră. Recunosc că mi-a telefonat dl.Cioroiu probabil la societatea de chibrituri şi că i-am dat, dar nu ştiu dacă în aceeaşi zi, un rendez-vous la mine acasă, cred că la ora 4, dar nu ştiu precis.

Mi-amintesc numai ziua în care a venit la mine, nu-mi-amintesc dacă mi-a telefonat în aceeaşi zi sau cu o zi înainte. Precizez că l-am primit pe dl.Cioroiu în după amiaza zilei de 9 sau 10 Iulie. Nu i-am indicat nici telefonul meu, nici adresa, fiindcă-l avea el avea o rudă vis - avis de mine.

Pe comandorul Cioroiu l-am cunoscut fiindu-mi prezentat de comandorul Mocanu la Biroul Presei, unde venea des, la sfârşitul lui 1946 sau începutul 1947.

./.

M.C.

I-am acordat încredere comandorului Cioroiu, fiindcă mi-a fost călduros recomandat de comandorul Mocanu care m'a rugat să-l angajez la Biroul Presei, şi pentrucă l-am văzut de mai multe ori la dl.Maniu, fiind primit de dl.Maniu. Pentrucă dl.Maniu i-a acordat încredere, i-am acordat-o şi eu. Cei cari vin des la dl.Maniu, se bucură de încrederea dlui Maniu. Când a venit dl.Cioroiu la mine, l-am întrebat pentru a intra în discuţie, ceva în legătură cu organizarea biroului de presă. L-am întrebat dacă ar fi posibil să se găsească o combinaţie în sensul de a se cumpăra locurile şi prin complicitatea polotului a unui avion de călători "Tars", care în loc să meargă la Arad, să meargă pe coasta Turciei. Comandorul Cioroiu mi-a spus că această plecare este de domeniul fanteziei, şi că nu capătă avionul benzina până la Arad ci numai până la o escală, adăugând că el fiind cineva în aviaţie, şi-a rezervat o ultimă posibilitate de plecare, că această posibilitate nu trebue să fie epuizată, decât pentru personagii importante.

Pentru a-i da impresiunea că este un lucru practic serios i-am afirmat că este vorba de două personagii importante. Am comunicat convorbirea avută cu Cioroiu dlor Maniu şi Mihalache acasă la dl.Romulus Boilă.

ss.N.Penescu.

<u>ION MIHALACHE</u> :

Sunt foarte surprins, nu ştiu nimic.

ss. I.Mihalache.

<u>NICOLAE PENESCU</u> :

Nu am avut dispoziţii să iau contact cu Cioroiu, dela nimeni, ci am făcut-o din proprie iniţiativă. Când i-am comunicat dlui Maniu în prezenţa dlui Mihalache că Cioroiu a spus că această plecare costă 6000 dolari, pentrucă trebue să dea bani piloţilor care trebue să lase bani familiilor şi să aibă şi ei viaţa asigurată pe un an, câte 200 dolari pe lună. Dl.Maniu mi-a răspuns că partidul nu are această sumă. Inainte cu câteva zile de

./.

a vorbi cu Cioroiu, tot la dl.Romulus Boilă acasă, unde se găseau dl.Maniu şi Mihalache, i-am comunicat dlui Maniu că circulă zvonul în legătură cu arestarea mea iminentă. De arestarea mea am fost informat prin dl.Maniu, Mihalache şi Mihai Popovici, care la rândul său a cerut informaţii prin cumnatul dlui Ministru Teohari Georgescu, dl.Samuilă. Eu nu i-am comunicat dlui Maniu hotărîrea de a pleca în străinătate ci numai o informaţie.

In ziua de 12 Iulie am fost la dl.Mihalache acasă la Popescu Mehedinţi, unde am stat vreo oră şi i-am amintit printre alte discuţiuni de discuţia avută cu Cioroiu privitor la plecare, discuţiune pe care i-o relatasem când am fost la dl.Romulus Boilă. El Mihalache mi-a răspuns că i-ar fi dat dlui Cioroiu să facă un proect sau lucrare pe care a făcut-o bine fiind inteligent, dar i se pare a fi superficial (neserios) nu-mi aduc aminte calificativul dat. Dl.Mihalache mi-a spus că se întoarce dela Dobreşti Luni, să-l însoţesc acolo pentru a fi adăpostit. Eu n'am ştiut de plecarea mea înainte de Duminecă 13 Iulie, când mi-a fost propusă de dl. Maniu. Eu nu m'am gândit a pleca decât eu cu nevastă mea, nu cu dl.Mihalache.

ss. N.Penescu.

ION MIHALACHE :

Nici acuma nu ştiu că dl.Penescu mi-a comunicat convorbirea cu Cioroiu. Mi-amintesc că am vorbit despre Cioroiu ca de un om neserios, dar nu în legătură cu plecarea. N'am ştiut că dl.Penescu vrea să plece şi nici eu nu i-am spus dlui Penescu că vreau să plec, m'am găsit prima oară în legătură cu plecarea la dl.Dr.Jovin acasă, la 13 Iulie, la ora 9 seara.

ss. I.Mihalache.

NICULAE PENESCU :

In seara de 13 Iulie când am venit la dl.Maniu acasă pe la orele 9, am găsit numai pe dl.Maniu cu dl. Mihalache singuri. Nici dl.Maniu, nici dl.Mihalache

./.

nu mi-au comunicat obiectivul plecării în sensul politic, ci pentru a ne pune la adăpost.

La dl.Mihalache mă duceam, cât era în Bucureşti, foarte des, dacă nu mă duceam zilnic, mă duceam la două zile, pentrucă dl.Mihalache se interesa întâi de organizare şi pe urmă de viaţa de partid. Odată am văzut eşind dela dl.Mihalache un ofiţer american însoţit de o doamnă blondă. Doamna aceea mi-a spus că dl.ofiţer o fi fost maior vine să facă o vizită dlui Mihalache şi că doreşte să-mi facă şi mie o vizită. Pe doamna aceasta am cunoscut-o la dl.Mihalache acasă, fiindu-mi prezentată de dna Negruzzi. Această doamnă vorbea numai franţuzeşte.

In luna Aprilie, fiind în casă la dl.Nestor Badea şi fiind de faţă şi dnul Mihalache, dl.Maniu ne-a comunicat că a informat misiunile aliate, că faţă de prigoana pornită de guvern în contra P.N.T. prin arestări şi faţă de situaţia gravă din ţară, este nevoit să înceapă o acţiune pentru răsturnarea guvernului; că la această comunicare a primit prin Legaţia Americană un răspuns adresat Legaţiei pentru dl.Maniu (corespondenţa era între dl. Acheson şi Legaţie) pentru a-l sfătui să nu facă agitaţiuni în acest sens. In acest scop ne-a citit şi un text de pe o foaie de hârtie.

ss.N.Penescu.

ION MIHALACHE :

Intreabă pe dl.Penescu dacă atunci când a fost dânsul la dl.Maniu, n'a fost şi dl.Carandino.

ss. I.Mihalache.

NICOLAE PENESCU :

Până când am plecat de acolo cu dl.Mihalache nu l-am văzut pe dl.Carandino.

ION MIHALACHE :

Dacă era dl.Penescu de faţă când l-am întrebat pe dl.Maniu cu ce program plecăm şi pe ce pivot se sprijină în această combinaţie.

ss.I.Mihalache.

./.

NICULAE PENESCU :

Nu. ss.N.Penescu.

ION MIHALACHE :

Dl.Penescu când a venit, m'a găsit pe mine citindu-mi nota Acheson.

ss. I.Mihalache.

NICOLAE PENESCU :

Nu ştiu, dar poate să fie exact.

ss.N.Penescu.

ION MIHALACHE :

Nu mi-amintesc că dl.Maniu ne-a dat explicaţia că a comunicat misiunilor aliate că faţă de prigoana împotriva P.N.T., este dispus să pornească o campanie de răsturnare a guvernului şi că Acheson constată cu mulţumire că P.N.T. nu întreprinde agitaţii în ţară.

In legătură cu ofiţerul american, nu mi-aduc aminte.

ss.I.Mihalache.

Cele trei rânduri şterse mai sus, sunt şterse de mine, spuse de mine dar necorespunzând ideii mele.

ss.I.Mihalache.

Drept care am încheiat prezentul proces verbal, spre cele legale.

REFERENT SPECIAL,
ss. D.Diaconescu.

PRIM - CHESTOR,
ss. S.Davidescu.

Proces-Verbal de confruntare.

Astăzi, anul una mie nouă sute patru zeci și șapte, luna Septembrie, ziua optsprezece;

Noi, D. Diaconescu, referent special, asistat de dl S. Danielescu, prim-chestor, procedând la confruntarea dintre reținuții Mihalache Ion și Penescu Nicolae, cu privire la ancheta în curs, constatăm următoarele:

Niculae Penescu:

-Este adevărat că am avut o convorbire cu comandorul Cioroiu privitoare la plecarea în străinătate. Eu am chemat prin comandorul Mocanu pe comandorul Cioroiu, dela care eram informat că a avut un rol important în aviație.

-Contest că eu am chemat urgent pe Comandorul Cioroiu pentru a vorbi cu dânsul despre plecarea în străinătate. Nu este adevărat că eu am dat dispoziție telefonistei, ca atunci când sunt chemat de un domn comandor Cioroiu, să-mi dea imediat legătura, nici că i-am reproșat la telefon că mi-a telefonat prea târziu, pentrucă nu așteptam telefonul sau în ziua aceea și pentru o anumită oră. Recunosc că mi-a telefonat dl Cioroiu probabil la Societatea de chibrituri și că i-am dat, dar nu știu dacă în aceeaș zi, un rendez-vous la mine acasă, cred că la oraș, dar nu știu precis.—

Mi-amintesc numai ziua în care a venit
la mine, nu mi-amintesc dacă mi-a
telefonat în aceeaș zi sau cu o zi
înainte. Precizez că l-am primit pe Dl
Ciorăin în după amiaza zilei de 9 sau
10 Iulie. Nu i-am indicat nici tele-
fonul meu, nici adresă, fiindcă le
avea el avea o rudă vis-a vis de mine.
Pe comandorul Ciorăin l-am cunoscut
fiindu-mi prezentat de comandorul
Mocanu la Biroul Presei, unde venea des
la sfârșitul lui 1946 sau începutul anului 1947.
I-am acordat încredere comandorului
Ciorăin, fiindcă mi-a fost călduros
recomandat de Comandorul Mocanu
care m'a rugat să-l angajez la Biroul
Presei și pentrucă l-am văzut de mai
multe ori la Dl Maniu, fiind primit
de Dl. Maniu. Pentrucă Dl Maniu i-a
acordat încredere, i-am acordat-o
și eu. Cei cari veniau des la Dl Maniu, se bucu-
rau de încrederea d-lui Maniu. Când a venit
Dl Ciorăin la mine, l-am întrebat pentru
a intra în discuție, care în legătură cu orga-
nizarea biroului de presă. L-am între-
bat dacă ar fi posibil să se găsească o
combinație în sensul de a se cumpăra
locurile și prin complicitatea pilotului
a unui avion de călători „Tars", care
în loc să meargă la Arad, să meargă
pe coasta Turciei. Comandorul Ciorăin
mi-a spus că această plecare este de
domeniul fanteziei, zicând că nu ajunge
avionul benzina până la Arad ci nu-
mai până la o escală, adăogând că
el fiind cineva în aviație, și-a rezervat
o ultimă posibilitate de plecare, că această
posibilitate nu trebue să fie epuizată, decât pen-
tru personagii importante.

[signature] [signature]

I. Mihalache

2.

Pentru a-i da impresia că este un lucru foarte serios i-am afirmat că este vorba de două personagii importante. Am comunicat convorbirea avută cu Ciorain D-lor Maniu și Mihalache acasă la dl Romulus Boilă.

Lebeau

307

Ion Mihalache:

Sunt foarte surprins, nu știu nimic.

I. Mihalache

Nicolae Penescu:

Nu am avut dispoziții să iau contact cu Ciorain, dela nimeni, ci am făcut-o din proprie inițiativă. Când i-am comunicat D-lui Maniu în prezența D-lui Mihalache că Ciorain a spus că această plecare costă 6000 dolari, pentrucă trebue să dea bani piloților care trebue să lase bani familiilor și să aibă pe ei viața asigurată pe un an, câte 200 dolari pe lună. Dl Maniu mi-a răspuns că partidul nu are această sumă. Înainte cu câteva zile de a vorbi cu Ciorain, tot la dl Romulus Boilă acasă, unde se găsea dl Maniu și Mihalache, i-am comunicat D-lui Maniu că circulă zvonuri cu legătură cu arestarea mea iminentă. De arestarea mea am fost informat prin dl Maniu, Mihalache și Mihai Popovici, care la rândul său a fost informații prin cumnatul D-lui Ministru Teohari Georgescu, dl Lemnitz. Eu nu i-am comunicat D-lui Maniu hotărîrea de a pleca în străinătate ci numai o informație.

Ioanițiu Lebeau

I. Mihalache

În ziua de 12 Iulie am fost la dl Mihalache acasă la Popescu-Mehedinţi unde am stat vreo oră şi i-am reamintit pentru alte discuţiuni de discuţia avută cu Cioran înainte la plecare, discuţiune pe care i-o relatasem când am fost la dl Romulus Boilă. Dl Mihalache mi-a răspuns că i-ar fi dat d-lui Cioran să facă un proect sau lucrare pe care a făcut-o bine fiind inteligent, deşi se pare a fi superficial (neserios) nu mi-aduc aminte calificaţiunea dat. Dl Mihalache mi-a spus că se întoarce dela Dobreşti luni, să-l însoţesc acolo pentru a fi adăpostit. Eu n'am ştiut de plecarea mea înainte de Duminică 13 Iulie, când mi-a fost propusă de Dl Maniu. Eu nu m'am gândit a pleca decât cu cu nevasta mea, nu cu dl Mihalache.

N. Penescu

Ion Mihalache:

Nici acum nu ştiu că dl Penescu mi-a comunicat convorbirea cu Cioran. Mi-amintesc că am vorbit despre Cioran ca un om neserios, dar nu în legătură cu plecarea. N'am ştiut că dl Penescu vrea să plece şi nici eu nu i-am spus d-lui Penescu că vreau să plec; m-am găsit prima oară în legătură cu plecarea la dl Dr. Iovin acasă, la 13 Iulie, la ora 9 seara. I. Mihalache

Nicolae Penescu:

În seara de 13 Iulie când am venit la dl Maniu acasă pe la orele 9, am găsit numai pe Dl Maniu cu dl Mihalache singuri. Nici Dl Maniu, nici dl Mihalache nu mi-au comunicat obiectivul plecării în sensul politic, ci pentru a ne pune la adăpost. ~~[signature]~~

[signature] N. Penescu I. Mihalache

La dl Mihalache mă duceam, cât eră în București, foarte des, dacă nu mă duceam zilnic, mă duceam la două zile, pentrucă Dl Mihalache se interesa întâi de organizare și pe urmă de scăpare [illegible] de partid. Odată am văzut eșind dela Dl Mihalache un ofițer american însoțit de o doamnă blondă. Doamna aceea mi-a spus că dl ofițer a și fost maior și ne face o vizită D-lui Mihalache și că dorește să-mi facă și mie o vizită. Pe doamna aceasta am cunoscut-o la dl Mihalache acasă, fiindu-mi prezentată de d-na Negruzzi. Aceasta doamnă vorbea numai franțuzește.

In luna Aprilie, fiind în casă la dl Nestor Badea și fiind de față și dl Mihalache, Dl Maniu ne-a comunicat că a informat misiunile aliate, că față de prigoana pornită de guvern în contra P.N.T. prin arestări și fapte de vicleșug grave din țară, este nevoit să înceapă o acțiune pentru răsturnarea guvernului; că la această comunicare a primit prin Legația americană un răspuns adresat Legației (corespondența pentru Dl Maniu prin Legație) pentru a-l sfătui dl Acheson și Legația să nu facă agitațiuni în acest sens. In acest scop ne-a citit și un Text de pe o foaie de hârtie.

[signature]

Ion Mihalache:

Intreabă pe dl Penescu dacă atunci când a fost dânsul la dl Maniu, n'a fost și dl Carandino.

I. Mihalache

N. Penescu:

Până când am plecat de acolo cu dl Mihalache nu l-am văzut pe dl Carandino.

[signatures] I. Mihalache

Iu Mihalache:
Dacă era Dl Rusescu de față când l-am întrebat pe d-l Maniu cu ce program plecăm și pe ce punct se sprijină în aceasta combinație.
I. Mihalache

N. Penescu:
Nu.
Penescu

Iu Mihalache:
Dl Penescu când a venit, m'a găsit pe mine citindu-mi nota Acheson,
I. Mihalache

N. Penescu:
Nu știu, dar poate să fie exact.
Penescu

I. Mihalache:
Nu-mi amintesc că Dl Maniu ne-a dat explicația că a comunicat Misiunilor Aliate că față de programa impotriva P.N.Ţ. este dispus să promoveze o campanie de răsturnare a guvernului.
~~In nota Acheson se arată că s'a luat cunoștința de informațiile date de Dl. Maniu, pardon, nu este așa,~~ și că Acheson constata cu mulțumire că P.N.Ţ. nu întreprinde agitații în țară.
In legătura cu ofițerul american, nu mi-aduc aminte.
I. Mihalache

Cele trei randuri sterse mai sus, sunt sterse de mine,
I. Mihalache
Șterse de mine fiind ne-corespunzătoare [illegible]

I. Mihalache
Drept care am incheiat presentul Proces Verbal, spre cele legale.
Ioanițiu [illegible]

Dr Mih...

VII

~~308~~

309

P R O C E S - V E R B A L

de confruntare.

Astăzi, anul una mie nouă sute patruzeci şi şapte luna Septemvrie, ziua optsprezece.

Noi, C.Mihalcea, inspector general de poliţie, asistat de d-nii :

S.Davidescu, prim chestor P.P.C., şi

V.Alexandru, procedând la confruntarea dintre reţinuţii : Colonel Stefan Stoika şi Ion Mihalache, cu privire la activitatea susnumiţilor din organizaţiile militare ale fostului partid naţional-ţărănesc, constatând următoarele :

COLONEL STOICA STEFAN :

Sunt membru în P.N.T. din anul 1937 înscriindu-mă în partid direct la dl.Iuliu Maniu. Pe dl.Ion Mihalache îl cunosc dela acea dată, însă colaborare directă cu el nu am avut până în anul 1946, când eu aveam conducerea organizaţiei militare provizorie în partid, din Ianuarie 1946. Mi s'a trimes confirmarea noastră în scris prin Al. Popescu-Boteşani. In timpul campaniei electorale am primit manifeste dela Secretariatul partidului care se înmânau ofiţerilor după şedinţele care le aveau la club. Tot atunci mi s'au cerut să deleg cât mai mulţi ofiţeri la secţiile de votare ceeace am şi făcut.

Sedinţele plenare se ţineau odată pe săptămână la început Lunea, mai târziu Vinerea. In afară de aceste şedinţe se ţineau şedinţe pe comisiuni şi şedinţe de comitet.

ss. Col.St.Stoika.

ION MIHALACHE :

Confirm tot ce a spus în legătură cu persoana mea cu precizarea că acea confirmare privea comitetul în func

./.

M.C.

309

310

ţiune care avea menirea să pregătească şi să puie în funcţiune secţia militară a Capitalei. Prin secretariat am dat dispoziţiuni ca să se delege la secţiile de votare şi ofiţeri.

ss.I.Mihalache.

COLONEL STOIKA STEFAN :

In timpul campaniei electorale s'au distribuit prin ofiţeri manifeste şi la unităţi.

La sfârşitul anului 1946 am păşit la alegerea de comitete definitive cerând secretariatului general al partidului un delegat care să asiste la aceste alegeri.

A fost delegat dl.Coposu şi au fost afişate pe afişierul dela sediu. Inainte de alegere am procedat la trierea celor prezenţi, rezultând un număr de 87 înscrişi în partid care puteau participa la alegeri.

Precizez că la şedinţe asistau şi ofiţeri neînscrişi în partid care veneau acolo pentru a se informa dacă se înscrie sau nu în partid.

S'a ales un comitet de unsprezece inşi. Acest comitet şi-a ales preşedinte pe dl.general Negrei, subsemnatul fiind prim-vice-preşedinte şi încă trei vice preşedinţi: G-ral Zorzor, G-ral Stoika Grigore şi G-ral Barbu. Acest comitet a fost ales pe tot partidul. Dl.G-ral Negrei ne-a împărţit astfel : subsemnatul pe Capitală, g-ral Zorzor pe vechiul regat şi g-ral Barbu pe Ardeal şi Banat. Generalul Stoika Grigore a rămas să facă legătura între noi şi Cercul de Studii ca referent : Comisiunile înfiinţate la începutul anului 1946 şi anume: comisia juridică, comisia de organizare şi comisia de documentare, au rămas în fiinţă. Comisia juridică a funcţionat dela început până la dizolvare în mod continuu, sub preşedinţia generalului Zorzor, secretar fiind : col.Pancu. Comisia de organizare a luat fiinţă ceva mai târziu şi a funcţionat până la dizolvare sub conducerea G-ral Stoika Grigore şi secretar maior Dristorian.

ss.Col.St.Stoika.

./.

ION MIHALACHE :

Am luat cunoştinţă de alegerea acestui comitet, care s'a socotit şi pe ţară şi pe Capitală. Atunci am chemat pe preşedinte şi pe dl.Col.Stoika, cerându-le să aleagă : ori rămân comitet ales pentru Capitală şi atunci voi cere dlui Maniu să numească alt comitet pentru ţară. Sau, dacă preferă să rămâie pentru ţară, voi alege alt comitet pe Capitală. Comisiile care funcţionau nu priveau Capitala. Dl.General Negrei nu mi-a dat răspuns precis, rămânând să reflecteze. In realitate a funcţionat acelaş comitet pe Capitală şi pe ţară până la desfiinţare, fiind mereu deschisă problema separării lor.

ss. I.Mihalache.

COLONEL STOIKA STEFAN :

Pe la sfârşitul lui Ianuarie 1947, am fost la dl.Mihalache acasă, care locuia pe atunci la dl.Nestor Badea, determinat de faptul că existau nemulţumiri că nu a fost candidat nici un membru al organizaţiei militare şi ca să-l conving să rămână organizaţia pe ţară. Cu această ocazie dl.Mihalache mi-a spus să lăsăm chestiunea statică de cercuri profesionale deoparte, că aci n'au răsplata decât vârfurile, restul ofiţerilor să meargă pe teren la circumscripţii pentru câştigare de aderenţi pe teritoriul circumscripţiei şi în instituţiile militare, în care membri C.P.M. aveau relaţiuni. Era vorba să se creeze nuclee în instituţii şi unităţile militare. Am comunicat bireului nostru că nu se admite fuziunea şi am redat discuţia avută cu dl.Mihalache.

ss. Col.St.Stoika.

ION MIHALACHE :

Imi amintesc discuţia. Nu-mi amintesc exact cuvintele. Este veresimil tot ce spune dl.Stoika, pentrucă acesta era răspunsul pe care-l dam oricui se interesa cum poate pătrunde în ierarhia partidului, prin organizaţiile partidului ; conform noului regulament al Capitalei, un număr din comitetul organizaţiilor profesionale puteau face parte de drept din comitetul Capitalei.Acest comitet pe organizaţiile profesionale n'a fost pus în funcţiune. Nu mi-a stat mie în minte nici un moment

./.

~~311~~ 312

de nuclee în unităţi militare.

ss.I.Mihalache.

COLONEL STOICA STEFAN :

Intrebat fiind de dl.Mihalache prin noi, să precizeze dacă era vorba de nuclee militare în unităţi militare,care să activeze prin directivele date prin circumscripţiile politice pe teritorul cărora se aflau instituţiile şi unităţile militare, răspunde : Aceasta era ideia pe care am reţinut-o din discuţia cu dl.Mihalache, pe care am comunicat-o la biroul C.P.M.

ss.Col.St.Stoika.

ION MIHALACHE :

Menţin cele ce am spus. Aveam interesul de a speri numărul militarilor. Nu avea rost cuvântul nucleu într'o circumscripţie.

ss.I.Mihalache.

COLONEL STOIKA STEFAN :

La începutul lunei martie 1947, am ţinut o conferinţă la Sediul Organizaţiei, având subiectul "Armata de mâine". In acea vreme, venind în mijlocul organizaţiei militare un număr apreciabil de ofiţeri şi reangajaţi noi, în special din cadrul disponibil,au cerut prin generalul Diculescu să li se expună doctrina partidului. Dl. Gral Negrei a indicat pe G-ral Zorzer însă ofiţerii asistenţi au cerut să vină cineva din conducerea partidului şi atunci dl.General Negrei şi-a luat angajamentu să vorbească şi să determine pe dl.Mihalache să vină şi să le expună doctrina partidului. Ulterior în preziua Paştilor, la o şedinţă plenară care s'a ţinut la organizaţia militară a venit şi dl.Mihalache. Dl.Gral Negrei a ţinut un cuvânt introductiv, după care a vorbit subsemnatul repetând conferinţa ţinută în Martie în toate punctele principale, după care a vorbit dl.Mihalache. Dl.Mihalache a început prin a cenzura pe dl.gral Negrei, spunând că Dsa este maior în armată, dar în partid este general şi

./.

 ~~312~~ 313

în această calitate a hotărît că noi suntem numai pe Capitală. După aceasta a definit doctrina şi poziţia partidului în raport cu celelalte partide şi a trecut apoi la misiunea organizaţiilor militare. A insistat asupra ţelurilor politice ale organizaţiilor militare. A cerut insistent celor prezenţi să treacă pe teren la circumscripţii, cici, numai vârfurile.

In expunerea mea am explicat între altele că faţă de limitările impuse prin convenţia de armistiţiu contingentul anual de recruţi cifrat la circa 160.000 oameni (1 % din populaţie) nu putea fi instruit, preconizam fie instruirea lor făcută mai ~~numai~~ numar într'un termen scurt sub un an, fie instruirea lor după sistemul elveţian, asemănător sistemului companiilor teritoriale, sistem aplicat la noi pe vremuri. Cu privire la sistemul elveţian, care-i total teritorial, precizasem că locuitorii posedă la locuinţa lor arme şi echipament militar, fiind instruiţi sărbătorile în locuri anume destinate. In cuvântarea sa dl.Mihalache a făcut recomandaţiunea ca toată lumea să-şi aibă echipamentul şi armamentul acasă, după sistemul elveţian.

Această recomandare s'a făcut asistenţei.

ss.Col.St.Stoica.

ION MIHALACHE :

Am luat parte la şedinţa plenară a organizaţiei militare unde, după cuvântarea ţinută de generalul Negrei, în care expunea activitatea organizaţiei tinzând la menţinerea unui comitet unic şi după repetarea conferinţei de către col.Stoika Stefan, cu privire la organizarea armatei, am luat cuvântul şi am spus următoarele idei :

1). Cu privire la cele spuse de G-ral Negrei i-am răspuns că nu este de admis menţinerea unui comitet unic.

2). Cu privire la Conferinţa dlui Col.Stoika, am precizat comparaţia cu Elveţia, relativ la educaţia cetăţenească generală (intelectuală, fizică, civică) iar timpul instrucţiunii militare să fie limitat şi rezervat exclusiv instrucţiunii technice militare. Nu-mi amintesc, dar nu exclud că în atmosfera conferinţei şi comparaţiei cu Elveţia, să fi spus de raniţă şi armă, ca simplă meta-

./.

foră, dar exclud că am recomandat ca fiecare să aibă renița și arma la el acasă. După aceea am trecut la fondul conferinței expunând țelurile și poziția doctrinară a partidului; apoi ce sunt secțiile profesionale ale Capitalei, secțiile profesionale ale Capitalei, centrului, etc. La sfârșit am atras atenția, că fiind campanie de reconstituire a comitetelor pe circumscripții, fiecare să meargă pe teren la circumscripția în care este membru .

ss.Ion Mihalache.

COLONEL STOIKA STEFAN :

In momentul în care am devenit din secție militară, cerc profesional, atmosfera era că noi trebue să devenim trupe de șoc. Deoarece am acceptat propunerea lui Zerzer de a ne numi în loc de secție militară, cerc profesional,. Aceasta a avut loc la sfârșitul lui 1946 și începutul lui 1947 (Răspuns la întrebarea dlui Mihalache "când a avut loc această atmosferă generală"). Această impresie mă ducea spre convingerea atunci când dl. Penescu ne-a chemat pe câțiva, între cari și col.Stoenescu secretarul secției și ne-a reproșat de ce nu suntem 7000 sau cel puțin 2 - 3000. Această observație a Dlui Penescu a avut loc prima oară după alegeri la Club, și a doua oară tot la club, în plenul comisiei de organizare. Imi amintesc că mai erau de față printre alții G-ral Grigore Stoika, G-ral intendent Vasilescu Gheorghie și colonel Stătescu. Mi-am dat seama că suntem împinși către o acțiune nelegală și subversivă, care nu corespundea cu concepția mea. După ce am vorbit cu dl.Mihalache acasă la Dsa, n'am mai avut nici un dubiu asupra scopului urmărit de a deveni o organizație de forță, ilegală și subversivă, lucru ce l-am comunicat și biroului, (erau de față toți vice președinții și președintele, casierul col.Stătescu și secretarul colonel Stoenescu.

In discuțiile ce au avut loc după vizitele ce s'au făcut și de alți ofițeri din C.P.M. și din afara part

./.

tidului la dl.Mihalache acasă, cerându-se înera planuri de organizare a organizaţiilor militare pe partid şi planuri de organizare ale aviaţiei (Comandor Ciorciu) au fost toţi contrariaţi de activitatea spre care am fost îndrumaţi şi că se trece peste noi în ceeace priveşte organizaţia noastră militară (nouă ni se spune să fim pe Capitală, iar pe de altă parte dl.Mihalache primea planul de organizare pe ţară). Aceasta era impresia pe care o aveam toţi. Rezultatul acestor vizite, al atmosferei generale şi în special al conferinţei ţinută de dl.Mihalache au dus pe membrii comisiei de organizare - care nu mai lucraseră nimic de mult - să alcătuiască planul general de organizare al Armatei. Planul general de organizare al armatei au avut un caracter secret şi confidenţial, din care cauză n'a fost citit în plenul comitetului, ci numai într'un comitet restrâns. Cu atât mai puţin se poate pune chestiunea că ar fi putut fi citit într'o şedinţă plenară. Acest plan l-am predat dlui Vasile Serdici spre a fi predat dlui Maniu. Planul s'a făcut în ultimul moment în preajma Paştelui şi profitând că dl.Serdici era la club şi pleca la dl.Maniu, l-am predat acestuia să-l predea dlui Maniu.

Toată activitatea dlui Mihalache în legătură cu organizaţiile militare. Intrevederile separate cu ofiţeri superiori din partid şi din afara partidului la d-sa acasă ; îndemnul continuu de a se câştiga noi aderenţi militari; îndemnul de a se merge pe teren la circumscrpţii în scopul de a se înfiinţa nuclee în instituţiile şi unităţile militare; cererea de planuri militare (planul de organizare a organizaţiilor militare, planul de organizare al aviaţiei, planul de organizare al poliţiei şi jandarmeriei etc.), îndemnurile precise din conferinţa ţinută de dl.Mihalache atunci când am vorbit despre "Armata de mâine", tindeau la organizarea unei acţiuni de forţă cu scopul de a răsturna regimul actual. Pentru acest motiv nu m'am dus să mă înscriu la circumscripţie.

ss.Col.St.Stoika.

<u>ION MIHALACHE</u> :

Sunt absolut strein de cele spuse de dl.colonel Stoika.

ss.I.Mihalache.

./.

COLONEL STOICA STEFAN :

La întrebarea dlui Mihalache, de ce nu i-am comunicat impresiile de mai sus, la întrevederea avută acasă, nici cu prilejul conferinţei, nici după, răspund: Nu i-am comunicat pentrucă atunci când l-am vizitat era prematur, iar după conferinţă a plecat din Bucureşti.

ss. Col.St.Stoika.

ION MIHALACHE :

Constat că nu mi-a comunicat.

ss. I.Mihalache.

COLONEL STOIKA STEFAN :

Planul eu nu l-am predat dlui Mihalache ci dlui Maniu, prin Serdici.

ss. Col.St.Stoica.

ION MIHALACHE :

Relevez contradicţia între impresia dlui colonel Stoika, că prin conferinţa mea le-am cerut să se transforme din organizaţie statică în organizaţie militară de şoc şi în acelaş timp mi se imputa că i-am trimis individual pe teren la circumscripţii.

ss. I.Mihalache.

COLONEL STOIKA STEFAN :

N'am avut nici odată impresia că noi singuri să ne transformăm în trupe de şoc, dar că misiunea noastră este să le alcătuim.

ss.Col.St.Stoika.

ss.I.Mihalache.

Drept care am încheiat prezentul proces verbal de confruntare, spre cele legale.

INSPECTOR GENERAL,
ss.C.Mihalcea.

P. Vonţi [?] Joanu [?]

ss. S.Davidescu.
ss. V.Alexandru.

Proces Verbal
de confruntare.

Astăzi anul una mie nouă sute patru zeci și șapte, luna Septembrie, ziua ~~șapte~~sprezece (optsprezece)

Noi, C. Mihalcea, inspector general de poliție, asistat de d-nii:
S. Davidescu, prim-chestor P.P.C.
și V. Alexandru, procedând la confruntarea dintre reținuții:
Colonel Ștefan Stoika și Ion Mihalache, cu privire la activitatea susnumiților din organizațiile militare ale fostului partid național-țărănesc, constatăm următoarele:

Colonel Stoika Ștefan:

Sunt membru în P.N.Ț. din anul 1937 înscriindu-mă în partid direct la Dl. Iuliu Maniu. Pe dl Ion Mihalache îl cunosc dela acea dată, însă colaborare directă cu d-sa nu am avut până în anul 1946, când eu aveam conducerea organizației militare provizorii în partid, din Ianuarie 1946. Mi s'a trimes confirmarea noastră în scris prin Al. Popescu-Botoșani. In timpul campaniei electorale am primit manifeste dela Secretariatul Partidului care se înmânau ofițerilor după ședințele care le aveam la club. Tot atunci mi s'au cerut să deleg cât mai mulți ofițeri la secțiile de votare ceeace am și făcut.—

Col. Șt. Stoika

I. Mihalache

Insp.-Gl. Mihalcea — Alexandru

Ședințele plenare se țineau odată pe săptămână la început Lunea mai târziu Vinerea. În afară de aceste ședințe se țineau ședințe pe comisiuni și ședințe de comitet.

Col. St. Stoika

Ion Mihalache:

Confirm tot ce a spus în legătură cu persoana mea, cu precizarea că acea confirmare privea comitetul în funcțiune care avea menirea să pregătească și să pună în funcțiune secția militară a Capitalei. Prin secretariat am dat dispozițiuni ca să se delege la secțiile de votare și ofițeri.

I. Mihalache

Colonel Stoika Ștefan:

În timpul Campaniei electorale s'au distribuit prin ofițeri manifeste și la unități.
La sfârșitul anului 1946 am pășit la alegerea de comitete definitive cerând Secretariatului general al partidului un delegat care să asiste la aceste alegeri.
A fost delegat Dl Copoșu și au fost afișate pe afișierul dela Sediu.
Înainte de alegere am procedat la triera celor prezenți, rezultând un număr de 87 înscriși în partid care puteau participa la alegeri.
Precizez că la ședințe asistau și ofițeri neînscriși în partid care veneau acolo pentru a se informa dacă se înscrie sau nu în partid.

Col. St. Stoika

I. Mihalache

Insp. [illegible]

S'a ales un comitet de unsprezece inși. Acest comitet ni-a ales președinte pe Dl G-ral Negri, subsemnatul fiind prim-vice-președinte și încă 3 vice președinți: G-ral Zorzor, G-ral Stoica Grigore și G-ral Barbu. Acest comitet a fost ales pe tot partidul. d. G-ral Negri ne-a împărțit astfel: Subsemnatul pe Capitală, g-ral Zorzor pe vechiul regat și G-ral Barbu pe Ardeal și Banat. G-ralul Stoica Grigore a rămas să facă legătura între noi și lucrare- ale Statului ca referent. Comisiunile înființate la începutul anului 1946, și anume: comisia juridică, comisia de organizare și comisia de documentare, au rămas în ființă. Comisia juridică a funcționat dela început până la dizolvare în mod continuu, sub președinția g-ralului Zorzor, secretar fiind: Colonel Pancu. Comisia de organizare a luat ființă ceva mai târziu și a funcționat până la dizolvare sub conducerea g-ral Stoica Grigore și secretar Maior Dristeanu

Col. Lt. Stoika

Ion Mihalache:

Am luat cunoștință de alegerea acestui Comitet, care s'a socotit și pe țară și pe Capitală. Atunci am chemat pe președinte și pe Dl Col. Stoika cerându-le să aleagă;

Col. Lt. Stoika

I. Mihalache

Insp. ... Mihalache

Grama ...

să rămână comitet ales pentru Capitală și atunci vom cere d-lui Maniu să numească alt comitet pentru țară. Sau, dacă preferă să rămână pentru țară, vom alege alt comitet pe Capitală. Comisiile care funcționau nu priveau Capitala. Dl. G-ral Negrei nu mi-a dat răspuns precis, rămânând să reflecteze. În realitate a funcționat același comitet pe Capitală și pe țară până la desființare, fiind mereu deschisă problema separării lor.

I. Mihalache

Colonel Stoika Ștefan:

Pe la sfârșitul lui Ianuarie 1947, am fost la d-l Mihalache acasă, care locuia pe atunci la d-l Victor Bodea, determinat de faptul că existau nemulțumiri că nu a fost candidat nici un membru al organizației militare și ca să-l conving să rămână organizație pe țară. Cu această ocazie d-l Mihalache mi-a spus să lăsăm chestiunea statică de cereri profesionale, depășite, că aci n-au răsplata decât rapoartele, restul ofițerilor să meargă pe teren la circumscripții pentru câștigare de aderenți pe teritoriul circumscripției și în instituțiile militare, în care membrii C.P.M. aveau relațiuni. Era vorba să se creeze nuclee în instituții și

Col. St. Stoika
I. Mihalache
Insp. Mihalcea

~~318~~ 319 (5)

Col. Stoika Ștefan:

În momentul în care am devenit din secție militară, cerc profesional, atmosfera era că noi trebuie să devenim trupe de șoc. De aceea am acceptat propunerea lui Zosin [?] de a ne numi în loc de secție militară, cerc profesional. Aceasta a avut loc la sfârșitul lui 1946 și începutul lui 1947 (Răspuns la întrebarea Dlui Mihalache "când a avut loc această atmosferă generală"). Această impresie mă ducea spre convingere atunci când dl. Penescu ne-a chemat pe câțiva între care și Col. Stoenescu, secretarul secției și ne-a reproșat zice nu suntem 7000 sau cel puțin 2-3000. Această observație a Dlui Penescu a avut loc prima oară după alegeri la club, și a doua oară tot la club, în ședința comisiei de organizare. Îmi amintesc că mai erau de față printre alții g-ral Grigore Stoica, g-ral intendent Vasilescu Gheorghe și Colonel Stătescu. Mi-am dat seama că suntem împinși către o acțiune nelegală și subversivă, care nu corespundea cu concepția mea. După ce am vorbit cu Dl Mihalache acasă la D-sa, n'am mai avut nici un dubiu asupra scopului urmărit de a deveni o organizație de forță, ilegală și subversivă, lucru ce l-am comunicat și biroului, fiind de față toți vice-președinții și președintele, precum Col Stătescu și căpitanul Colonel Stoenescu.

Col. St. Stoika

În discuțiile ce au avut loc după vizitele ce s'au făcut și de alți ofițeri din C.P-17. și din afara partidului la D. Mihalache acasă, cerându-se unora planuri de organizare a organizațiilor militare pe partid și planuri de organizare ale aviației (Comandor Coroiu) au fost toți contrariați de activitatea spre care au fost îndrumați și că se trece peste noi în ceeace privește organizația noastră militară (nouă ni se spunea să ținem pe Capitelu, iar pe de altă parte D. Mihalache primea planul de organizare pe țară.) Aceasta era impresia pe care o aveam toți. Rezultatul acestor vizite, al atmosferei generale și în special al conferinței ținute de d. Mihalache, au dus pe membrii comisiei de organizare - care nu mai lucrasera nimic de mult - să alcătuiască planul general de organizare al armatei. Planul general de organizare al armatei a avut un caracter secret și confidențial, din care cauză n'a fost citit în plenul comitetului, ci numai într'un comitet restrâns. Cu atât mai puțin se poate pune chestiunea că ar fi putut fi citit într'o ședință plenară. Acest plan l-am predat d-lui Vasile Serdici spre a fi predat D-lui Maniu. Planul s'a făcut ~~urgent și~~ în ultimul moment în preajma Paștelui și profitând că D. Serdici era la Club și pleca la D. Maniu, l-am predat acestuia să-l predea D-lui Maniu.

Col. St. Stoika

I. Mihalcea

Ing. St. Mihalache

[illegible]

[illegible]

Toată activitatea Dlui Mihalache în legătură cu organizația militară. Întrevederile separate cu ofițeri superiori din partid și din afara partidului la d-sa acasă; îndemnul continuu de a se câștiga noi aderenți militari; îndemnul de a se merge pe teren la circumscripții în scopul de a se înființa nuclee în instituțiile și unitățile militare; cererea de planuri militare (planul de reorganizare a organizației militare, planul de organizare a aviației, planul de organizare a Poliției și Jandarmeriei, etc.), îndemnurile precise din conferința ținută de d. Mihalache atunci când am vorbit despre „Armata de mâine", tindeau la organizarea unei acțiuni de forță cu scopul de a răsturna regimul actual. Pentru acest motiv, nu m'am dus să mă înscriu la circumscripție.

Col. St. Stoika

<u>Ion Mihalache:</u>

Sunt absolut străin de cele spuse de dl Colonel Stoika.

I. Mihalache

<u>Dl. Colonel Stoika</u>, la întrebarea Dlui Mihalache, dece nu i-am comunicat impresiile de mai sus, la întrevederea avută acasă, nici cu prilejul conferinței, nici după, răspunde: Nu i-am comunicat pentrucă, atunci când l-am vizitat era prematur, iar după conferință a plecat din București.

Col. St. Stoika
I. Mihalache
[illegible signatures]

Ion Mihalache:

Constat că nu mi-a comunicat.

I. Mihalache

Colonel Stoika Ștefan:

Planul eu nu l-am predat d-lui Mihalache și d-lui Maniu, prin Serdici. Col. St. Stoika

Ion Mihalache:

Relevez contradicția între impresia D-lui Colonel Stoika, că prin conferința mea le-am cerut să se transforme din organizație statică în organizație militară de șoc și în același timp mi se impute că i-am trimis individual pe teren la circumscripții, I. Mihalache

Colonel Stoika Ștefan:

N'am avut nici odată impresia că noi singuri să ne transformăm în trupe de șoc; dar că misiunea noastră este să le electrizăm.

Col. St. Stoika

I. Mihalache

Drept care am încheiat prezentul Proces-Verbal de confruntare, spre cele legale.

Insp. [signature] [signature]

Col. St. Stoika

I. Mihalache

4) este mai în armată – dar un partid este general şi în această calitate a hotărît să noi sîntem numai pe Capitală. După aceasta a definit doctrina şi poziţia partidului în raport cu celelalte partide şi a trecut apoi la misiunea organizaţiilor militare. A insistat asupra ţelurilor politice ale organizaţiilor militare. A cerut insistent celor prezenţi să lucreze pe teren la circumscripţii, aici, numai vîrfurile. În expunerea mea, am explicat între altele că faţă de limitările impuse prin convenţia de armistiţiu contingentul anual de recruţi cifrat la circa 160.000 oameni (1% din populaţie) nu putea fi instruit, preconizam fie instruirea lor făcută mai numai într-un termen scurt sub un an, fie instruirea lor după sistemul elveţian, asemănător sistemului companiilor teritoriale sistem aplicat şi la noi pe vremuri. Cu privire la sistemul elveţian, care e total teritorial, precizasem că locuitorii posedă la locuinţa lor arma şi echipamentul militar, fiind instruiţi similar toate în locuri anume destinate. În cuvîntarea sa, d-l Mihalache, a făcut recomandarea ca toată lumea să-şi ţină echipamentul şi armamentul acasă, după sistemul elveţian. Această recomandare s-a făcut asistenţei. Col. St. Stoika

Ion Mihalache.

Am luat parte la şedinţa plenară.

Col. St. Stoika

I. Mihalache Ţepeş St. Mihalache [signature]

a organizației militare unde,
după cuvântarea ținută de g-ralul
Negrei, în care exprima activitatea
organizației ținând la menținerea
unui comitet unic și după re-
feratul conferinței de către Col. Strika
Ștefan, cu privire la organizarea armatei,
am luat cuvântul și am spus
următoarele idei:
1.) Cu privire la cele spuse de G-ral Negrei
i-am răspuns că nu este de admis
menținerea unui comitet unic.
2.) Cu privire la Conferința D-lui Col.
Strika, am precizat comparația cu
Elveția, relativ la educația cetățe-
nească generală (intelectuală, fizică,
civică) iar timpul instrucțiunii
militare să fie limitat și rezervat
exclusiv instrucțiunii tehnice
militare. Nu mi amintesc, dar nu
exclud că în atmosfera conferinței
și comparației cu Elveția, să fi spus
de sămânță și armă, ca simplă
metaforă, dar exclud că am re-
comandat ca fiecare să aibă sămânța
și arma la el acasă. După aceasta
am trecut la fondul conferinței
expunând felurile și poziția doc-
trinară a partidului; apoi ce sunt
secțiile profesionale ale capitalei,
centrului, etc. La sfârșit am atras
atenția, că fiind campanie de re-
constituire a comitetelor pe circum-
scripții, fiecare să meargă pe teren la
circumscripția în care este membru.

I. Mihalache

[illegible signature]

Col. St. Strika [illegible signature]

I. Mihalache [illegible signature]

unitățile militare. Am comunicat țăranului nostru că nu se admite fuziunea și am redat discuția avută cu Dl Mihalache.

Col. St. Stoika

Ion Mihalache:

Îmi amintesc discuția. Nu-mi amintesc exact cuvintele. Este verosimil tot ce spune Dl Stoika, pentru că aceasta era răspunsul pe care l dam oricui se interesa cum poate pătrunde în rândurile partidului prin organizațiile consultante; conform noului regulament al Capitalei, un număr din comitetele organizațiilor profesionale putea face parte de drept din comitetul Capitalei. Acest comitet pe organizațiile profesionale n'a fost pus în funcțiune. Nu mi-a stat mie în minte nici un moment de nuclee în unitățile militare. I. Mihalache

Colonel Stoika Ștefan: Întrebat fiind de Dl Mihalache prin noi, să precizeze dacă era vorba de nuclee militare în unitățile militare, care să activeze prin directivele date prin circumscripțiile politice pe teritoriul cărora se aflau instituțiile și unitățile militare, răspunde: Aceasta era ideea pe care am reținut-o din discuția cu Dl Mihalache, pe care am comunicat-o la timpul C.P.M.

Col. St. Stoika

I. Mihalache

Jud. Instr.

Grefier

[signatures]

Ion Mihalache:

Menţin cele ce am spus. Aveam interesul de a spori numerul militanţilor. Nu are rost cuvântul nucleu într'o circumscripţie.

I. Mihalache

Colonel Stoika Ştefan:

La începutul lunei Martie 1947 am ţinut o conferinţă la sediul Organizaţiei, având subiectul „Armata de mâine". În acea vreme, venind în mijlocul organizaţiei militare un număr apreciabil de ofiţeri şi angajaţi civili, în special din cadrul disponibil, au cerut prin d-rul Dimulescu să li se expună doctrina partidului. D. G-ral Negru a indicat pe d-nul Zoiţa însă ofiţerii insistenţi au cerut să vină cineva din conducerea partidului şi atunci d. G-ral Negru şi-a luat angajamentul să vorbească şi să determine pe d. Mihalache să vină şi să le expună doctrina partidului. Ulterior în pragul Paştilor, la o şedinţă plenară care s'a ţinut la organizaţia militară a venit şi d. Mihalache. D. G-ral Negru a ţinut un cuvânt introductiv, după care a vorbit subsemnatul repetând conferinţa ţinută în Martie în toate punctele principale, după care a vorbit d. Mihalache. D-l Mihalache a început prin a certa pe d. G-ral Negru, spunând că D-sa

Col. St. Stoika

I. Mihalache [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

P R O C E S - V E R B A L
==============================
de confruntare.

Astăzi, anul una mie nouă sute patru zeci şi şapte, luna Septemvrie, ziua nouăsprezece.

Noi, C.Mihalcea, inspector general de poliţie, asistat de d-nii :

S.Davidescu, prim chestor P.P.C. şi V.Alexandru, procedând la confruntarea dintre reţinuţii: Ion Mihalache şi General Grigore Stoika.

<u>General Grigore Stoika:</u>

Sunt membru al partidului naţional ţărănesc de când am ieşit din armată, adică din anul 1937.

Am participat ca membru al secţiei militare dela înfiinţare (toamna 1945 începutul anului 1946 ca membru în secţia militară.

Pe dl.Ion Mihalache l'am cunoscut personal la secţia militară. Am avut rolul de preşedinte al Comisiei de organizare înfiinţată împreună cu Comisia informativă şi comisia juridică încă dela începutul anului 1946. Până în anul 1947 Comisia de organizare n'a depus o activitate mai importantă, deoarece nu se stabilisexx componenţa ei şi ţineau numai discuţiuni. Secţia Militară a fost împărţită în comisiuni după modelul Statelor Majoare ale Comandamentelor Militare.

Inainte de alegeri a venit dl.Mihalache la Secţia Militară şi s'a interesat de Comitetul provizoriu al Secţiei Militare precum şi de toţi membri secţiei cerând un tabel cu numele, domiciliul şi numărul de telefon al tuturor membrilor secţiei militare. Cu acea ocazie ni-a vorbit şi de sarcinile noastre în alegeri. Confirmarea comitetului provizoriu al Secţiei Militare ni s'a trimis în scris prin dl.Alexandru Popescu Botoşani.

General Stoika
Insp. Mihalcea
S. Mihalache
Sommd

In timpul campaniei electorale am primit manifeste dela Secretariatul partidului. Aceste manifeste se înmânau ofiţerilor la şedinţele care le aveau la club. S'au cerut mai târziu mai mulţi ofiţeri la secţiile de votare, ca delegaţi sau asistenţi. In ziua alegerilor am stat ca delegat împreună cu alţi ofiţeri la locuinţa dlui Serdici unde se găsea dl, Maniu şi unde era biroul electoral central al Organizaţiei Capitalei. Sedinţele plecare la Secţia Militară se ţineau odată pe săptămână la început Lunea şi mai târziu Vinerea. In afară de aceste şedinţe se ţineau şi şedinţe de comitet şi şedinţele comisiilor. Sedinţele de comitet se ţineau rar.

General Stoika

ION MIHALACHE :

Cele spuse de dl.General Stoika privesc Organizaţia centrală, cu excepţia dispoziţiilor date pentru alegeri care privesc conducerea Capitalei. Deasemenea Comitetul militar de pe lângă Organizaţia centrală a primit însărcinarea de a pune în funcţie secţia militară a Capitalei. I. Mihalache

GENERAL STOICA GRIGORE :

In timpul campaniei electorale s'au distribuit manifeste prin ofiţerii secţiei militare şi în special prin cei din cadrul disponibil, la instituţiile şi unităţile militare. După alegerile din 19 Noemvrie 1946 s'a păşit la alegerea de comitete definitive, cerând conducerii partidului să trimeată un delegat care să asiste la aceste alegeri. Conducerea partidului a delegat pe dl. Coposu. La alegeri au votat numai militarii înscrişi în partid. In afară de militarii înscrişi în partid-mai veneau la şedinţe şi simpatizanţi în număr destul de mare. S'a ales un comitet compus din 11 persoane. Acest comitet şi-a ales ca preşedinte, într'o altă şedinţă, pe dl.general Negrei, prim vice preşedinte col.St.Stoika şi trei vice preşedinţi: Gl.Zorzor, gl.Stoika Gr. şi Gl.Barbu.

General Stoika   I. Mihalache

Acest comitet a fost ales pe tot partidul, inclusiv Capitala. Pe Capitală a fost ales dl col.St.Stoika, pe Vechiul Regat Gl.Zorzor, pe Ardeal şi Banat, gl Barbu, subsemnatul a rămas să fac legătura între noi şi cercul de studii ca referent.

Comisiile de care am vorbit mai sus, au fost înfiinţate la începutul anului 1946 şi anume : comisia de organizare, comisia juridică şi comisia de documentare sau informativă. Comisia juridică a funcţionat dela început până la dizolvare incontinuu ; comisia de organizare a luat fiinţă ceva mai târziu şi a funcţionat până la dizolvare, iar comisia informativă n'a funcţionat şi nici n'a luat fiinţă. General Stoilov

ION MIHALACHE :

Am luat cunoştinţă de alegerea comitetului, mai târziu şi am fost nemulţumit că nu a fost anunţată şi Capitala să trimită delegat la alegerea comitetului. Nu şi-au îndeplinit misiunea de a organiza separat comitetul profesional militar pe Capitală (secţia militară), alegând un comitet pe ţară ca şi mai înainte. In realitate a funcţionat acelaş comitet, pe Capitală şi pe ţară până la desfiinţare. N'am avut cunoştinţă de existenţa comisiilor, aceasta privind organizaţia pe ţară. I. Mihalache

GENERAL STOICA GRIGORE :

După alegerile din Noemvrie 1946, Organizaţia Militară care îşi luase numele de cerc profesional militar se transforma dintr'o organizaţie militară cu caracter static (de studii) treptat, treptat într'o organizaţiune politică cu tendinţă de pregătire de acţiuni de forţă, cu scopul evident de a răsturna Guvernul şi a ajunge la conducere partidul. Aceasta reeşea din măsurile care se ordonau şi din activitatea care se desfăşura în organizaţia militară astfel : măsuri în vederea înfiinţării de organizaţii militare în toată ţara (şi în judeţele în care nu existau), trimiţându-se adrese în acest scop şefilor organizaţiilor judeţene de a înfiinţa organizaţii militare în judeţele respective; dl.General Negrei căuta să nu-

Stoica Insp.M.General Stoilov I. Mihalache Mihalache

~~328~~

326

mească personal şefii de organizaţii militare judeţene dintre ofiţerii pe cari îi cunoştea dânsul, cei mai energici şi devotaţi, care să polarizeze în jurul lor oameni de încredere şi de acţiune cu ajutorul cărora organizaţia militară din întreaga ţară putea fi uşor condusă şi folosită pentru executarea răsturnării Guvernului prin forţă; măsuri în vederea câştigării de noui aderenţi, în număr cât mai mare din rândurile militarilor activi deblocaţi şi de rezervă. Deasemenea, s'au dat dispoziţiuni pentru intensificarea propagandei în unităţile militare, căutând să se descrediteze regimul actual şi să se speculeze nemulţumirile din armată, făcându-se promisiuni de rectificări şi îndreptate a tuturor nedreptăţilor.

La întrunirile săptămânale dl.gl.Negrei invita câţi mai mulţi ofiţeri dela A.O.R şi chiar din cei cari nu erau membri, invitându-i să asiste la şedinţe numai ca simpatizanţi. Deasemenea erau încurajaţi ca să vină şi subofiţerii activi care începuseră să frecventeze şedinţele.-

Diferite figuri proeminente din partid ca : D-ni Inginer Bunescu, Dl.Popescu Botoşani, Dl.G.K.Constantinescu au ţinut la organizaţia militară diferite conferinţe în numele D-lui Mihalache diferite conferinţe cu care ocazie ne-a îndemnat la o activitate intensă în teren, să mai lăsăm studiile, activitate care trebuia făcută dela om la om.- Dl.Inginer Bunescu cu ocazia explicării Statutului pe Capitală, a îndemnat să se procedeze şi în unităţile militare aşa cum se procedează în fabrici, adică, creere de nuclee P.N.T., puse sub conducerea unui şef cu misunea de a se lărgi şi a ţine legătură cu centrul pentru a acţiona la ordine.-

In acelaş sens au vorbit şi ceilalţi conducători ai organizaţiei Capitalei : Ing.Al.Popescu-Botoşani şi G.K.Constantinescu.- Recomandaţiile ce ni s'au dat în comitet de Col.Stoika, ca rezultat al convorbirilor sale cu Dl.Mihalache, erau în acelaş sens.-

Activitatea pe teren şi formarea de nuclee naţional ţărăniste în instituţii şi unităţi militare avea caracter subversiv şi conspirativ, în scopul de a pregăti o acţiune de forţă pentru răsturnarea regimului actual.-

General Stoika   Ioanid
I. Mihalescu   Gasp. Atanasie

ION MIHALACHE :

Am delegat pe D-nii Prof.Constantinescu, Ing. Bunescu şi Popescu-Botoşani xx încă dela sfârşitul anului 1946 să explice regulamentul şi să determine comitetul organiz. militare să pună în funcţiune secţia separată a organizaţiei Capitalei.- In ceeace priveşte îndemnurile făcute de cei de mai sus membrilor organizaţeiie militare de a activa în teren îmi asum răspunderea întrucât ulterior eu am făcut acelaş lucru.-

Nu-mi însuşesc interpretarea dată acestor dispoziţiuni de Dl.General Grigore Stoika.- I. Mihalache

GENERAL STOIKA GRIGORE :

Dl. Mihalache cu ocazia conferinţei ţinută la Organizaţia Militară în Aprilie 1947, a arătat scopurile politice urmărite de P.N.T. prin organizaţia militară, insistând să se ducă toţi la activitate în teren şi numai vârfurile să rămână să lucreze în birou ; Deasemenea D-sa a îndemnat ca toţi membrii org.militare să-şi aibe, după modelul elveţian, pregătit echipamentul şi armamentul necesar, pentru a putea răspunde la chemare.- Dl. Mihalache atunci când a făcut îndemnul ca fiecare să avem arma şi raniţa asupra noastră s'a referit aşa cum am înţeles cu toţii nu numai la noi ci şi la toţi aderenţii din circumscripţii şi unităţile militare.- General Stoika

DL.ION MIHALACHE :

Nu exclud că în conferinţa mea, în atmosfera sălii şi atunci, când i-am îndemnat să treacă la activitate pe teren să fi întrebuinţat ca metaforă afirmaţia D-lui Col.Stoika că în Elveţai fiecare are arma şi raniţa asupra sa.-Scopul şi fondul conferinţei a fost de a fixa poziţia programatică şi doctrinară a partidului şi rostul ~~organizaţiei~~ secţiilor militare pe Capitală şi Ţară şi raportul lor cu Centrul de Documentare şi Studii.- I. Mihalache

GENERAL STOIKA GRIGORE:

In vederea constituirii organismului militar de forţă ştiu că Dl.Mihalache a avut discuţii separate la domiciliul său cu diferiţi ofiţeri calificaţi, din care ştiu precis pe General Gheorghieş căruia Dl.Mihalache i-a cerut şi acesta i-a înaintat un plan de organizare centralizat pe ţară a tuturor organizaţiilor militare.-

General Stoika   I. Mihalache   Ioanniţ

Tot ca urmare a îndemnurilor date de Dl.Mihalache precum şi de fruntaşii P.N.T.-işti care au conferenţiat la C.P.N. precum şi datorită comunicărilor făcute de Col.Stoica în urma convorbirii avută cu Dl.Mihalache la D-sa acasă,subsemnatul am alcătuit planul general de organizare al Armatei, plan pe care l-am predat Col.Stoica Stefan,iar acesta l-a predat D-lui Maniu prin Serdici.- Planul de organizare al Armatei întocmit de subsemnatul are un caracter subversiv şi a fost întocmit în vederile P.N.T.după sugestiile D-lui Mihalache date nouă prin cuvântarea D-sale şi a delegaţilor săi,precum şi prin comunicarea făcută de ColStoika Stefan în urma discuţiei avută cu Dl.Mihalache.- Planul urmărea eludarea Tratatului de Pace şi camuflarea efectivelor,instrucţiei şi dotărei armatei;- El a fost cerut pentru a putea fi aplicat imediat chiar în timpul prezenţei trupelor ruse în ţară.-

Acţiunea de răsturnare a guvernului trebuia să fie pregătită şi gata în orice moment ; ea trebuia pusă de acord cu o acţiune din afară întrucât se conta foarte mult pe concursul anglo-american în toate domeniile chiar şi în acel armat Subsemnatul mi-am dat seama de această conspiraţie naţional-ţărănistă dirijată de Dl.Maniu şi Mihalache întrucât din toate măsurile şi manifestările lor reeşea scopul subversiv urmărit. Eu am desaprobat această politică şi mi-am întărit convingerea că nu am ce căuta în această activitate,ca urmare nu am activat deloc în teren şi nici planuă de organizare al armatei nu l-am întocmit conform intenţiunilor de mai sus.- Cred că în cazul când S'ar fi trecut la acţiune conducerea organizaţiei militare P.N.T. ar fi revenit sau D-lui General Negrei sau Generalului Gheorghieş şi probabil în multe compartimente ar fi fost întrebuinţaţi ofiţeri din afara organizaţiei militare.-

General Stoicu

DL'I.MIHALACHE :

Sunt absolut străin de planul de care vorbeşte Dl. General Stoika.- Aici am aflat pentru prima dată despre existenţa acestui plan,sau că ar exista.-

I. Mihalache

GENERAL STOIKA GRIGORE

La întrebarea D-lui Ion Mihalache dacă cele de mai sus declarate de mine sunt adevărate şi au ca bază convingerea mea,răspund că " DA " sunt adevărate şi au ca bază convingerea mea formată prin faptele enumarate mai sus.-Adaug că sunt cercetat de puţine zile şi că în tot timpul am fost tratat legal

General Stoicu I. Mihalache

~~328~~

şi nu am a mă plânge de tratament sau de modul cum a decurs ancheta.- Dovadă despre toate acestea este că eu am plecat din P.N.T.şi m'am înscris în partidul ţărănesc democrat încă din luna Iunie 1947.-

329

Genral Stoilov
I. Iliescu

Drept care am dresat prezentul proces verbal de confruntare spre cele legale.-

Insp. St.
Danaliile Ioanescu

~~329~~ 330

PROCES VERBAL DE CONFRUNTARE
================================

Astăzi anul 1947 luna Septembrie ziua 19,noi S.Davidescu Inspector de Poliţie,asistat de Dl.Pârvu Mihai,procedăm la confruntarea dintre deţinuţii N.CARJE şi ION MIHALACHE,constatăm următoarele :

NICOLAE CARJE :

L-am cunoscut pe Dl.I.Mihalache în iarna anului 1945-46 prin Dl.Senti.- Am fost prezentat D-lui Mihalache la domiciliul acestuia din Str.Berna Nr.3,unde am fost împreună cu Dl.Senti şi mai multe persoane pentru a creia un organ informativ cerut de Dl.Mihalache în urma convorbirii avute în prealabil cu Dl. Senti.-

N. Cârja

DL.ION MIHALACHE :

Este adevărat,cu deosebirea că n'am cerut eu să se înfiinţeze un organ informativ la dispoziţia mea, ci mi s'a oferit de Dl.Senti.- L-am cunoscut pe Dl.Senti la Farmacia Dr.Uleia din Str.Maica Domnului,unde D-na Farmacistă după ce îmi vorbise de mai multe ori la telefon,mi L-a prezentat ca pe o persoană care poate să-mi dea informaţii foarte preţioase.-El mi s'a prezentat ca Inspector la Siguranţă detaşat la Marele Stat Major.- I-am fixat D-lui Senti o întâlnire la mine acasă pentru a sta de vorbă cu el în urma dorinţei sale.- Mi-a spus la farmacie că atât el cât şi mai mulţi prieteni de ai lui îmi poartă un interes deosebit.- I. Mihalache

NICOLAE CARJE :

Când am fost prima oară la Dl.Mihalache acasă mi-a comunicat Dl.Senti atât mie cât şi celorlalţi că suntem aşteptaţi de Dl.Mihalache,în urma înţelegeri avute cu Dl.Mihalache de a i se forma un organ informativ.

La Dl. Mihalache am fost în afară de Senti şi cu următoarele persoane : Bălănescu Stelian,fost Comisar Şef la Siguranţă şi epurat,Dorobanţu Ştefan,fost la Siguranţă şi la Siguranţa Marelui Stat Major şi epurat,Elefterescu,fost la S.S.I.şi Siguranţă şi epurat,Drăgănescu,fost la S.S.I. şi Siguranţă şi Năstase Niculae fost la S.S.I. şi epurat,precum şi Ciobanu şi încă 2-3 persoane.- Când am sosit la Dl.I.Mihalache,Dl.Senti ~~xx~~ ne-a pre-

[signatures] N. Cârja I. Mihalache

zentat pe fiecare în parte spunând că am fost în organele de Siguranţă ale Statului şi astăzi suntem epuraţi.-

N. Cârjă 331

Dl.ION MIHALACHE:

Este adevărat în general.-Dl.Senti a intrat la început cu 2-3.- Imi amintesc numai de Cârje,Bălănescu şi Dorobanţu Când au venit la mine au intrat numai 2-3 cu Senti,cred că printre ei era şi Dl.Cârje dela început;ceilalţi rămăseseră afară la uşe.- Este adevărat că băeţii/mi-au cerut în schimbul serviciului să fie repuşi în drepturile lor prin Senti,dar erau de faţă şi ceilalţi.-

I. Mihalache

Dl.NICOLAE CARJE

Noi nu am intrat toţi împreună pentru a nu da de bănuit că intrăm prea mulţi la Dl.Mihalache acasă,la discuţiuni însă au fost toţi de faţă.-După ce am fost prezentaţi D-lui Mihalache, Dl.Senti i-a arătat D-lui Mihalache că îi va pune la dispoziţie un organi informativ de procurarea informaţiunilor politice,economice şi militare la care vor colabora toţi cei prezenţi.- D-lui Senti,în calitatea pe care o avea de Inspector de Siguranţă detaşat la Marele Stat Major, îi revenea sarcina de a procura informaţiile militare,de a centraliza apoi tot materialul dat de noi ; mie îmi revenea sarcina de a redacta un buletin de sinteză a situaţiei politice internaţionale săptămânale,iar celorlalţi să adune informaţiuni ecpnomice, politice şi militare de ordin intern.- Dl.Mihalache a primit cu ~~xxxxxx~~ multă satisfacţie propunerea noastră şi era chiar încântat şi ne-a mulţumit de atenţia de atenţia pe care i-o arătam.- Dl.Senti i-a mai făcut cunoscut că fiind născut în America cunosc la perfecţie limba engleză la care Dl.Mihalache m'a întrebat dacă am relaţiuni la Legaţia Americană.- Eu i-am răspuns că nu am legături şi atunci Dl.Mihalache m-a făcut să înţeleg că este bine să am legături la Legaţia Americană.- La plecare Dl.Senti,pe care Dl.Mihalache îl numea Stefănescu, împreună cu Dl.Bălănescu,i-au propus D-lui Mihalache să-i organizeze o gardă personală.- Dl. Mihalache a răspuns că aceasta rămâne la aprecierea D-lor şi că are nimic împotrivă.- La plecare am stabilit să-i procurăm materialul informativ de care am vorbit mai sus şi dacă avem să-i comunicăm ceva urgent la telefon,să-i comunicăm prin nume conspirativ şi anume : " Alexandrescu 1,Alexandrescu,2,Alexandrescu 3,etc.,iar fiindcă

Ioanițiu   N. Cârjă
[illegible]   I. Mihalache

eu eram Ardelean urma să-i telefonez cu numele conspirativ de " Ardeleanu".-

N. Cârja 332

DI.ION MIHALACHE

Senti mi se prezentase cu numele de Stefănescu-Senti iar eu îl numeam Stefănescu.- Dela început s'au oferit să-mi facă un serviciu de informaţii şi o gardă personală.- Am refuzat garda personală, dar am acceptat să-mi scoată un buletin informativ de probă şi am convenit că dacă au ceva important să-mi comunice, să se prezinte Dl.Cârje sub numele de Ardeleanu.- Mie nu mi-a dat prin gând să am legături cu ceilalţi prin numere conspirative.- Eu nu i-am făcut D-lui Cârje recomandaţii să aibe legături cu Legaţia Americană nici sugestii

I. Mihalache

DL.NICOLAE CARJE-:

La vre-o săptămână dela prima întâlnire în casă la Dl.Mihalache, ne-am prezentat din nou la Dl.Mihalache, după ce Dl.Senti ne-a anunţat, cu care ocazie Dl.Senti i-a înmânat D-lui Mihalache un plic cu următorul cuprins : Un buletin de sinteză a situaţiei politice internaţionale redactat de mine ; diferite piese şi documente dela Statul Major(o hartă militară germană, memoriul Generalului Steflea şi alte piese) precum şi diferite note informative cu caracter politic, economic şi militar redactate de ceilalţi.- Dl. Mihalache a frunzărit tot materialul prezentat şi i-a mulţumit pentru el.- Am plecat, rămânând înţeleşi ca să ne continuăm activitatea începută.-

N. Cârja

DL' ION MIHALACHE :

Nu-mi amintesc dacă a fost şi Dl.Senti atunci când mi s'a adus materialul.- Mi-au adus un buletin de sinteză a situaţiei internaţionale şi note informative din diferite domenii.- Am frunzărit materialul prezentat şi i-am mulţumit pentru el de politeţă.-

I. Mihalache

DL.NICOLAE CARJE

Am mai fost a treia oară la Dl.Mihalache fără Dl.

Ioanițescu .11. N. Cârja
Mr. [signature] I. Mihalache

Senti care s'a scuzat că este bolnav.- Si de data aceasta am adus material informativ şi buletinul de sinteză a situaţiei internaţionale săptămânale la care au colaborat în afară de mine şi Senti şi ceilalţi dintre noi.- A treia oară am fost primiţi cu rezervă.- Materialul l-a primit şi la frunzărit fără a-l citi cu atenţie.-

N. Cârje

DL.ION MIJALACHE

Nu-mi aduc aminte dacă i-am primit a txeia oară.-

I. Mihalache

DL.NICOLAE CARJE :

Am mai fost încă în vre-o două rânduri singur numai cu buletinul de sinteză a situaţiei internaţionale şi l-am întrebat pe Dl.Mihalache dacă interesează acest buletin.-D-sa mi-a răspuns că redactarea acestui buletin implică muncă care trebue să fie răsplătită,deoarece este un buletin bun şi util, şi mi-a dat recomandaţia să mă duc la Dl.Serdici ca să aranjeze să lucrez acolo şi să fiu răsplătit.-

N. Cârje

DL.ION MIHALACHE :

Prin trimiterea la Serdici,eu am vrut să mă dispensez de serviciile sale.-

I. Mihalache

NICOLAE CARJE:

Dl. Mihalache mi-a spus că a luat contact cu Dl. Serdici la Club sau prin telefon şi m'a îndreptat să merg acolo.-

N. Cârje

ION MIHALACHE :

Se poate că am vorbit.-

N. Cârje
I. Mihalache

Drept care am încheiat prezentul proces verbal de confruntare în termen legal.-

Ioanin... inspector de poliţie   [signature]

334

D E C L A R A T I E

Intrebat de dl.Secretar general dacă pe dl. Antonescu îl cred trădător de ţară - am răspuns :

Nu-l cred trădător de ţară, în înţelesul obişnuit al cuvântului, ci îl socot un megalom care crezând în victoria germană a dus ţara la dezastru ; şi indiferent de ce a crezut, cine duce ţara la dezastru, trage toate consecinţele - aşa cum le-a tras.

In legătură cu activitatea P.N.T. pe timpul generalului Antonescu, declar următoarele :

Prin luna Octomvrie 1940, generalul Antonescu m'a chemat(prin amiralul Dor Zaharia) şi între altele mi-a făcut o comunicare în felul următor :

A recunoscut - mai dinainte - faţă de dnii Maniu şi Brătianu abuzul dizolvării partidelor politice de către Regele Carol; şi s'ar simte deci obligat să revină asupra decretului de dizolvare.

Aceasta n'o poate face încă, dat fiind că legionarii ar întreprinde mari agitaţăi, pe care nu e în legătură să le stăpânească cu poliţia oficială, ei (legionarii) fiind populari în ţară (după aprecierea sa).

Insă lasă liberă activitatea comitetelor partidelor redusă la şedinţe de comitet şi întruniri personale;,nu însă la adunări publice şi manifestări.

La care eu am obiectat :

1). Ce fel de libertate de şedinţe va fi - dacă intră poliţia legionară peste ele şi le împiedică, precum se întâmplase la Sighişoara ;

2). Se de ce nu ne lasă să ţinem adunări pentruca să constate neexistenţa popularităţii legionare.

La care Antonescu a răspuns, că are nevoie de linişte şi de aceea nu poate admite întruniri publice.

ss.I.Mihalache.

19 Sept.1947.

M.C.

19 Sept. 1947
Dată în fața noastră
prin Centr...
885

Declarație.

Întrebat de d-l Secretar general dacă pe Mr. Antonescu îl cred trădător de țară — am răspuns:

Nu-l cred trădător de țară, în înțelesul obișnuit al cuvântului, ci a fost un megalomam care crezând în victoria germană a dus țara la dezastru; și indiferent de ce a crezut, cine duce țara la dezastru, trage toate consecințele — așa cum le-a tras.

În legătură cu activitatea Partidului Național Țărănesc pe timpul Generalului Antonescu, declar următoarele:

În luna Octombrie 1940, Generalul Antonescu m'a chemat (prin aviatorul Dan Zaharia) să

./.

I. Mihalache

19.9.940
văzut de noi azi [illegible] [illegible]

Între altele mi-a făcut o comunicare în felul următor:
A recunoscut — mai înainte, — faţă de dnii Maniu şi Brătianu că [illegible] dizolvării partidelor politice de către Regele Carol; şi s'ar simte deci obligat să revină asupra decretului de dizolvare.

Aceasta n'o poate face încă, dat fiind că legionarii ar întreprinde mari agitaţii, pe care nu e în măsură să le stăpânească cu poliţia oficială, ei (legionarii) fiind populari în ţară (după aprecierea sa).

Însă lasă liberă activitatea comitetelor partidelor redusă la şedinţe de comitet şi întâlniri personale; nu însă la adunări publice şi manifestaţii.

La care eu am obiectat:
1) Ce fel de libertate de şedinţe va fi — dacă intră poliţia legionară peste ele şi le împiedică, precum se întâmplase la Sighişoara;

I. Mihalache

2/ Şi de ce nu ne lasă să ţinem adunări pentruca să constate inexistenţa popularităţii legionare.

La care Mihalache a răspuns, că are nevoie de linişte – şi de aceea nu poate admite întruniri publice.

I. Mihalache

19 Sept 947.

19. 9. 947

Văzut de noi spre neschimbare

Comis. Cleanţar

[illegible signature]

337

DECLARAȚIE

Subsemnatul I MIHALACHE, cu privire la vizita făcută de ofițerul americam arătat de dl. N. PENESCU în confruntare că ar fi fost la mine însoțit de o doamnă precizez că e vorba de maiorul americam TOM HALL.-

L-am mai întâlnit odată pe T. HALL la Dr. JOVIN.-

/ss/. I MIHALACHE

2o Septembrie 1947.-

P. Gorif.
Jarlie

~~336~~

20 Sept. 1947. 338

Dată în fața noastră
Prim Chestor
[signature]

<u>Declarație.</u>

Subsemnatul I. Mihalache, cu privire la vizita făcută de ofițerul american arătat de D-l N. Penescu în confruntare că ar fi fost la mine însoțit de o doamnă precizez că e vorba de maiorul american Tom Hall. L-am mai întâlnit odată pe T. Hall la Dl. Jarin.

I. Mihalache

D E C L A R A T I E
=========================

La întrebarea ce mi se face răspund :

Intre memoriile trimise dlui Gafencu pe timpul conferinţei dela Paris, era şi unul privitor la Basarabia.

Am fost informat ulterior, de dl.Maniu, că nu s'a folosit acest memoriu.

- Este adevărat că la 2 zile după declararea războiului de către general Antonescu, am dat o telegramă cerând schimbare de destinaţie dela M.S.M. la o unitate de front; că la 26 Iulie când chemat telegrafic de M.S.M. am sosit la Iaşi de acasă, am dat o nouă telegramă, - gen. Antonescu - (prin M.C.Iaşi) cerând să fiu deconcentrat întrucât trupele au trecut Nistru. Din prima telegramă - către M.S.M. - precizasem că înţeleg să lupt numai până la Nistru.

- In timpul guvernării dl Antonescu am încercat să plec din ţară în trei rânduri :

a(. Când eram urmărit de legionari (iarna 1940/41) spre a-mi salva viaţa,

b). Mai târziu, pentru încercare de legături cu aliaţii - urma să plec sau eu sau dl.Maniu dacă găsiam posibilitate tehnică. Nu am discutat un program precis. Urmau să fie discutate probleme de felul celor ce se puneau prin staţiunea de emisiune ce funcţiona în casele Stirbeiu condusă de dl.Maniu.

N'am găsit posibilitate tehnică de plecare.

c). In primăvara 1944 am propus dlui Mihai Antonescu ca să plec şi eu cu Barbu Stirbeiu. Spunând că e o imposibilitate, am propus pe Vişoianu.

<u>Intrebarea</u>. La a doua încercare de a pleca în străinătate de a lua contact cu aliaţii, aţi avut mandatul de a duce o acţiune de răsturnare a regimului Antonescu ?

./.

M.C.

~~3329~~

340

Răspuns : Nu am discutat un program amănunţit de acţiune. Declar, că dacă ar fi stat în puterea noastră acest lucru şi am fi căzut de acord cu aliaţii, o făceam.

ss. I.Mihalache.

22 Septemvrie 1947.

P.Conf.
[signature]

~~2/M~~ 22 Sept 947

Dată în fața noastră
Prim Cabinet 441

Declarație.

La întrebarea ce mi se face, răspund:

Intre memoriile trimise D-lui Gafencu pe timpul Conferinței dela Paris, era și unul privitor la Basarabia.

Am fost informat, ulterior, de D-l Maniu, că nu s'a folosit acest memoriu.

– Este adevărat că la 2 zile după declararea războiului de către general Antonescu, am dat o telegramă cerând schimbarea de destinație dela M. S. M. la o unitate de front; că la 26 Iulie când chemat telegrafic de M. S. M. am sosit la Iași de acasă, am dat o nouă telegramă, gen. Antonescu (prin M. C. Iași) cerând să fiu desconcentrat întru cât trupele au trecut Nistrul. Din prima telegramă – către M. S. M. – reieșea că înțeleg să lupt numai până la Nistru.

I. Mihalache

22. 9. 947

Văzut de noi spre verificare prin Cristea

– In timpul guvernării gl. Antonescu am încercat să plec din țară în trei rânduri:

a) Când eram urmărit de legionari (iarna 940/41) spre a-mi salva viața.

b) Mai târziu, pentru încercare de legături cu aliații urma să plec sau cu dl. Maniu dacă găsiam posibilitate tehnică. Nu am discutat cum propriu precis. Urmau să fie discutate problemele de felul celor ce se puneau prin stațiunea de emisiune ce funcționa în Castelul Știrbei condusă de dl. Maniu.
N'am găsit posibilitate tehnică de plecare.

c) In primăvara 1944 am propus lui Mihai Antonescu ca să plec și eu cu Barbu Știrbei. Spunându-mi că e o imposibilitate, am propus pe Vișoianu.

Întrebare. La a doua încercare de a pleca în străinătate de a lua contact cu aliații, ați avut mandatul de a duce o acțiune de restaurare a regimului Antonescu?

~~3411~~

342

339

Răspuns. Nu am discutat ~~un~~ program amănunțit de acțiune. Declar, că dacă ar fi stat în puterea noastră acest lucru și am fi căzut de acord cu aliații, o făceam.

I. Mihalache

22. 9. 947

Văzut de noi spre neschimbare.

Prim Chestor

[signature]

343

DECLARATIE

Dl. VISOIANU era în ţară când m-am hotărât să plec astă toamnă.-

Soţiei mele i-am comunicat astă toamnă intenţia de plecare îndată după ce luasem hotărârea.-

Explicări i-am dat mai târziu.-

/ss/ I MIHALACHE

23 Septembrie 1947.-

23 Septembrie 1947
Dată în fața noastră,
Prim Consilier
[signature]

D. Vișoianu era în țară când
m'am hotarat să plec astă-
toamnă.
Soției mele i-am comunicat
astă toamnă intenția de plecare
îndată după ce am luat ho-
tararea.
Explicații i-am dat mai
târziu.

I. Mihalache

23 Sept 947.

P R O C E S - V E R B A L

de confruntare.

Astăzi, anul unamie nouă sute patru zeci şi şapte, luna Septemvrie, ziua douăzeci şi patru.

Noi, S.Davidescu Prim chestor de poliţie, asistat de dl.Pârvu Mihai, procedăm la confruntarea dintre reţinuţii Ioan Senti şi Ion Mihalache constatând următoarele :

<u>IOAN SENTI</u> :

L-am cunoscut pe dl.Mihalache în casă la dna farmacistă Uleia. Am comunicat dinainte dnei Uleia că doresc să-l cunosc pe dl.Mihalache având a-i face propuneri pentru nişte informaţii preţioase şi a-i vorbi de situaţia unor funcţionari dela Ministerul de Interne epuraţi.

D-na Uleia m'a anunţat la telefon că Dl.Mihalache xx xfix va veni în aceia zi între orele 4 - 5 p.m. la dumneaei acasă. Eu am venit întâi, iar după zece minute a venit şi dl.Mihalache. Intrebându-mă dl. Mihalache " ce vreau dela D-sa " i-am comunicat - după ce-mi făcusem prezentarea prin evocarea amintirii unui fost colaborator al d-sale şi rudă de a mea - i-am răspuns că sunt în măsură ca împreună cu mai mulţi foşti funcţionari epuraţi dela Siguranţă şi dela S.S.I., să-i furnizez material informativ, economic, politic, social şi militar.

Dl Mihalache s'a arătat foarte mulţumit şi mi-a răspuns că tocmai de un asemenea material informativ are nevoie partidul. Am stabilit cu dl.Mihalache ca să-i prezint la o nouă întâlnire materialul informativ, de care am vorbit mai sus, şi la întrebarea mea "dacă să-i prezint şi pe ceilalţi prieteni," s'a arătat foarte dispus de a-i cunoaşte.

Discuţia s'a purtat între noi fără prezenţa nimănui. Intrând în cameră d-na Uleia, am ieşit în altă

M.C.

cameră alăturată unde am rămas singur circa 20 minute cât a durat convorbirea între dl.Mihalache şi D-na Uleia. La ieşirea din cameră a dlui Mihalache, după ce avusese convorbirea cu Dna Uleia mi-a spus să-l însoţesc, d-sa având maşina la poartă cu care mă poate conduce şi pe mine până unde am treabă. M'am urcat în maşină împreună cu dl.Mihalache, în care se mai aflau încă doi domni. Eu am luat loc lângă dl.Mihalache. In maşină s'au purtat discuţiuni cu privire la Guvern, pe care dl.Mihalache îl considera ca o nenorocire pentru ţara românească şi s'au făcut anumite critici cu privire la modul în care ruşii respectă convenţia de armistiţiu, spunându-se de dl.Mihalache că ruşii fac prăpăd în ţară. Eu am coborît din maşină în dreptul Str.Sft.Spiridon. La plecare dl. Mihalache m'a întrebat, dacă ştiu unde şade D-sa. La răspunsul meu negativ, D-sa mi-a dat un număr de telefon pe care în grabă mi l'am notat pe un carton de ţigări.

Senti. -

ION MIHALACHE :

In adevăr l'am întâlnit pe dl.Sente la D-na Uleia după ce aranjasem această întâlnire la repetatele cereri ale Dnei Uleia. Este adevărat că prezentarea s'a făcut prin evocarea amintirei lui Zamfirolu fostul meu colaborator în Ministerul de Domenii.

La Dna Uleia nu mi-a vorbit de un serviciu de informaţii şi nici de foşti funcţionari epuraţi. Am luat cunoştinţă că i se spune şi Stefănescu şi am convenit ca ân convorbirile ce le va avea învviitor cu mine să se prezinte sub numele de Stefănescu-Uleia. Mi-a spus că este inspector la Siguranţă, detaşat la M.St.M. La plecarea mea l'am invitat să meargă în maşină cu mine, fiind în drumul nostru. Probabil că i-am dat numărul de telefon la plecare. De discuţiile din maşină răspund că sunt inventate. I.Mihalache

ION SENTI :

Am telefonat după 2 - 3 zile la telefonul pe care mi-l dăduse dl.Mihalache în maşină. Precizez că nu-

Senti I. Mihalache ./. [illegible]

~~2446~~ 347

mărul de telefon dat de dl.Mihalache nu era trecut în cartea de telefon pe numele D-sale, aşa că am căutat cartonul de ţigări prin buzunarul hainei pentru a-i putea da telefon. Dl.Mihalache a răspuns la telefon şi mi-a comunicat că nu mă poate primi în aceea zi, deoarece aşteaptă vizita D-nei avocat Ella Negrutzzi, preşedinta organizaţiei femenine din capitală. Mi-a fixat o întâlnire pentru a doua zi la orele 20 ½ cu rugămintea de a nu întârzia, pentru că D-sa mai are şi altă întâlnire. La telefon când am vorbit cu dl.Mihalache, i-am comunicat că voi veni la D-sa împreună cu o parte din băieţii despre care i-am vorbit la Dna Uleia. A doua seară la orele 20 însoţit fiind de cinci inşi m'am dus la dl.Mihalache. Am lăsat însoţitorii mei la colţul străzii, iar eu am sunat la uşa vestibulului, poarta casei fiind lăsată deschisă. Mi-a deschis dl.Mihalache personal şi m'a întrebat imediat unde sunt ceilalţi. I-am spus că i-am lăsat la colţ. Mi-a spus să-i chem ; i-am chemat şi am intrat înăuntru dl.Mihalache aşteptând cu uşa întredeschisă a vestibulului până am venit toţi. Am intrat în birou unde dl.Mihalache mi-a oferit scaun, d-sa luând loc în faţa biroului.

Dl.Mihalache a întrebat pe fiecare la rând cum se numeşte, ce funcţie a avut, după care am trecut la discuţii. S'a discutat asupra informaţiilor ce urmează a i se furniza dlui Mihalache şi anume : un buletin informativ asupra situaţiei economico, politice şi militare din ţară, precum şi note informative cu caracter economic, politic şi militar. Dl.Cârjă urma să facă o sinteză asupra situaţiei internaţionale săptămânale. Când s'a prezentat dl.Cârje dlui Mihalache şi i-a comunicat că este născut în America dl.Mihalache a cerut amănunte cu privire la situaţia economică şi socială din America. Cred că a făcut aceasta pentru a-şi da seama de seriozitatea şi puterea de gândire a lui Cârje. L-a mai întrebat pe Cârje dacă are legături cu America şi cu Legaţia Americană; la răspunsul negativ a acestuia dl.Mihalache l-a îndemnat să-şi facă legături. Atunci unul dintre băeţi al cărui nume nu-l reţin s'a oferit

./.

Ss. I. Mihalache   [signature]

să-i facă împreună cu ceilalţi o gardă personală dlui Mihalache. Dl.Mihalache a răspuns că este mulţumit şi că un asemenea buletin este foarte bun şi preţios pentru noi, înţelegând eu că este pentru partid.

Cu privire la garda personală, D-sa a răspuns că va mai reflecta. Domnul Mihalache a dat celor prezenţi numărul de telefon, acelaş care mi-l dăduse şi mie, şi i-a numit pe fiecare cu numele de Alexandrescu 1, 2, 3, - nume conspirative prin care aceştia urmau să facă legătura cu D-sa. Lui Cârje i-a dat numele conspirativ de Ardeleanu. Fiind ora mesei dl.Mihalache ne-a mulţumit foarte frumos, s'a arătat încântat şi interesat de aranjamentul stabilit între noi. La plecare am rămas surprins că dl.Mihalache datorită bunei dispoziţii pe care o avea s'a oferit să ţină paltonul lui Bălănescu. La plecare ne-a spus să-l anunţăm la telefon pentru o viitoare întâlnire.

ss. [signature]

ION MIHALACHE :

Faptele nu se prezintă aşa cum a declarat dl. Senti, ci cu totul altfel. Am fost surprins că n'a venit singur precum fusese vorba ca să-mi comunice "informaţii preţioase cu privire la persoana mea". La uşă s'a prezentat cu 2 - 3 persoane şi mi-a spus că mai sunt la poartă încă 2 - 3. Am spus să-i invite şi pe aceia fiindcă au venit. I-am invitat în birou şi dl.Senti mi-a spus că sunt vreo 20 în total foşti funcţionari la Ministerul de Interne epuraţi. S'au oferit să-mi facă un buletin informativ ~~xxx~~ general şi o gardă personală. Am acceptat să mi se facă un buletin pentru probă iar pentru gardă am refuzat. Mi-au spus că nu cer nimic decât să fie reintegraţi în posturile pe cari le-au avut. Le-am promis ca în cadrul general al partidului care avea ca obiectiv ca cei epuraţi să fie revizuiţi, să fie soluţionată şi chestia lor.

De nume conspirative n'a fost vorba decât în legătură cu Cârje care urma să-mi telefoneze pe numele de "Ardeleanu" dacă are ceva important de comunicat.

I. Mihalache [signature]

./.

[signatures] I. Mihalache

[signature] Maj. [signature]

3118

349

IOM SENTI :

A doua oară am fost peste câteva zile la dl. Mihalache împreună cu Cârje, Bălănescu, Dăscălescu. I-am predat următorul material informativ :

1). Informaţii privitoare la lucrările de tranşee şi fortificaţii ale trupelor sovietice pe malul Mării Negre, Malul Dunării şi Dobrocea - precum şi despre depozitele de muniţiuni dela Popeşti-Leordeni ale Sovietelor, chestiuni pe care le aflasem dela colonelul Ichim.

2). O notă de ofiţeri deblocaţi din M.St.M.: colonel Gh.Zamfirescu, locot.col.Ctin Beca, col.Ivănescu, Lt.col.magistrat Atanasiu Ion, maior N.Ulic dela Cdtul II Teritorial. Despre ofiţerii deblocaţi am scris că s'au lansat ordine de chemare - informaţie obţinută dela Georgescu care avea cumnat un căpitan dela Cercul II Bucureşti.

3). Informaţii cu deblocările se datoresc N.C.V. D. dela căpitanul Ivănescu, pe care l-am cunoscut întâmplător.

4). Informaţii privitoare la cazarea trupelor sovietice în jurul Bucureştilor.

5). Memoriul generalului Steflea partea III-a deoarece partea I-a o predasem servitorului dlui Mihalache, iar partea doua am predat-o cîn am fost împreună prima oară cu băeţii.

6). O hartă germană a Europei cu diferite semne importante pe harta ţării şi haşurat Ardealul cedat.

7). Deasemenea o sinteză a situaţiei internaţionale întocmită săptămânal, întocmită de Nicolae Cârje.

Precizez că dl.Mihalache personal la vizita ce am făcut-o prima oară acasă la Dsa mi-a cerut să-i predau informaţii cu privire la cazarea trupelor sovietice şi la lucrările de fortificaţii şi de tranşee precum şi să-i procur un tabel de toţi ofiţerii deblocaţi. Pentru informaţii militare m'am oferit să le fac; dar în ceeace priveşte tabelul ofiţerilor deblocaţi ce mi s'a cerut i-am răspuns că nu pot să-i procur decât deblocările dela M.St.M. şi aceasta numai în parte. In

./.

Senti I. Mihalache Ioanna Mr. Pandele

ceeace priveşte tabelul integral al deblocărilor i-am spus că aceasta se poate lua dela Dir.Pers.din M.de Război care nu se publicase încă în ziarul armatei.

Dl.Mihalache s'a uitat prin material dar nu l'a citit în întregime ci numai la frunzărit. A mulţumit şi le-a pus sub mapa biroului urmând ca să ne dea răspuns după ce le va citi cu atenţie, dacă să continuăm a face informaţii în continuare pentru D-sa. Eu am avut impresia că acest material are destinaţie pentru Legaţia Americană deoarece dl.Mihalache în discuţia avută cu Cârje s'a interesat îndeaproape de o legătură directă la americani. Am reţinut din cele discutate că dl.Mihalache intenţionează să aibe un om de încredere înăuntrul Legaţiei Americane. Când am văzut ce îmi cere dl.Mihalache şi materialul pecare îl cerea dela mine şi dela ceilalţi, precum şi interesul său deosebit pentru informaţii cu caracter militar, mi-am dat seama de ce urmăreşte D-sa şi am refuzat să mai continuu a da informaţii.M'am despărţit şi de ceilalţi pentru a evita orice contact în legătură cu aceste informaţii. Eu nu am intenţionat să furnizez dlui Mihalache asemenea informaţiuni ci numai să pot să obţin dela D-sa în legătură în vederea unei întrebuinţări a celor epuraţi din serviciu.

<u>ION MIHALACHE</u> : Senti

Nu-mi amintesc dacă a fost şi dl.Senti atunci când mi s'a adus materialul de dl.Cârje. Mi-au adus un buletin de sinteză a situaţiei internaţionale şi note informative din diferite domenii.Am frunzărit materialul prezentat şi i-am mulţumit pentru el din politeţă. Ce spune dl.Senti cu privire la materialul (soviete, stat major, etc) sunt înafara realităţii.

I. Mihalache

<u>IONA SENTI</u> :

Repet că am fost personal la dl.Mihalache când i-am predat materialul de care am vorbit mai sus. Printre notele informative "din diferite domenii" de

Senti — I. Mihalache ./.

care vorbeşte dl.Mihalache, erau şi informaţiile pe care le-am arătat la pct. 1 - 6.

ss/ - I. Mihalache

Drept care am încheiat prezentul proces verbal de confruntare, spre cele legale.

Ioanovici
Maj. Panaitescu

352

DECLARATIE

Despre plecarea în străinătate a Dlui NICULESCU BUZESTI, am aflat dela Dl. IULIU MANIU în timpul campaniei electorale, cam cu 1e-2e zile înainte de ziua alegerii.-

Tot atunci am aflat şi de plecarea Dlui VISOIANU.-

/ss/ I. MIHALACHE

24 Septembrie 1947.-

P. Conf.
[signature]

~~352~~

24 Sept 947.

353

Dată în fața noastră,
Prim Castu

Declarație.

Despre plecarea în străinătate a d-lui Niculescu Buzești, am aflat dela Dr. Iuliu Maniu în timpul campaniei electorale, cam cu 10-20 zile înainte de ziua alegerii.

Tot atunci am aflat și de plecarea d-lui Vitoianu.

I. Mihalache

385

354

D E C L A R A T I E

Subsemnatul, cu privire la Declarațiile făcute până azi, cu privire la secția militară, adaug:

Dela preluarea conducerii Capitalei de către mine până în ajunul alegerilor generale după întocmirea Regulamentului organizației Capitalei, am luat în primul contact cu Comitetul Cercului Partidului militar care lucra pe lângă conducerea centrală a Partidului.

Anume le-am vorbit despre campania electorală şi le-am cerut să dea un tablou de fruntaşii din organizația militară pentru delegați şi asistenți la secțiile de votare.-

Manifeste s'au distribuit şi prin membri dela secția militară ca prin orice membru al partidului.-

Si militari, ca orice membri, au avut datoria de a face propagandă în mediul lor / militar şi social/.-

Problema secției militare pe capitală s'a pus după alegeri.-

/ss/ I Mihalache.-

24 Septembrie 1947.-

P.Conf.
Jaru

~~211~~

24 Sept. 1947.

Dată în fața noastră
[illegible]

Declarație,

Subsemnatul, cu privire la Decla-
rațiile făcute până azi, cu privire
la Secția militară, adaug:
Dela preluarea conducerii Capitalei
de către mine până în acum ale-
gerilor generale, ~~[illegible]~~ după întoc-
mirea Regulamentului organi-
zației Capitalei, am luat
un prim contact cu Comitetul
Veteranilor progresiști militar
care lucra pe lângă Conducerea
Centrală a Partidului.
Anume le-am vorbit despre
Campania electorală și le-am
cerut să dea un tablou de
fruntașii din organizația mili-
tară pentru delegați și aseso-
renți la Secțiile de votare.
Manifeste s'au distribuit dela Secția
și prin membri
militară ca prin orice membru
al Partidului.
Și militarii, ca orice membri,
au avut datoria de a face
propagandă în mediul lor
(militar și social).

I. Mihalache

Problema secției militare (pe Capitală) s'a pus după alegeri.

I. Mihalache

24. 9. 947

răspuns de noi spre neschimbare

Rămâne

[illegible signature]

385

336

DECLARATIE

Mi s'a citit azi memorandum-ul din 30 Septemvrie 1946 ".

Sunt absolut străin de textul lui ; pentru prima dată am auzit de el.

Tot azi am luat cunoştinţă şi de textul "Planului general de organizare al armatei", elaborat de generalul Stoika Gr. care mi s'a citit în întregime.

Din acest plan am văzut că partea cu "camuflarea" instrucţiei seamănă cu partea respectivă din conferinţa col.Stoika "Armata de mâine".

ss. I.Mihalache.

25 Septemvrie 1947.

P.Conf.

M.C.

~~316~~

25 Sept 1947.
357

Dată în fața noastră,
Prim Chestor
[signature]

Declarație.

Mi s'a cetit azi „Memorandumum-ul din 30 Sept. 1946".
Sunt absolut străin de textul lui; pentru prima dată am auzit de el.

Tot azi am luat cunoștință și de textul „Planului general de organizare al Armatei", elaborat de Generalul Stoica Gr., care mi s'a cetit în întregime.

Din acest plan am văzut că pornea cu „camuflarea" instrucției; seamănă cu partea respectivă din conferința Col. Stoica „Armata de mâine". — I. Mihalache

E X T R A S E

din declaraţiile date de Ion Mihalache în cursul anchetei.

ANTECEDENTE POLITICE

" In 1928 am fost ministru al Agriculturii dela venirea P.N.T. la putere (10 Noembrie 1928) până în 1930.-

Am fost ministru de Interne în guvernul Mironescu din 1930 până în 1931, deasemenea din August 1932-7 Ianuarie 1933 în guvernele Vaida şi Maniu.

Confirm că în Decemvrie 1932 am primit un raport dela Eugen Cristescu prin general Stângaciu.

Am pus rezoluţia : 16,12,32 cu dl.prim ministru şi ministru de Finanţe : Conferinţă " şi 20.12.932: Comunicat şi aprobat dlui Prim Ministru propunerea de a se mări subvenţia lunară ". Nu ştiu dacă s'a ţinut conferinţa deoarece la 22 Decemvrie am plecat în concediu la Atena, iar când m'am înapoiat am demisionat (7 Ian.) tocmai în urma conflictului cu Gabriel Marinescu care conducea efectiv poliţia. In Ianuarie am plecat la Geneva (conferinţa dezarmării) nu pot preciza ziua.

De actele guvernului P.N.T. nu mă pot desolidariza. Când am devenit preşedinte al Partidului prin 1934, am eliminat din Partid pe dl.Vaida Voevod pentru actele personale.

Nu ştiu când s'au disolvat "Sindicatele Unitare" sub guvernul P.N.T.

Despre represiunea dela Griviţa am aflat la Geneva. Nu ştiu cât a fost de sângeroasă.

- Nici azi ?

- Nici azi nu ştiu cât a fost de sângeroasă. Nu ştiu ce tratament anume se aplica deţinu-

./.

M.C.

ţilor politici pe timpul cât eram ministru de Interne; dar şi acesta a fost unul din motivele conflictului cu Gabriel Marinescu."

-"Când m'am întors din străinătate, era încă la cârma ţării guvernul Vaida. N'am urmărit"procesul dela Griviţa" - am aflat însă că a fost acest proces, când m'am întors în ţară."

Aţi avut vreo manifestare publică cu privire la acest proces ?

" Nu am avut manifestare publică specială cu privire la acest proces, odată ce era în faţa justiţiei".

" Insă între motivele care m'au determinat la excluderea dlui Vaida, când am devenit preşedinte P.N.T. a contat şi acesta ".

" Nu ştiu că sub ministeriatul meu a avut loc excese antisemite. Mi s'a trimis prin Direcţia Generală a Poliţiei un raport cu un articol "Copii de internate" de I.Feighin adresat "agenţiei telegrafice internaţionale" din Londra în care se vorbeşte de excese antisemite în România în general şi în special la Brăila".

"A răspuns ministrul Educaţiei Naţionale Costăchescu în Parlament. "

- "In 1934 am fost în Italia unde am vorbit şi cu Musolini. La întoarcerea în ţară, întrebat de gazetari, am făcut nişte declaraţii".

" In Aprilie 1933, oprindu-mă în Berlin 4 zile, am văzut la o recepţie pe Hitler şi Göbels. Cu Göbels am schimbat câteva cuvinte, a doua zi la Ministerul de Externe, unde am însoţit pe ministru român Petrescu Comnen."

" Am primit dela N.Smochină, din Paris în 1934, o scrisoare cu o revistă Nr.1 " Pour l'independence" cerând să intervin la vreun minister pentru ajutoare cu care să se tipărească teza sa de doctorat " La Republique Moldave des Soviets".-

" Nu l'am ajutat deoarece nu aveam raporturi cu guvernul."

./.

" In alegerile din Mehedinţi, gărzile ţărăneşti care luaseră naştere, mai dinainte (934) izolat, cu prilejul alegerilor din opoziţie - au fost prezente mai masiv, organizate şi conduse de mine ".

" In 1937 a fost ales preşedinte al P.N.T. dl.Iuliu Maniu."

Nu cunosc întrevederile dlui Iuliu Maniu cu Zelea Codreanu, nu am participat la ele ; am auzit ulterior. Dl.Maniu mi-a comunicat că a mai avut o întrevedere cu Codreanu şi după încheerea "acordului" electoral din 1937 ".

" Recunosc că scrisoarea semnată de "Dr.Vasile Marin" a fost găsită la mine. Fusese şef de cabinet al dlui Maniu."

" Cu generalul Cantacuzino Grănicerul am fost prieten; l-am cunoscut ca membru al ordinului "Mihai Viteazu".

" In 1940 am fost consilier regal 2 luni,după care am demisionat motivând ."

" In 1939 am vorbit cu Clodius în Topoloveni unde venise să viziteze satul. Tot în 1939 - sau 1940 - am fost vizitat de ministrul german la Bucureşti Fabricius."

" Am asistat şi la o conferinţă a dlui Schacht la Bucureşti, care ulterior ne-a vizitat la Călineşti Muscel via mea şi a dlui Răducanu cu care era cunoscut."

" Pe timpul când eram consilier regal, am primit vizita "satului model" Topoloveni a unei delegaţii de reprezentare din "Ministerul Alimentării" a Reichului."

" Am primit scrisoare de mulţumiri şi felicitări semnate de conducătoarea Liselotte Kressner Gerhard, căreia i-am confirmat primirea printr'o scrisoare

" Am primit vizita inopinată de câteva minute a unei doamne "Edith von Koller" (care spunea că e în trecere prin Argeş) şi care ulterior mi-a trimis nişte broşuri ale Ministerului de Agricultură germană înso-

./.

ţite de o carte de vizită cu felicitări de Paşti. Ulterior am aflat că e spioană germană."

" Nu l'am cunoscut pe Killinger. Mi-a fost arătat odată în hall la Preşedinţie (Mihai Antonescu)."

" Cu Ritter am schimbat câteva cuvinte la Preşedinţie, când mi-a fost prezentat."

" Din partid ştiu că Virgil Madgearu a luat contact cu Neubacher pe care îl cunoscuse la Viena".

" Dl.Maniu nu mi-a comunicat că ar fi făcut vreo vizită lui Killinger".

" In 1934 am cerut să mi se repartizeze la proprie[t]atea soţiei mele un prizonier rus - cât avea drept. Am pr[im]it pe Zucov Simeon. Acesta a muncit la Dobreşti până [la] intrarea armatelor sovietice care l'au cerut prin au[to]rităţile româneşti".

". In ceeace priveşte " Lt.Col.german Borovits" am primit o scrisoare de mulţumire pentru cartiruirea sa de către autorităţi în casa din Dobreşti cât timp a staţionat un batalion german în Podgoria".

" Din membri guvernului Antonescu am vizitat pe generalul Popescu. Am fost vizitat de generalul Sichitiu fost membru al P.N.T.".

"Am fost vizitat deasemenea de 2 - 3 ori de Eugen Cristescu trimis de Mihai Antonescu ".

(Declaraţia Ion Mihalache din 4 Sept.1947, pag.243.).

" Cu mareşalul Antonescu îmi amintesc de următoarele întâlniri :

" Prima: Pe la începutul lui Octomvrie 1940".

" Apoi: în 1941 : odată primăvara, chemat de Mihai Antonescu la gen.Antonescu în Predeal ; şi alta prin Iunie 1941 ".

" In 1942 nu-mi amintesc dacă am fost ".

" In 1943 am fost chemat de mai multe ori; odată şi cu dl.Maniu".

" In 1944 de 2 - 3 ori, ultima dată fiind în seara zilei de 22 spre 23 August".

./.

" Cu Mihai Antonescu, am avut cu mult mai multe întâlniri la Preşedinţie tot deauna chemat de dânşii".

" In timpul guvernării Antonescu am fost prezent în loja oficială (reţinut de dr.Lupu, când mergeam spre loja ofiţerilor cu "Mihai Viteazu") la o paradă de zece Mai probabil în 1942." La întoarcere nu-mi amintesc că am venit cu Eugen Cristescu; se poate. Stiu că Eugen Cristescu m'a luat odată cu maşina să mă ducă la Mihai Antonescu. Eugen Cristescu şi Tobescu au trecut prin Dobreşti dela Suslăneşti (Muscel) spre Bucureşti, oprindu-se la mine 1 ½ oră când au fost serviţi cu dulceaţă". (Declaraţia din 2 Septemvrie 1947, pag.215).

"Este adevărat că la 2 zile după declararea războiului de către general Antonescu, am dat o telegramă cerând schimbare de destinaţie dela M.St.M. la o unitate de front ; că la 26 Iulie, când chemat telegrafic de M.St.M., am [illegible]it la Iaşi acasă, am dat o nouă telegramă - gener[illegible]ului Antonescu - (prin M.C.Iaşi), cerând să fiu desc[illegible]entrat întrucât trupele au trecut Nistru. Din prima telegramă - către M.St.M. - precizasem că înţeleg să lupt numai până la Nistru. "

" - In timpul guvernării general Antonescu am încercat să plec din ţară în trei rânduri :

a). Când eram urmărit de legionari (iarna 1940-1941) spre a-mi salva viaţa.

b). Mai târziu, pentru încercare de legături cu aliaţii - urma să plec sau eu sau dl.Maniu dacă găseam posibilitate tehnică. Nu am discutat un program precis. Urmau să fie discutate probleme de felul celor ce se puneau prin staţiunea de emisiune ce funcţiona în casele Stirbey, condusă de dl.Maniu. N'am găsit posibilitate tehnică de plecare.

c). In primăvara 1944 am propus dlui Mihai Antonescu ca să plec şi eu cu Barbu Stirbey. Sp[illegible]unând că e o imposibilitate, am propus pe Vişoianu".

" Nu am discutat un program amănunţit de acţiune. Declar că dacă ar fi stat în puterea noastră acest lucru şi am fi căzut de acord cu aliaţii o făceam. (la a doua încercare de a pleca în străinătate de a lua contact cu aliaţii, aţi avut mandatul de a duce o acţiune de răsturnare a regimului Antonescu ?) Declaraţia din 22 Sept.1947.) ./.

CALITATEA AVUTA IN PARTID DELA 23 AUGUST 1944 PANA LA ARESTARE.

" Intre 23 August 1944 - 1 Ianuarie 1946, n'am avut o însărcinare cu responsabilitate personală în partid; am fost membru al Biroului P.N.T. (în calitate de preşedinte); al Delegaţiei permanente şi al Comitetului central. In acest timp dl.Maniu avea depline puteri. Am luat cunoştinţă de acţiunile principale duse de dl.I.Maniu cu care am fost de acord."

"Dela 1 Ianuarie 1946, - după plecarea dlui Lupu - am primit, în locul său, conducerea organizaţiilor judeţene din Vechiul Regat şi conducerea organizaţiei Capotalei. (Declaraţia din 30 August 1947 pag.26).

" In 1937 fiind ales preşedinte a doua oară, dl.Iuliu Maniu, situaţia mea statutară a devenit : membru prim al Biroului permanent al partidului în calitate de fost preşedinte. In fapt, atrâbutele sunt ca de vice preşedinte al partidului (declaraţia din 25 Iulie 1947 pag. 89).

" Situaţia politică : vice preşedinte al partidului naţional ţărănesc, fost deputat în zece legislaturi în şir după 1919 " (Declaraţia din 21 Iulie 1947,pag.118).

" Dl.Maniu s'a consultat cu mine de câte ori s'a pus în discuţiune chestiunea eventualei schimbări de tactică sau metodă de luptă a partidului."

" Dl.Maniu avea "depline puteri" date de Comitetul central de dinainte de dizolvarea partidului, până laşedinţa Comitetului central ce a avut loc după alegerile din 1946."

" Dl.Maniu, pe cât ştiu nu a luat vreo hotărîre importantă fără a se fi consultat cu mine."

" Evident socotesc foarte importantă schimbarea de metodă de luptă sau tactica unui partid, cum este al nostru."

" Socotesc importante demersurile făcute de un partid politic unor puteri streine."

./.

" Socotesc importantă înfiinţarea şi sprijinirea unor "grupări politice de rezistenţă în afara graniţelor ţării".

Legăturile create de dl.Maniu cu diferite persoane din ministere pentru informaţii nu era obligat să mi le comunice mie; nici chiar atunci "când erau în legătură cu orientarea în politica externă a Partidului".

Stiu că dl.Maniu nu s'a gândit la schimbarea politicii externe a partidului.

Stiu aceasta, pentru că dacă s'ar fi gândit mi-ar fi spus, tocmai fiindcă aceasta ar fi fost o problemă prea importantă.

Sigur că era important să-mi comunice " orice înfiinţare de organizaţii de luptă subversivă ale partidului ". (Declaraţia din 6 Sept.1947, pag.272).

" Cu privire la problemele de politică externă, eu nu am avut vreun mandat dela partid. Asupra problemelor mai de seamă, eram ţinut în curent de dl.Maniu.(Declaraţia din 31 August 1947, pag.210).

23 AUGUST 1944 - 1 IANUARIE 1946.

"La Preşedinţie în timpul guvernării de după 23 August 1944,nu am fost, dar am fost odată la preşedintele consiliului general Rădescu, chemat pentru proectul de reformă agrară; şi l'am mai văzut odată după plecarea din guvern la dl.Maniu." (Declaraţia din 2 Sept.947, pag. 226). "

" Nu ştiu că m'aş fi întâlnit cu Titel Petrescu înainte şi în legătură cu congresul social democrat; nu-mi amintesc că dl.Maniu mi-ar fi comunicat c'ar fi avut dânsul o astfel de întâlnire ; nu-mi amintesc nici că dl.Penescu mi-ar fi comunicat că ar fi avut o astfel de întâlnire."

" Inainte de congres, ca şi după ne-am întâlnit de mai multe ori la Iuliu Maniu sau la dl.Brătianu, odată l'am văzut acasă la dânsul şi odată m'a văzut dânsul acasă la mine". Nu-mi amintesc precis că Penescu a fost

la vreuna din şedinţele comune la dl.Maniu; cred că a fost. Stiu precis însă că la dl.Dinu Brătianu a luat parte la o şedinţă. Odată Titel Petrescu a venit însoţit de Adrian Dimiriu."

" In aceste şedinţe s'au discutat şi probleme de politică externă. S'a stabilit ca în aceste probleme să se ducă o acţiune comună sau paralelă cu prealabilă consultare reciprocă. " (Declaraţia din 4 Sept.1947, pag.246).

" Probabil că prima întâlnire în casele dlui Stirbey la care a partidipat şi dl.Maniu să fi fost înainte de 23 August 1945. Nu-mi amintesc să fi fost şi Titel Petrescu. Mi-amintesc că erau dnii Maniu, Vişoianu, probabil şi Niculescu Buzeşti". (Declaraţia din 2 Sept.947, pag. 234).

" Stiu că dl.Iuliu Maniu a avut mai multe audienţe la palat şi înainte de 23 August 1945 şi după. Nu reţin cele ce mi-a comunicat în legătură cu audienţele de dinainte de 23 August 1945, ca şi cu privire la cele avute după." (declaraţia din 2 Sept.947, pag.229).

" In legătură cu evenimentele dela 23 August 1945 nu-mi amintesc să fi avut o consfătuire în casele Stirbey.

" Am aflat sau ştiut că Suveranul nu s'a prezentat la serbările din 23 August 1945."

" După 6 Martie 1945 vechiul acord al "Blocului celor patru partide", a rămas automat "acord al celor trei partide" . Aceste trei partide au ţinut să informeze Suveranul despre punctul lor de vedere asupra actelor guvernului şi să ceară schimbarea guvernului în raport cu curentele de opinie publică".

"Informarea în audienţe la Suveran am făcut-o verbal. Ocazional am predat şi memorii din ţară". Cred că s'au predat Suveranului şi copii de pe memorii adresate Misiunilor Aliate. Am fost în audienţă separat de dl.Maniu (Declaraţia din 5 Sept.1947, pag.267).

---.---

"Am auzit că în ajunul lui 8 Noemvrie, dl.Maniu a convocat pe şefii de sectoare (şi de circumscripţii ?)

pentru a le da instrucţiuni cu privire la manifestarea de a doua zi. Eram în Bucureşti în ajun şi la 8 Noemvrie, dar nu ştiu cum a decurs manifestaţia decât din auzite. Evident că P.N.T. n'a mai organizat manifestaţiuni de felul celor din 1945 - în ce priveşte membrii săi - înainte de acest an - din pricina evenimentelor. Preşedintele partidului a socotit util ca membri organizaţiilor Capitalei să manifesteze şi cu prilejul zilei de 8 Noemvrie în rândurile populaţiei Capitalei, făcând parte din ea - în grupuri de proporţia numerică a acestor organizaţii P.N.T. din Capitală ; aceasta este informaţia ce am primit-o ulterior ; n'am ştiut nimic în ajun cu privire la instrucţiunile de mai sus ; am ştiut din ajun că va fi o manifestaţie şi a membrilor partidului. (Declaraţia din 4 Sept. 1947, pag.231).

"Tarţia, care a fost arestat la 8 Noemvrie (?) fusese secretar general al tineretului universitar pe ţară. (Declaraţia din 1 Sept.1947, pag.218).

--.--

" Am auzit cu prilejul proceselor respective de arestarea unor membri ai P.N.T., ca având legături cu unele organizaţii subversive". (Declaraţia din 4 Sept.947,pag. 252).

DELA 1 IANUARIE 1946 - 19 NOEMVRIE 1946.

" Dela 1 Ianuarie 1946 - după plecarea dlui Lupu am primit în locul său conducerea organizaţiilor judeţene din Vechiul Regat şi conducerea organizaţiei Capitalei."

A. Pe plan intern :

- Alegerile
- Organizaţiile profesionale
- Reorganizarea organizaţiilor din Capitală şi a organizaţiilor judeţene din Vechiul Regat.

B. Pe plan extern :

- Legătura cu misiunile streine.
- Legătura cu românii din străinătate.
- Legătura cu grupul dela Externe.
- Participarea la lucrările memoriilor depuse de Gafencu la Conferinţa de Pace.

ALEGERILE

" Campania electorală a început după Ianuarie 1946 prin : revizuirea organizaţiilor judeţene şi reorganizarea celor ce nu funcţionau ; prin întruniri, presă, răspândire de manifeste : nu-mi amintesc de "manifestaţii". (Declaraţia din 5 Sept.1947, pag.261). Nu exista un organ special de conducerea campaniei electorale pe ţară (în afară de"comisia de propagandă" care se ocupa cu manifestele) aceasta revenind de drept forurilor permanente ale partidului din care şi subsemnatul făceam parte. Cu mersul campaniei electorale pe Vechiul Regat se ocupa Comitetul regional al Vechiului Regat (a cărui preşedinte era subsemnatul - şi secretar provizoriu Gh.Măcărăscu, lucrând în realitate cu dl.Penescu) iar pentru Ardeal Comitetul regional al Ardealului, al Banatului a cărui preşedinte era Mihai Popovici şi secretar general Ilie Lazăr".

" Preşedintele comisiei de propagandă pentru Vechiu Regat era Cezar Spineanu, şi pentru Ardeal dr. Aurel Dobrescu".

" In ceeace priveşte "instrucţiunile pentru alegeri" semnate preşedinte Cezar Spineanu, aflate în vol.I din alegerile din 1946" pag.2 şi pag.3, ce mi-au fost citite în întregime (13 puncte) declar că nu am avut cunoştinţă de ele; dacă mi-ar fi fost prezentate, le-aş fi acceptat şi subscris în genere - în afară de pctele 10:aobliga"cu forţa" a preşedintelui secţiei de votare; şi ultimele trei rânduri care nu aveau rost şi anume privitoare la "încunoştiinţarea membrilor noştri că românii dela Paris au protestat vehement că ţara a fost slab reprezentată la conferinţa păcii". Făceam parte din comisia de propagandă aşa cum am arătat mai sus.

./.

Manifestele se tipăreau de obicei la tipografia "Imprimeria"pentru toată ţara; în mod excepţional se tipăreau (cele locale) şi în Capitală şi la tipografii din provincie. Fiind persecutate de autorităţile locale, care nu permiteau tipărirea - se găsea tipografi şi în provincie care să aibă curajul a tipări şi în localitate. S'au tipărit astfel de manifeste şi în Bucureşti. Toate cenzurate.

" Stiu eu că ce s'a tipărit (manifeste ale partidului) trecuseră la cenzură."

" Stiu aceasta, că nu mi s'a spus de manifeste necenzurate".

" Pentru tipografia "Imprimeria" mă informa administratorul (membru în consiliul de administraţie) I.Popescu Mehedinţi şi Cezar Spineanu însărcinat cu supravegherea tipăririi manifestelor ; pentru provincie, acolo unde ştiu că s'a tipărit (Roman, Bacău) şefii locali de organizaţii.

"Nu cunosc proces intentat vre unui conducător politic P.N.T. pentru publicarea de manifeste netrecute la cenzură. "

" Pentru redactarea manifestelor Centrului era o comisie din care făceau parte : subsemnatul, Cezar Spineanu, Dr.Aurel Dobrescu. Forma definitivă o avea dl. preşedinte Iuliu Maniu ; subsemnatul pe Capitală.

" Aceste manifeste se difuzau astfel .

" Se încredinţa şefului organizaţiei respective numărul comandat (sau cota respectivă) şi acesta le distribuia în cuprinsul organizaţiei prin membrii partidului şi prin afişaj după sistemul obişnuit. "

" In general manifestele pe ţară tipărite la "Imprimeria" îmi sunt cunoscute ".

"Manifestele pentru studenţi se difuzau prin formaţia auxiliară T.U.N.T. despre care am dat lămuriri într'o declaraţie anterioară ".

" S'au făcut şi manifeste pe categorii speciale (profesionale). La militari, ca şi la celelalte profesiuni organizate, se răspândeau prin secţiile respective."

(Declaraţia din 5 Sept.1947, pag.260).

"Primul concept de manifest pentru militari l-am

./.

întocmit eu predându-l dlui Maniu, la Dobreşti când a fost în vizită la mine, prin Octomvrie 1946 - pentru a discuta chestiuni în legătură cu campania electorală, subsemnatul fiind ocupat pe acea vreme cu procesul la Câmpulung (al subsemnatului) - cel electoral." (Declaraţia din 6 Sept.1947, pag.276).

" In ceeace priveşte adunările şi întrunirile publice în ţară.

" Subsemnatul : am avut întruniri publice în Muscel (Câmpulung, Domneşti), Topoloveni), am participat la congresele sau comitetele judeţene pregătitoare congresului : R.Sărat (comitete) Bacău (comitet local) Roman (comitet local) Focşani (comitet local) Fălticeni (consfătuire locală) Suceava (congres judeţean) şi Rădăuţi (congres judeţean)."

" Dl.N.Penescu secretarul general a vizitat alte organizaţii judeţene din Moldova în acelaş scop. Dl.Haţieganu, ministru, la congresul organizaţiei judeţene Iaşi, terminat cu întrunire publică."

"Vor fi fost şi alte întruniri publice în vechiul regat de care acum nu-mi amintesc."

"Stiu că au fost şi în Ardeal astfel de întruniri publice cu prilejul congresului judeţean."

" ... Am vorbit la câteva întruniri, despre colhozuri : în ce constau, şi progresul din punct de vedere tehnic ; şi i-am întrebat după aceia dacă ei le aprobă".

" In ceeace priveşte întrunirile ce se ţineau în Capitală n'am dat directive speciale cu privire la ţinerea discursurilor şi nu am primit rapoarte asupra acestor discursuri, deşi eram preşedintele organizaţiei capitalei, nu era obiceiul ; le urmăream după gazeta "Dreptatea".

" Nu am fost informat că "la întrunirea dela Barcelona unii vorbitori ca : Bercaru, Ion Lambru, profesor Anghelescu şi Petre Lungu, etc. au incitat asistenţa împotriva comuniştilor şi a evreilor".

" In Capitală personal am participat :

" La adunarea membrilor comitetelor de circumscripţii din culoarea roşu (la casa de sfat din Griviţa), idem galben (casa de sfat din Piaţa Amzei), idem negru şi albastru, la clubul P.N.T. din Clemanceau".

./.

" Intruniri publice s'au ţinut pe circumscripţii la casele de sfat sau în localuri publice. La acestea personal nu am participat. Stiu că la unele au participat fruntaşi ardeleni."

" Nu mi s'au adus la cunoştinţă "acte de terorism şi huliganism comise de echipele de şoc şi de gărzile ţărăneşti".

" Nu-mi amintesc dacă la întoarcerea mea din Muscel unde în lunile Septemvrie şi Octomvrie 1946 am fost reţinut mai mult timp cu ocazia procesului meu de lipsire de drepturi cetăţeneşti - mi s'au comunicat "acte de terorism"din ţară."

"In timpul lipsei mele din Capitală,mi-a ţinut locul, vice preşedintele organizaţiei Capitalei profesor universitar Gh.C.Constantinescu. Nici ulterior nu-mi amintesc că mi s'au raportat. Voi fi luat cunoştinţă de cele întâmplate prin presă sau prin prieteni".

" Nu ştiu de nici un mijloc sau metodă de luptă ilegală de care s'ar fi servit P.N.T. în campania electorală şi în alegeri. Gărzile ţărăneşti ca mijloc de apărarea voturilor şi a urnelor nu sunt mijloace ilegale; deasemenea : a liniştei şi ordinei în adunări. Nu cunosc nici un caz în care astfel de gărzi să se fi dedat la agresiuni sau atacuri pentru a provoca pe adversari; cazurile ce vor fi fost desigur - au fost pentru că adversarii au provocat încercând turburarea adunărilor, furt de voturi sau urne." (Declaraţia din 5 Sept.1947, pag. 258-261).

" Gărzile de apărare a urnelor au funcţionat, în timpul alegerilor, numai unde s'au putut şi unde a fost necesar. Despre urne aprinse de gărzile de apărare, cunosc cazuri precise, una în Muscel (Bădeşti) şi alta în Dâmboviţa (Isvoare)." (Declaraţia din 30 August 1947, pag.201).

" In fapt, pregătirea campaniei electorale a început spre sfârşitul lui Ianuarie prin revizuirea organizaţiilor judeţene (în Capitală: de circumscrpţii).

./.

" Partidul a dat în chipul firesc o importanţă deosebită acelor alegeri".

" Lupta dându-se în condiţiile legilor existente ale ţării şi partidul netemându-se de rezultatul alegerilor, nu s'a gândit la schimbarea metodei de lucru."

" Precizez că întrebuinţarea gărzilor ţărăneşti (vezi declaraţiile anterioare) nu constitue o metodă nouă, ele funcţionând şi în alegerile de sub guvernările liberale şi Gogu Cuzişte."

" In instrucţiunile pentru conducerea alegerilor la secţiile de votare se dădeau, instrucţiuni şi pentru funcţionarea gărzilor ţărăneşti (acolo unde se simţea nevoia). "Instrucţiuni" pentru gărzile ţărăneşti, erau locale. Nu-mi amintesc acum vreun exemplar de astfel de "instrucţiuni". Eu răspundeam de conducerea campaniei electorale (inclusiv gărzi) pentru Vechiul Regat." (Declaraţia din 8 Sept.1947, pag.289-290.)

" Este exact că pentru campania electorală s'a pus un preţ deosebit pe tineret."

" In ceeace priveşte echipele de şoc militare formate din tineretul militar condus de Mituş Ionescu" nu ştiu că au existat şi cum s'au organizat. Nedepinzând de Capitală întrebarea poate fi adresată dlui Maniu şi Penescu". (Declaraţia din 5 Sept.1947, pag.258).

<u>Organizaţiile profesionale.</u>

" Incă înainte de alegerile din Noemvrie 1946, am început organizarea profesională în Capitală (alături de organizaţiile de cadre) pe baza noului regulament ce am alcătuit ".

" Organizaţiile profesionale pe ţară reveneau conducerii centrale (dl.Iuliu Maniu) în care scop erau numite nişte " Comitete provizorii " menite ca împreună cu conducerile judeţene respective să organizeze în centrele cu structură specială mai complectă astfel de organizaţii profesionale locale. Astfel de comitete pe ţară funcţionau :

Militari (general Negrei), ingineri (ing.St. Mihăescu, medici (dr.Lucian Stănculescu), muncitori (prof.Veniamin - Ilie Lazăr),."

La Capitală, în noua organizare din Capitală

./.

s'au pus în funcţiune conform noului regulament, o parte din secţii între care şi cea militară având preşedinte pe general Negrei şi secretar pe colonel Stoika."

" Organizaţia profesională muncitorească.

" In ceeace priveşte "organizaţia profesională muncitorească : originea ei este organizarea aşa zisă a ardelenilor din Capitală - condusă de Ilie Lazăr, şi în care au intrat treptat muncitorii din Capitală în special cei daţi afară din întreprinderi (Malaxa etc., nu pot să precizez dacă era după incidentele grave ce au avut loc acolo). In vremea aceea se ţineau conferinţe la sediul secţiei în Str.Clemanceau vis-avis de clubul P.N.T. Am ţinut şi eu acolo o conferinţă la îndemnul lui Ilie Lazăr. Treptat, această secţie s'a pretins "secţie muncitorească pe ţară" - şi aşa s'a comportat până la venirea mea ca preşedinte al organizaţiei Capitalei. Intrând în conflict între membrii comitetului, a fost soluţionat de dl.Maniu prin desenarea unei comisii interimare în frunte cu prof.Veniamin. Nu ştiu dacă în ţară a mai existat o secţie muncitorească în organizaţiile locale; am auzit că ar fi existat ceva la Galaţi". (Declaraţia din 1 Sept.1947, pag.218).

Tineretul

"Tineretul era organizat "ca formaţie auxiliară a partidului" sub supravegherea directă a preşedintelui partidului, printr'un secretar general, numit de preşedinte. Dl.Maniu în loc de un secretar general, a numit un comitet de trei sub preşedinţia dlui Vişa (nu-mi amintesc cine erau ceilalţi doi). Inlăuntrul organizaţiei tineretului (în general) "tineretul universitar" aveau organizaţie proprie. Studenţii membri erau organizaţi: mai întâi pe facultăţi (cu comitet condus de un secretar general) apoi pe centre universitare (Bucureşti, Iaşi, Cluj, Timişoara); şi centrele universitare îşi aveau câte un comitet şi un secretar general. Iar la centru era o delegaţie permanentă compusă din reprezentanţi ai comitetelor de centre universitare."

" La un moment dat am fost informat că parte din studenţi, în loc să ţie conferinţe pe facultăţi -

./.

cum era reglementar - ţin pe grupuri mai restrânse, sub supravegherea dlui Ing.Veţefeanu(fost legionar)"

" Personal am ţinut mai multe conferinţe (discursuri) tineretului universitar (tineretul universitar în general la 9 Iulie 1946); tineretul universitar muscelean ; tineretul universitar secţia ştiinţe) Declaraţia din 1 Sept.1947, pag.217-218).

Organizaţia militară

" Dela preluarea conducerii comitetului de către mine până în ajunul alegerilor generale, după întocmirea regulamentului organizaţiei Capitalei, am luat un prim contact cu Comutetul Cercului profesional militar care lucra pe lângă conducerea centrală a partidului."

" Anume le-am vorbit despre campania electorală şi le-am cerut să dea un tablou de fruntaşii din organizaţia militară pentru delegaţi şi asistenţi la secţiile de votare."

" Manifeste s'au distribuit şi prin membri dela secţia militară ca prin orice membru al partidului"

" Si militarii, ca orice membri, au avut datoria de a face propagandă în mediul lor militar şi social"

" Problema secţiei militare pe Capitală s'a pus după alegeri." (Declaraţia din 24 Sept.1947,).

" La început, înainte dea se fi întreprins organizarea secţiei militare în Capitală şi funcţiona aceeaşi singură secţie militară şi pentru ţară şi pentru Capitală, dl.colonel Stoika se consulta - în ce priveşte rostul, organizarea şi activitatea secţiilor militare - mai ales cu mine, deşi nu aveam calitate şi răspundere oficială - ca unul care introdusesem în Statut principiul secţiilor profesionale ". (Declaraţia din 5 Sept. 1947, pag.255).

Pe plan extern :

" In ceeace priveşte problemele externe fireşte că mă interesau". (Declaraţia din 1 Sept.1947, pag.217).

./.

Legătura cu misiunile streine.

" Cu dl.Hollman m'am.întâlnit înainte de alegeri la masă la dr.Jovin. Am mai avut întrevederi la Misiunile respective cu dnii Archibald Kerr şi Harriman la începutul anului 1946 privitor la proectata intrare în Guvern a subsemnatului. Deasemenea cu senatorul Pepper şi gazetarii Etheridge şi Marcham. Aceştia s'au informat despre situaţia din ţară. In afară de contactul personal între preşedintele partidului sau secretarul general şi misiuni - precum şi al subsemnatului ocazional - misiunile mai erau informate şi prin memorii adresate tuturor: Misiunea Sovietică, Americană, Engleză şi Franceză."

" Dl.Serdici conducea un "birou de informaţii" care funcţiona sporadic (paralel cu biroul de presă şi informaţii de pe lângă ziarul Dreptatea). In această calitate primea însărcinări dela dl.Maniu de a ţine contact cu misiunile streine. " (Declaraţia din 30 Aug.947, pag.199-200).

" In afară de personalităţile engleze şi americane de care am vorbit în declaraţiile anterioare am mai cunoscut şi pe căpitanul Key, întâia oară la un restaurant şi a doua oară probabil la dl.Penescu. Stiu că acest ofiţer vorbea limba română, nu am avut vreo conversaţie cu dânsul. Pe maiorul Hall l'amîntâlnit la dr.Jovin (la o masă) curând după alegeri. Am vorbit în general despre alegeri cu dânsul şi ceilalţi. (Declaraţia din 1 Sept.1947, pag.216).

" Subsemnatul I.Mihalache, cu privire la vizita făcută de ofiţerul american arătat de dl.N.Penescu în confruntare că ar fi fost la mine însoţit de o doamnă precizez că e vorba de maiorul american Tom Hall. L'am mai întâlnit odată pe T.Hall la dr.Jovin." (Declaraţia din 20 Sept.1947, pag.).

" Il cunosc pe dl.Melbourne dela Legaţia Americană; am schimbat câteva cuvinte de curtoazie când mă duceam să-l văd pe dl.Berry. In lipsa dlui Berry dl.Maniu discuta cu dl.Melbourne. Nu mi-a comunicat ce vorbea cu dl.Melbourne. Nu reţin ce mi-a comunicat

./.

din convorbirile sale cu dl.Berry în afară de faptul că i-a încredinţat diferite memorii personal sau prin Penescu. N'am văzut venind vreodată la club reprezentanţi anglo-americani. Veneau la dl.Maniu acasă sau mergea dl.Maniu la Legaţie." (Declaraţia din 2 Sept.1947,pag. 231).

(Ce fel de memorii şi proteste şi la ce date a remis conducerea P.N.T. la misiunile streine ?).

" Această întrebare priveşte pe preşedinte şi secretariat, nu pe un membru al biroului în imposibilitate de a cunoaşte şi reţine în memorie aceste date. Ceeace ştiu este grija permanentă de a se trimite memoriile sau protestele la toate trei sau patru misiuni aliate."

(Ce conţinut aveau ?)

" Nu ştiu ".

(Declaraţia din 26 Iulie 1947, pag.138).

" Este adevărat că într'una din vizitele dlui Maniu la Dobreşti prin 1946 d-sa a venit cu un proect de memoriu al dlui Penescu spre a-l discuta împreună. Dar nu-mi amintesc ce anume cuprindea acel memoriu". (Declaraţia din 31 Aug.1947, pag.28).

" Nu-mi amintesc că în delegaţia permanentă dl.Maniu când a adus la cunoştinţă demersurile făcute în mai multe rânduri făcute de Anglia şi America la Guvernul Român, să fi spus că aceste se datoresc d-sale; am observat totuşi că a avut o satisfacţie de aceste demersuri. Nu pot preciza dacă a făcut una sau mai multe astfel de comunicări în legătură cu demersurile făcute în mai multe rânduri de guvernele anglo-americane către Guvernul român în delegaţia permanentă".(Declaraţia din 1 Sept.1947, pag.215).

Legătura cu românii din străinătate:

" Niculescu Buzeşti a devenit membru al P.N.T. - cred - pe la începutul lui 1946. Era consultat în pro-

./.

blemele de politică externă şi a fost invitat şi la o şedinţă a delegaţiei permanente."

" Cu Vişoianu eram prieten personal încă din 1933, când, la Geneva, era colaboratorul apropiat a lui N.Titulescu. Deşi nu era membru al P.N.T., a fost şi el consultat uneori, de dl.Maniu, în probleme de politică externă."

" Cu Gafencu am avut întâlnire în Bucureşti în 1941, după înapoierea dela Moscova şi înainte de a pleca în Elveţia."

" Pe Cretzianu l'am cunoscut în 1943 înainte de a fi ministru la Ankara". Am avut cu dânsul două întâlniri (nu cu caracter personal) şi dela plecarea ca ministru la Ankara nu l'am mai întâlnit".

" Pe Citta Davilla l'am cunoscut, mai bine - fiind şi membru al P.N.T. Nu l'am văzut decând a plecat în America. Am auzit că în prezent s'ar afla în Elveţia sau Franţa ".

" Stiu că dl.Maniu a primit corespondenţă dela domnii : Davilla, Cretzianu, Gafencu, Niculescu Buzeşti.

" Viorel Tilea fusese membru al partidului şi a plecat la Londra ca ministru plenipotenţiar, unde a şi rămas. Am auzit că Tilea ar fi căutat să facă acţiune comună cu cei arătaţi mai sus în străinătate." (Declaraţia din 30 Aug.1947, pag.201).

" In ceeace priveşte legăturile între dl.Maniu şi cei din străinătate, nu ştiu că a existat un contact permanent - ci ocazional. Aceasta este o deducţie a mea, dl. Maniu necomunicându-mi nimic asupra acestui subiect. Niciodată nu mi-a comunicat prin cine a trimis sau primit vreun mesaj". (Declaraţia din 1 Sept.1947, pag.215).

" Cunosc pă dl.Maniu a primit mai de multe ori scrisori dela românii din străinătate şi pe unele mi le da să le citesc. Mai importante îmi amintesc de una primită dela dl.Gafencu care arăta impresiile sale din convorbirile cu diferiţi oameni politici la

./.

conferinţa dela Paris. Reţin satisfacţia dlui Gafencu că a găsit pe dl.Churchil partizan al ideii Statelor Unite ale Europei, ale întregii Europi. Scrisoarea a fost trimisă dlui Maniu în toamna anului 1946. A doua scrisoare importantă a primit dl. Maniu dela dl.Cita Davilla din America,scrisă în timpul când se vorbea despre o viitoare conferinţă la Moscova, ca urmare a celei dela New York. Dl.Cita Davila comunica o propunere sau proect din partea dlui Macek, ca să se constitue un birou compus din reprezentanţii partidelor ţărăneşti (agrariene) aflaţi în străinătate, câte unul pentru : Jugoslavia, Bulgaria, România, Ungaria, Polonia. Menirea acestui birou era să studieze elementele de bază ale ideologiei ţărăneşti, dat fiind că partidele ţărăneşti au luat fiinţă şi desvoltare similară în toate ţările cu structură socială ţărănească de bază - fără să fi avut vreun contact ideologic. In fapt, se observă câteva idei fundamentale similare. Si îmi amintesc că se cita : ideia de proprietate ţărănească individuală, ideia de cooperaţie liberă, ideia de morală religioasă, ideia de familie la temelia societăţii; cam acestea, şi se propunea adâncirea acestor idei şi formularea unei doctrine a agrarianismului (ţărănismului). Se mai spunea că acest birou s'ar compune din dnii : Macek, (Jugoslavia), Dimitrof (Bulgaria) probabil Tibor Echard (Ungaria); se cerea dlui Maniu să-şi dea avizul D-sa şi eu subsemnatul - asupra propunerii ; şi dacă suntem de acord, dl.Maniu să desemneze persoanele; se adăoga că astfel de comunicare se făcuse sau urma să se facă şi dlui Micolaicic. Dl.Davilla, comunicând propunerea de mai sus, adăuga opinia d-sale ; anume : că deşi propunerea are un caracter pur ideologic care nu angajează latura politică, totuşi dată fiind susceptibilitatea sovietică, s'ar putea interpreta ca o acţiune anti sovietică şi nu crede util ca să se dea o interpretare de aşa natură în ce priveşte România. Deci, sugera o abţinere sau rezervă. Cu atât mai mult că ne găseam în preajma conferinţei dela Moscova (care s'a ţinut în primăvara acestui an). Să dl.Maniu şi subsemnatul am găsit întemeiată observarea dlui Davilla; şi dl.Maniu n'a trimis consimţământul

./.

şi n'a desemnat nici o persoană".

" Membri formali ai partidului : dl.Niculescu Buzeşti, Cornel Bianu. Au făcut parte din partidul naţional ţărănesc până la trecerea în F.R.N.: dnii Gafencu şi Tilea. Cu aceşta dl. Maniu nu mai avea nici un raport, cu dl.Gafencu da, fără a-l mai socoti membru formal. Dl.Citta Davilla fusese şi s'a considerat mai departe membru al partidului, arătându-şi dorinţa de a candida la alegeri, când fuse vorba întâia oară prin 1945 (în 1946 nu şi-a mai arătat dorinţa pe cât ştiu). Dl.Cretzianu este socotit simpatizant. Dnul Vişoianu foarte apropiat deşi nu a primit să se înscrie. Unii dintre cei de mai sus, ţineau corespondenţă cu dl.Maniu, informându-l despre cele ce se petrec în străinătate, în legătură cu interesele ţării româneşti - şi am considerat cu toţii că astfel de informaţii sunt necesare pentru un partid de răspunderăle partidului naţional ţărănesc.(24 Iulie 1947) pag.121-123.

" Dl.Maniu mi-a dat să citesc o scrisoare în limba română a dlui Citta Davilla, la care era anexată o propunere scrisă în franţuzeşte, emanând dela dl. Macek. Le-am citit în prezenţa dlui Maniu şi i le-am restituit îndată. Această propunere n'a fost discutată niciodată în biroul partidului - cel puţin în prezenţa mea sau cu ştiinţa mea". (Declaraţia din 4 Aug.1947, pag.147).

" Privitor la instrucţiunile trimise în străinătate : în calitatea mea de membru al biroului nu m'a interesat executiva; ştiu că mi s'a cerut să-mi dau avizul asupra unui memoriu privitor la problema Dunării - şi l'am găsit destul de bun ca să mai fac vreo propunere. Nu fusese scris de un membru al partidului naţional ţărănist. La aceste memorii colaborau şi delegaţi ai partidului liberal şi social democrat(T.Petrescu). Am văzut la Vişoianu memoriul care fusese depus de Gafencu la conferinţă ; l'am avut în mână vreo oră, mi-am aruncat ochii şi din sumară cetire, mi-a plăcut

./.

cum s'au pus chestiile."

Referitor la pasajul 2 de pe prima pagină menţionez că e vorba de instrucţiunile privitoare la Conferinţa de pace dela Paris. Nu ştiu cui erau trimise; cred că dlui Gafencu,- sau poate altcuiva pentru a fi înmânate dlui Gafencu." (Declaraţia din 2 August 1947, pag.135).

Legătura cu grupul dela Externe.

" Nu cunosc legăturile partidului cu "grupul dela Externe" (Pogoneanu, Camil Demetrescu etc.) - neavând în partid răspunderea problemelor externe. La întâlnirea întâmplătoare dela dl.Vişoianu cu dl.Pogoneanu, n'am discutat astfel de probleme, deşi ştiam că Pogoneanu este funcţionar superior în Ministerul de Externe şi deşi Vişoianu mi-l prezentase ca prieten şi bine pregătit."

"In nici una din cele trei întâlniri n'am discutat cu Pogoneanu probleme de politică externă". (Declaraţia din 1 Sept.1947, pag.217).

" Am fost de trei ori în casele Barbu Stirbey. Imi amintesc că ultima dată a fost cu câtva timp înainte de moartea sa. La prima întâlnire Stirbey ne-a făcut o expunere cu privire la semnarea armistiţiului, fiind de faţă pe cât îmi amintesc dl.Maniu şi dl.Niculescu Buzeşti".

" Nu ştiu dacă pe Pogoneanu şi Camil Demetrescu i-am întâlnit la penultima sau ultima întâlnire şi dacă i-am văzut pe amândoi odată sau unul la o întâlnire şi altul la alta - în casa Stirbey."

"Nu-mi amintesc să mai fi avut altă întâlnire în casele Stirbei."

"La ultima sau penultima întâlnire a fost şi Vişoianu."

" In aceste ultime întâlniri s'au purtat conversaţii despre problemele de politică internă şi externă la ordinea zilei."

" Pe cât îmi amintesc pe Pogoneanu l'am întâlnit prima oară în casele Stirbei; pe Camil Demetrescu

./.

nu ştiu dacă l'am întâlnit pentru prima oară la Stirbey sau la Vişoianu. In altă parte nu l'am întâlnit pe Camil Demetrescu. "

" Nu-mi amintesc dacă a fost şi Ionel Stârcea la întâlnirile de mai sus. Imi amintesc că l'am văzut odată, nu ştiu în ce loc."

" Precizez că pe Pogoneanu l'am întâlnit în casele Stirbey, cam în primăvara 1946. "

(Declaraţia din 2 Sept.1947, pag.225).

" Aici în Bucureşti pe dl.Rădulescu Pogoneanu (funcţionar la Ministerul de Externe) l'am cunoscut : în casă la dl.Mihai Popovici, l'am văzut la dl.Vişoianu şi l'am mai văzut încă odată (nu-mi amintesc la Barbu Stirbey sau dl.Maniu). Despre întâlnirea dela dl. M. Popovici am omis a aminti în declaraţia anterioară. Intâlnirea dela Mihai Popovici a avut loc - pe cât îmi amintesc - pela începutul lui 1946.Au fost de faţă circa 20 - 30 persoane, cei mai mulţi din delegaţia permanentă. Nu-mi amintesc dacă a participat şi dl. Maniu. Această şedinţă a fost convocată de dl.Mihai Popovici care a îndemnat pe cei prezenţi să se grupeze pe specialitaţi pentru a studia unele probleme şi de politică exterioară. Cred că era de faţă şi Niculescu Buzeşti. Din informaţii Pogoneanu este o personalitate deosebită, cu pregătire solidă."

"Intrevederea cu Pogoneanu la dl.Maniu sau în casa Barbu Stirbey a avut loc în 1946. Pe Camil Demetrescu l'am întâlnit tot în casa Stirbey - erau de faţă Niculescu Buzeşti şi Vişoianu, nu erau alte persoane."

Nu-mi amintesc precis dacă pe Pogoneanu l'am văzut în casa dlui Maniu, dar sunt informat că a venit pe acolo. Am întâlnit în casă la dl.Maniu şi pe dl. Radu Niculescu Buzeşti". (Declaraţia din 30 August 1947, pag.200).

" Nu pot spune numele mai ales că nu sunt sigur care din două persoane"nici una membră a P.N.T." (răspuns la întrebarea dacă ştie cine e autorul memoriului privind problema Dunării).

./.

"Stiu că din comisia de studiu a problemei Dunării, din care făceam şi eu parte, făcea parte şi dl.Pogoneanu".

Nu ştiu dacă Pogoneanu a mai făcut parte din vreo comisie care se ocupa de problemele pe specialităţi ce au fost studiate şi trimise dlui Gafencu la conferinţa din Paris (Declaraţia din 4 Sept.1947, pag.244).

" Probabil că dl.Maniu i-a dat-o s'o citească şi el a copiat-o. (Scrisoarea expediată de Niculescu Buzeşti şi găsită în copie la Pogoneanu). Desigur că se deduce că dl.Pogoneanu se bucura de încrederea dlui Maniu". (Declaraţia din 8 Sept.1947, pag.283).

" Octavian Neamţu a fost la mine acasă la Bucureşti odată sau de două ori, în 1945 sau 1946."

" Pe Roiu şi pe Oprişan nu i-am cunoscut,. Nu ştiu dacă au fost la dl.Maniu. Pe Ionel Stârcea l'am cunoscut, dar nu-mi amintesc în ce împrejurări". (Declaraţia din 31 Aug.1947, pag.208).

Participarea la lucrările memoriilor depuse de Gafencu la Conferinţa de Pace.

" Pentru a putea studia problemele ce se puneau Conferinţei din Paris, s'a ţinut la Mihai Popovici o primă consfătuire cu membri ai partidului (din delegaţia permanentă, sau specialişti) cu tehnicieni din alte partide sau fără partid. S'a discutat necesitatea de a se urmări aceste probleme şi s'au schiţat comisiile de specialişti care să le studieze. Au mai fost şi alţi tehnicieni, în afară de partide, dar nu-mi amintesc numele lor - în afară de Pogoneanu."

" Preşedintele şi secretarul general al partidului s'au ocupat mai departe cu formarea definitivă a fiecărei comisiuni. Buzeşti şi Vişoianu erau şi ei de faţă. Nu ştiu " când şi de unde se procura material documentar necesar pentru redactarea rapoartelor pe probleme".

" Cu întocmirea definitivă a acestor memorii se ocupa preşedintele şi secretarul general; eu nu am urmărit astfel de lucrări "

" Stiu că aceste memorii pe probleme au fost trimise lui Gafencu la cererea acestuia . Nu ştiu prin cine".

./.

" Nu ştiu ce mijloace se primea şi se trimetea corespondenţa în străinătate ".

" Cred că memoriile erau importante şi nu trebuiau să cadă în orice mână, deduc deci că, curierul trebuia să fie persoană de încredere ". (Declaraţia din 8 Sept.1947, pag.283)"

" Stiu că din comisia de studiu a problemei Dunării din care făceam şi eu parte, făcea parte şi dl. Pogoneanu". (Declaraţia din 4 Sept.1947, pag.244).

" Intre memoriile trimise dlui Gafencu pe timpul conferinţei dela Paris, era şi unul privitor la Basarabia" (Declaraţia din 22 Sept.1947,).

" Cu privire la memodandum-ul depus de dl. Gafencu la Conferinţa dela Paris, ştiu că el a fost depus în asentimentul P.N.T. "

" Am cunoscut cuprinsul acestui memorandum, fiindu-mi prezentat de dl. Vişoianu, după ce a fost depus la Conferinţă". (Declaraţia din 31 Aug.1947, pag.212).

" In timpul când funcţionau comisii sau delegaţi pentru problemele discutate în conferinţa dela Paris, eu avusesem însărcinarea să fiu printre cei ce se ocupau de problema Dunării. Asupra referatului prezentat mie de dl. Vişoianu în această chestie nu am avut nimic de obiectat. Acest referat era menit să fie trimis dlui Gafencu". (Declaraţia din 31 Aug.1947, pag.208).

DELA 19 NOEMVRIE 1946 - 14 IULIE 1947.

A. Pe plan intern.

- Reorganizarea cadrelor partidului pe circumscripţii (judeţe).
- Reorganizarea secţiei militare.
- Organizarea comitetului de asistenţă pentru cei închişi şi cei ascunşi (fugiţi).

B. Pe plan extern.

- Legăturile cu misiunile streine.
- Legăturile cu românii din streinătate.
- Tentativa de plecare în străinătate.

./.

Reorganizarea cadrelor partidului pe circumscripţiuni (judeţe).

" In ceeace priveşte activitatea mea politică de după alegerile din Noemvrie 1946, m'am ocupat cu :

- Reorganizarea cadrelor pe circumscripţii (congrese pe circumscripţii).
- Organizarea secţiilor militare.
- Organizarea comitetului de asistenţă pentru aprovizionarea cu alimente a celor închişi în lagăre". (Declaraţia din 30 August 1947, pag.201).

" In noua organizare (la sectoare şi circumscripţii) urmăream ca în noulle comitete să intre şi elementele noui (inclusiv militari) provenite din organizaţiile profesionale". (Declaraţia din 10 Sept.1947,pag.)

Reorganizarea secţiei militare.

" La început, înainte de a se fi întreprins organizaţia secţiei militare în Capitală şi funcţiona aceeaşi singură secţie militară şi pentru ţară şi pentru Capitală, dl.col.Stoika se consulta-în ce priveşte rostul, organizarea şi activitatea secţiilor militare-mai ales cu mine,deşi nu aveam calitate şi răspundere afăcială - ca unul care introdusesem în Statut principiul secţiilor profesionale".

" Subsemnatul dădeam directive pentru activitatea secţiei militare în Capitală în 1947,.Activitatea pe ţară era urmărită, directivată şi raportată direct dlui Maniu de dl.general Negrei şi col.Stoika. Instrucţiunile pentru activitatea secţiilor militare în organizaţiile judeţene priveau centrul (dl.Maniu) şi erau date de general Negrei şi col.Stoika St. în numele preşedintelui partidului".(Declaraţia din 5 Sept.1947,pag.255).

" General Negrei fusese la început însărcinat cu un comitet (de conducerea de partid centrală) să se ocupe de organizări de secţii militare în diferite judeţe cu centre orăşeneşti mai importante (unde deci ar putea funcţiona o astfel de "secţie militară" similară celei din Capitală)". (Declaraţia din 6 Aug.1947, pag.151).

./.

" In ceeace priveşte legăturile şi corespondenţa organizaţiei militare pe ţară, cu organizaţiile militare (C.P.M.) din provincie, priveşte pe col.Stoika în calitate de secretar al acelui comitet, lucrând pe lângă dl.Maniu preşedintele partidului. Ocazional mă informa generalul Negrei - nu-mi amintesc azi ce anume informaţii (Declaraţia din 8 Sept.1947, pag.287).

" Legătura cu provincia se făcea prin corespondenţă de către comitetul militar ca şi la celelalte comitete pe ţară. "

" Nu-mi amintesc dacă am citit o astfel de corespondenţă (Declaraţia din 2 Sept.1947, pag.231.)

" Stiu că comitetul secţiei militare al Capitalei trebuia să aibe legături cu provincia, în calitatea pe care şi-o păstrase încă de a se prezenta pe lângă centru şi ca comitet pe ţară, lucru pe care eu eram tocmai în curs de a le despărţi. Legătura cu provincia se făcea prin corespondenţă de către comitetul militar ca şi celelalte comitete profesionale pe ţară. "

" Nu-mi amintesc dacă am citit vreo astfel de corespondenţă."

Comitetele profesionale pe ţară - militar etc.- au început să ia fiinţă în cursul anului 1946 în Capitală după alegeri, iar după regulament (comitete alese de adunările generale respective) în 1947." (Declaraţia din 2 Sept.1947, pag.230).

" Centrul de documentare şi studii, organ statutar, funcţiona pe lângă conducerea centrală, era împărţit pe secţii sau specialităţi, condus de către un referent".

" Problemele de studiat erau indicate de conducerea partidului sau conducerea centrului (preşedinte plus vice preşedinte, plus secretar, plus referenţi) sau îşi făcea fiecare secţie un program al ei pe care-l făcea cunoscut şi forurilor superioare; acest program era referitor la probleme importante aduse de împrejurări în discuţie publică. Secţiile profesionale - făcând parte din organizaţia Capitalei - ţin şi ele conferinţe cu caracter de specialitate interesând pe membriilor. Secţia militară

./.

poate ţine pentru membri săi conferinţe privind reorganizarea armatei etc." (Declaraţia din 8 Aug.1947, pag.186).

" In secţia militară erau cel puţin câteva zeci de membri dintre care mulţi ofiţeri superiori (generali, colonei, etc.) cu decoraţii, cu prestigiul dobândit în armă etc. "

" Un program de conferinţe întocmit de un comitet compus din astfel de elemente inspira destulă încredere de seriozitate, ca să poată fi început în executare".

" Conducerea organizaţiei Capitalei, ocupată cu punerea în funcţiune treptată a celorlalte secţii profesionale şi cu desăvârşirea "organizaţiilor de cadre" (culori, circumscripţii) nu a socotit indispensabil să verifice acest program de conferinţe începătoare - sigură fiind că ele sunt compatibile cu interesul general de Stat."(Declaraţia 8 Aug.1947, pag. 185-186).

" Organizaţia militară ţinea şedinţe mai dese decât celelalte organizaţii profesionale. In şedinţele acestea se discutau probleme privind interesele acestei categorii precum şi cele de specialitate". (Declaraţia din 30 Aug.1947, pag.202).

" Colonelul Stoika e vechi membru al partidului şi se bucură de încredere şi onoare ".

" Afirmaţiunile col.Stoika pot fi luate cu toată seriozitatea".

" Deduc din faptul că generalul Antonescu i-a încredinţat un post de mare răspundere, că era o capacitate tehnică." (Declaraţia din 2 Sept.1947, pag.231).

" Am luat cunoştinţă de alegerea acestui comitet care s'a socotit şi pe ţară şi pe Capitală. Atunci am chemat pe preşedinte şi pe dl.Col.Stoika, cerându-le să aleagă : or rămân comitet ales pemtru Capitală şi atunci voi cere dlui Maniu să numească alt comitet pentru ţară. Sau dacă preferă să rămâie pentru ţară, voi alege alt comitet pe Capitală. Comisiile care funcţionau nu priveau Capitala. Dl.general Negrei nu mi-a dat răspuns precis, rămânând să reflecteze. In realitate a funcţionat acelaş comitet pe Capitală şi pe ţară până la desfiinţare, fiind mereu deschisă problema separării lor". (Confruntarea col.Stoika - I.Mihalache).

./.

" Cât timp am stat la Badea am primit vizitele unor militari de grad superior din C.P.M. şi mi-amintesc de: general av.Deculescu (care mi-a prezentat o lucrare) general Negrei, general Gheorghieş, col.Stoika, col.Stătescu, col.Dumitrescu (azi general, nu ştiu dacă mai este în partid), comandor Cioroiu, cdor Mocanu, şi alţi militari al căror nume nu-mi vine în memorie. Au mai fost şi alţi ofiţeri superiori neînscrişi în partid: gral Gheorghiu, gral Teodorescu Iosif, gral magistrat Constantinescu şi alţii. Am primit corespondenţă dela lt.col.secretar al organizaţiei Braşov (domiciliind în Codlea) nu-mi amintesc dacă şi dela alţi foşti militari ". (Declaraţia din 7 Sept.1947, pag.278).

" Imi amintesc discuţia. Nu-mi amintesc exact cuvintele. Este verosimil tot ce spune Stoika, pentru că acesta era răspunsul pe care-l dam oricui se interesa cum poate pătrunde în ierarhia partidului, prin organizaţiile partidului".

" Nu mi-a stat mie în minte nici un moment de nuclee militare (confruntarea col.Stoika - I.Mihalache". Discuţia avută prin luna Ianuarie 1947 cu colonel Stoika la Nestor Badea când Mihalache i-a spus "să lăsăm chestiunea statică de cercuri profesionale deoparte, că aci n'au răsplată decât vârfurile, restul ofiţerilor să meargă pe teren la circumscripţii pentru câştigare de aderenţi pe teritoriul circumscripţiei şi în instituţiile militare, în care membrii C.P.M. aveau relaţiuni. Era vorba să se creeze nuclee în instituţiuni şi unităţile militare.

" Menţin cele ce am spus. Aveam interesul de a spori numărul militarilor. Nu avea rost cuvântul nucleu într'o circumscripţie". (Confruntare Ion Mihalache - col. Stoika).

" Recunosc că dl.gral Gheorghieş m'a vizitat la domiciliul meu dela Nestor Badea la începutul anului, 1947, fără să-mi amintesc dacă mi-a spus că este îndrumat de dl.Iuliu Maniu. Accept în totul cele declarate de dl.general Gheorghieş că au avut loc cu deosebirea că eu am înţeles că este vorba de separarea comitetului pe ţară de cel de Capitală". (Confruntarea gral Gheorghieş - I.Mihalache. Discuţia avută la Nestor Badea

./.

acasă: "dl.Mihalache m'a primit şi am avut o discuţie între patru ochi. Am discutat cu dl.Mihalache problema organizaţiilor militare P.N.T. pe ţară şi necesitatea înfiinţării unei conduceri centrale pe ţară. Dl.Mihalache mi-a spus să-i prezint un plan de organizare şi că are nevoie în primul rând de oameni de acţiune, de teren şi combativi şi nu de oameni de conducere, precizând că în privinţa viitoarelor recompense se va ţine seama de activitatea practică în teren. Plângându-mă dlui Mihalache de lipsă de activitate timp de doi ani, d-sa mi-a spus că toate elementele trebuesc verificate. Dl. Mihalache a subliniat că vor fi compensaţi acei care vor fi în linia întâia. Toată discuţia a avut un caracter confidenţial".)

" Nu-mi amintesc ideia, posibil. Ideia este a mea." (Confruntare Cdor Cioroiu - I.Mihalache) la vizita ce a făcut-o la Nestor Badea pentru a prezenta pe generalul Ermil Gheorghiu în Februarie 1947 : "dl.Mihalache a făcut precizarea că deşi există această situaţie, P.N.T. are o linie bine stabilită şi anume : aşa cum sub dictatura Regelui Carol II, printr'o atitudine potrivnică şi o luptă continuă şi hotărîtă s'a reuşit a se doborî regimul, tot astfel în prezent printr'o luptă dârză şi hotărîtă se va reuşi a se salva ţara, doborându-se regimul de impilaţie ".)

" Nu-mi amintesc cuvintele, posibil, recunosc ideia mea." (

(Confruntarea lui I.Mihalache - CDor Cioroiu: " Dl.Mihalache face elogii omului de acţiune, a omului de luptă şi de baricadă, arătând că interesează în aceste momente mai puţin omul de prestigiu sau de elaboraţii intelectuale, făcând unele specificaţii, prefer şi răsplătesc un om care a riscat alături de mine, chiar dacă din punct de vedere intelectual nu corespunde decât să răsplătesc oameni pasivi care ar corespunde postului").

" Recunosc fondul discuţiei expusă de dl. general Gheorghiu, nu-mi amintesc expresia, concluzia îi aparţine. (Confruntarea general Gheorghiu - I.Mihalache. Discuţia avută în Februarie 1947 la Nestor Badea:

./.

" Dl.Mihalache în continuare asupra situaţiei actuale pe
" plan internaţional mi-a arătat că este o situaţie confuză
" şi că trebue acţionat : văzând şi făcând. In ceeace pri-
" veşte situaţia internă din punct de vedere politic, par-
" tidul are nevoie de acţiune, de oameni de acţiune, de
" oameni pe care d-sa i-a denumit : "luptători de linia
" întâia", iar cu posibilităţi de conducere nu interesează
" pentru moment. A arătat că partidul se găseşte într'o
" luptă cu actualul regim, din care va ieşi învingător
" având asentimentul maselor. Am tras concluzia din discu-
" ţie, că era vorba de organizarea unei lupte prin forţe.")

" Nu-mi amintesc că aceasta ar fi fost sensul propunerii în legătură cu organizaţiile militare.(Confruntarea Ion Mihalache - Gral Gheorghieş. Discuţia avută la Nestor Badea :

> " Când am avut prima întâlnire cu dl. Mihalache eram informat că funcţionau două organizaţii militare, una pe ţară şi una pe Capitală, ambele organizaţii conduse de un acelaş comitet sub preşedinţia dlui general Negrei. Peste toate organizaţiile militare(Capitală, ţară şi judeţe) propuneam un grup militar de conducere sub preşedinţia mea."

" Recunosc."(Comfruntare Gheorghieş :

> " Am efectuat planul cerut de dl.Mihalache, şi peste câteva zile m'am interesat la telefon dacă d-sa este acasă şi răspunzându-mi-se negativ am scris o scrisoare anexată planului prin care dădeam lămuriri complimentare şi pe care le-am predat dlui avocat Horezu secretarul dlui Mihalache. La înapoierea dlui Mihalache în Bucureşti, dl.Mihalache mi-a dat o oră când m'am prezentat la d-sa acasă şi am discutat din nou acest plan, avându-l în faţa noastră, după care d-sa mi-a spus că după ce va studia mai bine planul îmi va da un răspuns"./

" Pentru înlăturarea acestor confuziuni, generalul Gheorghieş mi-a scris o scrisoare, urmărea să întâlnească pe cei doi generali pentru a discuta împreună şi a găsi o cale mai limpede de lucrare în secţia profesională." (Declaraţia din 6 August 1947, pag.153).

./.

" Revin prin prezentul răspuns şi asupra răspunsului dat la întrebarea Nr.5. Dacă este vorba de general Petre Stefănescu care-mi revine în memorie ştiu că mi-a prezentat cândva un memoriu privitor la reorganizarea armatei". (Declaraţia din 6 Aug.1947, pag.166).

" Imi amintesc că generalul Barbu mi-a trimis un proect de lege de organizarea jandarmeriei" (dacă nu mă înşel şi a poliţiei) ce urma să fie discutat în cercul de studii, la început în secţia militară ca să afle şi părerea mea. Nu am avut timp să-l citesc." (Declaraţia din 6 August, 1947, pag.150).

" Recunosc că studiul "problemele de soluţionat în legătură cu poliţia şi jandarmeria" s'a găsit la mine. Sunt sigur că este studiu pe care mi l'a prezentat generalul Barbu din secţia profesională militară din organizaţia Capitalei. Sublinierile din text îmi aparţin". (Declaraţia din 11 Sept.1947,)

" Da, precum am arătat privind reorganizarea de viitor a aviaţiei române ".(Declaraţia din 6 Aug.947, pag.161, răspuns la întrebarea dacă a primit lucrarea din partea Cdorului Cioroiu).

" Pe cât îmi amintesc în trei rânduri (vizitele comandorului Cioroiu), odată când s'a prezentat, odată când mi-a predat un proect de studiu de reorganizare a aviaţiei în viitor; (a aviaţiei româneşti); şi odată ca să-mi prezinte pe generalul aviator ... (nu-mi amintesc numele : Gheorghian ?) fost subsecretar de Stat (sau ministru al aerului) care nu făcea şi nu face parte din P.N.T. Intrevederea cu acest general a avut loc cel puţin cu 5 - 6 luni în urmă.

" Imi amintesc odată întâmplător la dl.Maniu (locuinţa Leucuţia Str.Schitu Măgureanu) şi la o şedinţă a cercului militarilor la care am luat parte ". (Răspuns la întrebarea dacă l'a mai văzut pe cdorul Cioroiu în afară de vizitele menţionate). (Declaraţia din 6 Aug.947 pag.170).

" Comandorul Cioroiu mi-a prezentat un plan de organizare al aviaţiei; mi-am aruncat ochii sumar

./.

asupra lui şi i l'am restituit atrăgându-i atenţia că mi se pare superficial şi-i recomand să-l studieze din nou înainte de a-l prezenta ca, conferinţă". (Declaraţia din 1 Sept.1947, pag.219).

" Este exact"(confruntarea Cioroiu - Mihalache

"Am dus lucrarea personal şi am lăsat-o dlui Nestor Badea în ziua de 6 Februarie cu o scrisoare."

" Este exact, nu-mi aduc aminte dacă aşi fi spus de al doilea studiu, daţi-i drumul dar nu-i exclus". (Confruntarea Cioroiu - Mihalache).

" Primul studiu pe care l'am lăsat era un studiu principial, deci de generalităţi şi atunci când dl.Mihalache mi-a spus că l-a adnotat şi urmează a-l discuta, am înţeles că nu am satisfăcut necesităţile informative ale d-sale în mod complect, fapt care m'a determinat să reiau împreună cu dl.general Gheorghiu un studiu precis cu date mai complecte,interesând organizarea şi funcţionarea Ministerului Aerului şi Marinei,. Acest studiu nu i l'am dat dlui Mihalache, pentrucă nu l'am revăzut. Precizez că primul studiu purta titlul :"studiu rezumativ interesând politica aeriană"şi"valoarea factorului aerian" Al doilea studiu poartă titlul "Necesitatea înfiinţării Ministerului Aerului şi Marinei şi a celor două Subsecretariate Aer şi Marină". De acest studiu l'am informat pe dl.Mihalache, arătându-i că pentru chestiuni de marină îl voi consulta pe c-dorul Mocanu, iar dl.Mihalache mi-a răspuns:" daţi-i drumul".

" N'am primit acest studiu nici dela dl.Comandor Cioroiu sau altă persoană şi nici dela dl.Iuliu Maniu care nu m'a informat de existenţa şi conţinutul acestui studiu." (Confruntare Cioroiu - Mihalache :

"Precizez că studiul acesta dădea posibilitatea de a se depăşi efectivele de oameni şi material printr'o desvoltare mai intensivă a aviaţiei de mâine.

De acest lucru mi-am dat seama după ce am luat contactul cu dl.Mihalache, căci atunci l'am lucrat, fapt care rezultă şi din împrejurarea că am lucrat conspirativ şi numai în exemplare reduse (6).

./.

" Sunt absolut străin de planul de care vorbeşte Dl.General Stoika.- Aici am aflat pentru prima dată despre existenţa acestui plan sau că ar exista (confruntare General Stoica - I.Mihalache :

" Tot ca urmare a îndemnurilor date de Dl. Mihalache precum şi de fruntaşii P.N.T. care au conferenţiat la C.P.M.precum şi datorită comunicărilor făcute de Col. Stoica în urma convorbirii avută cu Dl. Mihalache la D-sa acasă,subsemnatul am alcătuit planul general de organizare al Armatei,plan pe care l-am predat Col. Stoica Stefan,iar acesta l-a predat D-lui Maniu prin Serdici.-Planul de organizare al armatei întocmit de subsemnatul are un caracter subversiv şi a fost întocmit în vederile P.N.T. după sugestiile D-lui Mihalache date nouă prin cuvântarea D-sale şi a delegaţilor săi, precum şi prin comunicarea făcută de Col.Stoica Stefan în urma discuţiei avute cu Dl.Mihalache.-
Planul urmărea eludarea tratatului de pace şi camuflarea efectivelor,inscripţiei şi dotărei armatei.- El a fost cerut pentru a putea fi aplicat imediat chiar în timpul prezenţei trupelor ruse în ţară) ".-

" Rezultatul acestor vizite,al atmosferei generale şi în special al conferinţei ţinută de Dl.Mihalache au dus pe membrii Comisiei de Organizare - care nu mai lucraseră nimic de mult - să alcătuiască planul general de organizare al armatei. Planul general de organizare al Armatei a avut un caracter secret şi confidenţial din care cauză n'a fost citit în plenul comitetului,ci numai într'un comitet restrâns.- Cu atât mai puţin se poate pune chestiunea că ar fi putut fi citit într'o şedinţă plenară.-Acest plan l-am predat D-lui Vasile Serdici spre a fi predat D-lui Maniu.-Planul s'a făcut în ultimul moment în preajma Paştelui şi profitând că Dl.Serdici era la Club şi pleca la Dl.Maniu,l-a predat acestuia să-l prédea D-lui Maniu (confruntare I.Mihalache - Col.Stefan Stoica).-

" Tot azi am luat cunoştinţă şi de textul"Planului General al Armatei " elaborat de Generalul Stoica Grigore care mi s-a citit în întregime.- Din acest plan

./.

am văzut că partea cu " Camuflarea " instrucţiei seamănă cu partea respectivă din conferinţa Colonel Stoica " Armata de Mâine " (Declaraţie I.Mihalache din 25 Septembrie 1947).-

" Am delegat pe D-nii Prof.Constantinescu,Ing. Bunescu şi Popescu Botoşani încă dela sfârşitul anului 1946 să explice regulamentul şi să determine Comitetul Organizaţiei Militare să pună în funcţiune Secţia separată a Organizaţiei Capitalei.- In ceeace priveşte îndemnurile făcute de cei de mai sus membrilor organizaţiei militare de a activa în teren,îmi asum răspunderea întrucât ulterior eu am făcut acelaş lucru.-Nu-mi însuşesc interpretarea dată a acelor dispoziţiuni de Dl.General Gr.Stoica.-(Confruntarea Ion Mihalache - Grigore Stoica).-

" La întrunirile săptămânale Dl.General Negrei invita cât mai mulţi ofiţeri dela A.O.R.şi chiar din cei care nu erau membrii,invitându-i să asiste la şedinţe numai ca simpatizanţi.- Deasemenea erau încurajaţi ca să vină şi subofiţerii activi care începuseră să frecventeze şedinţele.- Diferite figuri proeminente din partdi ca : Dl.Ing.Bunescu, Dl.Popescu-Botoşani,Dl.G.K.Constantinescu au ţinut la organizaţia militară diferite conferinţe în numele D-lui Mihalache cu care ocazie ne-a îndemnat la o activitate intensă în teren,să mai lăsăm studiile,activitate care trebuia să se ducă dela om la om.- Dl.Ing. Bunescu cu ocazia explicării Statutului pe Capitală,a îndemnat să se procedeze şi în unităţile militare aşa cum se procedează în fabrici,adică,creere de nuclee P.N.T.,puse sub conducerea unui şef cu misiunea de a se lărgi şi a ţine legătura cu centrul pentru a acţiona la ordine.- In acelaş sens au vorbit şi ceilalţi conducători ai organizaţiei Capitalei : Ing.Al.Popescu Botoşani şi G.K. Constantinescu.- Recomandaţiile ce ni s'au dat în Comitet de Col.Stoica,ca rezultat al convorbirilor sale cu Dl.Mihalache,erau în acelaş sens.-
Activitatea pe teren şi formarea de nuclee naţional ţărăniste în instituţii şi unităţi militare avea caracter subversiv şi conspirativ în scopul de a pregăti o acţiune de forţă pentru răsturnarea regimului actual" (

" Am asistat şi eu la o şedinţă a secţiei militare unde a vorbit Dl.General Negrei,Dl.Colonel Stoica şi subsemnatul care a plecat înainte de terminarea şedinţei.- Am asistat când au vorbit Dl.General Negrei

./.

şi Dl.Col.Stoica ". NU-mi amintesc dacă Dl.Col.Stoica a ţinut o conferinţă sau a complectat darea de seamă a D-lui General Negrei .- (decl.30 August 1947 pag.202).-

" Cu privire la întrebarea care mi se pune că " după conferinţa ţintuă de Col.Stoica asupra unui plan de organizare al armatei,am luat cuvântul mulţunimd conferenţiarului pentru interesanta sa conferinţă,îndemnând pe toţi să fie pregătiţi cu arme şi raniţe pentru a răspunde la chemare " declar :

a/. In ce priveşte memoria mea,nu am nimic de adăgat cu privire la ceeace am declarat anterior în mai multe rânduri.-

b/. Ca să fac dovada că nu ascund ceva,cu voinţă, declar că dacă mai mulţi oameni de onoare (ca Col.Stoica) îmi atribue cuvinte ca cele de mai sus,care ar veni în conflict cu legile Statului,mi le voiu însuşi pentru a nu lăsa impresia că aşi fugi de răspundere,- " (decl.din 3 Septembrie pag.236).-

" Nu-mi aduc aminte că la conferinţa despre oeganizarea armatei ţinută de Col.Stoica (ase vedea şi declaraţiile precedente) să mă fi exprimat către vecini " iată ceva secret care nu are nici un rost să fie expus în public ; nu exclud însă să fi spus aceste cuvinte dacă voiu fi remarcat ceva care nu trebuia spus în public.- (decl.din 4 Septembrie pag.248)

" La şedinţa din Aprilie 1947, am conferenţiat şi subsemnatul despre rostul secţiilor profesionale în Capitală,legătura cu Comitetul pe Ţară şi cu Centrul de Documentare şi Studii.- Urmăream despărţirea celor două comitete pentru stabilire de responsabilităţi în ce priveşte activitatea şi conducerea.- Nu-mi amintesc că cu prilejul acelei conferinţe am făcut recomandaţiuni să se activeze pe teren.- Insă nu contest că le-aşi fi putut face ; întrucât astfel de îndemn îl dau oricui pretinde demnitate în partid.- In Aprilie 1947 era cazul să se activeze pe teren pentrucă era în curs reorganizarea partidului în Capitală,prin alegeri noui la circumscripţii.- Membrii C.P.M.erau obligaţi să ia parte la această activitate pe teren ca membrii pe circumscripţii obligatoriu.-

./.

" Subsemnatul dădeam directive pentru activitatea secţiei profesionale militare în Capitală în 1947.- Aceste directive constau în aplicarea dispoziţiunilor regulamentului de Organizare a Capitalei"(decl.din 5 Septembrie pag. 255.-)

" Nu exclud că în conferinţa mea în atmosfera sălei şi atunci,când i-am îndemnat să treacă la activitate pe teren,să fi întrebuinţat ca metaforă afirmaţia D-lui Col.Stoica că în Elveţia fiecare are arma şi raniţa asupra sa.- Scopul şi fondul conferinţei a fost de a fixa poziţia programatică şi doctrinară a partidului şi rostul secţiilor militare pe Capitală şi ţară şi raportul lor cu Centrul de Documentare şi Studii.- (confruntarea Gen.Grigore Stoica - I.Mihalache. :

> " Dl. Mihalache cu ocazia conferinţei ţinută la organizaţia militară în Aprilie 1947,a arătat scopurile politice urmărite de P.N.T. în organizaţia militară,insistând să se ducă toţi la activitate în teren şi numai vârfurile să rămână să lucreze în birou ; deasemenea D-sa a îndemnat ca toţi membrii organizaţiei militare să-şi aibe, după modelul Elveţian,pregătit echipamentul şi armamentul necesar,pentru a putea răspunde la chemare.- Dl.Mihalache atunci când a făcut îndemnul ca fiecare să avem arma şi raniţa asupra noastră s'a referit aşa cum am înţeles cu toţii nu numai la noi ci şi la toţi aderenţii din circumscripţii şi unităţile militare) ".-

" Am luat parte la şedinţa plenară a organizaţiei Militare unde,după cuvântarea ţinută de Generalul Negrei în care expunea activitatea organizaţiei,tinzând la menţinerea unui Comitet Unic şi după repetarea conferinţei ţinută de către Col.Stoica Stefan, cu privire la organizarea armatei, am luat cuvântul şi am spus următoarele idei :

1/. Cu privire la cele spuse de Generalul Negrei, i-am răspuns că nu este de admis menţinerea unui Comitet Unic.-

2/. Cu privire la conferinţa D-lui Colonel Stoica, am precizat comparaţia cu Elveţia,relativ la educaţia cetăţenească generală (intelectuală,fizică,civică),iar timpul instrucţiei militare să fie limitat şi rezervat exclusiv instrucţiei technice militare.- Nu-mi amintesc,dar nu exclud că în atmosfera conferinţei şi în comparaţie cu Elveţia să fi spus de raniţă şi de armă,ca simplă metaforă,dar exclud

că am recomandat ca fiecare să aibe raniţa şi arma la el acasă.- După aceia am trecut la fondul conferinţei, expunând ţelurile şi poziţia doctrinară a partidului ; apoi ce sunt secţiile profesionale ale Capitalei, Secţiile Profesionale ale Centrului etc.- La sfârşit am atras atenţia, că fiind campanie de reconstituire a comitetelor şi pe circumscripţii, fiecare să meargă pe teren la circumscripţia în care este membru.- (confruntarea Col.Stefan - Stoica I.Mihalache :

" La începutul lunei Martie 1947, am ţinut o conferinţă la sediul organiza.iei, având subiectul " Armata de Mâine ".- In acea vreme, venind în mijlocul organizaţiei militare un număr apreciabil de ofiţeri şi reangajaţi noui în special din cadrul disponibil, au cerut prin Generalul Diculescu să li se expună doctrina partidului.- Dl.General Negrei a indicat pe G-ral Zorzor, însă ofiţerii asistenţi au cerut să vină cineva din conducerea partidului şi atunci Dl.General Negrei şi-a luat angajamentul să vorbească şi să determine pe Dl.Mihalache să vină şi să le expună doctrina partidului.- Ulterior în preziua Paştelui la o şedinţă plenară care s'a ţinut la organizaţia militară a venit şi Dl.Mihalache.- Dl.General Negrei a ţinut un cuvânt introductiv, după care a vorbit subsemnatul, repetând conferinţa ţinută în Martie în toate punctele principale, după care a vorbit Dl.Mihalache.- Dl.Mihalache a început prin a cenzura pe Dl.General Ngrei, spunând că D-sa este maior în armată, dar în partid este general şi în această calitate a hotărât că noi suntem numai pe Capitală.- După aceasta a definit doctrina şi poziţia partidului în raport cu celelalte partide şi a trecut apoi la misiunea organizaţiilor militare.- A insistat asupra ţelurilor politice ale organizaţiilor militare.- A cerut insistent celor prezenţi să treacă pe teren la circumscripţii, aici numai vârfurile.-

In expunerea mea am explicat între altele că faţă de limitările impuse prin convenţia de armistiţiu contingentul anual de recruţi cifrat la circa 160.000 mii oameni (1% din populaţie) nu putea fi instruit, preconizam fie instruirea lor făcută mai sumar într'un termen scurt sub un an, fie instruirea lor după sistemul elveţian, asemănător sistemului Companiilor Teritoriale, sistem aplicat la noi pe vremuri.- Cu privire la sistemul elveţian, care-i total teritorial, precizasem că locuitorii posedă la locuinţa lor arme şi echipament militar,

./.

fiind instruiţi/sărbătorile în locuri anume destinate.-
In cuvântarea sa Dl.Mihalache a făcut recomandaţiunea
ca toată lumea să-şi aibă echipamentul şi armamentul
acasă după sistemul elveţian.- Această recomandaţie s'a
făcut asistenţei ".

" Este exact.- (confruntarea General Gheorghieş - Ion Mihalache :

" A treia vizită la Dl.Ion Mihalache a avut loc cu circa 3 - 4 săptămâni înainte de tentativa D-sale de plecare în străinătate, în urma unui telefon în care-mi comunica să mă prezint urgent la Domnia sa.- Deşi aveam musafiri în casă,faţă de chemarea urgentă a D-lui Mihalache,am plecat imediat. Dl. Mihalache m'a primit imediat şi mi-a spus că l-a căutat şi nu l-a găsit pe Dl. General Negrei şi atunci să-i comunic de urgenţă generalului Negrei să ia măsuri să ascund arhiva organizaţiei militare.- Intrebându-l ce s'a întâmplat D-sa mi-a răspuns că se teme de arestări.-).-

ORGANIZAREA COMITETULUI DE ASISTENTA PENTRU CEI INCHISI SI CEI ASCUNSI (FUGITI)

" Nu ştiu dacă Ghiţă Popp a avut vre-o însărcinare de aţine contact cu cei însărcinaţi şi de a-i ajuta; delegat la Comitetul de Asistenţă în acest scop fiind Serdici.-Pentru cei fugiţi (refugiaţi în munţi,păduri sau oraşe),ţinea legătura cu Comitetul de Asistenţă pentru cei închişi, Dl.Serdici.- In calitate de preşedinte al Organizaţiei Capitalei am făcut parte din Comitetul de Asistenţă. Acest comitet îşi procura fonduri prin colecte.Şi Penescu participa la unele şedinţe ale Comitetului.- (decl.8 Septembrie 1947 pag.289).-

In Iunie 1947 am luat preşedinţia Comitetului de Asistenţă, reorganizat .- Inainte de 1947 am ajutat 3-4 fugiţi.- Nu-mi amintesc să fi dat bilete pentru ajutorarea fugiţilor prin Horez.- Din Comitet făcea parte de drept (ca secretar general) şi Dl.Penescu.- D-na Teodoru era secretara a Comitetului.- Pe la sfârşitul lui Iunie 1947 (sau începutul lui Iulie) am încasat dela cinci persoane care n'au voit să-şi dea numele (trimise prin doi cunoscuţi)suma de 110 milioane lei pentru fondul de asistenţă -

./.

pe care i-am vărsat imediat,contra semnătură, Ing.Mihăescu.

Cred că am trimis la Serdici persoane fugite, sau pentru cei fugiţi - în calitatea lui(din Iunie) de delegat pentru fugiţi în Comitetul de Asistenţă (decl.din 8 Septembrie pag.293).-

" Scrisorile care mi s'au prezentat şi anume :

1/. Scrisoarea G.P.Suţa cu data de 8 Mai 1947 pe care am vizat-o.-

2/. " Scrisoarea semnată Petre Popescu ce mi-a fost adresată mie şi pe care am pus nota " Dl.Serdici "

3/. Si scrioarea Demea din 30 Mai 1947 pe care deasemeni am vizat-o.-

Toate aceste scrisori mi-au fost citite şi le-am recunoscut conţinutul (decl.din 15 Septembrie 1947)
(în scrisoarea lui Petre Popescu se găseşte următorul pasaj : " Eu,cel puţin sunt hotărât să-mi instalez acasă şi să-mi organizez pe întreg satul o mişcare de rezistenţă pentru orice eventualitate.-Aşteptăm din partea Domniei Voastre ceva instrucţiuni -un comunicat - directive "

B/. PE PLAN EXTERN

Legăturile cu misiunile străine :

Cu Dl.Berry personal,am avut două întâlniri.- Una după alegeri şi alta după plecarea D-sale.- Despre aceste întâlniri am mai făcut o declaraţie.- In prima întâlnire am fost chemat de Dl.Berry ; ca şi la a doua când mi-a comunicat că din poziţia pe care o are va susţine şi mai bine cauza ţării (decl.din 30 August 1947 pag.200).-

Din gazetarii veniţi/în ţară ce m'au vizitat îmi amintesc numele : Marcham,D-ra Theyler (americani) (decl. din 7 Septembrie 1947 pag.280).-

Am locuit în Bucureşti la Nestor Badea, în timpul anului 1947 până la începutul lui Iunie.- Aci am primit mai multe vizite ale D-lui Iuliu Maniu şi am ţinut şi câteva şedinţe/ale" Biroului Partidului ".- Imi amintesc că la una din întâlniri cu Dl.Maniu mi-a arătat un mesagiu venit dela Acheson în care arăta mulţumire că partidul naţional ţărănesc nu întreprinde agitaţii de răsturnare a guvernului.

./.

" Mesajul Aacheson îmi amintesc că mi-l-a citit mie singur şi a doua oară fiind faţă încă cineva probabil Penescu.-

" Nu răspund nici da nici nu ; aceasta înseamnă că nu-mi amintesc (Este adevărat că în Aprilie 1947 în casă la Nestor Badea, de faţă fiind şi Penescu, Dl.Maniu va comunicat că a informat misiunile aliate că este nevoit să înceapă o acţiune de răsturnare a guvernului din cauza prigoanei împotriva naţional ţărăniştilor şi din cauza situaţiei grave din ţară ?)

la

DA.-

(era această comunicare de mare însemnătate pentru partid ?)

DA.-

(era de faţă şi Dl.Penescu ?)

DA.- Dl. Maniu ne-a citit un text scris la maşină ce reprezenta un răspuns al D-lui Dean Acheson - care interesa pe Dl.Maniu.-

Nu recunosc această ideie că : nu este momentul nici unei agitaţii.......etc.-

Nu-mi amintesc.Acest răspuns e o complectare a răspunsului (declaraţie din 7 Septembrie a.c.) (

(Vă amintiţi că în acest text se găsea o recomandare de a nu se întreprinde nici o agitaţie din partea P.N.T. ?)
(decl.din 9 Septembrie 1947 pag.297)

Nu-mi amintesc că Dl.Maniu ne-a dat explicaţia că a comunicat misiunilor aliate că faţă de prigoana împotriva P.N.T.este dispus să pornească o campanie de răsturnare a guvernului.-(In nota Acheson se arată că s'a luat cunoştinţă de informaţia dată de Dl.Maniu,pardon nu este aşa)ci că Acheson constată cu mulţumire că P.N.T. nu întreprinde agitaţii în ţară.-

Cele trei rânduri şterse mai sus sunt şterse de mine,spuse de mine dar necorespunzând ideii mele (este vorba de rândurile puse în paranteză : în nota Acheson se arată ....) (confruntare Nicolae Penescu - I.Mihalache:

" In luna Aprilie,fiind în casă la Dl. Badea Nestor şi fiind de faţă şi Dl.Mihalache, Dl.Maniu mi-a comunicat că a informat misiunile aliate,că faţă de prigoana pornită de guvern în contra P.N.T.prin arestări şi faţă de situaţia gravă din ţară,este

./.

" nevoit să înceapă o acţiune pentru răsturnarea guvernului ; că la această comunicare a primit prin Legaţia Americană un răspuns adresat legaţiei pentru Dl.Maniu (coresp. era între Dl.Acheson şi Legaţie)pentru a-l sfătui să nu facă agitaţiuni în acest sens.- In acest scop ne-a citit şi un text de pe o foaie de hârtie ").-

LEGATURILE CU ROMANII DIN STRINATATE

" Despre plecarea în străinătate a D-lui Niculescu-zeşti am aflat dela Dl.Iuliu Maniu în timpul campaniei electorale, cam cu 10 - 20 zile înaintea alegerilor.-

Tot atunci am aflat şi de plecarea D-lui Vişoianu. (decl.24 Septembrie 1947).-

Nu ştiu că Niculescu Buzeşti a primit un mandat din partea celor trei partide de opoziţie.-

Am citit o scrisoare primită de Dl.Maniu dela Niculescu-buzeşti care începea cu nenorocirea ce l-a lovit şi care-l cufundase într'o stare de deprimare şi disperare şi care termina cu un post -scriptum în care mă asigura de devotamentul lui.- Scrisoarea fiindu-mi citită am recunoscut conţinutul ei.-

Recomandarea lui Niculescu Buzeşti corespunde cu cele cuprinse în mesajul Acheson.- (decl. din 7 Septembrie pag.280) "

TENTATIVA DE PLECARE IN STRAINATATE

" Intenţiunea de a pleca din ţară o comunicasem numai D-lui Maniu.- Ocaziunea plecării rămăsese să o caut şi eu - dacă mi se va ivi - şi Dl.Maniu.- Adaog şi precizez că Duminică am fost chemat telefonic dela Dobreşti de Dl. Maniu,după ce Sâmbătă la plecare,i-am spus că merg pentru 2-3 zile.- Nu mi-a spus motivul chemării ci numai să viu imediat.- Bănuiam că mă cheamă să mergem 2-3 zile la Sibiu, cum fusese vorba la despărţire.- Nu ştiu,în intervalul cât am stat cu Dl.Maniu,care s'a scurs caleidoscopic,cât timp am rămas singur cu Dl.Maniu şi dacă la discuţia despre programul meu în afară eram singur sau mai erau Dl.Carandino sau Penescu,faţă de care,desigur, nu mai făceam secret.-

./.

" L-am întrebat pe Dl.Maniu : ce crede D-sa că pot face şi trebue să fac după ce mă descurc în Turcia.- D-sa mi-a spus că are toată încrederea în înţelepciunea şi sentimentele mele.- Eu atunci am spus că dacă depinde de mine ca posibilităţi de mişcare, aşi dori să mergem în Elveţia şi Franţa să iau contact cu Românii noştrii de pe acolo - eventual - şi cu altă lume politică - ca să am un orizont cât mai complect al împrejurărilor politice.- D-sa a adăogat : dacă pot,şi în Anglia ; şi să caut să ajung şi la Românii din America pentru ca prin conferinţe să adun fonduri pentru ajutorarea cu alimente a celor închişi şi a familiilor lor şi celor fugăriţi.-

- In legătură cu plecarea lui Penescu :

In ultima săptămână,în vre-o două rânduri ne-am verificat informaţiile despre apropiata noastră arestare. Nici eu,nici dânsul,nu ne-am comunicat intenţia de a pleca dacă s'ar ivi ocazia şi numai despre necesitatea de a ne pregăti locul de ascundere.- Eu însă am făcut o sondare întrebându-l"dacă ţi s'ar ivi ocazia să pleci ai pleca ? El mi-a spus : Nu ştiu ce aş face că n'aş pleca decât cu soţia.-

- Soţiei mele nu i-am spus că plec în străinătate. Când am plecat de acasă la chemarea D-lui Maniu,i-am spus c că cred că plecăm spre Sibiu pentru 2-3 zile.- I-am spus însă că mă aştept la arestare şi mă gândesc să mă ascund.-

In legătură cu acţiunea mea personală ce aşi putea avea în străinătate,am întrebat pe Dl.Maniu dacă pot lucra şi în numele său,eventual,mi-a spus : " Toată încrederea " Nu s'a pronunţat cuvântul " Plein pouvoir ", dar sensul aşa l-am interpretat (decl.15 Iulie 1947 pag.107)

Acum 5-6 săptămâni primele zile după 1 Iunie 1947 am luat hotărârea de a pleca în străinătate.- In acest scop am luat următoarele măsuri pregătitoare :

- Mi-am mutat locuinţa provizorie din Bucureşti dela Nestor Badea din Str. Londra Nr.3 la familia Popescu Mehedinţi din Str. Filaret Nr.33,pentru a rupe contactul cu Badea N.,pe care nu vream să-lmimplic în vre-un fel cu activitatea mea.- In acest scop mi-am luat toate bagajele dela el.- Mi-am pre ătit bagajele pentru străinătate pe care le-am dus la o gazdă din Bucureşti unde fusesem ascuns

sub legionari,şi căreia i-am spus că este posibil să mă găzduiască din nou în acelaş condiţiuni.-

- In ce priveşte orezăria dela Mătăsaru am procurat posibilitatea de fonduri de exploatare : o vânzare anticipată de orez,dispoziţii pentru vânzarea produselor grădinăriei şi răchitei ce posed etc.- Am pregătit pe Administrator cu ideia că ar putea administra singur deasemeni şi pe administratorul technic.-

- In ce priveşte bani pentru străinătate,aveam deja pregătit un fond de 100 napoleoni plus şi 100 medalii destinaţi pentru continuare de procurare de material pentru şcoala de culturi irigate ce am început la Mătăsari încă de doi ani.- Special,în vederea plecării, am transformat cele 100 medalii aur în 1100 dolari.-

- Hotărârea aceasta am comunicat-o D-lui Iuliu Maniu,care a fost în totul de acord, cu plecarea mea în străinătate,urmând ca D-sa,să se ocupe de găsirea avionului şi a aviatorului (lucru ce pentru mine era dela sine înţeles),după îndemnurile din când în când repetate pe care mi le făcuse Dl.Maniu de a pleca în străinătate.-

- Pentru mine îmi rezervasem să caut însu-mi locul de plecare şi să verific la momentul oportun pe aviatori.- (decl.din 21 Iulie 1947 pag.118).-

N'am comunicat soţiei mele plecarea în străinătate,deci nici obiectivul ei şi nici nu i-am vorbit la ultima plecare că voiu lua contact cu Grupul Vişoianu, Buzeşti,Cretzeanu,Davilla,Tillea,Bianu,Gafencu.- (decl. 8 Septembrie 1947 pag.285).-

Complectez declaraţia din 8 Septembrie 1947 privitoare la încunoştiinţarea soţiei mele despre plecarea în străinătate cu următoarele : Imi însuşesc declaraţia soţiei mele din 22 Iulie 1947,cu precizarea că nu am înştiinţat-o despre ultima plecare,am vizat acea declaraţie la care mă refer în prezent.-(decl.9 Septembrie pag.295.-

" Cu privire la tentativa de plecare în străinătate în mod clandestin a soţului meu şi a celorlaţi,declar următoarele :
Stiu că soţul meu nefiind mulţumit de activitatea românilor din străinătate şi anume : C.Vişoianu,Cretzeanu,Gafencu,Niculescu-Buzeşti Tillea şi alţii a avut intenţia să plece în străinătate pentru a lua legătură cu aceşti

./.

 402 ~~401~~

" români şi cu alţii, precum şi cu persoane din ţările aliate pentru a pune la punct unele chestiuni spre binele ţării pentru care a lucrat din tot sufletul toată viaţa lui.- In ceeace priveşte acţiunea pe care trebuia să o ducă acolo, cred că avea instrucţiuni amănunţite, eu personal nu cunosc aceste detalii.- (decl.din 22 Iulie 1947).- "

" Dl. Vişoianu era în ţară când m'am hotărât să plec astă toamnă.- Soţiei mele i-am comunicat astă toamnă intenţiunea de plecare îndată după ce luasem hotărârea.-Explicări i-am dat mai târziu.- (decl.din 23 Septembrie 1947)

" Nici acuma nu ştiu că Dl.Penescu mi-a comunicat convorbirea cu Cioroiu.- Imi amintesc că am vorbit despre Cioroiu ca de un om neserios, dar nu în legătură cu plecarea.- N'am ştiut că Dl.Penescu vrea să plece şi nici eu nu i-am spus D-lui Penescu că vreau să plec, m'am găsit prima oară în legătură cu plecarea la Dr.Jovin acasă la 13 Iulie la ora 9 seara.- (confruntare N.Penescu - I.Mihalache :

" Nu am avut dispoziţii să iau contact cu Cioroiu dela nimeni, ci am făcut-o din proprie iniţiativă.-Când i-am comunicat D-lui Maniu în prezenţa D-lui Mihalache că Cioroiu a spus că această plecare costă 6000 dolari, Dl.Maniu i-a răspuns că partidul nu are această sumă.- In ziua de 12 Iulie am fost la Dl. Mihalache acasă la Popescu-Mehedinţi, unde am stat vre-o oră şi i-am amintit printre alte discuţiuni de discuţia avută cu Cioroiu privitor la plecare, discuţiune pe care i-o relatasem când am fost la Dl.Romulus Boilă.-

Scopul iniţial fusese clar în mintea mea : Salvarea libertăţii şi persoanei mele, încercare de apel şi campanie faţă de opinia publică internaţională în favoarea miilor de arestaţi şi fugari din ţară.-

Scopul final nu-mi fusese tot aşa de clar ; fireşte că dacă vedeam posibil (după cercetatea situaţiei şi datelor problemei) încercam o acţiune de răsturnare a regimului din România.-

Evident că o astfel de acţiune nu s'ar fi putut întreprinde decât în înţelegere cu dânşii (românii din străinătate).-

Neplecând cu un program, nu eram fixat asupra acestui lucru, însă evident că dacă consideram că acest lucru este necesar pentru ţara noastră, o făceam (în acţiunea Dvs.urma

să vă adresaţi şi unor guverne străine ?).- (decl.din 26 Iulie 1947 pag.142).-

" In străinătate intenţionam să mă întâlnesc mai întâi în Elveţia,cu persoanele cu care aveam legături politice în ţară : Gafencu,Vişoianu,Davilla,Niculescu-Buzeşti ; poate în Franţa cu Caranfil (care nu a fost membru al partidului) şi eventual în Anglia cu Cornel Bianu şi chiar Tillea) (deci şi acesta nu mai era membru al partidului) (decl.din 4 August pag.145)

Pentru plecarea mea în străinătate, îmi făcusem înainte un plan provizoriu (primar)de activitate .- Imi propuneam,după plecarea mea să iau contact cât mai curând cu românii aflaţi în străinătate.- Mă gândeam să mă duc în Elveţia sau la Paris.- (După ocazie) .- Pentru a mă întâlni cu : Gafencu,Niculescu-Buzeşti,Vişoianu,Citta Davilla,eventual cu Tillea şi Cornel Bianu.- Nu exclud că aşi fi încercat o acţiune comună cu ei şi o cooperare a lor.- (decl. din 4 Septembrie 1947 pag.244)

Dorinţa mea ar fi fost că dacă ajungeam în America să iau contact informativ cu Macek şi ceilalţi agrarieni străini.- (ai altor state).- (decl.8 Septembrie 1947 pag.285).-

Pentru plecarea mea mai departe din Turcia,îmi propusesem să cer intervenţia foştilor miniştrii Turci la Legaţia din Bucureşti : Sefcati şi Tanrioer care mă cunoşteau.-

D-lui Carandino,Dl.Maniu i-a indicat adresă la un profesor din Constantinopol al cărui nume nu-l reţin.-

Pentru cheltuelile noastre necesare în străinătate n'am primit dela partid nici o sumă.- Urma deci ca fiecare să se descurce cum o putea .- (decl.din 31 August 1947 pag.207).-

Vişoianu mi-a comunicat că Cretzeanu e acuzat că a ridicat în Elveţia dintr'un fond de propagandă al Ministerului de Externe o sumă de bani pe numele său personal,pentru care este făcut el (Vişoianu)responsabil,cerându-i-se o declaraţie pe care a dat-o dar nu în forma în care i se dictase.- Nu ştiu despre ce sumă era vorba,nu ne-a comunicat.-

Declar că proectata plecare a mea în străinătate nu avea nici o legătură cu fondurile mai sus arătate.-

./.

(decl.din 31 August pag.199).-

"In timpul guvernării general Antonescu am încercat să plec din ţară în trei rânduri:a/.când eram urmărit de legionari spre a-mi salva viaţa.- "

"b/.Mai târziu pentru încercarea de legături cu aliaţii - urma să plec sau eu sau Dl.Maniu, dacă găseam posibilitate technică.- Nu am discutat un program precis.- Urmau să fie discutate probleme de felul celor ce se primeau prin staţiunea de emisiune ce funcţiona în casele Stirbey conduse de Dl.Maniu.- N'am găsit posibilitate technică de plecare.-

"c/.In primăvara 1944 am propus D-lui Mihai Antonescu ca să plec şi eu cu Barbu Stirbey.- Spunând că e o imposibilitate,am propus pe Vişoianu.-

"Nu am discutat un program amănunţit de acţiune.- Desigur,că dacă ar fi stat în puterea noastră acest lucru şi am fi căzut de acord cu aliaţii,o făceam :

" La a doua încercare de a pleca în străinătate de a lua contact cu aliaţii,aţi avut mandatul de a duce o acţiune de răsturnare a regimului Antonescu?)(decl.din 22 Septembrie 1947).-

COMPLECTARI

" Nu-mi amintesc dacă a fost şi Dl.Senti atunci când mi s'a adus materialul de Dl.Cârje.- Mi-au adus un buletin de sinteză a situaţiei internaţionale şi note informative din diferite domenii.- Am frunzărit materialul prezentat şi i-am mulţumit pentru el din politeţe.- Ce spune Dl.Senti cu privire la materialul (soviete-Stat-Major) sunt în afara realităţii (confruntare Ion Senti - I Mihalache .

A doua oară am fost peste câteva zile la Dl. Mihalache împreună cu Cârje,Bălănescu,Dăscălescu.- I-am predat următorul material informativ :

1/. Informaţii privitoare la lucrările de tranşee şi fortificaţii ale trupelor sovietice pa malul Mării Negre ,Malul Dunării şi Dobrogea - precum şi despre depozitele de muniţiuni dela Popeşti-leordeni ale sovietelor, chestiuni pe care le aflasem dela Col.Ichim.-

2/. O notă de ofiţeri deblocaţi din M.St.M.-

3/. Informaţii privitoare la cazarea trupelor sovietice în jurul Bucureştiului.-

" 4/. Memoriul Generalului Steflea.-
5/. o hartă germană a Europei cu diferite semne importante pe harta ţării şi haşurat Ardealul cedat.-
6/. Deasemenea o sinteză a situaţiei internaţionale întocmită săptămânal de Nicolae Cârje,- Precizez că Dl.Mihalache personal la vizita ce am făcut-o prima oară acasă la D-sa mi-a cerut să-i predau informaţii cu privire la cazarea trupelor sovietice şi la lucrările de fortificaţii şi de tranşee precum şi să-i procur un tabel de toţi ofiţerii deblocaţi.- "

" Nu-mi amintesc dacă a fost şi Senti atunci când mi s'a adus materialul.- Mi-au adus un buletin de sinteză a situaţiei internaţionale şi note informative din diferite domenii.- Am frunzărit materialul prezentat şi i-am mulţumit pentru el de politeţă (confruntarea Nicolae Cârje Ion Mihalache.- "

+

+ +

Nu-l cred trădător de ţară,în înţelesul obişnuit al cuvântului,ci îl socot un megaloman,care crezând în victoria germană a dus ţara la dezastru ; şi indiferent de cea crezut,cine duce ţara la dezastru trage toate consecinţele - aşa cum le-a tras (întrebat fiind dacă îl crede pe Antonescu trădător de ţară),- (Decl. 19.IX.947).

===oOo===

P. Cerf.

Dată în fața noastră
[signature]

27 Sept. 1947.

Declarație.

Am luat cunoștință de lucrarea recapitulativă cu extrase pe capitole din declarațiile mele de până azi.

Recunosc extrasele ca fiind din declarațiile mele redate exact.

Aceste declarații însă, formează un tot, începând dela 15 Iulie și până în prezent. Și ele îmi angajează răspunderea, în totalul lor.

I. Mihalache

D E C L A R A Ţ I E

Subsemnatul, cu privire la lucrarea despre Dunăre ce mi-a fost prezentată de dl Rădulescu Pogoneanu, pe cât îmi amintesc purta titlul "Regimul Dunării" şi cuprindea capitole cu Regimul gurilor Dunării, - Dunărea până la Viena. Dunărea de aci în sus - istoric - regimul tehnic al afluenţilor Dunării.

ss. I.Mihalache.

3 Octomvrie 1947.

p. conf.

~~406~~

3 oct 947 407

407

Dată în fața noastră

[illegible]

Declarație.

Subsemnatul, cu privire la lucrarea despre Dunăre ce mi-a fost prezentată de Dl. Rădulescu Pogoneanu, pe cât îmi amintesc purta titlul „Regimul Dunării" și cuprindea capitolele ca: Dunărea — Regimul gurilor Dunării — Dunărea de aci până la Viena — Dunărea în sus — Istoric — regimul tehnic al afluenților Dunării. —

I. Mihalache

D E C L A R A T I E

Subsemnatul, I.MIHALACHE, în legătură cu românii aflați în străinătate, declar următoarele:

Cu privire la I.CRETEANU, știu:

- Că atunci când a plecat la Ankara ca Ministru Plenipotențiar, trimis de MIHAI ANTONESCU, a primit - CRETEANU în mod personal - și agrementul D-lui MANIU.-

Cred că acest agrement nu a mai fost reînoit, dar a rămas și după plecarea din Ankara a D-lui CRETEANU - în Elvetia și apoi în America.-

Cred că a cooperat cu GAFENCU in timpul Conferinței dela Paris.-

Stiu că apoi a plecat în America /Statele Unite/ de unde cred că i-a scris D-lui MANIU o scrisoare al cărui text nu-l cunosc.-

Mai stiu că atunci când era la Ankara a scris o scrisoare după convorbirea ce avusese la Constantinopol cu SARACIOGLU, după Conferinta dela Yalta.-

Despre GAFENCU :

Stiu că a plecat in Elvetia prin Iulie 1941 imediat după înapoierea dela Moscova.

Nu a avut dela Dl.MANIU vre'un fel de împuternicire /sau agrement/ și nici nu mai era membru al P.N.T.- totuș se bucura de consideratie din partea D-lui MANIU și a noastră a celorlalti conducători. Din străinătate trimetea scrisori informative D-lui MANIU.

Până la Conferința de Pace, GAFENCU trimetea D-lui MANIU asttfel de scrisori informative.

Cu privire la memorandum-ul depus de Dl.GAFENCU la Con-

ferința dela Paris știu că el a fost depus în asentimentul partidului, întrucât el se baza și pe memoriile P.N.T., am luat cunoștință de conținutul acestui memorandum, ulterior, prin Dl. VISOIANU.-

Inainte de Conferința dela Paris, a făcut o călătorie la Londra și a scris o scrisoare D-lui MANIU, în care se arăta satisfăcut de conversațiile avute cu domnii CHURCHIL și alte personalități cu care veneau la Conferință mai pe urmă.-

După Conf. dela Paris a revenit în Elveția nu știu dacă a mai scris după aceea, eu nu am mai citit vre'o scrisoare.-

Cu privire la VISOIANU:

De plecarea lui VISOIANU din Țară, am aflat dela Dl. MANIU în acelaș timp când mi-a comunicat și de plecarea D-lui NICULESCU BUZESTI - cam cu 10 zile înainte de alegeri /după depunerea listelor/. In acelaș timp am aflat si din izvor public.-

Din informatii ulterioare, reeșia că VISOIANU a plecat întâi în Germania și deaci în Elvetia unde a luat contact cu BUZESTI s.c.l.

Cât timp a fost in tară Visoianu deși nu era membru al partidului, se bucura de increderea conducerii și era invitat uneori la consfătuiri ce priveau politica externă.

Cu privire la Niculescu Buzesti :

Am spus mai sus, când am aflat de plecarea lui.

Dânsul era membru al Partidului Național-Țărănesc, candidând pe lua a partidului, în Capitală. Nu făcea parte din Delegatia Permanentă, dar ca și VISOIANU lua parte la confătuirile privitoare la politica externă.-

Când era în tară, Dl. MANIU se consfătuia in special cu Buzesti în chestiile de politică externă.-

După ce a sosit in Elvetia, a scris D-lui Maniu câteva scrosori, am cetit si eu una din ele - despre care am dat lămuriri in o declaratie.-

Nu stiu ca Dl. Maniu să-i fi dat vre'o împuternicire.

ss/I. Mihalache

p. conf. [signature]

8 Oct. 1947.

402 ~~4012~~ 410

Dată în fața noastră
[signature]

Declarație.

Subsemnatul, I. Mihalache, în legătură cu Românii aflați în străinătate, declar următoarele:

Cu privire la d. **Crețeanu**, știu:

– Că atunci când a plecat la Ankara ca Ministru plenipotențiar, trimis de Mihai Antonescu, a primit – Crețeanu în mod personal – și agrementul d-lui Maniu.

Cred că acest agrement nu a mai fost reînnoit, dar a rămas și după plecarea din Ankara a d-lui Crețeanu – în Elveția și apoi în America.

Cred că a cooperat cu Gafencu în timpul Conf. dela Paris.

Știu că apoi a plecat în America (Statele Unite), de unde, cred că i-a scris d-lui Maniu, o scrisoare al cărei text nu-l cunosc.

Mai știu că atunci când era la Ankara a scris o scrisoare după conversația ce avusese la Constantinopol cu Saracioglu.

I. Mihalache

După Conferința dela Yalta -

Despre Gafencu.

Știu că a plecat în Elveția prin Iunie 1941 imediat după înapoierea dela Moscova. Nu a avut dela dl. Maniu vreun fel de împuternicire (sau agrement) și avea nu mai era membru al P.N.T. - totuși se bucura de considerație din partea dlui Maniu și a noastră a celorlalți conducători. Din străinătate trimitea scrisori informative dlui Maniu. Până la Conf. de Pace, Gafencu trimitea dlui Maniu astfel de scrisori informative.

Cu privire la Memorandum-ul depus de dl. Gafencu la Conf. dela Paris știu că el a fost depus în asentimentul Partidului, întrucât el se baza și pe memoriile P.N.T. Am luat cunoștință de cuprinsul acestui Memorandum, ulterior, prin d. Visoianu.

Înainte de Conferința dela Paris, a făcut o călătorie la Londra și a scris o scrisoare dlui Maniu, în care se arăta satisfăcut de convorbirile avute cu dl. Churchill și alte personalități cu care [illegible] conferință mai pe urmă.

După Conf. dela Paris a revenit în Elveția, nu știu dacă a mai scris după aceea,

Văzut de noi spre neschimbare
Gez

Mihalache

eu nu am mai scris nici o scrisoare.

<u>Cu privire la Vitoianu.</u>

De plecarea lui Vitoianu din Ţară, am aflat dela Dl. Maniu în acelaş timp când mi-a comunicat şi de plecarea lui Niculescu Buzeşti — cam cu 10 zile înainte de alegeri (după depunerea listelor). În acelaş timp am aflat şi din zvon public.
Din informaţii ulterioare, reese că Vitoianu a plecat întâi în Germania şi de aci în Elveţia unde a luat contact cu Buzeşti ş.a.m.d.

~~Cu privire la Buzeşti~~ ~~deşi~~ Vitoianu, deşi cât timp a fost în Ţară — nu era membru al Partidului; se bucura de încrederea conducerii şi era invitat uneori la consfătuiri ce priviau politica externă.

<u>Cu privire la Niculescu Buzeşti.</u>

Am ~~spus~~ mai sus, când am aflat de plecarea lui.
Dânsul era membru al Partidului Naţ. Ţărănesc, candidând pe lista Partidului, în Capitală.
Nu făcea parte din delegaţia Permanentă, dar, ca şi Vitoianu, lua parte la consfătuirile privitoare la politica externă.
Când era în Ţară, Dl. Maniu se consfătuia în special cu Buzeşti în chestiile de politică externă.

I. Mihalache

După ce a sosit în Elveţia, a scris
[illegible] Maniu câteva scrisori, am cetit
şi eu una din ele – despre care am
dat la muzeu şi o declaraţie.
Nu ştiu ca Dl. Maniu să-i fi dat vre-o
împuternicire.

I. Mihalache

8. oct 1947

Văzut de noi spre neschimbare

[illegible]

Regiunea 2 Militară

UL MILITAR ~~CORPUL II ARMATĂ~~ 9

hetul Militar —

412

MANDAT DE DEȚINERE Nr. 3045

n virtutea Legii și în numele M. S. Regelui Mihai I.

Noi general de Div. S. Pretorian — —, Procuror Militar, Special pe lângă Parchetul
alului Militar al Corpului II Armată.

aza art. 143 din C. J. M. având în vedere că în contra lui MIHALACHE
— — — — — — din București — — — Str. — — — — — —
nt indicii de vinovăție pentru fapta de Uneltire contra ordinei
ntei Statului — — — — — — — — — — — — — —
n. de art. — — — — — — — — — — —
n vedere că în interesul cercetărilor cu care s'a delegat organele Di-
enerale a Poliției este nevoe de deținerea invinuitului pe timp de —

în vedere art. 159, 160, 162 și 165 C. J. M.
tuturor agenților forței publice să rețină și să conducă la arestul Mi-
Afacerilor Internelor din București Strada Academiei Nr. 34 — pe
l.
șefului arestului să-l primească și să-l rețină pe timp de 30 zile
e dela 15 Octombrie 1947 — — —
București astăzi 15 Octombrie — — — /947.

ror Militar, Special

General de div. Pretorian

Am luat cunoștință învinuit

____

TRIBUNALUL MILITAR CORPUL II ARMATA

— P chetul Militar —

— Parc

4119 1111

413

MANDAT DE DEȚINERE Nr. 3024

rtutea Legii și în numele M. S. Regelui Mihai I.

Ii general de div. I. Pretorian ___, Procuror Militar, pe lângă Parchetul

unalului Militar al Regiunii II Militare

Tr In baza art. 143/din C. J. M., având în vedere că în contra lui MIHALACHE

— ION — — — 1162 — din Bucuresti — — — Str. — — — — — — — — —

Nr.— sunt indicii de vinovăție pentru fapta de uneltire contra ordinei și

Sigurantei Statului — — — — — — — — — — — — —

Sigura pen. de art.— — — — — — — — — — — —

prev. și pe n vedere că în interesul cercetărilor cu care s'a delegat organele Di-

Având enerale a Poliției este nevoe de deținerea invinuitului pe timp de 30

recțiunei G

30 — zile. n vedere art. 159, 160, 162 și 165 C. J. M.

Având tuturor agenților forței publice să rețină și să conducă la arestul Mi-

Cerem facerilor Internelor din București Strada Academiei Nr. 34 — pe

nisterului d.

susnumit em șefului arestului să-l primească și să-l rețină pe timp de — 30 — zile

Cere re dela — — — 15 Sept 1947 — — — —

cu începer n București astăzi — 15 Sept -. — — — — /947.

Dat în

Procu ror Militar, Special

Gen. de Div. Pretorian

Am luat cunoștință invinuit

____

TRIBUNALUL MILITAR ~~CORPUL II ARMATA~~ Regiunea 2 Militară.

— Parchetul Militar —

Aro 412

411

MANDAT DE DEȚINERE Nr. ______

In virtutea Legii și în numele M. S. Regelui Mihai I.

Noi — — — — — — — — — — — —, Procuror Militar, pe lângă Parchetul Tribunalului Militar al ~~Corpului II Armată~~. Regiunea 2 Militară.

In baza art. 143 din C. J. M., având în vedere că în contra lui Mihalache — Ion — — — — — — din Bucuresti — — Str. — — — — — — — Nr.— sunt indicii de vinovăție pentru fapta de — — — — — — — — — — — — uneltire intru distrugerea unitati Statului — — — prev. și pen. de art.— — — — — — — — — — —

Având în vedere că în interesul cercetărilor cu care s'a delegat organele Direcțiunei Generale a Poliției este nevoe de deținerea invinuitului pe timp de — 30 zile.

Având în vedere art. 159, 160, 162 și 165 C. J. M.

Cerem tuturor agenților forței publice să rețină și să conducă la arestul Ministerului Afacerilor Internelor din București Strada Academiei Nr. 36 — pe susnumitul.

Cerem șefului arestului să-l primească și să-l rețină pe timp de — 30 — zile cu începere dela 15 August 1947 — — — — —

Dată în București astăzi — — 15 August — — /947.

Procuror Militar, Special

General de Div. Petrescu

Am luat cunoștință învinuit

____

4144

416

TRIBUNALUL MILITAR CORPUL II ARMATA
— Parchetul Militar —

413

415

MANDAT DE DEȚINERE Nr. 18111

In virtutea Legii și în numele M. S. Regelui Mihai I.
Noi *Maior Magt. Mordorascu*, Procuror Militar, pe lângă Parchetul Tribunalului Militar al Corpului II Armată.
In baza art. 143 din C. J. M. având în vedere că în contra lui *Ion Mihalache* din *Dobrești jud. Argeș.* Nr. — sunt indicii de vinovăție pentru fapta *de [illegible] siguranța Statului*
prev. și pen. de art. —

Având în vedere că în interesul cercetărilor cu care s'a delegat organele Direcțiunei Generale a Poliției este nevoe de deținerea invinuitului pe timp de — zile.

Având în vedere art. 159, 160, 162 și 165 C. J. M.
Cerem tuturor agenților forței publice să rețină și să conducă la arestul Ministerului Afacerilor Internelor din București Strada Academiei Nr. *34.* pe susnumitul.

Cerem șefului arestului să-l primească și să-l rețină pe timp de *30.* zile cu începere dela *15 Iulie 1947*

Dat în București astăzi *18 Iulie* /947.

Procuror Militar,
Maior [illegible]

Am luat cunoștință invinuit

53

1 tris

~~416~~ 14 Iulie 1947

415

D E C L A R A T I E

La declaratia deja dată în dimineata acestei zile si la cerere precizez:

Nu m'am gândit niciodată mai inainte să plecă si n'am discutat cu nimeni vre'o modalitate de plecare.-

Eram prea legat de ţară si de familie si nu avea nici un motiv de alarmă ca să mă determine la o asemenea măsură extremă.Dealtfel plecarea mea era imcopatibilă cu locul pe care il aveam in partid.

Niciun membru importamt si activ al partidului nu părăsise tara şi nu era sǿ fac acest lucru tocmnai Secretarul General,deşi in ultima vreme venea tot mai dese pană la noi svonuri de măsuri represive contra fruntasilor Partidului National-Ţărănesc.-

In dimmneata zilei de 13 Iulie,Dl.MANIU a telefonat acasă la mine si a vorbit cu soţia mea.Eu nu eram acolo.A rugat-o să mă vestească indată ce viu că are o chestiune urgentă să-mi comunice.-

Mergând spre casă m'am oprit pe la Dl.MANIU care era internat in sanatoriu Dr.JOVIN din Bd.Dacia.Dl.MANIU mi-a spus că este un prilej unic si ultimul ca să mă pun la adăpost pentru că libertatea si integritatea mea corporală sunt in primejdie.Am refuzat.Dl.MANIU mi-a cerut să mă mai gândesc.I-am promis că îi voi da răspunsul după ora 7.

Am mers acasă si i-am comunicat sotiei mele propunerea D-lui MANIU.Sotia mi-a răspuns că nu este de părere,după ce a si plecat la ţară,unde trebuia să ia ultimele măsuri pentru trăeratul care incepe.

./.

Pe la ora 8 seara m'am dus la Dl.MANIU.Am găsit acolo pe Dl.MIHALACHE întors dela Dobresti.Am înteles că Dl.MANIU ia făcut si lui aceiaşi propunere.Am comunicat dlui MANIU,refuzul meu că cu pretextul că nu plec fără sotia mea şi ea n'are loc.-

La ora 9,am plecat dela Dl.MANIU si dl.MIHALACHE si cu hotărârea să nu merg.

Am intovărăsit pe Dl.MIHALACHE până la intersectia Bd.Dacia cu Calea Dorobanti.Eu m'am dus acasă.Sotia mea s'a întors dela tară pe la ora 12.

Putin timp înainte venise la mine un nepot al dlui. MANIU care mi-a comunicat că este loc si pentru sotia mea.

N'am întrebat pe Dl.MANIU cine merge cu avionul fiindcă nu eram doritor să plec.Am auzit numai cum spunea D-lui MIHALACHE că acesta să se ~~pre~~gătească la ora 3 într'un anumit loc pe Bd.Pache unde se va întâlni cu acei care organizează plecarea.Chestiunea nu m'a interesat

Dl.MANIU,mi-a comunicat prin nepotul său că va veni o maşină să mă ia la ora 2.

Când sotia mea s'a întors dela tară si i-am povestit tot ce am spus mai sus,ea n'a vrut să meargă.-

In acel moment eram impresionat de stăruinta D-lui MANIU si de caracterul imperativ al dispozitiunii pe care mi-o dădea.-

Am cerut sotiei mele să mă urmeze.D-na PENESCU s'a supus.Ea nu stia că nu avem formele de plecare în regulă. Nici n'a avut timpul să mă întrebe,fiindcă în timp ce eu îi spuneam că trebue să mă supun D-lui MANIU,a sosit Dl.CARANDINO cu o maşină,precum si un alt taxiu.Am făcut repede bagajele.Sotia mea si-a luat putinele valori ce avea si am plecat.Undeva pe Bd.Carol masina în care era Dl.CARANDINO, D-na CARANDINO si ILIE LAZAR,a oprit si am întâlnit pe Dl. MIHALACHE.Nu-mi aduc aminte dacă tot acolo sau mai departe stationa o altă maşină care s'a asezat în capul coloanei si din care a coborât un domn si care s'a prezentat Dl.Dr. GAFENCU.-

./.

Am ajuns la 3 dimineata la un punct care ni s'a spus că este un fost aerodrom lângă satul Tămădău.

Asteptând avioanele am cunoscut pe ceilalţi domni si mi-am dat seama că toată chestiunea este absolut o farsă sau o cursă. I-am comunicat impresiunea mea D-lui MIHALACHI si D-lui ILIE LAZAR, am vrut să coborâm bagajele din masina si să le punem între niste salcâmi până când se iveste ocazia care să ne aducă la Bucuresti.-

Era prea târziu avioanele au sosit şi maşinile au alergat spre ele. De aici în colo faptele se cunosc.

Repet n'am avut nici o misiune, am executat dispozitia sefului meu politic si sotia mea este o victimă.

ss/ Penescu Nicolae.

14 Iulie 1947.

15/VII 942

419

Dat în faţa noastră

[signature]

421

Declaraţie

La declaraţia deja dată azi dimineaţa acestei zile şi la cerere precizez:

Nu m'am gândit niciodată mai înainte să plec şi n'am discutat cu nimeni vre-o modalitate de plecare.

Eram prea legat de ţară şi de familie şi nu aveam nici un motiv de alarmă, care să mă determine la o asemenea măsură extremă.

De altfel plecarea mea era incompatibilă cu locul pe care îl aveam în partid.

Nici un membru important şi activ al partidului nu părăsise ţara şi nu era să fac acest lucru tocmai secretarul general, deşi în ultima vreme veneau tot mai dese până la noi zvonuri de măsuri represive contra fruntaşilor partidului naţional-ţărănesc.

În dimineaţa zilei de 13 Iulie, dl. Maniu a telefonat acasă la mine şi a vorbit cu soţia mea. Eu nu eram acolo. A rugat-o să mă anunţe îndată ce vin că are o chestiune urgentă să-mi comunice.

Mergând spre casă m'am oprit pe la dl. Maniu, care era internat în sanatoriul

dr. [illegible]

doctorului Iosin, din Bulevardul Dacia.
Domnul Maniu mi-a spus că este un
privilegiu și altă una ca să mă plimb
la aeroport, pentru că libertatea și „integritatea mea corporală" sunt în primejdie.
Am refuzat. Domnul Maniu mi-a cerut
să mă mai gândesc. I-am promis să
îi voi da răspunsul după ora 7.
Am mers acasă și i-am comunicat
soției mele propunerea domnului Maniu.
Soția mea mi-a răspuns că nu este de
părere, dânsa a și plecat la Țară, unde
trebuia să ia ultimele măsuri pentru
trecutul care începe.
Pe la opt seara m'am dus la domnul
Maniu. Am găsit acolo pe domnul Mihalache
întors de la Dobrești. Am înțeles că d.
Maniu i-a făcut și lui aceeași propunere.
Am comunicat domnului Maniu refuzul
meu, cu pretextul că nu plec fără soția
mea și la n'are loc.
La ora 9 am plecat de la d. Maniu
domnul Mihalache și-a hotărârea
că nu merg.
Am întovărășit pe domnul Mihalache
până la intersecția bulevardului Dacia
cu Calea Dorobanți. Eu m'am dus

Mihalache

[illegible]pse.
Soția mea s'a întors de la țară pe la ora 12.
Între timp înainte venise la mine un nepot al d-lui Manu care mi-a comunicat că este loc și pentru soția mea.

M-am interesat pe domnul Manu care merge cu avionul, fiind-că nu eram dornic să plec. Am aflat numai-[illegible] femeia d-lui Ar-Balache că aceasta trebue să se prezinte la ora trei într'un anumit loc pe bulevardul Tache, unde să se întâlnească cu acei care organizează plecarea.
Chestiunea nu m'a interesat.
Dl Manu mi-a comunicat prin nepotul său că va veni o mașină să mă ia la ora 2.
Când soția mea s'a întors de la țară i-am povestit tot ce am spus mai sus, ea n'a vrut să meargă.
În acel moment eram impresionat de stăruința d-lui Manu și de caracterul imperativ al dispozițiunei pe care mi-o dedea.
Am cerut soției mele să mă urmeze.
Aceasta [illegible] s'a supus. Eu nu știa că nu am formele de plecare în regulă.
Nici n'a avut timpul să mă întrebe, fiindcă

[illegible signature]

în timp ce eu îi spuneam că trebue să mai [illegible] d-lui Maniu, a sosit d-l Carandino cu o mașină, precum și un alt taxi. Am făcut repede bagajele. Soția mea și-a luat puținele valori ce avea și am plecat.
Urmând-o pe bulevardul Carol mașina în care era d-l Carandino, doamna Carandino și Ilie Lazăr a oprit și am întâlnit pe d-l Mihalache. Nu mi aduc aminte dacă tot acolo sau mai departe staționa o altă mașină, care s-a pus apoi în capul coloanei și din care a coborât un domn, care s-a prezentat doctorul Gafencu.
Am ajuns la [illegible] Tămădău la un punct, care ni s-a spus că este un aerodrom lângă satul Tămădău.
Așteptând avioanele am cunoscut pe ceilalți domni și mi-am dat seama că toată chestiunea este absolut o farsă dar o [illegible]. I-am comunicat impresiunea mea d-lui Mihalache și d-lui Ilie Lazăr. Am vrut să coborâm bagajele din mașină și să le punem între niște bălării, până când se ivește o ocazie care să ne aducă la București.
Era pe la [illegible] ziua. Avioanele au sosit și mașinile au alergat spre ele. De aici încolo faptele se cunosc.
Repet n-am avut nici o intenție, am executat o dispoziție a șefului meu politic și soția mea s-a [illegible] mea. 14 Iulie 1947. [illegible]

1 bis +

15 Iulie 947.

423

D E C L A R A T I E

Subsemnatul NICOLAE PENESCU, răspund umrmătoarele la intrebările ce mi s'au pus in continuarea declaratiilor anterioare:

La ora 12 din noaptea, când s'a intors sotia mea dela ţară, abia am hotărât să plec, aceasta in urma ultimei interventiuni a D-lui MANIU, făcută printr'un trimis al său, care mi-a comunicat că este loc şi pentru soţia mea.

Am convins-o greu să mă urmeze, invocând nevoia continuării enervării de care sufere.-

Niciodată inainte de 13 Iulie dimineata, Dl. MANIU nu mi-a spus că organizează plecarea mea in străinătate, că ar fi nevoe să plec pentru vre'o misiune politică si nu m'a tinut in curent cu actiunile sale in străinătate. Nu mi-a dat decât rareori să citesc scrisori primite dinafară si acelea fără importantă. Ele contineau expozee care se citesc în ziare.-

Dl. MANIU mi-a comunicat in mai multe rânduri că sunt expus la represiuni din partea adversarilor politici si că este necesar să mă feresc cel putin câtva timp, in acest scop mi-a oferit camera dela Sovata.-

Domnului MIHALACHE i-a spus că trebue să se ascundă.

Intr'o conversatie intre Dl. MANIU, MIHALACHE si cu mine, am intrebat ce urmări ar avea asupra partidului ascunderea mea. Mi s'a răspuns că trebue să mă ascund, dar Dl. MANIU nu-mi poate sugera nici un loc.-

Cu alt prilej, Dl. MANIU, mi-a spus că el este bătrân si -desi îi place viaţa- se impacă cu ideia suprimării sale, dar suntem incă viguroşi si trebue să ne salvăm, chiar plecând din ţară, dacă se poate.

./.

424

La ora 9 seara, in ziua de 13 Iulie, când fată fiind şi Dl.MIHALACHE, am răspuns D-lui MANIU, că nu pot merge. Am intrebat care mai pleacă. După oarecare ezitare, mi-a răspuns că merge Dl.ILIE LAZAR si CARANDINO care sunt egal de amenintati. Nu am auzit vorbindu-se de o misiune dată acestora sau alt motiv pentru care au fost alesi acestia.

In ziua de 13 Iulie dimineata, cum nu voiam să plec, n'am discutat cu Dl.MANIU, consecintele pentru partid ale plecării mele. Nu stiam la ora 11 dimineata că merg si ceilalti. Dl.MANIU nu mi-a spus nimic, numai seara şi intrebat de mine mi-a comunicat numele celorlalti si atunci n'a deschis discutia urmărilor plecării noastre.-

Cred că a fost o mare greşală. Oricare ar fi fost imprejurările, noi, conducătorii, trebuia să stăm la locurile noastre. Nu stiu ce a determinat pe Dl.MANIU ca să ia această hotărâre. Poate -cum spune- că este ultima ocazie şi ar fi plecat el- să se fi gândit la viaţa noastră. Poate să fi fost consideratiuni interne de partid, date fiind curentele manifestate in ultima vreme în partid asupra politicei lui generale, ceiace făcuse să apară multe desacorduri. Acesta a făcut necesar convocarea Comitetului Central.

La intrebarea in ce constau aceste deosebiri, răspund:

Cu prilejul ultimelor intruniri ale Delegatiei Permanente si sfatul parlamentar, unii fruntaşi au cerut participarea deputatilor la desbaterile Parlamentului si intelegere cu regimul.-

Intr'o sedintă a biroului, eu si cu Dl.MIHALACHE, am sustinut cel putin participarea din când în când a deputatilor la Cameră.-

In alte sedinte a Biroului, Dl.MANIU a propus ca Delegatia Permanentă să dea un comunicat in chestiunea Conferintei dela Paris. D-nii MIHALACHE, POPOVICI si cu mine am cerut ca problema să fie lăsată Comitetului Central. In acest scop s'a schimbat data de 23 Iulie in acea de 19 Iulie, când Comitetul Central avea să examineze politica generală a partidului.-

425

Cu toate că n'am vrut să plec, am cedat în ultimul moment la ora 12 în noaptea de 13 Iulie, insistentelor D-lui MANIU. Am făcut o greşală care departe de a-mi pune viata la adă post, îmi compromite azi cel putin libertatea.-

Dl. CARANDINO m'a văzut pe când îmi făceam bagajele la ora 1 noaptea, când a venit ca să mă ia. Deci era o hotărâre de ultimul moment.

In continuare, la intrebarea cine a organizat si cine m'a determinat să plec, răspund precizând:

Prima convorbire relativ la plecarea ce era să aibă loc Luni, am avut-o pe la ora 11 la Sanatoriu Jovin. Când am ajuns acolo erau -asteptând pe sală- D-nii COPOSU, SERBAN GHICA, si R.BOILA-cred înăuntru. Cei doi dintâiu, mi-a spus că Dl. Presedinte a dat dispozitiuni să fiu căutat peste tot.-

Rămaşi singuri -după ce a plecat Dl. BOILA-trimis undeva, Dl. MANIU, mi-a spus următoarele cuvinte: "Este ultima ocazie când se mai poate pleca din ţară, ştii cât ţin eu la D-ta, la integritatea D-tale corporală". Mâine dimineata pleacă avionul. Am răspuns că nu pot pleca, în orice caz nu pot pleca fără sotie, la care stie cât tiu. Mi-a răspuns că nu este loc pentru dânsa..

Eu cunostiam că sotia mea nu vrea să meargă, deaceia am dat acest ultim argument. S'a ridicat în picioare si mi-a adăugat să mergem la masă, peste sate si diseară să-i dau răspunsul. După aceia l-am intrebat de sănătate, fiindcă stiam că în ajun îi fusese rău.-

Când am plecat, Dl. COPOSU m'a intrebat dacă sunt lămurit. I-am dat un răspuns afirmativ Nu stiu la ce s'a referit.-

Confirmat!!

La ora 11.3o, aproximativ eram acasă. Am fost operat la 13 Iulie si nu puteam merge la ţară. Fusesem Duminecă trecută si mi-a fost rău. Am rugat pe sotia mea să meargă acasă să vadă dacă dispozitiile mele au fost executate pentru seceri re si treer.-

La ora 7 aproximativ am telefonat D-lui MANIU care mi-a spus să viu la el. Când am intrat în camera D-lui dela sosea am găsit spre surprinza mea acolo pe Dl. MIHALACHE. I-am ...

./.

dece te-ai intors căci mi-ai spus ieri că vii Luni.Dl.MANIU, m'a intrebat ce am hotărât.I-am dat acelasi răspuns ca di mineaţa.Am intrebat dacă merge cu Dl.MANIU,mi-a spus din ini tiativa lui că merge si Dl.MIHALACHE,nu-mi aduc aminte , atunci am aflat că merge si el.Am intrebat cine mai merge. Ezitând,si privind pe Dl.MIHALACHE,mi-a spus că mai merge domnii: ILIE LAZAR si CARANDINO,care sunt tot aşa de amenin ţaţi; că faţă de ei are răspundere personală.-

Am spus ambilor domni că situatia mea este grea,fiind că dacă rămâne sotia singură va fi anchetată si persecutată iar putina avere ce mai era va fi confiscată,Dl.MIHALACHE, mi-a spus că el este in acelaşi situatie.Am răspuns că sotia mea nu are averea D-nei MIHALACHE.Le-am expus toate consecintele unui asemenea act faţă de familia mea si am plecat cu Dl.MIHALACHE.Retin că inainte să ne despărtim,Dl.MANIU, a dat D-lui MIHALACHE,o notă sau un plan pe un petec de hârtie de locul unde trebue să se intâlnească cu celelalte persoane care plecau si pe care nu le-a numit.-

In momentul plecării mi-a spus,ridicându-se in picioare: Gândeste-te bine ce faci,dacă rămâi esti si d-ta ca si ei in primejdie.Am mers cu Dl.MIHALACHE,pe Bulv,Dacia până la intersectia cu Calea Dorobanti.Era ora 9 .La despărti-re i-am urat drum bun.El mi-a spus că merg si eu,până la ora 11 să dau răspuns.Dl.MANIU imi spusese acelaşi lucru,motivând că la ora 11 vin la el "aviatorii".

M'am intoes acasă pe jos.Pe la ora 11 seara a venit acasă la mine un nepot al D-lui MANIU,care mi-a cerut răspunsul,adăugând: Unchiul propune altcineva să plece.Am răspuns că deoarece n'a venit de la ţară nu pot răspunde.-

Peste un ceas a venit sotia mea.Este exact că după prim conversatie cu Dl.MANIU i-am comunicat-o .Răspunsul ei a fost negativ.A plecat la tară,pe la ora 2 după masă,la intoarcere la ora 12 noaptea am intrebat-o ce a hotărâr si dacă a spus ceva băiatului.Mi-a răspuns că este o răspundere si o greşală să plec si că n'a spus nimic băiatului.Atunci a venit din nou nepotul D-lui MANIU care m'a intrebat ce fac fiindcă este loc si pentru doamna si că unchiul doreste să plec.I-mi trimite masină pe la ora 1,fiindcă este soseaua desfundată de ploaie si face mult până la locul de plecare

./.

425

427

pe care nu-l auzisem până atunci si nu stiu dacă mi la spus nepotul.Dl.MANIU,nu mi-l comunicase si n'am vrut să-l intreb ca eventual să nu fiu bănuit de indiscretie.

C'am pe la ora 1 noaptea a venit Dl.CARANDINO ne-a găsit in dormitor pe mine si sotia mea făcându-ne bagajele in grabă.Dela ultima vizită a nepotului am convins-o să meargă.-

ss/ Penescu Nicolae.

P.Conf.

15 VII 947

428

Declarație

Subsemnatul Nicolae Penescu răspund următoarele la întrebările ce mi s'au pus, în continuarea declarației mele anterioare:

1) La ora 12 din noapte, când s'a întors soția mea de la țară, abia m'am hotărât să plec, aceasta în urma altor intervenții ale d-lui Maniu, care mi-a făcut prin tânărul nepot al său, care mi-a comunicat că este loc și pentru soția mea. Am renunțat greu să mă urmeze, încât neavând contact imediat de care refere.

Întrevederea înainte de 13 Iulie dimineața d-l Maniu nu mi-a spus că organizează plecarea mea în străinătate, că ar fi nevoie să plec pentru vreo misiune politică și nu mi-a ținut în curent cu acțiunile sale în străinătate. Nu mi-a dat, decât rare ori, să citesc scrisori primite dinafară și acelea fără importanță. De conținutul expunerii care se citează în ziar. D-l Maniu mi-a comunicat în mai multe rânduri că sunt expus la represiuni din partea organelor politice și că este necesar să mă feresc, cel puțin câtva timp. În acest scop mi-a oferit camera sa de la Sovata. D-lui Mihalache i-a spus că trebuie să se ascundă. Într'o conversație între d-l Maniu, Mihalache și cu mine, am înțeles că urmăm să creăm asupra

[signature]

partidului asasinarea mea. Mi s'a răspuns
că trebue să mă ascund, dar dl Maniu nu se
poate angaja nici un loc.
Cu alt prilej dl Maniu ne-a spus că el este
bătrân și – deși îi place viața – se împacă
cu ideea suprimării sale, dar noi suntem încă
tineri și trebue să ne salvăm, chiar plecând
din țară, dacă se poate.

2) La ora 9 seara în ziua de 13 Iulie, când
fată fiind și dl Mihalache am răspuns dlui
Maniu că nu pot merge, am întrebat cine
mai pleacă. După oarecare ezitare mi-a
răspuns că merg dnii Ilie Lazăr și Carandino,
cei sunt egal de compromiși. Nu am
auzit vorbindu-se de o anumită dată
a acestora sau alt motiv pentru care au fost
aleși aceștia.

3). În ziua de 13 Iulie, dimineata, cum nu voiam să plec,
n'am discutat cu dl Maniu amănuntele
pentru partida ale plecării noastre. Nu știam
la ora 11 dimineata că merg și ceilalți. Dl
Maniu nu mi-a spus nimic. Numai seara,
întrebat de mine mi-a comunicat numele
celorlalți și atunci m'am decis [illegible]
urmarea plecării noastre.
Cred că a fost o mare greșeală. Ori-care
ar fi fost împrejurările noi, cu toții oricât,
trebuia să stăm pe la locurile noastre.

4) Nu știu ce l-a determinat pe dl Maniu să
ia această măsură. Poate – cum spunea că este
ultima ocazie să ar fi plecat el – să se fi gândit

[signature]

429

[în] viaţa noastră. Poate să fi fost considerat ca
ostil ... de partid, dat fiind curentele nemulţumiri
în ultima vreme în partid asupra politicei lui
Generalului, ceea ce făcuse să apară multe desfac-
eri. Pentru aceasta a fost necesară convocarea
comitetului central.

4) La întrebarea în ce constau aceste desfaceri,
răspund: Cu prilejul ultimelor întruniri ale
delegaţiei permanente şi ale biroului parlamentar, unii
fruntaşi au cerut participarea deputaţilor la lucrările
Parlamentului şi (colaborarea) înţelegerea cu regimul.
Într'o şedinţă a biroului eu şi dl. Mihalache
am susţinut cel puţin participarea măcar din
când în când a deputaţilor la Cameră.
Într'o altă şedinţă a biroului dl. Maniu a propus
la delegaţia permanentă să i se dea un comunicat în
chestiunea conferinţei de la Paris. Dl. Mihalache
a cerut ca problema să se amâne [illegible]
fie lăsată comitetului central. În acest
scop s'a schimbat data de 23 Iulie în cea
de 19 Iulie, când comitetul central urma să
examineze politica generală a partidului.

5) Cu toate că n'am vrut să plec am cedat
în ultimul moment la ora 12 în noaptea de 13 Iulie,
insistenţelor d-lui Maniu. Am făcut o
greşeală care deoarece [illegible] pune viaţa
la adăpost, îmi compromite azi cel puţin
libertatea.
Dl. Carandino [illegible] până când [illegible]
logodit [illegible] noaptea când a venit să
[illegible] decizia [illegible] de ultimul moment.

[illegible] Penescu

În continuare; la întrebarea cine a organizat și cine m-a determinat să plec răspund precizând:
Prima convorbire relativ la plecarea ce avea să aibă loc Luni, am avut-o pe la ora 11 la secretariatul Jocu. Când am ajuns acolo era – așteptând pe sală – alături Caporalul Sabina Ghica și Romulus Boilă – care intră în centru. Ei doi afirmai mi-au spus că dl președinte a dat dispoziție să fiu căutat peste tot.
Rămași singuri – după ce a plecat dl Boilă – în camera unde era, dl Maniu mi-a spus următoarele cuvinte: „e poate ultima ocazie când se mai poate pleca din țară, știi cât țin la tine, la integritatea dumitale corporală" Mâine dimineață pleacă avionul. Am răspuns că nu pot pleca, în orice caz nu pot pleca fără soția la care țin, cât țin. Mi-a răspuns că nu este loc pentru dânsa. Eu cunoșteam că soția mea nu vrea să meargă, de aceea am dat acest ultim argument. S-a ridicat picioarele și mi-a adăugat să merg la mea peste seară să-i dau răspunsul.
După aceea l-am întrebat de sănătate, fiindcă știam că mi spune că-i fusese rău.
Când am plecat dom. Caporal m'a întrebat dacă sunt lămurit. I-am dat un răspuns afirmativ. Nu știu la ce s'a referit.
La 11 ½ – aproximativ – eram acasă. Am fost apoi la 13 Iunie și nu puteam merge la țară. Fusese duminica trecută și mi-a fost rău. Am rugat pe soția mea să meargă dânsa la să vadă dacă dispozițiile mele au fost executate pentru seceră și treier.
La ora 7 aproximativ am telefonat domnului Maniu, care mi-a spus să vin la el.
Când am intrat în camera dlui Maniu, am găsit – spre surpriza mea – acolo pe dl Mihalache. I-am spus de ce te-ai întors, căci mi-ai spus să te vii Luni. Dl Maniu mi-a ~~recomandat~~ întrebat te-ai hotărât. I-am dat același răspuns ca dimineața. Am întrebat dacă merge dar dl Maniu mi-a spus din intonația lui că merge și dl Mihalache nu mi aduc aminte. Atunci am aflat că merge și el. Am întrebat cine mai merge, Epstrand,

[illegible]

59 /

428 / 430

5

și privind pe domnul Mihalache mi-a spus că
mai merg domnii Ilie Lazăr și Carandino, care
sunt cei așa de amenințați; că față de
ei are răspundere personală.
Am spus amândoror domnilor că situația mea este
grea fiindcă, dacă rămâne soția singură, va
fi anchetată și persecutată, iar puțina avere
ce mai am va fi confiscată. Dl Mihalache
mi-a spus că el este în aceeași situație. Am
răspuns că soția mea nu mai are anii
doamnei Mihalache. Le-am expus toate
consecințele unui asemenea act față de
familia mea și am plecat cu dl Mihalache.
Rețin că înainte să ne despărțim dl Penescu
a dat dlui Mihalache o notă sau un plan
pe o bucată(?) de hârtie de locul unde trebuie
să se întâlnească cu celelalte persoane care
pleacă și pe care nu mi le-a numit.
În momentul plecării mi-a spus [illegible]
fiicei(?): Gândește-te bine ce faci, dacă
rămâi aici(?) și alții(?) și ce e în primejdie.
Am mers cu dl Mihalache pe bulevardul
Dacia până la intersecția cu calea Dorobanți.
Era ora 9. La despărțire i-am urat drum bun.
El mi-a spus să merg și eu. Până la ora
11 să dau răspunsul. Dl Penescu îmi spuse
același lucru arătând că la ora 11 e cu(?)
la el „aviatorii".
M-am întors acasă pe jos. Pe la ora 11 jum.(?)
a venit acasă la mine ~~[illegible]~~ un nepot al dlui
Penescu, care mi-a cerut răspunsul, adăugând:
unchiul ~~[illegible]~~ trebuie [illegible] să plece.
Am răspuns că doamna n-a venit de la
spital(?)-

Casa și am fost răspuns.
Peste un ceas a venit soția mea. Este exact
că după prima convorbire cu dl Maniu
i-am comunicat-o. Răspunsul ei a fost
negativ. A plecat la Casă pe la ora 2 după
masă. La întoarcere ~~pe~~ ora 12 noaptea
am întrebat-o ce a hotărât și dacă
a spus ceva băiatului: Mi-a răspuns
că este o răspundere și o greșeală să
plec și că n'a spus nimic băiatului.
Atunci a venit din nou nepotul dlui
Maniu, care m-a întrebat ce fac fiind că
este loc pentru doamna și că [illegible]
dorește să plec. Îmi transmite mesajul pe la
~~[illegible]~~ ora 1, fiind-că este ~~[illegible]~~ seara
desfundată de ploaie și facem [illegible] până
la locul de plecare, pe care nu-l cunoșteam
până atunci și nu știu dacă mi l-a spus
nepotul. Dl Maniu nu mi-l comunicase
și n'am crezut să-l întreb la eventual
să nu fiu bănuit de indiscrețiune.
Cam pe la ora 1 ~~[illegible]~~ noaptea a venit
dl Carandino, ne-a găsit în dormitor
pe mine și soția mea - făcându-ne
bagajele în grabă. ~~[illegible]~~ De la ultima
insistență a nepotului am convins-o să
meargă.

[illegible signature]

18.Iulie 1947.431

D E C L A R A T I E

La declarațiile mele anterioare și la întrebările ce mi se pun răspund:

I.Nu-mi aduc aminte să fi scris articolul pentru "Dreptatea" din 2o Februarie 1947,din care mi se citește o parte.-

Recunosc însă că o propozițiune din ceiace mi s'a citit,explică tot articolul.Este vorba de mulțumirea pe care o adresa un membru al Biroului,reprezentantului politic american,pentru ajutorul anunțat.Aceasta era în contrazicere cu scrisoarea D-lui MANIU,către Dl.BRATIANU,pe care Biroul Partidului a cunoscut-o indirect.Am spus că nu-mi aduc aminte dacă am scris eu articolul,deci nu pot spune azi,de unde știam că în Moldova mor oamenii de foame.Cred însă că acest lucru se vorbea peste tot și au apărut articole în "Jurnalul de Dimineața" -cred - semnate de Dl.CARP, care reproducea și scrisori din Iași.

II.Legătura între Partid si Misiunea Americană era făcută de Dl.MANIU personal ajutat de Dl.SERDICI ca interpret.-

III.Am cunoscut pe Dl.Barry si cunosc pe Dl.MELBOURNE.-La Dr.RADULESCU,ortopedist,cu prilejul tratamentului piciorului meu,am întâlnit si cunoscut pe Dl.Hülig.Cu Dl. BARRY am vorbit de trei ori: Odată când am văzut pe Dl. ETHRIDGE,a doua oară la Dl.OTTULESCU la masă și a treia oară l-am întâlnit la Dl.MANIU acasă când pleca.Pe Dl.MELBOURNE,l-am cunoscut acasă la Dl.MIHAI POPOVICI,cu prilejul aperitivului oferit de acesta D-lui ETHRIGE;l-am văzut a doua oară când am prezentat un memoriu pe care l-am dus si la Ambasada Sovietică si la Legatia Engleză si l-am mai văzut cu prilejul unei ultime vizite făcute D-lui MANIU.Când am

./.

prezentat memoriul am fost cu Dl.ROMNICEANU,fost Ministru Liberal,cu care am fost si la Legatia Engleză.La Ambasada Sovieti că am fost singur.Memoriul era semnat de D-nii MANIU si BRATIANU.

III.Nu stiu ca altcineva din partid să fi făcut legătura cu Misiunea Americană,afară de Dl.MANIU,ajutat de Dl.SERDICI

IV.Când am prezentat memoriul D-lui MELBOURNE,am fost trimis de Dl.MANIU la toate trei legatiile.

V. Nu stiu la ce dată l-am vizitat pe Dl.MELBOURNE la Misiune .Dacă am fost la 8 Mai,cum sunt intrebat,atunci am prezentat memoriul de care vorbesc mai sus.-

Subliniez că nu s'a trimis niciodată vre'un memoriu numai uneia din Misiuni ci la toate trei în acelasi timp.Când s'a trimis un memoriu la O.N.U.,s'a trimis in copie si Ambasadei Sovietice cu toate anexele.N'am crezut că este o vină să vizităm o misiune Aliată.-

VI.La intrebarea cine m'a trimis la Dl.MELBOURNE,răspund din nou: Dl.MANIU.

VII. S'a putut intâmpla să duc si altă dată un memoriu la Legatii ,dar negăsind sau neprimindu-mă cineva,l-am lăsat la functionarul care il accepta.In totdeauna când am făcut asta eram trimis de Dl.MANIU.Altădată memoriile erau trimise si prin functionari dela Club /CERNAUTEANU -care stie ruseste- IONESCU IONITA sau Dr. CAZIMIR".

VIII.Prin cuvintele "Dl,MANIU tinea legătura " inteleg că Dl.MANIU,prezenta punctul de vedere care era în prealabil sau postum făcut cunoscut forurilor Partidului /Birou-Delatie Permanentă/.Explicatie nu este răspuns la o intrebare.

IX.Cunosc pe următorii membrii ai Partidului se află in străinătate:CORNEL BIANU,la Londra,VISOIANU si NICULESCU BUZESTI,-nu stiu unde- .Am auzit că ar fi in Elvetia.Deasemenea este in străinătate AUGUSTIN POPA - după câte am auzit- dar nu stiu unde.Se pare că a plecat din 1945,intr'o misiune bisericească - nu pot afirma insă-.

X. Nu stiu nimic de activitatea D-lui TILEA si CRETEANU,din străinătate.Despre GAFENCU stiu că a făcut un memoriu si am citit articole în "Journal de Geneve".Memoriul a fost adresat Conferintei de Pace din Paris.Dar el a vorbit şi la posturile

./.

77

138
433

de radio Franceze,de unde am aflat primadată.

XI.Nu stiu prin cine se face legătura intre membrii partidului din străinătate si partid.Eu personal nici nu cunosc că există o corespondentă cu acestia.

XII.N'am citit nicio scrisoare a D-lui GAFENCU adresată Dlui.MANIU sau altceva.

XIII.Nu stiu că Dl.MANIU este in corespondentă cu Dl. GAFENCU.Nu sunt informati de actiunea externă a D-lui MANIU.

XIV.Dl.MANIU mi-a spus odată că a primit o scrisoare dela Dl.CORNEL BRANA,dar de care nu mi-a dat să o citesc.Intr'o sedintă a Biroului Dl.MANIU,s'a plâns că nu are stiri dela prietenii din străinătate.I-mi aduc aminte si cred că nu s'a discutat intr 'o consfătuire ceva in legătură cu activitatea domnilor BIANU,VISOIANU,NICULESCU BUZESTI,cei din străinătate.Dl.MANIU nu obisnuia dealtfel să facă asemenea discutiuni.-

(BIANU)

Dacă Dl.MANIU,avea asemenea legături el nu informa pe toţi membrii Biroului şi pe domnii MIHALACHE si POPOVICI.

Eu am citit -date de LEUCUTIA- o scrisoare fără importanţă a D-lui NICULESCU BUZESTI trimisă D-lui MANIU,in timpul conferintei dela Moscova : Ea era un articol de gazetă cu consideratiuni foarte generale la Politica Externă.

ss,N.C.PENESCU.

18 .7.1947.

P.Conf.

79

18 Iulie 1947
Dată în faţa noastră
[signature]

457

Declaraţie

La declaraţiile mele anterioare şi la întrebările ce mi se pun răspund:

I. Nu mi aduc aminte să fi scris articolul pentru Dreptatea, din 20 Februarie 1947, din care mi se citeşte o parte. Recunosc însă că o propoziţiune, din cea ce mi s-a citit, explică tot articolul. Este vorba de numeroasele cereri pe care o adresa un membru al biroului reprezentantului public american pentru ajutorul american. Aceasta era în contrapunere cu scrisoarea d-lui Maniu către d-l Brătianu, pe care biroul partidului a cunoscut-o indirect.
Am spus că nu îmi aduc aminte dacă am scris eu articolul, deci nu pot spune azi de unde ştiam că în Moldova mor oamenii de foame. Cred însă că acest lucru se vorbea peste tot şi au apărut articole în Jurnalul de Dimineaţa – cred – semnate de d-l Carp, care reproducea şi scrisori din Iaşi.

II. Legătura între partid şi Misiunea americană era făcută de d-l Maniu personal ajutat de d-l Serdici, ca interpret.

III. Am cunoscut pe d-l Berry şi cunosc pe d-l Melbourne. La doctorul Răduleanu, ortopedist, cu prilejul tratamentului piciorului meu, am întâlnit şi cunoscut pe d-l Hülig. Cu d-l Berry am vorbit de trei ori: odată când am văzut pe d-l Ethridge, a doua oară la d-l [illegible] acasă şi a treia oară l-am întâlnit la d-l Maniu acasă, când pleca. Pe d-l Melbourne l-am cunoscut acasă la d-l Mihai Popovici, cu prilejul aperitivului oferit de acesta d-lui Ethridge; l-am văzut a doua oară când am prezentat un memoriu pe care l-am dus şi la Ambasada Sovietică şi la Legaţia engleză şi l-am mai văzut cu prilejul unei ultime vizite făcute d-lui Maniu. Când am prezentat memoriul am fost la

[signature]

d-l Dimancescu, fost ministru liberal, cu care am fost și la legația engleză. La ambasada Sovietică am fost singur. Memoriul era semnat de d-nii Maniu și Brătianu.

III. Nu știu ca altcineva din partid să fi ~~[illegible]~~ făcut legături cu americanii, afară de d-l ~~[illegible]~~ Maniu ajutat de d-l Serdici.

IV. Când am prezentat memoriul d-lui Melbourne am fost trimis de d-l Maniu, la toate trei legațiile.

V. Nu știu la ce dată l-am vizitat pe d-l Melbourne la Misiune. Dacă am fost la 8 mai, cum sunt întrebat, atunci i-am prezentat memoriul de care vorbesc mai sus.

Subliniez că ~~n'am prezentat ...~~ nu s'a trimis niciodată vreun memoriu numai uneia din misiuni, ci la toate trei, în acelaș timp.
~~[illegible]~~ Când s'a trimis un memoriu la O.N.U. s'a trimis o copie și Ambasadei Sovietice cu toate anexele. N'am crezut că este o crimă să vizitez o misiune aliată.

VI. La întrebarea cine m'a trimis la d-l Melbourne, răspund dinainte: d-l Maniu.

VII. S'a putut întâmpla să duc și altă dată un memoriu la legații, dar neavând sau neprimind nici o lucrare, l-am lăsat la funcționarul care-l accepta. Întotdeauna când am făcut asta am fost trimis de d-l Maniu. ~~[illegible]~~ Altă dată memoriile erau trimise și prin funcționarii de la club. (Cernăuțeanu — care știe nemțește — Ionescu Ionita sau d-l Cafuncu).

[signature]

25   30   435   433

VIII. Prin cumnatele d-lui Maniu ținea legătura cu Centrul, că d-l Maniu prezenta punctul de vedere [struck out] dar dacă în prealabil sau postum făcut cunoscut [illegible] partidului (Cornea – delegatul permanent) Explicații nu știu răspunde la o întrebare.

IX/ Cunosc că următorii membri ai partidului se află în străinătate: Cornel Bianu, la Londra, Vișoianu și Niculescu Buzești, – nu știu unde. Am auzit că ar fi în Elveția. De asemenea este în străinătate Augustin Popa – după câte am auzit – dar nu știu unde. Se pare că a plecat din 1945 într'o misiune bisericească. – Nu pot afirma însă. –

X/ Nu știu nimic de activitatea d-lui Tilea și Grătianu din străinătate. Despre Gafencu știu că a făcut un memoriu și am citit articole în Journal de Genève. Memoriul a fost adresat Conferinței de Pace din Paris și l-a anunțat și posturile de radio franceze, de unde am aflat prima dată.

XI/. Nu știu prin cine se face legătura între membrii partidului din străinătate și partid. Eu personal nici nu cunosc [struck out] că există o corespondență cu aceștia.

XII./ [struck out] N'am citit nici o versiune a d-lui Gafencu adresată d-lui Maniu sau altcuiva.

XIII. Nu știu că d-l Maniu este în corespondență cu d-l Gafencu. Nu sunt informat de activitatea externă a d-lui Maniu.

XIV. D-l Maniu mi-a spus odată că a primit o scrisoare de la d-l Cornel Bianu, dar fiindcă nu mi-a dat s'o citesc. Dintr'o ocazie a biroului d-lui Maniu știu [illegible] că n'are știri de la prietenii din străinătate. În ultima vreme [illegible] și cred că nu s'a discutat într'o

[illegible signature]

constituirea unei legături cu activitatea lui
Brânu, Vișoianu, Niculescu Buzești, și Gramatiki,
~~[illegible]~~ D-l Maniu nu cunoaște de altfel să
facă cunoscute discuțiunii.
Dacă d-l Maniu avea asemenea legături el nu
informa pe toți membrii biroului, ci pe d-nii Mihalache
și Popovici.
În ultimul timp — dată la [illegible] — a avut foarte
importante a d-lui Niculescu Buzești, trimise
d-lui Maniu în timpul conferinței de la Moscova de
un articol de gazetă cu considerațiuni foarte
generale de politică externă.

[illegible] 18.7.1947

8F
6
1184
436

Obiectivele politice ale plecării in străinătate.-

Din cele mai sus expuse, rezultă că o actiune directă in străinătate făcea parte din politica externă a partidului asa cum o concepea Dl MANIU.

Incercarea de plecare cu avionul la 14 Iulie nare intâmplător, in ea insăşi decât organizarea tehnică.

Am arătat intr'o declaratie anterioară, că ingrijorat de atmosfera dusmănoasă ce se creease in jurul meu, in tabara adversarilor politici, i-am vorbit dlui MANIU, după atentatul dela Pitesti contra mea, să aibă grije si de mine, dacă se ivește ocazia plecării.- Am făcut aceasta interventie fiindcă mai inainte - dacă amintirea nu mă inseală in anul 1946 - Dl MANIU m'a intrebat dacă nu vreau să plec. I-am răspuns că imi trebuie câteva zile să vând diferite lucruri ce am la ţară, ca să strâng bani de drum. Mi-a răspuns că nu este vreme. Putin timp in urmă am mers cu Dl MIHALACHE la Dobresti şi in masină i-am povestit conversatia cu Dl MANIU. Dl MIHALACHE mi-a confiat că şi el trebuia să plece, totul era pregătit, dar din motive tehnice planul a esuat.

Această plecare trebuia să fie in legătură si cu o actiune care urma să fie dusă in străinătate, in tară situatiunea devenind din zi in zi mai grea pentru partidul nostru. S'ar putea spune că această plecare era todeuna in aer.

Afară de dl MIHALACHE n'am auzit pe Dl MANIU vorbind de altcineva că ar trebui să plece. Celelalte persoane aveau să fie desemnate in ultimul moment. In cele trei săptămâni dinaintea tentativei de plecare, chestiunea - cum am mai arătat a revenit cu oarecare caracter de urgenţă.

Cred că anul trecut a fost vorba chiar, un moment, de plecarea dlui MANIU. In orce caz in timpul din urmă, când s'a vorbit de nevoia plecării, am auzit pe Dl MANIU spunând : " desi sunt bătrân totuşi imi este dragă viaţa, si n'as vrea să pier, dar mai necesar este să meargă alti să se pună la adăpost că sunt mai tineri. Din scrisorile primite dela unele din persoanele aflate in străinătate si de care am vorbit anterior, rezultă că nu exista la prieteni nostri deacolo nici-o actiune coordonată si nici un plan elaborat cu scopuri bine determinate

Am cetit o scrisoare, destul de recentă a Dl. CRETEANU, in care acesta informa pe Dl MANIU că merge la O.N.U. să incerce să vorbească, in numele românilor oprimati de regimul

De reluat

./.

din țară, fie în fața consiliului de securitate, fie în fața consiliului economic si cultural / titlul nu este decât aproximativ/ care este competent să cerceteze cum sunt respectate de către guvernele diferitelor țări, drepturile fundamentale ale omului.

La sfârsitul anului 1946, Dl MANIU a prezentat biroului partidului o scrisoare primită dela MACEK, seful partidului agrarian jugoslav care se găseste în America si în care acesta cerea ca partidul nostru să desemneze un reprezentant în comitetul partidelor agrariene din Jugoslavia, Bulgaria, Ungaria, Polonia și România, deja în curs de constituire în America.

Dl MIHALACHE a făcut rezerve asupra răspunsului de dat, din cauza indispozitiei ce va fi provocată la sovietici. A cerut, dacă nu mă însel, să asteptăm ce va face partidul agrarian din Polonia, care se găsea într'o situatie asemănătoare. Nu s'a luat atunci nici-o hotărâre. Scrisoarea a rămas mult timp la mine. Am restituit-o Dlui MANIU, cu prilejul unei vizite la Sibiu. Nu stiu ce a răspuns, dar nu era multumit cu rezervele Dlui MIHALACHE. Pentru dânsul era esential că americani să privească cu favoare constituirea acestui bloc, care reprezenta o sută de milioane de țărani legati de pământul lor și ostili comunismului.

Nu trebuie uitat nici memorandumul făcut, la începutul acestui an la O.N.U., de către cele trei partide de opozitie și care n'a fost pus la ordinea de zi fiindcă n'a fost cineva care să se ocupe de el.

Se stie că s'a creat un precedent, în cazul Palestinei, chiar la cererea Uniunei Sovietice, ca nunumai guvernele ci si grupările politice să fie ascultate, atunci când este vorba de scopurile O.N.U-lui.

Dl MANIU a însărcinat prin luna Mai, pe un membru al biroului să facă un apel către Parlamentele lumei civilizate, împotriva persecutiunilor la care sunt expusi în România, membrii opozitiei.

In ultimul timp nu se mai vedea la guvernele Englez si American aceeas grabă, ca în trecut, să intervină când se petreceau arestările, ca cele din Martie, Aprilie si Mai.

Numeroasele proteste, apeluri, memorii etc. ale celor trei partide de opozitie au asteptat mult timp o actiune anglo-americană.

Era evident că desfăsurarea lucrurilor în Europa se petrecea altfel decât o prevăzusem noi. Am nădăjduit ca tratatul

./.

de pace să fie ratificat şi după trei luni să avem mai multă libertate de acţiune ; ca, înorce caz, după ratificare să fie pusă în funcţiune comisia celor trei miniştri în România, ai Uniunei Sovietice, Marei Britaniei şi Statelor Unite, care era competentă să cerceteze executarea tratatului de pace şi sub aspectul arzicolului 3 care se referă la drepturile şi libertăţile cetăţeanului.-

Totul s'a amânat în urma conferinţei dela Moscova.

Europa tinde să se împartă în două mari grupe de putere. România cădea, evident, în lotul sovietic.

Ce se mai putea face în ţară? Aci nu este locul decât pentru martiraj, se spunea în rândurile noastre.

Acestea împrejurări şi aspecte variate ale situaţiunei internaţionale veneau tot mai des în discuţiunea noastră şi în acelaş timp apărea necesitatea unei acţiuni în afară. Ia nu putea fi dusă decât de o mare personalitate politică, cu nume cunoscut în străinătate. Aceasta nu putea fi decât Dl MANIU sau Dl MIHALACHE. Deaceia am auzit în seara zilei de 13 Iulie pe Dl MANIU spunând Dlui MIHALACHE : " dacă nu mergi dumneata mă duc eu ", la care Dl MIHALACHE replicat : " mergeţi domneavoastră domnule preşedinte". Dl MANIU a răspuns că acum să meargă Dl MIHALACHE.

Acesta trebuia să ia contact cu prieteni din străinătate în primul rând cu cei din Elveţia. Aşa i-a spus Dl MANIU în faţa mea în aceeaş seară de 13 Iulie adougând ceva, care însemna că Dl MIHALACHE are toate puterile.

Acţiunea în străinătate trebzia să sprijine pe Dl GAFENCU, VISIOIANU, NICULESCU BUZEŞTI, CREŢEANU şi CITTA DAVILLA. Ceilalţi tovarăşi de plecare nu erau necesari, ei puteau rămâne pe drum. In ceace mă rpiveşte mă refer, asupra acestei chestiuni la declaraţiile mele anterioare.

Obiectivul final al călătoriei era, desigur, America. Dl MANIU mi-a spus câteva zile înainte de încercarea de plecare că bani pentru acţiunea noastră din ţară / şi evident epntru cea din afară / nu putem găsi decât la românii din America.

Cum am declarat anterior, în seara de 13 Iulie, în jurul orei 8 am găsit pe Dl MIHALACHE la Dl MANIU, atunci când m'am dus să dau acestuia un răspuns negativ. Poate că între ei avusese loc o convorbire în care Dl MIHALACHE primise instrucţiuni.

Ele nu puteau fi decât acelea care rezultau din conversatiunile noastre anterioare, din actiunea conducerei de partid din aceea deja făcută de prieteni nostri dinafară.

Scopurile actiunei din străinătate trebuiau să fie asa dar:

I.- Propagandă in opinia publică, prin presă si alte mijloace, pentru a o informa asupra stărilor din România persecutiunilor la care suntem expusi, tratamentul celor inchisi, etc.-

II.- Să se atragă atentiunea guvernelor aliate din apus asupra necesitătei ca să se aplice tratatele internationale si in România să fie făcute noi alegeri libere, pentru ca poporul să-si dea guvernul pe care il vrea.

III.- Să se intervină la O.N.U. in acelas sens.

IV.- Partidul National Taranes să participe la actiunea partidelor agrariene din tările Europei centrale. El putea fi reprezentat de data aceasta, chair prin creatorul agrarianismului român.

V.- Orice altă actiune pe care imprejurarile internationale ar fi făcutăo necesară si posibilă.

VI.- Pentru a realiza aceste scopuri Dl MIHALACHE trebuia să organizeze si să coordoneze actiunea prietenilor eminenti, din străinătate care singur, Izolati nu se intelegeau intre ei.

29. IX. 947

P. Conf.

1 ~~428~~ 440

<u>Obiectivele politice de plecarea în străinătate</u>

Din cele mai sus expuse rezultă că o acțiune directă în străinătate făcea parte din politica externă a partidului, așa cum o concepea dl. Maniu.

Încercarea de plecare cu avionul la 14 Iulie n'are întâmplător, în ea însăși, de cât organizarea tehnică.

Am arătat într'o declarație anterioară, că îngrijorat de atmosfera dușmănoasă ce se creease în jurul meu, în ~~tabăra~~ adversarilor politici, i-am vorbit domnului Maniu, după atentatul de la Pitești contra mea, să aibă grijă și de mine, dacă se ivește ocazia plecării.

Am făcut această intervenție fiind-că mai înainte — dacă amintirea nu mă înșeală, în ~~[illegible]~~ 1946, domnul Maniu m'a întrebat dacă nu vreau să plec.

I-am răspuns că ~~[illegible]~~ trebuie câte-va zile să vând diferite lucruri ce am la țară, ca să strâng bani de drum. Mi-a răspuns că nu este ~~timp~~ vreme.

Puțin timp în urmă am mers cu dl. Mihalache la Dobrești și în mașină i-am povestit convorbirea cu dl Maniu. Dl Mihalache mi-a confirmat că și d-sa trebuia să plece, că totul ~~totul~~ era pregătit, ~~[illegible]~~ dar că din motive tehnice planul a eșuat.

Este ~~drept că nici-odată [illegible]~~

discutat în amănunt care trebuia să fie necesitatea
și oportunitatea a celor ~~[illegible]~~ ce ar fi plecat.
O asemenea discuțiune s-a amânat, cât timp nu
se ivea ocazia plecării, dar și pentru că din
ansamblul acțiunii partidului se deducea
ușor care trebuia să fie această misiune.
Totuși s-a întâmplat, din când în când, revenea
în convorbirile noastre aceeași chestiune a ~~[illegible]~~
necesității unei acțiuni mai ample în
străinătate, [illegible] devenind
din zi în zi mai grea pentru partidul nostru.
S'ar putea spune că această plecare era
totdeauna în aer.
~~A~~ Afară de domnul Mihalache n'am auzit
pe domnul Maniu vorbind de altcineva că
ar trebui să plece. Celelalte persoane aveau să
fie ~~destinate~~ desemnate în ultimul moment.
În ~~ulti~~ cele trei săptămâni dinaintea ~~plec~~
tentativei de plecare, chestiunea — cum am
mai arătat — a revenit cu oarecare caracter
de urgență.
Cred că ~~[illegible]~~ anul trecut a fost vorba chiar
un moment de plecarea domnului Maniu.
În orice caz în timpul din urmă, când s'a
vorbit de necesitatea plecării, eu am auzit pe
domnul Maniu spunând: deși sunt bătrân,
totuși îmi este dragă viața și n'aș vrea să
pier, dar mai necesar este să meargă ~~[illegible]~~ alții
să se permită la capăt că sunt mai
tineri. ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~

din scrisorile primite ~~din~~ de la cunoscuții diși persoanele aflate în străinătate și de care am vorbit anterior, rezultă că nu ~~[illegible]~~ există la prietenii noștri de acolo nici o acțiune coordonată și nici un plan elaborat cu scopuri bine determinate.

Dl ~~Brătianu~~ L. ~~nu ar fi fost pe domnul Maniu~~

Am ~~mai~~ citit o scrisoare, destul de recentă a domnului Brătianu, în care acesta informa pe dl. Maniu că merge la O.N.U. să încerce să vorbească, în numele Românilor oprimați de regimul din țară, fie în fața Consiliului de securitate, fie în fața consiliului economic și ~~politic~~ cultural (titlul nu este decât aproximativ), care este competent să cerceteze cum sunt respectate de guvernele diferitelor țări, drepturile fundamentale ale omului.

La sfârșitul anului 1946, domnul Maniu a prezentat biroului partidului o scrisoare primită de la Macek, șeful partidului agrarian croaților, care se găsește în America și în care acesta cerea ca partidul nostru să desemneze pe un reprezentant ~~care se află în străinătate~~ în Comitetul partidelor agrariene ~~pe~~ din Iugoslavia, Bulgaria, Ungaria și Polonia deja în curs de constituire în America.

Domnul Mihalache a făcut rezerve asupra ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ răspunsului de dat, din cauza indispoziției ce ar fi provocată la Sovietici.

Acum – dacă nu mă înșel – să așteptăm ce va face dl. Mikolajczyk, din Polonia, el [illegible]

partid de gardă, căci tot o dictatură comunistă,
nu s'a luat (atunci) nici o hotărîre.
Scrisoarea a rămas mult timp la mine. Am restituit-o d-lui Maniu, cu prilejul unei vizite la Sibiu. Nu știu ce a răspuns, dar nu ar [illegible] cu rezervele d-lui Mihalache.
Pentru dânsul era esențial ca Americanii să privească cu favoare constituirea acestui bloc, care reprezenta o sută de milioane de țărani legați de pământul lor, ostili comunismului.
Nu trebuie uitată nici memorandum-ul făcut, ~~în primăvară~~ la începutul acestui an la O.N.U., de către cele trei partide de opoziție și care n'a fost pus la ordinea de zi, fiindcă n'a fost cineva, care să se ocupe de el.
Se știe că s'a creat un precedent în cazul Palestinei, chiar la cererea Uniunii Sovietice, ca nu numai guvernele ci și grupările politice să fie ascultate, atunci când este vorba de unul din ~~[illegible]~~ scopurile O.N.U.-lui.
D-l Maniu a menționat, ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ prin luna Mai, pe când membru al biroului să facă un apel către Parlamentele țărilor civilizate, împotriva persecuțiunilor la care sunt expuși în România, membrii opoziției.
În ultimul timp nu se mai vedea în gazetele engleze și americane aceeași grabă — ca în trecut — să intereseze când se

5/ petreceau anestari; la cele din Martie, Aprilie și Mai.

447 412

Manevrele, protestele, apelurile, memorii etc ale celor trei partide de opoziție au așteptat ~~[illegible]~~ mult timp o acțiune anglo-americană.
Era evident că desfășurarea lucrurilor în Europa se petrecea altfel decât o prevăzusem noi.
Am mai dorit ca tratatul de pace să fie ratificat și după trei luni să avem mai multă libertate de acțiune; ca, în special, după ratificare să fie pusă în funcțiune Comisia celor trei miniștri în România (Uniunea Sovietică, Marea Britanie și Statele-Unite), care era competentă să urmărească executarea tratatului de pace și sub aspectul art 3., care se referă la drepturile și libertățile cetățenilor.
Totul s'a amânat, în urma eșecului conferinței de la Moscova.
Europa tindea să se împartă în două mari grupe de puteri. România căzuse, evident, în lotul Sovietic.
Ce se mai putea face în țară? ~~[illegible]~~ Aci nu este locul decât pentru mărturii, se spunea în rândurile noastre.
Aceste împrejurări și aspecte rezultate din situațiunea internațională veneau tot mai des în discuțiunea noastră și ~~[illegible]~~ [și [illegible] timp] apărea ~~și~~ necesitatea unei acțiuni în afară.
Ea nu putea fi dusă decât de o mare personalitate [politică], cu nume cunoscut în străinătate.

Aceasta nu putea fi decât domnul Maniu sau dl Mihalache. De aceea am cerut în seara zilei de 13 Iulie, pe dl Maniu spunând d-lui Mihalache: „dacă nu mergi dumneata mă duc eu", la care dl Mihalache a replicat: „ce mergeți dvs domnule Președinte". Dl Maniu a ~~făcut un semn~~ răspuns că ~~este înferioară~~ ~~și nu poate merge~~. cum să meargă dl Mihalache. ~~Dl Mihalache~~ acesta trebuia să ia contact cu prietenii din străinătate, ~~în special~~ și în primul rând cu cei din Elveția. Asa mi-a spus domnul Maniu, în fața mea, în aceeași seară de 13 Iulie, ~~în [illegible]~~ adăogând ceva, care însemna că dl Mihalache are toate puterile.

Acțiunea în străinătate ~~se~~ trebuia să se sprijine ~~în~~ pe domnii Gafencu, Visoianu ~~și~~ Niculescu Buzești, ~~și~~ Cretzianu și Cita Davila. Ceilalți tovarăși de plecare, nu erau necesari și puteau rămâne pe drum. Eu nu aveam bani să merg în Elveția și apoi în America. ~~Dacă~~ Domnul Mihalache nu mi-a spus că el va urma unde va merge. Eu nu aveam față de cei din străinătate un ascendent deosebit, cu toată calitatea mea în partid, fiind-că ei erau oameni care au avut

~~[illegible] și alte ai Stat, mult timp înainte~~
~~rea~~. ~~Mă refer la declarațiile mele anterioare~~, cu privire la acest punct.

~~La~~ Obiectivul final al călătoriei ~~[illegible]~~
- desigur - America, dl Maniu ne-a spus
câteva zile înainte de încercarea de plecare
că banii pentru acțiunea noastră din țară (or
evident pentru cea din afară) nu putem găsi de
cât ~~în America~~ la Românii din America. -

Cum am declarat anterior, ~~[illegible]~~ în seara zilei de 13 Iulie
în jurul orei 8 am găsit pe dl Mihalache la dl Maniu, atunci
~~[illegible]~~
când m-au rugat să dea [illegible] un răspuns negativ. Toate
~~Seara de 13 Iulie [illegible]~~
[illegible] Mihalache primise
~~[illegible]~~
înțelegere.

~~Toate că aceasta a [illegible]~~
Ele [illegible] din Con-
~~[illegible]~~
versațiile noastre anterioare, din activitatea ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ de partid, din ~~[illegible]~~
acea ~~acțiunea~~ deja făcută de prietenii noștri ~~din~~
afară ~~rezultă că acțiunea din străinătate~~
[illegible]:
~~[illegible]~~

I. Propaganda în opinia publică, prin presă
și alte mijloace, pentru a informa asupra
stărilor din România, persecuțiunile la
care suntem expuși, tratamentul celor închiși
etc.

II. Să se atragă atențiunea guvernelor aliate
din Apus asupra necesității ca să se aplice
tratatele internaționale și în România să fie
făcute noi alegeri libere și poporul să-și
dea guvernul pe care'l vrea.

III. Să se intervină la O.N.U. în acelaș sens.

IV. Să Partidul Național-Țărănesc să participe la acțiunea partidelor agrariene din țările Europei Centrale. El poate fi reprezentat, pe de dată aceasta, chiar prin curentul agrarianismului român.

V. Orice altă acțiune pe care un [illegible] internaționale ar fi făcut-o necesară și posibilă.-

VI. Pentru a realiza aceste scopuri, dl Mihala-[illegible] să organizeze și să coordoneze acțiunea prietenilor eminenți, din străinătate, care, [illegible] lăsați, nu se [illegible] Teleajen [illegible].-

Aceasta declarație a fost [illegible] de 5, 6, 7 [illegible]

[signature]

7 oct. 1947.

D E C L A R A T I E

Subsemnatul NICOLAE PENESCU, de profesiune avocat născut la Pitesti in anul 1895, domiciliat in Bucuresti, str Andrei Mureşanu nr. 16, declar in continuare următoarele la intrebările ce mi se pun :

I.- Conducerea partidului (Dl Maniu avea depline puteri) a urmărit după 23 August 1944 menţinerea puterii de stat in mâna partidului naţional ţărănesc şi liberal. In politica externă s'a considerat că România trebue să caute sprijinul anglo-american.

II.- Partidul National Ţărănesc a urmărit prin reprezentanţi săi in guvernele Sănătescu si Rădescu aceasta politică de rezistenţă contra tendinţelor partidelor de stânga adică contra pătrunderii acestora in administratia de stat(prefectii, primari etc.) în invăţământ, magistratură, armată, biserică, etc. şi in viaţa economică (Banca Natională instituţii economice de stat sau controlate de acesta etc.). In general s'a urmărit menţinerea poziţiei dominante in stat pentru cele două partide imprimată de aceste partide.

III.- Poziţia partidului faţă de generalul Rădescu a fost de sprijinirea politicei acestuia atât prin reprezentanţi in guvern ai partidului cât şi in afară de guvern.

IV.- Partidul trecând in opozitie după 6 Martie 1945 a luat faţă de guvernul Groza o atitudine de luptă nerecunoscându-l .

V.- Această luptă s'a impărţit in două perioade şi a folosit două metode. Dela 6 Martie până la 8 Ianuarie 1946 actiunea contra guvernului s'a manifestat prin memorii adresate celor trei mari puteri aliate si M.S. Regelui in care se arată că acest guvern nu reprezintă ţara şi se cerea inlocuirea lui in sensul rezolutiei dela POTSDAM ,in interpretarea dată acesteia de partid.

In congresele judeţene tinute la acea epocă se arată partidului şi ţării acelaş lucru, căutându-se să se creeze, incă depe atunci o rezistenţă contra guvernului.

./.

in sensul scopurilor partidului.- După 8 Ianuarie 1946 s'a continuat cu propagande contra guvernului,această luptă luând forme mai ample in apropierea alegerilor.S'au făcut şi in această perioadă proteste la aliaţi si M.S. Regele,contra - acesce numea partidul - neexecutărăă de către guvern a obligaţiilor luate faţă de aliaţi la 8 Ianuarie.

In acţiunea pe teren,s'au tipărit zeci de mi de manifeste,care impreună cu manifestul general al conducerii de partid căutau să nască în ţară o mare acţiune naţională contra guvernului,in sensul vederilor partidului naţional ţărănesc.

După alegi s'a adresat ţării un apel intitulat "Către Naţiune ",care chema naţiunea la luptă contra regimului. Acest apel ,apărut in"Dreptatea" a fost in intregime cenzurat şi difuzarea lui oprită.Această acţiune inceputa inainte de alegeri a putut da şi a dat naştere la multe incidente si cazuri individuale sau colective de agresiune ori sabotaj (in timpul alegerilor) din partea fie a unor membri ai partidului,fie chiar a persoane străine de acesta.

V.- Actiunea de protestare faţă de aliaţi,de care am vorbit mai sus , a fost făcută impreună cu partidul liberal. Memorile au fost semnate de Dnii MANIU şi BRATIANU,după ce erau elaborate de serviciile celor două patide,potivit indicatiunilor primite.- Unele din aceste memorii -adică cele mai importante - erau semnate si de Dl TITEL PETRESCU in numele partidului social democrat independent. Guvernele englez şi american au intervenit de câteva ori , in urma acestor memorii cu note de protest faţă de guvernul român. Memorile cele mai importante erau prezentante misiunilor aliate (Engleză si Americană) de Dnii MANIU,BRATIANU sau TITEL PETRESCU,de secretarii generali al celor trei partide sau lăsate - prin funcţionari de club - la secretariatele misiunilor. Memorile au fost adresate totdeauna celor trei mari putei.- Legătura cu legaţiile anglo-americană era făcută de Dl MANIU prin Dl VASILE SERDICI.

VI.- După cum a mai declarat ştiu că se află in străinătate următoarele personalităţi : In America Dnii CITTA DAVILLA,fost deputat naţ-ţărănist de Vlaşca şi Dl FREDERIC NANU,fost ministru plenipotenţiar; in Anglia Dl VIOREL TILEA,fost ministru naţional ţărănist- plecat din partid cu grupul VAIDA, CORNEL BIANU - naţional ţărănist - şi alţi mai mici de care nu-mi aduc aminte ; in Elveţia Dl GAFENCU - fost ministru naţional-ţărănist, plecat cu ARMAND CALINESCU din partid,VISIOIANU şi NICULESCU

./.

BUZESTI- naţionali ţărănişti. Dl AUGUSTIN POPA ,naţional ţărănist nu ştiu unde este. Am auzit că ar fi la Roma şi că a fost la Paris in timpul conferintei de pace din 1946.

Despre activitatea acestora ştiu următoarele :

In America cel preferat de Dl MANIU se pare că era FREDERIC NANU.Cred că am auzit că acestuia i s'a incredinţat de către Dl MANIU acum vre'o doi ani misiunea de a reprezenta acolo punctul de vedere al partidului nostru. Dl MANIU nu avea multă incredere in CITTA DAVILLA. Nu ştiu pentru ce .

In Anglia acel care ţine in curent pe Dl MANIU era CORNEL BIANU. Am auzit că şi TILEA ar fi scris dlui MANIU in timpul din urmă.

Stiu că nici unul din aceştia nu avea o incredintare specială după rezultă din cele ce urmează:

In primăvara anului 1946 Dl MANIU a primit dela Dl GAFENCU o scrisoare care cred că a fost trimisă si Dlui DINU BRATIANU,pe care n'am citit-o,dar in care - mi.a spus Dl MANIU - că erau raportate conversaţiile pe care le-a avut Dl GAFENCU la Londra şi Paris cu toate marile personalităţi politice ale acestor ţări. El expunea in scrisoare teza pe care a prezentat-o Dlui CHURCHIL asupra situaţie România şi sudvestul european şi a interesului pe care il are Anglia de a sustine aceste ţări ameninţate de expansiunea sovietică. De atunci Dl MANIU a inceputâ să aibă incredere in Dl GAFENCu deaceia i-a scris - n'am citit scrisoarea - in ajunul conferintei dela Paris şi cred că i-a dat instrucţiuni de felul in care trebue apărată cauza Romöniei la conferinta dela Paris. După conferinţă, Dl GAFENCU a scris Dlui MANIU - şi cred Dlui BRATIANU - arătându-le cum a decurs lucrările conferinţei. Am reţinut dela Dl MANIU că nu s'a pus in memoriul intocmit acolo chestia Basarabiei,ca să nu se indispune Uniunea Sovietică in acel moment şi să se retragă consimţământul dela realipirea Ardealului de Nord.Dl MANIU a fost de acord cu acest punct de vedere. Am auzit că mai târziu a fost pusă şi problema Basarabiei. Nu stiu insă in ce formă.La conferinta dela Paris,Dl GAFENCU a fost ajutat de TILEA,CRETEANU, AUGUSTIN POPA şi alţi. Am auzit pe Dl MANIU vorbind de ei când ne-a rezumat conţinutul scrisorii Dlui GAFENCU,privitoare la acţiunea lor la conferinţă.

In vara anului trecut Dl NICULESCU BUZESTI a intrebat pe Dl MANIU dacă a incredinta pe Dl GAFENCU cu diri-

./.

93 4415 457

jerea actiunei românilor in străinătate. Dl MANIU a răspuns negativ. Am inteles că protestul venea dela Dl CRETEANU. După conferinta dela Paris, nu mai stiu ce corespondenţă a urmat intre Dl MANIU şi Dl GAFENCU.

După plecarea Dlui NICULESCU BUZESTI şi VISOIANU nu cunosc ceacestia au scris Dlui MANIU si dacă l-au informat despre vre'o actiune a lor insafară . Am citit - asa cum a mai declarat - o scrisoare raport a Dlui NICULESCU BUZESTI din Martie 1947. Am inteleş din unele reflecţiuni ale Dlui MANIU că aceştia nu fac mare lucru in afară. Am citi sau Dl MANIU mi-a spus despre o scrisoare a lui CRETEANU in care acesta ii raporta - şi Dlui BRATIANU - că nu estemare lucru de făcut in America fiincă problema României nu este actuala acolo. Scrie scerea este dela inceputul anul 1947. Dl MANIU nu-mi dădea in principiu să citesc scrisorile primite şi reţin cele de mai sus din ceace el ne expunea la toţi. Este adevărat că unele scrisori fără importanţă mare le-am citit după cum am declarat şi mai inainte. Aceasta era situaţia cunoscută de mine in ajunul incercări de a pleca din ţară.

Am expus faptele in declaratile anterioare. Adaug că desi Dl MANIU nu mi-a propus vre'o dată in mod concret să mă refugiez in străinătate totuşi am auzit in ultimul an pe Dl MANIU, vorbind de necesitatea ca unii fruntaşi ai partidului - mai ameninţaţi- să plece din ţară. Odată - anul trecut - cred că mi-a spus că şi eu ar trebui să mă gândesc la aceasta - dar fără nimic concret -

In cele trei săptămâni anterioare lui 14 Iulie, se creasc - mai ales in jurul meu - o atmosferă de panică; Dl MANIU, MIHALACHE şi POPOVICI spunându-mi să plec din Bucuresti să mă ascund câtva timp. L'am auzit - cred odată pe Dl MANIU spunând dlui MIHALACHE că ar fi bine dacă el ar putea pleca. Momentul plecării a depins ivirea ocaziei. Persoanele care trebuia să plece au fost alese in ultimul moment; afară cre d e Dl MIHALACHE car e era destinat să plece. Adaug că sugestia de anul trecut a Dlui MANIU era un răspuns la rugămintea mea făcută după 9 August 1946 să mă anunţe şi pe mine dacă se iveste prilejul de plecare, dar eu merg cu nevasta mea. Deatunci nu a mai vorba de aceasta. La intrebarea care au scopurile acestei plecări pe plan politic răspund : pentru mine nici unul. Este posibil şi chiar probabil că plecare Dlui MIHALACHE să nu fieavut in mintea Dlui MANIU numai un resort de ~~sinceritate~~ securitate personală. Se putea concepe o acţiune de sincronizare a eforturilor, prietenilor din străinătate.-

./.

Acestia nu se înţelegea intre ei. Le trebuia un şef pe care să nu-l poată contesta. Acesta era numai Dl MANIU sau Dl MIHALACHE .Această sincronizare ar fi putut ,avea drept scop propaganda in presa străină împotriva regimului din România, pentru importanţa internaţională a României în basinul dunărean susţinerea intâmpinărei făcute la O.N.U. de către cele trei partide de opoziţie din România şi evetual o acţiune comună a partidelor agrariene din răsăritul Europei,deşi ştiu că Dl MIHALACHE nu era partizanul ei. Această coordonare a acţiuni românilor din străinătate - aderenţi ai politicei externe a Dlui MANIU - ar fi fost şi încă o importanţă in cazul in care situaţia României ar fi fost obiectul unei conferinţe inernaţionale. Aceştia ar fi susţinut punctul de vedere al paridului naţional ţărănesc. In concluziune acţiunea această din străinătatea putea consitui o opoziţiune făcută acolo guvernului din Ţară. Este evident că dacă se ducea această acţiune Dl MIHALACHE era indicat drept conducător al unei rezistenţe naţionale,peste hotare in sensul vederilor partidului naţional ţărănesc . Eu personal nu aşi fi patricipa la această acţiune fincă nu o cred bună pentru Ţară. Ia ar fi provocat greutăţi in raportúrile ţării cu Uniunea Sovietică şi cu celelalte ţări vecine ale României. Pe plan intern această acţiune încuraja rezistenţa contra regimului.

Eu vroiam să merg in Franţa,unde îmi puteam câştiga existenţa.-

/ss/ NIC.PENESCU

26 Iulie 1947.-

26 Iulie 1947
Data [illegible]
com. [illegible]
[signature]
149

Declaratie

Subsemnatul Nicolae Penescu, de profesiune avocat, născut la Pitești în anul 1895, domiciliat în București strada [illegible] Nr. 16, declar în continuare următoarele, la întrebările ce mi se pun:

I. Conducerea partidului (dl. Maniu avea depline puteri) a urmărit după 23 August 1944 menținerea puterii de Stat în mâna partidelor național-țărănesc și liberal. În politica externă s'a considerat că România trebue să caute sprijinul anglo-american, ~~[illegible]~~ (șters de mine) NP

II. Partidul național-țărănesc a urmărit, prin reprezentanții săi în Guvernele Sănătescu și Rădescu aceasta politică de rezistență contra tendințelor partidelor de stânga, adică contra pătrunderii acestora în administrația de stat (prefecți, primari etc), în învățământ, magistratură, armată, biserică etc și în viața economică (Banca Națională, instituții economice de stat sau controlate de acesta etc). În general s'a urmărit menținerea pozițiilor dominante în stat, pentru cele două partide, împrimate de aceste partide.

III. - Poziția partidului față de generalul Rădescu a fost de sprijinirea politicii acestuia, atât prin reprezentanții în Guvern ai partidului cât și în afară de guvern.

IV. Partidul trecând în opoziție, după 6 Martie 1945, a luat față de guvernul Groza o atitudine de luptă, ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ nerecunoscându-l. (șters de mine) NP

V.) Această luptă s'a purtat în două planuri: [illegible]

2/

a folosit două metode. De la 6 Martie până la 8 Ianuarie 1946, acțiunea contra guvernului s'a manifestat prin memorii adresate celor trei mari puteri aliate și M. S. Regelui, în care se arăta că acest guvern nu reprezintă țara și se cerea înlocuirea lui, în sensul rezoluției de la Potsdam, și interpretarea dată acestia de partid.
In congresele județene, ținute la acea epocă, se arăta partidului și țării același lucru, căutându-se să se creeze, încă de pe atunci o rezistență contra guvernului, în sensul scopurilor partidului.
După 8 Ianuarie 1946, s'a continuat cu propaganda contra guvernului, această luptă luând forme mai ample în apropierea alegerilor. ~~Manifesta-tavasi~~ (șters de mine) Pe. S'au făcut și în această perioadă proteste la Aliați și M. S. Regele, contra - acea ce numea partidul - neexecutarea de către guvern a obligațiilor luate față de aliați la 8 Ianuarie.
In acțiunea pe teren, s'au tipărit zeci de mii de manifeste, care înfierau la manifestul general al conducerii de partid căutau să nască în țară o mare acțiune națională contra guvernului, în sensul vederilor partidului Național-țărănesc.
După alegeri, s'a adresat țării un apel intitulat „Către Națiune", care chema națiunea la luptă contra regimului. Acest apel, apărut în „Dreptatea" a fost în întregime cenzurat și difuzarea lui oprită. Această acțiune, în epoca înainte de alegeri, a făcut ~~în~~ (intenție)
(vădit) Partea la multe incidente și cazuri individuale sau colective de agresiune și sabotaj în timpul

delegaților] din partea sa a unui membru ai partidului sau adică a persoane străine de acesta. 3

V.- Acțiunea de protestare față de aliați, de care am vorbit mai sus, a fost făcută ca și precum în partidul liberal. Memoriile au fost semnate de domnii Maniu și Brătianu, după ce erau elaborate de secretariatele celor două partide, potrivit indicațiunilor primite. Unele din aceste memorii — adică cele mai importante — erau semnate și de domnul Titel Petrescu, conducătorul partidului social-democrat independent. Guvernele englez și american au înaintat de câteva ori, în urma acestor memorii, câte note de protest față de guvernul român.

Memoriile cele mai importante erau prezentate misiunilor aliate (engleză și americană) de către Maniu, Brătianu sau Titel Petrescu, de secretarii generali ai celor trei partide sau lăsate — prin funcționari de club — la secretariatele misiunilor. Memoriile au fost adresate totdeauna celor trei Mari Puteri. Legătura continuă cu legațiile anglo-americane era făcută de dl Maniu prin dl Vasile Serdici.

VI. După cum am mai declarat știu că se află în străinătate următoarele personalități: în America d-nii Cita Davila — fost deputat naț.-țărănist de Vlașca — și dl Frederic Nanu, fost ministru plenipotențiar; în Anglia d-l Viorel Tilea, fost ministru național-țărănist — plecat din partid cu grupul Mihalache — Cornel Bianu — național-țărănist — și alții mai mulți — de care nu mi-aduc aminte —; în Elveția d-nii Gafencu — fost ministru național-țărănist, plecat cu Armand Călinescu din partid — Vișoianu și Niculescu-Buzești — național-țărăniști. D-l Augustin Popa, național-țărănist, nu știu unde este. Bănuiesc că este la Roma și că a

[signature]

Fost la Paris, în timpul Conferinței de Pace din 1946.

Despre activitatea acestora știu următoarele:

În America, acel preferat de d-l Maniu, se pare, că era Frederick Nanu. Cred că am auzit că acestuia i s'a încredințat de către d-l Maniu acum vreo doi ani misiunea de a reprezenta acolo punctul de vedere al partidului nostru. D-l Maniu nu avea multă încredere în Cota Vasile. Nu știu pentru ce.

În Anglia, acel care ținea în curent pe d-l Maniu era Cornel Bianu. Am auzit că V. Tilea a fi scris d-lui Maniu în timpul din urmă.

Știu că niciunul din aceștia nu avea o încredere specială, după cum rezultă din cele ce urmează:

În primăvara anului 1946, domnul Maniu a primit de la d-l Gafencu o scrisoare – care cred că a fost trimisă și d-lui Dinu Brătianu –, pe care n'am citit-o, dar în care – mi-a spus d-l Maniu – că erau raportate conversațiile pe care le-a avut d-l Gafencu la Londra și Paris cu toate marile personalități politice ale acestor țări. El expunea în scrisoare teza pe care a prezentat-o d-lui Churchill asupra situației României și a destinului european și a interesului pe care îl are Anglia de a susține aceste țări amenințate de expansiunea sovietică.
De atunci domnul Maniu a început să aibă încredere în d-l Gafencu. De aceea i-a scris – n'am citit scrisoarea – în ajunul conferinței de la Paris și cred că i-a dat instrucțiuni de felul în care trebue apărată cauza României la conferința de la Paris.

dl Mihalache că ar fi bine dacă dl. ar putea pleca.
Momentul plecării a depins de o anumită ocazie.
Persoanele care trebuiau să plece au fost altele
alt[ă] [illegible] moment; afară – cred – de dl Mihalache
care era destinat să plece – ~~[illegible]~~ ([illegible])
Adaug că sugestia din anul trecut a dl Maniu era
și răspuns la rugămintea mea (făcută după 7 August 1946) să mi se dea voie și
pe mine odată să-mi caute prilejul de plecare, dar cu
[illegible] cu nevasta mea. De atunci n'a mai fost
vorba de aceasta.
La întrebarea care au fost resorturile acestei plecări,
pe plan politic răspund: pentru mine nici unul.
Este posibil și chiar probabil ca plecarea dlui
Mihalache să nu fi (în mintea dlui Maniu) ~~avut~~ numai un resort de
securitate personală. Se putea concepe o acțiune
de sincronizare a eforturilor prietenilor din
străinătate. Aceștia nu se înțelegeau între ei.
Le trebuia un șef pe care să nu-l poată contesta.
Acesta era numai dl Maniu sau dl Mihalache.
Această sincronizare ar fi putut avea drept
scop propaganda în presa străină împotriva
regimului din România, pentru importanța
~~Românii~~ internațională a României în bazinul
dunărean, susținerea întâmpinărilor făcute la
O.N.U. de către cele trei partide de opoziție din
România și eventual o acțiune comună a
partidelor agrariene din răsăritul Europei, deși
știu că dl Mihalache nu era partizanul ei.
Această coordonare a acțiunii Românilor din
străinătate – aderenți ai politicii noastre a
d-lui Maniu – ar fi fost și mai importantă

[illegible]

și scopul ar fi ca situația României să fi fost obiectul unei conferințe internaționale. Aceasta s-ar fi dorit a fi punctul de vedere al partidului național-țărănesc. În concluziune acțiunea aceasta din străinătate ~~[illegible]~~ putea constitui o opoziție făcută acolo ~~sau~~ guvernului din țară. Este evident, că dacă se ducea această acțiune, dl Mihalache era indicat drept conducător al unei rezistențe naționale peste hotare, în sensul vederilor partidului național țărănesc. Eu, personal nu ași fi participat la această acțiune, fiindcă nu o cred bună pentru țară. Ea ar fi provocat greutăți în raporturile țării cu Uniunea Sovietică și ~~[illegible]~~ (Statele din vecinătate) cu celelalte țări ~~din~~ vecine ale României.
Pe plan intern această acțiune ar încuraja rezistența contra regimului.
Eu voiam să merg în Franța, unde îmi puteam câștiga existența.

[illegible signature]

26. Iulie 1947.

După Conferinţă, dl Gafencu a scris d-lui Maniu - scriind d-lui Brătianu - arătându-le cum au decurs lucrările conferinţei. Am auzit de la dl Maniu că nu s'a pus în memoriul înaintat acolo, chestia Basarabiei, ca să nu se indispună Uniunea Sovietică, în acel moment şi să-şi retragă consimţământul de la realipirea Ardealului de Nord. Dl Maniu a fost de acord cu acest punct de vedere. Am auzit că mai târziu a fost pusă şi problema Basarabiei. Nu ştiu însă în ce formă. ~~La~~ La conferinţa de la Paris, dl Gafencu a fost ajutat de Tilea, Cretzianu, Augustin Popa şi alţii. Am auzit pe dl Maniu vorbind de ei, când ne-a informat conţinutul scrisorii d-lui Gafencu, privitoare la acţiunea lor la conferinţă.
În vara anului trecut dl Niculescu Buzeşti a întrebat pe dl Maniu, dacă a încredinţat pe dl Gafencu cu dirijarea acţiunii româneşti în străinătate. Dl Maniu a răspuns negativ. Am înţeles că protestul venea de la dl Cretzianu. După conferinţa de la Paris, nu mai ştiu ce corespondenţă a urmat între dl Maniu şi dl Gafencu.
După plecarea d-lor Niculescu Buzeşti şi Vişoianu nu cunosc ce aceştia au scris d-lui Maniu şi dacă l-au informat despre vreo acţiune a lor în afară. Am citit - aşa cum am mai declarat - o scrisoare-raport a d-lui Niculescu Buzeşti din Martie 1947. Am înţeles din

A.B.

unele reflexiuni ale domnului Maniu că acestea
nu fac mare lucru în afară.
Am citit sau dl Maniu mi-a spus despre
o scrisoare a lui Brătianu în care acesta
îi raporta — și dlui Brătianu — că nu este
mare lucru de făcut în America, fiind că
problema României nu este actuală acolo.
Scrisoarea este de la începutul anului 1947.
Dl Maniu nu mi-a dat niciodată să citesc scrisorile
primite și relative ale de mai sus din care
el ne expune. Le citi. Este adevărat că
unele scrisori, fără importanță mare, le-am
citit, după cum am declarat și mai înainte.
Aceasta era situația cunoscută de mine, și ajunul
necesarei de a pleca din țară.
Am expus faptele și declarațiile anterioare.
Adaug că deși dl Maniu nu mi-a propus vreodată
în mod concret să mă refugiez în străinătate,
totuși am auzit și altă dată pe dl Maniu,
vorbind de necesitatea ca unii fruntași
ai partidului — mai ales cei amenințați — să plece din
țară. Odată — anul trecut — cred că mi-a
spus că și eu ar trebui să mă gândesc la
aceasta — dar fără să-mi ... concret.—
În cele trei săptămâni anterioare lui 14 iulie,
de la care — mai ales și jurnal meu — o ...
de ... Dl Maniu, Mihalache și Popovici ... să
să plec din București și să mă ascund cât mai timp.
L-am auzit — cred odată — pe dl Maniu spunând
că

29 Iulie 1947.

5 X

457
458

D E C L A R A T I E

Asupra actiunei politice a Partidului National-Tărănesc după 23 August 1944, până la 14 Iulie 1947:

Cerândumi-se aceasta declaratie expunere de către anchetator după arestarea mea la 14 Iulie a.c., mi-am pus intrebarea, in singurătatea celulei mele, dacă este mai bine să prezint actiunea politică a partidului in lumina adevărului aşa cum il cunosc, sau să fac o apărare a acestei politici.

Procesul care se deschide nu este ca oricare altul in care invinuitul să-şi găsească cele mai potrivite apărări.

El va fi supus judecătii contemporanilor si viitorului.-Deaceia eu nu mă voi preocupa de judecătorii mei si de adevăr pricum acesti judecători vor încadra faptele în texte de legi.-

Voi impărti expunerea mea in mai multe capitole:

ORGANIZAREA ŞI FUNCTIONAREA PARTIDULUI.

Partidul National-Tărănesc este organizat de jos in sus având un congres general, care alege Comitetul Central Executiv, acesta alege pe Presedintele Partidului, pe Vicepresedinti, Secretarul General, Casierul Central şi Delegatia Permanentă.-

Ultimul congres al Partidului a avut loc in 1935, iar ultimul Comitet Central in 1937, aproape concomitent cu dizolvarea de atunci a partidului. La acest ultim comitet, Dl. IULIU MANIU, care fusese de curând reales sef al partidului, in locul D-lui MIHALACHE, demisionat, a primit depline puteri.-

Dl. MANIU, a condus partidul cu depline puteri până la 3 Iulie 1946, când a avut loc prima sedintă a Comitetului Central, dela 1947, până atunci.-

Toate insărcinările date la diferite persoane din partid, in acest interval de timp, au fost date de Dl. MANIU, in baza deplinelor puteri.-

./.

La 23 August 1944, Biroul Partidului era format din domnii: MANIU, MIHALACHE, POPOVICI, Dr. LUPU si GHITA POP, Secretari Generali cu Domnii: VIRGIL SOLOMON și I. HUDITA Secretari Adjunti.

Eu eram Casier Adjunt, încă din 1937, după plecarea D-lui ENE, din Partid.

Delegatia Permanentă a fost completată prin cooptări făcute la sfârsitul anului 1944, de către Dl. MANIU, în baza deplinelor puteri.

La începutul anului 1945, demisionând Dl. GHITA POP, Dl. MANIU m'a desemnat pe mine de Secretar General, la aceia epocă eu nemai fiind Ministru de Interne.-

Forurile Partidului erau deci numite de Dl. MANIU, afară de Domnii MIHALACHE, POPOVICI si Dr. LUPU.-

Organizatiile Judetene existau prin fruntașii locali, care rămăseseră în partid, fără foruri Statutare Locale complete.-

SEFUL:

Dl. MANIU se bucură în partid de un imens prestigiu. El a condus lupta contra plutocratiei liberale și a câștigat-o la 1929. El a pornit lupta contra lui CAROL II. și acesta a fugit din tară la 6 Sept. 1940. El a purtat, în sfârsit, actiunea contra lui ANTONESCU și a realizat 23 August, evident nu singur. Prevederea lui politică era considerată de domeniul profeției. Orice cuvânt al lui era primit drept actiună și puțini î-și permiteau să-l contrazică.-

Aceasta era situatia în partid după 23 August si se poate spune că ea a durat până acum fiindcă nici azi partidul n'a avut altă părere decât a șefului și nici organe Statutare alese.-

EPOCA DELA 23 AUGUST, LA DEMISIUNEA CELUI DE AL DOILEA GUVERN SANATESCU.

A-și putea spune puține lucruri despre atitudinea partidului fată de primul guvern Sănătescu.

Dl. MANIU, era Ministru fără portofoliu în acel Guvern.

Am retinut ca impresie generală, la acea dată, deasele "întâlniri" în Consiliile de Ministrii cu Dl. PATRASCANU pe chestiunile importante actuale atunci.

Acel guvern avea o misiune şi o durată limitată la încheerea Armistitiului.-Dacă totuşi el a continuat până la începutul lui Noembrie 1944,este din cauza greutăţilor care stăteau în calea constituirei unui guvern al Blocului Naţional-Democrat,format din cele patru partide: Naţional-Tărănist Comunist,Liberal şi Social Democrat.

Aceste greutăţi erau datorate tendinţei partidelor de Stânga şi celor două partide,să le zicem burgheze,de a dobândi sau de a păstra poziţiile dominante în viaţa de Stat.

Partidul Naţional-Tărănesc a refuzat să intre în Frontul Naţional-Democrat constituit de partidele de Stânga.S'a propus D-lui MANIU ca partidul nostru să intre în acest front primind în Consiliul lui proporţia de locuri pe care o avea în Guvern.Dl.MANIU a refuzat.Se vor vedea mai târziu consecinţele.In sfârşit s'a constituit cel de al doilea Guvern Sănătescu cu membrii din partidele burgheze şi de stânga.-

Misiunea celor cinci Miniştrii Naţionali-Tărănişti era să frâneze tendinţele partidelor de stânga.Cel mai greu rol îl aveam eu.Aparatul Administrativ de Stat şi cel Poliţienesc trebuiau în primul rând curăţate de elementele care de cel puţin 7 ani fuseseră uneltele regimurilor anti-democratice.Dar în acelaşi timp însărcinarea mea era să nu las să pătrundă în locul lor elemente din partidele de stânga.Nu puteam decât să eşuez.Am făcut greşala să anunţ alegeri comunale,cât timp nu era epurat aparatul vechiu administrativ. N'am putut numi în timp util Prefecţii,fiindcă nu mi se permitea de către Partid să confirm prefecţii din Moldova şi cei instalaţi de populaţie,în timpul primului Guvern Sănătescu.-

Pref. din Moldova

Am plecat cu plăcere dela Ministerul de Interne.In locul meu a venit Generalul RADESCU,care era şi Prim Ministru.

Miniştrii Naţionali-Tărănişti au sprijinit pe Generalul RADESCU până la adunarea dela "Aro".

La Ministerul Agriculturei Dl.HUDIŢA n'a putut grăbi Reforma Agrară.

Numirile de prefecţi,care s'au făcut în Moldova,de către o Comisie Interministerială,în care eram reprezentaţi de Dl.HUDIŢA,n'au fost pe placul conducerii de Partid.

Miniştrii Naţionali-Tărănişti erau acuzaţi de slăbiciune.-

./.

Nu s'a creiat in aceasta primă colaborare ambianța necesară de incredere reciprocă. Cele două tabere stăteau față in față dușmănoase.-

In sedintele Biroului, la care luau parte si Ministrii Nationali-Tărăniști și expuneau situatia din Guvern, nu se discutau problemele în spiritul de concesiune ci de vigurea să rezistență.-

In aceasta admosferă a venit incidentul RADESCU și s'a constituit Guvernul dela 6 Martie 1945, fără Nationali-Tărăniști.-

In timpul crizei de guvern dela inceputul lui Martie, s'au manifestat la unii membrii ai Biroului si Delegatiei Permanente îngrijorări asupra evoluției situatiei politice și a perspectivelor ei de viitor.

In sedintele Delegatiei din timpul crizei și ulterioare, sau pus in discutiiune pentru primadată premizele politicei Partidului.-

Ce obiective avem și ce tactică adoptăm. Dr. LUPU, a atacat politica D-lui MANIU. S'a vorbit atunci de retragerea acestuia si s'a propus, șefia Doctorului LUPU. Totul n'a fost însă decât o furtună intr'un pahar cu apă.-

Delegatia Permanentă într'o sedintă comună cu șefii de Organizatii aflători in Capitală, a dat un comunicat prin care declara Guvernul GROZA, ieșit dintr'o lovitură de Stat, nereprezentativ al forțelor democratice și deci nelegal, în sensul acordurilor internaționale existente /Yalta/.-

Dl. MANIU a prezentat acest guvern ca impus M.S. Regelui de Comandamentul Sovietic. După ce M.S. Regele, spunea Dl MANIU, a făcut greșala să-l insărcineze pe Dl. GROZA cu formarea Guvernului era sigur ca acesta nu va îndeplini Mandatul Suveranului de a face un guvern cu Naționali-Tărăniștii si Liberalii și nici nu va depune acest mandat, în caz de insucces.-

Cu acelaș prilej s'a arătat că partidul nostru urmărește apărarea țărei de comunizare, ceiace ar putea aduce și pierderea indepedentei sale.-

Despre aceasta mă voi ocupa într'un capitol special.

./.

457

DUPA CONSTITUIREA GUVERNULUI. GROZA.

După câteva zile dela constituirea Guvernului GROZA, Guvernele Englez si American au prezentat câte o notă, prin care declarau, dacă imi aduc bine aminte, Guvernul Român de nereprezentativ.-

Situatia creeată în urma acestor note a fost plină de urmări pentru mai târziu.

Conferinta dela Postdam a adus o rezoluţiune şi în ceiace priveşte Guvernele din tările foste satelite sau eliberate. Printre acestea era menţionată şi România.

Cred că domnii MANIU si BRATIANU, a vorbit M.S. Regelui, în sensul ca M.S., să provoace o criză de guvern pe baza acelei rezolutiuni internaţionale, dar nu pot afirma cu preciziune.-

Se cunosc imprejurările în care a izbutit aceea criză în primăvara anului 1945, care a durat până la 8 Ianuarie 1946, când s'a pus in aplicare hotărârea dela Moscova acelor Trei Mari Puteri.-

In tot acest timp atitudinea Partidului National-Tărănesc, fată de Guvern, a fost de permanentă luptă.-

Notez două evenimente mai importante:

a/. Incidentele dela 8 Noembrie şi

b/. Venirea in tară a D-lui ETHRIDGE, trimisul special al Presedintelui TRUMAN.-

Se stia că populatia Capitalei, va manifesta pentru Rege de ziua Sa. Se dădea aceste manifestaţii un caracter naţional şi anti-guvernamental. Intr'o sedintă a Biroului, tinută acasă la Dr. LUPU, s'a hotărât participarea organizatii Capitalei la aceea manifestatie. Dl. MANIU personal a convocat organizatia Capitalei la Clu şi a îndemnat-o să participe la manifestatie.-

Tineretul si muncitorii din partid au fost aceia cari au participat mai numeroşi.

Dl. MANIU, a insărcinat Secretariatul General să adune material pentru ziaristul american cu care să se dovedească metodele folosite de Guvern pentru inlocuirea cu elemente comuniste a întregului Aparat de Stat care nu aderă la Partidul Comunist in principal sau la alte partide din Frontul Naţional-Democrat precum si pentru creerea conditiunilor

./.

necesare, care să asigure prăbuşirea regimului social existent.

Materialul adunat a fost prezentat de mine, din ordinul DL.IULUI MANIU, D-lui ETHRIEGE. Dl.MANIU a avut o lungă conversaţie cu acest personajiu.

La 8 Ianuarie 1946, s'a reconstituit Guvernul GROZA cu câte un reprezentat al Partidelor Naţional-Ţărănesc şi Liberal, era mai puţin decât ne oferise Dl.GROZA în criza de guvern din Martie 1945. Scopul principal al Guvernului astfel reorganizat, era să facă alegerile. Se elaborează un anteproect de lege Electorală. Concomitent cu discutarea lui se începe Campania Electorală. Incidente numeroase au loc în ţară. Cele trei partide - fiind că acum exista şi Partidul Social Democrat al D-lui TITEL PETRESCU - fac memorii separate sau comune către M.S.Regele şi Cele Trei Mari Puteri, prin care informează despre aceste incidente, a căror organizare o atribue Guvernului, cât şi despre Legea Electorală pe care o prezintă ca astfel concepută încât să asigure falsificarea votului dat de alegător.

Guvernele Englez şi American trimit Guvernului Român note de protest.

Alegerile au avut loc în condiţiunile cunoscute. Noui memorii comune, ale celor patru partide sunt adresate Aliaţilor.-

Domnii MANIU şi BRATIANU, sfătuesc pe M.S.Regele să nu dea mesaj de deschiderea Parlamentului sau cel puţin, să nu-l deschidă personal. M.S.Regele nu dă urmare acestor sfaturi. Dl.MANIU dă un comunicat prin care declară Parlamentul nou ales ca nevalabil, fiind ieşit din falsificarea votului obştesc. Delegaţia Permanentă, care este convocată ulterior, aprobă acest comunicat, deşi unele voci protestează contra felului în care delegaţia este pusă în faţa faptului împlinit. Se hotărăşte convocarea Comitetului Central pentru ziua de 3o Noembrie 1946. Comitetul Central aprobă în unanimitate rezoluţia propusă ca Deputaţii Naţionali-Ţărănişti să nu participe la lucrările unui parlament care nu este legal. Raporturile Partidului Naţional-Ţărănesc cu Guvernul şi regimul democrat ajung la maximul de tensiune. Dl.MANIU, lansează către ţară un apel conceput în termeni foarte aspri de critică la adresa Guvernului şi regimului.

In acest timp apar în ţară fenomenele foametei.

./.

457

459

Este adevărat că partidul nu mai activează.

Atmosfera era încă foarte încărcată și este o adevărată fericire ca această grozavă iarnă a fost trecută în liniște.-

OBIECTIVELE POLITICEI NOASTRE MIJLOACELE DE A O ATINGE.

Obiectivele acțiunii politice a Partidului N.T., au fost două:

Păstrarea regimul social care ~~xxxx~~ are la bază proprietatea privată și în special mica proprietate țărănească și indepedenta Țării - cu alte cuvinte lupta contra comunismului și pentru degajarea țării de influență străină.

Dl.MANIU, a crezut că aceste obiective pot fi atinse prin două metode:

pe larg Rezistența Națională în lăuntru și sprijin dela Anglo-Americani în afară.Dl.MANIU a declarat în multe din consfătuirile Biroului Delegației Permanente că nu este locul acum la realizarea programului.nostru social,ci trebue să înfrângem mai întâi pe comuniști.Aceasta victorie contra comunismului n'o putem obține decât prin rezistența națională și alegeri sau printr'o acțiune internațională.Dacă n'am putut câștiga alegerile trebue să continuăm a încuraja rezistența națională contra regimului,care periclitează în acelaș timp regimul social existent și indepedenta Țării.Și mai trebue continuată acțiunea internațională,pentru ca Statele mari din Occident să apere România.

Mă voi ocupa de fiecare mijloc de acțiune în parte.

TACTICA
~~PRACTICA~~ REZISTENTEI NATIONALE.

Toate manifestele din Campania Electorală,redactate și publicate de Comitetul Electoral,ca și manifestul principal al partidului,cel către Armată sau apelul către țară,posterior alegerilor,fac ,direct sau indirect apel la această rezistență menită să apere proprietatea ,libertatea și indepedenta Țării. In acest cadru s'a făcut propagandă în alegeri.Orice colaborare cu Guvernul și regimul politic actual înseamnă slăbirea rezistenței naționale.Aceste manifeste nu arătau cum trebue să se exteriorizeze această rezistență,care ,este adevărat nu era numită cu acest nume decât în expunerea Domnului MANIU în fața Delegației Permanente.Este adevărat iarăși că nu sau dat nicio

dată instrucțiuni scrise sau orale șefilor de organizații cum să folosească tactica rezistenței. Aceasta tactică nu presupunea însă o acțiune activă. Totuși sau putut vedea diferite manifestațiuni individuale sau de grup, care nu erau nici cel puțin inspirate de partid, dar își puteau găsi explicația în ambianța creeată prin tactica partidului. Așa de pildă tineretul a tipărit manifeste clandestine sau a înființat o școală de Cadre, fără știrea conducerii de Partid și a Secretariatului General care s'a sesizat de existența ei din auzite., asa s'a observat în ultimul timp o stare de agitație în tineretul partidului și o tendință de a trece la organizare pe model celular, scăpând însă controlului Centrului. Toate aceste sintome le-am adus atât eu cât și Dl. MIHALACHE la cunoștința Biroului Partidului. In acelaș timp, în adunările secțiunei muncitorești dela Club se țineu cuvântări, care nu puteau să aibă aprobarea noastră. In sânul organizației Capitalei sau creiat diferite secțiuni profesionale, așa cum prevede programul partidului. Se pare -eu nu știu- că la secțiunea militară sau petrecut lucruri asemănătoare. De această situațiune conducerea de partid a fost sesizată de Secretariatul General. Se luase în discuțiune toate aceste chestiuni.

Această tactică a creeat însă în jurul D-lui MANIU, un mit. El era considerat ca simbol al acestei rezistențe. Aceasta mărea și mai mult dacă mai era posibil, autoritatea lui în partid.-

APELUL LA CELE TREI MARI PUTERI

Al doilea mijloc de acțiune al conducerii de partid a fost apelul la cele trei mari puteri, în baza acordurilor internaționale dela Yalta, Potsdam și Moscova, iar mai târziu și în baza Tratatului de Pace.-

Acest apel s'a făcut în numeroase memorii care sau adresat în acelaș timp Uniunei Sovietice, Marei Britanii și Statele Unite ale Americei.

Am spus mai sus că Dl. MANIU, considera ca esențial pentru existența Statului Român, sprijinul Apusului. Dl. MANIU, n'a ascuns niciodată această idee fundamentală a politicei sale

El credea că se urmărește comunizarea țărei, concomitent cu răsturnarea monarhiei și cu proclamarea României ca Republică Federată Uniunei Sovietice.

./.

DI.MANIU nu a vorbit niciodată de un război actualmente posibil între Marile Puteri.El credea că sprijinul acesta va putea fi efectiv în cadrul acordurilor internaţionale.DI.MANIU a crezut însă că din lupta ce se va deslănţui odată între comunism,camă expansiune revoluţionară şi Apusul anticomunist, acesta va fi victorios.Până atunci însă România nu trebue să piardă ajutorul politic al Naţiunilor din Occident.DI.MANIU nu crede în durabilitatea regimurilor care să impun cu forţa şi se menţin cu sisteme de guvernare politiste.El avea în faţa ochilor încă vie imaginea regimurilor asemănătoare recent prăbuşite şi aceasta era argumentul său decisiv pentru toţi ezitanţii .DI.MANIU mai credea că America şi Anglia nu va putea să cadă în dezuetudine Charta Naţiunilor Unite şi principiile puse la baza lumei moderne.

Expansiunea comunistă în Europa va primejdui nu numai regimul Social din Apus,dar şi interesele economice ale Marilor State.Acestea şi altele desigur au fost premizele politicei externe a D-lui MANIU.Ea a părut antisovietică,prin aceiace ea conţinea ca scopuri probabile sovietice asupra României.-

In ultima sedinţă a Delegaţiei Permanente,ţinută în primele zile ale lunei Iulie şi în faţa parlamentarilor,DI. MANIU a expus limpede aceste baze ale politicei sale.Tot atunci a întâlnit şi primele rezistenţe,timide,este adevărat,dar care constituiau un început.

INCERCAREA DE PLECARE IN STRAINATATE CU SCOPURILE EI POLITIC. PROBABILE.

A fost plecarea,încercată la 14 Iulie,o piesă din ansamblu politicei D-lui MANIU ? Logic şi firesc este că da.

Au fost oamenii,care au primit dela DI.MANIU îndemnul să plece,aleşi cu motive determinate de scopul urmărit. Unii da,alţii nu.

Nu mă voi ocupa aci de faptele petrecute în Duminecă de 13 Iulie şi în diminaţa de 14 Iulie,pe care le-am expus în declaraţiile mele anterioare şi nici de probele pe care le am că eu nu am fost ales pentru scopurile politice ale aceste plecări.-

./.

Eu pot să trag numai anumite concluziuni din unele fapte cunoscute de mine şi pe care le expun mai departe:

Am arătat anterior oamenii care erau în străinătate şi cari după ştiinţa mea, aveau legături cu Dl.MANIU. Totuşi l-am auzit pe Dl.MANIU încă din anul trecut de nevoia de a pleca în străinătate Dl.MIHALACHE. Imi aduc aminte deasemenea că am auzit pe Dl.MANIU, vorbind de o scrisoare mai nouă a D-lui CRETZANU, care este în America, prin care acesta îl informa că încearcă să fie primit a vorbi în numele României la O.N.U. sau la Consiliul de Securitate.

In iarna anului 1947, Dl.MANIU, mi-a arătat o scrisoare a D-lui MACEK, către D-sa, prin care acesta îi aducea la cunoştinţă crearea în America a unui bloc al Partidelor Agrariene din Europa Centrală, pavăză contra comunismului şi îi cerea să desemneze un delegat din partea partidului nostru şi el Partid Agrarian.-

Puţin timp înainte de această nenorocită zi de 13 Iulie, s'a discutat între noi chestiunea fondurilor. Cineva a propus să solicităm un împrumut la o bancă engleză sau americană, Dl.MANIU a răspuns că singura soluţie era un apel către românii din america.-

In seara zilei de 13 Iulie a.c., când m'am dus la Dl. MANIU şi i-am dat un răspuns negativ, privitor la plecarea mea faţă fiind şi Dl.MIHALACHE, care era acolo de mai mult timp, l-am auzit pe Dl.MANIU spunând D-lui MIHALACHE: "Este ultima ocazie de plecare, dacă nu mergeai dumneata, mă duceam eu" la aceasta Dl.MIHALACHE a răspuns : "Vă rog Domnule Preşedinte mergeţi Dvs."

Inainte ca Dl.MIHALACHE şi cu mine să plecăm, Dl.MANIU i-a mai spus : "Dela Istambul să ei contact cu cei din Elveţia Te rog să te întorci la ora 23, că vin aviatorii aci să puneţi la punct detaliile plecării".

Am fost întrebat dacă am auzit pe Dl.MANIU când spunea D-lui MIHALACHE că are depline puteri. Nu pot afirma dar cred că da, vei şti Dl.MIHALACHE se mai întorcea la ora 23, Dl.MANIU i-a urat să aibă succes,.

Am auzit dela un domn anchetator, care mi-a pus aceiaşi întrebare, că unul din cei care au fost la Dl.MANIU la ora 23, l-a auzit pe Dl.MIHALACHE, adresându-se D-lui MANIU: "Vaeăzi-că am peienes peouvotrs". Eu însă nu eram la ora aceia acolo.

./.

Când m'am despărtit de dânsul nu mi-am luat adio, ci i-am spus: Eu rămân cu dumneata Domnule Presedinte la pietre. El mi-a răspuns: "Rău faci dragă, ascultă si pleacă, lasă pe doamna, n'am loc si pentru dânsa"

Dl. MIHALACHE în stradă mi-a spus acelasi lucru. Eu am mentinut răspunsul meu.

La ora 23 a venit la mine un nepot al D-lui MANIU si mi-a spus că este loc si pentru nevastămea. Eu l-am întrebat dacă Dl. MANIU î-si dă seama de cum rămâne partidul. El mi-a răspuns că aici nu este loc decât pentru martiraj. In afară este de făcut ceva.

In timpul Conferintei de Pace dela Paris, domnii GAFENCU, TILEA, CRETEANU, CORNEL BIANU, AUGUSTIN POPA, etc., lucraseră de acord.-

Dl. GAFENCU primise oarecare material informativ economic din tară, dar foarte insuficient si nesigur. Ei au putut găsi, chiar în cercurile Conferintei din Paris, bune informatiuni de tot felul. După Conferintă însă actiunea lor comună a încetat, Domnii CRETEANU si DAVILLA lucrau singuri în Statele Unite; Dl. TILEA îsi vedea de treburi la Londra; Dl. GAFENCU scria articole în Elvetia, iar domnii VISOIANU si NICULESCU BUZESTI nu făceau nici atât. In timpul cercetărilor mi s'a spus că la 1 August este o conferintă în America a Partidelor Agrariene. N'am auzit de ea şi nu stiu dacă este vre'o legătură între plecare si aceasta conferintă.-

Din aceste fapte si din cele arătate în declaratiile anterioare se pot trage următoarele concluziuni:

Prezenta D-lui MIHALACHE în străinătate, era utilă si necesară pentru stabilirea unei actiuni comune a tuturor persoanelor mai sus citate, care se găseau în diferite tări, fără -după câte stiu eu- contacte strânse între ele.

Prezenta mea era absolut inutilă, fiindcă eu nu aveam nici realatiunile, nici autoritatea fată de aceste personalităţi cu situatiuni înalte în Stat mult înaintea mea.

Care putea fi aceea actiune, pentru care trebuia făcută sincronizarea eforturilor.? In primul rând, dacă se găseau fonduri la românii din America se putea întreprinde o propagandă contra regimului din România, prin presa din aceste tări, mai ales din America si Anglia.-

./.

Desteptarea interesului opiniei publice din aceste țări pentru importanta României în bazinul Dunărean.

Participarea la Conferința Partidelor Agrariene,dacă era posibil ca Dl.MIHALACHE să ajungă la timp acolo.

Cum am scris într'o altă declaratie aceasta actiune ar fi fost cunoscută în tară si ea ar fi mărit încrederea la acei care doresc schimbarea regimului din România.

La O.N.U.,se găseste o întâmpinare dela începutul acestui an,a celor trei partide de opozitie din România.Nu era exclus că ea să fi fost sustinută de aceste personajii,după precedentul creeat în Palestina.Se stie că adunarea Generală a O.N.U.-ului a admis procedura ca nu numai guvernele dar si grupările politice sau naționalitățile să poată sustine cereri al căror obiect intră în cadrul O.N.U.-ului.-

Eu nu stiu ce a declarat Dl.MIHALACHE,dar este normal ca odată aflat acolo,D-sa să fi întreprins vre'una din actiunile despre care am vorbit mai sus,fără să aibă nevoe de instructiuni speciale din partea D-lui MANIU,era deajuns să primească o astfel de însărcinare.-

In afară de aceasta,contactul cu marile personalităti politice din străinătate,ar fi dat perspectiva justă a situatiei internationale si a pozitiei României.

CONCLUZIUNILE MELE PERSONALE.

Ele privesc judecata pe care am început să o fac din Aprilie asupra tacticei pe plan intern si extern imprimate partidului de Dl.MANIU.-

Ar fi deajuns să înfățișem tragedia fără seamă la care asistăm.-

Partidul dizolvat,cu presedintele -care este legat de un trecut de lupte nationale - Vicepresedintele - creatorul Partidului Tărănesc - Secretarul General ,unii membrii ai Delegatiei Permanente si mare parte din cadrele din provincie, zăcând în închisori și cu perspectiva unor condamnări grele.-

Ce mai rămâne din tactica rezistentei nationale si cine o mai face.?

Am început,la 1944,o colaborare cu partidele de stânga pe care n'am fost în stare să o continuăm,dar pe care au luat-alții ce nu aveau legăturile noastre cu țara.-

./.

Cele două presupuse scopuri ale Guvernului GROZA s'au dovedit ar fi fost simple bănueli ale noastre. Nici una din reformele realizate de Guvern n'ar fi putut constitui o piatră de încercare a acestei colaborări.-

Partidul ar fi avut în mână posturi importante din toate sectoarele vieţii de Stat, administrative şi economice. Mai uşor se împedica astfel comunizarea ţării decât prin opoziţie.-

Situaţia internaţională a fost judecată greşit. Nu puteam face faţă de Uniunea Sovietică altă politică, decât a făcut Guvernul actual, nici chiar noi dacă am fi fost în locul lui.

In diferendele dintre marile puteri noi nu putem lua partea unora împotriva Uniunei Sovietice, pentru motivul prezentat chiar de Presedintele TRUMAN: Statele trebuesc să facă unele cu altele politica "bunul lui vecin".

Nu trebue uitată apoi radiaţiunea Marei Revoluţii Sociale dela Răsărit, împotriva căreia nu puteam lupta cu tactica noastră de rezistenţă şi de memorii la marile puteri.

Realităţile sociale şi economice ale României sunt acelea care primesc sau refuză idei şi forme de viaţă venite din afară.-

In Aprilie am mers la Dl. MIHALACHE, la Dobreşti şi am împărtăşit parte din aceste gânduri, propunându-i să mergem la Sibiu să-l convingem pe Dl. MANIU, să admită intrarea în Parlament a Deputaţilor noştrii. Dl. MIHALACHE, era de acord.

In Iunie şi Iulie, după şedinţele Delegaţiei Permanente am reluat în Birou problema celor arestaţi, a căror soartă depindea de noi. Propuneam din nou cel puţin intrarea în Parlament a Deputaţilor. Am fost sprijinit numai de Dl. MIHALACHE.

Personalitatea D-lui MANIU, a făcut din noi simple organe executive ale politicei sale ale cărei rezultate se văd azi.-

Crônicarul zilelor viitoare va vorbi desigur şi de jertfele inutile ale acestei politici. Este singura mea consolare.

J. C.

Declarație

Asupra acțiunii politice a partidului Național-țărănesc după 23 August 1944, până la 14 Iulie 1947.

Cerându-mi-se această declarație-expunere de către anchetatori, după arestarea mea la 14 Iulie, mi-am pus întrebarea, în singurătatea celulei mele, ~~ce este mai bine să fac~~ dacă este mai bine să prezint acțiunea politică a partidului în lumina adevărului, așa cum îl cunosc sau să fac o apărare a acesteia. ~~Cum~~ Procesul care se deschide nu este ca oricare altul și care evenimentul său generează cele mai pătimașe păreri. El va fi supus judecății contemporanilor și viitorului. De aceea eu nu mă voi preocupa de judecători ci de adevăr, oricum judecătorii mei vor încadra faptele ce voi ~~...~~ povesti mai jos, în texte de legi –

~~În exp~~ Voi împărți expunerea mea în mai multe capitole: Organizarea și funcționarea partidului; ~~Acțiunea~~ epoca de la 23 August la ~~constituirea~~ desemnarea celui de al doilea Guvern Sănătescu; epoca ~~până la~~ ~~6 Martie de la constituirea Guvernului Rădescu~~ la 6 Martie; după constituirea Guvernului Groza ~~la 13 Iulie~~; obiectivele politice noastre și ~~...~~; și încercarea de plecare în străinătate cu scopurile ei politice ~~certe~~ sau probabile – Concluziuni personale

\+ + +

Partidul Național-țărănesc este organizat de jos în sus având un congres general care alege comitetul central executiv, acesta alege pe președinte și

delegaţia permanentă, pe vice preşedinţi (cei numiţi) pe secretarul general şi pe casierul central.
Ultimul congres al partidului a avut loc în 1935, iar ultimul comitet central în 1937, aproape concomitent cu dizolvarea de atunci a partidului.
La acest ultim comitet domnul Iuliu Maniu, ~~care~~ care fusese de curând reales şef al partidului, în locul domnului Mihalache demisionat, a primit depline puteri.
Domnul Maniu ~~a ca şef~~ a condus partidul cu depline puteri până la 3 Iulie 1946, când a avut loc prima şedinţă a comitetului central de la 1937 până atunci.
Toate însărcinările date la diferite persoane din partid, în acest interval de timp, au fost date de d-l Maniu, ~~pe~~ în baza deplinelor puteri.
La 23 August 1944 biroul partidului era format din domnii Maniu, Mihalache, Popovici, Dr Lupu şi Ghiţă Pop secretar general cu apoi Virgil Solomon şi I. Hudiţă secretari adjuncţi. Eu eram casier ad[illegible] încă din 1937, după plecarea d-lui Ene din partid. Delegaţia permanentă a fost completată prin cooptări făcute la sfârşitul anului 1944, de către d-l Maniu în baza deplinelor puteri.
La începutul anului 1945, demisionând d-l Ghiţă Pop, d-l Maniu m'a desemnat pe mine de secretar general, la acea epocă ne mai fiind în ministere.
Forţele partidului erau deci reunite de d-l Maniu, afară de de d-nii Mihalache, Popovici şi Dr Lupu.
Organizaţiile judeţene existau prin fruntaşii locali
~~Şeful partidului de prestigiu la 23 August 1944 au~~
~~tinerea prestigiu şi popularitate în partid~~

102

ce rămăseseră în partid, fără forurile statutare ~~complete~~ locale complete.

Şeful, se bucura în partid de un imens prestigiu. El condusese lupta contra plutocraţiei liberale şi o câştigase la 1929. El pornise lupta ~~la~~ contra lui Carol al II-lea şi acesta fugise din ţară la 6 Sept. 1940. El condusese, în sfârşit, acţiunea contra lui Antonescu şi realizase 23 August. Evident era considerat un singur. Previziunea lui politică era considerată de domeniul profeţiei. Orice cuvânt al lui era primit drept axiomă şi puţini îşi permiteau să-l contrazică.

Aceasta era situaţia în partid în primele luni după 23 August şi se poate spune că ea a durat până acum, fiindcă nici azi partidul nu are forurile statutare alese, ~~[illegible]~~

x x x

Aş putea spune puţine lucruri despre atitudinea partidului faţă de primul guvern Sănătescu. Domnul Maniu era ministru fără portofoliu în acel guvern. ~~Aceasta spune totul. Aşa se spune.~~ Am reţinut ca impresie generală la acea dată, dezideratul „epurării” şi certurile de miniştri comunişti cu dl Pătrăşcanu pe chestiunile ~~atunci~~ actuale atunci.

Acel guvern era o improvizaţie ~~limitată~~ şi o durată limitată la încheierea armistiţiului. Dacă totuşi el a continuat până la începutul lui Noembrie, este din cauza greutăţilor care stăteau în calea constituirei unui guvern al blocului naţional democrat, format din cele patru partide: naţional ţărănist, comunist, liberal şi social-democrat.-

Toate greutăţile erau datorite ~~tendinţelor~~ ~~două~~ tendinţelor partidelor de stânga şi celor două partide, să le zicem burgheze, de-a dobândi cât mai multe posturi dominante în viaţa de Stat. Partidul naţ. ţărănesc a refuzat să intre în Frontul naţional democrat, constituit de partidele de stânga. S'a propus d-lui Maniu ca partidul nostru să intre în acest Front, primind în consiliul său proporţia de locuri pe care o avea în guvern. D-l Maniu a refuzat. Se vor vedea mai târziu consecinţele. ~~În sfârşit~~ În sfârşit s'a constituit cel de al doilea guvern Sănătescu, cu membrii din partidele burgheze şi de stânga.

Misiunea celor cinci miniştri naţional-ţărănişti era să frâneze tendinţele partidelor de stânga. Cel mai greu rol îl aveam. Aparatul administrativ de Stat şi cel poliţienesc trebuia în primul rând curăţat de elementele care timp de şapte ani – cel puţin – fuseseră uneltele regimurilor antidemocratice. Dar în acelaşi timp nu se cuvenea nici era să nu las să pătrundă în locul lor elemente din partidele de stânga.
Nu puteam decât să încep. Am făcut greşeala să amân alegerile comunale, cât timp nu era epurat aparatul vechii administraţii.
N'am putut numi în timp util prefecţii, fiindcă nu mi se permitea să confirm prefecţii din Moldova şi cei instalaţi de populaţie, în timpul primului guvern Sănătescu.
Am plecat cu plăcere de la Ministerul de Interne.

2

În locul meu a venit generalul Rădescu, care era și prim ministru.
Miniștrii național-țărăniști au sprijinit pe generalul Rădescu, până la adunarea de la Aro.
La Ministerul Agriculturii d-l Hudiță n'a putut grăbi reforma agrară, ~~nu din vina lor, ci a partidului, care voia să lase lui Rădescu momentul alegerii [illegible]~~
numirile de prefecți, care s'au făcut cu [illegible], de către o comisie interministerială, n'au fost pe placul conducerii de partid.
Miniștrii național-țărăniști erau acuzați de slăbiciune.
*Nu s'a creat în această primă colaborare ambianța necesară [dintr-un început reciprocă]. Cele două tabere stăteau față în față dușmănoase.
În ședințele biroului partidului, la care luau parte și miniștrii național-țărăniști și expuneau situația din guvern nu se discutau problemele în spirit de concesiune ci de riguroasă rezistență.
În această atmosferă a venit incidentul Rădescu și s'a constituit guvernul de la 6 martie fără național-țărăniști.
În timpul crizei de guvern de la 6 martie s'au manifestat la unii membri ai biroului și Delegației permanente îngrijorări asupra evoluției situației politice și a perspectivelor ei de viitor.
În ședințele delegației din timpul crizei și ulterioare s'au pus în discuțiune pentru prima dată principiile politicii partidului.
Ce obiective avem și ce tactică adoptăm

Doctorul Lupu a atacat faţiş politica d-lui Maniu. S'a vorbit atunci de retragerea acestuia şi s'a propus, cred de C. Hurdubescu, şefia doctorului Lupu.
Totul n'a fost însă decât o furtună într'un pahar cu apă.
Delegaţia permanentă într'o şedinţă comună cu şefii de organizaţii aflători în Capitală, a dat un comunicat prin care declara guvernul Groza ca fiind o lovitură de stat, nereprezentativ al forţelor democratice şi deci nelegal, şi nerespectând acordurile internaţionale existente (Yalta).
Domnul Maniu a prezentat acest guvern ca impus Regelui de ~~guvernul~~ ~~[illegible]~~ Comandamentul Sovietic, după ce M.S. Regele a făcut greşeala să însărcineze pe dl Groza cu formarea guvernului, era sigur că acesta nu va şti îndeplini mandatul Suveranului [de a fi înconjurat cu [illegible]] (şi ~~[illegible]~~) şi nu-şi va depune acest mandat, ci cât de insucces.
Cu acelaş prilej s'a arătat că partidul nostru urmăreşte apărarea ţării de comunizare, cum a putea educa şi pierderea independenţei sale.
Despre aceasta mă voi ocupa ~~într~~ în capitolul special destinat.-

+
+ +

După câte-va zile de la constituirea guvernului Groza, guvernele englez şi american au prezentat câte o notă, prin care declarau – dacă îmi aduc bine aminte –
b

5

guvernul român de nereprezentativ.
Situatia creată în urma acestei note a fost plină ~~de consecinte~~ urmări pentru noi toti.
Conferinta de la Potsdam a adus o reglementare și în ceea ce privește guvernele din tările satelite ~~care~~ eliberate. Printre acestea era mentionată și Romania.
Cred că domnii Maniu și Bratianu au voit în sensul Regelui ca acesta să provoace o criză de guvern pe baza acelei reglementări internationale - dar nu pot afirma cu precizie.
Se ~~cunoaște~~ cunosc din presa care a izbucnit atunci în ~~din~~ primavara anului 1945, care a durat până la 8 Ianuarie 1946, când s'a pus în aplicare hotărârea de la Moscova a celor trei mari Puteri.
In tot acest timp atitudinea partidului Național-Țărănesc ~~a fost de~~ fată de guvern
af de opozitie permanentă luptă.
Notez două evenimente mai importante: a) incidentele de la 8 Noembrie și b) venirea în tară a d-lui Etheridge, trimisul special al ~~domnului~~ presedintelui Truman.
Se știa că populatia Capitalei va manifesta pentru Rege, de ziua Sa. Se dădea acestei manifestatii un caracter național și antiguvernamental.
Intr'o sedintă a biroului, tinută acasă la doctorul Lupu s'a hotărât participarea ~~partidului și~~ organizatiei Capitalei la acea manifestatie. Dl Maniu personal a convocat organizatia Capitalei la Club

şi a ni demascat-o de partea la manifestaţie
Tineretul şi muncitorii din partid au fost aceia care au participat mai numeroşi.
Dl. Maniu a însărcinat Secretariatul general să adune material pentru ziaristul american, cu care să se dovedească metodele folosite de guvern pentru ~~[illegible]~~ înlocuirea cu elemente comuniste a întregului aparat de stat, care nu aderă la partidul comunist în principal, dar la alte partide din Frontul Naţional Democrat, precum şi pentru crearea ~~[illegible]~~ condiţiunilor necesare care să asigure prăbuşirea regimului social existent.
~~[illegible]~~
~~[illegible]~~
Materialul adunat a fost prezentat de Xenie – din ordinul dlui Maniu – dlui Ethridge, ~~[illegible]~~.
Domnul Maniu a avut o lungă convorbire cu acest personagiu, ~~[illegible]~~
La 8 Ianuarie 1946 s'a reconstituit guvernul Groza cu câte un reprezentant al partidelor naţional-ţărănesc şi liberal.
Era mai puţin decât ne oferise dl. Groza la închegarea guvernului din Martie 1945.
Scopul principal al ~~[illegible]~~ guvernului astfel reorganizat era să facă alegerile.

Se elaborează un anteproiect de lege electorală. Concomitent cu discutarea lui se a început campania electorală.

Incidente numeroase au loc în țară.

Cele trei partide – fiind-că acum există și partidul Social Democrat al d-lui Titel Petrescu – fac memorii separate sau comune către M.S. Regele și Cele trei Mari Puteri, prin care le informează despre aceste incidente – a căror organizare o atribue guvernului – cât și despre legea electorală pe care o prezintă ca astfel concepută încât să asigure falsificarea votului dat de alegători.

Guvernele englez și american trimet Guvernului român note de protest.

~~Aceste note sunt [illegible], [illegible] natural favorizate, la [illegible] al acțiunii partidelor de opoziție [illegible] ale d-lui [illegible].~~

Alegerile au avut loc în condițiunile cunoscute.

Noi memorii comune, ale celor trei partide, sunt adresate Aliaților.

Iuliu Maniu și Brătianu sfătuiesc pe M.S. Regele să nu dea mesaj la deschiderea Parlamentului sau cel puțin să nu îl deschidă personal.

M. S. Regele nu dă urmare acestei sfătuiri.
Dl. Maniu dă ~~personal~~ un comunicat prin care declară Parlamentul nou ales ca nevalabil, fiind ieșit din falsificarea voturilor electorale. Delegația permanentă, care este convocată ulterior, aprobă acest comunicat, deși unele voci protestează contra felului în care delegația este pusă în fața faptului împlinit.
Se hotărăște convocarea Comitetului Central pentru ziua de 30 Noiembrie 1946.
Comitetul Central aprobă cu unanimitate refuzului propusă ca deputații național-țărăniști să nu participe la lucrările unui Parlament, care nu este legal.
Raporturile cu ~~regimul guvernul~~ partidului Național-Țărănesc cu guvernul și regimul democrat ajung la maximum de tensiune.
~~Țăranilor români~~ Dl. Maniu lansează către țară un apel conceput în termeni foarte aspri de critică la adresa guvernului și regimului.
În acest timp apare în unele părți ale țării spectrul foamei.
Este adevărat că partidul nu mai activează. Atmosfera era foarte încărcată și este o adevărată fericire că această grozavă iarnă a fost trecută în liniște ~~și~~ ~~întreruptă~~.

8 + + +

~~Acel~~ ~~Care au~~ fost obiectivele acțiunii politice a partidului național-țărănesc. ~~Ele~~ au fost două: ~~fiind că~~ păstrarea regimului social care are la bază ~~independența~~ proprietatea privată și în special mica proprietate țărănească și independența țării; — cu alte cuvinte lupta contra comunismului și pentru degajarea țării de influența ~~[illegible]~~ străină. —

Domnul Maniu a crezut că aceste obiective ~~[illegible]~~ pot fi atinse ~~[illegible]~~ prin două metode: rezistența națională înlăuntru și sprijin de la anglo-americani, în afară.

dl Maniu a ~~[illegible]~~ ~~repetat~~ declarat în multe din conferințele ~~delegați~~ biroului și delegației permanente că nu este local acum la ~~reforme de~~ realizarea programului nostru social, și că trebuie să înfrângem mai întâi pe comuniști.

Această ~~[illegible]~~ victorie contra comunismului n'o puteam obține decât prin rezistența națională și alegeri sau printr'o acțiune internațională.

Dacă n'am putut câștiga alegerile, trebuie să ~~continuăm~~ a încuraja rezistența națională contra regimului, care periclitează în același timp regimul social existent și independența țării —

Și mai trebuie continuată acțiunea internațională, pentru ca statele mari din Occident

să apere România.
Nu se ocupa de fie-care mijloc de acțiune în parte.

~~Rezistența~~. <u>Tactica rezistenței naționale</u>

Toate manifestele din campania electorală, redactate și publicate de Comitetul electoral, ca și manifestul principal al partidului, cel către armată sau apelul către Țară, partea a alegerilor, fac, direct sau indirect, apel la această rezistență, menită să apere proprietatea, libertatea și independența Țării.

În acest cadru s'a făcut propaganda în alegeri.

Orice colaborare cu guvernul și regimul sau metoda însemnează slăbirea rezistenței naționale.

Aceste manifeste nu arătau cum trebue să se ~~manifeste~~ exteriorizeze această rezistență, ~~și~~ care – este adevărat – nu era numită cu acest nume, decât și expunerea celor manifestări prin delegațiile permanente.

~~Fie care membru al partidului~~

Este adevărat iarăși că nu s'au dat nici odată instrucțiuni scrise sau orale pentru organizații cum să folosească tactica rezistenței. ~~[illegible]~~ Această tactică

nu propaganda nici acțiune activă.

Totuși ~~[illegible]~~ s'au putut vedea diferite manifestațiuni individuale sau de grup, care

102

nu erau încă cel puțin susținute de partid, dar nu
își puteau găsi explicația în ambianța creată
prin tactica partidului.
Așa de pildă tineretul a înființat mai multe cluburi clande-
stine sau ~~au~~ a înființat o școală de cadre, fără
știrea conducerii de partid și a secretariatului
general, care s'a sesizat de existența ei. În
compte(?), așa s'a observat în alt mod timp și
ziare de agitație ale tineretului partidului și
o tendință de a trece la organizare pe modelul
celular, scăpând însă controlului Centralului(?).
Toate aceste simptome le-am redus, atât eu
cât și dl. Mihalache la consistența ~~grupului~~
tineretului partidului.
În acelaș timp, în adunările secțiunei universitare
de la Club se țineau cuvântări, care ~~nu~~ nu
puteau să aibă aprobarea noastră.
În sânul organizației Capitalei s'au creat
diferite secțiuni profesionale — așa cum prevede
programul partidului.
Se pare că la secțiunea ~~militară~~ universitară(?) s'au făcut cât
lucrări [illegible]
De această situațiune conducerea de partid
~~s'a~~ a fost sesizată de secretariatul general.
Se luase în discuțiune toate aceste ~~probleme~~
chestiuni.
Această tactică a creat însă în jurul
d-lui Maniu un mit. El era considerat ca
simbol al ~~a~~ acestei rezistențe. Această
mărea încă și mai mult — dacă mai era
posibil — autoritatea lui în partid.

472

~~Secretariatul general este organul executiv al Comitetului delegației permanente. Biroul partidului nu este un for politic care să depășească [illegible]. El nu este prevăzut de Statute. Deci Secretariatul general nu execută decât deciziunile administrative ale Biroului, dispozițiile pe care aceasta le poate lua.~~

~~Secretariatul general se ocupă apoi, în primul rând cu organizațiile județene — și face legătura conducerii de partid cu ele.~~

~~Tineretul depinde direct de președintele ~~[illegible]~~ partidului.~~

~~~~[illegible]~~ Secțiunile profesionale depind de organizațiile județene.~~

~~În sarcina mea a fost, din 1945 — când am fost numit Secretar general — până azi partea aceasta de organizare a partidului.~~

~~[illegible]~~

Apelul la cele trei mari Puteri

~~a doua metodă~~ Al doilea mijloc de acțiune al conducerii de partid, a fost apelul la cele trei mari Puteri, în baza acordurilor internaționale de la Yalta, Potsdam și Moscova, iar mai târziu și în baza tratatului de pace.

Acest apel s'a făcut prin numeroase memorii, care s'au adresat în același timp ~~la~~ Guvernului Sovietic, Marei
~~~~

V

britanici și Statele Unite ale Americii.
Deci spun mai sus că domnul Maniu considera
că esențial pentru existența Statului român,
sprijinul apusului.
Dl. Maniu n'a exclus niciodată această idee
fundamentală a politicii sale.
El credea că se urmărește comunizarea țării,
concomitent cu înlăturarea monarhiei și
cu proclamarea României ca republică
~~[illegible]~~ federată Uniunii Sovietice.
Dl. Maniu nu a voit niciodată să răzbi-
(într-un moment posibil) tice mânile Patriei. El credea că sprijinul
acesta va putea fi efectiv ~~și eficace~~, în
cadrul legalității internaționale.
Dl. Maniu a crezut însă că dacă lupta ce
se va declanșa odată între comunism,
ca expansiune revoluționară și un Apusul
anti-comunist, acesta va fi victorios.
~~[illegible] credea,~~
~~că această luptă nu este departe.~~ Până atunci
însă, România nu trebuie să piardă ~~sprijinul~~ sprijinul
politic al Națiunilor din Occident.
Dl. Maniu nu credea în durabilitatea
regimurilor care se impun cu forța și se
mențin cu sisteme de guvernare polițiste.
El avea în fața ochilor încă vie imaginea
regimurilor asemănătoare recent prăbușite
și aceasta era argumentul său decisiv pentru
toți ezitanții.

Domnul Maniu mai credea că America și Anglia
nu vor putea lăsa să cadă în dezcetudine
Charta Națiunilor la Unite și principiile puse
la baza lumii moderne.
Expansiunea comunistă în Europa nu primejduia
nu numai regimul social de aici, dar
și interesele ~~[illegible]~~ economice mondiale
ale marilor State.
Acestea și altele asemenea, ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~, au fost premizele
politicei externe a domnului Maniu.
Ea a părut antisovietică, prin aceea ce o
conținea ca scăpări probabile sovietice asupra
României. ~~după~~
~~[illegible] atitudine a domnului Maniu, a~~
~~[illegible]~~
~~[illegible]~~
~~[illegible]~~
În ultima ședință a delegației permanente,
ținută în primele zile ale lunii Iunie și în
fața parlamentarilor, domnul Maniu a
expus limpede aceste baze ale politicei
sale.
Tot atunci a ... și primele rezerve
tineri de este adevărat, dar care încă
nu începuse.

* * *

A fost plecarea înscenată la 14 iulie o
piesă din ansamblul politicii domnului
Maniu? Logic și firesc este că da.

Au fost oamenii, care au primit de la d-l Maniu îndemnul să plece aleși cu motive determinate de scopul urmărit? Unii da, alții nu.

~~Eu~~ Nu mă voi ocupa aici de faptele petrecute duminecă de 13 Iulie și evenimentele de 14 Iulie. Le-am expus în declarațiile mele anterioare. ~~Eu [illegible]~~ ~~[illegible] au fost [illegible]~~ și nici de probele pe care [illegible] ce eu puteam fi [illegible] ocaziile [illegible]

Eu vreau să mă apăr, ~~[illegible]~~ conștiința mea că eu nu am fost ales pentru că eram necesar acțiunii ce se urma să se aducă în străinătate.

Aceia erau oameni infinit mai calificați decât mine, ~~[illegible]~~ care cunoșteau străinătatea și alte [illegible] cu mult mai înainte [illegible] și care nu s-ar fi lăsat impresionați de calitatea mea oficială de secretar general. Unii dintre ei dețineau [illegible] mai [illegible], ca unul, deși mult mai tânăr, d-l Niculescu-Buzești, superior ca grad pe scară pe deasupra lui.

Eu nu eram inițiat în planurile d-lui Maniu, în legătură cu acțiunea lui în străinătate. Pe acestea le cunoșteau cel mult domnii Mihai Popovici și D. Mihalache.

D-l Maniu nu mi-a vorbit ~~[illegible]~~ niciodată că eu aș putea fi necesar în străinătate.

Eu n-am considerat deci îndemnurile d-lui Maniu ca să plec și eu cu ceilalți decât determinate de grija lui pentru mine, pe care o știa că m-a expus de atâtea ori fără de folos unei adversități politice.

~~Din această cauză eu [illegible]~~
~~[illegible]~~

~~[illegible]~~
Eu pot ~~[illegible]~~ să trag numai anumite concluziuni din
unele fapte concrete de unde [?] şi pe cari le expun mai
departe:
Au existat ~~[illegible]~~ anterioare
oameni cari erau în străinătate şi cari
după plecarea mea creau legături cu dl Victor
Maniu. Totuşi, fără am auzit pe domnul Maniu, ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ de nevoie de a pleca în străinătate a ~~[illegible]~~ al [illegible]
Îmi aduc aminte ~~[illegible]~~
că am auzit pe dl Maniu vorbind de o
scrisoare ~~[illegible]~~ mai nouă a dlui Gafencu
— care este în America — prin care acesta îl
informa că încearcă să fie primit a vorbi
în numele României la O.N.U. sau la
Consiliul de Securitate.
In vara anului 1947, dl Maniu mi-a arătat
o scrisoare a dlui Macek către domnia sa prin
care acesta îi aducea la cunoştinţă crearea
în America, a unui bloc al partidelor agrariene
din Europa Centrală, [illegible] contra comunismului şi îi cerea să desemneze un delegat
din partea partidului nostru, şi el
partid agrarian.
Puţin timp înainte de această nenorocită zi
de 13 Iulie, s'a discutat între noi chestiunea
[illegible]. Cine-i a propus să solicităm
un împrumut la o bancă ~~[illegible]~~ americană. Dl Maniu a răspuns că [illegible]
[illegible] era un apel către Românii din America

In seara zilei de 13 ~~Aprilie~~ Iulie, când m'am dus la dl Maniu și mi-a dat un răspuns negativ, fiind prezentă la plecarea mea, fiind și dl Mihalache, care era acolo de mai mult timp, l-am auzit pe dl Maniu spunând d-lui Mihalache: Este ultima ocazie de plecare, dacă nu mergeți dumneavoastră nu mergem noi. La aceasta domnul Mihalache a răspuns: Vă rog domnule Președinte, mergeți dumneavoastră. *) Insistate la dl Mihalache și ca mine să plecăm, dl Maniu i-a mai spus: de la Istanbul să iei contact cu cei din Elveția. Te rog să te interesezi la X23X că vin aviatorii aici să pornim la punct de vechile plecări. √

Când m'am despărțit de dânsul nu mi-am luat adio, ci i-am spus: Eu rămân cu votul d-lui președinte la fiecare. El mi-a răspuns: ce faci draga, ascultă și pleacă lasă pe domnul, n'am loc și pentru dânsa. Dl Mihalache, și strada mi-a spus același lucru. Eu am menținut răspunsul meu.

Și pe 28 a venit la mine un nepot al d-lui Maniu și mi-a spus că este loc și pentru nevasta-mea. Eu l-am întrebat dacă dl Maniu își dă seama de cum rămâne partidul. El mi-a răspuns că aici nu este loc decât pentru martiraj și asta este de făcut acum.—

In timpul conferinței de pace de la Paris, d-nii Gafencu, Tilea, Brătianu, Cornel Bianu, Augustin Papa, ~~dar~~ lucraseră de acord. ~~[illegible]~~ d-l Gafencu primise ceva-ceva material informativ economic din țară, dar foarte insuficient ca să-l [illegible]. Ei au putut găsi – chiar în anturajul conferinței din Paris, – bune informațiuni de tot felul.
După conferință însă acțiunea lor comună a încetat.
D-nii Brătianu și Davila lucrau singuri ~~la~~ în Statele Unite; d-l Tilea își vedea de treburi la Londra; d-l Gafencu scria articole în ~~presa de [illegible]~~ Elveția iar domnii Vișoianu și Niculescu-Buzești, nu făceau nici atât.
In timpul cercetărilor mi s'a spus că la 1 August este o conferință în America a partidelor agrariene. N'am auzit de la ~~ea~~ și nici altă dacă este vreo legătură între plecare și această conferință.
Din aceste fapte și din cele arătate în declarațiile anterioare ~~pot~~ se pot trage următoarele concluziuni:
Prezența domnului Mihalache în ~~străinătate~~ străinătate era utilă și necesară pentru stabilirea unei acțiuni comune a tuturor ~~elementelor~~ persoanelor – nearestate, care se găseau în diferite țări, fără – după câte știu eu – contacte strânse între ele.
Care putea fi această acțiune? In primul

98

1114

416

[illegible], dacă se găseau fonduri la Românii din America, de propagandă contra regimului din România, prin presa din aceste țări și mai ales din America și Anglia.
Deșteptarea interesului opiniei publice din aceste țări, pentru ocupațiunea României și bazinul dunărean.
~~[illegible]~~ și ~~[illegible]~~ de a face ~~[illegible]~~ că.
Participarea la conferințe pentru aprecierea dacă era posibil ca dl [illegible] să ajungă la timp acolo ~~[illegible]~~.
Cum am zis și arăt în declarația ~~anterioară~~, aceste acțiuni ar fi fost cunoscute și țării și le-ar fi ușurat atitudinea țărilor care doresc schimbarea regimului din România.
La O.N.U. se găsește o întâmpinare, din luna februarie sau martie a celor trei partide de opoziție din România. Nu era exclus ca la ea să fi fost susținute de aceste personagii, după precedentul creat în Palestina. Se știe că ~~Consiliul de Securitate~~ și Adunarea generală a O.N.U.-lui au admis procedura ca nu numai guvernele dar și grupurile politice sau naționalitățile să poată susține ~~[illegible]~~ cereri al căror obiect intră în cadrul O.N.U.-lui.
Am fost întrebat dacă am auzit pe dl [illegible] când spunea dl Mihalache că are deplină putere, ~~[illegible], dar dl Mihalache se [illegible] 23, de [illegible] să-i aducă succes, [illegible]~~. Am auzit de la cei doi anchetatori, care mi-a pus aceeași întrebare, că

unul din cei care au fost la dl Maniu la ora
23, l-a surprins pe dl Mihalache adresându-se
dl. Maniu: „Va să zică am pleins pouvoirs?
Eu însă nu eram la ora aceea acolo.

~~[illegible] definitive [illegible] de la [illegible] [illegible]~~

Eu nu știu ce a declarat dl Mihalache, dar
este normal ca odată aflat acolo, domnia sa
să fi întreprins acțiunea despre care am
vorbit mai sus fără să [illegible] de [illegible] acțiune
~~[illegible]~~ speciale din partea lui Maniu, în legătură [illegible]
Această acțiune nu se putea face altă dată decât [illegible] după [illegible]

~~Mijloacele alese [illegible] materialul de propagandă, servicii [illegible] făcute [illegible] O.N.U.~~

bun/. ~~[illegible]~~ [illegible] actul să cu multe
personalități politice din străinătate și-a
dat perspectiva justă a situației interne și
a poziției României.

~~[illegible] Românii [illegible] de [illegible] politice din afară. [illegible] de ajutor din țară, [illegible] ce să facă în [illegible]~~

x
x x

Concluziunile mele personale. ~~[illegible]~~ Ele privesc judecata pe care
am început s-o fac din Aprilie asupra tacticii
pe plan intern și extern imprimată ~~[illegible]~~, fost dusă de dl Maniu.
Ar fi de ajuns să analizăm traiectoria față

elemente la care asistăm.

Partidul dizolvat, cu președintele – care este legat de un trecut de luptă națională – vice președintele – creatorul partidului țărănesc – secretarul general, și cu membrii ai delegației permanente ~~închiși~~ și mare parte din cadrele din provincie, zăcând în închisori și cu perspectiva unor ~~[illegible]~~ condamnări grele.

Ce mai rămâne din ~~[illegible]~~ tactica rezistenței naționale și cine o mai face.

Am acceptat, la 1944, o colaborare cu partidele ~~democratice~~ extremiste, pe care n'am fost în stare s'o continuăm. Dar pe care au refuzat-o alții ce au creat ~~[illegible]~~ [illegible] noastre ~~[illegible]~~ țara.

Cele două presupuse scăpări de guvernului Groza, ~~[illegible]~~ s'au dovedit a fi fost ~~mai~~ simple bănuieli ale noastre. Nici una din reformele realizate de guvern n'ar fi putut fi o piatră de încercare a acestei colaborări.

Partidul ar fi avut în mână posturi importante din toate sectoarele vieții de stat administrative și economice. Mai ușor s'ar împiedica astfel comunizarea țării, decât din opoziție.

Situația internațională a fost judecată greșit. Nu puteam face față la tăvălugul Sovietic altă politică, decât a făcut guvernul nici chiar noi, și dacă am fi fost în locul lui.

~~[illegible]~~

~~[illegible]~~

În diferendele dintre Marile Puteri noi nu putem lua partea uneia, împotriva Guvernului Sovietic, pentru motivul prezentat chiar de dl Truman: Statele trebuie să facă ~~[illegible]~~ unele cu altele, politica „bunului vecin".

Nu trebuie uitată apoi radiațiunea marii revoluții sociale de la răsărit, împotriva căreia nu puteam lupta cu ~~[illegible]~~ tactica noastră de rezistență și de recurs la Marile Puteri.

Realitățile sociale și economice ale României sunt acelea care primesc sau refuză idei și forme derivate ~~[illegible]~~ venite din afară.

În Aprilie am mers la dl Mihalache la Bădești și ~~[illegible]~~ i-am împărtășit parte din aceste gânduri, propunându-i să meargă la Sibiu să-l convingă pe dl Maniu să accepte intrarea în Parlament a deputaților noștri. Dl Mihalache era de acord.

În Iunie și Iulie, după ședințele delegației permanente, am reluat în două problema celor arătate, a căror soartă depinde de noi. Propuneam din nou cel puțin intrarea în Parlament a deputaților. Am fost sprijinit numai de dl Mihalache.

Personalitatea domnului Maniu a făcut din noi simple organe executive ale ~~[illegible]~~ politicii ~~[illegible]~~ dânsului; rezultatele se văd azi ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ și tragicul final și al viitorului nostru dezgust. Și de jertfele inutile ale acestei politici este dezaprobarea mea categorică.

Concept scris în [illegible] din 5.07.47 [illegible]

munist mai ales să dobândească o influentă preponderantă cu România care putea să ducă tara noastră in situatia țărilor Baltice.-

<u>Criza de Guvern dela 24 Februarie la 6 Martie 1945.</u>

Ministrii Nationali-Tărăniști -rămași numai ca-part fiindcă locul de Ministru fără portofoliu oferit mie și accepat de comuniști care au fost intrebati de Dl.RADU XENOPOL solicitat fiind de Dl.MANIU,rămăsese liber in urma refuzului meu - au continuat și au afirmat aceasta politică in timpul guvernului Rădescu.Ei au sprijinit pe Rădescu in toate actiunile acestuia,care urmărea aceleași scopuri,așa de pildă,Rădescu - cred printr'o declaratie - a arătat inoportunitatea reformei Agrare.Deși in Delegatia Permanentă a partidului a fost adus in discutiune un proect de Reformă Agrară elaborat de Dl. MIHALACHE și deși,eu,Căpătâneanu,Cezar Spineanu și alții au cerut depunerea imediată a acestui proect la Comisia dela Agricultură și aducerea lui in discutia Consiliului de Ministrii, hotărârea luată a fost de a se amâna aceasta,dat fiind că s'ar contraria politica lui RADESCU.Dl.MIHALACHE a fost de aceasta părere,așa încât hotărârea luată a fost de a se amâna Reforma Agrară.-

A a doua chestiune venită la acela vreme,in discutiunea delegatiei,a fost numirea Prefectilor din Moldova.

Dl.HUDITA,a expus rezultatele vizitei Comisiei Ministeriale,care arezolvat aceste dificultăți la fata locului.Dl. MANIU si multi membrii ai Delegatiei -mai ales Moldoveni in cap cu Dl.Mărgăescu au criticat concesiunile făcute.

Erau si alte probleme de guvern,care veneau in discutia Consiliului de Ministrii.Dl.MANIU nu era multumit cu atitudinea Ministrilor noștrii,pe care îi considera insuficient de dârji. Deacela s'a si creeat in jurul lor atmosfera că au fost o echipă slabă.-

Am convingerea că Dl.MANIU prefera desprinderea de aceasta colaborare,pe care el o cunoștea primejdioasă pentru partid.Este evident că ar fi preferat să dobândească guvernul fără partide de stânga,dar știind că nu era posibil,se multumea cu o formulă de guvern in care să obtină pentru persoane in afară de partide Ministerele de Război,Interne și Afaceri Străine.Din cauza acestei ambiante s'a ajuns la insărcinarea D-lui GROZA cu formarea Cabinetului,după demisia lui Rădescu. Dl.MANIU,a sfătuit pe M.S.Regele să nu dea acest mandat D-lui

./.

141

418

D E C L A R A T I E

Subsemnatul NICOLAE PENESCU, la intrebarea, care a fost politica partidului national tărănesc dela 23 August, răspund:

Pentru perioada 23 August 1944-6 Martie 1945

Asteptam să mi se dea Ministerul Economiei Nationale. Dl MANIU mi-a oferit însă Ministerul de Interne. Am cerut Agricultura, dar am fost refuzat. Dl MANIU mi-a cerut să nu iau nici o măsură importantă fără consultarea sa prealabilă.

N'am putut dat delegatie Dlui TEOHARI GEROGESCU fiindcă cei doi subsecretari de Stat nationali-tărănisti /Răutu şi Căpătîneanu/ nu primiseră dela Ministri respectivi atributiuni. N'am putut numi pe prefectii de Constanta şi Covurului fiindcă Dl MANIU a considerat că este o slăbire a autorităţii guvernului, dacă se legalizează o stare de fapt ilegală. Pentru acelas motiv n'am putu confirma prefectii din Moldova, numiti de armatele sovietice. Mai târziu n'am putut stabili un acord cu celelalte partide pentru numirea prefectilor şi primarilor fiindcă Dl MANIU nu-mi dădea deslegare asupra formulei de repartitie a acestora. De pildă nu s'a acceptat nici cererea dlui GROZA ca la Hunedoara să fie numit un prefect propus de Dea.

Dl MANIU avea depline puteri în partid - date de comitetul executiv din 1937- si el impunea linia politica a partidului.

Chiar înainte de 23 August, Dl MANIU nu se consulta în toate chestiunile nici cu cei trei colaboratori principali ai săi, Dl MIHALACHE, Dr. LUPU si M POPOVICI. După 23 August nu era posibilă nici o opozitie la politica Dlui MANIU, care se bucura în partid de un mare prestigiu. Aceasta politică se putea defi- de pe atunci ca fiind o rezistentă împotriva elanului reformator si revolutionară a partidului de stânga si de sprijinirea a ţă- din partea puterilor anglo-saxone; în cazul pe care îl credeam posibil când [illegible] sovietică ar fi căutat prin partidul Co-

./.

GROZA, fiindcă acesta nu-l va mai depune, in caz de nereusită a formulei de guvern al tuturor fortelor democratice.

In timpul crizei de guvern, Dl. MANIU, a convocat o sedintă a Delegatiei Permanente pe care a informat-o că Dl. GROZA, i-a propus unul eventual doi sau trei ministrii observatori, că D-sa a respins această propunere ca jignitoare pentru partid, de acea n'a mai consultat Delegatia. Dr. LUPU, si alţi membrii ai delegatiei au făcut rezerve importante asupra politicei care a aruncat partidul in opozitie cu perspective foarte sumbre.-

Câtva timp după aceia, Dr. LUPU si alţi membrii ai delegatiei au cerut convocarea unui for mai [redacted] larg al partidului unde să se discute probleme de politică generală a acestuia. Dl. MANIU era bolnav. Sedinta s'a tinut acasă la LEUCUTIA, unde Dl. MANIU locuia. Dr. LUPU si alţii au criticat politica D-lui MANIU, căruia i s'a sugerat retragerea dela sefie. Dr. LUPU ia spus lasă mă pe mine fiindcă eu cred că mă înţeleg cu rusii.

Dl. MIHAI POPOVICI, a făcut o interventie violentă împotriva luărei in discutie a sefiei partidului.

Cu acest prilej s'au afirmat bazele politicei generale a D-lui MANIU, care a fost imprimată partidului.-

Această politică n'a fost expusă intr'o declaratie de principii si ea reesa din toată actiunea D-lui MANIU si a partidului desvoltate după 6 Martie 1945.

După 6 Martie 1945

Câteva zile după constituirea guvernului GROZA, eram la Dl. MANIU acasă, când a venit VISOIANU, care ia spus: Este şi o veste bună, anglo-americanii au trimis guvernului câte o notă, prin care îi notifică nerecunoasterea lui, nefiind constituit potrivit intelegerii dela Yalta, adică cu toate fortele democratice ale ţării.-

Dl. MANIU, foarte satisfăcut, a rugat pe VISOIANU, să-i procure notele. De atunci până la criza de Guvern din Mai 1945, ca eveniment important notez declaratia celor trei puteri dela Postdam. Dl. MANIU a văzut in acest act international posibilitatea unei [illegible] a situatiei interne.

Pasajul privitor la România, putea fi interpretat in sensul că cele trei mari puteri declarau de nereprezentativ Guvernul dela Bucuresti. Am fost insărcinat să comunic D-lui NEGEL / de către Dl. MANIU/ acest punct de vedere. Dl. NEGEL, m'a lăsat să inteleg că după părerea sa Maestatea S. Regele nu poate interveni dacă i se face o comunicare in acest sens la cele trei puteri

./.

altate. Dl MANIU nu a fost multumit cu acest răspuns. Cred că Dl NICULESCU BUZESTI a vorbit M. S. Regelui mai mult în acest sens, dar nu pot afirma precis.

Nu această interventie a determinat însă- după părerea mea - pe M.S. Regele să retragă încrederea guvernului.

Se cunosc împrejurările în care sizbucnit criza constitutională din Mai 1945, care a durat până la 8 Ianuarie 1946, când sau pus în aplicare hotărârile dela Moscova.

In acest răstimp amintesc numai manifestatia dela 8 Noembrie când DL MANIU a dat dispozitiuni organizatiei capitalei să manifesteze pentru Rege, în semn de solidarizare a natiunei cu Suveranul și vizita Dlui Ethridge, căruia i s a prezentat un memoriu și materialul documentar ce s'a putut aduna, la actiunea de comunizare a aparatului de stat. Memoriu a fost foarte rezumativ și lucrarea a fost elaborată de o comisiune. Din ordinul DLUI MANIU eu am predat memoriu după ce s'a terminat audienta sa.

După 8 Ianuarie 1946

In primele zile a lunei Ianuarie a sosit la Bucuresti Dnul VISINSCHI, HARIMAN și KLERK KEN, ambasadorii Statelor Unite și Marei Britanie la Moscova. Cei doi........ au făcut o vizită Dlui MANIU căruia i-au cerut să primească hotărârea dela Moscova, singura care a fost posibilă. Dl MANIU ne-a comunicat aceasta ca și esentialul convorbirii. Reesea că Dl MANIU a informat pe ambasadori că guvernul nu -și va tine angajamentul ce va lua. A cerut ca cel putin guvernul să își ia angajamente precise. In acest scop Dl MANIU a elaborat un mic memoriu Din corespondenta publicate mai târziu, cu prilejul recunoasterii guvernului Groza, am constatat că unele din recomandantiile Dlui MANIU fuseseră retinute de cei doi ambasadorii.

Acel memoriu nu a fost lucrat la secretariat. Dl Ing. RICA GEORGESCU făcea atunci oficiul de interpret și legătura Dlui MANIU, în special delegatia americană. In

In diminesta zilei de 8 Ianuarie am fost la Dl MANIU să-l felicit de ziua lui. Era lume multă. Era și Dl HATIEGANU, căruia Dl MANIU i-a dat să citească un proect de declaratii ce urma să fie citite după masă în Consiliul de Ministri. Dl HATIEGANU a citit textul cu " Ton înalt cum spunea el și la aceptat fără modificări. Acest text a surprins pe Dl ROMNICEANU, când a fost citit de acesta el a cerut noi instructiuni dela conducerea liberală. Textul era elaborat de Dl MANIU personal. /ss/ PENESCU N. 5.VIII.947

Textul declaratiei cuprindea ideia că ministrul national. tărănist participă la guvern ca observator al executării angajamentelor luate de guvern prin comunicatul dela 8 Ianuarie şi fată de ambasadorii englezi şi americani.

După 8 Ianuarie a urmat o perioadă de raporturi calme între guvern şi opozitie. Incetul cu incetulinsă admosfera s'a schimbat. Din cauza neautărizării la aparitie a tuturor jurnalelor national tărăniste, care fuseseră suspendate retin cauza felului cu care se aplica cenzura din cauza incidentelor ce se petreceau cu prilejul sedintelor concreselor judetene intre partidele de stânga partizanii nostri ,se fac din nou interventiuni la cei Trei Aliati prin memorii.

Ceamai mare parte din aceste memorii adică cele principale erau semnate de sefi celor celor trei partide de opozitie

Memoriile erau elaborate după indicatiuni date, fie in delegatia permanentă ,fie in birou, fie de cele mai multe ori de Dl MANIU personal. Aceste indicatiuni erau, evident, date secretarului general. El elabora proectul pe care il supunea totdeauna Dlor MANIU , MIHALACHE şi MIHAI POPOVICI. Aceste proecte sau memorii le definitive era citite de secretarul general in Delegatia Permanetă.

Cân memoriile erau comune celor trei partide se lua de obicei de bază unul de proecte, care se amenda si era aprobat de cei trei prezidenti care il semnau totdeauna.

Memoriile importante erau remise aliatiilor chiar de prezidentii sau - in numele lor - de secretarii generali.

Memoriile inaintate in perioada după 8 Ianuarie , până in apropierea alegerilor se refereau la următoarele chestiuni : presă, cenzură, agresiuni , legea electorală, observatorii străini la alegeri.

Ele erau ca leit motif incadrarea juridică a acestor interventiuni in acordurile intervenite intre aliati /Yalta, Postdam şi Moscova/ .

Ele repetau ideia că recunoasterea guvernului Groza este conditionată de executarea angajamentelor luate la 8 Ianuarie.

Cred că si după ce această recunoastere a intervenit s'a sustinut mai departe această teză.

Fiecare memoriu desvolta apoi tema pentru care era făcut, dându-se in text sau in anexe elemente de dovadă.

Putin timp inainte de alegeri, Dnii ROMNICEANU si HATIEGANU au făcut câte un memoriu comun - cu caracter de protest

./.

către guvern contra împiedicării lor de a participa la opera de guvernare. Acest memoriu a fost prezentat și aliatiilor chiar de cei doi miniștri.

Efectual acestor memorii s'a văzut în notele pe care guvernele englez și american le-au trimis guvernului GROZA, atât pentru libertatea presei, cât și relativ la legea electorală și campania electorală.

Am spus mai sus că memoriile erau cunoscute delegației permanente. Aceasta lucra acum din plin. După agresiunea pe care am suferit-o la Pitești aproape trei luni n'am putut lucra, tocmai în Campania Electorală. Am fost suplinit printr'un comitet electoral condus de Dnii CEZAR SPINEANU și AUREL DOBRESCU, care redactau manifestele, în sensul și spiritul acțiunei imprimate Campaniei Electoral de delegația permanentă.

Ședințele ei se țineau în casa mea, din atențiune pentru mine, care eram imobilizat. Ele aveau loc de 2-3 ori pe săptămână.

Politica și acțiunea partidului, fiind deja trasate - cum s'a arătat până aci - aceste memorii în spiritul delegației permanente, așa cum aceasta a fost format sub influența Dlui MANIU.

In epoca aceasta se întâmplă trei evenimente : Conferința de Pace dela Paris, Comitetul central național țărănist și recunoașterea guvernului GROZA.

Despre Conferința dela Paris mă voi ocupa într'un capitol special.

Comitetul central a ținut ~~[illegible]~~-după 9 ani - prima lui ședință, cu partidul reorganizat -la 3 Iulie. Am citit un raport asupra activității cincucerii de partid -adică a dlui. MANIU - din Noembrie 1937 până la 23 August 1944 și de atunci -a partidului până la zi.

Dl. MANIU, a făcut un expozeu a părților din această acțiune pe care și le rezervase. El a făcut și o dare de seamă asupra situațiunei din acel timp, cu incursiuni în politica externă, așa cum o concepea. Acest discurs a fost publicat în "Dreptatea" imediat după ședința Comitetului.

In ziua de 4 Iulie, după amiază, Dl. MANIU, și-a depus mandatul de președinte și a declarat că nu mai poate continua să conducă partidul. Totuși Comitetul Central și unanimitatea delegației permanentă l-au silit să rămână președinte. Cred însă că Dl. MANIU. a avut dreptate. Alta era situația dacă el persista în dimisiune. Comitetul Central n'a ales organele de conducere ale partidului

și-a

./.

conform ordinei de zi. El a ratificat numerile D-lui MANIU, la secretariat, casierie etc., cooptările in delegatia permanentă le-a prelungit până a o nouă sedință a Comitetului n'a autorizat conducerea de partid să coopteze şi alti membrii ai delegatiei. Asa au intrat in delegatie domnii: HUDITA, SOLOMON, Dr. PETRESCU, NESTOR BADEA, LEUCUTIA si EMIL HATEGANU. Cu aceste cooptări delegatia permanentă era si mai ferm atasată politicei de intransigentă a D-lui MANIU. Campania Electorală se desfăsoara -după sedinta comitetului cu toată amploarea.-

Se fac memorii si pentru M.S. Regele, confectionate cu aceiasi metodă.

Ele priveau două chestiuni importante, neconstitutionalitatea sistemului unicameral si dispozitiunile legei electorale care permitea falsificarea alegerilor. Un proect de lege electorală cuprizând modificările propuse de partid a fost prezentat primului Ministru de Dl. HATEGANU.

Diferentele intre proectul guvernului si al partidului au fost expuse in memoriile adresate Suveranului. M.S. Regele a fost sfătuit, cred de cei trei şefi de partide de opozitie, să nu semneze decretul-lege constitutional si nici pe cel al legei electorale in formele prezentate de guvern.

Comitetul Electoral a elaborat manifeste numeroase adresate tuturor categoriilor de cetăţeni. Tema lor era apărarea proprietaţei /a pământului/ a credinţei, cu factură nationalistă si anticomunistă, aceste două elemente apărând ca strâns legate.-

S'a făcut si un manifest general al partidului semnat de Dl. MANIU. Manifestul către armată, cred că a fost cenzurat. Nu stiu dacă sau dat dispozitiuni de difuzarea lui, fiind bolnav Am însă impresia că totuşi manifestul a fost în parte răspândit.

PERIOADA DE DUPA ALEGEREI

La 20 Noembrie dimineata Dl. MANIU a dat spre publicare ziarului "Dreptatea" un comunicat prin care declara alegerile nelegale si deci nule deci. Un comunicat asemănător fusese dat de Dl. BRATIANU si TITEL PETRESCU.

Pe dealtă parte Dl. MANIU, a cerut lui HATIEGANU să vie imediat la Bucuresti pentru a-şi da dimisia din Minister.

După venirea in Bucuresti a fruntasilor s'a convocat la club delegatia permanentă, având la ordinea de zi nepartici

./.

parea deputatilor nationali-tărăniști la lucrările Camerei și convocarea comitetului central, pentru a ratifica această politică".

In sedinta delegatiei permanente singur Dl. ZANE, a schitat un protest contra punerei delegatiei in fata unui fapt inplinit prin publicarea comunicatului. Delegatia a primit propunerea D-lui MANIU de a nu participa deputații in Parlament.

Până la sedinta Comitetului Central, convocat pentru 30 Noembrie, s'au făcut memorii comune, cu documentare in sprijin, către cei trei aliați și referitoare la felul in care au avut loc alegerile. In acelaș timp Maestatea Sa Regele a fost sfătuit, în principal de Dl. MANIU si BRATIANU de a nu da mesaj de deschiderea Parlamentului. Chiar in dimineata zilei de 30 Noembrie, Dl. MANIU, a avut a doua audientă la Suveran, când se pare că acesta l-a informat că deschide personal Camera Deputaților.-

In numele Departamentului de Stat American Dl. ACHESON a declarat că alegerile din România nu au fost sincere.

In Parlamentul Britanic un purtător de cuvânt al Guvernului a făcut o declaratie similară.

Dl. MANIU a făcut, in fata Comitetului Central, un amplu expozeu asupra politicei partidului cu concluzia că în numele delegatiei permanente D-sa propune abtinerea deputatilor dela lucrările Camerei.

Am citit apoi eu proectul de rezolutiune al Comitetului, cum fusese elaborat in Biroul Partidului ce a fost aprobat in unanimitate.

Dl. MIHALACHE, a făcut apoi un expozeu mai succint.

Sedinta s'a terminat sub semnul unei mari ingrijorări pentru ce va urma. Lupta acum lua forme si mai ample, chiar mai grave decât părea atunci.

Apelul, redactat de MIHAI POPOVICI, către Natiune, imprima caracterul acestei lupte.

In cuvântarea sa Dl. MANIU a sesizat, in termeni aproape neaparenți, pericolul dela Răsărit, care trebue să ne fie prezent in minte. Discursul a apărut in "Dreptatea" din 1 sau 2 Decembrie

ss/N. Penescu

5 August 1947.

133

484

5 August 1947
Data ... noastră

486

Declaraţie

Subsemnatul Nicolae Penescu, la întrebarea care a fost politica partidului naţ. ţărănesc de la 23 August, răspund:

Pentru perioada 23 August 1944 – 6 Martie 1945:

Aşteptam să mi se dea Ministerul Economiei Naţionale. D-l Maniu mi-a oferit însă Ministerul de Interne. Am cerut agricultura, dar am fost refuzat. D-l Maniu mi-a cerut să nu iau nici o măsură importantă fără consultarea sa prealabilă. N'am putut da delegaţia d-lui Teohari Georgescu, fiind-că cei doi subsecretari de stat naţ. ţărănişti (Remus ... şi Căpăţânenu) nu primiseră de la miniştrii respectivi atribuţiuni. N'am putut numi pe prefecţii de Constanţa şi Covurlui, fiindcă d-l Maniu a considerat că este o slăbire a autorităţii guvernului dacă se mai legalizează o stare de fapt ilegală. Pentru acelaşi motiv n'am putut confirma prefecţii din Moldova, numiţi de armatele Sovietice. Nici până azi n'am putut stabili un acord cu celelalte partide pentru numirea prefecţilor şi primarilor, fiindcă d-l Maniu nu mi-a dat dezlegare asupra formulei de repartiţie a acestora. De pildă nu s'a acceptat nici cererea d-lui Groza ca la Hunedoara să fie numit un prefect propus de dsa.

Domnul Maniu avea depline puteri în partid – date de comitetul executiv din 1937 – şi el impunea linia politică partidului. Chiar înainte de 23 August, d-l Maniu nu se consulta în toate chestiunile decât cu cei mai colaboratori principali ai săi, d-nii Mihalache, Lupu şi M. Popovici. După 23 August nu mai era posibilă nici o opoziţie la politica d-lui Maniu care se bucura în partid de un mare prestigiu. Această politică se putea defini-o pe atunci ca fiind o rezistenţă împotriva elanului reformist şi revoluţionar al partidelor de stânga şi de sprijinire a ţării din partea puterilor anglo-saxone; în cazul – pe care îl credea posibil – când Uniunea Sovietică ar fi căutat – prin partidul Comunist mai ales – să introducă o influenţă preponderentă în Romania, care putea să ducă ţara noastră în situaţia ţărilor baltice.

Criza de guvern de la 24 februarie – 6 martie 1945

Miniştrii naţional-ţărănişti – rămaşi numai patru – fiindcă locul de ministru fără portofoliu oferit mie şi acceptat de comunişti, care a fost ... d-l Radu Xenopol, ...

fiind de dl Maniu, încă erau liberi și urma refugierea – au continuat și au afirmat această politică
și în timpul guvernului Rădescu. Ei au sprijinit pe Rădescu
în toate acțiunile acestuia, care urmăreau aceleași scopuri.
Așa de pildă, Rădescu – cred printr'o declarație – a arătat
inoportunitatea reformei agrare. Deși în delegația permanentă
a partidului a fost adus în discuție un proiect de reformă
agrară elaborat de dl Mihalache și deși eu, Căpităneanu,
Cezar Spineanu și alții, am cerut depunerea imediată
a acestui proiect la comisia de la Agricultură și
aducerea lui în discuția consiliului de miniștri, hotărârea
luată a fost de a se amâna aceasta, dat fiind că sta
contrariu politicii lui Rădescu. Dl Mihalache a fost de
această părere, așa încât hotărârea luată a fost
a se amâna reforma agrară.

O a doua chestiune ventilată, la acea vreme, în discuțiunea
delegației, a fost ~~but~~ numirea prefecților din Moldova.
Dl Halița a expus rezultatele vizitei comisiei ministeriale,
care a rezolvat această dificultate la fața locului. Dl Maniu
și mulți membri ~~tot~~ ai delegației – mai ales moldovenii
în cap cu dl Mihalache – au criticat concesiunile făcute.
Erau și alte probleme de guvern, care veneau în discuția
Consiliului de Miniștri. Dl Maniu nu era mulțumit
cu atitudinea miniștrilor noștri, pe care-i considera
insuficient de dârji. De aceea s'a și creat în jurul
lor atmosfera că au fost o echipă slabă.

Am convingerea că dl Maniu prefera ca formulă
de această colaborare, pe care el o considera primejdioasă
pentru partid. Este evident că ar fi preferat să
dobândească guvernul, fără partidele de stânga, dar
știind că nu era posibil, se mulțumea cu o formulă
de guvern în care să obțină ~~pentru pers~~ persoane
apărate partidului ministerele de război, interne și afaceri
străine.

Din cauza acestei ambianțe s'a ajuns la însărcinarea
dlui Groza cu formarea cabinetului, după demisia
lui Rădescu. Dl Maniu a sfătuit pe M.S. Regele să
nu dea acest mandat dlui Groza, fiind că acesta

...a mai depune, în caz de reușita a forțelor la guvern
al tuturor partidelor democratice.
În timpul crizei de guvern, dl Maniu a convocat o ședință
a delegației permanente ~~pe~~ pe care a informat-o că dl ...
i-a propus unul, eventual doi sau trei, miniștri observatori,
că domnia sa a respins această propunere ca dezonorantă pentru
partid, de aceea n-a mai consultat delegația. Dr. Lupu și alți
membri ai delegației au făcut referiri importante asupra
politicii ce a urmat partidul în opoziție, cu perspective
foarte sumbre.
Câtva timp, după aceea, d-rul Lupu și alți membri ai delegației
au cerut convocarea unui for mai larg al partidului,
unde să se discute problema de politică generală a
orientării d-lui Maniu era falimentară. Ședința s-a ținut
acasă la Leucuția, unde dl Maniu locuia. Dr. Lupu și
alții au criticat politica d-lui Maniu, căruia i-a sugerat
retragerea de la șefie. D-rul Lupu i-a spus: „Lasă-ne pe noi,
fiindcă eu cred că ne-om înțelege cu Rușii."
Dl Mihai Popovici a făcut o intervenție violentă împotriva
Lupului în discuția a șefiei partidului.
Cu acest prilej s-au afirmat bazele politicii generale a
d-lui Maniu, care a fost împrumutată partidului.
Această politică n-a fost expusă într-o declarație de principii
ci la reuniuni din toată activitatea d-lui Maniu și a partidului
rezultată după 6 Martie 1945.

<u>După 6 Martie 1945</u>

Câteva zile după constituirea guvernului Groza, eram la
dl Maniu acasă, când a venit Vișoianu, care a spus: Este
o veste bună: anglo-americanii au trimis guvernului
câte o notă, prin care își notifică nerecunoașterea lui,
nefiind constituit potrivit înțelegerii de la Yalta, adică
cu toate forțele democratice ale țării.-
Dl Maniu, foarte satisfăcut, a rugat pe Vișoianu să-i
procure notele.
De atunci până la criza de guvern din Mai 1945 ca
eveniment important notez declarația celor trei puteri de
la Potsdam. Dl Maniu a văzut în acest act internațional
posibilitatea unei rezolvări a situației interne. ~~[illegible]~~
Paragraful privitor la România, putea fi interpretat în
sensul că cele trei mari puteri declarau de nerecunoașterea

4)

guvernul de la București. Am fost însărcinat să comunic d-lui Regel (de către d-l Maniu) acest punct de vedere. D-l Regel mi-a lăsat să înțeleg că – după părerea sa – M. S. Regele va putea interveni dacă dacă i se face o comunicare în acest sens de către puterile aliate. D-l Maniu nu a fost mulțumit cu acest răspuns, cred că d-l Niculescu Buzești a vorbit M. S. Regelui mai mult în acest sens, dar nu pot afirma precis. În aceste intervenții a determinat mai – după părerea mea – pe M. S. Regele să retragă încrederea Guvernului.

Se cunosc împrejurările în care a izbucnit greva constituțională din nov. 1945, care a durat până la 8 Ianuarie 1946, când s'au pus în aplicare hotărârile de la Moscova.

În acest răstimp [illegible] numai manifestația de la 8 Noembrie, când d-l Maniu a dat dispozițiuni organizației Capitalei să manifeste pentru Rege, în semn de solidarizare a națiunii cu Suveranul și vizita d-lui Ethridge, căruia i s'a prezentat un memoriu și materialul documentar ce s'a putut aduna, privitor la acțiunea de comunizare a aparatului de Stat. Memoriul a fost foarte rezumat și lucrarea a fost elaborată de o comisiune. Din ordinul d-lui Maniu, eu am predat memoriul, după ce s'a terminat audiența sa.

După 8 Ianuarie 1946

În primele zile ale lunei Ianuarie au sosit la București d-nii Vasinski, Harriman și Clark Kerr, ambasadorii Statelor Unite și Marei Britanii la Moscova. Cei doi din urmă au făcut o vizită d-lui Maniu, căruia i-au cerut să primească hotărârea de la Moscova, singura care a fost posibilă. D-l Maniu le-a comunicat acestora că și eventualul colaborării [illegible] că d-l Maniu a informat pe ambasadori că guvernul nu-și va ține angajamentele ce va lua. A cerut ca cel puțin guvernul

[signature] 5 August 1947.

ar-și ia angajamente precise. In acest scop d-l Maniu
a elaborat un mic memoriu. Din corespondențe purtate
mai târziu, cu prilejul recunoașterii guvernului Groza,
am constatat că unele din recomandările [illegible]
fuseseră reținute de către ambasadori.
Acel memoriu nu a fost lucrat la secretariat. D-l inginer
Ricu Georgescu făcea atunci oficiul de interpret și
legătura d-lui Maniu, mai special cu legația americană.
In dimineața zilei de 8 Ianuarie am fost la d-l Maniu
[illegible]. Era lume multă. Era și d-l
Hațiegan, căruia d-l Maniu i-a dat să-i citească un
proiect de declarație ce urma să fie citită după masă
în Consiliul de Miniștri. D-l Hațiegan a citit textul
cu „ton înalt" cum spunea el și l-a acceptat fără
modificări. Acest text a surprins pe d-l Romniceanu,
când a fost citit, de aceea el a cerut noi instrucțiuni
de la conducerea liberală. Textul era elaborat de d-l
Maniu personal.- [signature] 8 August 1947.

Textul declarației cuprindea ideea că ministrul național
țărănist participă ~~în~~ guvern cu observarea al executării
angajamentelor luate de guvern prin comunicatul
de la 8 Ianuarie și față de ambasadorii anglo și
americani.
După 8 Ianuarie a urmat o perioadă de raporturi
calme între guvern și opoziție. Treptat cu încetul însă
atmosfera s-a schimbat. Din cauza neautorizării de
apariție a tuturor ziarelor naționale-țărăniste, care fuseseră
suspendate, din cauza ~~[illegible]~~ felului în care se aplica
cenzura, din cauza incidentelor ce se petreceau
cu prilejul ~~[illegible]~~ adunărilor congreselor județene
ale partidelor de stânga și ~~[illegible]~~ partidului nostru, ~~[illegible]~~
se făcea din nou ~~[illegible]~~ reîntoarcerea la căile libertății
prin memorii.
Cea mai mare parte din aceste memorii erau [illegible]

[signature]

cele principale - erau semnate de șefii celor trei partide de opoziție.
Memoriile erau elaborate după indicațiuni date, fie în Delegația permanentă, fie în birou, fie - de cele mai multe ori - de dl. Maniu personal. Aceste indicațiuni erau, evident, date Secretarului general. El elabora proectul pe care îl supunea totdeauna domnului Maniu, Mihalache și Mihai Popovici. Toate proectele sau memoriile definitive erau citite de Secretarul general în Delegația permanentă.
Când memoriile erau comune celor trei partide, se lua de obicei de bază unul din proecte, care se amenda și era aprobat de cei trei președinți care îl semnau totdeauna.
Memoriile importante erau remise aliaților chiar de președinți sau - în numele lor - de secretarii generali.
Memoriile prezentate în perioada după 8 ianuarie, până la apropierea alegerilor se refereau la următoarele chestiuni: presa, cenzura, represiuni, legea electorală, observatori străini la alegeri.
Ele aveau ca leit-motiv încadrarea juridică a acestor intervențiuni în acordurile intervenite între aliați (Yalta, Potsdam, Moscova).
Ele repetau ideea că ~~guvernu~~ recunoașterea guvernului Groza este condiționată de executarea angajamentelor luate la 8 ianuarie.
Cred că și după ce această recunoaștere a intervenit, s-a susținut mai departe această teză.
Fiecare memoriu dezvolta apoi tema pentru care era făcut, dându-se în text sau în anexe elemente de dovadă.
~~Înainte~~ Puțin timp înainte de alegeri, domnii Romniceanu și Hațieganu au făcut ~~toate un memoriu comun~~ - cu caracter de protest - către guvern față de împiedicarea lor de a participa la opera de guvernare

[illegible signature]

Acest memoriu a fost prezentat și altor [illegible] d-lor miniștri.
Efectul acestor memorii s'a văzut în notele pe care guvernele englez și american le-au trimis Guvernului Groza, atât pentru libertatea presei cât și relativ la legea electorală și campania electorală.
Aci spun numai atât că memoriile erau cunoscute delegației permanente. Aceasta lucra acum din plin.
După agresiunea pe care am suferit-o la Vitești, aproape trei luni n'am putut lucra, tocmai în campania electorală. Am fost suplinit printr'un comitet electoral, condus de d-nii Lazăr, Spineanu și Aurel Dobrescu, care redactau manifestele, în sensul și spiritul acțiunii, ~~sau stabilite~~ imprimată campaniei electorale de delegația permanentă.
Ședințele ei se țineau în casa mea, din atențiune pentru mine, care eram imobilizat. Ele aveau loc de 2-3 ori pe săptămână.
Politica și acțiunea partidului, fiind deja trasate — cum s'a arătat până aci — acestor memorii în spiritul delegației permanente, așa cum aceasta a fost format sub influența domnului Maniu.
In epoca aceasta se întâmplă trei evenimente: conferința de pace de la Paris, comitetul central național-țărănist și recunoașterea guvernului Groza.
Despre conferința de la Paris mă voi ocupa într'un capitol special.
Comitetul central a ținut — după 9 ani — prima lui ședință, cu partidul reorganizat — la 3 Iulie.
Am citit un raport asupra activității conducerii de partid — adică a d-lui Maniu — din noembrie 1937 până la 23 August 1944 și de atunci — a partidului — până azi.
Domnul Maniu a făcut un expozeu asupra măsurilor din această acțiune, pe care și le rezervase. El a

făcut şi o dare de seamă asupra situaţiunii din acel timp, cu incursiuni în politica externă, aşa cum o concepea. Acest discurs a fost publicat de Dreptatea imediat după şedinţa Comitetului. În ziua de 4 Iulie, după cum ştiu, d-l Maniu şi-a depus mandatul de preşedinte şi a declarat că nu mai poate continua să conducă partidul. Totuşi Comitetul central în unanimitatea delegaţiei permanente l-au rugat să rămână preşedinte. Cred însă că d-l Maniu a avut dreptate. Alta era situaţia dacă el [illegible] în democraţie. Comitetul central şi-a ales organele de conducere ale partidului, conform ordinei de zi. El a ratificat numirile d-lui Maniu. La şedinţa [illegible], compunerea delegaţiei permanente, l-a preluat pe care le-a avut o nouă şedinţă a Comitetului şi a autorizat conducerea de partid să compună şi alţi membri în delegaţie. Aşa au intrat în delegaţie d-nii Hudiţă, Solomon, Petrescu, Costache Bădescu, Zenovie şi Emil Haţieganu. Cu aceste compuneri delegaţia permanentă era şi mai ferm ataşată politicii de intransigenţă a d-lui Maniu. Campania electorală se desfăşoară – după şedinţa Comitetului – cu toată amploarea –

Se mai fac memorii şi pentru M. S. Regele, confecţionate cu aceeaşi metodă.

Se puneau două chestiuni importante: reconstituirea eligibilităţii sistemului unicameral şi dispoziţiunile legii electorale care permiteau falsificarea alegerilor. Un proiect de lege electorală cuprinzând modificările propuse de partid a fost prezentat Primului Ministru de d-l Haţieganu.

Diferenţele între proiectul guvernului şi al partidului au fost expuse în memoriile adresate Suveranului. M. S. Regele a fost sfătuit, cred de cei trei şefi de partide ale opoziţiei, să nu semneze decretul-lege constituţional şi nici pe cel al legii electorale, în formele prezentate de guvern.

[signature]

comitetul electoral a elaborat manifeste numeroase adresate tuturor categoriilor de alegători. Temele lor era apărarea proprietatei (a pământului) a creditului, cu faptul și mai socialista și anticomunista, aceste două elemente apărând ca strâns legate.

S'a făcut și un manifest general al partidului semnat de d-l Maniu. Manifestul către armată, care a fost confiscat. Nu știu dacă s'au dat dispozițiuni de difuzarea lui, știind bine. Am avut impresiunea cu toate acestea manifestul a fost în parte răspândit.

Perioada de după alegeri

La 20 Noembrie dimineață domnul Maniu a dat spre publicare ziarului „Dreptatea" un comunicat prin care declara alegerile ~~fără~~ nelegale și de nule [illegible]. Un comunicat asemănător fusese dat de d-nii Brătianu și Titel Petrescu.

Pe de altă parte d-l Maniu a cerut lui Hațieganu să vină imediat la București pentru a-și da demisia din Minister.

După venirea la București a fruntașilor s'a convocat la Club delegația permanentă, având la ordinea de zi neprezentarea deputaților național-țărăniști la lucrările Camerei și convocarea Comitetului Central, pentru a ratifica această politică.

In ședința delegației permanente Lugojanu d-l Zane a solicitat un protest contra punerii delegației în fața unui fapt împlinit, prin publicarea Comunicatului. Delegația a primit propunerea d-lui Maniu de a nu participa deputații în Parlament.

Până la ședința Comitetului Central, convocat pentru 30 Decembrie, ~~d-l~~ s'au făcut memorii comune, de documentare și sprijin, către Centrele aliate și referitoare la felul în care au avut loc alegerile.

In acelaș timp M. S. Regele a fost sfătuit, în principal de d-nii Maniu și Brătianu, de a nu

la mesaj de deschidere a Parlamentului. Chiar în dimineața zilei de 30 Noiembrie, d-l Maniu a avut o lungă audiență la Suveran, când se pare că acesta l-a informat că deschide personal Camera Deputaților.

În numele departamentului de stat american, d-l Acheson a declarat că alegerile din Romania nu au fost sincere.

În parlamentul britanic un purtător de cuvânt al guvernului a făcut o declarație similară.

D-l Maniu a făcut, în fața Comitetului Central, un amplu expozeu asupra politicii partidului cu concluzia că în numele delegației permanente el propune abținerea deputaților de la lucrările Camerei.

Am citit apoi eu ~~declarația~~ proiectul de rezoluțiune al Comitetului, care fusese elaborat în biroul partidului și a fost aprobat în unanimitate.

D-l Mihalache a făcut apoi un expozeu mai succint.

Ședința s-a terminat sub semnul unei mari îngrijorări pentru că se urma lupta acum sub alte forme și mai ample, chiar mai grave decât până atunci.

Apelul, redactat de Mihai Popovici, către națiune, imprima caracterul acestei lupte.

În cuvântarea sa domnul Maniu a sesizat, în termeni aproape neaparenți, pericolul de la orizont, care trebuie să ne fie prezent în minte.

Universul a apărut în „trepidație" din 1 și 2 Decembrie.

N. Penescu 5. August 1947

DECLARATIE

Continuarea la declaratia din 5 August.

Dl.MANIU a făcut declaratie presei streine asupra felului cum au fost efectuate alegerile si a prezentat materialul documentar primit până atunci cu care să dovedească falsificarea lor.Acest material documentar a fost trimis /o anexă la memoriul mentionat mai sus si celor trei legatii.

Dl.MANIU mi-a comunicat că a hotărât împreună cu Dl.BRATIANU si TITEL PETRESCU sezisarea O.N.U.-lui cu situatia din România.M'am rugat să strâng material documentar privitor la alegeri teroarea internă si situatia economică precum si să examinez prezentarea juridică.

A plecat la Sibiu în ajun de Crăciun.Strângerea materialului a cerut timp.In Februarie abea se ajunsese la o formulare a memoriului făcut de liberali.Proectul făcut de mine si trimis D-lui MANIU prin SERBAN GHICA,într'un plic n'a fost agreiat.

La sfârsitul lunei Februarie -dacă nu mă însel- am fost la Sibiu cu LEUCUTIA si-am prezentat D-lui MANIU proectul liberal si materialul documentar cu care a fost de acord de data aceasta.După întoarcerea mea la Bucuresti am auzit că Dl.BRATIANU a scris D-lui MANIU propunându-i o adresă comună de multumire a celor trei partide către Guvernul American pentru ajutorul propus României.Dl.MANIU a respins negativ în sensul că actualul guvern nu merită să fie ajutat.N'am citit scrisoarea.Domnii MIHALACHE si POPOVICI au protestat că Dl.MANIU a luat aceasta pozitie fără stirea lor.Dl.POPOVICI mi-a spus să inspir un articol în "Dreptatea", de multumire.

La inceputul lui Martie au loc arestări importante si cu caracter general.Dl.MANIU este rugat să vină la Bucuresti ,partidul fiind foarte impresionat de ce se petrece.

./.

de tradus

147 490 497 492

Indată ce s'a întors şi după ce a luat contact cu Dl.BRATIANU şi TITEL PETRESCU,a cerut să vadă pe dl.BERRY şi HOLMAN.Memoriul către O.N.U.,era gata şi cei trei prezidenţi de partid l-au semnat încredinţându-l D-lui MANIU pentru transmitere.

In ziua când Dl.MANIU mergea la Dl.BERRY,eram acasă la BOILA,m'a rugat să-l însoţesc fiindcă nu găsea pe SERDICI. Am fost primiţi de Dl.BERRY şi MELBOURNE.Dl.MANIU a început să expună situaţia internă.Ministrul american l-a întrerupt şi la întrebat ce crede de ajutorul american.Dl.MANIU la mulţumit în numele partidului dar şi-a exprimat regretul că ajutorul era necondiţionat şi va fi interpretat ca un gest de favoare pentru Guvern.Dl.MANIU,după ce a expus chestia arestărilor a întrebat dacă America mai este interesată în aceasta parte a Europei.Dl.BERRY a evitat un răspuns afirmativ şi a promis că va cere instrucţiuni la Waşinton,chiar şi pentru transmiterea intreventiei la O.N.U.In aceasta privinţă răspunsul a fost negativ.S'a deschis între timp Conferinţa dela Moscova.Cei trei prezidenţi au hotărât să trimită celor trei miniştrii de Externe aflaţi acolo telegramă de protest contra arestărilor şi câte un memoriu.Telegrama a fost redactată de Domnii BEBE BRATIANU şi TITEL PETRESCU.Memoriile au fost făcute separat.Telegrama şi memoriile au fost trimise prin intermediul Misiunelor din Bucureşti.-

Conducerea de partid s'a ocupat apoi de organizarea asistenţei celor închişi.Dl.MANIU s'a întors la Sibiu în ajunul Paştelor,

La 25 Aprilie are loc o delegaţie permanentă prezidată de Dl.MIHALACHE.Pe neaşteptate se pune în discuţie tactica partidului faţă de evenimentele în curs./Domnii CAPATINEANU, SPINEANU,ZANE,NESTOR BADEA,adică numai ţărănişti/ Se hotărăşte ca eu să merg la Sibiu să-l informez pe Dl.MANIU că se cere constituirea sfatului Parlamentar şi curentul pentru intrarea în Parlament.Dl.MIHALACHE favorabil acestei schimbări.După cum voi arăta în capitolul special privitor la mine,discutasem în sărbătorile Paştelui la Dobreşti cu Dl.MIHALACHE acelaşi lucru în aceleaşi concluzii.Am fost la 1 Mai la Sibiu pentru executarea mandatului primit.Dl.MANIU a dat un răspuns categoric negativ neadmiţând nici constituirea sfatului Parlamentar.Intors la Bucureşti am remis D-lui POPOVICI demisiunea mea,cum voi arăta:

./.

de tradus

Dl.MANIU a fost chemat in Bucuresti pentru că la 3 -4 Mai s'au efectuat noui si importante arestări.S'a făcut câte un nou memoriu pe care l-am prezentat eu cu Dl.ROMNICEANU,D-lui MELBOURNE si secretarului legatiei engleze,Dl.HOLMAN neputându me primi.

Ingrijorarea se mărea in partid in măsura in care arestările se inmulteau si nici o interventie anglo-americană nu se producea.

Intr'o sedintă de birou s'a propus redactarea unui apel către toate parlamentele străine.

Dl.MIHAI POPOVICI s'a insărcinat cu redactarea lui Apelul era făcut in genul memoriilor noastre si era conceput. in termeni destul de tari pentru practicile Guvernului Român.

Dl.MANIU a dat textul pentru tradus in englezeste D-lui SERDICI,Nu stiu ce s'a făcut cu el.Dl.MANIU a afirmat mai târziu că s'a trimis.

Partidul nu luase nici o pozitie fată de Tratatul de Pace care fusese depus,pentru ratificare in Parlament.Afară de declaratia cetită de Dl.HATEGANU,in 1946,in Consiliul de Ministrii si in care se făceau rezerve asupra Basarabiei si Bucovinei de Nord.Paternitatea acestei declaratii apartine D-lui MIHAI POPOVICI si HATEGANU.Dl.MANIU a aprobat in totul a doua zi când a venit in Bucuresti.Dl.MIHALACHE a dezaprobat -o.Biroul Partidului a redactat o declaratie mai amplă care urma să fie dată publicitătii in Mai-Iunie 1947.Delegatia permanentă a luat in cercetare acest proect pe care la găsit inoportun si insuficient.Era inoportun pentru rezervele repetate -desi voalate - referitoare la Basarabia si Bucovina de Nord ca si pentru problema reparatiilor.Era insuficient ca materie tratată.S'a ales o comisiune din sânul delegatiei care să dea o altă redactare proectului si să hotărască momentul publicării lui.Comisiunea sa intrunit ,a fixat bazele noului proect,cu redactarea căruia am fost insărcinati dar nu l-am mai redactat,fiindcă situatia generală internatională nu mai permitea,după părerea mea o astfel de pozitie.

La inceputul lui Iunie se convoacă din nou delegatia permanentă si toti parlamentarii pentru a se discuta politica generală si asitenta celor arestati.

Dela prima sedintă se vede atmosfera.Critici vii se anuntau.Au luat cuvântul in primul rând tărănistii care au cerut schimbarea tacticei partidului,colaborare cu regimul

./.

intrare in Parlament si acte vizibile pentru imbunătățirea raporturilor cu Uniunea Sovietică. Ardelenii și unii regățeni au vorbit in sens contrarii. Dl. MIHALACHE si cu mine am fost puşi in situatie grea, fiindcă nu eram preveniti de actiunea celor mai buni prieteni din regat, cari-se pare- nu se sfătuiseră in prealabil.

Dl. MANIU a făcut la sfârsitul celei de a treia zi a sedintelor delegatiei, un amplu expozeu in care a arătat in esentă că tactica este determinată de adversar. Azi este in joc existenta noastră natională, care este primejduită dela Răsărit. Guvernul este capabil să facă tot. Intrarea in Parlament ar insemna recunoaşterea lui şi mai grav, suportarea hotărâri lor ce va aduce privitor la dinastie şi poate mai mult încă.

Delegatia n'a fost pusă in situatia să ia o hotărâre

Tactica pe care Dl. MANIU a de[redacted]-o pentru prima dată, a "rezistentei nationale", a rămas mai departe singura po litică a partidului, posibilă atâta timp cât dl. MANIU era presedintele lui.

La 4 Iulie, Presedintele Camerei trimite deputatilor nationali-tărănisti invitatiuni să se prezinte la sedintele Camerei in cel mult 2o de zile. La 5 Iulie are loc o sedintă de birou in care eu propun intrarea in Parlament. Dl. MIHALACHE mă sustine. Dl. MANIU si restul biroului se opun. Dl. MANIU intre buintează chiar cuvintele "ar fi un dezastru".

Se hotărăste convocarea Comitetului Central la in ceput pentru 23 Iulie, apoi pentru 19 Iulie, la ordinea de zi: politica generală a partidului.

Acest comitet trebuia să aibă loc intr'un moment in care mare parte din partid era in inchisorile dela Pitesti, Craiova, Gherla si Miercurea Ciuc, iar restul cuprins de frământă ri si indoeli asupra drumului pe care mergem dela 23 August 1944, sub conducerea D-lui MANIU.

ss/N. Penescu.

1414

1495 — 6 August 1947
Dată în fața noastră
[signature]

Declarație

Continuare la declarația din 5 August

Domnul Maniu a făcut declarație presei străine asupra felului în care au fost efectuate alegerile și a prezentat materialul documentar, privind pe cât atunci, cu care să dovedească falsificarea lor. Acest material documentar a fost trimis ca anexă la memoriul menționat mai sus, și celor trei legații.

Maniu mi-a comunicat că a hotărât, împreună cu dnii Brătianu și Titel Petrescu să sesizeze O.N.U.-lui situația din România. M'a rugat să strâng materialul documentar privitor la alegeri, teroarea internă și situația economică, precum și să examinez prezentarea juridică.

Am plecat la Sibiu, în ajun de Crăciun. Strângerea materialului a cerut timp. În februarie abia se ajunsese la o formulare a memoriului făcută de liberali. Proectul făcut de mine și trimis d-lui Maniu prin Șerban Ghica, [illegible], n'a fost agreat.

La sfârșitul lui Februarie — dată nu mai țin minte — am venit la Sibiu cu Leucutea și am prezentat d-lui Maniu proectul liberal și materialul documentar, cu care a fost de acord de data aceasta. După întoarcerea mea la București am aflat că dl Brătianu a scris d-lui Maniu propunându-i o adresă comună de mulțumire, a celor trei partide, către guvernul american pentru ajutorul poporului Român. Dl Maniu a răspuns negativ, în sensul că [illegible] nu merită să fie ajutat. N'am citit scrisoarea. D-nii Mihalache și [illegible] au protestat că d-l Maniu a dat această poziție fără știrea lor. Dl [illegible] mi-a spus să inspir un articol în Dreptatea de mulțumire. [signature]

10. La sfârșitul lui martie au loc arestări importante și cu caracter general. Dl. Maniu este rugat să rămână la București, partidul fiind foarte impresionat de ce se petrecea.
Îndată ce s'a întors și după ce a luat contact cu dl. Brătianu și T. Petrescu, a cerut să vadă pe dnii Barry și Holman. Memoriul către O.N.U. era gata și cei trei președinți de partid l-au semnat, încredințându-l dlui Maniu pentru transmitere.
(Șters de mine P.)
~~Dl. Ar~~ Îmi zicea: Când ~~eram acasă~~ dl. Maniu mergea la dl. Barry, eram acasă la Bordă, m'a rugat să-l însoțesc, fiindcă mergea pe Sevolia. Au fost prezenți dnii Barry și Melbourne. Dnul Maniu a început să expună situația internă. Ministrul american l-a întrerupt și l-a întrebat ce crede de ajutorul american. Dl. Maniu i-a mulțumit în numele partidului, dar și-a exprimat regretul că ajutorul era necondiționat, și va fi interpretat ca un gest de favoare pentru guvern. Dl. Maniu, după ce a expus chestia arestărilor, a întrebat dacă America mai este interesată în această parte a Europei.
Dl. Barry a evitat un răspuns afirmativ și a promis că va cere instrucțiuni la Washington, chiar și pentru transmiterea intervenției la O.N.U. În această privință răspunsul a fost negativ. S'a deschis între timp, conferința de la Moscova. Cei trei președinți au hotărât să trimită celor trei miniștri de Externe, aflați acolo, telegramă de protest contra arestărilor și câte un memoriu. Telegrama a fost redactată de dl. Bebe Brătianu și Titel Petrescu. Memoriile au fost făcute separat. Telegrama și memoriile

Au fost trimise prin intermediul negustorilor din Ardeal.
Conducerea de partid s'a ocupat apoi de organizarea
asistenței celor închiși. D-l Maniu s'a întors la Sibiu,
ca girant Partidului.-
La 25 Aprilie are loc o delegație permanentă, prezidată de
d-l Mihalache. Pe neașteptate se pune în discuție tactica
partidului, față de evenimentele în curs. (Cazul
Capotăneanu, Spineanu, Ionescu, Costa Bodea, adică
Negreanu țărăniști). Se hotărăște ca eu să merg la
Sibiu să-l informez pe d-l Maniu că se cere constitui-
rea sfatului parlamentar și consimțământul pentru
intrarea în Parlament. D-l Mihalache era favorabil
la această schimbare după cum veți arăta, în capitolul
special privitor la mine, discutarea în dezbaterile
Partidului. Am discutat cu d-l Mihalache același lucru
în aceleași condiții. Am fost la 1 Mai la Sibiu,
pentru executarea mandatului primit. D-l
Maniu a dat un răspuns categoric negativ,
neadmițând nici constituirea Sfatului Parlamentar.
Întors la București, am văzut pe d-l Popovici dezinformându-
l — cum veți arăta.
D-l Maniu a fost chemat în București pentru că
la 3/4 Mai s'au efectuat noi și importante
arestări. ~~Se~~ S'a făcut un către un ~~nou~~ memoriu ~~Guvernului~~ Statului
de pe lângă ~~[illegible] sef~~ pe care l-am prezentat eu la
d-l Rădulescu la 8 Mai d-lui Melbourne și
secretarului Legației engleze, d-l Holman
rebutându-ne promisiuni.
Îngrijorarea se mărea în partid, în măsura în
care arestările se înmulțeau și nici o intervenție
anglo-americană nu se producea.
Într'o ședință de birou s'a propus redactarea
unui apel către toate parlamentele străine.
D-l Mihai Popovici s'a însărcinat cu redactarea

n/ lui. Apelul s-a făcut în gama memoriilor noastre și s-a conceput în termeni destul de tari pentru practicile guvernului român.
Dl Maniu a dat textul pentru traducere în englezește d-lui Sandici. Nu știu ce s-a făcut cu el. Dl Maniu a afirmat mai târziu că s-a trimis.
Partidul nu luase nici o poziție față de tratatul de pace, care fusese depus pentru ratificare în ~~[illegible]~~ Parlament, în afară de declarația citită de dl Hațiegan, în 1946, în Consiliul de Miniștri și în care se făceau rezerve asupra Basarabiei și Bucovinei de Nord. Paternitatea acestei declarații aparține d-lui N. [illegible] și Hațiegan. Dl Maniu a aprobat-o în total, a doua zi ~~când~~ a venit la București. Dl Mihalache a dezaprobat-o. Biroul partidului a redactat o declarație mai amplă, care urma să fie dată publicității în mai-iunie 1947. Delegația Permanentă a luat în cercetare acest proect, pe care l-a găsit inoportun și insuficient. Era inoportun pentru rezervele repetate – deși voalate – referitoare la Basarabia și Bucovina de Nord, ca și pentru problema reparațiilor. Era insuficient ca materie tratată. S-a ales o Comisiune, din sânul Delegației, care să dea o altă redactare proectului și să hotărască momentul publicării lui. Comisiunea s-a întrunit, a fixat bazele noului proect, cu redactarea căruia am fost însărcinat, dar nu l-am mai redactat, fiindcă situația generală internațională nu mai permitea – după părerea mea – astfel de poziție.

[illegible signature]

13). La începutul lui Iunie s-a convocat odată cu delegația permanentă și toți parlamentarii pentru a se discuta politica generală și existența celor arestați.
De la prima ședință se vedea atmosfera, criticându-se conducerea. Au luat cuvântul în primul rând țărăniștii care au cerut schimbarea tacticii partidului: colaborare cu regimul, intrare în Parlament și acte vizibile pentru o îmbunătățire a raporturilor cu Uniunea Sovietică. Ardelenii și unii regățeni au ~~luat poziție~~ vorbit în ~~sens~~ contrariu. Dl Mihalache zicea că am fost puși în situație grea, fiindcă nu am fost preveniți de acțiunea celor mai buni prieteni din regat, care și ei par că nu se sfătuiseră în prealabil.
Dl Maniu a făcut la sfârșitul celei de a treia zi a ședințelor delegației, o amplă expunere, în care a arătat în treacăt că tactica este determinată de adversar. Azi este în joc existența noastră națională, care este primejduită de la Răsărit. Guvernul este capabil să facă tot. Intrarea în Parlament ar însemna recunoașterea lui și mai grav, suportarea hotărârilor ce va aduce prezenta la dinastie și poate mai mult nimic.
Delegația n-a fost pusă în situație să ia o hotărâre. Tactica, pe care a denumit-o dl Maniu pentru prima dată, a „rezistenței naționale", a rămas mai departe linia politică a partidului, posibilă atât timp cât dl Maniu era președintele lui.
La 4 Iulie, Președintele Camerei trimite deputaților național-țărăniști ~~celor~~ invitațiuni să se prezinte la ședințele Camerei în cel mult două zeci de zile. La 5 Iulie are loc o ședință de birou, în care se ~~pr~~ propune intrarea în Parlament. Dl Mihalache nu-i dispune. Dl Maniu

Ne bine

14/ şi restul trenului se opun. Dl. Maniu întrebuinţează chiar cuvintele: «ar fi un dezastru».
Se hotărăşte convocarea comitetului central, la început pentru 23 Iulie, apoi pentru 19 Iulie, cu ordinea de zi: politica generală a partidului. Acest comitet trebuia să stabilească într'un moment în care mare parte din partid era în închisorile de la [illegible], [illegible], Ghencea(?) şi [illegible], iar restul cuprins de frământări şi îndoieli asupra drumului pe care mergem de la 23 August 1944, sub conducerea d-lui Maniu.

6.VIII.47 [illegible]

D E C L A R A T I E

Continuare la declaratiile din 6 August.

Relatiunile externe

Aceste relatiuni erau personale ale Dlui MANIU

Unele din ele au fostfolosite,in timpul regimului Antonescu,altele erau recente.

Pe domnul GAFENCU,Dl MANIUnu l-a utilizat si mai inainte de conferinta dela Paris. Dl MANIU nu ne-a făcut niciodată ,biroului sau delegatiei permanente vreo expunere asupra acestor relatiuni sau obiectivelor actiunei sale in afară. Ce stiu este ceace mi-a spus din când in când.In primăvara anului 1946Dl MANIU a primit o scrisoare dela Dl GAFENCU ,in care acesta îi relata conversatiunile avute privitor la România si situatia ei internatională cu personalitătile politice din Franta si Anglia. Acelas raport l-a făcut si Dlui BRATIANU domnul GAFENCU,reproducerea conversatiei dela Dl CHURCHIL,care ne-a expus interesul pe care il are Anglia să sprijine România si tările de aci.

Deatunci Dl MANIU si-a schimbat atitudinea fată de Dl GAFENCU.In preajma Conferintei de Pach dela Paris i-a scris si porbabil i-a dat instructiuni de cum trebue să lucreze. Nu le cunosc. Stiu dintr'o scrisoare a Dlui GAFEN-Cu trimisă Dlui MANIU după conferintă.- că acesta a convocat in Elvetia ~~prixtmx~~ pe ceilalti prieteni din străinătate / printre care TILEA CARANFIL,CRETEANU etc./ si au elaborat memoriul cunoscut pe care l-au distribuit membrilo delegatilor la conferintă.Dl MANIU mi-a cerut materialul documentar. N'am putut da decât un memoriu si care anexele lui/cred a lui Ethridge/ şi putine date economice incomplecteşi negarantate. Am fost surprin de elementele economice pe care le cuprondea memoriul si care n'au putut fi furnizate decât din cercurile Delegatiei manual.

Dl GAFENCU a informat unele dèlegatii de situatia României asa cum este prezentat si memoriul său . N'a atins in acest memoriu problema Basarabiei si Bucovinei de Nord,ca să nu indispună Delegatia Sovietică. Dl MANIU a fos de acord cu acestă procedere,dar i-a scris cred Dlui GAFENC

./.

497

504

să facă acest lucru mai târziu, fiindcă in al doilea memoriu a apărut si această chestiune. La Conferintă au mai fost domnii TILEA, AUGUSTIN POPA, CORNEL BIANU, CRETEANU si alte persoane mai putin cunoscute.

După conferintă Dl.CRETEANU, a plecat in America, de acolo a scris D-lui MANIU, că a trecut prin Londra unde a constatat excelentele relatiuni ale D-lui TILEA si la Wasington s'a intâlnit cu Dl.DAVILLA. In acea vreme se pare că România nu era pe agendă in America.

In primăvara acestui an Dl.MANIU A primit incă scrisori dela CRETEANU. Am auzit că intr'una din ele il informa pe Dl. MANIU că are intentiunea să vorbească in numele Româriei la un for a O.N.U-lui.

Tot recent Dl.MANIU a mai primit o scrisoare dela Dl. BIANU. N'am citit-o.

Stiu că in Iulie anul trecut D.NICULESCU BUZESTI, a transmis Dlui-MANIU nemultumirile lui CRETEANU, că dl.GAFENCU, pretinde a fi fost insărcinat cu dirijarea actiunilor românilor din străinătate. Dl.MANIU a negat acestă insărcinare. La sfârsitul anului 1946 dl.MANIU a primit o scrisoare dela MACEK din America prin care acesta il ruga să delege o personalitate română din străinătate, care să reprezinte partidul nostru la conferinta partidelor agrariene care va avea loc la Wasinton.

Scrisoarea a fost discutată in birou. Dl.MIHALACHE n'a fost partizanul participării partidului la această conferintă ca să nu se indispună Uniunea Sovietică. S'a hotărât să se aştepte si răspunsul lui MICOLAICICK, Seful partidului agrarian polonez. Scrisoarea a rămas la mine câtva timp după care am trămis-o la Sibiu Dlui.MANIU. Nu stiu ce a răspuns acesta, dar era favorabil propunerii lui MACEK.

Această actiune a avut deci scopul să informeze guvernele străine asupra României, să le arate că Guvernul Român nu apără interesele României la Conferinta de pace, si deaceea este nevoe de interventia altor personalităti si de a provoca apărarea intereselor României -astfel cum erau văzute de Dl. MANIU- de către alte puteri.

Din cele demai sus rezultă că actiunea in străinătate nu era coordonată, afară de aceia dela Paris. Trebuia o personalitate din tară ca să se impună tuturor pretentiilor de acolo mai ales după plecarea domnilor VISOIANU şi

./.

488 329

NICULESCU BUZESTI.

Imprejurarea că Dl MIHALACHE, incă de anul trecu vroia să plece, făcea din Dsa omul destinat să sincronizez activitatea românilor din afară. Dacă pleca Dul MIHALACHE vreunui dintre noi numai era necesar in acest scop./vezi capitolul următor /

N'am auzit pe Dl MIHALACHE vorbind de o misiune ce i s'a incredintat in afară nici pe alti, cuexceptia conversatiei intre Dnii MANIU si MIHALACHE in ziua de 13 Iulie ora 8 seara, Misiunea nu era nevoie să fie concretizată.

Dl MIHALACHE cunostea intreaga actiune internă si externă a partidului. Nu stiu cum ar fi lucrat Dl MIHALACHE. El trebuia mai intâi să ia contact cu cei din elvetia care constituia artilerie grea. Numai după s'ar fi consfătuit cu Dnii GAFENCU, VISOIANU si BUZESTI, cred că sar fi determinat programul de lucru.

Dl MANIU i-a spus Dlc. MIHALACHE : Dacă nu mergi Dumneata mergeam eu. Sti ce si de făcut. Să iei contact mai intâi cu cei din elvetia. Acesta era de ajuns. Eu n'am avut nici-o misiune si scopul meu era altul / a se vedea capitolul următor/

Din cele mai sus expuse rezultă că scopurile posibile si probabile ale acestei misiuni erau următoarele :

I.- Propaganda in străinătate impotriva situatiunei create in tară de guvern, prin arestările cenzura si politica sa internă, pentru a se obtine interventii ale puterilor in drept să le facă in cadrul acordurilor internationale, pentru alegeri noi in România.

II.- Solidarizarea in actiunea agrariană, despre care scria MACEK Dlui MANIU.

III.- Orice altă actiune pe care imprejurările internationale ar fi făcut-o necesară si posibilă.

Dl MANIU a hotărât plecarea, acum, pentru că i s'a ivit ocazia tehnică.

Eu cred insă că plecarea D-lui MIHALACHE, era in aer, mai ales că partidul intrase, cum i s'a spus in delegatia permanentă, pe un drum infundat, in actiunea sa politică internă.

Dl. MANIU credea că era mai mult de făcut acum in străinătate decât in tară, pentru a se ajunge la schimbarea situatiei interne.-

./.

SECRETARUL GENERAL.

In opinia comună secretarul general este factorul cel mai important din partid, fiindcă el este organul executiv al acestuia.

In traditia si functiunea structurală a partidului national-tărănesc importanta secretarului general este in legatură cu situatia lui in partid, nu cu demnitatea.

La inceputul anului 1945 după dimisiunea D-lui GHITA POPP am fost desemnat de secretar general, mai ales din cauza conjucturei din partid. Plecasem din guvern in conditiuni necunoscute. Mi s'a dat o satisfactie. Diferenta de situatie intre mine şi cei patru /pe atunci/, conducători ai partidului era incomparabil mai mare decât intre MAGIARU si ei si chiar GHITA POPP. Trebuia cu prudentă si tact să-mi câstig incet locul. Deaceia dela inceput activitatea mea s'a indreptat spre organizarea partidului, unde am avut succes si am câstigat incredere. Actiunea politică generală rămânea tot celor patru: MANIU, MIHALACHE, Dr. LUPU - cât a fost in partid - si MIHAI POPOVICI.

Anumite hotărâri erau rezervate domnului MANIU exprimate in biroul partidului de secretarul general sau de alţii, decât cei trei, nu puteau avea influentă decât in chestiunile mici, in politica generală.

Ca agent executiv, secretarul general, redacta memorii -după indicatiunile primite- convoca biroul, delegatia sau comitetul si punea in aplicare deciziunile cu caracter administrativ.

Ca răspundere si influentă asupra politicei generale secretarul g-ral nu este mai angajat decât orice membru al delegatiei permanente.

Mai ales in politica externă, eu -deşi secretar general- n'am avut nici cel putin un rol consultativ. Ea apartinea D-lui MANIU.

De aceea am declarat dela inceput si nu voi fi desminţit că nu mi s'a vorbit de nimeni de o misiune eventuală in străinătate.-

Eu nu mai eram util acolo, ca unde cei care se găseau deja, erau mai pregătiţi, avea relatiuni intense şi inalte si erau cunoscuti in cercuri largi politice sau de opinie publică. Plecarea mea a fost determinată exclusiv de securi-

./.

tatea mea.Fusesem un port drapel,văzut dedeparte si adver sarul trăgea mereu in el,fiindcă acolo credea că este forţa şi dinamismul partidului.Fusesem prea mult sacrificat. In toamna anului 1946,Dl.MANIU mi-a vorbit de o plecarea imediată.I-am răspuns că nu pot atunci.Trei săptămâni inain te de 13 Iulie am vorbit cu domnii MANIU si MIHALACHE,de as cunderea mea.Eă si MIHAI POPOVICI credeau ca foarte probabilă arestarea mea.In această stare sufletească mă găseam la ora 11,in seara de 13 Iulie,când a venit la mine Dl.BOILA si mi-a spus că este loc si pentru sotia mea.Atunci incă nu eram hotărât să plec.Dl.MANIU si MIHALACHE nu mi-au spus că voi merge mai departe cu Dl.MIHALACHE,nici că voi avea fonduri,care imi lipseau.Mi se inlesnea o plecare până in Turcia.Era un serviciu ce mi se făcea.

Deacolo,intentionam să merg in Franţa unde puteam să-mi câştig existenta.Deaceia mă apăr de orice presupusă intentiunea de actiune politică în afară.Ce avsi fi făcut acolo mai târziu,nu stiu.

In afară de acesta,incă din Aprilie anul trecut eu nu mai urmam,fără rezerve,politica D-lui MANIU.Am mers la Dobresti,la Dl.MIHALACHE,in sărbătorile Pastelui si i-am expus situatia asa cum o vedeam eu in urma esuărei Conferintei dela Moscova si arestările făcute.I-am propus să mergem la Sibiu la Dl.MANIU,să-l determinăm la o schimbare a tactieei politice.Am mers singuri la Sibiu,fiindcă Dl.MIHALACHE a fost retinut.Nu l-am putut convinge eu singur pe Dl.MANIU

La intoarcere am dat D-lui MIHAI POPOVICI,demisiunea mea dela secretariat.in fond,pentru motivul determinant al dezacordului meu cu această politică.N'am mai mers la Club şi n'am mai depus aproape nici o activitate ca secretar general.-

După delegatia permanentă din 5-6 si 7 Iulie am ridicat intr'o sedintă a Biroului din nou chestiunea tacticei noastre.A treia oară in sfârsit am cerut D-lui MANIU să accepte intrarea in Cameră a Deputatilor nostrii,ca prim pas spre o schimbare de tactică.

Afară de Dl.MIHALACHE,nimeni nu m'a sustinut.MIHAI POPOVICI lipsea,a doua zi m'am dus la el acasă si l-am rugat să pună la ordinea de zi demisiunea mea.

Mi s'a spus să mai astept câteva zile.

Dece nu mai eram de acord cu tactica D-lui MANIU?

./.

153

Fiindcă premisele acestei politiei mi s'au părut greşite aşa cum evolua situatia internă si internatională si dela Martie 1947, incoace.

Despre aceasta voi vorbi intr'o declaratie separată

503

ss/ Nic.Penescu.

7 August 1945.

P. Conf.

153

502

7 August 1947
Dată în fața noastră
C. [illegible] [signature]

504

Declarație

Continuare la declarația din 6 August

Relațiunile externe

Toate relațiunile erau personale ale domnului Maniu. Unele din ele au fost folosite, în timpul regimului Antonescu, altele erau recente.

Pe domnul Gafencu, d-l Maniu nu l-a câștigat mai înainte de conferința de la Paris. D-l Maniu nu mi-a făcut niciodată, [illegible] sau obligației permanente, vre-o expunere asupra acestor relațiuni sau obiectivelor acțiunii sale în afară. Ce știu este ceea ce mi-a spus din când în când. În primăvara anului 1946 d-l Maniu a primit o scrisoare de la d-l Gafencu, în care acesta îi relata conversațiunile avute – pentru România și situația ei internațională – cu personalitățile politice din Franța și Anglia. Același raport l-a primit și d-l Brătianu. D-l Gafencu reproducea conversația cu d-l Churchill, care i-a expus interesul pe care îl are Anglia să sprijine România și țările de aici.

De atunci d-l Maniu și-a schimbat atitudinea față de d-l Gafencu. În preajma Conferinței de pace din Paris, i-a scris și probabil i-a dat instrucțiuni, de cum trebuie să lucreze. Nu le cunosc. Știu dintr-o scrisoare a d-lui Gafencu, trimisă d-lui Maniu – după conferință – că acesta a convocat în Elveția pe ceilalți prieteni din străinătate (printre care Tilea, Caranfil (?), Cretzianu etc) și au elaborat memoriul cunoscut pe care l-au distribuit membrilor la delegațiile la Conferință. D-l Maniu mi-a cerut material documentar. I-am putut da la cât un memoriu și ceva anexe ale lui [illegible] al lui Ethridge și puține date economice, incomplete și negarantate. Am fost surprins de elementele economice

[signature]

2/ pe care le cuprindea memoriul și care n'au putut fi falsificate de cât din anumite delegații ~~române~~
Dl. Gafencu a informat unele delegații de situația României așa cum este prezentată în memoriul de
N'a atins în acest memoriu problema Basarabiei și a Bucovinei de Nord, ca să nu indispună delegația Sovietică. Dl. Maniu a fost de acord cu această procedare, dar i-a scris – cred – d-lui Gafencu să facă acest lucru mai târziu, fiind-că în elaborarea memoriului a apărut și această chestiune.
La conferința au mai fost și d-nii Tilea, Augustin Popa, Cornel Bianu, Brătianu și alte persoane mai puțin cunoscute.
După conferință, dl. Brătianu a rămas să plece în America. De acolo a scris d-lui Maniu că a trecut prin Londra, unde a constatat excelentele relațiuni ale d-lui Tilea și la Washington s'a întâlnit cu dl. Davila. ~~Pentru~~ În acea ~~epo~~ vreme, se pare că România nu era pe agenda în America.
În primăvara acestui an dl. Maniu a primit niște scrisori de la Brătianu. Am auzit că într'una din ele îl informa pe d-l Maniu, că are intențiunea să vorbească în numele României la un for al O.N.U.-ului.
Tot recent dl. Maniu a mai primit o scrisoare de la Cornel Bianu. N'am citit-o.
Știu că în iulie anul trecut, dl. Niculescu-Buzești ~~[illegible]~~ a transmis d-lui Maniu, nemulțumirea lui Brătianu că dl. Gafencu pretinde a fi fost însărcinat cu dirijarea acțiunii românești din străinătate. Dl. Maniu a negat această însărcinare.
~~În toamna~~ La sfârșitul anului 1946, dl.

[illegible signature]

151

1073

505

Maniu a primit o scrisoare de la Macocek, din America prin care acesta îl roagă să delege o personalitate română, din străinătate, care să reprezinte partidul Național la conferința partidelor agrariene ce va avea loc la Washington.
Scrisoarea a fost discutată în birou. Dl. Mihalache n'a fost partizanul participării partidului la această conferință ca să nu se indispună Uniunea Sovietică. S'a hotărît să se aștepte și răspunsul lui Micolaicicik, șeful partidului agrarian polonez. Scrisoarea a rămas la urmă. Cât-va timp după ce am trimis'o la Sibiu d-lui Maniu. Nu știu ce a răspuns acesta, dar era favorabil propunerii lui Macocek.
Această acțiune a avut deci scopul să informeze guvernele străine asupra României, să le arate că guvernul român nu apără interesele României la conferința de pace, și de aceea este nevoie de intervenția altor personalități române, și le-a promis apărarea intereselor României - astfel am dat să pice de dl Maniu - de către alte puteri.
Din cele de mai sus rezultă că acțiunea în străinătate nu era coordonată, afară de acea de la Paris. Trebuia o personalitate din țară ca să se impună tuturor prietenilor de acolo, mai ales după plecarea d-lui Gafencu și Nicolaescu-Buzești.
Împrejurarea că dl Mihalache, încă de anul trecut, voia să plece, făcea din dânsul omul destinat să coordoneze activitatea Românilor din afară. Dacă pleca dl Mihalache nimeni alt dintre noi nu mai era necesar în acest scop (vezi capitolul următor).
N'am auzit pe dl. Mihalache vorbind de o misiune ce i s'ar încredința în afară, nici

[illegible]

4/ pe altă, ~~afară de~~ cu excepţia conversaţiei între dnii Maniu şi Mihalache în seara de 13 Iulie, ora 8 seara.
Misiunea nu era nevoie să fie încredinţată.
Dl Mihalache cunoştea întreaga acţiune internă şi externă a partidului. Nu ştiu cum ar fi lucrat dl Mihalache. El trebuia mai întâi să ia contact cu cei din Elveţia, cei constituiau artileria grea. Numai după ce s'ar fi consultat cu dnii Grafencu, Visoianu şi Buzeşti, cred că s'ar fi determinat programul de lucru.
Dl Maniu i-a spus dlui Mihalache: «Dacă nu mergi dta, mergeam eu. Ştii ce ai de făcut. Să iei contact mai întâi cu cei din Elveţia». Aceasta era de ajuns.
Eu n'am avut nici o misiune şi scopul meu era altul (a se vedea capitolul următor).
Din cele mai sus expuse rezultă că scopurile posibile şi probabile ale acestei misiuni erau următoarele:
I. Propaganda nediscriminată împotriva situaţiunii create în ţară de guvern, prin ~~[illegible]~~ crimele, cenzura şi politica sa internă, pentru a se obţine intervenţia puterilor în drept sau de facto, în cadrul acordurilor internaţionale, pentru alegeri noi în România.
II. Solidarizarea cu acţiunea agrariană, despre care scria Macek dlui Maniu.
III. Orice altă acţiune pe care împrejurările internaţionale ar fi făcut-o necesară şi posibilă.
~~Plecarea~~ Dl Maniu a hotărît plecarea acum, pentru că s'a ivit ocazia tehnică. Eu cred însă că plecarea dlui Mihalache era în aer, mai ales că partidul insistase, cum s'a spus în delegaţiea
Aceasta

Continuare la declarația din 8 August

~~[illegible]~~ pe nesimțite, pe un drum înfundat în latura sa politică internă.

Domnul Maniu credea că era ~~mult~~ mai ușor de făcut acum în ~~[illegible]~~ străinătate decât înainte pentru a se ajunge la schimbarea situației interne.

Secretarul General

În părerea comună secretarul general este factorul cel mai important din partid, fiind că el este organul executiv al acestuia.

În tradiția și funcțiunea structurală a partidului național-țărănesc, importanța secretarului general este în legătură cu autoritatea lui în partid, nu cu ~~funcțiunea~~ demnitatea.

La începutul anului 1945, după demisiunea d-lui Ghiță Pop, am fost desemnat de secretar general, mai ales din cauza conjuncturii din partid. Plecarea din guvern în condițiunile cunoscute ne-a dat o satisfacție. Diferența de situație între mine și cei patru (pe atunci) conducători ai partidului era incomparabil mai mare decât între Madgearu și ei, și chiar Ghiță Pop. Trebuia cu prudență și tact să-mi câștig acest locul. De aceea, de la început activitatea mea s-a îndreptat spre organizarea partidului, unde am avut succes și am câștigat încredere. Acțiunea politică generală rămânea cât cei patru: Maniu, Mihalache, Lupu – cât a fost în partid – și Mihai Popovici. Anumite hotărâri erau rezervate d-lui Maniu. Opiniunile exprimate în biroul partidului de secretarul general sau de altul, decât cei trei, nu puteau ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ avea influență decât în chestiunile mici, nu în politica generală.

[signature]

Ca agent executiv, secretarul general, redacta memorii — după indicațiunile primite — comitetului, delegației sau comitetului și punea în aplicare hotărârile cu caracter administrativ.
Ca răspundere și influență asupra politicii generale, secretarul general nu este mai angajat decât oricare membru al delegației permanente.
Mai ales în politica externă, eu — deși secretar general — n'am avut nici cel puțin un rol consultativ. Ea aparținea d-lui Maniu.
De aceea am declarat de la început și nu voi fi desmințit de nimeni. S'a vorbit de [illegible] de o misiune eventuală în străinătate.
Eu nu mai eram util acolo, după ce unde cei care se găseau deja, erau mai pregătiți, aveau relațiuni întinse și înalte și erau cunoscuți în cercuri largi politice sau de opinie publică. Plecarea mea a fost determinată exclusiv de securitatea mea. Fiind eu un fost-[illegible], văzut de departe și adversarul trăgea numai în el, fiindcă acolo credea că este forța și dinamismul partidului. Fusesem prea mult sacrificat. În toamna anului 1946 ~~valea~~ d-l Maniu mi-a vorbit de a pleca imediat. I-am răspuns că nu pot atunci. Trei săptămâni înainte de 13 Iulie am vorbit cu d-lui Maniu și Mihalache de plecarea mea. Ei și Mihai Popovici vedeau ca foarte probabilă arestarea mea. În această stare sufletească mă găseam ~~[illegible]~~ la ora 11, în seara de 13 Iulie, când a

A. [illegible]

venit la mine d-l Boilă şi mi-a spus că este loc şi pentru soţia mea. Atunci m'am hotărît să plec. D-nii Maniu şi Mihalache nu mi-au spus că voi merge mai departe cu d-l Mihalache nici că voi avea fonduri, care îmi lipseau. Mi se înlesnea o plecare până în Turcia. Era un serviciu ce mi se făcea. De acolo intenţionam să merg în Franţa unde puteam să-mi câştig existenţa.
De aceea mă apăr de orice presupusă intenţiune de acţiune politică în afară. Ce aşi fi făcut acolo mai târziu, nu ştiu.-
In afară de aceasta, mă că din Aprilie anul acesta nu mai urmam, fără rezerve, politica d-lui Maniu. Am mers la Dobraţi, la d-l Mihalache, în sărbătorile Paştelui şi i-am expus situaţia aşa cum o vedeam eu în urma ştirilor confirmate de la Moscova şi a arestările făcute. I-am propus să mergem la Sibiu la d-l Maniu să-l determinăm la o schimbare a tacticei politice. Am mers singur la Sibiu, fiind-că d-l Mihalache a fost reţinut. Nu l-am putut convinge eu singur pe d-l Maniu.
La întoarcere am dat d-lui Mihai Popovici demisiunea mea de la Secretariat, în fond, pentru motivul determinant al desacordului meu cu această politică. N'am mai mers la club şi n'am mai depus aproape nici o activitate ca Secretar general.
După delegaţia permanentă din 5, 6 şi 7 Iulie
[illegible]

Am ridicat într'o ședință a biroului din nou chestiunea tacticei noastre. A treia oară în sfârșit am cerut d-lui Maniu să accepte intrarea în Cameră a deputaților noștri, ca prim pas spre schimbarea de tactică. Afară de dl. Mihalache, nimeni nu m'a susținut. Mihai Popovici lipsea. A doua zi m'am dus la el acasă și l-am rugat să pună la ordinea de zi demisiunea mea. Mi-a spus să mai aștept câteva zile.

De ce nu mai eram de acord cu tactica domnului Maniu?

Fiindcă premizele acestei politici mi se par greșite, așa cum evoluția situației interne și internaționale de la martie 1947 încoace. Despre aceasta voi scrie într-o declarație separată.-

Nic. Penescu

7 August 1947

9

~~506~~ în întregime 173 508

D E C L A R A T I E

Subsemnatul NICOLAE PENESCU, declar la intrebarea dacă Dl MANIU considera existenta României primejduită dela răsărit si cum concepe Dsa această primejdie, răspund:

Dl MANIU consideră că există un pericol pentru România de a intra in cadrul Uniunei Sovietice, prin vointa guvernului si a Parlamentului actual sau al altuia mai accentuat comunist.

Dl MANIU deducea această primejduire din politica actualului guvern si anume. Acordurile de colaborare economică ce impreună cu conventiile comerciale si prestatiunile armistitiului ar ingloba România in economia sovietică; din pactele care erau in pregătire intre România, Iugoslavia si Bulgaria si care ar urmari acela scop; din ansamblul situatiei internationale din care s'ar degaja intentiunea popoarelor slave dela Nordul si Sudul României să se unească cu Uniunea Sovietică, România impedica continuitatea masei slave.

Dl. MANIU spune c'am aceste lucruri in convesatiuni particulare. In declaratiuni făcute in fata forurilor partidului el a manifestat aceste preocupări in termeni mai clari la sedinta din 7 Iunie a Delegatiei Permanente când s'a discutat tactica partidului. Dş. MANIU a spus atunci că această tactică trebue adaptată intentiunilor adversarilor /guvernul/ care pune in primejdie independenta ţării prin scopurile sale. Aceste conversatiuni sau schimbări de vederi au avut loc cu mai multe prilejuri, de pildă: la schimbarea deguvern dela 6 Martie pe care Dl. MANIU o atribuia interventiei categorice a D-lui VASINSCHI in sensul eliminării din guvern a Ministrilor National-Tărănisti; după criza constitutională din Mai 1945, la cuvântările ocazionale ţinute de membrii guvernului la diferite ocaziuni, la aplicarea acordului dela Moscova, cunoasterea acordurilor de colaborare economică /Sovromuri/ sau conventiunilor comerciale din 194[illegible]

./.

507

574

509

1946 xi; la discutarea pactelor cu Iugoslavia si celui proectat cu Ungaria si Bulgaria.

Fără ca Dl.MANIU să fi luat o pozitie fermă si fără ca partidul să fi adoptat o politică sau o atitudine in această privintă,s'a creeat totuşi in anumite cercuri din partid /in special membrii delegatiei permanente si apropriatii D-lui MANIU/ o aprehenziune fată de aceste perspective.

In memoriile făcute aliatilor nu s'a făcut nici o aluzie la aceste preocupări,ele având alt obiect.

Este posibil ca Dl.MANIU să fi impărtăşit reprezentantilor politici englezi si americani in România sau reprezentantului francez pe care il vedea uneori.

Cum am arătat in expunerea generală a politicii partidului,Dl.MANIU a intrebat pe Dl.BERRY -fată de mine- in Martie anul acesta,dacă America priveste cu interes România.La aceasta ,Dl.BERRY a răspuns in termeni generali că Statele Unite privesc cu interes toate tările din această parte a Europei.

ss/Nicolae Penescu.

7 August 1947.

P.Conf.

159 308 310

7 August 1947
Dată în fața noastră
O.ofi [signature]

Declarație

Subsemnatul Arcalae Cenușa, declar la întrebarea: Dacă dl. Maniu consideră existența României primejduită de la Răsărit și cum concepea d-sa această primejdie, răspund:
Dl Maniu considera că există un pericol pentru România de a intra în cadrul Uniunii Sovietice, prin voința guvernului și parlamentului actual sau a altora mai accentuat comuniste.
Dl Maniu deducea această primejdie din politica actualului guvern și anume: acordurile de colaborare economică ce împreună cu convențiile comerciale și prestațiunile armistițiului ar îngloba România în economia Sovietică; din pactele care erau în pregătire între România Jugoslavia și Bulgaria și care ar urmări același scop; din ansamblul situațiunei internaționale, din care s'ar degaja intențiunea popoarelor slave de la Nordul și Sudul României să se unească cu Uniunea Sovietică. România împiedica continuitatea masei slave.
Dl Maniu spunea aceste lucruri în conversațiuni particulare. În declarațiunile făcute în fața forurilor partidului, el a manifestat aceste preocupări în termeni mai clari la ședința din 7 Iunie a delegației permanente când s'a discutat tactica partidului. Dl Maniu a spus atunci că această tactică trebue adaptată intențiunilor adversarului (guvernul) care pune în primejdie ~~existența~~ independența țării prin (or) scopurile sale.-
Aceste conversațiuni sau schimburi de vederi au avut loc cu mai multe prilejuri, de pildă: la schimbarea de guvern de la 6 Martie, pe care dl Maniu o atribuia intervenției categorice a dlui Vîșinski, în sensul eliminării din guvern a miniștrilor naț. țărăniști; după criza constituțională din Mai 1945; la cuvântările oficiale ținute de

[signature]

membrii guvernului la diferite ocaziuni; la aplicarea acordurilor de la Moscova; la cunoașterea acordurilor de colaborare economică (Sovromuri) sau convențiunilor comerciale din 1945 și 1946; la discutarea pactelor cu [illegible] Iugoslavia și celui proectat cu Ungaria și Bulgaria.
Fără ca dl Maniu să fi luat o poziție fermă și fără ca partidul să fi adoptat o politică sau o atitudine în aceste privințe, s'a creat totuși în anumite cercuri din partid (în special ~~[illegible]~~ membrii delegației permanente și apropiații d-lui Maniu) o apreh ensiune față de aceste perspective.
In memoriile făcute aliaților nu s'a făcut nici o aluzie la aceste preocupări, ele având alt obiect.
Este posibil ca dl Maniu să le fi împărtășit reprezentanților politici englez și american în România sau reprezentantului francez, pe care'l vedea uneori.
Cum am arătat în expunerea generală a politicii partidului, dl Maniu l-a întrebat pe dl Berry – față de [illegible] – în cursul anului acesta, dacă America privește cu interes România. La aceasta dl Berry a răspuns în termeni generali că Statele Unite privesc cu interes toate țările din această parte a Europei.

7. VIII. 47 [illegible]

166

~~509~~

511

DECLARAȚIE

Subsemnatul NICOLAE PENESCU, declar următoarele la întrebările ce mi se pun:

1/. Că a înțeles Dl. MANIU prin cuvintele: "BALAURUL VREA SA NE INGHITA" și care este părerea mea în această privință.

Am arătat în declarația mea din 7 August ce a înțeles Dl. MANIU prin aceste cuvinte nereproduse acolo.

Aceasta însemna, în fond, tendința expansionistă a Uniunii Sovietice. Impotriva ei România nu putea să se apere decât cu prilejul Anglo-American.-

Deaceea Dl. MANIU, considera că este necesar să se dobândească acest sprijin.

Cred că Uniunea Sovietică nu amenință existența României ca Stat indepedent, deci neînglobat în Uniunea Sovietică. Nici un fapt - dela 23 August 1944 - până azi - nu justifică o asemenea temere.-

2/. Dacă congresele partidului ținute în 1945 și 1946, erau inițiate de conducerea centrală, dacă aceasta cunoștia cuvântările ținute acolo și în întrunirile ce au avut loc la acea epocă.-

In Ianuarie 1945, s'a trimis tuturor organizațiilor instrucțiuni pentru ținerea congreselor care nu mai avusese loc dinainte de 1937.

Ni s'au trimis procesele verbale în care uneori erau rezumate și cuvântările ținute. In general însă la secretariat nu se comunica programarea de adunări și cuvântările ce sau ținut. Unele din aceste erau trimise direct ziarului "DREPTATEA" pentru a fi reprodus.-

3/. Cum s'a organizat campania electorală.

După cum am mai declarat în campania electorală eram în imposibilitate să activez.

Inainte de 9 August, când am suferit afresiunea, delegația permanentă a numit un comitet electoral, condus de domnii

./.

CEZAR SPINEANU si AUREL DOBRESCU.

Acest comitet era insărcinat cu redactarea si tipărirea manifestelor si trimiterea lor la organizatiuni,cu propaganda prin adunări etc.După câte stiu nu sau dat instructiuni speciale organizatiilor.Fiecare si-a rânduit campania electorală cum a putut mai bine fără un program dela centru.initiativele erau locale.Tineretul si-a constituit un comitet electoral propriu care trebue să organizeze participarea intregului tineret din judete la lupta electorală. Afară poate,de Bucuresti aceasta initiativă nu a avut succes.Tinerii din org.locale au luptat sub conducerea prezidentilor acestora,nu sub aceea a comitetului central.-

4/. Dacă cunosţtiam agresiunile şi interventiile armatei din timpul alegerilor si in afară de acest timp.-

Unele organizatii mi-au trimis rapoarte de felul in care au decurs alegerile,unde erau relatate şi incidentele petrecute in timpul efectuării votării,sau mai inainte .Conducerea de partid n'a dat dispozitiuni sau instructiuni pentru apărarea urnelor sau formarea de echipe de şoc.Sau dat numai instructiuni tehnice.-

5/.Ce stiti despre organizatia militară din partid?

Complectez cele deja declarate: Când sau constituit cercul de studii si sectiunile profesionale,la începutul anului 1945,odată cu începerea reorganizării partidului sau creeat şi secţii militare.-

La cercul de studii s'a constituit sectia apărării naţionale,care era de obiect studiul problemelor de organizare ale armatei.-

~~Laxcerculxdexstudiixs'axconstituitxsectiaxapărării~~

S'a constituit din initiativa unuia din cei doi veri STOICA si secţia profesională a militarilor.

Nu m'am ocupat niciodată de aceste actiuni.

Domnii TASCA ca preşedinte şi ZANE referent general al cercului de studii pot da relatiuni asupra activităţii sectiei apărării nationale.

Despre sectia profesională n'am auzit că a functionat până când s'a ocupat de ea organizatia Capitalei.

In Sept.1946,grupul de tineri ofiteri care m'au vizitat a fost condus de avocatul D.IONESCU.

Acesta mi-a spus că acestia ofiteri vor să constitue o

./.

sectie militară a tineretului. I-am răspuns că ei trebue să meargă la sectia militară profesională deja existentă. N'am mai auzit nimic despre acești tineri ofiteri. Nici conducerea tineretului nu mi-a vorbit de o sectie militară a ei. In apropriere de alegeri am întrebat pe IONESCU dacă printre militari care au venit la mine s'ar găsi cineva care să mă însotească în Argeș. N'a fost nimeni.

De activitatea sectiei profesionale militare nu știu nimic.-

ss/ N. Penescu.

7 August 1947.

P. Conf.
SB

163

7 August 1947
Dată în fața noastră
C. ...
[signature] 1/12 514

Declarație

Subsemnatul Nicolae Penescu, declar următoarele la întrebările ce mi se pun:

I. Ce a înțeles domnul Maniu prin cuvintele „balaurul vrea să ne ~~nea~~ înghită" și care este părerea mea în această privință.

Am arătat în declarația mea din 7 August ce a înțeles domnul Maniu prin aceste cuvinte, reproduse acolo.
Aceasta însemna, în fond, tendința expansionistă a Uniunii Sovietice. Împotriva ei România nu putea să se apere decât cu sprijinul anglo-american. De aceea, domnul Maniu, considera că este necesar să se dobândească acest sprijin.
Cred că Uniunea Sovietică nu amenința existența României ca stat independent, dar neînglobat în Uniunea Sovietică. Nici un fapt – de la 23 August 1944 până azi, nu justifică o asemenea teamă.

II. Dacă congresele partidului ținute în 1945 și 1946 erau ~~[illegible]~~ inițiate de conducerea centrală, dacă aceasta cunoștea cuvântările ținute acolo și în întrunirile ce au avut loc la acea epocă.

În Ianuarie 1945 s'a trimis tuturor organizațiilor instrucțiuni pentru ținerea Congreselor care nu mai avuseseră loc de înainte de 1937. Și s'au trimes procesele verbale, în care uneori erau rezumate și cuvântările ținute.
În general însă la secretariat nu se comunica nici programarea de adunări și cuvântările ce s'au ținut. Unele din acestea erau ținute

Nic Penescu

direct ziarului „Dreptatea"; pentru a fi reproduse.

III. Cum s'a organizat campania electorală.
După cum am mai declarat, în campania electorală n'am avut posibilitate de activitate.
Înainte de 9 August, când am suferit agresiunea, delegația permanentă a numit un comitet electoral central, condus de d-nii Cezar Spineanu și Aurel Dobrescu.
Acest comitet era însărcinat cu redactarea și tipărirea manifestelor și cu trimiterea lor la organizațiuni, cu propaganda prin adunări etc. După câte știu, nu s'au dat instrucțiuni speciale organizațiilor. Fiecare și-a rânduit campania electorală cum a putut mai bine, fără un program de la centru. Inițiativele erau locale. Tineretul și-a constituit un comitet electoral propriu, care trebuia să organizeze participarea întregului tineret din județe la lupta electorală. Afară poate de București, această inițiativă nu a avut succes. Tinerii din organizațiile locale au luptat sub conducerea președinților acestora, nu sub aceea a comitetului central. ~~[illegible]~~

IV. Dacă cunoșteam agresiunile și intervențiile armate din timpul alegerilor și în afară de acest timp.
~~Toate~~ ~~Unele~~ Unele organizațiuni mi-au trimis rapoarte de felul în care au decurs alegerile unde erau și relatate și incidentele petrecute în timpul efectuării votului sau mai înainte

[signature]

162 Edrea

Conducerea de partid n'a dat dispozițiuni sau instrucțiuni pentru apărarea armelor sau formarea de echipe de șoc. S'au dat numai instrucțiuni tehnice." 515

173

7. Cele știute despre organizația militară din partid.

Completez cele deja declarate: Când s'au constituit cercul de studii și secțiunile profesionale, la începutul anului 1945, odată cu începerea reorganizării partidului, s'au creat ~~organizarea militară.~~

La cercul de studii s'a constituit secția apărarea naționale, care ~~studiază~~ are de obiect studiul problemele de organizare ale armatei.

S'a constituit – din inițiativa unora din cei doi veri Storck, și secția profesională a militarilor.

Nu m'am ocupat nici odată de aceste secțiuni.

Mihai Farcă, ca președinte și Zane, referent general ai cercului de studii, pot da relațiuni asupra activității secției apărării naționale.

Despre secția profesională n'am auzit că a funcționat, până când s'a ocupat de ea organizația capitalei.

În septembrie 1946 grupul de tineri ofițeri, care m'au vizitat a fost condus de avocatul D. Ionescu.

Acesta mi-a spus că acești ofițeri vor să constituie o secție militară a tineretului.

I-am răspuns că li trebue să meargă la secția militară profesională, deja constituită.

N'am mai auzit nimic despre acești tineri ofițeri. Nici conducerea tineretului

— a le

nu ~~nimic~~ mi-a vorbit de o secție militară a
ei. În apropiere de alegeri am întâlnit pe Ionică
odată printre militari, care au venit la mine, s-au
găsit cineva care să mă întâlnească în treacăt.
N-a fost nimeni.
~~după~~ De activitatea secției profesionale militare
nu știu nimic.
7. August 1947. [signature]

169

516

DECLARATIE

Subsemnatul NICOLAE BENESCU, declar următoarele la intrebările ce mi se pun :

1.- Care a fost scopul creerei organizatiei muncitoresti si metodele intrebuintate.

Această orgabizatie este prevăzută de statut. i-a fost creată imediat după 23 August de Dl ILIE LAZAR ajutat de Dl ROMULUS GEOROCEANU si de ardeleni aflati in Bucuresti.

Organizatia cuprinde nuclee in multe intreprinderii importante. Aceste nuclee nu lucrau pe fată.

Menirea lor era să atragă cât mai multi muncitori in partid si să ajungă la conducerea comitetelor si fabrică si sindicatelor. Totodată orgaizatia muncitorească constituia o masă de manevră pentru orce imprejurare. Se căuta a se atrage mai ales acele elemente muncitoresti, care nu erau primit in sindicate, cunoscute prin activitatea lor trecută anti-democratică.

Pentru recrutarea de elemente in organizatia muncitorească se foloseau lipsurile datorate secetei si urmărilor răsboiului pe care clasa muncitorească le simtea cea din tâi .-

Este evident că se urmărea ingreunarea inchegări unităti muncitoresti si folosirea acestor elemente contra ei.

După arestarea Dlui ILIE LAZAR anul trecut organizatia a intrat in descompunere, din cauza certei dintre Dl ROMULUS GIOROCEANU si grupul LAMBRU BERCARU colaboratorii Dlui GEOROCEANU: NICULESCU, IONESCU C.F.R. TEODORESCU, au plecat insă din partid . Grupul LAMBRU a ajuns astfel la conducere. Dl MANIU a reunit o comisie interimară sub presidentia Dlui VENIAMIN.

Grupul LAMBU tine sedinte la Club unde se tine de multe ori discursuri cu vădit caracter sovin si provocator. Eu am interzis atunci aceste adunări

./.

printr un comunicat publicat in "DREPTATEA" si afisat la intrarea in club.-

Dl MANIU a luată insă parte grupului LAMBRU, s'a pus atunci in discutie reorganizarea sectiei muncitoresti sub o altă conducere, numai pentru capitală actuala conducere rămândând a organizatiei muncitoresti pe fată.

In această situatie se găsea organozatia muncitorească in momentul arestării LAMBRU.

Dl MANIU incuraja si aci elementele "dinamice" care era insă tot de origină din fostele grupării de dreapta.

Ele imprimau organizatiei muncitoresti un caracter anti semit si agresiv.

Organizatia aceasta ca si cea a tineretului era apreciate de Dl MANIUca foarte importante pentru anumite actiuni, tocmai din cauza acestor caracteristice ale ei.

8 August 1947.- /ss/ N PENESCU

P. Conf.

167

8 August 1947
Dată în fața noastră
C. Şef Dănculescu

518

Declarație

Subsemnatul Nicolae Penescu, declar următoarele la întrebările ce mi se pune:

I. Care a fost scopul creerei organizației muncitorești și metodele întrebuințate.

Această organizație este prevăzută de statut. Ea a fost creată imediat după 23 August de d-l Ilie Lazăr, ajutat de d-l Romulus Georgescu și de ardeleni aflați în București.

Organizația cuprindea nuclee în multe întreprinderi importante. Aceste nuclee nu lucrau pe față. Menirea lor era să atragă cât mai mulți muncitori în partid și să ajungă la conducerea comitetelor de fabrică și sindicatelor. Totodată organizația muncitorească căuta să-și creeze o masă de manevră pentru orice împrejurare. Se căuta a se atrage mai ales acele elemente muncitorești, care nu erau primite în sindicate, cunoscute prin activitatea lor trecută antidemocratică. Pentru recrutarea de elemente în organizația muncitorească se foloseau lipsurile datorate secetei și urmărilor războiului, pe care clasa muncitorească le resimtea cea dintâi.

Este evident că se urmărea îngreunarea închegării unității muncitorești și folosirea acestor elemente contra ei.

După arestarea d-lui Ilie Lazăr, anul trecut, organizația a intrat în descompunere, din cauza certei între d-l Romulus Georgescu și grupul Lemnaru — Bercaru. Colaboratorii d-lui Georgescu: Scurtescu, Ionescu C.F.R., Teodorescu, au plecat toți din partid. Grupul Lemnaru a ajuns astfel la conducere. D-l Maniu a numit o comisie interimară sub președinția d-lui Penescu.

Grupul Lemnaru ținea ședințe la club unde se țineau de multe ori discursuri cu vădit caracter

N. Penescu

2

[illegible] și provocator. Eu am intervenit atunci acestei adunări, printr'un comunicat publicat în „Dreptatea" și afișat la intrarea în club.
d-l Maniu a luat această partea grupului Lazăr.
S'a pus atunci în discuție reorganizarea secției muncitorești, sub o altă conducere, numai pentru capitală, actuala conducere rămânând a organizației muncitorești țărănești.
În această situație se găsea organizația muncitorească, în momentul arestării Lazărului.
d-l Maniu încuraja și aci elementele „dinamice" care erau însă tot de origină din fostele grupări de dreapta.
Ele imprimau organizației muncitorești un caracter antisemit și agresiv.
Organizația aceasta — ca și cea a tineretului — erau apreciate de d-l Maniu, ca foarte importante pentru anumite acțiuni, tocmai din cauza acestor caracteristice ale ei.

8. August 1947 [signature]

177

~~517~~

519

DECLARATIE

Subsemnatul NICOLAE PENESCU la intrebările ce mi se pun răspund următoarele :

1.- Care este structura actuală si tendintele organizatiei tineretului universitar.

Organizatia tineretului este prevăzută in statul partidului din 1935. Ea cuprindea două sectoare: tineretul universitar si cel până la 25 ani.

Tineretul universitar era oarecum autonom. In vârful acestei orgahizati era un secretar care lucra direct cu prezidentul partidului fiindcă insă-şi organizatia era sub conducerea personală a acestuia.

La venorea mea la conducerea secretariatului general am găsit un embrion de organizare. Am cuăuta să o adâncesc. Am incurjat deci umplerea cadrului cu cât mai mult continut. Dl MANIU dădea o mare importantă acestor orgabizatiuni. Tineretul insă manifesta tendinte nationaliste, anti-semite si avea infiltratiuni legionare care ajunseră până la conducerea lui. Aceste tendinte s'au accentuat si tineretul a scăpat complect din mâna secretarului general in măsura in care acesta se putea ocupa de partea de organizare a lui.

Asa se explică manifestările făcute la 1o Mai anul trecut, manifestele imprimate si difuzate fără sitr mea - fiindcă stiau că nu-mi dau aprobarea - si organizarea lui pe modul de cuib sau crearea unei scoli de cadr condusa de fosti legionari.

Situatia ajunse atât dr gravă, incât inainte d Paste am trebuit să o aduc in discutia biroului partidului din cauza următoarele imprejurări. Am fost imofrmat de elementele democrate din tineret / DRAGULANESCU, presedinte pe atunci / NOVAC si altii/ că in contra prevederilor regulamentuluisectiei tineretului, au inceput să se creeze " cercuri" de câte 1o studenti in care se intra numai după prestarea unui jurământ si plata unei

./.

172 178 529

cotizatiuni . Deasemenea că inginerul CITELEANU cunoscut legionar,a initiat o scoală de cadre condusă tot de elemente foste legionare, in care se tineau conferinte in spirit legionar.

Am profitat de ocaziunea unei sedinte a delegatiei permanente a tineretului universitar pe tară care s'a tinut la club inainte de Paste/ anul acesta/,m'am dus la acea sedintă si am făcut o declaratie foarte categorică in sensul că eu nu pot admite cultivarea spiritualitării legionare in tineretul national tărănesc, deci nu permit crearea de"cercuri " si nici de " scolile cadre" unde tărănismul este predat de fosti legionari.

Majoritatea delegatiei a rămas neplăcut surprinsă la interventia mea. I-a era cu atât mai necesară cu cât conducerea de până atunci a centrului univesitar Bucuresti trecuse dela Dragulănescu democrat,la fosti legionari, cu prilejul alegerilor care au invins elementele legionare.Unii din fruntasi tineretului mi-au spus că dacă ei nu lucrează de acord cu aceste elemente pierdem tineretul care merge spre dreapta in vreme de partidul se complace in echivoc. Sezizat de un memoriu al lui Drăgulănescu si de cele petrecute la delegatia permanentă a tineretului am convocat o sedintă specială a biroului partidului.unde am expus cele de mai sus si am cerut să se ia imediat măsuri pentru curmarea acestor stări. Dl MANIU nu agreia insă punctul meu de vedere. Ca deobicei-când nu-i plăcea o atitudune a noastr-ridica sedinta,ffiindcă avea o intâlnire importantă.Am aflat că unii membri ai delegatiei -cei din Cluj s'au plâns dlui Maniu contra mea . Dl MANIU nu mi-a spus nimic insă,fiindcă văzuse atitudinea mea. Este ~~xxxxxxxxx~~ evident că orice actiune indrăzneată a tineretului /manifestatiuni,manifeste clandestine / plăcea Dlui MANIU care credea necesar să intretină o permanentă stare de agitatie.-

Predominarea elementelor dinamice - foste legionare- in organizatia tineretului a fost incurajată de Dl MANIU.

8 August 1947 /ss/ Nic. Penescu,

171

8 August 1947
Dată în fața noastră
C. [illegible]

~~519~~

521

Declarație

Subsemnatul Nicolae Petrașcu, la întrebările ce mi se pun răspund următoarele:

I. Care era structura actuală și tendințele organizației tineretului universitar.

Organizația tineretului este prevăzută în statutul partidului din 1935. Ea cuprindea două sectoare: tineretul universitar și cel până la 25 de ani. Tineretul universitar era sectorul autonom. În fruntea acestei organizații era un secretar, care lucra direct cu președintele partidului, fiind că în trecut organizația era sub conducerea personală a acestuia.

La venirea mea la conducerea secretariatului general am găsit un embrion de organizație. Am căutat s'o adâncesc. Am încercat deci completarea cadrului cu cât mai mult conținut. Și Maniu dădea o mare importanță acestei organizațiuni. Tineretul însă manifesta tendințe naționaliste, antisemite și avea infiltrațiuni legionare, care ajunseseră până la conducerea lui. Aceste tendințe s'au accentuat și tineretul a scăpat complet din mâna secretariatului general, în măsura în care acesta se putea ocupa de partea de organizare a lui. Așa se explică manifestațiile făcute la 10 Mai anul trecut, manifestele imprimate și difuzate fără știrea mea — fiind că știau că nu le-aș da aprobarea — și organizarea lui pe model de cuiburi ~~[illegible]~~ [illegible] sau crearea unei școli de cadre, condusă de foști legionari.

Situația a ajuns atât de gravă, încât — avizat de [illegible] — am trebuit s'o aduc în discuția biroului partidului, din cauza următoarelor împrejurări: Am fost informat de elementele democrate din tineret (Drăgulănescu (președinte pe atunci), Novac și alții) că în contra prevederilor regulamentului organizației tineretului, au început să se creeze „cercuri" de câte 10 studenți, în care se intra numai după prestarea

[illegible]

2/ unui jurământ și plata unei cotizații anuale. Se cunoaște
că inginerul Vătășeanu – comandant legionar – a inițiat o
școală de cadre, condusă tot de elemente fost legionare,
în care se țineau conferințe în spirit legionar.
Am profitat de ocaziunea unei ședințe a delegației
permanente a tineretului universitar pe țară, care s'a
ținut la club înainte de Paște (anul acesta), m'am dus
la acea ședință și am făcut o declarație foarte categorică
în sensul că eu nu pot admite cultivarea spiritua-
lității legionare în tineretul național-țărănesc, deci nu
permit crearea de „cercuri” și nici „școli de cadre”
unde țărănismul este predat de foști legionari.
Majoritatea delegației a rămas neplăcut surprinsă
de intervenția mea. Eu eram cu atât mai neîncrezut ca
conducerea de până atunci a Centrului universitar
București, trecuse de la Drăgulănescu – democrat – la
foști legionari, cu prilejul alegerilor ~~...~~ în care au
reușit elementele legionare. Unii din fruntașii
tineretului mi-au spus că dacă ei nu lucrează la
rând cu aceste elemente, pierdem tineretul care
merge spre dreapta și vreme ce partidul se
complace în echivoc. Sesizat de un memoriul al
lui Drăgulănescu și de cele petrecute la delegația
permanentă a tineretului am convocat o ședință
specială a biroului partidului, ~~[illegible]~~ [illegible]
~~[illegible]~~, unde am expus cele de mai sus și am
cerut ca să se ia imediat măsuri pentru curmarea
acestei stări. ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~
~~[illegible]~~. Dl Maniu nu agreea niciun punct
de vedere. Ca de obicei – când nu-i plăcea o
atitudine a noastră – ridica ședința, fiind că
avea o întâlnire importantă. Am aflat că unii
membri ai delegației – cei din Cluj – s'au
plâns d-lui Maniu contra mea. Dl Maniu nu mi-a
spus nimic nimic, fiindcă își face alibi ...
Este, evident că orice acțiune îndreptată a
... legionari.

170

tineretului (manifestaţiuni, manifeste clandestine) plăcea d-lui Maniu, care credea necesar şi utilă o permanentă stare de agitaţie.
Predominarea elementelor dinamice – foarte tinere – în organizaţia tineretului, a fost încurajată de d-l Maniu.

8. August 1947 [illegible]

520

522

176

521

523

DECLARATIE

Continuare la declaratia din 9 August.

III.- Ce stiti despre cercul profesional militar

In afar de cele declarate anterior adaug :

Potrivit statutului puteau să existe două sectiuni militare ,una apartinând cercului de studiu si documentare prezidat de profesorul TASCA,având referent general pe Dl ZANE si celelalte sectie profesională. Aceasta din urmă se compune din sectile profesionale militare din fiecare judet si capitală care alege un presedinte si un secretar pe tară.

Eu nu mai m'am ocupat niciodată de sectia profesională al cărui rost nu vedeam.Ce probleme " profesionale" pot desbate militari in rezervă.Aceasta se intelege la alte categorii de profesionisti liberi sau profesionali care sunt in curs de activitate.

Nici generali - toti foarte in vârstră- nu căutau să colaboreze cu mine. Ei lucrau cu Dl MANIU sau - pe organizatia capitalei- cu Dl MIHALACHE.

Am auzit pe generalul ZORZOR că se lucrează la un proect de reorganizarea armatei. Am inteles că acest studiu se făcea la sectia militară dela Cercul de Studi si documentare. Era de resortul Dlui ZANE. Eu n'am sitiut de existenta in fapt a sectiei militare pe tară, decât atunci când am primit raportul si scrisoarea generalului NEGREY - adresate Dlui MIHALACHE - si când am auzit că există chiar neintelegeri pe chestiunea conducerii acestei chestiuni diferite spre rezolvare Dlui MANIU. Am primit odată la secretariat doi ofiteri deblocati care au cerut să se inscrie in sectia militară. I-am indreptat la generalul NEGREY.

De curând a primit vizita unui lt. Col. eliberat dela Miercurea Ciuc care mi-a spus că face parte din sectia militară profesională din jud. Tulcea.

./.

Mi-a cerut vesti despre Dl GEORGESCU TULCEA
Nu stiu ce importantă a dat Dl MANIU acestei sectiuni. Dacă insă i-a putea cuprinde cât mai multi ofiteri deblocati, i-a putea atunci să joace un rol important in actiunea Dlui MANIU alături de sectiunile muncitoresti si a tineretului.-

9 August 1947.-

/ss/ N. PENESCU.-

174

9 August 1947
Dată în fața noastră
C.a. [signature]

Declarație 528

Continuare la declarația din 9 August.

III. Ce știu despre ~~sector~~ Cercul profesional militar.

În afară de cele declarate anterior, adaug:

Potrivit statutului puteau să existe două secțiuni militare, una aparținând Cercului de studii și documentare, prezidat de profesorul Tasca, având referent general pe dl. Zane și cealaltă secția profesională. Aceasta din urmă ~~era compusă~~, ~~[illegible]~~ se compunea din secțiile profesionale militare din fiecare județ, ~~[illegible]~~ ~~sau~~ și Capitală, care alege un președinte și un secretar pe țară. 525

Eu nu m'am mai ocupat nici odată de secția profesională, al cărei rost nu-l vedeam. Ce probleme „profesionale" pot dezbate militarii în rezervă. Aceasta se înțelege la alte categorii de profesioniști liberi sau funcționari, cari sunt în curs de activitate. Nici generalii – toți foarte în vârstă – nu căutau să colaboreze cu mine. Eu lucram cu dl. Manu, ~~Dan~~ – pentru organizarea Capitalei – cu dl. Mihalache.

Am auzit pe generalul Iorga că se lucrează la un proiect de reorganizare a armatei. Am înțeles că acest studiu se făcea la ~~a~~ secția militară de la Cercul de studii și documentare. Era de ~~sector~~ resortul d-lui Zane. Eu n'am știut de existența în fapt a secțiunii militare pe țară, decât atunci când am primit raportul și censura Generalului Negrei – adresate d-lui Mihalache și când am auzit că există chiar neînțelegeri pe chestiunea conducerii acestei secțiuni, de foarte spre defavoarea d-lui Manu. Am primit odată la Secretariat doi ofițeri deblocați, care au venit să se înscrie în secția militară, i-am îndreptat la

[signature]

generalul Negrei.
De curând am primit vizita unui locotenent colonel deblocat de la Ministerul Armatei, care mi-a spus că face parte din secția ~~militară~~ profesională militară din județul Tulcea. Mi-a cerut vești despre dl. Georgescu Tulcea. Nu știu ce importanță a dat dl. Maniu acestei secțiuni. Dată fiind că ar putea cuprinde cât mai mulți ofițeri deblocați, ar putea atunci să joace un rol important, în acțiunea dlui Maniu, alături de secțiunile muncitorești și a tineretului.

9 August 1947. [signature]

186 524

526

DECLARATIE

Subsemnatul NICOLAE PENESCU, declar urmatoarele:

Organizatia muncitorească este prevăzută de Statut.

Ea a fost creeată, imediat după 23 August de Dl. ILIE LAZAR, ajutat de dl. ROMULUS GEOROGEANU si de ardelenii aflaţi in România.

Organizatia cuprindea nuclee in multe intreprinderi importante. Aceste nuclee nu lucrau pe faţă. Menirea lor era să atragă cât mai multi muncitori in partid si să ajungă la conducerea comitetelor de fabrică si sindicatelor. Totodată org. muncitorească, constituia o masă de manevre pentru orice imprejurări.

Se căuta a se atrage mai ales acele elemente muncitoresti, care nu erau primite in sindicate, cunoscute prin activitatea lor trecută anti-democratică. Pentru recrutarea de elemente in organizatia muncitorească se foloseau lipsurile datorită secetei si urmările războiului, pe care clasa muncitorească le resimtea cea din tâi.

Este evident că se urmărea ingrenarea inchegărei unităţii muncitoresti si folosirea acestor elemente contra ei.

După arestarea lui ILIE LAZAR, anul trecut, organizatia a intrat in descompunere, din cauza certei intre Dl. ROMULUS GEOROGEANU si grupul LAMBRU BERCARU.

Colaboratorii D-lui GEORGEANU: Niculescu, Ionescu C.F.R., Teodorescu, au plecat insă din partid. Grupul LAMBRU, a ajuns astfel la conducere. Dl. MANIU a numit o comisiune interimară sub presedintia D-lui BENIAMIN. Grupul LAMBRU tinea sedinte la club, unde se rosteau de multe ori discursuri cu vădit caracter sovin si provocător. Eu am interzis atunci aceste adunări, printr'un comunicat publicat in "Dreptatea" si afisat la intrarea in Club.

Dl. MANIU, a luat însă partea grupului LAMBRU. S'a pus atunci in discutie reorganizarea sectiei muncitoresti, sub o altă conducere numai pentru Capitală actuala conducere ră-

./.

mânând a organizatiei muncitoresti pe tară. In aceasta sit. se gasea organizatia muncitorească în momentul arestării lui Lambru .-

Dl. MANIU, incu[illegible]ja si aci elementele dinamice care erau tot de origină din fostele grupări de dreapta.

Ele imprimau organizatiei muncitoresti un caracter anti-semit si agresiv.

Organizatia aceasta, ca si cea a tineretului, erau apreciate de Dl. MANIU, ca foarte importante pentru anumite actiuni tocmai din cauza acestor caracteristice ale ei.

2/. Organizatia tineretului este prevăzută în Statutul Partidului din 1935,. Ea cuprindea două sectoare: Tineretul Universitar si cel până la 25 ani.

Tineretul Universitar era oarecum autonom. In vârful acestei organizatii era un secretar, care lucra direct cu prezidentul partidului, fiindcă însăşi organizatia era sub conducerea personală a acestuia. La venirea mea la conducerea secretariatului general, am găsit un embrion de organizare. Am căutat s'o adâncesc. Am incurajat deci umplerea cadrului cu cât mai mult continut. Dl. MANIU, dădea o mare importanţă acestei organizatiuni. Tineretul însă manifesta tendinţe naţionaliste, anti semite şi avea infiltratiuni legionare, care ajunseseră până la conducerea lui.

Aceste tendinte sau accentuat si tineretul a scăpat complect din mâna secretarului general, în măsura în care acesta se putea ocupa de partea de organizare a lui. Asa se explică manifestatiunile făcute la 1o Mai anul trecut, manifestele imprimate si difuzate fără stirea mea, fiindcă stiau că nu-mi dau aprobarea si organizarea lui pe modul de cerc /cuib/ sau crearea unei scoli de cadre, condusă de fosti legionari.

Situatia a ajuns atât de gravă, încât -înainte de Paşti- am trebuit s'o aduc în discutia Biroului Partidului, din cauza următoarelor împrejurări:

Am fost informat de elemente democrate din tineret /Dragulănescu, Presedinte pe atunci, Novac si alţii/, că în contra prevederilor regulamentului sectia tinretului a început să se creeze "cercuri" de câte 1o studenti, în care se intra numai după prestarea unui jurământ şi plata unei cotizatiuni. Deasemenea că inginerul VETELEANU cunoscut legionar, a initiat o scoală de cadre, condusă tot de elemente fost legionare, la care se tineau conferinte în spirit legionar.

./.

Am profitat de ocaziunea unei sedinte a delegatiei permanente a Tineretului Universitar pe tară, care s'a tinut la Club, inainte de Pagte,/anul acesta/ m'am dus la acesa sedintă si am făcut o declaratie foarte categorică in sensul că eu nu pot admite cultivarea spiritualitătii legionare in Tineretul National Tărănesc deci nu permit crearea de cercuri si nici scoli de cadre, unde tărănismul este predat de fosti legionari.

Majoritatea delegatiei a rămas neplăcut surprinsă de interventia mea. Ea era cu atât mai necesară cu cât conducerea de până atunci a centrului Universitar Bucuresti, trecuse dela DRAGULANESCU -democrat- la fosti legionari, cu prilejul alegerilor, in care au invins elementele fost legionare. Unii din fruntasi tineretului mi-au spus că dacă ei nu lucrează de acord cu aceste elemente, pierdem tineretul, care merge spre dreapta, în vreme ce partidul se complace in echivoc.

Sesizat de un memoriu al lui DRAGULANESCU si de cele petrecute la delegatia permanentă a tineretului, am convocat o sedintă specială a biroului partidului, unde am expus cele de mai sus si am cerut să se ia imediat măsuri pentru curmarea acestor stării. Dl MANIU nu a agreia insă punctul meu de vedere. Ca de obicei când nu-i plăcea o atitudine a noastră, ridica sedinta fiindcă avea o intâlnire importantă. Am aflat că unii membri ai delegatiei -cei din club- s'au plâns Dlui MANIU contra mea . Dl MANIU nu mi-a spus nimic insă, fiindcă ~~văzuse~~ atidudinea mea. ~~XXXXXXXX~~ Este evident că orice actiune indrăzneată a tineretului / manifestatiuni, manifeste clandestine/ plăcea Dlui MANIU să intretină o permanentă stare de agitatie .Predominarea elementelor dinamice -foste legionare- in organizatia Tineretului a fost incurajată de Dl.MANIU.

3/. In afară de cele declarate anterior, privitor la cercul profesional militar, adaug:

Potrivit Statutului puteau să existe două sectiuni militare, una apartinând Cercului de Studii si Documentare, prezidat de profesorul TASCA, având referent general pe Dl.ZANE si cealaltă, sectia profesională.

Aceasta din urmă se compunea din sectiile profesionale militare din fiecare judet si Capitală, care aleg un presedinte si un secretar pe tară.

Eu nu m'ammai ocupat niciodată de sectia profesională, al cărei rost nu-l vedeam. Ce probleme profesionale pot desbate militarii in rezervă. Aceasta se intelege la alte categorii de profesionisti liberi sau functionari, care sunt in cursa de acti

./.

vitate.Nici generalii -toti foarte in vârstă- nu conta‹u› colaboreze cu mine.

Ei lucra cu Dl.MANIU,sau,-pentru organizatia Capitale. cu Dl,MIHALACHE.Am auzit pe generalul ZORZOR că se lucrează l. un proect de reorganizare al armatei.Am inteles că acest studiu se făcea la sectia militară dela cercul de studii si documentare Era de resortul D-lui ZANE.Eu n'am stiut de existența in fapt a sectiunei militare pe țară,decât atunci când am primit raportul si scrisoarea G-ralului NEGREI,adresate D-lui MIHALACHE și când am auzit că existau chiar neintelegeri pe chestiunea conducerii aceste sectiuni, deferite spre rezolvarea D-lui MANIU.Am primit odată la secretariat doi ofiteri deblocați,care au cerut să se inscrie in sectia militară.Iam indreptat la G-ralul NEGREI

De curând am primit vizita unui Lt.Col.eliberat dela Miercurea Ciuc,care mi-a spus că face parte din sectia profesională militară din Jud,Tulcea.Nu stiu ce importanță a dat Dl.MANIU, acestei sectiuni.Dacă insă ea putea cuprinde câti mai multi ofiteri deblocati ea putea atunci să joace un rol important in acțiunea D-lui MANIU,alături de sectoarele muncitoresti a tineretului.-

3/, Eu am făcut declaratiile mele nu pentru judecători ci pentru cronicarul zilelor de mâine.

De când forurile partidului a inceput să lucreze dela inceputul anului 1945 -nu se mai poate vorbi de politica D-lui MANIU,personal ci de a partidului,prin delegatia permanentă si prin comitetul actual executiv.

Dacă delegatia permanentă si comitetul central au tarificat sau a primit aceasta politică a D-lui MANIU,nu mai putin ea a devenit prin aceasta politica partidului.

După alegerile dela 19 Noembrie,reactiunea contra acestei politici,care se produsese primadată după constituirea guvernului dela 6 Martie 1945,care ~~tmmepusax~~ a inceput să se manifeste. Ea a fost la inceput timidă,mai ales când se manifesta in forurile partidului,unde imbrăca forma expozeurilor docnetice sau a generalitătilor istorice.

Ceiace la inceput a fost numai o stare sufletească,a luat incetul cu încetul conturul mai precise,atunci când evolutia evenimentelor arpta mai evidente greselile comise.

In capitolul "Secretarul General" din declaratia din 7 August am arătat incercările nule desigur timide,ca și ale celelalte,de a pune in discutie aceasta tactică.

./.

In declaratiile,date ca răspuns la intrebări precise /tineret,muncitori/ am arătat şi intentiunile mele ferme pentru a opri anumite tendinte,cu care nu puteam fi de acord. Am arătat deasemenea lipsa mea totală de contact cu unele sectiuni ale partidului /cea militară în deosebi/ şi,in parte,cu politica externă,care era rezervată exclusiv D-lui MANIU.

Deşi secretar general al partidului,eu eram străin de unele activităţi în anumite sectoare din partid.

Atunci când Dl.MANIU,a hotărât să mă determine a pleca in străinătate nu mi-a vorbit de vre'o misiune. A putut s'o aibă în minte si să considere că eu voi lucra acolo sub directivele D-lui MIHALACHE. Dl.MANIU,nu-mi precupetea elogiile,care desigur m'au măgulit totdeauna,dar nu m'au impiedicat să văd realitatea.

Criticile aduse tacticele partidului,aşa cum a fost expusă de Dl.MANIU sin sedinta Delegatiei Permanente nu sunt înnă nimic faţă de recunoaşterea publică,făcută de Dl.MANIU,insăşi prin organizarea plecării noastre in străinătate.

Dacă trebuia să mergem să cerem interventiuni pentru schimbări in România,aceasta insemna că în interior nu mai era nimic de făcut.

In ajunul Comitetului Central,incearcă să plece cu avionul Vicepresedintele si secretarul general al partidului. Este mărturisirea categorică a infrângerii din interior si expunerea celor care plecau la dezaprobarea partidului si chiar la ridicul.

Marele Partid National-Ţărănesc se prăbuseste la Tămădău.

Durerea pe care eu am resimtit-o in clipa când şuera gloantele politistilor,in dimineata de 14 Iulie,a fost imensă. Ea se oglindeste in primele declaratii date anchetatorilor.

Am executat o dispozitie a D-lui MANIU,fără să mă gândesc la urmări.

Tămădăul era totuşi fatal,pentrucă n'am stiut să adaptăm tactica partidului la imprejurările internationale si interne existente, corespunzătoare intereselor poporului.

Partid de stânga,trebuia să colaborăm cu partidele muncitoresti aşa cum am făcut si altădată.

In loc de aceasta ne-am asezat intr'o postură de adversitate faţă de ele,făcând din partid o armă de apărare şi de refugiu a burgheziei si a elementelor de dreapta,deci o piedică in calea tranformărilor sociale. Care vin si pe care,noi insine in tineretea Partidului Ţărănesc,le-am dorit şi am luptat pentru ele.

./.

Am plecat dela ideea falşă dar susţinută de Dl.MANIU -cum am arătat- că pretinsa expansiunea sovietică va trece peste trupul României.

Am crezut a priori,că nu putem colabora cu partidele muncitoresti fiindcă acestea ne vor numai ca anexe. Am pierdut rând pe rând toate poziţiile pe care le-am avut.

Sau reinviat toate sloganele trecutului,fără să ne dăm seama că ducem lupta contra formelor noui de viaţă,noi vechii ţărănişti care deaproape 3o de ani luptăm pentru idealuri ce le puteam asa de usor înfăptui in tovărăsia partidelor muncitoresti,ne-am trezit in tabăra adversă şi alături de cercuri si elemente nedemocrate.

Noi,colaboratorii D-lui MANIU,din birou si delegaţia permanentă suntem de vină că am ajuns aci,desi mulţi dintre noi eram oameni de pregătire sprirituală si sufletească profund democratică,fiindcă n'am stiut să ne debarasăm la timp de ceiace un coleg spunea "Mesianismul" in care am crezut.

Cred în conştiinţa mea,că-mi servesc mai bine ţara recunoscând o greşală decât persistând în ea.

ss/N.Penescu.

1o August 1947.

180

~~530~~

10 August 1947
Dată în fața noastră
C.24 5
[signature]

532

Declarație

Subsemnatul Nicolae Penescu, declar următoarele:

Organizația muncitorească este frământată de [illegible]. Ea a fost creată, imediat după 23 August de dl. Ilie Lazăr, ajutat de dl. Romulus Georoceanu și de ardelenii aflați în București.

Organizația cuprindea nuclee în multe întreprinderi importante. Aceste nuclee nu lucrau pe față. Menirea lor era să atragă cât mai mulți muncitori în partid și să ajungă la conducerea comitetelor de fabrică și sindicatelor. Tot deodată organizația muncitorească constituia o masă de manevră pentru orice împrejurare. Se căuta a se atrage mai ales acele elemente muncitorești, care nu erau primite în sindicate, cunoscute prin activitatea lor trecută antidemocratică. Pentru recrutarea de elemente în organizația muncitorească se foloseau lipsurile datorite secetei și urmările refacerii, pe care clasa muncitorească le resimțea cea dintâi. — Este evident că se urmărea desagregarea unității muncitorești și folosirea acestor elemente contra ei:

După arestarea lui Ilie Lazăr, anul trecut, organizația a intrat în descompunere, din cauza certei între dl Romulus Georoceanu și grupul Lemnea Becea. Colaboratorii domnului Georoceanu: Niculescu, Ionescu C.F.R., Teodorescu au plecat înșiși din partid. Grupul Lemnea a ajuns astfel la conducere. Dl Maniu a numit o comisiune interimară sub președinția dlui Veniamin. Grupul Lemnea ținea ședințe la club, unde se rosteau de multe ori discursuri cu vădit caracter șovin și provocator. Eu am interzis atunci aceste adunări, printr-un comunicat publicat în „Dreptatea" și afișat la intrarea în club.

Dl Maniu a luat însă partea Grupului Lemnea. S-a pus atunci în discuție reorganizarea secției muncitorești, sub o altă conducere, numai pentru Capitală

N. Penescu

2/

actele la conducere rămânând a organizației numai pe
pe țară. In această situație se găsea organizația numai
până în momentul arestării lui Lerescu [?].
Dl Maniu încuraja deci elementele dinamice care
erau tot de origine din partea grupării de dreapta.
Ele imprimau organizației tineretului un caracter
antisemit și agresiv.
Organizația aceasta, ca și cea a tineretului, era
apreciată de dl Maniu, ca foarte importantă pentru
momentele actuale, tocmai din cauza acestui caracter
al ei.

II. Organizația tineretului este prevăzută în statutul
partidului din 1935. Ea cuprindea două sectoare:
tineretul universitar și cel până la 25 de ani.
Tineretul universitar era oarecum autonom. În fruntea
acestei organizații era un secretar, care lucra direct cu
Președintele partidului, fiind că însăși organizația
era sub conducerea personală a acestuia.
La venirea mea la conducerea Secretariatului general,
am găsit un embrion de organizare. Am căutat s-o
dezvolt. Am încurajat deci completarea cadrului
cu cât mai mult conținut. Dl Maniu dădea o mare
importanță acestei organizațiuni. Tineretul său manifesta
tendințe naționaliste, antisemite și chiar infiltrații
legionare, care ajunseseră până la conducerea lui.
Aceste tendințe s-au accentuat și tineretul a scăpat
complet din mâna secretarului general, în măsura
în care acesta se putea ocupa de partea de organizare
a lui. Așa se explică manifestațiunile făcute la
10 mai anul trecut, manifestele imprimate și difuzate
fără știrea mea, - fiind că știam că nu-mi dădea
aprobarea - și organizarea lui pe model de cuib [?],
sau crearea unei școli de cadre, condusă de foști
legionari.
Situația a ajuns atât de gravă, încât - [illegible] de
am trebuit s-o aduc în ședința biroului partidului,
din care [illegible] următoarele [illegible]:

[signature]

3/ 19

533

Am fost informat de elemente democrate din tineret (Drăgulănescu, președinte pe atunci, Novac și alții) că contra prevederilor regulamentului secției tineretului au început să se creeze „cercuri" de câte 10 studenți, în care se intra numai după prestarea unui jurământ și pe [illegible]. De asemenea că ing. [illegible] Vețeleanu, cunoscut legionar, a inițiat o școală de cadre, condusă tot de elemente fost legionare, la care se țineau conferințe în spirit legionar.

Am profitat de ocazia unei ședințe a delegației permanente a tineretului universitar pe țară, care s-a ținut la club, prezidată de Peste (anul acesta), m'am dus la acea ședință și am făcut o declarație foarte categorică și severă că la noi nu pot admite cultivarea spiritului dictaturii legionare, în tineretul național-țărănesc, deci nu permit crearea de cercuri și nici a „școlii de cadre", unde țărănismul este predat de foști legionari. Majoritatea delegației a rămas neplăcut surprinsă de intervenția mea. Era cu atât mai necesară cu cât conducerea la partea aceasta a Centrului Universitar București, trecuse de la Drăgulănescu, – democrat – la foști legionari cu prilejul alegerilor, și care ca înșiși elementele fost legionare. Unii din fruntașii tineretului mi-au spus că dacă se mai lucrează de acum cu aceste elemente, pierdem tineretul, care merge spre dreapta, în vreme ce partidul se complace în echivoc. Se zisese de un membru al lui Drăgulănescu să dea petrecute la delegația permanentă a tineretului, am convocat o ședință specială a biroului partidului, unde am expus cele de mai sus și am cerut să se ia măsuri pentru curmarea acestei stări. Dl Maniu nu agreea însă punctul meu de vedere. Ca de obicei, când nu-i plăcea o atitudine a noastră, ridica ședința fără nici o hotărâre importantă. Am aflat că unii membri ai Delegației – cei din Cluj – s'au plâns d-lui Maniu contra mea. Dl Maniu nu mi-a spus nimic așa, fără să facă atitudinea mea. Este evident că orice acțiune îndrăzneață a tineretului (manifestațiuni, manifeste clandestine) plăcea d-lui Maniu, ceea ce [illegible]

[illegible]

4/ armamente mari de aplicata.
Problema mania elementelor Rezerve — foarte importanta si organizarea teritoriului. a fost încunjurată de ... Seheau

III. In afară de cele declarate anterior, privitor la Asociatia profesionala militara, adaug:
Petrovat statutului putea să existe două secțiuni militare, una aparținând Cercului de studii și documentare, prezidat de profesorul Tarcă, având ca sprijin general pe dl. Jane și Calotta, Secția profesională.
Aceasta din urmă se conformă cu Secțiile profesionale militare din fiecare județ și Capitală, care alege un președinte și un secretar pe țară.
Eu nu m'am mai ocupat niciodată de Secția profesională al cărui rost nu-l vedeam. Ca probleme profesionale pot desbate militarii în rezervă. Aceasta se întâmpla la alte categorii de profesioniști liberi sau funcționari, care sunt în curs de activitate. Unii generali — toți foarte în vârstă — nu căutau să colaboreze cu mine și lucrau cu dl. Manu, sau, — pentru organizarea Capitalei — cu dl. Mihalache. Am auzit pe generalul Jorjor că se lucra și la un proiect de reorganizare a armatei. Am înțeles că acest studiu se făcea la Secția militară de la Cercul de Studii și documentare, în resortul dlui Jane. Eu n'am știut de existența de fapt a secțiunii militare pe țară, decât atunci când am primit raportul și scrisoarea generalului Negrei — adresate dlui Mihalache și când am aflat că existau chiar neînțelegeri pe chestiunea conducerii acestei secțiuni, diferite spre neplăcerea dlui Manu. Am primit odată la Secretariat doi ofițeri deblocați, care au cerut să se înscrie în Secția Militară. I-am îndreptat la generalul Negrei.
De asemenea am primit vizita unui locotenent-colonel ... de la Ministerul ..., care mi-a spus că face parte din Secția profesională militară din județul Tulcea. Nu știu ce importanță a dat dl. ... acestei secțiuni. Dealtminteri la partid ... cât mai mulți ofițeri deblocați la partid, ... nu ... importanță și acțiunea dlui Manu, dictată de secțiunile ... ale tineretului.

... 10 August 38

5/178

532 534

Declaraţie

Continuare

III. Nu am făcut declaraţiile mele nici pentru prelungirea, nici pentru scurtarea Zilelor de arestare.

De când forurile partidului au reînceput să ... de la începutul anului 1945 — nu s-a mai putut de politica domnului Maniu, personal, cât şi a partidului, prin Delegaţia permanentă şi prin Comitetul central executiv.

Dacă Delegaţia permanentă şi Comitetul central au ratificat sau au permis această politică a domnului Maniu, nu mai puţin, ea a devenit prin aceasta politica partidului.

După alegerile de la 19 Noembrie, reacţiunea contra acestei politici, care se produsese prima dată după constituirea guvernului de la 6 Martie 1945, a reînceput să se manifeste. Ea a fost la început timidă, mai ales când se manifesta în forurile partidului, unde îmbrăca forma expozeurilor dogmatice sau a generalităţilor la istorie.

Ceea ce la început a fost numai o stare sufletească, a luat încetul cu încetul contururi mai precise, atunci când evoluţia evenimentelor arăta mai evidente greşelile comise.

În capitolul „Secretarul general" din declaraţia din 7 August am arătat încercările mele deosebit de timide, cât şi ale celorlalte, de a pune în discuţie această *tactică*.

În declaraţiunile, date ca răspuns la întrebări precise (Comerţ, numeroşi) am arătat şi intervenţiile mele ferme pentru a opri anumite tendinţe, cu care nu puteam fi de acord. Am arătat de asemenea lipsa mea totală de contact cu unele secţiuni ale partidului (cea militară şi Basarabia) şi, în parte, cu politica externă, care era rezervată exclusiv domnului Maniu.

[illegible signature]

4/ Deși secretar general al partidului, eu eram străin de unele activități în anumite sectoare din partid. Atunci când domnul Maniu a hotărât să mă determine a pleca în străinătate nu mi-a vorbit de re-organizare. A pretins s'o aibă în minte, și să considere că eu voi lucra acolo sub directivele domnului Mihalache. Dl Maniu nu 'mi precupețea elogiile, care desigur m'au măgulit totdeauna, dar nu m'au împiedicat să văd realitățile.
Criticile aduse tacticei partidului, așa cum a fost expusă de dl Maniu în ședința Delegației permanente nu sunt juste numai față de recunoașterea publică făcută de domnul Maniu însuși prin organizarea plecării noastre în străinătate.
Dacă trebuia să mergem în cercurile internaționale pentru schimbări în România, aceasta însemna că în interior nu mai era nimic de făcut.
In numele Comitetului central, încearcă să plece cu domnul vice-președintele și secretarul general al partidului. Este neîncrederea categorică a împrejurărilor din interior și expunerea celor care pleacă la dezaprobarea partidului și chiar la ridicol.
Marele partid național-țărănesc se prăbușește la Tamadau!
Durerea pe care eu am resimțit-o în clipa când șuierau gloanțele polițiștilor, în dimineața de 14 Iulie, a fost imensă. Ea se oglindește în primele declarații date anchetatorilor.
Am executat o dispoziție a domnului Maniu, fără să mă gândesc la urmări.
Tamadaul era totuși fatal, pentru că n'am știut să adaptăm tactica partidului la împrejurările internaționale și interne existente, corespunzătoare intereselor poporului...—
Partid de stânga, trebuia să colaborăm cu partidele

[illegible]

-muncitorești, așa cum am făcut și altă dată.
În loc de aceasta ne-am așezat într'o postură de adversitate față de ele, făcând din partid o arenă de afirmare și de refugiu a burgheziei și a elementelor de dreapta, deci o piedică în calea transformărilor sociale. Care și pe care, noi vechii tineri ai tineretului partidului țărănesc le-am dorit și am luptat pentru ele.
Am plecat de la ideea falsă dar susținută de d-l Maniu, - cum am arătat - că prezența sovietică va trece peste trupul României.
Am crezut, de asemeni, că nu putem colabora cu partidele muncitorești, fiind-că acestea ne vor numai ca anexe. Am pierdut rând pe rând toate pozițiile pe care le-am avut.
Am renunțat toate sloganele trecutului, fără să ne dăm seama că ducem lupta contra formelor noi de viață, noi vechii țărăniști, care de aproape 15 ani ne-am luptat pentru idealuri ce le puteam așa de ușor înfăptui. În progresia partidelor muncitorești, ne-am trezit alături adversari și alături de cercuri și elemente nedemocrate.
Noi, colaboratorii domnului Maniu, din tineret și delegații permanenți, suntem de vină că am ajuns aici, deși mulți dintre noi eram oameni de pregătire spirituală și suflet cât se poate de profund democratică, fiind-că n'am știut să ne debarasăm la timp de ceea ce am calificat numele „neo-anarhismul" în care am crezut.
Cred în conștiința mea, că nu servesc mai bine țara decât recunoscând o greșeală, decât persistând în ea.

10 August 1947

193/ Continuare

D E C L A R A T I E

Continuare la declarația din 31 August 1947, Dl. Popovici a prezidat partidul ori de câte ori Dl.Maniu nu era în București și Dl. Mihalache lipsea. Dl.Popovici este singurul vice președinte al partidului, Dl.Mihalache fiind membru al biroului, în virtutea calității sale de fost președinte al partidului. Dl.Maniu lipsea luni întregi, în care timp Dl.Popovici conducea lucrările cu aceleași puteri.

In chestiunile importante mergea la Sibiu și-l consulta pe Dl.Maniu. In iarna lui 1947 a mers însoțit și de Dl.Mihalache.

EMIL HAȚIEGANU

A fost președintele partidului național-român din Ardeal sub ocupația ungurească, din 1940-1944. Era șeful românilor ardeleni. A fost trecut pe lista membrilor delegației permanente la Ianuarie 1946, când aceasta lista a fost prezentată guvernului și reprezentanților celor trei mari puteri, deși nu era membru al delegației. A fost ales ca reprezentant al partidului în guvernul Groza.

In această calitate a susținut politica partidului, atât în guvern cât și fața de reprezentanții marilor puteri. A prezentat proteste și memorii, a citit declarații in consiliile de miniștri, în numele partidului.-

Dl. Hațieganu a fost cooptat în biroul partidului și ales în delegația permanentă. A fost totdeauna un susținător al politicei oficiale la toate ședințele biroului și delegației permanente. M'a combătut pe mine când, într'o ședința a biroului am cerut schimbarea tacticei partidului și intrarea în parlament a deputaților.

In jurul domnului Maniu erau ca sfătuitori principali, în afară de inginerul Mihăescu care făcea parte din birou, domnii Ghiță Pop, Ion Hudiță, Virgil Solomon, Aurel Leucuția, Emil Ghilezan, Aurel Dobrescu, Ionel Pop, Zaharia Boilă.

Dl.Ghiță Pop, fost secretar general al partidului și de mai multe ori ministru, om de aleasă cultură avea un deosebit ascendent. Dsa făcea parte din delegația permanentă

Acest grup de prieteni și sfetnici ai Dlui Maniu erau în acelaș timp și susținătorul politicei de intransi-

..//..

gența, pe care am expus-o în altă parte.-

O mențiune trebue făcută pentru Dl. CORNELIU COPOSU, secretar personal al Dlui Maniu și secretar adjunct al partidului. Dl. Maniu avea multă încredere în el. Este inteligent și cu talent remarcabil de scriitor și gazetar.

In jurul lui 1 Iulie 1946, am fost invitat de Dl. Coposu la D-sa acasă, pentru a mi se da materialul necesar întocmirei raportului meu către comitetul central, convocat pentru 3 Iulie. Am fost la Dl. Coposu la ora 9 dimineața și am găsit acolo pe Dl. Maniu, care tria acest material împreună cu Coposu, dintr'un pachet mai mare de hârtii. Am primit un volum broșat, cuprinzând memorii și lucrări din timpul lui Regele Carol II și circa 100 pagini de memorii și lucrări din timpul lui Antonescu.

Am plecat împreună cu Dl. Maniu, lăsând pe Dl. Coposu cu restul hârtiilor. O parte din acestea le-a citit chiar Dl. Coposu la ședința comitetului central. Erau documentele cele mai importante pe care Dl. Maniu le rezervase expunerei sale. Printre aceste documente am remarcat telegramele schimbate cu trimișii Dlui Maniu la Cairo și Cifrul marinei engleze folosit în transmisiunile clandestine de radio-emisiune.

NICULESCU BUZEȘTI Se bucură de încrederea și aprecierea superlativă a Dlui Maniu, care vedea în el un om de mare viitor și mare folos pentru țară.

Intrarea Dlui Buzești la Dl. Maniu era oricând liberă. Cred că Dl. Maniu îl consulta în toate problemele externe.-

VASILE SERDICI.

-La începutul funcțiunei mele de secretar general, am găsit un birou de presă, condus de Dl. Vasile Srdici. Nu m'am ocupat nici odată de el din cauza susceptibilităței D-lui Serdici. Acesta mi cerea din când în când să-i dau informațiuni asupra incidentelor care se începuseră să se petreacă în țară, în cursul anului 1945, între partizanii noștri și ai unora din partidele guvernamentale. Aceste informațiuni erau cerute pentru a fi transmise reprezentanților presei străine și Misiunilor aliate.-

In preajma venirei Dlui Ethridje, (trimis special al președintelui Truman) Dl. Maniu a numit o comisiune din oamenii cei mai pregătiți din partid care să se ocupe de

191 538

presă şi informarea presei streine. Aceasta comisiune a reorganizat biroul de presă, care a rămas condus tot de Dl.Serdi dar a funcţionat la Club, unde s'au rezervat două camere.

Printre alţii in comisiune erau: Dnii Ghiţa Pop, Gh.Zane, I.Hudiţă, Stefan Mihăescu, Aurel Dobrescu, Carandino, Vladimir Străsinu (Nicolae Iordache) etc.

Această comisiune a angajat din funcţionari şi o dactilografă (Borca Mălin,Beldeanu şi Dan Fundescu).

Comisiunea se intrunea in fiecare săptămână.

Biroul de presă redacta un buletin informativ pentr conducerea de partid (delegaţia permanentă) şi Secretariatul General. Din când in când Secretariatul General dedea biroul de presă informaţiunile venite de la organizaţii asupr incidentelor. In cursul anului 1946 (la inceput) am constata că în unele ziare (Fapta şi Poporul in special) au inceput s se producă atacuri impotriva mea, în legătură cu înlocuirea mea de la secretariat. Am avut indicaţiuni că ele erau alimentate de Borca Mălin. Am participat la o şedinţă a comisiei de presă şi am cerut înlocuirea lui Borca Mălin, cu atât mai mult cu cât buletinul informativ era prost şi nu merita bani cheltuiţi. N'am reuşit din cauza opoziţiei Dlor Ghiţa Pop, Serdici, Aurel Dobrescu şi Stefan Mihăescu. In special Dl. Serdici s'a opus. De atunci relaţiunile mele cu Dl.Serdici au fost reci,până la începutul lui 1947. După cât-va timp s'a produs afacerea Sarmisegetuza, cu care prilej am fost informat că un oare-care Sârbu ar fi scris la club.- la Ghestetnerul Secretariatului pentru Ardeal - o gazeta clandestină "Sarmisegetuza" Am rugat pe Dl. Ionescu şi Dra Darie să facă percheziţie peste tot in club. Au găsit la biroul presei hârtie cu entet-ul "Sarmisegetuza". Am convocat comisiunea de presă şi am cerut din nou înlocuirea ambilor funcţionari, fiindcă se putea resfrânge asupra mea şi a partidului, aceste acţiuni clandestine. N'am reuşit nici de data aceasta, sub cuvânt că funcţionarii)Borca şi Bedleanu) nu erau vinovaţi.

Mai târziu amândoi au dispărut.

ss. N. Penescu

31 August 1947.

194

~~537~~

31 August 1947
Dată în fața noastră
C. Șef [illegible]

539

Declarație

Continuare la declarația dată 31 August 1947

d-l Popovici a prezidat partidul până la data
d-l Maniu nu era în București, iar d-l Mihalache
lipsea. D-l Popovici era înainte vice-președinte
al partidului, d-l Mihalache fiind membru
al comitetului, în virtutea calității sale de fost
președinte al partidului. D-l Maniu dispunea
lucrările, în care timp d-l Popovici
conducea lucrările cu aceleași puteri.
În chestiunile importante mergea la Sibiu
să-l consulte pe d-l Maniu. În vara lui
1947 a mers însoțit și de d-l Mihalache.

Emil Hațieganu

a fost președintele partidului național-țărănesc
în Ardeal sub ocupația ungurească, din
1940-1944. Era șeful românilor ardeleni.
A fost trecut pe lista membrilor Delegației
permanente la Ianuarie 19[illegible], când
această listă a fost prezentată Guvernului
și reprezentanților celor trei mari
puteri, deși nu era membru al dele-
gației. A fost ales ca reprezentant al
partidului în guvernul Groza.
În această calitate a susținut politica
partidului, atât în guvern cât și
față de reprezentanții marilor puteri.
A prezentat proteste și memorii, a citit
declarații în consiliile de miniștri, în
numele partidului.
D-l Hațieganu a fost cooptat în comitetul
partidului și ales în delegația permanentă.
A fost îndeobște un susținător al
politicii oficiale în toate ședințele
comitetului și delegației permanente. [illegible]
contribuit pe vremea când, într-o ședință a
comitetului, [illegible] [illegible] făcute de
partidului [illegible] în parlament [illegible] [illegible]

In jurul domnului Maniu erau ca sfetnici tot
principali, și afară de soția lui [illegible]
care făcea parte din birou, domnii Ștefan Pap.
Ion Hudiță, Virgil Solomon, Aurel Leucuția, Emil
Ștefănescu, Aurel Dobrescu, Ionel Pop, Fabian Bosta.
Dl. Ștefan Pap. fost secretar general al partidului
și de mai multe ori ministru, om de aleasă
cultură - era un secretar excelent. Dsa
făcea parte din delegația permanentă.
Acest grup de prieteni și sfetnici ai d-lui
Maniu erau în acelaș timp și cei destinați
Tonul politicii de intransigență, pe care
am expus-o în altă parte.
O mențiune trebue făcută pentru d-l Corneliu
Coposu, secretar personal și secretar al
d-lui Maniu și secretar adjunct al parti-
dului. Dl Maniu avea multă simpatie
și el. Este inteligent și cu talent
remarcabil de scriitor și gazetar.
În jurul lui 1 Iulie 1946, am fost invitat de
d-l Coposu ca după acest, pentru a mi se da
materialul necesar ~~[illegible]~~ întocmirii
raportului meu către Comitetul Central,
convocat pentru 3 Iulie. Am fost la d-l
Coposu la ora 9 dimineața și am găsit
acolo pe d-l Maniu, care ținea acest
material împreună cu Coposu, într-un
pachet mai mare de hârtie. Am primit
un volum broșat, cuprinzând memorii
și lucrări din timpul lui Carol Regelui
Carol II și circa 150 pagini de memorii
și lucrări din timpul lui Antonescu.
Am plecat împreună cu d-l Maniu, lăsând
pe d-l Coposu cu restul hârtiilor. Afară din
acestea le-a citit chiar d-l Coposu la ședința
Comitetului Central. ~~[illegible]~~ Erau documentele
cele mai importante pe care d-l Maniu le
referase expunerii sale. Multe altele docu-
mente am remarcat telegramele schimbate

198

cu trimișii d-lui Maniu la biroul Cairo al marinei engleze folosit de el în transmisiunile clandestine de radio-emisiune.

Niculescu Buzești se bucura de încrederea și aprecierea deosebită a d-lui Maniu, care vedea în el un om de mare viitor și mare folos pentru țară.

Intrarea d-lui Buzești la d-l Maniu era oricând liberă. Cred că d-l Maniu îl consulta în toate problemele externe.

Vasile Serdici

La începutul funcțiunii mele, de secretar general, am găsit și un birou de presă, condus de d-l Vasile Serdici. Nu m-am ocupat niciodată de el din cauza susceptibilității d-lui Serdici. Acesta îmi dădea din când în când să-i văd rapoartele asupra incidentelor care se întâmplau să se petreacă în țară în cursul anului 1945, între partizanii noștri și ai unora din partidele guvernamentale. Aceste informațiuni erau cerute pentru a fi transmise reprezentanților presei străine și misiunilor aliate.

În preajma venirii d-lui Ethridge (trimis special al președintelui Truman) d-l Maniu a numit o comisiune din oamenii cei mai pregătiți din partid care să se ocupe de presă și informarea presei străine. Această comisiune a înlocuit biroul de presă, care a rămas condus tot de d-l Serdici, dar a funcționat la club, unde i s-au rezervat două camere. Printre alții în comisiune erau: d-na Ella Pop, Gh. Zane, I. Hudiță, Ștefan Mihăilescu, Aurel Dobrescu, Carandino, Vladimir Streinu (Nicolae Iordache) etc.

Această comisiune a angajat din fonduri mai și o dactilografă (Barca Mălin, Beldeanu și d-na Fundescu).

Comisiunea se întrunea în fiecare săptămână. Biroul de presă redacta un buletin informativ

pentru conducerea de partid (delegația permanentă) și Secretariatului general. Din când în când Secretariatul general dădea biroului de presă informațiunile venite de la organizațiuni asupra incidentelor.
În cursul anului 1946 (la început) am constatat că în unele gazete (Fapta și [illegible] în special) au început să se producă atacuri împotriva mea, în legătură cu atribuțiunile mele de la secretariat. Am avut indicațiuni că ele erau alimentate de Bosca Mihai. Am participat la o ședință a Comisiei de presă și am cerut înlocuirea lui Bosca Mihai, cu atât mai mult cu cât buletinul informativ era prost și nu merita banii cheltuiți. N'am reușit din cauza opoziției celor [illegible] Serdici, [illegible] Dobrescu și [illegible]. În special d-l Serdici s'a opus. De atunci relațiunile mele cu d-l Serdici au fost reci, până la începutul lui 1947. După cât-va timp s'a produs afacerea Sarmisegetuza, cu care prilej am fost informat că un oare-care Sârbu ar fi scris la club – la [illegible] Secretariatului pentru Ardeal – o gazetă clandestină „Sarmisegetuza". Am rugat pe d-l Ionescu și d-na Danie să facă percheziția peste tot în club. Au găsit la biroul presei hârtie cu antetul „Sarmisegetuza". Am convocat comisiunea de presă și am cerut din nou înlocuirea acelor funcționari, fiind-că se putea răsfrânge asupra mea și a partidului aceste acțiuni clandestine. N'am reușit nici de data aceasta, înlocuirea celor funcționari (Bosca și [illegible]) nu s'au [illegible].
Mai târziu amândoi au dispărut.

30 August 1947 [signature]

541

D E C L A R A T I E

In continuarea declaraţiunilor mele anterioare întrebat fiind asupra celor ce cunosc înlegătură cu oameni din jurul domnului Maniu şi care au jucat un rol mai important în perioada 1937 - 1946 (3 Iulie) (adică între cele două comitete centrale) răspund următoarele:

I. I. MIHALACHE

Dl.Mihalache este ales şef al partidului,după demisiunea Guvernului Vaida şi a domnului Vaida de la preşidenţia partidului. In epoca anterioară lui 1937,Dl.Mihalache reorganizează partidul pe baza noului Statut votat de Congresul din 1935 şi urmăreşte o politică de persuasiune faţa de Regele Carol, care apucase drumul regimului personal. In acest timp Dl.Maniu face câte-va întruniri răsunătoare în Ardeal (......,Uioara,Vinţ) la care atacă vehement pe Regele Carol. La sfârşitul legislativei liberale,raporturile partidului cu Coroana erau desigur influenţate de această campanie.Dl.Mihalache este avizat de Rege, în timpul crizei de guvern din Noembrie 1937, că ar putea fi însărcinat cu formarea cabinetului, cu condiţia sine qua non de a cuprinde în guvern şi grupul Vaida. Dl.Mihalache nu acceptă sugestia. Se formează un guvern de dreapta cu câţi-va dizidenţi naţional-ţărănişti. Dl.Mihalache convoacă Comitetul Central în faţa cărora expune situaţia lăsând să se înţeleagă că intrigile de tot felul au făcut să eşueze politica lui şi demisionează de la conducerea partidului. De la 1937,până la numirea sa de consilier regal, Dl.Mihalache sta în oare-care rezervă,dar este totdeauna la dispoziţia Dlui Maniu, care îl consultă în toate problemele.

Acceptarea de către Dl.Mihalache a funcţiunei de Consilier regal, după ce partidul fusese dizolvat şi mandatele senatorilor de drept anulate fiindcă acestea n'au îmbrăcat uniforma frontului R.N. a făcut o impresie nefavo-

rabilă. Dl. Mihalache mi-a explicat gestul său ca determinat de dorinţa de a întoarce din drumul pierei pe Regele Carol.

In ajunul reocupării Basarabiei, Dl.Mihalache a demisionat din aceasta demnitate.-

Dl.Mihalache a fost alături de domnul Maniu în desfăşurarea evenimentelor de la 5/6 Septembrie 1940.

Până la 23 August 1944, Dl.Mihalache a stat alături de Domnul Maniu, ca principal sfătuitor împreună cu Mihai Popovici, Dr.Lupu şi Ghiţă Pop - pe atunci secretar general al partidului.-

După 23 August,şi mai ales de la începutul anului 1945, Dl.Mihalache se ocupă în deosebi de reorganizarea partidului dirijând şi ajutând Secretariatul General pentru acest sfârşit. Circularile date la acea vreme către organizaţiile judeţene sunt făcute în cea mai mare parte de Dl. Mihalache.

După plecarea Drului Lupu din partid (Ianuarie 946) Dl. Mihalache ia conducerea Capitalei, o reorganizează şi se ocupă de secţiunile auxiliare şi profesionale ale partidului (femei, muncitor,tineret,profesori,medici,preoţi,militari,etc.)

In general Dl.Mihalache a fost de acord ca politica imprimată partidului de Dl.Maniu,D-Sa consideră că,în special, Statele Unite ale Americei nu va lăsa micile popoare din Centrul Europei să fie înăbuşite în regimuri politice impuse.-

Dumnea Sa spunea adesea că Dl.Maniu a greşit de multe ori pe amănunte, dar a văzut bine totdeauna pe liniile mari. Deaceea avea şi acum încredere în linia noua a politicei Domnului Maniu. In şedinţa delegaţiei permanente de la 5,6 şi 7 Iunie 1947 a vorbit în acelaş sens.-

ss. N.Penescu

MIHAI POPOVICI

Este prietenul cel mai apropiat al Dlui Maniu,dintre Ardelenii din generaţia Unirei. După despărţirea de Vaida, Dl.Popvici a rămas cel dintâi sfetnic al Dlui Maniu. Nici o hotărâre politică, chiar de importanţa secundară - nu a fost luată fără consimţământul Dlui Popovici. Era singurul din partid care îndrăznea şi reuşea să se opună dlui Maniu. Am fost prieteni buni cu Dl.Popovici şi de ak la el

ştiam unele din chestiunile discutate în Sfatul intern al partidului.

Dl.Popovici este preşedintele partidului în Ardeal, după Vaida-Voevod. Toată politica dusă de Dl.Maniu de la 1937 până azi a avut aprobarea şi girul Dlui Popovici, cu excepţiuni de importanţă secundară.-

Dl.Popovici avea şi un rol important în desemnarea oamenilor care primeau demnităţi în partid. El fusese de la fuziune casierul central al partidului şi a îngrijit de finanţarea acţiunei acestuia până la numirea Dlui Mihăescu. De la 1937 şi până la numirea mea de secretar General, am fost casier adjunct - în locul Dlui Ene - funcţiunea pe care o îndeplinea Dl.Ghilezan în momentul dizolvarei partidului. De fapt nici nu făceam de cât să păstrez unele sume pe care mi le încredinţa Dl.Popovici. Chiar în ultima vreme Dl.Popovici se interesa de colectarea fondurilor.-

Dl.Popovici mai avea avantajul unei situaţii financiare care îi permitea o casă deschisă. La el se găseau la masă şi la ceaiuri, toţi diplomaţii din Bucureşti, reprezentanţii politici ai Americei, Angliei şi în special ambasadori Turciei erau obişnuiţa Dl. Popovici era bun prieten Supki Tanrioer, fost ambasador al Turciei până de curând, cu succesorul acestuia. Dl.Istinel, Safgoti Modi Paul Boacover şi cu alţii.

Miniştri din trecut ai Americei, decedatul Gunther ai Angliei, ai Germaniei (Fabriţius, Kilinger, Stelczer) Barton Berry, Le Roujdel, Holman, Brüly, Melbourne, reprezentantul Sfântului Scaun - cel din trecut şi cel actual - Generalul Scugler şi alţi mulţi se găseau în casa primitoare a Dlui Popovici.

Dl.Popovici mi-a spus de multe ori ca discuta cu acestea situaţia României şi unii dintre ei ne-au adus sprijin important (Supki Tanrioer, Ganraet, etc.) Unele din aceste conversaţii le-a avut şi cu Miniştrii actuali ai Marilor Puteri (în deosebi Anglia şi America).

In toate şedinţele biroului şi delegaţiei permanente Dl.Popovici a susţinut tactica imprimate partidului făcând evident şi observaţiuni asupra unor probleme speciale cărora le dedea şi soluţii.-

Dl.Popovici participa activ la întocmirea memoriilor, despre care am vorbit în altă parte.

..//..

195

Față de regimul Antonescu Dl.Popovici a avut o atitudine contrarie până la un anumit moment, iar după acea am avut impresia că a realizat unele contacte cu Ică Antonescu și chiar cu Mareșalul, printre alte, prin Mitropolitul Bălan. Dl.Popovici credea că poate folosi influența înaltului prelat pe lângă Antonescu, în interes general.

Dl.Popovici ținea de multe ori, acasă la Dsa, ședințe ale comitetului partidului din Ardeal, unde se luau hotărâri privitoare la organizațiile din Ardeal și de multe ori chiar hotărâri relative la politica generală a partidului. A avut conflicte cu Dl.Leucuțiu și alți ardeleni.

Dl.Popovici avea excelente legături cu defunctul principe Stirbey și cu familia lui.

ss- N.Penescu

31.August 1947.

P.Conf.

188

~~143~~

31 August 1947
Dată în fața noastră
C. ofiț.
[signature] 545

Declarație

În continuarea declarațiunilor mele anterioare interogat fiind asupra celor ce cunosc în legătură cu oamenii din jurul domnului Maniu și care au jucat un rol mai important în perioada 1937 – 1946 (3 iulie) (adică între cele două comitete centrale) răspund următoarele:

I. I. Mihalache

D-l Mihalache este ales șeful partidului, după ~~[illegible]~~ demisionarea guvernului Vaida și a demisiei Vaida de la președinția partidului. În epoca anterioară lui 1937, d-l Mihalache reorganizează partidul pe baza noului statut votat de congresul din 1935 și inaugurează o politică de persuasiune față de Regele Carol, care apuca calea drumului regimului personal. În acest timp d-l Maniu face câteva întruniri răsunătoare în Ardeal (Cluj, [illegible], [illegible]) la care atacă vehement pe Regele Carol. La [illegible] [illegible] [illegible] raporturile partidului cu Coroana [illegible] [illegible] influențate de această campanie. D-l Mihalache este invitat de Rege, în timpul crizei de guvern din decembrie 1937, ca să poată fi însărcinat cu formarea cabinetului, cu condiția însă ca să nu se cuprindă în guvern și grupul Vaida. D-l Mihalache nu acceptă însărcinarea. Se formează un guvern de dreapta cu câțiva disidenți național-țărăniști. D-l Mihalache convoacă Comitetul central în fața căruia expune situația lăsând să se înțeleagă că [illegible] de tot felul au făcut să [illegible] politica lui și [illegible] la conducerea partidului. De la 1937 până la numirea sa ca consilier regal, d-l Mihalache nu stă în [illegible] dar este cât se poate la dispoziția d-lui Maniu care îl consultă în toate problemele. [illegible]

acceptarea de către d-l Mihalache a funcţiunii de consilier regal, după ce partidul fusese dizolvat şi mandatele senatorilor de drept anulate fiind că [illegible] a lucrat conform funcţiei [illegible], a făcut o impresie nefavorabilă. D-l Mihalache mi-a explicat gestul său ca determinat de dorinţa de a mijloci din drumul [illegible] pe regele Carol.
In epoca recuperării Basarabiei, d-l Mihalache a demisionat din această demnitate.
D-l Mihalache a fost alături de domnul Maniu în desfăşurarea evenimentelor de la 5/6 Sept 1940.
Până la 23 August 1944, d-l Mihalache a stat alături de domnul Maniu, ca principal sfătuitor împreună cu d-l [illegible] Popovici, d-l Lupu şi Ghiţă Pop - pe atunci secretar general al partidului.
După 23 August, deşi mai slab de la începutul anului 1945, d-l Mihalache se ocupă în special de reorganizarea partidului dirijând şi ajutând Secretariatul general pentru acest sfârşit. Circularele date la acea vreme către organizaţiile de provincie, semnate pe cele cu cea mai mare parte de d-l Mihalache.
După plecarea d-lui Lupu din partid (ianuarie 1946) d-l Mihalache se ocupă de [illegible] Capitalei, o reorganizează şi se ocupă de secţiunile auxiliare şi profesionale ale partidului (femei, muncitori, tineret, profesori, medici, preoţi, militari etc.)
In general domnul Mihalache a fost de acord cu politica imprimată partidului de d-l Maniu. D-sa considera că, în special, Statele Unite ale Americii nu vor lăsa micile popoare din Centrul Europei să fie supuse în regimuri politice impuse.
Dinsul îmi spunea adesea că d-l Maniu a greşit de multe ori pe evenimente, dar a văzut bine totdeauna pe liniile mari. De aceea avea şi o încredere în linia mare a politicii domnului Maniu. In şedinţa delegaţiei permanente de la 5, 6 şi 7 Iunie 1947 a vorbit în acelaşi sens.

[signature]

18

544

546

<u>Mihai Popovici</u>

Este prietenul cel mai apropiat al dlui Maniu [illegible] dintre ardelenii din perioada Unirii. După [illegible] de Vaida, dl Popovici a rămas cel dintâi [illegible] al dlui Maniu. Nici o hotărâre politică [illegible] de importanță secundară — nu a fost [illegible] fără consimțământul dlui Popovici. Era singurul [illegible] din partid care îi [illegible] și [illegible] opinia dlui Maniu. Au fost prieteni buni cu [illegible] dl Popovici și de la el știam ceea ce unele din chestiunile discutate în sfatul intim al partidului.

Dl Popovici este președintele partidului în Ardeal, după Vaida-Voevod. Toată politica dusă de dl Maniu de la 1937 până azi a fost acceptată și girată de dl Popovici, cu excepții de importanță secundară.

Dl Popovici avea un rol important în desemnarea oamenilor care formau conducerea [illegible] partid. El fiind de la [illegible] casierul central al partidului și-a [illegible] de finanțarea acțiunii. [illegible] numirea dlui Mihalache. De la 1937 și până [illegible] numirea ca secretar general, iar [illegible] local [illegible] fost casier adjunct [illegible] dl Ghelmegeanu [illegible] partidului. De fapt [illegible] unde [illegible] dl Popovici [illegible] chiar și [illegible] vreme. Dl Popovici se interesa de colectarea fondurilor.

Dl Popovici [illegible] avea [illegible] situații financiare care îi permitea o casă deschisă. La el se găseau la masă și la [illegible] diplomați [illegible] reprezentanți politici ai Angliei [illegible] în special ambasadorii Turciei [illegible]. Dl Popovici era bun prieten cu Suphi Tanrıöver, fost ambasador al Turciei până de curând, cu succesorul acestuia, dl [illegible], [illegible] Paul Boncour și cu alții

Miniștrii din trecut ai Americii, decedatul Gunther, ai / ai Angliei, ai Germaniei (Fabricius, Killinger, Stelzer) Barton, Berry, Le Rougetel, Holman, Bailey, neutri-[illegible], ~~și~~ reprezentantul Vaticanului de acum - cel din trecut și al actual - generalul Schuyler și alți mulți se găseau în casa preotului Toma a d-lui Popovici.
D-l Popovici mi-a spus de multe ori că discuta cu aceștia situația României și unii dintre ei ne-au adus sprijin important (Suffi Tamisier, Gunther etc.). Unele din aceste conversații le-a avut și cu miniștrii acreditați la Vatican (ai Franței, Angliei și Americii).
În toate ședințele biroului și delegației permanente d-l Popovici a susținut tactica intransigentă a partidului, făcând - evident - și observațiuni asupra unor probleme speciale, cărora le dădea și soluții.
D-l Popovici participa activ la întocmirea memoriilor, despre care am vorbit în altă parte.
Față de regimul Antonescu, d-l Popovici a avut o atitudine contrarie până la un anumit moment, iar după aceea, am avut impresia că a realizat unele contacte cu Ica Antonescu și chiar cu Mareșalul, printre altele, prin Mitropolitul Bălan. D-l Popovici credea că poate folosi influența înaltului prelat pe~~ntru~~ lângă Antonescu, în interes general.
D-l Popovici ținea de multe ori, acasă la d-sa, ședințe ale comitetului partidului din Ardeal, unde se luau hotărâri privitoare la organizațiile din Ardeal și, de multe ori chiar hotărâri relative la politica generală a partidului. A avut conflicte cu d-l Ilea, Aldea și alți ardeleni.
D-l Popovici avea excelente legături cu deputatul Principe Știrbey și cu familia lui.

[signature] 30 Aug. 947.

190/ Continuare

545

152

547

D E C L A R A T I E

Continuare la declaraţia din 31 August.

Biroul de presă n'a mai funcţionat.

Cred că în preajma alegerilor, biroul de presă a fost reorganizat sub conducerea Dlui Carandino. Aceasta a provocat oare-care nemulţumire Dlui Serdici. Eu n'am avut nici un amestec în hotărârea Dlui Maniu de a numi pe Dl. Carandino, drept conducător al acestui birou. Am crezut însă că era normal ca directorul gazetei oficioase să aibă şi grija presei în general.-

S'a reînceput redactarea buletinului de presă, care era mult mai bun şi cuprindea traduceri din presa streină. Dl.Carandino a angajat personal pentru acest birou de presă, şi anume pe Dl.Comandor Mocanu şi două dactilografe (Dna Bora şi Dra Kazimir). Dl.Mocanu însă era in realitate redactor la "Dreptatea", unde semna articole sale cu iniţiala M.

In primăvara anului 1947, Dl.Serdici a început redactarea unui buletin economic, cu personal al său. Acest buletin n'avea şi nici personalul nu aveau nici o legătură cu Secretariatul General. Am primit şi eu câte-va numere, dar nu le-am citit. Ele, se pare, cuprindea extrase din publicaţiunile economice anglo-americane. Am auzit pe Dl. Serdici, care se plângea că nu i se pun la dispoziţie banii necesari redactărei acestui buletin de către Casierul Central. Dl. Maniu nu mi-a vorbit nici odată nimic de acest buletin. Se pare că Dl. Mihai Popovici sprijinea iniţiativa Dlui Serdici, pe care am crezut-o personală.

Mai multe şedinţe ale delegaţiei permanente şi Sfatului parlamentar s'au ţinut in casa Dlui Serdici.- Domnia Sa era unul dintre intimii Dlui Maniu.

AUREL LEUCUTIA. Este unul din cei mai apropiaţi prieteni ai Dlui Maniu. Om capabil şi dârz, a căutat totdeauna să menţină preponderenţa grupului ardelean. A urmat

cu fidelitate politica Dlui Maniu, pe care l-a ajutat mai ales în prepararea actului de 23 August. A fost omul din puţinii confidenţi ai legăturilor clandestine de radio-transmisiune ale D-lui Maniu.

Cred că Dl. Leucuţia este în curent cu toata acţiunea Dlui Maniu în străinătate. Mie nu mi-a spus însă nimic nici odată.-

Dl.Leucuţia avea multă influenţa asupra Dlui Maniu, ceeace a provocat unele reacţiuni la unii fruntaşi de primul ordin. Dl. Leucuţia a susţinut totdeauna punctul de vedere al Dlui Maniu, în toate forurile partidului.-

ss. N. Penescu.

I Septembrie 1947.

P.Conf.

203

547 549

1 Sept. 1947 Dată în prezența mea C. [illegible]

Declarație

Continuare la declarația din 31 August.
Biroul de presă n'a mai funcționat. Cred că în preajma alegerilor, biroul de presă a fost reorganizat sub conducerea d-lui Carandino. Aceasta a provocat oare-care nemulțumire d-lui Serdici. Eu n'am avut nici un amestec în hotărârea d-lui Maniu de a numi pe d-l Carandino, drept conducător al acestui birou. Am aflat însă că era normal ca directorul gazetei oficioase să dirijeze presa de partid[?]. S'a reînceput redactarea buletinului de presă, care era mult mai bun și cuprindea traducerii din presa străină. D-l Carandino a angajat personal pentru acest birou de presă. Și anume pe d-l Comandor[?] Nicoară[?] și două dactilografe (D-na Bora și d-na Kafimir[?]). D-l Nicoară[?] era în realitate redactor la „Dreptatea", unde semna articolele sale cu inițialele N.C.[?] În primăvara anului 1947, d-l Serdici a început redactarea unui buletin economic, cu personal al său. Acest buletin n'avea nici[?] personalul nu avea nici o legătură cu Secretariatul General. Am primit și eu câte-va numere, dar nu le-am citit. Ele se pare, cuprindeau extrase din publicațiunile economice anglo-americane. Am auzit[?] pe d-l Serdici, care se plângea că nu are pe în disponibilitate banii necesari redactării acestui buletin, de către Casieria[?] Centrală. D-l Maniu nu voia a vorbi nici[?] dată nimic de acest buletin. Se pare că d-l Mihai-Popovici sprijinea inițiativa d-lui Serdici, pe care am cunoscut-o[?] personal.

1 Sept 1947. [signature]

Mai multe ședințe ale delegației permanente a Grupului parlamentar s-au ținut în casa d-lui Serdici. – Dumnealui era unul dintre intimii d-lui Maniu.

<u>Aurel Leucuția</u>. Este unul dintre cei mai apropiați prieteni ai d-lui Maniu. Om capabil și dârz, a căutat totdeauna să mențină preponderența grupului ardelean. A urmat cu fidelitate politica d-lui Maniu, pe care l-a ajutat mai ales în prepararea actului de 23 August. A fost unul dintre puținii confidenți ai legăturilor clandestine de radio-transmisiune ale d-lui Maniu. Cred că d-l Leucuția este în curent cu toate acțiunea d-lui Maniu în străinătate. Mie nu mi-a spus nimic niciodată. D-l Leucuția avea multă influență asupra d-lui Maniu, ceea ce a provocat unele reacțiuni la unii fruntași de primul ordin. D-l Leucuția a susținut totdeauna punctul de vedere al d-lui Maniu, în toate forurile partidului.

1 Sept 1947. [illegible signature]

DECLARAȚIE

continuare la declarația din 1 Septembrie 1947.

<u>ION HUDIȚA</u>. A venit în partid odată cu reîntoarcerea Doctorului Lupu, din a cărei grupare făcea parte. Cred că în 1942-43 a fost definitivat la catedra de istorie diplomatică a facultății de litere din București. Om cultivat inteligent, subtil. S'a atașat - cu strânsă prietenie - de grupul ardelean. A fost numit de domnul Maniu, secretar general adjunct al partidului cât-va timp după desemnarea Dlui Ghița Pop ca secretar general. Se ocupa de vechiul Regat. Foarte apreciat de domnul Maniu, a fost unul din susținătorii cei mai convinși ai politicei partidului, așa cum ea a fost dusă până la 14 Iulie.

In delegația permanentă făcea deseori expozeuri interesante și pline de talent asupra situației generale internaționale. Era un mare optimist și credea în izbânda totală a cauzei pentru care luptam.

Ca activitate politică, face parte din delegația permanentă din toamna anului 1946. A făcut parte din birou și delegația permanentă. Cât a fost secretar adjunct, era împreună cu <u>Dl.Zane și Ghița Pop</u>, conducătorii presei partidului. A fost desemnat ca președinte al Societății "Imprimeria" unde era tipărit ziarul "Dreptatea". A luat parte la toate consfătuirile importante, chiar când nu era membru al delegației, dată fiind marea sa importanța în partid.

Nu știu în ce măsură domnul Hudița a încercat să amelioreze și să schimbe felul în care era scrisă "Dreptatea" în calitatea sa de membru al comitetului de trei, de care voi vorbi mai departe. La ședințele acestui Comitet - compus din Dl.Zane, Ghița Pop și Hudița - n'am participat intenționat. Comitetul de trei ținea ședințe de câte va ori (2-3) pe săptămână și primea jetoane de prezența (Cred la început o sută de mii lei de ședință pentru fiecare).

Ca președinte al Societății "Imprimeria" Dl.Hudița s'a ocupat de asanarea ei financiară.-

..//..

212

N 79 351

NICOLAI CARANDINO. L-am cunoscut după 23 August 1944, în casa Dlui Maniu din Str.Sfinţilor. Era redactor la "Curierul". Stiam că este un gazetar de talent activitatea sa la "Curierul" l-a făcut cunoscut şi apreciat în partid. După 8 Ianuarie 1946 a reapărut "Dreptatea". Am cerut Dlui Maniu să păstreze la Direcţiunea ei pe Dl. Nestor Badea, care fusese numit director, tot la stăruinţa mea, după Dl.Livezeanu să renunţe ca Dreptatea să-şi înceteze apariţia (6 Martie 1945). Prim redactor a fost numit de Dl. Maniu, Dl.Carandino. Nimeni n'a făcut nici o obiecţiune. Convieţuirea Badea-Carandino n'a fost posibilă multă vreme. Badea voia să facă din ziar un difuzor al credinţei naţional-ţărăniste şi să evite accentul agresiv al gazetei-revolver.-

Tonul potolit al ziarului n'a plăcut. Dl.Badea a demisionat. Dl.Carandino a luat conducerea de fapt a gazetei, fără a dobândi însă calitatea de director. De atunci ziarul a fost considerat în unele cercuri din partid ca foarte bune, fiind-că era foarte combativ. Alte cercuri nu împărtăşeau această opinie. Nu plăcea, de pildă, atacurile personale, ca cele contra D-lui Rădăceanu, inginer Berasche şi altele.-

Dl.Carandino ţinea contact numai cu Dl.Maniu. Secretarul General era întrebat în fie-care dimineaţa de un reporter ce este nou în viaţa de partid. Am încercat de câte-va ori să colaborez cu Dl.Carandino, mergând la redacţie şi discutând unele probleme, atunci actuale, care urmau să fie tratate în ziar. Dl. Carandino n'a agreat această colaborare, deşi eu am făcut totul ca să nu fie considerată ca indicaţie imperativă.

De aceea am fost silit să comunic Dlui Maniu, Mihalache şi Popovici că nu am nici o răspundere de felul în care erau discutate unele chestiuni politice în ziarul oficios.-

Era, cred, pe la începutul anului 1947, când apare în "Dreptatea" un articol în care erau reproduse cifre din memoriul Gafencu, privitoare la felul în care am fi fost siliţi să executăm armistiţiul. Comisia aliată de Control cere explicaţiuni. Eu am supus Dlui Mihai Popovici un comunicat de dezavuare a articolului. Dl.Carandino nu

..//..

l-a publicat. Comisia aliata de control a cerut - cred - publicarea unui comunicat asemănător, iar ziarul a fost suspendat.

Inainte de aceasta întâmplare se discutase, într'o şedinţă a biroului în prezenţa Dlui Maniu, faţa fiind şi Dl. Carandino, felul în care era scrisă "Dreptatea" şi situaţia ei financiară. Atunci s'a hotărât numirea unui comitet de conducere al "Dreptatea" compus, cum am arătat mai sus.-

In executarea acestei hotărâri şi după plecarea D-lui Maniu, la Sibiu, biroul, la propunerea Dlui Zane, a numit şi un comitet redacţional, compus din Dl. Vladimir, Streinu, Serban Cioculescu, Lazăr Iliescu, Ion Livianu, sub preşidenţia Dlui Carandino, care trebuia să îmbunătăţească gazeta. Un proces verbal a fost întocmit şi el a cuprins aceste hotărâri şi atribuţiunile celor două comitete, trebuind să supun Dlui Maniu chestiunea suspendărei ziarului, am mers la Sibiu şi i-am prezentat spre aprobare acel proces verbal. Impreună cu Dl. Leucuţia am redactat un comunicat în legătură cu articolul incriminat. După ce Dl. Maniu l-a revăzut l-am comunicat telefonic la Bucureşti. El menţinea dezavuarea articolului. Dl. Carandino nu l-a publicat şi a cerut Dlui Maniu prin telefon modificarea lui, ceace s'a admis.-

Amintesc că în şedinţa biroului, la care a participat Dl. Carandino - mai sus amintită - faţa fiind Dl. Maniu am fost silit să deschid eu, cel dintâi, discuţiunea asupra felului în care este redactată gazeta şi a situaţiei ei financiare. Aceasta a supărat, pe nedrept, pe Dl. Carandino, care a plecat din casa Dlui Mihai Popovici, unde se ţinea şedinţa.

Pentru a nu lăsa impresiunea că eu vreau înlăturarea Dlui Carandino de la direcţia ziarului şi nu îmbunătăţirea acestuia, n'am participat la şedinţele comitetului de trei - pe toată perioada funcţiunei sale -.

Intre comitet şi Dl. Carandino s'au produs mici dificultăţi tot în legătură cu "Dreptatea".

Nu ştiu în ce măsură Dl. Maniu inspira direct pe Dl. Carandino. Stiu însă că Dl. Maniu îi plăcea o gazeta combativă, că îl agrea pe Dl. Carandino şi n'a luat nici odată atitudine contra lui, deşi - cu prilejul alegerilor - Dl.

Maniu a văzut publicându-se în "Dreptatea" o scrisoare către Dl. Carandino, în legătură cu candidatura acestuia.

- Biroul de presă despre care am vorbit la capitolul "Serdici" şi pe care l-am găsit funcţionând - la numirea mea ca secretar general - la locuinţa Dlui Serdici, a fost reorganizat în Octombrie 1945, tot sub conducerea Dl.Serdici, când s'a mutat la Club. Am arătat cum în fapt, el a încetat să funcţioneze, după plecarea lui Borca Mălin şi a lui Beldeanu. Dl. Serdici se plângea că nu poate lucra cu Secretarul General, care vrea să controleze totul.

În preajma alegerilor, cred Iulie 1946, Dl.Carandino a fost însărcinat să reorganizeze biroul de presă - de către Dl.Maniu - cu dublul scop de a informa presa streină asupra campaniei electorale şi conducerea la partid asupra cea-ce se scria în presa streină.-

Dl.Carandino a iniţiat întocmirea unui buletin de presă în câte-va exemplare destinat exclusiv conducerei la partid şi care cuprindea extrase din presa streină.

Era foarte bun. Secretariatul General prin unul din secretarii adjuncţi (cred Dl. Coposu) informa biroul de presă asupra mersului campaniei electorale. Cred că i s'au dat - pentru a fi comunicate presei streine - şi memoriile prezentate Guvernului, M.S.Regelui şi Misiunilor aliate, privitoare la legea electorală şi incidentele din campania electorală. Nu pot afirma sigur, fiind-că eu am fost trei luni imobilizat în casă la acea epocă.-

Acest birou de presă a funcţionat până la 14 Iulie, dar Dl.Carandino nu s'a mai ocupat de el din primăvara acestui an. Buletinul de presă se reducea la traducerea unor părţi mai importante din Buletinul de presă american şi din ziarele engleze şi elveţiene, care puteau fi procurate.-

1.Septembrie 1947. ss.N.Penescu.

209

Declarație

1 Septembrie 1947

Continuarea la Declarația din 1 Septembrie 1947

Ion Hudiță. A venit în partid odată cu reîntoarcerea Doctorului Lupu, din a cărui grupare făcea parte. Cred că în 1942–43 a fost suplinitor la Catedra de Istorie Diplomatică a Facultății de Litere din București. Om cultivat, inteligent, subtil, s'a atașat – cu străină prietenie – de grupul ardelean. A fost numit de domnul Maniu, secretar general adjunct al partidului, cât-va ~~puțin~~ timp după desemnarea d-lui Ghiță Pop ca secretar general. Se ocupa de Vechiul Regat. Foarte apreciat de domnul Maniu, a fost unul din susținătorii cei mai pasionați ai politicii partidului, așa cum ea a fost dusă până la 14 Iulie.
In Delegația permanentă făcea deseori expuneri interesante și pline de talent asupra situației generale internaționale. Era un mare optimist și credea în izbânda totală a cauzei pentru care luptam.
Ca activitate politică, face parte din Delegația permanentă din toamna anului 1946. A făcut parte din biroul delegației permanente pe cât a fost secretar adjunct. Era, împreună cu d-l Zane și Ghiță Pop, cei mai ascultați ai președ. partidului. A fost desemnat ca președinte al Societății „Imprimeria", [illegible] ziarul „Dreptatea". A luat parte la toate conferințele importante, chiar când nu era membru al Delegației, dată fiind marea sa importanță în partid.
Nu știu în ce măsură domnul Hudiță a încercat să amelioreze și să schimbe felul în care era scrisă „Dreptatea" și [illegible] de membru al comitetului de trei, de care voi vorbi mai departe. La ședințele acestui Comitet – compus din d-nii Zane, Ghiță Pop și Hudiță – n'am participat intenționat [illegible]

Comitetul de trei ținea ședințe de câte-va ori (2-3) pe săptămână și primea jetoane de prezență (Cred că încasau o sută de ~~[illegible]~~ mii lei de ședință, pentru fie-care).
La procedurile ale Societății „Imprimeria" d-l Hudiță s'a ocupat de avansarea și finanțarea.

Nr. Carandino. L-am cunoscut după 23 August 1944, în casa d-lui Maniu din str. Spătarului. Era redactor la „Curentul". Știam că este un gazetar de talent. Redactorul de la „Curentul" s-a făcut cunoscut și apreciat în partid. După 8 Ianuarie 1946 a reapărut „Dreptatea" [care] a [cerut] d-l Maniu să pună pe la Direcțiunea și pe d-l Nestor Badea, care fusese numit Director, tot la „Dreptatea nouă" după d-l Ionescu și ca redactor la „Dreptatea" până și-a încetat apariția (6 martie 1945). Prim redactor a fost numit, de d-l Maniu, d-l Carandino. Nimeni n'a făcut nici o obiecțiune. Conviețuirea Badea-Carandino n'a fost posibilă multă vreme. Badea voia să facă din ziar un apărător al [ideilor] naționale țărăniste și în sfârșit accentul agresiv al gazetei-vechi.
Tonul pătimaș al ziarului n'a plăcut. D-l Badea a demisionat. D-l Carandino a luat conducerea de fapt a gazetei, fără a dobândi însă calitatea de Director. De atunci ziarul a fost considerat în unele cercuri din partid ca foarte bun, fiind-că era foarte combativ. Alte cercuri nu împărtășeau această opinie. Nu plăceau de polemici, atacurile personale, ca cele contra d-lui Rădulescu, Ion Pop, Bernadee și altele.
D-l Carandino ținea contact numai cu d-l Maniu. Secretarul general era indignat că fie-care document de un reporter a fost făcut de ...

de partid. Am indicat de care-a fost să colaborez cu d-l Carandino, urmând să redactez și discutăm unele probleme, chiar actuale, care urmau să fie tratate în ziar. D-l Carandino s-a refuzat această colaborare, deși eu am făcut totul ca ea să fie considerată ca indicație imperativă.
De aceea am fost silit să comunic d-lor Ion Mihalache și Popovici că nu am nici-o răspundere de felul în care erau discutate unele chestiuni politice în ziarul oficios.
Era, cred, pe la începutul anului 1947, când apare în „Dreptatea" un articol în care erau reproduse pasaje din memorialul Gafencu, privitoare la felul în care ar fi fost silit să executăm armistițiul. Comisia aliată de control cere explicațiuni. Eu am sugerat d-lui Mihai Popovici un comunicat de dezaprobare a articolului. D-l Carandino nu l-a publicat. Comisia aliată de control a cerut — cred — publicarea unui comunicat lămuritor, iar ziarul a fost suspendat.
Înainte de aceste întâmplări s-a discutat, într-o ședință a biroului în prezența d-lui Maniu, fiind de față și d-l Carandino, felul în care era scrisă „Dreptatea" și situația ei financiară. Atunci s-a hotărât numirea unui comitet de conducere al „Dreptatea" compus, cum am arătat mai sus. În executarea acestei hotărâri, și după plecarea d-lui Maniu, la Sibiu, biroul, la propunerea d-lui Zeno, a numit și un comitet redacțional, compus din d-nii Vladimir Streinu, Șerban Cioculescu, Lazăr Iliescu, Ion Diaconescu, sub președinția d-lui Carandino, care trebuia să îmbunătățească gazeta. Un proces verbal a fost întocmit și el a cuprins aceste hotărâri și atribuțiunile celor două comitete.
Trebuind să supun d-lui Maniu chestiunea

suspendării ziarului, am venit la Sibiu și i-am prezentat spre aprobare acel proces verbal. Împreună cu d-l Lecca am redactat un comunicat în legătură cu articolul incriminat. După ce d-l Mania l-a revăzut l-am comunicat telefonic la București. El menționa că garanța articolului lui. D-l Carandino nu l-a publicat și a cerut ~~[illegible]~~ d-lui Mania prin telefon modificarea lui, ceea ce s-a admis.

Acuzația că se datorează [illegible] ziarului, la care a participat d-l Carandino, - nu am fost acuzatul - față de d-l Mania, am fost rugat să deschid eu, cel dintâi, discuțiunea asupra felului în care este redactată gazeta și a atitudinii ei franceze. Aceasta a supărat, pe nedrept, pe d-l Carandino, care a plecat din casa d-lui Mihai Popovici, unde se ținea ședința.

Pentru a nu lăsa impresia că la venirea și instalarea d-lui Carandino la direcția ziarului și nu nemulțumirea acestuia, n-am participat la ședințele comitetului de trei-patru ori în perioada funcționării sale. Între comitet și d-l Carandino s-au produs unele conflicte tot în legătură cu „Dreptatea”. Nu știu în ce măsură d-l Mania inspira direct pe d-l Carandino. Știu însă că d-lui Mania îi plăcea o gazetă combativă, că îl agrea pe d-l Carandino și n-a luat nici o dată atitudine contra lui; deși - cu prilejul alegerilor - d-l Mania a refuzat publicarea în „Dreptatea” o declarație către d-l Carandino, în legătură cu candidatura acestuia.

- Biroul de presă despre care am vorbit la capitolul „Sindicat” și pe care l-am găsit funcționând - la numirea mea ca secretar general - la locuința d-lui Serdici, a fost reorganizat în octombrie 1945, tot sub conducerea d-lui Serdici, dar s-a mutat la Club. Am constatat curând, de fapt, că

207

~~N'a mai funcţionat asupra persoanei ...~~

Continuare la declaraţia din 1 Sept. 1947

514 515

a încetat să funcţioneze, după plecarea d-lor Bosca Neculai şi a lui Belcinea. D-l Serbescu se plângea că nu poate lucra cu Secretariatul general, care vrea să controleze totul.
În preajma alegerilor, cred Iulie 1946, d-l Carandino a fost însărcinat să reorganizeze biroul de presă - de către d-l Maniu - cu scopul de a informa presa străină asupra campaniei electorale şi conducerea de partid asupra celor ce se scria în presa străină.
D-l Carandino a încercat întocmirea unui buletin de presă în câteva exemplare destinat exclusiv conducerii de partid şi care cuprindea extrase din presa străină. Era foarte bun. Secretariatul general - prin unul din secretarii adjuncţi (cred d-l Caporu) informa biroul de presă asupra mersului campaniei electorale. Cred că i s'au dat - pentru a fi comunicate presei străine - şi memoriile prezentate guvernului ~~...~~ şi M. S. Regelui şi reprezentanţelor aliate privitoare la legea electorală şi incidentele din campania electorală. Nu pot afirma dacă [illegible] au fost trimise [illegible] fiind în ţară la acea epocă.
Acest birou de presă a funcţionat până la 14 Iulie, când d-l Carandino nu s'a mai ocupat de el din pricina acestui an-. Buletinul de presă se reducea la traducerea ~~totală~~ unor părţi mai importante din buletinul de presă american şi din ziarele engleze şi elveţiene, care puteau fi procurate.

[signature] 1 Septembrie 1947

596

216/IV

1262

D E C L A R A T I E

Continuare la declarația din 1 Septemvrie 1947.

La intrebarea privitoare cine făcea DluiManiu legătura cu Palatul Regal, răspund:

Cred că până la plecarea Dlui Buzești această legătură era aproape exlusiv făcută de acesta prin mijlocirea secretarului M.S.Regelului (Dl Ioanițiu). Nu-mi aduc bine aminte, dar imi pare că am auzit pe dl Buzești plângându-se Dlui Maniu că Dl Ioanițiu se derobează de câtva timp.

Cam la aceeaș epocă cred că unele contacte erau făcute prin dl General Niculescu. De acesta n'am mai auzit insă vorbindu-se de multă vreme.

In timpul din urmă, Dl Maniu a cerut audiențe prin dl Mareșal al Palatului. Prin Secretarul General s'au cerut numai o audiență pentru domnul Maniu și una pentru dl Mihalache in 1947, in epoca arestărilor. Eu am solicitat aceste audiențe Dlui Mareșal al Palatului, una in vizită și alta prin telefon.

Audiențele in general erau solicitat prin secretarii Domnului Maniu (Coposu, Boilă, Ghica), din dispoziția Domnului Maniu am fost in audiență la M.S.Regele de două ori, odată inainte de alegeri i-am prezentat un memoriu comparatvi intre proectul de lege electorală al Guvernului și al nostru și i-am dat explicațiunile juridice.

A doua oară am fost, cred prin Februarie 1947, și i-am vorvit de situația grea alimentară li de svonurile privind pe dl Argetoianu. Aceasta a doua audiență a avut numai de scop menținerea legăturilor partidului cu coroana. Dl Maniu era la Sibiu, dl Mihalache la Dobrești și dl Papon[...] a invocat infirmitatea sa. Așa incât am fost trimis eu.

Despre intervențiile ce ar fi fost făcute de dl Maniu pe lângă Misiunile anglo-americane pentru a determina pe M.S.Regele ca să retragă in 1945, -după con-

./.

ferinţa dela Postdam-increderea Dlui Groza,nu ştiu nimic. Dl Maniu nu ne-a comunicat,nici in şedine ale biroului, nici personal ceva des,re o asemenea acţiune.

Cred că in epoca următoare lui 23 August 1944,legăturile partidului cu misiunile engleze şi americane au fost făcute de domnii Niculescu Buzeşti,Vişoianu,grupul Rică Georgescu.Menţionez eu cred că primii doi reţineau singuri in chestiunile importante,neavând nevoie de supestiuni dela Dl Maniu.Ei cunoşteau şi erau informaţi desigur de dl Maniu de gândirea şi intenţiunile sale in această materie.Cred că instrucţiuni mai precise erau date Dlui Rică Georgescu,pentru transmisiuni.Am auzit pe dl Rică Georgescu câtva timp inainte de plecarea sa,făcând unele aprecieri defavorabile politicei de intransigenta a partidului.După plecarea dlor Buzeşti,legătura a fost ţinută de dl Serdici,care insă servea mai mult de interpret.

Revenind la intrebarea dacă am participat la vreo şedinţă a secţiei apărărei naţionale (militară) a Cercului de Studii sau a secţiei profesionale.Repet că nu am luat parte nici in prezenţa Dlui Mihalche,nici singur la nici una din şedinţele acestor secţiuni.

Nu ştiu cel puţin când şi cine a constituit secţia profesionalî militară.Am arătat intr'o declaraţie anterioară că ştiam numai de constituirea secţiei cercului de studii in 1945,fost şi urmăresc activitatea ei,aceasta fiind de resortul Dlui Zane.

2 Septemvrie 1947.

ss.N.Penescu

P.Conf.

214 557

2 Septembrie 1947
Dată în faţa noastră
[signature]

559

Declaraţie

Continuare la declaraţia din 1 Septembrie 1947

La întrebarea prin cine făcea d-l Maniu legătura cu Palatul regal, răspund.-

Cred că până la plecarea d-lui Buzeşti această legătură era aproape exclusiv făcută de acesta prin mijlocirea secretarului M. S. Regelui (d-l Ioanitescu). Nu'mi aduc bine aminte, dar mi se pare că am auzit pe d-l Buzeşti plângându-se domnului Maniu că d-l Ioanitescu se dezobligă de cât-va timp.

Cam la această epocă cred că unele contacte erau făcute prin d-l general Niculescu, de acestea n'am mai auzit nimic vorbindu-se de multă vreme.

În timpul din urmă, d-l Maniu a cerut audienţe prin d-l mareşal al Palatului.-

Prin Secretariatul general s'a cerut numai o audienţă pentru domnul Maniu şi alta pentru d-l Mihalache în 1947, în epoca evenimentelor.

Eu am solicitat aceste audienţe d-lui mareşal al Palatului, una în vizită şi alta prin telefon.-

Audienţele în general erau solicitate prin secretarii domnului Maniu (Coposu, Borlă, Şerca). Din dispoziţia domnului Maniu am fost în audienţă la M. S. Regele de două ori; odată, înainte de alegeri, am prezentat un memoriu comparativ cu proiectul de lege electorală al guvernului şi al nostru şi i-am dat explicaţiunile juridice.

A doua oară am fost, cred prin februarie 1947, şi am vorbit de situaţia grea a învăţătorilor şi de memoriile primite de d-l Argetoianu. Aceste 2 audienţe au avut numai de scop întreţinerea legăturilor Partidului cu Coroana. D-l Maniu era la Badacin, d-l Mihalache la [illegible], şi d-l Popovici a invocat în forma totală [illegible] cât am fost timp eu. Adevăr [signature]

despre intervențiile ce ar fi fost făcute de d-l Maniu pe lângă reprezentanții anglo-americani pentru a determina pe M. S. Regele ca să se retragă, în 1945, – după conferința de la Potsdam – chestiunea [illegible], nu știu nimic. D-l Maniu nu mi-a comunicat, nici în ședințele de birou, nici personal ceva despre o asemenea acțiune.

Cred că în epoca următoare lui 23 August 1944 toate discuțiile cu reprezentanții anglo-americani au fost făcute de domnii [illegible] Niculescu Buzești, Vișoianu, [illegible] respectiv Rică Georgescu. Menționez că primii doi acționau ~~fără~~ singuri și pe chestiunile importante, cerând [illegible] de instrucțiuni de la d-l Maniu. [illegible] [illegible] formați despre d-l Maniu de gândirea și intențiunile sale în această materie. Cred că instrucțiunile mai precise erau date d-lui Rică Georgescu, pentru transmiterea lor. Am auzit pe d-l Rică Georgescu, câtva timp înainte de plecarea sa, făcând unele aprecieri defavorabile politicii de intransigență a partidului. După plecarea [illegible], legătura a fost ținută de d-l [illegible], care însă servea mai mult de interpret.

Răspunzând la întrebarea dacă am participat la vreo ședință a Secției apărării naționale (consiliul) a Cercului de studii sau a Secției profesionale răspund că n-am luat parte nici în prezența d-lui Mihalache nici singur la nici una din ședințele acestor secțiuni.

~~De fapt~~ Nu știu cel puțin când și cine a constituit secția profesională militară. Am aflat din ~~declarația~~ [illegible] că știe numai de constituirea secției Cercului de Studii în 1945, fără să cunoască activitatea ei, aceasta fiind de resortul d-lui Zane.

[illegible signature]

2 Septembrie 1947

221/III

F 78

560

DECLARATIE

Continuarea la declaratia din 2 Sept.1947.

Ce stiu in legătură cu manifestatia dela 8 Noembrie 1945, răspund :

Intr'una sau două şedinte de Birou - care au avut loc la Dr.LUPU - Dl.MANIU a propus organizarea unei mari adunări protestatare contra guvernului, care rămânea la cârmă contra voinţei factorului constituţional şi a celor trei mari puteri / teza D-lui MANIU/.

Doctorul LUPU şi ceilalţi membrii ai biroului sau opus sub cuvânt că aceasta adunare putea da loc la incidente grave.

Dl.MANIU a propus atunci ca organizatia Capitalei să participe la manifestatia pe care cetăţenii Capitalei o va face in ziua de 8 Noembrie, după cum era informat Dl.MANIU.S'a acceptat aceasta propunere.Opoziţia D-lui LUPU contra adunării a redeşteptat criticile contra organizaţiei capitalei - pe care Dr. o conducea - din partea unui grup in frunte cu Dl. VIRGIL SOLOMON.Acest grup aducea aspre critici.Secretariatul General, care n'a reusit să organizeze partidul - în provincie şi să impună un caracter mai dinamic.

Cam in acea vreme a venit la mine Dl.C.VISOIANU care mi-a împărtăşit aceleaşi observatiuni cu mentiunea că anglo-americanii nu văd partidul activ si existent.

Dl.MANIU mi-a dat, cred două trei zile înainte de 8 Noembrie - detaliile sunt în declaraţiile puse la dosarul Curţii Martiale - dispoziţia să comunic organizatiei Capitalei să convoace la Club într'o anumită zi pe şeful de sectoare si pe Circumscripţii, urmând să ne dea D-sa personal instructiuni in legătură cu acesa manifestaţie.

Am comunicat acestea mai întâi D-lui LUCIAN STANCULESCU Secretarul Gral.al Capitalei care a şi luat măsurile cuvenite Numai a doua zi a vorbit şi Doctorului LUPU de aceasta convocare, crezând că el era informat de Dl.STANCULESCU.Dl.LUPU a fost surprins că Dl.MANIU convoacă peste capul lui organizatia Capitalei, s'a supărat si n'a venit la Club.

./.

220 158 561

Impreună cu alţi fruntaşi ai partidului am însoţit la Club pe Dl.IULIU MANIU,unde D-sa a vorbit şefilor de sectoare şi comitetelor de Circumscripţie,în sensul ca membrii partidului şi populaţia Capitalei să fie îndemnaţi să participe la acea manifestaţie.

Dl.MANIU,trebuind să plece am mai rămas eu fiindcă nu venise toată lumea şi am trebuit să repet celor întârziaţi ceiace a spus Dl.MANIU,aceasta din dispoziţia D-sale.

Şefii de sectoare au discutat apoi mijloacele de propagandă în acest scop în lipsa mea.

In ziua de 8 Noembrie,am fost invitat la o audienţă la Dl.Ministru de Interne,la ora 9 /9.3o/ dimineaţa.Am găsit şi pe Dl.BEBE BRATIANU.Audienţa a fost comună. Dl.Ministru de Interne ne-a cerut ca cele două partide să ia măsuri pentru împiedicarea manifestaţiei fiindcă elemente iresponsabile ar putea provoca incidente.D-sa ne-a citit şi o adresă a D-lui Preşedinte al Comisiei Aliate de Control,în care se spunea că metingurile sunt permise ,cu condiţiunea să păstreze liniştea.

Am mers la Dl.MANIU,la locuinţa D-lui LEUCUTIA şi i-am comunicat ceiace a spus Dl.Ministru.Era acolo,sau a venit puţin în urmă,Dl.MIHALACHE şi alţi fruntaşi.

Dl.MANIU a răspuns că nu poate împiedica o manifestaţie pentru Rege,care nu este a partidului.

Am stat acolo cam până la ora 11.Am văzut - împreună cu cei prezenţi - un grup cam de 1oo de studenţi,în frunte cu studentul LUDOSAN,trecând pe Schitu Măgureanu spre Stirbei Vodă,cu drapelul şi portretul M.S.Regelui,strigând "Regele şi Patria" Ei erau urmăriţi de un detaşament de soldaţi .Dl.MANIU s'a bucurat evident la vederea manifestanţilor.

Plecând spre casa D-lui MANIU,m'a rugat să merg în Piaţa Palatului şi să-i telefonez dela Club cum se desfăşoară manifestaţia.

Am oprit maşina la club,am mers până în faţa Hotelului Athenee Palace" împreună cu Dl.POPESCU MEHEDINTI,am întâlnit acolo pe Dl.BEBE BRATIANU,MACARASCU,magistraţi dela Casaţie Miniştrii Plenipotenţiari etc.,care priveau manifestaţia: Mi-au spus că se produsese un incident cu nişte muncitori care intrase în mulţime în autocamioane.Unul din acestea ardea.

M'am întors la Club şi am comunicat aceastea - cred D-lui Mihalache - La plecare l-am mai văzut pe Dl.BRATIANU mergând grăbit şi mi-a spus că s'a auzit focuri de armă.

./.

219

860

562

N'am urcat in maşină şi am mers acasă. Pe la 1.30, s'a telefonat că sunt morţi si răniţi.

N'am organizat nimic si n'am participat la manifestati Din aceasta cauză mi s'a adus critici foarte vii. S'a dat de. exemplu, tineretul liberal, care a fost foarte activ si bine organizat. El a putut pătrunde in Piaţa Palatului . Am fost anchetat de procurorul militar. Mi s'a montat chiar o cabală la Curtea Martială de unii prieteni din partid. Dl. LUCIAN STANCULESCU a fost rugat de Dl. MIHALACHE să risipească neadevărurile spuse acolo. Chiar un avocat I. VLADESCU a determinat pe Dl. LUPU să schimbe in parte declaraţia sa, iar el a dat declaraţie contra cunoscutului reacţionar Penescu.

Coencidenta acestei manifestatiuni cu vizita D-lui ETHREIDGE a fost bine primită fiindcă acesta a putut vedea personal şi reactiunea opiniei publice.

ss/ Nicolae Penescu

3 Sept. 1947

P. Conf.

218 561

3 Sept. 1947
Dată în fața noastră
C. G. [illegible]

563

Declarație

Continuarea la declarația din 2 Septembrie 1947.
La întrebarea dacă știu ce legătură a manifestația de la 8 Noembrie 1945, răspund:

Într-una din ședințele de birou — care au avut loc la doctorul Lupu — domnul Maniu a propus organizarea unei mari adunări protestare contra guvernului, care rămânea la cârmă contra voinței factorului constituțional și a celor trei mari puteri (teza d-lui Maniu). Doctorul Lupu și ceilalți membri ai biroului s'au opus sub cuvânt că această adunare putea da loc la incidente grave.

Domnul Maniu a propus atunci ca organizația Capitalei să participe la manifestația pe care cetățenii Capitalei o vor face în ziua de 8 Noembrie, după cum era informat dl Maniu. S'a acceptat această propunere.

Opoziția d-rului Lupu contra adunării, a redeșteptat criticile contra organizației Capitalei — pe care doctorul o conducea — din partea unui grup în frunte cu dl Virgil Solomon. Acest grup aducea aspre critici Secretariatului General, care n'a reușit să reorganizeze partidul — în provincie — și să-i imprime un caracter mai dinamic.

Cam în acea vreme a venit la mine dl C. Vișoianu, care mi-a împărtășit ~~aceleași~~ observațiuni cu mențiunea că anglo-americanii nu văd partidul activ și existent.

Dl Maniu mi-a dat, cred 2-3 zile înainte de 8 Noembrie, — detaliile sunt în declarațiile mele de la procesul Curții Marțiale — dispoziția să comunice organizației Capitalei.

[illegible signature]

și Cimoroc la club și l-a anunțat
și pe șefii de sectoare și de circumscripții,
urmând să le dea ~~[illegible]~~ domnia sa personal
instrucțiuni în legătură cu acea manifestație.
Am comunicat aceasta mai întâi d-rului Iulian
Stănculescu, secretarul general al Capitalei,
care a și luat măsurile cuvenite. Numai
a doua zi am vorbit și d-rului Lupu de
această convocare, crezând că el era
informat de d-rul Stănculescu. D-l Lupu
a fost surprins că d-l Maniu convocase
peste capul lui organizația Capitalei, s-a
supărat și n-a venit la club.
Împreună cu alți fruntași ai partidului
am însoțit la club pe d-l Maniu,
unde domnia sa a vorbit șefilor de sectoare
și comitetelor de circumscripții, în sensul
ca membrii partidului și ~~[illegible]~~ populația
Capitalei să fie îndemnați să participe
la acea manifestație.
D-l Maniu, trebuind să plece, am mai rămas
eu, fiind-că nu venise toată lumea și am
trebuit să repet ~~[illegible]~~ celor întârziați ceea ce
a spus d-l Maniu, aceasta din dispoziția
domniei sale.
Șefii de sectoare au discutat apoi mijloacele
de propagandă, în acest scop, în lipsa
mea.
În ziua de 8 noembrie, am fost invitat la
o audiență la d-l Ministru de Interne,
pe la ora 9 (9½) dimineața. Am găsit
și pe d-l Bebe Brătianu. Audiența a
fost comună: D-l Ministru de Interne ne-a
cerut ca cele două partide să ia
măsuri pentru împiedicarea manifestației,
fiind-că elemente iresponsabile ~~[illegible]~~ ar putea

[illegible]

... și violente. D-ta ne-a citit și o adresă
a d-lui președinte al Consiliului adresată la Club,
în care se spunea că meetingurile sunt
permise, cu condițiunea să se păstreze
liniștea.
Am mers cu d-l Maniu, la locuința
d-lui Leucuția și i-am comunicat cele
ce mi-a spus d-l Ministru. Eram acolo, dar
a venit ~~pentru~~ în urmă, d-l Mihalache
și alți fruntași.
D-l Maniu a răspuns că nu poate împiedica
o manifestație pentru Rege, care nu este
a partidului.
Am stat acolo, cam până la ora 11. Am
văzut – împreună cu cei prezenți – un
grup cam de o sută de studenți, în
frunte cu studentul Ludoșan, trecând pe
Schitu Măgureanu spre Știrbey-Vodă, cu
drapel și portretul M. S. Regelui, strigând:
„Regele și Patria". Ei erau urmăriți de
un detașament de soldați. D-l Maniu s'a
[illegible] profund la vederea manifestanților. –
~~D-l~~ Plecând spre casă, d-l Maniu
m'a rugat să merg în piața Palatului
și să-i telefonez de la club, cum se
desfășoară manifestația.
Am oprit mașina la Club, am mers până
în fața hotelului Athenée Palace, împreună
cu d-l Popescu Mehedinți; am întâlnit acolo
pe d-nii Bebe Brătianu, Mărcorescu, magistrați
de la Casație, miniștri plenipotențiari etc.,
care priveau manifestația. Mi-au spus
că se produsese un incident cu niște
muncitori care intraseră în mulțime cu
auto-camioane. Unul din aceștia ordona.
Pe

M'am întors la Club și am comunicat aceste [illegible] d-lui Mihalache. La plecare l-am văzut pe d-l Brătianu mergând grăbit, care și mi-a spus că s'au auzit focuri de armă. M'am urcat în mașină și am mers acasă. Pe la ~~[illegible]~~ unu și jumătate mi s'a telefonat că sunt morți și răniți.

N'am organizat nimic și n'am participat la manifestație. Din această cauză mi s'au adus critici foarte vii. S'a dat ca exemplu tineretul liberal, care a fost foarte activ și bine organizat. El a putut ~~[illegible]~~ în piața palatului. Am fost acuzat ca de provocarea [illegible].

Mi s'a montat chiar o cabală la Curtea Marțială de unii prieteni din partid. Dnul Lucian Stănculescu a fost rugat de d-l Mihalache să risipească neadevărurile ~~[illegible]~~ spuse acolo. Chiar un avocat, I. Vlădescu, a determinat pe dnul Lupu să schimbe în parte declarația sa, iar el a dat declarații contra „cunoscutului reacționar Penescu".

Coincidența acestei manifestațiuni cu vizita d-lui Ethridge a fost bine primită, fiindcă acesta a putut vedea personal și reacțiunea opiniei publice.

Penescu

3 Sept. 1947.

563

D E C L A R A T I E

565

In continuare la declaratia din 3 Sept.1947.

In legătură cu 8 Noembrie:

Am depus un memoriu semnat de Dl.MANIU,MIHALACHE,Dr.LUPU St.MIHAESCU şi mine,privitor la toată chestiunea aceasta.La acest memoriu a fost ataşate fotografii,pe care Dl.Procuror Militar le-a lipit în faţa mea pe o foaie a dosarului.Am av şi un film pe care l-am arătat magistratului militar. Acest film deputându-se developa a rămas la mine.El nu avea vederi care putea interesa procesul.O singură vedere era mai utilă dar aceea se găsea într'una din fotografiile care mi-au fost date de Dl.MANIU sau de unul din secretarii lui,pentru a ne servi de ele.

Nu am primit nici-o fotocopie emanând dela Ministerul d Interne sau dela vre'o autoritate de Stat.Era o fotocopie după o adresă a unei organizaţiuni cred a unei din partidele dela guvern - unde se dădea dispoziţii în legătură cu 8 Noembrie,al cărui text nu mi-l amintesc exact,dar a fost depus l dosar.Nu-mi aduc aminte sau cred a fi rugat pe Dl.SERDICI să l multiplice la maşină.

Functionarul JURCUŢĂ nu era în cercul partidului la acea epocă.Fotocopiile au fost multiplicate prin îngrijirea Dlui ROMULUS BOILA /după toate fotocopiile inclusiv documentul/

Cred că fotocopiile au fost văzute la Dl.MANIU,atât de Dl.COPOSU cât şi de Dl.LEUCUTIA.

Dl.MANIU avea mai multe exemplare / 2-3/,din aceste foto copii. D-sa le-a arătat magistratului militar,când acesta l- intepogat acasă.Apoi mi-a încredinţat mie câte un exemplar pe care l-am depus la dosarul Curţii Martiale,cum am arătat mai sus.Nu ştiu de cine sunt procurate aceste fotografii.

ss/ N.Penescu.

3 Septembrie 1947.

~~222~~ 564

3 Sept. 1947
Dată în fața mea
C. [illegible]

566

Declarație

Continuare la declarația din 3 Sept. 1947

<u>În legătură cu 8 Noembrie:</u>

Am depus un memoriu semnat de dnii [illegible], Dr. Lupu, St. [illegible] și mine, privitor la toată chestiunea aceasta. La acest memoriu au fost atașate fotografii, pe care dl procuror militar le-a lipit în fața mea pe o foaie a dosarului. Am avut și un film pe care l-am arătat magistratului militar. Acest film nepurtându-se developa a rămas la mine. El nu avea vederi care puteau interesa procesul. O singură vedere era mai utilă, dar aceea se găsea într'una din fotografii, care mi-au fost date de Dl Maniu sau de unul din secretarii lui, pentru a mă servi de ele.
Mi s-a prezentat și o fotocopie emanând de la Ministerul de Interne sau de la vreo autoritate de Stat. Era o fotocopie după o adresă a unei organizații mai — cred a uneia din partidele de la guvern — unde se dădeau dispoziții în legătură cu 8 Noembrie, al cărei text nu mi-l amintesc exact, dar a fost depus la dosar. Nu mi-o amintesc și nu cred a fi [illegible] pe dl [illegible] s-o multiplice la mașină.
Funcționarul [illegible] nu era [illegible] partidului la acea epocă. Fotocopiile au fost multiplicate prin îngrijirea dlui Romulus Boilă (după toate fotografiile inclusiv documentul)
Cred că fotocopiile au fost văzute la dl Maniu atât de dl [illegible] cât și [illegible].
Dl Maniu avea mai multe exemplare (2-3) din aceste fotografii. Eu le-am arătat magistratului militar, când acesta m-a interogat asupra. [illegible] numai câte un exemplar pe care le-am depus la dosarul [illegible], cum am arătat mai sus. Nu știu de unde sunt procurate aceste fotografii.

M. [illegible]
3 Sept. 1947

172

567

DECLARATIE

Continuare la declarația din 3 Septembrie 1947.

La intrebarea dacă pe timpul cât am fost Ministru de Interne, conducerea partidului Național-țărănesc a făcut intervenții pentru eliberarea legionarilor, răspund:

- Dl.Maniu sau alți membrii ai conducerei de partif nu au intervenit afară de Dl.Solomon, care într'o zi mi-a adus la Minister o lista de câți-va legionari ce trebuesc apărați de arestare. I-am răspuns că trierea se face de o comisiune compusă din reprezentanți ai celor patru partide din guvern și cu nu pot interveni.-

Insă conducerea de partid nu mi-a dat mână liberă să fac schimbări radicale în aparatul administrativ, sub cuvânt că este timp de război. Voiam ca pe lângă înlocuirea prefecților și primarilor cum am arătat în declația mea din 4-7 August ,să fac și epurarea intregului aparat administrativ și mă gândeam la aplicarea proporționalității din guvern pentru noile numiri.

Am constatat că directorul Siguranței - defunctul Colonel Radu Ionescu - nu era potrivit pentru locul lui fiind-că era mereu în panică și cerea mereu bani, din fondul O.P. pe care'l avea Ministerul, pe lângă ce îi era alocat, fără a justifica intrebuințarea lor. Am vrut să-l schimb. Dl.Maniu mi-a recomandat însă să-l păstrez fiind un om care ne-a adus servicii - sub Antonescu. Aceiaș recomandare mi-a făcut-o și pentru Dl.Rânzescu. Pentru acest din urmă și alți fruntași național-țărăniști.

Nu m'am ocupat de corpul dedectivilor și aici de alte măsuri ale Ministerului, fiind-că n'am avut timp.

N'am avut libertate pentru conducerea Ministerului de Interne din partea partidului și a D-lui Maniu. Am fost între tendințele paliticei Dlui Maniu și acelea ale partidelor muncitorești, în special partidul comunist. Am vrut să găsesc un punct de contact pentru stabilirea unei colaborări. N'am reușit din cauzele arătate în declarația mea anterioară și în special din cauza lipsei de libertate în inițiativo.

..//..

Din această cauză am cerut Primului Ministru, Dl. General Sănătescu, să convoace o şedinţă specială a Consiliului de Miniştrii pentru a se fixa politica guvernului în chestia numirei prefecţilor, primarilor şi a ocupărei cu forţa a prefecturilor şi primăriilor. Consiliul de Miniştr a dat un comunicat, care a fixat hotărârile sale. S'a numit o comisie interministerială pentru numirea prefecţilor. Această comisie n'a ajuns însă la nici un rezultat. Situaţia s'a agravat şi manifestaţia contra mea era destinată să rezolve această criză.- Pe avocatul Dumitru Ionescu îl am secretar cam din 1945, i-am făcut un post la club ca să fie şi plătit. Este un băiat bun şi serios. Nu este amestecat în nici o chestiune ilegală, după cât ştiu eu.- La club Ionescu venea după ce termina tribunalul (pe la 12-1) Primea lumea, convoca biroul sau delegaţia permanentă sau orice alte secţiuni, după cum i se dedea dispoziţii. În viaţa de partid n'avea nici o demnitate. A făcut parte din comitetul electoral al tineretului, împreună cu alţii de vârsta şi situaţia lui - Delegaţia permanentă a partidului a autorizat funcţionarea acestui comitet pe timpul alegerilor. El n'a dat însă rezultate; fiind că n'au fost activi.-

Nu cunosc că s'a constituit o secţie militară pe lângă tineretul universitar. Nimeni din conducerea acestui tineret nu mi-a comunicat aşa ceva. Am arătat într'o declaraţie anterioară că, nu s'a vorbit de intenţiunea unui grup de foşti ofiţeri să-l constitue şi eu n'am aprobat ideea, ea nefiind conformă statutului. Nu ştiu dacă la organizaţia Capitalei a tineretului - condusă de Dl. Iosif Toma Popescu, s'a constituit această secţiune.

Nu există o conducere pe ţară a tineretului - în afară de cel universitar - pe lângă care s'ar fi putut constitui această secţiune. Înainte de Paşte am asistat la şedinţa delegaţiei permanente a tineretului pe ţară - cum am arătat în declaraţia din 10 August - nu mi s'a spus că sunt acolo şi militari, sau că s'a constituit o asemenea secţiune.-

Cât am fost eu n'a fost vorba de aşa ceva.

Iar anul trecut - cred - a fost încă o şedinţă a acestei delegaţiuni la care au asistat Dnii Maniu şi Mihalache şi au luat cuvântul. Reprezentanţii tuturor universităţilor au făcut rapoarte de activitate din toate

..//..

centrele (Cluj, Iaşi, Timişoara, Bucureşti). Nu s'a vorbit nimic de o secţie militară.-

Tot înainte de Paşte şi în continuarea celor vorbite de mine în delegaţia permanentă universitară, am stat de vorbă cu comitetul Centrului Bucureşti. Nu mi s'a spus nimic de existenţa acestei secţiuni. Cred că este vorba de acţiunea izolată a unor ofiţeri, printre-cari sunt agenţi provocatori.-

Dl. Maniu a făcut notificări Ministerului Afacerilor Naţionale şi altor instituţiuni, ca să se permită propaganda la care a primit răspuns să vină să facă propagandă.-

La şedinţa delegaţiei permanente a tineretului, de înainte de Paşti 1947, m'am prezentat pentru a combate, pe baza informaţiilor pe care le aveam, că tineretul voia să se constitue în grupuri, această idee ca fiind contrarie statutului. Cu toate că, după Statut, secţia de tineret, bucurându-se de autonomie ar fi putut refuza această sugestie, venită de la Secretarul General, eu ţinând legătură directă cu şeful partidului - căruia îi era subordonată, că am dat aceste instrucţiuni.

Nu ştiu dacă ele au fost urmate. Dacă ar fi existat completă autonomie la tineret şi la celelalte secţiuni auxiliare şi profesionale, Dl.Maniu nu ar fi putut să imprime şi să inspire chiar aproape permanent ~~curentul~~ punctul său de vedere.-

In acest an (1947) n'am fost niciodată cu Dl. Maniu la Bobreşti, la Dl.Mihalache şi nici nu l-am întâlnit acolo.-

Stiu însă că puţin timp înainte de Tamadau, Dl. Maniu a fost la Bobreşti. Pe Dl.Camil Demetrescu, l-am cunoscut pe când eram Ministru de Interne. ~~El~~ făcea legătura între Ministrul de Externe şi mine.

La sfârşitul anului trecut sau începutul anului acesta mi-a dat un telefon, cerând să mă vadă. I-am dat întâlnire la Club. Mi-a cerut o informaţie de care nu-mi amintesc acum.-

P. Conf.

ss. N.Penescu

4 Sept.1947.

222

4 Sept. 1947
Dată în fața noastră
C. [illegible] [illegible] 368

570

Declarație

Continuare la declarația din 3 Septembrie 1947

La întrebarea dacă pe timpul cât am fost ministru de interne, conducerea partidului național-țărănesc a făcut intervenții pentru [illegible] [illegible], răspund.

— Dl Maniu sau alți membri ai conducerii partidului nu au intervenit afară de dl Solomon, care într'o zi mi-a adus la minister o listă de cât-va [illegible] ce trebuiesc epurați de urgență. I-am răspuns că trebuie să facă de o comisiune compusă din reprezentanți ai celor patru partide din guvern și la un [illegible] interne.

Deși conducerea de partid nu mi-a dat mână liberă să fac schimbări radicale în aparatul administrativ, [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible], ca pe lângă înlocuirea prefecților și primarilor, cum am arătat în declarația mea din 4-7 trecut, să fac și epurarea întregului aparat administrativ și [illegible] la aplicarea proporționalității din guvern pentru noile numiri.

Am constatat că directorul Siguranței — defunctul colonel Radu Ionescu — nu era potrivit pentru locul lui fiind-că [illegible] [illegible], [illegible] fondul O.P. pe care îl avea [illegible], pe lângă ce i-a fost alocat, fără a justifica întrebuințarea lor. Am vrut să-l schimb. Dl Maniu mi-a recomandat însă să-l păstrez fiind [illegible] mi-a adus servicii — [illegible]. Aceiași recomandare mi-a făcut-o și pentru dl [illegible]. Pentru acest [illegible] [illegible] alți fruntași național-țărăniști.

Nu m'am ocupat de capul detectivilor și de [illegible] de alte [illegible] ale Ministerului, fiind [illegible] [illegible] timp.

[illegible signature]

S'au sunt liberate pentru coordonarea [illegible] de luptă [illegible] din partea partidului [illegible] s'a [illegible]. Acea fost toate tendințele politice. [illegible] și acelea ale partidelor democratice, în special partidul comunist. Acea [illegible] de [illegible] un punct de contact pentru stabilirea unei colaborări. S'a [illegible] din cauza [illegible] și în special din cauza lipsei de libertate și [illegible].
Din această cauză am cerut Primului-ministru, dl. General Sănătescu, să convoace o ședință specială a Consiliului de miniștri pentru a se fixa politica guvernului în această chestiune: prefecților, primăriilor și a ocupării cu forța a prefecturilor și primăriilor. Consiliul de miniștri a dat un comunicat, care a fixat următoarele date. S'a numit o comisie inter-ministerială pentru numirea prefecților. Această comisie s'a [illegible] însă la nici un rezultat. Situația s'a agravat și manifestațiile contra mea au destinate să rezolve această criză.
Pe avocatul Dumitru Ionescu îl cunosc [illegible] din 1945. I-am făcut un post la club ca să fie și plătit. Este un băiat bun și [illegible]. Nu este amestecat în nici o acțiune ilegală, după câte știu eu. La club Ionescu venea după ce termina tribunalul - spot la 12-17. Prima lună, [illegible] delegatul permanent [illegible] alte [illegible], după cum i se cerea dispoziții. În [illegible] de partid [illegible] organizatele. A făcut parte din comitetul electoral al [illegible], împreună cu alții [illegible] delegații permanente a partidului a autorizat funcționarea acestui comitet pe timpul alegerilor. El n'a dat nici rezultate; fiind [illegible] au fost [illegible].

[illegible signature]

224 Ex. dir. 569

571

Nu cunosc că s'a constituit o secție militară pe lângă tineretul universitar. Nimeni din conducerea acestui tineret nu mi-a [illegible] așa ceva. Am arătat într'o declarație [illegible] că nu s'a vorbit de întrebuințarea unor [illegible] ce fostă ofițeri să-l constituie și eu n'am aprobat ideea, ea nefiind conformă statutului.
Nu știu dacă la organizația Capitalei a tineretului — condusă de dl. Iosif Toma Capeșteanu — s'a constituit această secțiune.-
Nu exista o conducere pe țară a tineretului — în afară de cel universitar — pe lângă care s'ar fi putut constitui această secțiune.
Înainte de Poarta am asistat la ședința delegației permanente a tineretului pe țară — cum am arătat în declarația din 10 August — nu mi s'a spus că sunt acolo și militari, sau că s'a constituit o asemenea secțiune. Cât am fost eu n'a fost vorba de așa ceva.
După câte cunosc — cred — a fost unica ședință a acestei delegațiuni la care au asistat dd. Ioanid și Mihalache și au luat cuvântul. Reprezentanții centrelor universitare au făcut rapoarte de activitatea din toate centrele (Cluj, Iași, Timișoara, București). Nu s'a vorbit nimic de o secție militară.
Tot înainte de Poarta și în continuarea celor vorbite de mine în delegația permanentă universitară, am stat de vorbă cu comitetul centrului București: nu mi s'a spus nimic de existența acestei secțiuni.
Cred că este vorba de acțiunea izolată a unor ofițeri, fiindcă — cari erau agenți provocatori.-
Dl. Ioanid a făcut [illegible] Radiodifuziunii Spaniei Naționale și altor instituțiuni, ca să [illegible] propaganda la care a făcut [illegible]

înființeze sau ~~participe~~ încă să-și facă propagandă.
La ședința delegației permanente a tineretului, de după Paști 1947, n'am prezentat pentru a combate, pe baza informațiilor pe care le aveam, că tineretul vrea să se constitue în grupuri, această idee ca fiind contrarie statutului.
Cu toate că, după statut, secția de tineret, bucurându-se de ~~completă~~ autonomie, ar fi putut discuta această chestiune, deoarece lega la Secretariatul General, ea având legătură directă cu șeful partidului - căruia îi era subordonată, nu am dat aceste instrucțiuni.
Nu știu dacă ele au fost urmate. Dacă ar fi existat completă autonomie la tineret și la celelalte secțiuni auxiliare și profesionale, d-l Manu nu ar fi putut să compromită și să impună chiar aproape forțat punctul său de vedere.
În acest an (1947) n'am fost niciodată cu d-l Manu la Dobrești, la d-l Mihalache și deci nu l-am întâlnit acolo.
Știu însă că puțin timp înainte de Tămădău, d-l Manu a fost la Dobrești.
Pe d-l Costel Dumitrescu l-am cunoscut pe când eram ministru de interne. El făcea legătura între Ministerul de Externe și mine.
La sfârșitul anului trecut sau începutul anului acesta mi-a dat un telefon, cerând să mă vadă. I-am dat întâlnire la Club. Mi-a cerut ceva informații, de care nu-mi amintesc acum.

N. Penescu

4 Sept. 1947

231/III

570

572

DECLARAŢIE

La întrebarea dacă-mi amintesc obiectul vizitei D-lui Camil Demetrescu răspund :

Acest domn a venit la Club.-A fost anunţat de Secretarul meu,dl.avocat Ionescu ; l-am primit în biroul presei şi mi-a cerut să-i dau memoriile D-lui Maniu,din timpul lui Antonescu.- Nu pot preciza dacă a explicat că ele îi sunt cerute, pentru o lucrare de dl. Melbourne,dar numele acestuia a venit în discuţie.- I-am răspuns că nu le am,dar îi voi da raportul meu făcut la 3 Iulie 1946 către Comitetul Central,unde sunt reproduse extrase din principalele memorii.-Cred că i le-am lăsat într'un plic acasă la mine, de unde le-a luat.-

ss/. N. Penescu

5 Septembrie 1947

La întrebarea dacă în grupul de militari care s'au prezentat cu Dl.avocat Ionescu în Sept.1946,la mine acasă ca să-mi prezinte simpatia după agresiunea suferită la Piteşti, mi-a solicitat o cameră la club pentru şedinţele lor ei făcând parte din Secţia militară.-

Răspund : Nu-mi aduc aminte,dar am putut da această cameră care era fixată pentru alte secţiuni.- Precizez că n'am putut da cameră pentru grupul lor ci pentru secţiunea din care făceau parte.- De atunci n'am mai auzit de activitatea lor.-Nu m'am interesat de ei niciodată.- Am întrebat cred în Noembrie 1946, când voiam să merg în Argeş pe Ionescu,dacă cineva din secţia militară m'ar putea însoţi.- mI-a răspuns că nu este nimeni.- M'am gândit la un ofiţer fiindcă putea să mă apere.- Nu era evident vorba de ofiţeri activi.- Când au venit la mine cei câţiva ofiţeri am cunoscut numai pe Sava.- Cred că cu Cpt.

./.

Senchea mi-a spus câteva cuvinte în numele lor.-Ceilalţi au tăcut,am stat maximum un sfert de oră şi n'am vorbit nimic de politică.- Nu ştiu dacă era şi un plotonier Albu.- Dl.Ionescu m-a informat mult mai târziu că printre cei veniţi atunci la mine unul era în serviciul poliţiei.- Cred că acest grup m'a vizitat ca atâţi alţii,pentru condescendenţă fiindcă n'am mai avut contact cu mine în urmă şi nici nu mi-au propus sau făcut vre-o sugestie cu prilejul vizitei.- 573

ss/. N. Penescu

6 Septembrie 1947

P.Conf.

229

6 Sept. 1947
Dată în prezența [illegible]
O. O. [illegible]

572

571

Declarație

La întrebarea dacă 'mi amintesc [illegible] în care d-l Camil Demetrescu răspund:
Acest domn a venit la club. A fost ~~între~~ recomandat de secretarul meu, d-l avocat Ionescu, și i-am promis un birou [illegible] și mi-a cerut să-i dau memoriile d-lui Manu, din timpul lui Antonescu. Nu pot preciza dacă a explicat că ele îi sunt cerute pentru o lucrare de domnul Melbourne, dar numele acestuia a venit în discuție. I-am răspuns că nu le am, dar îi voi da raportul meu, făcut la 3 Iulie 1946 către Comitetul Central, unde sunt reproduse extrase din precedentele memorii. Cred că i le-am lăsat într'un plic acasă la mine, de unde le-a luat.

5 Sept. 1947

[signature]

La întrebarea dacă un grupul de militari care s'au prezentat la d-l avocat Ionescu, în Sept 1946, la mine acasă ca să-mi prezinte simpatii, după [illegible] la [illegible], mi-a solicitat o cameră ~~pentru~~ la club pentru ședințele lor ca făcând parte din secția militară, răspund: Nu 'mi aduc aminte, dar am putut da această cameră, cum am făcut pentru alte secțiuni. Presupun că n'am putut da camera pentru grupul lor, ci pentru secțiunea din care făceau parte. De atunci n'am mai auzit de activitatea lor. Nu m'am interesat de ei niciodată. Am întrebat, cred în Noiembrie 1946, când [illegible] la noi [illegible], pe Ionescu, dacă cineva din secția militară ar putea [illegible]. Mi-a răspuns că nu are nimeni. Nu m'am gândit să mai aștept, fiind că puteau să mă [illegible], ~~[illegible]~~
[illegible]

Nu se existent vota de ofițeri activi.
Când am venit la mine ca cât. ca ofițeri am
cunoscut numai pe Sava. Cred că ar
căpitan Senchea mi-a spus câți ar
cunoaște cu numele lor. Ceilalți au făcut.
La stat-major un sport de să și n'am
vorbit nimic de politică. - Nu știu dacă
era și un plutonier Albu. Dl. Ionescu
mi-a informat mult mai târziu că
pentru ~~ofițerii~~ ce veneau atunci la mine,
unul era și serviciul poliției. Cred că
acest grup s'a înfiripat cu atâți alții, pentru
evidențe, fiindcă n'au mai avut contact
cu mine în anul și nici nu mi-au propus
deci făcut să-i [illegible] la [illegible]

[illegible signature] 6 Sept 1946.

575

D E C L A R A T I E

Ce cunoştinţă aveţi Dvs.despre un mesagiu primit de Dl. Maniu prin Misiunea Americană prin luna Aprilie dela Dl.Aacheson.

La această întrebare răspund :

Prin luna Aprilie 1947,eram la Dl. Mihalache în casa D-lui Nestor Badea acolo se afla şi Dl.Maniu.- Acesta ne-a spus că faţă de arestările tot mai numeroase făcute printre membrii partidelor de opoziţie şi în special printre naţional-ţărănişti şi faţă de situaţia gravă din ţară,D-sa a informat misiunile aliate că este nevoit să înceapă o acţiune pentru răsturnarea guvernului.-

Misiunea americană i-a comunicat un mesagiu primit dela Dl.Subsecretar de Stat Aacheson ~~xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx~~ prin care acesta dădea instrucţiuni ca Dl.Maniu să fie sfătuit să nu facă agitaţiuni în acest sens.-

Dl. Maniu ne-a citit un text scris la maşină care avea c'am conţinutul de mai sus.-

Cele de mai sus cuprind în general ideea următoare :

" La informaţia dată de Dl.Maniu că dată fiind situaţia din ţară,dl.Maniu vrea să răstoarne guvernul,Dl.Aacheson roagă Misiunea Americană să-l sfătuiască să nu facă agitaţiuni în acest sens.-

ss/. N. Penescu

8 Septembrie 1947

Conf.

8 Sept. 1947
Dată în faţa noastră
C.a. Dobrescu

232

IV 74

576

Declaraţie

Ce cunoştinţă aveţi d-voastră despre un mesagiu primit de domnul Maniu, prin Misiunea americană, prin luna Aprilie de la dl. Acheson?

La această întrebare răspund:

Prin luna Aprilie 1947, fiind la dl. Mihalache, în casa d-lui Nistor Badea. Acolo se găsea şi dl. Maniu. Acesta ne-a spus că faţă de arestările tot mai numeroase făcute printre membrii partidelor de opoziţie şi în special printre naţional-ţărănişti şi faţă de situaţia gravă din ţară, domnia sa a informat Misiunile aliate că este necesar să înceapă o acţiune pentru înlăturarea guvernului. Misiunea americană i-a comunicat un mesagiu primit de la Subsecretarul de Stat Acheson prin care acesta dădea instrucţiuni ca dl. Maniu să fie sfătuit să nu facă agitaţiuni în acest sens. ~~să se abţină de la o eventuală ori agitaţiuni acţiune~~. Dl. Maniu ne-a citit un text scris la maşină, care avea cam conţinutul de mai sus.

Corectat de mine I. Mih.

Cele de mai sus cuprind în general ideea ~~dintâi~~ următoare:

„La informaţiile date de dl. Maniu că dată fiind situaţia din ţară, dl. Maniu va să răstoarne guvernul, dl. Acheson roagă Misiunea americană să-l sfătuiască să nu facă agitaţiuni în acest sens."

Mihalache 8. Sept. 1947.

III

575

577

D E C L A R A T I E

La intrebarea in ce inprejurări l-am cunoscut pe domnul comandor de aviaţie Cioroiu şi ce am discutat cu dânsul prin luna Iulie, când a venit la mine acasă, răspund :

L-am cunoscut pe Dl. Ciorou la biroul presei[illegible] pela inceputul anului. Era la Dl. comandor Mocanu, care mi l-a prezentat după câtva timp, am fost rugat să angajez pe Dl. Cioroiu la biroul presei.- [illegible]. Am refuzat pentrucă nu vroiam să am militari în serviciul secretariatului.

Chiar Dl. Zane fusese solicitat în acelaş sens şi mi-a spus că este de aceiaş părere, dl. Zane fiind în comitetul de trei pentru pres.ă

După acest răspuns, dl. Cioroiu n'a mai venit pela club.-

Prin luna Februarie plecând de acasă intr'o dimineaţă plea 9 şi mergând spre Dl. Mihalche l-am întâlnit pe dl. Cioroiu venind din casa de vizavi unde locuieste o rudă a sa.- Am mers pe jos până în strada Berna. Mi-a spus că s'a angajat undeva. Cu acest prilej mi-a spus că a lucrat la Statul Major la Biroul de presă şi mi-a făcut o expunere interesantă despre cum se lucrează intr'un asemenea serviciu. Prin Iunie sau Iulie s'a hotărât ca Dl. Mocanu să treacă definitiv la " Dreptatea". Intenţionam să angajez un gaetar la birou de presă. Atunci am voit să stau de vorbă cu dl. Cioriu mai ales asupra clasării materialului din ziare.

L-am rugat pe Dl. Mocanu să comunice dorinţa mea de a-l vedea. Dl. Mocanu a venit la mine la socetatea "Chibriturile" intr'o dimineaţă / cam pela ora 1 / dela club. Mi-a promis că va căuta pe Dl. Cioroiu şi acesta îmi va da un telefon.

./.

Două treizile mai târziu Dl. Cioroiu mi-a telefonat că poate veni atunci / pela ora 4-5/

L-am primit, dar aveam lume şi el mi-a spus că pleacă în provincie pentru vre'o lo zile. A rămas să vină din nou când se va reintoarce. Nu-mi amintesc dacă mi-a explicat pentru ce merge în provincie. In timpul conversaţiei a venit vorba şi despre primejdia care ne amenință pe toți pentru a fi arestati. Dl. Cioroiu m'a întrebat de ce nu plecăm. Eu i-am răspuns că eu nu plec, dar am auzit că nu ami este decât o singură posibilitate aceia de a închiria toate locurile dintr'un avion care merge la Arad, care este mai departe decât forntiera Turciei şi de a pleca in altă parte. Mi-a răspuns că aceasta este o imposibilitate, dar există şi alte posibilităţi. El însă va spune după ce se intoarce. După două trei zile am mers la Dl. Maniu, în casa Dlui Badea unde era şi Dl. Mihalache şi le-am comunicat la amândoi conversaţia cu Cioroiu. Aceasta se petrecea începutul lui Iulie. Dl. Maniu si Mihalache a răspuns negativ, in sensul că nu este locul să facem asta. Sâmbătă le Iulie am fost la Dl. Mihalache, in casa Dlui Popescu Mehedinţi - cum am mai declarat şi când dsa mi-a porpus să mergem la Dobresti la el. I-am ~~xxxxxxxxxxxxx~~ amintit din nou de convorbirea cu Cioroiu. El mi-a răspuns că aceasta nu este un om serios, că i-a dat să-i facă o lucrare, /nu ştiu de ce era vorba /, că a lucrat bine dar este cam superficial. Dacă i-am spus lui Cioroiu că vrea săplece din oameni importanţi, nu mi-a duc aminte, dar nu m'am gândit la Dl. Mihalache şi la mine fiindcă nicodată nu fusese vorba de aşa ceva intre acesta şi intre mine.-

Aceasta intâmplare lămureste si mai bine starea mea sufletească în ajunul Tămădăului.-

Dacă i-am spus Dlui Cioroiu de doi oameni importanţi-cum sunt intrebat este numai pentru a-i lăsa impresia că nu este glumă. Numai o coincidenţa a facut ca câteva zile mai târziu Dl. Maniu să mă trimeată la Tămădău impreună cu Dl. Mihalache. Menţionez că Dl. Cioroiu mi-a spus că aceasta merita 6 mii de dolari. Eu iam răspuns că chestiunea aceasta se va discuta mai târziu. Voia s'o comunic Dlui Maniu. Mi-arăspuns, când i-am comunicat conversatia, că Cioroiu, că noi nu avem de unde plăti această sumă. Dl. Maniu, nu mi-a spus că exist alte posibilităţi.-

/ss/ N. Penescu

11 Septembrie 1947.-

Declarație 577

11 Sept. 1947
Dată în fața noastră
O.of. [illegible]

579

La întrebarea ce mi se pune: când l-am cunoscut pe domnul comandor de aviație Lissovici și ce am discutat cu dânsul prin luna Iulie când a venit la mine acasă, răspund:

L'am cunoscut pe dl. Lissovici la Biroul presei, pe la începutul anului. Era la dl. Comandor Ciocanu, care mi l-a prezentat. După cât-va timp, am fost rugat să angajez pe dl. Lissovici la Biroul presei. Am refuzat, pentru că nu voiam să am militari în serviciul Secretariatului. Chiar dl. Zane fusese solicitat în acelaș sens și mi-a spus că este de aceeași părere, dl. Zane fiind în comitetul de trei pentru presă.

După acest răspuns, domnul Lissovici n'a mai venit pe la club.

Prin luna Februarie, ieșind de acasă într'o dimineață pe la 9, și mergând spre dl. Mihalache, l-am întâlnit pe dl. Lissovici ieșind din casa de vis-à-vis, unde locuește o rudă a sa. Am mers [illegible] pe jos până în Str. Berna. Mi-a spus [illegible] că s'a angajat undeva. Cu acest prilej nu mi-a spus că a lucrat la Statul Major la biroul de presă și mi-a făcut o expunere interesantă despre cum se lucrează până în economia serviciului. Prin luna Iunie sau Iulie s'a hotărât la dl. Ciocanu să treacă definitiv la „Dreptatea". Intenția mea

N. Penescu

să angajez un gazetar la biroul de presă. Atunci am vrut să stau de vorbă cu dl Cioroiu mai ales asupra chestiunii materialului din țară. L-am rugat pe dl Mocanu să-i comunice dorința mea de a-l vedea. Dl Mocanu a venit la mine, la societatea „Architectura" într-o dimineață (cam pe la ora 1), de la club. Mi-a promis că va căuta pe dl Cioroiu și acesta mi-va da un telefon. După două zile mai târziu, dl Cioroiu m-a telefonat că poate veni atunci (pe la ora 4-5). L-am primit, dar aveam lume și el mi-a spus că pleacă în provincie pentru vreo zece zile. A rămas să mă vadă din nou când se va întoarce. Nu-mi amintesc dacă mi-a explicat pentru ce merge în provincie. În timpul conversației a venit vorba și despre primejdia care ne amenință pe toți pentru a fi arestați. Dl Cioroiu mi-a sfătuit de a nu plecăm. Eu i-am răspuns că eu nu plec, dar am auzit că nu mai este decât o singură posibilitate, aceea de a utiliza calea locurilor [illegible], care merge la Brad, care este mai departe decât frontiera. [illegible] și le a pleca în altă parte. Mi-a răspuns că aceasta este o imposibilitate, dar că există și alte posibilități. El însă va spune după ce se întoarce. După două-trei zile am mers la dl Maniu, în casa d-lui Boilă, unde era și dl Mihalache și le-am comunicat în amănunt conversația cu Cioroiu. Aceasta se petrecea la începutul lui [illegible]

Iulie. D-nii Maniu şi Mihalache au răspuns negativ, motivul că nu este locul şi momentul. Sâmbătă 12 Iulie am fost la dl. Mihalache, unde eram aşteptat cu nerăbdare, — cum am mai declarat — şi când d-sa mi-a propus să merg la Dobrota cu el. I-am amintit atunci despre convorbirea cu Cioroiu. El mi-a răspuns că acesta nu este un om serios, că i-a dat să-i facă o lucrare (nu ştiu de ce era vorba), că a lucrat bine, dar este cam superficial. Dacă i-am spus lui Cioroiu că vor să plece doi oameni importanţi, nu-mi cere amănunte, dar nu m'am gândit la dl. Mihalache şi la mine, fiindcă niciodată nu făcuse vorbă de aşa ceva între acesta şi între mine. Această întâmplare lămureşte şi mai bine starea mea sufletească în ajunul Tămădăului.

Dacă i-am spus dlui Cioroiu de doi oameni importanţi — cum sunt interpretate numai pentru a-i lăsa impresia că nu este glumă. Numai o coincidenţă a făcut ca câteva zile mai târziu, dl. Maniu să mă trimeată la Tămădău, împreună cu dl. Mihalache. Menţionez că dl. Cioroiu mi-a spus că aceasta va costa sume mari de dolari. Eu i-am răspuns că chestiunea aceasta se va discuta mai târziu. Voiam să-l cunoască dl. Maniu.

Ma-

Dl. Marcu a. Mi-a răspuns, când
i-am comunicat [illegible] ca Giurgiu,
că nu avem de unde plăti această
sumă. Dl. Manoliu nu mi-a spus
că există altă posibilitate.

[illegible]

11. Sept 1947.

D E C L A R A T I E

La întrebarea ; Prin ce mijloace putea Partidul Naţional Ţărănesc să răstoarne guvernul în momentul polite actual,răspund :

După cum am arătat în declaraţiunile anterioare,mulţi fruntaşi ai partidului consideram că nici o acţiune nu mai este posibilă pentru răsturnarea regimului,prin mijloace normale în ţară. Deaceia se spunea că Dl. Maniu " s'a înfundat". Rămâneau însă alte mijloace şi anume :

a. Actiunea pe plan inernaţiona, pentruca la momentul potrivit,în speaila, cele trei puterii să intervină în Rom:ni pentru o altă formulă de guvern , Aceasta acţiune avea însă o scadenţă lungă şi era destul de nesugură, Ea presupunea ca o condiţie sine qua non adeziunea Uniunei Sovietice.- Ea mai implica un moment internaţional când asemenea intervenţiuni trebuiaă să se facă în mai multe ţării europene/Grecia Italia,Turcia,pe lângă statele din bazinul dunărean/.Partidu prin politica memoriilor,a căutat să creeze ambianţa necesar unei asemenea intervenţiuni. Notele anglo-americane,trimise guvernului român şi provocate în cea mai mare măsură,de memoriile celor treim partide de opoziţie,creeau mică parte acea tă ambianţă. Dela un timp însă eficacitatea lor era tot mai redusă. Opinia publică din ţară nu le mai aprecia,iar guver nul găsea argumente de drept internaţional,valabile pentru a le respinge . Deaceia se aştepta ratificarea tratatului de pace pentru ca comisiunea celor trei miniştri,însărcinată cu supravegherea executării lui să poată funcţiona. Stiu însă c Dl. MANIU era foarte sceptic în privinţa eficienţei acestei comisiuni. La o masă la Dr. Jovin,unde am întâlnit pe Dl. Holman,l-am provocat fiindcă asa îmi dădese dispoziţiuni Dl. MANIU,care aflase că întâlnesc pe ministru Angliei- ce prespetive vede pentru a doua zi după ratificarea tratatului.Dl Holman mi-a răspuns că acea comisie nu poate lucra decât pe acordul complect al celor trei,nu cu majoritate,aşa cum cred unii dintre noi. Dl MANIU a fost foarte desmăgit de acest răspuns.

./.

~~580~~

582

Acţiunea de propagandă,pe lângă guvernele străine dusă î străinătate era utilă dar nu concludentă. Deaceia nu puteam mari nădejdi în ea. Am arătat de ce persoane se servea Dl. MANIU în străinătate.

Este evident că Dl. MANIU nu-mi spunea mie şi celorlalţi din conducerea partidului care nu era în intimitatea lui,decât informaţiunile ce primea şi puteau fi comunicate aproape oricui. Asa îmi explic dece Dl. MANIU evita să-mi deà să citesc scrisori de a căror primire aflasem şi pe care i le ceream,cum s'a întâmplat recent cu o scrisoare dela CORNEL BIANU,de care ne-a vorbit dl. LEUCUTIA. Am arătat că şi scrisoarea lui BUZESTI din Martie am primit-o dela LEUCUTIA. Dl. MANIU nu ştia că am citit-o şi totuşi a dat-o numai dlor. MIHALACHE şi MIHAIL POPOVIC Dar nu m'am îndoit niciodată că alături de scrisorile informative mai trebuiam să fie si altele care să cuprindă elementele acţiune Dlui MANIU. Când am auzit de plecarea Dlor. VISOIANU şi BUZESTI, am înţeles că de data aceasta Dl. MANIU avea pe omul său în afară / BUZESTI/. El n'a avut încredere în GAFENCU sau TILEA,care erau oamenii Regelui Carol şi care îl mai părăsiseră odată. Le folosit pe GAFENCU în timpul Conferintei de Pace dela Paris,pentru că nu a avut pe altcineva. Si atunci Dl. MANIU a trimis instrucţiuni fără să mă informeze despre conţinutul lor.

Nuştiu dacă a spus ceva celorlalţi din birou.Acţiunea pentru a o denumi aşa " Ocultă " a Dlui MANIU în străinătate îi era obişnuită. O practicase cu succees până la 23 August 1944 prin oameni pe care îi avea la Londra, Lisabona,Madrid etc.

Aceasta acţiune" Ocultă" putea să aibă o alternativă; războiul sau pacea :

In prima parte a alternativei,se putea înţelege primejdia de război,din cauza situaţiei interne a României.La aceasta se referea concluzia memorandumului trimis de cele trei partide în Martie la O.N.U. O stare de agitaţie în România periclita pacea Europei aci şi dădea deci prilej O.N.U.-ului să intervină pentru ai pune capăt, Aceasta putea însemna răsturnarea regimului şi alegeri libere noi,aşa cum s'a cerut prin citatul memorandum.

A doua parte a alternativei era războiul însuşi provocat de cauze externe,între Uniunea Sovietică şi Marile Puterii Anglo-saxone. In acest caz,ca şi în cel ce urmează politica partidului -asa cum a imprimat-o dl. MANIU- îl determina să acţioneze în favoarea anglo-americanilor de a căror victorie era legată însăşi cauza partidului şi după concepţia lui a ţării.

A treia împrejurare pe care Dl. Maniu o putea avea în vedere era o răsturnare violentă a regimului sau cel puţin o încercare de răsturnare a lui, care ar fi provocat intervenţia

militare. Dl. MANIU a avut o gardă personală, formată din militari in ziua de alegeri. Intru'una din zilele lunei Martie - cred- eram la dl. MIHALACHE- în casa lui NESTOR BADEA- când avenit vorba de secţia militară. Dl.MANIU s'a interesat de ea şi a făcut o aprecierea valorabilă folosirei militarilor în acţiunea de partid, la cre dl. MIHALACHE, a observat: " Iţi voi spune eu Dle MANIU ce am vorbit cu generalii" atunci n'am dat importanţă acestei comunicării şi eram obişnuit cu secretele celor doi şefi ai partidului. Din moment ce dl. MIHALACHE nu a crezut că e necesar să mă informeze şi pe mine ce a vorbit cu generalii, nu l-am intrebat nimic.

In Iunie eram la Dl. MANIU în casa Boilă, unde se discutase despre arestării şi tratamentul celor arestaţi. Dl. MANIU s'a ridicat ferm depe scaun şi a spus cam aceste cuvinte : " Am eu mijloace să răstorn guvernul" Am avut atunci sentimentul că Dl. MANIU nu a aruncat numai o vorbă de încurajare, dar că într'adevăr avea în vedere acţiuni serioase posibile.

In casa Dlui MANIU se vedeau foarte des ofiţerii şi în special generalii.

Despre activitatea secţiei militare, am mai fost informat întâmplător de generalul ZORZOR- după cum am mai arătat care mi-spus că la secţia militară se lucrează frumos şi că este în studiu un proect de reorganizare a armatei. Odată, mergând la Club am găsit în camera de alături cu biroul meu un grup de ofiţerii- în civil- care mi-au fost prezentaţii cred de generalul STOIKA într o şedinţă şi care aşteptau să se întrunească intr'o şedinţă. Le-am spus că aşi fi foarte mulţumit dacă aşi asista şi eu la una din şedinţe. Mi-au promis că mă vor invita ceace nu s'a întâmplat. Printre ei mai erau generalii. Printre ofiţerii pe care i-am văzut mai des la dl. MANIU sunt şi cdorii MOCANU6din marină şi CIOROIU6 din aviaţiei-. La club mi s'au prezentat trei ofiţeri din Oradia Mare care m'au întrebat cine le dă autorizaţiei să constituie secţia militară la Oradia. I-am trimis la generalul Negrei, dela care primisem r cent scrisoarea citată. Când am fost în Februarie la Sibiu cu Dl. LEUCUTIA, am fost primit la club. de organizaţia locală şi îmi pare că mi-a fost prezentat un colonel ca şef al secţiei militare.

In campania electorală din Bucureşti am văzut ofiţerii în uniformă - la adunarea sectorului de negru, care a avut loc la club şi unde l-am însoţit pe dl. MANIU, atât la club cât şi în mulţime care manifesta pe str. Clemenceau în faţa clubului.

./.

Toate aceste manifestaţiuni dovedeau atracţiune ofiţerilor către partid şi activitatea lui.

In ziua de 12 Iunie când i-am vorbit din nou dlui MIHALACHE de CIOROIU, acesta mi-a spus că îl cunoaşte fiindcă a lucrat un plan de reorganizare a aviaţiei, că este inteligent dar neserios / sau superficial/, reamintesc declaraţiile mele privitoare la cei câţiva tineri ofiţeri care au venit la mine acasă in Septembrie 1946, pentru a-mi prezenta simpatiile lor. De activitatea lor s'a interesat- după câte am auzit dl. MIHALACHE şi organizaţia capitalei.

Tineretul

Ambianţa naţionalistă creeată in jurul partidului a atras spre el unmeros tineret, în special universitar. Când am venit la conducerea secretariatului, am găsit o organizaţiei a tineretului universitar din centrul universitar Bucuresti, condusă de dl. GOIA. Primul meu contact cu acest tineret a fost luat chiar cu prilejul alegerii noului comitet când a fost ales Dl. TARTEA MIHAI. Acesta era un element excepţional de dinamic şi inteligent. In scurtă vreme s'au organizat toate facultăţile, în special politehnica, medicina umană şi veterinară, academia comercială. La aceasta din urmă era deasemenea un element viu Dl. LUDOSAN. In măsura în care creştea numărul studenţilor în partid s'a simţit nevoie educării şi organizării lor. A fost însărcinat dl. profesor GEROTA cu supravegherea organizării şi a elaborării unei regulament de funcţionare în cadrul statutului. In primăvara anului 1946, tineretul era organizat în toate centrele universitare. Alături de tineretul universitar se organiza tineretul în fiecare judeţ. Aceasta era sarcina prezidentului de judeţ.

In primăvara anului 1946 / cred in Aprilie/ s'a ţinut la Club o şedinţă a delegaţiei permanente a tineretului universitar pe ţară sub preşidenţia dlui. TARTEA, la care au participat Dl. MANIU, dl. MIHALACHE şi cu mine. S'au citit rapoartele asupra situaţiei in toate centrele universitare făcute de prezidenţii acestora. In acel moment organizaţia tineretului era pusă la punct cu oarecare dificultăţi la Iaşi.

Este adevărat că elanul tineretului nu putea fi uşor stăpânit, şi dlui MANIU nici nui plăcea să fie stăpânit. Contra dispoziţiei mele exprese s'au făcut unele manifestaţiuni de stradă dintre care şi aceia dela 10 Mai 1946, care a prilejuit un proces cu multe condamnării . Eu vroiam să feresc pe tineri de aceste inutile neplăceri.

In timpul alegerilor,- cum am mai arătat- s'a constituit un comitet electoral mixt al tineretului/universitar,

şi genera ia de 30 de ani/ Acest comitet a primit fonduri dela partid pe lângă cele ce îşi procurase singur. Era prezidat de Dl. VISA AUGUSTIN,pe care Dl. MANIU îl numise în fruntea unui fel de organ de conducere al organizaţiilor tineretului şi de legătură cu prezidentul partidului. Dl. VISA prezida un comitet de coordonare si legătură din care făceau partea Dl. TARCEA şi elementele celmai active ale tineretului.

Comitetul electoral a însărcinat pentru fiecare două trei judeţe câte o persoană /din tineret/ care să ia legătura cu şefi de judeţe şi să organizeze tineretul din fiecare judeţ. Li s'au dat manifeste şi ei au tipărit manifeste ale tineretului. Tot acest comitet electoral a îngrijit de organizarea unui serviciu de curierii între secretariat şi şefii de judeţe. Dl. TARCEA/după delegaţa permanentă din 1946/ s'a retras dela conducerea tineretului pe ţară. Dl. BARBUS l-a suplinit.Acesta nu este însă un element atât de activ deşi este un om inteligent şi capabil. Dl. VISA nu s'a mai ocupat de tineret după alegeri. In 1947- la inceputul anului- s'a ales în fiecare centru universitar,comitetele şi delegaţia pe ţară s'a întrunit la Bucuresti inainte de Paşte.Am relatat intr'o declaraţie specială intervenţia mea la această delegaţie şi ce a provocat o. Trebuieă să relevezi că la conducerea tineretului au venit în realitate alte elemente,care o inspirau din umbră/VETELEANU şi alţii/.Spiritul în care era condus atât tineretul nu se mai potrivea cu doctrina partidului. In acelaş timp tineretul se detaşa de secretariatul general şi ţinea un contact aproape exclusiv cu Dl. MANIU. Dl. VIRGIL SOLOMON se ocupa deasemenea elemente tinere dar întâmplător. Scoala de cadre-condusă de Dl VETELEANU- era in realitate conducerea reală a tineretului. Se începuse organizarea pe cercuri a tineretului,dar nu în general ci numai printre elementele de încredere. Deaceia,în delegaţia permanentă s'a contestat că tineretul universitar se organizează atfel de cum prevede regulamentul.Dl. MIHALACHE a primit un memoriu dela fostul preşedinte al centrului Bucuresti,Dl. DRAGULANESCU tot în sensul informaţiilor mele.Deaceia m'a spirjinit în sedinţa biroului,când am ridicat chestiunea despre care am mai vorbit. Este evident că actuala conducere reală a tineretului universitar numai mergea pe linia oficială a partidului.Dl. MANIU avea legătură directă cu această conducere.

Tineretul putea astfel deveni foarte uşor un element importante de luptă pe teren cu atât mai mult cu cât el activ în centrele universitare şi putea avea alături şi celălalt tineret din organizaţiile judeţene.

./.

Tineretul universitar national țărănist a pornit lupta contra tineretului universitar organizat în alte partide. Agitația era făcută cu diferite prilejuri. Asa s'a întâmplat la Facultatea de Medicină Umană cu prilejul morței profesorului CIOCALTEU și cu prilejul unui incident întâmplat profesorului POPA. Studenții naționali țărăniști creeau în mediul universitar și contrarie regimului de câte ori era vorba de deblocării de profesorii sau alte măsuri. Am auzit că în provincie a fost utilizat și tineretul sătesc, pentru a se alimenta cei fugiți în munți și în special ca element de ajutor.

MUNCITORII

Pe lângă cele arătate în declrațiile anterioare adaug. :

Trebuie avută in vedere și organizațiile muncitorești din provincie/ Timiș-torontal, Arad? Constanta, Mediaș etc./.

In general organizația muncitorească are două mari secțiuni : a. muncitorii manuali și b. funcționarii-grupați pe secții de specialitate.

Situația economică concedierile de funcționari publici de funcționari particulari etc. creeau condițiuni favorabile pentru atragerea acestora spre organizațiile muncitorești național țărăniste. Am fost impresionat când am primit la clu în cursul anului 1946, o delegație a comitetului muncitoresc din Timisoara, de felul în care era concepută organizația și de numărul de membrii pe care pretindea că îi are.

Dacă la centrul nu s'a reușit a se înjgheba un comitet al acestei organizații, pe țară, numai puțin șefi din județele cu efective muncitorești importante au activat mult pentru atragerea muncitorilor, mai ales a acelora, care pentru un moti sau altul nu mai erau in câmpul muncii. Ei erau si elemente bune pentru acțiuni eventuale pe teren.

Erau poate preferate elementele de dreapta, fiindcă sufletește era cele mai pregătite la luptă contra guvernului.

TARANIMEA

Ea constituie elemntul de bază al acțiunei partidului. Situația a fost -belică și in special lispurile alimentare, erau cauze determinante de nemulțumire. Colectăriile de cereale, măsurile restrictive luate de guvern, pentru raționalizarea consumului de grâu si promunb chiar la țară, fenomenele inflaționiste, care lovesc mai întâi pe producătorii mici, iată atâtea cauze care putea prodecea până și agitațiuni mai ales la țărănimea înstărită.

./.

Toate aceste nemulţumiri sau transformat în adeziuni tacite pentru acţiunea partidului naţional ţărănesc. Acelaş lucru s'a întâmplat şi cunpopulaţia oraşelor. Imposibilitatea pentru guvern ca să asigure raţiile de pâine şi mălai,combustibile etc. populaţiei oraşelor şi chiar muncitorilor a provocat desigur întinse nemulţumiri.

Nu numai inflacţia,dar lipsa depe piaţă a alimentelor de primă necesitate,făcea ca ele să nu ajungă decât la cei mai avuţi. Aceasta agrava nemulţumirle sociale.

Operaţiunea stabilizării a trebuit să provpace altfel de nemulţumirii; la ţărani,care primiseră lei vechi,schimbaţi acum la un curs mic; la oraşe din cauza lipsei de numerar; la producătorii care nu găseau cumpărători şi la cumpărători fiindcă nu aveau cu ce să cumpere.

Iată o ambianţă economică şi socială foarte propice acţiunilor pentru răsturnarea guvernului.

Pe deoparte elementele de acţiune,pe dealtă parte ambianţa mai sus descrisă,constituiau bazele foarte favorabile ale luptei pentru răsturnarea guvernului.

Cred că de aceste fapte a ţinut seama Dl. MANIU in politica sa - pe care a numit-o mai sus" Ocultă" - fiindcă in forurile partidului el n'a înfăţişat politica oficială sub acest aspect.

Oamenii care conduceau acele secţiuni ale partidului, de care am vorbit mai sus,erau foarte potriviţi pentru declanşarea acţiunei pe teren la momentul hotărât.

Această declanşare a acţiunei cred că trebuia să fie legată şi de momentul internaţional.

Acest moment insă nu venise,dovadă mesagiul Dlui ACHESON care sfătuia să nu se intreprindă agitaţiuni pentru răsturnarea guvernului.

Aceasta făcea insă să treacă momentul economic şi social adică cel politic intern,pentru că recolta-mai ales cea de porumb se anunţa imbelşugată,iar stabilizarea făcea să dispară fenomenile inflaţiei.

Azi îmi dau seama de ce Dl. MANIU ~~[...]~~ a grăbit plecarea dlui. MIHALACHE în străinătate.Eu nu cunosc conversaţiile dintre ei şi mie nu mi s'a dat vre'o insărcinare.-

Tămădău nu poate avea altă explicaţie/in afară de acea personală unora/ ,care au acceptat să plece din greală/

12 Septembrie 1947.

C. Conf.

/ss/ NICOLAE PENESCU

1

12 Sept. 1947
Dată în fața noastră
C.G. [illegible]

187

389

Declarație

La întrebarea: Prin ce mijloace [illegible] partidul național-țărănesc să răstoarne guvernul
în momentul politic de azi actual, răspund:
După cum am arătat în declarațiunile ante-
rioare, mulți fruntași ai partidului consi-
derau că nici o acțiune nu mai este
posibilă, pentru răsturnarea regimului, prin
mijloace normale în țară. De aceea se
spera că evenimentele [illegible] să [illegible].
Rămânea deci alte mijloace și anume:
acțiune pe plan internațional, pentru ca
la momentul potrivit, în special, cele trei
puteri să intervină în România, pentru o
altă formulă de guvern.
Această acțiune era însă o [illegible]. Ea
[illegible] și era dictată de nesiguranță. [illegible]
presupunerea ca o [illegible] [illegible] nu
[illegible] Uniunii Sovietice. Era mai
[illegible] internațional când
implica un moment internațional când
[illegible] intervențiuni trebuiau să se
[illegible] intervențiuni [illegible] Grecia
făcută mai multe țări europene: Grecia
Italia, Turcia, pe lângă statele din ba-
zinul dunărean.
Partidul, prin politica memoriilor, a
căutat să creeze ambianța necesară
unei asemenea intervențiuni. Notele
anglo-americane, trimise pe rând guvernului
[illegible] și provocate, în cea mai mare
măsură, de memoriile celor trei partide
de opoziție, creează în mare parte această
ambianță. De la un timp însă eficacitatea
lor era tot mai redusă. Opinia publică din
țară nu le mai aprecia, iar guvernul găsea
argumente de drept internațional valabile
pentru a le respinge. De aceea se aștepta

[illegible signature]

ratificarea tratatului le face pentru ca
Guvernământul celor trei Miniştri, neînsemnată
în antrepriza executarea lui, să poată
funcţiona. Ştia acum că dl. Maniu era foarte
sceptic şi prevedea ~~[illegible]~~ eficacitatea acestei
guvernări. La o masă la dl. Jonin, unde am
întâlnit pe dl. Holman, l-am provocat – fără
ca eu să deduc dispoziţiunea dl. Maniu,
care afla că întâlnire pe secretarul englez, –
ce perspectivă vede pentru a doua zi după
ratificarea tratatului: Dl. Holman mi-a
răspuns că aceasta nu se poate lega
de cât prin acordul complet a celor trei,
nu ca majoritate, aşa cum înţeleg unii
dintre noi. Dl. Maniu a fost foarte degajat
şi [illegible] de acest răspuns.–
Acţiunea de propagandă, pe lângă fireşte
străină, aşa cum în străinătate era
atâta doar o semi-dependenţă. De aceea
nu puneam nădejdi mari în ea. Am
arătat de ce persoane se sprijină dl. Maniu
în străinătate.
Este evident că domnul Maniu nu teme
opunerea mea şi celor lalţi doi conducerea
partidului, care nu eram în intimitatea
lui, de cât informaţiunile ce priveau şi
puterea şi comunicate ~~[illegible]~~ aproape zilnic.
Aşa mi se explică de ce dl. Maniu ~~[illegible]~~ lăsa
în mâna de doi-trei oameni, de a căror
prezenţă aflasem şi pe cari i-le cunoşteam.
Cum s-a întâmplat recent cu o scrisoare
de la Cornel Bianu, de care mi-a vorbit
dl. Lencutia. Am aflat că şi scrisoarea
lui Brixert către Martie am primit-o de
la Lencutia. Dl. Maniu, nu ştia că am
citit-o şi totuşi a dat-o numai dlor
Mihalache şi Mihai Popovici. Dar nu mi-am
închipuit niciodată că aceste scrisori le
informează neîntrerupt să fie şi altele

[illegible]

[illegible] persoane [illegible]

590

cu s-au informat elementele ~~acțiunii~~ ale [illegible] Maniu
când au aflat de plecarea d-lui Vișoianu și Bujor,
au înțeles că de data aceasta, d-l Maniu ține pe
oamenii săi și afară (București). El a mai avut
încredere și Gafencu din Tilea, care [illegible]
oamenii Regelui Carol și care el nu-i prea
agrea odată. S-a folosit de Gafencu și timpul conferinței de pace de la Paris, pentru că
n-a avut pe alți oameni. Și atunci d-l Maniu
a trimis instrucțiuni, fără să mai informeze
departamentul de [illegible]
Nu știu dacă le spunea celorlalți din
birou. Acțiunea pentru a o denumi așa
„ocultă" a d-lui Maniu și o tainată
și era afirmată. O practicase cu succes
până la 23 August 1944, prin oamenii
pe care îi avea la Londra, Lisabona,
Madrid etc.

Această acțiune „ocultă" putea să
aibă ~~două~~ alternative: războiul
sau pacea.

În prima parte a alternativei, se putea
înțelege primejdia de război, din
cauza situației interne a României. La
aceasta ~~pacea după concluzii~~ se referea

Vezi la urmă

concluzia memorandumului lui Cretzianu
delegaților partidelor în [illegible] la O.N.U.
O stare de agitație în România periclita
pacea Europei și deci
prin O.N.U.-lui să intervină pentru
a-i pune capăt. Aceasta putea să însemne
restaurarea regimului de alegeri
libere noi, așa cum s-a cerut prin
citatul memorandum.

A doua alternativă era războiul însuși,
provocat de cauze externe, între Uniunea
Sovietică și Marea Britanie anglo-saxone.
În acest caz, ca și în cele următoare, politica
partidului – așa cum a susținut-o d-l
Maniu – îl determina să acționeze în
~~[illegible]~~ favoarea anglo-americanilor la ~~[illegible]~~

de a căror victorie era legată însăși cauza partidului și după concepția lui, și a României ... stau la urma de

a treia împrejurare pe care partidul o putea avea în vedere era o răsturnare violentă a regimului sau cel puțin o ridicare de răsturnare a lui, care ar fi provocat intervenția U.R.S.S.-ului. Cum s'a arătat mai sus.

În acest scop - își tehnica pregătite elementele care să constitue cadrul unei atari acțiuni.

de la un timp, după cum am arătat și declarațiile mele anterioare, am observat că cel puțin trei sectoare importante ale partidului existau Secretariatul General. Este vorba de sectoarele profesionale ale voluntarilor de tineret și muncitori.

Să ne ocupăm de fiecare în parte, sub acest aspect.

Conducerea de partid a dat mai multe comunicate privitoare la funcționarii și ofițerii deblocați. Luându-le apărarea, era evident că aceștia erau atrași spre partidul național-țărănesc. El le oferea nu numai perspectiva unei reintegrări, dar și satisfacțiunea luptei contra guvernului, care îi îndepărtase.

Agitarea independentă însă de orice influență din afară (sovietică) le marca potențialul lor moral.

Acestei cauze trebuie să atribuim numirea în partid a multor militari. Aceștia nu se prezentau aici la club (unde nu pot numai 5-6 ofițeri deblocați veneau la Secretariat) ci în anturaje unde se pot aduna) de la prelucrarea conducerii capitalei de către

Ion Lupu

continuare

189

591

domnul Mihalache, organizarea secțiunii
profesionale a militarilor cu capitala a
trecut exclusiv în grija domnului [illegible]
Secretariatul a fost surprins în ultima vreme de [illegible]
care înconjoară această secțiune
ca ce prezintă rapoartele cu el. Mai
ales că a tot ce s-a realizat și
secția militară pe țară, cu realizări
bune și perspective mult mai
interesante. Am aflat că generalul
Negrei se ocupa de această secțiune, în
momentul când am primit o scrisoare
a lui [illegible] secțiunilor militare
ai toate organizațiile județene [illegible]
partidului un element de luptă
neașteptat, dată ce [illegible] de
ofițeri deplasați să [illegible] în ele.
Este de subliniat că [illegible] – cu [illegible]
apar oamenii apropiați [illegible] și de
încrederea personală a dlui Maniu. Oricât de
[illegible], generalul Negrei era
un devotat al șefului. Colonelul Ștefan
Stoica era prieten din timpul lui
Antonescu, când era secretar general
la ministerul înzestrării armatei. El
servea atunci pe toți prietenii dlui
Maniu. Generalul Stoica fiind – în
al doilea – prieten bun cu dl Ștefan
Mihăescu, avea două case [illegible] de
[illegible], pentru a se întâlni pe lângă
dl Maniu. Era firesc ca aceasta să nu
mai treacă pe la Secretariatul general și
să lucreze direct cu dl Maniu și [illegible]
de la un timp (primăvara acestui an) am
fost surprins de interesul tot mai mare
ce se acorda secțiunii militare. Dl Maniu a
avut o gardă personală, formată din mili-
tari, ce [illegible]: toți erau din [illegible]

Ardeal

luna iunie — cred — eram la dl Mihalache — în casa lui Nestor Badea — când a venit vorba de secția militară, dl Maniu s-a interesat de ea și a făcut o apreciere favorabilă folosirii militarilor în acțiunea de partid, la care dl Mihalache a observat: „Îți voi spune ce am vorbit cu generalii". Atunci mi-am dat importanța acestei comunicări și eram obișnuit cu secretele celor doi șefi ai partidului. Din moment ce dl Mihalache nu a crezut de necesar să-mi facă mie cunoscut ce a vorbit cu generalii, nu l-am întrebat nimic.
În iunie eram la dl Maniu, în casa Boilă, unde se discutau despre arestări și tratamentul celor arestați. Dl Maniu s-a ridicat de pe scaun și a spus aceste cuvinte: „Am la dispoziție tot tineretul țării". Am avut atunci sentimentul că dl Maniu nu arunca numai o vorbă de încurajare, dar că într-adevăr crede în reușita acțiunii diverse posibile.
În casa d-lui Maniu se vedeau foarte des ofițeri și în special generali.
Despre activitatea secției militare am mai fost informat [mai amplu] de fiul lui Gojgaru — după cum am mai arătat — care mi-a spus că la secția militară se lucrează foarte mult și că se studia un proiect de reorganizare a armatei. Odată mergând la Club [în biroul meu] am găsit în camera de alături un grup de ofițeri — vreo cinci — care mi-au fost prezentați, cred, de generalul Stoenescu,

și care așteptau să se [illegible] într-o ședință.
Le-am spus că ar fi foarte nimerit dacă
ar asista și ei la una din ședințe.
Mi-au promis că ei vor asista, ceea ce nu
s-a întâmplat. Printre ei mai [illegible]
Printre ofițerii pe cari i-am văzut [illegible]
la dl. Maniu sunt și comandorii [illegible]
— din marină — și Cioroiu — din aviație
La club mi s-au prezentat [illegible] ofițeri din
Oradia Mare, care m-au întrebat cine le dă
autorizația să constitue secția militară la
Oradia. I-am trimis la generalul [illegible] de
la care primisem [illegible] citată.
Când am fost în februarie la Sibiu cu
dl. [illegible], am fost prezentat la club
de organizația locală și mi-a părut că
mi-a fost prezentat un colonel ca
șef al secției militare.—
În campania electorală din București am
ținut ofițerilor conferințe — la adunarea
Sectorului [illegible], care a avut loc la
club și unde i-am [illegible] pe dl. [illegible]
[illegible] la club cât și în mulțimea care
manifesta pe strada Clemenceau, în
fața clubului.—
Toate aceste manifestațiuni [illegible]
atracțiunea ofițerilor către partid și
activitatea lui.
În ziua de 12 Iulie, când s-au văzut
din nou cu dl. ~~Mihalache~~ cdr. Cioroiu,
acesta mi-a spus că au întocmit un plan
de reorganizarea aviației, că este întoc-
mit dar neserios (sau superficial).
Recunosc declarațiile mele privitoare
la cei cinci-șase tineri ofițeri, care au venit
la [illegible] în septembrie 1946, pentru a
și prezenta simpatiile lor. De activitatea
lor s-a interesat — după cum am aflat — dl.
Mihalache, și organizația capitalei

[illegible]

Tineretul

Agitația naționalistă creată de jurnalul partidului a atras spre el numeros tineret în special universitar. Când am venit la conducerea secretariatului, am găsit o organizație a tineretului universitar din centrul universitar București, condusă de d-l Gîju. Primul meu contact cu acest tineret a fost chiar cu prilejul alegerii noului comitet, când a fost ales domnul Tastea. Acesta era un element excepțional de dinamic și inteligent. În această vreme s-au organizat toate facultățile, în special politehnica, medicina, agronomie și veterinară, academia comercială, la aceasta din urmă era ca animator un element viu, d-l Ciurdăreanu. În măsura în care creștea numărul studenților din partid s-a simțit nevoia îndrumării și organizării lor. ~~Era~~ A fost însărcinat d-l profesor Geraldi cu supravegherea organizării și ~~cu~~ a elaborării unui regulament de funcționare, în cadrul statutului. În primăvara anului 1946 tineretul era organizat în toate centrele universitare.

Alături de tineretul universitar se organiza tineretul în fiecare județ. Aceasta era sarcina președintelui de județ. În primăvara anului 1946 (cred că aprilie) s-a ținut la Club o ședință a delegației permanente a tineretului universitar pe țară, sub președinția ~~d-lui~~ Tastea, la care au participat d-l Mana, d-l Mihalache și cu mine. S-au citit rapoartele asupra situației în toate centrele universitare, făcute de președinții acestora. În acel moment organizația tineretului era pusă la punct, cu oarecare dificultăți.

[illegible signature]

Continuare

La Iași:
Este adevărat că elementul tineretului nu putea fi ușor stăpânit. Și dl. Maniu nu-i plăcea să fie stăpânit. Contra unor dispoziții mele exprese s'au făcut unele manifestațiuni de stradă, printre și aceea de la 10 Mai 1946, care a prilejuit un proces, cu multe condamnări. Eu vizam să feresc pe tinerii de aceste inutile neplaceri.

În timpul alegerilor – cum am mai arătat – s'a constituit un comitet electoral mixt al tineretului (care [illegible] universitar și femenin de trei-patru [illegible]). Acest comitet a primit fonduri de la partid, pe lângă cele ce și procurase singur. Era prezidat de dl. Vișoianu, Augustin [illegible], pe care dl. Maniu îl numise în fruntea ~~tineretul~~ de organ de conducere al tuturor organizațiilor tineretului și de legătură cu președintele partidului. Vișoianu era președintele comitetului, de conducere și legătură, iar cei ce făceau parte erau Tărtea și elementele cele mai active ale tineretului.

Comitetul electoral a trimis câte pe care două-trei județe câte o persoană (din tineret) care să ia legătura cu șefii de județe și să organizeze tineretul din fiecare județ. Li s'au dat manifeste și au lipit manifeste ale tineretului.
Tot acest comitet electoral a îngrijit de organizarea unui serviciu de curieri între Secretariat și șefii de județe.

[illegible]

d-l Tertia (după delegația permanentă din 1946) s'a retras de la conducerea tineretului pe țară. D-l Bărbus l-a suplinit. Acesta nu este însă un element atât de activ, dar este un om inteligent și capabil.

D-l Vora nu s'a mai ocupat de tineret după alegeri. In 1947 – la începutul anului – s'a ales în fiecare centru universitar comitetele și delegația pe țară s'a întrunit la București, înainte de Paște. Am redactat atunci o declarație specială, interesantă mea la această delegație și ce a provocat-o. Trebuie să relevez, că la conducerea tineretului au venit în realitate alte elemente, care o inspirau din umbră. (Vasilescu și alții). Spiritul în care l-a condus acum tineretul nu se mai potrivea cu doctrina partidului. In acelaș timp tineretul se detașa de secretariatul general și ținea un contact aproape exclusiv cu d-l Mănciu. D-l Virgil Solomon se ocupa de asemenea de tineret, dar întâmplător. Școala de cadre – condusă de d-l Vasilescu – era în realitate conducerea reală a tineretului. Se impusese organizarea pe celule a tineretului, dar nu se generalizase numai printre elementele de încredere. De aceea, în delegația permanentă s'a constatat că tineretul universitar se organizează altfel decât cum prevede Regulamentul. D-l Mihalache a primit un memoriu de la fostul președinte al Centralei București, d-l Drăgulinescu, tot în sensul informațiilor mele. De aceea m'a sprijinit

Lăzăr

și sediului Corului, când am ridicat instrumentele despre care am mai vorbit.
Este evident că actuala conducere politică a tineretului universitar nu mai merge pe linia politică a partidului. Ea rămâne legată și direct la aceste conduceri. Tineretul putea astfel deveni foarte ușor un element important de luptă pe teren, cu atât mai mult cu cât el activa în centrele universitare și putea avea alături și celălalt tineret, din organizațiile productive.-
Tineretul universitar național-țărănist a purtat luptă contra tineretului universitar organizat și de alte partide. Agitația era făcută cu diferite prilejuri. Așa s-a întâmplat la facultatea de medicină o manifestație cu prilejul morții profesorului [illegible] și la prilejul unui incident întâmplat profesorului Papa. Studenții național-țărăniști creau în mediul universitar ambianța naționalistă și contrarie regimului, de câte-ori era vorba de deplasări de profesori sau alte măsuri.
Am aflat că în provincie a fost utilizat și tineretul sas, pentru a se alimenta cei fugiți în munți și în general ca element de ajutor.

Concluzii

Pe lângă cele arătate în declarațiile anterioare adaug:
Trebue arătate și acelea și organizațiile muncitorești din provincie (Timișoara, Arad, [illegible], Mediaș etc).
În general organizațiile muncitorești erau [illegible] mai [illegible]: aproximativ [illegible] și 6/10 funcționari — grupați pe sectoare de specialitate.—
Situația economică, considerând de
[signature]

funcționari publici, de funcționari particulari etc, creeau condițiuni favorabile pentru atragerea acestora spre organizațiile noastre național-țărăniste.
Am fost impresionat când am primit la club, în cursul anului 1946, o delegație a comitetului muncitoresc din Timișoara, de felul în care era concepută organizația și de numărul de membri, pe care pretindea că îi are.
~~Ce~~ Dacă la centru nu s-a reușit a se înjgheba o organizație, un comitet al acestei organizații, pe țară, nu se mai putea. Șefii din județele cu efective muncitorești importante au realizat mult pentru atragerea muncitorilor, mai ales a acelora care, pentru un motiv sau altul, nu mai erau în câmpul muncii:
Erau și elemente bune pentru acțiuni eventuale pe teren.
Erau poate preferate elementele de dreapta, pentru că înflăcărate erau cele mai pregătite de luptă contra ~~[illegible]~~ guvernului.
<u>Țărănimea</u>, constituia elementul de bază al acțiunii partidului.
Situația post-belică și în special lipsurile alimentare, erau cauze determinante de nemulțumire.
Colectările de cereale, măsurile restrictive luate de guvern pentru naționalizarea comerțului de grâu și porumb chiar la țară, fenomenele inflaționiste, care loveau mai întâi pe producătorii mici, iată ~~atâ~~ atâtea cauze, care puteau produce panică și agitațiuni, mai ales la țărănimea [illegible]

[illegible signature]

Continuare

Toate aceste nemulțumiri s'au transformat în adeziuni tacite pentru acțiunea partidului național-țărănesc.

Acelaș lucru s'a întâmplat și cu populația orașelor. Imposibilitatea pentru guvern la introduce rațiile de pâine și mălai, combustibil etc. populației orașelor și chiar muncitorilor, a provocat adânci astfel nemulțumiri.

Nu numai inflația, dar lipsa de pe piață a alimentelor de primă necesitate, făcea ca ele să nu ajungă decât la cei mai avuți. Aceasta apare nemulțumirile sociale.

Operațiunea stabilizării, deși a trebuit să provoace atât fel de nemulțumiri; la țărani, care primeau lei vechi, schimbați apoi la un curs mic, la orașe din cauza lipsei de numerar; la producători care nu găseau cumpărători și la aceștia fiind-că n'aveau cu ce să cumpere.

Toată o ambianță economică și socială foarte propice acțiunii pentru răsturnarea guvernului.

Pe de o parte elementele de acțiune, pe de altă parte ambianța nici mai desăvârșită, constituiau bazele foarte favorabile ale luptei pentru răsturnarea guvernului.

Cred că de aceste fapte a ținut seama Al. Maniu în politica sa — pe care am numit-o mai sus ocultă" — fiind-că în forurile partidului el n'a înfățișat politica oficială sub acest aspect.

Oamenii care conduceau acele secțiuni ale partidului, de care am vorbit

adineauri

mi-dar erau foarte potrivite pentru
declanşarea acţiunii pe teren la momentul
potrivit.
Această declanşare a acţiunii ardelene trebuia să
fie legată şi de momentul internaţional.
Acest moment însă nu venise, dovadă
mesagiul d-lui Acheson, care afectura şi un
de [illegible] agitaţiei pentru întoarcerea
generalului.
Aceasta făcea însă să treacă momentul
economic şi social, adică cel politic-
intern, pentru-că recolta – mai ales cea
de porumb – se arăta îmbelşugată, iar
stabilizarea făcea să dispară fenomenele (stabilizarea)
inflaţiei.
Azi îmi dau seama de ce d-l Maniu a
grăbit plecarea d-lui Mihalache să străbată
ţara. Eu nu cunosc convorbirile dintre ei
şi mie nu mi s'a dat nici o însărcinare.
Turneul nu poate avea altă explicaţie,
(în afară de aceea personală a unora ce
au acceptat să plece, din greşeală) –

[illegible]

12 Sept 1947

D E C L A R A T I E

La întrebarea cex ştiu despre dl. Niculescu Buzeşti şi despre ascensiunea sa în partid, răspund :

Intâia dată am auzit despre acest nume dela dl. Mihai Popovici, înainte de 23 August 1944, care mi-a povestit că l-a cunoscut în casa prinţului Stirbey, la o consfătuire intimă cu dl. Maniu, dar că personajul nu i-a plăcut.

N'am ştiut nimic de rolul lui, jucat în desfăşurarea evenimentelor de la 23 August. Am aflat mult mai târziu, din diferite surse, fragmente din această activitate, de care m'am interesat fiindcă am văzut la dl. Maniu o mare atracţiune şi stimă pentru dl. Buzeşti.

L'am cunoscut acasă la dl. Maniu, când era ministru de externe.

Am aflat că a avut o ascensiune foarte rapidă la Externe, graţie aprecierei lui Mihai Antonescu, că avea agenţii lui la principalele legaţiuni româneşti, prin care presta tratative sau le înlesnea dlui Maniu. Curierii diplomatici de încredere purtau corespondenţa dlui Maniu cu persoanele aflate în străinătate.

Dl. Maniu îi atribuia rolul determinant în arestarea lui Antonescu. El s'ar fi găsit în camera alăturată aceleia în care discutau M.S. Regele cu Ion şi Mihai Antonescu, că M.S. ar fi venit la el să se sfătuiească şi dl. Buzeşti ar fi cerut arestarea celor care se găseau în Palat.

Dl. Maniu îl considera ca un om excepţional, foarte pregătit, pătrunzător, energic şi hotărît. El lăsa în umbră, în faţa dlui Maniu, cele mai bune elemente din partid. De aceea nimeni la noi nu încerca xxxxxx cel puţin să micşoreze trecerea pe care dl. Buzeşti o avea pe lângă dl. Maniu. Am arătat, într'o altă declaraţie şi

./.

M.C.

rolul la Palat al dlui Buzeşti, care însă n'a fost de lungă durată - după câte am avut impresia.

Despre intrarea lui în Partid n'am ştiut decât în vara lui 1946, când am citit în Dreptatea discursul, la o adunare din judcţul Arad, al dlui Niculescu Buzeşti - vice preşedintele organizaţiei.

Puţin timp după aceea mi-a telefonat şi m'a rugat să-i anunţ o conferinţă la tineret despre situaţia României în permanentul internaţional. Teza era aceasta: Cine stăpâneşte Europa, stăpâneşte lumea; cine este stăpân pe România, este stăpân pe Europa.

La comitetul central - din 3 Iulie 1946 - a apărut dl.Niculescu Buzeşti, membru de drept, în calitatea sa de fost ministru.

A vrut să ia cuvântul ca să rectifice unele "neadevăruri istorice" din raportul meu, şi care priveau epoca anterioară lui 23 August şi mai ales cum s'a format primul guvern Sănătescu.

I-am dat raportul şi a făcut, chiar pe el, observaţiunile sale.

Dl.Maniu mi-a vorbit într'o zi - cam în August - Septemvrie 1946 de necesitatea ca o asemenea valoare excepţională să fie introdusă în delegaţia permanentă. Am făcut obiecţiuni, arătând că sunt fruntaşi de mâna întâi, dela creaţiunea partidului, care aşteaptă această avansare şi care ar fi rău impresionaţi.

Am crezut că dl.Maniu a fost impresionat de argumentul meu şi de aceea nu l-a mai propus atunci când s'au făcut cooptările în delegaţie. N'am ştiut de plecarea în străinătate a Dlui Buzeşti, decât în apropierea Crăciunului - înainte de plecarea la Sibiu a dlui Maniu. L-am întrebat pe acesta dacă a vorbit cu dnii Buzeşti şi Vişoianu, înainte de plecarea lor. Mi-a răspuns că nici n'a ştiut de această plecare. Nu m'a surprins discreţiunea dlui Maniu, care era proverbială.

Anturajul dlui Maniu îl avea pe dl.Buzeşti în aceeaşi mare stimă, pe care i-o acorda şeful. De aceea venirea dlui Buzeşti în casa dlui Maniu era salutată la plecare şi avea întâietate faţă de ori cine.

./.

Era evident că dl.Maniu rezerva dlui Buzeşti cele mai mari roluri în partid. Pe multe ori, dl.Buzeşti intra în camera dlui Maniu, când eram în şedinţe de birou şi participa la discuţiuni, fie privind politica internă, fie cea externă, atât în 1945 cât şi în 1946. A luat evident parte şi la consfătuirea de la dl.Mihai Popovici, privind pregătirea materialului pentru conferinţa păcii. A fost atunci însărcinat să conducă lucrările uneia din comisiunile instituite în acest scop.

In perioada posterioară lui 10 Mai 1945, am auzit de mai multe ori pe dl.Buzeşti, vorbind de criza constituţională. Odată dl.Maniu m'a rugat să-l las singur cu dl.Buzeşti când acesta începuse să-i raporteze despre ce aflase dela Palat, în această chestiune.

ss. N.Penescu.

15 Septemvrie 1947.

P.Conf.

597

10 Sept. 1947
Dată în fața noastră
[illegible]

599

Declarație

La întrebarea ce știu despre dl Arcilescu-Buzești și despre ascensiunea sa în partid, răspund:

Întâia dată am auzit acest nume de la dl Mihai Popovici înainte de 23 August 1944, care mi-a povestit că l-a cunoscut în casa prințului Știrbey, la o conferință intimă la dl Maniu, dar că personajul nu i-a plăcut.

N'am știut nimic de rolul lui, jucat în desfășurarea evenimentelor de la 23 August. Am aflat mult mai târziu, din diferite surse, fragmente din această activitate, de care m'am interesat, fiindcă ~~am~~ văzut la dl Maniu o mare atracțiune și slăbiciune pentru dl Buzești.

L'am cunoscut acasă la dl Maniu, când era ministru de externe.

Am aflat că a avut o ascensiune foarte rapidă la Externe, grație aprecierii lui Mihai Antonescu, că era agentul lui la principalele legațiuni românești, prin care purta tratative dar cu îndrumarea d-lui Maniu. Curierii diplomatici le încredința purtarea corespondenței d-lui Maniu cu persoanele aflate în străinătate.

Dl Maniu îi atribuia rolul determinant în arestarea lui Antonescu. El s'ar fi găsit în camera alăturată aceleia în care discutau M.S. Regele cu Ion și Mihai Antonescu, iar M.S. ar fi venit la el să se sfătuiască și dl Buzești ar fi cerut arestarea celor care se găseau în Palat.

Dl Maniu îl considera ca om excepțional.

[illegible]

foarte pregătit, patriot, fată, energic și hotărât.
El lipsa și membri, și fața domnului Maniu, cele
mai bune elemente din partid. De aceea domnul
la noi nu încerca cel puțin să micșoreze pe Țărănea
pe care dl Buzești o arăta pe lângă dl Maniu.
Am arătat, acestea sunt declarațiile și salutul la
Palat al dlui Buzești, care însă n'a fost de lungă
durată – după cele ce am avut impresia.
despre intrarea lui în partid n'am știut decât
când în vara lui 1946, când am citit în
Dreptatea discursul, ~~ținut~~ la o adunare
din județul Arad, al dlui Niculescu-Buzești
– Vice-președinte de organizare.
Câtva timp după aceea mi-a telefonat și
m'a rugat să-i cerem o conferință la tineret
despre situația României în momentul
internațional – Teza era aceasta: cine stă-
pânește Europa, stăpânește lumea; cine este
stăpân pe România, este stăpân pe Europa.
La Comitetul central – din 3 Iulie 1946 –
a apărut domnul Niculescu-Buzești, membru
de drept, în calitatea sa de fost ministru.
A vrut să ia cuvântul ca să rectifice unele
„neadevăruri istorice" din raportul meu
și care priveau epoca anterioară lui 23
August și mai ales cum s'a format
primul guvern Sănătescu.
I-am dat raportul și a făcut, chiar pe el,
observațiunile sale. (– cam în August – Septembrie 1946)
dl Maniu mi-a vorbit atunci de necesitatea
ca o asemenea valoare excepțională să fie
introdusă în delegația permanentă. Am făcut
obiecțiuni, arătând că sunt ~~membri de~~
fruntași de mâna întâi, de la întemeierea
partidului, care așteaptă această avansare
și care ar fi rău impresionați. [signature]

Nu cred că domnul Maniu a fost nemulțumit de argumentul meu și de aceea nu l-a mai propus atunci când s-au făcut completele [illegible].
N-am știut de plecarea în străinătate a d-lui Buzești, decât în apropierea decesului – înainte de plecarea la Sibiu a d-lui Maniu. L-am întrebat pe acesta dacă a vorbit cu d-nii Buzești și Vișoianu, înainte de plecarea lor. Mi-a răspuns că nu. N-a știut de această plecare. Nu m-a surprins însă atitudinea d-lui Maniu, care era previzibilă.
Anturajul domnului Maniu îl avea pe d-l Buzești în aceeași mare stimă, pe care i-o acorda șeful. De aceea venirea d-lui Buzești în casa d-lui Maniu era salutată cu plăcere și avea întâietate față de oricine.
Era evident că d-l Maniu prefera d-lui Buzești, cel mai mare rol în partid.
De multe ori, d-l Buzești intra în camera d-lui Maniu, când eram în ședințe de birou și participa la discuțiuni, fie privind politica internă, fie cea externă, atât în 1945 cât și în 1946.
A luat evident parte și la conferințele de la d-l Mihai Popovici, privind pregătirea materialului pentru conferința păcii. A fost atunci însărcinat să conducă lucrările uneia din comisiunile instituite în acest scop.
În perioada posterioară lui 10 Mai 1945, am auzit de mai multe ori pe d-l Buzești, vorbind de criza constituțională. Odată d-l Maniu m-a rugat să-l las singur cu d-l Buzești, când acesta îi expunea și-i raporta despre ce aflase de la Palat, în această chestiune.

15. Sept. 1947.

15 Sept. 1947

599

601

D E C L A R A Ţ I E

La întrebarea ce preciziuni puteţi da în legătură cu discuţiunile care au avut loc în biroul partidului în luna Iulie, privitor la intrarea în Parlament a Deputaţilor Naţional Ţărănişti răspund :

Intr'o şedinţă a biroului, ţinută la Dl.Maniu - în casa Boilă - erau prezenţi domnii : Maniu, Mihalache, Haţieganu, V Veniamin, Coposu, Ghilezan, St.Mihăescu şi cu mine.-

Eu am ridicat din nou chestiunea participării deputaţilor naţional-ţărănişti la lucrările Parlamentului, mai ales că biroul trebuia să aibă o atitudine unitară în comitetul central, convocat la 18 Iulie.- Am susţinut necesitatea acestei participări, nici o schimbare de tactică.-

Dl.Maniu m'a întrerupt în cursul expunerei mele cu cuvintele ; " ar fi un dezastru ".- A luat cuvântul Dl.Mihalache, care m'a susţinut.- Au luat toţi ceilalţi cuvântul şi m'au combătut - unii chiar cu vehemenţă - Dl.Maniu a făcut apoi o expunere destul de lungă, din care am reţinut în esenţă, cam acestea : Am spus că intrarea în Parlament ar fi un dezastru, pentrucă acest Parlament va proclama republica şi apoi adeziunea României la Uniunea Sovietică (aceasta era ideia chiar dacă nu era exprimată în aceşti termeni).- Participarea deputaţilor noştri ar da acestui Parlament o recunoaştere pe care azi nu o are şi nu vom mai putea contesta în viitor valabilitatea hotărârilor sale.- Ar fi în plus o recunoaştere a unei înfrângeri şi intimidări, din cauza arestărilor.- Ea nu ar aduce eliberarea celor arestaţi.- Continuarea politicei pe care a avut-o partidul până atunci era singura soluţie.- Este firesc ca în luptă unii să cadă.-

Dl.Mihalache a declarat că argumentele D-lui Maniu nu l-au convins.-Mihăescu, Haţieganu şi ceilalţi erau însă încântaţi de expunerea D-lui Haţieganu.- Mi-a spus că Dl.Maniu este un virtuos, atunci când i-am reproşat că nu m'a susţinut.-

Am avut impresia netă că intervenţia mea l-a supărat pe Dl.Maniu.-

In măsura în care se lărgea cercul celor care credea

că tactica partidului trebue schimbată,Dl.Maniu afirma cu mai multă vigoare politica,pe care o denumise în ședința delegației dela 7 Iunie " a retistenței naționale "fără să definească în ce constă această rezistență.-

Dl.Maniu expunea de data aceasta în formațiuni largi ale partidului idei,care până atunci le confia numai în cercuri mai restrânse.-

ss/. N. Penescu

19 Septembrie 1947

601 19 Sept. 1947 Dată în fața noastră C. [illegible]

603

Declarație

La întrebarea ce precizări puteți face în legătură cu documentele care au avut loc în ședința partidului, și anume Iulie, privitor la intrarea în parlament a deputaților naț. țărăniști, răspund.

Într-o ședință a Comitetului, ținută la d-l Maniu – în casa Bubi – erau prezenți d-nii: Maniu, Mihalache, Hațieganu, Vernescu, Coposu, Penescu, d-l Niculescu și cu mine.

Eu am ridicat atunci iar chestiunea participării deputaților naț.-țărăniști la lucrările Parlamentului, susținând că partidul trebuie să aibă o atitudine unitară și comitetul central, convocat la 18 Iulie. Am susținut necesitatea acestei participări, ca o schimbare de tactică.

D-l Maniu m-a întrerupt în cursul expunerii mele ~~[illegible]~~ cu cuvintele: «ar fi un dezastru».

A luat cuvântul d-l Mihalache, care m-a susținut. Au luat toți ceilalți cuvântul, și m-au combătut – unii chiar cu vehemență – D-l Maniu a făcut apoi o expunere destul de lungă; din care am reținut în esență, cam acestea:

Am spus că intrarea în Parlament ar fi un dezastru, pentru că acest Parlament va proclama republica și apoi alipirea României la Uniunea Sovietică [Aceste cuvinte chiar dacă nu au fost exprimate în acești termeni]. Participarea deputaților noștri ar da acestui Parlament o recunoaștere pe care azi n-o are și nu ar mai putea contesta în viitor valabilitatea hotărârilor sale. Ar fi în plus o recunoaștere a acelei terori față de fruntași și intimidării, din cauza arestărilor. Ea nu ar aduce eliberarea celor arestați. Continuarea politicii pe care a urmat-o partidul până atunci era singura soluție. [illegible]

[illegible]

Dl Mihalache a declarat că argumentele dlui Maniu nu l-au convins. Mihăescu, Hațieganu și ceilalți erau însă încântați de expunere. Dl Hațieganu mi-a spus că dl Maniu este un [illegible], atunci când i-am reproșat că nu m-a susținut.

Acum sunt impresia netă că intervenția mea l-a supărat pe dl Maniu.

În măsura în care a lipsea cercul celor care credeau că tactica partidului trebuie schimbată, dl Maniu a exprimat cea mai multă vigoare politică, pe care o denumise în ședința delegației de la 7 Iunie „a rezistenței naționale", fără să definească însă nici această rezistență.

Dl Maniu expunea de data aceasta în formă mai largă ale partidului ideea, care până atunci le expunea numai în cercuri mai restrânse.

[illegible] 19. Sept 1942

602

604

604

albă

111

603

610

605

D E C L A R A T I E

═══════════════════════════

La întrebarea care a fost acţiunea de propagandă a partidului în mediul sătesc de la 1944 - 23 August - până azi răspund :

Dela 23 August 1944 la 6 Martie 1945

Partidul fusese dizolvat,sub regele Carol II.-După 23 August 1944,secretarul general de atunci,Dl.Ghiţă Pop, s'a îngrijit de repunerea partidului în funcţiune.-

De propagandă nu putea fi vorba,fiindcă era în plin război şi nu exista încă un obiectiv al acestei propagande pentru ţărănime.-

La centru,s'au luat măsuri pentru reapariţia ziarului " Dreptatea " şi a ziarelor săptămânale " Dreptatea satelor " şi " Ţărănismul ".- Dl.Virgil Solomon a închiriat tipografia ziarului " Curentul " şi a creiat - împreună cu un grup - ziarul " Curierul ".-

Partidul reapare pe scena politică prin două ziare,un oficios şi un altul prieten,acesta fiind condus de Dl.Augustin Popa.-

Ziarul " Curierul " are o atitudine anti-comunistă şi naţionalistă - ceeace a putut naşte dela început un curent în acest sens în opinia publică,cu răsunet şi la sate,în măsura în care putea ajunge până acolo.-

Ziarul este suprimat de Comisia Aliată de Control pentru un articol sau o informaţie cu tendinţe anti-sovietice.-

In timpul crizei Guvernului Rădescu " Dreptatea "atacă violent pe comunişti.- In special în chestiunea incidentelor dela Malaxa,Dreptatea are o atitudine violentă de propagandă antiguvernamentală.- Ea este tipărită atunci la o tipografie mică " Finanţe şi Industrie ",fiindcă Dl.Solomon cedase contractul cu tipografia " Curentul ".- La rândul ei " Dreptatea " este suprimată.- Cu aceasta dispare orice mijloc de propagandă prin presă a partidului.-

Atât cât au existat aceste două ziare,ele au întreţinut în opinia publică o stare de spirit anti-comunistă şi naţionalistă,mai ales după încetarea colaborării de guvern,în timpul cărei

./.

oficiosul " Dreptatea " a trebuit să se ţină într'o oarecare rezervă.- Aceasta nu-l împiedica însă de a avea o atitudine anti-comunistă.- " Dreptatea" însă nu era scrisă mulţumitor şi de aceia eu am cerut înlocuirea D-lui Livianu cu Dl.Nestor Badea.- Aceasta s'a admis şi până la suprimarea ei " Dreptatea" a fost condusă de Dl.Badea,într'un ritm mai viu decât înainte.-

In această vreme (începutul anului 1945)secretariatul general ia măsuri pentru reorganizarea partidului,- după cum s'a arătat în altă parte - cu prilejul ţinerei congreselor sau comitetelor,cuvântările fruntaşilor partidului pun accentul pe primejdia ce o prezenta comunismul pentru proprietatea ţărănească şi pe ideia naţională.- Aceste două elemente de propagandă îşi fac repede curs în ţărănime,chiar prin fruntaşii dela sate, care veneau la adunări sau întâlneau în oraşe pe conducătorii naţional-ţărănişti locali,.-

Odată cu reorganizarea partidului se face aşa dar propagandă în sensul acesta,colectările de cereale şi vite,făcute -pentru executarea convenţiei de armistiţiu - nemulţumea pe ţărani.- Aceştia erau şi mai receptivi la propaganda de care vorbesc.- In Moldova situaţia specială,creată de război,creea un mediu şi mai favorabil.- Aci se desvolta fără iniţiativa noastră însă - un curent puternic antisemit,datorit şi prezenţă la conducerea administraţiilor şi în poliţie, a evreilor.-

In Ardealul de Nord era firesc să existe un puternic curent anti-unguresc,pe care gărzile denumite " Iuliu Maniu " l-a alimentat desigur.- Am văzut şi eu,întâmplător în faţa statuiei " Mihai Viteazul ",în toamna anului 1944,o adunare - cu drapele - de propagandă pentru voluntarii destinaţi gărzilor " Iuliu Maniu ".-

Incă de atunci,s'a vorbit de colhozuri,pe care ţăranii le văzuseră în Uniunea Sovietică.- Colhozul însemna desfiinţarea proprietăţii ţărăneşti.- Tăranul,actual proprietar de pământ, devenea pălmaş pe pământul,care fusese până atunci al lui.- Aceste lucruri se spun dela om la om,ca şi în adunările partidului.- Colhozul este pentru ţărănime imaginea viitorului regim comunist.- La începutul anului 1945, aceste idei şi slogane încep să-şi facă drum.- Evenimentele din Martie 1945,care aduc la guvern,regimul actual - cu excluderea noastră şi a liberalilor - au fost folosite ca o confirmare a acestei propagande.-

Dela 6 Martie 1945 la 19 Noembrie 1946 şi

Ziarele noastre nemai existând s'au luat măsuri să se

elaboreze un buletin informativ pentru şefii de organizaţiuni judeţene, sarcină ce a fost încredinţată biroului presei.- Secretariatul general făcea însă cea mai mare parte a acestui buletin, la care a colaborat şi Dl. Ghiţă Pop.- El cuprindea o dare de seamă rezumată a situaţiei politice extrase din presa şi publicaţiunile străine, ştiri şi instrucţiuni politice.- Acest buletin era astfel redactat în spiritul politicei oficiale a partidului.- El n'a putut dura însă multă vreme, fiindcă mi s'a atras atenţia, din partea Comisiei de Control, că acest buletin nu poate fi reprodus în mai mult de 6 exemplare.- De aceia l-am redus la membrii biroului.- Intern buletinul se trimitea prin curieri ai organizaţiilor.-

Propaganda în organizaţiuni a continuat în acelaş sens în 1945.- Ea a fost alimentată şi de situaţi creată Guvernului în urma conflictului său cu coroana.- Seceta de atunci, ridicările de cereale silite, pentru armistiţiu, consecinţele inflaţiei care sporea zilnic, au fost folosite în campania de propagandă dela om la om, pe care o făceau rogamizaţiile.-

Reforma agrară n'a modificat elementele propagandei,- fiindcă săteanul care a căpătat pământul, vrea să-l păstreze.- Ameninţarea colhozului devenise/o atunci realitate, în sensul propagandei noastre.- Diferenţele făcute între foştii luptători, pe cele două fronturi au mărit nemulţumirile.- Partidul a tipărit proectul său, de reformă agrară, pe care l-a răspândit prin organizaţiile judeţene.-

Congresele şi comitetele judeţene au continuat să ţină şedinţele lor în tot cursul anului 1945 şi au fost şi au fost isvoare de propagandă foarte bune.- Secretariatul General n'a dat instrucţiuni de propagandă nici prin buletine nici altfel.- Nu era nevoie.-

Reamintesc că în Ianuarie 1945 s'au dat instrucţiuni scrise tuturor organizaţiilor pentru reorganizarea partidului începând dela comună (sat) până la preşedinte.- Aceste instrucţiuni desvoltau prevederile Statutului.-Trebuiau alegeri noi de comitete săteşti.- Un sat trimitea în complexul judeţean un număr de delegaţi direct proporţional cu numărul înscrişilor (mi se pare de fiecare grupă de 25 de membrii, un delegat).- Complexul alegea pe preşedintele organizaţiei judeţene şi comitetul executiv.- Acesta din urmă alegea biroul, Delegaţia Permanentă şi comisia de disciplină.-In comitet erau aleşi şi reprezentanţi ai sectoarelor auxiliare şi profesionale.- Erau secţiuni auxiliare Tineretul şi femeile, iar profesionale cele-

./.

laltă - nelimitate - învăţători,medici,preoţi şi evident muncitorii mai ales în centrele industriale.-

Instrucţiunile prevedeau alegerea la ţărani, muncitori şi tineri în delegaţia permanentă, din care făcea parte şi secretarul tineretului.

Seria congreselor a fost deschisă de dl. Mihalache, la Câmpulung, la 24 Ianuarie 1945. Eu am continuat-o la Piteşti la 4 sau 5 Februarie. La unele congrese au participat şi reprezentanţi dela centru. Cum mai ales Moldovenii nu s'au grăbit să procedeze toţi la reorganizare, în vara anului 1945, domnii Maniu şi Mihalache au convocat la Club pe toţi preşedinţii de organizaţiuni aflaţi în Bucureşti.- Ei au fost invitaţi să înceapă de îndată această operă şi în orice caz să lase înlocuitori locali.- Graţie acestor măsuri şi mai ales datorită destinderei relative ce a urmat după 8 Ianuarie 1946,s'a reluat activitatea întreruptă în vara lui 1945.- Până atunci nu avusese loc congrese decât în Muntenia.-

In primele luni ale anului 1946 s'au ţinut congrese peste tot.- La congresul organizaţiei de Iaşi,condusă de Dl. Zane,au participat şi D-nii Mătieşanu şi Veniamin.- La congresul dela Bârlad al organizaţiei de Tutova,condusă de Dl.Tască a participat Dl.Veniamin şi alţii.- La Dorohoi a fost Dl.Răutu - preşedinte acolo - la Baia a fost Dl.Hudiţă ; la Botoşani Dl. Polizu Micşuneşti ; Dl. Mihalache a fost la Bacău şi a prezidat cred la Suceava,cu care prilej a vizitat mai multe organizaţiuni.-

Eu am fost la Prahova şi la Turnu-Severin.- In treacăt m'am oprit la Craiova.- In primăvara lui 1946(Mai)am vizitat toate organizaţiile din Moldova şi Bucovina,cu excepţia Sucevei a Iaşului şi Huşului,dar am fost la Brăila.- Am participat la congresul dela Câmpulung (Bucovina).- La Râmnicu Sărat am fost şi eu şi dl.Mihalache,pentru a aplana dificultăţi personale.- La Buzău era Dl.Anghel ; la Vlaşca era Dl.Cartojan - membru în delegaţia permanentă - la Dâmboviţa Dl.Spineanu,la Constanţa a fost Dl.Măcărescu care a mai prezidat congresele dela Roman şi Vaslui.- Deasemeni la congresul dela Neamţ.- La Teleorman a fost Dl.Spineanu (congresul s'a ţinut la Roşiorii de Vede).-

In Ardeal au fost la congrese sau au vizitat organizaţiile D-nii Mihai Popovici - preşedinte regional - Dl.Ilie Lazăr şi alţi fruntaşi.- Organizaţiile sunt prezidate de membrii importanţi ai partidului ca de pildă : Timiş-Torontal Dl.

./.

Bocu Sever şi Dl.Leucuţia ; Arad,dl.Leucuţia,Turda Dl.Ionel Pop,Severin Dl.Ghilezan ; Braşov Dl.Mihai Popovici şi Gh. Dragoş ; Târnava Mare Dl.Serdici ; Târnava Mică Dl.canonic Moldovan ; Alba Dl.I.C.Pop ; Satu Mare Dl. Damian,Clujul Dl.Emil Haţiegan ; Hunedoara Dl.Ilie Lazăr,care este preşedent şi la Maramureş ; Făgăraş,Aurel Dobrescu,Oradea Dl. etc.- Cea mai mare parte din aceşti şefi sunt membrii ai delegaţiei permanente,sau fruntaşi de prim ordin ai partidului.-Ei cunoşteau politica partidului,era cum am descris-o într'o declaraţie specială.-Ei duceau deci la congrese,comitete sau adunările la care participau,normativele pe care le deduceau din discuţiunile şi contactele de la centru.- S'au dat instrucţiuni organizaţiilor să reîmprospăteze cadrele cu elemente locale tinere.-Partidul nu mai luase contact cu alegătorii din 1932.- Cadrele lui erau - unele bătrâne şi obosite - altele mai puţin dispuse la luptă.- Generaţiile noi nu ne cunoşteau.- De aceia ele trebuiau atrase.- Se impunea această politică şi pentru a nu le lăsa să alunece spre partidele noi şi pentru că la situaţia politică actuală era nevoe de un dinamism chiar mai mare ca în trecut.-

Tineretul a cerut mereu să i se facă loc mai mult în conducere.- Eu am avut de luptat din greu cu bătrânii atât sus cât şi mai jos.- N'am venit la centru să fac mare lucru.-In alegeri am avut numai trei reprezentanţi ai tineretului (în Vechiul Regat).- De aceia în proectul de Statut s'au prevăzut locuri mai numeroase pentru tineret şi toate organele de conducere ale partidului.-

Cum partidul lupta folosind lozincile mai sus arătate,elementele naţionaliste erau atrase spre el,mai ales la tineretul universitar.-Ele accentua dinamismul care trebuia imprimat partidului.- Se poate spune că era şi lupta pe teren,mai ~~xxxxx~~ utile decât celelalte.- Rolul lor nu putea fi altul - după cum am încercat să-l limiteze (am arătat în declaraţiile referitoare la tineret.-)

In cadrul acestor norme generale,date de partid, şefii de organizaţii aveau depline puteri,ca congresele să promiveze elementele tinere şi dinamice.- Am fost mulţumit de felul în care se prezentau organele din conducerea judeţelor moldovene şi Bucovinene când le-am vizitat.- Erau acolo oameni tineri,capabili,intelectuali şi ţărani.-

./.

După congrese șefii de organizații erau obligați să păstreze un contact cât mai strâns și să raporteze - pe cât este cu putință - secretariatului despre activitatea și situația locală.- Secretariatul raporta delegației permanente stadiul organizărei și al acțiunei pe teren.- La comitetul din 3 Iulie 1946,am făcut în raportul meu,o expunere mai largă asupra acestei activități și a organizărei.-Pot spune că în preajma campaniăi electorale partidul se prezenta într' o formă excelentă de luptă.-

Apariția proectului de lege electorală,deschidea virtual și campania alegerilor.- Prima chestiune,care s'a pus mai întâi în discuția biroului,a fost Cartelul cu celelalte partide din opoziție.-

Acordul a fost unanim asupra cartelului cu social democrații idependenți.- In privința cartelului cu liberalii, opoziția în birou a fost aproape unanimă.-Dl. Maniu evita să ia însă o atitudine.- Impresia mea era că D-sa privea ca necesar acest cartel.- Delegația Permanentă a hotărât în cursul lunei Iulie înfiinţarea unui comitet electoral al partidului.- El a fost constituit și a avut două secțiuni principale : propagandă și asistență juridică.- Secțiunea de propagandă era împărțită în două subsecțiuni : manifeste și adunări.-

D-nii Aurel Dobrescu și Cezar Spineanu au fost însărcinați cu propaganda.- Dl.Coposu era secretarul adjunct însărcinat cu conducerea lucrărilor comisiunei.- Dl.Veniamin avea secțiunea juridică.- Membrii comitetului erau tot membrii din Delegația Permanentă.- S'a mai înființat și o Comisie Financiară,condusă de casierul central al partidului,Dl.Stefan Mihăescu,tot cu membrii din delegația permanentă (Zane,Cezar Spineanu,Gh.Măcărescu).- Acest comitet și-a început imediat activitatea cu atât mai mult cu cât secretarul general nu mai putea lucra.- Dl.Secretar Adjunct N.Pascu a fost însărcinat cu chestiunile juridice electorale,adică mai ales cu aplicarea legei electorale.-

S'au elaborat și tipărit manifeste pentru toată țara. Adunări nu s'au putut organiza fiecare șef de județ și-a făcut propagandă cum a crezut mai bine.-Centrul a ajutat cu fonduri județele mai sărace.- Acest comitet a funcționat până în ajunul alegerilor.-

.//.

In privința cartelului ,delegația permanentă după lungi și vii discuții,a hotărât să nu se facă pe toată țara, fiindcă social democrații n'au primit să intre în el - ci s'au lăsat liber toate organizațiile de județ să facă carteluri locale.- Unele județe au pus lista cu liberalii(Fălciu și în Ardeal).-

Intr'o ședință a Delegației Permanente,ținută - cred - pe la Septembrie 1946 s'au discutat instrucțiunile ce trebuiau date organizațiilor în vederea apărării urnelor.-S'a hotărât să se spună șefilor de județe că sunt liberi să apere urnele, cum ar crede mai potrivit.- In unele județe s'au luat măsuri în acest sens,recomandându-se recomandându-se oamenilor să rămână pe lângă localul de vot până la darea rezultatului.- In general Dl.Maniu.- In general Dl.Maniu era contra întrebuințărei metodei forte în alegeri.-

Comitetul electoral ~~[illegible]~~ al tineretului,despre care am vorbit în altă parte, a trimis instrucțiuni scrise despre organizarea tineretului în timpul campaniei electorale, în special pentru apărarea urnelor,sub conducerea șefilor de județe,care aveau răspunderea.-

In Ardeal s'au dat circulări separate.-

O circulară generală,dată la începutul campaniei electorale,de Dl.Mihai Popovici,prezidentul regionalei Ardeal, cuprindea dispozițiuni privitoare la constituirea de gărzi.-

Secretariatul general n'avea,în fapt,putere de amestec și control asupra organizațiilor din Ardeal.-Era o situație acceptată dela fuziunea celor 2 partide.-

Prin luna Octombrie - sfârșitul lunei - s'a discutat între cei trei șefi de partide din opoziție crearea unui comitet de conducere a acțiunei electorale și de informații reciproce s'a recomandat organizațiilor județene să creieze în fiecare capitală de județ,asemenea comitete.-

La București,comitetul central a fost format din D-nii Adrian Dimitriu și Romulus Dan pentru social democrați, Bereceanu și încă cineva dela liberali ; Cezar Simionescu și dl. Leon dela Național Țărăniști.- Acest comitet a ținut două trei ședințe,sub prezidenția D-lui Maniu,a participat Dl.Bebe Brătianu și cu mine.-Sedințele au avut un caracter informativ asupra măsurilor care s'au luat pentruca în județe să se creeze acele comitete locale.-

Cred că s'a dat un comunicat comun relativ la coor-

./.

domarea acţiunei electorale a celor trei partide şi la înfiinţarea comitetelor.-

In ziua de 20 Noembrie, după consfătuirea între cei trei şefi de partide, fiecare a dat un comunicat, prin care ele erau declarate nevalabile, voturile fiind falsificate.-

După alegeri s'a convocat delegaţia permanentă care a ratificat comunicatul şi a hotărât convocarea Comitetului Central pentru ziua de 30 Noembrie.- La şedinţa acestui comitet s'a votat cu unanimitate rezoluţiunea propusă de delegaţia permanentă, în sensul căreia deputaţii naţional-ţărănişti nu vor lua parte la lucrările Parlamentului.-

S'a tipărit un apel către ţară, care fixa poziţia partidului faţă de felul în care au fost făcute alegerile, la noul Parlament şi de situaţia astfel creată.-

Atât înainte de alegeri cât şi după, - până la plecarea D-lui Maniu la Sibiu, în ajun de Crăciun - contactul între cei trei şefi de partide a fost permanent.-

Incă din vara anului 1946, Dl. Maniu numise o comisie pentru elaborarea unui nou Statut, care a lucrat sub preşedinţia D-lui Aurel Leucuţia, unul din iniţiatorii acţiunei pentru modificarea actualelor Statute.-

Dl. Maniu nu era de acord cu felul în care se lucra şi considera comisiunea ca neavând calitate să lucreze.- D-sa a elaborat, în vacanţa Crăciunului (1946-47) un proect de Statut

Am fost trimis la Sibiu - cred în Februarie - ca să duc D-lui Maniu proectul Mihalache şi proectul comisiunei şi alte lucrări după cum am declarat anterior.-

Proectele aveau unele idei comune.- Se lărgea comitetul de sat, se crea organizaţia de plasă, cu preşedinte birou şi comitet.- Se lărgea comitetul judeţean.-

Tineretul, muncitorii, sătenii şi secţiile profesionale erau o reprezentare mai largă, până în comitetul central şi delegaţia permanentă a partidului.- In Vechiul Regat, proectul s'a pus în aplicare, printr'o circulară a D-lui Mihalache, numai pentru organizaţiile săteşti şi de plasă.- Dl. Popovici nu dă circulară pentru Ardeal.-

Dl. Maniu vine în Martie chemat de noi, dată fiind situaţia creiată în urma arestărilor.- Are loc la Dl. Dinu Brătianu acasă o consfătuire-la care sunt şi eu invitat- şi la care participă : D-nii Brătianu, Iuliu Maniu, Ion Mihalache,

Titel Petrescu, Bebe Brătianu, G. Fotino, N. Romanisceanu şi cu mine.- Se discuta situaţia politică, în urma arestărilor şi se hotărăşte intervenţiuni - comune pe lângă cei trei aliaţi despre care am vorbit în alte declaraţii.-

Inainte de mergerea mea la Sibiu, Dl. Maniu fusese vizitat de Dl. Mihalache şi Popovici.- Ei au discutat situaţia politică de atunci, în intimitate.- Dl. Maniu mi-a lăsat impresiunea atât când l-am văzut la Sibiu cât şi când a venit la București, că arestările nu-l impresionau prea mult.- Dl. Popovici mi-a relatat că i-a reproşat D-lui Maniu că din cauza lui atâta lume a suferit.- Dl. Maniu a răspuns : aşa au fost vremurile, nu se poate război fără morţi şi răniţi.-

S'a întrunit Delegaţia Permanentă sub preşedinţia D-lui Maniu, care a raportat conversaţia cu Berry - dar în linii generale - prezentând-o ca favorabilă.- S'a hotărât crearea unei asistenţe pentru ~~pentru~~ a se trimite hrană celor închişi, şi care sunt membri ai partidului.- D-ra Bărbulescu, avocată, conducea asistenţa juridică şi era secretară.- I-am dat dispoziţie ca să nu acorde aceste asistenţe decât în procesele politice ale mebrilor partidului şi a celor ce merg pe linia partidului, dar nu în procese care se compromit, prin acţiunea inculpaţilor, care nu sunt naţionalişti.-

In ajunul Paştelui 1947, Dl. Maniu pleacă la Sibiu.- In ziua plecărei l-am văzut şi mi-a spus că se întoarce imediat după sărbători.-

Mihai Popovici la conducerea partidului.-

O şedinţă a delegaţiei permanente, prezidată de Dl. Mihalache, are loc la sfârşitul lui Aprilie.- Se iau măsuri de asistenţă, folosindu-se parlamentari pentru ducerea alimentelor.-

Se cere intrarea în Parlament şi constituirea Sfatului Parlamentar.- Sunt trimis la Sibiu - după cum am declarat.- Dl. Maniu le refuză pe amândouă.- Ii cer să vină la Bucureşti.- El vine după arestările din Mai.- Are loc şedinţa de birou, în care Popovici se plânge că am demisionat în loc să-l ajut.-

Intr'o şedinţă a biroului, Dl. Mihalache citeşte o scrisoare dela Şuţu din Domneşti-Muscel, în care acesta îi povesteşte cum l-au scăpat sătenii de a fi arestat, că pădurile sunt pline de oameni fugiţi şi cere ca partidul să găsească o soluţie cu guvernul.- Dl. Mihalache povesteşte şi alte cazuri şi cere ca

612 614

biroul să examineze situaţia.- Dl.Maniu evită discutarea în fond a proble,ei.- Aceasta se întâmplă prin Mai.-

In Aprilie înainte de Paşte,delegaţia permanentă aprobase un proect de circulară după ce i-a adus unele modificări : Textul definitiv l-am prezentat D-lui Maniu în Mai la Sibiu.- A modificat o frază în care recomandase ca şefii de judeţe să lucreze pentru liniştirea spiritelor.-

N'am mai trimis circulara,fiindcă n'am fost de acord cu această modificare,pe care Dl.Mihai Popovici a prevăzut-o.-

Dl. Popovici prezentase într'o şedinţă de birou un proect de apel către Parlamentele străine redactat în limba franceză.-El este aprobat în principiu.- Il ia Dl.Maniu ca să îngrijească de trimiterea lui în străinătate.-

ss/.N.Penescu

17 Septembrie 1947

Incă din Noembrie 1944,după reconstituirea delegaţiei permanente şi a biroului,s'a pus şi problema tineretului.- Partidul a acordat tineretului totdeauna o importanţă deosebită.-

In timpul preşedinţiei D-lui Mihalache s'a făcut chiar o şcoală de cadre,care a funcţionat la C-Lung.-

Discuţiunile începute la sfârşitul anului 1944,aveau însă un caracter general şi ele priveau mai mult folosirea generaţiilor noi care dela 1937 nu mai putuseră fi folosite.-In acest fel chiar eu,după venirea la Secretariat am încercat să plasez în organizaţiile judeţene pe toţi care-mi erau recomandaţi de o comisie aleasă chiar din tineret.-Am avut greutăţi.- Atunci am început organizarea tineretului conform Statutului şi instrucţiunilor date în Ianuarie 1945 - după cum am arătat.-

Tineretul era deci în 1946-şi 947 organizat în felul următor.- Secţia tineretului universitar organizat pe centre mici universitare,cu comitete pe aceste centre şi o delegaţie permanentă pe ţară.-

Fiecare organizaţie judeţeană avea tineretul ei,cu un secretar(uneori numit impropiu prin şedinţe),care depindea de prezidentul organizaţiei judeţene.- Toţţi secretarii de judeţe ar fi trebuit să aleagă,într'un congres,un secretar general, care trebuia să lucreze exclusiv cu prezidentul partidului.- In locul acestui secretar general,Dl.Maniu a numit un restrâns comitet sub preşedinţia D-lui Vişa,care a funcţionat până la

alegeri.-Nu ştiu dacă Dl.Viţa a demisionat formal,dar el nu s'a mai ocupat de tineret.-

Dl. Maniu putea oricând să numească pe altcineva.- La ştiinţa mea n'a făcut-o.- Dar aceasta n'avea influenţă asupra activităţei tineretului,care lucra în judeţe.- Deci, de acţiunea acestui tineret erau răspunzători şeful judeţului şi şeful partidului,care conducea - cu depline puteri - tot tineretul.-

ss/. N.Penescu

18 Septembrie 1947

614 18 Sept. 1947
Dată în faţa noastră
C. of. [illegible]

616

Declaraţie

La întrebarea, care a fost activitatea de propagandă a partidului şi modul ei de la 1944 – 23 August – până azi, răspund:

De la 23 August 1944 la 6 Martie 1945

Partidul fusese dizolvat sub regele Carol II. După 23 August 1944, Secretarul general de atunci, d-l Gheorghe Pop, s'a îngrijit de reorganizarea partidului şi funcţionarea. De propagandă nu putea fi vorba, fiind că eram în plin război şi nu exista încă un obiectiv al acestei propagande pentru ţărănime.

La centru, s'au luat măsuri pentru reapariţia ziarului „Dreptatea" şi a ziarelor departamentale „Dreptatea Satelor" şi „Ţărănismul". D-l Virgil Solomon a închiriat tipografia ziarului „Curentul" şi a creat – [illegible] – ziarul „Curierul".

Partidul reapare pe scena politică prin două ziare, unul oficios şi un altul prieten, acesta fiind condus de d-l Augustin Popa.

Ziarul „Curierul" avea o atitudine anti-comunistă şi naţionalistă – ceea ce a putut crea de la început un curent în acest sens în opinia publică, cu răsunet şi la sate, în măsura în care putea ajunge până acolo.

Ziarul este suprimat de comisia aliată de control pentru un articol care [illegible] în tendinţe anti-sovietice.

În timpul Guvernului Rădescu, „Dreptatea" ataca violent pe comunişti. În special în chestiunea incidentelor de la Malaxa, „Dreptatea" avea o atitudine violentă de propagandă antiguvernamentală. Ea este tipărită atunci la o tipografie numită „Finanţe şi Industrie", fiind că d-l Solomon cedase contractul cu tipografia „Curentul". La [illegible] lui „Dreptatea" este suprimată. Cu aceasta dispare orice mijloc de propagandă prin presa a partidului.

[illegible]

Atât cât au existat aceste două ziare, ele au întreținut în opinia publică o stare de spirit anti comunistă și naționalistă, mai ales după încetarea colaborării de guvern, în timpul căreia oficiosul „Dreptatea" a trebuit să se țină într-o oarecare rezervă. Aceasta nu-l împiedica însă de a avea o atitudine anti-comunistă. „Dreptatea" însă nu era scrisă mulțumitor și de aceea eu am cerut înlocuirea lui. Înlocuirea cu dl Nestor Badea. Aceasta s-a admis și până la suprimarea ei, „Dreptatea" a fost condusă de dl Badea, într-un ritm mai viu decât înainte.
În această vreme (începutul anului 1945) secretariatul general își reia munca pentru reorganizarea partidului - după cum s-a arătat în altă parte - cu prilejul tuturor congreselor sau comitetelor, cuvântările fruntașilor partidului pun accentul pe primejdia ce o prezintă comunismul pentru proprietatea țărănească și pe ideea națională. Aceste două elemente de propagandă își fac repede curs în țărănime, chiar prin fruntașii de la sate, care veneau la adunări sau întâlneau în orașe pe conducătorii național-țărăniști locali.
Odată cu reorganizarea partidului se face o [illegible] propagandă în sensul acesta. Colectările de cereale și vite, făcute - pentru executarea convenției de armistițiu - nemulțumeau pe țărani. Aceștia erau și mai receptivi la propaganda de care vorbesc.
În Moldova situația specială, creată de războiu, crea un mediu și mai favorabil. Aci se dezvolta - fără intervenția noastră însă - un curent puternic anti-semit, datorit și prezenței la conducerea administrațiilor și a poliției, a evreilor.
În Ardealul de Nord era firesc să existe un puternic curent anti-unguresc, pe care gărzile denumite „Iuliu Maniu" l-au alimentat desigur. Am văzut și eu, întâmplător, în fața statuii „Mihai Viteazul", în toamna anului 1944, o adunare - cu drapele - de propagandă, pentru voluntari destinați gărzilor „Iuliu Maniu".

615

617

Încă de atunci s'a vorbit de colhozuri în care țăranii le refuzară în Uniunea Sovietică. Colhozul însemna desființarea proprietății țărănești. Țăranul, actual proprietar de pământ, devenea pălmaș pe pământul, care fusese până atunci al lui. Aceste lucruri se spuneau la om la om, cât și în adunările partidului. Colhozul este pentru țărănime imaginea viitorului regim comunist. La începutul anului 1945, aceste idei și slogane încep să se facă cunoscute. ~~La 6 Mar~~ Evenimentele din Martie 1945 care aduc la guvern, regimul actual — cu excluderea Național-Țărăniștilor și a Liberalilor — au fost folosite ca o confirmare a acestei propagande

De la 6 Martie 1945 la 19. Noembrie 1946

Ziarele noastre neavând tiraj (?) s'au luat măsuri să se elaboreze un buletin informativ pentru șefii de organizațiuni județene, ~~care~~ sarcină ce a fost încredințată biroului presei. Secretariatul general făcea uneori cea mai mare parte a acestui buletin, la care colabora și dl Ghiță Pop. El cuprindea o dare de seamă informativă a situației politice, extrase din presa și publicațiunile străine, știri și instrucțiuni politice. Acest buletin era astfel redactat în spiritul politicei oficiale a partidului. El n'a putut dura însă multă vreme, fiindcă ni s'a atras atenția, din partea Comisiei de control, că acest buletin nu poate fi reprodus în mai mult de șase exemplare. De aceea l-am redus la membrii biroului. În timp buletinul informațiunea pentru (?) organizațiile (?) Propaganda și organizațiunii a continuat în acelaș sens ca 1945. Ea a fost alimentată și de situația creată guvernului, în urma conflictului dat în comună. Seceta de atunci, ridicările de cereale și vite, pentru armata și consecințele inflației care sporea zilnic, au fost folosite ~~ca~~ în campania de propagandă de la om la om, pe care o făceau organizațiile. Reforma agrară n'a modificat elementele propagandei.

[illegible]

funcționat secțiunea care a căpătat permanent, așa în-
[illegible]. Amenințarea catastrofei care devenea
atunci o realitate, în sensul propagandei noastre.
Diferențele făcute între foștii luptători, mai pe cele două
fronturi au creat nemulțumiri. Partidul a tipărit
proiectul său, reclamația de reformă agrară, pe care l-a
răspândit prin organizațiile județene.
Congresele și comitetele județene au continuat să lucreze
activitatea la ... tot cursul anului 1945 și au fost
izvoare de propagandă foarte bune. Secretariatul general
s'a dat instrucțiuni de propagandă nici prin buletine sau
alt fel. Nu era nevoie.
Reamintesc că în Ianuarie 1945 s'au dat instrucțiuni tuturor organizațiilor pentru reorganizarea partidului,
începând de la comună (sat) până la președinte.
Aceste instrucțiuni dezvoltau prevederile statutului.
Trebuiau aleși noi de comitete sătești. Au dat trimiteri
la congresul județean un număr de delegați direct
proporțional cu numărul înscrișilor (mi se pare de fiecare
grupă de 25 de membri, un delegat). Congresul alegea pe
președintele organizației județene și comitetul executiv.
Acesta din urmă alegea biroul și delegația permanentă
și comisia de disciplină. În comitet erau aleși și
reprezentanți ai secțiunilor auxiliare și profesionale.
Erau secțiuni auxiliare tineretul și femeile, iar profesionale celelalte — [illegible] — învățători, medici, preoți
și lucrători muncitori, mai ales în centrele industriale.
Instrucțiunile prevedeau alegerea de tineri, muncitori
și tineri în delegația permanentă, care făcea parte
și din secțiunea tineretului.
Seria congreselor a fost deschisă de d-l Mihalache
la Câmpulung, la 24 Ianuarie 1945. Eu am continuat-o la Pitești la 4 sau 5 Februarie. La aceste
congrese au participat și reprezentanți de la
centru. Cum mai ales Moldovenii nu s'au
grăbit să procedeze toți la reorganizare, în vara
anului 1945 domnii Maniu și Mihalache au
convocat la club pe toți președinții de organizații
Se

întrerupere

aflat în București. Și au fost invitați
începând de îndată această operă
să lase în locuitori locali. Grație acestei
măsuri s-a mai ales cum datorită
[?] relative ce a urmat după 8 Ian. 1946,
s-a reluat activitatea, întreruptă în vara
nemulțumiri 1945. Pauza atunci nu au avut loc congrese decât
în primele luni ale anului 1946 s-au ținut
congrese peste tot. La congresul organizației
de Iași, condusă de dl Zane, au participat
și dnii Hațieganu și Vântureanu. La congresul
de la Bârlad, al organizației de Tutova, condus
de dl Tasca a participat dl Vântureanu și alții;
la Dorohoi a fost dl Răuțu – președintele acolo;
la Baia a fost dl Hudiță; la Botoșani dl
Pelizu Nicșeanu; dl Mihalache a fost la
Bacău și a prezidat, trecând la Suceava, cu
care prilej a mai fost (mai) multe organizațiuni.
Eu am fost la Prahova și la Turnu-Severin.
Întrucât m-am oprit la Craiova. În primăvara
lui 1946 (Mai) am vizitat toate organi-
zațiile din Moldova și Muntenia, cu
excepția Sucevei, a Iașului și Hușului, dar
am fost la Brăila. Am participat la
congresul de la Câmpulung (Muscel).
La Râmnicu-Sărat am fost și eu și dl
Mihalache, pentru a aplana dificultăți
personale. La Buzău a fost dl Anghel, la
Vlașca dl Castagan – membru în Delegația
permanentă – la Dâmbovița, dl Spireanu, la
Constanța a fost dl Macăveanu, care a mai
prezidat congresele de la Roman și Vaslui.
De asemenea la congresul de la Neamț. La
Teleorman a fost dl Spineanu (congresul
s-a ținut la Roșiori de Vede).

În Ardeal am fost la congrese sau am vizitat organizațiile cu dl. Mihai Popovici — președinte regional — dl. Ilie Lazăr secretar general și alți fruntași. Organizațiile sunt prezidate de membri importanți ai partidului la localități: Timiș-Torontal dl. Boca Sever și dl Lencutia; Arad dl. Lencutia; Turda, dl. Ionel Pop; Severin dl Ghilezan; Brașov dl. Mihai Popovici și Gh. Dragoș; Târnava Mare, dl. Serdici; Târnava Mică, dl. comandor Moldovan; Alba dl I. C. Pop; Satu-Mare dl Damian; Clujul, dl Emil Hațieganu; Hunedoara, dl. Ilie Lazăr, care este prezent și la Maramureș; Făgăraș, Aurel Dobrescu; Oradea, dl   etc. Cea mai mare parte din acești șefi sunt membri ai Delegației permanente sau fruntași de prim ordin ai partidului. Își cunoșteau politica partidului, așa cum am descris-o într-o declarație specială. Își duceau deci la congrese, comitete sau adunări la care participau, normativele pe care le deduceau din discuțiile și contactele ~~de la~~ de la Centru. S-au dat instrucțiuni organizațiilor să reîmprospăteze cadrele cu elemente locale tinere. Partidul nu mai luase contact cu alegătorii din 1932. Cadrele lui erau — unele bătrâne și obosite — altele mai puțin dispuse la luptă. Fruntașii noi nu se cunoșteau, de aceea ele trebuiau atrase. Se impunea această politică pentru a nu le lăsa să alunece spre partidele noi și pentru că în situația politică actuală era nevoie de un dinamism chiar mai mare ca în trecut.

[illegible]

Tineretul a avut mereu [illegible] locuri mai multe în conducere. Eu am avut de luptat din greu cu bătrânii, atât sus cât şi mai jos. N'am reuşit la centru să fac mare lucru. În alegeri am impus numeroşi reprezentanţi ai tineretului (Vechiul Regat) de aceea şi proectul de statut s'au prevăzut ½ locuri mai numeroase pentru tineret în toate organele de conducere ale partidului.
Cum partidul lupta folosind lozincile mai sus arătate, elementele naţionaliste erau atrase spre el, mai ales la tineretul universitar. Ele vedeau dinamismul [illegible] partidului. Se poate spune că ei erau, în lupta pe teren, mai utile decât ceilalţi. Rolul lor nu putea fi altul — după cum am arătat şi-l caracterizează (am arătat în declaraţiile referitoare la tineret).
În cadrul acestor norme generale, date de partid, şefii de organizaţii aveau depline puteri, ca în congrese să promoveze elementele tinere şi dinamice. Am fost mulţumit de felul în care se prezentau organele din conducerea judeţelor [illegible] şi [illegible], când le-am vizitat. Erau acolo oameni tineri, capabili, intelectuali şi ţărani.
După congrese şefii de organizaţii erau obligaţi să păstreze un contact cât mai strâns şi să raporteze — pe cât este cu putinţă — secretariatului despre activitatea şi situaţia locală. Secretariatul raporta delegaţiei permanente stadiul organizării şi al acţiunii pe teren. La comitetul din 3 Iulie 1946, am făcut în raportul meu, o expunere mai largă asupra acestei activităţi şi a organizaţiei. Pot spune că la începutul campaniei electorale partidul se prezenta într'o formă excelentă de luptă.

[signature]

apariția proectului de lege electorală, [illegible] cartel și campania alegerilor. Singura chestiune, care s'a pus mai întâi în discuția biroului, a fost Cartelul cu celelalte partide din opoziție. De la început acordul a fost unanim asupra cartelului cu social democrații independenți. În privința cartelului cu liberalii, opoziția în birou a fost aproape unanimă. Dl. Maniu însă ar fi vrut o abținere. Importanța era deci că d-sa privea cu rezervă acest Cartel.
Delegația permanentă a hotărât în cursul lunei Iulie înființarea unui Comitet electoral al partidului. El a fost constituit și a avut două secțiuni principale: propagandă și asistență juridică. Secțiunea de propagandă era împărțită în două subsecțiuni: manifeste și adunări. D-nii Aurel Dobrescu și Cezar Spineanu au fost însărcinați cu propaganda. Dl. Popescu era secretarul adjunct însărcinat cu conducerea lucrărilor comisiunii. Dl. [illegible] Vernescu avea secțiunea juridică. Membrii comitetului erau toți membrii [illegible] din Delegația permanentă.
S'a mai înființat și o comisie financiară, condusă de casierul central al partidului, dl. Stefan Mihăescu, tot cu membrii din delegația permanentă (Zane, Cezar Spineanu, St. Mărculescu ...) Acest comitet și-a început imediat activitatea cu atât mai mult cu cât secretarul general nu mai putea lucra. Dl. secretar adjunct N. Penescu a fost însărcinat cu chestiunile juridico-electorale, adică mai ales cu aplicarea legii electorale.
S'au elaborat și tipărit manifeste pentru toată țara. Adunări nu s'au putut organiza. Fie-care șef de județ și-a făcut propaganda cum a crezut mai bine. Centrul a ajutat cu fonduri județele mai sărace. Acest Comitet a funcționat până în ajunul alegerilor.
Tot în privința cartelului, delegația permanentă

[signature]

<u>continuare</u>

– după lungi și vii discuții, a hotărît să nu se facă pe toată țara, fiind-că național-democrații n'au primit să intre cu el – și s'a lăsat libertate organizațiilor de județ să facă cartele electorale locale. Unele județe au pus liste cu liberalii (Tătărescu și în Ardeal).

Într'o ședință a Delegației permanente, ținută pe la septembrie 1946 s'au discutat instrucțiunile ce trebuiau date organizațiilor în vederea apărării urnelor. S'a hotărît să se spună șefilor de județe că sunt liberi să apere urnele, cum ar crede mai potrivit. În unele județe s'au luat măsuri în acest sens, recomandându-se oamenilor să rămână pe lângă localul de vot până la darea rezultatului. În general, d-l Maniu era contra întrebuințării metodei forte în alegeri.

Caietul electoral al tineretului, despre care am vorbit în altă parte, a trimis instrucțiuni scrise despre organizarea tineretului în timpul campaniei electorale, și special pentru apărarea urnelor, sub conducerea șefilor de județe, care aveau răspunderea.

În Ardeal s'au dat circulări separate. O circulară generală, dată la începutul campaniei electorale, de d-l Mihai Popovici, președintele regionalei Ardeal, cuprindea dispozițiuni privitoare la constituirea de gărzi.–

Secretariatul general n'avea, în fapt, putere de amestec și control asupra organizațiilor din Ardeal. Era o situație acceptată de la fuziunea celor două partide.

Prin luna octombrie – dacă rețin bine – s'a discutat între cei trei șefi de partide din opoziție crearea unui Comitet de coordonare

[illegible signature]

a acțiunii electorale și de informație reciprocă.
S'a recomandat organizațiilor județene să creeze și pe-acele capitale de județ, asemenea comitete.
La București, comitetul central a fost format din d-nii Adrian Dimitriu și Romulus Dan pentru social democrați, Berceanu și [illegible] de la liberali; [illegible] și I. [illegible] de la Naț. Țărăniști. Acest comitet a ținut două-trei ședințe, sub președinția d-lui Maniu, la care a participat d-nul Bebi Brătianu și cu mine. Ședințele au avut un caracter informativ asupra măsurilor, ce s'au luat pentru ca în județe să se creeze acele comitete locale.
Cred că s'a dat un comunicat comun relativ la conducerea acțiunii electorale a celor trei partide și la înființarea comitetelor.
În ziua de 20 Noemvrie, după o consfătuire între cei trei șefi de partide, s'a dat un comunicat, prin care ele s'au declarat nevalabile, voturile fiind falsificate.
După alegeri s'a convocat delegația permanentă, care a ratificat comunicatul și a hotărât convocarea Comitetului Central pentru ziua de 30 Noemvrie. La ședința acestui comitet s'a votat cu unanimitate rezoluțiunea propusă de delegația permanentă, în sensul că deputații naț. țăr. nu vor lua parte la lucrările Parlamentului.
S'a lansat un apel către țară, care fixa poziția partidului față de felul în care au fost făcute alegerile, + de noul Parlament și de situația astfel creată.
Atât înainte de alegeri cât și după, — până la plecarea d-lui Maniu la Sibiu, în ajunul Crăciunului — contactul între cei trei șefi de

[illegible]

11

partidul a fost permanent.
Tot din vara anului 1946, d-l Maniu numise o comisiune pentru elaborarea unui nou Statut, care a lucrat sub președinția d-lui Aurel Leucuția, unul din inițiatorii acțiunii pentru modificarea actualului Statut.
D-l Mihalache nu era de acord cu felul cum se lucra și considera comisiunea ca neavând calitate să lucreze. D-sa a elaborat, în vacanța Guvernului (1946-47) un proiect de statut.
Am fost trimis la Sibiu – cred că în Februarie – să duc d-lui Maniu proiectul Mihalache și proiectul comisiunii și alte lucrări, după cum am declarat anterior.—
Proiectele aveau unele ~~stupide~~ idei comune. Se lărgea comitetul de sat, se crea organizația de plasă, cu președinte, birou și comitet. Se lărgea comitetul județean. Tineretul, muncitorii, țăranii și breslele profesionale aveau o reprezentare mai largă, până în comitetul central și delegația permanentă a partidului.
În Vechiul Regat, proiectul s'a pus în aplicare, printr'o circulară a d-lui Mihalache, numai pentru organizațiile sătești și de plasă. D-l Popovici nu a dat circulare pentru Ardeal.
D-l Maniu venea în București, chemat de noi, dată fiind situația creată în urma arestărilor. A avut loc la d-l Dinu Brătianu acasă o consfătuire – la care [illegible] am asistat – și la care participă: d-nii Brătianu, Iuliu Maniu, Ion Mihalache, Titel Petrescu, Bebe Brătianu, J. Fotino, M. Romniceanu și cu mine. Se discută situația politică, în urma arestărilor și se hotărăsc note [illegible] comune pe lângă [illegible] aliate, despre care am vorbit în alte declarații.

621

12

Întrucât de resperare mai la Sibiu, d-l Maniu fusese vizitat de d-nii Mihalache și Popovici. S-au discutat situația politică de atunci, cu interesul tuturor. D-l Maniu mi-a lăsat impresiunea, atât când l-am văzut la Sibiu cât și când a venit la București, că arestările nu-l impresionau prea mult. D-l Popovici mi-a relatat că i-a reproșat d-lui Maniu că din cauza lui atâta lume a suferit. D-l Maniu a răspuns: așa au fost evenimentele, nu se poate război fără morți și răniți.

S-a întrunit delegația permanentă sub președinția d-lui Maniu, care a raportat conversația cu Berry – dar în linii generale – prezentând-o ca favorabilă. S-a hotărât crearea unei asistențe pentru a se trimite hrană celor închiși, și care sunt membri ai partidului. D-na Bărbulescu, avocată, conducea asistența juridică și era secretară. S-au dat dispoziții ca să se acorde această asistență atât în procesele politice ale membrilor partidului și a celor ce merg pe linia partidului, dar nu în procese care ne compromit prin acțiunea inculpaților, care nu sunt [illegible].

În ajunul paștelui 1947, d-l Maniu pleacă la Sibiu. În ziua plecării l-am văzut și mi-a spus că se întoarce imediat după sărbători. [illegible] Popovici să conducă partidul.

Ședințele delegației permanente, prezidată de d-l Mihalache, au loc la domiciliul lui Apolo, se iau măsuri de asistență, folosindu-se parlamentarii pentru ducerea alimentelor. Se cere intrarea în Parlament și contestarea statului parlamentar. Sunt trimiși la Sibiu – după cum am declarat. D-l Maniu le refuză pe amândouă. I-am cerut să vină la București. El vine după evenimentele din Mai. Au loc ședințe la [illegible], în care Popovici se plânge că am [illegible] [illegible].

Într'o ședință [comune] a biroului dl. Mihalache a citit o scrisoare de la Secția din ~~Dolj~~ - Dâmbovița-Muscel, în care aceasta își povestește cum a scăpat de teama de a fi arestat, că pădurile sunt pline de oameni fugiți, și cere ca partidul să găsească o soluție cu guvernul. Dl. Mihalache povestește și alte cazuri și cere ca biroul să examineze situația. Dl. Maniu evită discutarea în fond a problemei.

Aceasta se întâmpla prin Mai ~~Iunie~~ 622

În Aprilie, înainte de Paști, delegația permanentă aprobase un proiect de circulară, după ce s'a adus unele modificări: Textul respectiv l-a prezentat d-lui Maniu și Mar... la Sibiu. A modificat o frază în care recomanda ca șefii de județe să lucreze pentru liniștirea spiritelor.

N'am mai trimis circulara, fiind-că n'au fost de acord cu această modificare, pe care d-l Mihai Popovici a prevăzut-o.

Dl. Popovici prezentase într'o ședință de birou un proiect de apel către Parlamentele străine redactat în limba franceză. El este aprobat în principiu. Se ia d-l Maniu, ca să dispună de trimiterea lui în străinătate.

Ac. Vârlan 17. sept

Încă din Noembrie 1944, după reconstituirea delegației permanente și a biroului, s'a pus și problema tineretului. Partidul a acordat tineretului totdeauna o importanță deosebită. În timpul președinției d-lui Mihalache s'a făcut chiar o școală de cadre, care a funcționat la Cluj. Discuțiunile începute la sfârșitul anului 1944, aveau însă un caracter general și ele priveau mai mult folosirea generațiilor noi, care [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

de la 1937 nu mai putuseră fi folosite. În acest fel chiar eu, după venirea la secretariat am încercat să fixez în organizațiile județene pe toți șefii cari erau recomandați de o comisie aleasă chiar din tineret. Au avut greutăți. Atunci am început organizarea tineretului conform statutului și instrucțiunilor date în Ianuarie 1945 — după cum am arătat.
Tineretul era deci în 1946 și 47 organizat în felul următor. Secția tineretului universitar organizat pe centre universitare, cu comitete pe aceste centre și o delegație permanentă pe țară.
Fie-care organizație județeană avea tineretul ei cu un secretar (numit impropriu președinte), care depindea de președintele organizației județene. Toți secretarii de județe ar fi trebuit să aleagă, într'un congres, un secretar general, care ~~trebuia~~ trebuia să lucreze exclusiv cu președintele partidului. În locul acestui secretar general, d-l Maniu a numit un secretariat comitet, sub președinția d-lui Vişa, care a funcționat până la alegeri. Nu știu dacă d-l Vişa a ~~fost~~ demisionat formal dar el nu s'a mai ocupat de tineret. D-l Maniu putea oricând să numească pe altcineva de altfel, nu s'a făcut-o. Dar aceasta n'avea influență asupra activității tineretului, care lucra în județe. Deci de o acțiune a acestui tineret era răspunzător șeful județului și șeful partidului, care conducea — cu depline puteri — tot tineretul.

[illegible] 18. Sept 1947

PROCES - VERBAL

de confruntare.

Astăzi, anul una mie nouă sute patru zeci şi şapte, luna Septemvrie, ziua optsprezece .

Noi, D.Diaconescu, referent special, asistat de dl.S.Davidescu, prim-chestor, procedând la confruntarea dintre reţinuţii Mihalache Ioan şi Penescu Niculae, cu privire la ancheta în curs, constatăm următoarele :

NICULAE PENESCU :

Este adevărat că am avut o convorbire cu comandorul Cioroiu privitoare la plecarea în străinătate. Eu am chemat prin comandorul Mocanu pe comandorul Cioroiu, dela care eram informat că a avut un rol important în aviaţie. Contest că eu am chemat urgent pe comandorul Cioroiu pentru a vorbi cu dânsul despre plecarea în străinătate. Nu este adevărat că eu am dat dispoziţie telefonistei, ca atunci, când sunt chemat de un domn comandor Cioroiu, să-mi dea imediat legătura, nici că i-am reproşat la telefon că mi-a telefonat prea târziu, pentrucă nu aşteptam telefonul său în ziua aceea şi pentru o anumită oră. Recunosc că mi-a telefonat dl.Cioroiu probabil la societatea de chibrituri şi că i-am dat, dar nu ştiu dacă în aceeaşi zi, un rendez-vous la mine acasă, cred că la ora 4, dar nu ştiu precis.

Mi-amintesc numai ziua în care a venit la mine, nu-mi-amintesc dacă mi-a telefonat în aceeaşi zi sau cu o zi înainte. Precizez că l-am primit pe dl.Cioroiu în după amiaza zilei de 9 sau 10 Iulie. Nu i-am indicat nici telefonul meu, nici adresa, fiindcă-l avea el avea o rudă vis - avis de mine.

Pe comandorul Cioroiu l-am cunoscut fiindu-mi prezentat de comandorul Mocanu la Biroul Presei, unde venea des, la sfârşitul lui 1946 sau începutul 1947.

./.

M.C.

622

624

I-am acordat încredere comandorului Cioroiu, fiindcă mi-a fost călduros recomandat de comandorul Moçanu care m'a rugat să-l angajez la Biroul Presei, şi pentrucă l-am văzut de mai multe ori la dl.Maniu, fiind primit de dl.Maniu. Pentrucă dl.Maniu i-a acordat încredere, i-am acordat-o şi eu. Cei cari vin des la dl.Maniu, se bucură de încrederea dlui Maniu. Când a venit dl.Cioroiu la mine, l-am întrebat pentru a intra în discuţie, ceva în legătură cu organizarea biroului de presă. L-am întrebat dacă ar fi posibil să se găsească o combinaţie în sensul de a se cumpăra locurile şi prin complicitatea polotului a unui avion de călători "Tars", care în loc să meargă la Arad, să meargă pe coasta Turciei. Comandorul Cioroiu mi-a spus că această plecare este de domeniul fanteziei, şi că nu capătă avionul benzina până la Arad ci numai până la o escală, adăugând că el fiind cineva în aviaţie, şi-a rezervat o ultimă posibilitate de plecare, că această posibilitate nu trebue să fie epuizată, decât pentru personagii importante.

Pentru a-i da impresiunea că este un lucru practic serios i-am afirmat că este vorba de două personagii importante. Am comunicat convorbirea avută cu Cioroiu dlor Maniu şi Mihalache acasă la dl.Romulus Boilă.

ss.N.Penescu.

<u>ION MIHALACHE</u> :

Sunt foarte surprins, nu ştiu nimic.

ss. I.Mihalache.

<u>NICOLAE PENESCU</u> :

Nu am avut dispoziţii să iau contact cu Cioroiu, dela nimeni, ci am făcut-o din proprie iniţiativă. Când i-am comunicat dlui Maniu în prezenţa dlui Mihalache că Cioroiu a spus că această plecare costă 6000 dolari, pentrucă trebue să dea bani piloţilor care trebue să lase bani familiilor şi să aibă şi ei viaţa asigurată pe un an, câte 200 dolari pe lună. Dl.Maniu mi-a răspuns că partidul nu are această sumă. Inainte cu câteva zile de

./.

a vorbi cu Cioroiu, tot la dl.Romulus Boilă acasă, unde se găsesu dl.Maniu şi Mihalache, i-am comunicat dlui Maniu că circulă zvonul în legătură cu arestarea mea iminentă. De arestarea mea am fost informat prin dl.Maniu, Mihalache şi Mihai Popovici, care la rândul său a cerut informaţii prin cumnatul dlui Ministru Teohari Georgescu, dl.Samuilă. Eu nu i-am comunicat dlui Maniu hotărîrea de a pleca în străinătate ci numai o informaţie.

In ziua de 12 Iulie am fost la dl.Mihalache acasă la Popescu Mehedinţi, unde am stat vreo oră şi i-am amintit printre alte discuţiuni de discuţia avută cu Cioroiu privitor la plecare, discuţiune pe care i-o relatasem când am fost la dl.Romulus Boilă. Dl Mihalache mi-a răspuns că i-ar fi dat dlui Cioroiu să facă un proect sau lucrare pe care a făcut-o bine fiind inteligent, dar i se pare a fi superficial (neserios) nu-mi aduc aminte calificativul dat. Dl.Mihalache mi-a spus că se întoarce dela Dobreşti Luni, să-l însoţesc acolo pentru a fi adăpostit. Eu n'am ştiut de plecarea mea înainte de Duminecă 13 Iulie, când mi-a fost propusă de dl. Maniu. Eu nu m'am gândit a pleca decât eu cu nevastă mea, nu cu dl.Mihalache.

ss. N.Penescu.

<u>ION MIHALACHE</u> :

Nici acuma nu ştiu că dl.Penescu mi-a comunicat convorbirea cu Cioroiu. Mi-amintesc că am vorbit despre Cioroiu ca de un om neserios, dar nu în legătură cu plecarea. N'am ştiut că dl.Penescu vrea să plece şi nici eu nu i-am spus dlui Penescu că vreau să plec, m'am găsit prima oară în legătură cu plecarea la dl.Dr.Jovin acasă, la 13 Iulie, la ora 9 seara.

ss. I.Mihalache.

<u>NICULAE PENESCU</u> :

In seara de 13 Iulie când am venit la dl.Maniu acasă pe la orele 9, am găsit numai pe dl.Maniu cu dl. Mihalache singuri. Nici dl.Maniu, nici dl.Mihalache

./.

nu mi-au comunicat obiectivul plecării în sensul politic, ci pentru a ne pune la adăpost.

La dl.Mihalache mă duceam, cât era în Bucureşti, foarte des, dacă nu mă duceam zilnic, mă duceam la două zile, pentrucă dl.Mihalache se interesa întâi de organizare şi pe urmă de viaţa de partid. Odată am văzut eşind dela dl.Mihalache un ofiţer american însoţit de o doamnă blondă. Doamna aceea mi-a spus că dl.ofiţer o fi fost maior vine să facă o vizită dlui Mihalache şi că doreşte să-mi facă şi mie o vizită. Pe doamna aceasta am cunoscut-o la dl.Mihalache acasă, fiindu-mi prezentată de dna Negruzzi. Această doamnă vorbea numai franţuzeşte.

In luna Aprilie, fiind în casă la dl.Nestor Badea şi fiind de faţă şi dnul Mihalache, dl.Maniu ne-a comunicat că a informat misiunile aliate, că faţă de prigoana pornită de guvern în contra P.N.T. prin arestări şi faţă de situaţia gravă din ţară, este nevoit să înceapă o acţiune pentru răsturnarea guvernului; că la această comunicare a primit prin Legaţia Americană un răspuns adresat Legaţiei pentru dl.Maniu (corespondenţa era între dl. Acheson şi Legaţie) pentru a-l sfătui să nu facă agitaţiuni în acest sens. In acest scop ne-a citit şi un text de pe o foaie de hârtie.

ss.N.Penescu.

<u>ION MIHALACHE</u> :

Intreabă pe dl.Penescu dacă atunci când a fost dânsul la dl.Maniu, n'a fost şi dl.Carandino.

ss. I.Mihalache.

<u>NICULAE PENESCU</u> :

Până când am plecat de acolo cu dl.Mihalache nu l-am văzut pe dl.Carandino.

<u>ION MIHALACHE</u> :

Dacă era dl.Penescu de faţă când l-am întrebat pe dl.Maniu cu ce program plecăm şi pe ce pivot se sprijină în această combinaţie.

ss.I.Mihalache.

./.

615

627

NICULAE PENESCU :

Nu. ss.N.Penescu.

ION MIHALACHE :

Dl.Penescu când a venit, m'a găsit pe mine citindu-mi nota Acheson.

ss. I.Mihalache.

NICOLAE PENESCU :

Nu știu, dar poate să fie exact.

ss.N.Penescu.

ION MIHALACHE :

Nu mi-amintesc că dl.Maniu ne-a dat explicația că a comunicat misiunilor aliate că față de prigoana împotriva P.N.T., este dispus să pornească o campanie de răsturnare a guvernului și că Acheson constată cu mulțumire că P.N.T. nu întreprinde agitații în țară.

In legătură cu ofițerul american, nu mi-aduc aminte.

ss.I.Mihalache.

Cele trei rânduri șterse mai sus, sunt șterse de mine, spuse de mine dar necorespunzând ideii mele.

ss.I.Mihalache.

Drept care am încheiat prezentul proces verbal, spre cele legale.

REFERENT SPECIAL,
ss. D.Diaconescu.

PRIM - CHESTOR,
ss. S.Davidescu.

P. conf.

626

628

23 Sept. 1947

D E C L A R A T I E

Nu știu să fi vorbit cu un țăran URSU când am fost în Mai 1946, la congresul organizației din Câmpulung-Bucovina. - după cum am relatat în altă declarație.

De acolo am plecat cu impresiunea că este liniștelnit s'a raportat că se țin întruniri și administrația nu face greutăți. Eu n'am avut nici o neplăcere și nici un incident în tot timpul trecerei mele prin Bucovina, unde am stat două nopți și o zi, adică: o noapte la Dorna - Vatra când am ajuns acolo, o zi la Câmpulung și drumul la Rădăuți, o noapte la Rădăuți.

Aceasta s'a întâmplat deși eu anunțasem printr'un prieten care cunoștea pe Dl. BODNARAS, că trecerea mea prin județul său nu are nici o semnificație politică, dacă se știe că eu vin~~xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx~~ acolo. Prieteni din Suceava /Gorcea/, Rădăuți / Pintea Chirilă/ și Sandru /C.Lung./ au fost la congres. Numai Sandru și Gorcea știau că este probabilă venirea mea ~~xx~~ cu toate că se știa că este congresul nostru. Nu s'a întâmplat nici un incident. Nu-mi aduc aminte să mi se fi vorbit de incidente și persecuțiuni, nici în timpul congresului care s'a ținut la club, nici după ținerea lui, nici la masă la Dl. SANDRU.

Eu am fost însoțit în Bucovina până la C.Lung. de Dl. EUGEN POPOVICI. Pe drum dela Dorna-Vatra la C.Lung, nu mi s'a vorbit de o situație ca aceasta în Bucovina.

ss/ N. Penescu

C. Conf.

627

629

23 Sept. 1947
Dată în fața noastră
Com. șef [illegible]

Declarație

Nu știu să fi vorbit cu un tânăr „Ursu" când am fost în vara 1946 la congresul organizației din Câmpu-Lung (Bucovina) — după cum am relatat în alte declarații. De acolo am plecat cu impresia că este liniște. Mi s'a raportat că [illegible] și administrația [illegible]. Eu n'am auzit nici o reflecție și nici un incident în tot timpul trecerii mele prin Bucovina. — unde am stat două nopți și o zi aproape: o noapte la Dorna Vatra, când am ajuns acolo, o zi la Câmpu-Lung și drumul la Rădăuți; o noapte la Rădăuți. Acestea s'au întâmplat deși eu [illegible] — printr'un prieten, care cunoaște pe d-l Bodnăraș, că trecerea mea prin județul [illegible] nu are nici o semnificație politică; deci se știe că eu sunt acolo. Prietenii din Suceava (Gorcea), Rădăuți (Butea Christu) și Sandru (Câmpu-Lung) au fost la congres. Numai Sandru și Gorcea știau că este probabilă venirea mea. În toate [illegible] că este congresul nostru nu s'a întâmplat nici un incident. Noi n'aveam interese să [struck] fi vorbit de incidente și persecuțiune, nici în timpul congresului care s'a ținut la club, nici după terminarea lui, nici la masă la d-l Sandru. Eu am fost invitat în Bucovina — pentru la C-Lung de d-l [illegible]. ~~Nici~~ Pe drum de la Dorna Vatra la Câmpu-Lung nu mi s'a vorbit de situația ca aceasta în Bucovina.

23 Sept 1947

Iu Maniu

23 Sept.1947

D E C L A R A T I E

Subsemnatul declar că într'o zi din primăvara acestui an, am autorizat transportarea arhivei dela Club, fiindcă se făcuseră percheziţii la unii prieteni.

Funcţionarul IONIŢA mi-a spus că aceasta arhivă au trimis-o la DUMITRU NEGOIŢA - om de serviciu - acasă şi că acesta a pus-o sub dărâmăturile unei case lovite de bombe.

Câtva timp înainte de arestarea mea, DUMITRU NEGOIŢA mi-a adus-o acasă la mine exemplarele scrise la gestetner din raportul meu la comitetul central din 3 Iulie 146, care fuseseră şi ele adăpostite la el. Eu i-am cerut să-mi aducă aceste exemplare. Erau circa 100 având fiecare circa 40 de pagini.-

ss/.N.Penescu

Cred că sacul de stofă aparţinând lui NEGOIŢA se găseşte ~~xxxxxxxxxx~~ încă la mine. Sunt sigur că restul arhivei nu mi-a fost adusă în acest sac, fiindcă n'o ~~xxxxxxxxxx xxxx~~ ţineam la mine acasă şi de ea se ocupa numai Dl. IONESCU IONIŢĂ.

ss/ N.Penescu

629

23 Sept. 1947
Dată în fața noastră
Com. ef
[illegible]

631

Declarație

Subsemnatul declar că într'o zi – din primăvara acestui an, – am autorizat transportarea arhivei [illegible] la club, fiind-că se făceau perchiziții la mai mulți prieteni.
Funcționarul Ioniță mi-a spus că această arhivă au transmis-o la Doamna Negrilă – [illegible] din serviciu – acasă. și că aceasta a pus-o sub [illegible] [illegible] casă lovită de bombe.
Cât-va timp înainte de arestarea mea. Doamna Negrilă mi-a adus acasă la mine exemplarele rămase [illegible] din raportul meu la Comitetul Central din 3 Iulie 1946, care fuseseră și ele depozitate la ea. Eu i-am cerut să-mi aducă aceste exemplare. Erau circa 100 exemplare-[illegible] circa [illegible] ~~[illegible]~~ de pagini.-

[illegible]

23 Sept 947

Cred că sacul de stofa – aparținând lui Negrilă și găsite în [illegible] la mine – [illegible] spun că restul arhivei nu mi-a fost dus în acest sac, fiind-că n'o țineam la mine acasă și de ea se ocupa numai d-na Negrilă și Ioniță. [illegible]

DECLARATIE

Documentele, hârtiile, declaraţiuni, etc. în legătură cu abuzurile dinanitea alegerilor sau în timpul lor, au fost depuse la biroul Dlui Ministru Haţieganu şi apoi ele au fost încredinţate spre păstrare unui ofiţer de la Misiunea Militară Americană, de către personalul de la biroul D-lui Haţieganu, dacă nu mă înşel.-

ss. N.C. Penescu

25.Sept.1947.

E.F.

631

25 Sept. 1947
Dată în fața noastră
Cons. [illegible]
[illegible signature]

637

<u>Declarație</u>

documentele, hărțile, declarațiunile, etc. în legătură cu abuzurile dinaintea alegerilor care în timpul lor au fost depuse la biroul d-lui ministru Tătărescu și după ele au fost încredințate spre păstrare unui ofițer de la misiunea militară americană, de către personalul de la biroul d-lui Tătărescu — dacă nu mă înșel.-

633

[illegible signature]

25. Sept. 1947.-

Z

632

634

D E C L A R A T I E

Sunt bun prieten cu Dl. TIBERIU STEFANESCU fost Director Comercial la C.A.M., locuește în Bucuresti Bd. Kalinderu Nr. 1 sau 3, știam că un prieten bun al lui și cunoscut al meu, Dl. Ministru Plenipotentiar BARABETIANU, are un apartament gol într'un bloc din Bucuresti. Cum Domnia Sa urma să plece în post, am rugat, în ziua de 7 sau 8 Iulie, pe Dl. TIBERIU STEFANESCU, să-i vorbească dacă n'ar putea să-l închirieze pe un timp scurt - fără să folosesc numele meu - pentru o altă persoană, ca să locuesc eu acolo și să mă adăpostesc de urmăriri. Am fost în acest scop - ziua sus citată - la Dl. STEFANESCU acasă, în drum spre Tribunal, dela ora 8.30-9.-

Dl. Stefănescu mi-a promis că va vorbit. Cu acest prilej el mi-a spus că este o soluție de plecare din țară cu un avion de călători - care face cursa Arad, dacă se găsesc mai mulți amatori - și sunt destui - și dacă se câștigă complicitatea piloților. Mi-a arătat chiar pe hartă sau pe un caiet distanțele Bucuresti-Arad și frontiera Turciei. Aceasta fiind mai mică. Mi-a intrat aceasta idee în minte. Cum a doua zi răspunsul D-lui BARABETIANU a fost negativ, m'am gândit la Dl. Cicroiu. De aceea l-am chemat să-i cer informații, după cum am arătat. Cu Dl. Stefănescu n'am mai vorbit în urmă. Il propun martor în apărare.

ss/ N. Penescu.

26 Sept. 1947

P. Conf.

623

26 Sept 1947
Dată în fața noastră
Com. șef
[signature]

635

Declarație

Sunt bun prieten cu dl. Tiberiu Ştefănescu, fost director comercial la C.A.M. locuește în București Bulevardul Kalinderu No 1 scara 3. Ştiam că un prieten bun al lui și cunoscut al meu, domnul ministru plenipotențiar Brabetianu, are un apartament gol într'un bloc din București. Cum domnia sa urma să plece în post, am rugat, în ziua de 7 sau 8 Iulie, pe dl. Tiberiu Ştefănescu să-i vorbească dacă n'ar putea să-l închirieze pe un timp scurt – fără să folosească numele meu – pentru o altă persoană, ca să locuiască acolo. și să mă adăpostesc de [illegible]. Am fost în acest scop – în ziua sus citată – la dl. Ştefănescu acasă, și am plecat spre Tribunal, pe la ora 8½–9.

Dl. Ştefănescu mi-a promis că-i va vorbi. Cu acest prilej el mi-a spus că este o soluție de plecare din țară cu un avion de [illegible] – care face cursa Arad, dacă se strâng mai mulți amatori – și sunt destui – și dacă se câștigă complicitatea pilotului. Mi-a arătat chiar pe harta sa pe cât distanțele București – Arad și frontiera Turciei. Acestea fiind mai mici. Mi-a intrat această idee în minte. Cum a doua zi răspunsul dl. Brabetianu a fost negativ, m'am gândit la dl. [illegible]. De aceea l-am chemat și i-am [illegible] informații, după cum am arătat. Cu dl. Ştefănescu n'am mai vorbit în urmă. Îl propun martor în apărare

[signature] 26 Sept 194[illegible]

634

636

DECLARATIE

Subsemnatul NICOLAE PENESCU,declar că pasagiile de mai jos sunt extrase din diferitele mele declaraţii date în cursul anchetei,dela 14 Iulie până azi.- Ele trebuesc integrate în acele declaraţii.-

" Imediat după 23 August 1944,partidul are pe scena politică prin două ziare : un ificios şi un altul prieten,acesta fiind condus de Dl.Augustin Popa.-

Ziarul Curierul are o atitudine anti-comunistă şi naţionalistă,ceeace a putut naşte dela început un curent în acest sens în opinia publică cu răsunet şi la sate.-Ziarul este suprimat de Comisia Aliată de Control pentru un articol sau o informaţie cu tentinde anti-sovietice.-

In timpul crizei Guvernului Rădescu " Dreptatea " atacă violent pe comunişti,în special pe chestiunea incidentelor dela Malaxa.- " Dreptatea " are o atitudine violentă de pr pagandă anti-guvernamentală.-Ea este tipărită atunci la o tipc grafie mică : "Finanţe şi Industrie",fiindcă Dl.Solomon cedas contractul cu tipografia " Curentul".-

La rândul ei "Dreptatea"este suprimată.-Atât cât au existat,aceste două ziare,ele au întreţinut în opinia publ la epoca aceia o stare de spirit anti-comunistă şi naţionalis mai ales după încetarea colaborării de guvern "(decl.din 16 S tembrie 1947).-

"Conducerea partidului (Dl.Maniu avea depline put ri)a urmărit după 23 August 1944 menţinerea puterii de Stat î mâna partidelor Naţional-Tărănesc şi Liberal.- In politica ex ternă s'a considerat că România trebue să caute sprijinul ang american.-

Partidul Naţiona Tărănesc a urmărit,prin reprezentanţii să din guvernele Sănătescu şi Rădescu această politică de rezistenţă contra tendinţelor partidelor de stânga,adică con tra pătrunderii acestora în administraţia de stat (prefecţi,pri mari etc),în învăţământ,magistratură,armată,biserică etc.şi în viaţa economică (Banca Naţională,Instituţii Economice de Stat

./.

sau controlate de acesta etc.).-

" In general s'a urmărit menţinerea poziţiei dominante în Stat pentru cele două partide,imprimată de aceste partide"(decl.din 26 Iulie 1947).-

"Partidul Naţional Tărănesc a refuzat să intre în Frontul Naţional Democrat constituit de partidele de stânga. S'a propus D-lui Maniu ca partidul nostru să intre în acest front primind în consiliul lui proporţia de locuri pe care o avea în guvern.- Dl. Maniu a refuzat.- Se vor vedea mai târziu consecinţele.-In sfârşit s'a constituit cel de al doilea Guvern Sănătescu,cu membrii din partidele burgheze şi de stânga.-Misiunea celor cinci miniştri Naţional-Tărănişti era să înfrâneze tendinţele partidelor de stânga.- Cel mai greu rol îl aveam eu.- Aparatul administrativ de Stat şi cel poliţienesc trebuia în primul rând curăţate de elementele,care de cel puţin şapte ani,fuseseră uneltele regimurilor antidemocratice.- Dar în acelaş timp însărcinarea mea era să nu las să pătrundă în locul lor elemente din partidele de stânga.- Am plecat cu plăcere dela Ministerul de Interne.-In locul meu a venit Generalul Rădescu,care era şi Prim Ministru.-Miniştrii naţional-ţărănişti au sprijinit pe generalul Rădescu până la adunarea dela ARO.-

In şedinţele biroului la care lua parte şi miniştri naţional-ţărănişti,şi expuneau situaţia din guvern,nu se discutau problemele în spirit de concesiune ci de viguroasă rezistenţă"(din decl.dela 29 Iulie 1947).-

"Miniştrii naţional ţărănişti (rămaşi numai patru, fiindcă locul de ministru fără portofoliu oferit mie şi acceptat de comunişti,care au fost întrebaţi de Dl.Radu Xenopol,solicitat fiind de Dl.Maniu,rămăsese liber în urma refuzului meu),au continuat şi au afirmat această politică în timpul guvernului Rădescu.- Ei au sprijinit pe Rădescu în toată acţiunea acestuia,care urmărea aceleaşi scopuri. Aşa de pildă,Rădescu - cred într'o declaraţie - a arătat inoportunitatea reformei agrare.-Deşi în Delegaţia Permanentă a partidului s'a adus un proect de reformă agrară, elaborat de Dl.Mihalache şi deşi eu,Căpăţâneanu,Cezar Spîneanu şi alţii,am cerut depunerea imediată a acestui proect la Comisia de Agricultură şi aducerea lui în discuţia Consiliului de Miniştri hotărârea luată a fost de a se amâna

./.

aceasta,dat fiind că s'a contrariat politica lui Rădescu.- Dl.Mihalache a fost de această părere,aşa încât hotărârea luată a fost de a se amâna reforma agrară.-

" A doua chestiune,venită la acea vreme în discuţia Delegaţiei,a fost numirea prefecţilor din Moldova.- Dl.Hudiţă a expus rezultatele vizitei Comisiei Ministeriale, care a rezolvat aceste dificultăţi la faţa locului.- Dl.Maniu şi alţi membri ai Delegaţiei - mai ales Moldoveni în cap cu Dl.Mărăcrescu au criticat concesiunile făcute.-

Erau şi alte probleme de guvern,care veneau în discuţia Consiliului de Miniştri.- Dl.Maniu nu era mulţumit cu atitudinea miniştrilor noştri,pe care îi considera insuficient de dârji.-De aceia s'a şi creiat în jurul lor atmosfera că au fost o echipă slabă.- Am convingerea că Dl.Maniu prefera desprinderea de această colaborare pe care o considera primejdioasă pentru partid.-Este evident că ar fi preferat să dobândească guvernul fără partidele de stânga,dar ştiind că nu era posibil se mulţumea cu o formulă de guvern,în care să obţină pentru persoane în afară de partide,Ministerele de Război,Internele şi Afacerile Străine." (decl.din 29 Iulie 1947).-

ss/. N.Penescu

25 Septembrie 1947

Continuare la declaraţia din 25 Septembrie 1947

" Inceputul anului 1945.- Secretariatul general ia măsuri pentru reorganizarea partidului,după cum s'a arătat în altă parte.-Cu prilejul ţinerii congreselor sau comitetelor,cuvântările fruntaşilor partidului pun accentul pe primejdia ce o prezenta comunismul pentru proprietatea ţărănească şi pe ideia naţională.- Aceste două elemente de propagandă îşi fac repede curs în ţărănime,chiar prin fruntaşii dela sate,care veneau la adunări sau întâlneau în oraşe pe conducătorii naţional ţărănişti locali.-

Odată cu reorganizarea partidului se face aşa dar propagandă în sensul acesta.-Colectările de cereale şi vite,făcute pentru executarea Convenţiei de Armistiţiu ne-

mulţumeau pe ţărani.-Aceştia erau şi mai receptivi la propaganda de care vorbesc.- In Moldova,situaţia specială creiată de război,creia un mediu şi mai favorabil.- In Ardealul era firesc să existe un puternic curent anti-unguresc, pe care gărzile denumite "Iuliu Maniu" le-a alimentat desigur.Am văzut şi eu întâmplător în faţa Statuiei Mihai Viteazul în toamna anului 1944 o adunare cu drapele,de propagandă pentru voluntarii destinaţi gărzilor " Iuliu Maniu"

"Incă pe atunci s'a vorbit de colhoz-uri pe care ţăranii le văzuseră în Uniunea Sovietică.- Colhoz însemna desfiinţarea proprietăţii ţărăneşti. Tăranul,actual proprietar de pământ,devenea pălmaş pe pământul,care până atunci fusese al lui.- Aceste lucruri se spun dela om la om, ca şi în adunările partidului.- Colhozul este pentru ţărănime imaginea viitorului regim comunist.-La începutul anului 1945,aceste idei şi slogane încep să-şi facă drum,evenimentele din Martie 1945 care aduc la guvern regimul actual, cu excluderea noastră şi a liberalilor,au fost folosite ca o confirmare a acestei propagande" (din decl.din 17 Sept. 1947).

"Partidul trecând în opoziţie,după 6 Martie 1945 a luat faţă de Guvernul Groza,o atitudine de luptă,nerecunoscându-l.- Această luptă s'a împărţit în două perioade şi a folosit două metode.-Dela 6 Martie,până la 8 Ianuarie 1947,acţiunea contra guvernuluis'a manifestat din memorii, adresate celor trei mari puteri aliate şi M.S.Regelui,în care se arată că acest guvern nu reprezintă Tara şi se cerea înlocuirea lui în sensul rezoluţiei dela Potsdam,în interpretarea dată acesteia de partid.-"

"Acţiunea de protestare,faţă de aliaţi,de care am vorbit mai sus,a fost făcută împreună cu partidul liberal.- Memoriile au fost semnate de D-nii Maniu şi Brătianu, după ce erau elaborate de serviciile celor două partide, potrivit indicaţiunilor primite.- Unele din aceste memorii - adică cele mai importante - erau semnate şi de Dl.Titel Petrescu în numele partidului social democrat Independent. Guvernele englez şi american,au intervenit de câteva ori, în urma acestor memorii,cu note de protest faţă de guvernul român.- Memoriile cele mai importante erau prezentate misiunilor aliate (engleză şi americană) de D-nii Maniu,Bră-

tianu sau Titel Petrescu, de secretarii generali ai celor trei partide, sau lăsate prin funcţionarii de club la secretariatul misiunilor.- Memoriile au fost adresate totdeauna celor trei Mari Puteri.- Legătura cu legaţiile Anglo-America nă era făcută de Dl.Maniu prin Dl.Vasile Serdici " (din decl.din 26 Iulie 1947).-

" Câteva zile după constituirea guvernului Groza, eram la Dl.Maniu acasă, când a venit Dl.Vişoianu, care i-a spus : este şi o veste bună.-Anglo-Americanii au trimis guvernului câte o notă, din care îi notifică nerecunoaşterea lui, nefiind constituit potrivit înţelegerii dela Yalta, adică cu toate forţele democratice ale Ţării.- Dl.Maniu, foarte satisfăcut, a rugat pe Vişoianu să-i procure notele. De atunci, până la criza de guvern din Mai 1945, ca eveniment important, notez declaraţia celor trei puteri dela Potsdam.-Dl.Maniu a văzut în acest act internaţional posibilitatea unei revizuiri a situaţiei interne" (decl.din 5 August 1947).-

" Cred că Dl.Maniu şi domnul Brătianu au vorbit M.S.Regelui în sensul ca Majestatea Sa să provoace o criză de guvern pe baza acelei rezoluţiuni internaţionale.- (este vorba despre rezoluţia dela Potsdam) dar nu pot afirma cu preciziune.-

" Se cunosc împrejurările în care a isbucnit acea criză în primăvara anului 1945, care a durat până la 8 Ianuarie 1946, când s'a pus în aplicare hotărârile dela Moscova a celor trei Mari Puteri.- In acest timp atitudinea partidului naţional-ţărănesc faţă de guvern, a fost de permanentă luptă." (din decl.din 5 August 1947).

" La venirea mea la conducerea secretariatului general am găsit un embrion de organizare a tineretului. Am căutat să o adâncesc. Am încurajat deci umplerea cadrului cu cât mai mult conţinut.-Dl.Maniu dădea o mare importanţă acestor organizaţiuni.-Tineretul însă manifesta tendinţe naţionaliste, anti-semite şi avea infiltraţiuni legionare, care ajunseseră până la conducerea lui.- Aceste tendinţe s'au accentuat şi tineretul a scăpat complect din mâna secretariatului general, în măsura în care acesta se putea ocupa de partea de organizare a lui aşa se explică manifestările făcute la 10 Mai anul trecut, manifestele imprimate şi difuzate fără ştirea mea, fiindcă ştiau că nu-mi dau aprobarea şi organizarea lui pe model de cuib sau creerea unei şcoli de

cadre condusă de foşti legionari.- Situaţia ajunsese atât de gravă încât înainte de Paşte am trebuit s'o aduc în discuţia biroului partidului din cauza următoarelor împrejurări : am fost informat de elemente democrate din tineret (Drăgulănescu, - preşedinte pe atunci - Novac (?) şi alţii,că în contra prevederilor regulamentului secţia tineretului a început să creieze cercuri de câte zece studenţi,în care se intra numai după prestarea unui jurământ şi plata unei cotizaţiuni.- Deasemenea că Ing.Veţeleanu - cunoscut legionar - a iniţiat o şcoală de cadre - condusă de elemente tot fost legionare = în care se ţineau conferinţe în spirit legionar " (din decl. din 8 August 1947.

" Unii dintre fruntaşii tineretului mi-au spus că dacă ei nu lucrează de acord cu aceste elemente,pierdem tineretul care merge spre dreapta în vreme ce partidul se complace în echivoc.- Sesizat de un memoriu al lui Drăgulănescu şi de cele petrecute la Delegaţia Permanentă a Tineretului,am convocat o şedinţă specială a Biroului Partidului,unde am expus cele de mai sus şi am cerut să se ia imediat măsuri pentru curmarea acestei stări.-Dl.Maniu nu agrea însă punctul meu de vedere.-Ca de obiceiu când nu-i plăcea o atitudine a noastră,ridica şedinţa,fiindcă avea o întâlnire importantă. Am aflat că unii membrii ai delegaţiei - cei din Cluj - s'au plâns Dlui Maniu contra mea.- Dl.Maniu nu mi-a spus nimic însă fiindcă văzuse atitudinea mea.- Este evident că orice acţiune îndrăzneaţă a tineretului (manifestaţiuni,manifeste clandestine)plăcea Dlui Maniu,care credea necesar să întreţină o permanentă stare de agitaţie" (decl.din 8 August 1947)

" Am constatat că în unele ziare " Fapta " şi " Poporul în special,au început să se producă atacuri împotriva mea,în legătură cu înlocuirea mea dela secretariat.-Am indicaţiuni că ele erau alimentate de Boşca Mălin.- Am participat la o şedinţă a Comisiei de Presă şi am cerut înlocuirea lui Boşca Mălin,cu atât mai mult cu cât Buletinul Informativ era prost şi nu merita banii cheltuiţi.N'am reuşit din cauza opoziţiei D-lor Ghiţă Popp,Serdici,Aurel Dobrescu şi Stefan Mihăescu.- In special Dl.Serdici s'a opus. De atunci relaţiunile mele cu Dl.Serdici au fost reci,până la începutul lui 1947. După câtva timp s'a produs afacerea Sarmisegetuza, cu care prilej am fost informat că un oarecare Sârbu ar fi scris la Club la Gestetner-ul secretariatului general pentru Ardeal

o gazetă clandestină : " Sarmisegetuza ".-

Am rugat pe Dl.Ionescu şi pe D-ra Darie să facă percheziţie peste tot în Club.- Am găsit la Biroul Presei hârtie cu antetul " Sarmisegetuza ".- Am convocat Comisiunea de presă şi am cerut din nou înlocuirea ambilor funcţionari fiindcă se putea răsfrânge asupra mea şi a partidului aceste acţiuni clandestine.- N'am reuşit nici de data aceasta, sub cuvânt că funcţionarii Boşca Mălin şi Beldeanu nu erau vinovaţi.-Mai târziu amândoi au dispărut".(decl.din 31 August 1947).-

Organizaţia muncitorească a fost creiată imediat după 23 August de Dl.Ilie Lazăr,ajutat de Dl.Romulus Georgeanu şi de ardelenii aflaţi în Bucureşti.- Organizaţia cuprindea nuclee în mai multe întreprinderi importante.Aceste nuclee nu lucrau pe faţă.-Menirea lor era să atragă cât mai mulţi muncitori în partid şi să ajungă la conducerea comitetelor de fabrică şi sindicate.-Totodată organizaţia muncitorească constituia o masă de manevră pentru orice împrejurare.- Se căuta a se atrage mai ales acele elemente muncitoreşti,care nu erau ~~xxxxxx~~ primite în sindicate,cunoscute prin activitatea lor trecută anti-democratică.- Pentru recrutarea de elemente în organizaţia muncitorească se foloseau lipsurile datorate secetei şi urmărilor războiului,pe care clasa muncitoare le simţea cea dintâi.-Este evident că se urmărea îngreunarea închegării unităţii muncitoreşti şi folosirea acestor elemente contra ei " (decl.din 8 August 1947).-

" Dl.Maniu mi-a dat,cred, două trei zile înainte de 8 Noembrie (detaliile sunt la dosarul Curţii Marţiale) dispoziţia să comunic organizaţiei Capitalei să convoace la Club pe şefii de sectoare şi circumscripţii,urmând să le dea Dsa personal instrucţiuni în legătură cu manifestaţia di 8 Noembrie.-Dr.Lupu a fost surprins că Dl.Maniu convoacă peste capul lui,organizaţia Capitalei,s'a supărat şi n'a venit la Club.-Impreună cu alţi fruntaşi ai partidului am însoţit la Club pe Dl.Iuliu Maniu,unde D-sa a vorbit şefilor de sectoare şi comitetelor de circumscripţii,în sensul ca membrii partidului şi populaţia Capitalei să fie îndemnată să participe la acea manifestaţie.- Dl.Maniu trebuind să plece am mai rămas eu şi am trebuit să repet celor întârziaţi ceeace a spus Dl.Maniu - aceasta din dispoziţia D-sale. In ziua de

8 Noembrie am fost invitat la audienţă la Dl.Ministru de Interne la ora 9-930 dim.- Am găsit şi pe Dl.Bebe Brătianu. Audienţa a fost comună.- Domnul Ministru de Interne ne-a cerut ca cele două partide să ia măsuri pentru împiedicarea manifestaţiei, fiindcă elemente iresponsabile ar putea provoca incidente.- D-sa ne-a citit o adresă a D-lui Preşedinte al Comisiei Aliate de Control, în care se spunea că meetingurile sunt permise cu condiţia să se păstreze liniştea.-
Am mers la Dl.Maniu, la locuinţa D-lui Leucuţia şi i-am comunicat ceeace a spus Dl.Ministru.-Era acolo, s'au a venit puţin în urmă Dl.Mihalache şi alţi fruntaşi.- Dl.Maniu a răspuns că nu poate împiedica o manifestaţie pentru Rege, care nu este a partidului.- Am stat acolo cam până la ora 11.- Am văzut, împreună cu cei prezenţi un grup cam de 100 studenţi, în frunte cu studentul Ludoşan, trecând pe Schitu Măgureanu spre Stirbey Vodă, cu drapelul şi portretul M.S. Regelui, strigând " Relege şi Patria ".- Ei erau urmăriţi de un detaşament de soldaţi.- Dl.Maniu s'a bucurat, evident, la vederea manifestanţilor.-Plecând spre casă, Dl.Maniu m'a rugat să merg în Piaţa Palatului şi să-i telefonez dela Club, cum se desfăşoară manifestaţia.-Am oprit maşina la Club, am mers până în faţa hotelului Athenee Palace, împreună cu Dl. Popescu-Mehedinţi.- Am întâlnit acolo pe Dl.Bebe Brătianu, Măcăcrăscu, magistraţi dela Casaţie, miniştrii plenipotenţiari, etc., care priveau manifestaţia.- Mi-au spus că se produsese un incident cu nişte muncitori care intraseră în mulţime în autocamioane.-Unul din acestea ardea" (decl.din 3 Septembrie 1947).-

ss/.N.Penescu

26 Septembrie 1947

Continuarea declaraţiei din 26 Sept,1947

" Pasagiul privitor la România, din comunicatul Conferinţei dela Potsdam putea fi interpretat în sensul că cele trei Mari Puteri declarau de nereprezentativ guvernul din Bucureşti.-Am fost însărcinat să comunic D-lui Negel - de către Dl.Maniu - acest punct de vedere.- Dl.Negel m'a lăsat să înţeleg că după părerea sa, M.S.Regele nu poate

intervenii,decât dacă i se face o comunicare în acest sens de cele trei Puteri aliate.- Dl.Maniu nu a fost mulţumit cu acest răspuns.-Cred că Dl.Niculescu-Buzeşti a vorbit M.S.Regelui mai mult în acest sens.- Nu această intervenţie a determinat însă (după părerea mea)pe M.S.Regele să retragă încrederea guvernului.-

In acest răstimp amintind numai manifestaţia dela 8 Noembrie,când Dl.Maniu a dat dispoziţiuni organizaţiei Capitalei să manifesteze pentru Rege,în semn de solidarizarea Naţiunei cu Suveranul şi vizita Domnului Edhridge căruia i s'a prezentat un memoriu şi materialul documentar ce s'a putut aduna privitor la acţiunea de comunizare a aparatului de Stat.- Memoriul a fost rezumativ şi lucrarea a fost elaborată de o Comsiune.Din ordinul D-lui Maniu,eu am predat memoriul după ce s'a terminat audienţa sa.-

După 8 Ianuarie 1946

In primele zile ale lunei Ianuarie au sosit la Bucureşti Vâşinski,Hariman şi Klark Karr,ambasadorii Statelor Unite şi Marei Britanii la Moscova.- Cei doi au făcut o vizită D-lui Maniu căruia i-au cerut să primească hotărârea dela Moscova singura care a fost posibilă.- Dl.Maniu mi-a comunicat aceasta ca şi esenţialul convorbirei.-Reeşea că Dl.Maniu a informat pe ambasadori că guvrenul nu-şi va ţine angajamentul ce-şi va lua.-In acest scop Dl.Maniu a elaborat un mic memoriu.-Din corespondenţe publicate mai târziu - cu prilejul recunoaşterii Guvernului Groza - am constatat că unele din recomandările D-lui Maniu fuseseră reţinute de cei doi ambasadori.- Acest memoriu nu a fost lucrat la Secretariat.-Dl.Ing.Rică Georgescu,făcea atunci oficiul de interpret şi legătura D-lui Maniu,în special cu Delegaţia Americană.-

In dimineaţa zilei de 8 Ianuarie am fost la Dl. Maniu să-l felicit de ziua lui.- Era lume multă.- Era şi Dl. Haţieganu,căruia Dl.Maniu i-a dat să citească un proect de declaraţie,ce urma să fie citită după masă în Consiliul de Miniştri.- Dl.Haţieganu a cetit textul cu "ton înalt" cum spunea el şi l-a acceptat fără modificări.- Acest text a surprins pe Dl.Romniceanu,când a fost citit.- De acia el a cerut noui instrucţiuni dela conducerea liberală.Textul era elaborat de Dl.Maniu personal.-

./.

Textul declarației c. prindea ideia că Ministrul Național Țărănist participă la guvern ca observatorul executării angajamentelor luate de guvern prin comunicatul dela 8 Ianuarie și față de ambasadorii englezi și americani.- Din cauza neautorizării la apariție a tuturor jurnalelor național țărăniste, care fuseseră suspendate, din cauza felului cum se aplica cenzura, din cauza incidentelor ce se petreceau cu prilejul ședințelor congreselor județene între partidele de stânga și partizanii noștrii, se fac din nou intervențiuni la cei doi aliați prin memorii.- Cea mai mare parte din aceste memorii - adică cele principale - erau semnate de șefii celor trei partide de opoziție.-Ele repetau ideia că recunoașterea guvernului Groza este condiționată de executarea angajamentelor luate la 8 Ianuarie.- Cred că și după această recunoaștere, care a intervenit, s?a susținut mai departe această teză. Efectul acestor memorii s'a văzut în notele pe care guvernele englez și american le-au trimis guvernului Groza, atât relativ la libertatea presei cât și referitor la legea electorală și campania electorală.-Am spus mai sus că memoriile erau cunoscute Delegației Permanente.- Aceasta lucra acum din plin. După agresiunea, pe care am suferit-o la Pitești, aproape trei luni n'am putut lucra tocmai în campania electorală.- Am fost suplinit printr'un comitet electoral condus de dnii Cezar Spineanu și Aurel Dobrescu care redactau manifestele în sensul și spiritul acțiunei imprimată campaniei electorale de Delegația Permanentă.- Ședințele ei se țineau în casa mea, din atențiune pentru mine care eram imobilizat.- Ele avea loc de două trei ori pe săptămână, politica și acțiunea partidului fiind deja trasate.-

In epoca aceasta se întâmplă trei evenimente : Conferința de Pace dela Paris, Comitetul Central Național Țărănesc și Recunoașterea Guvernului Groza.-

Comitetil Central a ținut după nouă ani prima lui ședință cu partidul reorganizat.- La 3 Iulie am citit un raport asupra activității conducerii de partid - adică a D-lui Maniu - din Noembrie 1937 până la 23 August 1944 și de atunci a partidului până la zi.- Dl.Maniu a făcut un expozeu a părților din această acțiune, pe care și le rezervase.-El a făcut și o dare de seamă asupra situațiunei din acel timp cu incursiuni în politica externă, așa cum o concepea.-Comitetul

./.

Central n'a ales organele de conducere ale partidului,conform ordinei de zi.- El a ratificat numirile D-lui Maniu la Secretariat,casierie etc.-Cooptările în Delegaţia Permanentă le-a prelungit până la o nouă şedinţă a comitetului şi a autorizat conducerea de partid să coopteze şi alţi membrii ai delegaţiei. Aşa au intrat în delegaţie D-nii Hudiţă,Solomon,Dr.Petrescu, Nestor Badea,Leucuţia şi Emil Haţieganu.- Cu aceste cooptări Delegaţia Permanentă era şi mai ferm ataşată politicei de intransigenţă a D-lui Maniu.- Campania electorală se desfăşoară - după şedinţa Comitetului - cu toată amploarea.-Se fac memorii şi pentru M.S.Regele,confecţionate cu aceiaşi metodă. M.S.Regele a fost sfătuit - cred de către cei trei şefi de partide de opoziţie - să nu semneze decretul lege constituţional şi nici pe cel al legei electorale,în formele prezentate de guvern.-

Comitetul electoral a elaborat manifeste numeroase adresate tuturor categoriilor de cetăţeni.-Tema lor era apărarea proprietăţii (a pământului),a credinţei,cu factură naţionalistă şi anti-comunistă,aceste două elemente apărând ca fiind legate.-S'a făcut şi un manifest general al partidului semnat de Dl.Maniu.- Manifestul către Armată,cred că a fost cenzurat.- Am însă impresia că totuşi manifestul a fost în parte răspândit ". (din declaraţia din 5 August 1947).-

" Apariţia proectului de lege electorală deschides virtual şi campania alegerilor.-Prima chestiune,care s'a pus mai întâi în discuţia biroului,a fost cartelul cu celelalte partide din opoziţie.-

Acordul a fost unanim asupra cartelului cu social democraţii independenţi.-In privinţa cartelului cu liberalii, opoziţia în birou a fost aproape unanimă.- Dl.Maniu evita însă să ia o atitudine." (din decl.din 17 Septembrie 1947).-

" Prin luna Octombrie - sfârşitul lunei - s'a discutat între cei trei şefi de partide de opoziţie,crearea unui comitet de conducere a acţiunei electorale şi de informaţie reciprocă.-S'a recomandat organizaţiilor judeţene să creeze în fiecare capitală de judeţ asemenea comitete.-La Bucureşti Comitetul Central a fost format de dnii Adrian Dimitriu şi Romulus Dan pentru social democraţi,Berceanu şi încă cineva dela Liberali,Cezar Simionescu şi I.Leon dela Naţional-Ţărănişti.- Cred că s'a dat un comunicat comun relativ la conducerea acţiunei electorale a celor trei partide

./.

şi la înfiinţarea comitetelor ".-

" Secretariatul raporta Delegaţiei Permanente stadiul organizării şi al acţiunii pe teren.- La Comitetul din 3 Iulie 1946, am făcut în raportul meu o expunere mai largă asupra acestei activităţi şi organizări.- Pot spune că în preajma campaniei electorale partidul seprezenta într'o formă excelentă de luptă.-".-

" Propaganda în organizaţiuni a continuat în acel sens ca în 1945.- Ea a fost alimentată şi de situaţia creiată guvernului în urma conflictului său cu Coroana.-Seceta de atunci, ridicările de cereale silite, pentru Armistiţiu, consecinţele inflaţiei care sporea zilnic, au fost folosite în Campania de propagandă del om la om pe care o făceau organizaţiile.- Reforma agrară a' modificat elementele propagandei fiindcă săteanul care a căpătat pământul vrea să-l păstreze.- Ameninţarea colhozului devenise atunci o realitate, în sensul propagandei noastre.- Diferenţele făcute între foştii luptători pe cele două fronturi au mărit nemulţumirile " (decl.din 17 Septembrie 1.-

" Conducerea de partid a dat mai multe comunicate privitoare la funcţionarii şi ofiţerii deblocaţi luându-le apărarea.- Era evident că aceştia erau atraşi spre partidul naţional ţărănesc. El le oferea nu numai perspectiva unei reintegrări dar şi satisfacţia luptei contra guvernului care îi îndepărtase.-

Agitarea independenţei ţării de orice influenţă din afară (sovietică) le mărea potenţialul lor moral.- Acestor cauze trebue să atribuim venirea în partid a multor militari.- Aceştia nu se prezentau însă la Club.-Am văzut numai câţiva ofiţeri deblocaţi venind la secretariat ca să întrebe unde se pot înscri.- Dela preluarea conducerii Capitalei de către Dl.Mihalache, organizarea secţiunei profesionale a militarilor în Capitală a trecut exclusiv în grija D-sal Secretariatul a fost surprins de misterul care înconjura această chestiune în ultima vreme şi în ce priveşte raporturile cu el.- Mai ales că tot din ea s'a născut şi secţia militară pe ţară ale cărei atribuţiuni şi perspective erau mult mai interesante ".-

ss/.N.Penescu

26 Septembrie 1947.-

Continuare la declarația din 27 Septembrie 1947

" Despre activitatea secției militare.- In casa D-lui Mani se vedeau foarte des ofițeri și în special generali.- Despre activitatea secției militare am mai fost informat întâmplător de Gen.Zorzor,după cum am mai arătat,care mi-a spus că la secția militară se lucrează frumos și că este în studiu un proect de reorganizare a armatei.-

" Odată,mergând la Club am găsit în camera de alături cu biroul meu,un grup de ofițeri în civil,care mi-au fost prezentați - cred - de Gen.Stoica și care așteptau să se întrunească într'o ședință.- Le-am spus că aș fi foarte mulțumit, dacă aș asista și eu la una din ședințe.-Printre ofițerii pe care i-am văzut mai des la Dl.Maniu sunt și Comandorii Mocanu din Marină și Cioroiu din Aviație.-In campania electorală din București am văzut ofițeri în uniformă la adunarea sectorului de negru care a avut loc la club și unde l-am găsit pe Dl.Maniu,atât la club cât și în mulțimea care manifesta pe Str.Clemenceau în fața Clubului.-"

" In primăvara anului 1946,cred în Aprilie,s'a ținut la club o ședință a Delegației Permanente a Tineretului Universitar pe Țară,sub președinția dlui Tarția la care au participat D-nii Maniu,Mihalache și cu mine,s'au citit rapoarte asupra situației în toate centrele universitare făcute de președinții acestora.- In acel moment organizația tineretului era pusă la punct cu oarecare dificultăți la Iași.-Este adevărat că elanul tineretului nu putea fi ușor stăpânit și D-lui Maniu nici nu-i plăcea să fie stăpânit.-Contra dispoziției mele exprese,s'au făcut unele manifestațiuni de stradă, dintre care și aceia dela 10 Mai 1946,care a prilejuit un proces cu multe condamnări.-In timpul alegerilor - cum am mai arătat - s'a constituit un comitete electoral mixt al tineretului universitar și al generației de 30 de ani.- Acest comitet a primit fonduri dela partid pe lângă cele ce-și procurase singur.-Era prezidat de Dl.Vișa Augustin,pe care Dl.Maniu îl numise în fruntea unui fel de organ de conducere al organizațiilor tineretului și de legătură cu prezidentul partidului.- Dl.Vișa prezida un comitet de coordonare și legătură,din care făceau parte Dl.Tarția și elementele cele mai active ale tineretului.-

Comitetul electoral a însărcinat pentru fiecare două trei județe,câte o persoană din tineret ca să ia legătura cu șefii de județe și să organizeze tineretul din fiecare județ.

Li s'au dat manifeste şi ei au tipărit manifeste ale tineretului.- Tot acest comitet electoral a îngrijit de organizarea unui serviciu de curièr între secretariat şi şefii de judeţe.-

Spiritul în care era condus tineretul nu se mai potrivea cu doctrina partidului.-In acelaş timp,tineretul se detaşa de Secretariatul General şi ţinea un contact aproape exclusiv cu Dl.Maniu.-Dl.Virgil Solomon se ocupa deasemenea de tineret,dar întâmplător.- Scoala de cadre condusă de Dl.Veţeleanu era, în realitate,conducerea reală a tineretului.-.Tineretul putea astfel deveni foarte uşor un element important de luptă pe teren, cu atât mai mult cu cât el activa în centrele universitare şi putea avea alături şi celălalt tineret ~~[illegible]~~ din organizaţiile judeţene.- Tineretul universitar naţional ţărănist a pornit lupta contra tineretului universitar organizat în alte partide.-Agitaţia era făcută cu diferite prilejuri.- Aşa s'a întâmplat la Facultatea de Medicină Umană,cu prilejul morţei Prof.Ciocâlteu şi cu prilejul unui incident întâmplat Prof.Popa.- Studenţii naţional-ţărănişti creiau în mediu universitar ambianţa naţionalistă şi contrarie regimului,ori de câte ori era vorba de deblocări de profesori sau alte măsuri.- Am auzit că în provincie a fost utilizat şi tineretul sătesc pentru a se alimenta cei fugiţi în munţi şi în spexial ca element de ajutor ".(decl. din 12 Sept.1947).

" Intr'o şedinţă a Delegaţiei Permanente ţinută, cred, în Septembrie 1947,s'au discutat instrucţiunile ce trebuiau date organizaţiilor, în vederea apărării urnelor.- S'a hotărât să se spună şefilor de judeţe că sunt liberi să apere urnele cum vor crede mai potrivit.-

In ziua de 20 Noembrie după consfătuirea între cei trei şefi de partide,fiecare a dat un comunicat prin ele erau declarate nevalabile.- După alegeri s'a convocat Delegaţia Permanentă care a ratificat comunicatul şi a hotărât convocarea comitetului Central pentru ziua de 30 Noembrie ".-

" La şedinţa acestui comitet s'a votat în unanimitate rezoluţiunea propusă de Delegaţia Permanentă,în sensul căreia deputaţii naţional-ţărănişti nu vor lua parte la lucrările Parlamentului.- S'a tipărit un apel către ţară,care fixa poziţia partidului faţă de felul în care au fost făcute alegerile,faţă de noul Parlament şi de situaţia astfel creiată." (decl.din 17 Septembrie 1947).

./.

" D-nii Maniu şi Brătianu sfătuesc pe M.S.Regele să nu dea mesaj de deschiderea Parlamentului sau cel puţin să nu-l deschidă personal.- M.S.Regele nu dă urmare acestor sfaturi.-

Noi memorii comune ale celor trei partide sunt adresate aliaţilor.-

Rezistenţa naţională înăuntru şi sprijin dela anglo-americani în afară.- Dl.Maniu a declarat înainte de consfătuirile delegaţiei permanente,că nu este locul acum la realizarea programului nostru social,ci trebue să înfrângem mai întâi pe comunişti Această victorie contra comunismului n'o putem obţine decât prin rezistenţă naţională şi alegeri sau printr'o acţiune internaţională.- Dacă n'am putut câştiga alegerile trebue să continuăm a încuraja rezistenţa naţională contra regimului,care periclitează în acelaş timp regimul social existent şi independenţa ţării.- Si mai trebue continuată acţiunea internaţională pentru ca Statele mari din Occident să apere România.-Orice colaborare cu guvernul şi regimul politic actual înseamnează slăbirea rezistenţei naţionale.-Manifestele nu arătau cum trebue să se exteriorizeze această rezistenţă,care - este adevărat - nu era numită cu acest nume decât în expunerea D-lui Maniu,în faţa Delegaţiei Permanente.- Totuşi s'au putut vedea diferite manifestaţiuni individuale sau de grup,care nu erau inspirate de partid,dar îşi puteau găsi explicaţia în ambianţa creiată prin tactica partidului.- Aşa de pildă tineretul a tipărit manifeste clandestine şi a înfiinţat o şcoală de cadre,fără ştirea conducerei de partid şi a secretariatului general,care s'a sezizat de existenţa ei din auzite.- Aşa s'a observat în ultimul timp,o stare de agitaţie în tineretul partidului şi o tendinţă de a trece la organizarea pe modelul celular,că scăpând controlului centrului.-

Am mai spus că Dl.Maniu considera ca esenţial,pentru existenţa Statului Român sprijinul Apusului.-Dl.Maniu n'a ascuns nici odată această ideie fundamentală a politicei sale.-El credea că se urmăreşte comunizarea ţării,concomitent cu răsturnarea monarhiei şi cu proclamarea României ca republică federată Uniunei Sovietice " (decl.din 29 Iulie 1947).-

" Dl. Maniu spunea c'am aceste lucruri în conversaţiuni particulare.-In declaraţiuni făcute în faţa forurilor partidului, el a manifestat aceste preocupări în termeni mai clari la şedinţa din 7 Iunie a Delegaţiei Permanente,când s'a discutat tactica partidului.-Aceste conversaţiuni sau schimburi de vederi au avut loc cu mai multe prilejuri.-De pildă,la schimbarea de guvern dela

6 Martie,pe care Dl.Maniu o atribuia intervenţiei categorice a D-lui Vâşinski în sensul eliminării din guvern a miniştrilor naţional ţărănişti;-După criza constituţională din Mai 1945; la cuvântările ocazionale ţinute de membrii guvernului ; la aplicarea acordului dela Moscova,cunoaşterea acordurilor de colaborare economică,Sovrom-uri sau convenţiunile comerciale din 1945-1946; la discutarea tratatelor cu Jugoslavia şi celui proectat cu Ungaria şi Bulgaria ; din acordurile de colaborare economică ce împreună cu convenţiile comerciale şi prestaţiunile armistiţiului îngloba România în economia sovietică; din ansamblul situaţiei internaţionale ; din care s'ar degaja intenţiunea popoarelor slave dela Nordul şi Sudul României să se unească cu Uniunea Sovietică,România împiedica continuitatea masei slave.-"

" In memoriile făcute aliaţilor nu s'a făcut nici o aluzie la aceste preocupări,ele având alt obiect.-Este posibil ca Dl.Maniu să fi împărtăşit reprezentanţilor politici englezi şi americani din România sau reprezentantului francez,pe care îl vedea uneori." (decl.din 7 August 1947).-

" Dl. Maniu mi-a comunicat că a hotărât împreună cu D-nii Brătianu şi Titel Petrescu sesizarea organizaţiei Naţiunilor Unite cu situaţia din România.- M'a rugat să strâng material documentar privitor la alegeri,teroare internă şi situaţia economică precum şi să examinez prezentarea juridică.-

" A plecat la Sibiu în ajun de Crăciun.-Strângerea materialului a cerut timp.- In Februarie abia se ajunsese la o formulare a memoriului făcut de liberali.-Proectul făcut de mine şi trimis D-lui Maniu prin Serban Ghica într'un plic,n'a fost agreiat.-La sfârşitul lunei Februarie - dacă nu mă'nşel am fost la Sibiu cu Leucuţia şi am prezentat proectul liberal şi materialul documentar,cu care a fost de acord de data aceasta.-După întoarcerea mea la Bucureşti,am auzit că Dl.Brătianu a scris D-lui Maniu,propunându-i o adresă comună de mulţumire a celor trei partide,către guvernul american,pentru ajutorul promis României.- Dl.Maniu a răspuns negativ,în sensul că actualul guvern nu merita să fie ajutat.- D-nii Mihalache şi Popovici au protestat că Dl.Maniu a luat această poziţie,fără ştirea lor.- Dl.Popovici mi-a spus să inspir un articol în " Dreptatea de mulţumire.-

Indată ce Dl.Maniu s'a întors dela Sibiu şi după ce a luat contact cu D-nii Brătianu şi Titel Petrescu,a cerut să

vadă pe D-nii Berry şi Holman.- Memoriul către O.N.U.era gata şi cei trei prezidenţi de partid l-au semnat,încredinţându-l D-lui Maniu pentru transmitere.- "

" In ziua când Dl.Maniu mergea la Dl.Berry,era acasă la Boilă.- M'a rugat să-l însoţesc fiindcă nu găsea pe Sardici. Am fost primiţi de Dl.Berry şi Melbourne.- Dl.Maniu a început să expună situaţia internă.- Ministrul american l-a întrerupt şi la întrebat ce crede de ajutorul american.- Dl.Maniu i-a mulţumit în numele partidului,dar şi-a exprimat regretul că ajutorul era necondiţionat şi va fi interpretat ca un gest de favoare pentru guvern.- Dl.Maniu,după ce a expus chestia arestărilor,a întrebat dacă America mai este interesată în această parte a Europei.- Dl.Berry a evitat un răspuns afirmativ şi a promis că va cere instrucţiuni la Washington,chiar şi pentru transmiterea intervenţiei la O.N.U.- S'a deschis între timp Conferinţa dela Moscova.-Cei trei prezidenţi au hotărât să trimită celor trei miniştri de externe aflaţi acolo o telegramă de protest contra arestărilor şi câte un memoriu.- Telegrama a fost redactată de D-nii Bebe Brătianu şi Titel Petrescu.- Memoriile au fost făcute separat.- Telegrama şi memoriile au fost trimise prin intermediul misiunilor din Bucureşti (de către liberali şi social democraţi independenţi) (decl.din 6 August 1947).-

ss/.N.Penescu

27 Septembrie 1947.-

Continuare la declaraţia din 27 Septembrie 1947

" Atât înainte de alegeri cât şi după până la plecarea D-lui Maniu la Sibiu,în ajun de Crăciun,contactul între cei trei şefi de partide a fost permanent.-

Dl.Maniu vine în Martie chemat de noi,dată fiind situaţia creiată în urma arestărilor.-Are loc la Dl.Dinu Brătianu acasă o consfătuire la care sunt şi eu invitat şi la care participă D-nii Brătianu,Iuliu Maniu,Titel Petrescu,Ion Mihalache,Bebe Brătianu,George Fotino,Mihail Romniceanu şi cu mine.- Se discută situaţia politică în urma arestărilor şi se hotărăsc intervenţiuni comune pe lângă cei trei aliaţi despre care am vorbit şi în alte declaraţii.-

Mihai Popovici ia conducerea partidului.-O şedinţă a Delegaţiei Permanente,prezidată de Dl.Mihalache are loc

la sfârşitul lui Aprilie.- Se iau măsuri de asistenţă,folosindu-se parlamentar pentru ducerea alimentelor.-Intr'o şedinţă a biroului Dl.Mihalache citeşte o scrisoare dela Suţa din Domneşti Muscel,în care acesta îi povesteşte cum l'au scăpat sătenii de a fi arestat,că pădurile sunt pline de oameni fugiţi şi cere ca partidul să găsească o soluţiune cu Guvernul.-Dl. Mihalache povesteşte şi alte cazuri şi cere ca biroul să examineze situaţia.-Dl.Maniu evită discuţiunea în fond a problemei In Aprilie,înainte de Paşte,Delegaţia Permanentă aprobase un proect de circulară după ce i-a adus unele modificări.-Textul definitiv l-am prezentat D-lui Maniu în Mai,la Sibiu.-A modificat o frază,în care se recomanda ca şefii de judeţe să lucreze pentru liniştirea spiritelor,-n'am mai trimis circulara,fiindcă nu am fost de acord cu această modificare pe care Dl.Mihai Popovici a prevăzut-o ".-(decl.din 17 Septembrie 1947).-

" Legătura cu legaţiile anglo-americană era făcută de Dl.Maniu prin Dl.Vasile Serdici.-După cum a mai declarat ştiu că se află în străinătate următoarele personalităţi : în America D-nii Citta Davilla,fost deputat naţional-ţărănist de Vlaşca şi Dl.Frederic Nanu fost ministru plenipotenţiar.- In Anglia Dl.Viorel Tillea fost ministru naţional-ţărănist,plecat din partid cu grupul Vaida,Cornel Bianu,naţional ţărănist şi alţii mai mici de care nu-mi aduc aminte.-In Elveţia Dl. Gafencu fost ministru naţional-ţărănist,plecat cu Armand Călinescu din partid,Vişoianu şi Niculescu-Buzeşti,naţional-ţărănişti.- Dl.Augustin Popa,naţional-ţărănist,nu ştiu unde este.- Despre activitatea acestora scriu următoarele : In America,cel preferat de Dl.Maniu, se pare că era Frederic Nanu.-Cred că a auzit că acestuia i s'a încredinţat de către Dl.Maniu,acum vre-o doi ani,misiunea ai reprezenta acolo,punctul de vedere al partidului nostru.- Dl.Maniu nu avea multă încredere în Citta Davilla,nu ştiu pentru ce.-

In Anglia,acel care ţinea în curent pe Dl.Maniu era Cornel Bianu.- Am auzit că şi Tillea ar fi scris D-lui Maniu, în timpul din urmă.-Stiu că nici unul din aceştia nu aveau o încredinţare specială,după cum rezultă din cele ce urmează.-

In primăvara anului 1946 Dl.Maniu a primit dela Dl. Gafencu o scrisoare care cred,că a fost trimisă şi D-lui Dinu Brătianu,pe care n'am citit-o dar în care mi-a spus Dl.Maniu că erau raportate conversaţiile ~~xxxxxxxx~~ pe care le-a avut Dl. Gafencu la Londra şi Paris cu toate marile personalităţi politice ale acestor ţări.- Ele expunea în scrisoare teza pe care a prezentat-o D-lui Churchil,asupra situaţiei din România şi

Sud Estul European şi a interesului pe care îl are Anglia de a susţine aceste ţări ameninţate de expansiunea sovietică.- De atunci Dl.Maniu a început să aibe încredere în Dl.Gafencu.- De aceia i-a scris " n'am citit scrisoarea " în ajunul conferinţei dela Paris şi cred că i-a dat instrucţiuni defelul în care trebue apărată cauză României la Conferinţa dela Paris.- Dl.Gafencu a scris D-lui Maniu-şi cred D-lui Brătianu- arătându-le cum au decurs lucrările Conferinţei.- La conferinţa dela Paris Dl.Gafencu a fost ajutat de D-nii Cretzianu,Tillea,Augustin Popa şi alţii.-Am auzit pe Dl.Maniu vorbind de ei când ne-a rezumat conţinutul scrisoarei D-lui Gafencu,privitoare la acţiunea lor la conferinţă.-

După plecarea D-lor Niculescu-Buzeşti şi Vişoianu nu cunosc ceeace aceştia au scris D-lui Maniu şi dacă l-au informat despre vre-o acţiune a lor în afară " (decl.din 26 Iulie 1947).-

" La sfârşitul anului 1946,Dl.Maniu a prezentat biroului partidului o scrisoare primită dela Macek şeful partidului agrarian,care se găseşte în America şi în care acesta cerea ca partidul nostru să desemneze un reprezentant în comitetul partidelor agrariene din Jugoslavia,Bulgaria,Polonia, Ungaria şi România,deja în curs de constituire în Ameruca.- Scrisoarea a rămas mult timp la mine.- Am restituit-o D-lui Maniu cu prilejul unei vizite la Sibiu (rectific,i-am trimis-o prin Serban Ghica înainte de plecarea mea la Sibiu şi atunci când i-am dat şi proectul de memoriu către O.N.U.) nu ştiu ce a răspuns,dar nu era mulţumit cu rezervele D-lui Mihalache. Pentru dânsul era esenţial ca americanii să privească cu favoare constituirea acestui bloc,care reprezenta 100.000.000 de ţărani,legaţi de pământul lor şi ostil comunismului.- Dl. Maniu,a însărcinat,în luna Maiu pe un membru al biroului să facă un apel către parlamentele lumii civilizate,împotriva persecuţiunilor,la care sunt expuşi în România membrii opoziţiei.- In ultimul timp nu se mai vedea la guvernele englez şi american aceiaşi grabă ca în trecut să intervină când se petreceau arestări,ca cele din Martie,Aprilie şi Mai.- Numeroasele proteste,apeluri,memorii etc.ale celor trei partide de opoziţie au aşteptat mult timp o acţiune anglo-americană.-Aceste împrejurări şi aspectele variate ale situaţiunei internaţionale, veneau tot mai des în discuţiunea noastră şi în acelaş timp apărea necesitatea unei acţiuni în afară." (din decl.nesemnat - proect - din 29 Iulie 1947,din care am mai extras pasagiul)

" Inainte de mergerea mea la Sibiu, Dl.Maniu fusese vizitat de Dl.Mihalache şi Popovici.-Ei au discutat situaţia politică de atunci în intimitate.-Dl.Maniu mi-a lăsat impresiunea atât când l-am văzut la Sibiu cât şi când a venit la Bucureşti că arestările nu-l impresionau prea mult.-Dl.Popovici mi-a relatat că i-a reproşat D-lui Maniu că din cauza lui atâta lume a suferit.-Dl.Maniu a răspuns : Aşa au fost vremurile, nu se poate face război fără morţi şi răniţi.-

S'a întrunit Delegaţia Permanentă sub preşedinţia D-lui Maniu, care a raportat conversaţia cu Berry, dar în linii generale, prezentând-o ca favorabilă.- S'a hotărât creerea unei asistenţe, pentru a se trimite hrană celor închişi şi care sunt membrii ai partidului.-D-ra Bărbulescu, avocată, conducea asistenţa juridică şi era Secretară " (decl.din 18 Septembrie 1947).-

" Intr'o şedinţă a biroului, ţinută la Dl.Maniu în casa Boilă, erau prezenţi D-nii Maniu, Mihalache, Haţieganu, Veniamin, Coposu, Ghilezan, Stefan Mihăescu şi cu mine.- Eu am ridicat din nou chestiunea participării deputaţilor naţional ţărănişti la lucrările Parlamentului, mai ales că biroul trebuia să aibe o atitudine militară în Comitetul Central, convocat la 18 Iulie.-

Dl.Maniu m-a întrerupt în cursul expunerii mele cu cuvintele : "Ar fi un dezastru ".- A luat cuvântul Dl.Mihalache, care m'a susţinut.-Au luat toţi ceilalţi cuvântul şi m'au combătut, unii chiar cu vehemenţă.-Dl.Maniu a făcut apoi o expunere destul de lungă, din care am reţinut în esenţă c'am aceastea : am spus că intrarea în Parlament ar fi un desastru, fiindcă acest Parlament va proclama republica şi apoi adeziunea României la Uniunea Sovietică.-Aceasta era ideia chiar dacă nu era exprimată în acest termen.-Participarea deputaţilor noştri ar da acestui Parlament o recunoaştere pe care azi nu o are şi nu vom mai putea contesta în viitor valabilitatea hotărârilor sale.- Ar fi în plus, o recunoaştere a unei înfrângeri şi intimidări din cauza arestărilor.- Ea nu ar aduce eliberarea celor arestaţi.-Continuarea politicei pe care a avut-o partidul până acum era singura soluţie.- Este firesc ca în luptă unii să cadă.- In măsura în care se lărgea cercul celor care credeau că tactica partidului trebue schimbată, Dl. Maniu a afirmat cu mai multă vigoare politica pe care o denumise în şedinţa Delegaţiei din 7 Iunie a rezistenţei naţionale fără să definească în ce consta această rezistenţă.- Dl.Maniu

./.

expunea la data aceasta, în foruri mai largi ale partidului ideii care până atunci le confia în cercuri mai restrânse " (declarația din 19 Septembrie 1947).-

" După conferința (dela Paris) Dl. Cretzianu a plecat în America, de acolo a scris D-lui Maniu că a trecut prin Londra unde a constatat excelentele relațiuni ale D-lui Tillea și la Washington s'a întâlnit cu Dl. Davilla.- In acea vreme se pare că România nu era pe agendă în Ameruca.- In primăvara acestui an, Dl. Maniu a primit însă scrisori dela Cretzeanu, (pe care nu le-am văzut) am auzit că într'una din ele îl informa pe Dl. Maniu că are intențiunea să vorbească în numele României la un for al O.N.U.- Tot recent Dl. Maniu a mai primit o scrisoare dela Dl. Bianu.- Stiu că în Iulie anul trecut Dl. Niculescu-Buzești a transmis D-lui Maniu nemulțumirile lui Cretzianu, că Dl. Gafencu pretinde a fi fost însărcinat cu dirijarea acțiunei românilor din xxx străinătate.- La sfârșitul anului 1946, Dl. Maniu a primit o scrisoare dela Macek din America, prin care acesta îl ruga să delege o personalitate română în străinătate.- Nu știu ce a răspuns xx acesta dar era favorabil propunerii lui Macek.- Această acțiune a avut deci scopul să informeze guvernele străine asupra României, să le arate că Guvernul Român nu apără interesele României la Conferința de Pace și de aceia este nevoie de intervenția altor personalități și de a provoca apărarea intereselor României, astfel cum erau văzute de Dl. Maniu de către alte puteri." (decl. din 7 August 1947).-

" Dl. Mihalache cunoștea întreaga acțiune internă și externă a partidului.- Nu știu ar fi lucrat Dl. Mihalache.- El trebuia mai întâi contact cu cei din Elveția care constituiau artileria grea.- Numai după ce s'ar fi consfătuit cu D-nii Gafencu Vișoianu și Buzești, cred că s'ar fi determinat programul de lucru.- Dl. Maniu i-a spus : Domnule Mihalache dacă nu mergeai Dta, mergeam eu.- Sti ce ai de făcut.- Să iei contact mai întâi cu cei din Elveția.- Aceasta era de ajuns.- Dl. Maniu credea că era mai mult de făcut acum în străinătate decât în țară pentru a se ajunge la schimbarea situației interne." (decl. din 7 August 1947).-

" Afară de Dl. Mihalache n'am auzit pe Dl. Maniu vorbind de altcineva că ar trebui să plece.- Celelalte persoane aveau să fie desemnate în ultimul moment.- In cele trei săptămâni dinaintea tentativei de plecare, chestiunea - cum am mai arătat - a revenit cu oarecare caracter de urgență ".-

" Aceste împrejurări şi aspecte variante ale situaţiunei internaţionale veneau tot mai des în discuţiunea noastră şi în acelaş timp apărea necesitatea unei acţiuni în afară.- Sau nu putea fi dusă decât de o mare personalitate politică cu nume cunoscut în străinătate.- Aceasta nu putea fi decât Dl. Maniu sau Dl.Mihalache" (decl. proect din 29 Iulie).-

" L-am cunoscut pe Dl.Niculescu-Buzeşti acasă la Dl.. Maniu,când era ministru de externe,am aflat că a avut o ascensiune foarte rapidă la Externe,graţiei aprecierei lui Mihai Antonescu că avea agenţii lui la principalele legaţiuni româneşti, prin care purta tratative sau i le înlesnea D-lui Maniu.-Curieri diplomatici de încredere purtau corespondenţa D-lui Maniu,cu persoanele aflate în străinătate.- Dl.Maniu îl considera ca un om excepţional,foarte pregătit,pătrunzător,energic şi hotărât.- El lăsa în umbră în faţa D-lui Maniu cele mai bune elemente din partid.-De aceia nimeni la noi nu încerca cel puţin să micşorez trecerea pe care Dl.Buzeşti o avea pe lângă Dl.Maniu.- Anturajul D-lui Maniu îl avea pe Dl.Buzeşti în aceiaşi mare stimă pe care i-o acorda şeful.-De aceia venirea D-lui Buzeşti în casa D-lui Maniu era salutată cu plăcere şi avea întâietate faţă de oricare.-Era evident că Dl.Maniu rezerva D-lui Buzeşti cele mai mari roluri în partid.- De multe ori Dl.Buzeşti intra în camera D-lui Maniu când eram în şedinţă de birou şi participa la discuţiuni fie privind politica internă,fie cea externă,atât în 1945 cât şi în 1946 " (decl.din 15 Septembrie 1947).-

" Până la 23 August 1944 Dl.Mihalache afost alături de Dl.Maniu ca principal sfătuitor,împreună cu Mihai Popovici, Dr.Lupu şi Ghiţă Popp.- După 23 August şi mai ales dela începutul anului 1945,Dl.Mihalache se ocupa în deosebi de reorganizarea partidului,dirijând şi ajutând secretariatul general pentru acest sfârşit.-Circulările date la acea vreme către organizaţiile judeţene sunt făcute, în cea mai mare parte,de Dl.Mihalache.- După plecarea D-rului Lupu din partid,(Ianuarie 1946), Dl.Mihalache în conducerea Capitalei,o reorganizează şi se ocupă de secţiunile auxiliare şi profesionale ale partidului (femei,muncitori,tineret,profesori,medici,preoţi,militari etc.).- In general Dl.Mihalache a fost de acord cu politica imprimată partidului de Dl.Maniu.-D-sa considera că în special Statele Unite ale Americei nu vor lăsa micile popoare din centrul Europei să fie înăbuşite în regimuri politice impuse.-

./.

Mihai Popovici este prietenul cel mai apropiat al D-lui Maniu dintre ardelenii din generaţia unirei.- Nici o hotărâre politică,chiar de importanţă secundară,nu a fost luată fără consimţământul D-lui Popovici.- Era singurul din partid care îndrăznea şi reuşea să se opună D-lui Maniu.- Dl.Popovici avea şi un rol important în desemnarea oamenilor care primeau demnităţi în partid.-(rectific Killinger nu mergea la masă la Dl. Popovici - după câte ştiu)" (decl.din 31 August 1947).-

" Decând forurile partidului au început să lucreze, dela începutul anului 1945,nu se mai poate vorbi de politica D-lui Maniu personală,ci de a partidului prin delegaţia permanentă şi prin Comitetul Central Executiv.- Dacă Delegaţia Permanentă şi Comitetul Central au ratificat sau au primit această politică a D-lui Maniu nu mai puţin ea a devenit prin aceasta politica partidului.-" (decl. din 10 August 1947).-

"Două trei zile mai târziu Dl. Cioroiu mi-a telefonat că poate veni atunci (pe la ora 4-5).- L-am primit,dar aveam lume şi el mi-a spus că pleacă în provincie pentru vre-o 10 zile În timpul conversaţiei a venit vorba şi despre ~~luxux~~ primejdia pentru toţi de a fi arestaţi.-Dl.Cioroiu m'a întrebat dece nu plecăm._ Eu i-am răspuns că nu plec,dar am auzit că nu mai este decât o singură posibilitate,acei de a închiria toate locurile dintr'un avion care merge la Arad,care este mai departe decât frontiera Turciei şi de a pleca în altă parte.- Mi-a răspuns că aceasta este o imposibilitate,dar există şi alte posibilităţi.- El însă va spune după ce se va întoarce.- După 2-3 zile am mers la Dl.Maniu în casa D-lui Boilă unde era şi Dl.Mihalache şi le-am comunicat la amândoi conversaţia cu Cioroiu (rectific,după cum am arătat şi cu prilejul confruntării cu Dl.Mihalache, că Cioroiu a venit la mine în ziua de 9 sau 10 Iulie şi tot atunci le-am comunicat celor doi conversaţia cu acesta.- Rog să se vadă şi declaraţia mea privitoare la conversaţia mea cu Dl.Tiberiu Ştefănescu o zi sau două înainte de întâlnirea cu Cioroiu. (decl.din(11 Septembrie 1947).-

" Atunci când Dl.Maniu a hotărât să mă determine a pleca în străinătate,nu mi-a vorbit de vre-o misiune.- A putut să o aibă în minte şi să considere că eu voiu lucra acolo sub directivele D-lui Mihalache.-

Dl.Maniu nu-mi precupeţia elogiile,care desigur m'au măgulit totdeauna,dar nu ~~nu~~ m'au împiedicat să văd realitatea.- Criticele aduse tacticei partidului,aşa cum a fost expusă de Dl.Maniu,în şedinţa Delegaţiei Permanente,nu sunt însă nimic

faţă de recunoaşterea ~~fixină~~ publică,făcută de Dl.Maniu însă, prin organizarea plecării noastre în străinătate.-Dacă trebuia să mergem să cerem intervenţiuni pentru schimbări în România,aceasta însemna că în interior numai era nimic de făcut.- In ajunul Comitetului Central încearcă să plece cu avionul vice preşedintele şi secretarul general al partidului.-Este mărturisirea categorică a înfrângerii din interior şi expunerea celor care plecau la desaprobarea partidului şi chiar la ridicol.-

Marele partid naţional-ţărănesc se prăbuşeşte la Tămădău.-

Durerea pe care am resimţit-o în clipa când şuerau gloanţele poliţiştilor în dimineaţa zilei de 14 Iulie a fost imensă.- Ea se oglindeşte în primele declaraţii date anchetatorilor.- Tămădăul era totuşi fatal pentrucă n'am ştiut să adaptăm tactica partidului la împrejurările internaţionale şi interne existente,corespunzătoare intereselor poporului.- Partid de stânga trebuia să colaborăm cu partidele muncitoreşti, aşa cum am făcut şi altădată.-In loc de aceasta ne-am aşezat într'o postură de adversitate faţă de ele,făcând din partid o armă de apărare şi de refugiu a burgheziei şi a elementelor de dreapta, deci o piedică în calea transformărilor sociale care vin şi pe care noi înşine,în tinereţea partidului ţărănesc,le-am dorit şi am luptat pentru ele.-

Am plecat dela ideia falsă,dar susţinută de Dl.Maniu, cum am arătat că pretinsa expansiune sovietică va trece peste trupul României.-

Am crezut a-priori că nu putem colabora cu partidele muncitoreşti,fiindcă acestea ne vor numai ca anexe.-Am pierdut rând pe rând toate poziţiile pe care le-a avut.-" (decl. din 10 August 1947).-

ss/. N.Penescu

26 Septembrie 1947.-

658

Dată în fața noastră 25 Sept. 1947 Com. Dirculescu

660

<u>Declarație</u>

Subsemnatul Nicolae Penescu declar că paginile de mai jos sunt extrase din diferitele mele declarații date în cursul anchetei de la 14 Iulie până azi: Ele trebuiesc integrate în acele declarații:

„Imediat după 23 August. 1944, partidul reapare pe scena politică prin două ziare: un oficios și un altul prieten, acesta fiind condus de domnul Augustin Popa.

Ziarul „Curentul" are o atitudine anti-comunistă și naționalistă, ceeace a putut naște de la început un curent în acest sens în opinia publică cu răsunet și la sate.

Ziarul este suprimat de comisia aliată de control pentru un articol sau o informație cu tendințe anti-sovietice.

În timpul crizei guvernului Rădescu „Dreptatea" atacă violent pe comuniști, în special pe chestiunea incidentelor de la Malaxa.

Dreptatea are o atitudine violentă de propagandă antiguvernamentală. Ea este tipărită câtva la o tipografie mică: „Finante și Industrie", fiind-că d-l Solomon cedase contractul cu tipografia „Curentul".

La rândul ei „Dreptatea" este suprimată.

Atât cât au existat aceste două ziare, ele au întreținut în opinia publică la epoca aceea o stare de spirit anticomunistă și naționalistă, mai ales după încetarea colaborării cu guvernul." (Declarația din 17 septembrie)

„Conducerea partidului (domnul Maniu, avea deplină putere) a urmărit după 23 August 1944 menținerea puterii de Stat în mâna partidelor naț. țărănesc și liberal.

În politica externă s'a considerat că România trebue să conte sprijinul anglo-american. N. Penescu

25 Sept. 1947

Continuare la declaratia
din 25 Septembrie 1947 659

661

„Partidul nat-taranesc a urmarit prin reprezentantii sai si persoanele Saulescu si Radescu aceasta politica de rezistenta contra tendintelor partidelor de stanga, adica contra patrunderii acestora in administratia de Stat (prefecti, finante etc) in invatamant magistratura, armata biserica etc. si in viata economica (Banca Nationala, institutii economice de Stat sau controlate de acesta etc).

In general s'au urmarit mentinerea la pozitiile dominante in Stat pentru cele doua partide, majoritatea de aceste partide." (declaratia din 26 Iulie)

„Partidul nat. taranesc a refuzat sa intre in Frontul national democrat constituit de partidele de stanga. Se propusese d-lui Maniu ca partidul nostru sa intre in acest front primind in consiliul lui proportia de locuri pe care o avea in guvern. Domnul Maniu a refuzat. Se vor vedea mai tarziu consecintele. In sfarsit s'a constituit cel de al doilea guvern Sanatescu, cu membrii din partidele burgheze si de stanga. Atitudinea celor cinci ministri nat-taranisti era sa franeze tendintele partidelor de stanga. Cel mai greu rol il aveam eu. Aparatul administrativ de Stat si al politienesc trebuiau sa ramana neatinse de elementele, care de cel putin sapte ani, fusesera uneltele regimurilor antidemocratice. Dar in acelas timp, in conceptia mea era sa nu las sa patrunda in locul lor elemente din partidele de stanga."

25 Sept 1947 [signature]

Continuare la declarația ~~din~~ 660 din 25 sept 1947 3

«Am plecat cu plăcere de la Ministerul de Interne. În locul meu a venit generalul Rădescu care era și prim-ministru. Național-țărăniștii au sprijinit pe generalul Rădescu până la adunarea de la [illegible]»

662

«În ședințele biroului, la care luam parte și miniștrii naț. țărăniști și expuneau situația din guvern nu se discutau problemele în spirit de concesiune ci de riguroasă rezistență.» [din declarația de la 29 Iulie]

«Miniștrii naț. țărăniști (rămași numai în număr de patru, fiindcă locul de ministru fără portofoliu – oferit mie și acceptat de comuniști, care au fost [illegible] de dl Radu Xenopol, solicitat fiind de dl Maniu, [illegible] în urma refuzului meu, am acceptat) au continuat și au afirmat această politică în timpul guvernului Rădescu. Și au sprijinit pe Rădescu, în toate acțiunile acestuia, care urmărea aceleași scopuri: de pildă, Rădescu – cred printr'o declarație – a arătat inoportunitatea reformei agrare. Deși în Delegația permanentă a partidului s'a adus un proiect de reformă agrară, elaborat de domnul Mihalache, și deși eu, Căpățâneanu, [illegible] Spineanu și alții, cerusem depunerea imediată a acestui proiect la Cons. min. la agricultură și aducerea lui ca atare în Consiliul de miniștri, hotărârea luată a fost de a se amâna aceasta, dat fiind că era contrarie politicii lui Rădescu. D. Mihalache a fost de această părere, așa încât hotărârea luată a fost de a se amâna reforma agrară.» 25 Sept 1947. [illegible]

661

4.

<u>Continuare la declarația din 25 Sept. 1947.</u>

« A doua chestiune, venită la acea vreme în discuția Delegației, a fost numirea prefecților din Moldova. D-l Hudiță a expus dificultățile comisiei ministeriale, care a constatat aceste dificultăți la fața locului. D-l Maniu a numit alți membri ai Delegației, — mai ales moldoveni, în cap cu d-l [illegible], au criticat concesiunile făcute.
Erau și alte probleme de guvern, care veneau în discuția consiliului de miniștri. D-l Maniu era nemulțumit cu atitudinea miniștrilor noștri, pe care îi considera insuficient de dârji; de aceea s-a și creat în jurul lui atmosfera că am fost o echipă slabă. Am convingerea că domnul Maniu prefera desprinderea de această colaborare pe care o considera primejdioasă pentru partid. Este evident că ar fi preferat să abandoneze guvernul cu partidele de stânga, dar știind că nu era posibil se mulțumea cu o formulă de guvern, în care să obțină pentru persoane în afară de partide, ministerele de război, interne și afaceri străine. » [Declarația din 29 Iulie].

[illegible] 25. Sept 1947

662 5

Continuare la declaraţia din 25 Sept. 1947

La începutul anului 1945, Secretariatul general ţinea întruniri pentru reorganizarea partidului, după cum s'a arătat în altă parte, cu prilejul ţinerii congreselor sau conferinţelor. Cuvântările fruntaşilor partidului, puneau accentul pe primejdia ce o prezenta comunismul pentru proprietatea ţărănească şi pe ideea naţională. Aceste două elemente de propagandă îşi fac repede curs cu ţărănime, chiar prin fruntaşii de la sate, care veneau la adunări sau întâlneau în oraşe pe conducătorii naţ-ţărănişti locali.

Odată cu reorganizarea partidului se face şi o deasă propagandă în sensul arătat. Colectările de cereale şi vite, făcute pentru executarea convenţiei de armistiţiu, nemulţumeau pe ţărani. Aceştia erau şi mai receptivi la propaganda de care vorbeam. În Moldova, situaţia specială creată de război, crea un mediu şi mai favorabil. În Ardealul de Nord, era firesc să existe un puternic curent anti-unguresc, pe care gărzile denumite „Iuliu Maniu" l-au alimentat. Desigur, am asistat şi eu, întâmplător, în faţa Statuii Mihai Viteazu, în toamna anului 1944, o adunare cu [illegible] de propagandă pentru voluntari, destinaţi gărzilor „Iuliu Maniu".

4. Încă de atunci s'a vorbit de colhozuri, pe care ţăranii le cunoscuseră în Uniunea Sovietică. Colhozul însemna desfiinţarea proprietăţii ţărăneşti. Ţăranul actual proprietar de pământ, devenea palmaş pe pământul, care

[signature] 26 Sept 1947

Continuare la declaraţia din 26 Septembrie

pace atunci şi urmare al lui. Aceste lucruri se spun de la om la om, care se adaugă partidului. Colhozul este pentru ţărănime inaugurarea viitorului regim comunist. La începutul anului 1945, aceste idei şi sloganuri încep să-şi facă drum. Evenimentele din Martie 1945, care aduc la guvern regimul actual cu excluderea noastră şi a liberalilor, au fost folosite ca o confirmare a acestei propagande.» – Din declaraţia 17. Sept. 1947 –

«Partidul ţărănesc în opoziţie, după 6 Martie 1945, a luat faţă de guvernul Groza, o atitudine de luptă, nerecunoscându-l. Această luptă s'a împărţit în două perioade şi a folosit două metode. De la 6 Martie, până la 8 Ian. 1946, acţiunea contra guvernului s'a manifestat prin memorii, adresate celor trei mari puteri aliate şi M. S. Regelui, în care am arătat că acest guvern nu reprezintă ţara şi cerând înlocuirea lui în sensul rezoluţiei de la Potsdam, în interpretarea dată acesteia de partid.»

«Acţiunea de protestare, faţă de aliaţi, de care am vorbit mai sus, a fost făcută împreună cu partidul liberal. Memoriile au fost semnate de domnii Maniu şi Brătianu, după ce erau elaborate de serviciile celor două partide, potrivit indicaţiunilor primite. Unele din aceste memorii – adică cele mai importante – erau semnate şi de dl. Titel Petrescu, în numele partidului social-democrat independent. Guvernele englez şi american au intervenit de câteva ori, în urma acestor memorii, cu note de protest, faţă de guvernul român.

26. Sept. 1947 [signature]

Continuare la declarația din 28 Sept 670 7 [illegible]

memoriile cele mai importante erau transportate membrilor aliați (englezi și americani) de domnii Maniu, Brătianu sau Titel Petrescu, de secretarii generali ai celor trei partide, sau lăsate prin funcționari la cabinet. Secretariatele membrilor. Memoriile au fost adresate totdeauna celor trei mari puteri. Legătura cu legațiile anglo-americane se făcea de dl Maniu prin dl Vasile Serdici" — din declarația din 26 Iulie 1947 —

„Câteva zile după constituirea guvernului Groza, eram la dl Maniu acasă, când a venit dl Vișoianu, care ne-a spus: că este în o mare bucurie. Anglo-Americanii au trimis guvernului câte o notă, prin care îi notifică nerecunoașterea lui, nefiind constituit potrivit înțelegerii de la Yalta, adică cu toate forțele democratice electorale. Dl Maniu, foarte satisfăcut l-a rugat pe Vișoianu să-i procure notele. De atunci, până la criza de guvern din Aug 1945, ca eveniment important, notez declarația celor trei puteri de la Potsdam. Domnul Maniu a văzut în acest act internațional posibilitatea unei rezolvări a situației interne" — declarația din 5 August 1947 —

„Cred că domnii Maniu și dl Brătianu au rugat pe M.S. Regele, în audiențele la Majestatea Sa să provoace o criză de guvern pe baza acelei rezoluțiuni internaționale (este vorba despre rezoluția de la Potsdam) dar nu pot afirma cu precizie.

Se cunosc împrejurările, în care a izbucnit criza din primăvara anului 1945, care a durat până la 8 Ianuarie 1946, când s-a pus în aplicare hotărârile de la Moscova a celor trei mari puteri. În acest timp atitudinea partidului Naț. Țărănesc, față de guvern, a fost de permanentă luptă" — decl. 5 Aug 1947 — 26 Sept 1947. [illegible]

Continuare la declarația din 26 Sept. 1947

a) La venirea mea la conducerea Secretariatului general am găsit un embrion de organizare a tineretului. Am căutat să-o adâncesc. Am încurajat deci importanța cadrului cu cât mai înalt conținut. Nu am dedus o mare importanță acestei organizațiuni. Tineretul însă manifesta tendințe naționaliste, antisemite și avea infiltrațiuni legionare, care ajunseseră până la conducerea lui. Aceste tendințe s-au accentuat și tineretul a scăpat complet din mâna Secretariatului general, în măsura în care acesta se putea ocupa de partea de organizare a lui. Așa se explică manifestările făcute la 10 mai anul trecut, manifestele imprimate și difuzate fără știrea mea, fiind că știa că nu-mi dau aprobarea, și organizarea lui pe model de cuib sau crearea unei școli de cadre condusă de foști legionari. Situația ajunsese atât de gravă, încât înainte de Paște, am cerut s-a adus în discuția biroului partidului, din cauza următoarelor împrejurări: Am fost informat că elemente dubioase din tineret (Drăgulănescu – președinte pe atunci – Nasic(?) și alții) că în contra prevederilor regulamentului, secția tineretului a început să creeze cercuri de câte zece studenți, în care se intra numai după prestarea unui jurământ și plata unei cotizațiuni. De asemenea, că inginerul Vătășeanu – un fost legionar – a instruit o școală de cadre – condusă de elemente tot foști legionari – în care se țineau conferințe în spirit legionar. –

– din declarația din 8 August 1947 – 26 Sept. Pena

cu unii dintre fruntașii tineretului mi-au spus că dacă nu lucrează împotriva acestor elemente, pierdem tineretul care merge spre dreapta, în vreme ce partidul se complace în echivoc. Sesizat de un memoriu al lui Drăgulinescu și de cele petrecute la Delegația permanentă a tineretului, am convocat o ședință specială a biroului partidului, unde am expus cele de mai sus și am cerut să se ia imediat măsuri pentru lămurirea acestei stări. Domnul Maniu nu aprecia însă punctul meu de vedere. Ca de obicei, când nu-i plăcea o atitudine a noastră, ridica ședința, fiind-că avea o întâlnire importantă. Am aflat că unii membri ai delegației – cei din Cluj – s'au plâns domnului Maniu contra mea. D-l Maniu nu mi-a spus nimic însă, fiind-că văzuse atitudinea mea. Este evident că orice acțiune îndrăzneață a tineretului (mitinguri, demonstrațiuni, manifeste clandestine) plăcea d-lui Maniu, care credea necesar să întrețină o permanentă stare de agitație»

– Declarația din 8 Aug 1947 –

Am constatat că în ambele ziare „Fapta" și „[illegible]" în special au început să se producă atacuri împotriva mea, în legătură cu înlocuirea mea de la secretariat. Am avut indicații că ele erau alimentate de Bosca Mălin. Am participat la o ședință a comisiei de presă și am cerut înlocuirea lui Bosca Mălin cu atât mai mult, cu cât buletinul informativ era prost și nu merita banii.

26 Sept 1947 [signature]

cheltuieli. N'am reuşit din cauza opoziţiei domnilor Tito Cap, Sârdici, Aurel ... şi Stefan Mihăescu. In special dl Sârdici s'a opus. De atunci relaţiunile mele cu dl Sârdici au fost reci, până la începutul lui 1947. După cât-va timp s'a produs apariţia „[illegible]", cu care prilej am fost informat că un oarecare Sârbu ar fi scris la club la [illegible] secretariatului pentru Ardeal, o gazetă clandestină: „[illegible]". Am rugat pe domnul Ionescu şi d-na Dan să facă perchiziţie peste tot în club. Am găsit la biroul presei hârtie cu antetul: „[illegible]". Am convocat comisiunea de presă şi am cerut din nou înlocuirea acelor funcţionari fiind-că se puteau răsfrânge asupra mea şi a partidului aceste acţiuni clandestine. N'am reuşit nici de data aceasta sub cuvânt că funcţionarii Baca Nelu şi Bellecu erau onoraţi. Mai târziu amândoi au dispărut." — declaraţia din 31 August 1947 —

„Organizaţia muncitorească a fost creată imediat după 23 August de dl Ilie Lazăr, ajutat de dl Romulus Geroceanu şi de Ardeleni aflaţi în Bucureşti. Organizaţia a creat nuclee în mai multe întreprinderi importante. Aceste nuclee nu lucrau pe faţă. Menirea lor era să atragă cât mai mulţi muncitori în partid şi să ajungă la conducerea comitetelor

26 Sept 1947.

de fabrici și sindicatele. Totodată organizația muncitorească constituia o masă de manevră față de orice împrejurare. Se căuta a se atrage toate acele elemente nemulțumite, care nu erau primite în sindicate, cunoscute prin activitatea lor trecută antidemocratică. Pentru recrutarea de elemente în organizația muncitorească se foloseau de lipsurile datorate secetei și urmările războiului, pe care clasa muncitoare le simțea cea dintâi. Este evident că se urmărea îngreunarea înțelegerii acestei muncitorimi și folosirea acestor elemente contra ei. În declarația din 8 August 1947 ce domnul Maniu mi-a dat [illegible] cu două zile înainte de 8 Noembrie (detaliile le sunt la domnul [illegible]) dispoziția, să convoace la club pe șefii de sectoare și circumscripții, urmând să le dea dânsul personal instrucțiuni în legătură cu manifestația din 8 Noembrie. Dl Lupu a fost surprins că dl Maniu convoacă peste capul său organizația Capitalei, s'a supărat și n'a venit la club. Împreună cu alți fruntași ai partidului, am însoțit la club pe dl Iuliu Maniu, unde dânsul s-a adresat șefilor de sectoare și comitetelor de circumscripții, în sensul că membrii partidului și populația Capitalei să fie îndemnați să participe la acea manifestație. Dl Maniu trebuind să plece, am mai rămas eu, și am trebuit să repet celor întârziați ceea ce a spus dl Maniu — aceasta din dispoziția domnului [illegible].— În ziua de 8 Noembrie, am fost invitat la o audiență la dl ministru de interne, la ora 9–9³⁰ dimineața. Am găsit și pe dl Bebi Brătianu. Audiența a fost comună. Dl ministru de interne ne-a cerut la cele două partide să ia măsuri pentru împiedicarea manifestației, fiindcă elemente iresponsabile ar putea provoca incidente.

26 Sept 1947 [signature]

Continuare la declaraţia din 26 Sept. 1947 12

Domnia sa mi-a citit şi o adresă a d-lui preşedinte al comisiei aliate de control, în care se spunea că întrunirile sunt permise cu condiţia să păstreze liniştea. Am plecat la d-l Maniu, la locuinţa d-lui [illegible] şi i-am comunicat ceea ce a spus d-l [illegible]. Era acolo deja, a venit puţin înainte d-l Mihalache şi alţi fruntaşi. D-l Maniu a răspuns că nu poate împiedica o manifestaţie pentru Rege, care nu este a partidului. Am stat acolo cam până la ora 11. Am văzut, împreună cu cei prezenţi, un grup cam de o sută de studenţi, în frunte cu studentul Ludoşan, trecând pe [illegible] Magheru - spre Știrbey-Vodă cu drapelul şi portretul M. S. Regelui, strigând „Regele şi Patria". Ei erau urmăriţi de un detaşament de soldaţi. D-l Maniu s-a bucurat evident la vederea manifestanţilor. Plecând spre casă, d-l Maniu m-a rugat să merg în faţa palatului şi să-i telefonez de la club, cum se desfăşoară manifestaţia. Am oprit maşina la club, am mers până în faţa hotelului Athénée Palace, împreună cu d-l [illegible], am întâlnit acolo pe d-nii [illegible] Brătianu, [illegible], negustori de la [illegible], [illegible] plenipotenţiari etc., care priveau manifestaţia. Mi-au spus că se produsese un incident cu niște manifestanţi, care [illegible] [illegible] autocamioane. Unul din aceştia [illegible]. — Declaraţia din 3 Sept. 1947.

[illegible] 26 Sept. 1947.

Continuarea declaraţiei din 26 Sept 1947 13

672

ca bagajul privitor la România din momentul conferinţei de la Paris s'ar putea şi interpretat în sensul că toate trei mari puteri declarau de neîncredere faţă de guvernul din Bucureşti. Am fost însărcinat să comunic domnului Nagel - pe de către dl Maniu - acest punct de vedere. Dl Nagel m'a lăsat să înţeleg că - după părerea sa - M. S. Regele nu poate interveni, decât dacă i se face o comunicare în acest sens de cele trei puteri aliate. Dl Maniu nu a fost mulţumit cu acest răspuns. Cred că dl Arsenescu Buzeşti a vorbit M. S. Regelui mai mult în acest sens. Nu această intervenţie a determinat însă (după părerea mea) pe M. S. Regele să retragă încrederea guvernului, numai manifestaţii

670

de la 8 Noembrie, când dl Maniu a dat dispoziţiuni organizaţiei Capitalei să manifesteze pentru Rege, în semn de solidarizare a Naţiunii cu Suveranul. Cu ocazia vizitei dlui Ethridge - căruia i s'a prezentat un memoriu şi materialul documentar ce s'a putut aduna referitor la acţiunea de comunizare a aparatului de Stat. Memoriul a fost foarte [illegible] şi lucrarea a fost elaborată de o comisiune, din ordinul dlui Maniu. Eu am predat memoriul, după ce s'a terminat audienţa sa.

După 8 Ianuarie 1946

În primele zile ale lunii Ianuarie au fost la Bucureşti domnii Vâşinski, Harriman

27 Sept. 1947. [illegible]

Continuare la declarația din 27 Sept. 14.

și Clark Kerr, ambasadorii Statelor Unite și Marei Britanii la Moscova. Cei doi au făcut o anchetă asupra [illegible] Maniu căruia i-au cerut de promisiunea hotărârea de la Moscova, lucru care a fost posibilă. Dl Maniu ne-a comunicat aceasta ca și esențialul convorbirii. Reiese că dl. Maniu a informat pe ambasadori că guvernul nu-și va ține angajamentul ce și-l lua. În acest scop, dl. Maniu a elaborat un nou memoriu.
Din corespondențele publicate mai târziu cu prilejul reconstituirii guvernului Groza, am constatat că toate aceste recomandările dlui Maniu fuseseră reținute de cei doi ambasadori.
Acel memoriu nu a fost lucrat la Secretariat. Dl. ... Rică Georgescu, făcea atunci oficiul de interpret și legătura dlui Maniu, în special cu delegația americană.
În dimineața zilei de 8 Ianuarie am fost la dl. Maniu să-l felicit de ziua lui. Era lume multă. Era și dl. Hațieganu, căruia dl. Maniu i-a dat să citească un proiect de declarație, la urma să fie citită după masă în Consiliul de Miniștri. Dl Hațieganu a citit textul cu o foarte mare ... spunea el și-l va accepta fără modificare. Acest text a impresionat pe dl. Romniceanu.

27. Sept. 1947. [signature]

673

671

674

672

Continuarea la declarația din 27 Sept.

când a fost citit. De aceea el a dat noi instrucțiuni de la conducere la [illegible]. Textul era elaborat de [illegible] personal.
Textul declarației cuprindea ideea că Partidul Naț. Țărănist participă la guvern ca observatorul executării angajamentelor luate de guvern prin comunicatul de la 8 Ianuarie și față de ambasadorii englez și american.
Din cauza neautorizării la apariție a tuturor jurnalelor Naț. Țărăniste, care fuseseră suspendate, din cauza felului cum se aplica cenzura, din cauza violențelor ce se petreceau cu prilejul desfășurării congreselor județene între partidele de stânga și partizanii noștri, se făcea din nou intervenții la Aliați, direct prin memorii. Cea mai mare parte din aceste memorii - adică cele principale - erau semnate de șefii celorlalte partide de opoziție. Ele repetau ideea că recunoașterea guvernului Groza este condiționată de executarea angajamentelor luate la 8 Ianuarie! Cred că și după această recunoaștere, care a intervenit, s'a desfășurat mai departe această luptă.
Efectul acestor memorii s'a răsfrânt în notele pe care guvernele englez și american le-au trimis guvernului Groza, atât relative la libertatea presei cât și referitor la legea electorală și

27 Sept 1947 [signature]

Continuarea la declarația dela 27 Sept. 6

campania electorală. Am spus mai sus că membrii erau convocați de delegația permanentă. Această lucrare a durat până ... Dupa agresiunea, pe care am suferit-o la Pitești, aproape trei luni n'am putut lucra, rămânând în campania electorală. Am fost suplinit printr'un comitet electoral, compus de d-nii Cezar Spineanu și Ion Dobrescu, care au redactat manifestele în general și au supravegheat acțiunea în tot timpul campaniei electorale de Delegația permanentă. Ședințele ei se țineau în casa mea, din atențiune pentru mine care eram imobilizat. Ele aveau loc de trei-două-trei ori pe săptămână, politica și acțiunea partidului fiind degajate.

În epoca aceasta se întâmplă trei evenimente: conferința de pace dela Paris, Comitetul central național-țărănesc și demonstrarea guvernului Groza. Comitetul central a ținut, după nouă ani, prima lui ședință; cu partidul reorganizat. La 3 Iulie am citit un raport asupra activității conducerii de partid – adică a d-lui Maniu –, dela Noembrie 1937 până la 23 August 1944 și de atunci a partidului, până la zi. D-l Maniu a făcut un expozeu a părților din această acțiune, pe care și le rezervase. El a făcut și o dare de seamă asupra situațiunii dela acel timp cu îndrumări

27. Sept. 1947 [illegible]

continuare la declaraţia din 27 sept

şi politica externă, aşa cum o concepe. Comitetul central şi-a ales organele de conducere ale partidului, conform ordinelor de zi. Ele a satisfăcut numirile altor funcţionari la secretariat, casierie etc. Compunerea şi Delegaţia permanentă le-a fost comunicat pentru la o nouă şedinţă de comitetului, şi a autorizat cooptarea. Ce partid să coopteze şi alţi membri în Delegaţie. Aşa au intrat în Delegaţie domnii: Hudiţă, Solomon, dr. Petrescu, Pastor Badea, [illegible] şi Emil Haţieganu. Cu aceste cooptări delegaţia permanentă era şi mai ferm ataşată politicii de intransigenţă a domnului Maniu. Campania electorală se desfăşoară – după şedinţa comitetului – cu toată amploarea. Se fac memorii şi pentru M. S. Regele confecţionate cu aceeaşi metodă. M. S. Regele a fost sfătuit – când de cutare şef de partid de opoziţie – să nu semneze decretul-lege constituţional, şi nici pe cel al legii electorale, în formele prezentate de guvern.

Comitetul electoral a elaborat manifeste numeroase, adresate tuturor categoriilor de alegători. Tema lor era apărarea proprietăţii (a pământului) a tradiţiei cu factori naţionalişti şi anti-comunişti, aceste două elemente apărând ca strâns legate. S-a făcut şi un manifest general al partidului, semnat de d-l Maniu. Manifestul către armată, cred că a fost confiscat. Am aflat însă că totuşi manifestul a fost împărţit

27 Sept 1947 [illegible]

Continuare la declarația din 27 Sept. 18

independent" – Din declarația din ...
ca apariția proiectului de lege electorală
deschiderea oficială a campaniei electorale,
pentru alegeri, care s-a pus mai întâi
în discuția ... a fost cartelul cu
celelalte partide din opoziție.
Acordul a fost unanim asupra cartelului
cu social democrații independenți. În
privința cartelului cu liberalii, opoziția
și ... a fost aproape unanimă. S-
... după ...
– din declarația din 17 Sept. 1947 –
... – Petrescu ... –
S-a discutat între cei trei șefi de partide
de opoziție, crearea unui comitet de conducere
a acțiunii electorale și de informație
reciprocă. S-a recomandat organizațiilor
județene să creeze și ele – cari compuse ...
de județ asemenea comitete. La București
comitetul central a fost format din dr.
Adrian Dumitriu și ... Dan pentru
social-democrați, Bercaru și ...
Cornea de la liberali, ... și ...
și dl. Lazăr de la național țărăniști. Cred
că s-a dat un comunicat comun relativ
la conducerea acțiunii electorale a
celor trei partide și la înființarea
comitetelor.
~~La comitetul din 3 Iulie 1946~~
... Secretariatul raporta delegațiilor permanente
stadiul organizării și al acțiunii pe
teren. La comitetul din 3 Iulie 1946, care
fiind, ... raportul meu, o expunere ...
27 Sept 1947 [signature]

675
677

Continuare la declarația din 27 sept. 1947

asupra acestei activități a organizației. Mai spune că se pregătea calea pentru ca atunci când partidul se prezenta într-o formă excelentă de luptă." ..

678

"Propaganda în organizațiune a continuat în acelaș sens ca și 1945. Ea a fost alimentată și de situația creată guvernului în urma conflictului său cu Coroana. Seceta de atunci, rechizițiile de cereale silite, pentru armistițiu, consecințele inflației, care sporea foarte, au fost folosite în campaniile de propagandă de la om la om pe care o făcea organizația. Reforma agrară n'a modificat elementele propagandei, fiind-că țăranul, care a căpătat pământul [illegible]. Amenințarea colhozului deveneau atunci o realitate, în sensul propagandei noastre. Suferințele făcute celor foști luptători pe cele două fronturi au mers neîncetat." — Declarația din 13 septembrie —

"Conducerea de partid a dat mai multe comunicate cu privire la funcționari și ofițeri deconcentrați, lăsându-le speranța. Era evident că aceștia erau atrași spre partidul nat. țărănesc. El le oferea nu numai perspectiva unei reintegrări dar și satisfacția luptei contra guvernului care îi îndepărtase".

Agitarea independenței țării, de orice influență din afară (Sovietică) a fost marea platformă a partidului în [illegible].

27 sept. 1947 [signature]

Continuare la declaraţia din 27 Sept. 2. [illegible]

674

Pentru care se trebue să [illegible] [illegible] [illegible] la partidul a multor [illegible]. Aceştia nu se prezentau însă la [illegible]. Am văzut numai câţiva ofiţeri [illegible] venind la Secretariat, ca să întrebe unde se pot înscrie. De la preluarea conducerii Capitalei de către dl. Vasile [illegible], organizarea secţiunii speciale [illegible] a militarilor din Capitală, a trecut exclusiv în grija domnului Sub-Secretariatul a fost surprins de misterul care înconjura această secţiune în ultima vreme şi în ce priveşte raporturile cu ex. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] şi secţia militară pe ţară ale cărei atribuţiuni şi perspective erau mult mai interesante »

– 12 Sept. 1947 –

27. Sept [illegible]

În faţa noastră

[illegible] [illegible]iculescu

Continuare la declaraţia din 27 Sept 22

ar. Despre activitatea secţiei militare.
În casa d-lui Maniu se vedeau foarte des ofiţeri şi în special generali. Despre activitatea secţiei militare am mai fost informat întâmplător de generalul Jorjoi, după cum am mai arătat, care mi-a spus că la secţia militară se lucrează foarte şi că este în studiu un proiect de reorganizare a armatei.
Odată, mergând la club, am găsit în camera de alături camerei mele, un grup de ofiţeri şi civili, care mi-au fost prezentaţi — cred — de generalul Stoica şi care aşteptau să se întrunească într'o şedinţă. Le-am spus că aş fi foarte mulţumit, dacă aş asista şi eu la una din şedinţe. Printre ofiţerii pe care i-am văzut mai des la d-l Maniu erau şi comandorii Mocanu din Marină şi Ciocoiu din aviaţie. În campania electorală din Bucureşti am văzut ofiţeri în uniformă la adunarea sectorului de Negru, care a avut loc la club şi care l-au însoţit pe d-l Maniu, atât la club cât şi în mulţimea, care manifesta pe strada Clemenceau, în faţa clubului.
În primăvara anului 1946, cred în Aprilie, s'a ţinut la club o şedinţă a delegaţiei permanente a tineretului universitar pe ţară, sub preşedinţia domnului Tarteţă la care au participat d-l Maniu, d-l Mihalache şi cu mine. S'au citit rapoarte asupra situaţiei în toate centrele universitare, făcute de preşedinţii acestora. În acel moment organizaţia tineretului era pusă la punct, cu oarecari dificultăţi la Iaşi. Este adevărat că elanul tineretului nu putea fi uşor stăpânit şi d-lui Maniu nu nu-i plăcea

27 sept. [illegible]

să fie încăpuţi. Contra dispoziţiei multe expresie s'au făcut unele manifestaţii de stradă, dintre care şi aceea de la 10 Mai 1946, care a prilejuit un proces cu multe condamnări. În timpul alegerilor – cum am mai arătat – s'a constituit un comitet electoral mixt al tineretului universitar şi al femeilor de 30 de ani, tot comitetul ~~fondu~~ a primit fondurile de la partid pe lângă cele ce-şi procurase singur. Era prezidat de dl. Vişa Augustin, pe care dl. Maniu îl numise în fruntea unui fel de organ de conducere al organizaţiilor tineretului şi de legătură cu preşedintele partidului. Dl Vişa prezida un comitet de coordonare şi legătură, în care făceau parte dl Testa şi elementele cele mai active ale tineretului.

Comitetul electoral a însărcinat pentru fiecare două-trei judeţe câte o persoană din tineret care să ia legătura cu şefii de judeţe şi să organizeze tineretul din fiecare judeţ. Şi s'au dat manifeste şi li-au tipărit manifeste ale tineretului. Tot acest comitet electoral a îngrijit de organizarea unui serviciu de curieri între secretariat şi şefii de judeţe.

Spiritul în care era condus tineretul nu se mai potrivea cu doctrina partidului. În acelaşi timp, tineretul se detaşa de secretariatul general şi ţinea un contact aproape exclusiv cu domnul Maniu, dl. Virgil Solomon se ocupa de asemenea de tineret, dar întâmplător. Şcoala de cadre condusă de dl Vezeleanu era, în realitate, conducerea ideală a tineretului.

27 Sept. 1947 [signature]

Continuare la declarația din 27 Sept. 24.IX

Tineretul putea astfel deveni foarte ușor un element important de luptă pe teren. Cu atât mai mult, cu cât el activa în centrele universitare și putea avea legătură și cu alt tineret din organizațiile județene. Tineretul universitar n'a reușit a porni luptă contra tineretului universitar organizat în alte partide. Agitația era făcută cu diferite prilejuri. Așa s'a întâmplat la facultatea de Medicină umană, cu prilejul morții profesorului Cocâlteu și cu prilejul unui incident întâmplat profesorului Popa. Studenții naț.-țărăniști creau în mediul universitar ambianța naționalistă și contrarie regimului, ori de câte ori era vorba de eliberări de profesori sau alte măsuri. Am auzit că în provincie a fost utilizat și tineretul școlar pentru a se alimenta confuzia în massă și în special ca element de agitație. » Declarația din 12 Sept. 1947 —

« Într'o ședință a Delegației permanente ținută, cred, în Septembrie 1946, s'au discutat instrucțiunile ce trebuiau date organizațiilor în vederea apărării urnelor. S'a hotărât să se spună șefilor de județe că sunt liberi să apere urnele cum vor crede mai potrivit ș.f.

În ziua de 20 Noembrie, după consfătuirea între cei trei șefi de partide, fiecare a dat un comunicat prin care ele erau declarate nevalabile. După alegeri s'a convocat delegația permanentă, care a ratificat comunicatul și a hotărât convocarea comitetului central pentru ziua de 30 Noembrie. »

27 Sept. 1947 [signature]

680

682

unde şedinţa acestui comitet s'a votat cu unanimitate de voturi rezoluţiunea propusă de delegaţia permanentă, în sensul că grupul deputaţilor naţional-ţărănişti nu va lua parte la lucrările Parlamentului.

S'a lansat un apel către ţară, care fixa poziţia partidului faţă de felul în care au fost făcute alegerile, faţă de noul Parlament şi de situaţia astfel creată.
— Declaraţia din 7 Septembrie 1947. —
Domnii Maniu şi Brătianu stăruie pe lângă Majestatea Regelui să nu dea mesaj de deschiderea Parlamentului, sau cel puţin să nu-l deschidă personal. M. S. Regele nu a urmat aceste sfaturi.
Noi membrii Comitetului de conducere ai partidului am adresat dictatelor.
Rezistenţa naţională întâmpina şi sprijin de la anglo-americani în afară. Dl Maniu a declarat în mai multe ocazii cu şedinţele Delegaţiei permanente, că nu este timpul acum la realizarea programului nostru social, ci trebuie să înfrângem mai întâi pe comunişti. Această victorie contra comunismului n'o putem obţine decât prin rezistenţa naţională şi alegeri sau prin această acţiune internaţională. Dacă n'am putut câştiga alegerile trebuie să continuăm a încuraja rezistenţa naţională contra regimului, care periclitează în acelaşi timp regimul social existent şi independenţa ţării. Să mai trebuie continuată acţiunea internaţională pentru ca Statele mari din Occident să apere România.

27. Sept. 1947. [signature]

Continuare la declarația din 27 sept. 28.

au dus colaborare cu guvernul și regimul politic actual menținându-și statutul de partid național. Manifestările cu caracter [illegible] trebuiau să se extindă pe ce aceasta se poate. Cu - este adevărat - nu s-a renunțat la acest nume decât în expunerea către Maniu în fața Delegației permanente. Totuși s-au putut vedea diferite manifestațiuni individuale sau de grup, care nu erau inspirate de partid dar își puteau găsi explicația în ambianța creată prin tactica partidului. Așa de pildă, tineretul a apărut manifeste clandestine și a înființat o școală de cadre, fără ~~[illegible]~~ știrea conducerii de partid și a secretariatului general, care s-a supărat de existența lor când au aflat. Așa s-a ~~[illegible]~~ observat, în ultimul timp, o stare de agitație în tineretul partidului și o tendință de a trece la organizarea pe model celular, scăpând controlului centralului.

Am spus mai sus că domnul Maniu consideră ca esențial, pentru existența Statului Român, sprijinul Apusului. Domnul Maniu n-a ascuns niciodată această idee fundamentală a politicii sale. El credea că se urmărește comunizarea Țării, concomitent cu înlăturarea monarhiei și cu proclamarea României ca republică federată Uniunii Sovietice.))

~~D. Maniu spunea cam aceste lucruri~~

— declarația din 29 iulie 1947 —

„D. Maniu spunea cam aceste lucruri în conversațiuni particulare. În declarațiuni făcute în fața forurilor partidului, el a manifestat aceste preocupări în termeni mai

27 sept. [signature]

Continuare la declarația din 27 sept.

chiar la ședința din 7 Iunie a Delegației permanente când s'a discutat linia partidului. Aceste conversațiuni și schimburi de vederi au avut loc cu mai multe prilejuri. De pildă la schimbarea de guvern de la 6 Martie, pe care d-l Maniu o atribuea intervenției categorice a d-lui Vîșinski; cu prilejul eliminării din partea miniștrilor național-țărăniști, după criza constituțională din Mai 1945, la comentariile oficiale ținute de membrii guvernului, la aplicarea acordului de la Moscova, cunoașterea acordurilor de colaborare economică, sovromuri, dar comentariile comerciale din 1945-1946, la discutarea pactului cu Iugoslavia și celui proiectat cu Ungaria și Bulgaria; din acordurile de colaborare economică, împreună cu convențiile comerciale și prestațiunile armistițiului ar îngloba România în economia Sovietică, din ansamblul tratatelor internaționale, din care s'ar degaja intențiunea popoarelor slave de la Nordul și Sudul României, de a se uni cu Uniunea Sovietică, România împiedicând continuitatea masei slave.»

... În memoriile făcute aliaților nu s'a făcut nici o aluzie la aceste preocupări; ele aveau alt obiect. Este posibil ca d-l Maniu să fi informat reprezentanții politicii engleze și americane în România dar reprezentantului francez, pe care îl vedea adesea. » — Declarația din 7 Aug. a d-l Maniu mi-a comunicat că a hotărât împreună cu d-nii Brătianu și Titel Petrescu

27 sept. 1947 . Penescu

Continuarea la declaraţia din 27 Sept.

de sesizarea Organizaţiei Naţiunilor Unite cu situaţia din România. M'a rugat să strâng material documentar, privitor la alegeri, la viaţa internă şi situaţia economică, precum şi să examinez problema juridică.
A plecat la Sibiu în ajun de Crăciun. Strângerea materialului a cerut timp. În februarie eram să ajungem la o formulare a memoriului făcut de liberali.
Proiectul făcut de mine şi trimis d-lui Maniu prin Şerban Ghica, într'un plic, n'a fost agreat. La sfârşitul lunii februarie – dacă nu mă înşel – am fost la Sibiu la Dsa şi am prezentat proiectul liberal şi materialul documentar, cu care a fost de acord la data aceasta. După întoarcerea mea la Bucureşti, am aflat că dl Brătianu a scris d-lui Maniu, propunându-i o adresă comună de multă vreme a celor două partide, către guvernul american, pentru ajutorul pentru România. Dl. Maniu a ~~refuzat~~ răspuns negativ, şi anume că actualul guvern nu merită să fie ajutat. D-nii [illegible] şi Popovici au protestat că d-l Maniu a luat această poziţie fără ştirea lor. Dl Popovici mi-a spus [illegible] un articol în „Dreptatea" de multă vreme.
Îndată ce domnul Maniu s'a înapoiat de la Sibiu şi după ce a luat contact cu d-nii Brătianu şi Titel Petrescu, a cerut să vadă pe d-nii Barry şi Holman. Memoriul către O.N.U. era gata şi urma să fie prezentat de partide şi l-au semnat, încredinţându-l d-lui Maniu, pentru transmitere."

27 Sept. 1947. [signature]

691 29 685 687

Continuare la declarația din 27 Sept.

La 3 zile când dl Maniu merge la domnul Barry, eram acasă la Bocșa. Mi-a adus dl Vinătoru, fiindcă eu găzduiam Serviciu. Am fost prezenți dnii Barry și Melbourne. Dl Maniu a început să expună situația internă. Ministrul american l-a întrerupt și l-a întrebat ce crede de ajutorul american. Dl Maniu i-a mulțumit în numele partidului, dar și-a exprimat regretul că ajutorul era necondiționat și va fi interpretat ca un gest de favoare pentru guvern. Dl Maniu după ce a expus chestiunea tratatului, a întrebat dacă America mai este interesată în această parte a Europei. Dl Berry a dat un răspuns afirmativ și a promis că va cere instrucțiuni la Washington, chiar și pentru transmiterea în cercurile de la O.N.U. S-a deschis între timp conferința de la Moscova, cei trei președinți au ~~cerut~~ hotărât să trimită celor trei miniștri de externe aflați acolo, o telegramă de protest contra tratatului și câte un memoriu. Telegrama a fost redactată de dnii Bebe Brătianu și Titel Petrescu. Memoriile au fost făcute separat. Telegrama și memoriile au fost trimise prin intermediul ministerului din București (de către liberali și soc. independenți)

— declarația din 6 August 1947 —

27 Sept. 1947. [signature]

În fața noastră

[signature] ...iculescu

Continuare la declarația din 27 Septembrie

s-a aflat imediat de alegeri cât și după, până la plecarea d-lui Mareș la Sibiu, în epoca de [illegible]. Contactul între centru și șefii de partid a fost permanent.

Domnul Mareș însă în Martie, chemat de noi, dată fiind situația creată în urma arestărilor. Are loc la d-l Dinu Brătianu acasă o consfătuire la care sunt și eu invitat și la care participă domnii Brătianu, Iuliu Maniu, Titel Petrescu, Ion Mihalache, Bebe Brătianu, Gheorghe Fotino, Mihail Romniceanu și cu mine. Se discută situația politică, în urma arestărilor și se hotărăsc intervenții comune pe lângă cei trei aliați, despre care am vorbit și în alte declarații.

Mihai Popovici ia conducerea partidului. O ședință a delegației permanente, prezidată la d-l Mihalache are loc la sfârșitul lui Aprilie. Se iau măsuri de asistență, hotărându-se parlamentarii pentru ducerea alimentelor.

Într-o ședință a biroului d-l Mihalache citește o scrisoare de la Suta din Domnești-Muscel, în care acesta își povestește cum l-au scăpat sătenii de a fi arestat, că pădurile sunt pline de oameni fugiți și cere ca partidul să găsească o soluționare cu guvernul. D-l Mihalache povestește și alte cazuri și cere ca biroul să examineze situația. D-l Maniu evită discutarea în fond a problemei. În Aprilie, înainte de Paști, delegația permanentă aprobase un proiect de circulară, după ce i-a adus unele modificări. Textul definitiv l-am prezentat d-lui Maniu că merg la Sibiu. Am modificat o frază, în care se recomanda ca șefii de județe să lucreze pe [illegible] liniștirea spiritelor. N-am mai trimis circulara, fiind-că n-am fost de acord cu această modificare, pe care efectuat-o Mihai Popovici(?)

28 Oct. 1947. [illegible]

Continuare la declaratia din 28 Sept. 1947. 3/...

a prevazut-o.)) (declaratia din 17 Sept. 1947)
În legătura cu legăturile anglo-americane
ce-s făcute de dl. Maniu prin dl. Vasile [illegible]
După cum am mai declarat știu că se află
în străinătate următoarele personalități: În
America dl. Cita Davila, fost deputat naț-
onal-țărănist de Vlașca și dl. Frederic Nanu,
fost ministru plenipotențiar. În Anglia dl.
Viorel Tilea, fost ministru naționul-țărănist,
fost ministru naț-țărănist, plecat din partid
cu grupul Vaida, Cornel Bianu, naț-țărănist
și alții mai mici pe care nu mi-i aduc
aminte. În Elveția, dl. Gafencu, fost ministru
naț. țărănist, plecat cu Armand Călinescu din
partid, Vișoianu și Niculescu Buzești, naț-
țărănist. Dl. Augustin Popa, naț-țărănist,
nu știu unde este.
Despre activitatea acestora știu următoarele:
În America, cel preferat de dl. Maniu, depe
ce era Frederic Nanu. Cred că am auzit că
acesta este intermediatul de către dl. Maniu,
acum vreo doi ani, misiunea de a repre-
zenta acolo, punctul de vedere al partidu-
lui nostru. Dl. Maniu nu avea multă încre-
dere în Cita Davila, nu știu pentru ce.
În Anglia acel care ține în curent pe dl. Maniu
era Cornel Bianu. Am auzit că și Tilea a
fi scris domnului Maniu, la timpul din
urmă. Știu că nici unul din aceștia nu
aveau o întrebuințare specială, după cum
rezultă, din cele ce urmează:
În primăvara anului 1946, dl. Maniu a
trimis-o la dl. Gafencu o scrisoare care,
cred, că a fost trimisă și domnului Dinu
Brătianu, pe care n'am citit-o, dar mi-a spus
dl. Maniu, că era rezultatul conversațiile
28 Sept. 1947. [signature]

pe care le-a avut d-l Gafencu la Londra şi Paris cu toate marile personalităţi politice ale acestei ţări. El expunea în scrisoarea sa, pe care a prezentat-o d-lui Churchill, despre situaţia din România şi Sud-Estul european şi a interesului pe care îl are Anglia de a susţine aceste ţări, ameninţate de expansiunea sovietică.

De atunci, domnul Maniu a început să aibă înţelegere cu d-l Gafencu. De aceea l-a trimis (n'am citit scrisoarea) în ajunul conferinţei de la Paris şi cred că i-a dat instrucţiuni de felul în care trebue apărată cauza României la conferinţa de la Paris. D-l Gafencu a scris d-lui Maniu – şi cred d-lui Brătianu – arătându-le cum au decurs lucrările conferinţei. La Conferinţa de la Paris, d-l Gafencu a fost ajutat de Tilea, Brătianu, Augustin Popa şi alţii. Am auzit pe d-l Maniu vorbind de ei când ne-a informat conţinutul scrisorii d-lui Gafencu, privitoare la acţiunea lor la conferinţă.

După plecarea d-lui Niculescu Buzeşti şi Vişoianu nu cunosc cele ce aceştia au scris d-lui Maniu şi dacă l-au informat despre vre-o acţiune a lor în afară" – (Declaraţia din 26 Iulie 1947) –.

"La sfârşitul anului 1946, d-l Maniu a prezentat biroului partidului o scrisoare trimisă de la Macek, şeful partidului agrarian iugoslav, care se găseşte în America şi în care acesta cerea ca partidul nostru să desemneze un reprezentant în Comitetul partidelor agrariene din Iugoslavia, Bulgaria, Polonia, Ungaria şi România, lucru în curs de constituire în America. Scrisoarea a rămas mult timp la mine. Am restituit-o d-lui Maniu la [illegible] la Sibiu.

C. Rectificare: [illegible] Şerban Ghica, [illegible]

Peneş 28 Sept 1947

de plecarea mea la Sibiu, și atunci când [illegible] dat și proectul de memoriu către O.N.U. Nu știu ce a răspuns, dar nu se [illegible] pe ferestrele dlui Mihalache. Pentru Consiliul Oriental, ca Americanii să privească cu favoare constituirea acestui bloc, care reprezenta o sută de milioane de țărani, legați de pământul lor și ostili comunismului. Dl. Maniu a însărcinat, prin luna Mai, pe un membru al Consiliului să facă un apel către Parlamentele lumii civilizate în privința persecuțiunilor, la care sunt expuși în România membrii opoziției. În ultimul timp nu se mai vedea la guvernele englez și american, aceeași grabă ca în trecut să intervină, când se petreceau arestări, ca cele din [illegible], [illegible] și [illegible]. Numeroasele proteste, apeluri, memorii, etc. ale celor trei partide de opoziție, [illegible] mult timp o acțiune anglo-americană. Aceste îngrijorări și aspectele variate ale situațiunii internaționale, veneau tot mai des în discuțiunea noastră și, în același timp apărea necesitatea unei acțiuni în afară.» (Din declarația [illegible] (proect) din 29 Iulie, de care am mai extras paragrafe.)

Înainte de plecarea mea la Sibiu, dl. Maniu fusese vizitat de domnii Mihalache și [illegible]. S-a discutat situația politică de atunci cu intensitate, dl. Maniu mi-a lăsat impresiunea clar, când fusese [illegible] la Sibiu, cât și când a venit la București că evenimentele nu-l impresionau prea mult. Dl. [illegible] mi-a relatat că s-a [illegible] dlui Maniu că din cauza lui stăteau lucrurile așa [illegible]. Dl. Maniu a răspuns: [illegible] [illegible] Și a intervenit delegația permanentă, sub președinția dlui Maniu, care a [illegible] comunicatul

28 Sept. 1947 [illegible]

în Berry, dar în linii generale, prezentând-o ca favorabilă. S'a hotărît crearea unei ... sorte(?) pentru a se trimete hrană celor închiși și care sunt membrii ai partidului: Lupu(?) Bărbulescu, avocați, conducerea asistenței juridice și ea secretară. » — [declarația din 18 septembrie 1947] —

« La ultima ședință a Biroului, ținută la dl. Maniu, în casa Boilă, erau prezenți domnii: Maniu, Mihalache, Hațieganu, Veniamin(?), Capșa(?), Serdici(?), Ștefan Mihăescu(?) și cu mine. Eu am ridicat din nou chestiunea participării deputaților naț.-țărăniști la lucrările Parlamentului, mai ales că Biroul trebuia să ia o atitudine unitară, în Comitetul Central, convocat la 18 Iulie.

Domnul Maniu m'a întrerupt în cursul expunerii mele cu cuvintele: « Ar fi un dezastru ».
A luat cuvântul dl. Mihalache, care m'a susținut. Au luat toți ceilalți cuvântul și m'au combătut, unii chiar cu vehemență.
Dl. Maniu a făcut apoi o expunere destul de lungă, din care am reținut ca esența următoarea(?): Am spus că intrarea în Parlament ar fi un dezastru, pentru că acest Parlament va proclama Republica și apoi adeziunea României la Uniunea Sovietică. Aceasta era ideea, chiar dacă nu era exprimată în acești termeni. Participarea deputaților noștri ar da acestui Parlament o recunoaștere pe care apoi nu o are și nu se mai poate contesta nici validitatea hotărârilor sale. Ar fi, în plus, o recunoaștere a unei înfrângeri și ... a campaniei ... Ea nu ar aduce nici un(?) ... Continuarea politicii pe care a dus-o partidul până acum era singura soluție.
28 Sept 1947. [signature]

Continuare la declarația din 28 sept. 1947.

Este firesc ca a lupta mai de cadă.
În măsura în care se lărgea cercul celor care credea că tactica partidului trebue schimbată dl. Maniu afirma cu mai multă tărie politica, pe care o denumise în ședințele delegației din 7 Iunie, a rezistenței naționale, fără să definească în ce consta această rezistență.
Dl. Maniu expunea la data aceasta, în forumuri mai largi ale partidului, ideile care păreau a ține de conspirație în cercuri mai restrânse. ” – (declarația din 19 sept. 1947)
... După conferința (de la Paris) dl. Gafencu a plecat în America, de acolo a scris dlui Maniu că a trecut prin Londra, unde a constatat excelentele relațiuni ale dlui Tilea și la Washington s-a întâlnit cu dl. Davila. În acea vreme se pare că România nu era pe [illegible] în America. În continuarea acestora, dl. Maniu a primit două scrisori de la Gafencu (pe care nu le-am văzut). Am aflat că într-una din ele îl informa pe dl. Maniu că ar fi intenționat să vorbească în numele României la un for al O.N.U.-ului. Tot recent, dl. Maniu a mai primit o scrisoare de la dl. Brown. * Știu că în Iulie anul trecut, dl. Niculescu Buzești a transmis dlui Maniu nemulțumirile lui Gafencu, că dl. Gafencu pretinde a fi fost neconsultat în privința acțiunii românești din străinătate. La sfârșitul anului 1946, dl. Maniu a primit o scrisoare de la Mack din America, prin care acesta îl ruga să delege o personalitate românească în străinătate. Nu știu ce a răspuns acesta, dar era favorabil propunerii lui Mack.

28 oct. 1947. [signature]

Continuare la declarația din 28 iulie

Aceasta atitudine a avut loc în scopul de a informa Guvernele străine asupra României, dându-le a înțelege că guvernul român nu apără interesele țării noastre la conferința de pace, și de aceea este nevoie de intervenția altor personalități și de propria apărare a intereselor României, dincolo astfel cum le-a făcut de d-l Maniu, de către alte puteri.» (Declarația din 7 Aug 1947)

«D-l Mihalache cunoștea întreaga acțiune internă și externă a partidului. Nu știu cum ar fi lucrat domnul Mihalache. El trebuia mai întâi să ia contact cu cei din Elveția, care constituiau o situație grea. Numai după ce s-ar fi ~~contactat~~ consfătuit cu domnii Gafencu, Vișoianu și Buzești, trebuia să se fi determinat programul de lucru. D-l Maniu i-a spus d-lui Mihalache, dacă va merge clandestin, neapărat. Știi ce ai de făcut. Să iei contact mai întâi cu cei din Elveția. Aceasta era de spus. D-l Maniu credea că era mai mult de făcut acum în străinătate decât în țară, pentru a se ajunge la schimbarea situației interne» (Declarația din 7 August 1947)

«Afară de domnul Mihalache n-am auzit pe domnul Maniu vorbind de altcineva care trebuia să plece. Celelalte persoane aveau să fie desemnate în ultimul moment. În cele trei săptămâni dinaintea tentativei de plecare, chestiunea – cum am mai arătat – a devenit o problemă de urgență.»

«Aceste împrejurări și aspecte variate ale situației internaționale veneau tot mai des în discuțiunea noastră și în același timp sporea necesitatea unei acțiuni în afară. Ea nu putea fi decât de o mare personalitate politică cu renume cunoscut în străinătate.

28 Sept 1947 [signature]

<u>Continuarea la declarația din 28 sept. 1947</u>

Aceasta nu putea fi decât d-l Maniu sau Mihalache. >> (declarația - proces din 27 sept.)

că l-am cunoscut pe d-l Niculescu Buzești care era la d-l Maniu când era ministru de externe. Am aflat că a avut o ascensiune foarte rapidă la externe grație aprecierii lui Mihai Antonescu, căci era agentul lui la principalele legațiuni românești, prin care păstra legătura sau le realiza d-lui Maniu. Curierii diplomatici ai ministerului, purtau corespondența d-lui Maniu, cu persoanele aflate în străinătate. D-l Maniu îl considera ca un om excepțional, foarte pregătit, pătimaș, energic și hotărât. El deci a unit în jurul d-lui Maniu cele mai bune elemente din partid. De aceea oamenii de mai în vârstă cel puțin se mulțumeau cu încrederea pe care d-l Buzești o avea pe lângă d-l Maniu. Atitudinea domnului Maniu îl avea pe d-l Buzești în aceeași mare stimă, pe care i-o acorda Lupu. De aceea venirea d-lui Buzești în casa d-lui Maniu era salutată cu plăcere și avea întâietate față de oricine. Era evident că d-l Maniu prefera d-lui Buzești celor mai mari oameni din partid. De multe ori d-l Buzești intra în camera d-lui Maniu, când acesta se afla în ședință de birou și participa la discuțiuni pe problemele politicii interne, pe cea externă atât în 1945 cât și în 1946. >> (declarația din 15 sept. 1947)

La data de 23 August 1944, d-l Mihalache a stat alături de d-l Maniu, ca principal sfătuitor, împreună cu Mihai Popovici, d-r Lupu și Ghiță Pop. După 23 August și mai ales de la începutul anului 1945, d-l Mihalache se ocupa în special de reorganizarea partidului.

[signature] 28 sept 1947

Continuare la declaraţia din 28 Sept.

38 696 694

dirijând şi apărând secretariatul [illegible] pentru acest sfârşit. Circularile [illegible] acea vreme către organizaţiile judeţene [illegible] frunte, se [illegible] mare parte, de d-l [illegible] Sache. După plecarea doctorului Lupu din partid (Ianuarie 1946), d-l Mihalache ia conducerea Capitalei, o reorganizează şi se ocupă de secţiunile auxiliare proprii ale partidului (femei, muncitori, tineret, profesori, medici, preoţi, militari, etc). În general d-l Mihalache a fost de acord cu politica impusă partidului de d-l Maniu. D-sa considera că în special statele unite ale Americii nu vor lăsa micile popoare din centrul Europei să fie [illegible] de regimuri politice impuse.

D-sa spunea adesea că d-l Maniu a greşit de multe ori pe amănunte, dar a văzut bine totdeauna pe liniile mari. De aceea avea şi acum încredere în linia politică a d-lui Maniu.

Mihai Popovici, este prietenul cel mai apropiat al d-lui Maniu (dintre ardeleni) care frecventa zilnic. Nici o hotărâre politică, chiar de importanţă secundară nu a fost luată fără cunoştinţa d-lui Popovici. Era singurul din partid, care îndrăznea şi reuşea să se opună d-lui Maniu. D-l Popovici avea şi un rol important în desemnarea oamenilor care primeau demnităţi în partid ([illegible] se ştie că d-l Mihalache nu mergea la Maniu decât cu d-l Popovici deputat etc.) — declaraţia din 31 Aug 1947 — ca de când forurile partidului au început să lucreze, de la începutul anului 1945,

ss [illegible] 28 Sept 1947

Continuare la declarația din 28 Sept.

nu se mai poate vorbi de politica d-lui Maniu personală, ci de a partidului, prin Delegația permanentă și prin Comitetul actual central. Dacă Delegația permanentă și Comitetul central au ratificat sau au aprobat această politică a d-lui Maniu nu mai putem, ea a devenit prin aceasta politica partidului. >> (Declarația din 10 August 1947)

697

695

<< La două trei zile mai târziu d-l Cioroiu m-a telefonat să poate veni atunci (pela ora 4–5). L-am primit, dar nu era nimic și el mi-a spus că pleacă în provincie pentru vreo câteva zile. În timpul conversației a venit vorba și despre primejdia pe care o am pentru a fi arestat. D-l Cioroiu m-a întrebat dacă nu plecam. Eu i-am răspuns că eu nu plec, dar am auzit că mai există cel puțin o singură posibilitate, aceea de a închiria toate locurile dintr-un avion care merge la Arad, care este mai departe decât frontiera Turciei și de a pleca în altă parte. Mi-a răspuns că aceasta este o imposibilitate, dar există și alte posibilități. El mi-o va spune după ce se întoarce. După 2-3 zile am venit la d-l Maniu la casa d-lui Bolte, unde era și d-l Mihalache și le-am comunicat la amândoi conversația cu Cioroiu. Exactă, după cum am arătat și cu prilejul confruntării cu d-l Mihalache, d-l Cioroiu a venit la mine pe la 9 sau 10 iulie, și tot atunci am comunicat celor doi conversația cu acesta. Rog să se treacă și declarația precedentă la conversația mea cu d-l Tiberiu care făcea o zi sau două, înainte de întâlnirea cu Cioroiu] >> (Declarația din 14 Sept 1947.)

28 Sept. 1947 [signature]

702

696

698

Continuare la declarația din 28 Sept 1947

că atunci când domnul Maniu a hotărât să ia determinarea a pleca în străinătate, nu mi-a dat nici o dispoziţiune. Aparatul s'a creat ca să corespundă ca la noi lucra acolo sub directivele domnului Mihalache.

Domnul Maniu nu-mi preciza etapele, dar despre ce n'ar fi putut fi decât decizie, dar nu m'au împiedicat să văd realitatea. Intrucât adevărata tactică a partidului, așa cum a fost expusă de domnul Maniu, în ședințele delegației permanente, nu sunt decât nimic față de reeditarea publică, făcute de dl Maniu ..., prin organizarea plecării noastre în străinătate.

Dacă tactica și mijloacele de luptă alternau, pentru schimbări în România, aceasta înseamnă că în interior nu mai era nimic de făcut. In sprijinul comitetului central încerca să plece cu avionul vice-președintele și secretarul general al partidului. Este mărturisirea categorică a înfrângerii din interior și exprimarea celor care plecau la dezaprobarea partidului și chiar la ridicol. Marele partid național-țărănesc se prăbușește la Tămădău.

Durerea pe care am resimțit-o, în clipa când înțelegea frământările politicii la Tămădău, ..., a fost imensă. Ea se oglindește în primele declarații date anchetatorilor. Tămădăul a fost fatal pentru că n'am știut să adaptăm tactica partidului la împrejurările internaționale și interne existente, corespunzătoare intereselor poporului. Partidul de stânga, trebuia să colaboreze cu partidele muncitorești, așa cum au făcut în alte țări. In loc de aceasta ne-am ...

[illegible signature] 28 Sept 1947

Continuare la declaraţia din 28 Sept 1953 Ci. [signature]

unit'o postura de adversitate faţă de ele. Făcând dar partid o armă de apărare şi de salvgardare a burgheziei şi a elementelor de dreapta, deci o piedică în calea transformărilor sociale care vor şi pe care vor [illegible], că [illegible] partidului ţărănesc le-au dat şi au luptat pentru ele.

697

Am plecat de la ideea falsă, dar destul de unită de dl. Maniu, cum am arătat, că pretinsa expansiune sovietică va trece peste trupul României.

699

Am crezut şi prin ce nu putea colabora cu partidele comuniste, fiind că acestea ne vor nimici la anexe. Am greşit rând pe rând toate proiectele pe care le-am emis." (Declaraţia din 10 August 1947)

[signature]

În faţa noastră
C. şef [signature]

III

700

698

D E C L A R A T I E

Privitor la arhiva dela club, complectez declaraţia mea anterioară cu următoarele :

N'am ştiut că dl.Ionescu a adus o parte din archi pe Str.Treisprezece Septemvrie.

El mi-a spus că a dus ceva la un prieten fără a-mi spune la cine.

Archiva dela secretariat nu conţinea dosare cu fişe ale oamenilor politici, lucrate de secretariat. Asemenea dosare au fost făcute de Boşca Mălin personal şi le ţinea într'o casă de fier. După dispariţia lui Boşca Mălin casa de fier a fost adusă dela Biroul presei în camera arhivei, dar nu ştiu la ce dată, lămuriri pot fi date de dnii Ionescu şi Ioniţă. Atunci când am cerut comisiei de presă îndepărtarea lui Boşca Mălin, unul din principalele motive a fost şi acel al maniei acestui om de a face spionaj şi mie - auzisem - mi-a făcut dosar. Dl.Maniu îl sprijinea. Il considera ca un om înzestrat. L'a însărcinat să facă istoricul romanţat al acţiunei, care a dus la 23 August 1944. Dl.Ionescu mi-a adus odată la mine la birou o lucrare broşată a dlui Ilie Lazăr şi un dosar cu hârtii variate găsite tot în casa de fier la biroul presei, printre care era şi o demisie a mea - mai veche - dată tot dlui Popovici. Am dus la dl.Maniu broşura şi dosarul. Am reţinut scrisoarea pe care i-am arătat-o dlui Popovici, care mi-a explicat că el a dat hârtiile lui Boşca Mălin ca să le pună la adăpost. Printre hârtii se găseau şi copii de pe memoriile către aliaţi. De prezenţa dosarelor cu fişele oamenilor politici în casa de bani ştiu persoanele mai sus arătate.

In arhiva secretariatului se mai găseau următoarele dosare cu documentele ce arăt mai jos:

./.

I. Un dosar cu copii după memoriile adresate celor trei misiuni (rusă, engleză şi americană) cu anexele lor.

II. Unul sau mai multe dosare cu lucrările făcute de liberali pentru sprijinirea cauzei româneşti la conferinţa păcii. Printre aceste lucrări mi-aduc aminte de :

1). Un memoriu a dlui Papacostea privitor la Dobrogea şi Cadrilater;

2). Un memoriu asupra problemei Ardealului din punct de vedere istoric, etnografic şi al unităţii sale economice (nu-mi aduc aminte autorul),

3). Un memoriu asupra Basarabiei, lucrat cred, de dl.Gh.Bratianu;

4). Un memoriu asupra minorităţilor lucrat de dl. Ghiţă Pop şi

5). Două lucrări asupra problemei Dunării.

După aceste lucrări s'au făcut la Secretariat mai multe exemplare pe care le-am distribuit după cum urmează:

1). Din ordinul dlui Mihai Popovici, câte un exemplar a fost dat dlui Dimitrie Gusti, la plecarea sa în America, dlui Franasovici, dlui Popovici personal pentru un diplomat străin şi dlui Maniu pentru a fi trimise dlui Gafencu.

III. Un dosar cu lucrări privitoare la Armistiţiu şi anume:

Extrase din lucrarea dlui Mihail Ghelmegeanu,pe care acesta a dus-o la Moscova în 1945 din convenţiile din 1945, din acordurile din 1946 şi date privitoare la aceste acorduri, convenţiuni şi executarea armistiţiului, procurate tot de dl.Ghelmegeanu dlui Mihalache dela care le-am avut.

IV.- Un dosar cu circulările trimise organizaţiilor acesta a rămas la club.

V. Dosarele cu rapoartele organizaţiilor privitor la felul cum au decurs alegerile, cărţi de alegători - dovedind delicte electorale, declaraţii şi câteva zeci de mii de cereri de înscrieri în listele electorale, care s'au făcut la clubul central.

Acestea erau în pachetul care a fost adus de mine de acasă şi încredinţat ofiţerului american potrivit in-

./.

dicaţiunilor ce am primit, pe lângă pachetele cu declaraţiile de înscriere în liste, care se găseau la dl.Haţieganu, cu alte dosare pe care nu le cunosc.

S'a mai constituit un dosar al conferinţei de pace cuprinzând cele două memorii Gafencu şi un raport asupra felului în care s'a executat convenţia de armistiţiu ce a fi servit la întocmirea memoriilor Gafencu. Le-am arătat pe toate delegaţiei Gafencu. Dl.Zane şi Serdici au contestat exactitatea cifrelor.

Memoriul către O.N.U. şi telegrama din Martie către cei trei miniştri de Externe au rămas la liberali.

La mine au mai rămas dosarul cu primele hotărîri ale delegaţiei permanente şi comitetului central, care cred că se găsesc în arhiva clubului. Declar că nici odată n'am avut în arhiva secretariatului sau eu personal vreun dosar sau vreo hârtie cu caracter ilegal sau compromiţător, nici n'am văzut vreodată un asemenea document sau ceva în legătură cu acţiuni în străinătate sau tinzând la răsturnări interne pe căi ilegale. Deasemenea n'am avut niciodată informatori dintre funcţionarii de Stat. Nu cunosc nici un funcţionar din Ministerul de Interne (Siguranţa), Prefectura Poliţiei Serviciul Special, etc., care să-mi fi servit informaţiuni dela aceste autorităţi, ce aflam, era dela persoane particulare şi întâmplător erau lucruri necontrolate şi de multe ori neverosimile. Acestea le comunicam uneori Biroului partidului.

as. N.Penescu.

30 Septemvrie 1947.

701

În fața ns. [illegible] 703

Declarație

Privitor la arhiva de la club completez declarația mea anterioară cu următoarele: [illegible] Arhiva de la Secretariat ~~[illegible]~~ conținea dosare cu fișe ale oamenilor politici, lucrate de Secretariat. Aceste dosare au fost făcute de Bosca Mălin personal și le ținea într-o casă de fier. După dispariția lui Bosca Mălin, casa de fier a fost [illegible] în camera arhivei — dar nu știu la a dată. [illegible] au fost date de dl. Ionescu [illegible] ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~. Atunci când am cerut comisiei de presă îndepărtarea dlui Bosca Mălin unul din principalele motive a fost și acel al manierei acestui om de a face spionaj. [illegible] — [illegible] — [illegible] dosar. Dl. Maniu [illegible]. Îl considera ca un om [illegible]. L-a [illegible] să facă istoricul [illegible] al acțiunii, care a dus la 23 August 1944. Dl. Ionescu mi-a adus [illegible] la mine la birou ~~[illegible]~~ o lucrare [illegible] a dlui Ilie Lazăr și un dosar cu hârtii variate, printre care [illegible] și o [illegible] a mea — mai veche — dată [illegible] dlui Pop [illegible] ~~[illegible]~~. Am dus la dl. Maniu broșura și dosarul. Am [illegible] pe care l-am [illegible] dlui Pop, care mi-a explicat că el a dat hârtiile lui Bosca Mălin ca să le pună la adăpost. [illegible] dosarele cu fișele oamenilor politici, în casa de bani, [illegible] persoanele [illegible] arestate.

În arhiva Secretariatului se mai găseau următoarele dosare cu documentele ce erau mai jos:

I un dosar cu copii după memoriile adresate celor trei miniștri (ruși, englezi și americani)

30. Sept. 1947. [signature]

[illegible marginal annotations]

la anexele Nr. II 702 Continuarea la declaraţia de 30 sept

II) Unul sau mai multe dosare cu lucrările făcute de liberali pentru sprijinirea cauzei româneşti la Conferinţa păcii. Printre aceste lucrări îmi aduc aminte de: 1) un memoriu a dlui Papacostea privitor la Dobrogea şi Cadrilater 2) un memoriu asupra problemelor Banatului din punct de vedere istoric, etnografic şi al unităţii sale economice — nu îmi aduc aminte autorul. 3) un memoriu asupra Basarabiei, lucrat cred, de dl Gheorghe Brătianu 4) un memoriu asupra ~~[illegible]~~ dezideratelor: lucrat de dl [illegible] Pop 5) diverse lucrări asupra problemei Dunării.
După aceste lucrări s'au făcut la Secretariat mai multe exemplare, pe care le-am distribuit după cum urmează: prin ordinul dlui Mihai Popovici, câte un exemplar a fost dat dlui Dimitrie Gusti, la plecarea sa în America, dlui Franasovici, dlui Popovici personal pentru un diplomat străin şi dlui [illegible] pentru a fi trimise dlui Gafencu.

III Un dosar cu lucrări privitoare la [illegible] şi [illegible], extrase din lucrarea dlui Mihail Ghelmegeanu (cum a [illegible] la Moscova şi [illegible]) şi comentariile din 1945 ale alegerile din 1946 şi date privitoare la aceste alegeri, concentrarea şi [illegible] [illegible], procurate atât de dl Ghelmegeanu cât şi de dl Mihalache, de la care le-am primit.

IV Un dosar cu circularile trimise organizaţiilor. (acesta a rămas la Club)

V Dosarele cu rapoartele organizaţiilor la privire la felul cum au decurs alegerile [illegible] — [illegible] listele electorale

30 sept 1947 [signature]

3/ continuare la declaratia din 30 sept. 1947.

declaratii și cate-va zeci de mii de cereri de inscriere în listele electorale, care au fost primite la clubul central.

Aceste erau în pachetul care l-am adus dimineața de acasă și nu l-am predat ofițerului anchetator. Pachetele cu declarațiile de înscriere în liste care urmau să fie utilizate de alte dosare pe care nu le-am mai controlat, un dosar al Conferinței de pace cuprinzând ale două memorii Gafencu și un raport asupra felului în care s-a executat convenția de armistițiu ce a servit la întocmirea memoriului Gafencu — le-am tratat pe toate delegației permanente. D-l Zane în vederea a contestat exactitatea cifrelor ~~[illegible]~~.

Memoriul către O.N.U. și telegrama din martie către cei trei miniștri de externe, au venit de la liberali. La mine au mai rămas ziarul cu primele hotărâri ale delegației permanente și comitetului central, care cred că se găsesc în biroul clubului. Declar că nici odată n'am avut în arhiva personală sau în secretariatului — nici un dosar sau vreo hârtie cu caracter ilegal sau compromițător. Nici n'am văzut vre-odată un asemenea document sau ceva în legătură cu acțiuni în străinătate sau tinzând la răsturnarea regimului pe căi ilegale.

30 Sept. 1947
[signature]

Deasemenea n'am avut nici odată informatori printre funcționarii de Stat. Nu cunosc nici un funcționar de la Ministerul de Interne (Siguranța) Prefectura Poliției, Serviciul Special etc. care să-mi fi servit informațiuni de la aceste autorități. Le aflam de la persoane particulare, nu ~~[illegible]~~ întâmplător, sau ne[illegible], și din ziare, multe din ziarele străine, ~~[illegible]~~ toate la cunoștința celor din conducerea partidului. [signature] 30 Sept. 1947

Certific us. [signature]

[signature]

706

D E C L A R A T I E

Suplimentară la declarația din 3o Septembrie.-

La intrebarea dacă am păstrat și eu copii după dosarele arătate în declarația din 3o Septembrie, arăt că am încredințat secretarului meu pentru păstrare un rând din aceste dosare. El se numește ION POPESCU, avocat și locuiește în str. Finlanda nr. 12/ dacă nu mă înșel/ unde sunt și aceste lucrări/ cred a Dlui GHILMEGEANU o traducere a unei cărți economice din limba engleză etc.-/

După verificarea rog să mi se restituie fiindcă-mi nu conta nimic ca, caracter ilicit iar memoriile mi s'a spus de dl. Anchetator, sunt cunoscu și le are Siguranța.-

/ss/ NICOLAE PENESCU

1 Octombrie 1947.-

705

711

16 oct. 1947
Dată în fața noastră
c.a. [illegible]

707

Declarație

suplimentară la declarația din 30 Septembrie

La întrebarea ~~[illegible]~~ dacă am păstrat și eu copii după dosarele arătate în declarația din 30 Septembrie, arăt că am încredințat Secretarului meu pentru păstrare un rând din aceste dosare. El se numește Ion Paperin, avocat și locuiește în str. Finlanda Nr 12 (dacă nu mă înșel). Mai sunt și alte lucrări (trad. a celor științifice, o traducere a unei cărți economice din limba engleză etc.)

După verificare voi fi [illegible] de restituire, fiind [illegible] cu caracter ilicit [illegible] memoriile — care s-a ocupat [illegible] sunt convins să le [illegible] dispărute.

[illegible] 1 oct 1947.

706 708

D E C L A R A T I E

L-am consultat pe domnul Ciorciu asupra posibilităţii de plecare cu un avion fara, pentru că mai înainte cu câte-va săptămâni (sau mai mult) plecând împreună de la Dl.Maniu mi-a povestit despre rolul lui excepţional în aviaţie.-

Cu acest prilej, în momentul despărţirei, Ciorciu mi-a spus că valul de nemulţumiri creşte în contra guvernului şi rezistenţa este mare, în sensul de rezistenţă organizată.- după câte am înţeles-. Atunci l-am întrebat: mai există rezistenţă după condamnare Gl.Aldea şi a celorlalţi.

Ciorciu mi-a răspuns ceva în sensul: D-ta nu ştii nimic

/ss/ Nic. Penescu

7 Oct.1947.

707

In. [illegible] noastră
Com. șef
[signature]
709

Declarație

L-am consultat pe domnul Coroiu asupra posibilității de plecare cu un avion Tass, pentru a mai merge cu câte-va săptămâni (dar mai multe) plecând împreună de la d-l Maniu. Mi-a povestit despre rolul lui excepțional și [illegible].
Cu acel prilej, în momentul despărțirii, Coroiu mi-a spus că rolul de [illegible] față de [illegible] guvernului a rezistenței este mare, iar semnul de rezistență organizată — după câte am înțeles —. De aceea l-am întrebat: mai există rezistență după condamnarea lui [illegible] și a celorlalți. Coroiu mi-a răspuns cam în sensul: Sunt încă alții mulți.

[signature]
7 oct 1947.

708

714

710

709

711

D E C L A R A T I E

Subsemnatul redau mai jos pasagii şi fapte declarate anterior privitor la domnii Gafencu, Vişoianu, Niculescu - Buzeşti, Cretzianu şi Cita Davilla, atât cât le cunosc din expunerile făcute de Dl. Maniu în biroul partidului.-

GRIGORE GAFENCU

In primăvara anului 1946, Dl. Maniu ne-a comunicat că a primit dela Dl. Gafencu o scrisoare, în care erau raportate conversaţiile pe care le-a avut Dl. Gafencu la Londra şi Paris, cu toate marile personalităţi politice ale acestor ţări.-

El expunea în scrisoare teza, pe care a prezentat-o D-lui Churchill asupra situaţiei din România şi Sud-Estul European şi a interesului pe care îl are Anglia de a susţine aceste ţări, ameninţate de expansiunea sovietică.-

De atunci Dl. Maniu a început să aibe încredere în Dl. Gafencu şi de aceia i-a scris în ajunul Conferinţei dela Paris şi cred că i-a dat instrucţiuni de felul în care trebue apărată cauza României la Conferinţă.-

Aceasta o deduc şi din faptul că Dl. Maniu mi-a cerut să-i dau din arhiva Secretariatului lucrările elaborate, în vederea Conferinţei de Comisiunile mixte (liberal, naţional-ţărăniste) şi privitoare la Transilvania, Dobrogea, Basarabia, chestiunea Dunării, problema minorităţilor etc.-Afară de problema minorităţilor - lucrată de Ghiţă Pop - toate celelalte erau opera liberalilor.-

Aceştia au lucrat în colaborare cu înalţi funcţionari ai Ministerului de Externe.- Intr'o zi - cred din primăvara anului 1946 - mergând acasă la Dl. Mihail Romniceanu am găsit întruniţi mai mulţi domni, care discutau proectele acestor lucrări.-Mi-aduc aminte de domnii Niculescu-Buzeşti, C. Vişoianu, Radu Crutzescu, Ionel Cristea, Victor Papacostea, George Fotino, G. Brătianu, Bebe Brătianu, C. Zamfirescu şi alţii.-

In vederea elaborării acestor memorii destinate apărării cauzei României la Conferinţa de Pace şi în special a problemei frontierelor de Vest şi a minorităţilor, s'au făcut

- la aceiaşi epocă o consfătuire la Dl.Mihai Popovici acasă, unde am luat parte D-nii Niculescu-Buzeşti,C.Vişoianu,Victor Pogoneanu,Ion Hudiţă,Gh.Pop,şi alţii.- Dl. Maniu a făcut o expunere asupra problemei Ardealului,şi a memoriului adresat lui Hitler şi Mussolini,cu prilejul partajului Ardealului,pe baza arbitrajului dela Viena.-

Comisiunile Naţional-Tărăniste trebuiau să lucreze sub preşedinţia şi conducerea D-lui Mihai Popovici.-

Liberalii au fost mai activi.- De acum comisiunile noastre şi-au însuşit lucrările lor.-Eu am primit la Secretariat câte un exemplar din aceste lucrări,pe care le-am multiplicat.- După cum am mai arătat,am distribuit câte un exemplar - în afară de cele date D-lui Maniu,pentru Gafencu D-lor D.Gusti,R.Franasovici şi D-lui Popovici - pentru un străin - din ordinul acestuia.- Lucrările n'aveau caracter polemic cu guvernul.- Inalţi funcţionari dela Externe au dat informaţiuni privitoare la ceeace se elabora în acest sens la Minister de o comisie prezidată de Dl. ' actualul ministru la Roma.-

După conferinţa dela Paris,Dl.Gafencu a scris D-lor Maniu şi Brătianu,o primă scrisoare - de două trei ... pagini - care ne-a fost citită de Dl.Maniu într'o şedinţă de birou,în timpul alegerilor.-El le arăta cum au decurs lucrările conferinţei.- Dl.Maniu a fost de acord cu acest punct de vedere prezentat la Conferinţă.- Dl.Gafencu trimite însă un raport mai detaliat,pe care nu ştiu dacă l-a primit.- Dl.Gafencu lăuda în scrisoarea ce mi-a fost comunicată - pe câţiva dintre românii care l-au ajutat la Conferinţă şi anume : Tillea Cretzianu,Augustin Popa şi alţii.- Am auzit că Dl.Gafencu a fost bine informat în chestiunile economice şi în legătură cu executarea armistiţiului chiar din cercurile delegaţiei oficiale române.- Am constatat aceasta şi din cele două memorii prezentate cercurilor conferinţei de Dl.Gafencu,ca şi din o anexă exclusiv privitoare la executarea armistiţiului.- Aceste lucrări mi-au fost date de Dl.Maniu pentru a le comunica membrilor Delegaţiei Permanente.- Eu nu am dat nimic D-lui Maniu în legătură cu aceste chestiuni.-Lucrarea Ghelmegeanu fusese restituită D-lui Mihalache (rectific deci declaraţia din 30 Septembrie).-

Dl.Mihalache aprecia şi simpatiza foarte mult pe Dl.Gafencu.- D-sa a făcut efortul pentru a determina pe Dl. Maniu să-şi schimbe atitudinea faţă de acesta.- Pe vremea când

 711 917713

era în partid Dl.Gafencu,era Consilierul de Politică Externă al D-lui Mihalache şi un apropiat al acestuia.-El a cerut chiar autorizarea să intre la Ministerul de Externe,în timpul Regelui Carol.- Nu i-a fost acordată şi a fost exclus din partid de Dl.Maniu,care avea atunci depline puteri.-Totuşi Dl.Gafencu a menţinut raporturi personale cu toţi oamenii principali din fruntea partidului.-

Dl.NICULESCU-BUZEŞTI

Mă refer în totul la declaraţia din 15 Septembrie în care am arătat ascensiunea D-lui Buzeşti în partid.-

După ce Dl.Leucuţia mi-a dat să citesc scrisoarea D-lui Buzeşti - cred dela începutul lui Martie 1947 - mi-am dat seama că de acum în colo purtătorul de cuvânt al D-lui Maniu în străinătate va fi acesta.-

Am auzit chiar - nu pot preciza dela cine - că Dl.Buzeşti aşteptat în Elveţia să fie salutat de Dl.Gafencu cu toată diferenţa de vârstă şi chiar de situaţie.-

ss/. N. Penescu

9 Octombrie 1947

Continuare la declaraţia din 9.X.1947

Când am auzit pe Dl.Maniu spunând D-lui Mihalache în seara zilei de 13 Iulie : cam aceste vorbe : " vei lua mai întâi contact cu cei din Elveţia " am înţeles mai întâi pe Buzeşti.- Nu ştiu care erau raporturile lui cu Dl.Vişoianu.- Pot afirma însă că Dl.Mihalache îl prefera pe Vişoianu care era sfătuitorul lui intim în materie externă şi chiar internă.-

Am auzit odată pe Dl.Buzeşti spunând - cred D-lui Maniu - că posedă un document sdrobitor contra D-lui Tătărăscu,din timpul regimului Regelui Carol şi în legătură cu politica guvernului de atunci,tinzând la intrarea României în Axa Roma-Berlin.-

Dl. VIŞOIANU are strânse legături cu Dl.Gafencu şi Cretzianu.-Nu ştiu ce acţiune duce în străinătate acum, dar cred că se inegrează cu siguranţă în activitatea celorlalţi.-

./.

Dl.CRETZIANU, nu are legături cu partidul Național Țărănesc.- Este liberal și fratele lui a fost directorul Băncii Românești.- Are bune raporturi cu Dl.Maniu,care l-a considerat ca un bun agent al politicei sale în postul de Ambasador la Ankara.- De aceia cred că acum Dl.Cretzianu putea lucra după directivele D-lui Maniu.-Aceasta rezultă și din scrisoarea trimisă D-lui Maniu de pe bordul vasului Aquitania,despre care am vorbit în declarația din 8 Octombrie.-

Eu consider acțiunea aceasta ca dăunătoare intereselor țării și contrarie politicei oficiale a partidului,pentru considerațiuni care vor fi expuse într'o declarație separată. Dacă această acțiune a luat și forme de trădare națională,ea este cu atât mai mult de reprobat.- Eu nu am fost sub nici o formă amestecat în ea și nu înțeleg să am vre-o contingență cu ea.-

ss/. N. Penescu

9 Octombrie 1947

În faţa noastră
Ţărănescu

713

715

Declaraţie

Subsemnatul redau mai jos pasagii și fapte declarate anterior privitor la domnii Gafencu, Tătărăscu, Niculescu Buzești, Cretzianu și Citta Davila, atât cât le cunosc din expunerile făcute de d-l Maniu în biroul partidului:

Grigore Gafencu

În primăvara anului 1946 d-l Maniu ne-a comunicat că a primit de la d-l Gafencu o scrisoare, în care erau raportate conversaţiile pe care le-a avut d-l Gafencu la Londra și Paris, cu toate marile personalităţi politice ale acestor ţări.

El exprima în scrisoare teza, pe care a prezentat-o d-lui Churchill asupra situaţiei din România și sud-estul european și a interesului pe care îl are Anglia de a susţine aceste ţări, ameninţate de expansiunea sovietică.

De atunci d-l Maniu a început să aibă încredere în d-l Gafencu și de aceea i-a scris în ajunul conferinţei de la Paris și cred că i-a dat instrucţiuni de felul în care trebuie apărată cauza României la conferinţă.

Aceasta o deduc și din faptul că d-l Maniu mi-a cerut să-i dau din arhiva secretariatului lucrările ~~...~~ elaborate, în vederea conferinţei, de Comisiunile mixte (liberal naţional-ţărăniste) privitoare la Transilvania, Dobrogea, Basarabia, chestia Dunării, problema minorităţilor etc. Afară de problema minorităţilor — lucrată de Ghiţă Pop — toate celelalte erau opera liberalilor.

9 Oct 947

[signature]

Pentru a lucrat și colabora cu mulți
funcționari ai Ministerului de Externe. Într-o
zi — cred din primăvara anului 1946 —
mergând acasă la dl. Mihai Romniceanu
am găsit întruniți mai mulți domni,
care discutau proiectele acestor lucrări.
Mi-aduc aminte de domnii Niculescu Buzești,
C. Vișoianu, Radu Cutescu, Ionel Cristu,
Victor Papacostea, George Fotino, Gh. Brătianu,
Bebe Brătianu, C. Zamfirescu și
alții.
În vederea elaborării acestor memorii
destinate apărării cauzei Române la
Conferința de pace și cu special a problemei
frontierelor de vest și a minorităților, s-a
ținut — la aceeași epocă o consfătuire
la dl. Mihai Popovici acasă, unde au luat
parte și domnii Niculescu Buzești, C. Vișoianu,
Victor Pogoneanu, Ion Hudiță,
Gh. Pop și alții. Dl Mera a făcut o
expunere asupra problemei Ardealului,
și a memoriului adresat lui Hitler
și Mussolini, cu prilejul partajului
Ardealului pe baza arbitrajului de la
Viena.
Comisiunile național-țărăniste trebuiau
să lucreze sub președinția și conducerea
d-lui Mihai Popovici.
Liberalii au fost mai activi. De aceea
comisiunile noastre și-au însușit
lucrările lor.
Eu am primit la secretariat câte un
exemplar din aceste lucrări, pe care
le-am multiplicat. După cum am
mai arătat, am distribuit câte un
exemplar — și apoi din cele date d-lui

[illegible signature]

Maniu, pentru Gafencu, dlor D. Gusti, R. Franasovici și alte rapoarte pentru un străin – director [illegible] acestuia.
Lucrările și-aveau caracter polemic [illegible] nul. Înalții funcționari de la Externe au dat informațiuni privitoare la ceea ce se elabora în acest sens la minister [illegible] de o comisie prezidată de dl. actualul ministru la Roma.
După conferința de la Paris, dl. Gafencu a scris dlor Maniu și Brătianu, o primă expunere – de vreo trei pagini – care a fost citită de dl. Maniu într-o ședință de birou, în timpul alegerilor. El le arăta cum au decurs lucrările conferinței. Dl. Maniu a fost de acord cu acest punct de vedere prezentat la conferință.
Dl. Gafencu trimite apoi un raport mai detaliat, pe care nu știu dacă l-a primit.
Dl. Gafencu laudă în memoriul – ce mi-a fost comunicat – pe acei doi români care l-au ajutat la conferință și anume: Tilea, Cretzianu, Augustin Popa și alții.
Am auzit că dl. Gafencu a fost bine informat în chestiunile economice și în legătură cu executarea armistițiului de către cercurile delegației oficiale române.
Am constatat aceasta și din cele două memorii prezentate cercurilor conferinței de dl. Gafencu, ca și din o anexă exclusiv privitoare la executarea armistițiului.
Aceste lucrări mi-au fost date de dl. Maniu pentru a le comunica membrilor delegației permanente. Eu n-am dat alte [illegible] în legătură cu aceste chestiuni: [illegible]

Atitudinea d-lui Mihalache (recapitulare de la declarația din 30 septembrie)

Domnul Mihalache aprecia și simpatiza foarte mult pe dl. Gafencu. S-a a făcut eforturi pentru a determina pe dl. Maniu să-și schimbe atitudinea față de acesta. Pe vremea când era în partid, dl. Gafencu era consilierul de politică externă al d-lui Mihalache și un apropiat al acestuia. El a cerut chiar autorizația să intre la Ministerul de Externe, în timpul Regelui Carol. Nu i-a fost acordată și a fost exclus din partid de dl. Maniu, care avea atunci deplină putere. Totuși dl. Gafencu a menținut raporturi personale cu toți oamenii principali din fruntea partidului.

dl. Arsenescu Buzești

Mă refer în totul la declarația din 15 Septembrie, în care am arătat ascensiunea d-lui Buzești în partid.

După ce dl. Leucuția mi-a dat să citesc scrisoarea d-lui Buzești — cred de la începutul lui Martie 1947 — mi-am dat seama că de acum încolo postul [illegible] de avocat al d-lui Maniu în străinătate va fi acesta.

Am auzit chiar — nu pot preciza de la cine — că dl. Buzești a așteptat în Elveția să fie salutat de dl. Gafencu, cu toată diferența de vârstă și chiar de atitudine.

9. oct. 1947. [signature illegible]

Continuare
la declarația din 9 oct. 1947.

Când am auzit pe dl. Maniu spunând d-lui Mihalache, și [illegible] d-lui Buzești aceste vorbe: ce vei lua mai curând contact cu cei din Elveția și am înțeles mai întâi pe Buzești. Nu știu care erau raporturile lui cu dl. Vișoianu. Pot afirma însă că dl. Mihalache îl prefera pe Vișoianu, [illegible] sfetnicul lui intim în materie externă și chiar internă.

Am auzit odată pe dl. Buzești spunând — cred d-lui Maniu — că posedă un document zdrobitor contra d-lui Tătărescu, din timpul regimului Regelui Carol și în legătură cu politica guvernului de atunci pentru ajungerea la intrarea României în Axa Roma-Berlin.

Dl. Vișoianu, are strânse legături cu d-nii Gafencu și Brătianu. Nu știu ce activitate duce în străinătate acum, dar cred că se integrează cu siguranță în activitatea celorlalți.

Dl. Brătianu, nu are legături cu partidul național-țărănesc. Este liberal și fratele lui a fost directorul Băncii Românești. Are bune raporturi cu dl. Maniu, care îl considera ca un bun agent al politicii sale în postul de ambasador la [illegible]. De aceea cred că acum dl. Brătianu putea lucra, după directivele d-lui Maniu. Aceasta rezultă și din scrisoarea trimisă d-lui Maniu, de pe bordul vasului Argentina, despre care am vorbit în declarația din 8 octombrie.

[signature]
9 oct. 1947

Eu consider acţiunea aceasta ca dăunătoare intereselor ţării, în contrazicere politicii oficiale a partidului, pentru considerațiunile care le voi depune într-o declaraţie separată. Dacă această acţiune a luat înfăţişare de trădare naţională, ea este cu atât mai mult de reprobat. Eu n-am fost sub nici o formă amestecat în ea şi nu înţeleg să am nici o contingenţă cu ea.

[signature]

9 oct 1947

718

PROCES VERBAL DE CONFRUNTARE.

Astăzi, anul una mie nouă sute patruzeci şi şapte, luna Octombrie, ziua opt ;

Noi, DIACONESCU D. , Referent special şi S.DAVIDESCU, Inspector de Poliţie ;

Procedând la confruntarea reţinuţilor NICULAE PENESCU şi Comandor CIOROIU MIRCEA, am constatat următoarele :

NICULAE PENESCU :

Sub ce formă mi-a vorbit Domnul CIOROIU despre rezistenţa naţională ?

Câtva timp înainte de conversaţia mea cu dl.CIOROIU, care a făcut obiectul confruntării precedente, l-am întâlnit pe Dl.Cioroiu la Dl.Maniu. Am plecat de acolo împreună spre biroul meu din Str.Atena. In faţa biroului, şi aproape de despărţire, Dl.Cioroiu, care îmi vorbise până atunci de valul de nemulţumire al populaţiei contra regimului, mi-a adăogat ceva în sensul că rezistenţa naţională este în creştere. Eu am înţeles că este vorba de o mişcare de rezistenţă şi de aceia l-am întrebat, dacă după condamnarea lui ALDEA şi a celorlalţi mai există o asemenea mişcare. Domnul Cioroiu mi-a răspuns ceva în sensul că eu nu ştiu nimic, adică eu Penescu, dar că rezistenţa este mare. Vreau să precizez că nu pot afirma că termenii conversaţiei sunt absolut exacţi, ideia însă a fost cam aceasta. Ea m-a frapat dar de aceea am reţinut-o.

Eu n'am auzit nici odată că dl.Cioroiu face parte din vreo mişcare de rezistenţă şi aici n'am ştiut că lucrează la Secţia Militară.

Când am comunicat D-lui Mihalache, în ziua de 12 Iulie, din nou conversaţia mea cz dl.Cioroiu,privitor la avionul "TARS", atunci dl.Mihalache mi-a spus că dl.Ciorociu îi lucrase un plan.

Pe dl.Cioroiu l-am cunoscut numai la Biroul Presei,unde lucra benevol.

COMANDOR CIOROIU MIRCEA :

Nu-mi amintesc să fi vorbit D-lui Penescu cu ocazia drumului ce l-am făcut împreună dela dl.Leucuţia până în Strada Regală, despre o mişcare de rezistenţă naţională. Cu acea ocazie însă am discutat împreună despre probleme cu caracter economic în legătură cu persoana D-lui Ghilezan. Cu ocazia întrevederii ce am avut la dl.Penescu acasă - atunci când am discutat despre o eventuală plecare în străinătate - dl.Penescu mi-a comunicat că plecarea în străinătate a celor patru personagii importante din P.N.T. este determinantă pentru politica partidului, pentru acţiunea de forţă în vederea răsturnării Guvernului. Acţiunea din interior urma să continue.

NICULAE PENESCU :

Este cu totul inexact că eu i-am vorbit d-lui Cioroiu, în ziua când a fost la mine acasă, ceva în sensul celor afirmate de d-sa mai sus.

Conversaţia mea cu dl.Cioroiu a început cu întrebarea mea dacă este posibilă,în principiu, folosirea unui avion de

pasageri al Companiei TARS, care face cursa Arad, pentru a pleca în Turcia. I-am spus D-lui Cioroiu că ideia mi-a fost sugerată două zile mai înainte de un prieten, că m'am gândit la dânsul ca să-mi dea o informaţie şi eventual dacă cunoaşte aviatori la Compania TARS. In primul rând, Dl. Cioroiu m-a întrebat dacă plec eu şi i-am răspuns negativ. După aceia mi-a explicat de ce soluţia este imposibilă. D-sa a adăugat însă că are el soluţia, dar este ultima posibilă, din cauza măsurilor luate de autorităţile militare româneşti şi sovietice şi pentru realizarea ei este necesar să meargă în provincie. Dl. CIOROIU a precizat că el foloseşte această soluţie numai pentru plecarea unor personagii de mare importanţă, că ar merge şi el cu soţia, că trebuesc doi aviatori şi circa 6000 de dolari, aşa cum arătat în declaraţiile anterioare. Este adevărat că pentru a determina pe dl. Cioroiu să aranjeze această plecare, aşa cum a arătat că este în stare s'o facă, i-am spus că este vorba de două personagii importante. Eu nu ştiam la acea dată de un proect de plecare al D-lui Maniu a patru personagii. Iniţiativa aceasta îmi aparţinea şi era cu totul independentă de iniţiativa D-lui Maniu pe care nu o cunoşteam, ea era în legătură numai cu teama mea de a fi arestat.

Tin să declar categoric că n'am dat nici o explicaţie politică D-lui Cioroiu şi că acesta nic nu m'a întrebat ceva în acest sens. Eu am spusbD-lui Cioroiu că acei care pleacă sunt personagii importante, atât. M. Bercu.

COMANDOR CIORIU MIRCEA :

Menţin tot ceeace am spus eu mai sus, precum şi declaraţiile anterioare relativ la întrevederea cu Dl. Penescu de la D-sa de acasă. Eu n'am vorbit nici odată de plecarea mea

-/- Comandor Mircea Cioroiu

şi a soţiei mele care urma să dea examene la Iaşi, în care scop am şi plecat.

Conversaţia mea cu dl. Penescu a durat între un sfert de oră minimum şi maximum o jumătate de oră.

Drept care am încheiat prezentul proces verbal spre căle legale.

În fața ns.
C.R. [illegible]

722

120

D E C L A R A T I E

In finalul declaratiei mele din 9 Oct.1947, privitoare ... ce cunosc despre activitatea unor români aflati în străinătate am scris că este dăunătoare țării aceea actiune care a ...st contrarie politicei oficiale a Partidului N.T.-

Intr'adevăr, in timpul din urmă am aflat dela Domnii Anchetatori si mi s'au prezentat documente, referitoare la o politică a D-lui Maniu, pe care n'o puteam nici bănui.

Aceasta politică, se pare, era dusă in cea mai mare parte prin persoane in afară de partid. Ea a fost o actiune personală pe care Partidul a ignorat-o cu desăvârsire.

Rezultă de aci că Dl. Maniu a avut două politici externe, Una era aceea oficială, pe care o cunosteau si o discutau forurile partidului, iar cealaltă personală, care nu era impărtăgită decât unor intimi ai săi.

In cele ce urmează mă voi ocupa pe scurt de politica oficială si de aspectul sub care mi se prezintă cealaltă politică, din putinul ce am aflat aci si din manifestările D-lui Maniu după 23 August 1944:

POLITICA EXTERNA OFICIALA A P.N.T.

Statutul International al României era cuprins in Conventia de Armistițiu si in pactele Internationale intervenite, în deosebi intre cele Trei Mari Puteri si care sunt opozabile României.

In sfârsit, Tratatul de Pace stabilea cadrul definitiv al acestui Statut.

Pactele Internationale erau: Carta Atlanticului, acordurile dela Teheran, Yalta, Post-Dam si Moscova și Charta Natiunilor Unite.

Principiile fundamentale din aceste pacte și care interesează România se pot rezuma astfel:

a/. Există o comunitate de națiuni unde trebue să

./.

[signature]

domnească pacea si libertatea.Aceste natiuni sunte egale si suverane.

b/. Ele isi pot da regimul politic si social pe care il doresc,cu conditiunea ~~xix~~ insă că acestx regim să nu fie impus prin fortă ci se fie consimtit liber de cetățenii acestor tării.-

c/. Deaceea drepturile ~~dx~~ fundamentale ale omului trebuesc respectate de guverne.

d/. Aceste guverne trebuesc să rezulte din consultarea sinceră a cetățenilor acestor state.

e/. In acele țări,eliberate sau foste statelite,care au suferit regimuri de dictatură,trebuesc constituite guverne reprezentative ale forțelor democrate.

f/. Cele trei Mari Puteri au drepturi si responsabilitatea să suptavegheze constituirea unor astfel de guverne și efectuarea de alegeri libere.

g/. In principiu nu se concepe o interventie în afacerile interne ale acestor țări .Nu poate fi considerată ca o asemenea interventie,actiunea pentru respectarea drepturilor omului.-

h/. Comunitatea natiunilor,care este bazată pe egalitatea lor de drepturi,nu admite dominațiunea unei singure puteri sau a unui grup de puteri asupra celorlalte.

Deaceea Tratatele existente sau cele ce se vor incheea în viitor,vor fi comforme cu principiile Chartei O.N.U.-ului.

Conducerea Partidului s'a prevalat de aceste normative ale pactelor Internaționale citate.

Primul Guvern Sănătescu a fost constituit in parte pe baza acestor norme,fiindcă el avea numai reprezentanți ai celor patru Partide Democratice,. Deaceea a fost nevoie să se realizeze cel de al doilea guvern Sănătescu chiar de către aceste partide.

La 6 Martie 1945,două din cele patru partide ale primului guvern reprezentativ au fost înlocuite cu reprezentanți ai unor dizidente din aceste partide.

Partidele Național-Tărănesc si Liberal au protestat pe lângă cele Trei Mari Puteri,garante ale executărei citatelor pacte.-

S'au făcut memorii in acest sens,adresate celor Trei Mari Puteri,care s'au găsit în arhiva Secretariatului General.

./.

De atunci încep să fie adresate memorii Uniunei Sovietice,Marei Britanii și Statelor Unite ale Americii.Ele se întemeiau pe dispozițiunile generale ale pactelor Internaționale sau pe cele speciale,privitoare la România,cum au fost cele din acordurile dela Posdam sau Moscova.-

Intre 6 Martie 1945 și 8 Ianuarie 1946,s'au invocat mai ales dispozițiunile privitoare la Guverne reprezentantive, în țările foste satelite.-

După 8 Ianuarie 1946,s'au invocat atât obligațiunile pe care și le-a asumat Guvernul Român la 8 Ianuarie,față de cele trei Mari Puteri,cât și stipulațiunile pactelor dela Yalta și Moscova,.

Niciodată aceste memorii,redactate de cele trei partide,n'au avut drept obiect să ceară sprijinul exclusiv numai a unora din cele trei Mari Puteri.-

Notele guvernelor englez și american nu sunt provocate numai de aceste memorii,ci și de reprezentanții lor politici în România.

Unele note au fost trimise fără ca mai înainte cele trei partide să fi adresat memoriile.

Politica memoriilor a fost hotărâtă în Delegatia Permanentă,care a urmat evenimentelor dela 6 Martie 1945,și la care au participat,cu vot,foștii Miniștrii și Sefii de Organizații aflați în București.-

Biroul Partidului a executat-o.Comitetele Centrale din 3 Iulie și 30 Noembrie 1946,au ratificat această politică. Ea este deci a întregului partid.Ea avea la bază în plin loc, ideea că dificultățile ivite,după terminarea războiului,între aliați,vor fi lichidate prin bună înțelegere și că România nu se poate amesteca în aceste diferende.

In al doilea rând consideram că o politică de amiciție cu Uniunea Sovietică,mai ales,în urma acestui războiu,era indispensabilă pentru liniștea internă și securitatea țării în afară.

Rusia,altădată și azi Uniunea Sovietică,au colaborat la realizarea a două mari acte Naționale,care stau la temelia României moderne: Unirea Principatelor și Anularea Dictatului dela Viena.

Dl.Maniu,după cum voi arăta mai jos,nu avea încredere în bunele intențiuni ale Uniunei Sovietice față de România.

./.

Era natural ca Sovietele să dorească Guverne prietene în țările vecine,foste satelite ale Germaniei.Este politica "bunului vecin" de care a vorbit Președintele Truman.Deaceea partidul vedea cu o crescândă îngrijorare situația în care fusese ajuns în ultima vreme prin politica D-lui Maniu,care nu inspira încredere Sovietelor.In partid începuseră să se producă reacțiuni din ce în ce mai numeroase și mai categorice împotriva acestei politici.-

Era vizibil că politica oficială era contracarată de atitudinea și acțiunea personală a D-lui Maniu.O parte din această acțiune a fost cunoscută partidului,în măsura în care Dl.Maniu îl informa.Ea face obiectul capitolului următor.Altă parte,am cunoscut-o în timpul anchetei mele.

ACTIUNEA PARTIZANILOR D-LUI MANIU
DIN STRAINATATE.-

Am dat câteva declarații în această chestiune.Forurile partidului au crezut că românii din străinătate,care aveau legături cu Dl.Maniu,informau guvernele principalelor țări aliate asupra situației interne din România.Intr'o ședință a Delegației Permanente,în luna Mai 1947,Dl.Zane a criticat pe acești prieteni dinafară,fiindcă nu fac nimic acolo și presa străină nu scrie ceva despre arestările și teroarea deslănțuită în România.Se cerea ca acești prieteni să fie mai bine informați despre ce se petrece în țară.-

Forurile partidului n'au cunoscut decât scrisorile pe care Dl.Maniu ni le dădea să le citim și pe care le-am indicat în declarațiile mele.Erau așa de puține că le-am ținut bine minte.Ele nu conțineau decât informațiuni și nu lăsau să se înțeleagă că prietenii din străinătate lucrează după un plan stabilit de acord cu Dl.Maniu și pentru scopuri bine determinate.Atâta vreme cât activitatea fiecăruia dintre ei,se limita la ceeace a fost cadrul internațional al memoriilor celor trei partide,ea nu putea dăuna țării.

Chiar acțiunea paralelă cu a guvernului la Conferința Păcii din Paris nu putea fi dezaprobată atât timp cât ea era folositoare țării.Apărarea reprocedării integrare a Ardealului de Nord,chestia minorităților și altele nu puteau decât să vină în ajutorul Delegației Oficiale Românești.

./.

Eu nu cunosc instructiunile date de Dl.Maniu, D-lui Gafencu, pentru a judeca in ce măsură ele erau dăunătoare. Am citit memoriile D-lui Gafencu, care au desigur părti cu care Guvernul n'a putut fi de acord, și pe care le-am criticat chiar eu și alți prietenii în Delegatia Permanentă. Așa de pildă s'a obiectat că prezentarea felului în care a fost executat Armistitiu nu corespunde realității din cauza bazei de calculi gresită a dojarului.

Lucrările trimise de Dl.Maniu D-lui Gafencu n'au putut deservii cauza României. Unele dintre ele au apartinut și Guvernului, cum este aceea privitoare la Ardealul de Nord. Nu s'au trimis D-lui Gafencu copii după documente de Stat, pe care nu le-am avut. Lucrarea D-lui Ghelgeanu, pe lângă că nu eram actuală, fusese restituită D-lui Mihalache.

POLITICA PERSONALA A D-LUI MANIU .

Iată insă că apare o altă actiune a D-lui Maniu la care nu știu, în ce măsură, au fost angajați până acum partizanii din străinătate despre care vorbesc in declarațiile mele, în afară de Dl.Niculescu Buzesti și alții care sunt direct amestecați în acțiunea despre care mă ocup mai jos.

Mi s'au arătat un memorandum, minuta unei convorbiri între Dl.Niculescu Buzesti și un strein, precum si un plan militar elaborat de Col.Stoika și de Sectia Militară sub conducerea D-lui Mihalcche. Mi s'a spus, de către Domnii Anchetatori care mi-au prezentat aceste documente, că din partid se pare că numai D-nii Maniu, Mihalache si Serdici, le cunoștiau, în afară de frații Niculescu Buzesti, D-nii Pogoneanu și Styrcea.

Partidul și Secretariatul General n'au cunoscut nimic din toate acestea. Ei trebuiau să rămână agentii executivi cari nu știu intentiunile și obiectivele comandamentului suprem.

In plan se prevedea chiar baterea de medalii jubiliare în străinătate, pentru sustinerea actiunei.

Forurile acestuia puteau fi folosite de bună credintă de organe ale partidului, insăcinate cu executarea unor horări in aparentele legale ale forurilor acestuia.

./.

[signature]

Astfel se putea ca delegatia Permanentă să hotărască repunerea in functiune a Gărzilor Tărănesti create prin regulamentul special din 1935.S'a discutat chiar in două şedinte ale Delegatiei,dela inceputul Campaniei Electorale o asemenea propunere.In Ardeal Dl,Mihai Popovici a dat - anterior hotărârii delegatiei,o - circulară in care a dispus constituirea de Gărzi de Apărare.Delegatia Permanentă n'a primit însă aceasta propunere.Recostituirea gărzilor putea însă fi inteleasă în sensul executării punctului principal din planul prevăzut in memorandum-um D-lui Niculescu Buzesti.

Cu prilejul deblocărilor ofiterilor din Armată,in vederea reducerii efectivelor,al epurării corpului functionarilor publici si chiar a funcţionarilor particulari,partidul a dat comunicate prin care a promis celor îndepărtaţi reparatiunea integrală şi reprimirea in funcţiunile lor.

Aceasta,cum am mai declarat,a avut drept efect polarizarea spre partidul N.T.,a masei de nemultumiti din cauza măsurilor acestora.

Arestările efectuate de Ministerul de Interne,in timpul Campaniei Electorale şi mai ales la inceputul anului 1947,fiind de natură să provoace nemultumiri în populaţiune,se putea la rândul lor încadra în prevederile acestui memorandu-um.

Dau aceste exemple pentru a arăta in ce măsură şi în mod inconstient partidul putea să actioneze pe liniile prevăzute in acel memorandu-um.

Fruntaşi de primul ordin ai partidului puteau fi angajati,fără să bănuiască obiectivele,in actiunea vastă pe care o prevedea in memorandu-um si care ingloba nu numai partidul national-tărănesc dar si celelalte partide de opozitie şi încă numeroase elemente in afară de orice actiune politică dr partid.

Voi arăta la sfârşit că unele din acte victime s'au şi făcut.

Activitatea aceasta a partidului n'a fost insă iniţiată pe baza acestui memorandu-um de către forurile partidului.

Numai in mintea D-lui Maniu s'au a acelora care cunoşteau datele memorandu-lui si dacă el a fost pus in executare, puteau naşte ideile care realizau apoi aceasta actiune.

Inainte de a vorbi de ceeace se pare a fi unul din obiectele principale ale acestei actiuni,ţin să arăt că realizarea planului din memorandum ar fi creeat României mari greutăţi in-

./.

ternaţionale şi interne.In interior s'ar fi putut naşte un adevărat războiu civil.Aceasta a r fi provocat,fără nici o indoială interventiunea Uniunei Sovietice,care nu putea rămâne indiferentă la asemenea schimbări in România.

Aceasta interventiune ar fi fost la rândul ei generatoare de alte complicatiuni internationale.

O singură clipă,forurile partidului nu s'au gândit la o actiune cu asemenea consecinte.

De aceea am inzistat in prima parte a declaratiunii mele asupra politicei externe oficiale a Partidului,care excludea provocarea de complicatiuni din cauza stărilor din interior.

In mintea mea,care,deşi secretar general al partidului,n'am cunoscut decât in timpul anchetării mele aceasta politică personală a D-lui Maniu,plecarea mea la Tămădău avea scopul arătat în primele mele declaratiuni.Am fost informat că Dl.Maniu a declarat că in intentiunea sa era să mă trimită în străinătate cu anumite misiuni.Citind memorandu-mum si celelalte documente mai sus amintite,mă văd dintr'odată antrenat intr'o actiune despre care Dl.Maniu nu m'a lăsat vre'odată să inteleg ceva.Eu apar în faţa Jzstiţiei si a opiniei publice ca un coautor la aceasta actiune,despre care n'am stiut nimic.Este sittatia tragică in care mă găsesc nu numai eu dar intregul partid.

Deacesa nu pot incheea aceasta declaratiune fără ca incădodată să nu cer să se restabilească adevărul şi să apară clară aceasta actiune personală si ocultă a D-lui Maniu plină de primejdii pentru ţară şi distrugătoare de oameni.

[signature]

Bucuresti 11 Oct.1947.

729

727

DECLARATIE

Subsemnatul NICULAE PENESCU, declar că din felul în care Domnul MANIU ne-a redat mesajul Domnului ACHESON, rezulta că momentul nu era oportun pentru agitaţiuni în vederea răsturnărei Guvernului.

17 Octombrie 1947.

(ss) N. Penescu

Declarație

[illegible]bsemnatul N. Penescu, declar că știe
[illegible]edul și eu domnul Maniu ne-a
[illegible]edat mesajul domnului Acheson, respect.
[illegible] momentul nu era oportun pentru agitația
[illegible] vederea răsturnării guvernului

N. Penescu.
17. oct 1947

729

731

albe

TRIBUNALUL-UL MILITAR ~~CORPUL II ARMATA~~ Regiunea 2 Militară

— Parchetul Militar —

8

732

MANDAT DE DEȚINERE Nr. 3045.

In virtutea Legii și în numele M. S. Regelui Mihai I.

Noi General de Div. S. Pretorian, Procuror Militar, Special pe lângă Parchetul Tribunalului Militar al ~~Corpului II Armată~~ Regiunii 2 Militare.

In baza art. 143 din C. J. M., având în vedere că în contra lui PENESCU NICOLAE din Bucuresti Str. Nr. sunt indicii de vinovăție pentru fapta de Uneltire contra ordinei Sigurantei Statului prev. și pen. de art.

Având în vedere că în interesul cercetărilor cu care s'a delegat organele Direcțiunei Generale a Poliției este nevoe de deținerea invinuitului pe timp de 30 zile.

Având în vedere art. 159, 160, 162 și 165 C. J. M.

Cerem tuturor agenților forței publice să rețină și să conducă la arestul Ministerului Afacerilor Internelor din București Strada Academiei Nr. 34 pe susnumitul.

Cerem șefului arestului să-l primească și să-l rețină pe timp de 30 zile cu începere dela 15 Octombrie 1947

Dat în București astăzi 15 Octombrie /947.

Procuror Militar, Special

General de div. Pretorian

Am luat cunoștință învinuit

AR CORPUL II ARMATA

ul Militar —

~~7~~80

733

MANDAT DE DEŢINERE Nr. 3024

ntea Legii şi în numele M. S. Regelui Mihai I:
Col. de dr. J. Petrean — Procuror Militar, pe lângă Parchetul
lui Militar al Corpului II Armata
za art. 143/din C. J. M., având în vedere că în contra lui PENESCU
LAE — 1162 — din Bucuresti — Str.
t indicii de vinovăţie pentru fapta de uneltire comtra ordinei şi
urantei Statuuli
en. de art.
l în vedere că în interesul cercetărilor cu care s'a delegat organele Di-
Generale a Poliţiei este nevoe de deţinerea invinuitului pe timp de 30
e.
d în vedere art. 159, 160, 162 şi 165 C. J. M.
n tuturor agenţilor forţei publice să reţină şi să conducă la arestul Mi-
Afacerilor Internelor din Bucureşti Strada Academiei Nr. 34 pe
l.
n şefului arestului să-l primească şi să-l reţină pe timp de 30 zile
re dela 15 Sept. 1947
n Bucureşti astăzi 15 Sept. /947.

ror Militar, Special — Am luat cunoştinţă învinuit

...al de Div. Petrean

TRIBUNALUL MILITAR ~~CORPUL II ARMATA~~ Regiunea 2 Militară.

— Parchetul Militar —

~~721~~

734

MANDAT DE DEŢINERE Nr.______

In virtutea Legii şi în numele M. S. Regelui Mihai I.

Noi — — — — — — — — — — — —, Procuror Militar, pe lângă Parchetul Tribunalului Militar al ~~Corpului II Armată~~. Regiunea 2 Militară.

In baza art. 143 din C. J. M., având în vedere că în contra lui — Penescu Niculae — — — — din — Bucuresti — — Str. — — — — — — — — Nr.— sunt indicii de vinovăţie pentru fapta de — — — — — — — — — — — — — uneltire intru distrugerea unitatii Statului — — — — prev. şi pen. de art.— — — — — — — — — — —

Având în vedere că în interesul cercetărilor cu care s'a delegat organele Direcţiunei Generale a Poliţiei este nevoe de deţinerea invinuitului pe timp de — 30 — zile.

Având în vedere art. 159, 160, 162 şi 165 C. J. M.

Cerem tuturor agenţilor forţei publice să reţină şi să conducă la arestul Ministerului Afacerilor Internelor din Bucureşti Strada Academiei Nr. 36 pe susnumitul.

Cerem şefului arestului să-l primească şi să-l reţină pe timp de 30 — zile cu începere dela 15 August 1947 — — — — —

Dată în Bucureşti astăzi — 15 August — — — /947.

Procuror Militar, Special

General de div. [signature]

Am luat cunoştinţă învinuit

____

~~733~~

736

TRIBUNALUL MILITAR CORPUL II ARMATA
— Parchetul Militar —

~~732~~

735

MANDAT DE DEȚINERE Nr. 18111

In virtutea Legii și în numele M. S. Regelui Mihai I.

Noi Maior Mag. R. Mordovrascu, Procuror Militar, pe lângă Parchetul Tribunalului Militar al Corpului II Armată.

In baza art. 143 din C. J. M., având în vedere că în contra lui Penescu Nicolae din București Str. — Nr. — sunt indicii de vinovăție pentru fapta de ce interesează siguranța Statului

prev. și pen. de art. —

Având în vedere că în interesul cercetărilor cu care s'a delegat organele Direcțiunei Generale a Poliției este nevoe de deținerea invinuitului pe timp de — — zile.

Având în vedere art. 159, 160, 162 și 165 C. J. M.

Cerem tuturor agenților forței publice să rețină și să conducă la arestul Ministerului Afacerilor Internelor din București Strada Academiei Nr. 34. pe susnumitul.

Cerem șefului arestului să-l primească și să-l rețină pe timp de 30 zile cu începere dela 15 Iulie 1947.

Dat în București astăzi 18 Iulie /947.

Procuror Militar,
Maior Nicolau

Am luat cunoștință invinuit

Recunosc că această lucrare a fost găsită în bagajele mele. N. Carandino 14/7/1947

115

738

DOMNULE PREŞEDINTE,

Vă adresez rândurile de faţă ca un fel de rezumat al celor expuse în şedinţa Biroului din 9 Iulie, rezumat însoţit de unele completări şi menit să servească pe viitor la precizarea poziţiilor în presa şi în politica noastră.

Nu voi aminti totuşi în cele ce urmează chestiuni de ordin personal. Ele rămân la aprecierea partidului, a opiniei publice care stă mai presus de partid, şi vor servi mai târziu în evocarea climatului în care a avut loc grea bătălie a rezistenţei naţionale.

Mă rezum pentru moment la problema ziarului şi [illegible] în calitate de conducător al lui unele consideraţii de orientare generală, în lumina ultimelor Dv. hotărâri.

Firește un ziar de partid nu poate şi nu trebue să se bucure de autonomia unui ziar de simplă opinie. Oficiosul trebue să reflecte starea de spirit, aspiraţiile şi voinţa maselor [illegible] fără să calce obligaţiile de doctrină şi de program. In aceeaşi ordine îi este natural ca ziarul respectiv să primească din partea forurilor calificate toate îndrumările de ordin general socotite necesare în legătură cu evoluţia situaţiei politice. De asemenea este de dorit ca un comitet de direcţie compus din personalităţi ale scrisului să ajute prin sfat şi colaborare [illegible] directorială şi să-i uşureze în acest fel pe cât posibil răspunderile.

In situaţia de faţă, desigur cea mai vitregă prin care a trecut presa noastră, atribuţiile directorului [illegible] şi [illegible] [illegible] limitate. Ar fi de dorit ca [illegible] să se [illegible] şi ca în fruntea organului de partid să poată sta, ca şi de multe ori în trecut, un om de [illegible] să [illegible] tipărirea [illegible] de seamă, a declaraţiilor, a [illegible] şi a [illegible] de club. Astăzi însă [illegible] este un post de luptă expus tuturor primejdiilor, tuturor [illegible] şi tuturor [illegible]. Vigilenţa directorului nu trebue să fie [illegible] [illegible] [illegible] a controlului permanent, [illegible] de faptul că pe lângă [illegible] partidului, oficiosul are de [illegible] supravegherea comisiei aliate de control, ostilitatea guvernului şi intervenţiile [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] comisia de administraţie care [illegible] [illegible] din punct de vedere financiar, administrativ, [illegible], s-a [illegible] o gravă eroare.

[illegible] ilegalitatea procedurii, cu [illegible] [illegible] [illegible] profesionalmente, [illegible] poziţia [illegible]. Iată pentru [illegible] comisia de administraţie [illegible] redacţională.

[illegible], [illegible] comisiunii, [illegible] [illegible] în [illegible] ziarului, nu poate decât să [illegible] dificultăţile [illegible], să [illegible] spiritul de [illegible] şi în general să [illegible] un centru viu de [illegible] şi [illegible] politică [illegible]

simplu birou de înregistrare. Ziarele, și îndeosebi cele de luptă se conduc altfel decât prin orare fixe, prin rapoarte, dosare de activitate și multiple ședințe de comitet. Experiența va dovedi acest adevăr (banal pentru orice gazetar), adevăr de care onoratul birou n'a înțeles să țină seama.

Dar - în mod evident - îngrădirile aduse funcției directoriale par a fi dictate de motive de ordin personal. Faptul că încrederea conducerii de partid în actualul director ar șovăi, n'ar trebui să împingă încă la erori de principiu. In asemenea împrejurări se procedează la schimbarea directorului - în speță totdeauna gata să cedeze pasul - dar în interesul acțiunii de partid nu se micșorează nici contribuția presei proprii în purtarea bătăliei, nici nu se paralizează pentru viitor singurul nostru mijloc de acțiune și difuzare.

Aceiaș eroare a prezidat și la încadrarea personalului redacțional, încadrare care s'a efectuat cu nesocotirea avizului directorial, deși legea și practica impuneau o procedură diametral opusă.

Au fost retrogradate elementele cele mai harnice și cele mai credincioase ale redacției, comițându-se chiar greșeala de neiertat a scăderii salariului unui redactor talentat și activ de altfel, care are vina de a fi fost arestat în exercițiul brav al profesiei sale și de a se găsi și azi în temniță grea (Ilie Păunescu).

In schimb s'au făcut angajamente noi cu nesocotirea criteriilor de muncă și utilitate practică, parcă pentru a se acorda un fel de primă dezinteresului, oportunismului și considerațiilor de comoditate personală.

Sunt de părere că această încadrare, profund nedreaptă, ilegală și pe deasupra costisitoare nu corespunde nici măcar intențiilor conducerii de a stabili caracterul reportericesc și informativ al ziarului. Ea va avea în orice caz drept consecință demoralizarea redacției, redacție care în vitregia vremurilor a stat cu loialitate și curaj lângă partid.

Se cuvine să adăugăm că actualele salarii, mult depășite de urcarea prețurilor, se plătesc cu întârziere și sub formă de rate și că onoratul consiliu de administrație, tocmai în acest sens al împlinirii obligațiilor materiale, ar fi trebuit în primul rând să se străduie.

Am luat concediu pe o lună de zile pentru a nu deranja în nici un fel experiența care se încearcă. Aceasta nu ne împiedică să-i prevedem rezultatele și ne îndeamnă chiar să le consemnăm aci pentru uzul conducerii de partid și pentru verificarea ulterioară a prognosticului nostru care nu poate fi decât pesimist.

Pe de altă parte nu pregetăm să atragem luarea Dv. aminte asupra riscurilor de existență de pe urma celei mai mărunte greșeli, asupra consecințelor incalculabile pentru ziar și pentru partid decurgând dintr'o mică depășire sau dintr'o mică felonie. In condițiile de astăzi ale presei, întreg partidul poate trage ponoasele activității formale a comitetelor și lipsei unui adevărat director lăsat să acționeze liber.

In speranța că evenimentele vor dezminți funestele noastre presimțiri, primiți vă rog Domnule Președinte asigurarea fidelității noastre nedezmințite,

N. Carandino

1

~~738~~ 88

740

prof. Decci - soţia
Menaera Muntean
N. CARANDINO
Istanbul

738 ~~111~~

N. Carandino

737

Lucreţia Barcea
Cleveland
Manor Avenue
10746

N. Carandino

738

741

D E C L A R A T I E

Subsemnatul N. CARANDINO declar următoarele:

1. In seara de 13 Iulie aproximativ pe la ora 11 (unsprezece) a venit şi D-ul VLAD HATEGANU la D-ul Maniu. Eu nu am rămas in prezenţa lui mai mult decât aproximativ un sfert de oră. In acest timp el n'a luat parte la discuţie decât privitor la cartea de vizită pe care a scris-o la solicitarea mi se pare a d-lui Maniu

2. Nu l-am văzut inainte de orele 7-8 seara în acea zi pe d-ul Iuliu Maniu nici pe vre-un alt membru de partid.

3. Il cunoscut pe Vlad Hatieganu din vedere şi din relaţii foarte sumare. Nu-l văzusem cu multă vreme inainte de a-l intâlni la d-ul Maniu (orele 23 in s. de 13)

4. Inainte de a-i intâlni in seara de 13 nu-i mai văzusem de multă vreme pe Ilie Lazăr şi pe Penescu. Prin telefon sau corespondenţe scrisă n'am comunicat desmemenea cu ei. Cred totuş că am vorbit odată la telefon cu d-ul Penescu privitor la gazetă şi la sizuatiaea de acolo. Aceasta aproximativ cu câteva zile inainte, nu pot preciza câte, conversaţa fiind cu totul anodi

5. La despărţirea de d-ul Iuliu Maniu am avut cu d-sa un schimb de cuvinte emoţionant. Dumnealui mi-urat sănătate şi noroc. La rândul meu i-am mulţumit şi i-am urat să-l revăd sănătos. Cred că ultimele mele cuvinte a fost. Prin urmare eu merg cu maşina lui Ilie Lazăr.

6. L'am luat pe Ilie Lazăr dela casa lui R. Boilă. Am intrat in casă unde l'am găsit pe Ilie cu care în puţin timp am plecat.

La d-ul Iulia Maniu d-ul Ion Mihalache a scos o schiţă foarte succinta relativ la locul de întâlnire la capul linei 14. Am consultat-o şi am dat-o inapoi desorece cunoşteam cartierul.

(ss) N. Carandino

16 Iulie 1947.-

34

9
740
742

Declarație

Subsemnatul N. Caracudino declar următoarele:

1) In seara de 13 Iulie aproximativ pe la orele 11 (miezul nopții) a venit și d. Vlad Hațegan la d. Maniu. Eu nu am rămas în prezența lui mai mult decât aproximativ un sfert de oră. In acest timp el n'a luat parte la discuție decât privitor la carta de vizita pe care a scris-o la solicitarea mi-se pare a d-lui Maniu.

2) Nu l'am văzut înainte de orele 7-8 seara în acea zi pe d. Iuliu Maniu nici pe vre-un alt membru de partid.

3) Il cunosc pe Vlad Hațegan din vedere și din relații foarte sumare. Nu-l văzusem cu multă vreme înainte de a-l întâlni la d. Maniu (orele 23 în ziua de 13)

4) Inainte de a-i întâlni în seara de 13 nu-i mai văzusem de multă vreme pe Ilie Lazăr și pe Penescu. Prin telefon sau corespondență scrisă n'am

comunicat denumirea cu ei. Cred totuși că am vorbit voalat la telefon cu d. Penescu privitor la gazetă și la situația mea de acolo. Aceasta aproximativ cu câteva zile înainte, nu pot preciza câte, convorbirea fiind cu totul anodină.

5) La despărțirea de d. Iuliu Maniu am avut cu d-sa un schimb de cuvinte emoționant. Dumnealui mi-a urat sănătate și noroc. La rândul meu i-am mulțumit și i-am urat să-l revăd sănătos. Cred că ultimele mele cuvinte au fost : Prin urmare Am mers cu mașina lui Ilie Lazăr.

6) L'am luat pe Ilie Lazăr dela casa lui R. Boilă. Am intrat în casă unde l'am găsit pe Ilie cu care în puțin timp am plecat.

7) La d. Maniu d. Ion Mihalache a scos o schiță foarte succintă relativ la locul de întâlnire la capul liniei 14. Am consultat-o și am dat-o înapoi deoarece cunoșteam cartierul.

N. Carandino

16/7/947

Dată în fața noastră
Dir. S.J. [illegible]
N. D. [illegible]

743

D E C L A R A T I E

In complectarea declarațiilor mele, subsemnatul N.CARANDINO declar cele de mai jos :

Stând de vorbă cu tovarășii de drum în timp ce mă duceam spre aeroport, am spus că pleacă din țară cu acel prilej valori importante ale Partidului. Aceasta imaginându-mi că grupul nostru va activa în străinătate ca și în țară, pe linia Partidului Național-Țărănesc.

17 Iulie 1947.

(ss) N.Carandino.

P. Conf.

17 Iulie 1947
Dată în fața noastră
Mr. [illegible]

~~12~~
~~742~~

744

Declarație.

In completarea declarațiilor mele subsemnatul N. Carandino declar cele de mai jos:

1) Stând de vorbă cu tovarășii de drum în timp ce mă duceam spre aeroport am spus că pleacă din țară cu acel prilej valori importante ale partidului. Aceasta imaginându-mi că grupul nostru va activa în străinătate ca și în țară pe linia partidului național-țărănesc

17/7/947 N. Carandino

4

17 iulie 1947
Dată în faţa noastră

12
742
744

Declaraţie.

În completarea declaraţiilor mele subsemnatul N. Carandino declar cele de mai jos:

1) Stând de vorbă cu tovarăşii de drum în timp ce mă duceam spre aeroport am spus că plecăm din ţară cu acel prilej valori importante ale partidului. Aceasta imaginându-mi că grupul nostru va activa în străinătate ca şi în ţară pe linia partidului naţional-ţărănesc

17/7/947 N. Carandino

46

334

~~14~~
~~743~~
745

DECLARATIE

Subsemnatul N CARANDINO ziarist in continuare declar:

Activitatea mea in străinătate ar fi avut ca obiectiv susţinerea luptei partidului naţional ţărănesc din ţară in sensul instaurări unui regim de libertăţi publice şi democraţie in sensul naţional ţărănesc.-

Nu am avut timp să examinez in lini generale măcar colaborarea meau cu restul echipei care pleca. Totuşi cred că activitatea mea s'ar fi desfăşurat pe linia păstrată in ţară şi condusă peste hotare de ION MIHALACHE in conformitate cu principiile vechi şi bine cunoscute ale partidului.

In ce priveste instrucţiuni şi documente N'am dus cu mine. Am incercat să trec peste hotare persoana mea care constitue cel mai autentic document in luptă pentru libertate.-

Din punct de vedere financiar sunt convis că m'aş fi descurcat destul de greu in străinătate. Am avut increderea la plecare in resursele mele de activitate şi in priceperea mea profesională.-

(ss) Carandino

18.VII.947.

P. Conf.
[signature]

18 Iulie 1947
Dată în ... Dr. ...
Fila 15
Fila 744
746

Declarație

Subsemnatul N. Carandino găsit în continuare, declar

Activitatea mea în străinătate ar fi avut ca obiectiv susținerea luptei partidului național-țărănesc din țară în sensul instaurării ~~unui adânc~~ unui regim de libertăți publice și democrație în sensul național-țărănesc.

Nu am avut timp să examinez în linii generale măcar colaborarea mea cu restul echipei care pleca. Totuși cred că activitatea mea s'ar fi desfășurat pe linia păstrată în țară și condusă peste hotare de Ion Mihalache în conformitate cu principiile vechi și bine cunoscute ale partidului.

În ce privește instrucțiuni și documente n'am dus cu mine. Am încercat să trec peste hotare persoana mea care constitue cel mai autentic document în lupta pentru libertate.

Din punct de vedere financiar sunt convins că m'aș fi descurcat destul de greu în străinătate. Am avut încredere la plecare în resursele mele

de activitate și în priceperea mea profesională.

18/7/947

N. Carandino

16
745
747

Alba

62

25 Iulie 1947

D E C L A R A T I E

Subsemnatul N.CARANDINO,născut în anul 1905,luna Iulie ,ziua 20,fiul lui Gherasim şi al Elenei,de profesiune ziarist,căsătorit cu Elena Guşeilă,originară din oraşul Brăila,de religie ortodoxă,de naţionalitate român, cu serviciul militar satisfăcut în Reg.3 Art. Franţa,cu gradul de S lt.în rezervă.Nici o condamnare.Domiciliul actual Str.Spiru Haret Nr.16 Bucuresti.Membru al Partidului Naţional-Ţărănesc,declar următoarele:

__INTREBARE__: Ce atitudine a avut conducerea P.N.T., imediat după 23 August 1944,odată cu izgonirea trupelor hitleriste faţă de situaţia internă?

__RASPUNS__: La acea epocă nu făceam în nici un fel parte din conducerea P.N.T.,nefiind nici măcar director al ziarului "Dreptatea".Din considerarea faptelor,datelor istorice se stie că P.N.T.,alături de celelalte partide solidare la înfăptuirea actului dela 23 August s'a străduit să facă politica "Blocului Democratic".Au izbucnit o serie de divergenţe însă care au stricat admosfera de colaborare şi care a determinat partidul National-Ţărănesc după ce s'a denunţat Blocul Democratic să urmeze linia intereselor proprii ale partidului.

__INTREBARE__: Dar faţă de situatia externă.?

__RASPUNS__: Faţă de situatia externă Partidul [illegible] a urmărit aplicarea Conventiei de Armistitiu dela [illegible] 1944 şi preconiza o politică a apropriere faţă de [illegible] aliaţi.

__INTREBARE:__ Care a fost rolul P.N.T.,in Guvernele [illegible] Nătescu şi Rădescu.?

__RASPUN__ : Nu am cunoştinţă directă despre [illegible] tiv al conducerii şi al delegaţilor ei în cele [illegible] nări ,insă stiu ,ca orisice membru de partid că [illegible] sau bucurat de sprijinul P.N.T.-ului ,ca şi al [illegible]

./.

743

partide din Blocul Democratic.

INTREBARE: Ce rol a avut conducerea P.N.T.,-ului,in opera guvernelor Sănătescu şi Rădescu de sabotare a conventiei de Armistitiu.?

RASPUNS: Stiu că au existat divergente in aplicarea Conventiei de Armistitiu intre guvernele respective si Comisia Aliată de Control.Nu stiu care din persoanele din guvern sau din Administratia Publică sar fi făcut vinovate de acuzarea sabotării Conventiei de Armistitiu.Nu cunosc pozitia conducerii P.N.T.-ului,fată de aceasta problemă.

INTREBARE: Care a fost rolul conducerii P.N.T.,in evenimentele dela 24 Februarie 1945?

RASPUNS: Eram in aceia epocă Director General al Teatrelor şi Director al Teatrului Naţional.Pentru a putea face fată grelei situatii in care se aflau instituţiile pe care le conduceam,am renunţat la orice activitate gazetărească şi politică închinându-mi tot timpul disponibil rezolvării problemelor de resort.In consecinte nu am cunostinţă dacă conducerea P.N.T.-ului a avut sau nu vre'un rol in aceste evenimente.

INTREBARE: Ce atitudine a adoptat conducerea P.N.T.-ului după formarea guvernului de larga concentrare democratică Dr. PETRU GROZA?

RASPUNS: Este de notorietate publică faptul că P.N.T.,prin conducerea sa a luat opozitie potrivnică acestui guvern

INTREBARE: Ce rol a avut conducerea P.N.T.,in conflictul constitutional din preajma lui 23 August 1945.?

RASPUNS: După stiinţa mea conducerea de partid a informat pe Suveran despre situatia din ţară şi despre pozitia partidului.Este posbil ca aceste informatiuni să fi contribuit pe lângă altele la declansarea conflictului .Nu am detalii in aceasta privinţă,neavând rol de conducere in partid.

INTREBARE: Ce a urmărit conducerea P.N.T.-ului prin trimiterea unui reprezent nt al său in guvern,după acordul [illegible] la Moscova?

RASPUNS: După ştiinţa mea acest reprezentant avea in primul rând rolul de a controla aplicarea acordului [illegible] Moscova.

INTREBARE: Cine avea conducerea efectivă a presei partidului şi cine trasa linia de conduită pentru presă şi [illegible] publicatiile de partid.?

./.

RASPUNS: Exista o Comisie zisă de Coordonare si control, compusă din domnii G. Zane, I. Hudiţă şi Gh. Pop, care aveau aceasta misiune.

INTREBARE: Care a fost atitudinea partidului N.T., faţă de alegeri în preajma lor, cât şi după efectuarea acestora.

RASPUNS: Partidul a luat o poziţie hotărâtă de luptă inalegeri contra B.P.D.-ului. S'a deslănţuit pe larg în Delegaţia Permanentă problema cartelului cu liberalii, ajungându-se la situatia cunoscută. Sau dat după ştiinţa mea directive organizatiilor în privinţa acordului în care trebuia să se desfăsoare lupta în campania electorală. Nu cunosc continutul lor neavând rol în organizarea de pe atunci a partidului. Nu sunt incadrat în nici un fel de organizatie judeţeană, în nici un sector sau circumscriptie.

INTREBARE: Care a fost forma de luptă preconizată si aplicată de conducerea P.N.T.-ului după alegeri?

RASPUNS: Partidul pe baza unor dosare sau unor dovezi acumulate, a proclamat falsificarea alegerilor si a hotărât să nu recunoască actualul Parlament. Intr'o şedinţă a Comitetului central, s'a hotărât drept consecinţe neparticiparea deputaţilor Naţionali-Tărănisti în Parlament.

INTREBARE: Ce fel de memoriu si de proteste şi la ce dată a intocmit si remis misiunilor streine conducerea P.N.T.

RASPUNS: După alegeri sau centralizat informatiile din tară la Secretariatul General sau intocmit memoriile de protest cunoscute si sau trimis misiunilor streine. Detalii în aceasta privinţă poate da Dl. PENESCU care a lucrat la intocmirea lor.

INTREBARE: Ce contineau memoriile:

RASPUNS: După câte imi reamintesc ele contineau un examen al alegerilor şi ajungeau la concluzia că aceste alegeri nu erau valabile.

INTREBARE: Ce se urmărea prin trimiterea acestor memorii.?

RASPUNS: Cred că se urmărea nerecunoaşterea alegerilor si efectuarea unor noui alegeri.

INTREBARE: In colaborare cu ce partide au fost intocmite aceste memorii si proteste.?

RASPUNS: Nu-mi reamintesc dacă protestele au fost redactate si semnate de toate cele trei partide de opoziţie

./.

sau dacă ele au fost făcute separat.

INTREBARE: Prin cine a menţinut conducerea P.N.T.-ului legătura cu Misiunile Streine Anglo-Americane.?

RASPUNS: Aceste legături au fost menţinute personal de Dl. IULIU MANIU şi secretarii săi şi de Dl. VASILE SERDICI

Cu presa şi cu ataşaţii de presă s'a întâmplat să am eu contact în deosebi oridecâteori Dl. IULIU MANIU făcea declaraţii publice corespondenţilor străini. Legături mai frecvente de ordin profesional am avut cu ataşaţii de presă american şi englezi D-nii FRANK SHEA şi BENETT.

INTREBARE: Ce membrii marcanţi ai partidului se află în străinătate.?

RASPUNS: Cunoscut pe Dl. AUGUSTIN POPA fost deputat şi fost Director al ziarului "Curierul" şi pe Dl. NICULESCU BUZESTI fost Ministru de Externe.

INTREBARE: Care este atitudinea P.N.T.-ului faţă de U,R.S.S.?

RASPUNS: Partidul Naţional-Ţărănesc a dus şi înainte şi după 23 August o politică de apropriere şi de sinceră colaborare cu U.R.S.S.

INTREBARE: Cum explicaţi că legăturile P.N.T.-ului în afară şi în străinătate nu au nici o contigenţă cu U.R.S.S.-ul.

RASPUNS: Recunosc că au existat legături slabe între P.N.T. şi U.R.S.S., însă aceasta nu din vina Partidului Naţional-Ţărănesc care în mod constant a militat pentru o politică de apropriere cu Rusia.

INTREBARE: Care sunt motivele pentru care partidul N.T., nu a fost niciodată prezent în toate actele poporului de prietenie şi colaborare cu U.R.S.S.-ul.?

RASPUNS: De cele mai multe ori asemenea manifestări au fost organizate direct sau indirect de guvern şi prezenţa factorilor de conducere din P.N.T., ar fi fost indezirabilă.

INTREBARE: Cum explicaţi ca asemenea manifestări nu au fost organizate de conducerea P.N.T.?

RASPUNS: Nu ştiu dacă sau încercat sau nu organizări de asemenea manifestări. Părerea mea personală este că partidul N.T., ale cărui sentimente filo-sovietice erau verificate şi cunoscute n'a socotit necesare asemenea manifestări publice.

./.

INTREBARE: Recunoasteţi utilitatea si prontitudinea sprijinului sovietic in domeniul politic şi in deosebi economic al României .?

RASPUNS: Fireste. Si in ziarul "Dreptatea" n'am intârziat de nenumărate ori să-l proclam si să mulţumesc.

INTREBARE: Ce s'a publicat de exemplu in "Dreptatea" referitor la cele lo mii de vagoane de grâu si de porumb care ne vin în prezent din U.R.S.S.

RASPUNS: S'a întârziat in comentarea acestui sprijin ,lucru care a fost relevat în termeni violenti de "Scânteia". S'a răspuns că din aceste intârzieri nu se poate trage vre'o concluzie sentimentele de admiratie si de gratitudine ale P.N.T., fată de U.R.S.S., fiind cunoscute şi deasupra unor asemenea intâmplări.

INTREBARE: Cum explicati atunci că fată de ajutorul Anglo-American,care nu avea nici valoarea si nici promtitudinea celui sovietic presa partidului National-Tărănesc a fost foarte activă intrebuinţând termeni de mare elogie.?

RASPUNS: Nu a fost in aceasta privintă o directivă a conducerii sau a mea personală. Comentariile au fost făcute de redactori după informaţiile lor personale sau după a cele pe care ziarul le primea direct dela Misiunile Anglo-Americane si străine in genere.

INTREBARE: Ce stiti despre activitatea membrilor marcanti ai P.N.T,-ului precum si a fostilor membri personalităti marcante aflate in străinătate.

RASPUNS: Nu a, nici o cunostintă directă in aceasta materie. Singurele mele informaţii au fost cele de notorietate publică aflate din ziare românesti sau străine si din posturi de radio.

INTREBARE: Prin cine ţinea conducerea P.N.T.-ului legătura cu aceste persoane aflate in străinătate.?

RASPUNS: Nu stiu.

INTREBARE: Ce stiţi despre activitatea lui GAFENCU in preajma si in timpul conferintei de pace dela Paris.

RASPUNS: Stiu că a scris articole in presa elvetiană si că a prezentat memorii la Conferinta de Pace. Nu stiu in ce măsură au fost luate in consid-rare.

INTREBARE: Cine a avut initiativa actiuni pornite de GAFENCU.?

RASPUNS: N stiu.

./.

37

704 181 22
753

<u>INTREBARE</u>: Ce știți despre propunerea făcută acu 8 luni conducerii P.N.T.-ului de către MACEC, pentru formarea Frontului Verde în Sud-Estul Europei.

<u>RASPUNS</u>: Nimic. Aflu acum pentru întâiaoară de această propunere.

<u>INTREBARE</u>: Ați auzit de existența și activitatea unui așa zis partid Social Creștin Român în străinătate.?

<u>RASPUNS</u>: N'am auzit niciodată.

<u>INTREBARE</u>: Când s'a luat hotărârea ca unii membrii din conducerea P.N.T.-ului să plece în străinătate .?

<u>RASPUNS</u>: N'am cunoștință despre o asemenea hotărâre. Nu s'a discutat această chestiune. în nici unul din forurile partidului la care am participat.

<u>INTREBARE</u>: Când ați meditat Dvs., personal prima oară la plecarea în străinătate.?

<u>RASPUNS</u>: N'aș putea exact preciza data. Cred că aproximativ o lună înainte de încercarea de a pleca.

<u>INTREBARE</u>: Care au fost motivele determinante pentru această hotărâre a plecării.?

<u>RASPUNS</u>: Motivele au fost multiple. In primul rând incapacitatea de a mă manifesta pe plan profesional din cauza numeroaselor împiedecări și vexacțiuni, cenzuri dificultăți de apariție a gazetei. Apoi motive de ordin personal și anume sentimentul din ce în ce mai accentuat că securitatea mea personală era amenințată. Șease colaboratori ai mei dela "Dreptatea" erau arestați și nu vedeam nici un motiv ca într'un viitor cât de apropiat să fiu al șeaptelea. Nemulțumiri de ordin personal și anume greutățile ce mi se făceau în partid și care sunt consemnate în memoriul găsit asupra mea la arestare au contribuit pe dealtă parte la hotărârea mea. Eram dela apariția gazetei într'o situație destul de grea, nevoit fiind să fac simultan față atacurilor adverse și deselor dificultăți dinăuntru. Nici un calcul de politică externă, nici o socoteală privitoare la conjunctura internațională n'a contribuit la decizia plecării.

<u>INTREBARE</u>: Cine va dat sugestia plecării în străinătate.?

<u>RASPUNS</u>: Nimeni. A fost ca hotărâre de principiu o inițiativă strict personală.

./.

INTREBARE: Unde urma să plecati.?

RASPUNS: Personal aşi fi plecat în Turcia şi în țările sau în țările din bazinul Mediteranei unde aşi fi putut să-mi valorific cunoştinţele mele de limba Franceză.

INTREBARE : Când aţi discutat cu Dl.MANIU, pentru prima oară hotărârea de a pleca în străinătate.?

RASPUNS: Prima dată am discutat aceasta eventualitate aproximativ cu o lună o lună şi jumătate înaintea datei de 13 Iulie. Nu-mi amintesc dacă aceasta discutie a avut loc cu ocazia unei invitaţii a D-lui IULIU MANIU sau cu prilejul ventrii mele la dumnealui dintr'o imprejurare oarecare.

INTREBARE: Care a fost părerea D-lui MANIU, când iaţi comunicat intenţiunea de a pleca.?

RASPUNS: N'am avut impresia că în primul moment proectul i-ar fi surâs. A obiectat chiar dificultatea de a găsi un înlocuitor la "Dreptatea" Apoi a consimţit.

INTREBARE: Pentru ce ati luat concediu dela "Dreptatea" la data de 5 Iulie.?

RASPUNS: Nu-mi amintesc ziua exactă a concediului. Motivele sunt pe larg arătate în memoriul găsit asupra mea la arestare pe aeroport.

INTREBARE: Cum explicati atunci că Dl.MANIU, a aprobat concediul fără să se preocupe de inlocuitorul dela "Dreptatea".?

RASPUNS: Cred că nu s'a pus problema inlocuitorului meu pentru timpul concediului de o lună, deoarece multe din atributiunile mele fuseseră trecute asupra Consiliului de Administratie şi a unor comitete.

INTREBARE: Când aţi lua cunostintă exact de data plecării Dvs., in străinătate.?

RASPUNS: Duminecă 13 Iulie la orele 7 -7.3o. când chemat de Dl.MANIU, m'am prezentat la D-sa.

INTREBARE: Arătaţi detaliat ce va spus Dl.MANIU, când va chemat la D-sa.?

RASPUNS: După câteva politeţi de rigoare şi o amabilitate referitoare la situatia mea dela "Dreptatea", mi-a comunicat că obiectul chemării mele este hotărârea de a mă trimite in străinătate chiar in acela noapte deoarece se ivise ocazie favorabilă cu un avion. Mi s'a mai comunicat că nu voi pleca singur şi că detalii voi primi cătré orele 9.3o-10 când urma să revin.

./.

INTREBARE: Când ati cunoscut exact ora si condititunile plecării.?

RASPUNS: La înapoiere mi s'a comunicat de către Dl. MANIU ora şi condititile precum si numele tovarăşilor mei de drum.Detaliile sunt cele din declaratiile anterioare pe care le menţin.

INTREBARE: care era misiunea sau activitatea pe care urma să o indeplinişi în străinătate,rezultat al discutiei avutecu Dl.MANIU.?

RASPUNS: La intrebarea mea făcută D-lui MANIU asupra activităţii ce aveam de desfăsurat în străinătate ,D-sa mi-a răspuns că aceasta nu avea să mă invete D-sa şi că activitatea se va desfăsura văzând şi făcând. In orice caz mi s'a spus că aveam să lupt pentru democraţie,pentru libertăţile publice si pentru uşurarea soartei deţinuţilor politici.

INTREBARE: Unde a hotărât Dl.MANIU că trebue să plecaţi şi ce detalii va dat în aceasta privinţă.?

RASPUNS: Cunosc numai obiectivul primei escale care trebuia să fie Turcia.Din conversatia la care am fost martor n'a reesit vre'un alt obiectiv precis,ci în mod vag după împrejurări eventuale deplasări în Franţa,Elvetia,Anglia,Statele Unite.,....

INTREBARE: Care erau persoanele cu care trebuia să luaţi legătura în străinătate.?

RASPUNS: Nu cunosc numele persoanelor cu care urma sau nu să se ia legătura,în afară fireşte de acelea însemnate pe cărtile de vizită găsite la mine şi care au fost propuse fie de Dl.MANIU,fie de Dl.HATEGANU.

INTREBARE: Dvs.,personal cu cine intenţionaţi să luaţi legătura în străinătate.?

RASPUNS: Nu am nici un fel de legături în străinătate si nu mi-am propus deci la plecare anume contacte.Fireste după împrejurări si după nevoi aşi fi stabilit legăturile care se ofereau în acel moment pentru mine necesare.

INTREBARE: Cu cine ati luat legătura inainte de plecare în intervalul dela prima comunicare a D-lui MANIU si până la plecare.?

RASPUNS: Cu nimeni .M'am dus acasă unde n'am găsit-o pe nevastămea.Mi-am făcut bagajele personale şi m'am înapoiat la Dl.MANIU.

./.

INTREBARE: Cine şi din ce fonduri urma să fiţi finanţat Dvs., şi soţia Dvs., pe timpul călătoriei.?

RASPUNS: Nimeni după ştiinţa mea nu avea să ne finanţeze, speram să pot numai în străinătate ca să mă pot întreţine. S'a discutat cu Dl. MANIU această problemă şi aflând că nu am mijloace proprii, Dl. MANIU a opinat că probabil mă vor ajuta ceilalţi până mă voi descurca singur.

INTREBARE: Aţi discutat cu cineva din grup această chestiune.?

RASPUNS: Nu am discutat în mod special, dar era ştiut că nu am resurse suficiente.

INTREBARE: Ce legături aţi avut Dvs., cu ziarul "Ardealul".?

RASPUNS: Am scris la ziarul "Ardealul" după dispariţia presei naţional-ţărăniste la 6 Martie, timp de câteva luni de zile. Aceasta la solicitarea directorului ANTON IONEL MURESANU, care mi-a oferit libertate de atitudine.

INTREBARE: Cine susţinea ziarul "Ardealul".?

RASPUNS: Nu ştiu care erau resursele economice ale "Ardealului". Am întrebat însă pe Dl. MANIU care ma autorizat să colaborez în sensul vederilor mele.

INTREBARE: Primea ziarul "Ardealul" directive de atitudine şi dela cine.?

RASPUNS: Nu ştiu. Eu personal nu am primit nici un fel de directive.

INTREBARE: Cunoaşteţi pe Comandorul CIOROIU.

RASPUNS: Da, il cunosc dela reprezentarea piesei sale la Teatrul Naţional Studio. Nu-mi amintesc data; ea se poate stabili în preajma premierei piesei "Descătuşare".

INTREBARE: Cine vi la recomandat.?

RASPUNS: Nu-mi reamintesc, probabil lumea de teatru.

INTREBARE: Ce raporturi aţi avut cu el.?

RASPUNS: Foarte vagi. Venea din când în când pe la ziar şi aducea articole.

INTREBARE: Ce articole a scris Comandorul CIOROIU la ziarul "Dreptatea"

RASPUNS: Nu pot preciza. Ştiu însă că aborda subiecte de ordin general într'un stil destul de încărcat.

INTREBARE: Ce lucrări de documentare a făcut Comandorul CIOROIU.?

RASPUNS: Mi-a dat intr'o zi ca să consult două lucrări ale sale, pe care dealtfel nu am avut răgazul necesar să le citesc. Era vorba după câte imi reamintesc de contribuția noastră la războiul anti-hitlerist si de reorganizarea unui minister de resort militar probabil aeronautică. 757

INTREBARE: Cui i-au fost date cele două lucrări ce vau for prezentate.?

RASPUNS: Nu stiu. Bănuesc că le-a fi prezentat si D-lui MANIU. Eu le-am lăsat exemplarele primite pe biroul meu printre hârtii.

INTREBARE: Care erau persoanele din partidul national-tărănesc, cu care avea legături.?

RASPUNS: Nu stiu cred că il vedea pe Dl. IULIU MANIU, iar despre rest știu că avea relații simple cu băeții din gazetă.

INTREBARE: Care era părerea comandorului CIOROIU despre activitatea partidului National-Tărănesc.?

RASPUNS: Bănuesc că nu avea părere defavorabilă pentru partid, deoarece aducea colaborări la ziar si in frecventa probabil pe Dl. MANIU.

Drept care dau prezenta declaratie si o semnez.

ss/N. Carandino.

Dată in fața noastră.

Inspector:
ss/ Nicolae Dobre.

V/2. Iulie 1947.

Declarație

Subsemnatul N. Carandino născut în anul 1905 luna Iulie ziua 20 fiul lui Gherasim și al Elenei de profesiune ziarist căsătorit cu Elena Gușilă originar din orașul Brăila de religie ortodoxă, de etnie naționalitate română cu serviciul militar satisfăcut în Reg. 3 Art. Franța, cu gradul de sublocotenent în rezervă. Nici-o condamnare. Domiciliul actual Str. Spiru Haret 16 București. Membru al partidului național-țărănesc declar următoarele:

1) Ce atitudine a avut conducerea P.N.Ț. imediat după 23 August 1944 odată cu izgonirea trupelor hitleriste față de situația internă?

La acea epocă nu făceam în nici-un fel parte din conducerea P.N.Ț. nefiind nici măcar directorul ziarului „Dreptatea". Din considerarea faptelor, astăzi istorice, se știe că P.N.Ț alături de celelalte partide solidare la înfăptuirea actului dela 23 August s'a străduit să facă politica „blocului democratic". Au izbucnit o serie de divergențe însă care au stricat atmosfera de colaborare și care au determinat partidul național-țărănesc, după ce s'a denunțat blocul democratic să urmeze linia intereselor proprii ale partidului

2) Dar față de situația externă?

Față de situație externă partidul național-țărănesc a urmărit aplicarea convenției de armistițiu dela 6 Septembrie 1944 și preconiza o politică de apropiere față de Marii Aliați.

3) Care a fost rolul P.N.Ț în guvernele Sănătescu și Radescu?

Nu am cunoștință directă despre rolul efectiv al conducerii și al delegaților ei în cele trei guverne însă știu, ca orișice membru de partid că

N. Carandino

aceștia s'au bucurat de sprijinul P.N.T.-ului ca și al celorlalte partide din Blocul democratic.

4) Ce rol a avut conducerea P.N.T.-ului în opera guvernelor Sănătescu și Rădescu de sabotare a convenției de armistițiu?

Știu că au existat divergențe în aplicarea convenției de armistițiu între guvernele respective și Comisia Aliată de Control. Nu știu care din persoanele din guvern sau din administrația publică s'ar fi făcut vinovate de acuzarea sabotării convenției de armistițiu. Nu cunosc poziția conducerii P.N.T.-ului față de aceste probleme.

5) Care a fost rolul conducerii P.N.T. în evenimentele dela 24 Februarie 1945?

Eram în acea epocă director general al teatrelor și director al Teatrului Național. Pentru a putea face față grelei situații în care se aflau instituțiile pe care le conduceam am renunțat la orice activitate gazetărească și politică, închinându-mi tot timpul disponibil rezolvării problemelor de resort. In consecință nu am cunoștință dacă conducerea P.N.T.-ului a avut sau nu vre-un rol în aceste evenimente.

6) Ce atitudine a adoptat conducerea P.N.T după formarea guvernului de largă concentrare democratică Dr. Petru Groza?

Este de notorietate publică faptul că P.N.Ț. prin conducerea sa a luat o poziție potrivnică acestui guvern.

7) Ce rol a avut conducerea P.N.T în conflictul constituțional din preajma lui 23 August 1945?

După știința mea conducerea de partid a informat pe Surman despre situația din țară și despre poziția partidului. Este posibil ca aceste informațiuni să fi contribuit pe lângă altele la declanșarea conflictului.

N. Carandino

51

(2)

~~44~~ 38

759

8) Ce a urmărit conducerea P.N.Ț.ului prin trimiterea unui reprezentant al său în guvern, după acordul dela Moscova?

… detalii în această privință neavând rol de conducere în partid.
După știința mea acest reprezentant avea în primul rând rolul de a controla aplicarea acordului dela Moscova.

9) Cine avea conducerea efectivă a presei partidului și cine trasa linia de conduită pentru presă și pentru publicațiile de partid?

Exista o comisie pusă de coordonare și control compusă din d-nii G. Zane, I. Hudiță și Gh. Pop care avea această misiune.

10) Care a fost atitudinea partidului național-țărănesc față de alegeri, în preajma lor cât și după efectuarea acestora.

Partidul a luat o poziție hotărâtă de luptă în alegeri contra B.P.D.-ului. S'a desbătut pe larg în delegația permanentă problema cartelului cu liberalii ajungându-se la situația cunoscută. S'au dat după știința mea directive organizațiilor în privința modului în care trebuia să se desfășoare lupta în campania electorală. Nu cunosc conținutul lor neavând rol în organizarea de pe teren a partidului. Nu sunt încadrat în nici-un fel de organizație politicană, în nici-un sector sau circumscripție.

11) Care a fost forma de luptă preconizată și aplicată de conducerea P.N.Ț.ului după alegeri?

Partidul pe baza unor dosare și a unor dovezi acumulate a proclamat falsificarea alegerilor și a hotărât să nu recunoască actualul Parlament. Într'o ședință a comitetului central executiv s'a hotărât drept consecință neparticiparea deputaților naț.-țărăniști în Parlament.

12) Ce fel de memorii și/de proteste și la ce date a întocmit și trimis misiunilor străine conducerea P.N.Țărănesc.

După alegeri s'au centralizat informațiile din țară la secretariatul general. S'au întocmit memoriile de protest cunoscute și s'au trimis misiunilor străine. Detalii în această privință poate da d. Penescu care a lucrat la întocmirea lor.

N. Carandino

(6)

13) Ce cuprindeau memoriile?

După câte îmi reamintesc ele cuprindeau un examen al alegerilor și ajungeau la concluzia că aceste alegeri nu erau valabile

14) Ce se urmărea prin trimiterea acestor memorii?

Cred că se urmărea nerecunoașterea alegerilor și efectuarea unor noi alegeri

15) In colaborare cu ce partide au fost întocmite aceste memorii și proteste?

Nu-mi reamintesc dacă protestele au fost redactate și semnate de toate cele trei partide de opoziție sau dacă ele au fost făcute separat.

16) Prin cine a menținut conducerea P.N.T.-ului legătura cu misiunile streine (anglo-americane)

Aceste legături au fost menținute personal de d. Iuliu Maniu și secretarii săi (și de d. Vasile Serdici). Cu presa și cu atașații de presă s'a întâmplat să am eu contact în diverse ocaziuni când d. Iuliu Maniu făcea declarații publice corespondenților streini. Legături mai frecvente de ordin profesional am avut cu atașații de presă american și englez d-nii Frank Shea și Benett.

17) Ce membri marcanți ai partidului național-țărănesc se află în streinătate?

Cunosc pe d. Augustin Popa fost deputat și fost director al ziarului „Curierul" și pe d. Niculescu Buzești fost ministru de externe.

18) Care este atitudinea P.N.T.-ului față de U.R.S.S.?

Partidul național-țărănesc a dus și înainte și după 23 August o politică de apropiere și de sinceră colaborare cu U.R.S.S.

19) Cum explicați că legăturile P.N.T.-ului în țară și în streinătate nu au nici o contingență cu U.R.S.S.-ul?

Recunosc că au existat legături slabe între P.N.Ț. și U.R.S.S. însă aceasta nu din vina partidului național-țărănesc care în mod constant a militat pentru o politică de apropiere cu Rusia.

N. Carandino

(6)

39

760

27) Ce ştiţi despre activitatea lui Gafencu în preajma şi în timpul conferinţei de pace dela Paris?	Ştiu că a scris articole în presa elveţiană şi că a prezentat memorii la conferinţa de pace. Nu ştiu în ce măsură au fost luate în considerare.
28) Cine a avut iniţiativa acţiunii pornite de Gafencu?	Nu ştiu.
29) Ce ştiţi despre propunerea făcută acum opt luni conducerii P.N.Ţ.-ului de către Hodza pentru formarea frontului verde în sud-estul Europei?	Nimic. Aflu acum pentru întâia oară de această propunere.
30) Aţi auzit de existenţa şi activitatea unui aşa zis partid social creştin român în străinătate?	N'am auzit niciodată.
31) Când s'a luat hotărârea ca unii membri din conducerea P.N.Ţ.-ului să plece în străinătate?	N'am cunoştinţă despre o asemenea hotărâre. Nu s'a discutat această chestiune în nici-unul din forurile partidului la care am participat.
32) Când aţi meditat Dv personal prima oară la plecarea în străinătate?	N'aş putea exact preciza data. Cred că aproximativ o lună înainte de încercarea de a pleca.
33) Care au fost motivele determinante pentru această hotărâre a plecării?	Motivele au fost multiple. In primul rând imposibilitatea de a mă manifesta pe plan profesional din cauza nume=roaselor împiedecări şi vexaţiuni, cenzu=rii şi dificultăţi de apariţie a gazetei. Apoi motive de ordin personal şi anume sentimentul din ce în ce mai accentuat că secu=ritatea mea personală era ameninţată. Şase colaboratori ai mei dela „Dreptatea" erau arestaţi şi nu vedeam nici-un motiv ca într'un viitor cât de apropiat să fiu al şaptelea. Nemulţumiri de ordin personal şi anume greută=

N. Carandino

20) Care sunt motivele pentru care partidul naţional-ţărănesc nu a fost niciodată prezent în toate actele poporului de prietenie şi colaborare cu U.R.S.S.-ul?

De cele mai multe ori asemenea manifestări au fost organizate direct sau indirect de guvern şi prezenţa factorilor de conducere din P.N.Ţ. ar fi fost indezirabilă.

21) Cum explicaţi că asemenea manifestări nu au fost organizate de conducerea P.N.Ţ?

Nu ştiu dacă s'au încercat sau nu organizări de asemenea manifestări. Părerea mea personală este că partidul naţional-ţărănesc ale cărui sentimente filosovietice erau verificate şi cunoscute n'a socotit necesare asemenea manifestaţii publice.

22) Recunoaşteţi utilitatea şi promptitudinea sprijinului sovietic în domeniul politic şi îndeosebi economic al României?

Fireşte. Şi în ziarul „Dreptatea" n'am întârziat de nenumărate ori să-l proclam şi să mulţumesc.

23) Ce s'a publicat de exemplu în „Dreptatea" referitor la cele peste mii de vagoane de grâu şi de porumb care ne vin în prezent din U.R.S.S.

S'a întârziat în comentarea acestui sprijin, lucru care a fost relevat în termeni violenţi de „Scânteia". S'a răspuns că din această întârziere nu se poate trage nici-o concluzie sentimentele de admiraţie şi de gratitudine ale P.N.Ţ. faţă de U.R.SS. fiind cunoscute şi deasupra unor asemenea întâmplări

24) Cum explicaţi atunci că faţă de ajutorul anglo-american, care nu avea nici valoarea şi nici promptitudinea celui Sovietic presa partidului naţional-ţărănesc a fost foarte activă întrebuinţând termeni de mare elogiu?

Nu a fost în această privinţă o directivă a conducerii sau a mea personală. Comentariile au fost făcute de redactori după informaţiile lor personale sau după acele pe care ziarul le primea direct dela misiunile anglo-americane şi streine în genere

25) Ce ştiţi despre activitatea membrilor marcanţi ai P.N.Ţ.-ului precum şi a foştilor membri personalităţi marcante aflate în streinătate?

Nu am nici-o cunoştinţă directă această materie. Singurele mele informaţii au fost cele de notorietate publică aflate din ziare româneşti sau streini şi din posturi de radio.

26) Prin cine ţinea conducerea P.N.Ţ.-ului legătura cu aceste persoane aflate în streinătate

Nu ştiu.

N. Carandino

40, 159 (7) 40 261

tile ce mi-se făceau în partid [crossed out] sunt consemnate în memoriul [crossed out] asupra mea la creștere au contribuit pe de altă parte la hotărârea mea. Eram dela apariția gazetei într'o situație destul de grea, nevoit fiind să fac simultan față și atacurilor adverse și acelor dificultăți dinăuntru. Nici-un calcul de politică externă, nici-o socoteală privitoare la conjunctura internațională n'a contribuit la decizia plecării.

34) Cine v'a dat sugestia plecării în streinătate?

Nimeni. A fost ca hotărâre de principiu o inițiativă strict personală.

35) Unde urma să plecați?

Personal aș fi plecat în Turcia și în țările sau în țările din bazinul Mediteranei unde aș fi putut să-mi valorific cunoștințele mele de limbă franceză.

36) Când ați discutat cu d. Iuliu Maniu pentru prima oară hotărârea de a pleca în streinătate?

Prima dată am discutat această eventualitate aproximativ cu o lună o lună și jumătate înaintea datei de 13 Iulie. Nu-mi amintesc dacă această discuție a avut loc cu ocazia unei vizite a d-lui Iuliu Maniu sau cu prilejul venirii mele la dumnealui dintr'o împrejurare oarecare.

37) Care a fost părerea d-lui Maniu când i-ați comunicat intențiunea de a pleca?

N'am avut impresia că în primul moment proiectul i-ar fi surâs. A obiectat chiar dificultatea de a găsi un înlocuitor la „Dreptatea". Apoi a consimțit..

N. Carandino

38) Pentru ce aţi luat concediu dela „Dreptatea" la data de 5 Iulie?

Nu-mi amintesc ziua exactă a concediului. Motivele sunt pe larg arătate în memoriul găsit asupra mea la arestare pe aeroport.

39) Cum explicaţi atunci că d. Maniu a aprobat concediul fără să se preocupe de înlocuitorul D-voastră la „Dreptatea"

Cred că nu s'a pus problema înlocuitorului meu pentru timpul concediului de o lună deoarece multe din atribuţiunile mele fuseseră trecute asupra consiliului de administraţie şi a unor comitete.

40) Când aţi luat cunoştinţă exact de data plecării D-voastră în străinătate?

Duminică 13 Iulie la orele 7-7½ când chemat de d. Maniu m'am prezentat la d-sa.

41) Arătaţi detaliat ce v'a spus d. Maniu când v'a chemat la d-sa?

După câteva politeţe de rigoare şi o amabilitate referitoare la situaţia mea dela „Dreptatea" mi-a comunicat că obiectul chemării mele este hotărîrea de a mă trimite în străinătate chiar în acea noapte deoarece se ivise ocazie favorabilă cu un avion. Mi s'a mai comunicat că nu voi pleca singur şi că detaliile voi primi către orele 9½-10 când urma să revin.

42) Când aţi cunoscut exact ora şi condiţiunile plecării?

La înapoiere mi s'a comunicat de către d. Maniu ora şi condiţiile precum şi numele tovarăşilor mei de drum. Detaliile sunt cele din declaraţiile anterioare pe care le menţin.

43) Care era misiunea sau activitatea pe care urma să o înde=

N. Carandino

plecați în streinătate, rezultat al discuției avute cu d. Maniu?

La întrebarea mea făcută d-lui Maniu asupra activității ce aveam de desfășurat în streinătate, d-sa mi-a răspuns că aceasta nu avea să mă învețe domnia-sa și că activitatea se va desfășura răzând și făcând. În orice caz mi-s'a spus că aveam să lupt pentru democrație, pentru libertățile publice și pentru ușurarea soartei deținuților politici.

44) Unde a hotărât d. Maniu că trebuia să plecați și ce detalii v'a dat în această privință?

Cunosc numai obiectivul primei escale, care trebuia să fie Turcia. Din conversația la care am fost martor n'a reieșit vre-un alt obiectiv precis ci în mod vag după împrejurări eventuale deplasări în Franța, Elveția, Anglia, Statele Unite....

45) Care erau persoanele cu care trebuia să luați legătura în streinătate?

Nu cunosc numele persoanelor cu care urma sau nu să se ia legătura, în afară poate de acelea însemnate pe cărțile de vizită găsite la mine și care au fost propuse fie de d. Maniu fie de d. Hațegan.

46) Dvoastră personal cu cine intenționați să luați legătura în streinătate?

Nu am nici-un fel de legături în streinătate și nu mi-am propus deci la plecare anume contacte. Poate după împrejurări și după nevoi aș fi stabilit legăturile care se ofereau în acel moment pentru mine necesare.

47) Cu cine ați luat legătura înainte de plecare în intervalul dela prima comunicare a d-lui Maniu și până la plecare?

Cu nimeni. M'am dus acasă unde n'am găsit-o pe nevasta-mea. Mi-am făcut bagajele personale și m'am înapoiat la d. Maniu.

48) Cine și din ce fonduri urma să fiți finanțat D-v. și soția D-v. în timpul călătoriei?

Nimeni după știrea mea nu avea să ne finanțeze. Speram să pot munci în străinătate ca să mă pot întreține. S'a discutat cu d. Maniu această problemă și aflând că nu am mijloace proprii d. Maniu a opinat că probabil mă vor ajuta ceilalți până mă voi descurca singur.

49) Ați discutat cu cineva din grup această chestiune?

Nu am discutat în mod special, dar era știut că nu am resurse suficiente.

50) Ce legături ați avut D-voastră cu ziarul „Ardealul"?

Am scris la ziarul „Ardealul" după dispariția presei național-țărăniste la 6 Martie, timp de câteva luni de zile. Aceasta la solicitarea directorului Anton Ionel Mureșanu care mi-a oferit libertate de atitudine.

51) Cine susținea ziarul „Ardealul"?

Nu știu care erau resursele economice ale „Ardealului". Am întrebat însă pe d. Maniu care m'a autorizat să colaborez în sensul vederilor mele.

52) Primea ziarul „Ardealul" directive de atitudine și dela cine?

Nu știu. Eu personal nu am primit nici-un fel de directivă.

53) Cunoașteți pe comandorul Cioroiu?

Da. Il cunosc dela reprezentarea piesei sale la Teatrul Național-Studio. Nu-mi reamintesc data; ea se poate stabili în preajma premierei piesei „Descătușare".

54) Cine vi l'a recomandat?

Nu-mi reamintesc. Probabil lumea de teatru.

55) Ce raporturi ați avut cu el?

Foarte vagi. Venea din când în când pe la ziar și aducea articole.

N. Carandino

56) Ce articole a scris comandorul Ciorăin la ziarul „Dreptatea"?

Nu pot preciza. Știu numai că aborda subiecte de ordin general într'un stil destul de încărcat.

57) Ce lucrări de documentare a furnizat comandorul Ciorăin?

Mi-a dat într'o zi ca să consult două lucrări ale sale, pe care de altfel nu am avut răgazul necesar să le citesc. Era vorba după cele ținui reamintesc de contribuția noastră la războiul antihitlerist și de reorganizarea unui minister de resort militar probabil aeronautică.

58) Cui i-au fost date cele două lucrări care v'au fost prezentate?

Nu știu. Bănuiesc că le-o fi prezentat și d-lui Maniu. Eu le-am lăsat exemplarele primite pe biroul meu, printre hârtii.

59) Care erau persoanele din partidul național-țărănesc cu care avea legături?

Nu știu. Cred că îl vedea pe d. Iuliu Maniu. Iar despre rest știu că avea relații simple cu băieții din gazetă.

60) Care era părerea comandorului Ciorăin despre activitatea partidului național-țărănesc?

Bănuiesc că nu avea părere defavorabilă despre partid deoarece aducea colaborări la ziar și îl frecventa probabil pe d. Maniu.

Drept pentru care dau prezenta declarație și o semnez

N. Carandino

Dată în fața noastră

Insp. [signature]

27 Iulie 1947

DECLARATIE

Subsemnatul N.CARANDINO,domiciliat în Bucuresti Str. Spiru Haret Nr.16,născut în Brăila la 2o Iulie 19o5,de profesiune ziarist,membru al P.N.T.,declar următoarele:

Cu aprocimativ o lună,o lună şi jumătate înaintea încercării de plecare în străinătate am luat hotărârea să părăsesc ţara.Aceasta hotărâre am comunicat-o D-lui MANIU, care a fost de acord ca plecarea să aibă loc atunci când se va ivi ocazia.

Scopul iniţial pe care mi-l propusesem era să continui în străinătate lupta mea pentru libertăţile publice din România în acelaşi sens cu acţiunea politică şi profesională dusă în presa partidului sub semnătură,conform programului Partidului Naţional-Ţărănesc.

Din cauza aprecierii mele asupra admosferei politice, îmi luasem din timp anumite măsuri de prevedere si siguranţă încă înainte de luarea hotărârii de plecare.Intre aceste măsuri era si aceia de a schimba uneori domiciliul în timpul nopţii,dormind la diferite persoane prietene,. In afară de Dl.MANIU,nu am comunicat intenţiunea plecării ulterior soţiei mele şi D-nei BADULESCU.In intervalul dela luarea hotărârii plecării şi până la 13 Iulie am fost la Constanţa urmărind pe lângă recreere să cercetez cu proprii mei ochi situaţia pazei vapoarelor ,urmărind ideea unei eventuale plecări pe unul din vasele aflate în Port,turcesc englez sau american /U,S,A.argentina etc./.

După înapoierea d la Constanţa cred că am comunicat rezultatul constantărilor mele soţiei mele, iar D-nei BADULESCU i-am comunicat că nu se poate pleca pe această cale, vasele fiind păzite.Cred ,că iam comunicat acest lucru şi D-lui MANIU la o vizită pe care i-am făcut-o la câteva zile după înapoierea dela Constanţa.

Aceasta îmi este declaraţia pe care o semnez.

ss/N.Carandino.

Dată în faţa noastră.
Insp.N.Dobre.

Bu

(1)

163

44

765

Secret

27 Iulie 1947

Declaraţie

Subsemnatul V. Carandino domiciliat în Bucureşti Str. Spiru Haret 16 născut în Brăila la 20 Iulie 1905 de profesiune ziarist membru al partidului naţional-ţărănesc declar următoarele.

Cu aproximativ o lună, o lună şi jumătate înaintea încercării de plecare în streinătate am luat hotărârea să părăsesc ţara. Această hotărâre am comunicat-o domnului Maniu care a fost de acord urmând ca plecarea să aibă loc atunci când se va ivi ocazia.

Scopul principal pe care mi-l propusesem era să continui în streinătate lupta mea pentru libertăţile publice din România în acelaş sens cu acţiunea politică şi profesională dusă în presa partidului subsemnatului, conform programului partidului naţional-ţărănesc.

Din cauza aprecierilor mele asupra atmosferii politice, îmi luasem din timp anumite măsuri de prudenţă şi siguranţă încă înainte de luarea hotărârii de plecare. Intre aceste măsuri era şi aceia de a schimba uneori domiciliul în timpul nopţii dormind la diferite persoane prietene. In afară de d. Maniu am mai comunicat intenţiunea plecării ulterior soţiei mele şi d-nei Bădulescu. In intervalul dela luarea hotărârii plecării şi până la 13 Iulie am fost la Constanţa urmărind pe lângă recreere să cercetez cu proprii mei ochi situaţia pazei vapoarelor

V. Carandino

670 (4) 45

urmărind ideia unei eventuale plasări pe unul din vasele aflate în port, turcesc, englez sau american (U.S.A. Argentina etc). După întoarcerea dela Constanța cred că am comunicat rezultatul constatărilor mele soției mele iar d-nei Budulescu i-am comunicat că nu se poate pleca pe această cale vasele fiind păzite. Cred că i-am comunicat acest lucru și d-lui Maniu la o vizită pe care am făcut-o la câteva zile după întoarcerea dela Constanța.

Declarația mea este de deasupra pe care o semnez. N. Carandino.

106

Dată în fața noastră

Mr [illegible]

28 Iulie 1947.

765 ~~446~~

767

DECLARATIE

Subsemnatul N CARANDINO domiciliat in Bucuresti str Spiru Haret nr. 16, născut in Brăila la 20 Iulie 1905 de profesiune ziarist membru al partidului naţional ţărănesc in continuarea declaraţiei din ziua de 27 Iulie 1947 declar următoarele :

Cu ocazia vizitei ce am făcut Dlui MANIU la inapoierea dela Constanta, i-am comunicat că pe calea Mării nu este posibilă plecarea, deoarece vasele sunt supraveghiate. Am discutat apoi despre posibilitate plecării pe calea aerului. In cursul discuţiei arătându-se şi dificultăţile acestui mijloc, dat fiind că de curând plecase pe aceiaş cale comandorul STRATILESCU şi ştiam că se luaseră măsuri serioase de pază. Dl MANIU a inchis discuţia cu concluzia aşteptări până la ivirea vre unei ocazi favorabile.

Ulterior la o dată pe care nu mi-o amintesc exact, am fost la Buzău unde se găsea soţia mea, la familia ei (soră anume doamna FL. MARTINAS directoarea Liceului de fete din localitate) . Cu această ocazie am făcut o vizită dlui deputat ANGHEL la care am luat masa. Am rămas in Buzău aproximativ 2 - 3 zile.

La câteva zile după inapoierea dela Buzău, data exactă nu mi-o amintesc l-am vizitat pe Dl MANIU cu chestiuni de gazetă. Cu această ocazie m'a intrebat cum merge chestiunea plecării mele. I-am răspuns că nu este nimic nou şi mi-a comunicat săl ţin in curent dacă survine ceva. Până la data de 13 n'a mai survenit nimic nou in legătură că intenţia mea de plecare.

In dimineaţa de 13 m'am dus la dna Ang. BADULESCU unde am luat masa de prânz şi unde am rămas tot timpul zilei până către ora 19 . Interesându-mă telefonic acasă dacă sunt căutat de cineva , am aflat că am fost căutat de Dl MANIU prin Dl BOILA . Am dat telefon dlui BOILA şi mi-a comunicat să vin imediat la Dl MANIU. Cu o maşină m'am dus la Dl BOILA acasă crezând că îl găsesc acolo pe Dl MANIU şi aflând unde este m'am dus la sanatoriul JOVIN. Am fost introdus la Dl MANIU de Dl BOILA apoi rămânând singur cu

./.

766 47

Dsa după o scurtă introducere in care s'au discutat neplăcerile mele dela gazetă Dl MANIU mi-a comunicat că obiectul chemării mele îl consituie plecarea in străinătate urmând să.plec pe calea aerului chiar in acea noapte. Am intrebat dacă lucrul este bine organizat şi mi-a confirmat acest lucru. L-am intrebat deasemenea cu cine urmează să plec si ce am de făcut in străinătate. Mi-a comunicat că atât persoanele cât şi alte detalii privitoare la plecare imi va da la orele 21-21,3o când trebuia să revin din nou la Dsa. Imi reamintesc că relativ la cele ce aveam de făcut acolo la nedumerirea mea a răspuns că nu are el să invete epurele ce are de făcut in pădure şi că va trebui să lucrez văzând si făcând. Am fost acasă mi-am făcut bagajele şi m'am intors către ora 21,3o negăsindu-l pe Dl MANIU la sanatoriu. Mi s'a spus că s'ar plimba pe stradă in faţa casei şi că trebuie să revină in curând. Intre timp a venit Dl MIHALACHE şi apoi dl MANIU. Am intrat la Dl MANIU impreună cu Dl ION MIHALACHE. Din conversatie a reeşit că urmau să plece Dnii MIHALACHE, ILIE LAZAR şi PENESCU, Dl PENESCU trebuia să-şi ia şi soţia intrucât altfel refuza să plece. Am rugat să mi se ingăduie să-mi iau şi eu soţia. Dl IULIU MANIU a răspuns că este preferabil dacă este un loc liber să plece un bărbat. Am insistat asupra ipotezei in care nu ar pleca Dna PENESCU să pot obţine pentru soţia mea locul ei dar nu am primit nici un răspuns satisfăcător. Mi s'au dat detali asupra modalităţilor plecării detali descrise in declaratiile mele anterioare.

Aceasta imi este declaratia pe care o semnez.

/ss/ N CARANDINO

Dată in faţa noastră

Insp. N. DOBRE.

C. Conf.

N. Carandino

28 Iulie 1947

Declarație

Subsemnatul V. Carandino domiciliat în București str. Spiru Haret No 16 născut în Brăila la 20 Iulie 1905 de profesiune ziarist membru al partidului național-țărănesc în continuarea declarației din ziua de 27 Iulie 1947 declar următoarele:

Cu ocazia vizitei ce am făcut domnului Maniu la înapoierea dela Constanța i-am comunicat că pe calea mării nu este posibilă plecarea deoarece vasele sunt supravegheate. Am discutat apoi despre posibilitatea plecării pe calea aerului. În cursul discuției arătându-se și dificultățile acestui mijloc dat fiind că de curând plecase pe aceiaș cale comandorul Stratilescu și știam că se luaseră măsuri severe de pază. D. Maniu a încheiat discuția cu concluzia așteptării până la ivirea vreunei ocazii favorabile.

Ulterior la o dată pe care nu mi-o amintesc exact am fost la Buzău unde se găsea soția mea, la familia ei (soră anume d-na Fl. Mărtinaș directoarea liceului de fete din localitate). Cu această ocazie am făcut o vizită d-lui deputat Anghel la care am luat masa. Am rămas în Buzău aproximativ două, trei zile.

La câteva zile după înapoierea dela Buzău dată exactă nu mi-o reamintesc l'am vizitat pe d. Maniu cu chestiuni de gazetă. Cu această ocazie m'a întrebat cum merge chestiunea plecării mele. I-am răspuns că nu este nimic nou și mi-a comunicat să-l țin în curent dacă survine ceva.

V. Carandino

2

Până la data de 13 n'a mai survenit nimic nou în legătură cu intenția mea de plecare.
În dimineața de 13 m'am dus la dna Ang. Bădulescu unde am luat masa de prânz și unde am rămas tot timpul zilei până către ora 19. Interesându-mă telefonic acasă dacă sunt căutat de cineva am aflat că am fost căutat de d. Maniu prin d. Boilă. Am dat telefon d-lui Boilă și mi-a comunicat să vin imediat la d. Maniu. Cu o mașină m'am dus la d. Boilă acasă crezând că îl găsesc acolo pe d. Maniu și aflând unde este m'am dus la sanatoriul Jovin. Am fost introdus la d. Maniu de d. Boilă apoi rămânând singur cu d-sa după o scurtă introducere în care s'au discutat neplăcerile mele dela gazetă d. Maniu mi-a comunicat că obiectul chemării mele îl constitue plecarea în străinătate urmând să plec pe calea aerului chiar în acea noapte. Am întrebat dacă lucrul este bine organizat și mi-a confirmat acest lucru. L'am întrebat deasemenea cu cine urmează să plec și ce am de făcut în străinătate. Mi-a comunicat că atât persoanele cât și alte detalii privitoare la plecare îmi va da la orele 21-21³⁰ când trebuia să revin din nou la domnia-sa. Îmi reamintea că relativ la cele ce aveam de făcut acolo la nedumerirea mea a răspuns că nu are el să învețe iepurele ce are de făcut în pădure și că va trebui să lucrez văzând și făcând. Am fost acasă mi-am făcut bagajul și m'am reîntors către ora 21³⁰ negăsindu-l pe d. Maniu la sanatoriu. Mi s'a spus că s'a plimbă pe stradă în fața casei și că trebuie să revină în curând. Între timp

N. Carandino

(3) 449

a ieșit d. Mihalache și apoi și d. Maniu. Am intrat la d. Maniu împreună cu d. Ion Mihalache. Din convorbire a reieșit că urmează să plece d-nii Mihalache, Ilie Lazăr și Penescu, că d. Penescu trebuia să-și ia și soția întrucât altfel refuza să plece. Am sugerat să-mi se îngăduie să-mi iau și eu soția. D. Iuliu Maniu a răspuns că este preferabil dacă este un loc liber să plece un bărbat. Am insistat asupra ipotezei în care nu ar pleca d-na Penescu, să pot obține pentru soția mea locul ei dar nu am primit nici-un răspuns satisfăcător. Ni s'au dat detalii asupra modalităților plecării detalii descrise în declarațiile mele anterioare.
Aceasta îmi este declarația pe care o semnez N. Carandino.

Dată în fața noastră
Maj. [illegible]

28 Iulie 1947.

769 ~~770~~

DECLARATIE

771

Subsemnatul N.CARANDINO, domiciliat in Bucuresti Str.Spiru Haret Nr.16, născut in Brăila 20 Iulie 1905, de profesiune ziarist, declar următoarele, in continuarea declaratiei din dimineata zilei de 28 Iulie 1947:

Cu ocazia vizitelor făcute in ziua de 13 la Dl. MANIU am fost întrebat dacă am bani pentru plecare. La negatia mea, după un moment de încurcătură Dl. MANIU mi-a spus că probabil mă vor ajuta ceilalţi domni până ce mă voi descurca singur. Referitor la misiunea în străinătate subsemnatul nu cunosc nimic în plus afară de cele declarate anterior. Este posibil să fi fost discuţii în acest gen în inte sau după plecarea mea. Notez că plecând dela Dl. MANIU ultima oară au rămas prezenti Domnii ION MIHALACHE, VLAD HATEGAN, Ing. POPESCU si GAFENCU si fireste Dl. BOILA. Imi amintesc că in timpul discutiunilor sau mai antrenat următoarele subiecte. Referitor la succesiunea postului de Secretar General al Partidului Dl. MANIU a propus pe Dl. VENIAMIN, la care Dl. MIHALACHE n'a făcut opozitie. Bănuesc că aceaste soluţie de asteptare impedica venirea la acest post fie a D-lui HUDITA fie a D-lui ZANE compotitori mai vechi. Aceasta intrucât prezenţa vre'unuia din ultimii ar fi putut modifica echilibrul din partid şi ar fi modificat poate orientarea partidului. S'a discutat deasemeni despre un articol al D-lui LIVIANU privitor la neparticiparea deputatilor nationali-tărănisti in Parlament, articol ce fusese oprit de Dl. ZANE. Despre acest articol Dl. MANIU opina că trebue lăsat să apară. Referitor la rolul nostru în străinătate nu-mi reamintesc decât lucruri de ordin general între care rolul de a continua lupta partidului in străinătate pentru asigurarea libertăţilor publice a democratiei, în sensul programului Partidului National Tărănesc. Aceaste intrucât partidul socotea că nu putea face faţă altfel dificultăţilor de ordin intern în care se afla.

Aceasta este declaratia pe care o dau si semnez.

ss/. N.Carandino

Dată în fata noastră

Insp. N.Dobre.

58

28 Iulie 1947

766 770 57

Declarație

Subsemnatul N. Carandino domiciliat în București str. Spiru Haret 16 născut în Brăila 20 Iulie 1905 de profesiune ziarist declar următoarele, în continuarea declarației din dimineața zilei de 28 Iulie 1947

772

Cu ocazia vizitelor făcute în jur de 13 la d. Maniu am fost întrebat dacă am bani pentru plecare. La negația mea, după un moment de încurcătură d. Maniu mi-a spus că probabil mă vor ajuta ceilalți domni până ce mă voi descurca singur. Referitor la misiunea în străinătate subsemnatul nu cunoaște nimic în plus afară de cele declarate anterior. Este posibil să fi fost discuții în acest gen înainte sau după plecarea mea. Notez că plecând dela d. Maniu ultima oară au rămas prezenți d-nii Ion Mihalache, Vlad Vătășeanu(?), ing. Popescu(?) și Dafinescu(?) și firește d. Boilă. Îmi amintesc că în timpul discuțiunilor s'au mai atins următoarele subiecte. Referitor la succesiunea postului de secretar general al partidului d. Maniu a propus pe d. Veniamin la care d. Mihalache n'a făcut opoziție. Bănuiesc că această soluție de așteptare împiedica venirea la acest post fie a d-lui Hudiță fie a d-lui Penescu(?) competitori mai vechi. Aceasta întrucât prezența vre-unuia din ultimii ar fi putut modifica echilibrul din partid și-ar fi modificat poate orientarea partidului. S'a discutat deasemenea despre un articol al d-lui Livianu(?) privitor la participarea deputaților național-țărăniști în Parlament, articol ce fusese oprit de d. Penescu(?). Despre acest articol d. Maniu opina că trebuie lăsat să apară. Referitor la rolul nostru în străinătate nu-mi reamintesc decât lucruri de ordin general între care rolul de a continua lupta partidului în străinătate pentru [illegible]=

N. Carandino

(2) rea libertăţilor publice, a democraţiei, în sensul programului partidului naţional-ţărănesc. Aceasta întrucât partidul socotea că nu putea face faţă altfel dificultăţilor de ordin intern în care se afla. Aceasta este declaraţia pe care o dau şi semnez.

U. Carandino

Văzut-s-a faţa noastră
Ing. [illegible]

771 52

30 Iulie 1947

773

DECLARATIE
=============

Subsemnatul N.CARANDINO, domiciliat în Bucureşti Str. Spiru Haret Nr. 16, născut în Brăila la 20 Iulie 1905, de profesiune ziarist declar următoarele:

Relativ la locul unde se păstra Arhiva Secretă a Partidului subsemnatul nu am nici o cunoştinţă, acest lucru fiind de resortul secretarului partidului. Nu am nici o cunoştinţă în ceiace priveşte misiunea ce s'ar fi dat de către Partidul Naţional-Ţărănesc domnilor RADESCU, NICULESCU BUZEŞTI, şi VISOIANU, la plecarea lor în străinătate. Nu am cunoştinţă despre relaţiunile D-lui GRIGORE GAFENCU cu Partidul Naţional-Ţărănesc şi nu ştiu că acţiunea acestuia la Conferinţa de Pace să fi fost rezultanta unei dispoziţiuni date D-sale de cele trei partide de opoziţie din ţară /P.N.T., P.N.L. şi P.S.D./. Relativ la misiunea mea în străinătate repet şi susţin cele declarate anterior. Biletul scris de Dl. VLAD HATEGANU găsit asupra mea şi adresat D-nei MARIOARA DECEI, foloseşte termenul de "misiune importantă" deci nu cred că Dl. VLAD HATEGANU să fi ştiut în această privinţă mai mult decât mine. O acordare de depline puteri din partea D-lui IULIU MANIU către Dl. ION MIHALACHE nu s'a făcut în prezenţa mea şi nu am cunoştinţă despre caz. Am auzit de un manifest al Generalului RADESCU; nu l-am văzut şi nu ştiu nici pe ce cale a ajuns în ţară şi nici în ce mod a fost difuzat.-

Aceasta este declaraţia mea pe care o semnez.

ss/N.Carandino.

Dată în faţa noastră
ss/Insp.N.Dobre.

P.Conf.
Insp. [signature]

~~768~~ 772 30 Iulie 1947
~~53~~

Declaraţie

Subsemnatul N. Carandino domiciliat în Bucureşti Str. Spiru Haret 16 născut în Brăila la 20 Iulie 1905 de profesiune 774 ziarist declar următoarele:

Relativ la locul unde se păstra arhiva secretă a partidului subsemnatul nu am nici-o cunoştinţă, acest lucru fiind de resortul secretariatului partidului. Nu am nici-o cunoştinţă în ceeace priveşte misiunea ce s'ar fi dat de către partidul naţional-ţărănesc domnilor Rădescu, Niculescu Buzeşti şi Vişoianu la plecarea lor în străinătate. Nu am cunoştinţă despre relaţiunile d-lui Grigore Gafencu cu partidul naţional-ţărănesc şi nu ştiu că acţiunea acestuia la conferinţa de pace să fi fost rezultanta unei dispoziţiuni date domniei sale de cele trei partide de opoziţie din ţară (P.N.Ţ, P.N.L şi P.S.D) Relativ la misiunea mea în străinătate repet şi susţin cele declarate anterior. Biletul scris de d. Vlad Haţeganu, găsit asupra mea şi adresat doamnei Marioara Deci foloseşte termenul de „misiune importantă" deşi nu cred că d. Vlad Haţeganu să fi ~~fost~~ ştiut în această privinţă mai mult decât mine. O acordare de depline puteri din partea d-lui Iuliu Maniu către d. Ion Mihalache nu s'a făcut în prezenţa mea şi nu am cunoştinţă despre ea. Am auzit de un manifest al generalului Rădescu, nu l'am văzut şi nu ştiu nici pe ce cale a ajuns în ţară nici în ce mod a fost difuzat.

Aceasta este declaraţia mea pe care o semnez N. Carandino

Dată în faţa noastră
Insp. [signature]

773

54

4 August 1947

779

775

D_E_C_L_A_R_A_T_I_E_.

Subsemnatul N.CARANDINO,domiciliat in Bucuresti,Str.Spiru Haret Nr.16,născut in Brăila in anul 1905,luna Iulie,ziua 20,de profesiune ziarist,membru al fostului partid National-Tărănesc declar următoarele:

Pe PAMFIL SEICARU,il cunostiam de mult timp din raporturi de ordin profesional.Aproximativ in jurul izbugnirii războiului anti-sovietic intâlnind pe PANFIL SEICARU,pe stradă si neavând serviciu mi-a propus să scriu la gazeta lui.Am refuzat si chemându-mă a doua zi la biroul său mi-a dat conducerea editării unui "Dictionar Politic" ca libertatea deplină in ceiace priveste continutul,redactarea,colaborarea,etc. Din cauza evenimentelor acest dictionar n'a apărut iar eu am fost trecut la "Curentul Familiei" de a cărui aparitia ingrijam.Rolul meu la aceastarevistă era de se retar de Redactie fixând materialul care intra inpagină fără a purta altă răspundere decât tehnica.Pe d-nii ERICH MATZKUS şi SIEGFRIEAT KAYSER,directorii O.C.R.-ului i-am cunoscut intâmplător la un concurs organizat de "Curentul Familiei" cu care ocazie am multumit in numele ziarului pentru premiile care se acordaseră.-Nu am revăzut pe acesti domni si nici nu am avut nici inainte nici după nici un fel de relatiune alta cu dumnealor.-

Cu ocazia implinirii a 14 ani dela aparitia ziarului "Curentul" am scris două articole omagiare intitulate: "Pamfil Seicaru Parlamentar" si un altul al cărui titlul exact nu-mi reamintesc in care se vorbea de"Dictionarul Politic".In primul articol am evocat in plină dictatură admosfera parlamentară pe care o cunoscusemn direct ca ziarist,precum si figurile mai importante care ocupau inacel timp tirbuna.-

Intre acestea din urmă am pomenit pe : NICOLAE IORGA, VIRGIL MAGIARU,OCTAVIAN GOGA,etc..etc. Referitor la fraza " GLASUL PROFETIC A LUI OCATVIAN GOGA CARE RASUNA IN PARLAMENT" , am inteles specificul tehnic al unei voci de rezonanță. Nu stiu dacă PAMFIL SEICARU a făcut vreo interventie pentru scoaterea mea din Lagărulul dela Tg. Jiu,unde am fost internat in 1942-43,timp de trei luni. Este posibil ca pe baza sentimentului de prietenie să fi făcut acest lucru. După plecarea lui SEICARU n'am avut nici un rol oficial in conducerea " CURENTULUI". Dela 23 August 1944 până la 6 Martie 1945 am indeplnit functia de prim redactor al ziarului " DREPTATEA cu exceptia perioadei Ianuarie 1945-Martie 1945,când functia de director general al teatrelor pe care am indeplinit-o m'a obligat să nu mă mai ocup de gazetărie.

Am reluat lucru la "DREPTATEA" la reaparitiea ei in aceias functie dela 8 Februarie 1946 aproximativ până la data când a fost numit director. Tonul de critică vehementă al ziarului si linia de atac impotriva guvernului si al regimului dela 6 Martie era impirmat de conducerea partidului si anume personal de Dl IULIU MANIU care in conversatiile cu subsemnatul cerea mentinerea atitudine de atac contra guvernului. Anumite note,insinuări si tendinte care au fost interpretate ca antisovietice si antirasiale,apărute in ziarul "DREPTATE" au fost imprimate fără stință si aprobarea subsemnatului a cărui atitudine de care intelege să răspundă este acea din artcolele apărute sub semnătură. Este dela sine inteles că rămân solidar ca director cu linia generală politică a ziarului. Referitor la relatiunile dintre gazetă si gazetari anglo-americani declar că nu am avut decât releatiunile normale de informale. Nu am participat la nici o conferintă de presă cu gazetarii streini,afară de cele cu caracter public la care participa intreaga presă. Cu ocazia vizitei in România a Dlui MARKHAIM am fost vizitat del Dsa la gazetă si i-am intors vizita la ATHENEE PALAS.

In afară de activitatea mea pur ziaristă de director al ziarului " DREPTATEA" ,subsemnatul am desfăşurat şi o activitatea in partid la diverse intruniri unde am fost invitat si unde am luat cuvântul.

Aceasta imi este declaratia pe care o semnez.

/ss/ N CARANDINO

Data in fata noastră
Insp. Nic. Dobre.

4 August 1947

777 775 776 777

Declarație

Subsemnatul N. Carandino domiciliat în București str. Gim Haret 16 născut în Brăila în anul 1905 luna Iulie ziua 20 de profesiune ziarist, membru al fostului partid național-țărănesc declar următoarele.

Pe Pamfil Șeicaru îl cunoșteam de mult timp din raporturile de ordin profesional. Aproximativ în preajma izbucnirii războiului antisovietic întâlnind pe Pamfil Șeicaru pe stradă și neavând serviciu mi-a propus să vin la gazeta lui. Am refuzat și chemându-mă a doua zi la biroul său mi-a dat conducerea editării unui „Dicționar politic" cu libertate deplină în ceeace privește conținutul, redactarea, colaborarea etc. Din cauza evenimentelor acest dicționar n'a apărut iar eu am fost trecut la „Curentul familiei" de a cărui apariție îngrijeam. Rolul meu la această revistă era de secretar de redacție fixând materialul care intra în pagină fără a purta altă răspundere decât tehnică. Pe d-nii Erich Motzkus și Siegfried Kayser directorii O.C.R.-ului i-am cunoscut întâmplător la un concurs organizat de „Curentul familiei" cu care ocazie am mulțumit în numele ziarului pentru premiile care se acordaseră. Nu am revăzut pe acești domni și nici nu am avut nici înainte nici după nici-un fel de relațiune alta cu dumnealor.

Cu ocazia împlinirii a paisprezece ani dela apariția ziarului „Curentul" am scris două articole omagiale intitulate „Pamfil Șeicaru parlamentar" și un altul al cărui titlu exact nu-mi reamintesc în care se vorbea de „Dicționarul politic". In primul articol am evocat în plină dictatură atmosfera

N. Carandino

parlamentari pe care o cunoscusem direct ca ziarist precum și figurile importante care ocupau în acel timp tribune. Între acestea din urmă am pomenit pe Nicolae Iorga, Virgil Madgearu, Octavian Goga etc etc. Referitor la fraza „glasul profetic al lui Octavian Goga care răsuna în Parlament" am înțeles specificul tehnic al unei voci de rezonanță. Nu știu dacă Panfil Șeicaru a făcut vre-o intervenție pentru scoaterea mea din lagărul dela Târgu Jiu unde am fost internat în 1942-1943 timp de trei luni. Este posibil ca pe baza sentimentului de prietenie să fi făcut acest lucru – După plecarea lui Șeicaru n'am avut nici-un rol oficial în conducerea „Curentului". Dela 23 August 1944 până la 6 Martie 1945 am îndeplinit funcțiunea de prim redactor al ziarului „Dreptatea" cu excepția perioadei Ianuarie 1945 – Martie 1945 când funcția de director general al teatrelor pe care am îndeplinit-o m'a obligat să nu mă mai ocup de gazetărie. Am reluat lucrul la „Dreptatea" la reapariția ei, în aceiaș funcțiune dela 8 Februarie 1946 (aproximativ) până la data când am fost numit director. Tonul de critică vehementă al ziarului și linia de atac împotriva guvernului și a regimului dela 6 Martie era imprimat de conducerea partidului și anume personal de d. Iuliu Maniu care în convorbirile cu subsemnatul cerea menținerea atitudinii de atac contra guvernului. Anumite note, insinuări și tendințe care au fost interpretate ca antisovietice și antirasiale, apărute în ziarul „Dreptatea" au fost imprimate fără știința și aprobarea subsemnatului a cărui atitudine de care înțelege să răspundă este acea din articolele apărute sub semnătură. Este dela sine înțeles că rămân solidar ca director cu linia generală politică a ziarului. Referitor la relațiunile dintre gazeta și gazetarii anglo-americani declar că nu am avut decât relațiunile normale de informare. Nu am participat la nici-o conferință de presă cu gazetari streini, afară de cele ca

N. Carandino

(3)

caracter public la care participa întreaga presă. Cu ocazia vizitei în România a d-lui Markham am fost vizitat de d-sa la gazetă și i-am întors vizita la Athenée Palace. În afară de activitatea mea pur ziaristică de director al ziarului „Dreptatea" subsemnatul am desfășurat și o activitate în partid, la diverse „întruniri" unde am fost invitat și unde am luat cuvântul.
Aceasta îmi este declarația pe care o semnez.

N. Carandino

57

778

Dată în fața noastră
Insp. [illegible]

82

4. Aug 1947

779

DECLARATIE

Subsemnatul CARANDINO NICOLAE ,domiciliat in Bucuresti strada Spiru Haret nr. 16 născut in Brăila la 26 Iulie 1905 de profesiune ziarist membru al fostului Partid Național Țărănesc, in continuarea declaratiei mele din ziua de 4 August 1947 declar următoarele :

Nu-mi amintesc că la intrunirea din 4 Septembrie 1946 a sectiei femeniei din sectorul III albastru, intrunire care a avut loc la Club să fi pronunțat cuvântul " RESIZTATI " In orice caz acest indemn nu putea avea in gura mea decât sensul unei invitati de a face fată la presiunea guvernamentală inaintea alegerilor apropiate si de a seconda pe bărbați in afirmarea electorală a paridului prin buletinul de vot.

La 8 Decembrie am vorbit la o intrunire a Tineretului Național Țărănesc si am lăudat spiritul de "SACRIFICIU" al celor tineri la 8 Noembrie. Am inteles prin această expresie infruntarea riscului de arestare sau brutalizarea in afirmarea unei credinte nationale si democratice. Deasemenea la o altă intrunire comemorând moartea studentului IACOVLOV am sfătuit pe ascultători să fie" PRUDENTI" . In sensul unei moderații care să evite incăerările sângeroase. Ca linie generală in toate cuvântările mele către cei tineri m'am străduit să combat ideia legionară, săvinț știind cât de usor poate aluneca un suflet tânăr si neformat dela ideia patriotică la ideia nationalistă extermistă și la cea antisemită.

Nu au răspândit nici un fel de svonuri in Martie 1947 asa cum mi se reproșează nici despre bumbacul sovietic nici despre anumite instructi ale ofiterilor E.C.Piati fată de soldați. Ambele stiri" sunt dealtfel total streine de domenul obisnuit al preocupărilor mele.

Am avăt legături de receptie oficiale si banchete cu membri Misiunilor Anglo-Americane. Legături profesionale mai frecvente relativ si de ordin profesional am avut cu atasati de presă BENETI și FRANK SHEA. Intâlneam in deosebi pe DI SHEA

./.

777 750

și pe ajutorul său SAM BUTA pela mese la Capșa. Aceasta întâmplător în deosebi afară de cazurile rare de invitație specială. Atât domnul SHEA cât și Dl BUTA se interesau de situația partidului national țărănesc, atât de cea oficială cât și de jocul de forțe politice din partid. Participau la aceste mese și ziariști de toate nuanțele aflați în restaurant dela extrema stângă până la moderat. Se întâmpla chiar să se încingă discuții în contradictori pe teme la ordinea zilei. Dl IMPERIU MATEESCU eu și el un obișnuit al mesei gazetarilor. Știu că în ultimul timp numai era în serviciul Misiunei Americane și că se ocupa de o afacere de filme. Tonul și linia "DREPTATII" au fost determinate de conducerea de partid în raport cu al ziarelor guvernamentale, Dl IULIU MANIU mi-a recomandat adeseori să mențin acel ton și acea linie. Dealtminteri nu-mi reamintesc să fi primit vre un îndemn de moderație din partea vreunui factor de răspundere, criticele împotriva ziarului fiind în general privitoare la calitatea lui tehnică sau la persupusul meu personalism. In legătura cu lupta electorală s'a hotărât intensificarea campaniei de presă și întruniri. La ziar s'a decis întrebuințarea de mai multe caricaturi și desemne precum și inserarea de material electoral tradiționar / apeluri, campanii etc./ Nu știu cine a creat și cine a comandat" echipele de șoc" din această perioadă. Nici nu știu de altfel să fi existat asemenea echipe. Știu că s'au luat de câteva ori măsuri de apărare la tipografie prin întrebuințare de oameni din organizația muncitorească. In timpul campaniei electorale am avut în afară de activitatea de presă și o participare oratorică la 2 - 3 întruniri, Nu am acționat altminteri pe teren neavând răspunderea nici unei organizații județene, de sector sau de circumscripție. In această perioadă au venit în țară mai mulți ziariști americani care m'au căutat pentru a obține relații cu privire la partid, la rezultatele probabil ale consultării sau pentru a obține audiențe și interviuri dela dl IULIU MANIU. In aceiaș epocă înainte și după alegeri Dl MANIU a făcut declarații publice presei străine cu care prilej am convocat pe gazetarii aflați în capitală.

Nu cred că vre un membru al condecerii centrale a Partidului să fi dat directive cu caracter antisovietic și rasism în timpul campaniei electorale.

Dacă asemenea fenomene locale sau produs bănuesc că ele sau datorit participării la alegeri a elementelor foste CUZISTE ȘI LEGIONARE care au profitat de împrejurare pentru,

./.

aşi răspândi doctrina".

Aceasta este declaratia mea pe care o semnez.

/ss/ N CARANDINO

Data in fata noastră

Sub director S Cernea,

P. Conf.

4 August 1947

178

782

Declarație

Subsemnatul N. Carandino domiciliat în București str. Spiru Haret No 16 născut în Brăila la 20 Iulie 1905 de profesiune ziarist membru al fostului partid național-țărănesc, în continuarea declarației mele din ziua de 4 August 1947 declar următoarele:

Nu-mi reamintesc ca la întrunirea din 4 Septembrie 1946 a secției feminine din sectorul III albastru, întrunire care a avut loc la club să fi pronunțat cuvântul „rezistați". În orice caz acest îndemn nu putea avea în gura mea decât sensul unei invitații de a face față la presiunea guvernamentală înaintea alegerilor apropiate și de a seconda pe țărăniști în afirmarea electorală a partidului prin buletinul de vot.

La 8 Decembrie am vorbit la o întrunire a tineretului național-țărănesc și am lăudat spiritul de „sacrificiu" al celor tineri la 8 Noembrie. Am înțeles prin această expresie înfruntarea riscului de arestare sau brutalizare în afirmarea unei credințe naționale și democratice. Deasemenea la o altă întrunire comemorând moartea studentului Lazăr am sfătuit pe ascultători să fie „prudenți" în sensul unei moderații care să evite încăierările sângeroase. Ca linie generală în toate cuvântările mele către cei tineri m'am străduit să combat ideia legionară șovină știind cât de ușor poate aluneca un suflet tânăr și neformat dela ideia patriotică, la ideia naționalistă extremistă și la cea antisemită.

Nu am răspândit nici-un fel de svonuri în Martie 1947 așa cum mi-se reproșează nici despre bumbacul sovietic nici despre anumite instrucții ale ofițerilor E.C.P.-iști față de soldați. Ambele „știri" sunt dealtfel total streine de domeniul obișnuit al preocupărilor mele.

Am avut legături de recepții oficiale și banchete ca membru

N. Carandino

misiunilor anglo-americane. Legături profesionale mai frecvente relativ şi de din profesionale am avut cu ataşaţii de presă Bencik şi Frank Shea. Întâlneam în deosebi pe d. Shea şi pe ajutorul său Sam Buta pe la mese la Capşa. Aceasta întâmplător în deosebi afară de cazurile rare de invitaţii speciali. Atât d. Shea cât şi d. Buta se interesau de situaţia partidului naţional-ţărănesc atât de cea oficială cât şi de jocul de forţe politice din partid. Participau la aceste mese şi ziarişti de toate nuanţele aflaţi în restaurant dela extrema stângă până la moderaţi. Se întâmpla chiar să se încingă discuţii în contradictoriu pe teme la ordinea zilei. D. Luperin Mateescu era şi el un obişnuit al mesei gazetarilor. Ştiu că în ultimul timp nu mai era în serviciul misiunii americane şi că se ocupa de o afacere de filme — Tonul şi linia „Dreptăţii" au fost determinate de conducerea de partid în raport cu al ziarelor guvernamentale. D. Iuliu Maniu mi-a recomandat adeseori să menţin acel ton şi acea linie. Dealtminteri nu-mi reamintesc să fi primit vre-un îndemn de moderaţie din partea vre-unui factor de răspundere, criticile împotriva ziarului fiind în general privitoare la calitatea lui tehnică sau la presupusul meu personalism. În legătură cu lupta electorală s'a hotărât intensificarea campaniei de presă şi întruniri. La ziar s'a decis întrebuinţarea de mai multe caricaturi şi desene precum şi inserarea de material electoral tradiţional (apeluri, campanii etc) Nu ştiu cine a creat şi cine a comandat „echipele de şoc" din această perioadă. Nici nu ştiu dealtfel să fi existat asemenea echipe. Ştiu că s'au luat de câteva ori măsuri de apărare la tipografie prin întrebuinţare de oameni din organizaţia muncitorească În timpul campaniei electorale am avut în afară de activitatea de presă şi o participare oratorică la două-trei întruniri. Nu am activat altminteri pe teren neavând răspunderea nici unei organizaţii judeţene, de sector sau de circumscripţie. În această perioadă au venit în ţară mai mulţi ziarişti americani care m'au căutat

N. Carandino

pentru a obţine relaţii cu privire la partid, la rezultatele probabile ale consultării (3)
sau pentru a obţine audienţe şi interview-uri dela d. Iuliu Maniu. In aceiaş
epocă înainte şi după alegeri d. Maniu a făcut declaraţii publice presei străine
cu care prilej am convocat pe gazetarii aflaţi în Capitală
Nu cred că vre-un membru al conducerii centrale a partidului să fi dat
directive cu caracter antisovietic şi şovin în timpul campaniei electorale.
Dacă asemenea fenomene locale s'au produs bănuiesc că ele s'au datorit participării la alegeri a elementelor foste cuziste şi legionare care au profitat
de împrejurare pentru a-şi răspândi doctrina
Aceasta este declaraţia mea pe care o semnez   N. Carandino

Dată în faţa noastră
Subdirector I. Cernea

86

5 aug 947

781 778 603

784

DECLARATIE

Subsemnatul N CARANDINO, domiciliat in Bucuresti strada Spiru Haret nr. 16 născut in Brăila la 20 Iulie 1905 de profesiune ziarist membru al fostului Partid Naţional Ţărănesc, in continuarea declaratiei mele din ziua de 4 August 1947, declar următoarele :

Nu stiu dacă manifestarea din ziua alegerilor la Misiunea Americană a fost organizată şi nu stiu ca Partidul Naţional Ţărănesc să fi avut vre'un amestec in aceastä privinţă. Un număr destul de redus de cetăţeni s'a prezentat de altfel si la sediul partidului Naţional Ţărănesc toţi spre inscriere. Bănuesc că din acelas nelămurit indemn de a protesta. Am considerat la timpul lor aceste manifestatii ca neserioase in forma in care s'au produs. Am aflat din zvon public şi apoi din relatările ziarelor ca ar fi avut loc incidente in provincie, ciocniri, tăieri de fire telefonice etc. etc. Nu stiu că aceste evenimente se fi datorat vre'unei dispoziţi a Partidului national ţărănesc. Supozitiile mele sunt coincidentele câte sau intâmplat sau datorită unor imprejurări locale sau eventual unor indemnări ale unor conducători locali. Nu-mi cunosc acte despre incidentele care au avut loc la Dej imediat după alegeri. După efectuarea alegerilor stiu că s'a adunat in ţară material informativ pe baza căruia s'a redactat proteste inaintea Misiunilor aliate. Aceste proteste aveau drept scop obtinerea anulării alegerilor si tinerea unor noui alegeri in conditii de exprimare liberă a votului. Fireste cererile de anulare a alegerilor erau indreptate către puterile semnatare ale acordului dela Moscova, care garantau libertatea alegerilor şi a căror interventie era solicitată. Articolele din ziarul "Dreptatea" privitoare la obtinerea alegerilor s'a datorat sperantei că in fa problelor acumulate de partid se poate obtine alegeri noui la interventia marilor aliati, sesizati de nerespectarea

./.

normelor democratice. Deasemenea articolele care afirmau că Guvernul nu va fi recunoscut în străinătate erau inspirate de nădejdile partidului.

Nu-mi mai amintesc să se fi scris în ziarul "Dreptatea" că datorită faptului că guvernul român nu vai fi recunoscut de către Marile Puteri, România nu va fi primită la Conferinta de Pace. După 19 Noembrie partidul National Tărănesc a intreprins o actiune pentru a demonstra opiniei publice din țară prin presă și prin intruniri câte erau posibile, că alegerile au fost lase. Pe plan extern s'au adresat protestele cunoscute la Misiunile aliate. Nu am cunostință de alte măsuri pe care partidul national tărănesc să le fi luat în perioada următoare alegerilor pentru a-și duce lupta sa impotriva guvernului. Cred că nici un membru din conducerea P.N.T.-ului n'a dat instructiuni pentru sprijinirea sau formarea de organizații subversive. In ceace mă priveste am scris numeroase articole impotriva luptei clandestine și ilegale sustinând că, în conformitate cu progresul partidului și cu mijloacele pe care acordul dela Moscova ni le pune la dispoziție, trebue să ducem lupta deschisă, la lumina zilei. Nu am cunostință despre scopurile organizațiilor subversive, despre scopurile în care au fost creat, despre organizatorii și eventualii. Nu stiu să se fi dat de către partidul national tărănesc dispozitii cu privire la sabotarea colectărilor de cereale din toamna si iarna 1946-1947. Nu am cunostință cine dădea directive pentru a se infiltra la sate ura de rasă, dușmănia contra regimului, in contra armatelor sovietice, a U.R.S.S.-ului etc.

Nu am cunostință despre trimiterea ca si despre motivele trimise dlor RADESCU, NICULESCU BUZESTI și CRETEANU în străinătate.

Nu am cunostință nici despre cine l'ar fi îndemnat pe GRIGORE GAFENCU să adopte la Conferinta de Pace atitudinea cunoscută.-

Nu am cunostință despre cine acordona și cine eventual finanta colaborarea dintre partidele de opozitie pentru răsturnarea regimului.

Aceasta este declaratia mea pe care o semnez.-

ss/ N.CARANDINO

5 August 1947
Dată în fata noastră
Comisar Sef I Negreanu,

P.Conf. [signature]

5 August 1947 783 65

786

Declaraţie

Subsemnatul N. Carandino domiciliat în Bucureşti str. Spiru Haret 8bis născut în Brăila la 20 Iulie 1905 de profesiune ziarist membru al fostului partid naţional-ţărănesc, în continuarea declaraţiei mele din ziua de 4 August 1947, declar următoarele:

Nu ştiu dacă manifestaţia din ziua alegerilor la Misiunea americană a fost organizată şi nu ştiu ca partidul naţional-ţărănesc să fi avut vre-un amestec în această privinţă. Un număr destul de redus de cetăţeni s'a prezentat dealtfel şi la sediul partidului naţional-ţărănesc tot spre înscriere. Bănuiesc că din acelaş nelămurit îndemn de a protesta. Am considerat la timpul lor aceste manifestaţii ca neserioase în forma în care s'au produs. Am aflat din zvon public şi apoi din relatările ziarelor că ar fi avut loc incidente în provincie, ciocniri, tăieri de fire telefonice etc. etc. Nu ştiu ca aceste evenimente să se fi datorit vre-unei dispoziţii a partidului naţional-ţărănesc. Supoziţiile mele sunt că incidentele câte s'au întâmplat s'au datorit unor împrejurări locale sau eventual unor îndemnări ale unor conducători locali. Nu-mi reamintesc aici despre incidentele care au avut loc la Dej imediat după alegeri. După efectuarea alegerilor ştiu că s'a adunat din ţară material informativ pe baza căruia s'au redactat proteste înaintate misiunilor aliate. Aceste proteste aveau drept scop obţinerea anulării alegerilor şi ţinerea unor noi alegeri în condiţii de exprimare liberă a votului. Fireşte cererile de anulare a alegerilor erau îndreptate către puterile semnatare ale acordului dela Moscova care garantau libertatea alegerilor şi a căror intervenţie era solicitată. Articolele din ziarul „Dreptatea" privitoare la obţinerea anulării alegerilor s'au datorit speranţei că în faţa probelor acumulate de partid se va putea obţine alegeri noui la intervenţia marilor Aliaţi sesizaţi de nerespectarea normelor democratice. Deasemenea articolele care afirmau că guvernul nu va fi recunoscut în străinătate erau inspirate de nădejdile partidului.

N. Carandino

nu-mi amintesc să se fi scris în ziarul „Dreptatea" că datorită faptului că guvernul român nu va fi recunoscut de către marile Puteri, România nu va fi primită la conferința de pace. După 19 Noembrie partidul național-țărănesc a întreprins o acțiune pentru a demonstra opiniei publice din țară, prin presă și prin întrunirile câte erau posibile, că alegerile au fost false. Pe plan extern s'au adresat protestele cunoscute la misiunile aliate. Nu am cunoștință de alte măsuri pe care partidul național-țărănesc să le fi luat în perioada următoare alegerilor pentru a-și duce lupta sa împotriva guvernului. Cred că nici un membru din conducerea P.N.Ț.-ului n'a dat instrucțiuni pentru sprijinirea sau formarea de organizații subversive. În ceeace mă privește am scris numeroase articole împotriva luptei clandestine și ilegale susținând că, în conformitate cu programul partidului și cu mijloacele pe care acordul dela Moscova ni le pune la dispoziție, trebuie să ducem lupta deschisă, la lumina zilei. Nu am cunoștință despre scopurile organizațiilor subversive, despre scopurile în care au fost create, despre organizatorii și finanțatorii eventuali. Nu știu să se fi dat de către partidul național-țărănesc dispoziții cu privire la sabotarea colectorilor de cereale din toamna și iarna 1946-1947. Nu am cunoștință cine dedea directive pentru a se infiltra la sate ura de rasă, dușmănia contra regimului, în contra armatei sovietice, a U.R.S.S.-ului etc. Nu am cunoștință despre trimiterea ca și despre motivele trimiterii domnilor Rădescu, Niculescu Buzești și Crețeanu în streinătate. Nu am cunoștință nici despre cine l'ar fi îndemnat pe d. Grigore Gafencu să adopte la conferința de pace atitudinea cunoscută. Nu am cunoștință despre cine coordona și cine eventual finanța colaborarea dintre partidele de opoziție pentru răsturnarea regimului. Aceasta este declarația mea pe care o semnez

N. Carandino

5 August 1947
Dată în fața noastră
Comisar șef
[signature]

altea

5 Aug 1947

785

67

7788

DECLARAŢIE

Subsemnatul N.CARANDINO, domiciliat în Bucureşti, str. Spiru Haret Nr. 16, născut la Brăila la 20 Iulie 1905, de profesiune ziarist, membru al fostului partid naţional ţărănesc, în continuarea declaraţiilor mele din ziua de 8 August, declar următoarele:

Cunosc pe generalul NEGREI, fost candidat în Vaslui la alegerile din 19 Noembrie. Ştiu că îndeplinea funcţia de preşedinte al secţiei militare din P.N.T., Il apreciez ca pe un om exagerat şi violent.-

Se ştie că într'o trecută campanie electorală a împuşcat un adversar politic. Aprecierile defavorabile care mi se comunică le-ţi făcut referitor la ziarul "Dreptatea", se datoresc faptului că adeseori i-au fost refuzate articole aduse spre publicare deoarece erau de o calitate inferioară şi conţineau adesea violenţe neacceptabile.

Cunosc de multă vreme pe Comandorul MOCANU, cu care am colaborat prin anul 1940 la "Curentul" familiei". Pe acea vreme era ofiţer activ, ulterior a fost deblocat. Cred că în acea epocă mai colabora şi la celelalte ziare care aparţineau "Curentului". Din punct de vedere intelectual Comandorul MOCANU, era un ofiţer pregătit, cu oarecare facilitate la scris, cu multe calităţi de credinţă şi hărnicie. Intre alte subiecte pe care le abroda ştiu că făcea reportaje militare şi cronici ale războiului.

Ştiu că după 23 August, umbla prin cercuri naţional ţărăniste.

Nu ştiu dacă era membru al partidului. Venea şi prin redacţia "Dreptăţii", pentru a aduce colaborări cu subiecte din viaţa militară şi cronici de politică externă. In partid avea legături cu D-nii MANIU, MIHALACHE, PENESCU. Nu cunosc misiunea precisă în partid a d-lui MOCANU şi nici eventuale lucrări de specialitate pe care să le fi executat. Atitudinea sa politică declarată şi cunoscută se înscria în programul general al partidului. Făcea parte din secţia militară P.N.T., am impresia.

./.

739

Referitor la Comandorul CIOROIU, declar următoarele: L'am cunoscut cu prilejul premierei piesei sale "Descătuşare" reprezentată pe scena Studioului Teatrului Naţional şi anume în medii teatrale.

Nu-mi amintesc exact cui l'am prezentat în partid. Cred că l'am prezentatd-lui N. PENESCU. Il frecventa în partid pe dl. MANIU şi pe dl. MIHALACHE.

Intocmea diferite lucrări cu caracter militar, dintre care mi-a prezentat şi mie un studiu asupra contribuţiei noastre la războiul antihitlerist şi unul asupra organizării Ministerului Aerului şi Marinei. Bănuesc că a înaintat şi conducerii de partid studiile sale.

Apreciez că aceste studii le întocmea pentru a servi partidului ca documentare în eventualitatea unei guvernări.

Nu-mi amintesc nici un fel de detaliu despre cele două studii ale sale, deoarece din lipsă de timp nu le-am citit. Stiu că comandorul CIOROIU, îl cunoştea pe generalul TEODORESCU PAUL, pe care îl aprecia. Nu ştiu dacă dl. Comandor Cioroiu, a făcut vre'o legătură generalului TEODORESCU, cu partidul. N'am auzit vorbindu-se despre generalul GHERGHIES, iar comandorul CIOROIU, nu mi-a vorbit niciodată despre vre-un alt proect de organizare militară afară de cel arătat mai sus. Stiu că CIOROIU avea legături de prietenie şi cu ION VINEA.

Aceasta îmi este declaraţia pe care o semnez.

ss. N. CARANDINO

5 August 1947

87

Declaraţie

5 August 1947

Subsemnatul N. Carandino domiciliat în Bucureşti str. Spiru Haret 16 născut în Brăila la 20 Iulie 1905, de profesiune ziarist, membru al fostului partid naţional ţărănesc în continuarea declaraţiilor mele din ziua de 5 August declar următoarele:

Cunosc pe generalul Negrei fost candidat în Vaslui la alegerile din 19 Noembrie. Ştiu că îndeplinea funcţiunea de preşedinte al secţiei militare din P.N.Ţ. Il apreciez ca pe un om exagerat şi violent. Se ştie că într'o trecută campanie electorală a împuşcat un adversar politic. Aprecierile defavorabile care mi se comunică a le fi făcut referitor la ziarul „Dreptatea" se datoresc faptului că adeseori i-au fost refuzate articolele aduse spre publicare deoarece erau de o calitate inferioară şi conţineau adesea violenţe inacceptabile. — Cunosc de multă vreme pe comandorul Mocanu cu care am colaborat prin anul 1940 la „Curentul familiei". Pe acea vreme era ofiţer activ, ulterior a fost deblocat. Cred că în acea epocă mai colabora şi la celelalte ziare care aparţineau „Curentului". Din punct de vedere intelectual comandorul Mocanu era un ofiţer pregătit, cu oarecare facilitate la scris, cu multe calităţi de credinţă şi hărnicie. Între alte subiecte pe care le atingea ştiu că făcea reportaje militare şi cronici ale războiului. Ştiu că după 23 August umbla prin cercuri naţional-ţărăniste. Nu ştiu dacă era membru al partidului. Venea şi prin redacţia „Dreptăţii" pentru a aduce colaborări cu subiecte din viaţa militară şi cronici de politică externă. In partid avea legături cu d-nii Maniu, Mihalache, Penescu. Nu-i cunosc misiunea precisă în partid a d-lui Mocanu şi nici eventualele lucrări de specialitate pe care să le fi executat. Atitudinea sa politică declarată şi cunoscută se înscria în programul general al partidului. Făcea parte din secţia militară P.N.Ţ., am impresia.

Referitor la comandorul Cioroiu declar următoarele: L'am cunoscut cu prilejul premierei piesei sale „Descătuşarea" reprezentată pe scena Studioului Teatrului Naţional şi „anume în mediile teatrale

N. Carandino

Nu-mi amintesc exact cui l'am prezentat în partid. Cred că l'am prezentat d-lui N. Penescu. Il frecventa în partid pe d. Maniu și pe d. Mihalache. Întocmea diferite lucrări cu caracter militar dintre care mi-a prezentat și mie un studiu asupra contribuției noastre la războiul antihitlerist și unul asupra reorganizării ministerului Aerului și Marinei. Bănuiesc că a înaintat și conducerii de partid studiile sale. Apreciez că aceste studii le întocmea pentru a servi partidului ca documentare în eventualitatea unei guvernări. Nu-mi amintesc nici-un fel de detalii despre cele două studii ale sale deoarece din lipsă de timp nu le-am citit. Știu că comandorul Ciorăn îl cunoștea pe generalul Teodorescu Paul pe care îl aprecia. Nu știu dacă d. comandor Ciorăn a făcut vre-o legătură generalului Teodorescu cu partidul. N'am auzit vorbindu-se despre generalul Gheorghiu iar comandorul Ciorăn nu mi-a vorbit niciodată despre vre-un alt proiect de organizare militară afară de cel arătat mai sus. Știu că Ciorăn avea legături de prietenie și cu Ion Vinea.

Aceasta îmi este declarația pe care o semnez

N. Carandino

Dată în fața noastră

[illegible]

5 aug 1948

nr 188 70

98

791

DECLARATIE
------------------.

Subsemnatul N.C RANDINO, domiciliat in Bucureşti Str.Spiru Haret Nr.16, născut in Brăila la 2o Iuli 19o5 de profesiune ziarist membru al fostului Partid National Tărănesc in continuarea declaratiei din 5 August 1947, declar următoarele:

Referitor la activitatea D-lui GAFENCU la Conferinta de Pace si in străinătate, subsemnatul insist că nu am avut nici o cunostintă precisă despre existenta unor raporturi de subordonare a D-lui Gafencu Partidului National-Tărănesc. Cu ocazia unei discutii avută insă cu Dl.Maniu, privitor la o notă apărută in gazetă mi-a dat dispozitiuni să nu fie atacat Dl.Gafencu, in gazetă deoarece duce in străinătate o activitate interesantă in concordantă cu vederile Partidului National Tărănist.-

Relativ la obiectivul urmărit de Partidul National Tărănesc in cooperare cu celelalte partide din opozitie intreaga activitate si luptă din tară si străinătate urmărea răsturnarea regimului instaurat la 6 Martie 1945 şi inlocuirea Guvernului Dr.PETRU GROZA printr'un guvern care să satisfacă vederile programatice ale celor trei partide, fireşte in punctele comune.-

In ceiace mă priveste pe mine si in ceiace stiam metodele pentru atingerea acestui scop erau cele legale. Nu cred că primirea legionarilor in partid a influentat aplicarea pe teren a acestor metode deoarece acestia oameni după câte stiu nu au avut functiuni oficiale de importanţă in partid. In ceiace priveste legăturile Partidului National-Tărănesc cu misiunile străine /Anglo-Americane/ stiu, că acestea avea caracterul informativ reciproc si urmăreau respectarea acordului dela Moscova.

./.

La sosirea delegatiei de gazetari anglo-americani cu ocazia alegerilor am fost căutat alături de mai toti ziaristii importanti de opozitie sau indepedenti pentru a da lămuriri asupra mersului campaniei electorale,situatia raportului de forţe si alte detalii deordin profesional.Atitudinea ostilă Guvernului a unor ziaré americane nu cred să fie determinată de legăturile P.N.T.-ului cu misiunea americană din România.Articolul injurios din ziarul "Solia" despre care iau acum cunoştinţă si in care se reproduce un articol apărut in "Dreptatea",apreciez că se datoreste fie initiativei de transmisie a Biroului de Presă American,fie vre'unei initiative particulare .

Retragerea succesivă a atributiilor pe care le aveam in calitate de director al "Dreptătii" impinsă până la transformarea mea in simplu figurant prin incheerile Consiliului de Administratie aprobate de forul partidului se datoreste antipatiilor pe care le aveam in acest for si in deosebi adversitătii constante a D-lui MIHAIL POPOVICI.Nu cred că această quasi-indepărtare să fie urmărit alt scop decât cel rezultat din aceste divergente.-

Referitor la raporturile mele cu domnii Prof.LEON BOCHIS si Dr.C.HAGEA,declar următoarele: Dl.BOCHIS a fost impus de Dl.MIHAI POPOVICI Ca administrator provizoriu al "Dreptăţii" intrun moment de interegn si in lipsa D-nilor MANIU şi MIHALACHE din Capitală.La inapoierea D-lui MANIU i-am raportat situatia si i-am cerut să fie inlocuit părândumi-se că nu are capacitatea necesară acestui post si in plus că il văzusem amestecat in diferite procese ale organizatiilor subversive.Ulterior si probabil in urma unor informatii complimentare Dl.MANIU a dispus inlocuirea sa.

In ceiace priveste pe Dl.Dr.HOGEA raporturile mele cu el erau putin apropiate datorită in mare parte faptului că m'am opus la intrarea sa in Redactia "Dreptătii" din motivul că in trecut dovedise uneori o lipsă de constanţă in ideile democratice.Apreciam că atât el cât si BOCSE MALIN,reprezentau elemente cu inclinatii către dreapta si din această cauză n'am fost de acord cu o eventuală intrare a lor in redactie.-

./.

In ceiace priveste intentiunea de a pleca in străinătate insist in a mentine in total declaratiile date anterior, precizând că prima idee a plecării nu mi-a fost sugerată de nimeni, că a fost o idee personală deci si numai hotărârea dela 13 Iulie apartine exclusiv D-lui MANIU .Informatiunile căutate de mine pentru materializarea idei de plecare au fost deasemeni initiative personale cunoscute insă de Dl.MANIU.-

Aceasta imi este declaratia pe care o semnez.

ss/N.Carandino

Dată in fata noastră.

Insp.N.Dobre.

5 August 1947.

P.Conf.
[signature]

90

791 794

5 August 1947

Declarație

Subsemnatul N. Carandino domiciliat în București str. Spiru Haret 16 născut în Brăila la 20 Iulie 1905 de profesiune ziarist membru al fostului partid național-țărănesc în continuarea declarației din 5 August declar următoarele:

Referitor la activitatea d-lui Gafencu la conferința de pace în străinătate subsemnatul insist că nu am avut nici-o cunoștință precisă despre existența unor raporturi de subordonare a d-lui Gafencu partidului național țărănesc. Cu ocazia unei discuții avute eu cu d. Maniu privitor la o notă apărută în gazetă mi-a dat dispozițiuni să nu fie atacat d. Gafencu în gazetă deoarece duce în streinătate o activitate interesantă și în concordanță cu vederile partidului național-țărănesc.

Relativ la obiectivul urmărit de P.N.Ț. în cooperare cu celelalte partide de opoziție întreaga activitate și lupta din țară și streinătate urmărea răsturnarea regimului instaurat la 6 Martie 1945 și înlocuirea guvernului D-r Petru Groza printr'un guvern care să satisfacă vederile programatice ale celor trei partide, fiește în punctele comune.

In ceeace mă privește pe mine și în ceeace știam metodele pentru atingerea acestui scop erau cele legale. Nu cred că primirea legionarilor în partid a influențat aplicarea pe teren a acestor metode deoarece acești oameni după câte știu nu au avut funcțiuni oficiale de importanță în partid. In ceeace privește legăturile partidului național țărănesc cu misiunile streine (anglo-americane) știu că acestea aveau caracterul informativ reciproc și urmăreau respectarea acordului dela Moscova. La sosirea delegației de gazetari angloamericani cu ocazia alegerilor am fost căutat alături de mai toți ziariștii importanți de opoziție sau independenți pentru a da lămuriri asupra mersului campaniei electorale, situației raportului de forțe și alte detalii de ordin profesional. Atitudinea ostilă guvernului a unor ziare americane nu cred să fie determinată de legăturile P.N.Ț.-ului cu misiunea americană din România. Articolul injurios din ziarul „Solia" despre care iau acum cunoștință

N. Carandino

și în care se reproduce un articol apărut în „Dreptatea" apreciez că se datorește fie inițiativei de transmisie a biroului de presă american, fie unei inițiative particulare. Retragerea succesivă a atribuțiilor pe care le aveam în calitate de director al „Dreptății" împinsă până la transformarea mea în simplu figurant prin încheierile consiliului de administrație aprobate de biroul partidului se datorește antipatiilor pe care le aveam în acest for și în deosebi adversității constante a d-lui Mihai Popovici. Nu cred că această quasi-îndepărtare să fi urmărit alt scop decât cel rezultat din aceste divergențe. Referitor la raporturile mele cu d-nii prof. Leon Bocliș și dr. C. Hagea declar următoarele: D. Bocliș a fost impus de d. Mihai Popovici ca administrator provizoriu al „Dreptății" într'un moment de interegn și în lipsa d-lor Maniu și Mihalache din Capitală. La reîntoarcerea d-lui Maniu i-am raportat situația și i-am cerut să fie înlocuit părându-mi-se că nu are capacitatea necesară acestui post și în plus că el figurase amestecat în diferite procese ale organizațiilor subversive. Ulterior și probabil în urma unor informații complimentare d. Maniu a dispus înlocuirea sa. În ceeace privește pe d. dr. Hagea raporturile mele cu el erau puțin apropiate datorită în mare parte faptului că m'am opus la intrarea sa în redacția „Dreptății" din motivul că în trecut dovedise unele o lipsă de constanță în ideile democratice. Apreciam că atât el cât și Borșe Mălin reprezentau elemente cu înclinații către dreapta și din această cauză n'am fost de acord cu o eventuală intrare a lor în redacție. — În ceeace privește intenția de plecare în străinătate insist în a menține în totul declarațiile date anterior precizând că prima ideie a plecării nu mi-a fost sugerată de nimeni, că a fost o ideie personală deci și numai hotărârea dela 13 Iulie aparține exclusiv domnului Maniu. Informațiunile căutate de mine pentru materializarea ideii de plecare au fost deasemeni inițiative personale cunoscute [illegible] de d. Maniu.

Aceasta îmi este declarația pe care o semnez. N. Carandino

Dată în fața noastră

[signature]

D E C L A R A T I E

Subsemnatul N CARANDINO domiciliat in Bucuresti str. Spiru Haret nr. 16 născut in Brăila la 2o Iulie 19o5 de profesiune ziarist membru al partidului national tărănesc in continuarea declaratilor mele din 5 August declar următoarele ;

Unele declaratii ale Dlui MANIU şi unele comunicate ale delegătiei permanente,unele cenzurate altele nu,se se imprimau la cererea conducerii de partid intr'un număr restrâns de exemplare pentru informarea membrilor conducerii.-

/ss/ N CARANDINO

Prin conducerea de partid inteleg pe D ul IULIU MANIU.-

5 August 1947
Dată in fata noastră
Comisar sef
I Negreanu,

P.Conf.
Insp. [signature]

5 August 1947

Declarație

Subsemnatul N. Carandino domiciliat în București str. Spiru Haret 12 născut în Brăila la 20 Iulie 1905 de profesiune ziarist membru al partidului național-țărănesc în continuarea declarațiilor mele din 5 August declar următoarele:

Unele declarații ale d-lui Maniu și unele communicate ale delegației permanente, unele cenzurate altele nu, se imprimau la cererea conducerii de partid într'un număr restrâns de exemplare pentru informarea membrilor conducerii.

N. Carandino

Prin conducerea de partid înțeleg pe d. Iuliu Maniu.

N. Carandino

5. August 1947
Dată în fața noastră
Comisar șef
G. Vigreanu

97

5 Aug 1947

194 76

797

D E C L A R A T I E

Subsemnatul N.CARANDINO, domiciliat in Bucuresti Str.Spiru Haret Nr.16, născut in Brăila la 2o Iulie 19o5, de profesiune ziarist membru al fostului partid National-Tărănesc in continuarea declaratiilor mele declar următoarele:

Propaganda Partidului NationalȚărănesc, nu a fost indeobste organizată sistematic.

Ea a functionat sub diverse forme luând bunăoară alte infătişeri si făcând apel la alte persoane in capania electorală. După alegeri accentul a căzut din nou asupra gazetei rămânând cu restul să fie completat prin actiunea secretariatului si a organizatiilor judetene. Nu am cunostință despre tehnica intrebuintată. In ce priveste difuzarea copiilor de pe articole cenzurate stiu numai că la cererea D-lui MANIU, se tipăreau un număr redus de copii din unele comunicate ale delegatiei sau din unele discursuri ale domniei sale cenzurate uneori pentru a fi comunicate membrilor delegatiei permanentă.

Aceasta este declaratia pe care o semnez.

ss/N.Carandino

Dătă in fata noastră

Subdirector Cernea.

P. Conf.
[illegible signature]

26

5 August 1947

792 795 ~~797~~ 798

Declarație

Subsemnatul N. Carandino domiciliat în București Str. Spiru Haret 16 născut în Brăila la 20 Iulie 1905 de profesiune ziarist membru al fostului partid național-țărănesc în continuarea declarațiilor mele declar următoarele:

Propaganda partidului național-țărănesc nu a fost niciodată organizată sistematic. Ea a funcționat sub diverse forme luând uneori alte înfățișări și făcând apel la alte persoane în campania electorală. După alegeri accentul a căzut din nou asupra gazetei rămânând ca restul să fie completat prin acțiunea secretariatului și a organizațiilor județene. Nu am cunoștință despre tehnica întrebuințată. În ce privește difuzarea copiilor de pe articole cenzurate știu numai că la cererea d-lui Maniu se tipăreau un număr redus de copii din unele comunicate ale delegației sau din unele discursuri ale d-sale ~~[illegible]~~ cenzurate uneori pentru a fi comunicate membrilor delegației permanente.

Aceasta este declarația pe care o semnez

N. Carandino.

Dată în fața noastră

Subdirector [illegible]

[illegible]

100

796

5 August 1945

~~778~~

793

799

DECLARATIE

Subsemnatul N.CARANDINO, domiciliat in Bucuresti Str. Spiru Haret Nr.16, născut in Brăila la 20 Iulie 1905, de profesiune ziarist, membru al fostului partid National-Tărănesc in continuarea declaratiilor mele din 5 August 1947 declar următoarele:

Nu am fost personal prezent la discutarea sau la luarea vre'unei hotărâri cu privire la plecarea vre'unor membrii ai P.N.T., in străinătate. Cred că luarea acestei decizii a fost determinată pe departe de asigurarea securitătii personale a unor fruntasii socotiti a fi amenintati si pe dealta de dorinta conducerii de a continua peste hotare de vreme ce in țară posibilitătile erau restrânse lupta pentru dobândirea libertătilor publice in România pentru intronarea unui regim democratic si pentru ușurarea situatiei detinutilor politici. Nu am primit personal vre'o misiune precisă din partea D-lui IULIU MANIU, insă ne-a spus că va trebui să ducem in străinătate lupta necesară pentru a obtine prin impresionarea opiniei publice străine respectarea acordului dela Moscova. Intentiunea să plecăm in Turcia si de acolo după imprejurări -asa s'a vorbit in seara de 13 Iulie - să plecăm eventual in Italia, Franta, Elvetia, Anglia, America.

Am aflat despre numele tovarăsilor mei de călătorie deabea in noaptea zilei de 13 Iulie pe la orele 10, când mi s'a comunicat că mai pleacă dl. ION MIHALACHE, Dl. ILIE LAZAR si Dl. PENESCU cu doamna. Acestia din urmă neconsimtind să plece fără sotia sa.

Despre eventuale legături in străinătate nu mi s'a comunicat nimic.

Este probabil că Dl. ION MIHALACHE să fi avut instructiuni in acest sens. Mentionez că in cursul discutiei la sugestia domnilor IULIU MANIU si HATEGANU am mentionat pe o carte de vizită adresa D-nei Deaci ardeleanca de origină domiciliată la Istambul si am primit insemnarea Domnului HATE-

./.

99 797 79

GANU, despre care am vorbit în celelalte declarații. In cazul în care a-și fi plecat în America a-și fi luat legătură cu ziariștii americani pe care i-am cunoscut în calitate de corespondenți de presă în România și anume: FRANK SHEA, MARKHAIM și alții. Pe această cale a-și fi făcut relații în presa americană, relații utile în activitatea mea.

Am discutat pentru întâiaoară despre ideea plecării mele în străinătate cu Dl. IULIU MANIU, aproximativ o lună, o lună și jumătate înainte de tentativa de plecare cu avionul. In discuția avută nu s'a fixat nici data plecării nici despre eventualii însoțitori nici despre vre'o misiune sau scop precis. Convorbirea s'a menținut pe teren general. Menționarea eventualelor țări în care ne-am fi dus din Turcia s'a făcut incidentar în cursul discuției din seara de 13 Iulie la Dl. MANIU.

La prima vizită făcută D-lui MANIU când afară de D-sa era prezent și Dl. ROMULUS BOILA care s'a retras după ce m'a introdus. La a doua vizită din aceiași seară în afară de Dl. MANIU au fost succesivi de față pe lângă subsemnatul domnii ION MIHALACHE, VLAD HATEGANU, Ing. POPESCU, GAFENCU și cu intermitențe dictate de telefoanele date Dl. ROMULUS BOILA. Nu am cunoștință despre cine ar fi finanțat încercarea de plecare cu avionul. In ceiace privește mijloacele mele de subzistență în Turcia mă bizuiam în afară de puținii bani pe care îi aveam pe mine și pe o temporară susținere a vre'unuia dintre tovarășii mei de drum mai avuți.

Aceasta îmi este declarația pe care o semnez.

ss/N. Carandino

5 August 1947

Dată în fața noastră

Comisar Șef:
ss/I. Negreanu.

P. Conf.
[signature]

5 August 1947

Declarație

Subsemnatul N. Carandino domiciliat în București str. Spiru Haret No 16 născut în Brăila la 20 Iulie 1905, de profesiune ziarist membru al fostului partid național-țărănesc în continuarea declarațiunilor mele din 5 August declar următoarele:

Nu am fost personal prezent la discutarea sau la luarea vre-unei hotărîri cu privire la plecarea vre-unor membri ai P.N.Ț. în străinătate. Cred că luarea acestei decizii a fost determinată pe de o parte de asigurarea securității personale a unor fruntași socotiți a fi amenințați și pe de alta de dorința conducerii de a continua peste hotare deoarece în țară posibilitățile erau restrânse lupta pentru redobîndirea libertăților publice în România, pentru instaurarea unui regim democratic și pentru ușurarea situației deținuților politici. Nu am primit personal vre-o misiune precisă din partea d-lui Iuliu Maniu ~~[illegible]~~ însă ne-a spus că va trebui să ducem în străinătate lupta necesară pentru a obține prin impresionarea opiniei publice străine respectarea acordului dela Moscova. Intenționam să plecăm în Turcia și de acolo după împrejurări — așa s'a vorbit în seara de 13 Iulie — să plecăm eventual în Italia, Franța, Elveția, Anglia, America.

Am aflat despre numele tovarășilor mei de călătorie abia în noaptea zilei de 13 Iulie pe la orele 10 când mi s'a comunicat că vor pleca d. Ion Mihalache, d. Ilie Lazăr și d. N. Penescu cu d-na, acesta din urmă neconsimțind să plece fără soția sa.

Despre eventuale legături în străinătate nu mi s'a comunicat nimic. Este probabil ca d. Ion Mihalache să fi avut instrucțiuni în acest sens. Menționez că în cursul discuției la sugestia d-lor Iuliu Maniu și Hațegan am menționat pe o carte de vizită adresa dnei Decei ardeleancă de origine domiciliată la Istanbul și am primit însemnarea d-lui Hațegan despre care am vorbit în celelalte declarații. În cazul în care aș fi plecat în America aș fi luat legătura cu ziariștii americani pe care i-am cunoscut în calitate de corespondenți de presă în România și aiurea

N. Carandino

Frank Shea, Markham şi alţii. Pe această cale aş fi făcut relaţii în presa
americană, relaţii utile în activitatea mea.
Am discutat pentru întâia oară despre ideia plecării mele în străinătate cu
d. Iuliu Maniu aproximativ 1 lună, o lună şi jumătate înainte de
tentativa de plecare cu avionul. În discuţia avută nu s'a fixat nici
data plecării nici despre eventualii tovarăşi nici despre vre-o misiune
sau scop precis. Convorbirea s'a menţinut pe teren general.
Menţionarea eventualelor ţări în care ne-am fi dus din Turcia s'a făcut
incidental în cursul discuţiei din seara de 13 Iulie la d. Maniu.
La prima vizită făcută d-lui Maniu în afară de d-sa era prezent şi d.
Romulus Boilă care s'a retras după ce m'a introdus. La a doua
vizită din aceiaş seară în afară de d. Maniu au fost succesiv de
faţă pe lângă subsemnatul d-nii Ion Mihalache, Vlad Rafţeanu,
ing. Popescu, Gafencu şi cu intermitenţe dictate de telefoanele d-lui
d. Romulus Boilă. Nu am cunoştinţă despre cine ar fi finanţat
încercarea de plecare cu avionul. În ceeace priveşte mijloacele mele
de subsistenţă în Turcia mă bizuiam în afară de puţinii bani pe care îi
aveam pe mine şi pe o temporară angajare a vreunuia dintre tovarăşii
mei de drum mai avuţi.
Aceasta îmi este declaraţia pe care o semnez N. Carandino

5 August 1947
Dată în faţa noastră
Comisar şef
G. Negrea

905

799

~~814~~

796

802

D E C L A R A T I E

Subsemnatul N CARANDINO domiciliat in Bucuresti Str. Spiru Haret 16 născut in Brăila la 2o Iulie 19o5 de profesiune ziarist membru al fostului partid nationa[l] tărănesc declară următoarele :

Cunosc din partidul national-tărănesc si dintr[e] prieteni militari ai fruntasilor partidului mai multi ofiteri dintre care identific pe Dl general NEGREI pe Dl gral ZORZOR pe Dl gral BARBU pe Dl gral DRAGANESCU pe Dl comandor CIOROIU pe Dl cdor MOCANU, etc. In mod deosebit am cunoscut pe cdorul CIOROIU si pe Cdorul MOCANU. Pe acesta din urmă l-am cunoscut in timpul trecutului război in calitate de colaborator la revista "Curentul Familiei" unde scria reportaje si cronică ale războiului. Acesta prin anii 194o-1941. După 23 August a colaborat la ziarului "DREPTATEA" unde scria cronica externă. Ii dam in acest scop o directivă generală de moderatie in cazurile in care era depăsit de temperamen[t]. Stiu că Dl MOCANU il vedea destul de des pe Dl MANIU, dela care desigur primea indicatiuni suplimentare.

Cred că Dl MOCANU il vizita pe Dl MANIU si pentru chestiuni sau insărcinări de ordin militar. Nu stiu in ce conditii l-a cunoscut pe Dl MANIU si nu pot preciz[a] motivele care au determinat atentia ce li se acorda. Cu privire la dl cdor CIOROIU, deasemenea nu-mi explic accesul pe lângă Dl IULIU MANIU ne stiind obiectul vizitelo[r] sale.-

Tin să precizez că după stiinta mea ambăi comandorii era mai des in contact cu Dl MANIU decât cu Dl MIHALACHE. Imi reamintesc că Dl Lt. Cdor CIOROIU mi-a spus că lucrările de specialitate militară pe care mi le-a predat ~~xxx~~ le-a dat sau le va da si Dlui MANIU.

Am primit lucrările, i-am făgăduit că le voi citi si le-am lăsat pe birou inainte de a pleca in concediul luat dela gazetă/ 5 Iulie 1947/

2 August 1947.- Aceasta imi este declaratia. /ss/ CARANDINO

P. Conf.

Conform cu originalul.

N. Carandino

12 August 1947

Dată în fața noastră
jur. [illegible]

803

Declarație

Subsemnatul N. Carandino domiciliat în București str. Spiru Haret 16 născut în Brăila la 20 Iulie 1905 de profesiune ziarist membru al fostului partid național-țărănesc declar următoarele:

Cunosc din partidul național-țărănesc și dintre prietenii militari ai fruntașilor partidului mai mulți ofițeri dintre care identific pe d. General Negrei, pe d. generalul Zorzor, pe d. general Bastea, pe d. general Drăgănescu, pe d. comandor Cioroiu, pe d. Comandor Mocanu etc. În mod deosebit am cunoscut pe comandorul Cioroiu și pe comandorul Mocanu. Pe acesta din urmă l'am cunoscut în timpul trecutului războiu în calitate de colaborator la revista „Curentul familiei" unde scria reportaje și cronici ale războiului. Aceasta prin anii 1940-1941. După 23 August a colaborat la ziarul Dreptatea unde scria cronica externă. Îi dam în acest scop o directivă generală de moderație în cazurile în care era depășit de temperament. Știu că d. Mocanu îl vedea destul de des pe d. Maniu dela care desigur primea indicațiuni suplimentare. Cred că d. Mocanu îl vizita pe d. Maniu și pentru chestiuni sau însărcinări de ordin militar. Nu știu în ce condițiuni l'a cunoscut pe d. Maniu și nu pot preciza motivele care au determinat atenția ce i-se acorda. Cu privire la Lt. comandor Cioroiu deasemenea nu-mi explic accesul pe lângă d. Iuliu Maniu, neștiind obiectul vizitelor sale. Țin să precizez că după știința mea ambii comandori erau mai des în contact cu d. Maniu decât cu d. Mihalache. Îmi reamintesc că d. Lt. Comandor Cioroiu mi-a și spus că lucrările de specialitate militară pe care mi le-a predat le-a dat sau le va da și d-lui Maniu. Am primit lucrările i-am făgăduit că le voi citi și le-am lăsat pe birou înainte de a pleca în concediul luat dela gazetă (5 Iulie 1947). Aceasta mi este declarația pe care o semnez [illegible]

N. Carandino

D E C L A R A T I E

Subsemnatul N.Caramdino ziarist domiciliat în în Bucureşti Str.Spiru Haret 16 născut în Brăila la 20 Iulie 1905 membru al fostului partid naţional-ţărănesc în continuarea declaraţiilor mele declar următoarele:

Cu aproximativ o lună,o lună şi jumătate înainte de a încerca să părăsesc ţara am comunicat Dlui Maniu Iuliu intenţia mea de plecare. La care D-sa nu mi-a dat vre-un răspuns pozitiv. Până la plecare am mai avut câteva întrevederi cu Dl.Maniu în care am discutat posibilităţile de plecare. Toate aceste discuţiuni în legătură cu hotărârea mea de a pleca au avut loc între patru ochi. Cu aceste ocazii am discutat obiectivele generale ale activităţii mele din străinătate. Intenţiile mele personale în străinătate erau de ordin profesional. (D.Iuliu Maniu) Am întrebuinţat într'o declaraţie formula "hotărârea de a mă trimite în străinătate" a dlui Maniu în sensul că în seara de 13 Iulie d-sa mi-a oferit posibilitatea plecării apreciând probabil meritele mele de ziarist şi de luptător; Am întrebat pe D.Maniu despre activitatea ce aveam de desfăşurat în străinătate pentrucă înţelegeam dacă este cazul să fiu util partidului.

Motivele de ordin personal şi profesional care au determinat hotărârea mea de a pleca erau următoarele: mă aflam în situaţia de a face din ce în ce mai greu faţă asprimilor cenzurii şi dificultăţilor de apariţie ale gazetei în materie de hârtie,tipografie,etc. In al doilea rând întrevedeam perspectiva de a urma în curând soarta celor şase colaboratori ai mei la acea oră arestaţi.- In al treilea rând efortul pe care-l depusesem de un an şi jumătate la conducerea gazetei nu întâmpina în sânul partidului aprecieri unanime măgulitoare. Era normal să mă simt oarecum obosit şi plictisit de necesitatea înfruntării simultane a adversarilor din faţă şi adeseea a prietenilor dinapoi. Astfel cu aproximativ zece zile înainte de încercarea de a pleca am fost chemat înaintea biuroului partidului unde s'a hotărât ca majoritatea atribuţiilor mele directoriale să fie trecute unor comitete în subordinea consiliului de administraţie.

In faţa acestei situaţii la care se adăugau şi unele măsuri de disciplină redacţională greu de împăcat cu exerciţiul normal al profesiei am refuzat să îmi pui în aplicare proectul oferind ca în concediul sindical de o lună pe care în acea clipă mi-l luam să se facă fără mine experienţe. Al treilea motiv indicat a rezultat dintr'o serie întreagă de nemulţumiri personale al căror obiect am fost încă din perioada alegerilor.

In intervalul dela luarea hotărârei mele de a pleca şi până la tentativa de plecare am examinat în mod teoretic posibilităţile de a trece la fapte. In acest sens am făcut şi o călătorie la Constanţa pentru a cerceta direct o posibilitate de plecare pe mare. Simţeam nevoia de a-l in informa pe D.Maniu despre aceste cercetări ale mele şi de a discuta cu dânsul eventualitatea plecării pe calea aerului printre altele, în urma faptului că prin această plecare părăseam conducerea gazeti partidului şi că problema succesiunii mele trebuia să fie rezolvată. Imi amintesc că la întoarcerea mea dela Constanţa am discutat cu Dl.Iuliu Maniu despre dificultăţile unei plecări pe calea aerului în urma măsurilor recente de pază.-

Dl.Maniu Iuliu, m'a rugat să-l ţin la curent cu ceeace eventual aş întreprinde în această problemă. Este posibil ca D.Iuliu Maniu spunând acestea adică să-l ţin la curent cu iniţiativele mele în chestiunea plecării să se fi gândit la eventuale instrucţiuni precise; fapt este însă că asemenea instrucţiuni nu mi-a dat şi nu am primit în nici un fel nici chiar cu prilejul plecării din 13 Iulie. In streinătate odată ajunşi este probabil că am fi avut o consfătuire în care aş fi fost pus la curent cu obiectivele precise urmărite. Mie personal mi-a comunicat Duminică 13 Iulie seara înainte de plecare că urmează să lupt pentru democraţie, pentru libertăţile publice şi pentru uşurarea situaţiei deţinuţilor politici.- D.Iuliu Maniu. Mijloacele mele de luptă pentru atingerea acestor obiective generale ar fi fost scrisul şi conferinţele eventuale. Dacă în străinătate prietenii mei politici cu care am plecat ar fi scos un ziar pentru susţinerea luptei democratice în vederea scopului urmărit este posibil să fi acceptat conducerea acelui ziar după examinarea programului respectiv şi dacă acel program ar fi corespuns vederilor mele.-

30 August 1947. ss: N.Carandino.

Dacă mi s'ar fi propus să particip la un Guvern român în străinătate sau să conduc oficiosul unui asemenea guvern nu aş fi acceptat. Aceasta din considerentul că aveam un guvern în ţară şi că nu sunt adept al guvernelor-fantomă şi pentru faptul că o asemenea acţiune ar fi fost dăunătoare unităţii naţionale şi deci intereselor ţării.

La întrebarea d-lui Iuliu Maniu din seara de 13 Iulie dacă am bani pentru străinătate şi la răspunsul meu negativ d-sa mi-a spus că probabil mă vor ajuta ceilalţi domni până ce mă voiu descurca singur. Nu cred că opinia dată d. Maniu că "probabil" voiu fi ajutat de ceilalţi să fi fost în funcţie de acceptarea misiunilor ce mi s'ar fi propus.-

Stiu despre d.Grigore Gafencu că duce o activitate politică şi gazetărească în străinătate, că ţine conferinţe în Elveţia şi că este autorul a două volume de istorie politică şi de politică generală. Despre acţiunea dumisale în legătură cu politica externă a ţării am informaţii vagi din câte am putut culege din ziarele straine şi din conversaţii. Stiu deasemenea că a dus o acţiune personală la conferinţa de pace; din mediile de partid am aflat acest lucru. Nu pot să mă pronunţ asupra caracterului activităţii D-lui Grigore Gafencu şi nici asupra admisibilităţii ei din punctul de vedere al intereselor colectivităţii româneşti neavând informaţiuni suficiente în această privinţă. In urma unei note care a apărut în "Dreptatea" şi care-l ataca pe d.Gafencu d.Iuliu Maniu mi-a atras atenţia să nu mai continuăm şi să nu mai vorbim despre el în nici un fel deoarece duce o acţiune interesantă pentru ţară. Stiu că acţiunea D-lui Gafencu la conferinţa de pace nu era în concordanţă cu acţiunea guvernului/ Consider detestabilă lipsa de unitate a ţării în faţa conferinţei de pace. Nu am suficientă informaţie asupra acţiunii D-lui Gafencu pentru a judeca dacă această divergenţă era din vina dumisale.-

In principiu nu admit o acţiune divergentă a unui particular sau a unui grup fără calitate oficială la o conferinţă de pace la care un guvern legal este reprezentat. Sunt însă cazuri în care omisiuni grave sau incapacităţi pot fi reparate de iniţiative individuale.

Drept care am dat prezenta declaraţie.

30 August 1947. ss. N.Carandino.

107

Declarație

30 August 1947

Dată în ... mr. ...

804

807

Subsemnatul V. Carandino ziarist domiciliat în București str. Spiru Haret 16 născut în Brăila la 20 Iulie 1905 membru al fostului partid național-țărănesc în continuarea declarațiilor mele declar următoarele:

Cu aproximativ o lună, o lună și jumătate înainte de a încerca să părăsesc țara am (conti) comunicat d-lui Iuliu Maniu intenția mea de plecare. La care d-sa nu mi-a dat vre-un răspuns pozitiv. (În sec) Până la plecare am mai avut câteva întrevederi cu d. Maniu în care am discutat posibilitățile de plecare. Toate aceste discuțiuni în legătură cu hotărârea mea de a pleca au avut loc între patru ochi. Cu aceste ocazii am discutat obiectivele generale ale activității mele din străinătate, Intențiile mele personale în străinătate erau de ordin profesional (D. Iuliu Maniu) Am întrebuințat într'o declarație formula „hotărârea de a mă trimite în străinătate" a d-lui Maniu în sensul că în seara de 13 Iulie d-sa mi-a oferit posibilitatea plecării apreciind probabil meritele mele de ziarist și de luptător. Am întrebat pe d. Maniu despre activitatea ce aveam de desfășurat în străinătate pentrucă înțelegeam dacă este cazul să fiu util partidului.

Motivele de ordin personal și profesional care au determinat hotărârea mea de a pleca erau următoarele: mă aflam în situația de a face din ce în ce mai greu față agresiunilor cenzurii și dificultăților de apariție ale gazetei în materie de hârtie, tipografie etc. În al doilea rând întrevedeam perspectiva de a urma în curând soarta celor șase colaboratori și mai la acea oră arestați. În al treilea rând efortul pe care-l depusesem de un an și jumătate la conducerea gazetei nu întâmpina în sânul partidului aprecieri unanim măgulitoare. Era normal să mă simt oarecum obosit și plictisit de necesitatea înfruntării simultane a adversarilor din față și adesea a prietenilor dinapoi. Astfel cu aproximativ zece zile înainte de încercarea de a pleca am fost chemat înaintea biroului partidului unde s'a hotărât cu majoritatea atribuțiilor

N. Carandino

3

mele directoriale și fi trecut unor comitete în subordinea consiliului de administrație. În fața acestei situații la care se adăugau și unele măsuri de disciplină redacțională greu de împăcat cu exercitiul normal al profesiei am refuzat să pun în aplicare proectul oferind ca în concediul sindical de o lună pe care în acea vreme mi-l luam să se facă fără mine experiența. Al treilea motiv indicat a rezultat dintr'o serie întreagă de nemulțumiri personale al căror obiect au fost încă din perioada alegerilor. În intervalul dela luarea hotărârii mele de a pleca și până la tentativa de plecare am examinat în mod teoretic posibilitățile de a trece la faptă. În acest sens am făcut și o călătorie la Constanța pentru a cerceta direct o posibilitate de plecare pe mare. Simțeam nevoia de a-l informa pe d. Iuliu Maniu despre aceste cercetări ale mele și de a discuta cu dânsul eventualitatea plecării pe calea aerului printre altele, în urma faptului că prin această plecare părăseam conducerea gazetei partidului și că problema succesiunii mele trebuia să fie rezolvată. Îmi amintesc că la întoarcerea mea dela Constanța am discutat cu d. Iuliu Maniu despre dificultățile unei plecări pe calea aerului în urma măsurilor recente de pază.
D. Iuliu Maniu m'a rugat să-l țin la curent cu ceeace eventual aș întreprinde în această problemă. Este posibil ca d. Iuliu Maniu spunând acestea adică să-l țin la curent cu inițiativele mele în chestiunea plecării să se fi gândit la eventuale instrucțiuni precise; fapt este însă că asemenea instrucțiuni nu mi-a dat și nu am primit în nici un fel nici chiar cu prilejul plecării din 13 Iulie. În streinătate odată ajunși este probabil că am fi avut o consfătuire în care aș fi fost pus la curent cu obiectivele precise urmărite. Mie personal mi-a comunicat Duminică 13 Iulie seara înainte de plecare că urma să lupt pentru democrație, pentru libertățile publice și pentru ușurarea situației deținuților politici — d. Iuliu Maniu. Mijloacele mele de luptă pentru atingerea acestor obiective generale ar fi fost scrisul și conferințele eventuale. Dacă în streinătate prietenii mei politici cu care am plecat ar fi scos un ziar pentru susținerea luptei democratice în vederea scopului urmărit este posibil să fi acceptat conducerea acelui ziar după examinarea programului respectiv și dacă

N. Carandino

aceste persoane ar fi corespuns vederilor mele.

Dacă mi s'ar fi propus să particip la un guvern român în străinătate sau să conduc oficial unui asemenea guvern nu aș fi acceptat. Aceasta din considerentul că avem un guvern în țară și că nu sunt adept al guvernelor-fantomă și pentru faptul că o asemenea acțiune ar fi fost dăunătoare unității naționale și deci intereselor țării.
La întrebarea d-lui Iuliu Maniu din seara de 13 Iulie dacă am bani pentru străinătate și la răspunsul meu negativ d-sa mi-a spus că probabil mă vor ajuta ceilalți domni până ce mă voi descurca singur. Nu cred că opinia dată de d. Maniu că „probabil voi fi ajutat de ceilalți" ar fi fost un punct de acceptarea misiunilor ce mi s'ar fi propus.

Știu despre d. Grigore Gafencu că duce o activitate politică și gazetărească în străinătate, că ține conferințe în Elveția și că este autorul a două volume de istorie politică și de politică generală. Despre acțiunea dumisale în legătură cu politica externă a țării am informații vagi din cele ce am putut culege din ziarele străine și din conversații. Știu deasemenea că a dus o acțiune personală la conferința de pace; din mediile de partid am aflat acest lucru. Nu pot să mă pronunț asupra caracterului activității d-lui Grigore Gafencu și nici asupra admisibilității ei din punctul de vedere al intereselor colectivității românești neavând informațiuni suficiente în această privință. În urma unei note care a apărut în „Dreptatea" și care-l ataca pe d. Gafencu d. Iuliu Maniu mi-a atras atenția să nu mai continuăm și să nu mai vorbim despre el în nici un fel deoarece duce o acțiune interesantă pentru țară. Știu că acțiunea d-lui Gafencu la conferința de pace nu era în concordanță cu acțiunea guvernului. Consider detestabilă lipsa de unitate a țării în fața conferinței de pace. Nu am suficienta informație asupra acțiunii d-lui Gafencu pentru a judeca dacă această divergență era din vina dumisale.

În principiu nu admit o acțiune divergentă a unui particular sau a unui grup fără calitate oficială la o conferință de pace la care un guvern legal (și l) este reprezentat. Sunt unele cazuri în care omisiuni grave sau incapacități pot fi reparate de inițiative individuale.

Drept care am dat prezenta declarație N. Carandino

DECLARATIE

Subsemnatul N Carandino declar următoarele :

Am socotit acţiunea Dlui Girgore Gafencu ca o acţiune pur personală. In delegaţia permanentă şi nici intr'o altă ocazie in forurile de conducere ale partidulu nu s'a discutat in prezenta mea acţiunea Dlui Gafencu. Poate că discuţii in legătură cu acţiunea Gafencu să fi avut loc in biroul partidului. In ceeace mă priveste ca director al ziarului " Dreptatea nu am fostmaezisat de atitudinea conducerii partidului in această problemă deci in maniera de a nu ataca, de a nu sustine si de a nu vorbi nimic despre această afacţiune.- Am condus un timp relati mmmk scurt in toamna anului 1946, biroul de presă al parti lui părăsindu-l in urma constatării că nu mi se dă concurs pentru a-l organiza tehnic si in urma neconsultării din biroul partidului.-Misiunea acestui birou era de a inform presa străină si naţionali despre activitatea de partid. Când am funcţionat eu in această calitate rolul meu se oprginea la convocarea ziaristilor cu ocazia declaraţiil care intentiona să le facă Dl. Maniu. Deasemenea când eram solicitat con confraţii străini sau români dădeam informaţ privitoare la activitatea partidului. Astfel intrebat bună pară de ziariştii străini dacă partidul national-ţărănesti va participa la alegeri am dat răspunsul afirmativ. Răspunsul al dădeam pe considerentul că aveam cunoştintă despre părerile din partid in această privintă si eram convins că punctul de vedere al participării va presupări Pentru participarea la alegeri era dealtminteri si Dl. Maniu care imi comunicase opinţiunea domnieisale. Informarea presei străine si române făcea parte din mijloacele cu care partidul intelegea să lupte impotriva guvernului.

Participame la sedinţele delegaţiei permanente indeosebi in corpurile destul de frecvente dealtfel in care se discutau chetiuni de presă si in deosebi chestiunea " " Dreptăţii". După plecare a mea dela biroul de presă Cder Mocanu s'a ocupat de activitatea acestui birou.-

./.

113 807

Plecarea mea din biroul de presă a avut loc în urmă unei discuţii în biroul partidului unde fusese convocat special şi unde activitatea mea a fost criticată de Dl. N. Penescu. Mi s'au adus reproşuri de lipsă de activitate şi dezorganizare. Cu această ocazie au propus în locul meu pe Dl. Vasile Serdici. Totuşi cu d. Vasile Serdici nu am reproşuri personale fiind certat cu dumnealui.-

Drept care semnez această declaraţie ,-

/ N Carandino.-

31 August 1947.-

P. Conf.
Mr. Vandra

112

808

311

Declaraţie

(1 Sept. 1947)

Dată în faţa mea 31 August 1947 [illegible]

Subsemnatul N. Carandino declar următoarele:

Am socotit acţiunea d-lui Grigore Gafencu ca o acţiune pur personală. In delegaţia permanentă şi nici într'o altă ocazie în forurile de conducere ale partidului nu s'a discutat în prezenţa mea acţiunea d-lui Gafencu. Poate că discuţii în legătură cu acţiunea Gafencu să fi avut loc în biroul partidului. In ceeace mă priveşte ca director al ziarului „Dreptatea" nu am fost sesizat de atitudinea conducerii partidului în această problemă decât în măsura de a nu ataca, de a nu susţine şi de a nu scrie nimic despre această acţiune.

Am condus un timp relativ scurt în toamna anului 1946 biroul de presă al partidului părăsindu-l în urma constatării că nu mi se dă concursul pentru a-l organiza tehnic şi în urma neînţelegerilor din biroul partidului. Misiunea acestui birou era de a informa presa străină şi naţională despre activitatea de partid. Cât am funcţionat eu în această calitate rolul meu se mărginea la convocarea ziariştilor cu ocazia declaraţiilor pe care intenţiona să le facă d. Maniu. Deasemenea când eram solicitat de confraţi streini sau români dădeam informaţii privitoare la activitatea partidului. Astfel întrebat bunăoară de ziarişti streini dacă partidul naţional-ţărănesc va participa la alegeri am dat răspunsul afirmativ. Răspunsul îl dădeam pe considerentul că aveam cunoştinţă despre părerile din partid în această privinţă şi eram convins că punctul de vedere al participării va precumpăni. Pentru participarea la alegeri era dealtminteri şi d. Iuliu Maniu care îmi comunicase opiniunea dumisale. Informarea presei streine şi române făcea parte din mijloacele cu care partidul înţelegea să lupte împotriva guvernului. Participam la şedinţele delegaţiei permanente îndeosebi în cazurile destul de frecvente dealtfel în care se discutau chestiuni de presă şi în deosebi chestiunea „Dreptăţii". După plecarea mea dela biroul de presă comandorul Mocanu s'a ocupat de activitatea acestui birou. Plecarea mea din biroul de presă a avut loc în urma unei discuţii în biroul partidului unde fusesem convocat special şi unde activitatea mea a fost criticată de d. N. Penescu. Mi s'au adus reproşuri de lipsă de activitate şi dezorganizare. Cu această ocazie am propus în locul meu pe d. Vasile Serdici. Totuşi cu d. Vasile Serdici nu am raporturi personale fiind certat cu dumnealui.

Drept care semnez această declaraţie. N. Carandino

117 III

1 Sept 947

809

806

512

DECLARATIE

Subsemnatul N.Carandino declar următoarele :

Am preluat conducerea biroului de presă al partidului în toamna anului 1946. Acest birou aparţinea în timpul conducerii mele de secretariatul partidului de ai cărui funcţionari mă serveam în lucrările acestui birou. Partidul cerea acestui birou să ţină contactul cu presa română şi străină. Aceasta o făceam prin mijloacele următoare: răspunsuri la telefon şi eventuale contacte personale cu gazetarii. In principiu materialul trebuia să-mi fie furnizat de secretariatul partidului. Repet că furnizarea materialului pentru biroul de presă era făcută numai de secretariatul de partid. Informam verbal şi la cerere conducerea de partid despre activitatea biroului de presă în deosebi pe dl.Iuliu Maniu şi pe dl.Penescu. Se întâmpla să transmitem scris ştiri interne de presă sau externe, conducerii, uneori la cerere, uneori din iniţiativă proprie. Acestea le făceam deobiceiu în 3 - 4 exemplare transmise dlor Iuliu Maniu, N.Penescu, Ion Mihalache, Em Haţieganu. Altcineva nu primea comunicările noastre scrise. In ceeace priveşte presa internă se făcea un fel de renotă a presei cu indicaţii despre ceeace apăruse mai interesant şi ar fi putut interesa deci conducerea de partid pentruca aceasta să fie scutită de lectura integrală a presei zilnice. In ceeace priveşte presa străină se traduceau articole mai importante din ziarele străine procurate din ţară. Traducerile erau făcute de funcţionarii secretariatului. Comunicarea scrisă despre care am vorbit purta numele de buletin. In privinţa buletinului secretariatul nu avea alt rol decât de a furniza ziarele române şi străine.

Am funcţionat la acest birou în perioada dinainte şi de după alegeri. Se întâmpla ca în buletine să inserăm şi ştiri care nu apăreau în presă, ştiri şi relatări de fapte. Acestea erau culese dela fruntaşii partidului,dela

membrii partidului şi eventual dela victime şi erau primite sau la redacţia ziarului "Dreptatea", sau la secretariatul partidului sau chiar la biroul de presă. In ceeace priveşte latura externă transmiteam uneori ştiri de radio care ni se păreaux interesante.

Cunosc pe dl.Key dela misiunea britanică din relaţii de recepţie oficială. Deasemenea am avut legături relativ mai ample cu dl.Benett şeful biroului de presă britanic. Totuşi aceste legături n'au depăşit niciodată legătura telefonică şi o vizită oficială la redacţia Dreptăţii întoarsă la biroul de presă englez. Dela misiunea americană cunosc pe d.Frank Shea, pe d.Sam Buta şi pe dl. Dunham succesorul dlui Shea. Aceşti domni după ştiinţa mea nu erau în nici un fel în cunoştinţă de activitatea biroului de presă al partidului cel puţin în timpul cât l'am condus eu, fireşte exceptând relaţiile solicitate cu privire la faptele importante din partid. Cât am funcţionat eu la biroul de presă dra Colette Bruteanu nu era primită acolo deoarece nu aveam suficientă încredere în dumneaei. Stiu însă că a fost primită după plecarea mea.

In noaptea plecării când am fost la dl.Maniu am înţeles din conversaţie că dl.Penescu nu ar fi vrut să plece fără soţia sa. Din acest fapt s'ar putea deduce că d-lui pleca în urma unui ordin expres al conducerii de partid. Aveam cunoştinţă tot din conversaţia ultimă din seara de 13 Iulie la d.Maniu că plecam în cadrul unui grup care avea ordin de a pleca în străinătate. In concepţia mea misiunea era aceea desprinsă tot din conversaţie de a lupta pentru democraţie, libertăţi publice şi uşurarea situaţiei deţinuţilor politici.

Drept care semnez această declaraţie.

ss.N.Carandino.

P. conf

Carandino

115

1 Septembrie 1947
Dată în fața noastră
Insp. Vlad...

814

Declarație.

Subsemnatul N. Carandino declar următoarele:
Am preluat conducerea biroului de presă al partidului în toamna anului 1946. Acest birou aparținea în timpul conducerii mele de secretariatul partidului de ai cărui funcționari mă serveam în lucrările acestui birou. Partidul cerea acestui birou să fie contactul cu presa română și streină. Aceasta o făceam prin mijloacele următoare: răspunsuri la telefon și eventuale contacte personale cu gazetarii. În principiu materialul trebuia să-mi fie furnizat de secretariatul partidului. Repet că furnizarea materialului pentru biroul de presă ~~tot~~ era făcută numai de secretariatul de partid. Informam verbal și la cerere conducerea de partid despre activitatea biroului de presă în deosebi pe d. Iuliu Maniu și pe d. Penescu. Se întâmpla să transmiteam scris știri interne de presă sau externe, conducerii, uneori la cerere, uneori din inițiativă proprie. Acestea le făceam de obicei în 3-4 exemplare transmise d-lor Iuliu Maniu, N. Penescu, Ion Mihalache, Em. Hațieganu. Altcineva nu primea comunicările noastre scrise. În ceeace privește presa internă se făcea un fel de revistă a presei cu indicații despre ceeace apăruse mai interesant și ar fi putut interesa deci conducerea de partid pentruca aceasta să fie scutită de lectura integrală a presei zilnice. În ceeace privește presa streină se traduceau articole mai importante din ziarele streine procurate din țară. Traducerile erau făcute de funcționarii secretariatului. Comunicarea uneori despre care am vorbit purta numele de <u>buletin</u>. În privința buletinului secretariatul nu avea alt rol decât de a furniza ziarele române și streine.
Am funcționat la acest birou în perioada dinainte și de după alegeri. Se întâmpla să în buletine să marcăm și știri care nu apăreau în presă, știri și relatări de fapte. Acestea erau culese dela fruntașii partidului, dela membrii partidului și eventual dela victime și erau primite sau la redacția ziarului „Dreptatea", sau la secretariatul partidului sau chiar la biroul de presă. În ceeace privește latura externă transmiteam uneori știri de radio care mi-se păreau interesante

N. Carandino

②

Cunosc pe d. Key dela misiunea britanică din relaţii de recepţie oficială. Deasemenea am avut legături relativ mai ample cu d. Beach şeful biroului de presă britanic. Totuş aceste legături n'au depăşit niciodată legătura telefonică şi o vizită oficială la redacţia Dreptăţii întoarsă la biroul de presă englez. Dela misiunea americană am cunoscut pe d. Frank Shea, pe d. Sam Brate şi pe d. Dunham succesorul d-lui Shea. Aceşti domni după ştiinţa mea nu erau în nici-un fel în cunoştinţă de activitatea biroului de presă al partidului cel puţin în timpul cât l'am condus eu, foarte exceptând relaţiile solicitate cu privire la faptele importante din partid. Cât am funcţionat eu la biroul de presă d-ra Colette Brătescu nu era primită de [illegible] deoarece nu aveam suficientă încredere în dumneaei. Ştiu însă că a fost primită după plecarea mea.

In noaptea plecării când am fost la d. Maniu am înţeles din conversaţie că d. Penescu nu ar fi vrut să plece fără soţia sa. Din acest fapt s'ar putea deduce că dumnealui pleca în urma unui ordin expres al conducerii de partid. Aveam cunoştinţa tot din conversaţia ultimă din seara de 13 Iulie la d. Maniu că plecam în cadrul unui grup care avea ordin de a pleca în streinătate. In concepţia mea misiunea era aceia dedusă tot din conversaţie de a lupta pentru democraţie, libertăţi publice şi uşurarea situaţiei deţinuţilor politici.

Drept care semnez această declaraţie.

N. Carandino.

812

UN PROTEST AL ZIARULUI „DREPTATEA" ÎN POTRIVA REGIMULUI DE CENZURĂ

D. N. Carandino, directorul ziarului „Dreptatea", a înaintat următorul protest d-lui ministru al Informaţiilor:

Domnule Ministru,

Ne permitem să revenim asupra cererei noastre înregistrată la Nr. 8364 din 4 Februarie a. c., dat fiind ecoul neînsemnat pe care ea l'a avut în ceeace priveşte ameliorarea condiţiilor de exercitare a cenzurii. V'am trimis atunci spre examinare şpalturile unei singure zile însoţite de comentariul nostru explicativ, în speranţa că un sumar examen v'ar îndemna, în calitate de vechi ziarist, să interveniţi pentru a se acorda scrisului acel minim de libertate de care nu se poate dispensa. Dacă insistăm în rândurile de faţă, nu o facem pentru a reînoi cele spuse, ci pentru a trage anume concluzii de ordin gentral, pentru a însemna o dată şi pentru a marca public stilul de lucru al cenzurii.

Ţinem să observăm dintru început că nu suntem supuşi unei opreliş[i] cu caracter principial, că art. 16 din convenţia de armistiţiu nu are la rândul lui nici o legătură cât de vagă cu practica funcţionarilor dvs. Nu există „chestii interzise", nu există „probleme tabu", nu există un fir teoretic îndrumător, toate articolele toate reportajele, toate informaţiile noastre devin rând pe rând obiectivul de masacru al unei cenzuri cu evident caracter de şicanare şi sabotare. Se foarfecă scrisul din orişice domeniu, fantezia cenzorului plimbându-se în voe, dela cele mai subtile probleme de doctrină până la cele mai circumscrise atacuri personale. Mărturisim totuşi că în această furioasă pornire n'am putut identifica un sistem sau măcar un fir conducător.

Să însemnăm totuşi câteva reveniri stereotipe. Partidul comunist ca şi membrii săi mai importanţi beneficiază de o scoatere de sub focul analizei critice. Liberalii tătărăscieni şi social democraţii guvernamentali se bucură de acelaş regim dar numai în conformitate cu fluctuaţia raporturilor din B.P.D. De altminteri rivalităţile şi disensiunile ori cât de anodine dintre grupările participante la regim parvin foarte rar să vadă lumina zilei. Nici problemele de politică muncitorească n'au mai multă şansă. Este suficient să pui în discuţie soliditatea F.U.M-ului ca să trezeşti reacţia cenzurii. Problemele economice la ordinea zilei, chiar cele tratate amplu în ziarele de specialitate şi în presa „independentă" nu izbutesc să încapă în coloanele „Dreptăţii".

UN PROTEST ÎN...
ÎN POTRIVA...

ţiu nu are la rândul lui nici o legătură cât de vagă cu practica funcţionarilor dvs. Nu există „chestiuni interzise", nu există „probleme tabu", nu există un fir teoretic îndrumător, toate articolele toate reportajele, toate informaţiile noastre devin rând pe rând obiectivul de masacru al unei cenzuri cu evident caracter de şicanare şi sabotare. Se foarfecă scrisul din orişice domeniu, fanteziş cenzorului plimbându-se în voe, dela cele mai subtile probleme de doctrină până la cele mai circumscrise atacuri personale. Mărturisim totuşi că în această furioasă pornire n'am putut identifica un sistem sau măcar un fir conducător.

Să însemnăm totuşi câteva reveniri stereotipe. Partidul comunist ca şi membrii săi mai importanţi beneficiază de o scoatere de sub focul analizei critice. Liberalii tătărăscieni şi social democraţii guvernamentali se bucură de acelaş regim dar numai în conformitate cu fluctuaţia raporturilor din B.P.D. De altminteri rivalităţile şi disensiunile ori cât de anodine dintre grupările participante la regim parvin foarte rar să vadă lumina zilei. Nici problemele de politică muncitorească n'au mai multă şansă. Este suficient să pui în discuţie soliditatea F.U.M.-ului ca să trezeşti reacţia cenzurii. Problemele economice la ordinea zilei, chiar cele tratate amplu în ziarele de specialitate şi în presa „independentă" nu izbutesc să încapă în coloanele „Dreptăţii".

Cât priveşte atitudinea faţă de marii noştri Alaţi este suficient să observăm că să se suprima articole, informaţii şi telegrame sub presupunerea că ar fi favorabile Statelor Unite şi că posibilităţile noastre de a mulţumi pentru ajutoarele primite au fost reduse simţitor de cenzură.

In general am putut constata că se urmăresc, de astă dată cu oarecare spirit logic două obiective.

a) declasarea nivelului gazetei,

b) împiedecarea apariţiei.

In acest sens ni se suprimă destule articole de calitate în întregimea lor sau în pasagiile mai importante cu scop vădit de a încurca înţelesul, de a deprecia valoarea tehnică a textului suplinind printr'o colaborare nesolicitată şi nedorită a cenzorului tot ceeace autorul respectiv se ostenise să exprime.

Exemple numeroase vă stau la dispoziţie pentru a dovedi realitatea acestei puţin elegante proceduri.

Pe de altă parte întârzierile zilnice ale serviciilor Dvs. izbutesc să ne transforme din ziar de prânz în ziar de seară şi de cele mai multe ori din ziar în patru pagini în ziar de numai două până şi în cazurile destul de rar în care hârtia pusă la dispoziţie ne-ar permite o prezentare normală.

Domnule Ministru,

Acestea fiind în mod succint faptele de care avem a ne plânge vă rugăm să binevoiţi a interveni pentru ca ziarul nostru să nu suporte un regim special de control exercitat de responsabili ai partidului comunist, ci să se bucure de ceeace ne-am permite să denumim „regimul comun al tuturor publicaţiilor".

Nu ne îndoim pe de altă parte că o intervenţie a Dvs. ar putea tempera excesul de zel al unui personal din activitatea căruia nu ştim dacă trebue să relevăm în primul rând incompetenţa sau naţionala vrăjmăşie.

Primiţi vă rog Domnule Ministru, salutările noastre distinse,

(ss) N. CARANDINO

5 Martie 1947.

121/14

813

810

815

DECLARATIE

Subsemnatul N Carandino declar următoarele :

Comandorul Mocanu scria la " Dreptatea" in seria ei nouă dela o dată pe care nu o pot fixa,aproximativ un an,cronici externe si din când in când câte un reportaj articol sau notiţă. Directive in ceace priveste cronica externă dela mine si cred că şi dela Dl. Maniu pe care il vedea destul de des.-

Materialul care il avea pentru a scrie consta din telegrame şi din relatările posturilor de radio; dealtfel cronicile sale erau cerecum intârziere gazetărească aşa incât putea utiliza stirile apărute in celelalte ziare.-

Inainte de venirea mea la biroul de presă a funcţionat acolo si D. Beçşa Mălin după câte imi amintesc un timp nu prea indelungat plecând inaite de a prelua eu conducerea. Dl. Vasile Serdici in tot acest timp si chiar după venirea mea ţinea contact cu misiunile străine cunoscând si limba engleză.-Oficial d. Vasile Serdici a incetat să conteze la venirea mea ca sef al biroului de presă dar după stunţţa mea păstra contactul partidului cu misiunile străine. Intrucât nu aveam raporturi personale cu Dl. Serdici nu îi trimiteam buletinul biroului de presă ce îl conduceam, bultetinul dealtfel tras numai pentru anumite persoane din conducerea partidului.- Imi reamintesc totuşi că Dl. Vasile Serdici ar fi reclamat şi el buletinul. In timpul cât conduceam eu biroul de presă Dl. Mocanu se intâmpla să facă revista presei interne. Cred că tot dumnealui când redacta buletinul insemna şi ştirile sosite dela organizaţiile din ţară prin fruntaşii veniţi ocazional la Bucuresti si cele eventuale ale secretaraiatului. Indeosebit buletinul nu cuprindea decât foarte rar ştiri din provincie grez de procurat şi greu de ferificat. Câteodată se trăgeau din buletin exemplare suplimentare fie pentru informarea " Dreptăţii" fie pentru evidenţa biroului de presă. După plecarea mea a rămas la

./.

la bireul de presă al partidului D. Mocanu.-

Am auzit că D. Iuliu Maniu ar fi primit din străinătate o scrisoare de omagiu din partea mai multor personalităţi româneşti. Mi se pare că ~~xxxxxx~~ printre semnături mi s'ar fi citat numele Dlor Gafencu, Tilea, Augustin Popa si alti. Auzind despre această scrisoare am făcut asociaţie de idei intre ce imi spusese Dl. Maniu cu privire la Dl. Grigore Gafencu si am bănuit că s'a produs intre dumnealor in prealabil o împăcare. Eram câteodată intrebat la telefon la " Dreptatea" din partea ataşatului de presă britanic Dl. Benett asupra unor imprejurări privitoare la gazeta de exp. dacă ziarul a apărut in acea zi cu intârziere si ~~xxxx~~ din ce cauză, dacă vre'un discurs al Domnului Raiu a fost cenzurat. Relaţiile mele cu Dl. Benett nu depăşau aceste ocazionale telefoane din partea domnieisale si intâlnirea intâmplătoare la vr'o recepţie oficială.-

Cu ocazia plecării Dl. Maniu a ţinut o cuvântare oarecum ~~xxxxxx~~ solemnă cu care prilej a spus adresându-se Dlor Popescu si Gafencu : " Vă incredinţez creerul şi inima partidului" - Aceasta la sanatoriul Jovin pe la orele 11 noaptea de 13 Iuliue .-

Drept care semnez prezenta declaratie.-

/ss/ N Carandino.-

1 Septembrie 1947.-

P. Conf. [signature]

119

812

1 Septembrie 1947
Dată în faţa noastră
[illegible]

815

Declaraţie

Subsemnatul N. Carandino declar următoarele:

Comandorul Mocanu scria la „Dreptatea" în seria ei nouă dela o dată pe care nu o pot fixa, aproximativ un an, cronici externe şi din când în când câte un reportaj, articol sau notiţă. Directive primea în ceeace priveşte cronica externă dela mine şi cred că şi dela d. Maniu pe care îl vedea destul de des. Materialul pe care îl avea pentru a scrie cronica din telegrame şi din relatările posturilor de radio; dealtfel cronicile sale erau adesea de oarecare întârziere gazetărească aşa încât putea utiliza ştirile apărute în celelalte ziare.

Înainte de venirea mea la biroul de presă a funcţionat acolo şi d. Bocşa Mălin după câte îmi amintesc un timp nu prea îndelungat plecând înainte de a prelua eu conducerea. D. Vasile Serdici în tot acest timp şi chiar după venirea mea ţinea contact cu misiunile streine cunoscând şi limba engleză. Oficial d. Vasile Serdici a încetat să conteze la venirea mea ca şef al biroului de presă dar după ştiinţa mea păstra contactul partidului cu misiunile streine. Întrucât nu aveam raporturi personale cu d. Vasile Serdici nu îi trimeteam buletinul biroului de presă ce îl conduceam buletin dealtfel tras numai pentru anumite persoane din conducerea partidului. Îmi reamintesc totuşi că d. Vasile Serdici ar fi reclamat şi el buletinul.

În timpul cât conduceam eu biroul de presă d. Mocanu se întâmpla să facă revista presei interne. Cred că tot dumnealui când redacta buletinul nostru şi ştirile sosite dela organizaţiile din ţară prin fruntaşii veniţi ocazional ~~[illegible]~~ la Bucureşti şi cele eventuale ale secretariatului. Îndeobşte buletinul nu cuprindea decât foarte rar asemenea ştiri din provincie greu de procurat şi de verificat. Câteodată se trăgeau din buletin exemplare suplimentare fie pentru informarea „Dreptăţii", fie pentru evidenţa biroului de presă. După plecarea mea a rămas la biroul de presă al partidului d. Mocanu.—

Am auzit că d. Iuliu Maniu ar fi primit din străinătate o scrisoare de omagiu din partea mai multor personalităţi româneşti. Mi-se pare că printre semnatari mi s'au şi citat numele d-lor Gafencu, Tilea, Augustin Popa şi alţii. Auzind despre această scrisoare am făcut asociaţie de idei între ce îmi spusese d. Maniu cu privire la d. Grigore Gafencu şi am bănuit că s'a produs între dumnealor eventual o împăcare (~~[illegible]~~)

Eram câteodată întrebat la telefon la „Dreptatea" din partea ataşatului de presă britanic d. Benett asupra unor împrejurări privitoare la gazetă d.ex. dacă ziarul a apărut în aceaşi zi cu întârziere şi din ce cauză.

dacă vre-un discurs al d-lui Bevin a fost compus etc. etc. Relațiile mele cu d. Beckett nu depășeau aceste ocazionale telefoane din partea dumisale și întâlnirea întâmplătoare la vre-o recepție oficială —

Cu ocazia plecării d. Maniu a ținut o cuvântare oarecum solemnă cu care prilej a spus adresându-se d-lor Popescu și Gafencu: „Vă încredințez creerul și inima partidului" — Aceasta la sanatoriul „Jovin" pe la orele 11 noaptea de 13 Iulie.

Drept care semnez prezenta declarație.

N. Carandino

III 124

816

819

D E C L A R A T I E

Subsemnatul N.CARANDINO declar următoarele :

Atitudinea ziarului,de luptă,era dictat de Dl.Iuliu Maniu şi susţinut de mine în opoziţie cu dl.Nestor Badea care ar fi preferat o gazetă de pură doctrină ţărănistă.- Nu-mi amintesc să fi apărut în " Dreptatea " un articol care să publice date în legătură cu armistiţiul,date care să fi fost cuprinse şi în memoriul lui Gafencu înaintat Conferinţei dela Paris.- Stiu însă că s'a publicat în " Dreptatea " un articol cu date privitoare la reparaţii pe care partidul l-a dezavuat într'un comunicat apărut în gazetă.- Imi amintesc precis că a apărut comunicatul sub titlul dacă nu mă înşel " Previzare ".- Redactorul respectiv Dl.Proca mi-a spus că a cules datele,cuvânt cu cuvânt,dela postul de radio Londra.- Nu am socotit că articolul ar fi fost îndreptat împotriva Uniunii Sovietice.-In această ipoteză nu l'aşi fi publicat.- L'am considerat după apariţie deoarece nu a trecut înainte prin controlul meu fiind articol de specialitate economică,drept o pledoarie în favoarea ţării cu scopul de a obţine îngăduinţa Marilor Aliaţi.- In jurul acestui articol a fost o întreagă discuţie în partid.-Dl.Iuliu Maniu se afla la Sibiu.-A urmat o întreagă serie de tratative în jurul formulei de înserat în gazetă,rezistând în ceeace mă priveşte la expresii care ar fi însemnat o jicnire a mea personală.-In ceeace priveşte restul nu am adus nici o obiecţie găsind naturală dorinţa partidului.- D-nii Mihai Popovici şi N.Penescu erau în deosebi pentru o " precizare " care să nu ţie seamă de poziţia mea de director,în continuare, al ziarului.-Au urmat o serie de conversaţii telefonice cu Sibiul şi de formele propuse de o parte şi de alta.- S'a căzut de acord în jurul celei apărute în ziar şi care exprima voinţa D-lui Iuliu Maniu de a dezavua articolul fără să fie jicnit directorul gazetei.-După ştiinţa mea Dl.Iuliu Maniu şi în general conducerea de partid socoteau că problemele armistiţiului nu trebue atacate în gazetă,armistiţiul fiind un act la care partidul îşi dase consimţământul şi chiar că discutarea lui

.//.

123 817

nu putea în punctele de detaliu sub orice formă decât să provoace neajunsuri atât cu cenzura noastră cât şi cu Comisia Aliată de Control.- Nu-mi amintesc de nici o discuţie în această privinţă din care să fi reeşit că datele întrebuinţate de articol ar fi identice cu acele conţinute de memoriul Gafencu.- 820

Recunosc că la Biroul de presă am recomandat D-lui Penescu angajarea D-nei Bora ca dactilografă şi traducătoare.- Deasemenea D-na Cazimir care lucra la Dl.Penescu era detaşată la biroul de presă pentru servicii de traducere şi dactilografie.- Dl. Mocanu venea şi dumnealui din când în când neangajat şi dând un concurs amical.- Ulterior,la ce dată nu-mi amintesc a fost angajat formal.-

Contradicţia cu declaraţia mea anterioară în care am spus că nu am avut nici un angajat la biroul de presă se datorează lipsei de memorie pe deoparte şi pe de alta faptului că D-na Cazimir era funcţionara secretariatului de partid iar Dl.Mocanu numai spre sfârşit a fost angajat formal.-Îmi scăpase numele D-nei Bora şi figura ei neremarcabilă.- Nu ştiu nimic despre anumite hârtii cu " entete " Sarmisegetusa despre care sunt întrebat şi despre care se afirmă că s'ar fi găsit la biroul de presă.- Dealtminteri am plecat dela acest birou pe la sfârşitul anului 1946 aşa încât nu pot să dau nici un fel de lămurire despre ceeace s'ar găsi sau nu s'ar mai găsi acum acolo.-

Niciodată sub nici o formă cât am fost la conducerea biroului de presă nu am îngăduit şi nu mi s'a solicitat să se tragă manifeste la"Gestettner" (care dealtfel nu există în birou)sau în orice altfel pentru vre-o organizaţie subversivă.-Atitudinea mea în această privinţă este clar manifestată în gazetă.- Nu-mi amintesc precis despre chestiunea " Sarmisegetuza " ştiu însă că a fost la un moment dat discuţia în partid în sensul apărării de agenţi provocatori.-

Drept care semnez această declaraţie.-

ss/.N.Carandino

2 Septembrie 1947

P. conf. [illegible]

122

Dată în fața noastră:
Ing. Pandele

818

Declarație

Subsemnatul V. Carandino declar următoarele:

Atitudinea ziarului, de luptă, era dictată de d. Iuliu Maniu și susținută de mine în opoziție cu d. Victor Badea care ar fi preferat o gazetă de pură doctrină țărănistă. Nu-mi amintesc să fi apărut în „Dreptatea" un articol care să publice date în legătură cu armistițiul date care să fi fost cuprinse și în memoriul lui Gafencu înaintat conferinței dela Paris. Știu însă că s'a publicat în „Dreptatea" un articol cu date privitoare la reparații pe care partidul l'a dezavuat într'un comunicat apărut în gazetă. Îmi amintesc precis că a apărut comunicatul sub titlul dacă nu mă înșel „Precizare". Redactorul respectiv d. Proca mi-a spus că a cules datele, cuvânt cu cuvânt, dela postul de radio Londra. Nu am socotit că articolul ar fi fost îndreptat împotriva Uniunii Sovietice. În această ipoteză nu l'aș fi publicat. L'am considerat după apariție deoarece nu a trecut înainte prin controlul meu fiind articol de specialitate economică, drept o pledoarie în favoarea țării în scopul de a obține îngăduința Marilor Aliați. În jurul acestui articol a fost o întreagă discuție în partid. D. Iuliu Maniu se afla la Sibiu. A urmat o întreagă serie de tratative în jurul formulei de inserat în gazetă, rezistând în ceeace mă privește la expresii care ar fi însemnat o jignire a mea personală. În ceeace privește restul nu am adus nici-o obiecție găsind naturală dorința partidului. D-nii Mihai Popovici și N. Penescu erau îndeosebi pentru o „precizare" care să nu țină seamă de (pr) poziția mea de director, în continuare, al ziarului. Au urmat o serie de convorbiri telefonice cu Sibiul și de formule propuse de o parte și de alta. S'a căzut de acord în jurul celei apărute în ziar și care exprima voința d-lui Iuliu Maniu de a dezavua articolul fără să fie jignit directorul gazetei. După știința mea d. Maniu și în general conducerea de partid socoteau că problemele armistițiului nu trebue atacate în gazetă, armistițiul fiind un act

2) la care partidul își dase consimțământul și chiar că discutarea în nu putea în punctele de detaliu sub orice formă decât să provoace neajunsuri atât cu cea parte noastră cât și cu Comisia Aliată de Control. Nu-mi amintesc de nici-o discuție în această privință în care să fi reieșit că datele întrebuințate de articol ar fi fost identice cu acele conținute de memoriul Gafencu.

Recunosc că la biroul de presă am recomandat d-lui Penescu angajarea d-nei Bora ca dactilografă și traducătoare. Deasemenea d-na Capișin care lucra la d. Penescu era detașată la biroul de presă pentru servicii de traducere și dactilografie. D. Mocanu venea și dumnealui din când în când neangajat și dând un concurs amical. Ulterior, la ce dată nu-mi amintesc a fost angajat formal.

Contradicția cu declarația mea anterioară în care am spus că nu am avut nici-un angajat la biroul de presă se datorează lipsei de memorie pe deoparte și pe de alta faptului că d-na Capișin era funcționara secretariatului de partid iar d. Mocanu numai spre sfârșit a fost angajat formal. Îmi scăpase numele d-nei Bora și figura ei nerecunoscută.

Nu știu nimic despre anumite hârtii cu antetul „Sarmisegetuza" despre care sunt întrebat și despre care se afirmă că s'ar fi găsit la biroul de presă. Dealtminteri am plecat dela acest birou pe la sfârșitul anului 1946 așa încât nu pot să dau nici-un fel de lămurire despre ceeace s'ar găsi sau nu s'ar mai găsi acum acolo.

Niciodată sub nici-o formă cât am fost la conducerea biroului de presă nu am îngăduit și nu mi s'a solicitat să se tragă manifeste la Gestetner" (care dealtfel nu exista în birou) sau în orice alt fel pentru vre-o organizație subversivă. Atitudinea mea în această privință era clar manifestată în gazetă. Nu-mi reamintesc precis despre chestiunea „Sarmisegetuza" știu însă că a fost la un moment dat discuție în partid în sensul apărării de agenți provocatori.

Drept care semnez această declarație

N. Carandino

137

III

819

822

D E C L A R A T I E

Subsemnatul N. CARANDINO declar următoarele:

Chemat la biroul (de presă) partidului pentru a da seama de activitatea biroului de presă, aproximativ spre sfârşitul anului 1946 a trebuit să mă apăr împotriva obiecţiilor secretarului general N.Penescu. Atmosfera şedinţei nu îmi era favorabilă. D.Mihai Popovici bunăoară a spus că buletinul este neinteresant ştirile de radio putând fiecare să le asculte la aparat. In faţa acestei situaţii la care nu mă aşteptam mi-am oferit demisia dintr'o însărcinare care îmi cauza perdere de timp şi neplăceri. Mi s'a cerut părerea despre eventualul succesor. L'am propus pe D.Vasile Serdici pe care îl simpatiza, agreat de D.Maniu. Acesta a replicat că domnul Serdici ar fi foarte bun. Mi s'au adus cu acelaş prilej obişnuitele obiecţiuni cu privire la "Dreptatea". Cu aceasta ocazie în birou convocat la D. Mihai Popovici în afară de D-sa mai erau prezenţi dnii Iuliu Maniu, Ion Mihalache, Em.Hatzegeanu, N.Penescu. Acuzaţiile care mi se aduceau privitor la biroul de presă erau următoarele: dezorganizare, lipsă de interes, lipsă de contact mai strâns cu secretariatul, toate acestea din cauză că eram prea ocupat cu ziarul. Precizez că D.Mihai Popovici mi-a făcut reproşuri în legătură cu buletinul întocmit de biroul de presă iar D.Penescu în legătură cu activitatea şi organizarea generală a biroului. D.Mihai Popovici observa că nu găseşte în buletin decât lucruri care se pot citi în gazete şi asculta la radio. Nu mă aşteptam la această obiecţie fiind convins că făceam un lucru util pentru informarea conducerii şi complet în limita posibilităţilor mele. Am propus pe d.Serdici ca succesor deşi nu îmi plăcea, ca gazetar profesionist activitatea dumisale în această direcţie de om de nespecialitate. Bănuind însă că totuşi felul de a lucra al D-lui Serdici era preferat l'am propus şi m'am retras. Despre felul de a lucra în materie al D-lui Serdici aveam opinii clare şi mărturisite deschis în mediile de partid. Este probabil că nici dumnealui nu agrea concepţiile mele în acest domeniu. Alte

..//..

informaţii despre fondul activităţii dumisale nu am ne-frecventându-l şi neavând relaţii personale cu domnia sa. Stiu doar că ţinea contact cu misiuni streine, engleze, americane etc. şi cu ziarişti streini.

Imi amintesct (să fi asistat) că am asistat la lectura unui memoriu pentru Marii aliaţi privitor la alegeri într'o şedinţă a delegaţiei permanente. Acest memoriu a fost criticat de d.Zane care i-a găsit imperfecţiuni de ordin formal şi de doctrină găsind că anumite părţi din cuprins ar putea lăsa impresia că naţional-ţărănismul apără pe unele poziţii trecute de natură conservatoare. Observaţiile dumisale au fost acceptate şi s'a hotărât refacerea textului. Am auzit din mediile de partid că ar mai fi fost întocmite şi alte memorii. Nu ştiu ca ele să se fi discutat în delegaţie permanentă. In orice caz acest lucru nu a avut loc în prezenţa mea.

Am cerut în repetate rânduri D-lui N.Penescu textele memoriilor partidului dar dumnealui nu mi le-a remis niciodată. Mijloacele prin care aceste memorii se transmiteau îmi sunt necunoscute.

Drept care semnez prezenta declaraţie.

ss. N.Carandino.

2 Septembrie 1947.

13

2 Septembrie 1947

Dată în fața noastră
[illegible]

823

Declarație

Subsemnatul N. Carandino declar următoarele:

Chemat la biroul (de presă) partidului pentru a da seama de activitatea biroului de presă, aproximativ spre sfârșitul anului 1946 a trebuit să mă apăr împotriva obiecțiilor secretarului general N. Penescu. Atmosfera ședinței nu-mi era favorabilă. D. Mihai Popovici [illegible] a spus că buletinul este neinteresant, știrile de radio putând fiecare să le asculte la aparat. În fața acestei situații la care nu mă așteptam mi-am oferit demisia dintr'o însărcinare care îmi cauza pierdere de timp și neplăceri. Mi s'a cerut părerea despre eventualul succesor. L'am propus pe d. Vasile Serdici pe care îl simțeam agreat de d. Maniu. Acesta a replicat că domnul Serdici ar fi foarte bun. Mi s'au adus cu acelaș prilej obișnuitele obiecțiuni cu privire la „Dreptatea". Cu această ocazie în birou convocat la d. Mihai Popovici în afară de d-sa mai erau prezenți d-nii Iuliu Maniu, Ion Mihalache, Em. Hațieganu, N. Penescu. Acuzațiile care mi-se aduceau privitor la biroul de presă erau următoarele: dezorganizare, lipsă de interes, lipsă de contact mai strâns cu secretariatul, toate lucrurile din cauză că eram prea ocupat cu ziarul. Precizez că d. Mihai Popovici mi-a făcut reproșuri în legătură cu buletinul întocmit de biroul de presă iar d. Penescu în legătură cu activitatea și organizarea generală a biroului. D. Mihai Popovici obiecta că nu găsește în buletin decât lucruri care se pot citi în gazete și asculta la radio. Nu mă așteptam la această obiecție fiind convins că făceam un lucru util pentru informarea conducerii și complet în limita posibilităților mele. Am propus pe d. Serdici ca succesor deși nu îmi plăcea, ca gazetar profesionist, activitatea dumisale în această direcție de om de nespecialitate. Bănuiam însă că totuși felul de a lucra al d-lui Serdici era preferat. L'am propus și m'am retras. Despre felul de a lucra în materie al d-lui Serdici aveam opinii clare și mărturisite deschis în mediile de partid. Este probabil că nici dumnealui nu agrea concepțiile mele în acest domeniu. Alte informații despre fondul activității dumisale nu am, nefrecventându-l și neavând relații personale cu domnia sa. Știu doar că ținea contact cu misiuni străine, engleze, americane etc. și cu ziariști străini.

N. Carandino

(2)

Îmi amintesc (să fi asistat) că am asistat la lectura unui memoriu pentru Marii Aliați privitor la alegeri într'o ședință a delegației permanente. Acest memoriu a fost criticat de d. Zane care i-a găsit imperfecțiuni de ordin formal și de doctrină găsind că anumite părți din cuprins ar putea lăsa impresia că național-țărănismul apără unele poziții trecute de natură conservatoare. Observațiile dumisale au fost acceptate și s'a hotărât refacerea textului. Am auzit din mediile de partid că ar mai fi fost întocmite și alte memorii. Nu știu ca ele să se fi discutat în delegația permanentă. In orice caz acest lucru nu a avut loc în prezența mea.
Am cerut în repetate rânduri d-lui V. Penescu textele memoriilor partidului dar dumnealui nu mi le-a remis niciodată. Mijloacele prin care aceste memorii se transmiteau îmi sunt necunoscute.
Drept care semnez prezenta declarație N. Carandino.

135

822

825

DECLARATIE

Subsemnatul N.Carandino declar următoarele:

După știința mea dl.N.Penescu în calitatea sa de secretar general al partidului se ocupa în mod deosebit de redactarea memoriilor și protestelor înaintate către Marii Aliați. Aceste memorii se discutau în prealabil fie în biroul partidului fie în delegația permanentă. Știu că în conducerea de partid dl.Penescu era apreciat drept bun cunoscător al problemelor externe și cred că în această calitate a fost desemnat să plece în străinătate cu ocazia încercării din 14 Iulie. In țară se ocupa în calitatea sa de secretar general al partidului de diferitele organizații județene și provinciale în scopul de a ține prezentă înaintea conducerii situația reală a cadrelor și a membrilor aderenți. De asemenea dl.N.Penescu păstra ca secretar general arhiva partidului și ținea evidența convocării forurilor statutare.

Aceasta îmi este declarația pe care o susțin și semnez.

ss.N.Carandino.

3 Septemvrie 1947.

p.Conf.

134

870

Dat în fața noastră 3 IX 947
Insp. Pl. Măgureanu

823

826

Declaraţie

Subsemnatul N. Carandino declar următoarele:

După ştiinţa mea d. N. Penescu în calitatea sa de secretar general al partidului se ocupa în mod direct de redactarea memoriilor şi protestelor înaintate către Marii Aliaţi. Aceste memorii se discutau în prealabil fie în biroul partidului fie în delegaţia permanentă. Ştiu că în conducerea de partid d. Penescu era apreciat drept bun cunoscător al problemelor externe şi cred că în această calitate a fost desemnat să plece în străinătate cu ocazia încercării din 14 Iulie. În ţară se ocupa în calitatea sa de secretar general al partidului de diferitele organizaţii judeţene şi provinciale în scopul de a ţine prezentă în atenţia conducerii situaţia reală a cadrelor şi a membrilor aderenţi. Deasemenea d. N. Penescu păstra ca secretar general arhiva partidului şi ţinea evidenţa convocării forurilor statutare.

Aceasta îmi este declaraţia pe care o susţin şi semnez

3 Septembrie 1947 N. Carandino.

138 824 827

D E C L A R A T I E

Subsemnatul N. Carandino declar următoarele In ceeace priveste activitatea dlui. Ilie Lazăr după 23 August cunosc următoarele. Stiu că d-sa a fost delegat de Dl. Iuliu Maniu să se ocupe de ~~xxxxxx-xxxxxx~~ chestiunile muncitoresti ale partidului national ţărănesc şi de propagandă in sânul muncitorimei in special. Asa se explică dealtfel motivul pentru care Dl. Ilie Lazăr nu a figurat in nici unul din guvernele la care totuşi reprezentanţi mai puţin de seamă ai partidului figurau. Activitatea domniei sale pe teren ştiu că a fost dusă in ateliere şi fabrici prin propagandă dela om la om. şi prin manifeste. Colaboratorii lui principali erau Dnii Membru, Lupu şi Bercaru ca muncitori şi oameni de acţiune pe teren. Deasemea ştiu că avea colaborare Dlor Col. Bucur şi Zeno Bianu şi Anton Ionel Muresesanu la unele imprejurări. Am aflat despre actiunea sa la " Malaxa", la 8 Noembrie, fără să cunosc alte detalii decât cele publice. Stiu că scandalul a izbucnit din cauza unor alegeri si anume din cauza partizanilor lui Ilie Lazăr care au cerut vot secret, lucru care nu a fost acceptat de alţi muncitori.- Stiu că s'au baricadat in fabrică interzicând muncitorilor din alte intreprinderi să participe la alegeri si că au fost /mari/ incidente violente, cu răngi şi arme până ce a intervenit armata.-

La 8 Noembrie ştiu deasemenea că dl. Ilie Lazăr a jucat un rol insemnat. Am aflat din partid despre o şedinţă in preajma acele zile la care au participat sefii de sectoare şi circumscripţii Ilie Lazăr, Anton Ionel Mureşeanu şi alţii dintre care col. Bucur si Zeno Bianu. La această sedinţă s'ar fi luat măsuri pentru organizarea manifestării in sensul aducerii de public muncitoresc şi studenţesc. In ziua de 8 Noembrie lucrurile s'au

./.

desfăşurat in felul cunoscut. Publicul s'a adunat în Piata Palatului. Coloanele de tineret şi de muncitorii au manifestat cu portretele Regelui si ale lui Maniu şi cu lozinca de " Regele şi Patria ". La venirea camioanelor cu muncitori în piaţa Palatului au avut loc incidente sângeroase intre tineretul şi muncitorimea P.N.T. la care desigur s'au adăugat numeroşi partizani din public şi şi manifestanţii sosiţi.- Am auzit că au fost atacate camioanele şi arse. In timpul ciocnirilor mai mulţi agenţi care~~u~~ păstra~~t~~ ordinea au fost împuşcaţi. Am aflat deasemenea că manifestanţii ar fi atacat Confederaţia Generală a Muncii si după relatările Dlui Constantinescu şi chiar Ministerul Propagandei. Stiu că pregătirea acestei manifestaţii a fost făcută de dl. Ilie Lazăr cu concursul colaboratărillor săi apropiaţi. In chestiunea " Sumeelor Negre" ştiu că dl. Ilie Lazăr a fost implicat.y in proces, judecat şi achitat.-

Drept care semnez si sustin prezenta declaraţie.

~~/ D. Ion/~~.-

/ss/ N. Carandino

3 Septembrie 1947.-

P. Conf. Carandino

136

Dat în fața noastră 31 IX 1947

823 826 829

Declarație

Subsemnatul N. Carandino declar următoarele:
În ceeace privește activitatea d-lui Ilie Lazăr după 23 August cunosc următoarele. Știu că d-sa a fost delegat de d. Iuliu Maniu să se ocupe de chestiunile muncitorești ale partidului național-țărănesc și de propagandă în sânul muncitorimii în general. Așa se explică dealtfel motivul pentru care d. Ilie Lazăr nu a figurat în nici-unul din guvernele la care totuși reprezentanți mai puțin de seamă ai partidului figurau. Activitatea dumisale pe teren știu că a fost dusă în ateliere și fabrici prin propagandă dela om la om și prin manifeste. Colaboratorii lui principali erau d-nii Lambru, Lupu și Bercaru ca muncitori și oameni de acțiune pe teren. Deasemenea știu că avea colaborarea d-lor col. Bucur și Jeno Bianu și Oatu Ionel Mărgeanu la unele împrejurări. Am aflat despre acțiunea sa la „Malaxa", la 8 Noembrie, fără să cunosc alte detalii decât cele publice. Știu că scandalul a izbucnit din cauza unor alegeri și anume din cauza partizanilor lui Ilie Lazăr care au cerut vot secret, lucru care nu a fost acceptat de alți muncitori. Știu că s'au baricadat în fabrică interzicând muncitorilor din alte întreprinderi să participe la alegeri și că au fost (mari) incidente violente, cu răniți și arme până ce a intervenit armata.
La 8 Noembrie știu deasemenea că d. Ilie Lazăr a jucat un rol însemnat. Am aflat din

partid despre o ședință în preajma acelei zile la care au participat șefii de sectoare și circumscripții Ilie Lazăr, Anton Ionel Mureșanu și alții dintre care col. Bucur și Zeno Bianu. La această ședință s'ar fi luat măsuri pentru organizarea manifestației în sensul aducerii de public muncitoresc și studențesc. In ziua de 8 Noembrie lucrurile s'au desfășurat în felul următor. Publicul s'a adunat în piața Palatului. Coloanele de tineret și de muncitori au manifestat cu portretele Regelui și ale lui Maniu și cu lozinca de „Regele și Patria". La venirea camioanelor cu muncitori în piața Palatului au avut loc incidente sângeroase între tineretul și muncitorimea P.N.Ț. la care desigur s'au adăugat numeroși partizani din public și manifestanții sosiți. Am auzit că au fost atacate camioanele și arse. In timpul ciocnirilor mai mulți agenți care păstrau ordinea au fost împușcați. Am aflat deasemenea că manifestanții ar fi atacat Confederația Generală a Muncii și după relatările d-lui Constantinescu Iași chiar Ministerul Propagandei. Știu că pregătirea acestei manifestații a fost făcută de d. Ilie Lazăr cu concursul colaboratorilor săi apropiați. In chestiunea „Sumanelor Negre" știu că Ilie Lazăr a fost implicat în proces, judecat și achitat.

~~(D. Ion)~~ Drept care semnez și susțin prezenta declarație

N. Carandino

3 Septembrie 1947

830

D E C L A R A T I E

Subsemnatul N. Carandino declar următoarele:

In ceace priveste conducerea cercului profesional militar pe Capitală am aflat că el ar fi fost condus personal de Dl. Ion Mihalache .-

Mai ştiu că la conducerea mai participau câtiva militari superiori: generalul Negrei, colonelul Stoica, generalul Zorzor, generalul Stoika si alţi. Mai participau la sedinţele cercului după ştiinţa mea şi comandorul Moceanu si comandorul Cioroiu.-

Privitor la activitatea acestui cerc profesional nu cunosc mare lucru, materia nefiind pentru mine interesantă.- Am aflat însă incidental şi din spusele altora că se discutau planuri şi memorii de reorganizarea armatei şi a ministerelor. Unul din aceste planuri al organizării Ministerului Aerului si Marinei mi-a fost dealtminteri depus la gazetă de comandorul Cioroiu

Aceasta este declaraţia pe care o sustin si semnez.-

/ss/ N. Carandino

3 Septembrie 1947.-

139

825 828 831

3 IX 947
Dat în fața noastră
[signature]

Declarație

Subsemnatul N. Carandino declar următoarele:
În ceeace privește conducerea cercului profesional militar pe Capitală am aflat că el ar fi fost condus personal de d. Ion Mihalache.
Mai știu că la conducere mai participau câțiva militari superiori: generalul Negrei, colonelul Stoica, gen. Jorjor, generalul Stoica și alții. Mai participau la ședințele cercului după știința mea și comandorul Mocanu și comandorul Cioroiu.
Privitor la activitatea acestui cerc profesional nu cunosc mare lucru materia nefiind pentru mine interesantă. Am aflat mai incidental și din spusele altora că se discutau planuri și memorii de reorganizarea armatei și a ministerelor. Unul din aceste planuri, al organizării Ministerului Aerului și Marinei mi-a fost dactilografiat depus la gazetă de comandorul Cioroiu.
Aceasta este declarația pe care o susțin și semnez

3 Septembrie 1947

N. Carandino

832

DECLARATIE

Subsemnatul N. CARANDINO declar următoarele:

In chestiunea Gărzilor Iuliu Maniu am cerut personal lămuriri preşedintelui de partid. Chestiunea forma obiectul unor aprige comentarii în presă şi în opinia publică. Stiam că aceste Gărzi au utilizat numele d-lui Iuliu Maniu în scopuri nu prea onorabile. Aflasem despre jafuri şi despre omoruri ca toată lumea. Voiam să ştiu cum se justifica patronajul de partid. D. Iuliu Maniu mi-a declarat că nu s'a angajat direct în problemă neavând încredere deplină în iniţiatori. Pe de altă parte nu a dezavuat acţiunea considerând-o naţională şi în caz de reuşită susceptibilă de a aduce succese partidului. Stiu pe de altă parte însă că iniţiativa a fost publică. S'au tipărit manifeste s'au făcut înrolări. Numele D-lui Iuliu Maniu circula în acest timp cu insistenţă. Printre iniţiatori sau acei care se interesau activ de problemă în partid citez pe Ilie Lazăr, pe Ghiţă Pop şi pe Anton Ionel Mureşanu.

In acţiunea de pe teren s'au manifestat însă elemente dubioase în genul lui Sârbu ulterior înrolat în "Sumanele Negre", Gărzile n'au făcut parte din armata regulată. Ele n'au reuşit să se ataşeze nici armatei sovietice nici trupelor româneşti. La vre-o treizeci, patruzeci de kilometri înapoia frontului ele se dedau la fapte reprobabile care, ulterior, au ajuns în parte înaintea justiţiei. Faţă de atacurile din presă d. Iuliu Maniu s'a văzut obligat să dea comunicatul cunoscut prin care gărzile erau dizolvate. Se punea capăt astfel unei stări de anomalie. Este drept însă că disolvarea avea cusurul de a recunoaşte implicit apartenenţa de partid până în acel moment.

Drept care semnez prezenta declaraţie.

ss. N. Carandino

4 Septembrie 1947.

P. Conf.
[illegible]

Dat în fața noastră
[illegible]

4 Septembrie 1947

Declarație

Subsemnatul N. Carandino declar următoarele.
La chestiunea Gărzilor Iuliu Maniu am cerut părerea Comisiei președintelui de partid. Chestiunea forma obiectul unor aprige comentarii în presă și în opinia publică. Știam că aceste Gărzi au utilizat numele d-lui Iuliu Maniu în scopuri nu prea onorabile. Auzisem despre jafuri și despre omoruri ce toată lumea. Voiam să știu cum se justifica patronajul de partid. D. Iuliu Maniu mi-a declarat că nu s'a angajat direct în problemă neavând încredere deplină în inițiatori. Pe de altă parte nu a dezavuat acțiunea considerând-o națională și în caz de reușită susceptibilă de a aduce succese partidului. Știu pe de altă parte însă că inițiativa a fost publică. S'au tipărit manifeste s'au făcut înrolări. Numele d-lui Iuliu Maniu circula în acest timp cu insistență. Printre inițiatori sau acei care se interesau activ de problemă în partid citez pe Ilie Lazăr, pe Ghiță Pop și pe Anton Pavel Mureșanu.
În acțiunea de pe teren s'au manifestat unele elemente dubioase în genul lui Sârbu ulterior încolonat în „Sumanele negre”. Gărzile n'au făcut parte din această [illegible]. Ele n'au ținut să se atingă nici armatei sovietice nici trupelor românești. La vreo treizeci, patruzeci de kilometri înapoia frontului ele se dedau la fapte reprobabile care, ulterior, au ajuns în parte înaintea justiției. Față de atacurile din presă d. Iuliu Maniu s'a văzut obligat să dea comunicatul cunoscut prin care Gărzile erau dizolvate. Se punea capăt astfel unei stări de anomalie. Este drept însă că dizolvarea avea caracterul de a recunoaște implicit apartenența de partid până în acel moment.
Drept care semnez prezenta declarație

N. Carandino

831

834

D E C L A R A T I E

Subsemnatul N. CARANDINO declar următoarele:

Linia generală a "Dreptăţii" era fixată de D.Maniu Iuliu linie de luptă intransigentă. Acest gând al şefului de partid revenea des în conversaţiile noastre şi îmi reamintesc bunăoară că la proectul transformării ziarului într'unul de informaţii d.Iuliu Maniu mi-a precizat că în nici-un caz tonul de atac să nu sufere.-

"Dreptatea" avea numeroşi adversari în partid.Este de remarcat însă că niciodată în mod public şi în nici-o împrejurare factorii autorizaţi din conducere nu i-au adus vre-un reproş în chestiunea intransigenţii. Aceasta probabil ca că nu jicneasca pe D.Iuliu Maniu atât de preocupat să păstreze linia de critică vehementă a guvernării.- Din această împrejurare printre altele s'au născut numeroase din atacurile al căror obiect au fost şi care se manifestau pe motive de calitate a scrisului, de prezentare tehnică, de organizare, de valoare programatică etc.etc. Precizez că niciunul din aceşti adversari de partid nu era contra tonului de atac al ziarului şi că în fond erau mulţumiţi să tragă eventualele avantagii electorale ale propagandei respective, dacă se putea fără riscul personal al semnăturii. Printre "Adversarii" ziarului cei mai constanţi au fost Emil Mihai Popovici, N.Penescu, St.Mihăescu. Ei în fond nu erau deci contra ziarului ci împotriva mea personal.

Drept care semnez prezenta declaraţie.

ss.N.Carandino.

4 Septembrie 1947.

P. conf.
[signature]

113

Dat în fața noastră Insp. Al. [illegible]

4 Septembrie 1947

829 832 835

Declarație:

Subsemnatul N. Carandino declar următoarele:
Linia generală a Dreptății era fixată de d. Iuliu Maniu linie de luptă intransigentă. Acest gând al șefului de partid revenea des în conversațiile noastre și îmi reamintesc bunăoară că la procesul transformării ziarului într-un organ de informație d. Iuliu Maniu mi-a precizat că în nici un caz tonul de atac să nu sufere.
„Dreptatea" avea numeroși adversari în partid. Este de remarcat însă că niciodată în mod public și în nici-o împrejurare factorii autorizați din conducere nu i-au adus vre-un reproș în chestiunea intransigenței. Aceasta probabil ca să nu jignească pe d. Iuliu Maniu atât de preocupat să păstreze linia de critică vehementă a guvernului. Din această împrejurare printre altele s'au născut numeroase dintre atacurile al căror obiect au fost și care se manifestau pe motive de calitate a ziarului, de prezentare tehnică, de organizare, de valoare programatică etc. etc. Precizez că niciunul din acești adversari de partid nu era contra tonului de atac al ziarului și că în fond erau mulțumiți să tragă eventualele avantagii electorale ale propagandei respective, dacă se putea fără riscul personal al semnăturii. Printre „adversarii" ziarului cei mai consecvenți au fost d-nii Mihai Popovici, N. Penescu, St. Mihăescu. Și în fond nu erau deci contra ziarului ci împotriva mea personal.
Drept care semnez prezenta declarație

N. Carandino

8 sept

833

836

DECLARATIE

Subsemnatul N.CARANDINO declar următoarele:

Actiunea de răsturnare a guvernului era dusă de partidul Naţional- Tărănesc,după cunoştinţa mea,pe mai multe planuri.-

In domeniul intern se acţiona prin organizaţia de partid şi anume prin Secretariatul General,organizaţiile regionale şi locale.Deasemenea în acelaşi sens lucrau şi cercurile profesionale.

Consideram printre acestia din urmă şi Cercul Militar Profesional ca un instrument îndeplinind dublu oficiu de studii şi de propagandă.In ceeace priveşte activitatea cercului militar profesional din Capitală cred că avea misiunea de a discuta şi de a studia diverse probleme de caracter profesional la indicaţia conducerii de partid; organizaţiile judeţene şi eventual mai mici bănuia că aveau un rost electoral.Pe plan extern partidul acţiona prin memorii dintre care unele erau discutate în birou, altele în Delegatia Permanentă.Imi amintesc să a fi asistat la lectura memoriului privitor la alegeri,făcută în Delegatie.In ceeace priveste actiunea membrilor P.N.T.,din străinătate Dl.IULIU MANIU, mi-a vorbit adesea despre lipsa lor de activitate şi de concurs.Se referea probabil la situatia partidului din ţară şi la memoriile pe care le adresa în străinătate.Pe planul de presă tonul de susţinută combativităţii era dat de Dl. MANIU şi urmat de gazetele partidului .

Precizez că actiunea partidului pentru obtinerea puterii pe linia presei era de atac susţinut şi intransigent linie dictată de către Dl.IULIU MANIU.In legătură cu aceasta intransigentă îmi reamintesc de discutiuni avute cu Dl. EM.HATEGANU fost reprezentant al P.N.T.,în guvernul GROZA care se plângea contra intransigenţei D-lui MANIU pe care d nsul nu o socotea nimerită.Pe linia propagandistică actiunea partidului era dusă prin mijloacele cunoscute - manifes

./.

întruniri, etc. - ci prin propagandă dela om la om.

In această din urmă privinţă temele erau cele programatice fireşte şi în afara lor se flutură, aşa cum se face deobiceiu perspectiva unei apropiate veniri la putere. Nu era străină eventualitate nici evocarea concursului internaţional.

Drept care semnez prezenta declaraţie.

ss/ N. Carandino

P. Conf.
Insp. [illegible]

145

8 Septembrie 1947
Dată în fața noastră
[illegible signature]

8 Ŝ
838

Declarație.

Subsemnatul N. Carandino declar următoarele:

Acțiunea de răsturnare a guvernului era dusă de partidul național-țărănesc, după cunoștința mea, pe mai multe planuri.

În domeniul intern se acționa prin organizația de partid și anume prin secretariatul general, organizațiile regionale și locale.

Deasemenea în acelaș sens lucrau și cercurile profesionale.

Consideram printre acestea din urmă și cercul militar profesional ca un instrument îndeplinind dublul oficiu de studiu și de propagandă. În ceeace privește activitatea cercului militar profesional din Capitală cred că avea misiunea de a discuta și de a studia diverse probleme de caracter profesional la indicația conducerii de partid; organizațiile județene și eventual mai nici bănuiala că aveau un rost electoral. Pe plan extern partidul acționa prin memorii dintre care unele erau discutate în birou altele în delegația permanentă. Îmi amintesc să fi asistat la lectura memoriului privitor la alegeri făcută în delegație. În ceeace privește acțiunea membrilor P.N.Ț din străinătate d. Iuliu Maniu mi-a vorbit adesea despre lipsa lor de activitate și de concurs. Se referea probabil la situația partidului din țară și la memoriile pe care le adresa în străinătate. Pe planul de presă tonul de susținută combativitate era dat de d. Iuliu Maniu și urmat de gazetele partidului. Precizez că acțiunea partidului pentru obținerea puterii pe linia presei era de atac susținut și intransigent linie dictată de către d. Iuliu Maniu. În legătură cu această intransigență îmi reamintesc de discuțiuni aprinse cu d. Em. Hațieganu fost reprezentant al P.N.Ț în guvernul Groza care se plângea contra intransigenței d-lui Maniu pe care dânsul nu o socotea nimerită. Pe linie propagandistică acțiunea partidului era dusă prin mijloacele cunoscute, - manifeste, întruniri etc - și prin propagandiști [illegible].

N. Carandino

2

In aceasta din urmă privință temele erau cele programatice firești și în afara lor se flutura, așa cum se face deobicei, perspectiva unei apropiate veniri la putere. Nu era streină de această eventualitate nici evocarea concursului internațional.

Drept care semnez prezenta declarație

N. Carandino

836

839

D E C L A R A T I E

Subsemnatul N.CARANDINO, declar următoarele:

Suma de una sută dolari aflată asupra mea am avut-o dela doctorul G.BUZULENGA. El mi-a dat-o în noaptea de 13 Iulie pe la orele 11 noaptea aproximativ acasă la mine unde telefonic îl chemasem. Când am sosit dela Dl.MANIU a doua oară mă aştepta. L-am pus vag în curent cu plecarea şi am luat hotărârea de a lua şi pe nevastă-mea. In timp ce ea îşi făcea bagajele eu mă gândeam la dificultatea financiară în care mă aflam. Am încercat să telefonez la prieteni, dar nu i-am găsit. L-am rugat atunci pe el, care m'a împrumutat cu suma de loo dolari pe care o avea asupra lui repetând că nu are mai mult. Mi-a dat banii din pură pruetenie şi fără nici un interes. După aceia am părăsit casa toţi trei adică eu, el şi nevastă mea.

Ne-a condus în maşină până la Brăila. Ne-am despărţit acolo cu emoţia firească.

Drept care semnez aceasta declaraţie.

ss/ N.Carandino

11 Septembrie 1947.

148

11 Sept. 1947
Dată în fața noastră
[illegible]

837
840

Declarație.

Subsemnatul N. Carandino declar următoarele:
Suma de una sută dolari aflată asupra mea am avut-o dela Doctorul G. Bujulenga. El mi-a dat-o în noaptea de 13 Iulie pe la orele 11 noaptea aproximativ acasă la mine unde telefonic îl chemasem. Când am sosit dela d. Maniu a doua oară mă aștepta. L'am pus vag în curent cu plecarea și am luat hotărârea de a lua și pe nevastă-mea. În timp ce ea își făcea bagajele eu mă gândeam la dificultatea financiară în care mă aflam. Am încercat să telefonez la prieteni, dar nu i-am găsit. L'am rugat atunci pe el, care m'a împrumutat cu suma de 100 dolari pe care o avea asupra lui repetind că nu are mai mult. Mi-a dat banii din pură prietenie și fără nici un interes. După aceia am părăsit casa toți trei adică eu, el și nevasta mea. Ne-a condus în mașină până la Brăila. Ne-am despărțit acolo cu emoția freasca.
Drept care semnez această declarație

N. Carandino.

11 Septembrie 1947

153 III

8.38

841

D E C L A R A T I E

Subsemnatul N. CARANDINO declar următoarele:

Despre plecarea mea în străinătate am discutat de două sau trei ori cu Dl.Maniu. La prima ocazie i-am expus dorinţa mea de a pleca. A doua oară i-am spus despre proectul meu de a merge la Constanţa şi de a mă informa. In a treia oară dacă nu mă înşel i-am comunicat rezultatul investigărilor mele dela Constanţa. Alte discuţii decât acelea care priveau date tehnice asupra plecării - pe aer sau pe uscat - nu am avut afară de întrebarea mea "dacă plec ce voi avea de făcut în străinătate". La care am primit răspunsul: "Despre asta ar trebui să vorbim mai pe larg. Vă voiu chema într'o după amiază când voiu avea răgaz ca să discutăm". Nu am mai fost chemat de Dl.Maniu nici nu am insistat din parte-mi intervenind evenimentele dela "Dreptatea".

Răspund la întrebarea că dece am întrebat "că eu ce voiu face acolo". Atunci când iniţiativa plecării a fost a mea: Plecând din proprie iniţiativă în străinătate înţelegeam totuşi să fiu util partidului în limita posibilului şi normalului. Contest afirmaţiunea Dlui Maniu că ar fi discutat cu mine necesitatea de a pleca peste hotare. Afirmaţia Dlui Maniu că "acţiunea întreprinsă cu plecarea în străinătate a Dlor Mihalache, Penescu, Ilie Lazăr şi Carandino era foarte importantă" aparţine desigur numai gândului dumisale deoarece mie personal nu mi-a comunicat nimic altceva privitor la această acţiune decât cele declarate până astăzi. Contest categoric (faptul că) afirmaţia Dlui Maniu că mi-ar fi comunicat intenţia dumisale ca eu odată ajuns în America să scot un ziar românesc care să reprezinte linia politică a partidului, şi în acelaş timp să ţin legătură cu gazetarii streini.

Adresele pentru America primite de mine ~~pentru~~ dela Dl.Maniu în sera de 13 Iulie, nu au nici o legătură c cu ziarul la care se gândea Dl.Maniu, ~~xxxxxx~~ deoarece

R.F.

cu mine niciodată nu a discutat o asemenea ipoteză. Ultima oară, înaintea serii de 13 Iulie, l'am văzut pe Dl.Maniu la şedinţa biroului care a discutat chestiunea "Dreptăţii" la locuinţa D-lui E.Boilă. Nu-mi amintesc să fi discutat cu acest prilej ceva despre plecare, şi nici până'n ziua plecării.

Contest categoric afirmaţia D-lui Maniu că mi-ar fi comunicat la locuinţa Dlui Boilă sau în orice alt loc înaintea serii de 13 Iulie faptul că are posibilitatea de a mă trimite peste hotare sau în străinătate. Contest categoric afirmaţia D-lui Maniu că eu i-aş fi comunicat că am ocazia de a pleca în străinătate. In realitate dumnealui după consolările de rigoare în chestiunea "Dreptăţii" a întrebat în subiect spunându-mi că„din alte motive mai importante m'a chemat" şi anume propunerea de plecare. Este inexact că prin mine a transmis Dl.Maniu acordul său pentru plecarea lui Ilie Lazăr. In realitate am primit însărcinarea de a-l lua pe d. Ilie Lazăr dela locuinţa Dlui Boilă şi de a porni cu maşina pregătită de Dl.Ilie Lazăr spre locul de întâlnire dela capul liniei 14.

Drept care semnez aceasta declaraţie.

ss.N.Carandino.

13 Septembrie 1947.

P. Conf. Insp. [illegible]

151

13 Septembrie 1947

Dată în fața noastră, [illegible]

840

843

Declarație

Subsemnatul N. Carandino declar următoarele:

Despre plecarea mea în străinătate am discutat de două sau trei ori cu d. Maniu. La prima ocazie i-am expus dorința mea de a pleca. A doua oară i-am spus despre proectul meu de a merge la Constanța și de a mă informa. Iar a treia oară dacă nu mă înșel i-am comunicat rezultatul investigațiilor mele dela Constanța. Alte discuții decât acelea care priveau date tehnice asupra plecării – pe aer sau pe uscat – nu am avut afară de întrebarea mea „dacă plec ce vom avea de făcut în străinătate". La care am primit răspunsul: „Despre asta ar trebui să vorbim mai pe larg. Vă vom chema într'o după amiază când vom avea răgaz ca să discutăm." Nu am mai fost chemat de d. Maniu nici nu am insistat din partea-mi intervenind evenimentele dela „Dreptatea".

Răspund la întrebarea că dece am întrebat „că cu ce vom face acolo" atunci când inițiativa plecării a fost a mea: Plecând din proprie inițiativă în străinătate înțelegeam totuși să fiu util partidului în limita posibilului și normalului.

Contest afirmațiunea d-lui Maniu că ar fi discutat cu mine necesitatea de a pleca peste hotare. Afirmația d-lui Maniu că „acțiunea întreprinsă cu plecarea în străinătate a d-lor Mihalache, Penescu, Ilie Lazăr și Carandino era foarte importantă" aparține desigur numai gândului dumisale deoarece mie personal nu mi-a comunicat nimic altceva privitor la această acțiune decât cele declarate până astăzi. Contest categoric (faptul că) afirmația d-lui Maniu că mi-ar fi comunicat intenția dumisale ca cu odată ajuns în America să scot un ziar românesc care să reprezinte linia politică a partidului" și în același timp să fiu legătură cu gazetarii străini.

Adresele pentru America primite de mine dela d. Maniu în seara de 13 Iulie nu au nici-o legătură cu ziarul la care se gândea d. Maniu, deoarece cu mine niciodată nu a discutat o asemenea ipoteză. Ultima oară, înaintea serii de 13 Iulie, l'am văzut pe d. Maniu la ședința biroului care a discutat chestiunea „Dreptății" la locuința d-lui R. Boilă. Nu-mi amintesc să fi discutat cu acest prilej ceva despre plecare, și nici până 'n ziua plecării. Contest categoric afirmația d-lui Maniu că mi-ar fi comunicat la locuința d-lui Boilă sau în orice alt loc înaintea serii de 13 Iulie faptul că are posibilitatea de a mă trimite peste hotare sau în străinătate. Contest categoric afirmația d-lui Maniu că eu i-aș fi comunicat că am ocazia de a pleca în străinătate. În realitate dumnealui după consultările de rigoare în chestiunea „Dreptății" a întrebat în subiect spunându-mi că „din alte motive mai importante m'a chemat" și anume propunerea de plecare. Este inexact că prin mine a transmis d. Maniu acordul său pentru plecarea d-lui Ilie Lazăr. În realitate am primit însărcinarea de a-l lua pe d. Ilie Lazăr dela locuința d-lui Boilă și de a porni cu mașina pregătită de d. Ilie Lazăr spre locul de întâlnire dela capul liniei 14.

Drept care semnez această declarație N. Carandino

15/III

841

138

13 Septembrie 1947

844

DECLARATIE

Subsemnatul N.CARANDINO declar următoarele:

Declar că încă din momentul ce s'a pus problema plecări
mele am avut discutiuni asupra activității ce aș duce-o în str
inătate. / Și anume/:

La discutiunile avute când eu am spus că aș putea să s
scriu și să vorbesc în public în străinătate, Dl.MANIU a repli-
cat: " Da D-ta ai fi util acolo". Aceasta utilitate reeșa în
folosul partidului. Precizez că aveam cunoștință că existau în
străinătate mai mulți foști și actuali membrii ai partidului
național-țărănesc și străini de partid. Precizez deasemenea că
în declarațiile anterioare mă refeream la lipsa mea de cunoș-
tințe precise asupra legăturilor dintre partidului național-ță
rănesc și acest grup în sensul că aflasem de existența unor le
gături ca: scrisorile D-lui BIANU, scrisoarea de omagiu iscăli-
tă GAFENCU, TILEA etc. către Dl.MANIU și primisem indicatia de
nu-l ataca pe Dl.GAFENCU în ziare. Stiu că Dl.MANIU primea scr
sori dela Dl.BIANU. Acest lucru îl stiu din anturajul D-lui MA-
NIU. In legătură cu afirmația D-lui IULIU MANIU /de/ că eu aș
fi avut misiunea de a scoate un ziar românesc în America, nu n
mai că nu am avut cunoștință de ea, dar o consider nerealizabil
date fiind fondurile P.N.T., cari nu au putut satisface nici mă
car nevoile mele de bani pentru plecare. Eu plecam în străinăt
te în seara de 13 Iulie cu misiunea de a lupta pentru democra-
ție și libertăți publice. Fiind lipsit de bani sunt sigur că
Dl.IULIU MANIU mi-ar fi dat dacă ar fi avut, suma absolut neces
ră plecării, el fiind în acel moment partidul. Lupta mea în stră
inătate pentru democrație și libertăți publice s'ar fi încadra
în lupta partidului național-țărănesc pentru răsturnarea regi
mului instaurat la 6 Martie 1945, și anume în felul arătat în
declarațiile mele anterioare.

Drept care semnez prezenta declaratie, nesilit de nimeni

ss/ N.Carandino

157

839

13 Septembrie 1947

Dată în fața noastră
[illegible]

842

843

Declarație

Subsemnatul N. Carandino declar următoarele:

Declar că încă din momentul ce s'a pus problema plecării mele, am avut discuțiuni asupra activității ce aș duce-o în străinătate. (Și anume) La discuțiunile avute când eu am spus că aș putea să scriu și să vorbesc în public în străinătate, d. Maniu a replicat: „Da. Dta ai fi util acolo". Această utilitate reieșea în folosul partidului. Precizez că aveam cunoștință că existau în străinătate mai mulți foști și actuali membri ai partidului național-țărănesc și străini de partid. Precizez deasemenea că în declarațiile anterioare mă refeream la lipsa mea de cunoștințe precise asupra legăturilor dintre partidul național țărănesc și acest grup în sensul că aflasem de existența unor legături ca: scrisorile d-lui Bianu, scrisoarea de omagiu semnate Gafencu, Tilea etc către d. Maniu și primisem indicația de a nu-l ataca pe d. Gafencu în ziar. Știu că d. Maniu primea scrisori dela d. Bianu. Acest lucru îl știu din anturajul d-lui Maniu. În legătură cu afirmația d-lui Iuliu Maniu (de) că eu aș fi avut misiunea de a scoate un ziar românesc în America, nu numai că nu am avut cunoștință de ea, dar o consider nerealizabilă date fiind fondurile P.N.Ț. care nu au putut satisface nici măcar nevoile mele de bani pentru plecare. Eu plecam în străinătate în seara de 13 Iulie cu misiunea de a lupta pentru democrație și libertăți publice. Fiind lipsit de bani sunt sigur că d. Iuliu Maniu mi-ar fi dat dacă ar fi avut, suma absolut necesară plecării, el fiind în acel moment partidul! Lupta mea în străinătate pentru democrație și libertăți publice s'ar fi încadrat în lupta partidului național țărănesc pentru răsturnarea regimului instaurat la 6 Martie 1945 și anume în felul arătat în declarațiile mele anterioare.

Drept care semnez prezenta declarație nesilit de nimeni

N. Carandino

843

846

D E C L A R A T I E

Subsemnatul N.CARANDINO, declar următoarele:

Prima oară când am vorbit cu Dl.IULIU MANIU în seara d 13 Iulie.Când am vorbit cu dânsul între patru ochi, am discutat următoarele:

- Posibilitatea de plecare cu avionul în aceea noapte. Revenirea mea pe la orele 9.3o.Am mai discutat despre lipsa mea de mijloace materiale.Cu această ocazie eu nu aveam asupra mea decât aproximativ un milion lei şi aceasă deasemenea o sumă relativ redusă de câteva milioane. Nu am avut nici un fel de valută străină sau aur.

La a doua întrevedere am fost circa 15-20 minute singur cu Dl.MANIU şi cu Dl.MIHALACHE.

/D./ Imi amintesc printre altele că Dl.MANIU a spus că după plecarea noastră partidul va avea muncă şi treabă multă.

Drept care semnez prezenta declaraţie.

ss/N.Carandino

14 Septembrie 1947.

P.Conf.
[signature]

156

14 Septembrie 1947

Dată în fața noastră
Mr. [illegible]

844

847

Declarație

Subsemnatul N. Carandino declar următoarele:

Prima oară când am vorbit cu d. Iuliu Maniu în seara de 13 Iulie, când am vorbit cu dânsul între patru ochi, am discutat următoarele:

Posibilitatea de plecare cu avionul în acea noapte. Revenirea mea pe la orele 9½. Am mai discutat despre lipsa mea de mijloace materiale. Cu această ocazie eu nu aveam asupra mea decât aproximativ un milion lei și acasă deasemenea o sumă relativ redusă de câteva milioane. Nu am avut nici un fel de valută străină sau aur.

La a doua întrevedere am fost circa 15-20 minute singur cu d. Maniu și cu d. Mihalache

(2.) Îmi amintesc printre altele că d. Maniu a spus că după plecarea noastră partidul va avea nevoie și heaba multă.

Drept care semnez prezenta declarație N. Carandino

DECLARATIE

Subsemnatul N.CARANDINO declar următoarele:

Ideia plecării în străinătate mi-a venit aproximativ cu o lună, o lună şi jumătate înainte de încercarea de la Tămădău. A fost urmarea unui proces psihologic personal în care au intrat mai multe determinante: dificultatea din ce în ce mai mare de a-mi manifesta convingerile politice şi de a-mi exercita activitatea profesională,motive de securitate individuală (şase colaboratori ai gazetei erau deja arestaţi), neplăcerile provenite din adversităţile de partid,adversităţi care ulterior au mers până la preluarea efectivă a atribuţiilor mele de director al "Dreptăţii".

M'am dus la D.Maniu Iuliu că să-i comunic hotărârea mea şi ca să-i iau asentimentul fiind angajat în lupta politică a partidului ca răspunzător pentru "Dreptatea". I-am expus D-lui Maniu motivele mele de plecare şi rostul meu în străinătate ca ziarist şi eventual conferenţiar.(D-5) Am căutat să explic Dlui Maniu că peste hotare aş fi încercat să-mi exercit profrsia şi să-mi desvolt astfel în libertate convingerile politice democratice. Pentru mine ideia apărării libertăţilor publice din ţară era esenţială şi anume în sensul aplicării efective a acordului dela Moscova. In acest sens şi numai în acest sens înţelegem să lupt contra actualului regim fiind convins că prin aplicarea reală a acordului dela Moscova,acord semnat de marii Aliaţi şi întărit printr'o declaraţie a preşedintelui nostru de consiliu s'ar fi putut ajunge la o normalizare a situaţiei din România. D.Maniu a recunoscut că "aş fi util acolo", în sensul că activitatea mea ar fi fost folositoare până şi partidului. Pe urmă m'a întrebat: "dar ce facem cu "Dreaptatéa"?" A urmat o discuţie în care am examinat împreună în ipoteza plecării variate

E.F.

soluţii în această direcţie. Totuşi la plecarea dela D.Maniu n'am rămas cu impresia că dumnealui mi-ar fi dat un asentiment total. (La) Printre soluţiile eventuale ale vacanţei de conducere dela "Dreptatea" am propus în conversaţie pe aceia a unui comitet. Si anume a preluării atribuţiilor directoriale de către comitetul de ~~conducere~~ coordonare şi control al presei partidului comitet format din D-nii Hudiţă, Zane şi Ghiţă Pop. La despărţire d.Maniu mi-a spus să-l ţin în curent cu ceeace aş întreprinde în aceasta direcţie.-

M'a întrebat în aceiaş intrevedere dacă aş avea mijloace de întreţinere în străinătate. I-am răspuns că nu, dar că speram să pot face rost de ceva bani pentru plecare şi că în străinătate aş izbuti cu oarecare efort şi date fiind aptitudinile mele să-mi pot câştiga existenţa. Imi reamintesc deasemeni că d. Maniu mi-a spus că partidul n'ar putea în ceeace îl priveşte să mă ajute în nici-un fel situaţia materială fiind deosebit de grea mai ales în urma arestărilor şi a dificultăţilor financiare ale "Dreptăţii". In proectele mele de plecare mă gândeam în primul rând la Turcia, Egipt şi în general la bazinul Mediteranei în acea regiune a Europei unde aş fi putut să-mi valorific formaţia mea culturală franceză. Deasemenea mă gândeam şi la America la Statele Unite unde odată ajuns aş fi putut mai cu uşurinţa să-mi câştig printre români existenţa ca ziarist colaborator la gazetele româneşti sau conferenţiar. In ţările în care eventual aş fi plecat nu aveam legături personale, afară doar de probabilitatea de a întâlni pe vre-unul din ziariştii streini incidental cunoscuţi în România. In conversaţia prima avută cu D.Maniu ca şi în celelalte care au urmat, D-sa nu a emis păreri personale în ceeace priveşte obiectivele călătoriei mele nici nu mi-a dat vre-o indicaţie de loc sau de persoană. In acel timp nu se pusese chestiunea imediată a înlocuirei mele dela direcţia "Dreptăţii" dar dificultăţile pe care le întâmpinăm în partid dela sfârşitul anului 1946 şi până în momentul plecării erau în curs. Posibilităţi materiale proprii pentru ipoteza plecării nu aveam. Mă gândeam însă la

mai mulţi prieteni avuţi care la solicitarea mea ar fi consimţit să mă împrumute.

Sun convins că D.Maniu ar fi discutat cu mine şi mi-ar fi dat instrucţiuni asupra activităţii mele din streinătate (şi) asupra legăturilor pe care eventual trebuia ca să le iau cu diverşi oameni politici precum şi despre conduita de presă faţă de diverşi oameni politici; această convingere o aveam din faptul că atunci când l'am întrebat pe d.Maniu că "eu ce voiu face acolo"; d-sa mi-a spus că despre aceasta ar trebui să stăm mai mult de vorbă şi că mă va chema într'o după amiază când va avea răgaz.

Probabil că precipitarea evenimentelor nu i-a dat răgazul necesar să stea cu mine de vorbă mai pe larg. Dela sine înţeles că nu aş fi primit nici-o însărcinare contra vederilor mele legale şi democratice.-

Drept care semnez prezenta declaraţie.

ss.N.Carandino.

15 Septembrie 1947.

P.Conf.
Maior [signature]

159

15 Septembrie 1946
Dată în fața noastră

848
851

Declarație

Subsemnatul N. Carandino declar următoarele:
Ideia plecării în streinătate mi-a venit aproximativ cu o lună, o lună și jumătate înainte de încercarea de la Tămădău. A fost urmarea unui proces psihologic personal în care au intrat mai multe determinante: dificultatea din ce în ce mai mare de a-mi manifesta convingerile politice și de a-mi exercita activitatea profesională, motive de securitate individuală (șase colaboratori ai gazetei erau deja arestați), neplăcerile provenite din adversitățile de partid, adversități care ulterior au mers până la preluarea efectivă a atribuțiilor mele de director al „Dreptății".
M'am dus la d. Iuliu Maniu ca să-i comunic hotărârea mea și ca să-i iau asentimentul fiind angajat în lupta politică a partidului ca răspunzător pentru „Dreptatea". I-am expus d-lui Maniu motivele mele de plecare și rostul meu în streinătate ca ziarist și eventual conferențiar. (Z-S) Am căutat să explic d-lui Maniu că peste hotare aș fi încercat să-mi exercit profesia și să-mi desvolt astfel în libertate convingerile politice democratice. Pentru mine ideia apărării libertăților publice din țară era esențială și anume în sensul aplicării efective a acordului dela Moscova. În acest sens și numai în acest sens înțelegeam să lupt contra actualului regim fiind convins că prin aplicarea reală a acordului dela Moscova, acord semnat de marii Aliați și interesați părți. declarație a președintelui consiliului de miniștri s'ar fi putut ajunge la o normalizare a situației din România. D. Maniu a recunoscut că „aș fi util acolo", în sensul că activitatea mea ar fi fost folositoare țării și partidului. Pe urmă m'a întrebat: „dar ce facem cu „Dreptatea"?" A urmat o discuție în care am examinat împreună în ipoteza plecării variate soluții în această direcție. Totuși la plecarea dela d. Maniu n'am rămas cu impresia că dumnealui mi-ar fi dat un asentiment total. (Ia)

N. Carandino

Printre soluţiile eventuale ale vacanţei de conducere dela „Dreptatea" am propus în conversaţie pe aceia a unui comitet. Şi anume a preluării atribuţiilor directoriale de către comitetul de coordonare şi control al presei partidului comitet format din d-nii Hudiţă, Jane şi Ghiţă Pop. La despărţire d. Maniu mi-a spus să-l ţin în curent cu ceeace aş întreprinde în această direcţie. M'a întrebat în aceiaş întrevedere dacă aş avea mijloace de întreţinere în străinătate. I-am răspuns că nu, dar că speram să pot face rost de ceva bani pentru plecare şi că în străinătate aş izbuti cu oarecare efort şi date fiind aptitudinile mele să-mi pot câştiga existenţa. Îmi reamintesc deasemeni că d. Maniu mi-a spus că partidul n'ar putea în ceeace-l priveşte să mă ajute în nici-un fel situaţia materială fiind deosebit de grea mai ales în urma arestărilor şi a dificultăţilor financiare ale „Dreptăţii". În proiectele mele de plecare mă gândeam în primul rând la Turcia, Egipt şi în general la bazinul Mediteranei în acea regiune a Europei unde aş fi putut să-mi valorific formaţia mea culturală franceză. Deasemenea mă gândeam şi la America, la Statele Unite unde odată ajuns aş fi putut mai cu uşurinţă să-mi câştig printre Românii existenţa ca ziarist colaborator la gazetele româneşti sau conferenţiar. În ţările în care eventual aş fi plecat nu aveam legături personale, afară doar de probabilitatea de a întâlni pe vre-unul din ziariştii streini incidental cunoscuţi în România. În convorbirea primă avută cu d. Maniu ca şi în celelalte care au urmat, d-sa nu a emis păreri personale în ceeace priveşte obiectivele călătoriei mele nici nu mi-a dat vre-o indicaţie de loc sau de persoană. În acel timp nu se punea chestiunea imediată a întocmirii

N. Carandino

958

mele dela direcţia „Dreptăţii" dar dificultăţile pe care le întâmpinam în partid dela sfârşitul anului 1946 şi până în momentul plecării erau în curs. Posibilităţi materiale proprii pentru sprijinirea plecării nu aveam. Mă gândeam însă la mai mulţi prieteni avuţi care la solicitarea mea ar fi consimţit să mă împrumute.

852 849

Sunt convins că d. Maniu ar fi discutat cu mine şi mi-ar fi dat instrucţiuni asupra activităţii mele din străinătate (şi) asupra legăturilor pe care eventual trebuia ca să le iau cu diverşi oameni politici precum şi despre conduita de pres faţă de diverşi oameni politici; această convingere o aveam din faptul că atunci când l-am întrebat pe d. Maniu că „eu ce voi face acolo", d-sa mi-a spus că despre aceasta ar trebui să stăm mai mult de vorbă şi că mă va chema într'o după amiază când va avea răgaz. Probabil că precipitarea evenimentelor nu i-a dat răgazul necesar să stea cu mine de vorbă mai pe larg. Dela sine înţeles că nu aş fi primit nici-o însărcinare contra vederilor mele legale şi democratice.

Drept care ~~[illegible]~~ prezenta declaraţie N. Carandino

D E C L A R A T I E

Subsemnatul N. CARANDINO declar următoarele :

Cu aproximativ o lună şi jumătate înainte de încercarea dela Tămădău am luat hotărârea de a pleca din ţară. Era urmarea,acestei hotărâri a unui proces psihologic personal determinat de dificultăţile pe care le întâmpinam in lupta politică şi prpfesională,de motive de securitate individuală ca şi de greutăţiile cre mi se făceau în partid. Aceste din urmă greutăţi începuseră cam pleа sfârşitul anului 1946 şi anume succesiv prin îndepărtarea mea dela conducerea biroului de presă,prin candidarea mea la locul ultim pe lista Capitalei şi prin criticile şi intervenţiile repetate ale partidului in chestiunea " DREPTATII". Hotărârea mea nematerializată încă în niciun fel am xxxxxxxxxx comunicat-o dlui IULIU MANIU pentru a-i cere avertismentul.

Aveam această obligaţie in calitate de director al gazetei partidului,angajat în bătălie politică.-

In seara de 13 Iulie când m'am dus pe la orele 7 la Dl. Maniu chemat de Dsa,mi-a comunicat că are posibilitatea de a mă face să plec chiar in aceiaş seară.

L-am intrebat fireşte,cum şi în ce fel. Mi-a răspuns că prin avion şi împreună cu alţi domni din partid.Am întrebat despre numele lor,dar Dl. MANIU mi-a comunicat că nu- mi-l poate spune încă şi că revenind la dumnealui pe la orele 9,3o le voi afla odată cu alte amănunte asupra plecării.

La revenire am aflat numele tovarăşilor mei de drum şi detaliu privitoare la intâlnirea cu ei în vedere pornirii spre terenul de decolare. In ceace priveşte misiunea" peste hotare nu am auzit dela dl. Maniu decât consideraţiuni de ordin general.-

Intrebat de mine in mod expres mi-a replicat,

că nu, are să învețe el epurele ce are de făcut în pădure. Mi-a spus deasemeni in prezența dlui. Mihalache ca peste hotare să luptăm pentru democrație, libertăți publice și ușurarea situației deținuților politici.- Am discutat despre dorecțiile de drum și după ce am aflat că vom ateriza in Turcia la San Stefano, am auzit ipotezele pentru viitor adică ewentuale plecări de acolo in alte state europene și eventual in Statele Unite. Discuția era de așa natură încât in această privință termenul de "văzând și făcând" o poate caracteriza. Nu s'a vorbit despre mkim obiective precise nici despre persoane din străinătate sau despre misiuni de ordin particular. Adresele care s'au aflat asupra mea pe cărți de vizită ale mele s'au scris in acea seară din colaborarea de informație a dlor. IULIU MANIU, R. BOILA și VLAD HATIEGANU. Era vorba de persoane din Turcia și din Statele Unite cunoscute de cei de mai sus sauxim rude cu ei.-

După conversația primă cu dl. IULIU MANIU relativ la ideia plecării mele in străinătate și in care Dl. MANIU mai mult m'a ascultat fără să emită păreri și sugesti personale cu privire la modul in care aș putea fi util partidului in străinătate, am avut ocazia in altă intrevedere cu dumnealui să-l întreb mai precis în această privință. Mi-a răspuns" Despre asta ar trebuie să stăm mmxxxxxă mai mult de vorbă. Te voiu chema intr'o după amiază când voiu avea mai mult răgaz ca să discutăm mai pe larg. Dar fie din cauza precipitării evenimentelor, fie din alte motive dl. IULIU MANIU nu m'a mai chemat. Astfel plecarea mea in străinătate incercată in 13-14 Iulie s'a îndeplniti cu indicațiunile generale numai de care au fost vorba mai sus, din partea Dlui ILIU MANIU și cu sugestiile care din parte-mi i-le făcusem cu privire la activitatea mea eventuală de ziarist și de conferențial.

Nu am avut prin urmare cunoștință despre un grup cu misiunexxprecisă zis cu plan prestabilit. In ceace mă privește plecam ca ziarist democrat"pregătit imxxmfixtml sufletește să lupt peste hotare in acelaș timp ca să-mi câștig existența și ca să-mi afirm convingerile politice.

Imi închipuiam că la prima escală noi cei plecați vom discuta intre noi mai pe larg și in cazul in care

.//.

eventuale intenţii,planuri sau obiective nu mi-ar fi convenit mi-aş fi luat libertatea de acţiune.Aceasta mai ales in urma faptului că nu mi se comunicase nimic precis la plecare şi că nu-mi luasem alte argumente decât acelea ale plecării şi ale situaţiei mele subînţelese de membru de partid.-

Nu ştiu nimic precis despre grupul de Români aflat în străinătate şi indeosebi nu sunt fixat asupra acţiunii lor ca grup politic omogen. Stiam din informaţii de presă că intre ei existau discusiuni că bunăoară dl. VISOIANU nu s'ar înţelege cu dl. GAFENCU,sau cred că dl. CRETZEANU ar face opinie separată,din aceste informaţiuni necontrolate,din public nu puteau forma pentru mine o fază de cunoaştere sau de apreciere. Am aflat fireşte din presă străină despre activitatea de ziarist şi de Conferenţiar in Elveţia a dlui GRIGORE GAFENCU.Stiu deasemenea că este autorul a două volume de politică generală. Am aflat deasemenea despre acţiunea personală pe care a dus-o la conferinţa de pace.In ceace priveste pe membrii P.N.T. din străinătate l'au auzit pe Dl. IULIU MANIU plângându-se de lipsa lor de concurs şi de activitate. Cât despre legăturile cu străinătatea ale partidului ştiu că ele se făceau prin proteste şi memorii. Relativ la Românii aflaţi peste hotare n'am alte cunoştinţi,- decât a scrisorilor primite dela Dl. BIANU de către dl. IULIU MANIU despre care am auzit vorbindu-se in partid si despre scirisoarea omagială adresată Dlui IULIU MANIU şi semnată de numeroşi românii printre care GAFENCU,TILEA,AUGUSTIN POPA etc.-

Stiu că la memorii si proteste lucra dl. PENESCU in calitatea sa de secretar general. Nu ştiu dacă mai avea colaboratorii in această privinţă.-

Drept care semnez prezenta declaratie.

/ss/ N. CARANDINO,

15 Septembrie 1947.-

Pentru conf.
[signature]

109

Declaraţie.

15 Septembrie 1947

853

Subsemnatul N. Carandino declar următoarele:
Cu aproximativ o lună, o lună şi jumătate înainte de încercarea dela Tămădău am luat hotărârea de a pleca din ţară. Era urmarea, această hotărâre a unui proces psihologic personal determinat de dificultăţile pe care le întâmpinam în lupta politică şi profesională, de motive de securitate individuală ca şi de greutăţile care mi-se făceau în partid. Aceste din urmă greutăţi începuseră cam pe la sfârşitul anului 1946 şi anume succesiv prin îndepărtarea mea dela conducerea biroului de presă, prin candidarea mea la locul ultim pe lista Capitalei şi prin criticile şi intervenţiile repetate ale partidului în chestiunea „Dreptăţii". Hotărârea mea nematerializată încă în nici-un fel am comunicat-o d-lui Iuliu Maniu pentru a-i cere asentimentul. Aveam această obligaţie în calitate de director al gazetei partidului, angajat în bătălia politică.
In seara de 13 Iulie când m'am dus pe la orele 7 la d. Maniu chemat de d-sa, mi-a comunicat că are posibilitatea de a mă face să plec chiar în aceiaş seară. L'am întrebat fireşte cum şi în ce fel. Mi-a răspuns că prin avion şi împreună cu alţi domni din partid. Am întrebat despre numele lor, dar d. Maniu mi-a comunicat că nu mi-l poate spune încă şi că revenind la dumnealui pe la orele 9.30 (21) le vom afla odată cu alte amănunte asupra plecării. La revenire am aflat numele tovarăşilor mei de drum şi detalii privitoare la întâlnirea cu ei în vederea pornirii spre terenul de decolare. In ceeace priveşte misiunea" peste hotare nu am auzit dela d. Maniu" decât consideraţiuni de ordin general. Intrebat de mine în mod expres mi-a replicat:,, că nu

N. Carandino

(2)

are să învețe el cursurile ce are de făcut în pădure. Mi-a spus deasemeni în prezența d-lui Mihalache că partidul hotărăște să luptăm pentru democrație, libertăți publice și ușurarea situației deținuților politici. Am discutat despre direcțiile de drum și după ce am aflat că vom ateriza în Turcia la San Stefano am angajat ipotezele pentru viitor adică eventuale plecări de acolo în alte state europene și eventual în Statele Unite. Discuția era de așa natură încât în această privință termenul de „văzând și făcând" o poate caracteriza. Nu s'a vorbit despre obiective precise nici despre persoane din streinătate sau despre misiuni de ordin particular. Adresele care s'au aflat asupra mea pe cărți de vizită ale mele s'au scris în acea seară din colaborarea de informație a d-lor Iuliu Maniu, R. Boilă și Vlad Hațegan. Era vorba de persoane din Turcia și din Statele Unite cunoscute de cei de mai sus sau rude cu ei.

După conversația primă cu d. Iuliu Maniu relativă la ideia plecării mele în streinătate și în care d. Maniu mai mult m'a ascultat fără să emită păreri și sugestii personale cu privire la modul în care aș putea fi util partidului în streinătate, am avut ocazia în altă întrevedere cu dumnealui să-l întreb mai precis în această privință. Mi-a răspuns „Despre asta ar trebui să stăm mai mult de vorbă. Te vom chema într'o după amiază când vom avea mai mult răgaz ca să discutăm mai pe larg." Dar fie din cauza precipitării evenimentelor, fie din alte motive d. Iuliu Maniu nu m'a mai chemat. Astfel încât plecarea mea în streinătate încercată în 13-14 Iulie s'a îndeplinit cu indicațiunile generale numai de

N. Carandino

care au vorbit mai sus, din partea d-lui Iuliu Maniu și cu sugestiile pe care din parte-mi i-le făcusem cu privire la activitatea mea eventuală de ziarist și de conferențiar. Nu am avut prin urmare cunoștință despre un grup cu misiune precisă și cu plan prestabilit. In ceeace mă privește plecam ca ziarist democrat, pregătit sufletește să lupt foarte hotărât în acelaș timp ca să-mi câștig existența și ca să-mi afirm convingerile politice. Imi închipuiam că la prima escală noi cei plecați vom discuta între noi mai pe larg și în cazul în care eventuale intenții, planuri sau obiective nu mi-ar fi convenit mi-aș fi luat libertatea de acțiune. Aceasta mai ales în urma faptului că nu mi-se comunicase nimic precis la plecare și că nu-mi luasem alte angajamente decât acelea ale plecării și ale situației mele subînțelese de membru de partid —

Nu știu nimic precis despre grupul de Români aflați în străinătate și îndeosebi nu sunt fixat asupra acțiunii lor ca grup politic omogen. Știam din informații de presă că între ei ar exista desensiuni că bunăoară d. Vișoianu nu s'ar înțelege cu d. Gafencu, sau că d. Crețeanu ar face opinie separată dar aceste informații necontrolate, din zvon public nu puteau forma pentru mine o bază de cunoaștere sau de apreciere. Am aflat firește din presa străină despre activitatea de ziarist și de conferențiar în Elveția a d-lui Grigore Gafencu. Știu deasemenea că este autorul a două volume de politică generală. Am aflat deasemenea despre acțiunea personală pe care a dus-o la conferința de pace. In ceeace privește pe membrii P.N.T din străinătate l'am auzit pe d. I.M. plângându-se de lipsa lor de concurs și de activitate. Cât despre legăturile cu străinătatea ale partidului știu că ele se făceau prin proteste și memorii. Relativ la Românii aflați peste hotare n'am altă cunoștință decât a scrisorilor

N. Carandino

primită dela d. Bianu de către d. Iuliu Maniu despre care am auzit vorbindu-se în partid şi despre scrisoarea omagială adresată d-lui Iuliu Maniu şi semnată de numeroşi Români printre care Gafencu, Tilea, Augustin Popa etc.
Ştiu că la memorii şi proteste lucra d. Penescu în calitatea sa de secretar general. Nu ştiu dacă mai avea colaboratori în această privinţă.
Drept care semnez prezenta declaraţie N. Carandino

170

858

D E C L A R A T I E

Su semnatul N.Carandino, declar următoarele:

Răspunsul pe care mi l'a dat d Maniu in seara de 13 Iulie când l'am intrebat ce voiu avea de făcut in streinătate, a fost o evitare de indicaţie intrucât eu intrebând nu mă referam la date tehnice despre felul de a lucra in gazetărie, ori răspunsul dumnealui numai astfel poate fi interpretat.

Precizez că atunci când am vorbit prima dată cu d Maniu despre plecarea mea in streinătate, i-am expus o serie de sugeşti privitoare la ce aş putea face in streinătate. Aceste sugestii se refereau la: articole de ziare, conferinţe, legăturile de presă ce aş fi avut (utili) polisibilitatea să le fac (in calitate de ziarist). Imi amintesc despre chestiunea "Sarmisegetuza", din faptul că am auzit vorbindu-se la club despre nişte hârtii cu acest "en-tete" descoperite in localul partidului şi introduse de agenţi provocatori.

Drept care semnez prezenta declaraţie.

16 Septemvrie 1947

ss. N.Carandino

769 853 856 859

Declarație

16 Septembrie 1947
Dată în fața noastră
Jur. Vendin

Subsemnatul N. Carandino declar următoarele:
Răspunsul pe care mi l'a dat d. Maniu în seara de 13 Iulie când l'am întrebat ce voi avea de făcut în străinătate, a fost o evitare de indicație întrucât eu întrebând, nu mă refeream la date tehnice despre felul de a lucra în gazetărie, ori răspunsul dumnealui numai astfel poate fi interpretat.
Precizez că atunci când am vorbit prima dată cu d. Maniu despre plecarea mea în străinătate i-am expus o serie de sugestii privitoare la ce aș putea face în străinătate. Aceste sugestii se refereau la: articole la ziare, conferințe, legăturile de presă ce aș fi avut (utile) posibilitatea să le fac. (În calitate de ziarist) Îmi amintesc despre chestiunea „Sarmisegetuza" din faptul că am auzit vorbindu-se la club despre niște hârtii cu acest „en-tête" descoperite în localul partidului și introduse de agenți provocatori.
Drept care semnez prezenta declarație N. Carandino

175
III

884

857

860

DECLARATIE

Subsemnatul N.Carandino următoarele declar in legătură cu biroul de presă al partidului.

Am venit la conducecerea acestui birou in toamna anului 1946 şi am plecat la sâfrşitul aceluiaş an.Inaintea mea funcţiona d.Vasile Serdici in această calitate şi d.Boeza Malin.Nu am preluat insă biroul dela niciunul din ei d.Vasile Serdici lucrând la el acasă şi continuând chiar după insărcinarea mea activitatea dumisale de relaţii cu misiunile,iar d.Boeza Mălin urmărit de Siguranţă fiind de mai multă vreme dispărut dela birou.La inceput am avut planuri de a organiza biroul de presă in condiţii tehnice la proporţia importanţei partidului.Aş fi avut nevoie in acest scop pe deoparte de concursul secretariatului general şi pe de alta de un buget mai important la dispoziţie.Ne-au lipsit insă răstimpul in care am funcţionat atât increderea dlui N.Penescu cât şi fondurile necesare realizării unui personal de specialitate precum şi alcătuirei unei arhive de cărţi,broşuri,ziare,etc.in legătură cu activitatea partidului.In asemenea condiţii a trebui să utilizez un personal improvizat,să fac apel la concursuri benevole şi să profit de colaborarea unor funcţionari dela secretariat.M'am bucurat astfel de ajutorul prietenesc al dlui comandor Mocanu,ajutor pe care partidul l'a preţuit ulterior, angajându-l cu salariu fix şi după plecarea mea lăsând seama biroului in grija aceluiaş domn Mocanu.Insărcinarea principală a biroului de presă era de a ţine contact cu presa străină şi română in vederea transmiterii informaţiilor de partid. Materialul ilprimeam când il primeam dela secretariatul general.Ziariştii care aveau nevoie de relaţii cu privire la partid veneau personal la biroul sau ne solicitau la telefon.Deasemenea biroul inştiinţa pe gazetarii streini prin "Asociaţia corespondenţilor de presă" şi pe gazetarii români prin anunţarea redacţiilor respective fie despre vreo comunica a delegaţiei permanente,fie despre vreun discurs al fruntaşilor partidului, fie despre ~~xxxxxxxxxxxxxxx~~ eventuale declaraţii ale domnului

./.

Iuliu Maniu sau alte evenimente importante de partid. Biroul de presă mai redacta şi un buletin de informare a conducerii de partid. Aceasta cu xxx neregularitate şi in funcţie de evenimente. Acest buletin era tras in trei-patru exemplare la maşina de scris şi trimis domnilor Iuliu Maniu, Ion Mihalache, N. Penescu, lui Haţeganu. Se intâmpla in lipsa acestora din Capitală ca alţi fruntaşi din conducere insărcinaţi să le ţină locul să primească buletinul. Se mai păstra câteva zile pentru evidenţa biroului o copie după textul expediat. Spre sfârşitul anului 1946 am fost chemat la o şedinţă a biroului in care mi s'a reproşat de către d. N. Penescu dezorganizarea şi lipsa de activitate a biroului de presă. Imi amintesc chiar că d. Penescu a observat că fiind prea ocupat cu "Dreptatea" nu are timpul necesar să văd de ale biroului de presă. In faţa acestei situaţii la care s'a adăugat tăcerile semnificative ale unora dintre cei prezenţi şi observaţii in genul celei a dlui Mihai Popovici că buletinul, conţinând doar ştiri de radio, nu este interesant, am demisionat pe loc dintr'o insărcinare, care nu-mi aducese câte muncă suplimentară, necazuri şi nici un avantaj de niciun fel de natură. Intrebat de d. Maniu că pe cine aş socoti bun să-mi urmeze am răspuns cunoscând preferinţele dlui Iuliu Maniu că d. Vasile Serdici. Aceasta deşi nu aveau relaţii personale cu d. Serdici d. Maniu a răspuns că intr'adevăr ar fi foarte bun. Dela această şedinţă de birou nu m'am mai ocupat de biroul de presă al partidului răspunderea rămânând efectiv pe umerii dlui Mocanu. Buletinul care se redacta sub conducerea mea cuprindea adesea o revistă a presei interne, ştiri de radio şi telegrame externe, articole uneori din presa streină, precum şi comunicări obţinute prin fruntaşi autorizaţi ai partidului despre evenimente din provincie sau simple intâmplări menite să intereseze conducerea. Cât priveşte relaţiile cu misiunile streine şi in special cu cele engleze şi americane precum şi contactele cu ziariştii streini importanţi de origină anglo-saconă, ele erau in seama dlui Vasile Serdici, care cunoştea limba engleză şi care lucra in acest sens la biroul funcţionând la el acasă. Se intâmpla ca biroul de presă condus de mine să fie solicitat să dea vreo informaţie privitoare la ziar sau la partid de ataşaţii de presă ai misiunilor engleze şi americane de funcţionari ai Comisiei Aliate de Control, precum şi de ataşaţii francezi sau italieni. In ceeace priveş-

173 859 862

te pe ziariştii streini care s'a perindat pe la noi prin ţară mulţi au cerut prin biroul de presă posibilitatea unei intrevederi cu d.Maniu şi alţii au verificat informaţii privitoare la personalităţile partidului sau la actiivitatea de partid.Profesionşti de toate opiniile pilitice dela corespondentul lui Tele Presă şi Daily Warker până la trimisul lui New York Times se intâmpla să aibe nevoie de concursul biroului de presă pentru a controla ştirile despre partid.

Drept care semnez prezenta declaraţie.

16 Septemvrie 1947

ss.N.Carandino

P.Conf. [signature]

172

Declaraţie

16 Septembrie 1947
Dată în fața noastră
[illegible]

Subsemnatul N. Carandino următoarele declar în legătură cu biroul de presă al partidului.

Am venit la conducerea acestui birou în toamna anului 1946 și am plecat la sfârșitul aceluiaș an. Înaintea mea funcționa d. Vasile Serdici în această calitate și d. Broșa Mălin. Nu am preluat însă biroul dela nici-unul din ei d. Vasile Serdici lucrând la el acasă și continuând chiar după însărcinarea mea activitatea dumisale de relații cu misiunile, iar d. Broșa-Mălin urmărit de siguranță fiind de mai multă vreme dispărut dela birou. La început am avut planuri de a organiza biroul de presă în condiții tehnice la proporția importanței partidului. Aș fi avut nevoie în acest scop pe deoparte de concursul secretariatului general și pe de alta de un buget mai important la dispoziție. Mi-au lipsit însă în răstimpul în care am funcționat atât încrederea d-lui N. Penescu cât și fondurile necesare salarizării unui personal de specialitate precum și alcătuirii unei arhive de cărți, broșuri, ziare etc în legătură cu activitatea partidului. În asemenea condiții a trebuit să utilizez un personal improvizat, să fac apel la concursuri benevole și să profit de colaborarea unor funcționari dela secretariat. M'am bucurat astfel de ajutorul prietenesc al d-lui comandor Mocanu, ajutor pe care partidul l'a prețuit ulterior angajându-l cu salariu fix și după plecarea mea lăsând seama biroului în grija aceluiaș domn Mocanu. Însărcinarea principală a biroului de presă era de a ține contact cu presa străină și română în vederea transmiterii informațiilor de partid. Materialul il primeam, când îl primeam dela secretaria-

N. Carandino

863

tul general. Ziariștii care aveau nevoie de relații cu privire la partid veneau personal la birou sau ne solicitau la telefon. Deasemenea biroul înștiința pe gazetarii streini prin „Asociația corespondenților de presă" și pe gazetarii români prin înștiințarea redacțiilor respective fie despre vre-o comunicare a delegației permanente, fie despre vre-un discurs al fruntașilor partidului, fie despre eventuale declarații ale domnului Iuliu Maniu sau alte evenimente importante de partid. Biroul de presă mai redacta și un buletin de informare a conducerii de partid. Aceasta cu regularitate și în funcție de evenimente. Acest buletin era tras în trei-patru exemplare la mașina de scris și trimis domnilor Iuliu Maniu, Ion Mihalache, N. Penescu, Em. Hațieganu. Se întâmpla în lipsa acestora din Capitală ca alți fruntași din conducere însărcinați să le țină locul să primească buletinul. Se mai păstra câteva zile pentru evidența biroului o copie după textul expediat. Spre sfârșitul anului 1946 am fost chemat la o ședință a biroului în care mi s'a reproșat de către d. N. Penescu dezorganizarea și lipsa de activitate a biroului de presă. Îmi amintesc chiar că d. Penescu a observat că fiind prea ocupat cu „Dreptatea" nu am timpul necesar să văd de ale „biroului de presă". În fața acestei situații la care s'a adăugat tăcerile semnificative ale unora dintre cei prezenți și observații în genul celei a d-lui Mihai Popovici că buletinul, conținând doar știri de radio, nu este interesant am demisionat pe loc dintr'o întrebuințare care ~~nu-mi aducea~~ decât muncă suplimentară necaz și nici-un avantaj de nici-un fel de natură. Întrebat de d. Maniu cu pe cine aș socoti bun să-mi urmeze am răspuns

— : —

N. Carandino

171

cunoscând preferințele d-lui Iuliu Maniu cu d. Vasile Serdici. Aceasta deși nu aveam relații personale cu d. Serdici, a răspuns că într'adevăr ar fi foarte bun. Dela această ședință de birou nu m'am mai ocupat de biroul de presă al partidului răspunderea rămânând efectiv pe umerii d-lui Mocanu. Buletinul care se redacta sub conducerea mea cuprindea adesea o revistă a presei interne, știri de radio și telegrame externe, articole uneori din presa streină precum și comunicări obținute prin fruntași autorizați ai partidului despre evenimente din provincie sau simple întâmplări menite să intereseze conducerea.

Cât privește relațiile cu misiunile streine și în special cu cele engleze și americane precum și contactele cu ziariști streini importanți de origină anglosaxonă ele erau în seama d-lui Vasile Serdici care cunoștea limba engleză și care lucra în acest sens la biroul funcționând la el acasă.

Se întâmpla ca biroul de presă condus de mine să fie solicitat să dea vre-o informație privitoare la ziar sau la partid de atașații de presă ai misiunilor engleze și americane de funcționari ai Comisiei Aliate de Control precum și de atașați francezi sau italieni. In ceeace privește pe ziariștii streini care s'au perindat pe la noi prin țară mulți au cerut prin biroul de presă posibilitatea unei întrevederi cu d. Maniu și alții au verificat informații privitoare la personalitățile partidului sau la activitatea de partid. Profesioniștii de toate opiniile politice dela corespondentul lui "Tele Press" și "Daily Worker" până la trimisul lui New-York Times se întâmpla să aibă nevoie de concursul biroului de presă pentru a controla știrile despre partid.

(2) Drept care semnez prezenta declarație

N. Carandino

861

864

180/III

859

862

865

DECLARATIE

Subsemnatul N.Carandino declar următoarele :

Despre activitatea partidului în perioada imediat următoare lui 6 Martie am prea puţine cunoştinţe directe. Funcţionam în acel timp ca director general al teatrelor şi am girat postul după dimisia mea vreo 15 - 20 zile. Aşa încât furat o o grea şi obositoare activitate de specialitate, am fost în realitate absent dela toată frământarea politică prilejuind răsturnarea guvernului Rădescu şi instalarea Guvernului Groza. L'am văzut pe dl.Iuliu Maniu însă când i-am cerut avizul asupra situaţiei mele dela teatre şi când m'a sfătuit să demisionez. Am putut constata cu acel prilej că dl.Iuliu Maniu era în mod hotărît împotriva noului Guvern. Mi-a comunicat chiar că spre deosebire de dl.Dinu Brătianu care ar fi avut o atitudine mai pasivă ar fi sfătuit factorul constituţional să nu accepte formula Groza. Ulterior l'am văzut pe dl.Iuliu Maniu de mai multe ori la ora mesei în cabinetul particular dela Capşa unde obişnuia din când în când să ia prânzul în anturaj de prieteni de partid şi de întâmplători gazetari. Conve[r]saţia era de ordin politic general sau privea amintori relative la evenimente importante din trecut la care fie dl.Maniu fie altcineva mai important dintre cei prezenţi participase. Am putut constata din indicaţiile culese referitor la întrevederi fixate pentru după amiezi cu dnii Dinu Brătianu şi Titel Petrescu, faptul pe care evenimentele aveau să-l confirme al acordului din ce în ce mai strâns între partidele din opoziţie. Arestat cu prilejul organizaţiei "T" şi eliberat după aproximativ 20 zile fiind dovedit nevinovat am părăsit câtva timp Capitala pentru a merge la Făgăraş să vizitez rude şi prieteni. Nu aveam în acest timp nici o funcţie oficială în partid nicio activitate de presă şi nici vreun alt motiv care să mă lege în Capitală.

./.

M.C.

După alegerile din 19 Noemvrie, alegeri pe care partidul le sconta cu un rezultat practic mai important, nemulţumirea s'a manifestat prin discuţiile care au avut loc în forurile de conducere ale partidului, prin memoriile în pregătire şi în sfârşit prin hotărîrea de a nu recunoaşte Parlamentul şi de a nu participa la desbateri. In partid se sconta înainte de scrutin ca măsurile luate de Guvern nu vor putea împiedica pătrunderea a circa 60 - 100 deputaţi P.N.Ţ-işti în Cameră. Numărul relativ mic al deputaţilor aleşi cred că a fost important în rapiditatea şi numărul impresionant al aderenţilor ideei de nerecunoaştere a alegerilor. Astfel se explică hotărîrile succesive luate de birou, de delegaţia permanentă şi ulterior de comitetul central executiv. Activitatea de opoziţie rămânea să fie dusă prin presă, prin întrunirile autorizate în localul partidului şi prin memoriul relativ la alegeri pe care secretariatul general îl pregătea cu oarecare încetineală. S'au centralizat însă cu timpul informaţiile şi documentele trimise din provincie iar din acest material adunat s'a redactat textul citit în delegaţia permanentă. Acest text a întâmpinat critici de formă şi unele de fond doctrinar din partea dlui Zane şi a rămas ca să fie modificat. Activitatea de propagandă a partidului în acest timp avea drept temă nerecunoaşterea alegerilor de către Marii Aliaţi şi pregătirea pentru alegeri noi. Intre timp foametea se accentua în ţară şi nemulţumirile provocate de ea sporeau. Apelul la ajutorul strein pentru a face faţă flagelului a avut un ecou şi în conducerea de partid. Astfel Dnii Ion Mihalache şi Mihai Popovici erau de părere să se solicite fără nici un fel de întârziere sau condiţie ajutorul Statelor Unite fiind vorba de o problemă care interesa biologic întreg poporul român. A prevalat însă opinia dlui Iuliu Maniu a neamestecului în această problemă de teamă că s'ar fi speculat gestul în ţară ca un concurs dat regimului şi ca o descurajare a partizanilor care ar fi aşteptat ca liberalitatea să se acorde prin partidul naţional ţărănesc la putere. Conflictul de tendinţe din partid

./.

avea şi un aspect de alcătuire nouă a forurilor conducătoare. Influenţa covârşitoare pe care o căpătase biroul- în parte numit de dl. Iuliu Maniu - sub dictaturi, nu era pe placul multor partizani adepţi ai legalităţii statutare. Dacă vremurile nu permisese la timpul său convocarea comitetului central executiv se socotea în numeroase cercuri de partid că trebuia supusă alegerii compunerea delegaţiei permanente, că trebuia să se renunţe definitiv la sistemul cooptărilor şi să se limiteze să se legalizeze şi să se tehnicizeze alcătuirea biroului.

Drept care semnez prezenta declaraţie.

ss. N. Carandino.

16 Septemvrie 1947.

P. Conf.

16 Septembrie 1947
Dată în fața noastră
[signature]

Declarație

Subsemnatul N. Carandino declar următoarele:

Despre activitatea partidului în perioada imediat următoare lui 6 Martie am prea puține cunoștințe directe. Funcționam în acel timp ca director general al teatrelor și am girat postul după demisia mea vre-o 15-20 zile. Așa încât, prins de o grea și obositoare activitate de specialitate am fost în realitate absent dela toată frământarea politică prilejuind răsturnarea guvernului Rădescu și instalarea guvernului Groza. L'am văzut pe d. Iuliu Maniu însă când i-am cerut avizul asupra situației mele dela teatre și când m'a sfătuit să demisionez. Am putut constata cu acel prilej că d. Iuliu Maniu era în mod hotărât împotriva noului guvern. Mi-a comunicat chiar că deosebire de d-l Dinu Brătianu care ar fi avut o atitudine mai pasivă ar fi sfătuit factorul constituțional să nu accepte formula Groza. Ulterior l'am văzut pe d. Maniu de mai multe ori la ora mesei în cabinetul particular dela Capșa unde obișnuia din când în când să ia prânzul în anturaj de prieteni de partid și de întâmplători gazetari. Conversația era de ordin politic general sau privea amintiri relative la evenimente importante din trecut la care fie d. Maniu fie altcineva mai important dintre cei prezenți participase. Am putut constata, din indicațiile culese referitor la întrevederi fixate pentru după amiază cu d-nii Dinu Brătianu și Titel Petrescu, faptul pe care evenimentele aveau să-l confirme al acordului din ce în ce mai strâns între partidele din opoziție. Arestat cu prilejul organizației „T" și

N. Carandino

eliberat după aproximativ 20 de zile fiind dovedit nevinovat am părăsit câtva timp Capitala pentru a merge la Făgăraş să vizitez rude şi prieteni. Nu aveam în acel timp nici-o funcţie oficială în partid nici-o activitate de presă şi nici vre-un alt motiv care să mă reţie în Capitală —

După alegerile din 19 Noembrie, alegeri pe care partidul le sconta cu un rezultat practic mai important, nemulţumirea s'a manifestat prin discuţiile care au avut loc în forurile de conducere ale partidului, prin memoriile în pregătire şi în sfârşit prin hotărârea de a nu recunoaşte Parlamentul şi de a nu participa la dezbateri. In partid se sconta înainte de scrutin ca măsurile luate de guvern nu vor putea împiedica pătrunderea a circa 60-100 deputaţi P.N.Ţ-işti în Cameră. Numărul relativ mic al deputaţilor aleşi cred că a fost important în rapiditatea şi numărul impresionant al adereanţilor ideii de nerecunoaştere a alegerilor. Astfel se explică hotărârile succesive luate de birou, de delegaţia permanentă şi ulterior de comitetul central executiv. Activitatea de opoziţie rămânea să fie dusă prin presă, prin întrunirile autorizate în localul partidului şi prin memoriul relativ la alegeri pe care secretariatul general îl pregătea cu oarecare încetineală. S'au centralizat însă cu timpul informaţiile şi documentele trimise din provincie iar din acest material adunat s'a redactat textul citit în delegaţia permanentă. Acest text a întâmpinat critici de formă şi unele de fond doctrinar din partea d-lui Zane şi a rămas ca să fie modificat. Activitatea de propagandă a partidului în acest timp avea drept temă nere=

N. Carandino

176

cunoașterea alegerilor de către Marii Aliați și pregătirea (3)
pentru alegeri noi. Între timp frământarea se accentua în țară și
nemulțumirile provocate de ea sporeau. Apelul la 866
ajutorul străin pentru a face față flagelului a avut un
ecou și în conducerea de partid. Astfel d-nii Ion Mihalache
și Mihai Popovici erau de părere să se solicite fără nici-un
fel de întârziere sau condiție ajutorul Statelor Unite fiind
vorba de o problemă care interesa biologic întreg poporul
român. A prevalat însă opinia d-lui Iuliu Maniu a
neamestecului în această problemă de teamă că s'ar fi
speculat gestul în țară ca un concurs dat regimului și ca o
descurajare a partizanilor care ar fi așteptat ca liberalita=
tea să se acorde prin partidul național-țărănesc la putere
Conflictul de tendințe din partid avea și un aspect de
alcătuire nouă a forurilor conducătoare. Influența covâr=
șitoare pe care o căpătase biroul - în parte numit de d.
Iuliu Maniu - sub dictaturi, nu era pe placul multor
partizani adepți ai legalității statutare. Dacă vremurile
nu permisese la timpul său convocarea comitetului central
executiv se socotea în numeroase cercuri de partid că trebuia
supusă alegerii compunerea delegației permanente, că trebuie
să se renunțe definitiv la sistemul cooptărilor și să se
limiteze să se legalizeze și să se tehnicizeze alcătuirea
biroului.

Drept care semnez prezenta declarație N. Carandino

786/119

867

870

D E C L A R A Ţ I E

Subsemnatul N. CARANDINO declar următoarele :

Dl. MIHAI POPOVICI era membru Biroul de conducere al partidului în calitate de preşedinte al organizaţiilor ardelene.-

Vechi prieten cu Dl. IULIU MANIU făcea parte dintre sfătuiitorii lui cei mai intimi fiind unul dintre puţini membri ai partidului care îi spunea pe nume şi îi permitea să aibe uneori cu el discuţii personale destul de violente. In ultimul an totuşi dl. MIHAI POPOVICI înclina în partid spre poziţia ION MIHALACHE fapt pentru care fusese izolat oarecum în Ardeal la conducerea regională. Dl. MIHAI POPOVICI era lângă dnii STEFAN MIHALESCU şi VASILE SERDICI în orice caz înaintea acestora unul dintre puţinii fruntaşi ai partidului care ţinea casă deschisă pentru recepţii în onoarea personalităţilor străine în trecere prin ţară sau pentru reuniuni de partid. Fost ministru de finanţe şi om cu avere însemnată dl. MIHAI POPOVICI avea întinse legături în lumea marei industrii şi a marei finanţe.-

Se întâmpla adesea ~~azi~~ ca ~~uneori~~ nevoi presante de bani ale partidului să fie împlinite de dsa. D. MIHAI POPOVICI avea destui prieteni personal în partid care îl frecventa şi care primeau dela Dsa inspiraţi politice. Conflictul Dsale cu fruntaşi ardeleni a izbucnit cu prilejul unui asemenea prieten Dl. VICTOR JINGA pe care dl. MIHAI POPOVICI vroia să-l impună a fi reprimit la loc de cinste în organizaţia de BRAŞOV. Despre legăturile Dlui MIHAI POPOVICI cu lumea diplomatică pot afirma că ele priveau în deosebi misiunea engleză şi americană, legaţia turcă, legaţia elveţiei etc. Dealtminteri relaţiile Dlui MIHAI POPOVICI cu lumea diplomatică a fost în ultimul an constante.- Nu ştiu să fi întreţiunut relaţii de corespondenţă sau de alt soi cu românii aflatori astăzi în străinătate. Din relaţiile pe care le avea cu ei din timpul în care era în ţară

ştiu doar că avea raporturi mai bune cu Dl. VISOIANU. Dintre membrii bàroului Dl. MIHAI POPOVICI era după Dnii MANIU, Dl. MIHALACHE cel mai important şi în lipsa acestora din capitală conducerea şi răspunderea partidului îi revenea de drept.

Printre prieteni de partid ca îl vizitau mai des citez pe Dl. GHITA POPP, VICTOR POPOVICI / VLADIMIR/ DOMOCOS, C HAGEA BOCSA MALIN, LEON BOCHIS şi alţii.-

DRept care semnez prezenta declaraţie.- 871

/ss/ CARANDINO NICOLAE

16 Septembrie 1947.-

18 Septembrie 1947.

Dată în fața noastră
[illegible]

Declarație

Subsemnatul N. Carandino declar următoarele:

D. Mihai Popovici era membru în biroul de conducere al partidului în calitate de președinte al organizațiilor ardelene. Vechiu prieten cu d. Iuliu Maniu făcea parte dintre colaboratorii lui cei mai intimi fiind unul dintre puținii membri ai partidului care îi spunea pe nume și își permitea să aibe uneori cu el discuții personale destul de violente. În ultimul an totuși d. Mihai Popovici înclina în partid spre poziția Ion Mihalache fapt pentru care părea izolat oarecum în Ardeal la conducerea regională. D. Mihai Popovici era pe lângă d-nii Ștefan Mihăescu și Vasile Serdici în orice caz înaintea acestora unul dintre puținii fruntași ai partidului care ținea casă deschisă pentru recepții în onoarea personalităților streine în trecere prin țară sau pentru reuniuni de partid. Fost ministru de finanțe și om cu avere însemnată d. Mihai Popovici avea intime legături în lumea marei industrii și a marei finanțe. Se întâmpla adesea ca nevoi presante de bani ale partidului să fie împlinite de d-sa. D. Mihai Popovici avea destui prieteni personali în partid care îl frecventau și care primeau dela d-sa inspirații politice. Conflictul dumisale cu fruntașii ardeleni a izbucnit cu prilejul unui asemenea prieten d. Victor Jinga pe care d. Mihai Popovici voia să-l impună a fi reprimit la loc de cinste în organizația de Brașov. Despre legăturile d-lui Mihai Popovici cu lumea diplomatică pot afirma că ele priveau îndeosebi misiunea engleză și americană, legația turcă, legația Elveției etc. Dealtminteri relațiile d-lui Mihai Popovici cu lumea diplomatică au fost în ultimii ani constante. Nu știu să fi

N. Carandino

întreținut relații de corespondență sau de alt soiu cu Românii aflători astăzi în străinătate. Din relațiile pe care le avea cu ei din timpul în care eram în țară știu doar că avea raporturi mai bune cu d. Tătărescu.
Dintre membrii biroului d. Mihai Popovici era după d-nii Maniu și Mihalache cel mai important și în lipsa acestora din Capitală conducerea și răspunderea partidului îi revenea de drept.
Printre prietenii de partid care îl vizitau mai des cităm pe d-nii Aurel Pop, Victor Popovici, (Vladimir) Domocoș, C. Hagea Borza Milin, Leon Boclig și alții.
Drept care semnez prezenta declarație N Carandino

873

870

D E C L A R A Ţ I E

Subsemnatul N. CARANDINO declar următoarele :

Intrebare Cum aţi explicat Dvoastră la timpul său coincidenţa între tezele partidului naţiona-ţărănesc şi ale dlui GAFENCU la Conferinţa de Pace ?

Răspuns .- Nu toate tezele dlui GAFENCU coincideau cu cele ale partidului naţional ţărănesc. După câte ştiu unele din aceste teze ale dlui GAFENCU şi ale partidului au fost integrate în tratatele de pace. Este firesc ca în materie de poziţie a ţării la o conferinţă, puncte de poziţie a ţării la o conferinţă ,puncte de vedere naţionale să concidă, aşa deupă cum au concis teze ale partidului cu teze ale guvernului.-

Intrebare.- Care aufost tezele dlui GAFENCU care nu au corespun s cu ale partidului?

Răspuns .- Nu cunosc în detaliul lor toate revendicările dlui GAFENCU, dar după câte am aflat la timp in chestiunea atitudinii faţă de Rusia Sovietică, bunăoara dl. GAFENCU avea o poziţie diferită de a partidului.-

Intrebare Credeţi că poziţia dlui GAFENCU faţă de U.R.S.S. diferea numai în ceace priveşte poziţia afişată a P.N.T.-

Răspuns Din cele ce mi-au putut da seamanca director al oficiosului şi din directivele pe care le-am primit am dedus că partidul avea în această privinţă o poziţie diferită şi ca fond, nu numai oficială.-

~~Intrebare~~ Dumneavoastră aţi recunoscut că în ziarul " Dreptatea" au apărut unele articole şi notiţe care se interpretau ca ostile Uniunei Sovietice. Com explicaţi coincidenţa între aceste şi atitudinea GAFENCU.-

871

Răspuns Ziarul " Dreptatea" nu a avut niciodată atitudine antisovietică. Dacă unele note sau unele articole au putut fi interpretate ca antisovietice ele n'au fost imprimate cu această intenţie şi uneori apariţia lor a fost fără ştirea şi fără aprobarea mea din simplă inadvertnaţă reacţionară. N'a existat nici-o coincidenţă voită sau cauzată între atitudinea dlui GAFENCU şi cele apărute în " Dreptatea

Intrebare Cum explicaţi domneavoastră coincidenţa între articolul publicat în ziarul " Dreptatea" prin care se dădea date din memoriul lui GAFENCU şi totodată refuzul dvoastră personal de a publica dezacrearea ?.-

Răspuns Articolul despre care sunt întrebat privitor la reparaţii a apărut în ziar între sărbătorile Crăciunului. Lipseau în acea zi dela gazetă şi redactorul răspunzător de sectorul nu l'a revăzut . Intrebând ulterior pe autor dl LEON GEORGE PROCA, despre origina şi seriozitatea informaţiilor sale mi-a declarat că xxx le-a luat textual. după o conferinţă dela radio-Londra. In ceace priveste dezavuarea articolului şi măsurile disciplinare am oferit dintru început Ministerului Informaţiilor toate soluţiile care să acorde satisfacţie. Intârzierea apariţiei notei de precizare în gazetă şi implicit întârzierea reapariţiei ziarului suspendat de datoresc absenţei din capitală a domnilor IULIU MANIU şi ION MIHALACHE. in lipsa dumnealor partidul reprezentat xx prin dnii MIHAI POPOVICI şi N. PENESCU propuneau formele de rectificare care ar fi însemnat în acelaş timp o dezavuare a mea personală. Dl. IULIU MANIU dela Sibiu a tranzat conflictul în felul următor: se desavuează articolul dar nu se desavuează directorul gazetei.-

Intrebare Cum explicaţi coincidenţa simpatiei faţă de anglo-americani atât a dlui GAFENCU cât şi a partidului naţional ţărănesc ?

Răspuns Nu cred că această coincidenţă de simpatii era rară în acel moment, ca din existenţa ei să se poată trage vre'o concluzie.-

Intrebare Cum explicaţi dvoastră seria întreagă de coincidenţe ?

Răspuns.- Astăzi apreciând această serie de coincidenţe şi xxxxxxxxxx legându-le între ele îmi dau seama că trebuie să fi fost legături mai strânse între parti şi GAFENCU.

./.

Nu-mi dau seama însă nici despre natura,nici despre amploarea lor după cum nu cunosc modalitatea prin care s'au întreţinut.

Întrebare Cum vedeţi dvoastră declaraţia pe care aţi făcut-o"detest orice acţiune divergentă la conferinţa de pace" -şi aceste raporturi ale acelui,care a dus acţiunea divergentă,cu partidul naţional ţărănesc.-

Răspuns .- Nu ştiu dacă acţiunea Dlui GAFENCU la conferinţa de pace a fost inspirată sau legată de partid. Am bănuit în măsura în care am avut cunoştinţă despre lucruri că ea nu putea depăşi simpla informare. Mi-am imaginat că eventualele comunicări ale dlui GAFENCU ar fi avut rostul de a aduce la cunoştinţa unui partid sau unui şef de partid din ţară probleme de interes naţional dela dela conferinţă sau din atmosfera internaţională.-

Intrbare Cum explicaţi răspunsul dvoastră de mai sus prin prisma instrucţiunilor ce le-aţi primit de a nu ataca pe dl. GAFENCU.- ~~?~~ deoarece ducea în străinătate o activitate interesantă în concordanţă cu vederile P.N.T.-

Răspuns .- Cuvintele Dlui IULIU MANIU pe care le-am citat din memorie aveau probabil rostul de a nu angaja ziarul şi partidul în chestiunea GAFENCU date fiind tocmai acele ~~minime~~ coincidenţe în unele teze la care mă referam mai sus.-

Intrebare Care au fost tezele partidului şi ale dlui GAFENCU care au fost integrate în tratatul de pace?

Răspuns După câte ştiu în problema Dunării şi în chestiunea clauzei naţiuni celei mai favorizate tratatul de pace a cuprins în largă măsură aceste teze.-

Intrebare Cum explicaţi dvoastră interesele partidului naţional ţărănesc în aceste două clauze în opoziţie cu susţiberile oficiale ale României precum şi ale Uniunii Sovietice şi ale tuturor ţărilor din Sud-estul european direct interesate în aceste probleme.-

Răspuns Partidul naţional ţărănesc susţinând aceste clauze era în acord cu vederile sale programatice şi cu politica tradiţională în materie a ministerului de externe.-

Vederile programatice ale partidului erau acelea de a favoriza schimbul internaţional de a respecta Charta Naţiunilor Unite în problema libertăţii căilor de navigaţie iar poziţia ministrului de externe tradiţională era aceia,susţinută

./.

 873

printre alţii şi de xxxx N. TITULESCU. Faptul că aceste teze coincideau sau nu,cu ale altor State,cu ale U.R.S.S. şi ale ţărilor vecine şi riverane mi-l explic prin concordanţa sau prin divergenţa diferitţitelor interese naţionale la o conferinţă de pace. Aceste chestiuni ar fi trebuit să fie tratate/ in ziar/ de specialiştii partidului în problemele externe şi economice,ca dnii VISOIANU,ZANE ect. etc.- 876

Drept care semnez prezenta declaraţie.-

/ss/ N. CARANDINO

2o Septembrie 1947.-

P. Conf.
[signature]

Declarație

20 Septembrie 1947
Dată în fața noastră
Maior [illegible]

~~874~~

Subsemnatul N. Carandino declar următoarele:

1) Cum ați explicat dvoastră la timpul său coincidența între tezele partidului național-țărănesc și ale d-lui Gafencu la conferința de pace?

Nu toate tezele d-lui Gafencu coincideau cu cele ale partidului național-țărănesc. După câte știu unele din aceste teze ale d-lui Gafencu și ale partidului au fost integrate în tratatele de pace. Este firesc ca în materie de poziție a țării la o conferință puncte de vedere naționale să coincidă, așa după cum au coincis teze ale partidului cu teze ale guvernului.

877

2) Care au fost tezele d-lui Gafencu care nu au corespuns cu ale partidului?

Nu cunosc în detaliul lor toate revendicările d-lui Gafencu, dar după câte am aflat la timp în chestiunea atitudinii față de Rusia Sovietică bunăoară d. Gafencu avea o poziție diferită de a partidului.

3) Credeți că poziția d-lui Gafencu față de U.R.S.S. diferea numai în ceeace privește poziția oficială a P.N.Ț?

Din cele ce mi-au putut da seama ca director al oficiosului și din directivele pe care le-am primit am dedus că partidul avea în această privință o poziție diferită și ca fond, nu numai oficială.

4) Dumneavoastră ați remarcat că în ziarul „Dreptatea" au apărut unele articole și notițe care se interpretau ca ostile Uniunii Sovietice. Cum explicați coincidențe între acestea și atitudinea Gafencu?

Ziarul „Dreptatea" nu a avut niciodată atitudine antisovietică. Dacă unele note sau unele articole au putut fi interpretate ca antisovietice ele n'au fost imprimate cu această intenție și uneori apariția lor a fost fără știrea și fără aprobarea mea din simplă inadvertență redacțională. N'a existat nici-o coincidență voită sau cunoscută între atitudinea d-lui Gafencu și cele apărute în „Dreptatea".

5) Cum explicați dumneavoastră coincidența între articolul publicat în ziarul „Dreptatea" prin care se dădeau date din memoriul lui Gafencu și totodată refuzul d. voastră personal de a publica dezaprobarea?

Articolul despre care sunt întrebat privitor la reparații a apărut în ziar între sărbătorile Crăciunului. Lipseam în acea zi dela gazetă și redactorul răspunzător de sectorul economic nu l'a crezut. Întrebând

N. Carandino

ulterior pe autor d. Lev Serge Proca despre originea și seriozitatea informațiilor sale mi-a declarat că le-a luat textual după o conferință dela radio London. În ceeace privește depunerea articolului și măsurile disciplinare am oferit dintru început Ministerului Informațiilor toate satisfacțiile care să acorde satisfacție. Întârzierea apariției notei de precizare în gazetă și implicit întârzierea reapariției ziarului suspendat se datorea absenței din Capitală a domnilor Iuliu Maniu și Ion Mihalache. În lipsa dumnealor partidul reprezentat prin d-nii Mihai Popovici și N. Penescu propuneau formule de rectificare care ar fi însemnat în acelaș timp o dezavuare a mea personală. Iuliu Maniu dela Sibiu a tranșat conflictul în sensul următor: se dezavuează articolul dar nu se dezavuează directorul gazetei.

6) Cum explicați coincidența simpatiei față de anglo-americani atât a d-lui Gafencu cât și a partidului național-țărănesc?

Nu cred că aceasta coincidență de simpatii era rară în acel moment, ca din existența ei să se poată trage vre-o concluzie.

7) Cum explicați dumneavoastră seria întreagă de coincidențe?

Astăzi apreciind aceasta serie de coincidențe și legându-le între ele îmi dau seama că trebuie să fi fost legături mai strânse între partid și d. Gafencu. Nu-mi dau seama însă nici despre natura, nici despre amplorea lor după cum nu cunosc modalitatea prin care s'au întreținut.

8) Cum vedeți dvoastră declarația pe care ați făcut-o „deloc orice acțiune divergentă la conferința de pace" — și aceste raporturi ale aceluia, care a dus acțiunea divergentă, cu partidul național țărănesc?

Nu știu dacă acțiunea d-lui Gafencu la conferința de pace a fost inspirată sau legată de partid. Am bănuit în măsura în care am avut cunoștință despre lucruri că ea nu putea depăși simpla informare. Mi-am imaginat că eventualele comunicări ale d-lui Gafencu ar fi avut rostul de a aduce la cunoștința unui partid sau unui șef de partid [illegible]

A. Carandino

probleme de interes național dela Conferință sau din atmosfera internațională.

9) Cum explicați răspunsul d-voastră de mai sus prin prisma instrucțiunilor ce le-ați primit de a nu ataca pe d. Gafencu "deoarece duce în străinătate o activitate interesantă în concordanță cu vederile P.N.T."

Cuvintele d-lui Iuliu Maniu pe care le-am citat din memorie aveau probabil rostul de a nu angaja ziarul și partidul în chestiunea Gafencu date fiind tocmai acele coincidențe în unele teze la care mă refeream mai sus.

10) Care au fost tezele partidului și ale domnului Gafencu care au fost integrate în tratatul de pace?

După câte știu în problema Dunării și în chestiunea clauzei națiunii celei mai favorizate tratatul de pace a cuprins în largă măsură aceste teze.

878

11) Cum explicați d-voastră interesele partidului național-țărănesc în aceste două clauze în opoziție cu susținerile oficiale ale României precum și ale Uniunii Sovietice și ale tuturor țărilor din sud-estul european direct interesate în aceste probleme?

Partidul național-țărănesc susținând aceste clauze era în acord cu vederile sale programatice și cu politica tradițională în materie a ministerului de externe. Vederile programatice ale partidului erau acelea de a favoriza schimbul internațional de a respecta Charta Națiunilor Unite în problema libertății căilor de navigație iar poziția ministerului de externe tradițională era aceia susținută printre alții și de d. N. Titulescu. Faptul că aceste teze coincideau sau nu, cu ale altor state, cu ale U.R.S.S și ale țărilor vecine și riverane mi-l explic prin concordanța sau prin divergența diferitelor interese naționale la o conferință de pace. Aceste chestiuni ar fi trebuit să fie tratate (în ziar) de specialiștii partidului în problemele externe și economice, ca d-nii Vișoianu, Zane etc. etc.

Drept care semnez prezenta declarație

N. Carandino

879

D E C L A R A T I E

Subsemnatul N. CARANDINO declar următoarele :

Recunosc că în seara zilei de 13 Iulie 1947, în urma dispozițiunii dlui IULIU MANIU mi-am făcut preparativele de plecare împreună cu soția mea și am pornit, împreună cu ea și cu dl. ILIE LAZAR pe care l'am luat din drum conform dispozițiunilor domnului MANIU, spre aeroportul Tămădău unde am ajuns în dimineața, zilei de 14 Iulie orele 3,oo. Aici am așteptat până la orele 6,3o când au sosit două avioane cu care trebuia să pornim. In momentul în care urma să ne urcăm au intervenit organele Siguranței și am fost arestați.-

Recunosc că până în seara zilei de 13 Iulie la orele 23,oo nu am avut pregătit nici un fel de devize sau aur necesare plecării.-

Recunosc că am avut cu dl. IULIU MANIU discuții cu caracter general privitor la activitatea mea din străinătate.

Recunosc că ziarul " DREPTATEA" a avut un ton de critică vehementă și de atac împotriva regimului. Această linie era dictată de dl. Iuliu Maniu.-

Recunosc că la 8 Decembrie am vorbit la o întrunire a tineretului național țărănesc unde am lăudat spiritul de sacrificiu al celor tineri la 8 Noembrie .-

Deasemenea recunosc că la comemorarea morții studentului Iacovlev am sfătuit pe ascultători să fie prudenți.-

Recunosc cu am avut legături de recepții oficiale și de societate cu unii membrii ai misiunilor anglo-americane deasemenea și legături profesionale cu atașații de presă Benett și Shea.-

Recunosc că am condus un timp scurt în toamna anului 1946, biroul de presă al partidului național țărănesc.

Recunosc deasemenea că acest birou redacta un buletin de informare al conducerii de partid.-

./.

877

Recunosc că am plecat în străinătate pe baza indicaţiunilor generale primite dela dl. Maniu în seara de 13 Iulie şi cu sugestiile pe care i le-am făcut cu ocazia primei discuţii.-

Drept care semnez prezenta declaraţie .-

880

/ss/ N. Carandino

23 Septembrie 1947.-

P. Conf.
[illegible]

23 Septembrie 1947
Dată în fața noastră
[signature]
878
881

Declarație

Subsemnatul N. Carandino declar următoarele:

Recunosc că în seara zilei de 13 Iulie 1947 în urma dispozițiunii d-lui Iuliu Maniu mi-am făcut preparativele de plecare împreună cu soția mea și am pornit, împreună cu ea și cu d. Ilie Lazăr pe care l'am luat din drum conform dispozițiunilor domnului Maniu, spre aeroportul Tămadău unde am ajuns în dimineața zilei de 14 Iulie orele 3^{00}. Aici am așteptat până la orele 6^{30} când au sosit două avioane cu care trebuia să pornim. In momentul în care urma să ne urcăm au intervenit organele Siguranței și am fost arestați

Recunosc că până în seara zilei de 13 Iulie la orele 23^{00} nu am avut pregătit nici un fel de devize sau aur necesare plecării.

Recunosc că am avut cu d. Iuliu Maniu discuțiuni cu caracter general privitor la activitatea mea din străinătate.

Recunosc că ziarul "Dreptatea" a avut un ton de critică vehementă și de atac împotriva regimului. Această linie era dictată de d. Iuliu Maniu

Recunosc că la 8 Decembrie am vorbit la o întrunire a tineretului național-țărănesc unde am lăudat spiritul de sacrificiu al celor tineri la 8 Noembrie.

Deasemenea recunosc că la comemorarea morții studentului Iacovlev am sfătuit pe ascultători să fie prudenți.

Recunosc că am avut legături de recepții oficiale și de societate cu unii membri ai misiunilor anglo-americane deasemenea și legături profesionale cu atașații de presă Benett și Shea

Recunosc că am condus un timp scurt în toamna anului

~i

N. Carandino

1946, biroul de presă al partidului naț.-țărănesc.
Recunosc deasemenea că acest birou redacta buletin de informare al conducerii de partid
Recunosc că am plecat în străinătate pe baza indicațiunilor generale primite dela d. Maniu în seara de 13 Iulie și cu sugestiile pe care i le-am făcut cu ocazia primei discuțiuni.
Drept care semnez prezenta declarație

N. Carandino

~~879~~

882

Albă

III

872

880

883

D E C L A R A T I E

Subsemnatul N. CARANDINO declar următoarele:

Pasagiile de mai jos fac parte din declaţiile subsemnatului pe care le menţin:

"In seara zilei de 13 Iulie 1947 am luat hotărârea de a părăsi ţara cu avionul la ordinului D-lui Maniu. Destinaţia era Turcia. Am fost chemat de preşedintele P.N.T. la orele 20 in ziua de 13 Iulie 1947 pentru a-mi comunica plecarea împreună cu alte trei persoane, Dl. Ion Mihalache, Dl. Ilie Lazăr şi Dl. N. Penescu"...

"Am primit instrucţiuni dela Dl. Maniu pe la orele 9 seara în ziua de 13 Iulie ca să-mi fac bagajele să fiu gata pentru orele 1 din noapte la rondul tranvaiului Nr.14 la capul liniei în ziua de 14 Iulie.."

"De acasă am plecat cu un taxiu la Arcul de Triumf unde l'am găsit pe Ilie Lazăr aşteptându-mă conform instrucţiunilor ce am primit dela D. Iuliu Maniu."

(Extrase din decl. 14 Iulie 1947).

"Prima oară când Dl. Maniu a discutat cu mine problema plecării a fost în seara zilei de 13 Iulie aproximativ orele 7-8"

(Extras din decl. 15 Iulie 1947).

"Cu ocazia vizitei ce am făcut Dlui Iuliu Maniu la înapoierea dela Constanţa i-am comunicat că pe calea mării nu este posibilă (de) plecarea deoarece vasele sunt supraveghiate. Am discutat apoi despre posibilitatea plecării pe calea aerului."

După călătoria dela Buzău...." cu aceasta ocazie m'a întrebat cum merge chestiunea plecării mele".

(Extras din decl. 23 Iulie 1947).

"D. Maniu a opinat că probabil mă vor ajuta ceilalţi până mă voiu descurca singur".

(Extras decl. 25 Iulie 1947).

"In ceeace priveşte mijloacele mele de subsis-

E.F. ..//..

tenţă în Turcia mă bizuiam în afară de puţinii bani pe care îi aveam pe mine şi pe o temporare susţinere a vreunuia dintre tovarăşii mei de drum mai avuţi".

(Extras decl. V-5 August 1947).

"Suma de una suta dolari aflata asupra mea am avut-o dela doctor Buzulenga. El mi-a dat-o în noaptea de 13 Iulie pe la orele 11 noaptea aproximativ, acasă la mine, unde telefonic îl chemasem".

(Extras decl.11 Septembrie 1947).

"Fiind lipsit de bani sunt sigur că D.Iuliu Maniu mi-ar fi dat dacă ar fi avut suma absolut necesară plecării el fiind în acel moment partidul".

(Extras decl.13 Septembrie 1947).

"L'am întrebat pe D.Iuliu Maniu ce voiu avea de făcut în străinătate. Mi-a răspuns că nu are el să mă înveţe pe mine ştiind eu foarte bine cum să mă descurc.- Fireşte a adăugat că trebuie să lupt pentru democraţie, pentru libertăţi publice şi pentru uşurarea regimului din închisori."

(Extras decl.15 Iulie 1947).

Din conversaţiile de atunci n'a reieşit nici-o misiune precisă, cel puţin în faţa mea."

(Extras decl.15 Iulie 1947).

"Activitatea mea în străinătate ar fi avut ca obiectiv susţinerea luptei partidului naţional-ţărănesc din ţară, în sensul restaurării unui regim de libertăţi publice şi democraţie în sensul naţional-ţărănesc."
"Totuşi cred că activitatea mea s'ar fi desfăşurat pe linia păstrată în ţară şi condusă peste hotare de I. Mihalache".

(Declaraţia 18 Iulie 1947).

"Referitor la rolul nostru în străinătate nu-mi reamintesc decât lucruri de ordin general între care rolul de a continua lupta partidului în străinătate pentru asigurarea libertăţilor publice, a democraţiei în sensul programului P.N.T."

(Declaraţia II-28 Iulie 1947)

"Nu am primit personal vre-o misiune precisă din partea D-lui Iuliu Maniu, însă ne-a spus că va

..//..

trebui să ducem în străinătate lupta necesară pentru a obţine prin impresionarea opiniei publice streine respectarea acordului dela Moscova. Intenţionam să plecăm în Turcia şi de acolo după imprejurări, - aşa s'a vorbit în seara de 13 Iulie - să plecăm eventual în Italia, Franţa, Elveţia, Anglia, America.-"

(Declaraţia V-5 August 1947.)

"Până la plecare am mai avut câteva intrevederi cu Dl.Maniu în care am discutat posibilităţile de plecare Cu aceste ocazii am discutat obiectivele generale ale activităţii mele din străinătate"

(Declaraţia 30 August 1947).

"Mie personal mi-a comunicat Duminică 13 Iulie seara înainte de plecare că urmează să lupt pentru democraţie, pentru libertăţile publice, şi pentru uşurarea situaţiei definiţilor politice. Mijloacele mele de luptă pentru atingerea acestor obiective generale ar fi fost scrisul şi conferinţele eventuale"

(Declaraţia 30 August 1947.)

"In concepţia mea misiunea era aceia desprinsă tot din conversaţii, de a lupta pentru democraţie, libertăţii publice şi uşurarea situaţiei deţinuţilor politici"

(Declaraţia 1 Septembrie 1947.)

"Eu plecasem în străinătate în seara de 13 Iulie cu misiunea de a lupta pentru democraţie şi libertăţi publice. Fiind lipsit de bani sunt sigur că D.Maniu mi-ar fi dat dacă ar fi avut suma absolut necesară plecării, el fiind în acel moment partidul".

(Extras decl. 13 Sept.1947.)

"In ce priveşte misiunea peste hotare nu am auzit dela Dl.Maniu decât consideraţiuni de ordin general. Intrebat de mine în mod expres mi-a replicat că nu are să înveţe el iepurele ce are de făcut în pădure. Mi-a spus deasemenea în prezenţa D-lui Mihalache că peste hotare să luptăm pentru democraţie, libertăţile publice şi uşurarea situaţiei deţinuţilor politici. Am discutat despre direcţiile de drum şi după ce am aflat că vom ateriza în Turcia la San Stefano am auzit ipotezele pentru viitor adică eventuale plecări de acolo în alte state europene

şi eventual în Statele Unite".
(Extras decl.15 Sept.1947.)

"Precizez că atunci când am vorbit prima dată cu Dl.Maniu Iuliu, despre plecarea mea în străinătate i-am expus o serie de sugestii privitoare la ce aş putea face în străinătate. Aceste sugestii se re refereau la articole de ziare, conferinţe, legăturile de presă ce aş fi avut posibilitatea să le fac "....

"Răspunsul pe care mi l'a dat Dl.Maniu în seara de 13 Iulie când l'am întrebat ce voiu avea de făcut în străinătate a fost o evitare de indicaţie, întrucât eu întrebând nu mă refeream la date tehnice despre felul de a lucra în gazetărie, ori răspunsul dumnealui numai astfel poate fi interpretat."
(Extras decl.16 Sept.1947)

" Recunosc că am plecat în străinătate pe baza indicaţiunilor generale primite dela Dl.Maniu în seara de 13 Iulie şi cu sugestiile pe care i le-am făcut cu ocazia primei discuţiuni".
(Extras decl.23 Septembrie 1947)

"Nu am primit personal vre-o misiune precisă din partea domnului Iuliu Maniu"
(Declaraţia V-5 August 1947).

"Despre eventuale legături în străinătate nu mi s'a comunicat nimic".
(Decl.V-5 August 1947)

"Nu am cunoştinţa despre relaţiile Dlui Grigore Gafencu cu P.N.T. şi nu ştiu că acţiunea acestuia la conferinţa de pace să fi fost rezultata unei dispoziţiuni date D-sale de cele trei partide de opoziţie din ţara".
(Decl. 30 Iulie 1947).

"S'a găsit la mine o carte de vizită proprie pe care era scrisă o adresă dictată mie de Dl. Maniu. Adresa este mi-se pare a unei rude a D-sale. Lucreţia Tarcea din Cleveland Mauer, Avenue 10746 număr de casă. Pe verso o altă adresă, Aurelia Radu

şi părintele Vasile Haţieganu (New) care este preot la biserica română din New-York."
887

(Declaraţia II-15 Iulie 1947)

"Adresele mi s'au dat de Dl.Maniu ca să corespondăm sau eventual să vedem persoanele respective în ipoteză în care ne-am fi dus acolo".

(Decelaraţia II-15 Ialie 1947)

"Mi-a comunicat că obiectivul chemării mele este hotărârea de a mă trimite în străinătate chiar în acea noapte deoarece să ivise o ocazie favorabilă cu un avion. Mi s'a mai comunicat că nu voiu pleca singur şi că detalii voiu primi către orele 9.30 - 10 când urma să revin".

(Extras decl.25 Iulie 1947).

"La intrebarea mea făcută D-lui Maniu asupra activităţii ce aveam de desfăşurat în străinătate D-sa mi-a răspuns că aceasta nu avea să mă înveţe, D-sa şi că activitatea se va desfăşura văzând şi făcând."

(Decl. 25 Iulie 1947).

"L'am intrebat deasemenea cu cine urmează să plec şi ce am de făcut în străinătate,Mi-a comunicat că atât persoanele cât şi alte detalii privitoare la plecare îmi va da el la orele 21-21•30 când va trebui să revin din nou la D-sa.

(Decl.28 Iulie 1947).

Propunând să-mi iau soţie...."Dl.Maniu a răspuns că este preferabil dacă este un loc liber să plece un bărbat".

(Decl.28 Iulie 1947).

"In cazul în care aş fi plecat în America aş fi luat legătură cu ziariştii americani pe care i-am cunoscut în calitate de corespondenţi de presă în România şi anume: Frank Shea, Markham şi alţii".

(Decl.V-a 5 August 1947).

..//..

"Dacă in străinătate prietenii mei politici cu care am plecat ar fi scos un ziar pentru susţinerea luptei democratice în vederea scopului urmărit este posibil să fi acceptat conducerea acelui ziar după examinarea programului respectiv."

(Decl.30 August 1947).

888

"La discuţiunile avute când eu am spus că aş putea să scriu şi să vorbesc în public în străinătate D.Maniu a replicat " da D-ta ai fi util acolo".Această utilitate reieşea în folosul partidului."

(Decl.11-13 Sept.1947).

"Lupta mea in străinătate pentru democraţie şi libertăţii publice s'ar fi incadrat în lupta partidului naţional-ţărănesc pentru răsturnarea regimului instaurat la 6 Martie 1945"....

(Decl.13 Sept.1947).

"Sunt convins că Dl.Maniu ar fi discutat cu mine şi mi-ar fi dat instrucţiuni asupra activităţii mele din străinătate, asupra legăturilor pe care eventual trebuia ca să le iau cu diverşi oameni politici precum şi despre conduită de presă faţă de diverşi oameni politici; aceasta convingere o aveam din faptul că atunci când l'am întrebat pe Dl.Maniu că eu ce voiu face acolo D-sa mi-a spus că despre aceasta ar trebui să stăm mai mult de vorbă şi că mă va chema într'o după amiază când va avea răgaz. Probabil că precipitarea evenimentelor nu i-a dat răgazul necesar să stea cu mine de vorbă mai pe larg"....

(Decl.15 Sept1947).

"Precizez că aveam cunoştinţă că existau în străinătate mai mulţi foşti şi actuali membrii ai P.N.T. şi străini de partid. Precizez deasemenea că în declaraţiile anterioare mă refeream la lipsa mea de cunoştinţă precise asupra legăturilor dintre partidul naţional-ţărănesc în sensul că aflasem de existenţa unor legături ca scrisorile D-lui Bianu,scri-

..//..

883

886

soarea de omagiu iscălită Gafencu,Tilea etc.etc. către D.Maniu şi primisem indicaţia de a nu-l ataca pe d. Gafencu în ziar. Stiu că D.Maniu primea scrisori dela D.Bianu."

889

(Decl.13 Septembrie 1947).

"In ceeace priveşte acţiunea membrilor P.N.T. din străinătate D.Iuliu Maniu mi-a vorbit adesea despre lipsa lor de activitate şi concurs".

(Decl.8 Septembrie 1947).

"Stiu că acţiunea D-lui Gafencu la conferinţa de pace nu era în concordanţă cu acţiunea guvernului"

(Decl.30 August 1947).

"Am auzit că D.Maniu ar fi primit din străinătate o scrisoare de omagiu din partea mai multor personalităţi româneşti.... Printre semnături mi s'ar fi citat numele D-lor Gafencu,Tilea,Augustin Popa ş.a. Auzind despre această scrisoare am făcut asociaţie de idei între ce îmi spusese D.Maniu cu privire la D. Grigore Gafencu şi am bănuit că s'a produs între dumnealor în prealabil o împăcare".

(Decl.II - 1 Sept.1947).

"Am auzit din mediile de partid că ar mai fi fost întocmite şi alte memorii". Am cerut în repetate rânduri D-lui N.Penescu textele memoriilor partidului dar dumnealui nu mi le-à remis niciodată".

(Decl. 2 Septembrie 1947).

"Nu aveam nici-un fel de cunoştinţă în acel moment de faptul că D.Grigore Gafencu ar duce o acţiune sistematică şi organizată în subordinea conducerii P.N.T. Astăzi legând între ele informaţii şi impresii sporadice, ca scrisoarea de omagiu cu bănuiala consecinţei logice de împăcare,directiva de a nu ataca în ziar pe d.Gafencu şi coincidenţa între unele teze ale partidului şi ale D-lui Gafencu şi cu simpatia faţa de anglo-americani îmi dau seama că

legături mai strânse între partid şi d.Gafencu au existat fără ca eu să fi avut cunoştinţă despre ele în alt fel".

(Decl.I. 19 Sept.1947).

"Astăzi apreciând această serie de coincidenţe şi legându-le între ele îmi dau seama că trebuie să fi fost legături mai strânse între partid şi Gafencu..."

(Decl.20 Sept. 1947).

"Tonul de critică vehementă al ziarului şi linia de atac împotriva guvernului şi a regimului dela 6 Martie era imprimat,de conducerea partidului şi anume personal de d.Iuliu Maniu, care în conversaţiile cu subsemnatul cerea menţinerea atitudinii de atac contra guvernului."

(Decl.4 August 1947).

"La 8 Decembrie am vorbit la o întrunire a tineretului naţiona-ţărănesc şi am lăudat spiritul de "sacrificiu" al celor tineri la 8 Noembrie". "comemorând moartea studentului Iacovlov am sfătuit pe ascultători să fie "prudenţi"

(Decl.II din 4 August 1947).

"Dacă asemenea fenomene locale s'au produs bănuesc că ele s'au datorit participării la alegeri a elementelor foste cuziste şi legionare care au profitat de împrejurare pentru a-şi răspândi doctrina".

(Decl.II din 4 August 1947).

"Dr.Hagea...."el cât şi Bocşa-Mălin reprezentau elemente cu înclinaţii către dreapta şi din această cauză n'am fost de acord cu" (eventuală intrare a lor în redacţie".

(Decl. 5 August 1947).

"Unele declaraţii ale D-lui Maniu şi unele comunicate ale delegaţiei permanente, unele cenzurate altele nu se imprimau la cererea conducerii de partid într'un număr restrâns de exemplare pentru informarea

..//..

membrilor conducerii".
(Decl.III- 5 August 1947).

"In ce priveşte difuzarea copiilor de pe articole cenzurate ştiu numai că la cererea domnului Maniu se tipăreau un număr redus de copii din unele comunicate ale delegaţiei sau din unele discursuri ale dumisale cenzurate uneori pentru a fi comunicate membrilor delegaţiei permanente".
(Decl.IV. - 5 August 1947).

"Activitatea D-sale pe teren ştiu că a fost dusă in ateliere şi fabrici prin propagandă dela om la om şi prin manifeste. Colaboratorii lui principali erau d.Lambru,Lupu şi Bercaru ca(u) muncitori şi oameni de acţiune pe teren"
(Decl.3 Septembrie 1947).

"Stiu că s'au baricadat în fabrică interzicând muncitorilor din alte întreprindere să participe la alegeri şi că au fost incidente violente cu răngi şi arme până ce a intervenit armata"

"La 8 Noembrie ştiu deasemenea că d.Ilie Lazăr a jucat un rol insemnat. Am aflat din partid despre o şedinţă în preajma acelei zile la care au participat şefii de sectoare şi circumscripţii"
(Decl.3 Sept.1947).

"Am avut legături de recepţie oficială şi banchete cu membrii misiunilor anglo-americane.Legături profesionale mai frecvente relativ şi de ordin profesional am avut cu ataşaţii de presă Benett şi Frank Shea. Intâlneam în deosebi pe D.Shea şi pe ajutorul său Sam Buta...."
(Decl.II - 4 Aug.1947).

"Am condus un timp relativ scurt în toamna anului 1946 biroul de presă al partidului".
(Decl. 31 Aug. 1947).

"Insărcinarea principală a biroului de presă

era de a ţine contact cu presa străină şi română în vederea transmiterii informaţiilor de partid"
"Biroul de presă mai redacta şi un buletin de informare a conducerii de partid"

(Decl. 1 Septembrie 1947).

"Buletinul care se redacta sub conducerea mea cuprindea adesea o revistă a presei interne,ştiri de radio şi telegrame externe,articole uneori din presa străină şi comunicări obţinute prin fruntaşii autorizaţi ai partidului despre evenimente din provincie sau simple întâmplări menite să intereseze conducerea".

(Decl.16 Sept.1947).

"Cunosc din P.N.T. şi dintre prietenii militari ai fruntaşilor partidului mai mulţi ofiţeri dintre care identific pe D.General Negrei pe D.General Zorzor, pe d.general Barbu,pe d.General Drăgănescu, d.comandor Cioroiu, d.comandor Mocanu etc. În mod deosebit am cunoscut pe comandorul Cioroiu şi pe comandorul Mocanu".

"Cred că d.Mocanu îl vizita pe d.Maniu şi pentru chestiuni sau însărcinări de ordin militar".
"Cu privire la d.comandor Cioroiu deasemenea nu-mi explic accesul pe lângă d.Iuliu Maniu neştiind obiectul vizitelor sale"
"Imi amintesc că d.Lt.comandor Cioroiu mi-a spus că lucrarile de specialutate pe care mi le-a predat le-a dat sau le va da şi D-lui Maniu"

(Decl.12 August 1947).

"In ceeace priveşte conducerea cercului profesional militar pe Capitală am aflat că el ar fi fost condus personal de d.Ion Mihalache."
"Am aflat incidental şi din spusele altora că se discutau planuri şi memorii de reorganizare a armatei şi a Ministerelor. Unul din aceste planuri al organizării Ministerului aerului şi marinei mi-a fost de altminteri depus la gazetă de comandorul Cioroiu".

(Decl.3 Septembrie 1947).

..//..

"Linia generală a "Dreptăţii" era fixată de D. Maniu, linie de luptă intransigentă (Decl.4 Sept.1947) "Iuliu Maniu s'a văzut obligat să dea comunicatul cunoscut prin care gărzile erau dizolvate. Dizolvarea avea cusurul de a recunoaşte implicit apartenenţa de partid până în acel moment.-

(Decl. 4 Sept. 1947).

"Am auzit că d.Maniu a primit din străinătate o scrisoare de omagiu din partea mai multor persoane, printre semnături mi s'ar fi citat numele D-lor Gafencu Tilea, Augustin Popa şi alţii".

(Decl. 1 Sept, 1947).

- "Cu ocazia unei discuţiuni avute însă cu dl. Maniu privitor la o notă apărută în gazetă, mi-a dat dispoziţiuni să nu fie atacat d.Gafencu în gazetă deoarece duce în străinătate o activitate interesantă în concordanţa cu vederile P.N.T.

(Decl. 5 Aug.1947).

- "Stiu că d.Maniu primea scrisori dela d.Bianu a acest lucru îl ştiu din anturajul D-lui Maniu".

(Decl.18 Sept.1947).

- "In ceeace priveşte acţiunea membrilor P.N.T. din străinătate d.Iuliu Maniu mi-a vorbit despre lipsa lor de activitate şi concurs"

(Decl. 8 Sept.1947).

- Imi amintesc printre altele că d.Maniu a spus c după plecarea noastră partidul va avea muncă şi treabă multă"

(Decl.14 Sept.1947).

- "La plecare a spus lui Gafencu şi Popescu: "Vă încredinţez creerul şi inima partidului".

(Decl. 1 Sept.1947).

(Despre N)..."se ocupa în mod deosebit de redactarea memoriilor şi protestelor înaintate către Marii Aliaţi".

(Decl.3 Sept.1947).

- "D.Penescu era apreciat drept bun cunoscător al problemelor externe şi cred că în această calitate a fost desemnat să plece în străinătate cu ocazia încercării din 14 Iulie".

(Decl. 3 Sept.1947).

- "D.Penescu păstra ca secretar general,arhiva partidului şi ţinea evidenţa convocării forurilor statutare"

(Decl. 3 Sept.1947).

"Cred că l'am prezentat lui N.Penescu" (pe Cdorul Cicroiu)"

(Decl.5 Aug.1947).

"Activitatea d-sale pe teren ştiu că a fost dusă în ateliere şi fabrici prin propagandă dela om la om şi prin manifeste"

(Decl. 3 Sept.1947).

"Stiu că s'au baricadat în fabrici interzicând muncitorilor din alte intreprinderi să participe la alegeri şi că au fost incidente violente cu răngi şi arme până ce a intervenit armata"

(Decl. 3 Sept.1947).

- "La 8 Nov.ştiu deasemenea că d.I.Lazăr a jucat un rol însemnat. Am aflat din partid despre o şedinţă în preajma acelei zile la care au participat şefii de sectoare şi circumscripţii"

(Decl.3 Sept.1947).

- "Stiu că pregătirea acestei manifestaţii (8 Nov.1945) a fost făcută de d.Ilie Lazăr cu concursu colaboratorilor săi apropiaţi".

- "Stiu că a fost delegat de d.Iuliu Maniu să se ocupe cu chestiuni muncitoreşti şi propagandă în sânul muncitorimii"

(Decl.3 Sept.1947).

--- "relaţiile cu misiunile străine şi în special cu cele engleze şi americane precum şi contactele cu ziariştii străini importanţi, de origină anglo-saxoni ele erau în seama d-lui Serdici,care cunoştea limba en

gleză şi care lucra în acest sens la biroul funcţionând la el acasă".

..."Cunosc pe Gl.Negrei fost candidat în Vaslui la alegerile din 19 Noembrie. Stiu că indeplinea funcţiunea de preşedinte al secţiei militare din P.N.T. Il apreciez ca pe un om exagerat şi violent. Se ştie că într'o trecută companie electorală a împuşcat un adversar politic."
(Decl. 5 Aug.1947).

- "Cunosc de multă vreme pe cdorul Mocanu cu care am colaborat prin anul 1940 la "Curentul familiei". Pe vremea aceia era ofiţer activ,ulterior a fost deblocat. Cred că în acea epocă mai colabora şi la celelalte ziare care aparţineau "Curentului".Din punct de vedere intelectual cdorul Mocanu era un ofiţer aregătir cu oarecare facilitate la scris,cu multe calităţi de credinţă şi hărnicie. Intre alte subiecte pe care le abroda ştiu că făcea reportaje militare şi cronici ale războiului. Stiu că după 23 August, umbla prin cercuri naţional-ţărăniste. Nu ştiu dacă era membru al partidului. In partid avea legături cu d-nii Maniu,Mihalache,Penescu. Făcea parte din secţia militară P.N.T., am impresia"
(Decl. 5 August 1947).

- "Cred că l'am prezentat lui N.Penescu.Il frecventa în partid pe d.Maniu şi Mihalache. Intocmea diferite lucrări cu caracter militar dintre care mi-a prezentat şi mie un studiu asupra contribuţiei noastre la războiul antihitlerist şi unul asupra organizării Ministerului Aerului şi Marinei. Bănuesc că a înaintat şi conducerii de partid studiile D-sale. Apreciez că aceste studii le întocmea pentru serviciul partidului ca documentare în eventualitatea unei guvernări. Stiu că cdorul Cicroiu îl cunoştea pe G-ralul Teodorescu Paul pe care îl aprecia".
(Decl. 5 Aug. 1947).

"Despre legăturile D-lui Mihai Popovici cu lumea diplomatică pot afirma că ele priveau misiunea engleză şi americană, legătura turcă, legaţia Elveţiei etc.etc."

890

893

896

"Se întâmplă adesea ca nevoi presante de bani ale partidului să fie împliniate de D-sa."

"Stiu doar că avea raporturi mai bune cu d. Vişoianu".

Prezentele extrase fac parte din declaraţiile subsemnatului.-

Drept care semnez prezenta declaraţie.

ss.N.Carandino.

23 Septembrie 1947.

p.Conf.
Insp. [signature]

23 Septembrie 1947
Dată în faţa noastră
Ing. [illegible]

897

Declaraţie

Subsemnatul N. Carandino declar următoarele:

Paragrafele de mai jos fac parte din declaraţiile subsemnatului pe care le recunosc:

„În seara zilei de 13 Iulie 1947 am luat hotărârea de a părăsi ţara cu avionul la ordinul d-lui Maniu. Destinaţia era Turcia. Am fost chemat de preşedintele P.N.T. la orele 20 în ziua de 13 Iulie 1947 pentru a-mi comunica plecarea împreună cu alte trei persoane d. Ion Mihalache d. Ilie Lazăr şi d. N. Penescu".

„Am primit instrucţiuni dela d. Maniu pe la orele 9 seara în ziua de 13 Iulie ca să-mi fac bagajele să fiu gata pentru orele 1 din noapte la rondul tramvaiului No 14 la capul liniei în ziua de 14 Iulie.."

„De acolo am plecat cu un taxiu la Arcul de Triumf unde l'am găsit pe Ilie Lazăr aşteptându-mă conform instrucţiunilor ce am primit dela d. Iuliu Maniu."

(Extras din decl. 14 Iulie 1947)

„Prima oară când d. Maniu a discutat cu mine problema
„plecării a fost în seara zilei de 13 Iulie aproximativ
„orele 7-8"

(Extras din decl. 15 Iulie 1947

„Cu ocazia vizitei ce am făcut d-lui Iuliu Maniu la
„înapoierea dela Constanţa i-am comunicat că pe calea
„mării nu este posibilă (de) plecarea deoarece vasele
„sunt supraveghiate. Am discutat apoi despre
„posibilitatea plecării pe calea aerului."

„După călătoria dela Buzău .... „cu această ocazie m'a întrebat cum merge chestiunea plecării mele"

(Extras din decl. 28 Iulie 1947

N. Carandino

(2)

„D. Maniu a opinat că probabil mă vor ajuta ceilalți
„până mă voi descurca singur"

(Extras decl. 25 Iulie 1947)

„In ceeace privește mijloacele mele de subsistență în
„Turcia mă bizuiam în afară de puținii bani pe care
„și aveam pe mine și pe o temporară susținere a vreunuia
„dintre tovarășii mei de drum mai avuți."

(Extras declr.-5 August 1947)

„Suma de una sută dolari aflată asupra mea am avut-o
„dela doctor Bugulenza. El mi-a dat-o în noaptea de 13
„Iulie pe la orele 11 noaptea aproximativ, acasă la mine
„unde telefonic îl chemasem"

(Extras decl. 11 Septembrie 1947)

„Fiind lipsit de bani sunt sigur că d. Iuliu Maniu
„mi-ar fi dat dacă ar fi avut suma absolut necesară
plecării el fiind în acel moment partidul."

(Extras decl. 13 Septembrie 1947)

„L'am întrebat pe d. Iuliu Maniu ce voi avea de
făcut în streinătate. Mi-a răspuns că nu are el să
mă învețe pe mine știind eu foarte bine cum să mă
descurc. Firește a adăugat că trebuie să lupt pentru
democrație pentru libertăți publice și pentru uşurarea
regimului din închisori"

(Extras decl. 15 Iulie 1947)

„Din convorbirile de atunci n'a reieșit nici-o misiune
precisă, cel puțin în fața mea"

(Extras decl. 15 Iulie 1947)

„Activitatea mea în streinătate ar fi avut ca directivă
susținerea luptei partidului național-țărănesc
din țară în sensul instaurării unui regim de
libertăți publice și democrație în sensul național
țărănesc" „Totuși cred că activitatea mea s'ar
fi desfășurat pe linia păstrată în țară și

N Carandino

condusă foarte hotărît de I. Mihalache"
(Declaraţia 18 Iulie 1947) 845 (3)

„Referitor la rolul nostru în străinătate nu-mi reamintesc decât lucruri de ordin general între care rolul de a continua lupta partidului în străinătate pentru asigurarea libertăţilor publice, a democraţiei în sensul programului P.N.Ţ." 898

(Declaraţia II - 28 Iulie 1947)

„Nu am primit personal vre-o misiune precisă din partea d-lui Iuliu Maniu, mai ne-a spus că va trebui să ducem în străinătate lupta necesară pentru a obţine prin impresionarea opiniei publice streine respectarea acordului dela Moscova. Intenţionam să plecăm în Turcia, şi de acolo după împrejurări, - aşa s'a vorbit în seara de 13 Iulie - să plecăm eventual în Italia, Franţa, Elveţia, Anglia America"

(Declaraţia V - 5 August 1947)

„Până la plecare am mai avut câteva întrevederi cu d. Maniu în care am discutat posibilităţile de plecare. Cu aceste ocazii am discutat obiectivele generale ale activităţii mele din străinătate"

(Declaraţia 30 August 1947)

„Mie personal mi-a comunicat Duminecă 13 Iulie seara înainte de plecare că urmează să lupt pentru democraţie, pentru libertăţile publice, şi pentru uşurarea situaţiei deţinuţilor politici. Mijloacele mele de luptă pentru atingerea acestor obiective generale ar fi fost scrisul şi conferinţele eventuale"

(Declaraţia 30 Aug. 1947)

„In concepţia mea misiunea era aceia desprinsă tot din conversaţii, de a lupta pentru democraţie libertăţi publice şi uşurarea situaţiei deţinuţilor politici"

(Declaraţia 1 Sept. 1947)

N. Carandino

„La plecarea în străinătate în seara de 13 Iulie cu misiunea de a lupta pentru democrație și libertăți publice. (~~Mijloacele de luptă pentru atingerea acestor obiective generale au fi fost [illegible] și conferințele eventuale~~) Fiind lipsit de bani sunt sigur că d. Maniu mi-ar fi dat dacă ar fi avut suma absolut necesară plecării, el fiind în acel moment pestridul [?]"

Șters de mine
N. Carandino

(Extras decl. 13 Sept. 1947)

„In ce privește misiunea peste hotare nu am auzit dela d. Maniu decât considerațiuni de ordin general. Întrebat de mine în mod expres mi-a replicat că nu are să învețe el iepurele ce are de făcut în pădure. Mi-a spus deasemenea în prezența d-lui Mihalache că peste hotare să luptăm pentru democrație, libertăți publice și ușurarea situației deținuților politici. Am discutat despre direcțiile de drum și după ce am aflat că vom ateriza în Turcia la San Stefano am auzit ipotezele pentru viitor, adică eventuale plecări de acolo în alte state europene și eventual în Statele Unite"

(Extras decl. 15 Sept. 1947)

„Precizez că atunci când am vorbit prima dată cu d. Iuliu Maniu despre plecarea mea în străinătate i-am expus o serie de sugestii privitoare la ce aș putea face în străinătate. Aceste sugestii se refereau la articole de ziare, conferințe, legăturile de presă ce aș fi avut posibilitatea să le fac..."

„Răspunsul pe care mi l-a dat d. Maniu în seara de 13 Iulie când l-am întrebat ce vom avea de făcut în străinătate a fost o evitare de indicații, întrucât eu întrebând nu mă refeream la date tehnice despre felul de a lucra în pribegie, ori răspunsul dumnealui numai astfel poate fi interpretat"

(Extras decl. 16 Sept. 1947)

„Recunosc că am plecat în străinătate pe baza indicațiunilor generale primite dela d. Maniu în seara de 13 Iulie și cu sugestiile pe care i le-am făcut cu ocazia primei discuțiuni."

(Extras decl. 23 Septembrie 1947)

N. Carandino

„Nu am primit personal vre-o misiune precisă din partea domnului Iuliu Maniu" (Declarația V 5 August 1947) (5) 896 899

„Despre eventuale legături în străinătate nu mi s'a comunicat nimic" (Decl. V 5 August 1947) 899

„Nu am cunoștință despre relațiile d-lui Grigore Gafencu cu P.N.T. și nu știu că acțiunea acestuia la conferința de pace ar fi fost rezultanta unei dispozițiuni date d-sale de cele trei partide de opoziție din țară" (Decl. 30 Iulie 1947)

„S'a găsit la mine o carte de vizită proprie pe care eu scrisă o adresă dictată mie de d. Maniu. Adresa este mi-se pare a unei rude a d-sale: Lucreția Tarcea din Cleveland Manor Avenue 10746. numărul de casă. Pe verso o altă adresă, Aurelia Radu și părintele Vasile Hațeganu (New) care este preot la biserica românească din New-York." (Declarația II- 15 Iulie 1947)

„Adresele mi s'au dat de d. Maniu ca să corespondăm sau eventual să vedem persoanele respective în ipoteza în care ne-am fi dus acolo" (Decl. II - 15 Iulie 1947

„Mi-a comunicat că obiectivul chemării mele este hotărârea de a mă trimite în străinătate chiar în acea noapte deoarece se vine o ocazie favorabilă cu un avion. Mi s'a mai comunicat că nu voiu pleca singur și că detaliile voiu primi între orele 7³⁰-10 când urma să revin" (Extr. de d. 25 Iulie 1947)

„La întrebarea mea făcută d-lui Maniu asupra activității ce aveam de desfășurat în străinătate d-sa mi-a răspuns că aceasta nu are să mă privească d-sa și că activitatea se va desfășura văzând și făcând" (Decl. 25 Iulie 1947)

„L'am întrebat deasemenea cu cine urmează să plec și ce am de făcut în străinătate. Mi-a comunicat că atât persoanele cât și alte detalii privitoare la plecare mi le va da la orele 21-21³⁰ când va trebui să revin din nou la d-sa în camera (Decl. 28 Iulie 1947

(6) Propunând să-mi iau copie .... „ d. Maniu a răspuns că este preferabil dacă este un loc liber să plece un bărbat"

(Decl. 28 Iulie 1947)

„În cazul în care aș fi plecat în America aș fi luat legătură cu ziariștii americani pe care i-am cunoscut în calitate de corespondenți de presă în România și anume: Frank Shea, Markham și alții"

(Decl. II - 5 August 1947)

„Dacă în străinătate prietenii mei politici cu care am plecat ar fi scos un ziar pentru susținerea luptei democratice în vederea scopului urmărit este posibil să fi acceptat conducerea acelui ziar după examinarea programului respectiv"

(Decl. 30 August 1947)

„La discuțiunile avute când eu am spus că aș putea să scriu și să vorbesc în public în străinătate d. Maniu a replicat „de d-ta ai fi util acolo". Această utilitate reiese în folosul partidului."

(Decl. II - 13 Sept. 1947)

„Lupta mea în străinătate pentru democrație și libertăți publice s'a fi încadrat în lupta partidului național-țărănesc pentru răsturnarea regimului instaurat la 6 Martie 1945......"

(Decl. 13 Sept. 1947)

„Sunt convins că d. Maniu ar fi discutat cu mine și mi-ar fi dat instrucțiuni asupra activității mele din străinătate, asupra legăturilor pe care eventual trebuia ca să le iau cu diverși oameni politici precum și despre conduita de presă față de diverși oameni politici; această convingere o aveam din faptul că atunci când l-am întrebat pe d.

~ N. Carandino

Maniu că ce vom face acolo d-sa mi-a spus că despre acestea ar trebui să stăm mai mult de vorbă și că mă va chema într'o după amiază când va avea răgaz. Probabil că precipitarea evenimentelor nu i-a dat răgazul necesar să stea cu mine de vorbă mai pe larg..."

(Decl. 15 Sept. 1947)

"Precizez că aveam cunoștință că există în străinătate mai mulți foști și actuali membri ai P.N.T. și străini de partid. Precizez deasemenea că în declarațiile anterioare mă refeream la lipsa mea de cunoștințe precise asupra legăturilor dintre partidul național țărănesc în sensul că aflasem de existența unor legături ca scrisorile d-lui Bianu, scrisoarea de omagiu expediată Gafencu Tilea etc. etc. către d. Maniu și primisem indicația de a nu-l ataca pe d. Gafencu în ziar. Știu că d. Maniu primea scrisori dela d. Bianu."

(Decl. 13 Sept. 1947)

"In ceeace privește acțiunea membrilor P.N.T din străinătate d. Iuliu Maniu mi-a vorbit adeseori despre lipsa lor de activitate și concurs"

(Decl. 8 Sept. 1947)

"Știu că acțiunea d-lui Gafencu la conferința de pace nu era în concordanță cu acțiunea guvernului"

(Decl. 30 August 1947)

"Am auzit că d. Maniu ar fi primit din străinătate o scrisoare de omagiu din partea mai multor personalități românești ... Printre semnături mi s'ar fi citat numele d-lor Gafencu, Tilea Augustin Popa ș.a. Auzind despre această scrisoare am făcut asociația de idei între ce îmi spusese d. Maniu cu privire la d. Grigore Gafencu și am bănuit că s'a produs între dumnealor în prealabil o împăcare"

(Decl. II 1 Sept. 1947)

N. Carandino

(8) „Am auzit din mediile de partid că ar mai fi fost înaintate și alte memorii". Am cerut în repetate rânduri d-lui V. Penescu textele memoriilor partidului dar dumnealui nu mi le-a remis niciodată"

(Decl. 2 Septembre 1947)

„Nu aveam nici-un fel de cunoștință în acel moment de faptul că d. Grigore Gafencu ar duce o acțiune sistematică și organizată în subordinea conducerii P.N.T. Astăzi legând între ele informații și împrejurări sporadice, ca scăderea de omagiu cu familia conștiinței largi de împăcare, direcția de a nu ataca în ziar pe d. Gafencu și coincidența între unele teze ale partidului și ale d-lui Gafencu și cu simpatia față de anglo-americani îmi dau seama că legături mai strânse între partid și d. Gafencu au existat fără ca eu să fi avut cunoștință despre ele în alt fel."

(Decl. 19 Sept 1947)

„Astăzi apreciând această serie de coincidențe și legându-le între ele îmi dau seama că trebuie să fi fost legături mai strânse între partid și Gafencu...."

(Decl. 20 Sept. 1947)

„Tonul de critică vehementă al ziarului și linia de atac împotriva guvernului și a regimului dela 6 Martie era imprimată, de conducerea partidului și anume personal de d. Iuliu Maniu, care în convorbirile cu subsemnatul cerea menținerea atitudinii de atac contra guvernului"

(Decl. 4 August 1947

N. Carandino

„La 8 Decembrie am vorbit la o întrunire a tineretului național-țărănesc și am lăudat spiritul de sacrificiu" al celor tineri la 8 Noembrie"

„comemorând moartea studentului Lazăr am sfătuit pe ascultători să fie „prudenți"

(Decl. II din 4 August 1947)

„Dacă asemenea fenomene locale s'au produs bănuesc că ele s'au datorit participării la alegeri a elementelor foste cuziste și legionare care au profitat de împrejurare pentru a-și răspândi doctrina"

(Decl. II din 4 August 1947)

„Dr Hașca ... „el cât și Bazga-Mălin reprezentau elemente cu înclinații către dreapta și din această cauză n'am fost de acord cu (eventuală) intrare a lor în redacție"

(Decl. 5 Aug. 1947)

„Unele declarații ale d-lui Maniu și unele comunicate ale delegației permanente, unele cenzurate altele nu se imprimau la cererea conducerii de partid într'un număr restrâns de exemplare pentru informarea membrilor conducerii"

(Decl. III 5 Aug. 1947)

„In ce privește difuzarea copiilor de pe articole cenzurate știu numai că la cererea domnului Maniu se tipăreau un număr redus de copii din unele comunicate ale delegației sau din unele discursuri ale dumisale cenzurate uneori pentru a fi comunicate membrilor delegației permanente"

(Decl. IV 5 Aug. 1947)

„Activitatea d-sale pe teren știu că a fost dusă în ateliere și fabrici prin propagandă dela om la om și prin manifeste. Colaboratorii lui principali (d. ing. Lambru, Lupu și Bercaru ca (ex)muncitori și oameni de acțiune pe teren" (Decl. 3 Sept. 1947)

N. Carandino

(10) „ştiu că s'au baricadat în fabrică interzicând muncitori=
„lor din alte întreprinderi să participe la alegeri şi că
au fost incidente violente cu răngi şi arme până ce
a intervenit armata"

„La 8 Noembrie ştiu deasemenea că d. Ilie Lazăr
a jucat un rol însemnat. Am aflat din partid
despre o şedinţă în preajma acelei zile la care
au participat şefi de sectoare şi circumscripţii"
(Decl. 3 Sept. 1947)

„Am avut legături de recepţie oficială şi banchete
cu membrii misiunilor anglo-americane. Legături
profesionale mai frecvente relativ şi de ordin profesio=
nal am avut cu ataşaţii de presă Benett şi Frank
Shea. Intâlneam în deschi pe d. Shea şi pe aju=
torul său Sam Buta ...."
(Decl. 4 Aug. 1947

„Am condus un timp relativ scurt în toamna anu=
lui 1946 biroul de presă al partidului"
(Decl. 31 Aug. 1947)

„Insărcinarea principală a biroului de presă era
de a ţine contact cu presa străină şi română în
vederea transmiterii informaţiilor de partid"
„Biroul de presă mai redacta şi un buletin de
informare a conducerii de partid"
(Decl. 16 Septembrie 1947)

„Buletinul care se redacta sub conducerea mea
cuprindea adesea o revistă a presei interne,
ştiri de radio şi telegrame externe, articole
uneori din presa străină şi comunicări transmise
prin reprezentanţi autorizaţi ai partidului despre
evenimente din provincie sau simple întâmplări
menite să intereseze conducerea" (Decl 16 Sept 1947

şi N. Carandino

„Cauza din P.N.T. și dintre prietenii militari ai fruntașilor partidului mai mulți ofițeri dintre care identific pe d. general Negri, pe d. general Frozr, pe d. general Buda, pe d. general Drăgănescu, d. comandor Ciorăin, d. comandor Mocanu etc. În mod deosebit am cunoscut pe comandorul Ciorăin și pe comandorul Mocanu". (11) 902

„Cred că d. Mocanu îl vizita pe d. Maniu și pentru chestiuni sau însărcinări de ordin militar"

„Cu privire la d. comandor Ciorăin deasemenea mi-mi explic accesul pe lângă d. Iuliu Maniu neștiind obiectul vizitelor sale"

„Îmi amintesc că d. lt. comandor Ciorăin mi-a spus că lucrările de specialitate pe care mi le-a predat le-a dat sau le va da și d-lui Maniu"

(Decl. 12 August 1947)

„În ceeace privește conducerea cercului profesional militar pe Capitală am aflat că el ar fi fost condus personal de d. Ion Mihalache."

„Am aflat incidental și din spusele altora că se discutau planuri și memorii de reorganizare a armatei și a ministerelor. Unul din aceste planuri al organizării ministerului aerului și marinei mi-a fost deasemenea depus la gazetă de comandorul Ciorăin"

(Decl. 3 Sept. 1947)

„Linia generală a „Dreptății" era fixată de d. Maniu, linie de luptă intransigentă. (Decl. 4 Sept. 1947)

„Iuliu Maniu s'a văzut obligat să dea comunicatul cunoscut prin care gazetele erau dizolvate. Dizolvarea avea caracterul de a recunoaște implicit apartenența de partid până în acel moment." (Decl. 4 Sept. 1947)

N. Carandino

② „Am aflat că d. Maniu a primit din străinătate o scrisoare de omagiu din partea mai multor persoane, printre semnatari mi s-a și citat numele d-lor Gafencu, Tilea, Augustin Popa și alții" (Decl. 1 Sept 1947)

— „Cu ocazia unei discuțiuni avute iarăși cu d. Maniu privitor la o notă apărută în gazetă, mi-a dat dispozițiuni să nu fie atacat d. Gafencu în gazetă deoarece duce în străinătate o activitate interesantă în concordanță cu vederile P.N.Ț." (Decl. 5 Aug 1947)

— „Știu că d. Maniu primea scrisori dela d. Blann. Acest lucru îl știu din anturajul d-lui Maniu" (Decl. 13 Sept. 1947

— „În ceeace privește acțiunea membrilor P.N.Ț din străinătate D. Iuliu Maniu mi-a vorbit despre lipsa lor de activitate și concurs" (Decl. 8 Sept. 1947)

— „Îmi amintesc printre altele că d. Maniu a spus că după plecarea noastră partidul va avea muncă și treabă multă" (Decl. 14 Sept. 1947)

— „La plecare a spus lui Gafencu și Popescu: „Vă încredințez creerul și inima partidului"." (Decl. 1 Sept. 1947)

(Despre N) .. „se ocupa în mod deschis de redactarea memoriilor și protestelor înaintate către Marii Aliați" (Decl. 3 Sept. 1947)

— „D. Penescu era apreciat drept bun cunoscător al problemelor externe și cred că în această calitate a fost desemnat să plece în străinătate cu ocazia încercării din 14 Iulie" (Decl. 3 Sept. 1947)

— D. Penescu păstra ca secretar general arhiva partidului și ținea evidența convocării forurilor statutare" (Decl. 3 Sept. 1947)

„Cred că l'am prezentat lui V. Penescu" (pe colonel Ciorsin)" (3)
(Decl. 5 aug. 1947)

„Activitatea d-sale pe teren știu că a fost dusă în ateliere și fabrici prin propagandă dela om la om și prin manifeste" (Decl. 3 sept. 1947) 903 ~~700~~

„știu că s'au baricadat în fabrică interzicând muncitorilor din alte întreprinderi să participe la alegeri și că au fost incidente violente cu răngi și arme până ce a intervenit armata" (Decl. 3 Sept. 1947)

„La 8 Nov. știu deasemenea că d.l Lețăr a jucat un rol covârșitor. Am aflat din partid despre o ședință în preajma acelei zile la care au participat șefii de sectoare și circumscripții." (Decl. 3 sept. 1947)

– „știu că pregătirea acestei manifestații (8 Nov. 1945) a fost făcută de d. Ilie Lazăr cu concursul colaboratorilor săi apropiați"

– „Știu că a fost delegat de d. Iuliu Maniu să se ocupe cu chestiunii muncitorești și propagandă în sânul muncitorimii" (Decl. 3 Sept. 1947)

... „relațiile cu misiunile străine și în special cu cele engleze și americane precum și contactele cu ziariștii străini importanți, de origină anglosaxonă ele erau în seama d-lui Serdici, care cunoștea limba engleză și care lucra în acest sens la birou funcționând la el acasă."

... „Cunosc pe Gl. Negrei fost candidat în Vaslui la alegerile din 19 Noembrie. Știu că îndeplinea funcțiunea de președinte al secției militare din P.N.T. Il apreciez ca pe un om exagerat și violent. Se știe

N. Carandino

că într'o trecută campanie electorală a împușcat un adversar politic" (Decl. 5 Aug. 1947)

— „Cunosc de multă vreme pe domnul Mocanu cu care am colaborat prin anul 1940 la „Curentul familiei". Pe vremea aceea era ofițer activ, ulterior a fost deblocat. Cred că în acea epocă mai colabora și la celelalte foi care aparțineau „Curentului". Din punct de vedere intelectual domnul Mocanu era un ofițer pregătit cu oarecare facilitate la scris, cu multe calități de cuviință și hărnicie. Între alte subiecte pe care le aborda, știu că făcea reportaje militare și cronici ale războiului. Știu că după 23 August, umbla prin cercuri național-țărăniste. Nu știu dacă era membru al partidului. În partid avea legături cu d-nii Maniu, Mihalache, Penescu. Făcea parte din secția militară P.N.Ț., am impresia" (Decl. 5 Aug 1947)

— „Cred că l'am prezentat lui V. Penescu. Îl frecventa în partid pe d. Maniu și Mihalache. Întocmea diferite lucrări cu caracter militar dintre care mi-a prezentat și mie un studiu asupra contribuției noastre la războiul antihitlerist și unul asupra organizării Ministerului Aerului și Marinei. Bănuiesc că a înaintat și conducerii de partid studiile d-sale. Apreciez că aceste studii le întocmea pentru serviciul partidului ca documentare în eventualitatea unei guvernări. — Știu că domnul Ciorvin îl cunoștea pe G-ralul Teodorescu Paul pe care îl aprecia" (Decl. 5 Aug. 1947)

„Despre legăturile d-lui Mihai Popovici cu lumea diplomatică pot aprecia că ele priveau misiunea engleză și americană, legația Turcă,

~ R. Carandino

cazița Ploeștei etc. etc."

„Se întâmplă adesea ca unori pleranțe de bani ale partidului să fie împlinite de d-sa."

„Știu drar că avea raporturi mai bune cu d. Vișoianu."

„Prezentele extrase fac parte din declarațiile subsemnatului.

Drept care semnez prezenta declarație

N. Carandino

899 902

905

D E C L A R A T I E.

Subsemnatul N.CARANDINO declar următoarele:

După 8 Februarie 1946, la reapariția "Dreptatea" s'a pus problema Direcțiunei și a liniei gazetei. Câtva timp a funcționat ca Director Dl.NESTOR BADEA care nu s'a simțit în măsură să conducă ziarul pe linia D-lui MANIU și având personal preocupări mai mult de doctrină. Din aceasta cauză a avut loc între mine și Dl.NESTOR BADEA o discuție în care acesta mi-a spus că a vorbit cu Dl.MANIU și că i-a adus la cunoștință hotărârea lui personală de a se retrage nefiind ziarist profesionist. Linia gazetei o primeam dela Dl.MANIU, în conversațiile pe care le aveam câteodată chiar de două ori pe săptămână, iar alteori la intervale mai lungi. Dl.MANIU avea contact și cu unii din membrii redacției. La rândul meu transmiteam linia primită dela Dl. MANIU în conferințele redacționale.

Drept care semnez prezenta declarație.

ss/N.Carandino

5 Oct.1947.

Pconf. [illegible]

5 Octombrie 1947

903

906

Declarație

Subsemnatul N. Carandino declar următoarele:

După 8 Februarie 1946, la reapariția „Dreptății" s'a pus problema direcțiunii și a liniei gazetei. Câtva timp a funcționat ca director d. Nestor Badea care nu s'a simțit în măsură să conducă ziarul pe linia d-lui Maniu și având personal preocupări mai mult de doctrină. Din această cauză a avut loc între mine și d. Nestor Badea o discuție în care acesta mi-a spus că a vorbit cu d. Maniu și că i-a adus la cunoștință hotărârea lui personală de a se retrage nefiind ziarist profesionist. Linia gazetei o primeam dela d. Maniu în conversațiile pe care le aveam câteodată chiar de două ori pe săptămână iar alteori la intervale mai lungi. D. Maniu avea contact și cu unii din membrii redacției. La rândul meu transmiteam linia primită dela d. Maniu în conferințele redacționale. Drept care semnez prezenta declarație

N. Carandino

Dată și făcută în fața noastră

[signature]

909

906

910

TRIBUNALULUL MILITAR CORPUL II ARMATA
— — Parchetul Militar —

7

907

MANDAT DE DEȚINERE Nr. 3045

In virtutea Legii și în numele M. S. Regelui Mihai I.
Noi General de Div. S. Pretorian, Procuror Militar Special, pe lângă Parchetul Tribunalului Militar al Capitalei Armata Militară.
In baza art. 143 din C. J. M., având în vedere că în contra lui CARANDINO NICOLAE — din Bucuresti — Str. — Nr. — sunt indicii de vinovăție pentru fapta de Uneltire contra ordinei Sigurantei Statului — prev. și pen. de art. —
Având în vedere că în interesul cercetărilor cu care s'a delegat organele Direcțiunei Generale a Poliției este nevoe de deținerea învinuitului pe timp de 30 zile.
Având în vedere art. 159, 160, 162 și 165 C. J. M.
Cerem tuturor agenților forței publice să rețină și să conducă la arestul Ministerului Afacerilor Internelor din București Strada Academiei Nr. 34 — pe susnumitul.
Cerem șefului arestului să-l primească și să-l rețină pe timp de 30 zile cu începere dela 15 Octombrie 1947
Dat în București astăzi 15 Octombrie /947.

Procuror Militar, Special

General de Div. Pretorian

Am luat cunoștință învinuit

603

~~906~~

910

ORPUL II ARMATA

ilitar —

901 ~~904~~

908

MANDAT DE DEŢINERE Nr. 3024

ă Legii şi în numele M. S. Regelui Mihai I.

Col. S. Petrian Procuror Militar, pe lângă Parchetul

Militar al Corpului II Armata

art. 143/din C. J. M., având în vedere că în contra lui Carandino

162 — din Bucuresti — Str.

ndicii de vinovăţie pentru fapta de uneltire contra ordinei şi

antei Statului

n. de art.

în vedere că în interesul cercetărilor cu care s'a delegat organele Di-

Generale a Poliţiei este nevoe de deţinerea invinuitului pe timp de 30

în vedere art. 159, 160, 162 şi 165 C. J. M.

tuturor agenţilor forţei publice să reţină şi să conducă la arestul Mi-

Afacerilor Internelor din Bucureşti Strada Academiei Nr. 34 pe

l.

n şefului arestului să-l primească şi să-l reţină pe timp de 30 zile

re dela 15 Sept. 1947

în Bucureşti astăzi 15 Sept. /947.

uror Militar, Special — Am luat cunoştinţă invinuit

neral de Div. Petrian

TRIBUNALUL MILITAR ~~CORPUL II ARMATA~~ Regiunea 2 Militară.
— Parchetul Militar —

402 ~~905~~
909

MANDAT DE DEŢINERE Nr.______

In virtutea Legii şi în numele M. S. Regelui Mihai I.

Noi — — — — — — — — — — — —, Procuror Militar, pe lângă Parchetul Tribunalului Militar al ~~Corpului II Armată~~ Regiunea 2 Militară.

In baza art. 143 din C. J. M., având în vedere că în contra lui Carandine Niculae — — — — din — Bucuresti — — Str. — — — — — — — — Nr.— sunt indicii de vinovăţie pentru fapta de — — — — — — — — — — — — uneltire intru distrugerea unitatii Statului — — — prev. şi pen. de art.— — — — — — — — — — —

Având în vedere că în interesul cercetărilor cu care s'a delegat organele Direcţiunei Generale a Poliţiei este nevoe de deţinerea invinuitului pe timp de — 30 — zile.

Având în vedere art. 159, 160, 162 şi 165 C. J. M.

Cerem tuturor agenţilor forţei publice să reţină şi să conducă la arestul Ministerului Afacerilor Internelor din Bucureşti Strada Academiei Nr. 36 pe susnumitul.

Cerem şefului arestului să-l primească şi să-l reţină pe timp de 30 zile cu începere dela 15 August 1947 — — — — —

Dat în Bucureşti astăzi 15 August — — — — /947.

Procuror Militar, Special
General de Div.
Iuteriu

Am luat cunoştinţă învinuit

____

Azi 21.04.03 noi Panait Luiza
repr. SRI și Bundek N. Z. repr. CNSAS
am procedat la renumerotarea dos.
care conține 909 file.

Repr. SRI

Repr. CNSAS